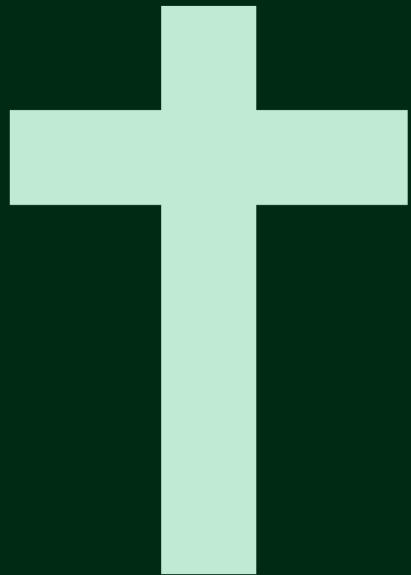

Buli

Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New
Testament)

Buli

Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New Testament)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 30 Apr 2025
24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a

Contents

Matiu	1
Maak	54
Luuk	87
Jõon	142
Tuima	183
Aroom Demma	238
1 Korinti Demma	263
2 Korinti Demma	283
Galatia Demma	297
Efisos Demma	306
Filipai Demma	315
Kolose Demma	321
1 Tesalonika Demma	327
2 Tesalonika Demma	332
1 Timoti	335
2 Timoti	342
Titus	347
Failemon	350
Yiburu Demma	352
Jeemsi	372
1 Piita	378
2 Piita	384
1 Jõon	388
2 Jõon	394
3 Jõon	395
Juud	396
Pa Sakka	398

Yeezu Wamañsaña Wie Ate MATIU A NMARISI La

1 Yeezu Kirisita kokpiënsaña ale nna. Wa kokpiënsaña meena po, ka naawa Deevid jam le wa kokpiëñ kpak. Abraham me jam le Deevid kokpiëñ kpak.

2 Abraham yaa jam biak Aizik, ate Aizik biak Jekob ate Jekob biak Juda ale wa yuama.

3 Juda biak Perezi ale Zera, Tamara a jam ale ba mawa. Perezi a yaa jam biak Ayeziron, ate Ayeziron me a biak Aram.

4 Aram a yaa jam biak Aminadab, ate Aminadab me a biak Naason, ate Naason me a biak Salimon.

5 Salimon a yaa jam biak Boazi, Arayab a jam ale wa mawa. Boazi a yaa jam biak Obed, Arut a jam ale wa mawa. Obed me a biak Jese.

6 Jese a yaa jam biak naawa Deevid.

Deevid a yaa jam biak Solomon, wa mawa a lin jam ka Yuraya pok.

7 Solomon yaa jam biak Ariyoboam, ate Ariyoboam me a biak Abaija ate Abaija me a biak Asa.

8 Asa a yaa jam biak Jeyosafat, ate Jeyosafat me biak Joram ate Joram me a biak Yuzaya.

9 Yuzaya a yaa jam biak Jotam, ate Jotam me a biak Ayazi, ate Ayazi me a biak Ayezekaya.

10 Ayezekaya a yaa jam biak Manasa, ate Manasa me a biak Amon, ate Amon me a biak Josia.

11 Josia a yaa jam biak Jekonaya ale wa yuama. Dila po ate nuruba a yaa jam yik Juuma a ta chen tñkanyi, ate ba jam a wi ayen Babilon.

12 Juuma ale ga paari Babilon tñkla la, ate Jekonaya a yaa jam biak Sealtiel ate Sealtiel me a biak Zerubabel.

13 Zerubabel a yaa jam biak Abayud, ate Abayud me a biak Eliakim, ate Eliakim me a biak Azor.

14 Azor a yaa jam biak Zadok, ate Zadok me a biak Akimu, ate Akimu me a biak Elayud.

15 Elayud a yaa jam biak Eleaza, ate Eleaza me a biak Matan, ate Matan me a biak Jekob.

16 Jekob a yaa jam biak Josefi waai ate Mëeri a jam yali la. Mëeri a jam ka Yeezu waai ate ba jam a wi ayen Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la ma.

17 A nyini Abraham daanja po a ga paari Deevid daanja po, kokpiënsaña a jam ka pi ale banaansi. A nyini Deevid daanja po a ga paari diipo ate ba yik ba a ta chen Babilon tñkla la, kokpiënsaña a jam ka pi ale banaansi me. A ñman nyini diipo ate ba yik ba a ta chen Babilon tñkla la a ga paari diipo ate ba biak Yeezu Kirisita la, kokpiënsaña a jam ka pi ale banaansi me.

18 Ba le jam biak Yeezu Kirisita dii la ale nna. Yeezu mawa yoi jam ale Mëeri. Mëeri jam siak kama ayen wa yali nidøa wanyi ate ba jam a wi ayen Josefi. Alege diipo ate ba an diem jam yali chaab la, Naawen Chiika jam nyé kama ate Mëeri a deri ta puuk.

19 Josefi a jam ka nuru mañ a kasim jam a yaali ayen wa a tom wie ñaai ale ka wamañsa la. Wa an jam a yaali ayen wa pa Mëeri a nyo chivie po nuruma nimbie. Dila nyin la wa yaa jam a yaali ayen wa suk a zeri wa.

20 Ase Josefi ale diem jam boro a poli wieña de la, da yen po wa yaa nya Naawen sabiilowa goadaasima po. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, "Fi Josefi waai ale ka naawa Deevid ñaanbiik la, kan te fi kpaziim a nagi ale Mëeri fi yenni ta kulika, dii nyin la ka Naawen Chiika ale basi ate wa ta puuka.

21 Nipowa de Mëeri le biak ka nidøabili. Ku a fe kama ayen fi te wa yue ayen Yeezu dii nyin la, ka wala

le wa vari wa nuruma ba wabaatajan
po a basi."

²² Nyaku de meena jam nyε kama
ayen ku sak ayen dii ate Naawen
biisiteerøma po wanyiwa a jam
ηmarisi Naawen gbanika po dila po
dila po la a chim wensie.

²³ Wa jam ηmarisi ayen, "Ka
nipøkbili dii ale kan diem seba nidøa
la, le wa yik puuk a biak nidøabili,
ate ba te wa yoi ayen Emanuel",
(yonni de kiri ale "Naawen a bo ale
ti kama").

²⁴ Josefi a yaa le yiti wa goomu
jigini la, wa yaa deri nyε dii ate
Naawen sabiilowa poom weeni wa
la, ale ge yaa ta Mεeri a kuli wa
yenni.

²⁵ Wa le jam ta Mεeri a kuli la, wa
an jam goa ale wa nyaya, ale ge ate
wa taam ga biak wa biika. Wa le jam
biak la, Josefi yaa te biika yoi ayen
Yeezu.

2

¹ Ba jam biak Yeezu ka Betilihem
teŋka ate ka bo Judia po la. Va ηala
po, naab waai ale jam soa teŋ kala
meena a nya la yue jam ale Ayerod.
Da yen po ate nuru baai ale jam seba
chiŋmarisa kie la, a yaa jam nyini
kori nummu po niŋniŋ a jam teŋ
kaai ate ba a wi ayen Jerusalem la.

² Ba le jam paari dula jigini la,
ba yaa nya teŋ kala nuruba ba gela
a yaa bek ba ayen, "Ka be ate
ba biak biik kaai le ka jam chim
Juuma naawa la? Tama nya ka wa
chiŋmarika kori nummu po ate ti
yaa va ka a cheena ayen ti zuli wa."

³ Naawa Ayerod ale wom ale
nichamma a bek biika wie la, ku
yaa deri a daani wa nna yegayega.
Ku jam maari a daani Jerusalem
demma meena me kama.

⁴ Ayerod yaa wi Juuma Puusika
Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja
sagrøma meena ate ba jam jigi yen
ate wa yaa bek ba ayen, "Ka be
ate ba le biak waai ate Naawen jam
weeni ayen wa le tom wa ate wa jam
la?"

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, "Ka
Naawen biisiteerøma po wanyi ale
jam ηmarisi Naawen gbanika po dila
po dila po ayen ba le biak wa ka
Betilihem teŋka kaai ale bo Judia po
la. Wa pilim ηmarisi ayen,

⁶ 'Ba le biak niŋdeero Betilihem
teŋka po, ate wa a nya m
nuruma Juuma zuk.

Ka dila ale soa ate Betilihem chim
teŋkpieŋ a gaam teŋ sii
meena ale bo Judia po la.'

⁷ Ayerod ale ga wom dii ate ba
weeni la, wa yaa wi nicham baai ale
nyini kori nummu po a jam la, ate ba
dek ba nyiini jam wa jigi. Ba le jam
la, wa yaa bek ba ayen, "Nama seba
diipo ate ni piilim nya chiŋmarika
la?" Ba yaa weeni wa ba le nya ka
diipo la.

⁸ Wa le ηman wom wienja de me
la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni chen
Betilihem teŋka po a ga kpesi gisi
nya ase biika bo ka be. Ni dan nya
wa, ni ηman pilim jam weeni mu,
ate mi me chen ga maa nya wa abe
m zuli wa."

⁹ Nichamma yaa yiti chen Betil-
ihem teŋka. Ba le jam bo siuku
po a chen la, ba yaa ηman nya
chiŋmarika, kaai ale jam nyini kori
nummu po la, ate ka de ba niŋ, a ta
ba ga zaani juijui ate biika Yeezu a
jam boro la zuk.

¹⁰ Ba le ga nya chiŋmarika ale ka
za dula jigini la, ba sue yaa deri
peenti nna yegayega.

¹¹ Ba yaa ga jo yenni po a nya biika
ale wa mawa Mεeri ate ba yaa kpi
dunduna teŋ dula jigini a te wa zula,
ale ge yaa lagi ba foritaŋa a yeeri
ba tiirimu a te wa. Ba jam ta ka
ligmoniŋ, ale "ferankinsense" ate ku
a nyε ase zaunkunun la, ale "muur"
kpa buui nyum ale masa la. Ba le
nyε dila a ga nueri la, ba yaa chen
ayen ba vuusi.

¹² Ba le diem jam dua a vuusi
la, Naawen yaa jam weeni ba, ba
goadasima po ayen, "Ni kan ηman
pilim chen naawa Ayerod jigiya."

Nichamma ale yiti la, ba yaa va siuk yoŋ a taam kuli ba dek təŋka.

¹³ Ba le cheŋ ga nueri la, Josefi yaa ŋman nya Naawen sabiiloma po wanyi wa goadaasima po, ate wa weeni Josefi ayen, "Ayerod a gisi biika ayen wa ko kama. Yiti nna nwuli a ta biika ale ka mawa chali cheŋ təŋ kaai ate ba a wi ayen Ejipiti la. Ni dan ga paari dula jegini, ni kasim boro ate ku ga paari diipo meena ate mi ayen m weeni ni, ate ni ŋman pilim jam dela la."

¹⁴ Sabiilowa ale weeni dila nueri la, Josefi yaa deri yiti yok diipo nna nwuli a ta biika ale ka mawa a chali cheŋ Ejipiti.

¹⁵ Ba noa batawa meena jam bo ka dula jegini a ta ga paari diipo ate Ayerod a kpi la. Ba jam nyę dila kama, ayen Naawen biisiteerōma wanyiwa ale jam ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po la a sum jam chim wensie. Wa jam ŋmarisi kama ayen Naawen weeni ayen, "M wi m biika kama a ta nyini Ejipiti po a nyini."

¹⁶ Ayerod ale miŋi ayen nichamma paasi wa kama la, wa sui yaa jam kaasi nna yegayega, ate wa yaa wi wa sojima ate ba jam wa jigi, ate wa yaa tom ba ayen ba nyini cheŋ Betilhem təŋka ale təŋ sii meena ale gilim ka la a yik bisii meena ale ka nidoabilisa an gaam bena ŋaye la a ko. Wa lueri bisila kama dii nyiŋ la wa wom nichamma jigi kama ayen ba ale piilim nya chinmari ka la ku ka bena ŋaye.

¹⁷ Sojima yaa le ko bisaŋa a nueri la, dii ate Naawen biisiteerōwa Jerimaya weeni la, a yaa jam sum chim wensie.

¹⁸ Wa jam weeni kama ayen, "Nuruba ale wom kaarik ale ka a kaari Arama təŋka.

Ti makpieŋka Arekel ale a kaari wa bisa nyiŋ. Ba meena a kpi kama. Waai karo a baga a nye ate wa sunni a yɔgi."

¹⁹ Ayerod ale jam kpi la, Naawen sabiilo yaa ŋman pilim cheŋ Josefi jigi Ejipiti.

²⁰ A yaa weeni Josefi wa goadaasima po ayen, "Naawa ale a yaali ayen wa ko fi biika la, kpi kama. Yiti pa biika ale ka mawa a ta ba a ŋman pilim cheŋ Izirali."

²¹ Dula jegini Josefi yaa yiti a ta ba ŋman pilim cheŋ ba təŋka.

²² Ba le ga paari Izirali la, ba yaa wom ayen Ayerod biika, waai ate ba jam a wi wa ayen Akilayasi la, ale ŋman de Judia naamu. Wienja de meena yaa jam basi ate Josefi kpazium a nagi ale dula jegini boka, ate Naawen yaa ŋman biisi ale wa wa, goadaasima po

²³ ayen, wa cheŋ ga se wa yenni təŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la, po. Josefi ale ga nyę dila la, dii ate Naawen biisiteerōma jam weeni dila po dila po la, yaa jam chim wensie. Ba jam weeni kama ayen, "Nuruba le jam wi Naawen biika ayen ka Nazaret deno."

3

¹ Va ŋala po nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Jɔɔn. Da yeŋ, wa yaa yiti a cheŋ ga jo Judia goanni po a boro a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka me ale nyiam.

² Wa yaa weeni ba ayen, "Ni meena basi ni wabaataŋa abe ni ge va Naawen siuku, dii nyiŋ la, Naawen naamu a moata kama."

³ Naawen biisiteerōwa waai ate ba jam a wi ayen Azaya la, a jam ŋmarisi Jɔɔn wie kama a nyo Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen, "Nuru ale bo goanni po a mooli ayen,

'Ni gomsi Nyɔnɔwa siuku abe ni yuarisi ku.'

⁴ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nyę Jɔɔn gataŋa, wa jam pa ka chiakgbain me a bobo wa chiaka. Wa jam a ŋobi ka tintue ale a de siita me.

⁵ Nuruba yegayega yaa jam nyini Jerusalem təŋka ale Judia təŋsaŋa

meena ale təŋ sii meena ale jam za gilim beli dii ate ba a wi ayen Jodan la noai la, a cheŋ Jœon jigi ayen ba wom wa sinsaŋja.

⁶ Ba le ga wom wa wienja la, ba yaa deri siak ayen ba ka wabaata nyam ale basi ate Jœon a ta ba a siŋ Jodan benni po a te ba soka.

⁷ Da yenj ate, Jœon yaa nya Juuma baai ate ba jam a wi ayen Farisiiba ale baai me ate ba jam a wi ba ayen Sajusiba la yegayega ale ba cheena wa jigi ayen wa te ba soka. Wa yaa weeni ba ayen, "Ni a nyε ase ka wiiga la. Ka wana ale weeni ni ayen Naawen le jam ta supuurim ale ni abe wa te ni waalika ate ni yaa chali a sugi?

⁸ Ni be basi ni wabaataŋa abe ni a nyε wamanja ate ku sak nuruba ayen ni sum tagri kama ni suniima po.

⁹ Ni kan a poli ayen ni le ka Abraham ḥaaŋbisa la, kula le baga a tagri ni wabaataŋa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dek baga kama a pa tintanaŋa de a nyε ate ḥa a chim Abraham ḥaaŋbisa.

¹⁰ Nama a nyε ase ka tiib sii ale kan a yoani la. Naawen poom saasi wa lakpieŋka a magſi kama ayen wa che ni a lonsi təŋ abe wa pisi ni a ta ga nyo bolim po.

¹¹ Mi, Jœon, pa ka nyiam a te ni soka ate ku a sak nuruba ayen ni basi ni wabaataŋa kama. Nuru wanyi ale bo mi ḥaaŋ cheena. Wa le jam pa Naawen Chiika ale bolim a te ni soka. Wala pagra kama a gaam mi. Mi posima kama ale m nin ji wa nuensaŋa.

¹² Wala le pa ka doalaadi a fobi wa zaŋja. Wa dan fobi nueri, wa yaa le yalinja kama abe wa pa zabeenja a nyo wa bunni po ale ge vottanja a pa nyo bolim buui ate nuru waai an baga a kpimsi la po."

¹³ Va ḥala po Yeezu a yaa basi Galili ale ge cheŋ Jodan benni po ayen Jœon te wa soka nyiamu po.

¹⁴ Jœon ale ga nya Yeezu la, wa yaa zeri ayen wa kan te wa soka ale ge

weeni wa ayen, "Ku an magſi ayen fi jam mi jigi ate mi a te fu soka, alege ku a magſi kama ayen fi a te mi soka."

¹⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi te mi soka, dii nyiŋ la ku ka Naawen dek yaalika ayen fi nyε dila." Jœon a yaa siak.

¹⁶ Jœon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsuŋ a jueli la, wa yaa deri nya wenŋmazuk ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a siŋ jam kali wa zuk ase nangbaŋ la.

¹⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa wom lueluk ate ku nyini wenŋmazuku po a weeni ayen, "Ka mi biik kaai ate m mariŋ la ale nna. M sui a peenti ale wa ka nna yegayega."

4

¹ Da yenj ate Naawen Chiika yaa jam de Yeezu niŋ a ta wa cheŋ ga jo sagini po, dii nyiŋ la ka Velinvendika ale jam a yaali ayen wa tu Yeezu dula jigini a nyε wa nya.

² Yeezu ale jam bo sagini po la, wa an jam de ḥandiinta a ta ga paari daa pisinaansi, ate kom yaa jam ta wa nna yegayega.

³ Velinvendika yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, be nyε ate tintanaŋa de a chim boroboruk a te fu."

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, "Ba ḥamarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, 'Nurubiik an boro ka ḥandiinta nyiini nyiŋja, alege wa boro ka wari dii meena ale a nyini Naawen noai po a nyini la nyiŋ.' "

⁵ Velinvendika yaa ḥuman ta Yeezu cheŋ təŋ weleŋka Jerusalem a ta wa ga jueli zaani Juuma Puusika Yenni zukparuku a,

⁶ yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen dek biik, be nyini yenni de zuk a yok zi təŋ ate m nya, dii nyiŋ la fi dek seba ayen ba ḥamarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, 'Wa le weeni wa sabiiloma baai ale gilim fu la, ate ba pa ba

nisimaŋa a yik fu a tara, ate fi dan ga mɔata tɛŋka abe fi kan pa fi naŋsaŋa a fobi tananja ate si toriŋi.’”

⁷ Yeezu yaa ŋman tulisi wa ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po me kama ayen, ‘Ku a fe kama ayen fi kan nyɛ fi nyɔnɔwa Naawen a nya.’”

⁸ Velinvendika yaa ŋman ta Yeezu cheŋ ga jueli guuk woŋ zuk a yaa dak tɛŋka meena tɛŋsaŋa ale si nalimu a sak wa,

⁹ a yaa le ge weeni wa ayen, “Fi dan siak ayen fi kpi duna tɛŋ mi niŋ a te mu zula, m le basi ate fi soa nantanya de meena ate m dak a sak fu la.”

¹⁰ Yeezu yaa ŋman tulisi wa ayen, “Sitaana, basi mi abe fi cheŋ du m tɛŋ. Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, ‘A zuli fi nyɔnɔwa Naawen abe fi a puusi a te wala nyiini.’”

¹¹ Velinvendika ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa deri basi wa ale ge cheŋ. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maari Yeezu.

¹² Da yenj ate nuruba yaa yik Jɔɔn a ta wa ga lik. Yeezu ale wom dii ate ba nyɛ la, wa yaa yiti cheŋ ga jo Galili po.

¹³ Yeezu yaa ga va Nazaret tɛŋka po a gaam taam a ga bo Kapernaum tɛŋka, ate ka bo Zebulun ale Nafitali po a mɔata Galili mogi kpeeni noai la.

¹⁴ Yeezu jam cheŋ dula jigini kama ayen dii ate Naawen biisiteerɔwa Azaya a ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la, a chim wensie. Wa jam ŋmarisi ka,

¹⁵ “Zebulun ale Nafitali wie ate si bo siuk kuui ale a cheŋ mogi kpeeni noai la. Si bo ka Jodan benni kauk kunküla la, Galili po. Nuru baai ale jam bo dula la a daa Juuba.

¹⁶ Nuru baai ale jam bo legi po la a yaa nya bolim kama.

Bolim a yaa jam baai ale jam mɔata kum jigi la kama.”

¹⁷ A nyini da ŋala po a ta a cheŋ, Yeezu nyiem a jam kasim a sak nuruma kama ayen, “Ni basi ni wabaataŋa abe ni ge va Naawen wensie siuku. Naawen naamu a mɔata kama.”

¹⁸ Yeezu ale jam bo Galili mogi kpeeni noai a cheŋ la, wa yaa jam nya nuru ale wa suok ate ba a wi ba ayen Simon ale Andiru ale ba bo nyiamu po a yuk ba ŋmaasa dii la ba jam ka jum yigrisa.

¹⁹ Yeezu yaa zaani dula jigini a weeni ba ayen, “Ni jueli jam va mi ŋaaŋ. Nama a kasim yik ka juma a ta jam paari jinla, alege yɔgɔyɔgla de mi a pa ka tuim paali a te ni. Ayen ni nyɛ ate nuruba a jam va mi ŋaaŋ.”

²⁰ Wa le weeni ba dila a ga nueri la, ba yaa deri pa ba ŋmaasaŋa a basi ale ge jueli a va wa ŋaaŋ.

²¹ Wa le ŋman ga cheŋ maga dek la, wa yaa ŋman nya nuru ale wa suok ate ba jam a wi ba ayen Jeemsi ale Jɔɔn. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Ba le ba kowa a jam kala ka ba ŋaarunju po a gomsi ba ŋmaasaŋa a magsi. Yeezu yaa wi ba,

²² ate ba me deri basi ba kowa ale ŋaarunju ale ge yiti a cheŋ ga va wa ŋaaŋ.

²³ Va ŋala po Yeezu kasim jam bo ka Galili po a nyeemu, ale a jo ba tuka diinaŋa po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa wie a weeni ba ayen, Naawen naamu a mɔata kama. Wa jam maari a tebi yuariba me kama jujui meena ate wa jam boro la.

²⁴ Yeezu wie yaa jam waan a tagli tɛŋ kaai ate ba jam a wi ayen Siriya la po meena. Kula a jam basi kama ate baai meena ale jam bo tɛŋ kala po la, a jam ta ba yuariba a jam wa jigi ayen wa tebi ba. Chichiribaata ale jam bo ba gela zuima po, ba gela a lo kpiŋkpinsa, ate mba me nisima ale ba naŋsa a jam kpi. Yeezu a jam tebi ba meena kama.

²⁵ Nuru bɔari yegayega a yaa jam nyini Galili tɛŋka ale Jerusalem ale Judia ale Dekapolis tɛŋsaŋa ale

teŋ sii meena ale bo Jodan benni kunkɔŋini la, meena a jam va Yeezu ḥaaŋ.

5

¹ Da yenj ate Yeezu yaa nya nuru boari nna yegayega ate wa yaa ta wa ḥaaŋviirima a ga jueli guuk kunyizuk a kali du. Wa ḥaaŋviirima a yaa jam tigsi a gilim wa,

² ate wa yaa piilim ba sakka. Yeezu yaa weeni ba ayen,

³ "Baai ale seba ayen ba an welema Naawen nimbie po la, a ta supeentik kama dii nyij la, ba le de Naawen Naamu.

⁴ Baai ale a kum la, a ta supeentik kama dii nyij la, Naawen le basi ate ba sue yok.

⁵ Baai me ale a zaab ba dek la, a ta supeentik kama dii nyij la ba le nya ḥanta baai ate Naawen a puulim ayen wa le te ba la.

⁶ Baai me ale kasim ta ku nyiŋbiiri ba suniima po ayen ba a tom dii ate Naawen a yaali la, a ta supeentik kama dii nyij la, Naawen le te ba ḥanta baai ate ba a yaali la.

⁷ Baai me ale kasim ta jiirim ale nuruba la, a ta supeentik kama dii nyij la, Naawen le ta jiirim ale ba me.

⁸ Baai me suniima ale lagri ale Naawen la, a ta supeentik kama dii nyij la, wa le basi ate bala a nya wa.

⁹ Baai me ale a maari nuruba ate ba ta noayen ale chaab la, a ta supeentik kama, dii nyij la, Naawen le wi ba ayen wa bisa.

¹⁰ Baai me ate nuruba a namsi ba nna yegayega ba ale a tom Naawen yaalika nyij la, a ta supeentik kama, dii nyij la, ba le de Naawen naamu.

¹¹ "Nuruba a dan a le ni, ale a namsi ni, ale a velimu a te ni, ni ale a va mi siuku la nyij, ni basi ate ni sue a peenti.

¹² Siuk kula po ate nuruba a jam namsi Naawen biisiteerɔma baai ale jam boro dila po dila po la,

nna yegayega. Ni tutuna a dua wenŋmazuk kama ate Naawen ayen wa te ni. Ni be ta supeentik.

¹³ "Nama a nyε ase ka yesa la nurubiik meena jigi. Ase yesa dan jogi si masim, nuru karo a baga nyε ate si masimu a pilim a boro. Ku be dan nyε dila, nuruba a nya si ase ka yekayaata la, ate ba a pa si yuk a basi ate nuruba a tabi si zuk a taam.

¹⁴ "Ni be a nyε me ase ka bolim ate ba tɔati ate bu a nya tɛŋka meena zuk la. Yeri dii ate ba se zaani guuk zuk la, jaab an baga a lik di."

¹⁵ Nuru waai a karo a tɔati wa bolim a pa chin vuk bu a zaani. Nuru wala pa bu a zaani ka jaab zuk, ate bu a nya dɔkku po meena.

¹⁶ Siuk kula po me, ku a fe ate nama me dek a basi ate nuru meena a nya ni tuimmaŋsaŋa, ate ba baga a pak ti kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la.

¹⁷ "Ni kan a poli ayen mi jam kama ayen m ko Moosis ale Naawen biisiteerɔma Sinsaŋja a basi. Mi an jam ayen m ko ḥa a basi, alege m jam kama ayen m basi ate nuruma a miŋ ba sinsaŋja wensie kiri.

¹⁸ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a kan baga a ko Sinsaŋja wafilik me la a basi, alege ate wenzuk ale tɛŋka meena a jam nueri.

¹⁹ Nuru waai a dan zeri Naawen Sinsak fisiaŋa dinyi vaka alege a sak nuruba ayen ba me a zeri, kula nyɔnɔ le jam wari ka ḥaaŋ Naawen naamu po. Nuru waai me a be dan va Naawen Sinsaŋja ale a sak nuruba ayen ba a va ḥa, wala le de ka niŋ Naawen naamu po.

²⁰ M be a weeni ni kama ayen ni siaka a dan kan gaam Juuma Sinsaŋja sagrɔma, ale Farisiima ni waai a kan jo Naawen naamu po.

²¹ "Ni wom ayen nuruba jam sak ni kokpiensanja dila po dila po ayen, 'Kan ko nuru. Ase waai dan jam ko nuru, ba a yik wa kama a ta chen boteka yenni'.

²² Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai sui a

dan puuri ale wa suok ba a yik wa kama a ta a chej boteerɔwa jigi. Nuru waai me a dan weeni wa suok ayen wa ka kiriya, ba a yik wa kama a ta a chej boteerɔma jigi. Nuru waai me a be dan weeni wa suok ayen wa ka beruk, Naawen a le pa kula nyɔnɔwa a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

²³ Ni nyiem dan a yaali ayen ni pa tiirim a te Naawen wa puusika yenni po, alege ni ɔman teeri ayen ni sue a puuri ale ni suaata wie nyin,

²⁴ ni pa ni tiirimu a dueni puusika yenni po abe ni ga ate nama ale ni suaataja a biisi a niak chaab. Ni dan nyɛ dila a nueri, ni yaa ɔman pilim chej a ga pa ni tiirimu a te Naawen.

²⁵ "Nuru waai a dan ta ni a chej boteka yenni, ni basi ate nama ale kula nyɔnɔ a biisi a niak chaab siuku po. Ni dan kan nyɛ dila ale ge ate ni paari ku jigini, wa le ta ni kama a ga nyo boteerɔma wanyi nisima po ate boteerɔwa a pa ni a te soji ate wa ta ni a ga lik dɔk po.

²⁶ Mi ale a weeni ni ayen nama a le kasim a bo ka dula jigini ate ni ga tuni ni pamaŋa meena a nueri abe ba lagi ni.

²⁷ "Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensanja dila po dila po ayen ba kan nyɛ kabonṣa.

²⁸ Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgl̩ de ayen nuru waai a dan nya nipoč a yaali ayen wa goa ale wa, kula nyɔnɔ a nyɛ ka kabon̩ wa sunum po.

²⁹ Fi juga nummu a dan a nyɛ ate fi a nyɛ wabaata, yeeri bu a yuk basi. Fi dan jok fi nyiŋka kauk a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyiŋka meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³⁰ Fi juga nisaŋa me a dan a nyɛ ate fi a nyɛ wabaata, gebi si a yuk basi. Fi dan jok fi nisaŋa sinyi a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyiŋka meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³¹ "Nuruba a ɔman sak ba me dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri

wa pɔk, ku a fe ate wa ɔmarisi gban ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa kama.

³² Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgl̩ de ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, alege daa ayen wa a yaali ka nidɔaba, ate wa yali nidɔa wa choa, ka wa dek ale basi ate wa powa a tom kabonṣa tuima. Nuru waai me ale a faari wa la a nyɛ ka kabon̩.

³³ "Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensanja dila po dila po ayen ba dan puulim ayen ba nyɛ wari ba kan basi di nyeka alege ku a fe ate ba nyɛ dii ate ba puulim ale nyɔnɔwa la.

³⁴ Alege mi a weeni ni yɔgyɔgl̩ de ayen ni dan a puulim, ni kan pe. Ni kan pe wenmazuk yoi nyiŋja dii nyiŋ la Naawen boka jigi ale la.

³⁵ Ni be kan pe tɛŋzuk meena yoi nyiŋja, dii nyiŋ la ka Naawen naŋsa tabika jigi ale la. Ni be kan pe Jerusalem tɛŋka yoi nyiŋ me, dii nyiŋ la ka nakpionku boka jigi ale la.

³⁶ Ni be kan pe ni zuima yoi nyiŋja, dii nyiŋ la nama an baga a tagri zuyen ate ka a chim zupeelik yaase zusɔbliga.

³⁷ Ni dan nyɛ wari ate ba bek, ni siak ayen ni nyɛ kama, ni be dan kan nyeyə weeni ayen ni an nyeyə. Ni dan biisi a gaam nyaku de, ni wienja meena a nyini ka Velinvendika jigi.

³⁸ "Nama a wom ayen nuruba a sak ba dila po dila po ayen, 'Nuru waai a dan yeeri fi num, fi me a yeeri wa me nummu. Nuru waai, a dan voori fi nyini, fi me a voori wa me nyini.'

³⁹ Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgl̩ de ayen nuru waai a dan nyɛ ni a kaasi, nama me abe kan ɔman a nyɛ wa dila degadega. Nuru waai a dan fɔbi fi juga tapiaka, fi basi ate wa fɔbi gala tapiaka.

⁴⁰ Nuru waai a dan ta fu a chej boteka yenni fi garuk nyiŋ, fi be ɔman a pa fi garuk kpion a gum du a te wa.

⁴¹ Nuru waai a dan daani fu ayen fi ji wa koalima a ta chenj mæeli dinyi, fi be ji a ta chenj mæela ñaye a te wa.

⁴² Nuru waai a dan juisi ni jaab, ni pai a te wa. Nuru waai a dan a yaali ayen wa piem jaab ni piem a te wa.

⁴³ "Nama wom ayen nuruba a sak ni kokpiensa a dila po dila po ayen, ba a yaali ba døaba abe ba a kisi ba dachaasa.

⁴⁴ Alege mi a weeni ni kama yøgyøgla de ayen ni a yaali ni dachaasa aabe ni a tom tuimmañsa a te ba. Ni a puusi a te Naawen ate wa a maari baai ale a namsi ni nna yegayega la.

⁴⁵ Nama a dan a nyø dila, Naawen waai ale bo wenñmazuk la, a le basi ate ni chim wa bisa. Wa nyø wenbinni ayen di a nyagsi nurubaata ale nuru mañsa zuk ale basi ate ñmoruku a ni baai ale a nyø wabaata ale baai me ale a nyø wamañsa la zuk.

⁴⁶ Ni dan a yaali baai ale a yaali ni la nyiini, Naawen ayen wa nyø ka se a pa wa tiirimu a te ni? Lampoo cheesiroma me a yaali baai ale a yaali ba la kama.

⁴⁷ Ni dan a puusi ni døaba nyiini, nama a nyø ka boa a gaamu nuruba ale a nyø dii la? Baai ale kan seba Naawen la a puusi ka dila.

⁴⁸ Ni a nyø wamañsa ase ni kowa Naawen waai ale bo wenñmazuk, ale a nyø wamañsa dii la.

6

¹ "Ni dan tom tuimmañsa a te nuru, ni kan a nyø ña a lagri ate nuru meena a nya ña. Ni dan a nyø dila, ni kan baga a tuesi tutuna ñaai ate ni kowa Naawen waai ale bo wenñmazuk a yaali ayen wa te ni la.

² "Ni dan pai jaab a te nuru waai kan mooli a sak nuruba ase venta nyamma ale a nyø dii ba tuka diinaña po ale yabaña po la. Ba a nyø dila ayen ka nuruba a pak ba. Bala chaama poom tuesi ba tutuna kama.

³ Ni dan a maari nuru waai ni kan basi ate ni doa mañsa a poom seba ku noai po.

⁴ Ni dan a suk a nyø dila, ni Kowa Naawen, waai ale a nya dii ate ni a nyø la ale tuni ni.

⁵ "Ni dan puusi a te Naawen, ni kan a puusi ase venta nyamma ale a puusi dii la. Bala chaama a yaali ayen ba nyiem zaani ka ba tuka diinaña po yaase yabaña po a puusi ate nuruba a nya ba. Mi ale a weeni ni ayen ba poom tuesi ba tutunaña kama.

⁶ Alege ni dan a yaali ayen ni puusi a te Naawen, ni jo ni diinaña po ni dek ni nyiini abe ni lik ni tuaatanja a puusi a te ni kowa Naawen, waai ate ni kan nya wa la. Ate ni Kowa, waai ale a nya ni la a te ni jaab buui ate ni a yaali la.

⁷ "Ni dan puusi a te wa, ni kan a biisi wie nna yegayega ate ña ka kiriya ase bogluk kaarisana a ale a nyø dii la. Ba a poli kama ayen biik yegayega ale basi ate ba bogtaña a wom ba.

⁸ Ni abe kan a nyø ase bala la. Ni Kowa Naawen a poom seba jaab buui ate ni a yaali wa jigi la kama ale ge ate ni a bek wa.

⁹ Ni be puusi a te Naawen ase nnala la.

'Ti Ko Naawen, fi waai ale bo wenñmazuk la,
Basi ate fi yoi welenka a yiti ate fi nya zula.

¹⁰ Fi naamu abe jam, ate fi ale a yaali dii la, a nyø teñzuk de, ase ku le ka dii wenñmazuk la.

¹¹ Te ti jinla de ñandiin tii ate ti a yaali la.

¹² Vonj ti wabaata a te ti ase tama ale vonj a te chaab dii la.

¹³ Kan basi ate ti jo nyenyaka po, abe fi vari ti Velinvendika jigi a basi.'

¹⁴ "Ni dan vonj a te baai ale nyø ni a kaasi la, ni Kowa Naawen, waai ale bo wenñmazuk la, a le vonj a te nama me.

15 Ni be dan kan vonj a te baai ale nyε kaasi ni la, ni Kowa Naawen me a kan vonj a te ni.

16 “Ni dan boro a bobo noa, ni kan kaasi ni nimbeeŋa ase venta nyamma ale a nyε dii la. Ba a kaasi ba nimbeeŋa kama ayen waai meena nya ba ale bobo noa la. Mi ale a weeni ni, ba poom nya ba tutunaja kama dera.

17 Ni dan bobo noa, ni be puuri ni nimbeeŋa abe ni chaasi ni zuimaŋa,

18 ate nuruba a kan baga a seba ayen ni bobo ka noa. Ni Kowa Naawen waai ale a nya dii meena ate ni a sugi a nyε la, wa le te ni ni tutunaja.

19 “Ni kan pa ḥanta yegayega a dueni tenzuk de, ate miari a de kaasi, yaase nyiam a siŋ ba po a kaasi ba, yaase zueba a we a jo du a zu ba.

20 Alege ni pa ni ḥantaŋa yegayega a dueni wenjazuk. Miari ale nyiam a kan baga a kaasi ba dula jigini. Zueba me a kan baga a we jo dula jigini a zu ba.

21 Ni popola meena a bo ka juijui ate ni ḥantaŋa yegayega a boro la.

22 “Nimbeeŋa a nyε ase ka bolim la a te nyiŋka. Nimbeeŋa a dan nala nyiŋka an bo legi po.

23 Alege ni nimbeeŋa a dan kan nala nyiŋka a bo ka legi po. Ase bolim buui ale bo ale ni la dan ka legi, legi dila bie kama yegayega.

24 “Nuru yenj an baga a tomu a te kpaga ḥaye, dii nyiŋ la ku a fe kama ate wa a yaali wanyi abe wa kisi nwala. Wa le ta siaka ale wanyiwa abe wa a zeri nwala noai. Siuk kula po me, ni kan baga a tomu a te Naawen abe ni ḥman yaali ligra a gum du.

25 “Ku de nyiŋ mi a weeni ni ayen ni kan te ku a daani ni, ni le ni nyε dii a nya ḥandiinta ale nyiam ate ni baga boro la, yaase gatta a jo la. Ni nyuvoonja an gaam ḥandiinta ale gatta?

26 Ni nya nuinsanja sii ale bo wenjazuku a yiti la. Si kan kpa

talita yaa si a che za a pa ḥa a nyο bua po. Ni Kowa Naawen waai ale bo wenjazuk la ale a nya si zuk. Nama an gaam nuinsanja?

27 Ni waai baga a nyε ate wa bena a wonja a gum du wa yiila nyiŋja?

28 “Ka boa ate ku a daani ni gatta nyaka nyiŋja? Ni nya wuutaŋa puutaŋa ale ka dii la. Ti kan tom tuima a baali gatta a te ti dega.

29 Alege mi a weeni ni, ni teeri Juuma naawa waai ate ba jam a wi wa ayen Solomon la. Wa jam ka nuru waai ale jigsı a gaam ba meena dila po dila po alege wa an jam a jo gatta ate ti nala a soa se wuutaŋa de puutaŋa la.

30 Ka Naawen ale a te wuutaŋa gatta. Ti kan kasim a boro a beni, dii nyiŋ la wenkarik a nyiem a dan paari, bolim ale a de ti. Nama a gaam wuutaŋa kama Naawen nimbie po. Dila nyiŋ la, wa an baga a te nama gatta? Ni siaka an zuaya.

31 “Ni be kan a daani ni dega abe ni a weeni ayen, ‘Ti te nyε ka se a nya ḥandiinta a de? Ti te nya nyiam ka be a nyu yaase ti te nya gatta ka be a jo?’

32 Baai ale kan daa Juuba la a nyiem a kasim a yaali ka ḥantaŋa de chaama, alege ni Kowa waai ale bo wenjazuk la, a seba ayen nama a yaali ba kama.

33 Ni basi ate ni niŋ a bo ale Naawen naamu ale wa le a yaali ayen ni a tom dii a te wa la a gaam jaab buuri meena ate wa yaa te ni jaab buuri meena ate ni a yaali la.

34 Nyaku de nyiŋ ni kan basi ate chum wie a daani ni. Daanja meena a ta wie kama ate ḥa a daani. Kan ḥman yaali daanika a gum danni ale ta daani kaai la po.

7

1 “Ni be kan a bo ni chaab buusa ate Naawen kan bo nama me buusa.

2 Nama ale a bo ni chaab buusa dii la, Naawen me ale bo ni buusa ka dila degadega. Ni ale pai dii a

nye, ale nuruba la, Naawen me ale
pai dila degadega a nye ale ni.

³ Ka boa ale soa ate ni a nya yaata
ni suaata nina po alege kan kpesi da
tii ale bo ni dek ninaŋa po la?

⁴ Ka boa ale soa ate nama a weeni
ni suaataŋa ayen, 'Ni basi ate ti yeeri
yaata ni ninaŋa po', alege daata a bo
nama dek ninaŋa po?

⁵ Nama a paasi ka ni dek. Ni be liŋ
a yeeri da tii ale bo ni dek ninaŋa
po la, ale ge ate ni baga a nya yeeri
yaataŋa ni suaataŋa ninaŋa po.

⁶ "Ni kan a pa ḥjan maŋsa a te
baasa, dii nyin̄ la si le chiem a dom
ni. Ni kan pa ni ḥjanta baai ate ba
nyaka a tua la a dueni die ninj̄a, dii
nyin̄ la ḥja le tabi ba zuk a kaasi.

⁷ "Ni dan puusi a bek Naawen
ayen wa te ni jaab, wa le te ni. Ni
dan a yaali jaab wa jigi, ni le nya.
Ni dan wi wa wa tuoku noai, wa le
siak abe wa lak a te ni.

⁸ Baai meena ale a puusi a bek
Naawen ayen wa te ba ḥjanta la, wa
le te ba. Baai meena me ale a yaali
ḥjanta wa jigi la, ba le nya ba. Baai
ale a wi wa wa tuoku noai la, wa le
wom ba abe wa lak a te ba.

⁹ Nama baai ale ka koba la, kom
a dan ta fi biik ate wa a yaali
boroboruk, fi le pai tintain a te wa.

¹⁰ Wa dan a yaali jum fi le pai
waab a te wa?

¹¹ Nama ka nuru baata, alege
ni seba ḥjan maŋsa a pa a te ni
bisanja. Ni kowa Naawen, waai ale
bo wenj̄mazuk la, a baga a te baai
ale a puusi a te wa la, ḥjan maŋsa
kama.

¹² "Ni a tom tuimmaŋsa a te ni
suaataŋa ase nama ale a yaali ayen
ba tom dii a te ni la. Moosis ale
Naawen biisiteerōma Sinsaŋja kiri
ale la.

¹³ "Ni va tuok kuui ale migla la a
jo, dii nyin̄ la tuok kuui ale a jo bolim
buui ale kan maari a kpimsi la jigini
a lagri kama. Ate siuk kuui ale a
cheŋ du la po chelim an tua. Nuruba
yegayega abe le a va ku.

¹⁴ Alege siuk kuui ale a jo nyuvuri
dii ale kan ta kpeglimka jigini la po

chelim tua kama. Nuruba maga ale
nya siuk kula a va.

¹⁵ "Ni kpesi a nya venta biisi-
teerōma. Ba dan jam ni jigi, ba a nye
ase ka piisa la, alege ba suniimaŋa
po ba a nye ase ka piina la.

¹⁶ Ni le seba ba ale ka baai la ba
tuima nyin̄. Zaauŋ an baga a yoani
tuita, fetiib me an baga a yoani
chaama.

¹⁷ Timaj a yoani ka yoana dek.
Tibiok me a yoani ka yoan baata.

¹⁸ Timaj a kan yoani yoan baata.
Tibiok me an baga a yoani yoana
dega.

¹⁹ Ti buui ale kan a yoani yoan
maŋsa la, ba a che bu kama a yugi
a basi bolim po ate bu a de.

²⁰ Dila la ni le seba venta biisi-
teerōma ba tuimaŋa nyin̄.

²¹ "Ku daa waai meena ale a wi mi
ayen, 'Ti Nyōn̄' la ale ba nya siuk a
jo mi naamu po, alege ka baai nyiini
ale a tom dii ate mi Kowa Naawen
waai ale bo wenj̄mazuk a yaali la,
bala le ba jo wa naamu po.

²² Wa dan jam ayen wa bo
teŋka meena demma buusa, nuruba
yegayega a le weeni wa ayen, 'Ti
Nyōn̄, tama a sak nuruba kama fi
wamaŋsaŋa wie fi yonni nyin̄. Ti
be ḥman pa fi yonni nyin̄ a yiak
chichiribaata nuruba zuima po a
basi. Ti be pa fi yonni nyin̄ me a tom
wakperikaliisa nna yegayega.'

²³ Ba dan biisi a nueri, mi le weeni
ba ayen, 'Mi ze ni. Nama baai ale
tom wabaata la, ni cheŋ du mi teŋ.'

²⁴ "Waai meena ale a wom mi
wienja de ale a va ḥja la, bala a nye
ase ka yam nyōn̄ waai ale se wa
yeri a zaani pinjaaliŋ zuk la.

²⁵ Dai yeŋ po ate ḥmoruk a
yaa jam ni nna yegayega ate viok
kpionku me a fobi wa yenni ate
belanja a sueri a nyini, alege di an
loya dii nyin̄ la yenni nyōn̄wa a se
di ka pinjaaliŋ zuk.

²⁶ "Waai meena ale a wom mi
wienja de alege kan va ḥja la, bala a
 nye se ka beruk kuui ale se ku yeri
a zaani tambusuŋ zuk la.

²⁷ Dai yen po ate ɳmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate va kpioŋku me a fɔbi wa yenni ate belaŋa a sueri a nyini, ate di yaa deri lo burummm."

²⁸ Yeezu ale biisi wienja de meena a nueri la, ku yaa cha nuru bɔanni meena wa sinsanŋa nyinj.

²⁹ Wa sak ba kama ale wa dek pagrim. Wa ale a sak ba dii la ale Juuma Sinsak sagrɔma sakka a jam daa wayenja.

8

¹ Yeezu ale jam nyini guuku zuk a siŋ la, nuru bɔari yegayega a yaa va wa.

² Gami dinyi a yaa yiti a cheŋ ga kpi duna tɛŋ wa ninj a saalim wa ayen, "M Nyɔnɔ, be tebi m tuemu de a te mu ase fi nin a yaali."

³ Yeezu a yaa teeri nisa a tiri wa ale weeni wa ayen, "M tebi fu kama, dii nyinj la mi a yaali kama ayen fi nya nyinjyɔgsa." Wa ale weeni dila la, gamin tuemu a yaa deri basi wa ate wa nya nyinjyɔgsa.

⁴ Yeezu a ɳman weeni wa ayen, "Kan weeni a sak waai ya, alege be cheŋ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma wanyi jigi ate wa nya fu. Wa dan nya fu, be basi ate wa nyɛ kaabka a te fu ase ti kokpienka Moosis ale jam a sak ti dii dila po dila po la. Kula a le sak nuruba ayen fi tuemu a nueri kama."

⁵ Yeezu ale ga paari Kapernaum tɛŋka la, sojiba kpagi dinyi a yaa jam tu wa a saalim wa ayen wa maari wa.

⁶ Wa yaa weeni Yeezu ayen, "M Nyɔnɔ, m tomteerɔwa ale bo yeri ate wa naŋsa ale wa nisima kpi ate wa a nam nna yegayega."

⁷ Yeezu yaa weeni wa ayen, "M le jam a nyɛ ate wa nya nyinjyɔgsa."

⁸ Sojima kpagini a yaa ɳman weeni wa ayen, "Aaya, m Nyɔnɔ. Mi daa nuru waai ale magsi ayen fi jam m yenni la. Juijui ate ti za nna, fi dek a weeni fi wanni ate m tomteerɔwa a nya nyinjyɔgsa.

⁹ Mi me ta nuruba baai ale ɳman ta pagrim mi zuk la kama, ale ta sojiba a nya ba zuk me. M dan weeni wanyi ayen wa cheŋ, wa a cheŋ kama. M dan ɳman weeni wa choa ayen wa jam, wa a jam kama. M dan weeni m tomteerɔwa ayen wa tom tuini a te mu, wa a tomu kama."

¹⁰ Wa ale weeni dii la, a yaa deri cha Yeezu nna yegayega. Wa yaa chiem weeni nuru bɔanni meena baai ale va wa la ayen, "Mi a weeni ni ka wensie, mi an nya nuru Izirali ate wa ta siaka ase nuruwa de la.

¹¹ Ni wom mi wienja de nalimnyi-ini. Dai yen po nuruba ale nyini konni ale yeniŋka geŋ a jam jo Naawen naamu po a de ɳandiinta ale Abraham, ale Aizik ale Jekob.

¹² Alege baai ale magsi ayen ba jo dula jigini la, Naawen ale yuk ba basi legini po, dula ba le kasim a kum kama ale a ɳobi nyina."

¹³ Yeezu ale biisi nyaku de a nueri la, wa yaa ɳman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, "Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyinj, mi le nyɛ a te fu."

Wa tomteerɔwa a yaa deri nya nyinjyɔgsa.

¹⁴ Yeezu a yaa cheŋ ga jo Piita yenni po a yaa nya ale wa ɳanuba a wiagi. Wa nyinj ale jam toliŋ ate wa doa dɔkku po.

¹⁵ Yeezu a yaa jo wa dɔkku po a tiri wa nisana ate wa a deri nya nyinjyɔgsa. Wa yaa yiri yaali nyiam a te ba.

¹⁶ Wein ale jam a siŋ la, tɛŋka demma a yaa ta yuariba ale baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la a jam Yeezu jigi. Wa yaa pa wa wannia yiak chichiribaataŋa nuruba zuima po a basi alege a tebi yuaroma meena.

¹⁷ Wa nyɛ nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisteerɔwa Azaya a ɳmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a jam ka wensie. Wa jam a weeni ayen, "Wala dek le wa tuesi ti tuetaŋa meena."

¹⁸ Yeezu ale nya nuru boanni ale ba gilim wa la, wa yaa weeni wa ḥaañviirima ayen ba cheñ a ga gaam mogi kpeeni a taam jueli kauk kuñkula.

¹⁹ Ase ba ale jam boro a gomsi ayen ba cheñ la, Juuma Sinsak sagrōma po wanyi a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, "M Sagro, m gomsi a magsi kama ayen m va fu a cheñ juijui meena ate fi a cheñ la."

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Suemkparita a bo ka vie po ale ge nuinsa me a bo tugta po alege mi Saalobiika a ka jigiya a duagi a goa."

²¹ Yeezu ḥaañviirima wanyi a yaa ḥman weeni wa ayen, "M Nyōnō, mi me a yaali kama ayen m va fu, alege basi ate m liñ a ga pa m kowa a gu."

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Jam a va mi yøgøgla de, abe fi basi ate baai ale kpi la a gu ba dek kpeema."

²³ Yeezu ale wa ḥaañviirima a yaa jo ḥaarun̄ku po a chen.

²⁴ Ase ba ale jam a cheñ la, va kpion a yaa deri yiti a fuk nna yegayega. Ku yaa fobi nyiamu ate bu a yiti a nagi ḥaarun̄ku ate bu gela me a jo ḥaarun̄ku po ate ku a nyę ku siñ nyiamu teñ. Nyaku de meena ale jam a nyę la, Yeezu a jam doa ḥhaarun̄ku po a goa kama.

²⁵ Wa ḥaañviirima a yaa nagi wa a yiti a weeni wa ayen, "Ti Nyōnō, tama a bo ka kum po. Vari ti a basi."

²⁶ Yeezu yaa yiti a begi ba ayen, "Ka boa ate nama a chali yøgsumča? Ni siaka an soa diiya?" Wa yaa weeni vioku ayen ku basi alege weeni nyiamu me ayen bu balin̄. Vioku a deri basi ate nyiamu me a balin̄. Bu an ḥman a choa ale maga dek me.

²⁷ Ku yaa deri cha ba nna yegayega. Ba yaa begi chaab ayen, "Ka boan jaab nuru ale nna? Wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noai."

²⁸ Ba ale gaam a taam paari mogi kpeeni kauk kuñkula la, ba yaa ga paari nuru baai ate ba a wi ba

ayen Gergesimba la teñka. Nuruba baye ale jam bo dula jigini a ta chichiribaata ba zuima po. Nuru waai an jam baga a nyiem a va siuk kula. Yeezu ale ga nyini ḥaarun̄ku po a sinj teñ la, nuruba bayewa a yaa deri nyini juijui ate ba a gu nuruba la, a jam tu wa.

²⁹ Ba wanyi a yaa kaari a bek wa ayen, "Fi Naawen biika, ka boa ate fi a yaali ti jigiya? Dai dii danni ate Naawen ayen wa jam a bo teñka meena demma buusa la an diem a paariya. Fi lin̄ a de ka niñ jam ayen fi basi ate ti namu abe fi ge ate dai dila danni a paari?"

³⁰ Dula jigini die a yaa jam za guuk zuk a de.

³¹ Chichiribaataja a yaa saalim Yeezu a weeni wa ayen, "Fi dan a yaali ayen fi yiak ti ate ti nyini be basi ate ti nyini a ga jo deen̄a po."

³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni be cheñ dula jigini." Ti yaa nyini nuruma jigi a ga jo deen̄a po ate deen̄a a chali a ga va guuku nakpiak a sali siñ a lo mogi kpeeni po a kpi.

³³ Baai ale jam a nya deen̄a zuk la a yaa chali cheñ ba teñka a ga weeni baai ale bo dula la dii ale nyę nuruma bayewa baai ate chichiribaataja a jam bo ba zuiman̄a po la.

³⁴ Teñ kala demma ale jam a wom dii ate ba weeni la, ba meena a yaa nyini ba yeen̄a po a jam tu Yeezu a saalim wa ayen wa basi ba teñka.

9

¹ Yeezu a yaa ga jo ḥaarun̄ku po a ḥman pilim a lo mogi kpeeni jueli cheñ wa dek teñka.

² Dula jigini ate nuru a boro ate wa nisima ale wa nañsa a kpi. Nuruba a yaa pa wa dueni jaab zuk a ta jam Yeezu jigi. Yeezu a yaa le nya ba siaka ale wa ale soa dii la, wa yaa weeni nuru waai nisimaña ale wa nañsaña ale kpi la ayen, "M biiga, yik fi dek abe fi kan te ku a daani fu. M von̄ fi wabaataja a te fu kama."

³ Juuma Sinsan̄ja sagrōma ba gela a jam bo dula jigini a yaa poli ba

popola po ayen, "Wa ale a biisi dii la a nyε nna ase wa ka Naawen la."

⁴ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama a yaa bek ba ayen, "Ka boan popola baata ate nama a poli?"

⁵ Ase mi dan weeni nuruwa de ate wa nisima ale wa naŋsa a kpi la ayen m vonj wa wabaataŋa a te wa a yaase wa yiti a cheŋ, ka kuna dek ale pagra?

⁶ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen mi Saalobiika a ta siuk kama teŋzuk meena a baga vonj nuruwa wabaata a te ba." Wa yaa weeni nuru waai ale a wiak la ayen, "Yiti a zaani abe fi pai fi jaamu a cheŋ kuli fi yenni."

⁷ Nuruwa a yaa deri yiti a zaani a pa wa jaamu a cheŋ kuli.

⁸ Yøgsum nna yegayega a yaa deri yik baai meena ale jam za dula la. Ba yaa te Naawen pimpauk, dii nyiŋ la wa ale te Yeezu siuk ate wa baga a tom tuini de la.

⁹ Yeezu a yaa le basi dula jigni ale cheŋ la, wa yaa nya nuru ate ba a wi wa ayen Matiu. Wa jam kala ka lampoo døkku po a tuesi lampoo. Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Yiti a jam va mi."

Wa yaa deri basi wa tuimaŋa ale ge yiti a ga va wa.

¹⁰ Yeezu ale wa ኃናንቸውም a yaa cheŋ Matiu yenni ayen ba de ኃናንቸውም. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam nna yegayega a yaa jam gum wa ale wa ኃናንቸውም po, ate ba meena a yaa kala a de ኃናንቸውም.

¹¹ Farisiiba ba gela a yaa nya ba ale ba a de ኃናንቸውም. Ba yaa bek wa ኃናንቸውም ayen, "Ka boa ate ni sagrøwa ale wabaata nyam ale lampoo cheesiroba a de ኃናንቸውም ale chaaba?"

¹² Yeezu a yaa wom dii ate ba a bek la a yaa tulisi ba ayen, "Nuru baai ale ta nyiŋyøgsa la, bala a kan cheŋ tiim nyɔnɔ jigiya, alege ka yuariba nyiini.

¹³ Ba jam a ኃናንቸውም Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen wa weeni ayen, 'Nama ale ta jiirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko duŋsa a kaabi a te mi la kama.' Ni be chen a ga gisi dii ate Naawen a weeni ni la kiri. Mi an jam ayen m wi ka nuru maŋsa, alege ka wabaata nyam."

¹⁴ Da yεŋ Jøon waai ale jam a te nuruwa soka la, ኃናንቸውም a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, "Ka boa ate tama ale Farisiima ኃናንቸውም a kasim a bobo noa alege fi ኃናንቸውም a kan bobo?"

¹⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ase nuru a dan faari nipøk, wa døama sue a kaasi kama? Aawo, ኃናንቸውም kaasi. Dai cheena kama ate nipøkfiaka nyɔnɔwa a dan kan bo ale ba, ba yaa bobo noa."

¹⁶ Wa yaa ኃናንቸውም weeni ba ayen, "Nuru a kan pa garuchiak paalik a laŋ garuk kpaga. Ba dan nyε dila, garuku a kan beni ku le cheeri a gum du.

¹⁷ Ba kan pa dapagrik a su bunløk kpak po. Ba dan nyε dila, bunløkku a pusi kama ate daamu a waaŋ. Ba pai dapagrik a su ka bunløk paaluk pu."

¹⁸ Yeezu ale biisi a nueri la, Juuma po kpagi dinyi a yaa jam a kpi duna teŋ wa niŋ a weeni wa ayen, "Ka m lie ale deri kpi. Mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisaŋa a tiri wa ate wa yiti kum po."

¹⁹ Yeezu yaa yiti va wa ate wa ኃናንቸውም me a va cheŋ.

²⁰⁻²¹ Nipøk wanyi a yaa jam bo dula a jam a wiagi bena pi ale ኃናንቸውም. Wa jam a lo ka chiak. Wa yaa poli wa sunum po ayen, "M dan baga a paari wa garuku nɔanni a tiri, m le nya nyiŋyøgsa." Wa yaa va Yeezu ኃናንቸውም a magi tiri wa garuku.

²² Yeezu a yaa viriŋ ኃናንቸውም a nya wa ale weeni ayen, "M lie yik fi dek abe fi kan basi ate ku a daani fu. Fi ale ta siaka ale mi dii la a basi kama ate fi nya nyiŋyøgsa." Wa le

weeni nyaku de la, nipowa yaa deri nya nyiñyøgsa.

²³ Yeezu ale ga paari Juuma kpagini yenni la, wa yaa nya yiyi-irisa ale ba kala dula jigini alege baai me a kum.

²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni meena a yiti nyini. Biika an kpiya, alege wa a goa kama." Ba ale wom dila la, ba yaa deri a la wa.

²⁵ Nuruma meena a yaa le nyini la, Yeezu a yaa jo biika døkku po a yik wa nisaña ate wa yiti.

²⁶ Dii ate Yeezu a nyø la, a yaa deri waanø tøn sii meena ale gilim dula jigini la.

²⁷ Yeezu ale nyini dula jigini a nyini a cheñ la, yeeba baye a yaa wom wa a yaa deri cheñ va wa. Ba yaa kaari a wi wa a weeni ayen, "Naawa Deevid ñaañbiika, ti a saalim fu ayen fi ta jiirim ale ti."

²⁸ Yeezu ale ga jo døk la, yeema bayewa a yaa jam wa jigi. Yeezu yaa bek ba ayen, "Nama ta siaka ayen mi baga a tebi ni?" Ba yaa siagi.

²⁹ Dula jigini Yeezu a yaa tiri ba ninaña ale weeni ba ayen, "Basi ate ku nyø ase ni siaka ale ka dii la."

³⁰ Ba ninaña a yaa deri lagri ate ba a nya. Yeezu a yaa kaam ba ayen, "Ku a fe kama ate ni kan weeni waai dii ale nyø la."

³¹ Alege nuruba bayewa de a ta ga weeni ate ku tagli tøn sii meena ale moata dula jigini la.

³² Ase nuruba bayewa ale jam a cheñ la, nuruba ba gela a yaa jam ta nuru wa choa a jam Yeezu jigi. Chichiribiok ale jam bo wa zukku po ate wa an jam baga a biisi.

³³ Yeezu ale yiak chichiribioku ate ku nyini nuruwa zukku po a nyini la, wa yaa deri a biisi. Ku yaa deri cha nuru baai meena ale za dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, "Tama an diem a nya wannu de choa Izirali."

³⁴ Alege Farisiima a weeni ayen, "Ka chichiribaataña kpagini ale te wa pagrimu ate wa baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po."

³⁵ Va ñala po Yeezu yaa kasim a nyiem tøñkpienjsaña ale tøñkpansaña meena. Wa jam a sak nuruba Naawen naamu wie ba tuka diinaña po, ale a tebi yuariba yegayega me.

³⁶ Wa ale ga nya ñanbøanni la, wa jiirim yaa jam bo ale ba dii nyin la ku jam a daani ba kama nna yegayega ate ba yaa yaali maarika. Ba jam a nyø ase ka piisa ale kan ta naapeerik la.

³⁷ Wa yaa jam a weeni wa ñaanjviirma ayen, "Ka cheka tuima ale boro nna yegayega, alege cheeroma an piisiya.

³⁸ Ni puusi a te Naawen waai ale ka cheka nyønøwa la ate wa basi ate cheeroba yegayega a jam a che abe ba vaari a ta jo."

10

¹ Yeezu a yaa wi wa ñaanjviirma pi ale bayewa ate ba jam wa jigi, ate wa yaa pa wa pagrimu a te ba, ate ba nyini a cheñ a nyiem a yiak chichiribaata nuruba zuima po ale a puusi ate yuariba a nya nyiñyøgsa.

² Wa tuimtomdøma pi ale bayewa yue a jam ale Simon waai ate Yeezu a jam te wa yue paani ayen Piita la, ale wa yuawa Andiru ale Jeemsi ale wa me yuawa Jøon, Zebedi bisaña,

³ ale Filip ale Batolomiu ale Tomasi ale Matiu waai ale jam ka lampoo cheesirowa la, ale Jeemsi, Alfiyus biika, ale Tadiusi,

⁴ ale Simon ale jam a nyø ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas Iskariot waai ale jam a ta Yeezu a ga bobri a sak la.

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni dan basi dela ale ge cheñ, ni kan va Samaria tønsaña po ale baai ale kan daa Juuba la tønka."

⁶ Ni nyiem Juuma ale bo tøn sii la nyiini. Ba a nyø se ka piisa ale be ña siuk la.

⁷ Ni cheñ a ga sak ba ayen Naawen naamu a moata kama.

⁸ Ni puusi a te yuaroma ale gamaña ate ba nya nyiñyøgsa, abe ni nagi kpeeba kum po a yiti abe ni

a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Pagrimu de ate mi a pa te ni la, ni an tuniya, nama me a pa te abe ni kan yaali tutuna.

9 Ni kan pa ligra a nyo ni fotanja po.

10 Ni kan pa koalima yaase fotta ale garujuenta ale nuensa ale tachegsa. Ku a magsi kama ayen tuimtomdisa a de ba tuimanja nyinj.

11 "Ni dan ga paari təŋ, ni jo ka po a gisi nuru waai ale wa te ni tia abe wa tuesi ni la. Ni dan nya nuru wala choa, ni be bo ale wa a ta ga paari dai dii dai ate ni a basi dula la.

12 Ni dan ga jo yenni po, ni puusi ba abe ni weeni ba ayen Naawen ate te ba suyogini.

13 Ba dan te ni tia, Naawen a le te ba suyogini. Ba dan kan te ni tia, Naawen a kan te ba suyogini.

14 Təŋ kaai nuruba a yaase yeri dii dem a dan kan te ni tia ale kan yaali ayen ba wom dii me ate ni tara ayen ni weeni ba la, ni kpaanti ni naansanja paasuku a basi dula jigini, ate ku sak ayen ba me zəri ba kama.

15 Ni wom mi nalim nyiini. Naawen a dan jam ayen wa bo təŋka meena demma buusa, wa le ta jiirim ale nuru baai ale jam bo təŋ sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la po a gaam ba.

16 "Ni wom mi nalimnyiini. Nama baai ate mi a tom la, a nyε ase ka piisa ale bo piina sunsunj la. Dila nyinj la ku a fe kama ayen ni ta yam ase wiiga la abe ni yik ni dek ase nangbaŋsa la.

17 Ni kpesi ni dek dii nyinj la nuruba a le yik ni ale pagrim a ta chenj boteka yenni. Ba le miiri ni me ale fiŋsa ba tuka diinaŋa po.

18 Ba le ta ni a chenj a ga zaani nalima ale kpaga ninj ate ba bo ni buusa mi nyinj. Ba dan nyε ni dila ni yaa le nya siuk a biisi ale ba ale baai me ale kan daa Juuba la Naawen wamanjsaŋa wie.

19 Ba dan ta ni a jam boteka yenni po, ni kan basi ate dii ate ni ayen ni biisi la a daani ni. Ku dan jam paari

ni biik, Naawen a le sagi ni ate ni biisi.

20 Wie ɣaai ate ni ayen ni biisi la a kan chim nama dek wie, alege ɣa le nyini ka ni Kowa Naawen Chiika jigi.

21 "Nuruba a le jam yik ba suaata a te nuruba ba gela ate ba ko ba. Bisa koba a le jam a yik ba me a nyε ba dila degadega. Bisa me a le jam nyε ba koba ale ba maba dila me.

22 Waai meena a le kisi ni, dii nyinj la nama ale a va mi la. Nuru waa a dan ta sudunji ale ninam ate ku beni, Naawen a le vari wa a basi.

23 Ba dan a daani ni təŋ kaai po ni basi dula abe ni chali cheŋ təŋ yonj. Wensie ate mi a weeni ni, ni kan baga a tom ni tuimanja meena Izirali tənsanja po a nueri ale ge ate mi Saalobiika a pilim jam.

24 "Zamsiro waai an baga a seba a gaam wa sagro. Tomteero waai me an baga a chim nuru kpion a gaam wa nyɔnɔ.

25 Zamsiro a pii ka nyinj wa dek ayen wa magsi chaab ale wa sagro. Tomteero me a yaali kama ayen wa dan nya siuk wa ale wa nyɔnɔwa a magsi chaab. Nuruba a dan a wi mi ayen Beelzebu, chichiribaata meena kpagini, ba le wi nama wie ate ɣa gaam di.

26 "Ni be kan a chali nuruba yɔgsumoa. Wie ɣaai ale lik dua yɔgyɔgla de la ale jam nyini peelim, wie ɣaai meena ale chim wasusuga la ba le jam seba ɣa.

27 Dila nyinj ku a fe kama ate ni a sak nuruba wie ɣaai ate mi a suk a sak ni la, a lagri.

28 Ni kan a chali yɔgsum ale nuru baai ale a ko nuruba nyinlammu la, dii nyinj la ba an baga a ko ba chiisanya. Ku magsi kama ayen ni a chali Naawen waai ale baga a kaasi nuruba nyinj sa ale ba chiisa bolim buui ale kan maari a kpimsi la po yɔgsum.

29 Ni baga kama a pa libiri a da nuinsa siye yabaŋa po, alege si po bunyi a dan poom a lo təŋ, ni Kowa Naawen a seba ku po kama.

30 Alege nama, Naawen a chiini ni zuisaŋa meena ni zuimaŋa po kama.

31 Nyaku de nyiŋ nama kan a chali yɔgsum ale dii ate nuruba ayen ba nyɛ ni la. Ni gaam nuinsaŋa ka nna yegayega Naawen nimbie po.

32 "Waai meena ale a weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a le weeni dila degadega m Kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la nimbie po.

33 Waai meena ale kan weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a kan biisi m Kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la nimbie po.

34 "Ni kan a poli ayen mi sakka de a le basi ate nuruba a tigsi jam jigi yen a boro ale suyɔgini. Ku le basi kama ate nuruba a poori chaab.

35 Bisa a le ŋman tulim a ta chaab ale ba koba. Leeba me a le ŋman tulim a ta chaab ale ba maba. Sam-pooba me ale tulim ta chaab ale ba ŋjanipooba.

36 Ku dan jam ase nnala la, ni le seba ayen nuru dek dɔkdem ale wa dachaasa.

37 "Nuru waai ale a yaali wa ko a yaase wa ma a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. Nuru waai me ale a yaali wa biik a yaase wa lie a gaam mi la an magsi ayen wa va mi.

38 Nuru waai a ale kan gomsi a magsi ayen wa nya ninam a yaase wa kpi mi nyiŋ la an magsi ayen wa va mi.

39 Nuru waai ale a yaali wa dek nyuvuri ale kan yaali ayen wa nya ninam la, kula nyɔnɔ a le jok wa nyuvunni. Nuru waai a dan jok wa nyuvuri mi nyiŋ, wa le ŋman nya di.

40 "Nuru waai a dan te ni tia ale tuesi ni, kula nyɔnɔ a te ka mi me tia dila. Nuru waai me ale a te mi tia ale a tuesi mi la, wa te ka Naawen waai ale tom mi la tia dila.

41 Nuru waai ale a te Naawen biisiteerɔwa tia, dii nyiŋ la wa le tom a te Naawen la, da yen po wa le nya ku tutuna. Nuru waai me ale a te nuru maŋ tia ayen wa le ka nuru

maŋ la nyiŋ, da yen po wa le nya ku tutuna.

42 Ni wom mi nalimnyiini. Nuru waai a dan pa nyayɔgsik a te mi ŋaanviirima po wanyi, da yen po wa le tuesi ku tutuna."

11

1 Yeezu ale biisi ale wa ŋaanviirima pi ale bayewa a nueri la, wa yaa basi dula jigini ale ge chen teŋ sii ale moata dula la ayen wa sak ba Naawen wamaŋsaŋa wie.

2 Jɔɔn waai ale jam a te nuruba soka la, a diem a jam bo ka naawa Ayerod dɔkkui kuui ate ba a lik nuruba la po. Jɔɔn ale wom dii ate Yeezu a jam a tom la, wa yaa tom wa ŋaanviirima po ba gela ate ba chen Yeezu jigi.

3 Ba ale ga paari wa jigi la, ba yaa bek wa ayen, "Ka fi ale nuru waai ate Jɔɔn a weeni ayen fi le jam la, yaa ti deema a limsi nuru yoŋŋɔa?"

4 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni ŋman pilim chen a ga weeni Jɔɔn dii ate nama a wom ale a nya la.

5 Yeeba a nya, gbanisa me a baga a chen, gama me a nya nyinjyɔgsa. Tukpara nyam a wom, ale nagi kpeeba kum po a yiti. M be sagi ŋanjagsa me Naawen wamaŋsaŋa wie.

6 Nuru baai ale kan ta chichama ale mi la, sue a peenti kama."

7 Ase Jɔɔn ŋaanviirima a yaa ale ŋman pilim a bo siuku po a chen la, Yeezu a yaa chiem a weeni nuru ɔɔanni Jɔɔn wie. Wa yaa weeni ba ayen, "Nama ale nyini a chen Jɔɔn jigi sagini po la, nama a jam a poli ayen ni le nya ka boa? Nama a poli ayen ni le nya ka chichama nyɔnɔ?"

8 Nama a nyini chen ayen ni nya ka boa? Nama a chen dula ayen ni nya ka nuru waai ale jo garuk nalinsa la? Baai ale a jo garuk tila chaama la a bo ka nalima yie po.

9 Ni be weeni mu, ni nyini chen ayen ni nya ka boa? Naawen biisiteerɔma yaa? Ni basi ate m weeni ni ayen ni nya ka waai ale gaam Naawen biisiteerɔma meena la.

10 Ba ɳmarisi Jɔɔn wie Naawen gbanja po kama dila po dila po ayen Naawen a weeni ayen, ‘Ka mi tomteerɔwa ale nna. M be le liŋ a tom wa fi niŋ ate wa gomsi siuk a te fu.’

11 Wensie ate mi a weeni ni, Jɔɔn waai ale a te nuruba soka ale nyiam la a gaam nuru baai meena ale jam boro a ta nyini dila po dila po la kama, alege Naawen naamu po waai ale ka baan̄ la a ɳman zuak a gaam Jɔɔn kama.

12 A ta nyini diipo ate Jɔɔn a piilim a sak nuruba la a ta jam paari jinla, pagrim nyam a kasim a yaali kama ayen ba kaasi Naawen naamu.

13 A ta nyini diipo ate Naawen a liŋ pa wa Sinsaŋŋa a te Moosis la ale Naawen biisiteerɔma meena ale jam a sak nuruba dii la a ta jam paari Jɔɔn jamka me nuruma de meena a biisi Naawen naamu wie kama.

14 Ni dan siak a te dii ate ba ɳmarisi la, ni le miŋ ayen Jɔɔn ka Naawen biisiteerɔwa Elaja. Ba ɳmarisi Naawen gbanja po ayen wa le ɳman pilim jam.

15 Ni lagri ni tueŋa a wom dii ate m weeni a sak ni la.

16 “Yɔgɔgla de, m le pai jinla demma a magsi chaab ale ka boa? Ba a nyε se ka bisa ale tigsi chaab a kala yaba po a wi ba dɔaba a weeni ba ayen,

17 ‘Tama a yi ka nipoɔkfiak yiila, alege nama a kan gogi. Ti a yi kum yiila, alege ni sue a kan kaasi.’

18 Jɔɔn ale jam bobo wa noɔanni la, waai meena a jam a weeni kama ayen chichiribiok ale bo wa zukku po.

19 Mi Saalobiika ale jam, a de ale nuruba la, waai meena a jam a weeni kama ayen, ‘Ni nya nuruwa de. Wa ka puuk nyɔno ale a nyu daam me nna yegayega. Wa ka lampoo cheesiroba ale wabanyeerisa doa.’ Naawen a sak nuruba ka wa wensie siutan̄a tii ale ka tɔgatɔga la.’

20 Yeezu a tom wakperikaliisa yegayega tεŋ sii ale moata la po,

alege tεŋ sila demma an diem a jam basi ba wabaataŋa. Wa yaa tɔarin̄ ba ayen,

21 “Nama Koraziin demma ku le jam tua kama ni jigi. Nama Bete-seida demma, ku le jam tua kama nama me jigi. Ase mi a dan poom a tom wakperikaliisaŋa de ka Taaya ale Saidon tεŋsaŋa po ase mi ale tom dii nama jigi la, baai ale jam bo dula dila po dila po la ate basi ba wabaataŋa kama. Ba te jo ka garuk tii ale a lu ba nyiŋsaŋa la abe ba nyε tintuem a yuk ba zuimaŋa. Nyaku de te le sak nuruba kama ayen ba ɳman va ka Naawen siuku.

22 Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tεŋzuk meena demma buusa wa le ta jiirim ale Taaya ale Saidon demma a gaam nama kama.

23 Nama Kapernaum demma, ni a yaali kama ayen ni pa ni dek jueli wenŋmazuk. Dai dila danni a dan paari, ba le yuk ni basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Ase mi dan poom a tom wakperikaliisaŋa de ka Sodom tεŋka po dila po dila po, ase m le tom dii la, Naawen a kan bo ba buusa a kaasi ba.

24 Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tεŋzuk meena demma buusa wa le ta jiirim ale Sodom demma a gaam ni.”

25 Va ɳala po Yeezu a yaa puusi a te Naawen ayen, “M dek ko, fi waai ale ka wenŋmazuk ale tεŋzuk meena nyɔno. Wie ɳaaai ate fi a zeri yam nyam sakka ale ge a pa suk ba la, fi pa ka ɳala a sak baai ale kan seba gban̄ la. Mi a te fi jiam wienja de nyiŋ.

26 M Koa, fi ale yaali ayen ku nyε dii la ale la.”

27 Yeezu ale puusi a nueri la, wa yaa cheemu a weeni nuru bɔɔnni ayen, “M Kowa a pa jaab buuri meena a te mu kama. Nuru waai a ze Naawen biika ka wa kowa nyiini ale seba wa. Nuru waai me a ze kowa ka wa biika nyiini ale seba wa.

M basi kama ate baai ate m lueri la seba wa me.

²⁸ "Nama meena baai ale ji jib kpeenta ale jiak la, ni jam mi jigi. Mi a le te ni vuusum.

²⁹ Mi sinsanŋja a nyε se ka naabkpaama duok la. Ni pa ku a su ni ḥeŋja po ate ni baga. Mi ka nuru waai ale seba m dek taka la. Ni dan basi ate mi a sak ni, ni le nya vuusum.

³⁰ Duok kuui ate mi a pai a te ni la, ku ta cheŋka an tua. Jib tii ate mi a pai a ji ni la an dobra."

12

¹ Ba Vuusum Daanja po dinyi Yeezu ale wa ḥaaŋviirima a yaa jam cheŋ va nuru talim po. Ba la cheŋ la, kom a yaa ta wa ḥaaŋviirima ate ba yaa wie "wiiti" ayen ba ḥobi.

² Farisiima ba gela ale nya dii ate ba a nyε la, ba yaa bek Yeezu ayen, "Ka boa ate fi ḥaaŋviirima a kaasi ti Vuusum Danni kisiku?"

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, "Nama an diem karim Naawen gbaŋka po a miŋ naawa Deevid wie a chak ya?"

⁴ Dii po ate nuru waai ate ba a wi wa ayen Abiata ate wa jam ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔma la, da yeŋ ate kom a yaa jam ta Deevid ale wa dɔama. Wa yaa jo Puusika Yenni po a pa boroboruk a we a ḥobi ale ge a wie a te wa dɔama ate ba me a ḥobi. Ba kan te nuru yoŋ a ḥobi boroboruku de ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔwa nyiini ale a ḥobi ku.

⁵ Nama an karim dii ate Moosis a ḥamarisi Naawen gbaŋka po ayen Juuma Puusika Yenni tomteerɔma nyiini ale a tom wa Puusika Yenni po Vuusum Danni la? Ba nyiem a kasim a a kaasi ti Vuusum Danni kisiku kama, alege nuru waai a kan nya ba kaasunju.

⁶ Ni basi ate m weeni ni ayen nuru a bo dela a zuak gaam Juuma Puusika Yenni kama.

⁷ Ba ḥamarisi Naawen gbaŋka po ayen wa weeni kama ayen, 'Nama ale ta jiirim ale chaab dii la a peenti

mi sui a gaam nama ale a ko duŋsa a kaabi a te mi la kama.' Ni dan seba wienja de kiri, kuna magṣi ayen nama a bu baai ale kan nyε a kaasi la buusa.

⁸ Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me."

⁹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge a cheŋ ga jo Juuma tuka dɔkku po.

¹⁰ Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa a kpi. Nuru baai ale jam bo dula la, a jam a limsi kama ayen ba nya se Yeezu le tebi nuruwa nisaŋa Vuusum Danni po yaase wa kan tebi ate ba baga a nya wari biisi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "A se nama waai poosuk a dan lo vili po Vuusum Danni ni kan yeeri ku?"

¹² Nurubiik a be gaam poosuk kama nna yegayega. Ka dila ale soa ate nuru a dan maari wa suok Vuusum Danni po, wa kan kaasi Vuusum Danni kisiku."

¹³ Wa yaa weeni nuru waai nisaŋa ale kpi la ayen wa teeri si.

Wa yaa teeri si a deri nya nyiŋyɔgsa.

¹⁴ Farisiima a yaa yiti dula jigini a nyini a yaa gisi siuk ayen ba ko Yeezu.

¹⁵ Yeezu ale wom dii ate ba a yaali ayen ba nyε wa la, wa yaa basi dula jigini ale ge cheŋ. Nuruba yegayega a jam va wa ate wa tebi ba tuetaŋa meena.

¹⁶ Wa ale tebi ba la, wa yaa weeni ba ayen ba kan weeni a sak nuru wa ale nyε dii la.

¹⁷ Wa weeni ba nyaku de kama ayen dii ate Naawen biisiteerɔwa Azaya a ḥamarisi dila po dila po la a chim wensie. Wa ḥamarisi kama ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁸ "Ka mi tuimtomdɔwa waai ate mi a lueri a te m dek la, ale nna. Mi a yaali wa kama. M sui me a peenti ale wa nna yegayega. M le pai m chiika a nyo wa sunum po ate wa sak baai ale kan daa Juuba la nyemagsika.

¹⁹ Wa daa sak ba nyaku de, wa kan yaali ayen wa ale ba a

ta nampaga ale chaab a yaase
wa a na ba yabaña po.

20 Wa le maari ḥanjagsa baai ale nyę
a se wuuk tii ale wie la abe
wa pa wa pagrimu a te nuru
baai ale seba ba dek taka la,
dii nyiŋ la bala a nyę se ka
bolim ate ba tɔati a zaani la.

Wa kan basi nyaku de nyeka a se
ka wa ta nyemagsika a jam
tənzuk de.

21 Waai meena yiila ale bo ka wa
jigi."

22 Da ḥala po nuruba ba gela a yaa
ta nuru wanyi a jam Yeezu jigi. Wa
jam ka gaaun ale yi me, dii nyiŋ la
chichiribiotk ale jam bo wa zukku po.
Yeezu a yaa tebi wa ate wa ḥman
baga a biisi ale a nya.

23 Ku yaa cha nuru bɔanni ate ba
yaa bek chaab ayen, "Nuruwa de, ka
naawa Deeviḍ ḥaaŋbiik yaa?"

24 Farisiima ale wom dii ate nuruma
a biisi ale chaab la, ba yaa
weeni ba ayen, "Chichiribaataŋa
meena kpagini ate ba a wi ayen
Beelzebu la ale a te wa pagrim ate
wa baga a yiak chichiribaata nuruba
zuima po a basi."

25 Yeezu a jam seba dii ate Farisiima
a poli la kama a yaa weeni ba
ayen, "A se tən̄ kaai dem a dan poori
ba dek ta chaab, ba dachaasa a kan
va dila nyiŋ a ko ba? Ase yeri yen̄
po dem a dan tulim a ta chaab yeri
dila a waan̄ kama.

26 A se Sitaana ale wa tuimtomdɔma
a dan ta chaab, wa naamu a
kan beni ale ge a lo.

27 Nama a weeni ayen Beelzebu
ale kasim a pa wa pagrimu a te
mi ate mi baga a yiak chichiribaata
nuruba zuima po a basi. Ka wana
ale a te nama ḥaaŋviirma pagrimu
ate ba a yiak chichiribaata a basi. Ni
dek ḥaaŋviirma ale a tom dii la a
sak kama ayen dii ate nama a biisi
mi wie la a daa wensie.

28 Ka Naawen Chiika ale a te mi
pagrim ate mi a yiak chichiribaata
nuruba zuima po a basi. Nyaku de
a sak ni kama ayen Naawen naamu
a jam diiri ni kama.

29 "Nuru karo a baga a jo pagro
yeri po a zu wa ḥanta ka wa nin lin̄
a yik wa a bobo alege pai ḥantajan̄.

30 "Nuru waai a dan zeri mi ḥaan̄
zaanika, kula nyɔnɔ a kaasi ka mi
ale a tom dii la. Nuru waai a dan kan
a maari mi ate ti tigsi a gum chaaba,
kula nyɔnɔ a kati a waan̄ kama.

31 Wensie ate mi a weeni ni,
Naawen baga kama a von̄ te nu-
ruba ba wabaata meena ale ba ale
a le wa dii la me. Alege nuruba
a daa le Naawen Chiika, Naawen a
kan baga a von̄ a te ba.

32 Nuruba a daa le mi Saalobiika
Naawen ale baga a von̄ a te ba.
Nuruba abe daa le Naawen Chiika,
Naawen a kan baga a von̄ a te ba
diipo diipo."

33 Yeezu a yaa ḥman weeni Farisi-
ima ayen, "Timan̄ a yoani ka yoana
maŋsa, alege tibiok a yoani ka
yoana baata. Nuruba a baga a miŋ
timan̄ ale tibiok ka si yoanaŋa nyiŋ.

34 Nama a nyę se ka wiiga la. A se
nama a daa tom wabaata ni le nyę
ka se a biisi wamaŋsa? Wie ḥaaai
ate nama a biisi la a nyini ka ni dek
puusa po.

35 Nuru sunum a bo ka wa ḥanta
zaanika jigi. Wamaŋsa a dan bo
dula, wa a yeeri ḥa kama a biisi.
Wabaata me a dan bo du, wa a yeeri
ḥa me kama a biisi.

36 "Wensie ate mi a weeni ni,
Naawen a dan jam ayen wa bu
tənzuk meena demma buusa, wa le
bek waai meena wa ka ya tii ate ba
biisi la.

37 Naawen le pa ka wie ḥaaai ate ni
biisi la a bu ni buusa. Nama ale biisi
ḥaaai meena ate wa wom la le basi
ate wa weeni ayen ni kaasi kama
yaa se ni ze ku po."

38 Da ḥala po Juuma Sinsak
sagromo ale Farisiima ba gela a yaa
jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, "Ti
Sagro, tama a yaali kama ayen fi tom
wakperikaliik ate ti nya."

39 Yeezu a yaa weeni ba ayen,
"Nama jinla demma a zeri Naawen
ka nna yegayega ale a tom tu-
imbaata. Mi a kan siagi a tom

wakperikaliik a te nama yogyøglade. Wakperikaliik sii ate nama le nya dai yeŋ po la ale dii ate Naawen a tom a te wa biisiteerøwa waai ate ba jam a wi wa ayen Jona la.

⁴⁰ Naawen a jam tom jum kpiem ate bu ga ne Jona. Wa jam a bo bu poni po ka daa ḥata. Siuku la po me ba dan jam ko mi Saalobiika, nuruba le gu mu. Ba dan gu mu, daa ḥata danni m le yiti kum po.

⁴¹ Naawen a dan jam ayen wa bu tən Zuk meena demma buusa baai ale bo təŋ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, le jam a yiti a biisi gaam ni. Jona a le jam sak ba Naawen wie dila po dila po la, ba jam a basi ba wabaatana kama ale va wa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Jona kama nna yegayega.

⁴² Naawen a dan jam ayen wa bu tən Zuk meena demma buusa, Siiba təŋka nipoč naawa, le jam a yiti a biisi gaam ni. Wa nyini ka nna niŋniŋ a jam naawa Solomon jigi ayen wa wom wa yammu wieŋa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Solomon kama nna yegayega."

⁴³ Yeezu a yaa ḥman weeni Farisi-im a yen, "Chichiribiock a dan nyini nuru zuk po a nyini, ku a cheŋ ka sagini po a ga nyeema a gisi vuusum jigi. Ku dan kan baga a nya jigi ya.

⁴⁴ Ku a weeni ka ku dek ayen, 'Basi ate m ḥman a ga jo nuru waai zukku po ate m poom boro la.' Ku dan ḥmani a ga jo dula jigini, ku yaa ale nya ayen ku jigini a gomsi magsi kama.

⁴⁵ Ku yaa ḥman nyini dula jigini a nyini a ga gisi a nya ku chichirib-aata ti chaab tiyopoi a ta ḥmani ga jo nuruwa zukku po. Chichirib-aata tiyopoi wa tuimbaatana a pa-gra a gaam m kula tuimaŋa kama chichiribiock kula a dan tom ku tuimaŋa a nueri, nuru wa la ale poom ka dii la a gaam wa daam wa kama. Ku le ku nyε dii ale jinla demma baai ale a tom wabaata la ale la."

⁴⁶ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa mawa ale wa suaatana a yaa jam

za peelim a tom nuru ayen wa jo a wi wa.

⁴⁷ Wa yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, "Fi mawa ale fi suaatana a za peelim a yaali fu."

⁴⁸ Nuruba yegayega ale jam kala a gilim Yeezu ate wa yaa bek ba ayen, "Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?"

⁴⁹ Wa yaa dak ayen ba nya wa ḥaanjviirima, ale weeni ba ayen, "Mi maba ale mi suaatana ale la.

⁵⁰ Baai meena ale a tom dii ate mi kowa a yaali la, bala ale mi suaata, ale mi tɔaba, ale mi maba."

13

¹ Dai dila danni Yeezu a yaa basi dula ale ḥmani a cheŋ mogi kpeeni noai a ga kala a sak nuruma Naawen wie.

² Nuru bɔari yegayega a yaa jam za a gilim wa. Ba ale jam a piisi la nyiŋ ale soa ate wa yaa a yiti a ga jo ḥaarun po a siŋ nyiamu po a torisi a cheŋ niŋ maga dega, ale ge ate nuru bɔanni a yaa za nyiamu noai.

³ Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega a weeni ba ayen,

"Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini a cheŋ wa talim ayen wa yuk wa ḥanborinta ase muma la.

⁴ Wa ale jam boro a yuk la, beeŋa gela a lo siuku po ate nuinsa a jam pisi ḥna meena.

⁵ Beeŋa gela me a lo tintana po. Nala an jam baga a nyini nwuli, dii nyiŋ la tantana an jam soa dii ya dula jigini.

⁶ Kantueŋ ale jam a moak la, ḥna meena yaa jak dii nyiŋ la ḥna ka naŋsa ate ḥna yaa a kpi.

⁷ Beeŋa gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munsanja me a chim gerigi ḥna.

⁸ Beeŋa gela me a lo təŋ naluŋ po a nyini a biak nalimnyiini. ḩaai a ta bie pisita, ḩaai pisiyuebi, ḩaai me a ta kook."

⁹ Yeezu yaa a ḥman weeni ba ayen, "Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini."

10 Yeezu ale jam kala wa dek wa nyiini la, wa ɳaaŋviirma a yaa jam a bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate fi a daa sak nuruba, fi a pa wamagsima a sak ba?”

11 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen a pa wa naamu wieŋa a lagri sak ni kama alege wa an nyε nna la a te ba.

12 Nuru waai a dan tara, Naawen ale gum du a te wa ate wa ta yegayega. Nuru waai a dan kan ta jaabɔa, mak kaai ate wa ta la, Naawen ale tuesi.

13 Ka dila nyiŋ ale soa ate mi a magsi wamagsima a sak nuruba la. Ba ta nina alege an baga a nya. Mi daa biisi ale ba, ba kan miŋ mi ale a biisi dii la kiri ya.

14 Dii ate Naawen biisiteerɔwa Azaya a ɳamarisi ba wie Naawen gban̄ka po dila po dila po la ka wensie. Wa ɳamarisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Nuruma de a wom ale a wom kama alege ba kan miŋi. Ba a nya ale a nya alege ba kan nya.

15 Dii nyiŋ la ba popolaŋa a lik kama, ba tueŋa me a kpari ate ba ninaŋa a yi.

Ba dan kan nyε ka dila ba ninaŋa a ta nya kama, ate ba tueŋa a wom ate ba popolaŋa me a miŋ.

Ate ba basi ba wabaataŋa ate m vonj a te ba.’

16 “Nama a ta supeentik kama. Ni ninaŋa a baga nya ate ni baga a miŋ dii ate weeni la kiri.

17 Ni basi ate m weeni ni ayen Naawen biisiteerɔma ale Naawen nuruma yegayega a yaali kama ayen ba nya wie ɳaai ate nama a nya la nna yegayega, alege ba an baga a nya ɳa. Ba a yaali ayen ba wom wie ɳaai ate nama a wom la nna yegayega, alege ba an baga a wom ɳa.

18 “Ni goori a wom mi ale a ayen m sak ni boridowa wamagsini la kiri.

19 Bie ɳaai ale lo siuku po la a nyε se ka Naawen Naamu po wamaŋsaŋa ɳaai ate nuruba a wom

alege kan miŋ ɳa kiri la. Sitaana a yaa jam nna nwuli a tuesi wamaŋsaŋa ba suniimaŋa po.

20 Bie ɳaai ale a lo tanaŋa po la a nyε se ka baai ale a wom wamaŋsaŋa ate ba sue a peenti la.

21 Alege wamaŋsaŋa a kan siŋ ba suniimaŋa po ate ba a ta ɳa a beni. Ninam a dan jam yik ba wamaŋsaŋa vaka nyiŋ, ba yaa deri basi.

22 Bie ɳaai ale a lo munsaña jigini la a nyε se ka baai ale a wom wamaŋsaŋa, alege teŋzuk meena ɳantaŋa yaalika ale ba ligraŋa yaalika yegayega ka, ɳala meena a kaasi ka wamaŋsaŋa ate ba an baga a ta ɳa a beni.

23 Bie ɳaai ale a lo teŋ nalunju po la a nyε se ka baai ale a wom wamaŋsaŋa ate ɳa a jo ba suniima po nalinmyiini ale baga a biak a ta bie pisita, ɳaai pisiyuebi ate ɳa gela me a ta bie kook la.”

24 Yeezu yaa ɳman magsi wamagsima ɳa chaab ale ba ayen, “Naawen Naamu a nyε se ka nuru waai ale cheŋ wa talim ayen wa bori wa ɳanborinta la.

25 Dii po ate nuru meena a goa la wa dachiak a yaa yiti yokku po a cheŋ nuruwa talimu a ta wuu bie a ga bori bu po ale ge cheŋ.

26 ɳantaŋa ale nyini a chim a moata puusa yikka la, wuutanja me a nyini a chimu.

27 Da yeŋ po talimu nyɔnɔwa tomteerɔma a yaa jam a bek wa ayen, ‘Ti nyɔnɔ, ɳan baai ate fi a pa ta ga a bori fi talimu po la, ɳa daa ɳanmaŋsa? Ka boa ale soa ate wuuta a nyini ɳa po a soa di?’

28 Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ka m dachiak ale bori wuutanja ɳa po.’ Ba yaa ɳman bek wa ayen, ‘Fi a yaali ayen ti ga voori wuutanja a basi?’

29 Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni basi ti, dii nyiŋ la ni dan ga ayen ni voori ti, nama a le maa voori ɳantaŋa me a basi.

30 Ni basi ate ɳantaŋa ale wuutanja a gum chaab a chim. Cheka danni a dan paari, m le basi ate

cheeroma a che ɳa meena abe ba yaa luk wuutaja a ju abe ba ge ɳantaŋa dek a ta ga nyo m bunni po.’ ”

³¹ Yeezu yaa a ɳman magsi wa-magsini ale ba ayen, “Naawen Naamu a nyε se ka be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ ate nuruba a pa di a bori ba talita po la.

³² Di ka bie meena po be fiik. Di dan nyini a chim, di a zuagi kama a gaam ti fisaŋa meena, ate nuinsa a jam a yɔgi si tugta bu zuk.”

³³ Yeezu a ɳman diem a magsi wamagsini di choa ale ba ayen, “Naawen Naamu a nyε se ka nipɔk a nyiem ale pa dabinta a nyo boroboruk zom po ate ku fuusi a zuak dii la.”

³⁴ Yeezu a nyiem a dan boro a sak nuru boanni, wa nyiem a kasim a magsi ka wamagsima ale ba. Wa kan weeni wariya alege a kan magsi wa magsi.

³⁵ Wa a nyε nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisteerowa a ɳmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a chim wensie. Wa ɳmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

“Mi dan boro a sak nuruba, m le magsi ka wamagsima ale ba. Mi ale nyε tɛnzuk meena la, m pa ka wie nna yegayega a suk, alege m le pa ɳa a sak ba a lagri.”

³⁶ Dula jigini Yeezu a yaa basi nuru boanni ale ge a ga jo yenni po. Wa ale ga jo yenni po la, wa ɳaanviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Fi ale a magsi wuutaja ale ɳanborintaja po wamagsini dii a sak ti la, tama a yaali kama ayen fi weeni di kiri a sak ti.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai ale bori ɳanborintaja la a nyε ase ka mi Saalobiika la.

³⁸ Talimu a magsi chaab ale ka tɛnzuk meena, ale ge ate ɳanborintaja a magsi chaab ale nuru baai ate Naawen a soa la.

Wuutaja me a magsi chaab ale ka nuru baai ate Sitaana a soa la.

³⁹ Dachiak kaai ale bori wuutaja la ale Sitaana. Cheka danni a magsi chaab ale ka tɛnzuk meena kpeglelimka danni. Cheeroma me a magsi chaab ale ka Naawen sabi-iloma.

⁴⁰ A se Cheeroma ale a tigsı wuutaja a gum chaab a ju dii la, tɛnzuk meena kpeglelimka danni me ale nyε a se ka dila la.

⁴¹ Mi Saalobiika a le tom Naawen sabiiloma ate ba tigsı baai ale a tom wabaata ale baai ale a sak nuruba wabaata tomka siuk la meena.

⁴² Sabiiloma a le pa ba a yuk basi bolim buui ale kan maara kpimsi la po ate ba bo dula a kaari abe ba ɳobi ba nyinaja.

⁴³ Tuimmaŋsa nyamma a za ba a nyagsi a se ka wenbinni la ba nyɔnɔwa Naamu po. Nama baai ale ta tue la, ni wom mi.

⁴⁴ “Naawen Naamu a nyε se ka nuru waai ale tu a nya jaab ate wa silima. Wa sui yaa peenti nna yegayega ate wa chuili tanta a si alege a ga pa wa ɳanta meena a da a jam da tɛn kala.

⁴⁵ “Naawen naamu a nyε se ka gerindɔ waai ale a gisi ayen wa da tintain ate ba a wi ayen ‘pearl’.

⁴⁶ Wa dan nya kpain dii diak ale pagra a gaam ɳa meena la, wa yaa ga a pa wa ɳanta meena a da. Wa le da a nueri la, wa yaa ɳmani a chenj waai ale ta tintanni a da la jigi a ga da.

⁴⁷ “Naawen Naamu a nyε se ka nuru waai ale a yuk ɳmiak a basi beli kpeeni po a yik juma tɔgatɔga la.

⁴⁸ ɳmiaka a dan sueri, jumyigrɔwa a yaa dari ka a ta jueli kunjkɔŋini. Wa dan ta ɳa a jueli, wa yaa kali tɛn a luk jum ɳaai ate ba ɳobi la a nyo chinni po ale ge a pa jum ɳaai ate ba kan ɳobi la a yuk a basi.

⁴⁹ Siuku la po me, tɛnzuk meena kpeglelimka a dan jam paari, Naawen

sabiiloma a le luk nuru mañsaña ale nuru baataña tøgatøga a zaani.

⁵⁰ Wa le pa wabaataña nyamma a ta ga a yuk basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Dula jigini ba le kum nna yegayega abe ba a ñobi ba nyinaña.”

⁵¹ Yeezu ale a magsi wamagsimaña de a nueri la, wa yaa bek nuruma ayen, “Nama a miñ dii ate mi a biisi ale ni la kiri a chagi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Mm, ti miñ ya.”

⁵² Yeezu a ñman weeni ba ayen, “Juuma Sinsañña sagrøma waai a dan chim mi ñaanþviiro Naawen Naamu po, wala a nyø se ka yeri nyønø ale yeri ba ñan paala ale wa ñan kpagsa wa døk po la.”

⁵³ Yeezu ale a sak nuruma de a nueri la, wa yaa basi dula jigini,

⁵⁴ alege a chenj wa dek tønka. Da yenj po wa yaa chenj a ga jo ba Juuma tuka døkku po a sak nuruma Naawen wie. Ku yaa jam a cha nuru baai ale jam a bo dula jigini la. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nya yammu de ka be? Wa nyø ka se a tom wakperikaliisanja nna?”

⁵⁵ Daa wala ale chapentawa biika la? Daa Mæri biika ale la? Da Jeemsi ale Josefi ale Judas ale Simon suok ale la?

⁵⁶ Wa tøama an bo daa de la? Wa nyø ka se a seba nna?”

⁵⁷ Nuruma meena sue an jam masa ale wa, dii nyij la ba seba wa kiri meena kama.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerøwa zula kama, alege ka wa dek tønka demma ale wa døk demma nyini ale ka a te wa zula.”

⁵⁸ Wa an jam a tom wakperikaliisa yegayega dula jigini, dii nyij la ba jam ka siaka ale wa.

14

¹ Da ñala po Galili demma naawa waai ate ba a wi wa ayen Ayerod la, a yaa wom Yeezu wie.

² Wa yaa wi wa kpañña a weeni ba ayen, “Jøon waai ale jam a te

nuruba soka ale nyiam la a yiti kum po kama. Ka dila ale soa ate wa baga a tom wakperikaliisanja de.”

³ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi wa ayen Filip la powa. Wa yue a jam ale Ayerodiasi.

⁴ Jøon a liñ jam a weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nyø dii ale fi suoku powa la an nala.” Jøon ale weeni dii la a basi kama ate Ayerodiasi a nyø ate Ayerod a tom wa nuruma ba gela ate ba ga yik Jøon a lik døk po.

⁵ Ayerod a jam a yaali ayen wa ko wa kama, alege wa jam a chali Juuma yøgsum, dii nyij la ba jam a poli kama ayen Jøon a jam ka Naawen biisiteerøma po wanyi.

⁶ Ayerod biamu benni danni ale jam a paari la, wa yaa wi nuruba yegayega ayen ba jam a maa de wa biamu danni ñandiintaña. Ba ale jam a tigsi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo døk kuui ate ba jam kala a de la, a yaa gogi. Wa gogtaña a jam a te Ayerod supeentik nna yegayega.

⁷ Wa yaa a pe a weeni wa ayen, “Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu ate m te fu.”

⁸ Nipøkbinni a yaa nyini a chenj wa mawa jigi a bek wa jaab buui ate wa ayen wa yaali naawa jigi la. Wa ale biisi ale wa mawa a nueri la, wa yaa ñmani a chenj Ayerod jigi a weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi basi ate fi nuruma a ga gebi Jøon zukku a ta jam te mu.”

⁹ Wa wieña a jam kaasi Ayerod sui nna yegayega, alege wa an jam baga a zeri ya, dii nyij la wa jam a pe kama ale nipøkbinni nuruma meena nimbie po. Wa yaa weeni wa sojima

¹⁰ ayen ba chenj juijui ate ba lik Jøon la a ga gebi wa zukku a ta jam.

¹¹ Ba ale ga nyø dila a nueri la, ba yaa pa zukku a dueni taasi tanlanj po a ta ñmani a chenj ga te nipøkbinni. Wa yaa tuesi ku a ta ga te wa mawa.

¹² Jøon ñaanþviirima ale jam a wom dii ale nyø la, ba yaa chenj a

ga pa wa nyin̄ka a ta ga gu. Ba yaa ga weeni Yeezu.

¹³ Yeezu ale ga wom dii ale nyε Jɔɔn la, wa yaa chej a ga jo ḥaaruŋ po a chej sagini po wa dek wa nyiini. A se wa ale jam a chej la, nuruba yegayega a yaa nya wa. Ba yaa basi ba ṭeṣṣaṇa ale a yiti a de niŋ a chali a ga paari du ale ge ate wa yaa wari ḥaaŋ a jam.

¹⁴ Yeezu ale a nyini ḥaaruŋku po a siŋ teŋ la, wa yaa nya nuru bɔari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa jiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa tebi baai ale a yuagi la.

¹⁵ Wa ale wa ḥaaŋviirima ale jam a bo dula jigini ate ku beni la, ba yaa jam a weeni wa ayen, “Nya ti meena a za ka sagi po ate wənni me a siŋ ti dela. Basi ate nuru bɔanni a chej ṭeŋkpansaṇa po a ga da ḥandiinta a de.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M kan yaali ayen m basi ate ba chej, alege nama dek a te ba ḥandiinta ate ba de.”

¹⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama a ta ka borobotta tinu ale juma ḥaye dela jigini.”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ta a jam te mu.” Ba yaa ga a ta jam.

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ate nuruma meena a kali teŋ dula jigini, ate wa yaa a pa borobottan̄a tinuwa ale jumaṇa ḥayewa a zak wa zuk a nya wenŋmazuk a puusi a te Naawen ayen wa niak ti. Wa ale puusi a ga nueri la, wa yaa wie boroboruku a pa te wa ḥaaŋviirima ayen ba pa a chari nuruma,

²⁰ ate ba meena a yaa ḥobi chak. Ba ale ḥobi a ga nueri la, Yeezu ḥaaŋviirima a yaa pa busisa pi ale siye a pa ḥandiin talin̄a a sueri si.

²¹ Baai ale jam a ḥobi boroboruku ale jumaṇa la nidɔama nyiini a jam ka tusa ḥanu.

²² Yeezu yaa weeni wa ḥaaŋviirima ayen ba jo ḥaaruŋku po a taamu mogi kpeeni kauk kunkula ḥaaŋ nyin̄, abe ba ge ate wa banti nuru bɔanni ate ba kuli ba yeen̄a.

²³ Wa ale banti ba a nueri la, wa yaa chej a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. Teŋka ale jam a sobri la, Yeezu dek wa nyiini ale jam bo dula.

²⁴ Wa ḥaaŋviirima a yaa jam bo ḥaaruŋku po nyiamu sunsuŋ ate vioku a fɔbi ba ḥaaruŋku a basi kauk yoŋ.

²⁵ Ku ale jam a paari vari kpadiaka kumka po la, Yeezu a yaa nyini guuku zuk a siŋ a chej a ga siŋ mogini po a za nyiamu zuk a chej wa ḥaaŋviirima jigi.

²⁶ Ba meena ale nya wa ale wa za nyiamu zuk a chej cheena ba jigi la, yɔgsum a yaa deri yik ba nna yegayega. Ba yaa kaari nna yegayega, dii nyin̄ la ba jam a poli ayen wa ka kok.

²⁷ Yeezu a yaa deri kpabi a weeni ba ayen, “Ka mi. Ni yigi ni dek abe ni kan a chali yɔgsumɔa.”

²⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔnɔ, ku dan ka fi, be weeni mu ate m nyini ḥaaruŋku po a chej nyiamu zuk a jam fi jigi.”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be nyini a jam.” Piita a yaa basi ḥaaruŋku ale nyini a chej Yeezu jigi.

³⁰ A se wa ale jam a chej la, wa yaa nya ale vioku a jam a pagra kama nna yegayega. Yɔgsum a ya deri yik wa ate wa yaa a siŋ nyiamu teŋ. Wa yaa kaari a weeni ayen, “M Nyɔɔnɔ, yik mu.”

³¹ Yeezu a yaa deri teeri wa nisaṇa a yik wa ale a weeni wa ayen, “Ka boa ate fi ka siaka ale mi ale a chamu?”

³² Yeezu ale Piita a yaa chej a ga jo ḥaaruŋku po. Ba ale ga jo ku po a nueri la, vioku a yaa deri basi.

³³ Wa ḥaaŋviirima baai ale jam a tali a bo ḥaaruŋku po la a yaa pak Yeezu ayen, “Wensie fi sum ka Naawen biik.”

³⁴ Ba yaa jam a taam jueli mogi kpeeni kauk kunkula a ga paari ṭeŋ kaai ate ba a wi ayen Genesaret la.

35 Baai ale jam bo dula la, a yaa nya Yeezu a deri mij wa. Ba yaa deri tom ayen ba ta yuaroma a jam wa jigi.

36 Ba yaa saalim wa ayen wa basi ate yuaroma a tiri wa garuku noanni ate ba baga a nya nyinyogsa. Baai meena ale jam a tiri wa garuku noanni la a nya nyinyogsa kama.

15

1 Farisiima ale Juuma Sinsak sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem teŋka a tigsi chaab a jam Yeezu jigi a bek wa ayen,

2 “Ka boa ate fi ḥaaŋviirima a zeri ti kokpiensanja sinsanja vaka? Ba kan nari ba nisimaŋa a magsi alege a de ḥandiinta.”

3 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama a kasim a va ka ni dek kisitanja, alege a kan va Naawen sinsanja.

4 Ba ḥmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama a kasim a te ni koba ale ni maba zula.’ Waai a dan le wa ko a yaa se wa ma, ba ko kula nyɔnɔ.

5 Nama a nyiem a kasim a sak nuruba ni kokpiensanja siuku ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa a ayen wa pai a maari wa la ka Naawen ale soa.

6 Nama a kan basi ate nuru wala a maari ba. Ni daa nyɛ dila, nama a va ka ni kokpiensanja siuku ale ge a kaasi Naawen sinsanja.

7 Nama ka venta nyam Naawen bisiteerɔwa Azaya ale ḥmarisi nama wie dii Naawen gbaŋka po la ka wensie. Wa ḥmarisi ayen,

8 ‘Naawen a weeni ayen, nuruma de a pa ka ba noa nyiini a zuli mi, alege ba suniimaŋa a ka mi jigi ya.

9 Ba nyiem a kasim a pa ka nuru bisa kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita. Ka dila ale soa ate ba puusaŋa a ka kiri mi jigi la.’”

10 Yeezu yaa ḥman wi nuru bɔaanni ate ba jam wa jigi. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagri ni tueŋa a wom ate ni

mij dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la.

11 Nanta baai ale a jo ni noanja po la a kan te ni danṭa, alege ḥanta baai ale nyini ni noanja po a nyini la, ale a te ni danṭa.”

12 Wa ḥaaŋviirima a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a weeni dii la, Farisiima sue an peenti ya.”

13 Yeezu a yaa weeni wa ḥaaŋviirima ayen, “Mi Kowa waai ale bo wenŋmazuk la a nyɛ se ka kpaaro waai a nyiem ale kasim a bori wa ḥanta la. Da yeŋ po wa le weeni wa tomteerɔma ayen ba ga a voori ḥanta baai meena ale chim ḥan kayaata la a yuk basi.

14 Ni kan basi ate Farisiima ale a biisi dii la a daani ni. Ba a nyɛ se ka yeeba ale a dari chaab dii la. Ba meena a le ga a lo ka goluk po.”

15 Piita a yaa weeni wa ayen, “Be weeni wamagsini de kiri a sak ti.”

16 Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama me a ka yamma?

17 Nama a ze ayen ḥanta baai ale a va ni noanja po a jo ni puusaŋa po la me a va ka ni bitagifiisa me a nyiini?

18 Ni an mij ya? Ni noanja po biika a nyini ka ni suniimaŋa po a nyini ale a basi ate ni a ta danṭa.

19 Nanta baai ale bo nuru sunum po la ale a basi ate wa poli wabaata ale a tom kabonṣa ale nipɔk yaalik tuima ale a ko chaab ale a zu ale a velimu a te chaab ale a kaasi chaab yue.

20 Tuimana de meena ale a basi ate nuruwa a ta danṭa. Nuruba a dan ka a nari ba nisima ale ge a de ḥandiinta a se Farisiima kisiku ale a va dii la, kula a kan basi a te ba a ta danṭa.”

21 Yeezu a yaa ḥman basi dula jigini ale ge a cheŋ Taaya ale Saidon teŋsanja.

22 Nipɔk wanyi ale nyini Keenan a bo dula jigini. Wa yaa jam a saalim Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, fi waai ale ka naawa Deevid ḥaaŋbiik la, ta jiirim ale mu, dii nyiŋ la chichiribiock ale bo m lie zuk po a daani wa.”

23 Yeezu a yaa sina. Wa ɣaan̄viirima a yaa jam a weeni wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, ti a saalim fu ayen fi yiak nipowa de ate wa ɣmani ti ɣaan̄, dii nyin la wa va ti kama a nuemu."

24 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Naawen ale tom mu ayen m chej Juuma baai ale a nyɛ a se piisa ale be la, nyiini jigi."

25 Nipowa ale wom dii ate wa a weeni la, wa yaa kpi dunduna tɛŋ Yeezu niŋ a weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, mi a saalim fu kama ayen fi maari mu."

26 Yeezu yaa a weeni wa ayen, "Ku an magṣi ayen ba pa bisaŋ ɣandiinta a te baasa."

27 Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, dii ate fi weeni la ka wensie, alege baasaŋa a de ka ɣandiin tii ate bisaŋa a de ale a tali la."

28 Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ta siaka ale mi ka nna yegayega. M le nyɛ dii ate fi a yaali la a te fu." Wa ale weeni dila la, nipowa lie wa a yaa deri nya nyiŋyɔgsa.

29 Yeezu a yaa ɣman basi dula jigini ale ge a ga bo Galili mogi kpeeni noai a nyiemu a yaa ga paari jigi a jueli a kala guuk kunyi zuk.

30 Wa le kala dula jigini la, nuru bɔari a yaa jam wa jigi ale ba yɔgnyeensa. Yɔgnyeensaŋa de jam ka gbanisa ale yeba ale gbatta ale gaaunṭa. Yeezu a yaa puusi ate ba nya nyiŋyɔgsa.

31 Nuru bɔanni meena ale nya ale gaaunṭaŋa a biisi ate gbaritaŋa me a yiti a zaani a baga a chej, ate gbanisaŋa me naŋsaŋa a teenti ate yeema me ninan̄a a lagri ate ba a nya la, ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa pak Izirali Naawenni ale a te wa zula wienja de meena nyin.

32 Yeezu a yaa wi wa ɣaan̄viirima a weeni ba ayen, "M jiirim a bo ale nuruma de meena kama, dii nyin la ba kasim a bo ale mi kama daa ɣata, alege ba an diem a de ɣandiinta. M dan basi ayen ba kuli ale kommu, ba le viiri siuku niŋ."

33 Wa ɣaan̄viirima a yaa bek wa ayen, "Dela ka sagi po. Te ti nya ɣandiinta ka be ate ba paari nuruma de a soa nna?"

34 Yeezu a yaa bek ba ayen, "Ka borobotta ti dina ate ni tara?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ka borobotta tiyopoi ale juma maga la ale boro."

35 Wa yaa weeni nuru bɔanni meena ayen ba kali tɛŋ.

36 Wa yaa pa borobottaŋa tiyopoi wa ale jumanja a puusi a te Naawen ayen wa niak ti, a yaa le ge a wie a te wa ɣaan̄viirima ayen ba pa a chari nuru bɔanni. Ba yaa pa a chari ba meena.

37 Ba meena a yaa ɣobi a chak a yaa le ge ate Yeezu ɣaan̄viirima a pa boroboruk tii ale tali la a sueri busisa siyopoi.

38 Nuru baai ale ɣobi boroboruku ale jumanja la, nidɔama meena nyiini a jam ka tusa ɣanaansi.

39 Nuruma ale de nueri la, Yeezu a yaa banti ba ayen ba kuli, ale ge ate wa ale wa ɣaan̄viirima a ga jo ɣaarun̄ po a chej a ga paari tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Magdala la.

16

1 Farisiiba ale Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi ayen wa tom wakperikaliik a sak ba ate ba minj ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi.

2 Wa yaa weeni ba ayen, "Wenbinni a daa siŋ ate chin̄maaña a muni ni seba kama ayen ɣmoruk a kan ni."

3 Wenbinni a dan pusi a jueli ate chin̄maaña a sobri, ni seba kama ayen ɣmoruk a le ku ni. Ni dan poom seba ayen ɣmoruk le ni yaa se ku kan ni alege nama an baga a seba wie ɣaai a le ɣa nyɛ jinla la kiri ya."

4 Yeezu a yaa ɣman weeni ba ayen, "Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom wabaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yɔgnyɔgl̄a de. Wakperikaliik kaai ate nama a le nya da yeŋ po

la ale dii ate Naawen a tom ale wa biisiteerøwa Jona dila po dila po la.”

Wa yaa basi ba ale ge cherj.

5 Ba ale bo ḥaaruñku po a taamu mogi kpeeni kauk kuñkula la, Yeezu ḥaan̄viirima a yaa banj ba ḥandiintaña a basi ḥaan̄.

6 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima dabintan̄a.”

7 Wa yaa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta boroboruk la ale soa ate wa a weeni dila?”

8 Yeezu a yaa seba ayen ba an jam a miñi ayen wa a sak ba ka Farisiima sinsan̄ja wie. Ka dila nyij ale soa ate wa yaa a bek ba ayen, “Ka boa ate boroboruk kuui ate nama a banj la a daani ni ate nama a biisi ku wie? Nama a ka siaka ale mi nalimnyiini.

9 Nama an diem a miñ ya? Nama a kan teeri dii po ate mi a pa borobotta tinuwa a wie a chari ate nuruba tusa ḥanuwa la? Ka busisa si dina ate ni pa a sueri?”

10 Wa yaa ḥman bek ba ayen, “Mi ale ḥman a pa borobotta tiyopoiwa a wie a chari ate nuruba tusa ḥanaansiwa la, ka busisa si dina ate ni pa a sueri?”

11 Mi a poom a weeni ni kama ayen ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima sinsan̄ja. Mi a poom kan biisi ale ni ka boroboruk kuui ate ni banj basi ḥaan̄ la wie.”

12 Yeezu ḥaan̄viirima ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri miñ ayen wa a sak ba kama ayen ba kpesi ba dek ale Farisiima ale Sajusima sinsan̄ja. Daa ayen wa jam a weeni ba kama ayen ba kpesi ba dek ale ba dabin tii ate ba pa a nyo ba boroboruku po la.

13 Ku ḥaan̄ nyij Yeezu ale wa ḥaan̄viirima yaa chej tēkpaj sii ale jam gilim Siizariya Filipai tēkka la. Ba ale ga paari dula jigini la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi Saalobiika ka wana?”

14 Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela a weeni ayen fi ka Jōon waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la. Mba

me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteerøwa Elaja, ale ge ate mba me a weeni ayen ka Naawen biisiteerøwa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la, a yaa se wa biisiteerøma po wanyi ale ḥman pilim jam.”

15 Wa yaa bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

16 Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Naawen waai ale boro la, biik. Fi be ḥman ka Varibasidøwa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

17 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi Simon, Jōon biika, Naawen a le basi ate fi sui a peenti nna yegayega. Nurubisa an sak fu wensie ḥaai ate fi biisi la, alege m Kowa waai ale bo wen̄mazuk la, le sak fu.

18 Dila nyij ate mi a weeni fi Piita, baai ate Naawen a soa la a nyé se ka yeri ate mi a boro a se la, ate fi a chim yenni nyubini. Sitaana ale wa chichiribaataña meena a kan baga a kaasi di diipo diipo meena wuu.

19 M le pa Naawen namu chaafisaña a te fu. Nanta baai ate fi pa zaani tēnzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wen̄mazuk. Nanta baai me ate fi a kan pa a zaani tēnzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.”

20 Wa ale a biisi ale Piita a nueri la, wa yaa weeni wa ḥaan̄viirima meena ayen ku a fe kama ate nama dek a kan weeni a sak nuru waai ya ayen ka mi ale Varibasidøwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam da yej po la.

21 A nyini va ḥala po a ta a chej, Yeezu a yaa weeni wa ḥaan̄viirima a lagri ayen, “Ku magsi kama ayen m chej Jerusalem tēkka. Dula jigini tēkka kpañja ale Juuma Puusika Yenni kpañja ale Juuma Sinsak sagrøma meena a le basi ate mi a nam nna yegayega abe ba ge a ko mu, alege ku dan paari daa ḥata dai m le yiti kum po.”

22 Piita a yaa le a wom wa wieja la, wa yaa yik wa a ta wa a taam nakpiak nyij a tɔarij wa ayen,

"Naawen dek a le maari ate dila a kan jam fi jigi ya."

²³ Yeezu a yaa virin a weeni Piita ayen, "Cheŋ du mi teŋ di nyiŋ la fi ta ka Sitaana popola. Fi a daani mu kama ale m tuima tomka. Fi la biisi dii la an nyini daa Naawen jigi ya, alege dii nyini ka nuruba jigi."

²⁴ Yeezu a yaa ɻman weeni wa ɻaanviirima ayen, "Nuru a daa yaali ayen wa va mi ɻaan, basi ate wa liŋ a zeri wa dek yaalika, abe wa pa wa jabarimu a vi wa mankpalaŋa zuk a jam va mi.

²⁵ Nuru waai nina a dan muni wa dek yaalika nyiŋ, kula nyɔnɔ a le jam a lo. Nuru waai ale pa mi ale Naawen wamaŋsaŋa a nyo wa dek yaalika nyiŋ la, wala a le jam a tuesi Naawen nyuvuri paalini.

²⁶ Nuru waai a dan baga a nya teŋzuk masimu meena, ka boa nyuenta ate wa a ayen wa nya? Wa kan baga tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ka boa ate nuru ayen wa pa a gerimu a nya wa nyuvuriya?

²⁷ Mi Saalobiika a le ɻman pilim a jam ale Naawen pagrimu ale wa zulaŋa ale wa sabiiloma. M dan jam m le tuni waai meena a magſi ba tuima le ka dii la.

²⁸ Ni basi ate m weeni ni ayen nuruba a bo dela jigini kama a kan kpi ase ka ba nya mi Saalobiika ale m cheena a se naab la."

17

¹ Daa ɻayuebi ale jam a taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale wa suoku Jɔɔn a ta ba a jueli guuk kpion kunyi zuk a bo dula ba dek ba nyiini.

² Ba ale jam a bo dula la, Yeezu nimbiidiaka a yaa tagri ba niŋ ale a nyagsi a se wenbinni la. Wa gataŋa me a tagri ale peenti ale a nyagsi nna yegayega.

³ Ba yaa nya Elaja ale Moosis a boro a biisi ale Yeezu.

⁴ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, "M Nyɔnɔ, tama ale bo dela la a nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te

ni ate fi a soa kunyi, Moosis me a soa kunyi abe Elaja a soa kunyiwa."

⁵ Piita ale diem boro a biisi la, chiŋma nyagsini a yaa deri jam a lik ba. Ba yaa a wom lueluk chiŋmanni po ate ku weeni ayen, "Ka mi biika ate mi a yaali la ale nna. Wa a nyε ate m sui a peenti. Dila nyiŋ la ni be wom wa."

⁶ Yeezu ɻaanviirima ale wom lueluku la, yɔgsum a yaa deri yik ba nna yegayega, ate ba nyiŋsa a gok ate ba yaa lo teŋ a pa ba loga a vugi teŋ.

⁷ Yeezu a yaa jam ba jigi a tiri ba ale weeni ba ayen, "Ni yiti ɻmai abe ni kan te ni kpaziim a nagi."

⁸ Ba ale yiti ɻmai a gisi nya la, ba an jam a nya waai ya, alege ka Yeezu nyiini ale jam za ba teŋ.

⁹ Ba ale nyini guuku zuk a siŋ la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Dii ate ni nya la, ni kan weeni a sak waai ya a se ka da dii danni ate mi Saalobiika a yiti kum po la."

¹⁰ Ba yaa bek Yeezu ayen, "Ka boa ale soa ate Juuma Sinsak sagrɔma a weeni ayen ka Elaja a le wa liŋ a jam?"

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Ku ka wensie ate Elaja a linj a jam a gomsi jaab meena.

¹² Mi a weeni ni kama ayen Elaja a poom jam kama. Nuruba a jam ze ayen ka wa ale la ate ba yaa nyε wa dii ate ba a yaali la. Ba abe le nyε mi Saalobiika me ka dila degadega."

¹³ Wa ɻaanviirima ale wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri miŋ ayen wa a biisi ka Jɔɔn sokateerɔwa wie.

¹⁴ Ba ale jam a biisi ale chaab a nueri la, ba yaa a jam paari wa ɻaanviirima mbala ate nuru bɔari yegayega a za a gilim ba. Nuru wanyi a yaa jam a kpi dunduna teŋ Yeezu niŋ.

¹⁵ A yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, ta jiirim ale m biika, dii nyiŋ la kpiŋkpinsa ale ta wa ale a daani wa nna yegayega. Wa nyiem a kasim a a lo ka botta po ale nyaata po a nyε ayen wa ko wa dek.

¹⁶ M saalim ka fi ḥaañviirima ayen ba tebi wa, alege ba an baga a tebi wa.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama jinla demma a ka siaka ale mi ale kasim a nyε a kaasi. Nama a yaali ayen mi a bo ale ni a paari ka dimpo abe ni mij mu? Mi ale yik m dek ale ni a paari ka dimpo? Ta biika a jam mi jigi denna.”

¹⁸ Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi, ate wa yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini biika jigi a nyini. Wa ale weeni dila la, biika a yaa deri nya nyiñyøgsa.

¹⁹ Yeezu ḥaañviirima a yaa nya wa ba dek ba nyiini a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an poom baga a yiak chichiribioku ate ku nyini biika jigi ya?”

²⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama siaka an zuak ya. Ni basi ate m weeni ni ayen a se ni siaka a dan soa a se be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ la, nama ate baga kama a weeni guuk kpionku de ayen ku yiti dula jigini a cheñ. Ku le sum a yiti. Ku dan ka dila, ni baga kama a nyε jaab buuri meena.

²¹ Alege chichiribioku de choawa dan kan daa noai bobika ale puusa nalimnyiini, ni an baga a yiak ate ku a nyini.”

²²⁻²³ Yeezu ale wa ḥaañviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheñ Galili. Ba ale ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba a le jam a yik mi Saalobiika a nyo nuru baai ale ba ko mu la nisima po, alege daa ḥatawa danni m le yiti kum po.” Wa ḥaañviirima ale wom wienja de la, ba sue a yaa kaasi nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale wa ḥaañviirima ale ga paari Kapernaum tεñka po la, Juuma Puusika Yenni lampoo cheesiroma a yaa jam Piita jigi a bek wa ayen, “Fi sagrøwa a tuni Juuma Puusika Yenni lampoowa?”

²⁵ Piita a yaa weeni ba ayen, “Mm, wa a tuni kama.”

Piita ale jo yenni po ayen wa weeni wa dii ale nyε la, Yeezu a yaa

de niŋ a bek wa ayen, “Simon Piita, ka bana ale a tuni lampoo a te tεñka kpaŋja? Ka nichamma yaa ka tεñka demma? Fi a poli ka se?”

²⁶ Piita yaa weeni wa ayen, “Ka nichamma ale a tuni.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku kiri ale tεñka demma a kan tuni.

²⁷ Alege tama a kan yaali ayen ti daani nuruma de. Cheñ mogi kpeeni a ga pa fi ḥmiaka a yuk a yik juma nyiamu po. Jum buui ate fi liŋa a yik la, fi le nya ligri bu nɔanni po dii ale a magsi mi ale fi Juuma Puusika Yenni lampoowa tutuna la.” Ta di a cheñ a ga tuni a te lampoo cheesiroma.

18

¹ Da yeŋ po Yeezu ḥaañviirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale kpagi Naawen Naamu po?”

² Yeezu a yaa yik biik wanyi a ta jam a zaani ba niŋ,

³ a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen a se ka ni pa ni dek a chim a se bisa la, kan daa di ni kan jo Naawen Naamu po.

⁴ Nuru waai ale yik wa dek ale a nyε ase biik la ale a chim kpagi Naawen Naamu po.

⁵ Nuru waai ale a tuesi biika de mi vaka nyiŋ la, wala a tuesi ka mi dila.

⁶ “Nuru waai a dan nya biik ate wa ta siaka ale mi, alege ate wa paasi wa ayen wa va siuk kuui ale kan nala la, kula nyɔnɔ a magsi ka ba pa miik a bobo niri a pa yik wa niri a ta wa a ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po, kula ale zunchonja.

⁷ Nuruba ba gela a nyiem a kasim a yaali kama ayen ba a paasi nuruba ate ba a va tuim kaasima siuk. Ku ale jam bie baai ale nyε dila la jigi.

⁸ “Nuru waai a dan pa wa nisima a yaa se wa nantuok a tom wabiok, ku a fe ate wa gebi wa nisimaŋa a yaa se wa nantuoku a yuk basi. Nuru waai a dan ta ni yeŋ a yaa se nan yeŋ ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, kula ale zunchonja a gaam wa ale ta nisima siye a yaa se

naŋsa siye alege a chen a ga jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

⁹ Nuru waai a dan pa wa num a tom wabiok, ku a fe ate wa yeeri bu a yuk basi. Nuru waai ale ta num bunyi ale ge a ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglim la, kula ale zunchoŋa a gaam wa le ta nina ŋaye ale ge a jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

¹⁰ “Nama a kpesi ni dek abe ni ka a nya bisaŋa de a se ba daa nuruba la. Ni basi ate m weeni ni ayen ba sabiiloma a bo ka m kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, jigi.

¹¹ Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la a vari ba a basi.

¹² “Nuru waai a dan ta piisa kook ate kunyi a be, nama a poli ayen nuru wala a le nyε ka se? Wa a basi ka nŋala guutaŋa zuima ale ge a gisi kunyiwa.

¹³ Mi a weeni ni kama ayen wa dan nya ku, wa sui ale peenti nna yegayega ku nyin a gaamu nnjala meena.

¹⁴ Siuku la po ni Kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a kan yaali ayen bisaŋa de po wanyi a be.

¹⁵ “Fi suok a dan nyε fu a kaasi, chen wa jigi a ga weeni wa ayen wa nyε fu kaasi kama. Wa dan siak wa le kaasi la, fi ale wa ale ŋman niak chaab.

¹⁶ Wa dan zeri yik fi doa wanyi a yaa se baye ate ba chim fi seeroba a maa biisi fi ale fi suoku ale a ayen ni biisi dii la.

¹⁷ Wa dan ŋman zeri ba me ta ba a chen ate ni ga a weeni a sak Yeezu ŋaanviirima ku meena. Wa be dan ŋman zeri ba me, nama a kan ŋman ta wari ale wa a se nama ale kan ta wari ale lampoo cheesiroma ale baai ale kan da Kirisita bisa dii la.

¹⁸ “Wensie ate mi a weeni ni ayen ŋanta baai, ate nama a pa zaani tɛŋzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenŋmazuk. Ŋanta baai me ate nama a kan pa a zaani tɛŋzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.

¹⁹ “M be ŋman a weeni ni kama a gum du ayen nama baye a dan tu chaab a puusi a te Naawen wari nyin ale ta siaka ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a le pa a te ni.

²⁰ Nuruba baye a yaa se nuruba bata a dan tu chaab mi yonni nyin mi a le bo ale ba.”

²¹ Da yeŋ po ate Piita a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, a se m suok a dan kasim a nyε mu a kaasi ka bu dina ate mi ayen m von a te wa? Ku noai buyopoi yaa?”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Daa buyopoi dekki, alege kasim a a vonja te wa a ta a chen.

²³ Basi ate m weeni ku kiri ale ka dii la a sak fu. Naawen naamu a nyε se ka tɛŋ kaai naab la. Da yeŋ po ate wa yaa wi wa tomteerɔma ayen wa bek ba a wom a se ba tuimanja ka se.

²⁴ Ba meena ale tigsi chaab a jam la, wa yaa a wi wa tomteerɔma po wanyi a ta nyini a zaani ba nin. Nuruwa de a jam a piem ka ligra nna yegayega naawa jigi,

²⁵ alege wa an jam a baga a tuni ŋa a te wa. Naawa ale ga wom nyaku de la, wa yaa weeni wa nuruma ayen ba ga koalim wa ŋanta baai meena ate wa ta la a da abe ba yik wa dek ale wa dɔk demma meena a ta ga da ate ba chim yom. Dila a le basi ate wa baga a nya wa ligraŋa meena.

²⁶ Tomteerɔwa ale wom dii ate naawa a weeni la, wa yaa deri a kpi dunduna tɛŋ wa niŋ a saalim wa ayen, ‘M nyɔnɔ, yik fi sunni m le tuni fu ŋa meena.’

²⁷ Naawa a yaa jam ta jiirim nna yegayega ale wa a yaa vonj wa pamini meena a te wa ale a weeni wa ayen wa a chen.

²⁸ “Tomteerɔwa a yaa le basi naawa yenni ale cheŋ la, wa yaa ga tu naawa tomteerɔma po wanyi. Nuru waai ate wa tu la a jam a ta ka wa ligra nna maga dega. Wa ale ga paari nuruwa la, wa yaa deri bobo nuruwa a ŋmeeni ale a weeni wa ayen, ‘Tuni mu m ligraŋa meena’.

²⁹ Wa pamini nyɔnɔwa a yaa kpi dunduna tɛŋ wa niŋ a saalim wa ayen, 'Yik fi sunni m le tuni fu ɔna meena.'

³⁰ "Alege tomteerɔwa a zeri ale ta wa a ga lik dɔk po a ta ga paari dii po ate wa baga a tuni wa pamini meena la.

³¹ Naawa tomteerɔma ba gela ale wom dii ale nyɛ la, ku yaa daani ba nna yegayega ate ba yaa cheŋ naawa jigi a weeni wa ba ale wom dii la.

³² Naawa ale wom la, wa yaa wi tomteerɔwa ate wa jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ayen, 'Fi ka kiri ya. Fi ale jam saalim mi la, m vonj fi pamini meena dii ate fi ta la kama a te fu.'

³³ M ta jiirim ale fu kama. Fi me ate poom a ta jiirim ale waai ale de fi pamini la kama.'

³⁴ Naawa sui a yaa a jam a puuri nna yegayega ale wa tomteerɔwa ate wa yaa a basi ate wa nuruma a yik wa a ta ga lik dɔk po ale a te wa waalika a ta ga paari dii po ate wa tuni wa pamini meena a nueri la."

³⁵ Yeezu biika ale mɔata kpeglimka la, wa yaa weeni baai meena ale a wom la ayen, "Mi Kowa Naawen ale bo wenneymazuk la ale nyɛ ni ka dila degadega ase ni a nin kan vonj a te chaaba ale ni suniima meena."

19

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa basi Galili ale ɔman chen Judia a taam Jodan beni kauk kunkula.

² Nuru bɔari yegayega a yaa jam wa jigi ate wa tebi yɔgnyeensaŋa meena dula jigini.

³ Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya a se wa ale biisi wari a kaasi ya. Ba yaa bek wa ayen, "Nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula a kisi?"

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ba ɔmarisi Naawen gbaŋka po ayen, 'Ku piilimka po ate Naawen a nyɛ tenzuk meena la, wa nyɛ ka nidɔa ale nipɔk.'

⁵ A yaa weeni ayen, 'Ku nala kama ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma ale ge a ga faari nipok ate ba noai bayewa a chim bunyi. Nama an diem a karim kula?'

⁶ Ba ɔman daa nuruba baye, ba yaa ka nuru yen. Dila nyin la baai ate Naawen a basi ate ba chim nuru yen la, ku an magsi ayen nuru a a poori ba."

⁷ Farisiima a yaa bek wa ayen, "Dii ate fi a weeni la ka wensie, alege ka boa ate Moosis a sak nuruba dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula nyɔnɔ a ɔmarisi gbaŋ ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa powa kama?"

⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Moosis a te ni siuk ayen ni a nyɛ dila kama dii nyin la ni sakka a pagra kama. Alege ku jam daa dila a nyini diipo ate Naawen a nyɛ tɛŋka la."

⁹ Dila nyin nuru waai pɔk a dan kan pa wa dek a te nidɔa yon wa, alege ate wa zeri wa powa ale faari nipɔk wa choa kula nyɔnɔwa a nyɛ ka kaboŋ."

¹⁰ Wa ɔnaanviirima a yaa weeni wa ayen, "Ku dan ka dila nidɔa ale wa pɔk jigi, ku zunchoŋa kama ate nidɔaba meena a kali dakɔksa."

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Waai meena a kan baga a va mi sinsaŋja de. Ka baai nyiini ate Naawen a lueri la, a le ba va ɔna."

¹² Dila wie tɔgatɔga nyin ale soa ate nuruba a kan faari nipooba. Ba gela a kan faari dii la ba biak ba ka dila. Baai me a kan faari dii la ba je ba kama. Mba me a kan faari Naawen naamu nyin. Baai ale baga a va mi sinsaŋja de la, ni basi ate ba a va nyɛ."

¹³ Dula jigini nuruba ba gela a yaa pa ba bisa a ta a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisaŋa a tiri ba abe wa puusi a te ba, alege wa ɔnaanviirima a yaa tɔarin ba.

¹⁴ Yeezu a yaa weeni wa ɔnaanviirima ayen, "Ni te bisaŋa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba.

Nama a ze ayen ka bala ale soa Naawen naamu?"

¹⁵ Wa yaa pa wa nisaŋa a tiri ba a yaa le ge a cheŋ.

¹⁶ A se Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ la, nuru wanyi a yaa jam a bek wa ayen, "M Sagro, ka boan jaab tuim maŋ a le mi m tom ate m baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka la?"

¹⁷ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a bek mu ḥan maŋsa wie? Nuru waai an baga a chim nuru maŋ ḥa ka Naawen nyiini. Fi daa yaali ayen fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka la, be va sinsaŋja."

¹⁸ Nuruwa a yaa bek wa ayen, "Ka boan jaab sinsaga?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ju-uma Sinsaŋja ale nna. Kan ko nuru, kan nye kabonja, kan zu, kan chim venta seero,

¹⁹ a zuli fi ma ale fi ko abe fi a yaali fi saalo choa ase fi dek la."

²⁰ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, "Wienja de meena mi kasim a va ḥa kama. Mi abe ḥman nye ka boa a gum du?"

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi dan a yaali ayen fi kan ta kaasunja ate fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka la, cheŋ ga pai fi ḥanta meena a da a pa ligranja a te ni-womma abe fi jam a va mi. Fi dan nye dila fe le jam a nya ḥanta Naawen jigi."

²² Wa ale wom dii ate Yeezu a weeni wa la, wa sui a yaa deri kaasi, dii nyin la wa jam ka jigsiro. Wa yaa deri cheem wa ḥaan te Yeezu a cheŋ.

²³ Yeezu a yaa weeni wa ḥaanviirima ayen, "Ku le pagra a te baai ale ka jigsiroba la a baga jo Naawen naamu po."

²⁴ Ni yaala ate m ḥman weeni ni ayen ase laalaakomi a dan baga a va garupein vorub po a taamu a nyini ḥanta nyonc me a baga a jo Naawen naamu po kama."

²⁵ Ku yaa cha wa ḥaanviirima nna yegayega ate ba yaa weeni chaab

ayen, "Ku dan ka dila, ka wana a le wa baga a jo Naawen naamu po?"

²⁶ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, "Dan ka nuruba nyiini jigi, ku kan baga a nyε, alege dan ka Naawen jigi, wie meena a baga a nyε kama."

²⁷ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, "Nya, tama basi ka ti ḥanta meena ale jam va fu. Tama ale nya ka boa ku nyinjja?"

²⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni, mi Saalobiika a dan ḥman jam ayen m soa teŋzuk meena demma abe m bo ba buusa, nama ḥaaŋviiriba pi ale bayewa de a le jam a bo Izirali ḥokdemma pi ale bayewa buusa.

²⁹ Nuru waai ale basi wa yeri ale wa suaata ale wa tɔaba ale wa koba ale wa maba ale wa bisa ale wa kadugsa mi nyinj la, Naawen a le ḥman a pa wa ḥanta bala po wanyiwanyi kook kook a gum du a te wa abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka me a te wa.

³⁰ Nuru baai yegayega ale bo niŋ yɔgɔyɔgl̩ de la, le jam a taam ka ḥaan. Baai me ale bo ḥaanj la a le jam a taam de niŋ."

20

¹ Yeezu a yaa ḥman weeni ba ayen, "Naawen naamu a nyε ase ka talim nyonc la. Saliuk yok yokwa wa yaa yiti a gisi nuruba ayen ba kpa wa talimu po a te wa.

² Wa yaa le nya ba la, wa yaa weeni ba ayen ba dan kpa ate wenni a siŋ, wa le tuni ba dai dila danni ligranja. Ba ale siak la, wa yaa ta ba a cheŋ wa talimu po.

³ Wenni ale jueli magla, wa yaa cheŋ yabaŋa po a ga nya nuruba ba gela ale ba za.

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, 'Ni dan cheŋ ka mi talimu po a ga kpa a te mi nna m te a tuni ni ka dii ale a magsi la.' Ba yaa siak a cheŋ.

⁵ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsuŋ la, wa yaa ḥman basi ate

kpaaroba ba gela a chej wa talimu po a ga gum mbala po.

⁶ Wenbinni ale moata siŋka la, wa ŋman chej yabanja po a ga nya nuruba ale ba za. Wa yaa bek ba ayen, ‘Ka boa ate nama a kasim a za denna danni meena?’

⁷ Ba yaa weeni wa ayen, ‘Nuru karo a te ti tuni ayen ti tomu.’ Wa yaa ŋman weeni ba ayen, ‘Nama me a chej m talimu po a ga kpa.’

⁸ “Wenbinni ale siŋ la, talimu nyɔnɔwa a yaa chej wa talimu po a ga weeni kpaaroma kpagini ayen, ‘Wi kpaaroma meena ate ba jam.’ Wa yaa pa ligranya a te kpagini ayen wa ŋoa a tuni ba, ale weeni wa ayen, ‘Piilim a tuni baai ale wari ŋaan a jam la abe fi ge a tuni baai ale liŋ a jam la ŋaan nyiŋ.’

⁹ Dula jigini kpagini a yaa tuni baai ale poom jam ale wenni a moata siŋka la, dai dila danni meena ligranya.

¹⁰ Kpagini ale boro a tuni baai ale a liŋ de niŋ a jam la, ba yaa poli ayen ba ligranya a le gaam baai ale jam ŋaanŋyin la ligranya kama, alege kpagini a tuni ba me ka dai dila danni meena ligranya.

¹¹ Wa ale ga tuni ba ba ligranya a nueri la, ba yaa ŋuuuni ale talimu nyɔnɔwa.

¹² Kpaaroma po wanyi a yaa jam a weeni wa ayen, ‘Nuru baai ate fi basi ate ba wari ŋaan a jam la, bala an kpa ate ku beniya. Tama a kpa kama ale kantueŋka ate wenni a ga siŋ, alege ate fi a yaa tuni ba a soa se fi ale fi tuni tama dii la.’

¹³ “Talimu nyɔnɔwa a yaa weeni kpaarowa ayen, ‘M doa, goori a wom mi. Mi an gebi ni ligra a basiya, dii nyin la mi ale nama a siak kama ayen m tuni ni dai yen dai tutuna.

¹⁴ Dila nyiŋ ni ta ni ligranya a kuli. M dek ale a yaali ayen m tuni baai ale wari ŋaan a jam la me dai yen dai tutuna.

¹⁵ M ka siuk a nyε m dek ale a yaali dii la ale m ligranya? Mi ale tuni nuruma de ligranya a gaam dii

ate ba kpa la, nyiŋ ale soa ate nama a de nyunni ale ba.’ ”

¹⁶ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni ba ayen, “Baai ale bo ŋaan la, bala a le ba taam niŋ, alege ate baai ale de niŋ la me, a ŋman taam ŋaan.”

¹⁷ Yeezu ale wa ŋaanviirima pi ale bayewa ale jam bo siuku po a chej Jerusalem tɛŋka la, wa yaa weeni ba ba dek ba nyiini ayen,

¹⁸ “Ni nya, ti bo ka ti siuku po a chej Jerusalem tɛŋka. Ti dan paari dula jigini, nuruba ale yik mi Saalobiika a ta mu a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsak sagrɔma nisima po. Bala a le bo mi kummu buusa.

¹⁹ Abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. Ba le nyε mu a la, abe ba nak mu abe ba yaa ko mu, alege daa ŋata dai Naawen a le basi ate m yiti kum po.”

²⁰ Da ŋala po Zebedi powa a yaa jam Yeezu jigi ale wa bisa bayewa a yaa kpi duna tɛŋ Yeezu niŋ a saalim wa ayen wa nyε wari a te wa.

²¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen m nyε ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Fi Naamu deka danni a dan paari, be pe ale mi ayen m bisaŋa bayewa le jam a kali fi tɛŋ ate wanyi a bo fi juga abe nwala me a bo fi gala.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jaab buui ate fi a yaali la, fi ze dii ale bo ku ŋaan a cheena la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, fi bisaŋa ale baga a maa namu?”

Wa bisaŋa a yaa weeni ayen, “Mm, ti le baga.”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me a le namu, alege m junŋa ale m galanja kalika jigini, Naawen ale wa lueri nuru baai a le ba kali du la la. Daa mi ale magsi ayen m lueri.”

²⁴ Wa ŋaanviirima piwa ale wom la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale mbala bayewa.

²⁵ Yeezu a yaa tigsi ba meena chaab a weeni ba ayen, "Ni seba ku le ka dii ale baai ale kan daa Juuba la. Baai ale a wi ba dek ayen nalima la, ba soa ka ba teŋka demma ale a sak ba pagrim. Ba kpanŋa me a sak ba pagrim kama.

²⁶ Ku ka siuk ate nama me a va kula.

²⁷ Nuru waai dan a yaali ayen wa chim nama naab ase ka wa a tom tuima ase tomtteerɔ̄ la a te nama.

²⁸ Mi saalobiika an jam ayen m gisi ka nuru baai ale a tomu a te mi la. M jam ayen m tomu a te ka teŋka meena demma abe m kpi a tuesi ba a basi."

²⁹ Yeezu ale wa ḥaaŋviirima ale a chen̄ Jeriko teŋka la, ate nuru bɔ̄ari yegayega a va wa.

³⁰ Ba ale jam a nyini teŋka po a nyini la, yeeba baye a yaa jam kala siuku nakpiak nyin̄. Ba ale wom ayen Yeezu a va dula jigni a taam la, ba yaa kaari a wi wa ayen, "Ti Nyɔ̄nɔ̄, fi naawa Deevid ḥaaŋbiika, ta jiirim ale ti abe fi maari ti."

³¹ Nuru bɔ̄anni a yaa weeni ba ayen ba goori ba wanni, alege ba zeri ale a kaari nna yegayega a gaam ba le poom a kaari dii la ale ḥman wi wa ayen, "Ti Nyɔ̄nɔ̄, fi naawa Deevid ḥaaŋbiika, ta jiirim ale ti abe fi maari ti."

³² Yeezu a yaa zaani a wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa bek ba ayen, "Nama a yaali ayen m nyɛ ka boa a te ni?"

³³ Ba yaa weeni wa ayen, "M Nyɔ̄nɔ̄, tama a yaali kama ayen fi nyɛ ate ti ninanja a lagri a te ti ate ti baga a nya."

³⁴ Yeezu jiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa pai wa nisanya a tiri ba ninanja. Ba ninanja a yaa deri lagri ate ba yaa deri va wa.

21

¹ Ba yaa jam paari teŋfiik kaai ate ba a wi ayen Betfaaji ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuku ate ka jam moata Jerusalem teŋka la.

Yeezu a yaa wi wa ḥaaŋviirima po baye a

² weeni ba ayen, "Nama a liŋ de niŋ a chen̄ ga jo teŋfiika po. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya boniŋ ale ka biik ate ba bobo a zaani. Ni foli si a ta jam.

³ Ni dan boro a foli si nuru a le bek ni ayen, 'Ka boa ate nama a nyɛ?' Ni weeni wa ayen ka ni nyɔ̄nɔ̄wa ale a yaali si. Ni dan weeni dila, wa le te ni siuk ate ni foli si a ta jam."

⁴ Yeezu a weeni ba nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerɔ̄ma wanyi wa a ḥmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la a jam a chim wensie. Wa ḥmarisi ayen,

⁵ "Chen̄ a ga weeni teŋ kaai ate ba a wi ayen Zayon la demma ayen ni naawa waai ale seba wa dek yik la a le do bompaalik a jam ni jigi."

⁶ Wa ḥaaŋviirima bayewa a yaa de niŋ a chen̄ a ga nyɛ dii ate Yeezu a weeni ba la.

⁷ Ba yaa ga foli bonika ale ka biika a ta si a jam Yeezu jigi. Ba le ta si a ga paari wa la, ba yaa yeeri ba gattanja ti gela a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali.

⁸ Nuru bɔ̄ari yegayega a yaa jam gilim ba ate nuru yegayega a pa ba gatta a pati a dueni siuku po ayen Yeezu a ta wa bonika a chen̄ va ti zuk a taam. Ba gela me a chen̄ siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a pati a dueni siuku po.

⁹ Ba le jam a bo siuku po a chen̄ ate baai a jam de niŋka, ale baai me a jam de ḥaaŋka la, meena a yaa zuli wa ale a kaari ayen, "Ti a pak fu. Fi waai ale ka naawa Deevid ḥaaŋbiik la. Naawen a niak waai ale cheena nyɔ̄nɔ̄wa yonni nyin̄ la. Ti a pak fu nalinmyiini."

¹⁰ Yeezu ale ga jo Jerusalem teŋka po la, teŋka meena demma a yaa deri ta tugurik ale chaab. Ba meena a yaa jam a bek chaab ayen, "Ka wana ale nuruwa de?"

¹¹ Nuru bɔ̄anni ba gela baai ale Yeezu ale va chaab a ga jo teŋka po

la, a yaa weeni ba ayen, "Nuruwa de ka Naawen biisiteerowa Yeezu. Wa nyini ka Nazaret təŋ kaai ale bo Galili la."

¹² Yeezu a ga jo Juuma Puusika Yenni po ate nuruba a jam boro a gerim dula jigini. Wa yaa vi ba meena ate ba nyini dula a nyini, ale ge a zak nuru baai ale jam ta ligranya a tagri la teebulitaŋa a tulim kpib, ale tusi baai ale ta nangbaŋsaŋa a da la zukpaglisanya a lonsi.

¹³ Wa yaa bek ba ayen, "Nama a ze dii ate ba ɣmarisi Naawen gbaŋka po la? Ba ɣmarisi ayen, 'Mi Yenni de ka puusika yeri.' Ba ɣmarisi nyaku de kama alege nama a pa di a chim zueba kalika jigi."

¹⁴ Nuruba a yaa ta yeeba ale gbatta a jam Yeezu jigi ate wa tebi ba dula jigini.

¹⁵ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsak sagrōma ale ga nya wakperikaliik sii ate wa tom la ale bisaŋa ale a pak wa dii la ale a weeni ayen, "Ti a pak fi naawa Deeviid ɣaaŋbiika la", ba sue a yaa puuri ale Yeezu.

¹⁶ Ba yaa bek Yeezu ayen, "Fi kan wom ba le a weeni dii la?"

Yeezu yaa siak ale ge a bek ba ayen, "Nama an diem karim a wom dii ate ba ɣmarisi Naawen gbaŋka po ayen, 'Naawen a lueri ka bisa ale biluaata ayen ba a pak wa.' "

¹⁷ Yeezu a yaa basi ba ale ge a cheŋ nyini təŋka po a cheŋ təŋ kaai ate ba a wi ayen Betani la po ga goa.

¹⁸ Vari ale ɣman a veenti la saliuk, ba yaa basi Betani təŋka ale ge a ɣman a cheŋ Jerusalem təŋka ate kom a yaa jam ta Yeezu.

¹⁹ Ba le jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa nya kinčaŋ ale ka za siuku nakpiak. Wa yaa cheŋ ka təŋ ayen wa nya ase ka ta a mootha ya ate wa de, alege jaab a jam ka ka zuwa. Ka vaata nyiini ale jam boro. Yeezu a yaa weeni kinčaŋka ayen, "A nyini jinla danni a ta a cheŋ, nuru waai a kan ɣman a nya fi yoana a de." Wa le ga weeni dila la, kinčaŋka

vaataŋa meena a yaa deri jak ate ka kpi.

²⁰ Wa ɣaaŋviirima ale nya nyaku de la, ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega ba jigi. Ba yaa bek chaab ayen, "Kinčaŋka a nyę ka se a deri kpi nna nwuli?"

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate m weeni ni ayen nama a dan ta siaka ale mi ale ka chichama, nama le baga a tom dii ate mi a nyę ale kinčaŋka la kama. Ni baga weeni guuku de me dek ayen ku yiti a cheŋ a ga zaani mogi kpeeni po ate ku sum a nyę dila.

²² Nama a dan ta siaka ale mi nalinmyiini ale a puusi a te Naawen ayen wa te ni jaab, wa a te ni kama."

²³ Ba le ga paari Jerusalem təŋka po la, ba yaa ɣman jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale jam boro a sak nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, "Ka wana ale te fu pagrimu de ate fi a tom tuimanya de? Ka wana ale te fu siuk me ate fi a nyeemu jigi meena a tom tuimanya de?"

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi me ta wari ayen m bek ni. M dan bek ni ate ni baga a tulisi mu, m le weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimanya de meena la.

²⁵ Jooŋ ale jam a te nuruma soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nuruba?"

Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, "Ti dan weeni ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ka boa ate nama an siak a te wa?"

²⁶ Ba gela a weeni ayen, "Ti dan weeni ayen ka nuruba ale te wa pagrimu, nuru bɔannni sue a le puuri ale ti, dii nyiŋ la ba a wi Jooŋ ayen ka Naawen biisiteero."

²⁷ Ba yaa tulisi Yeezu ayen, "Tama ze."

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi me kan weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimanya de meena la.

28 “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni a sak ni la. Nuru wanyi ale jam boro a ta wa bisa baye. Da yen po wa yaa weeni wa be kpagini ayen, ‘Cheŋ a ga kpa m talimu po jinla.’

29 Wa biika a yaa weeni wa ayen, ‘Mi kan yaali ayen m cheŋi.’ Ku le nyε maga dek la, wa yaa ɳman tagri wa popola a yaa cheŋ talimu.

30 Ku an jam beniya ate kowa a yaa cheŋ baŋka jigi a weeni wa me ayen wa cheŋ a ga kpa talimu po. Wala a yaa siak, alege wa an cheŋiya.”

31 Dula jigini Yeezu a yaa bek Juuma ayen, “Bisanja de bayewa, ka ba wana dek ale tom dii ate ba kowa a yaali la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka kpagini.”

Yeezu a yaa ɳman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, lampoo cheesiroma ale nipoč baai ale ka nidoa yaalisa la a le basi ba wabaataŋa abe ba de ni niŋ a jo Naawen naamu po.

32 Jɔɔn Sokateerɔwa a jam kama ayen wa sak ni wensie siuku kuui ate nama ayen ni va la, alege ni jam ka siaka ale wa sinsaŋŋa. Lampoo cheesiroma ale nipoč baai ale ka nidoa yaalisa la meena a jam ta siaka ale wa sinsaŋŋa kama. Nama dek a seba nyaku de kama, alege nama an jam a basi ni wabaataŋa tomka ale ge va wa.”

33 Yeezu a yaa ɳman weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni wa-magsini di choa. Nuru wanyi ale jam boro a kpa wa talim fiik. Wa yaa che daata a ti a gilim bu meena a yaa gomsi bu puuka po meena a yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po. Wa le nyε dila a nueri la, wa yaa nyeemu a cheŋ niŋniŋa.

34 Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa pisika po ale jam a paari la, wa yaa tom wa tomteerɔma ba gela ayen ba cheŋ a ga tuesi yoanaŋa gela wa

nuruma jigi a ta jam te wa. Ba yaa cheŋ ba jigi.

35 “Ba le ga paari dula jigini la, nuruma yaa yik ba a nak ba wanyi ale a ko wanyi ale ge a pisi tana a yuk nwala me.

36 Talimu nyɔnɔwa a yaa ɳman tom wa tomteerɔma ba yega a gaam wa le poom a tom mbala dii la, alege nuruma a ɳman nyε ba me ase mbala la degadega.

37 Wa yaa le ga tali wa dek bipoosini la, talimu nyɔnɔwa a yaa weeni wa dek ayen, ‘M le tomu ka m dek biika, dii nyin la wala a dan cheŋ dula jigini ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa cheŋ.

38 Nuruma ale ga nya wa biika ale wa cheena la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika de kowa a dan jam kpi, wala a le wa tuesi wa kowa ɳantaŋa meena. Ni basi ate ti ko wa, ate wa kowa a dan jam kpi abe tama a soa wa ɳantaŋa meena.’

39 Biika ale ga paari talimu po la, ba yaa yik wa a ko wa a yaa vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.”

40 Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama a poli ayen talimu nyɔnɔwa a dan wom nyaku de, ka boa ate wa ayen wa nyε tomteerɔma?”

41 Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Wa le jam a yik ba kama a ko abe wa pa wa talimu a ɳman te nuruba ba chaab, ate wa tiisaŋa yoanaŋa pisika wein a dan paari, abe wa nya wa denni.”

42 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a karim Naawen gbaŋka po wienja a wom ale miŋ ɳa kiri juijui ate ba weeni ayen, ‘Tintain dii ate seeroma a zeri ayen

di daa tintain maŋ la, dila ale di tulim chim tintain maŋ a gaam ɳa meena.

Naawen ale nyε dila. Di ka wakperikaliik ti jigi.’ ”

43 Yeezu ale biisi ga moata nuerika la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruwa talim fiika a nyε ase ka Naawen naamu la. Naawen a le yiak ni ate ni nyini wa naamu po a nyini abe

wa ɳman pa bu a te baai ale a tom tuimmaŋsa la.

⁴⁴ Nuru waai a dan lo tintanni de zuk di a gebi wa ka nna gela gela. Tintanni abe dan lo nuru waai zuk di a piak wa ka nna se zom la.”

⁴⁵ Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Farisiima ale wom dii ate Yeezu a biisi la, ba yaa deri miŋ ayen wa a biisi ka ba wie.

⁴⁶ Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali ka nuru boanni yøgsum. Nuru boanni a jam a poli kama ayen Yeezu a jam ka Naawen biisiteerøma po wanyi.

22

¹ Yeezu yaa ɳman magsi wa-magsini a sak nuru boanni ayen,

² “Naawen naamu a nyε se ka naab waai biik ale faari nipøk ate wa yaa gomsi ayen wa wi nuruba ate ba jam wa yenni a de ɳandiinta abe ba gogi a te wa la.

³ Wa yaa tom wa tomteerøma ayen ba nyemmu a wi nuruba ate ba jam, alege ba an jam a yaali ayen ba jamu.

⁴ Wa yaa ɳman wi wa tomteerøma ba gela a weeni ba ayen, ‘Ni cheŋ a ga weeni nuruma ayen, ti nyɔnɔwa ɳandiin kpeentanja a gomsi nueri kama. Wa luk wa naakpeemaŋa ale pakpeemaŋa a ko a dik ayen wa te ni. Dila nyiŋ ni pii nyiŋ a jam.’ Wa le weeni ba a ga nueri la, wa yaa tom ba ate ba cheŋ.

⁵ Alege nuru baai ate naawa a wi ayen ba jam la, niŋ a jam ka ale dii ate wa ta la. Ba wa wanyi a jam a cheŋ ka wa talim. M wa me a cheŋ yaba ayen wa gerim.

⁶ Baai ale jam a tali la, a yaa yik naawa tomteerøma a nak ko.

⁷ Naawa ale wom dii ate ba nyε wa nuruma la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ate wa yaa tomu wa sojima ate ba cheŋ nuruma tɛŋka. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa yik nuru baai ale ko naawa tomteerøma la a ko ale ju ba tɛŋka meena ale bolim a kaasi.

⁸ Sojima ale jam bo siuku po a cheŋ la, naawa a yaa ɳman wi tomteerøpaalisa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ‘Nandiin kpien tii ate mi a basi ate ba digi la a magsi deka kama, alege nuru baai ate mi a wi la, an magsi ti deka.

⁹ Ni nyini a cheŋ sukpeentanja po a ga wi waai meena ate nama a nya ba dula jigini la a ta jam ate ba de ɳandiintaŋa.’

¹⁰ Wa tomteerøma a yaa nyini a cheŋ sukpeentanja po a wi waai meena ate ba nya dula la. Nuru maŋsa ale nuru baata a yaa jam tigsı chaab a sueri naawa yenni.

¹¹ “Ba meena ale jam tigsı a nueri la, naawa a yaa jo juijui ate ba boro la ayen wa puusi ba. Wa le nyiem bo nuruma po a diak waai meena nisima la, wa yaa ga nya nuru wanyi ale wa an jo garuk mansa.

¹² Naawa a yaa weeni wa ayen, ‘M doa, ka boa ale soa ate fi a jo kala døkku de po ale ge fi an jo garuk maŋsa?’ Wa le bek wa dila la, nuruwa a yaa jam kala a ka wari a tulisi.

¹³ Naawa a yaa chiem a weeni wa tomteerøma ayen, ‘Ni yik nuruwa de a bobo wa naŋsaŋa ale wa nisaŋa a gum chaab a ta wa a nyini a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega abe wa a ɳobi wa nyinaŋa.’”

¹⁴ Yeezu ale biisi a moata nuerika la, wa yaa weeni nuru boanni ayen, “Naawen a wi nuruba yegayega ayen ba jam wa jigi, alege wa lueri ka ba maga la.”

¹⁵ Farisiima a yaa basi wa ale nyini. Ba yaa zok ayen ba choa wa noai a nya ase wa le weeni wari a kaasi ya, ate ba nya siuk a ko wa.

¹⁶ Ba yaa tom ba ɳaaŋviirima ale Ayerod nuruma po ba gela wa jigi. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyɔnɔ. Fi niŋ a ka dii meena ate nuruwa a biisi fi wie la po. Fi kan chali yøgsum ale wensie biisika ale waai meena ale nuru kpeenta me nimbie po.

17 Ti dan tuni ti lampoowa a te ti nakpionku Siiza, kula a nala yaa ku an nala? Ti tuni yaa ti kan tuni?"

18 Yeezu a poom seba ayen ba a yaali kama ayen ba choa wa noai nya, ate wa yaa weeni ba ayen, "Nama ka venta nyam. Ka boa ale soa ate ni a paasi mu?"

19 Ni te mu ligra ḥaaai ate ni pa a tuni lampoowa la dinyi ate m nya."

Ba yaa ta dinyi a jam te wa.

20 Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyinjña?"

21 Ba yaa weeni wa ayen, "Ka nakpionku Siiza zukku ale wa yonni ale dua di zuk."

Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni be pa jaab buui meena ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa jaab buui meena me ate Naawen a soa la a te Naawen."

22 Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba nna yegayega, ate ba yaa basi wa ale ge chen.

23 Dula jigni Sajusima ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Bala a jam ka siaka ayen nuruba a dan kpi, ba ale ḥman yiti kum po.

24 Ba yaa weeni wa ayen, "Ti Sagro, Moosis a sak ti Naawen gban̄ka po ayen, 'Nuru waai a dan faari nipok ate ba an biagi ale chaaba alege ate wa chorowa a kpi, tama a basi kama ate wa yua a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.'

25 Nuruba bayopoi ale jam boro, ate ba meena a yaa chim ma yeñ ale ko yen bisa. Kpagini a yaa faari nipok. Wa le wa powa an jam a biak ale chaab a nyaya, ale ge ate nidɔawa a kpi. Waai ale ḥman pa sanj la a yaa faari wa mowa powa ale ge ba me an jam a biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi.

26 Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu.

27 Nidɔama bayopoiwa meena ale kpi la, ku an jam beniya ate nipowa me a yaa kpi.

28 Yøgyøgla, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiti kum po la, nuruba bayopoiwa de meena ale faari nipowa de a nya la, ka ba wana ale wa soa wa?"

29 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni ze Naawen gban̄ka po wienja nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ni be ni siuku ale diem ze Naawen pagrimu me la.

30 Da dii danni ate nuru meena a yiti kum po la, nipooba faarika a kan boro. Ba meena a le jam a nyε ase ka Naawen sabiiloma baai ale bo wenjømazuk la.

31 Nama a dan kan ta siaka ayen nuruba a le yiti kum po, ku a sak kama ayen nama an karim Naawen gban̄ka po wienja a minj ku kiri juijui ate Naawen a weeni ayen,

32 'Mi ka Naawen dii ate ni kokpiensaŋa Abraham ale Aizik ale Jekob a puusi a te la.' Baai ale ka kpeeba la an baga a puusi a te Naawen ya, alege ka baai nyiini ale ka ḥanvuuta la."

33 Nuru bøanni ale wom dii ate wa boro a sak ba la, ku yaa cha ba nna yegayega.

34 Farisiima ale wom ayen Yeezu biika a masa gaamu Sajusima biika la, ba yaa a tigsı chaab a jam Yeezu jigi.

35 Ba wanyi, waai ale jam seba Juuma Sinsan̄ja nalimnyiini la, a yaa jam ayen wa choa Yeezu noai a nya ale bega.

36 Wa yaa bek wa ayen, "M Sagro, ka Juuma Sinsan̄ja po di dina ale gaamu ḥaaai meena?"

37 Yeezu a yaa weeni wa ayen, "A yaali Naawen ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola meena."

38 Sinsan̄ja de ale gaamu ḥaaai meena.

39 Sinsak ḥaaai ale ḥman pa sanj la ale nma, 'A yaali fi choa ase fi dek la.'

40 Sinsak ḥaaai meena ate Naawen a weeni Moosis la ale Naawen biisteerɔma meena sinsan̄ja a nyini ka sinsan̄ja de ḥayewa po."

41 Dai yen po Farisiima ba gela a yaa ale ɳman tigsi chaab a jam Yeezu jigi la, wa yaa bek ba ayen,

42 "Nama a weeni ayen Varibasidɔwa ka wana ɳaanɔbiik la?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Wa ka naawa Deevid ɳaanɔbiik."

43 Wa yaa ɳman bek ba ayen, "Ku dan ka dila, ka boa ale soa ate Naawen chiika a weeni Deevid ayen wa a wi Varibasidɔwa ayen wa nyɔnɔ? Ba ɳmarisi Naawen gbaŋka po ayen Deevid a weeni ayen,

44 'Mi Nyɔnɔwa Naawen a weeni mi Nyɔnɔwa ayen, kali mi juga geŋ ate ku jam a paari diipo ate mi ayen m basi ate ni dachaasaŋa a chim ni yom la.'

45 Ase Deevid dek a dan a wi wa ayen 'wa Nyɔnɔ', wa nyɛ ka se a ɳman baga a chim Deevid ɳaanɔbiiga?"

46 Nuru waai a jam karo a baga a tulisi Yeezu. A nyini da dila danni a ta a chenj, nuru waai an ɳman jam bek Yeezu bega.

23

1 Yeezu a yaa ɳman sak nuru bɔanni ale wa ɳaanɔviirima.

2 Wa yaa weeni ba ayen, "Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima nyiini ale ta siuk ayen ba a kasim a sak nama sinsak ɳaai ate Naawen a pa te Moosis la.

3 Bala dek me a kan va ba ale a sak ni dii la nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ku chim fifiok ayen nama va dii ate ba a sak ni la, alege ni kan a va ba nyeka ale ka dii la.

4 Ba nyiem a gomsi ka jib dobrita a ta ti a jam dueni ayen nuruma a koati a ji, alege ba dek a kan maari a pa ba nisima a tiri a nya.

5 Ba kasim a nyɛ ka wie nna yegayega ayen nuruba a nya ba. Ba nyiem gebi ka gbaŋsa a ɳmarisi Naawen wienja a dueni du a pa bobo ba dieŋa ale ba nisaŋa nyiŋ. Ba gattanɔa zuesanja me a woŋja kama.

6 Ba dan tigsi chaab ayen ba de ba dakpeeni ɳandiintaŋa, a yaase ba jo ba tuka dɔkku po, ba a yaali kama

ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpaŋja a kali la zuk.

7 Ba nyiem a kasim a yaali kama ayen nuruba a puusi ba yabaŋa po abe ba a zuli ba abe ba a wi ba ayen, 'Sagrɔba'.

8 Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali ayen nuruba a wi ni ayen, 'Sagrɔba'. Nama meena ka suaata ale ta sagrɔwanyi dekki.

9 Ni kan a wi nuru waai ale bo teŋzuk de la ayen ni 'Koa', dii nyiŋ la ni meena a ta ka ko yen ate wa bo wenjymazuk.

10 Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali nuruba ayen ba a wi ni ayen 'Ninđdeeroba'. Mi waai ate nuruba a wi ayen Varibasidɔwa la nyiini ale nama meena ninđdeero.

11 Ni dan a yaali ayen ni gaam ni suaata, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a chim ase ba tomteerɔba la.

12 Nuru waai a dan zak wa dek ɳmai, Naawen ale basi ate wa siŋ teŋ. Alege waai a dan yik wa dek teŋ teŋka, Naawen ale zak kula nyɔnɔwa ɳmai.

13 "Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama ale a sak nuruma dii la a nyɛ ase nama a yik ka Naawen naamu nansiŋku tuoku a ligi ba nimbie po la. Nama dek a kan yaali ayen ni jo du, ni be kan basi ate nuruba a jo du.

14 "Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba ɳanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa woŋta a te Naawen. Dila nyiŋ la, wa dan jam ayen wa bo ni buusa, ni waalika le zuak yegayega.

15 "Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama nina a muni ka nna yegayega ayen ni nyɛ ate nuruba a tagri a va nama Naawen puusika siuku. Ba dan a va nama nyeka ba yaa tom tuimbaata a nya waalika a gaam nama.

16 “Nama baai ale de nuruba niŋ a ta ba a cheŋ ale kan nya siuku la, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama a sak kama ayen, ‘Nuru waai a dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe ŋmoruk, ku daa wariya. Alege wa dan wi ligmɔniŋka ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe ŋmoruk, ku ka wakpeeni.’

17 Nama bettaŋa nna, ka ba wana ale gaam wa choa? Juuma Puusika Yenni yaa ligmɔniŋka ale bo di po la? Ka Juuma Puusika Yenni ale a basi ate ligmɔniŋka a nala.

18 Ni be ŋman a sak me ayen, ‘Waai a dan wi Juuma Puusika Yenni jaab buui zuk ate ba a nyε kaabka la yoi a pe ŋmoruk ku daa wariya. Alege waai a dan wi Naawen tiirimbuui ale bo wa puusika yenni po la yoi a pe, ku ka wari.’

19 Ni ka betta ale nyε ase yeeba la. Ka ba wana ale gaam wa choa? Tiirimbuui yaa jaab buui zuk ate tiirimbuui a dua la? Ka jaab buui zuk ate tiirimbuui a dua la ale a nyε ate tiirimbuui a welema.

20 Nuru waai a dan wi kaab teka jigini ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe, wa maa pe ka tiirimbuui ale dua ku zuk la yoi me nyinj.

21 Nuru waai abe dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe, wa maa pe Naawen waai ale bo di po la me yoi nyinj.

22 Nuru waai a dan wi wenŋmazuk yoi a pe, wa maa pe ka Naawen zukpagliko, kaai ate wa a kali ka zuk la, yoi me nyinj.

23 “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ni a sak kama ayen ŋanta baai ate ni a pa a nyo jenta po la, ni a lueri ku noai piwa po bunyi a te Naawen. Alege nyemagsika ale jiirim ale wensie ale nyε wari yegayega la ni zeri. Wie ŋaai ale magsi ayen ni a nyε la ale la ase ni a nin poom a nyε nnala.

24 Ni a nyε ase ka yeeba la. Nama nyiem zeri ka nanjiŋ neka alege ne laalaakomi.

25 “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ku a nyε ka nna ase ni ale a nari beerisa ale china ŋaan alege a basi puusaŋa po dii la. Ni suniimaŋa po a sueri ale ka butuom nyeka nyiini.

26 Nama Farisiima a nyε ase ka yeeba la. Ni liŋ sugri ni suniimaŋa po ate nuruba a sum seba ayen nama a tom ka tuimmaŋsa.

27 “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nyε ase ka boosi tii nyiŋsa ale a nyagsi alege ti puusaŋa po a sueri ale koba nyiini ale daŋ me nna yegayega la.

28 Siuk kula po ate nama a nyiem a paasi nuruba ayen nama a tom ka tuimmaŋsa, alege ni suniimaŋa po a sueri ale ka tuimbaata ale venta nyiini.

29 “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nyε ate Naawen biisiteerɔma ale nuru maŋsa baai ale kpi dila po dila po la, boositaŋa a kasim a nyagsi.

30 Ni nyiem a kasim a weeni chaab ayen ase tama a dan jam maa bo ka ti kokpiensanja teŋka po, tama ate an jam maa gum ba po a ko Naawen biisiteerɔma.

31 Nama a siak kama ayen nama ka baai ale ko Naawen biisiteerɔma la, ŋaaŋbisa.

32 Ni kokpiensanja ale piilim dii la, ni kasim a tom nueri.

33 Ni kokpiensanja a jam a nyε ase ka wiiga la. Dila nyinj la nama me a nyε ka dila. Naawen a dan jam ayen wa bo teŋzuk meena demma buusa, wa le weeni ayen nama a lo kama, ale a pa ni a nyo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. Nama a poli ayen nama a le nyε ka se a chali be dula jigini?

34 Mi a weeni ni kama ayen, mi a le tom biisiteerɔba ale yam nyam ale sagrɔba ate ba jam ni jigi. Nama a le pa ba gela a yik ŋanbarinta nyiŋsa

a ko ba, abe ni miiri ba gela ale fiñsa ni tuka døkku po abe ni yiak ba ate ba nyini ni teñsaña po a nyini.

³⁵ Ni kokpiënsaña a linj jam ko ka nuru wanyi waai ate ba a wi ayen Abil ate wa an jam a kaasi wari la. Ba jam a ko nuru mañsa yegayega. Nuru waai ate ba jam a ko kpeglim la a jam le Zakaria, Barakaya biika. Ba jam a ko wa a moata ka kaab teka jigini Juuma Puusika Yenni po. Naawen a le te ni waalika abe wa weeni ayen nama ale soa baai meena ale jam kan kaasi wari la, kummu.

³⁶ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a le te Juuma baai ale diem boro jinla la waalika abe wa weeni ayen bala ale soa wienja de meena a nyε."

³⁷ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ayen, "Nama Jerusalem demma, ni nyiem a kasim a ko biisiteerøma baai ate Naawen a tom ba ni jigi la. Mi nyiem a kasim a yaali kama ayen m pøbi ni meena a tara ase kpiak a ale a pøbi ka bisa dii la, alege nama a kan siagi.

³⁸ Ku kan beni ate Juuma Puusika Yenni a kaasi.

³⁹ Mi a weeni nama kama yøgyøgla de ayen ni kan ñman nya mi ase ka m ñman pilim jamka danni. Da dila danni a dan paari, nama a le weeni ayen, 'Ni basi ate ti a te waai ate Naawen a tom la pimpauk.'

24

¹ Yeezu ale yiti Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa ñaanjiirima a yaa wi wa ayen wa zaani a nya Juuma Puusika Yenni.

² Wa yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate m weeni a sak ni. Ku danni a cheena kama ate nuruba a jam a kaasi jaab buuri ale bo dela la. Ba kan basi tintain yen me di choa zuwa."

³ Yeezu ale wa ñaanjiirima nyiini a yaa cheñ a ga jueli a kala Olivi Guuku zuk. Ba yaa bek wa ayen, "Ka boa a le ku nyε ate ku sak ti

ayen fi jamka ale teñka zuk meena kpeglimka danni a moata kama?"

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni.

⁵ Nuruba yegayega a le jam a pa mi yonni nyiñ a wi ba dek a weeni ayen ba ka Varibasidøwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la abe ba paasi nuruba yegayega. Ku a fe kama ayen nama a kan va ba.

⁶ Ni dan wom kpaliñsa wie ate si gela a moata ale ge si gela me a bo niñniña, ni kan a chali yøgsumøa. Kula a le sak ni ayen teñka kpeglimka danni a moata kama.

⁷ Teñka meena demma ale ba nalima meena a le yiti a cheñ a ga tu chaab kpaliñsa po. Teñka me a le choa nna yegayega ate kom a jam teñka meena po.

⁸ Wieñja de meena a nyε ase ka nipoñ logi ale a dom alege ate wa a biak la.

⁹ "Nuruba a le yik ni a ta ni a ga nyo baai ale ba basi ate ni nya ninammu la nisima po ate ba ko ni. Waai meena a le kisi ni mi vaka nyiñ.

¹⁰ Va ñala po nuruba yegayega baai ale jam a ta siaka ale mi la, a le ñmani mi ñaan vaka. Ba le kisi chaab abe ba a bobri chaab a sak.

¹¹ Biisiteerøba yegayega baai ale kan seba Naawen la, a le jam a paasi nuruba yegayega.

¹² Nuruba yegayega a le jam a basi chaab yaalika, dii nyiñ la nuruba tuimbaata a le jam a waanji a tagli jigi meena.

¹³ Waai a dan pik a ga paari ku nueri ka, Naawen a le vari wa a basi.

¹⁴ Nuruba a le jam a pa Naawen wamañsaña a sak nuruba Naawen naamu wie. Waai meena ale bo teñka zuk la le linj wom wa wamañsaña wieñja ale ge ate teñka meena a kpeglim.

¹⁵ "Ni wom mi wieñja de nalimnyiini. Naawen biisiteero waai ate ba a wi wa ayen Daniel la, a jam ñmarisi wabiok kuui ale ku jam a

basi ate nuruba a namu la wie kama Naawen gbanjka po dila po dila po. Nama a le nya ku ale ku za juijui ale kan magsi ayen ku zaani la." (Nuru waai ale a karim wienja de la, abe min chak.)

¹⁶ "Baai meena ale bo Judia teŋka po la, a yiti a pii nyiŋ a chali nna yegayega a ga suk guutaŋa po.

¹⁷ Baai ale bo ba gbirima zuima la a dan wom wabioku de wie, ba kan ŋman a yaali ayen ba siŋ a jo ba diinaŋa po a pa ba ŋanta.

¹⁸ Baai me ale bo ba kadugsa po la a dan wom wanni de, ba me a kan ŋman jo ba diinaŋa po ayen ba pa ŋanta.

¹⁹ Da ŋala po ku le jam a pagra nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluaata la.

²⁰ Ni a puusi a te Naawen ate kula kan jam a pagra a te nuruba ŋoota wenya yaase ba Vuusum Danni.

²¹ Ku dan pari da ŋala ninam buui ate nuruba ale nam la ale gaam ninam meena ate nuruba, a nam a ta nyini diipo ate Naawen a nye teŋka la. Ninam bula choa a kan ŋman jam.

²² Naawen a poom yeeri ninam daaŋa po ŋa gela a basi kama, dii nyiŋ la baai ate wa lueri ayen ba jam a va wa la nyiŋ. Wa dan kan yeeri ninammu daaŋa gela a basiya, waai ate kan nyini ninammu po a nyini.

²³ "Da ŋala po nuru a le weeni ayen, 'Nya, Varibasidɔwa bo ka dela.' Wa choa me a le weeni ayen, 'Varibasidɔwa bo ka dula.' Ni kan a wom ba.

²⁴ Nuruba ba gela me a le yiti a paasi nuruba a weeni ayen ka ba ale Varibasidɔwa. Ba baai me a le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisteerɔma. Ba le jam a tom wakperisa nna yegayega a paasi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba a va wa la, ase ba a nin baga.

²⁵ Ni wom mi wienja de nalimnyini. Mi a poom liŋ a weeni ni ba le cheena ayen ba nye ni dii la kama.

²⁶ "Va ŋala po nuru wanyi a le

weeni ayen, 'Ni nya, Varibasidɔwa a bo ka sagini po.' Wa choa me a le weeni ni ayen, 'Ni nya, Varibasidɔwa a suk a bo ka dewa.' Nama a kan a wom ba.

²⁷ Mi Saalobiika ŋman jamka ale nye a ase ka nyagsika la a nyini kori a taam siŋ yenij ate nuruba a nya.

²⁸ "Ni seba ayen duinsa ale a gilim kauk kuui la, jakpiuk ale doa dula.

²⁹ "Da ŋala po ninammu a dan jam nueri, wenbinni ale chirika a le chim ka legi ate chiŋmarisaŋa me meena a nyini wenŋmazuk a lo teŋ. Nantana de meena ale bo wenŋmazuk a ta pagrim la, Naawen ale jam yik ba choa.

³⁰ Nuruba ale deri nya saalobiika chiŋmaaŋa po ale wa cheena. Teŋka meena demma ale kum, dii nyiŋ la ba le nya mu ale m nyini chiŋmaaŋa po a cheena ale m pagrimu ale m zulaŋa ale m nalimu nna yegayega.

³¹ Naawen sabiiloma po ba wanyi ale jam a pa damuniŋ a peeri nna yegayega. Wa dan nye dila, mi yaa a le tom sabiiloma ate ba waan a sueri teŋka meena a tigsi nuru baai ate Naawen a lueri la.

³² "Ni basi ate kinŋkaŋ a sak ni wari kiri. Ni nyiem a dan nya ale ka boro a pusi vaata, ni seba ayen kpari wein a moata kama.

³³ Siuk kula po me, ni dan nya wienja de meena ale ŋa boro a nye, ni le seba ayen da ŋala a moata kama.

³⁴ Ni basi ate m weeni ni nyaku de ayen jinla demma a kan kpi ase ka wienja de meena a jam nye.

³⁵ Wenŋmazuk ale teŋzuk meena a le jam a nueri da yeŋ po, alege mi wienja a kan taamu diipo diipo.

³⁶ "Nuru waai a ze mi Saalobiika ŋman jamka danni. Mi ale Naawen sabiiloma me dek a ze, alege ka m kowa Naawen nyiini ale seba.

³⁷ Mi ŋman jamka a le nye ase ka dii ale jam a nye ale nuru waai ate ba a wi wa ayen Nowa dila po dila po la.

³⁸ Ase Nowa ale jam boro a nyε wa ḥaaaruŋ kpionku la, waai meena a jam boro a nyε ka wa dek ale a yaali dii la. Ba jam kasim a de ḥandiinta ale a nyu ate nidoaba me a faari nipooba. Ba kasim a nyε ka dila a ta ga paari diipo ate Nowa a jo wa ḥaaaruŋku po alege ate nyiam a jam la.

³⁹ Ba jam a ze ayen Naawen a le basi ate nyiam jam a sueri tεŋka meena a gbiti ba a ko. Mi Saalobiika jamka a le nyε ase ka dai dila danni la.

⁴⁰ Dai dila dek danni nuruba baye a le bo ba kadugsa po a kpa, ate Naawen a pa wanyi a ta cheŋ abe wa ge wanyi wa.

⁴¹ Nipooba baye a le bo nanzuk po a num zom, ate wa pa wanyi abe wa ge wanyi wa.

⁴² “Ni kpesi ni dek abe ni a limsi, dii nyin la ni ze dai dii danni ate ni nyɔnɔwa a cheena la.

⁴³ Ni basi ate m weeni ni ayen ase yeri nyɔnɔ a dan seba ayen zueba a le jam wa yeri, wa a le kasim a nya kama ate zuema a kan baga a jo zu. Wa kan goa ase ka wa nin yik ba.

⁴⁴ Diipo ate nama a kan ḥman a poli ayen mi Saalobiika a le jam la, dila po ale m cheena. Ka dila ale soa ayen ni kasim a gomsi a magsi a limsi la.

⁴⁵ “Ka nama wana dek ale wa chim wensie ale yam nyɔnɔ wienja de meena po? Ku a nyε ase ka yeri nyɔnɔ waai ale lueri wa tomteerɔma po wanyi ayen wa chim kpagi mbala zuk abe wa a te ba ḥandiinta ate ba a de a yaa le ge a nyeemu la.

⁴⁶ Yenni nyɔnɔwa a dan nyini wa le cheŋ juijui la a jam a nya ale tomteerɔwa a nyε dii ate wa weeni wa la, tomteerɔwa sui a le peenti.

⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni, yenni nyɔnɔwa a yaa le basi ate wa a nya wa yenni ḥantaŋa meena zuk a te wa.

⁴⁸ Alege tomteerɔwa waai ate yenni nyɔnɔwa a lueri la, a dan ka nyiŋworuk nyɔnɔ, wa a weeni wa

dek kama ayen wa nyɔnɔwa a kan jamu nwuli.

⁴⁹ Dila nyin la wa yaa yik wa tomteerɔ chaama a nak kama alege a cheŋ a ga gum baai ale boro a de ḥandiinta ale a nyu daata a bugi la jigi.

⁵⁰ Dai dii danni ate wa kan poli ayen wa nyɔnɔwa a cheena la, dai dila danni dek ate wa cheena.

⁵¹ Wa nyɔnɔwa a dan jam nya dii ate wa tom la, wa sui a le puuri nna yegayega ale wa, ate wa namsi wa abe wa pa wa a gum chaab ale velinvendisaja. Wa ale bo ka dula a kum abe wa gobi wa nyinanja.

25

¹ “Mi a dan ḥman jam, Naawen naamu a le nyε ase ka nipokbilisa piwa baai ale yiti a pa ba zeunṭa a ta cheŋ ayen ba ga tu nipokfia ka nyɔnɔwa la.

² Ba piwa po ka banu ale jam ta Yam, alege mbala banuwa me a jam chim betta.

³ Bettanja tinuwa a yaa pa ba zeunṭanja alege ba an pa kpaam a magsi ase mbula a dan nueri abe ba pa nyoro la.

⁴ Alege yammu nyamma a ta kpaam a gum du a magsi ayen mbula a dan nueri abe ba pa nyoro.

⁵ Nipokfia ka nyɔnɔwa a yaa an jam nwuli, ate nipokbilisaja a yaa doa a goa.

⁶ “Ku le jam paari goota sunsun la, nuru wanyi a yaa kaari ayen, ‘Nipokfia ka nyɔnɔ a cheena. Ni yiti nwuli ate ni ga tu wa.’

⁷ Nipokbilisaja piwa a yaa deri yiti nna nwuli a virinji ayen ba nya ase ba zeunṭanja a deema a de ya.

⁸ Bettanja nyamma zeunṭanja kpaamu nyiini ale jam a nueri, ate ba yaa weeni yammu nyamma ayen ba nyε ba kpaamu a te ba ate ba nyo ba zeunṭanja po.

⁹ Yammu nyamma a yaa weeni ba ayen, ‘Tama kpaamu an soa diiya. Dila nyin, ni cheŋ yeenja po a ga da kpaam.’

10 Bettanja a yaa cheŋ ayen ba da ba kpaamu. Ba le chenji a ga nueri la, nipɔ̄kfiaka nyɔ̄nɔwa a yaa jam. Yammu nyamma baai ale poom ta ba kpaamu a magsi la, a yaa deri va nipɔ̄kfiaka nyɔ̄nɔwa a jo yenni po ayen ba maa de nipɔ̄kfiak ɻandiintaŋa. Ba meena ale jo yenni po a nueri la, ba yaa yik nansiŋku tuoku a lik.

11 “Ku le ga nyε maga dek la, bettaŋa tinuwa a yaa le a ɻmani a jam a paari la ale tuoku a lik kama. Ba yaa za tuoku noai a nagi ale a wi ayen ba jam a lagri a te ba.

12 Nipɔ̄kfiaka nyɔ̄nɔwa ale wom ba luelutaŋa la, wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni goori ni wanni abe ni cheŋ du. Mi a ze ni ale ka baai la.’

13 Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa weeni wa ɻaanviiroma ayen, ‘Ni chiibi a limsi, dii nyin la ni ze diipo ate mi a cheena la.

14 “Mi a dan ɻman jam, Naawen naamu a le nyε ase ka nuru waai ale gomsi a magsi ayen wa nyiem la. Wa le gomsi a nueri la, wa yaa wi wa tomteerɔma batawa a yaa pai wa ɻantaŋa meena a nyo ba nisima po ayen ba a nya ba zuk ate wa jam.

15 Wa yaa pa wa ɻantaŋa a chari ba a va waai meena ale a tom wa tuima dii la. Wa yaa te niŋ nyɔ̄nɔwa ligra tusa ɻanu, ale a te waai ale pa saŋ la ligra tusa ɻaye, ale ge a te butawa nyɔ̄nɔwa ligra tusidi. Wa le chari ba a ga nueri la, wa yaa cheŋ.

16 Tomteerɔ waai ale tuesi ligra tusa ɻanuwa la, a pa ɻa kama a gerim a nya ligra tusa ɻanu nyuenta.

17 Buyewa nyɔ̄nɔwa me waai ale tuesi ligra tusa ɻayewa la, a pa ɻa kama a gerim a nya ligra tusa ɻaye me nyuenta.

18 Alege tomteerɔ waai ale tuesi ligra tusini la a pa wa nyɔ̄nɔwa ligraŋa kama a tu teŋ a gu.

19 “Ku yaa ale ga beni ate ba nyɔ̄nɔwa a nyini wa nyeerimu jigini a jam la ate wa yaa a wi ba ayen ba jam wa jigi. Ba le jam wa jigi la, wa yaa bek ba ayen wa a yaali kama

ayen wa nya waai meena ale pa wa ligra a gerim a nya dii nyuenta la.

20 Tomteerɔwa waai ale tuesi ligra tusa ɻanuwa la, a yaa cheŋ a nyini a taam zaani wa niŋ a weeni wa ayen, ‘M nyɔ̄nɔ, fi daam pa ka ligra tusa ɻanu a te mi ate mi yaa pa ɻa a gerim a nya ligra tusa ɻanu nyuenta a ɻman gum du.’

21 Wa nyɔ̄nɔwa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru maŋ ale nyε ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po alege fi a yaa baga a nyε ate ɻa zuak a gum du. ɟogyɔ̄gla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po ate fi ale mi ta supeentik.’

22 “Tomteerɔwa waai ale tuesi ligra tusa ɻayewa la, me a yaa nyini a taam zaani wa niŋ a weeni ayen, ‘M nyɔ̄nɔ, fi daam pa ka ligra tusa ɻaye a te mi ate mi yaa pa ɻa a gerim a nya ligra tusa ɻaye nyuenta a ɻman gum du.’

23 Wa nyɔ̄nɔwa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi me ka nuru maŋ ale nyε ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po, alege fi a yaa baga a nyε ate ɻa zuak a gum du. ɟogyɔ̄gla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po, ate fi ale mi ale ta supeentik.’

24 “Tomteerɔwa waai ale tuesi ligra tusini la, me a yaa nyini a taam zaani wa niŋ a weeni ayen, ‘M nyɔ̄nɔ, m seba ayen fi nyeka tua kama, dii nyin la fi a che ka za ɻaai ate fi an bori la ale a vaari za ɻaai me ate fi an fobi la.

25 Fi le pai ligraŋa a te mi la, mi daam a chalika ɟogsum a yaa ta ɻa a ga tu teŋ a gu. Nya, lig ɻaai ate fi daam a pa te mi la ale nna.’

26 “Wa nyɔ̄nɔwa ale wom dii ate wa weeni la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru biok ale nyiŋworuk nyɔ̄nɔ. Fi a poli kama ayen mi a che ka za ɻaai ate mi an bori la ale a vaari za ɻaai me ate mi an fobi la.

²⁷ Ku magsi kama ayen fi daam ate pa m ligranya a te ka nuru waai ale wa pa nya a gerimu a nya nyuenta a gum du a te mu la.

²⁸ TUESI ligranya wa jigi a pa nya a te m tomteeroma wanyi wa waai ale ta ligranya tusa piwa la.

²⁹ Nuru waai ale a pii nyin la, a le nya nanta a gum du, alege waai ale kan a pii nyin la a kan nya jaaboa.

³⁰ Ni yik nyinworuk nyonowa de a ta wa a nyini peelim a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega, abe wa a nobi wa nyinaña.

³¹ "Mi Saalobiika ale Naawen sabiiloma a dan jamu, m le jam a kala ka m naamu zukpaglika zuk a yaa soa tenjka meena.

³² Abe m wi waai meena ate batigsi a jam m tenj. Ba dan jam, m le poori ba buye ase naapeerik ale a poori wa piisa ale wa bua dii la.

³³ M le yik baai ale a nyε ase piisa la a zaani m juga genj, abe m yik baai me ale a nyε ase bua la a zaani m gala genj.

³⁴ Mi waai ale soa tenjuk meena la, a le weeni baai ale bo m juga genj la ayen, 'M Kowa Naawen a maari ni abe wa niak ni. Wa le jam a nyε tenjuk meena la, wa gomsi ka nanta a zaani a te ni. Ni be jam a tuesi ba yogyogla de.'

³⁵ Kom ale jam a yik mi la, nama a te mu nandiinta ate m de. Nyanyuila me ale jam ta mu la, ni te mu nyiam ate m nyu. M le jam ka nichaano la, ni nyε m tia ale a ta mu a jo ni yienja po.

³⁶ Mi ale jam kan ta gatta la, ni te mu gatta ate m jo. Mi ale jam a wiak la, ni nya m zuk. Ba le jam a yik mu a lik dok po la, ni jam a puusi mu.'

³⁷ "Baai ale ka tomdo manṣa ale za m juga genj la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyon, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nandiinta ate fi de? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nyiam ate fi nyu?'

³⁸ Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi chim nichaano ate tama a nyε fi tia ale a yik fu a ta jo ti yienja po? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi an jo gatta ate tama a te fu gatta ayen fi jo?

³⁹ Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po ate tama a jam puusi fu?'

⁴⁰ Mi a le weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama a nyε a te mi njaanviirima po baanika me dek la, ni nyε a te ka mi dila.'

⁴¹ "Dula jigini m le chiem a weeni tuimbaata nyamma baai ale bo m gala genj la ayen, 'Nama baai ate Naawen a ka te ni la, ni chej du mi tenj a chej bolim buui ale kan maara kpimsi ate Naawen a gomsi a maggi a te Sitaana la ale wa sabiiloma la.'

⁴² Kom ale jam ta mu la, nama an te mi nandiinta ayen m de. Nyanyuila ale jam a yik mu la, nama an te mi nyiam ayen m nyu.

⁴³ Mi le jam ka nichaano la, nama an te mi tia ale ta mu a jo ni yienja po. Mi le jam kan ta gatta a jo la, nama an te mi gatta ayen m jo. Mi le jam a wiak ale bo likka dok po me la, nama an jam ayen ni nya mi zuwa.'

⁴⁴ "Baai ale jam za m gala genj la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyon, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi ka nichaano yaa fi ka gatta a jo? Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po, alege tama an maari fu?'

⁴⁵ M le nman a weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama an jam maari mi njaanviirima po baanika me dek la, nama an maari daa mi.'

⁴⁶ Naawen a le yik baai ale a tom tuimbaata la a nyo juijui ate ninam yegayega a boro ate ku ka kpeglimka me la, alege tuimmaṣa nyamma ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka."

26

¹ Yeezu ale jam a sak wa ḥaañviirima wienja de meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen,

² "Tigi kpeeni dii ate Juuma a wi ayen Gaambasika Tigini la a tali ka daa ḥaye ate di paari. Na dan jam paari, ba le yik mi Saalobiika a ta ga nyo baai a le ba pa mu a kpi jabarim nyinj ate m kpi la, nisima po."

³ Va ḥala po Juuma Puusika Yenni kpañña ale Juuma kpañña a yaa tigsi chaab Kayafas waai ale jam ka ba kpagi la yekpeeni po,

⁴ ayen ba poli a nya siuk ate ba va a suk yik Yeezu a ko.

⁵ Alege ba yaa ḥman weeni chaab ayen, "Ase ti dan a yik wa nuru boanni baai ale tigsi chaab ayen ba de tigini de la sunsuŋ, ba le jam a yiti ale noayerj a nyiem a kaasi tuima ṭeñka po."

⁶ Da yeŋ po ate Yeezu a yaa jam bo nuru wanyi ate ba a jam a wi wa ayen, Simon la yenni po dii ale jam bo Betani ṭeñka la a de ḥandiinta. Simon wala a jam ta ka gama tuem, alege ate bu yaa a nueri.

⁷ Nipok wanyi a yaa nyini peelim a ta kpa buui ate bu nyummu a masa nna yegayega la a jam jo Yeezu jigi a kpiiri bu a nyo wa zuk.

⁸ Yeezu ḥaañviirima ale ga nya nipowa ale nyε dii la, ba sue yaa puuri ale wa. Ba yaa jam a poli ba suniima po ayen, "Ka boa ale soa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi nna la?

⁹ Wa dan poom a pa bu a da ligra yegayega a pa ḥja a te niwomma, dila an zunchoňa?"

¹⁰ Yeezu a yaa jam seba dii ate ba a poli la, a yaa weeni ba ayen, "Ka boa ate wa le a nyε dii la a daani nama? Ni basi wa, dii nyinj la wa tom ka waman a te mi.

¹¹ Niwoba a kasim a bo ale nama kama daa meena, alege mi a kan bo ale ni a ta a cheňi.

¹² Nipowa de a kpiiri a nyo mi zuk a deri gomsa mi nyink a maga ka guka.

¹³ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba a sak Naawen wamansanja la, ba le weeni nipowa de ale nyε dii a te mi la. Ba le kasim a teeri wa yoi diipo meena wuu."

¹⁴ Da ḥala po Yeezu ḥaañviirima pi ale bayewa po wanyiwa waai ate ba a wi wa ayen Judas Iskariot la, a jam a yiti a cheň Juuma Puusika Yenni kpañña jigi,

¹⁵ a weeni ba ayen, "Ase mi a dan baga a yik Yeezu a ta wa a jam a nyo ni nisima po, nama a le te mu ka boa?" Wa le bek ba dila la, ba yaa deri a chiini ligbie pisita a te wa dula jigini.

¹⁶ A nyini da ḥala po a ta a cheň, Judas a yaa nyiem a gisi ka siuk ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak.

¹⁷ Juuma Gaambasika Tigini yaa jam paari. Da ḥala po ba nyiem a kasim a ḥobi ka boroboruk kuui ate ba kan pa dabinta a nyoro la. Yeezu ḥaañviirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, "Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsa Gaambasika Tigini ḥandiinta ja ate fi jam a de?"

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni cheň nuru wanyi jigi ṭeñka po a ga weeni wa ayen, 'Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam a weeni fu ayen wa kummu danni a moata kama. Tama ale wa ale a yaali ayen ti de Gaambasika Tigini ḥandiinta ja fi yenni po.' "

¹⁹ Wa ḥaañviirima a yaa cheň ga nyε dii ate wa weeni la a yaa dik ḥandiinta ja dula jigini.

²⁰ Wenni ale jam a siŋ la, Yeezu ale wa ḥaañviirima pi ale bayewa a yaa tigsi chaab a kala a de ḥandiinta ja.

²¹ Ba le jam boro a de la, wa yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni, nama po wanyi ale a yaali ayen wa ta mi a ga bobri a sak."

²² Wa ḥaañviirima ale wom dii ate wa weeni ba la, ba meena sue a yaa jam kaasi ate ba yaa bek wa wanyi wanyi ayen, "M Nyɔnɔ, ka mi?"

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nuru waai ale kala dela pa wa boroboruk a maari a siuk jentanja

ale mi dek la, a le wa ta mu a ga bobri a sak.

²⁴ Mi Saalobiika a le kpi ase ka dii ate ba ɿmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la. Ku le pagra a te waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la. Ba dan jam kan biak wa, kula ate zunchoŋ kama.”

²⁵ Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri la a yaa bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, ka mi?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi.”

²⁶ Ba le jam boro a de la, Yeezu yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen ayen wa niak ku. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa we boroboruku a chari wa ɿaanjviirima ale weeni ba ayen, “Ka mi nyinka ale nna. Ni ɣoa a ɣobi.”

²⁷⁻²⁸ Wa yaa ɿman pai beerik ale daam a puusi a te Naawen ayen wa niak bu. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa pai a te ba ale weeni ba ayen, “Ka mi ziimu ale nna. Ni ɣoa a nyu. M le pa bu a te nuruba yegayega, ate Naawen a von ba tuimbaataŋa a te ba. M dan nyɛ dila, ku le sak ayen wa ale wa nuruma a ta ka noayerŋ ale chaab.

²⁹ Wensie ate mi a weeni ni, bu de ate mi a nyu la, m kan ɿman nyu ase ka m nin jo m kowa Naawen naamu po a ɿman nyu ale ni.”

³⁰ Ba le de ɿandiintanja a nueri la, ba yaa yi yiili a pak Naawen ale ge a nyini dula jigini a cheŋ ga jueli Olivu Guuku zuk.

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ɿmarisi Naawen gbaŋka po a weeni ayen, ‘Naawen a le jam a ko naapeerika, abe wa ge wa piisanja a basi ate ɣa chali a waan̄ chaab.’ Yokku de nama meena a le chali a waan̄ abe ni ge mi nyiini

³² Alege m dan yiti kum po, m le de ni niŋ a cheŋ Galili tɛŋka po.”

³³ Piita yaa weeni wa ayen, “Fi ɿaanjviirima meena a dan basi fu, mi kan maara basi fu diipo.”

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni fu, yokku de fi a le pagsi

ku noai buta ayen fi ze mi, ale ge ate vari kpadiaka a kum.”

³⁵ Piita yaa ɿman weeni wa ayen, “Mi kan weeni ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa ɿaanjviirima meena me a weeni dila degadega.

³⁶ Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa ɿaanjviirima ayen, “Ni kali dela ate m cheŋ a ga puusi a te Naawen abe m jam.”

³⁷ Wa le a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale wa suoku Jɔɔn, Zebedi bisaŋa a va wa. Ku yaa jam kperi wa ate wa pilim boro a nya ninam nna yegayega ate wa sui me a yaa kaasi nna yegayega.

³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi a gaam taam nna yegayega, ate ku a nyɛ nna ase mi a yaali ayen kpi la. Ni be limsi mu dela ate m jam.”

³⁹ Wa le ɿman cheŋ maga dega la, wa yaa kpi duna tɛŋ a puusi a te Naawen ayen, “M Koa, mi a saalim ayen ku dan ka fi popeentik, be yeeri namka de mi jigi a basi. Nyɛ fi dek ale a yaali dii la, alege daa mi ale a yaali dii la.”

⁴⁰ Wa le ɿman pilim a nyini wa puusika jigini a jam la, wa yaa nya wa ɿaanjviirima batawa a doa goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Ka boa ate nama an baga a kali a limsi maga ale ge a goa?”

⁴¹ Ni yiti a puusi a te Naawen ate Sitaana a kan paasi ni ate ni va wa ɣoaya. Ni suniima po nama a yaali ayen ni a nyɛ mi yaaka, alege ni nyiŋsaŋa an pagra. Dila ale soa ate nama a goa la.”

⁴² Wa yaa ɿman pilim cheŋ wa puusika jigini a ga puusi a te Naawen ayen, “M Koa, ku dan kan ta nyeka alege ate fi a yaali ayen m nam be basi ate fi ale a yaali dii la a nyɛ.”

⁴³ Wa yaa ɿman pilim a jam a paari ale wa ɿaanjviirima a doa a goa, dii nyiŋ la goom ale jam ta ba nna yegayega.

44 Yeezu a yaa ɻman pilim cheŋ a ga puusi a te Naawen ase wa le poom a puusi dii la.

45 Butawa po Yeezu yaa ɻman pilim a jam paari a bek ba ayen, "Ni diem a doa a goa kama? Wie meena a nueri kama. Di danni a paari ya ate ba ayen ba yik mi Saalobiika a nyo tuimbaata nyam nisima po.

46 Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena."

47 Yeezu ale diem boro a bisi la, Judas waai ale jam ka wa ɻaaŋviirima po wanyi la, a yaa jam wa jigi ale nuru boari yegayega. Juuma Puusika Yenni kpajŋa ale Juuma kpajŋa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa.

48 Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, "Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi ale a gbaari wa la, ka wala ale la. Ni yik wa ale pagrim."

49 Nuru boanni ale jam a ga mɔata Yeezu la, Judas a yaa deri cheŋ a ga puusi ale gbaari wa a weeni wa ayen, "Mi Sagro, suyɔgini a bo ale fu."

50 Yeezu a yaa weeni wa ayen, "M doa, nyɛ dii ate fi a poli ayen fi nyɛ mu la."

Baai ale jam va Judas la, a yaa yik wa ale pagrim.

51 Yeezu ɻaaŋviirima po wanyi a deri yeeri wa gebi kpieŋ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi turi a gebi lonsi teŋ.

52 Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Pa fi gebika a ɻman su ka fooku po. Nuru waai ale ta gebi kpieŋ a che kpaliŋ po la, a dan kan a kpesi, ba le pa gebi kpieŋ ka choa a ko wa.

53 Nama a ze ayen mi baga kama a wi m kowa ayen wa tomu wa sabi iloma baai ale piisi nna yegayega la ate ba jam a maari mu?

54 M dan nyɛ dila, wie ɻaaai ate ba ɻmarisi mi wie Naawen gbaŋka

po dila po dila po la a kan chim wensie."

55 Yeezu a yaa viriŋi a bek nuru boanni ayen, "Mi ka zue ate nama a ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? Daa meena mi a kasim bo ale ni Juuma Puusika Yenni po a sak ni kama, alege nama an jam a yik mu.

56 Ba le ɻmarisi Naawen gbaŋka po dii la a sum chim ka wensie jinla."

Dula jigini wa ɻaaŋviirima meena a yiti a chali ale ge wa.

57 Ba yaa ta Yeezu a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagini waai ate ba a wi wa ayen Kayafas la jigi. Ba le jam a ga paari dula la, Juuma Sinsak sagrɔma ale Juuma kpajŋa a yaa jam tigsı chaab.

58 Piita a yaa magi va ba ɻaaŋ a jam jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a cheŋ a ga kala ale kpagini limsidɔma ayen wa nya dii ale di nyɛ la.

59 Juuma Puusika Yenni kpajŋa ale boteerɔma meena a jam bo dula a gisi nuru ayen wa weeni a sak ba ayen wa nya Yeezu ale wa boro a tom wabiok ate ba baga a nya siuk a ko wa.

60 Ba yaa gisi a kpeeri. Alege nuruba yegayega a diem nyini a jam za ba niŋ ayen ba velim wie a te wa. Kula ɻaaŋnyiŋ nuruba baye a yaa nyini a jam za ba niŋ.

61 A weeni ayen, "Tama a wom ale Yeezu a weeni ayen wa baga a kaasi Juuma Puusika Yenni, abe wa ɻman a se di daa ɻata po."

62 Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiti a cheŋ a ga zaani ba meena sunsun a yaa bek Yeezu ayen, "Fi ka wari a tulisi ale ɻaaai meena ate ba a biisi a te fu la?"

63 Alege Yeezu a yaa sina. Kpagi kpeeni a yaa ɻman weeni wa ayen, "Mi a yaali kama ayen fi pe Naawen waai ale boro la yonni nyiŋ abe fi weeni mu wensieŋa." Wa yaa bek Yeezu ayen, "Fi ka Naawen biika

waai ate ba a wi wa ayen Varibasidowa la?"

64 Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mm, mi ale la. Ni basi ate m weeni ni ayen da yen po fi le nya mi Saalobiika ale m kala Naawen juga gen. Fi le njman nya mu ale m nyini Naawen jigi chinmaanja po a cheena."

65 Wa le weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa garuku a dari cheeri ale weeni ba ayen, "Ti kan njman a yaali seeroba. Ni meena a wom wa le pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la.

66 Nama a poli ka se, wa lo yaa wa an loya?"

Ba meena a yaa weeni ayen, "Wa lo kama. Ku magis ba ko wa kama."

67 Nuruma ba gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyij ale a nak wa.

68 A weeni ayen, "Fi a weeni ayen fi ale Varibasidowa. Be mij baai ale a nak fu la."

69 Ba le ta Yeezu a nyε nyaku de meena la, Piita a diem bo ka yenni dabiaka po. Nipokbili wanyi a yaa jam boro. Wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema po wanyi. Wa yaa nya Piita a weeni wa ayen, "Daa fi ale poom va Galili tεnka denowa Yeezu la?"

70 Wa yaa pagsi ale baai meena ale za dula la nimbie po ale weeni wa ayen, "Ka boa ate fi a begi mi dila? Mi ze fi ale a biisi dii la."

71 Wa le weeni dila la, wa yaa yiti a chej a ga za nansiunku noai. Nipokbili wa choa a njman diem nya wa dula jigini ale wa za ate wa yaa weeni nuru baai ale za moata wa la ayen, "Nuruwa de ka Yeezu jaanviirima po wanyi."

72 Piita a yaa njman pagsi ayen, "M pe ya, mi ze nuruwa de."

73 Ku an jam beniya ate baai ale jam za moata wa la wanyi a yaa weeni wa ayen, "Fi ka ba wanyi, dii nyij la fi a biisi ase ka Galili deno la."

74 Piita a yaa weeni wa ayen, "M pe ya, ka wensie ate mi a biisi. Mi ze nuru waai wie ate fi a biisi la."

Wa le weeni dila a ga nueri la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

75 Ate Piita a yaa teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa, ale ge ate vari kpadiaka a kum la. Wienja de meena a yaa nyε ate Piita sui a kaasi ate wa yaa deri nyini a kum nna yegayega.

27

1 Vanni ale veenti la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja meena a njman tigsi chaab ayen ba poli ba le ba nyε dii a ko Yeezu la.

2 Ba le biisi le chaab a nueri la, ba yaa bobo wa nisimaŋa a ta wa chen gominawa waai ate ba a wi wa ayen Paalot la jigi.

3 Judas waai ale jam ta Yeezu a ga bobri a sak la, ale nya ba le bo Yeezu buusaja dii la, wa sui a yaa jam kaasi, ate wa yaa njman pilim a chen Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja jigi ayen wa pa ba ligbeŋa pisitawa a te ba.

4 Wa le ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, "Naawen a nya mi kaasunju kama, dii nyij la mi a ta ka nuru waai ale kan seba wari noai po la, a jam bobri a sak nama. Yogyogla de nama me a yaa bo wa kum buusa."

Ba yaa weeni wa ayen, "Kula a daa tama niŋŋa, alege ka fi dek niŋ."

5 Judas ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa pa ligranja a yuk basi Juuma Puusika Yenni sunsun, ale ge a nyini a ga bobo miik a kpi.

6 Judas ale ga nyini la, Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa yiti a pisi ligranja ale weeni chaab ayen, "Ligranja de tama pa ḥa a da ka nuru nyuvuri. Ti Sinsanŋa a kan siagi ayen ti pa ḥa a maa gum Juuma Puusika Yenni ligranja po."

7 Ba le nya chaab a nueri la, ba yaa pa ligranja a da tεŋ kaai ate ba a wi ayen samonsa meka jigi la. Ba jam a

yaali kama ayen ba pa dula jigini a chim nicham guka jigi.

⁸ Ka dila ale soa ate nuruba a deema a wi dula jigini ayen ziimu jigini la.

⁹⁻¹⁰ Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la a jam a ɻmarisi nyaku de wie kama dila po dila po ayen, "Juuma a jam siak kama ayen ba pa ligbeenja pisitawa a da samonsanja meka jigini. Ba yaa pa ligranya a da t̄nka ase Naawen ale poom a weeni ba dii la." Dii ate Juuma Puusika Yenni kpaŋja a tom la a basi kama ate Jerimaya wienja a chim wensie.

¹¹ Yeezu a yaa jam taam a zaani Paalot niŋ. Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ka fi ale a weeni dila."

¹² Alege Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma kpaŋja ale jam a ɻma wa la, wa an jam weeni wariya.

¹³ Paalot yaa bek wa ayen, "Fi kan wom ba ale a ɻma fu ale wie ɻaa meena la?"

¹⁴ Alege Yeezu an jam tulisi wayen me la. Ku yaa jam cha Paalot nna yegayega ale wa ale kan a tulisi wari la.

¹⁵ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate t̄nka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka d̄kku po a nyini la a basi kama.

¹⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik. Nuruba a jam seba wa ka nna yegayega.

¹⁷ Paalot a yaa bek nuru baai meena ale t̄gsi chaab la ayen, "Nama a yaali ayen m basi ka ba wana? Barabasi yaa Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la?"

¹⁸ Paalot jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpaŋja nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹⁹ Paalot ale jam diem kala boteka d̄kku po la, wa powa a yaa tom weeni wa ayen, "Kan nyε nuruwa

de jaab̄a ale wa an kaasi wariya. Dii nyin la deemwa yokku mi goad-aasim wa wari kama ate ku daani mi nna yegayega."

²⁰ Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma kpaŋja a yaa weeni nuru boanni ayen ba saalim ate wa lak Barabasi a basi abe wa ge ate ba ko Yeezu.

²¹ Paalot a yaa bek nuru boanni ayen, "Nuruma de bayewa, nama a yaali ayen m basi ka ba wana?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti a yaali ayen fi basi ka Barabasi."

²² Wa yaa ɻman bek ayen, "M be m nyε Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la ka se?"

Ba meena yaa tulisi ayen, "Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi."

²³ Wa ɻman bek ba ayen, "Ka boan jaab wabiok ate wa nyε?"

Ba yaa kaari nna yegayega ayen, "Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi."

²⁴ Paalot a yaa nya ayen wa an baga a nyε wariya dii nyin la, ba nuemka ale ta kpaliŋ a jam. Wa yaa pa nyiam a nari wa nisaŋa nuru boanni niŋ, ale weeni ba ayen, "Mi niŋ maa ka nuruwa de kum po, ku bo ka nama dek jigi."

²⁵ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, "Basi ate wa kummu nyin ninammu a jam tama ale ti bisaŋa jigi."

²⁶ Paalot a yaa lak Barabasi a basi ale basi ate ba miiri Yeezu. Ba ale miiri wa nueri la, wa yaa pa wa te ayen ba ta wa ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi.

²⁷ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba gominawa yenni dabiaka po ate ba meena a yaa gilim wa.

²⁸ Ba yaa yeeri wa gattanja ale pa garuk monuŋ a jo wa.

²⁹ A pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku ale pa tachek a nyo wa juga nisaŋa po. Ba yaa kpi duna wa nin a nyε wa a la, ale a weeni ayen, "Juuma naawa kasim boro taam wuu."

30 Ba jam chesi tintueta a basi wa nyij ale pa duok a nak wa zukku.

31 Ba ale nyε wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini chen ayen ba kpi wa jabarimu nyij ate wa kpi.

32 Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tεŋka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tεŋ kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno.

33 Ba yaa ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale zukoluku jigini.

34 Ba yaa pa tiim a nyo daam po a lam nya ale pa te Yeezu ayen wa nyu alege wa an jam nyu ya.

35 Ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyij, ale pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gbanj a nya waai ale magsi garuk kuui deka la.

36 Ba ale nak gbanjka wa gattanja nyij a nueri la, ba yaa kala a limsi ayen waai a kan vari wa a basi.

37 Ba yaa pa tapagi a ŋmarisi di nyij ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA
a pa di kpi jabarimu zuk.

38 Ba jam maa kpi ka zueba baye ɻanbarinta nyij a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

39 Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen,

40 "Fi weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi ŋman se di a nueri daa ɻata po. Fi dan ka Naawen biik be nyini jabarimu zuk a siŋ a vari fi dek a basi."

41 Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsak sagrɔma, ale Juuma kpaŋja me a jam a la wa ale a weeni ayen,

42 "Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi. Daa wa ale Juuma naawa? Wa dan nyini jabarimu zuk a siŋ ti yaa le ta siaka ale wa.

43 Wa ta siaka kama ayen Naawen ale bo le wa ale weeni ayen wa ka Naawen biik. Ti be le nya ase Naawen ale vari wa a basi ya."

44 Zue baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa dila degadega.

45 Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsunj la, legi a yaa jam lik tεŋ kala meena a ta ga paari wenbalini.

46 Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tεŋka biika po ayen, "Eloi, eloi, lama sabagtani." Ku kiri ale, "M Kowa Naawen, m Kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?"

47 Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela a wom dii ate wa weeni la kama. Ba yaa weeni ayen, "Wa a wi ka Naawen biisiteerɔwa Elaja."

48 Ba po wanyi a yaa chali cheŋ ga pa sosok a lusi damiisij po a pa yik duok woŋ nyij a zak ta jueli Yeezu noai.

49 Nuru mbala yaa weeni ayen, "Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa a ta nyini jabarimu zuk a siŋ tεŋ ya."

50 Yeezu a yaa ŋman kaari nna yegayega a yaa le ge a kpi.

51 Wa ale jam kpi la, garuk kpion jukku ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku ŋmazuk a ta siŋ paari ku tεŋ. Naawen a jam basi kama ate tεŋka a choa ate pinanja a na a mobi,

52 ate baai meena ale jam a va Naawen alege a kpi la boositaŋa a lagri ate ba yiti kum po,

53 alege basi boositaŋa. Ku ɻaanj nyij ate Yeezu a yiti kum po la ba yaa jo Jerusalem tεŋka po. Nuruba yegayega ale jam a nya ba.

54 Sojima kpagini ale soji baai ale jam a limsi la ale nya tεŋka choaka ale dii meena ale nyε la ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa weeni ayen, "Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik."

55 Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tεŋka po la a jam za moata

dula a nya dii meena ale nyε la kama.

⁵⁶ Baai ale jam bo ba po la ale Mεeri Magdala ale Mεeri, Jeemsi ale Josefi mawa, ale Zebedi powa.

⁵⁷ Jigsiro wanyi ale jam nyini tεŋ ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka waai ale ta siaka ale Yeezu.

⁵⁸ Da dila danni juncɔai ate wa yaa chεŋ Paalɔt jigi a saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyin̄ka jabarimu zuk a ta chεŋ ga gu. Paalɔt a yaa siak ayen wa ga yeeri Yeezu nyin̄ka jabarimu zuk a ta ga gu.

⁵⁹ Josefi a yaa basi dula jigin̄i alege chεŋ ga yeeri Yeezu nyin̄ka jabarimu zuk a yaa pa garuk paaluk a pili ka

⁶⁰ a ta ga dueni pur vorub paalik po. (Tεŋ kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po). Wa yaa bilim tintain kpeeni a lik puŋku vorumu nɔanni.

⁶¹ Mεeri Magdala ale Mεeri nwala a jam kali ka dula a tuk vorumu nyin̄.

⁶² Vari ale ŋman Veenti la, ba Vuusum Danni saliuku Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Farisiima a yaa chεŋ Paalɔt jigi a weeni wa ayen,

⁶³ “Ti deema teeri velinvendika ale jam boro la wa weeni ayen, ‘M le yiti kum po ku daa ŋata dai.’

⁶⁴ Be basi ate ba ga a limsi vorumu ate ku paari daa ŋata ate wa ŋaanviirima a kan magi yeeri wa abe ba weeni nuruma ayen wa yiti kum po. Dan kan daa di ventanja de ale gaam wa le liŋ velim dii la.”

⁶⁵ Paalɔt a yaa siak ale basi ayen sojiba chεŋ a ga ŋmasi a limsi vorumu.

⁶⁶ Ba yaa chεŋ ga daani tintanni ayen waai dan bilim di abe ba miŋ a yaa le basi ate sojima a limsi vorumu.

28

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mεeri Magdala ale Mεeri nwala a yaa chεŋ ba nya juijui ate ba gu Yeezu la.

² Tεŋka yaa jam choa nna yegayega, ate sabiilo a nyini wenŋmazuk a siŋ bilim tintanni a dueni nakpiak a kali di zuk.

³ Sabiilowa a jam kasim a nyagsi kama ase wein ale a chagsi dii la. Wa gattanja me a peenti nna yegayega.

⁴ Yøgsum yaa yik baai ale a limsi vorumu la nna yegayega ate ba nyiŋsaŋa a gok ate ba nyε nna ase ba kpi la.

⁵ Sabiilowa a yaa weeni nipooma ayen, “Ni kan chali yøgsumča, mi seba ayen ni a gisi ka Yeezu waai ate ba kpi wa jabarimu nyin̄ la.

⁶ Wa ka dela jigin̄i, wa yiti kum po kama ase wa ale liŋ weeni ni dii la. Ni jam a nya juijui ate ba pa wa a dueni la.

⁷ Ni chεŋ nwuli a ga weeni wa ŋaanviirima ayen wa yiti kum po kama, wa be de ka nin̄ a chεŋ Galili tεŋka. Ni le nya wa dula jigin̄i. Ni teeri m le weeni ni dii la.”

⁸ Ba yaa basi dula jigin̄i ale suppentik a ga weeni wa ŋaanviirima dii meena ate sabiilowa a weeni ba la.

⁹ Yeezu a yaa tu ba dula jigin̄i a yaa weeni ba ayen, “Suyøgini a bo ale ni.” Ba yaa domsi kali a puusi wa.

¹⁰ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yøgsumča abe ni ga weeni m suaataŋa ayen ba chεŋ Galili tεŋka a ga tu mu dula jigin̄i.”

¹¹ Nipooma ale chεŋ a ga nueri la, sojima gela a yaa chεŋ tεŋka po a ga weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa dii meena ale nyε la.

¹² Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa tu chaab ale tεŋka kpaŋŋa ate ba pa ligra yegayega a te sojima ale weeni ba ayen,

¹³ “Ni weeni ayen nama a doa goa kama ate wa ŋaanviirima a jam zu pa wa.

¹⁴ Gominawa a dan poom wom ti le biisi a vari ni a basi.”

¹⁵ Sojima yaa tuesi ligraŋa ale weeni ate ku paari Juuma meena

ayen Yeezu ɳaanviirima ale zu pa wa vorumu po.

¹⁶ Wa ɳaanviirima pi ale wanyiwa a yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk Galili təŋka po juijui ate Yeezu a weeni ba ayen ba chen la.

¹⁷ Ba ale nya wa dula jigini la ba yaa puusi wa. Ba gela a jam diem ta ka chichama.

¹⁸ Yeezu a yaa forisi paari ba a weeni ba ayen, “Naawen a te mi pagrim kama wenŋmazuk ale təŋzuk meena.

¹⁹ Ni cheŋ təŋsa meena a sak nuruba ate ba va mi, abe ni a te ba soka Kowa Naawen ale wa biika ale wa chiika pagrim nyir.

²⁰ Ni sak ba ate ba va wie ɳaai meena ate mi a sak ni la. M le bo ale ni a ga paari təŋka kpeglimka.”

Yeezu Wamañsaña Wie Ate MAAK A NÝMARISI La

1-4 Dila po dila po Naawen jam weeni wa biisiteerøma wanyi ate ba a wi ayen Azaya la, ayen wa ñmarisi nyo Naawen gbañka po ayen,

“Wa le tom nuru ate wa de nin jam gomsi siuku a magsi a te waai ale wa jam la.”

Lueluk ale a kaari goanni po a weeni ayen,

‘ni gomsi Nyonowa siuku abe ni teenti ku.’ ”

Naawen biika ate ba a wi ayen Yeezu Kirisita la wamañsaña wie ale nna. Ku be piilim kama a magsi chaab ale Azaya ale ñmarisi dii Naawen gbañka po la.

Ku ñaañnyinj ate nuru wanyi ate ba a wi ayen Jœon a yaa nyini goanni po a jam a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka ale a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaatañja, abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri m le te ni soka ate Naawen a vonj ni wabaatañja a te ni.”

5 Nuruba yegayega a yaa nyini tẽkpienka Jerusalem ale tẽj sii meena ale gilim ka a bo Judia po la a jam Jœon jigi. Ba ale wom wa sin-sañja la, ba yaa tõk ba tuimbaatañja meena a sak Naawen ale ge ate Jœon yaa te ba soka beli dii ate ba a wi ayen Jodan la po.

6 Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nyę Jœon garuku. Wa jam pa ka chiakgbain a bobo wa chiaka. Wa jam a ñobi ka tintue ale a de siita me.

7 Wa jam a mooli kama ayen, “Nuru wanyi ale bo mi ñaañ a cheena. Wa ta pagrim a gaam mi kama. Mi posima ale m nin chim yomo waai ale wa domsi a kali wa niñ a yeeri wa nuensaña a te wa.

8 Nyiam ate mi pa a so ni niyensaña, alege waai ale cheena la,

a le pa ka Naawen Chiika a sueri ni suniimaña.”

9 Da ñala po Yeezu a jam nyini tẽj kanyi ate ba a wi ayen Nazaret ate ka jam bo tẽj kaai ate ba a wi ayen Galili la po. Wa yaa jam Jœon jigi ayen Jœon te wa soka Jodan benni po.

10 Jœon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsuŋ a jueli la, wa yaa deri nya wenjumazuku ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sinj jam kali wa zuk nna ase nangbanj la,

11 ate lueluk a yaa nyini wenjumazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m be kaai ate m marin la. M sui a peenti ale fu kama.”

12 Dula jigini Naawen Chiika a yaa basi ate Yeezu a chenj ga jo goanni po juijui ate goadunsa a boro la.

13 Wa jam bo dula jigini ate ku paari ka da pisinaansi. Da ñala po Sitaana a yaa jam wa jigi a nyę wa nya ayen wa siak a te wa, alege Sitaana an jam baga a paasi wa. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maa maari wa.

14 Da yęj po nuruba a yaa yik Jœon a ta wa ga lik dök po. Ku ñaañnyinj ate Yeezu a yaa jam Galili tẽnka po a mooli Naawen wamañsaña ayen,

15 “Da ñaai ate Naawen dak ayen wa naamu le jam la, a moata kama. Ni basi ni tuimbaatañja abe ni ta siaka ale wa wamañsaña.”

16 Yeezu ale va Galili mogi kpeeni noai a taam la, wa yaa nya nuru wanyi ale wa suok. Ba yue ale Simon ale Andiru, ate ba yaa za a yuk ba ñmaasaña a basi nyiamu po.

17 Yeezu yaa wi ba ayen, “Ni jam va mi ñaañ. Nama daam ka jum yigrisa, alege jinla mi a te ni ka tuim paali ayen ni nyę ate nuruba a jam va mu.”

18 Ba yaa ale wom dila la, ba yaa deri basi ba ñmaasaña ale va wa.

19 Wa ale ga chenj maga la, wa yaa ñman nya nuruba baye ate ba a wi ba ayen Jeemsi ale Jœon. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen

Zebedi la, bisa. Ba ale ba kowa ale wa tomteerōma ale jam kala ba ḥaaarunju po a gomsi ba ḥmaasaanja.

²⁰ Yeezu a yaa wi ba, ate ba yaa basi ba kowa ale wa tomteerōma ḥaaarunju po ale chen ga va wa.

²¹ Yeezu ale wa ḥaaarviirima yaa chen ga jo tēn kaai ate ba a wi ayen Kapernaum la po. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Yeezu yaa chen ga jo ba tuka dōkku po a boro a sak ba Naawen wie.

²² Nuruma ale wom wa sinsanja la, ku yaa cha ba, dii nyij la wa sinsanja a kan neensi Juuma Sinsanja sagrōma. Wa sakka a ta pagrim a gaam ba sinsanja kama.

²³ Dula jigini nuru ale jam ta chichiribiok ate ku bo wa zukku po. Wa yaa jam jo ba tuka dōkku po a kaari ayen,

²⁴ "Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba ayen fi ka Naawen nuru weleñ."

²⁵ Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen, "Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini."

²⁶ Chichiribioku a deri basi ate nuruwa nyinka a gok a yaa kaari a nyini wa jigi a nyini.

²⁷ Ku yaa cha nuruma meena ale jam bo dula la, ate ba weeni ayen, "Ni nya nuruwa de ta pagrim a weeni chichiribaata ate ti a wom wa noai a nyini nuruwa zuima po a nyini." Ba ya bek chaab me ayen, "Ka boan jaab sinsak paala ale nna?"

²⁸ Galili tēnka po nuruwa yegayega a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

²⁹ Yeezu a yaa basi tuka dōkku ale ge chen. Wa ale Jeemsi ale Jōon a yaa chen ga jo Simon ale Andiru yenni po.

³⁰ Yeezu ale jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon ḥanuba ale a yuak. Wa nyinka jam tolin ka nna yegayega ate wa jam dua wa dōkku po.

³¹ Yeezu a yaa jo nipowa dōkku po a yik wa nisaanja a zak ate wa

yiri ḥmai. Wa ale nyε dila la, wa nyinka a yaa deri yok ate wa yiri yaali nyiam a te ba.

³² Wein ale siŋ la, tēnka po demma a pa ba yōgnyeensa ale baai ate chichiribaata a jam bo ba zuima po la a ta ba jam Yeezu jigi.

³³ Tēnka po demma meena a yaa tigsi chaab a jam yeri dii po ate Yeezu a boro la.

³⁴ Wa tebi nuruba yegayega baai ate nyintuila tōgatōga a jam ta ba la, ale a yiak chichiribaata yegayega nuruwa zuima po a basi. Yeezu an jam te chichiribaataa siuk ate ti weeni wariya, dii nyij la ti poom seba wa ale ka waai la kama.

³⁵ Saliuk yokyok ate vanni an diem a jam veenti la, Yeezu a yaa yiri a nyini tēnka po a chen juijui ate nuru a karo la a puusi a te Naawen dula jigini.

³⁶ Vanni ale veenti la, Simon ale wa vaanchaama yaa yiri a nya ale Yeezu a karo. Ba yaa nyini ayen ba gisi wa.

³⁷ Ba ale nya wa la, ba yaa weeni wa ayen, "Nuru meena a nyeemu a gisi fu kama."

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni te ti cheŋ tēn sii ale tali la ate m sak dula nuruwa Naawen wie ate ba wom. Ka dila nyij ate m jam."

³⁹ Wa yaa nyiem a gilim Galili tēnka a sak nuruwa Naawen wienja ba tuka diinaŋa po. Wa jam yiak chichiribaata nuruwa zuima po a basi me.

⁴⁰ Gami dinyi a yaa jam Yeezu jigi a kpi duna tēn wa niŋ a saalim wa ayen, "Fi dan siak, fi baga a tebi mu kama, ate mi a nya nyinjyōgsa."

⁴¹ Yeezu a yaa ta jiirim ale wa nna yegayega a yaa teeri wa nisaanja a tiri wa ale weeni wa ayen, "M siaya. Ta nyinjyōgsa."

⁴² Wa ale weeni dila la, nyintuilaŋa yaa deri basi gamini ate wa nya nyinjyōgsa.

⁴³⁻⁴⁴ Yeezu a yaa weeni wa ale nin muna ayen, "Kan weeni sak nuruwaaiya fi le nyε dii a nya nyinjyōgsa

la. Chej Naawen Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi a pa fi dek a sak wa, abe fi nyε kaabi kaai ale magsi ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila le sak nuruba ayen fi yaa ta nyinjyøgsa kama.”

⁴⁵ Gagini yaa basi dula jigini. Wa an jam va Yeezu ale weeni wa dii la, alege wa jam goanti a nyemmu a weeni wa a meena kama Yeezu ale tebi wa dii la. Dila nyinj ate Yeezu an ηman baga a nyini peelim a jam tønka po wa yaaka. Wa yaa ga bo goanni po ate nuruba nyini tønsa yegayega po a jam wa jigi.

2

¹ Daa ale ηman jam taam la, Yeezu a yaa basi dula ale ηman chej Kapernaum tønka po a ga jo yeri dinyi po. Tønka po demma a yaa wom ayen wa jam ya.

² Nuruba yegayega yaa jam tigsi chaab yeri dii po ate wa boro la. Yenni meena a jam sueri kama ate nansiñku noai a ka zaanika jigiya, ate Yeezu a yaa boro a sak ba Naawen wie. Nuru wanyi ale jam boro ate wa nisima ale wa nañsa a jam kpi.

³ Wa yaa ale boro a sak nuruma la, nuruba banaansi a yaa pa nuru waai ate wa nisanya ale wa nañsa a kpi la, a dueni jaab zuk a ta wa a jam Yeezu jigi.

⁴ Ba an jam baga a vuri nuruma po a paari Yeezu, dii nyinj la nuruma a jam piisi kama. Ba jam pa nuruwa kama a ta jueli yenni zuk a vuri vorub yenni sunsunj a yaa pa miisa a bobo jaamu a pa wa ta va vorumu po a sinj dueni Yeezu niñj.

⁵ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuru waai ate wa nisanya ale wa nañsa a kpi la ayen, “M biiga, m voñ fi wabaataña a te fu kama.”

⁶ Juuma Sinsanjña sagrøma ba gela ale jam maa kala dula jigini la, a yaa poli ba zuima po ayen,

⁷ “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a nyε dii la ku ka leeta

Naawen jigi. Ka Naawen dek wa nyiini ale a voñ wabaata a te.”

⁸ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab popola ate nama a poli ni zuima po?

⁹⁻¹¹ Mi nin weeni nuruwa de ate wa nisimaña ale wa nañsa a kpi la, ayen Naawen voñ wa wabaataña a te wa a yaase wa yiri a chej, ka kuna dek ale pagra?” Wa ale ga bek dila la, wa yaa cheemu a weeni nuru waai ale a yuak la ayen, “Yiri a zaani ηmai, abe fi pai fi jaamu ate fi a goa wa zuk la a chej kuli fi yenni.” Yeezu a nyε nna kama ate ku sak ayen ni seba ayen ka wa Saalobiika ale ta pagrim tønzuk meena a baga a voñ nuruba wabaata a te ba.

¹² Nuruwa a yaa deri yiri a zaani ηmai ale pa wa jaamu a chej nyini. Ku yaa cha nuru baai meena ale jam za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen a weeni ayen, “Tama an diem a nya nyaku de choa ase ka jinla nyiini.”

¹³ Yeezu yaa basi dula jigini ale ηman pilim chej Galili mogi kpeeni noai, ate nuru boari a yaa jam wa jigi ate wa boro a sak ba Naawen wie.

¹⁴ Wa ale sak ba a nueri la, wa yaa chej ga zik nuru waai ate ba a wi ayen Livai, la. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi wa ayen Alfiyus la biik. Wa jam kala ka lampoo cheesesika døk po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi ηaañ.” Wa yaa basi wa tuimaña ale yiri a ga va wa.

¹⁵ Yeezu ale wa ηaañviirima a yaa chej Livai yenni ayen ba de ηandiinta. Lampoo cheesesiroba ale wabaata nyam yegayega a jam maa va Yeezu ηaañ ate ba gela me a yaa jam gum wa ale wa ηaañviirima po, ate ba meena a kala a de ηandiinta.

¹⁶ Juuma Sinsanjña sagrøma baai ate ba a wi ayen Farisiiba la, ba gela a yaa nya ba ale ba a de ηandiinta. Ba yaa bek wa ηaañviirima po wanyi ayen, “Ka boa ale a sak ate Yeezu a siak a te lampoo

cheesiroba ale wabaata nyam a kali a le wa a de ɻandiinta?"

¹⁷ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, "Fi dan kan a yuagi fi kan cheŋ waai ale a tebi nuruba la jigiya, alege ka yuariba nyiini. Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru maŋsa la, alege ka wabaata nyam ate m jam ayen m wi."

¹⁸ Da yeq̄ po Jœon waai ale a te nuruba soka la ɻaanviirima ale Farisiima ɻaanviirima a yaa bobi noa. Nuruba ba gela a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, "Ka boa ate Jœon ɻaanviirima ale Farisiima ɻaanviirima a bobi noa, alege fi ɻaanviirima a kan bobi?"

¹⁹ Yeezu a yaa magṣi wamagsini bek ba ayen, "Nipokfiaka nyɔnɔwa dɔama a baga a bobi noa? Aaya. Nipokfiaka nyɔnɔwa ale diem boro ale ba la, ba an baga a nyɛ dila. Mi ale m ɻaanviirima abe ale ka dii la ale la.

²⁰ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta cheŋ, dila po wa ba yaa le bobi noa."

²¹ Wa yaa ɻman magṣi wamagsini di choa ayen, "Ba kan pa garuchiak paalik a laŋ garuk kpaga. Ba dan nyɛ dila, garuku le cheeri a gum du, a yaase,

²² ba kan pa da paalik a su bunlɔk kpak po. Ba dan nyɛ dila, bunlɔkku a na kama ate daamu a waanji. Ku dan nyɛ dila, nuruwa a jok wa bunlɔkku ale wa daamu meena kama. Da paalik a magṣi ka bunlɔk paaluk suka."

²³ Juuma Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu ale wa ɻaanviirima a yaa va nuru wanyi talim po a taam. Ba ale a cheŋ la, wa ɻaanviirima a yaa wie "wiiti" zuima a ɻobi.

²⁴ Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek Yeezu ayen, "Nya, ka boa ate fi ɻaanviirima a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?"

²⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Nama an diem karim Naawen gbaŋka po a miŋ na waai ate ba a wi ayen Deevid la wie? Da ɻaaai po ate nuru waai

ate ba a wi ayen Abiata a jam chim Naawen Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ate kom a yaa jam ta Deevid ale wa dɔama.

²⁶ Wa yaa ga jo Naawen Puusika Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba a ta jam te Naawen la a we ɻobi ale ge a we a te wa dɔama ate ba me a ɻobi. Tama Sinsaŋja a weeni kama ayen nuru yoŋ an maara a ɻobi boroboruku de ka Naawen Puusika Yenni tomteerɔma nyiini.

²⁷ "Naawen an lueri Vuusum Danni ayen ka di soa nuruba, wa nyɛ ka nuruwa ale ge lueri Vuusum Danni ayen di chim da manj a te ba.

²⁸ Dila nyiŋ la, mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me."

3

¹ Yeezu a yaa ɻman cheŋ ga jo ba tuka dɔkku po. Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa kpi.

² Baai ale jam bo dula la, a yaa limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi yaase wa kan tebi nuruwa nisaŋja Vuusum Danni ate ba baga a weeni wa ayen wa kaasi.

³ Yeezu a yaa weeni nuru waai ate wa nisaŋja a kpi la ayen, "Yiri ɻmai a jam de."

⁴ A yaa ale ge a weeni nruma ayen, "Nama seba Juuma Sinsaŋja kama. Ku magṣi ayen ni tom ka tuimmaŋsa yaa tuimbaata ni Vuusum Danni? Ni te nuruwa nyuvuri yaa ni ko ba?"

Ba yaa goori nna chorototo.

⁵ Yeezu sui yaa puuri ale ba ate wa gisi nya ba ale su kaasunj dii nyiŋ la, ba tueŋa a kpari kama ate ba ka siaka ale wa. Wa yaa weeni nuruwa ayen wa teeri wa nisaŋja. Wa ale teeri si la, si yaa deri nya nyiŋyɔgsa.

⁶ Farisiima a yaa yiri a nyini pеellim. Ba ale na waai ate ba a wi ayen Ayerod la nruma a yaa tigṣi chaab a poli siuk kuui ba le ba va a ko Yeezu la.

⁷ Yeezu ale wa ɻaanviirima a yaa nyini dula jigini a ɻman cheŋ mogi kpeeni noai. Nuruba yegayega a

nyini Galili təŋka po a cheŋ va wa ኃላን.

⁸ Ba gela a nyini Jerusalem ale Judia təŋsaŋa po. Ba gela me a nyini təŋka choa ate ba a wi ayen Idumia ale təŋ sii meena ale bo Jodan beli kpeeni ኃላን nyiŋ la. Ba gela me a ኃላን nyini təŋsa ate ba a wi ayen Taaya ale Saidon ale təŋ sii meena ale gilim dula jigini la.

⁹ Yeezu yaa weeni wa ኃላንviirima ayen ba gisi ኃላር a gomsi ku a zaani wa, dii nyiŋ la nuruma a piisi ka nna yegayega a yaa a tusi wa. Nuruma de meena ale wom Yeezu ale a nyε dii la ale soa ate ba jam wa jigi.

¹⁰ Yeezu a tebi nuruba yegayega dula jigini. Ka dila ale soa ate ba a tusi chaab ayen ba paari a tiri wa nya la.

¹¹ Baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la ale nya wa la, ba yaa lo təŋ a kaari yegayega a weeni wa ayen, "Fi ka Naawen biik."

¹² Nna nyiem a dan nyε, Yeezu a nyiem a weeni chichiribaataŋa ka bunyi dekki ayen ti goori abe ti kan weeni sak nuruba wa ale ka waai la.

¹³⁻¹⁵ Yeezu ale wa ኃላንviirima a yaa cheŋ ga jueli guuk kunyi zuk. Wa ale jueli a nueri la, wa yaa wi nuru baai ate wa a yaali ayen ba jam wa jigi la. Wa yaa lueri nuruba pi ale baye a ta nyini nuru baai meena ate wa wi la po ayen ba jam va wa. Wa yaa weeni ba ayen, "M lueri ni kama ayen ni kasim bo ale mu. M le tom ni me ate ni nyini peelim a mooli Naawen wienja ate nuruba wom. M be le te ni pagrim ate ni baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi."

¹⁶ Wa nuruma pi ale bayewa yue ale Simon waai ate Yeezu a te wa yue paali ayen Piita la,

¹⁷ ale Jeemsi ale wa suoku ጽዴኖn. Jeemsi ale ጽዴኖn a jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Yeezu yaa ኃላን te ba yue paali ayen Boanejisi. Di kiri ale nanpansa nuruba.

¹⁸ Yeezu a yaa ኃላን lueri Andiru ale Filip ale Batolomiu ale Matiu ale Tomasi ale Jeemsi waai ale jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Alfiyus la, biik. Wa ኃላን lueri Tadiusi ale Simon waai ale jam a nyε ayen Juuma a nya ba dek zuk la.

¹⁹ Wa yaa ኃላን lueri Judas Iskariot, nuru waai ale wa ta Yeezu a ga bobri a sak la. Wa yaa ale lueri ba a nueri la, ba meena a yaa va chaab a nyini guuku zuk a siŋ a cheŋ ga jo yeri dinyi po.

²⁰ Nuru boari yegayega a yaa ኃላን tigsi chaab a jam Yeezu jigi, ate wa ኃላንviirima an jam baga a nya siuk a de ኃንዲinta.

²¹ Yeezu ፕሮች demma ale wom dila la, ba yaa nyini ayen ba gisi a yik wa, dii nyiŋ la nuruba ale jam a weeni ayen, "Wa zukku a tagri kama."

²² Juuma Sinsaŋja sagrōma ba gela a yaa nyini Jerusalem təŋka po a jam weeni chaab ayen, "Chichiribaataŋa meena naawa ate ba a wi ayen Beelzebu la, ale bo wa nyiŋka po a kasim a te wa pagrim ate wa baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi."

²³ Yeezu a yaa wi Juuma Sinsaŋja sagrōma ate ba jam wa təŋ ate wa yaa magsi wamagsima a sak ba ale bek ba ayen, "Sitaana a nyε ka se a baga yiak wa dek tomteerōma a basi?

²⁴ Təŋ nuruba a dan a kpaliim chaab, təŋ kala choa le kaasi kama.

²⁵ Yeri yəŋ dem a dan ta kpaliŋ ale chaab, ba le waan ka chaab.

²⁶ Dila nyin la Sitaana ale wa tomteerōma a dan ta chaab, wa naamu a kan baga a zaani a beni.

²⁷ "Siuk kula po la waai abe dan kan yik pagrō a bobiya, wa le nyε ka se a jo wa yenni po a zu wa ኃንታŋa?"

²⁸⁻²⁹ "Ni basi ate m weeni nyaku de a sak ni ayen, Naawen le voŋ waai meena wabaata ale ba biisi kaasun a te ba kama. Alege wa kan voŋ a te waai ale a le Naawen Chiika la,

dii nyin la, wabioku de a boro kama taam wuu."

³⁰ (Wa weeni ba wienja de kama, dii nyin la nuruma ba gela a weeni kama ayen, "Wa ta ka chichiribiok wa zukku po.")

³¹ Ku ḥaañnyinj ate Yeezu suaataŋa ale wa mawa a yaa jam a za peelim a wi wa.

³² Nuru bɔari ale jam za gilim wa a yaa weeni wa ayen, "Fi mawa ale fi suaataŋa a za peelim a yaali fu."

³³ Wa yaa bek ba ayen, "Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?"

³⁴ Wa yaa chiem a nya ba meena ale kala a gilim wa la a yaa weeni ba ayen, "Ni nya, ka mi maba ale mi suaata ale nama.

³⁵ Baai meena ale a tom dii ate Naawen a yaali la, bala ale mi maba, ale m tɔaba, ale m suaata."

4

¹ Yeezu yaa ḥman jam Galili mogi kpeeni noai a sak nuruma Naawen wie. Nuruma a jam piisi ka nna yegayega a za gilim wa ate wa yaa yiri jo ḥaaruj po a kala. ḥaarujku a jam bo ka nyiamu po ale ge ate nuruma a yaa za nyiamu noai.

² Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega ayen,

³ "Ni wom mi nalimnyiini. Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk ḥanborinta ase muma la.

⁴ Wa yaa ale boro a yuk la, bieŋa gela a yaa lo siuku niŋ ate nuinsa a deri jam pisi ḥa meena,

⁵ ḥa gela me a lo tintana po. ḥa yaa nyini nna nwuli, dii nyin la tantanja an jam soa diiya dula jigini.

⁶ Wentueŋka ale jam nak ḥa la, ḥa yaa deri ko, dii nyin la ḥa naŋsanja an jam baga a siŋ paari nyiamœ.

⁷ ḥa gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munsanja me a nyini a geri ḥa ate ḥa an jam baga a biaya.

⁸ ḥa gela me a lo teŋ naluŋ po a nyini a chim a biak a be nalimnyiini. Naai ta bie pisita. Na gela me pisiyuebi. Na gela me ta kook."

⁹ Yeezu ale ga nueri wa wamagsini la, wa yaa ḥman weeni ba ayen, "Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini."

¹⁰ Wa ale jam kala wa dek wa nyini la, baai ale jam a maa va wa ale wa ḥaañviirima pi ale bayewa la, a yaa bek wa ayen, "Fi wamagsimaŋa kie ale boa?"

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Naawen basi kama ayen ni seba wa naamu wasusunja, alege nuru yonta jigi m sinsanja a chim ka wamagsima, ate

¹² 'Ba a nya ale a nya alege ba kan nya,
ba a wom ale a wom alege ba
kan miŋ ḥa,
dii nyin la, ba dan nya ale miŋ ḥa,
ba le tagri ba wabaata popolaja
kama ate Naawen vonj a te ba.'

¹³ Yeezu yaa bek ba ayen, "Nama an baga wamagsini de kiri a miŋ? Ni be dan kan baga wamagsini de kiri a miŋ, ni yaa be le nyœ ka se a baga a miŋ ḥa chaaba?

¹⁴ Nuru waai ale nyini a boro a yuk wa ḥanborintanja la, ku a nyœ se ka Naawen wienja ate nuruba a sak la.

¹⁵ Be ḥaai ale lo siuku po la, a nyœ se ka baai ale a wom wa wienja, ale ge ate Sitaana a nyiem a deri jam a yeeri ḥa nwuli a ta nyini ba suniima po a nyini la.

¹⁶ Be ḥaai me ale lo tintanaja po la, a nyœ se ka baai ale a wom wa wienja ate ba sue a peenti,

¹⁷ ale ge ate Naawen wienja a kan jo ba suniimaŋa po nalimnyiini la. Ba yaa va maga dega, alege ninam a dan yik ba, ba Naawen wienja vaka nyinj, ba nyiem a deri pa ḥa vaka a basi.

¹⁸ Be ḥaai me ale lo munsanja po la, a nyœ se ka baai ale a wom Naawen wienja

¹⁹ alege teŋka po wienja popolaja ale ba ligra yaalika yegayega ale ba ḥanta yaalika, ḥala meena a de ka Naawen wienja ate wamar an baga a nyini ḥa po a nyini.

20 Be ɳaaai me ale lo təŋ naluŋku po la, a nyə se ka baai ale a wom Naawen wienja ate ɳa jo ba suniima po nalinmyiini la. Ba a nyə se ka ɳantaŋa ale nyini a yaa biak a be ate ɳa gela a ta bie pisita, ɳaaai me pisiyuebi, ɳaaai me bie kook dii la."

21 Yeezu yaa bek ba ayen, "Nuru a dan tɔati wa bolimzeun wa a pa ka chin a vuk ku? Yaase wa a pa a zaani ka gaduok təŋka? Aawo, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya dökku po meena.

22 Jaab buuri meena ale chim wasusugi la, a kan ɳman chim wasusugi nuruba jigiya. Dii meena ale ligi doa la, le nyini peelim ate nuruba nya.

23 Dila nyinj, nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalinmyiini."

24 Wa ɳman pilim weeni ba ayen, "Ni kpesi a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Magsi kaai ate fi pa a magsi ɳanta a te nuru la, magsi kala degadega ate Naawen le pa magsi a te fi me, ate ku poom gaam taam.

25 Nuru waai nisa po ale ta la, Naawen le ɳman te wa ɳanta yegayega a gum du, alege waai nisa po ale kan ta la, Naawen le ɳman tuesi jaab fiik kaai ate wa poom ta la kama."

26-27 Yeezu a yaa ɳman weeni ba ayen, "Naawen Naamu ale a nyə dii la ale nna. Nuru ale bori wa talim. Daa meena ate wa goa a yiri la, wa ze ɳantaŋa ale nyə dii a nyini ale a chim la.

28 Ka təŋka ale a wuuk bieŋa ate ɳa a nyini ale a chim ale ge a ta bie. Zabuli ale liŋ a chim, a pak a paari kiŋkari, a yaa ga a biak ale ge ate bieŋa a yaa ga kpeglim.

29 ɳa yaa ale be a ga nueri la, nuruwa a yaa pa wa gebik a ta cheŋ wa talimu po a ga che dii nyinj la, ɳa cheka paari kama."

30 Yeezu a yaa ɳman bek ba ayen, "Ti le pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu?"

31-32 Bu a nyə ase ka nna la. Ase naru ale pa 'mastad' bie a bori la. Bieŋa a posima kama a gaam təŋzuk bie meena po. Wa yaa pa ɳa a bori ate ɳa nyini chim tikpienſa a ta naŋsa ale yəgsum nna yegayega ate nuinsa a kali si zuk a yok tugta."

33 Wamagsima ɳaaai chaab ate Yeezu a jam magsi a sak nuruba la ale nna. Wa jam magsi ka ɳa chaab nna yegayega a gum du ayen baai ale ta Naawen yammu la a baga a miŋ chak.

34 Wa an jam biisi wari dinyi la ale nuruba alege kan magsi wamagsini. Alege, wa ale wa ɳaaŋviirima a dan jam boro ba dek ba nyiini, wa nyiem a weeni wa wamagsimaŋa kie a sak ba kama.

35 Dila danni junɔai Yeezu a yaa weeni wa ɳaaŋviirima ayen, "Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kuŋkula."

36 Wa ɳaaŋviirima yaa basi nuru boanni ale cheŋ ga jo Yeezu ale kali ɳaarunj kuui po la ayen ba cheŋ. Nuruba ba gela me a jo ɳaarunta a maa va ba ɳaanj.

37 Ba ale a cheŋ la, va kpioŋ a yaa jam a nak ba ɳaarunjku nna yegayega ate nyiamu me a yiri a jueli wein. Bu yaa jo ba ɳaarunjku po ate ku a nyə ku siŋ nyiamu təŋ.

38 Yeezu a jam dua ɳaarunjku po ba ɳaanj a kpagli ka dafeeluk a goa. Wa ɳaaŋviirima a yaa nak wa a yiri a bek wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, fi niŋ ka ale ti ni wari nyiamu po?"

39 Wa yaa yiri wa goomu jigini a zaani ɳmai a yaa weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu me a nyə balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a balinj. Nyiamu an ɳman choaya ale maga dek me.

40 Yeezu a yaa bek wa ɳaaŋviirima ayen, "Ka boa ate nama a chali yəgsumɔa? Nama diem ka siaka?"

41 Ku yaa cha ba ate ba a bek chaab ayen, "Nuruwa de, ka wana ate wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa nɔaya?"

5

¹ Yeezu ale wa ḥaañviirma a yaa taam Galili mogi kpeeni kauk kuñkula ḥaañ nyin a ga paari nuru baai ate ba a wi ayen Gerasa la tēŋka.

² Nuru wanyi a yaa jam bo tēŋ kala po a ta chichiribiock wa zuk po.

³ Nuru waai jam karo a baga bobi wa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa, alege wa baga a gebi ḥa.

⁴ Ba ḥman pa choarimaña ale kuta a bobi wa nañsa ale wa nisima a ga jiak, alege wa ḥman gebi ḥa me meena. Waai a jam karo a ta pagrim a baga a yik wa.

⁵ Wa jam bo ka ba ale a gu nuruba juijui la ale guuta zuima a nyiem a cheñ ale a kaari nna yegayega ale a pa tintain laasa a gebi wa nyin̄ka.

⁶⁻⁸ Yeezu ale nyini ḥaaaruñku po a siñ la, nuruwa a jam za ka nuruma guka jigini ate ku jam yalima. Yeezu a yaa weeni chichiriboku ayen ku nyini nuruwa zukku po a nyini. Nuruwa ale nya Yeezu la, wa yaa chali a jam kpi duna tēŋ wa niñ, a yaa kaari nna yegayega a weeni wa ayen, "Fi Yeezu, Naawen kpeeni biika, fi a yaali ka boa mi jigiya? Chali Naawen yonni nyin̄ abe fi kan namsi mu."

⁹ Yeezu yaa bek wa ayen "Fi yoi ale boa?"

Ku yaa weeni wa ayen, "Mi yoi ale 'Anuruboari', dii nyin̄ la ti piisi kama."

¹⁰ Nuruwa a yaa saalim Yeezu nna yegayega ayen wa kan yiak chichiribaataja dula jigini a basi.

¹¹ Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. ḥa jam paari ka tusa ḥaye.

¹² Chichiribaataja a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti ga jo dieňa de po.

¹³ Yeezu a yaa te ti siuk. Ti yaa basi nuruwa ale nyini a ga jo dieňa po ate ḥa meena yaa chali nna nwuli a siñ ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

¹⁴ Nuru baai ale jam a nya dieňa zuk la, a yaa chali kuli ba yieňa a ga weeni ba yieňa demma ale baai meena ate ba jam a tu ba siuku niñ la, dii ale nyę la. Tēŋka demma a yaa nyini a cheñ Yeezu jigi ayen ba nya dii ate baai ale a nya deen̄a la a weeni ba la.

¹⁵ Ba yaa jam a nya nuru waai ate chichiribaataja a jam bo wa zukku po la ale wa jo gatta a kala ale Yeezu. Wa an ḥman a yesimu. Ṭogsum a yaa deri yik ba.

¹⁶ Nuru baai ale jam nya dii ale nyę nuru wa jigi ale chichiribaataja ale dieňa la, a yaa weeni a sak nuruwa meena ale jam bo dula jigini la.

¹⁷ Tēŋka demma ale wom dii ate ba weeni la, ba yaa jam a saalim Yeezu ayen wa nyini ba tēŋka po nyini.

¹⁸ Yeezu a yaa ale cheñ ayen wa jo ḥaaaruñku po la, nuru waai ale jam ta chichiribaataja la a jam saalim wa ayen wa basi ate wa maa va wa a cheñ.

¹⁹ Yeezu an jam siaya, alege weeni wa ayen, "Kuli ga weeni fi yenni demma Nyōñōwa ale ta jiirim ale fu a maari fu dii la."

²⁰ Nuruwa a yaa cheñ ga weeni nuru baai ale jam bo tēnsa piwa po la dii ate Yeezu a nyę a te wa la. Ku yaa cha baai meena ale jam a wom la.

²¹ Yeezu yaa ga jo ḥaaaruñku po a gaam taam mogi kpeeni kauk kuñkula. Wa ale cheñ a ga paari dula jigini la, nuru bɔari yegayega a yaa tigsi a gilim wa mogini noai.

²² Juuma tuka dökku kpañja po wanyi ale jam maa bo nuru bɔanni po. Wa yoi a jam ale Jairus. Wa yaa ale ga nya Yeezu la, wa yaa jam wa niñ

²³ a saalim wa nalimnyiini ayen, "M dek koa, m lie ale a yuak a moata kum, ate mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisa a ji wa zuk ate wa nya nyin̄yøgsa."

²⁴ Yeezu a yaa va Jairus a cheŋ ate nuruba yegayega a yaa maa va wa a gilim wa.

²⁵ Nipɔk wanyi a yaa jam bo dula a jam a yuak bena pi ale ḥaye. Wa tuemu a jam a nyε ase wa a lo ka chiak la. Ku kasim jam a nyε ka daa meena.

²⁶ Tiita nyam yegayega a jam tebi wa a kpeeri. Wa jam kaasi wa ligra meena, alege tuemu an jam a basi wa ale a diem a daani wa me nna yegayega a gum du.

²⁷⁻²⁸ Wa ale wom Yeezu wie la, wa yaa poli wa zuk po ayen, "M dan baga a paari wa garuku nɔanni a tiri, m le nya nyinjyɔgsa."

²⁹ Wa yaa cheŋ a ga jo nuru bɔanni po a ga tu Yeezu a yaa va wa ḥaanj a tiri wa garuku nɔanni. Wa le tiri garuku la, wa tuemu a deri basi wa, ate wa yaa miŋ ayen wa nya nyinjyɔgsa kama dula jigini.

³⁰ Yeezu a yaa deri miŋ ayen ku nyε wa jigi kama ase nuru ale tiri wa a yaa nya nyinjyɔgsa la. Wa yaa cheemu ayen wa nya ase ka wana a yaa bek ayen, "Ka wana ale tiri mi garuku?"

³¹ Wa ḥaanjviirima a yaa weeni ayen, "Fi kan nya nuruma ale piisi a gilim fu dii la, alege ate fi a bek ayen ka wana ale tiri fu?"

³² Yeezu a yaa diem gisi nya gilim ayen wa nya waai ale tiri wa la.

³³ Nipowa kpaziim a yaa nak ate wa nyinjka a gok. Wa jam seba ayen Yeezu a tebi wa kama ate wa yaa kpi duna tɛŋ wa niŋ a weeni wa ale wensie meena tuemu wie.

³⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "M lie, fi siaka a basi ate fi nya nyinjyɔgsa kama. Kuli yeri ale sunum masik, dii nyinj la fi tuemu a nueri kama."

³⁵ Yeezu ale diem bo dula a biisi la, nuruba ba gela a yaa nyini Jairus yenni a jam wa jigi a weeni wa ayen, "Fi leewa a kpi kama. Kan ḥman a daani Sagrɔwa ayen wa jamu."

³⁶ Yeezu ale wom dii ate ba weeni wa la, wa yaa weeni Jairus ayen,

"Kan te ku a daani fu, alege kasim ta siaka."

³⁷ Yeezu an jam a yaali ayen nuru waai a va ba a cheŋ, alege ka Piita ale Jeemsi ale wa suoku Jɔɔn nyiini.

³⁸ Ba ale ga paari nya ale ku a nyε ḥaglim Jairus yenni po ate nuruma a kumu ale a kaari nna yegayega la,

³⁹ Yeezu a yaa cheŋ ga jo yenni po a bek ba ayen, "Ka boa ate nama a kum ale a kaari dila? Biika an kpiya. Wa a goa kama."

⁴⁰ Ba yaa deri a la wa wa nina po. Wa yaa yiak ate ba meena a nyini peelim, ale ge a yik biika kowa ale wa mawa ale wa ḥaanjviirima batawa a yaa ta ba jo biika goomu dɔkku po.

⁴¹ Yeezu a yaa yik biika nisa a weeni wa ayen, "Nipɔkbiliga, yiri." Ba a weeni ale ba dek tɛŋka biika ayen ka "Talita kumi."

⁴² Nipɔkbinni a yaa deri a yiri zaani ḥmai a cheŋ. Biika jam ta ka bena pi ale ḥaye. Ku yaa cha baai meena ale jam bo dula jigini la nna yegayega.

⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen ba nyε ḥandiinta a te wa ate wa de, ale ge kaam ba me ayen, "Ni kan basi ate nuru a wom dii ate mi nyε la."

6

¹ Yeezu yaa basi dula jigini ale ge cheŋ tɛŋ kaai ate wa linj jam boro la. Wa ḥaanjviirima me a yaa va wa a cheŋ.

² Ba ale diem bo dula jigini la, Juuma Vuusum Danni yaa paari ate ba cheŋ ga jo ba tuka dɔkku po ate, wa yaa sak nuruma Naawen wienja. Nuruba yegayega a jam bo dula jigini a wom Yeezu sinsaŋja ate ku yaa cha ba. Ba yaa bek chaab ayen, "Nuruwa de a nyε ka se a seba nna? Ka boan jaab yam ale nna ate Naawen te wa? Wa nyε ka se a tom wakperikaliisaja nna?

³ Daa wala ale chapentawa a bo dela la? Daa Mɛeri biika ale la? Daa wa suaata ale Jeemsi ale Josesi ale Judas ale Simon la? Wa tɔama me

an bo daa dela la?" Dila nyij ate Nazaret demma a jam zeri wa.

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Waai meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek tēnka demma ale wa suaatanja, ale wa yenni demma nyiini ale kan a te wa zula."

⁵ Wa ale jam bo dula jigini la, wa an jam baga a nyε wariya alege, wa jam pa ka wa nisa a ji yøgnyeensa ba gela zuima tebi ba.

⁶ Ku jam cha wa ka nna yegayega ale nuruma ale jam kan ta siaka la.

Ba yaa basi dula jigini ale ge chenj tēnfiik sii ale jam bo dula la, a sak nuruba Naawen wienja.

⁷ Wa yaa wi wa ḥaaanjviirma pi ale bayewa ate ba jam a tigsı chaab wa jigi ayen wa tom ba baye baye. Wa yaa te ba pagrim ate ba baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.

⁸⁻⁹ Wa yaa weeni ba ayen, "Nama ale a chenj la, ni kan pa koalima a yaase ḥandiinta, a yaase fotta, a yaase ligra dek me. Ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. Ni su nuensa abe ni pa tachegsa nyiini a nyo ni nisima po a ta chenj.

¹⁰ Ni dan chenj ga paari tēn kanyi ate ba te ni dōk ayen ni goa, ni kasim a goa dōk kula po a ta ga paari diipo ate ni a basi tēn kala la.

¹¹ Ni dan jam paari tēn kanyi ate tēn kala demma a dan kan te ni tia a yaase ba an wom dii ate ni ta ayen ni weeni a sak ba la, ni basi dula jigini abe ni kpaanti ni naṣṣaŋa paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyij."

¹² Yeezu a yaa ale sak ba a ga nueri la, ba yaa chenj ayen ba ga sak nuruma Naawen wienja, ate ba basi ba tuimbaataŋa abe ba ḥman va Naawen wensie siuku.

¹³ Ba jam a yiak chichiribaata nuruba zuima po yegayega a basi ale a pa kpaam a boori a nyo yuariba zuima zuk a tebi ba.

¹⁴ Naab Ayerod a jam wom Yeezu wie kama, dii nyij la waai meena a yaa jam a biisi ka Yeezu wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka Jōon waai ale a te nuruba soka la, ale yiri kum po. Ka dila nyij ale soa ate wa baga a tom wakperikaliisaŋa de.

¹⁵ Ba gela a pa wa chim ka Naawen biisiteerowa waai ale jam boro ate ba a wi ayen Elaja la.

Ba gela me a jam a weeni ayen, "Wa ka Naawen biisiteero waai ale a nyε ase baai ate Naawen jam tom la."

¹⁶ Naab Ayerod ale wom Yeezu wie la, wa yaa weeni wa dek ayen, "Nuruwa de ka Jōon waai ale jam a te nuruma soka la. Mi basi ate ba gebi wa zukku kama alege wa ḥman yiri kum po."

¹⁷⁻¹⁹ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi ayen Filip la, powa. Wa powa yoi a jam le Ayerodiasi. Jōon a liŋ jam weeni Ayerod kama ayen, "Fi ale nyε dii ale fi suoku powa la, an va Juuma Sinsaŋja yaalika."

A nyini da ḥala po a ta a chenj, Ayerodiasi a jam kisi Jōon kama a yaa be a yaali ayen wa ko wa, alege wa an jam nya siuwa dii nyij la, Ayerod a jam yik wa a lik ka dōk po.

²⁰ Ayerod a jam a chali Jōon ka yøgsum ale a te wa zula me, dii nyij la wa seba ayen Jōon ka nuru maŋ ale nuru welenj. Ka dila nyij ale soa ate Ayerod an jam siak ayen ba ko wa. Jōon sinsaŋja a jam a daani Ayerod ka nna yegayega alege wa diem a yaali ayen wa wom dii ate wa ta la.

²¹ Ku ḥaaŋnyij ate Ayerodiasi da soŋku a yaa jam. Ayerod biamu danni ale jam paari la, wa yaa wi wa kpak kpeemaŋa ale wa sojima kpaŋja ale nuru kpeentja baai meena ale jam bo Galili tēnka po la ayen ba jam maa de wa biamu danni ḥandiintaŋa.

²² Ba ale jam tigsı chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo dōk kuui ate ba kala a de la po,

a yaa gogi sak ba. Wa gogtaja a jam te Ayerod ale wa dɔama ka supeentik nna yegayega, ate Ayerod a yaa weeni wa ayen, "Fi ale a yaali jaab buui la, m le te fu."

²³ Wa yaa ɻman pe a weeni wa ayen, "Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu, ate m te fu. Fi dan a yaali m tɛŋka naamu geli m le pa te fu."

²⁴ Nipɔkbinni a yaa nyini a cheŋ wa mawa jigi a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a yaali ayen m bek naawa jigiyi?"

Wa mawa a yaa weeni wa ayen wa bek wa ate wa gebi Jɔɔn zukku a te wa.

²⁵ Wa yaa ɻman pilim a ga jo naawa jigi nna nwuli a weeni wa ayen, "Mi a yaali ayen fi gebi ka Jɔɔn zukku yɔgɔgla de a pa dueni taasi tanlaŋ po ate ba ta jam a te mu."

²⁶ Wa ale weeni nna la, ku jam kaasi Ayerod popola ka nna yegayega, alege wa an jam baga a zeriya, dii nyin la wa jam pe kama wa dɔama nimbie po ayen wa le te wa jaab buui meena ate wa a juisi wa jigi la.

²⁷ Wa yaa tom wa sojima po wanyi ayen wa gebi Jɔɔn zukku a ta jam. Sojiwa yaa cheŋ juijui ate ba lik Jɔɔn la a yaa gebi wa zukku

²⁸ a pa dueni taasi tanlaŋ po a ta ɻmani a cheŋ ga te nipɔkbinni. Wa yaa tuesi a ta ga te wa mawa.

²⁹ Jɔɔn ɻaanviirima ale jam wom dii ale nyε la, ba yaa ga pa wa nyiŋka a ta ga gu puŋ vorub po.

³⁰ Yeezu tuimtomdɔma pi ale bayewa baai ate wa jam tom ba la, a yaa ɻman jam wa jigi a weeni wa dii meena ate ba tom ale dii meena ate ba sak nuruma la.

³¹ Bala ale Yeezu an jam nya siuk a kali de ɻandiinta, dii nyin la nuruba yegayega a kasim a jam kama ale a kuli. Dila nyin la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni jam ate ti cheŋ jigi yoŋ ti dek ti nyiini a ga vuusi maga."

³² Ba yaa basi dula jigini ale ge cheŋ a ga jo ɻaarun̄ po ayen ba cheŋ juijui ate nuru karo la.

³³ Ba ale jam a cheŋ la, nuruba yegayega a yaa nya ba a deri miŋ ba. Ba yaa nyini ba tɛŋsaŋa po a chali va kunjkɔŋini a de ba niŋ a ga paari ɻaarun̄ku ale a cheŋ juijui la.

³⁴ Yeezu ale nyini ɻaarun̄ku po a sin̄ la, wa yaa nya nuru bɔari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa nya ba ase ba ka pa ɻaai ale kan ta naapeerik la. Wa jiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa sak ba wie nna yegayega dula jigini.

³⁵ Ba ale jam za dula jigini ate ku beni la, Yeezu ɻaanviirima a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Nya ti bo ka sagi po dela jigini ate wenni me a sin̄ ti.

³⁶ Basi ate nuruma a cheŋ tɛŋ sii ale mɔata la po a ga da ɻandiinta a de."

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama dek a te ba ɻandiinta ate ba de."

Ba yaa weeni wa ayen, "Ee, ti le nya ligra ka be ate ɻa paari a da ɻandiinta, ate ba de chagi?"

³⁸ Yeezu ɻman bek ba ayen, "Ka boan ɻandiinta ate ni tara? Ni cheŋ a ga gisi nya."

Ba yaa cheŋ a ga nya ale ɻman pilim a jam weeni wa ayen, "Ti ta ka borobotta tinu ale juma ɻaye nyiini."

³⁹⁻⁴⁰ Wa yaa weeni nuruma meena ate ba kali tɛŋ wuuku po, nuruba kook kook, ba gela me pisinu pisinu a ga nueri.

⁴¹ Di ɻaannyin̄ ate Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma ɻayewa a yaa zak wa zuk nya wenŋmazuk a te Naawen jiam. Wa ale nyε Naawen jiam a ga nueri la, wa yaa ɻmari borobottaŋa ale jumaja a te wa ɻaanviirima ayen ba pa chari nuruma.

⁴² Waai meena a jam ɻobi chak kama.

⁴³ Ba ale ɳobi a ga nueri la, Yeezu ɳaaŋviirima a yaa pa ɳandiin tii ale tali la a sueri busisa pi ale siye.

⁴⁴ Nidɔa baai ale jam de ɳandiintaŋa la a jam ka tusa ɳanu.

⁴⁵ Yeezu a yaa weeni wa ɳaaŋviirima ayen ba cheŋ a ga jo ɳaarunju po a taam mogi kpeeni kauk kunjula ɳaaŋ nyiŋ a ga paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida la, abe ba ge ate wa banti nuru bɔanni ate ba kuli ba yienja.

⁴⁶ Wa ale banti ba a ga nueri la, wa yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen.

⁴⁷ Junɔai ale jam paari la, Yeezu a jam za ka guuku zuk wa dek wa nyini. Wa ɳaaŋviirima a yaa jam kala ɳaarunju po mogi kpeeni nyiamu sunsuŋ.

⁴⁸ Wa yaa nya ale vioku a nak ba ɳaarunju ate ba an baga a paari kunjkoŋini. Ku ale jam paari ate vari kpadiaka a kum la, wa yaa nyini guuku zuk a siŋ a cheŋ nyiamu zuk a ga ba jigi a yaa be a yaali ayen wa gaam ba a taam.

⁴⁹ Ba meena ale nya wa ale wa a cheŋ nyiamu zuk la, ba yaa pa chim ayen, "Wa ka kok."

⁵⁰ Ba kpaziim a nak ate ba kaari nna yegayega.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ka mi. Ni kan chali yɔgsumɔa, ni basi ate ni nyiŋsaŋa a pagra."

⁵¹ Wa yaa jam jo ɳaarunju po a gum ba po. Wa ale jo a ga nueri la, vioku a yaa deri zaani. Ku yaa cha ba nna yegayega.

⁵² Ku jam cha ba, dii nyiŋ la, ba an jam miŋ Yeezu ale nyɛ dii a pa borobottanja a chari nuru bɔanni la kiriya. Ba popolaŋa a jam lik kama.

⁵³ Ba yaa ale gaam taam a ga paari kauk kunjula ɳaaŋ nyiŋ la, ba yaa jam paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. Dula jigini ba yaa bobo ba ɳaarunju a zaani.

⁵⁴ Yeezu ale nyini ɳaarunju po a siŋ la, nuruba a yaa deri miŋ wa,

⁵⁵ ate ba deri chali jo teŋka po meena ayen ba weeni a sak nuruba

wa ale jam la. Juijui meena ate ba jam wom ayen wa boro la, ba yaa pa ba yuaroma a dueni ɳanta zuk a ta ga wa jigi ayen wa tebi ba.

⁵⁶ Yeezu a yaa nyiem gilim teŋkpiensa ale teŋ fiisa ale teŋ kpaŋsa meena po. Nuruma ale ga wom ayen Yeezu cheena la, ba yaa chali kuli ba yienja a ta ba yuaroma a cheŋ yabaŋa po a saalim wa ayen wa basi ate ba tiri wa garuku nɔɔanni ate ba nya nyiŋyɔgsa. Baai meena ale tiri wa garuku la, a nya nyiŋyɔgsa kama.

7

¹ Farisiima ale Juuma Sinsaŋja sagrɔma ba gela a yaa nyini Jerusalem teŋka a jam tigsi chaab a gilim Yeezu.

² Ba ale diem a jam bo wa jigi la, ba yaa nya ale wa ɳaaŋviirima a kaasi ba kisitanja kunyi, dii nyiŋ la ba an nari ba nisimaŋa ase Farisiima kisitanja ale a va dii la.

³ (Farisiima ale Juuma meena a nyiem kasim a va ka ba kokpiensaŋa kisuk kuui ale a sak ba ayen ba nyiem nari ba nisimaŋa abe ba de ɳandiinta la.

⁴ Ba dan nyini yaba a kuli, ba a de ka niŋ a sugri ba dek ale ge a de ɳandiinta. Ba a va ka ba kokpiensaŋa kisitanja meena tii ale a sak ba ayen ba a nari ba samɔnsa tɔ̄gatɔ̄ga ale ba beerisa tɔ̄gatɔ̄ga ale ba taasa tɔ̄gatɔ̄ga la.)

⁵ Farisiima ale Juuma Sinsaŋja sagrɔma yaa bek Yeezu ayen, "Ka boa nyiŋ ate fi ɳaaŋviirima a zeri ti kokpiensaŋa nisima narika kisiku ale ge a de ɳandiinta?"

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama ka venta nyam. Naawen biisiteerɔwa Azaya ale jam ɳamarisi nama wie a nyo Naawen gbaŋka po dii la ka wensie. Wa ɳamarisi ayen Naawen a weeni ayen, 'Nuruma de a puusi mi ale ka ba noa nyiini,

alege ba suniimaŋa a ka mi jigiya.

7 Ba pa ka nurubiik kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita.

Ka dila nyij ale soa ate ba puusaŋa chim kinla mi jigi la.'

8 "Nama a basi ka Naawen Sinsanŋa vaka ale a va ni kokpienſaŋa kisitanja.

9 "Nama pa ka ni dek yam a zeri Naawen Sinsanŋa vaka ayen ni nya siuk a va ni dek kisita sinsanŋa.

10 Moosis a jam ɻmarisi Naawen gbaŋka po ayen, 'Ku a fe ate ni a zuli ni koba ale ni maba. Wa ɻman ɻmarisi ayen waai ale a le wa ko a yaase wa ma la, ku a fe ate ba ko wa.'

11-12 Alege nama nyiem a kasim a sak nuruba ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa pa maari ba la ka 'koban' jaab, ku maggi ka wa kan a maari ba. 'Koban' kiri ale jaab buui ate ba a te Naawen la.

13 Ase nama a dan a nyε dila, ni a va ka ni dek sinsanŋa, ni a kaasi ka Naawen Sinsanŋa. Wie ɻna chaab nna degadega ate ni pa a sak nuruba ayen ba a va ɻna."

14 Yeezu a yaa ɻman wi nuru bɔanni ate ba jam wa jigi ate wa weeni ba ayen, "Nama meena lak ni tueŋa a wom abe ni miŋ chak.

15 Nanta baai ale a jo ni puusa po la, a kan te ni daŋta, alege ka nanta baai ale a nyini ni noaŋa po a nyini la, ale a te ni daŋta.

16 Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom nalimnyiini."

17 Yeezu yaa ale basi nuru bɔanni ale ge cheŋ ga jo dɔk la, wa ɻnaŋviirima a yaa bek wa wa wamagsini kiri.

18 Yeezu a yaa tulisi ba ayen, "Nama an baga miŋ ayen ɻanta baai ale jo ni po la a kan te ni daŋta? Nama ze chak mi ale a weeni dii la?"

19 Ba kan jo ni suniimaŋa po, ba a jo ka ni puusaŋa po a yaa ɻman pilim a nyini." (Yeezu a weeni ba wienja de ayen ɻna sak ba ate ba kan ɻman a ta kisita ale ɻandiinta.)

20 Wa ɻman weeni ba ayen, "Wie ɻnaai ale a nyini nuru sunum po a nyini la, ale a te wa daŋta.

21-22 Popola ɻnaai ale bo nuruba suniima po la ale a basi ate ba a poli wabaata ale a basi ate ba a yaali nipooba ale nidɔaba, zueba, nuru kooroba, kaboŋ nyeerisa, butuom nyam, gaasa nyam, pimpaasima nyam, a tom tuim gbentisa, a de nyuri ale chaab, ale a le Naawen, kanjanta nyam, ale a tom betta tuima.

23 Wabaataŋa de meena ale a nyini ba suniimaŋa po a nyini la, ale a kaasi ba."

24 Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Taaya ale Saidon teŋsaŋa po. Wa yaa cheŋ ga jo yeri dinyi po ayen wa suk wa dek ate waai a kan seba ayen wa bo dula, alege wa an jam baga a nya sukka jigiya.

25-26 Nipɔk wanyi ale jam boro a yaa wom Yeezu wie. Nipowa kowa ale wa mawa a jam daa Juuba. Ba biak wa ka jujui ate ba a wi ayen Fonisia ate ka bo Siriya teŋka po la. Chichiribiok a yaa jam bo nipowa lie zuk po. Wa yaa wom Yeezu wari a yaa cheŋ wa jigi a ga kpi duna teŋ wa niŋ a saalim wa ayen wa yiak chichiribioku ate ku nyini wa leewa zukku po a nyini.

27 Yeezu a yaa tulisi nipowa ale wamagsini ayen, "Basi ate ba liŋ pa ɻandiinta a te bisa ate ba de chak. Ku an maggi ayen ba pa bisaŋa ɻandiintaŋa a te baasa ate si de."

28 Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, dii ate fi a weeni la ka wensie, alege baasaŋa a nyiem a de ka ɻandiin tii ate bisaŋa a de ale tali la."

29 Yeezu a yaa ɻman weeni wa ayen, "Fi ale tulisi mu dii la ale soa ate mi a weeni fu ayen kuli yeri ale chichiribioku a poom basi fi leewa kama."

30 Nipowa a yaa ale ga paari wa yenni la, wa yaa nya wa leewa ale wa dua wa goomu tiaka po. Chichiribioku a sum basi wa kama.

³¹ Yeezu a yaa basi Taaya təŋka ale ɻ̥man pilim a jam va Saidon təŋka po a taam ga va Dekapolis wa po a taam cheŋ Galili mogi kpeen.

³² Wa ale ga paari dula la, nuruba a yaa ta nuru ate wa tue a kpari ate wa an baga a biisi nalimnyiini me. Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a vi wa nyiŋka ate wa nya nyiŋyɔgsa.

³³ Yeezu a yaa yik wa a ta nyini nuru ɻ̥anni po a taam nakpiak a yaa pa wa nandubsa siye a su nuruwa tueŋa po, ale ge a chesi tintueta a pa tiri nuruwa giŋgeluŋku.

³⁴ Yeezu ale nyε dila a nueri la, wa yaa zak a nya wenŋmazuk a yaa ɻ̥usi a weeni nuruwa ayen, "Efata." Ku kiri ale, "Lagri."

³⁵ Wa tueŋa a deri a wom ate wa giŋgeluŋku me a labri ate wa yaa baga a biisi nalimnyiini.

³⁶ Yeezu a yaa weeni nuru baai ale ta wa a jam la bunyi dekki ayen ba kan weeni a sak waai dii ale nyε la, alege ba zeri ale ɻ̥masi a jalisi wa a gum du ate nuruba yegayega a wom.

³⁷ Ku yaa cha waai meena ate ba a weeni chaab ayen, "Nuruwa de a nyε wie meena ka nalimnyiini. Nya wa ale poom baga a nyε dii a tebi nuru waai tueŋa ale ka a wom ate wa an baga a biisi nalimnyiini la."

8

¹ Da ale ɻ̥man jam taam la, nuru ɻ̥ari yegayega a ɻ̥man tigsi chaab a gilim Yeezu. Ba ale jam kan ɻ̥man ta ɻ̥andiinta ayen ba de la, Yeezu a yaa wi wa ɻ̥aanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen,

² "M jiirim a bo ale nuruma de, dii nyiŋ la ba ale bo ale mu daa ɻ̥atawa de, alege ba ka ɻ̥andiinta a de la.

³ M dan basi ate ba kuli ale kommu, ba le cha kama dii nyiŋ la ba kan ta pagrim a cheŋ paari ba yieŋa. Ba gela a nyini ka niŋniŋ a jam."

⁴ Wa ɻ̥aanviirima a yaa weeni ayen dela ka sagi po. "Ti le nya

ɻ̥andiinta ka be dela jigini ate ti paari nuruma de a soa nna?"

⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka boan ɻ̥andiinta ate ni tara?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti ta ka borobotta tiyopoi."

⁶ Wa yaa weeni nuru ɻ̥anni meena ayen ba kali təŋ. Ba yaa ale kali a nueri la, wa yaa pa borobottanja tiyopoiwa a yaa puusi a te Naawen ayen wa niak ɻ̥andiintanja, a yaa ale ge a ɻ̥mari te wa ɻ̥aanviirima ayen ba pa chari nuru ɻ̥anni. Ba yaa pa chari ba meena.

⁷ Wa ɻ̥aanviirima me a jam ta juma maga dega ale ba. Yeezu a yaa tuesi ɻ̥a a ɻ̥man puusi a te Naawen ayen wa niak ɻ̥a a yaa ale ge a pa te wa ɻ̥aanviirima ate ba pa chari nuru ɻ̥anni ɻ̥mani.

⁸⁻⁹ Ba meena yaa ɻ̥obi chak, ale ge ate Yeezu ɻ̥aanviirima a pisi ɻ̥andiin tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. Baai ale jam de ɻ̥andiintanja la, a jam ka nuruba tusa ɻ̥anaansi. Ba ale nyε dila a nueri la, wa yaa basi ate nuru ɻ̥anni meena a kuli.

¹⁰ Wa ale wa ɻ̥aanviirima deri jo ɻ̥aarun po nwuli a cheŋ ga paari təŋ kaai ate ba a wi ayen Dalimanuta la.

¹¹ Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a deri ta nampaga ale wa. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama. Ba yaa weeni wa ayen wa nyε wakperikaliik ate ku sak ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi la.

¹² Yeezu a yaa weeni ayen "Mm, ka boa ale soa ate jinla demma yaali ayen ba nya wakperikaliiga? Mi a weeni ni ka wensie, nama ale a yaali dii la, m kan te ate ni nya di."

¹³ Wa yaa basi ba ale ɻ̥man ga jo ɻ̥aarunpo ayen wa gaam a taam mogi kpeen kauk kunjula.

¹⁴ Ba ale jam boro a gomsi ayen ba cheŋ dula la, Yeezu ɻ̥aanviirima a yaa baŋ ba ɻ̥andiintanja a basi ɻ̥aan. Boroboruk kunyi dekki ate ba jam pa nyo ɻ̥aarunpo.

¹⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni a limsi abe ni a kpesi ni dek ale Farisi-imma ale Naawa Ayerod dabintanja."

¹⁶ Wa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, "Ka tama ale kan ta ti boroboruku la ale soa ate wa a weeni dila?"

¹⁷ Yeezu a yaa seba dii ate ba jam a biisi la ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ni a biisi ayen ni ka ḥandiinta? Nama an diem baga a minj? Ku a nyε ase ni tueŋa a diem kpari kama la.

¹⁸ Nama diem a nyε ase ka nuru baai ate Naawen biisi ba wie wa gban̄ka po dila po dila po la. Ni ta nina kama alege ni kan nya. Ni be ta tue me kama, alege ni kan womu.

¹⁹ Nama baga a teeri diipo ate mi pa borobotta tinuwa a ḥmari chari nuruba tusa ḥanuwa la? Boroboruk talanja a jam sueri ka busisa si dina?"

Ba yaa ḥman weeni wa ayen, "Ti sueri ka busisa pi ale siye."

²⁰ Wa ḥman bek ba ayen, "Mi ale pa borobotta tiyopoiwa a ḥmari chari nuruba tusa ḥanaansiwa la, boroboruk talanja a sueri ka busisa si dina?"

Ba yaa ḥman weeni wa ayen, "Ti sueri ka busisa siyopoi."

²¹ Wa yaa ḥman bek ba ayen, "Nama an diem a minjya?"

²² Ba yaa jam paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida. Nuruba ba gela a yaa jam ta yio wanyi a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a tiri wa nyin̄ka ate wa ninaŋa a lagri.

²³ Yeezu a yaa yik nuruwa nisaŋa a ta wa a nyini teŋka po a nyini a yaa chesi tintueta basi nuruwa ninaŋa po ale ge pa wa nisimaŋa me a vi nuruwa zuk ale bek wa ayen, "Fi baga a nya jaaboa?"

²⁴ Nuruwa a yaa lagi wa ninaŋa ayen wa nya, wa yaa weeni Yeezu ayen, "Mi a nya ka nuruba m niŋ ase tiisa la ate ba nyiem a cheŋ."

²⁵ Yeezu a ḥman pilim pa wa nisimaŋa a tiri nuruwa ninaŋa, ate

na yaa lagri ate wa yaa nya nna cheri.

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Kuli yeri, kan cheŋ teŋka po."

²⁷ Ku ḥaan̄nyiŋ Yeezu ale wa ḥaan̄viirima a yaa cheŋ teŋfiik sii ale jam gilim teŋ kaai ate ba a wi ayen Siizariya Filipai la. Ase ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa bek ba ayen, "Nuruba a weeni ayen mi ka wana?"

²⁸ Ba yaa weeni wa ayen, "Ba gela ayen fi ka Jōon waai ale jam a te nuruma soka la, ba gela me ayen fi ka Elaja. Mbala me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteer̄oma po wanyi."

²⁹ Wa yaa ḥman bek ba ayen, "Nama dek a weeni ayen mi ka wana?"

Piita a yaa weeni wa ayen, "Fi ale Kirisitawa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam vari nuruba a basi la."

³⁰ Yeezu a yaa kaam ba ayen, "Ni kan weeni dila a sak waai ya."

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa pilim jam boro a sak ba ayen, "Nuruba le basi ate Mi Saalobiika a nam nna yegayega. Juuma kpaŋja ale Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja sagr̄oma ale z̄eri mu, abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa ḥnata a dan paari m le yiri kum po."

³² Wa biisi dila a lagri kama ayen ba miŋ chak. Piita ale wom wa wienja la, wa yaa yik wa a ta wa taam nakpiak a tɔariŋ wa wa ale weeni dila la nyin̄.

³³ Yeezu a yaa gisi nya wa ḥaan̄viirima meena ale ge a yaa tɔariŋ Piita ayen, "Cheŋ du mi niŋ, Sitaana nyōno. Fi ale a biisi dii la an nyini daa Naawen jigiya, alege di nyini ka nurubiik jigi."

³⁴ Yeezu a yaa wi wa ḥaan̄viirima ale nuru bɔanni ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, "Nuru a dan a yaali ayen wa va mi ḥaan̄, basi ate wa liŋ z̄eri wa dek yaalika abe wa gomsi wa dek a magṣi kum abe wa jam va mu."

³⁵ Nuru waai nina a dan muni ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi,

kula nyonowa le jogi di kama, alege nuru waai a dan jogi wa nyuvuri wa le va mi la nyin ale wa siaka ale Naawen wamañsaña nyin, kula nyonowa le vari di a basi.

³⁶ Dila nyin la, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenzuk meena masimu ale ge jogi wa nyuvuriya?

³⁷ Jaab karo ate kula nyonowa le pa tagri a nya wa nyuvunni ase wa nin jogi di.

³⁸ Yogyogla de, nama boro ale ka nuru baai ale ta gaasa ale a zeri Naawen siuku vaka la. Da yen po, Mi Saalobiika, le nman pilim jam tenzuk de ale m Kowa nyagsika ale sabiilo welensaña. Nuru baai ale va mi la po wanyi, abe dan a chali chivie ale mi vaka yogyogla de, mi me a dan jam m le zeri kula nyonowa.”

9

¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama baai ale bo dela la, gela a kan kpi ase ka ba nin nya Naawen naamu ale bu cheena ale pagrim.”

² Daa nayuebi ale jam taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale Joon a ta ba jueli guuk kpion kunyizuk ba dek ba nyiini. Ba ale jam bo dula jigini la, Yeezu a yaa deri tagri ba niy.

³ Wa gattanja me a tagri ale peenti a nyaggi nna kpelimkpelim. Nuru waai a jam ka a baga a nye ate ti a peenti ale a nyaggi dila.

⁴ Ba yaa nya Elaja ale Moosis ale ba boro a biisi ale Yeezu.

⁵ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagro, tama ale bo dela la ku nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis a soa kunyi abe Elaja me a soa kunyiwa.”

⁶ Wa jam ze dii ate wa le weeni la, dii nyin la wa ale mbala a jam a chali ka yogsom yegayega.

⁷ Wein chinmari a yaa jam lik ba ate ba wom lueluk ale ku nyini chinmanni po a weeni ba ayen, “Mi

be kaai ate m sui a marij la ale nna. Ni wom wa.”

⁸ Ba ale wom a nueri la, ba yaa gisi nya ale nuru karo, ka Yeezu nyiini ale jam bo dula jigini ale ba.

⁹ Ba ale basi guuku zuk a sin la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni poom nya la, ni kan weeni a sak waaiya, ase ka dai dii dai ate Mi Saalobiika a yiri kum po la.”

¹⁰ Ba yaa siak wa ale weeni dii la ale pa nja a nyo ba suniima po ale a bek chaab ayen, “Wa kummu po yirika kiri ale boa?”

¹¹ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate Juuma Sinsanja sagroma a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa Elaja le wa lij jam abe wa ge ate Kirisitawa a jamu?”

¹²⁻¹³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie, Naawen gbañka sum weeni dila kama ayen Elaja le wa lij jam a gomsi jaab buuri meena. Joon waai ale jam a te nuruma soka la ale jam sum jam ate ku sak ayen Elaja ale la a jamu. Nuruba abe nye wa dii ate ba a yaali la kama. Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen ale nmarisi dii wa gbañka po la ka wensie. Naawen gbañka abe weeni kama ayen dai dii dai ate Mi Saalobiika le jam la, nuruba le zeri mu a basi ate m namu nna yegayega.”

¹⁴ Ba ale jam biisi ale chaab a nueri la, ba yaa jam gum chaab ale wa njaanviirima mbala ate nuru boari yegayega a za gilim ba ate Juuma Sinsanja sagroma ba gela a yaa ta nampaga ale ba.

¹⁵ Nuru boanni ale jam nya Yeezu la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa chali ga tu wa a puusi wa.

¹⁶ Yeezu a yaa bek wa njaanviirima ayen, “Ka boa ate nama ta nampaga ale sinsanja sagroma?”

¹⁷ Nuru wanyi yaa jam bo nuru boanni po a weeni wa ayen, “Sagro, chichiribiok ale bo m biik zuk po ate wa an baga a biisi, wa be kan wom me.

¹⁸ Chichiribioku a dan ga yiri, ku nyiem a pa wa kama a kasim a fobi təŋ diipo meena ate tintupuuk a nyini wa nɔanni po a nyini ate wa a ɻobi wa nyinaŋa ate wa nyin̄ka me a deri. M be ta wa jam ka fi jigi alege fi poom karo ate m yaa saalim fi ɻaan̄viirima ayen ba yiak chichiribioku wa zukku po a basi alege ba an baga a nyeya.”

¹⁹ Yeezu a yaa chiem a weeni wa ɻaan̄viirima ayen, “Oo, nama ka siaka. Nama a yaali ayen mi bo ale ni a paari ka dimpo? Mi le ta sudun̄ni ale ni a paari ka dimpo?” Wa yaa ɻman weeni biika kowa ayen, “Ta biika jam dela.”

²⁰ Wa yaa ta wa a jam Yeezu jigi.

Chichiribioku ale ga nya Yeezu la, ku yaa deri yiri nna yegayega a pa biika a fobi təŋka ate wa yaa a bilim ate tintupuuk a nyini wa nɔanni po a nyini.

²¹ Yeezu a yaa bek biika kowa ayen, “Chichiribioku ale jo fi biika la, ka benaŋa dina?”

Wa kowa a yaa weeni Yeezu ayen, “Ku jo wa ka wa bifii po.

²² Dai po dai po ku a yuk wa kama a lonsi bolim po ale nyiam po ayen ku ko wa. Fi dan baga a maari ti, be maari ti.”

²³ Yeezu a yaa ɻman bek wa ayen, “Ka boa ate fi a begi ayen ase m nin̄ baga? Wie meena a baga a nȳe kama a te nuru waai ale ta siaka la.”

²⁴ Biika kowa a yaa deri kaari a weeni ayen, “Mi ta siaka kama, alege m siaka an soa diiya. Maari mu ate m ta siaka a gum du.”

²⁵ Ba ale jam boro a biisi ale chaab la, nuru bɔari yegayega a yaa deri chali cheena Yeezu jigi. Wa ale nya ba la wa yaa deri weeni chichiribioku ayen, “Fi, chichiribiok kuui ale basi ate biika de an baga a biisi ale kan wom la, mi a biisi ale ka fi. Nyini biika jigi a nyini abe fi kan ɻman jo a bo ale wa.”

²⁶ Chichiribioku a yaa deri kaari nna yegayega a yuk wa a lonsi ale ge yaa nyini biika nyin̄ka po a nyini,

ale ge ate wa dua ase wa kpi la ate nuruba yegayega a jam a weeni ayen, “Wa kpi kama.”

²⁷ Yeezu a yaa yiik wa nisaŋa a zak wa a zaani ɻmai.

²⁸ Yeezu ale wa ɻaan̄viirima ale cheŋ a ga jo dɔk po ba dek ba nyiini la, ba yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an baga a yiak chichiribioku ate ku a nyini biika jigiya?”

²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Chichiribioku de choawa ni dan kan puusi a te Naawen naliimnyiini, ni an baga a yiak ate ku a nyini.”

³⁰ Yeezu ale wa ɻaan̄viirima yaa basi dula ale wa cheŋ taam Galili təŋka po. Ba yaa ale a cheŋ la, Yeezu a kan jam a yaali ayen nuru seba ba ale a cheŋ jujui la,

³¹ dii nyin̄ la wa a sak ka wa ɻaan̄viirima dii le cheena ayen di nȳe la. Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba le jam yiik Mi Saalobiika, a ta ga nyo nuru baai ale ba ko mu la nisa po, alege daa ɻata a dan paari, m le yiri kum po.”

³² Wa ale weeni dila la, ba an jam miŋ dii ate wa a biisi la kiriya, alege ba jam a chali ka yɔgsum ale wa bekka.

³³ Ba yaa jam paari Kapernaum təŋka po a ga jo yeri po. Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ti ale poom bo siuku po a cheena la, ka boan jaab nampaga ate nama poom a nagi?”

³⁴ Alege ba an weeni wa wariya, dii nyin̄ la ba ale poom bo siuku po la, ba ta ka nampaga ase ka ba wana ale wa chim kpagi a gaam ba meena.

³⁵ Yeezu a yaa kali təŋ a wi wa ɻaan̄viirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi niŋ dekka yaalika. Nuru waai ale a yaali ayen wa chim niŋ deero la, ku a fe ate wa pa wa dek a zaani ɻaan̄ abe wa chim ba meena tomteero.”

³⁶ Wa yaa yiik biik wanyi a ta jam zaani ba sunsuŋ a pa wa nisaŋa a gbaari wa ale weeni ba ayen,

37 "Nuru waai ale a tuesi biik ase bisaŋa de wanyi mi nyiŋ la, ka mi ale la ate wa a tuesi. Nuru waai abe ale a tuesi mi la, wa kan tuesi ka mi nyiini alege wa a tuesi ka waai dek ale tom mu la me."

38 Da yenj ate Jœon a yaa weeni Yeezu ayen, "Sagro, tama nya ka nuru wanyi ale wa pa fi yonni nyiŋ a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ate tama a yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyiŋ la wa daa tama po wanyi."

39 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni dan ɻman nya wa ase dila la, ni basi wa abe ni kan weeni wa ate wa basi. Nuru waai a dan pa mi yonni nyiŋ a baga a tom wakperikaliik kula nyɔnɔwa a kan ɻman baga a kpabi kaasi mi yonni.

40 Nuru waai ale kan ta chaab ale ti la, kula nyɔnɔwa va ti kama.

41 Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a dan nyɛ nyiam fiifiiga a te ni, ni ale ka mi ɻnaŋviiriba la nyiŋ, Naawen le tuni wa.

42 "Nuru waai abe dan nyɛ ate bisaŋa de wanyi a jok wa siaka, ku le zunchoŋ kama a te kula nyɔnɔwa ase ba nin pa ni kpeeni a bobí yik wa ɻiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po ate wa kpi.

43 Nuru waai nisima a dan a nyɛ ayen wa jok wa siaka, kula nyɔnɔwa a gebi ni sila a basi, dii nyiŋ la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa nya Naawen nyuvuri dii ale kan a kpeglim la ale ni yen a gaam wa nin ta nisima siye ale ge cheŋ ninam jigi, juijui ate bolim boro a kan maara kpi la.

44 Nanzue ɻaaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi.

45 Nuru waai naŋ a dan a nyɛ ayen wa jok wa siaka, kula nyɔnɔwa a gebi naŋ kala a basi, dii nyiŋ la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa nya nyuvuri dila ale naŋ yen a gaam wa nin ta naŋsa siye ale ge cheŋ ninam jigi.

46 Nanzue ɻaaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi.

47 Nuru waai me num a dan a nyɛ ayen wa jok wa siaka, kula nyɔnɔwa a yeeri num bula a basi, dii nyiŋ la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa jo Naawen Naamu po ale num bunyi a gaam wa nin ta nina ɻaye ale ge cheŋ ninam jigi.

48 Nanzue ɻaaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi.

49 "Ase dila po dila po ate ba jam pa yesa a nyo ɻanta baai ate ba pa a kaab Naawen, ayen ɻantaŋa chim ɻan welensa la, ku be le nyɛ ka dila ate waai meena a va bolim po a nyini abe wa ge nya welensa.

50 Yesa a masa kama. Yesaŋa masimu a dan jam nueri, ni le nyɛ ka se a ɻman te si masimma? Ase yesa ale a te jenta masim dii la, ku a fe kama ate nama dek meena a ta nyɛ magsika ale chaab ate ni boro ale masim."

10

1 Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge va Judia teŋka po a taam paari Jodan benni kauk kunjkula. Nuru boari yegayega a yaa tigsı chaab a jam wa jigi ate wa yaa sak ba ase wa nyiem ale poom a sak ba dii la.

2 Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya. Ba yaa bek wa ayen, "Ti Sinsaŋja a siak ayen nuru a basi wa powa?"

3 Yeezu a yaa bek ba ayen, "Moosis a sak ni ka se?"

4 Ba yaa tulisi wa ayen, "Wa sak ti kama ayen nuru waai a dan a yaali ayen wa basi wa pɔk, ku a fe ate wa ɻmarisi gbaŋ a te nipowa ate ku a sak waai meena ayen wa basi wa kama."

5 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Moosis a sak ni kama, ayen ni a va siuk kula dii nyiŋ la, ni tue kan wom.

6-8 Alege ba ɻmarisi Naawen gbaŋka po ayen, ku piilimka po ate

Naawen a nyε teŋka meena la, ‘Wa nyε ɻanta meena ka jaab duok ale jaab sari, nidɔa ale nipɔk,’ a yaa weeni ayen, ‘Ku ka wamaŋ ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma, ale ge a ga faari nipɔk ate bala bayewa a chim bunyi, ba noa bayewa a ɻman daa nuruba baye, ba ka bunyi.’

⁹ Dila nyiŋ la, baai ate Naawen a basi ba ate ba chim bunyi la, nuru kan poori ba.”

¹⁰ Yeezu ale wa ɻaaŋviirima a yaa ɻman ga jo yeri po ate ba bek wa dii ate wa poom weeni ba la kiri.

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa pɔk ale ge a ɻman faari wa choa, wa nyε wa powa a kaasi kama. Wa nyε ka kaboŋ.

¹² Nipɔk waai me a dan basi wa chora ale ge a ga yali nidɔa wa chora, wa me a nyε wa chorowa a kaasi kama. Wa nyε ka kaboŋ.”

¹³ Dula jigini nuruba gela a yaa pa bisa a ta ba jam Yeezu jigi ayen wa te ba niaka. Ba ale nyε dila la, wa ɻaaŋviirima a yaa tɔariŋ ba.

¹⁴ Yeezu ale ga nya dii ate ba nyε la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ɻaaŋviirima ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni te bisaŋa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba, dii nyiŋ la bala chaab ale ba jo Naawen Naamu po.”

¹⁵ Wensie ate mi a weeni ni, ayen nuru waai ale kan pa wa dek a chim biik ayen wa nya Naawen Naamu la, wala choa kan tabi naŋ bu po.”

¹⁶ Yeezu a yaa pa bisaŋa wanyi wanyi a nyo wa nigoruk po a yaa pa wa nisaŋa a ji ba zuima a niak ba.

¹⁷ Yeezu ale basi dula jigini ale a cheŋ la, nuru wanyi a yaa chali jam tu wa a kpi duna teŋ wa niŋ a bek wa ayen, “Sagro manŋa, mi le nyε ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manŋa? Nuru waai karo a chim nuru manŋ ase ka Naawen dek nyiini.

¹⁹ Fi poom seba Moosis Sinsaŋja kama, yaa boa? Naawen a weeni ayen kan ko nuru, kan nyε kabon̄sa, kan zu, kan chim seero waai ale a velim la, kan a yaali degaamka. Ku a fe ate fi zuli fi ko ale fi ma.”

²⁰ Nuruwa yaa weeni wa ayen, “Sagro, mi kasim va Sinsaŋja de meena kama a ta nyini m biik po a jam paari jinla.”

²¹ Yeezu yaa nya wa ate wa jiirim dari wa ate wa weeni wa ayen, “Wa yeŋ dekki ale tali fi jigi. Cheŋ a ga pa fi ɻantajan meena a da a tuesi ligranja a te niwomma. Fi dan nyε dila ale ge jam va mi, fi le jigsı wenŋmazuk.”

²² Yeezu ale weeni wa dila la wa sui yaa deri kaasi ate wa yaa deri cheŋ ale sukaasun̄ dii nyiŋ la wa jam ka ɻanta nyɔnɔ a kan siak wa ɻantajan nyiŋja.

²³ Yeezu yaa gisi nya wa ɻaaŋviirima meena ale weeni ba ayen, “Ku tua kama ate ɻanta nyam a baga a jo Naawen naamu po.”

²⁴ Wa ale weeni dila la ku yaa cha ba. Wa yaa ɻman weeni ba ayen, “M bisa, ku sum tua kama ate saalo a baga jo Naawen naamu po.”

²⁵ Ku ka moali ate laalaakomi a va garupein num po a nyini, a gaam jigsiro a nin wa jo Naawen naamu po.”

²⁶ Yeezu ale weeni ba dila la, ku yaa cha ba. Ba yaa weeni chaab ayen, “Ku be dan ka dila, ka wana le wa baga nya varibasika?”

²⁷ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Ku tua kama nurubiik jigi, alege ku ka moali Naawen jigi, dii nyiŋ la Naawen baga wie meena a nyε kama.”

²⁸ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti ɻanta meena ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu a yaa ɻman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai ale basi wa yeri ale wa ko ale wa ma ale wa suaata ale wa tɔaba ale wa bisa ale wa kadugsa, mi ale Naawen wamaŋsanja nyiŋ la,

³⁰ wa le nya ɳanta ale nuruba nna yegayega jinla a gaam baai meena ate wa basi la. Wa le ɳman nya yie, ale maba ale suaata, ale tɔaba, ale bisa ale kadugsa, alege wa le nya ninam me nna yegayega abe chum diipo wa yaa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

³¹ Baai ale de niŋ la yega ale jam wari ɳaanj ate baai ale wari ɳaanj la jam de niŋ."

³² Ba ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem teŋka la, Yeezu a yaa de ba niŋ ate ba a cheŋ. Baai meena ale jam va wa la, a jam a chali ka yɔgsum. Wa yaa poori wa ɳaanjviirima pi ale bayewa a weeni ba dii ate nuruba ayen ba nyε wa la.

³³ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni wom nalmnyiini. Ti dan paari Jerusalem, nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta mu chen a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja sagrɔma nisima po. Ba le bo m kum buusa abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po."

³⁴ Ba le la mu abe ba chesi tintueta a basi m nyinj, a nak mu abe ba yaa ko mu. Daa ɳata a dan paari mi le yiri kum po."

³⁵ Dula jigini Zebedi bisaŋ Jeemsi ale Jɔɔn, a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, "Ti Sagro, ti a yaali ayen ti saalim fu kama ate fi nyε wari a te ti."

³⁶ Wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate nama a yaali ayen mi nyε a te ni?"

³⁷ Ba yaa weeni wa ayen, "Fi dan jam chim naab a soa nuru meena zuk a nya, ti a yaali kama ayen fi basi ate ti wanyi a kali fi juga, wanyi me a kali fi gala."

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen "Nama ze dii ate ni a bek la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, nama le baga a maa nam bu?"

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, "Ti le baga a maa nam."

Yeezu a yaa ɳman weeni ba ayen, "Wensie, ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me le baga a nam kama.

⁴⁰ Alege mi ka siuk a lueri baai a le ba kali mi juga ale mi gala la. Ka Naawen le wa pa dula a te baai ate wa gomsi magsi ba la."

⁴¹ Wa ɳaaŋviirima mbala piwa ale wom Jeemsi ale Jɔɔn ale bek Yeezu dii la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale ba.

⁴² Yeezu yaa wi ba ate ba jam tissi chaab wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, "Teŋzuk de nalima ta pagrim ba nuruma zuk kama a nyε ba ale a yaali dii la. Ba kpaŋja me ta pagrim ba zuk kama.

⁴³ Alege ku an magsi ayen ku chim dila nama jigiya. Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim ni meena tomteero.

⁴⁴ Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim nama meena yomo.

⁴⁵ Mi Saalobiika, an jam ayen m gisi ka nuruba ate ba a tom a te mu. M jam ayen m tom a te ka teŋzuk demma meena. M dan nyε dila, m le zaani nuruba yegayega naŋkula po a kpi a te ba a vari ba a basi."

⁴⁶ Ba yaa jam paari teŋ kanyi ate ba a wi ayen Jeriko, ate nuruba yegayega a yaa tissi chaab a jam Yeezu jigi. Ba le jam a basi dula jigini ale a nyini la, ba yaa nya yio wanyi ale wa kala siuku noai a juisi. Wa yoi jam ale Baatimiusi. Ku kiri ale Timiusi biik.

⁴⁷ Wa ale wom ayen ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam la, wa yaa kaari a wi wa ayen, "Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevid ɳaaŋbiik la, ta jiirim ale mu abe fi maari mu."

⁴⁸ Nuruma yega a yaa weeni wa ayen wa goori wa wannu, alege wa zeri ale a kaari nna yegayega, a gaam wa ale poom a kaari dii la a ɳman weeni wa ayen, "Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevid ɳaaŋbiik la, ta jiirim ale mu abe fi maari mu."

⁴⁹ Yeezu a yaa zaani a weeni ba ayen ba wi wa ate wa yiri a jam wa jigi.

Ba yaa weeni wa ayen, "Te fi sui peenti abe fi yiri jam, dii nyij la wa a wi fu kama."

⁵⁰ Yiowa a yaa yeeri wa kasaauku a dueni, ale yiri a zaani ɻmai a cheŋ ga Yeezu jigi.

⁵¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Fi a yaali ayen mi nyε ka boa a te fu?"

Wa yaa weeni wa ayen, "Sagro, mi a yaali ayen fi nyε kama ate m ninanja a lagri a te mu."

⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Be cheŋ. Fi ale ta siaka ale mu dii la a basi kama ate fi ninanja a lagri."

Wa ninanja yaa deri lagri ate wa yaa va Yeezu a cheŋ.

11

¹ Ba yaa jam paari tεŋfiik sii ate ba a wi ayen Betfaaji ale Betani ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. Tεŋsaŋa ale guuku a jam moata ka Jerusalem tεŋka. Yeezu a yaa wi wa ɻaaŋviirima po baye a weeni ba ayen,

² "Ni cheŋ a ga jo tεŋfiik kaai ale bo ni niŋ la. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bompaalik ate ba bobi ka zaani. Nuru an diem a do ka nyaya. Ni foli ka a ta jam te mu.

³ Ni dan boro a foli ka, ate nuru bek ni dii nyij ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen ka Nyɔnɔwa ale a yaali ka. Wa be dan nueri ale ka wa le ɻman basi ate ba ta ka a jam nwuli."

⁴ Ba yaa cheŋ a ga nya bompaalik ale ka bobi za yeri nansiŋ noai ate ba yaa foli ka.

⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa nya ba a bek ayen, "Ka boa ale soa ate nama a foli ka?"

⁶ Ba yaa weeni ba dii ate Yeezu a poom weeni ba la, ate nuruma a yaa basi ate ba foli ka a ta cheŋ ga te wa.

⁷ Ba yaa ta bompaalika a ga te Yeezu, a yaa yeeri ba gattarja a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali.

⁸ Nuruba yegayega a yaa jam pa ba gattarja a pati siuku niŋ ayen Yeezu a ta wa bonika a cheŋ va ti

zuk a taam. Ba gela me a cheŋ siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a ta jam pati siuku niŋ.

⁹ Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la baai ale jam de niŋka la, ale baai me ale jam bo ɻaaŋka la, meena a yaa zuli wa a kaari ayen,

"Naawen vari ti a basi.
Naawen niak waai ale cheena Nyɔnɔwa yonni nyij la.

¹⁰ Naawen niak waai ale cheena ayen wa soa ti kokpielŋka Deeviđ naam buui ale cheena la.
Fi, Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a vari ti a basi."

¹¹ Yeezu ale jam paari Jerusalem tεŋka la, wa yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po a nyiem a nya jaab buuri meena ale bo di po la a yaa ale ge a ɻman nyini. Yeezu ale wa ɻaaŋviirima an jam bo dula jigini a beniya, dii nyij la, wenny a jam a sinj kama. Ba yaa basi dula jigini ale ɻman cheŋ Betani.

¹² Vari ale jam veenti la, ba yaa ɻman yiri a basi Betani ale nyini. Kom a yaa jam ta Yeezu.

¹³ Wa yaa nya kiŋkaŋ a za niŋniŋ ate vaata a lik ka. Wa yaa cheŋ ga paari ka tεŋ ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege moota a jam ka ka zuwa. Ka jam ta ka vaata nyiini, dii nyij la ku jam daa moota wenya.

¹⁴ Yeezu a yaa ka te kiŋkaŋka ayen, "A nyini jinla danni a ta a cheŋ diipo meena wuu, nuru a kan ɻman nya fi moota a de."

Wa ɻaaŋviirima a yaa wom dii ate wa weeni la.

¹⁵ Ba ale ɻman jam paari Jerusalem tεŋka la, Yeezu a yaa ɻman ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuruba ale jam bo di po a gerimu ale chaab. Wa yaa yiak ba meena ate ba nyini dula jigini a nyini, a zak nuru baai ale jam ta ligraŋa a tagri la teebulitaŋa a tulim kpib, a tusi baai ale ta nangbanjsanja a da la zukpaglisanja me a lonsi.

¹⁶ Wa an jam siak ayen waai a ɻman ta jaab a va Juuma Puusika Yenni po a taam nyini.

¹⁷ Ku ɳaaŋnyin wa yaa ɳman sak nuruma ale bek ba ayen, "Nama ze dii ate ba ɳmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la? Ba ɳmarisi ayen Naawen a weeni ayen, 'Mi yenni ka tɛŋsa meena Puusika Yeri.'

Ba ɳmarisi nyaku de kama alege nama a pa di chim zueba sukkajigi."

¹⁸ Yeezu ale ga weeni dila ate Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja sagrɔma a ga wom la, ba yaa jam a gisi siuk ayen ba ko wa. Alege yɔgsum ale jam yik ba ale Yeezu ate ba an jam baga a nya siuk a tiri wa. Dii nyiŋ la wa sinsaŋja a jam cha nuruma kama.

¹⁹ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa ɳaaŋviirima a yaa basi Jerusalem tɛŋka ale nyini a chenj.

²⁰ Vari ale ɳman veenti la, ba yaa va siuku a taam a yaa nya kiŋkanja ale ka kpi za.

²¹ Piita a yaa teeri Yeezu diem ale weeni dii la, a yaa weeni wa ayen, "Nya, kiŋkanj kaai ate fi diem a ka te ka la, ka meena a kpi kama."

²² Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni ta siaka ale Naawen.

²³ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale ta siaka ale Naawen ale ka chichama ale sum siak ayen wa ale weeni dii la le nyɛ la, a baga a weeni gu kpionku kama ayen ku voori dula jigini a ga lo mogi kpeeni po ate Naawen sum nyɛ a te wa.

²⁴ Dila nyiŋ ni dan puusi a te Naawen a juisi jaab, ni ta siaka ayen ni nya jaamu kama ate Naawen yaa pa a te ni.

²⁵ Diipo meena ni daa ni puusi a te Naawen ni de niŋ a vonj te baai ale nyɛ ni a kaasi la, abe ni ge a puusi a te Naawen waai ale bo wenŋmazuk la ate wa me a vonj te ni.

²⁶ Ni dan kan nyɛ dila, Naawen abe kan vonj te nama me."

²⁷ Ba yaa ɳman jam Jerusalem tɛŋka po a ga jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale bo di po a nyiem la, Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja sagrɔma ale tɛŋka

kpaŋja meena a yaa tigsı chaab a jam wa jigi

²⁸ a yaa bek wa ayen, "Ka boan pagrim ate fi ta a tom wienja de? Ka wana ale te fu siuk ate fi a nyiem a tom wienja de?"

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Mi me le bek ni wari. M dan bek ni ate ni siak a tulisi mu, mi me le weeni sak ni pagrim buui ate mi ta tom wienja de la."

³⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, "Jɔɔn ale jam a te nuruba soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nurubiiga?"

³¹ Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, "Ti dan weeni wa ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, 'Be ka boa ale soa ate ti an siak a te wa?'

³² Ti be an baga a weeni me ayen ka nurubiik ale te wa pagrimu dii nyiŋ la, waai meena a seba wa ale jam ka Naawen biisiteerɔ la kama." (Ate ba yaa chali yɔgsum).

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Tama ze."

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi me a kan weeni ni pagrim buui ate mi ta a tom wienja de la."

12

¹ Yeezu yaa magsi wamagsima a sak ba ayen, "Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk ti fiisa bu po ayen si a yoani. Wa yaa che daata a ti gilim bu meena ale ge gomsi jaab meena bu po a magsi. Wa ale nyɛ dila a ga nueri la, wa yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po ale ge nyiem a chen tɛŋ m na niŋniŋa.

² Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa gbesika ale jam paari la, wa yaa tom wa tomteerɔma po wanyi ayen wa ga tuesi wa deka jigini a ta jam te wa.

³ Wa ale ga paari dula la, nuruma a yaa yik wa a nak ale mini wa yoanaŋa ate wa pilim kuli niyaala.

⁴ Talimu nyɔnɔwa yaa ɳman tom tomteerɔ wa choa ba jigi ate ba

ŋman yik wa me a nak wa zukku, a pa wa a nyo chivie po.

⁵ Wa yaa ŋman pilim tom wa choa ba jigi ate ba ko wala. Ba jam a nyε ka nuruba yega dila; a nak ba gela ale a ko ba gela me.

⁶ Waai nyiini ale jam tali ayen wa tom la ale wa dek biika, waai ate wa mariŋ la. Wa yaa weeni wa dek ayen, 'M dan tom m dek biika, ba le te wa zula.' Wa yaa tom wa ate wa cheŋ ba jigi.

⁷ Alege nuruma ale nya wa biika la, ba yaa weeni chaab ayen, 'Biika kowa a dan kpi, wala le wa soa wa ŋantaŋa meena. Dila nyiŋ ni basi ate ti ko wa ate wa kowa chum dan kan boro abe tama soa wa ŋantaŋa.'

⁸ Ba yaa yik wa a ko a vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.

⁹ "Nama seba talimu nyɔnɔwa le wa nyε ba dii la? Wa le jam ko ba kama abe wa ŋman pa wa talimu a te nuru yonta."

¹⁰ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, wa yaa bek ba ayen, "Nama an diem a karim nyaku de Naawen gbaŋka po?

'Tain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,
tain dila dek ale tulim a chim
tain man.'

¹¹ Naawen ale nyε dila. Di ka wakperik ti jigi.'

¹² Yeezu ale weeni wienja de meena a ga nueri la, Juuma kpaŋŋa yaa deri miŋ ayen ka ba jigi ate wa pa wamagsini de a magsi dii nyiŋ la, ba zeri wa kama. Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali nuru boanni yɔgsum, ate ba yaa jam basi wa ale ge cheŋ.

¹³ Dula jigini Juuma kpaŋŋa a yaa tom Farisiima gela ale naawa Ayerod nuruma gela ayen ba ga choa Yeezu noai a wom.

¹⁴ Ba yaa jam weeni wa ayen, "Sagrɔ, ti seba ayen fi ka wensie nyɔnɔ. Fi niŋ ka dii meena ate nuruba a poli la po. Nuruba kpaŋta kan basi ate fi a tagri fi popola. Fi a sak Naawen wienja kama ale wensie.

Ku magsi ayen ti tuni ti lampoowa a te nakpionku Siiza, yaa ku an magsi ya? Ti a tuni yaa ti kan a tuni?"

¹⁵ Yeezu a poom seba ba kiri kama ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni a yaali ayen ni choa m noai a wom? Ni ga ta ligbiri a jam te mu."

¹⁶ Ba yaa ta ligbiri dinyi a jam te wa. Wa yaa bek ba ayen, "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyiŋŋa?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ka nakpionku Siiza zuk ale wa yoi ale dua du."

¹⁷ Wa yaa weeni ba ayen, "Dan ka dila, ni be pa ŋanta baai ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa ŋanta baai me ate Naawen a soa la a te Naawen."

Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba.

¹⁸ Dula jigini nuru baai ate ba a wi ayen Sajusiba la, ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Ba jam a poli kama ayen nuruba dan kpi, ba an ŋman baga a yiri kum po.

¹⁹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Moosis a ŋmarisi wa gbaŋka po kama ayen, 'Nuru waai a dan faari nipok ate wa ale wa an biak a nyaya ale ge ate wa kpi, ti a basi kama ate wa yuawa a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.'

²⁰ Nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba suok kpagini a faari nipok ate ba an biaya ale ge ate wa kpi.

²¹ Waai ale pa sanj la a yaa faari wa suoku powa, alege nipowa ale wa me an biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. Ba suok kuui ale pa sanj butawa la me a nyε dila degadega.

²² Ba meena bayopoiwa a jam faari nipowa kama a taam tu, alege ba waai an biak ale wa ale ge kpi ya. Ku ŋaaŋnyiŋ ate nipowa me a yaa kpi.

²³ Yɔgɔgla de ate nuruba bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka ba wana dek chekki ale wa soa nipowa de?"

²⁴ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nama an diem a miŋ Naawen

gbanjka po wienja chagiya. Ka dila ale soa ate ni be siuku. Ni ze Naawen pagrimu me ale ka dii la.

²⁵ Dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ba meena le tagri kama a nyę ase Naawen sabiiloma, baai ale bo wenjymazuk la. Nidoa a kan ɻman faari nipowa. Nipok me abe kan ɻman yali chora.

²⁶ Yøgyøglø de, a magxi chaab ale nuruba le ba yiri kum po la, nama an karim Moosis gbanjka kauk kuui ale a biisi a magxi chaab ale ti fiika ate bolimu jam a nyę nna ase bu a de bu la? Dula jigini ku ɻmarisi kama ayen Naawen weeni Moosis kama ayen, ‘Wa ale Abraham ale Aizik ale Jekob Naawenni.’

²⁷ Dila a sak kama ayen wa daa kpilima Naawenya, wa ka ɻjanvuuta Naawen, dila nyij ni be siuku kama.”

²⁸ Yeezu ale Sajusima ale boro a biisi la, Juuma Sinsanjña sagrōma wanyi a yaa wom ba ale a biisi dii la. Wa ale wom ale Yeezu a tulisi ba magxi la, wa yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka Naawen Sinsanjña po ɻja ɻjan dek ale chim sinsak kpeema a gaam ɻja meena?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Sinsanjña de ale chim sinsak kpeema a gaam ɻja meena. ‘Izirali demma ni wom nalimnyiini. Tama Nyɔnɔwa Naawen ka dinyi dekki.

³⁰ A yaali wa ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola ale fi pagrim meena.’

³¹ Sinsak kpeema ɻjaai ale pa a saj la ale nna, ‘A yaali fi saalo choa ase fi dek la.’ Sinsanjña ɻman karo a chim sinsak kpeema a gaam sinsanjña de ɻjayewa.”

³² Juuma Sinsanjña sagrōwa a yaa weeni wa ayen, “Sagro, fi wienja ka wensie. Naawen sum ka dinyi dekki. Naawen di choa a ɻman karo a gum wa po.

³³ Fi dan yaali wa ale fi sunum ale fi popola ale fi pagrim meena ale yaali fi saalo choa me ase fi dek la, dila ka war i kpeeni a gaam fi ale a

ko duŋsa ale pa ɻanta ba chaab a kaab a te wa la kama.”

³⁴ Nuruwa ale weeni dila la, Yeezu yaa seba ayen wa tulisi wa ka nalimnyiini ate wa yaa weeni wa ayen, “Ku tali ka magla ate fi jo Naawen naamu po.”

Yeezu ale biisi ale nuruwa a ga nueri la, waai ɻman jam karo a ta zupagrruk ayen wa bek wa wariya.

³⁵ Da yeŋ ate Yeezu a yaa jam boro a sak nuruma Juuma Puusika Yenni po. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsanjña sagrōma a weeni ayen Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la, ale chim ka naawa Deevid ɻjaan biiga?

³⁶ Naawen Chiika jam basi kama ate Deevid weeni ayen,

‘Nyɔnɔwa Naawen weeni mi Nyɔnɔwa ayen,
kali m juga nyij a ta cheena
diipo ate m le basi ate fi
dachaasaŋa a chim fi yom la.’

³⁷ Ase Deevid dek a dan a wi Kirisitawa ayen wa, ‘Nyɔnɔ’, ku be zaani ka se ate wa ɻman baga a chim Deevid ɻjaanbiiga?’

Nuru boari nna yegayega ale jam boro a wom Yeezu sinsanjña ale supeentik.

³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate Juuma Sinsanjña sagrōma a kan paasi ni. Ba a yaali kama ayen ba jo ba garuk woŋtanja a bo yabaŋa po a nyiem a chenj ate nuruba a puusi ba abe ba a te ba zula me.

³⁹ Ba a yaali kama ayen ba nyiem a kali zukpaglik sii ate nuru kpeentanja a kali la zuima ba tuka diinaŋa po. Ba nyiem a dan boro a nyę tigi ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpaŋja a kali la zuk.

⁴⁰ Ba nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba ɻanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa woŋta a te Naawen. Wa dan jam ayen wa bo ba buusa, ba waalika le zuak yegayega.”

⁴¹ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate

nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa a nya. Ligra nyam yegayega ale jam maa bo Puusika Yenni po. Ba me yaa jam maa ta ligra nna yegayega a jam a nyoro.

⁴² Pukogi niwobo a yaa jam boro a ta wa ligbie ḥaye a jam nyoro. Na a magsti chaab ale ka kubook.

⁴³⁻⁴⁴ Yeezu yaa wi wa ḥaanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, "Ni wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Ni nya pukogini de. Wa ligbie ḥayewa ate wa nyoro la, Naawen jigi wa tiirimu a gaam ligra nyamma de ligraja kama, dii nyin la, ba te ka ligra dii ale kan tua ale ba pa teka la, alege pukogini de a pa ka wa ligraja meena ate wa ta la a ta jam nyoro."

13

¹ Yeezu yaa ale jam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa ḥaanviirima po wanyi a yaa weeni ayen, "Sagro, nya yenni ale nala dii la?"

² Yeezu a yaa tulisi ayen, "Ni nya yeri kpeeni de? Dai cheena ate ba le nak di meena a lonsi. Tain yen me la a kan ḥman dua di choa zuwa."

³ Ba yaa chej ga jueli Olivi Guuku zuk a kala dula jigini a nya Juuma Puusika Yenni. Piita ale Joon ale Jeemsi ale Andiru a yaa bek Yeezu ba dek ba nyini ayen,

⁴ "Ka dimpo ate wienja de meena ayen ḥa nyε? Ka boa a le ku nyε ate ku sak ti ayen danni a moata?"

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni.

⁶ Nuruba yegayega le jam pa ba dek a chim Kirisitawa. Ba le paasi nuruba yegayega ayen ba va ba.

⁷ Ni dan wom kpaliŋsa wie ate si gela moata alege si gela me a bo niŋniŋa, ni kan a chali yɔgsumo. Ku a fe kama ayen nyanya de meena a nyε, alege ku kan sak kama ayen ṭeŋka kpeglimka a moata kama.

⁸ ṭeŋsa le yiri a ta chaab. ṭeŋka me le choa m na yegayega ate kom a jam ṭeŋka meena po. Ase nipok

ale de niŋ a dom dii ale ge a biak la, ku a fe kama ayen wienja de meena me de niŋ nyε ale ge ate ṭeŋka a jam kpeglim.

⁹⁻¹⁰ "Ni kpesi ni dek dii nyin la, nuruba a le jam yik ni ale pagrim a ta ni chej ba tuka diinaŋa kpaŋja jigi ate ba bo ni buusa abe ba nak ni. Ni ale a va mi la nyin, ba le ta ni me a chej ga zaani nalima niŋ ate ba me bo ni buusa, ate ni nya siuk a mooli Naawen wamaŋsanja a sak ba. Ku a fe kama ayen nuru meena a liŋ wom Naawen wamaŋsanja ale ge ate ṭeŋka kpeglim.

¹¹ Ba dan ta ni a chej ga jo buusa boka dökku po, ni kan basi ate ni le ni biisi dii la a daani ni. Ni biisi dii meena ate Naawen le basi ate ni biisi la dii nyin la, ka Naawen Chiika le ka sak ni ate ni biisi daa nama dega.

¹² Kula danni a dan paari, suaata le yik chaab a te nuruba ate ba ko ba. Koba me ale nyε ba bisa dila, ate bisa me a nyε ba koba ale ba maba dila.

¹³ Waai meena le kisi ni kama ni ale a va mi la nyin. Alege waai a dan baga a chiib a zaani a tu ninammu de meena a ga nueri, Naawen le vari wa a basi.

¹⁴ "Da yen ni le nya jaab buui ate Naawen kisa la ale wa za juijui ale kan magsti ayen wa zaani la. Ni dan nya dila ku a fe kama ate nama baai meena ale bo Judia ṭeŋka po la a chali ga suk guutaŋa sunsuŋ." (Nuru waai le wa karim nyaku de la, a ḥmasi miŋ chak.)

¹⁵ "Waai a dan za wa gboŋ zuk wa kan ḥman daani wa dek ayen wa siŋ a pa jaabča.

¹⁶ Waai me ale bo wa kaduk po la, a kan ḥman kuli yeri ayen wa pa wa garuwa.

¹⁷ Da ḥala po ku le jam tua ka nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluaata la.

¹⁸ Ni a puusi a te Naawen ate nyaku de a kan jam nyε yoiya.

¹⁹ A zaani diipo ate Naawen a nyε ṭeŋka la a ta jam paari jinla, ninammu de le gaam ninam meena

ate nuru biik a nam ale diem kala
ayen wa nam la kama.

²⁰ Alege Naawen a yeeri ninammu
daanja gela a basi kama, baai ate wa
lueri ayen ba jam va wa la nyij. Wa
dan kan yeeri ninammu daanja gela
a basiya, waai kan nyini ninammu
po a nyini.

²¹ “Da ɳala po waai dan weeni
ayen, ‘Ni nya, Kirisitawa ale nna,’
yaase ‘Ni nya, Kirisitawa ale la,’ ni
kan wom wa.

²² Nuruba gela a le jam yiri a paasi
nuruba ayen ba ale Kirisitawa. Ba
baai me le jam a weeni ayen ba ka
Naawen biisiteeroba. Ba le jam a
tom wakperikaliisa nna yegayega a
yaali ayen ba dan poom baga ba
paasi baai ate Naawen a lueri ayen
ba va wa la.

²³ Ni be kpesi ni dek, dii nyij la m
ŋaam weeni wienja de meena kama
ale ɳa an diem nyeya.

²⁴ “Alege ninammu daanja a dan
jam taam, wenbinni ale chiika
meena le chim ka legi.

²⁵ Chiŋmarisaŋa le nyini
wenŋmazuk a lo ate ɳanta baai
meena ale bo wenŋmazuk a ta
pagrim la me a choa.

²⁶ Dila po nuruba ale nya Mi
Saalobiika, ale nyini chiŋmaŋa po
a cheena ale pagrim ale zula ale
nalim.

²⁷ Mi le tom sabiiloma ate ba jam
teŋka meena po a tigsi nuru baai ate
Naawen a lueri ayen ba va wa la.

²⁸ “Ni zamsi wari a magſi chaab
ale kiŋkaŋ. Ni dan nya kiŋkaŋ ale
ka pusi vaata, ni seba ayen wulum
wein a paari kama.

²⁹ Ni be dan nya wienja de ale ɳa
piilim a nyε, ni yaa be seba ayen
jamka moata kama.

³⁰ Wienja de meena ale nyε kama
alege ate nuru baai ale boro la
meena a kpi.

³¹ Wenŋmazuk ale teŋka meena le
jam taam kama. Alege mi wienja a
kan maara taamu.

³² “Alege nuru waai a ze Mi
Saalobiika ɳman jamka daiya. Mi

dek ale Naawen sabiiloma ale bo
wenŋmazuk la an baga a miŋ di
danni, ka m kowa Naawen nyiini.

³³ Ni kpesi ni dek abe ni a limsi dii
nyij la, ni ze m jamka daiya.

³⁴ Ku a nyε se ka nuru ale a gomsı
ayen wa nyiem a cheŋ saten niŋniŋ
la. Wa yaa te wa tomteeroma meena
tuima ale weeni waai ale a nya
yenni zuk la ayen wa a limsi.

³⁵ Ba nyɔnɔwa a baga a jam junɔai
gensa a yaase goota sunsun a yaase
kpadaasa kumsa po a yaase wen
binni ale a pusi diipo la kama. Ba
waai ze wa le cheena diipo la. Siuk
kula po me, nama waai a kan seba
mi ɳman jamka danni. Dila nyij la,
ni kpesi ni dek abe

³⁶ ni kan basi ate ni Nyɔnɔwa a
jam diiri ni ale ni dua a goa.

³⁷ M kan weeni ka nama nyiini, mi
a weeni ka waai meena. Ni kpesi ni
dek abe ni a limsi.”

14

¹⁻² Ku jam tali ka daa ɳaye ate
Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi
ayen Juuma Gaambasika Tigini la,
tigi dii ate ba a ɳobi boroboruk kuui
ale kan ta dabinta la a paari. Juuma
Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma
Sinsaŋŋa sagrɔma a yaa jam a gisi
siuk ayen ba yik Yeezu a ko. Ba
yaa weeni ayen, “Ti kan yik wa
tigini po, kan daa di nuruma le nyε
kpaliŋ kpien.” Dula jigini ba yaa nyε
noayeŋ ba le ba nyε dii ate ba suk
yik wa la.

³ Yeezu yaa cheŋ Betani teŋka a ga
jo Simon, waai ate gamaŋa tuemu
a jam yik wa ale ge nueri la yenni
po. Wa yaa jam kala a de ɳandiinta
ate nipɔk wanyi a ta kpaam jam.
Kpaamu nyummu a jam masa kama
ate bu diak a pagra. Nipowa yaa pa
kpaamu a kpiiri basi Yeezu zukku
zuk.

⁴⁻⁵ Nuru baai ale jam kala dula
jigini la gela a yaa nya dii ate nipowa
a nyε la, ate ba sue a yaa a puuri ale
wa. Ba yaa poli ba zuima po ayen,
“Ka boa ate nipowa de a pa kpaamu

a yik kaasi dila? Wa dan pa bu a da kama m na, wa te nya ligra ka m na yegayega a te niwomma. Kula a gaam dii ate wa nyε la kama.” Ba yaa jam tɔariŋ wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi wa. Ka boa ate ni a daani wa? Wa nyε ka wamanj a te mu.

⁷ Niwomma a bo ale ni kama daa meena ate ni dan a yaali ni baga a maari ba. Alege mi a kan kasim bo ale ni.

⁸ Wa nyε ka wa ale baga a nyε dii meena la a te mu. Wa kpiiri kpa masika de mi nyiŋka kama a gomsi ka a magsi guka.

⁹ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba le sak Naawen wamanjsaŋa la, ba le weeni nipowa de ale nyε dii a te mu la kama a teeri wa wari.”

¹⁰ Dula jigini Yeezu ḥaaŋviirima pi ale bayewa po wanyi, waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la a yaa cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋja jigi a ga weeni ba ayen wa baga a maari ba kama ate ba a yik Yeezu.

¹¹ Ba ale ga wom dila la, ba sue a yaa peenti m na yegayega, ate ba weeni wa ayen wa dan baga a maari ba, ba le te wa ligra. Judas a yaa basi dula jigini ale a gisi siuk kuui wa le wa va ate ba baga a yik Yeezu la.

¹² Yeezu ḥaaŋviirima yaa jam wa jigi tigi dii ate ba a ḥobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la piiŋka danni. Da dila me ale ba a ko Juuma Gaambasika Tigini piisanja. Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsi Juuma Gaambasika Tigini ḥandiintanja ate ti de?”

¹³ Wa yaa weeni wa ḥaaŋviirima po baye ayen, “Ni cheŋ a ga jo tɛŋka po. Dula jigini ni le nya nidoa a ji nyiam ale samɔnij.

¹⁴ Ni va wa a ga jo yeri dii po ate wa a jo la. Ni dan ga jo ni weeni yenni nyɔnɔwa ayen, ‘Ti Sagrɔwa ale tom ti ayen ti jam bek fu dɔk kuui po ate wa ale wa ḥaaŋviirima ayen ba jam de ba Juuma Gaambasika Tigini ḥandiintanja la.’

¹⁵ Wa le dak dɔk kpioŋ kunyi ate ba vaari ale gomsi ku meena po, ate ku bo ḥa chaab zuk la a sak ni. Ni yaa jo ku po, a gomsi jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹⁶ Ba yaa cheŋ ga jo tɛŋka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsi ba Juuma Gaambasika Tigini ḥandiintanja dula jigini ale ge pilim ḥman a ga Yeezu jigi.

¹⁷ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa ḥaaŋviirima pi ale bayewa a yaa jam kala a de.

¹⁸ Ba ale boro a de la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni meena ale kala a de ale mu la, ni po wanyi le wa ta mu a ga bobri sak m dachaasaŋa.”

¹⁹ Wa ḥaaŋviirima sue yaa kaasi ate ba bek wa wanyiwanyi ayen, “Ka mi? Ka mi?”

²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku le chim ka nama pi ale bayewa po wanyi, waai ale a ḥmari boroboruku a siuk jentara ale mu la, a le wa ta mu a ga bobri sak.

²¹ Mi, Saalobiika, ale kpi ase ka ba ale ḥmarisi dii Naawen gbaŋka po la. Alege ku le pagra kama a te waai dek ale wa ta mu a ga bobri sak la. Ku zunchoŋ kama ale ba nin poom kan biak wa.”

²² Ba ale boro a de ḥandiintanja la, Yeezu a yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen a nyε wa jiam, alege ḥmari ku a chari wa ḥaaŋviirima ale weeni ba ayen, “Ni ḥɔa ḥobi, mi nyiŋka ale m na.”

²³ Wa yaa ḥman pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nyε wa jiam, alege pa te ba ate ba nyu.

²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi nyiŋka ziimu ale nna. Buui ale a nyini nuruba yega nyiŋ la, ayen ku sak ayen Naawen ale jam puulim ayen wa le nyε dii a te nurubiik la, wa sum a nyε kama.

²⁵ Wensie ate mi a weeni ni, m kan ḥman nyu daamu de ase ka dai dii danni ate m ḥman a nyu da paalimu Naawen naamu po la.”

²⁶ Ba yaa yi yiili ale ge a nyini ga jueli Olivi Guuku zuk.

²⁷ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni meena ale chali abe ni ge mu dii nyin la ba ɻmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, 'Naawen le jam ko naapeerika, ate piisanya a yaa chali waan chaab.'

²⁸ Alege m dan yiti kum po, m le de ni ninj a cheŋ Galili tɛŋka."

²⁹ Piita yaa weeni wa ayen, "Mbala meena a dan poom basi fu, mi kan maa basi fu diipo diipo."

³⁰ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Basi ate m weeni a sak fu ayen, yokku de fi le pagsi ku noai buta ayen fi ze mu, ale ge ate vari kpadiaka a kum a nyε buye."

³¹ Piita yaa pii nyin a ɻman weeni wa ayen, "Mi kan weeni diipo diipo ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila."

Wa ɻaanjiirima mbala meena me a yaa weeni dila degadega.

³² Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa ɻaanjiirima ayen, "Ni kali dela ate m ga puusi a te Naawen abe m jam."

³³ Wa ale a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale Jɔɔn a va wa. Wa sui a yaa jam kaasi nna yegayega, ate

³⁴ wa weeni ba ayen, "M sui ale kaasi nna yegayega, ate ku a nyε nna ase mi a yaali ayen m kpi kama la. Ni be limsi dela ate m jam, abe ni kan goa."

³⁵ Wa ale ga cheŋ maga dek la, wa yaa kpi duna tɛŋ a puusi a te Naawen ayen dan ka dii wa yeeri ninam buui ate wa za wa nam la wa jigi a basi.

³⁶ Wa puusi a te Naawen kama ayen, "M Koa, fi baga a nyε wari meena kama. Yeeri ninammu de m jigi a basi. Alege, nyε fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la."

³⁷ Wa yaa pilim jam a paari wa ɻaanjiirima batawa ale ba dua a goa. Wa yaa weeni Piita ayen, "Simon, ni a goa kama? Nama an

baga nya ate ku a beni fiifikkale ge kan goa?

³⁸ Ni a nya abe ni puusi a te Naawen ayen goom kan yik ni ate ni goa. Ni a yaali ayen ni nyε dii ate m weeni ni la kama, alege ni an baga a nyε dila ale ni dek pagrimo. Ni a yaali ka maarika m jigi."

³⁹ Wa yaa ɻman ga puusi a te Naawen a weeni wa ale poom a weeni dii la.

⁴⁰ Wa yaa ɻman jam wa ɻaanjiirima jigi ale ba ɻman dua a goa, dii nyin la, goom ale jam ta ba nna yegayega, ate ba ze ba ale ba weeni wa dii la.

⁴¹ Wa ale ɻman jam ku noai butawa la, wa yaa weeni ayen, "Ni diem a goa kama? Ku magsiya. Di danni a paari ya. Ba le yik Mi, Saalobiika a nyo nuru baata nisima po yɔɔgyɔgla de.

⁴² Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena."

⁴³ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa ɻaanjiirima pi ale bayewa po wanyiwa Judas, a yaa jam wa jigi ale nuru boari. Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja sagrɔma ale tɛŋka kpaŋja ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa.

⁴⁴ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, "Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi wa la, ka waai ate ni a yaali la ale la. Ni yik wa a ta cheŋ abe ni kan te wa be."

⁴⁵ Ba ale ga paari Yeezu la, Judas a yaa deri ga wa jigi a wi wa ayen, "M Sagrɔ," a yaa ale ge a puusi wa.

⁴⁶ Judas ale nyε dila la, nuruma a yaa deri yik Yeezu ale pagrim.

⁴⁷ Yeezu ɻaanjiirima po wanyi a yaa deri yeeri wa gebi kpieŋ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeensi tomteerɔwa turi a lonsi tɛŋ.

⁴⁸ Yeezu a yaa bek nuru boanni ayen, "Mi ka zue ate ni ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu?"

⁴⁹ Daa meena mi kasim bo ale ni kama Juuma Puusika Yenni po a sak

nuruba, alege ni an yik mu. Alege ku a fe kama ayen ba ale ɿmarisi Naawen gbanjka po dii dila po dila po la, a jam chim wensie."

50 Dula jigini Yeezu ɿnaanjiiri ma meena a yaa chali ale ge wa.

51 Nidɔa wanyi ale jam maa va Yeezu a yulum gatta peelik. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama,

52 ate wa foli gatiaka a basi a te ba ale ge a yiri chali ale chabɔla.

53 Ba yaa ta Yeezu a chej Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale tɛŋka kpaŋja ale Juuma Sinsajŋa sagrɔma a yaa jam tigsi chaab dula jigini, ayen ba bo Yeezu buusa.

54 Piita a yaa magi va ba ɿnaanji a ga jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a ga kala ale kpagini tomteerɔma a ɿnuŋ bolim.

55 Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale boteerɔma meena a yaa jam a bek nuruba ayen ba wom Yeezu wakaasunj ba jigi ate ba nya siuk a ko wa. Alege ba an baga a nya wari ya.

56 Nuruba yegayega a jam velim wie a te wa kama alege ba noanja jam daa bunyi.

57 Ba gela a nyini a biisi venta wie ayen,

58 "Tama wom ale wa a weeni ayen wa baga a kaasi Juuma Puusika Yenni dii ate nuruba a se la kama, abe wa ɿman se di daa ɿnata po. Wa be kan pa nuruba ate ba se di."

59 Alege ba me wienja a jam daa noayerŋ wie.

60 Ba meena ale biisi a ga nueri la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiri a zaani ba meena ninj a bek Yeezu ayen, "Fi ka wari a tulisi wienja de meena ate ba a biisi la po?"

61 Yeezu yaa sina. Wa yaa ɿman bek wa ayen, "Ka fi ale Naawen biika, Kirisitawa ate Naawen le tom la?"

62 Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mm, mi ale la. Da yeŋ ni le nya Mi, Saalobiika ale m kali Naawen

kpeeni juga genj a nyini chinmaaŋa po a cheena."

63 Wa ale weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa dek garuku a dari cheeri ayen ku sak ayen Yeezu ale weeni dii la a kabi wa kama ate wa yaa weeni boteerɔma ayen, "Ti an ɿman a yaali seeroba.

64 Ni meena a wom wa ale pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la kama. Nama a poli ka se? Wa lo yaa wa an loya?"

Ba meena a yaa bo mini wa ayen ku a magsi kama ayen wa kpi.

65 Boteerɔma gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyinj ale pa garuk a bobo lik wa ninanja a nak wa ale a bek ayen, "Fi seba waai dek ale nak fu la?" Nuru baai me ale ga yik Yeezu la yaa fobi wa a gum du.

66 Ba ale ta Yeezu a nyɛ dila la, Piita a diem jam bo ka yenni dabiaka po. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dɔgleema wanyi a yaa nya wa.

67 Wa ale nya Piita ale wa kala a ɿnuŋ bolimu la, wa yaa bek wa ayen, "Fi daa Yeezu Nazaret denowa ɿnaanjiiri po wanyi?"

68 Piita a yaa pagsi ayen, "Mi ze fi ale a weeni dii la." Wa ale weeni dila la, wa yaa yiri a chej ga za nansiŋku noai. Dila powa kpadiak a yaa deri kum.

69 Nipɔkbinni ale ɿman nya wa ale wa za dula jigini la wa yaa weeni baai ale za dula la ayen, "Nuruwa de ka Yeezu ɿnaanjiiri po wanyi."

70 Piita yaa ɿman pagsi ayen wa daa Yeezu ɿnaanjiiri po wanyi.

Ku ɿnaanjiŋ, nuru baai ale jam za mɔata wa la a yaa weeni wa ayen, "Fi ka ba po wanyi, dii nyinj la fi me nyini ka Galili tɛŋka."

71 Piita yaa pe ayen wa ze nuru waai ate ba a weeni wa wie la.

72 Wa ale pe la, vari kpadiaka a yaa deri kum a nyɛ buye ate Piita a deri teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen, wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa ale ge ate vari kpadiaka a

kum a nyε buye la. Wienja de meena a yaa nyε ate Piita sui a kaasi nna yegayega ate wa yaa deri a kum.

15

1 Vari ale veenti la, saliuk yokyokwa Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale tεŋka kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja sagrɔma ale boteerɔma a yaa ŋman kpabi tu chaab ayen ba zok ba le ba nyε Yeezu dii la. Ba ale zok ale chaab a ga nueri la, ba yaa bobi wa nisimaŋja a ta wa cheŋ tεŋka gominawa Paalɔt jigi.

2 Ba ale ga paari la, Paalɔt a yaa bek Yeezu ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Ka fi dek ale weeni dila."

3 Juuma Puusika Yenni kpaŋja jam a chiini ka wie nna yegayega ayen Yeezu a nyε kaasi.

4 Dila nyij Paalɔt yaa ŋman bek wa ayen, "Fi kan wom ba ale a chiini wienja nna yegayega a te fu la? Fi ka wariya a tulisi ba?"

5 Alege Yeezu a jam sina. Wa an jam weeni wariya. Ku yaa cha Paalɔt.

6 Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, Gominawa Paalɔt a nyiem lak nuru waai ate tεŋka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dɔkku po a nyini la a basi kama.

7 Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyij la, wa jam maa nyε ka noayen ale wa tεŋka demma ate ba nyε kpaliŋ ale baai ale a nya ba tεŋka zuk la. Ba ale jam boro a nyε kpaliŋka la, ba jam ko ka nuruba gela.

8 Nuruba yegayega a yaa tigsi chaab a jam Paalɔt jigi a saalim wa ayen wa nyε dii ate wa nyiem poom a nyε tigini danni la a te ba.

9 Wa yaa bek ba ayen, "Nama a yaali ayen m basi ka Juuma naawa?"

10 Paalɔt a jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpaŋja nyunni

nyij ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

11 Juuma Puusika Yenni kpaŋja a yaa weeni nuru boanni ayen ba a saalim ayen wa lak Barabasi a basi abe wa ge Yeezu.

12 Paalɔt a yaa bek ba ayen, "Nuru waai ate nama wi ayen Juuma naab la, m nyε wa se?"

13 Ba meena a yaa kaari nna yegayega ayen, "Ni ko wa."

14 Paalɔt a yaa bek ba ayen, "Ka boan jaab wabiok ate wa tom?"

Ba yaa kaari a gaam dila a weeni ayen, "Ni ko wa."

15 Paalɔt a jam a yaali kama ayen wa nyε ate nuru boanni supeentik. Wa yaa lak Barabasi a basi, ale ge basi ate ba miiri Yeezu ale kpaasa ale ge pa wa a te, ayen ba ta wa ga ko.

16 Paalɔt sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba Gominawa yenni dabiaka po a yaa wi ba soji chaama ate ba jam.

17 Ba yaa pa garuk monun a jo wa ale pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku,

18 a yaa a puusi wa a weeni ayen, "Juuma naawa kasim boro taam wuu."

19 Ba yaa pa duok, a nak wa zukku ale chesi tintueta a basi wa nyij ale kpi duna wa niŋ a potim a nyε nna ase ba a te wa ka zula la.

20 Ba ale nyε wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini cheŋ ayen ba ko.

21 Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tεŋka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tεŋ kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. Wa jam ka nuru baai ate ba a wi ayen Alezanda ale Arufusi la ko.

22 Ba yaa ta Yeezu a ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale "Zukoluku Jigini."

23 Ba yaa pa tiim a nyo daam po ayen Yeezu nyu, alege wa an jam nyuya.

²⁴⁻²⁵ Wenbinni ale jam kan diem a jueli paari wenzuk sunsuŋ la, ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyiŋ. Ba yaa pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gbaŋ a nya waai ale magsi garuk kuui deka la.

²⁶ Ba yaa pa tapagi a ŋmarisi di nyiŋ ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA
a pa di kpi jabarimu zuk.

²⁷ Ba jam maa kpi ka zueba baye ŋanbarinta nyiŋ a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

²⁸ Ate ba le jam ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po ayen, "Ba nyɛ wa ase ka zue la a yaa jam chim wensie."

²⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, "Mm, daa fi ale weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi ŋman se di a nueri daa ŋata po la?

³⁰ Nyini jabarimu zuk a siŋ a vari fi dek a basi ate ti nya."

³¹ Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsaŋja sagrōma me a jam a la wa ale a weeni chaab ayen, "Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi.

³² Ka Juuma naawa, ale nna. Kirisitawa ate Naawen le tom ate wa jam la ale nna. Wa nyini jabarimu zuk a siŋ ate ti yaa siak a te wa."

Zuem bayewa baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa.

³³ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsuŋ la, legi a yaa jam lik tɛŋ kala meena a ta ga paari wenbalini.

³⁴ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tɛŋka biika po ayen, "Eloi, eloi lema sabagtani." Ku kiri ale, "M kowa Naawen, m kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?"

³⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela wom dii ate wa weeni la. Ba yaa weeni chaab ayen, "Fi wom wa ale a wi Naawen biisiteerɔwa Elaja la?"

³⁶ Ba po wanyi a yaa chali chen ga pa sosok a lusi da miisin po a pa yik do woŋ nyiŋ a zak ta jueli Yeezu noai. Wa ale diem a zak duoku ta la wa yaa chiem weeni baai ale jam za la ayen, "Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa ta nyini jabarimu zuk a siŋ tɛŋ ya."

³⁷ Yeezu a yaa ŋman kaari nna yegayega a yaa ale ge a kpi.

³⁸ Wa ale jam kpi la, garuk kpiong kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku ŋmazuk a ta siŋ paari ku tɛŋ.

³⁹ Sojima kpagi dii ale jam za Yeezu jabarimu tɛŋ la a jam nya wa ale kpi dii la kama. Wa yaa weeni wa dek ayen, "Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik."

⁴⁰⁻⁴¹ Nipɔk baai ale jam maari Yeezu Galili tɛŋka po la, ba gela a jam za mɔata dula a nya dii ale nyɛ la kama. Ba gela yue a jam ale Salomi ale Mɛeri Magdala ale Mɛeri, Jeemsi baanjka ale Josesi mawa. Nipɔk baai ale jam va Yeezu a chen Jerusalem tɛŋka po la, yegayega me a jam bo dula jigini kama.

⁴²⁻⁴³ Nuru wanyi ale jam nyini tɛŋ ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka Juuma boteerɔma po wanyi ate nuruba a zuli wa nna yegayega. Wa jam kasim a limsi ka diipo ate Naawen ayen wa jam chim naab tɛŋzuk de a nya tɛŋka meena la. Da dii ale pa a te ba Vuusum Dannila, ka da dii ate ba a gomsi ba dek nalimnyiini a limsi Vuusum Dannila. Da dila danni junɔai ate wa yaa yiri ale popo pagrim a chen Paalɔt jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyiŋka jabarimu zuk a ta chen ga gu.

⁴⁴ Paalɔt ale ga wom ayen Yeezu a kpi ka nna nwuli la, ku yaa deri cha wa nna yegayega. Wa yaa wi wa sojima kpagini a bek wa ayen, "Ka wensie wa sum kpi kama?" Kpagini a yaa tulisi wa ayen, "Mm, ka wensie wa sum kpi kama."

45 Dula jigini Paalot a yaa siak ayen Josefi ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu.

46 Josefi a yaa basi dula jigini ale ge chenj ga da garuk a yaa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuku a pili ka a ta ga dueni puŋ vorub paalik po. Teŋ kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po. Wa ale nyɛ dila a ga nueri la, wa yaa bilim tintain kpeeni a lik puŋku vorumu nɔannni.

47 Mæeri Magdala ale Josesi mawa Mæeri, a jam nya ba ale gu Yeezu juijui la kama.

16

1 Ba Vuusum Danní ale taam la, Mæeri Magdala ale Jeemsi mawa Mæeri ale Salomi a yaa ga da kpa masik ayen ba pa sa Yeezu nyinjka.

2 Laasidi dai, saliuk yokyok ate wenni pusi magla la, ba yaa chenj juijui ate ba gu Yeezu la.

3 Ba ale jam a chenj la, ba yaa bek chaab ayen, "Ka wana dek ale wa bilim tintanni puŋku vorumu noai a basi a te ti?"

4 Ba ale ga paari la, ba yaa nya tintanni ale di bilim dua nakpiak ale ge puŋku vorumu nɔannni a basi. Tintanni a jam zuak kama ale dobra.

5 Nipooma a yaa ga jo Yeezu guka jigini a yaa nya nidoa wanyi ale wa kala ba juga geŋ a jo kasauk peeluk ate yɔgsum a yaa jam yik ba nna yegayega.

6 Nidɔawa a yaa weeni ba ayen, "Ni kan chali yɔgsumo. M seba ayen ni a gisi ka Yeezu Nazaret de-nowa waai ate ba kpi wa jabarimu nyinj la. Wa yiri kum po kama. Ni nya ba ale pa wa dueni juijui la nna.

7 Ni chenj ga weeni Piita ale Yeezu ḥaaŋviirima meena ayen, 'Wa le de ba niŋ a chenj Galili teŋka po kama ase wa daam ale weeni ba dii la. Ba dan chenj dula, ba le nya wa.'

8 Nipooma a yaa basi dula jigini ale ge chali a chenj. Ba kpaziim a yaa jam a nak nna yegayega ate ba nyinjsaŋa a gok. Ba an jam a weeni

sak waaiya, dii nyinj la ba jam a chali ka yɔgsum.

9 Yeezu ale yiri kum po Laasidi dai saliuk yokyok la wa liŋ pa wa dek a sak ka Mæeri Magdala waai ate wa jam yiak chichiribaata tiyopoiwa wa jigi a basi la.

10 Mæeri a yaa jam cheŋ Yeezu ḥaaŋviirima jigi. Ba meena sue a jam kaasi ka nna yegayega ate ba a kum.

11 Mæeri a yaa weeni ba ayen Yeezu a yiri kum po kama ḥman ta nyuvuri ate wa dek a nya wa. Alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

12 Ku ḥaaŋnyinj ate Yeezu a yaa jam tagri a pa wa dek a sak wa ḥaaŋviirima po bayewa, baai ale jam basi Jerusalem teŋka a chenj jigi yoŋ la.

13 Ba yaa pilim ḥmani a chenj wa ḥaaŋviirima mbala jigi a weeni ba ayen ba nya Yeezu kama, alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

14 Ku ale ḥman pilim ga nyɛ maga la, Yeezu ḥaaŋviirima pi ale wanyiwa a yaa jam kala a de ba ḥandiinta ate Yeezu a yaa jam pa wa dek a sak ba. Wa yaa tɔarinj ba ayen ba ka nuru baai ale kan ta siaka la. Ba tueŋa a kpari ka nna yegayega ate ba an baga siak ale baai ale jam weeni a sak ba ayen ba nya wa kama ale wa yiri kum po la.

15 Wa yaa weeni ba ayen, "Ni nyini a chenj teŋka meena po a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak waai meena.

16 Baai meena ale ba ta siaka ale mi, a tuesi soka, Naawen le vari ba ba wabaatanya po a basi, alege baai meena ale kan ba ta siaka ale mi la, Naawen le jam bo mini ba kama.

17 Baai meena ale ta siaka ale mi la, le baga a nyɛ wie ate ku sak ayen Naawen ale sum tom ba. Ba le pa mi yonni nyinj a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ba le baga a biisi be paalisa me.

18 Ba dan yik wiiga yaase ba dan nyu chonj, jaab kan nyɛ ba. Ba le baga me a pa ba nisima a

vi yøgnyeensa zuk ate ba a nya
nyiŋyøgsa."

¹⁹ Nyønøwa Yeezu ale biisi a
ga nueri la, wa yaa yiri a jueli
wenømazuk a ga kala Naawen juga
geŋ.

²⁰ Wa ḥaaŋviirma a yaa nyini
a cheŋ teŋka meena po a mooli
Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba.
Nyønøwa a jam bo ale ba kama diipo
meena ale a maari ba ate ba a tom
tuimkperisa nna yegayega ayen ku
sak ayen ba wienja ka wensie.

Yeezu Wamañsaña Wie Ate LUUK A NMARISI La

¹ Fi Teofilos waai ate mi Luuk a te fu zula nna yegayega la, ale a ñmarisi gbañka de a te fu. Nuruba yegayega a pii nyin kama ayen ba ñmarisi wie ñaai meena ale nyε tama sunsun la.

² Wie ñaai meena ate ba ñmarisi la a nyini ka seero baai ale nya ña ta nyini ku piilimka po ale a sak nuruba ña wie la jigi.

³ Dila nyin la, mi ale lagi nina a ñmasi zamsi wienja de a ta nyini ña piilimka po la nyin ale soa ate mi poli ayen ku nala kama ate m ñmarisi ña meena ate ña va chaab a te ni.

⁴ Mi a ñmarisi gbañka de a te fu kama ate fi baga a miñ ayen wie ñaai meena ate ba sak fu la a sum ka wensie.

⁵ Va ñaai po ate Ayerod a jam chim Judia tεñka naab la, Juuma Puusika Yenni kpagi wanyi ale jam boro. Wa yoi jam le Zakaria. Wa jam nyini ka kpagi diinaña po kunyi ate Abaija soa la. Zakaria powa yoi jam ale Elizabet. Elizabet me jam ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔma po wanyi le.

⁶ Zakaria ale wa powa a jam ka nuru welensa ale a va Naawen sinsañña nalimnyiñi. Ba jam ka wakaasun Naawen jigi ya.

⁷ Wa ale wa powa meena a jam kpañ ka nna yegayega, alege ba jam ka biiga, dii nyin la wa powa Elizabet a jam ka kirik.

⁸ Da yεñ ate ku jam paari Zakaria buuni po wanyi ayen wa jo Juuma Puusika Yenni po a nyε kaabka la, ba yaa jam lueri ayen wa Zakaria jo nyε kaabka.

⁹ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma a ta ka ba nyeka a va a tom ba tuimanja. Ba yaa nak gbañ a lueri Zakaria ayen wa ju ñanta baai

nyum ale masa la kuñkuñku zuk a te Naawen. Wa yaa jo Juuma Puusika Yenni po.

¹⁰ Wa ale diem a jam bo di po la, nuru bɔanni baai ale jam ayen ba puusi Naawen la, a yaa tigsi chaab nna yegayega a jam za dabiaka po a puusi.

¹¹ Zakaria ale jam boro pa ñantaña a nyo bolimu po ayen ba de la, Naawen sabiiloma wanyi a yaa deri jam wa jigi a jam za kuñkuñku jigini juga gen.

¹² Zakaria ale nya wa la wa yaa deri a chali yøgsum.

¹³ Alege sabiilowa a yaa weeni wa ayen, "Zakaria, kan chali yøgsum, dii nyin la Naawen a wom fi puusaña kama. Wa be le basi ate fi powa a yik puuk a biak nidɔabili. Wa dan jam biak, te biika yonni ayen Jɔɔn.

¹⁴ Wa dan biak wa fi ale fi powa ale nuruba yegayega sue le peenti ka nna yegayega.

¹⁵ Naawen a le basi ate wa chim nuru kpiong Naawen nimbie po abe wa kan a nyu daamɔa yaase dapagriga. Naawen Chiika ale sueri wa a nyini wa biam po.

¹⁶ Wa dan chim wa le basi ate Izirali demma yegayega a basi ba beemu suitaña abe ba ñman va ba nyɔñɔwa Naawen.

¹⁷ Jɔɔn ale de Nyɔñɔwa niñ ale pagrim ase Naawen biisiteerɔwa Elaja ale jam pagra dii la. Wa le jam yik koba ale ba bisa ate ba niak chaab. Wa ale ta baai ale kan a va Naawen siuku la a jam welensa nyamma yammu siuku po. Wa ale gomsi Nyɔñɔwa nuruma a magsi a te wa."

¹⁸ Zakaria a yaa bek sabiilowa ayen, "Mi a le nyε ka se a seba ayen fi ale biisi dii la ka wensie? Mi ale m powa a kpañ kama."

¹⁹ Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, "Mi ka Gabriel waai ale a zaani Naawen niñ la. Wala abe le tom mu ayen m weeni fu wamañsaña de.

²⁰ Mi ale weeni fu dii la a le jam chim ka wensie, diipo ale magsi la

alege fi ka siaka ale mi ale weeni dii la. Dila nyin̄ la fi le chim ka gaaun̄ a ta ga paari wien̄a de meena nyeka dai."

²¹ Dila po meena ale nuruma za ka dabiaka po a limsi ayen wa nyini. Ba yaa jam a weeni chaab ayen, "Ka boa ale soa ate wa a beni d̄okku po dila."

²² Zakaria ale nyini yenni po a za nuru b̄oanni meena niñ la, wa an jam baga a biisi ate wa yaa pa wa nisimaña a magsi a sak ba. Nuruma ale nya Zakaria ate wa pa wa nisimaña a magsi wien̄a a sak ba la, ba yaa deri mij̄ ayen wa nya ka wari Juuma Puusika Yenni po nna ase wa goa daasim kama la.

²³ Zakaria tuiman̄a daaŋa ale nueri Juuma Puusika Yenni po la, wa yaa ḥ̄man̄ kuli wa yenni.

²⁴ Daa magla ale taam la, wa powa a yaa yik puuk a bo wa yenni po chiisa sinu ale kan nyeemu a ga jigiya.

²⁵ Dula jigini Elizabeth yaa weeni ayen, "Ȳgȳgla de Nȳn̄owa a bola maari mu kama. Wa yeeri mu m chivien̄a po a basi kama nuruba nimbie po."

²⁶ Elizabeth puuka ale nya chiisa siyuebi la, Naawen a yaa tom wa sabiilowa Gabriel ayen wa chej t̄ej kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la po.

²⁷ Nip̄kbili wanyi ale jam bo dula ate ba a wi ayen M̄eeri. Wa jam siak kama ayen wa yali nid̄a wanyi ate ba a wi wa ayen Josefi. Josefi a jam ka naawa Deevid ḥ̄aan̄biik.

²⁸ Sabiilowa a yaa jam weeni M̄eeri ayen, "Suȳgini a bo le fu. Nȳn̄owa a bo ale fu kama ale niak fu me nna yegayega."

²⁹ M̄eeri ale wom dii ate sabiilowa a weeni wa la, ku yaa daani wa nna yegayega ate wa poli wa wanni kiri ale ka dii la.

³⁰ Sabiilowa a yaa ḥ̄man̄ weeni wa ayen, "M̄eeri, kan̄ basi ate fi kpaziim a nagi, dii nyin̄ la Naawen niak fu kama.

³¹ Wa weeni kama ayen fi le yik puuk a biak nid̄abili. Fi dan jam biak biika, wa yoi ale Yeezu.

³² Wa le jam chim ka nuru kpion̄ nna yegayega. Ba le wi wa ayen ka Naawen Kpeeni biik. Ti Nȳn̄owa Naawen le bobī wa naam ase wa le jam bobī wa kokpieŋka Deevid naam buui dila po dila po dii la.

³³ Wa le jam soa wa kokpieŋka Jekob ḥ̄aan̄bisaŋa meena a ta a chej diipo meena wuu, ate wa naamu a a kan maa kpeglim."

³⁴ M̄eeri a yaa weeni sabiilowa ayen, "Mi a diem ze nid̄a. Ku be le nȳe ka se ate m yik puuga?"

³⁵ Sabiilowa yaa weeni wa ayen, "Naawen le pa ka wa Chiika a nyo fi po abe wa pa wa pagrimu me a lik fu. Biik kaai ate fi ayen fi biak la, nuruba le wi wa ayen ka welensa nȳn̄o ale Naawen biik me.

³⁶ Be teeri fi suoku Elizabeth wari. Nuruba a weeni kama ayen wa ka kirik alege wa ale wa kp̄aŋsaŋa meena wa ta ka puuk chiisa siyuebi ale nna.

³⁷ Wari karo ate Naawen an baga a nȳe."

³⁸ M̄eeri yaa weeni ayen, "Naawen dek ale soa mu. Wa yaa be basi ate ku nȳe ase fi ale weeni dii la." Sabiilowa yaa deri basi wa ale chej.

³⁹ M̄eeri yaa deri gomsi a chej nna nwuli nwuli a chej t̄ej kanyi ate ka bo guuta sunsun̄ Judia t̄ejka po.

⁴⁰ Wa le ga paari ku jigini la, wa yaa chej ga jo Zakaria yenni po ayen wa puusi Elizabeth.

⁴¹ Elizabeth ale wom M̄eeri lueluku la, wa biika a yaa deri a labri ponni po. Naawen a yaa basi ate wa Chiika a sueri Elizabeth sunummu.

⁴² Ate wa yaa weeni M̄eeri ale lueluk kpion̄ ayen, "Naawen niak fu kama a gaam nipooba meena. Biik kaai ate fi le biak la, Naawen niak wa kama.

⁴³ Ka boa ale soa ate wa kpeeni de a nȳe mi jigiya ate mi Nȳn̄owa ma a cheena ayen wa puusi mu?

44 Mi ale poom wom fi lueluku la, m biika a deri a labri kama ale supeentik.

45 Fi ta supeentik kama, dii nyij la fi ta siaka kama ayen dii ate ti Nyɔnɔwa Naawen weeni fu la a le sum nyɛ kama."

46 Dula jigini Mæeri yaa weeni ayen,

"Mi a pagi Naawen ale ka m sunum meena.

47 Mi sui a peenti kama, ayen Naawen ka m varibasido,

48 a teeri mi waai ale ka wa tom-teerɔma po nuru fiik la wari.

A ta nyini jinla danni a ta a chen̄ waai meena le kasim a wi mi ayen ka supeentik nyɔnɔ,

49 dii nyij la Naawen kpeeni tom ka tuim kpeema a te mu.

Wa yonni abe welema kama.

50 Wa kasim ta jiirim kama ale baai meena ale a zuli wa la.

51 Wa jam pa ka wa pagrimu yegayegaka a yik kanjanta nyam ale ba wie nyeka popola meena a kaasi.

52 Wa yik nalim kpeema a yeeri ba naam po ale ge basi ate nuru baai ale kan ta zaana jigi la a ɔman taam de ba niŋ.

53 Wa be maari a te baai ate kom ta ba la ɔndiinta yegayega ale ge a basi ate baai ale jigsí la a chim ɔnjagsa.

54-55 Wa maari tama wa tomteerɔma Izirali demma a yaa teeri ta jiirim ale Abraham ale wa ɔnaanbisaña taam wuu ase wa ale jam puulim ale ti kokpiensaña ayen wa le nyɛ dila, a te ba la."

56 Mæeri ale biisi nueri la wa yaa wari bo ale Elizabet a paari chiisa sita ale ge yaa ɔman kuli wa yenni.

57 Elizabet biamu danni ale jam paari la, wa yaa biak nidɔabili.

58 Wa dɔkdemma ale wa vaanchaama baai ale jam moata wa la, a yaa wom Naawen ale ta jiirim yegayega ale wa dii la ate ba meena ale wa a yaa jam ta supeentik nna yegayega.

59 Biika ale jam paari daa naanin la nisomma yaa jam ba ale biak wa juijui la ayen ba gebi wa yoanni. Ba ale nyɛ dila a ga nueri la, ba yaa weeni ayen biika me yoi ale Zakaria, ase wa kowa la.

60 Alege biika mawa a yaa zeri ale weeni ba ayen, "Wa yonni ale Jɔɔn."

61 Ba yaa weeni wa ayen, "Nama buuni po waai a karo a ta yoi dila."

62 Ba yaa pa ba nisimaña a magsi a biisi wie ale biika kowa a bek wa ayen, "Fi a yaali ayen fi te biika yonni ayen ka boa?"

63 Zakaria yaa weeni ba ayen ba ga ta jaab a jam ate wa ɔmarisi. Ba ale ta jaamu a jam la, wa yaa ɔmarisi jaamu zuk ayen, "Wa yoi ale Jɔɔn." Nyaku de yaa deri cha ba nna yegayega.

64 Zakaria ale ɔmarisi a nueri la, wa yaa deri ɔman baga a biisi ate wa yaa te Naawen pimpauk.

65 Ba vaanchaama meena ale jam bo dula jigini a moata ba ate ba wom ale Zakaria a ɔman a biisi la, ba yaa jam a chali yɔgsum nna yegayega ate wapaani de wie a yaa tagli ten sii ale jam bo guutanja sunsun Judia tenka po la.

66 Baai meena ale jam wom la, ku yaa cha ba ate ba yaa pa ku ɔyo ba suniima po a poli ku wie ale a bek chaab ayen, "Biika de ale chim ka nuru boan choa ase wa nin chimu?" Ba jam a bek wa nyaku de kama dii nyij la, Nyɔnɔwa Naawen pagrimu a jam bo ale wa kama.

67 Naawen Chiika a yaa jam sueri Jɔɔn kowa Zakaria ate wa biisi Naawen wienja. Wa yaa weeni ayen,

68 "Ti Nyɔnɔwa waai ale ka tama Izirali Naawenni la, a jam tama jigi kama a vari ti a basi. Ni be basi ate ti a pak wa nyaku de nyij.

69 Wa te ti ka nuru kpioñ waai ale ka naawa Deevid ɔnaanbiik la. Wa le chim ka ti vari basido.

70 Dila po dila po ate Naawen a weeni wa biisiteerɔma baai ate wa lueri a te wa dek la,

- ayen ba ɳmarisi wa gbaŋka po ayen,
71 wa puulim kama ayen wa le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ale baai ale kisi ti la nisima po a basi.
72 Wa ɳman weeni ayen wa le ta jiirim ale ti kokpiensaŋa abe wa kan baŋ wa ale ba ale nyε noayeŋ kaai ale chaab ayen ba kasim chim wa dek wa nyiini nuruba la.
73-74 Wa jam puulim ka nna pagrik pagriga a te ti kokpienka Abraham ayen wa Naawen le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ate ti a va wa Naawen abe ti kan a chali yøgsum.
75 Ate tama ale chim nuru welensaŋ ale wayɔrisima nyam wa jigi ti boka meena po a ta a cheŋ.
76 M biiga, nuru le weeni ayen fi ka Naawen kpeeni biisiteero, dii nyiŋ la fi le liŋ de ti Nyɔnɔwa niŋ a gomsi wa siuku a magsi te wa,
77 abe fi weeni ayen Nyɔnɔwa le von wa nuruma tuimbaataŋa a te ba ate ba nya varibasika.
78-79 Ti Naawenni ka jiirim yegayega nyɔnɔ. Tama, a nyε ase ti bo ka legi po ate kum yaa pa bu yisuŋku a ligi ti la.
 Naawen varibasika abe a nyε ase ka vari ale boro a veenti a yaa dak siuku a sak ti ayen ti baga a nya suyøgini la.”
80 Zakaria biika, Jœn yaa chim zuak a pagra ale wa nyiŋ ale wa chiik a yaa basi wa yenni ale ge cheŋ jo sagini po a bo dula jigini a ta ga paari da dii dai dek ate wa nyini piilim boro a sak Izirali demma la.

2

1 Da ɳala po na kpionku Siiza Agustusi ale jam soa dula jigini meena a nya. Wa yaa jam a yaali ayen wa chiini a nya nuruba dii ale jam bo wa tɛŋka Aroom ale tɛŋ sii meena ate Aroom tɛŋka soa la.

2 Chiinika de a jam ka piilim chiinika a magsi chaab ale diipo ate Kurinius a jam chim Siriya gomina la.

3 Waai meena yaa jam cheŋ ba dek tɛŋsa ayen ba chiini ba.

4 Josefi yaa basi Nazaret tɛŋka ate ka bo Galili tɛŋka po la a yaa cheŋ tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Betilihem ate ka bo Judia tɛŋka po la. Ba jam a wi Betilihem ayen ka Deeviđ tɛŋ. Josefi a jam cheŋ dula jigini kama ayen ba maa chiini wa dii nyiŋ la wa jam ka naawa Deeviđ waai ate ba jam biak dula jigini dila po dila po la, ɳaaŋbiik.

5 Meeri waai ale jam siak ayen wa yali wa la a jam ta ka wa poklari puuka ale ge va wa cheŋ la.

6 Ba ale jam bo Betilihem tɛŋka po la, wa biamu danni a yaa paari,

7 tɛŋ kala po, wa yaa biak wa poklari biamu nidɔabili a yaa pa garuk a pili wa a dueni daka dii po ate ba pa duŋsaŋa ɳandiintaŋa a nyoro ate si a ɳobi la, dii nyiŋ la nichamma dɔkku jam sueri kama ate ba a te ba zoŋ ayen ba goa.

8 Naapeerisa yaa jam bo goanni po a moata dula jigini a limsi ba piisa yok kula.

9 Naawen sabiilo a yaa jam pa wa dek a sak ba ate Naawen nyagsika a yaa deri nyagsi gilim ba meena ate yøgsum yaa deri yik ba nna yegayega.

10 Sabiilowa yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yøgsumo. Nyɔnɔwa Naawen ale tom mu ayen m ta wamaŋsa ɳaai le ɳa nyε ate nuru meena sui peenti nna yegayega la, a jam weeni a sak ni.

11 Jinla yokku ba biak ka nidɔabili naawa Deeviđ tɛŋka Betilihem po. Ba biak wa ayen wa chim ka nama ale waai meena Nyɔnɔ ale Varibasido. Wa ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

12 Ni yiri cheŋ dula jigini a ga nya biika ate ba pa garuku a pili wa dueni dakanni po la. Ni dan nya biika, nyaku de le basi ate ni miŋ

ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie."

¹³ Sabiilowa ale biisi ga nueri la, sabiiloba yegayega a yaa deri nyini wenjumazuk a jam gum wa po ate ba meena a yaa yi yiili a pak Naawen ayen,

¹⁴ "Ni basi ate ti te Naawen waai ale bo wenjumazuk la, zula yegayega.

Wala ale a te baai ale bo tənjuk de ate wa sui peenti ale ba la suyɔgini."

¹⁵ Sabiiloma ale yi ba yiini a nueri la, ba yaa ɻman yiri jueli wenjumazuk. Dula jigini naapeerisaŋa yaa weeni chaab ayen, "Ni basi ate ti cheŋ Betilihem tənka po a ga nya wa dii ate ti Nyɔnɔwa weeni sak ti la."

¹⁶ Ba yaa deri yiri nyɛ nwuli cheŋ ga nya Mɛeri ale Josefi ale biika ale wa dua dakari po.

¹⁷ Naapeerisaŋa ale nya biika la, ba yaa weeni Josefi ale Mɛeri dii ate sabiilowa weeni ba biika wie la.

¹⁸ Dii ate naapeerisaŋa weeni la, a yaa deri cha baai meena ale jam wom la.

¹⁹ Mɛeri yaa deri ta wienja de a teeri ɻa ale poli ɻa wie nna yegayega.

²⁰ Naapeerisaŋa yaa ɻman cheŋ ba piisanja jigini. Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa jam a biisi a pak Naawen a te wa zula wie ɻaai ate ba wom ale ge nya me la nyiŋ. Wienja de a sum jam ka wa ɻaai meena ate Naawen sabiilowa a weeni sak ba la.

²¹ Biika ale jam paari da naaniŋ la, ba yaa gebi wa yoanni ale ge a yaa wi wa yonni ayen Yeezu. Yonni de ate Naawen sabiilowa a te wa ale ge ate wa mawa yik puuka la.

²² Da dii danni ate Mɛeri ayen wa cheŋ a ga nyɛ wa biamu welensa kaabka ase Moosis Sinsaŋja ale a weeni dii la, Josefi ale wa a yaa pa Yeezu ate ba cheŋ Jerusalem tənka po ayen ba pa biika a sak Naawen dula jigini.

²³ Ba jam ɻmarisi Naawen gbaŋka po kama dila po dila po ayen,

"Kaliak a dan jam biak wa poklari biik, nidoabili, ka Naawen ale soa nidoabili dila."

²⁴ Sinsaŋja me a sak kama ayen ku a fe kama me ayen ba ko nang-banjsa siye a nyɛ nipowa biamu welensa kaabka, Josefi ale Mɛeri ale ba biika ale jam cheŋ ayen ba nyɛ dii la ale la.

²⁵ Nuru wanyi ale jam bo Jerusalem ate ba a wi wa ayen Simeyon. Wa jam ka nuru maŋ ale a va Naawen nalimnyiini ate Naawen Chiika jam bo ale wa. Wa jam a limsi ka da dii dai dek ate Naawen ayen wa tom waai le wa jam vari Izirali demma a basi la.

²⁶ Naawen Chiika ale jam puulim ale wa ayen wa kan kpi ase ka wa nin nya Kirisitawa waai ate Naawen dek a weeni ayen wa le tom da yen ate wa jam la.

²⁷ Josefi ale Mɛeri ale biika Yeezu ale ga paari Jerusalem tənka po la, ba yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po ayen ba nyɛ dii ate Naawen gbaŋka po a weeni la. Ba ale ga jo la, ba yaa nya Simeyonwa de ate Naawen Chiika a dari wa a ta jam dula jigini.

²⁸ Simeyon yaa tuesi biika nyo wa nisima po a pak Naawen a weeni ayen,

²⁹ "M Nyɔnɔ, jinla, fi nyɛ dii ate fi puulim ayen fi le nyɛ la kama. Yɔgyɔglə de fi yaa le basi ate mi fi tomteerɔwa kpi ale suyɔgini,

³⁰ dii nyiŋ la, mi dek nya waai le wa vari nuruba basi la kama.

³¹ Be ka fi ale gomsi wa a magsi ate nuru meena togatɔga a yaa nya.

³² Wa le nyɛ ase ka bolim ate ba tɔati zaani la. Wa le sak baai ale kan daa Izirali dem la ate ba a ya fi wensie siuku abe wa zak Izirali demma baai ate fi lueri te fi dek ayen ba chim fi nuruba la zuima zaani."

³³ Biika kowa ale wa mawa ale wom dii ate Simeyon a biisi biika wie la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Simeyon a yaa te ba niaka ale weeni biika mawa Mɛeri ayen, "Ka

Naawen ale tom biika de ayen wa jam basi ate Izirali demma yegayega a nya kaasun, abe wa basi ate ba yegayega me a nya varibasika. Naawen le tom wa ate wa dak wensie siuku a sak nuruba alege nuruba yegayega le zeri wa kama,

³⁵ Abe ba tōk ba wasusunja a lagri. Fi dek sunum po le kaasi ate fi nya ninam nna yegayega nna se ba pa ka gebi woŋ a chubi fi sunum vuri la.”

³⁶⁻³⁷ Naawen biisiteero ale jam boro ate ba a wi wa ayen Ana. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Fanuel la, le. Fanuel jam nyini ka nuru baai ate ba a wi ba ayen Ase la, buuni po. Ana ale jam yali wa chorowa la, ba jam bo ale chaab ka bena ḥayopoi ale ge ate wa chorowa a kpi. Ale ge ate wa yaa chim pukogi a ta bena pinaanuŋ ale ḥanaansi. Wa kasim a jam bo ka Juuma Puusika Yenni po ale kan nyini peelimoa. Yok ale kantueŋ meena, wa jam kasim a zuli ka Naawen ale a bobo noai a puusi Naawen.

³⁸ Josefi ale Meeeri ale jam boro a biisi ale Simeyon la, Ana yaa jam gum ba po. Wa le nya biika la, wa yaa te Naawen jiam wa nyin a yaa ale ge basi ba ale cheŋ ga weeni Jerusalem demma baai meena ale jam a limsi ayen Naawen vari ba a basi la, biika wie.

³⁹ Josefi ale Meeeri ale nyε dii ate Naawen gbaŋka po a weeni ba a nueri la, ba yaa basi Jerusalem teŋka ale pilim ḥmani cheŋ ba dek teŋka Nazaret ate ka bo Galili teŋka po la.

⁴⁰ Biika yaa chim a ta pagrim ale yam nna yegayega ate Naawen jam a niak wa.

⁴¹ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a dan paari, Yeezu kowa ale wa mawa nyiem a cheŋ ka Jerusalem teŋka a ga maari a de

⁴² Yeezu ale jam paari bena pi ale ḥaye la, wa kowa ale wa mawa ale wa a yaa va chaab a cheŋ ayen ba

maa de ase ba kisiku ale a weeni dii la.

⁴³ Ba tigini daaŋa ale jam nueri la, wa nyamma a yaa basi teŋ kala ayen ba kuli. Ba ale jam a kuli la, ba jam ze ayen ba biika, Yeezu, a jam wari bo ka Jerusalem.

⁴⁴ Ba jam a poli ayen wa maa bo ka nuruma po. Ba ale jam a cheŋ ate wenni a siŋ la, ba yaa nyiem bo ba mabisanja ale nuru baai ate ba seba la po a gisi wa.

⁴⁵ Ba ale gisi wa nuruma po a kpeeri la, ba yaa ḥmani a cheŋ Jerusalem teŋka po ayen ba gisi wa boka jigi dula jigini.

⁴⁶ Daa ḥata ale jam paari la, ba yaa nya wa ale wa bo Juuma Puusika Yenni po. Wa ale Juuma sagrōma ale jam kala ale chaab ate wa yaa a wom ba, ale a bek ba bega.

⁴⁷ Ba me a jam a bek wa ka bega. Baai meena ale jam bo dula jigini la a wom wa ale a tulisi ba ale yam dii la kama. Ku yaa cha ba.

⁴⁸ Wa nyamma ale ga nya wa la, ku yaa deri cha ba nna yegayega. Wa mawa a yaa bek wa ayen, “M biiga, ka boa ate fi nyε tama dila. Ku daani fi kowa ale mi kama nna yegayega ate ti a gisi fu.”

⁴⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate nama a nyiem a gisi mu? Nama ze ayen ku magsi kama ate m bo m kowa yenni po?”

⁵⁰ Alege wa nyamma an jam miŋ wa le weeni ba dii la kiriya.

⁵¹ Yeezu a yaa yiri ate wa ale ba a va chaab a ḥmani cheŋ Nazaret teŋka ate wa yaa siak ba noai dula jigini ase wa nyiem ale a nyε dii la. Wa mawa yaa pa dii meena ale nyε la a nyo wa sunum po ale ta ḥa a teeri.

⁵² Yeezu yaa chim a pak a yaa ta yam a gum du ale a nyε ate Naawen ale nuruba sue a peenti.

3

¹ Nakpionku Tiberiusi Siiza ale jam de wa naamu a paari bena pi ale ḥanu la, Pontios Paalot me jam chim

ka Judia gomina, ate Ayerod me chim Galili Naab, ate wa suoku me Filip, a jam soa Ituriya ale Takonitisi tə̄nsanja a nya, ate Lisaniasi me a jam soa Abilene tə̄nka me a nya.

² Anasi ale Kayafas ale jam chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeemaña, dila powa, Zakaria biika Jōon a jam bo ka sagini po. Naawen yaa biisi ale Zakaria biika Jōon goanni po.

³ Jōon a yaa nyiem a gilim tə̄n sii meena ale kali Jodan benni noai la a sak nuruba a weeni ba ayen, "Ni meena basi ni tuimbaataja abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri, m le te ni soka ate Naawen a von ni tuimbaataja a te ni."

⁴ Ase Azaya Naawen biisiteerowa ale Ȣmarisi Naawen gbañka po dii la ayen,

"Lueluk ale a kaari sagini po a weeni ayen, 'Ni gomsi Nyōnōwa siuku abe ni teenti ku.'

⁵ Ni sueri golanya meena ate Ȣna magsi chaab. Kunkutimaña ale guutanja meena a magsi chaab ale tə̄nka.

Ni yuarisi siuk tii meena ale goalim la, siuk tii meena ale ta tintana la, ni gomsi ti ate ti soa ase chaab la,

⁶ ate nurubiik meena a yaa nya Naawen Varibasika."

⁷ Nuru bɔari a yaa nyini jam Jōon jigi ayen wa te ba soka. Jōon yaa weeni ba ayen, "Ni a nyε ase ka waapiisa la. Ka wana ale weeni ni ayen ni baga a chali a nyini waali kaai ate Naawen za wa te ni la po?"

⁸ Ni be a tom tuim Ȣnaai ale Ȣna sak ayen ni basi ni tuimbaataja tomka kama la, abe ni kan a weeni ni dek ayen, 'Abraham ka tama ko.' Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen baga pa tintanaja de kama a nyε ate Ȣna a chim Abraham Ȣnaanjbisa.

⁹ Ni nya liaka abe gomsi magsi ayen ka che tiimu kinni nañsaña kama. Ti sii meena me ale kan a yoani yoan mañsa la, ka le gebi si

kama a lonsi tə̄n, ate ba pa si a yuk basi bolim po."

¹⁰ Nuruma a yaa bek Jōon ayen, "Yōgyōgla de, ti be le nyε ka se?"

¹¹ Wa yaa tulisi ba ayen, "Waai a dan ta gatta tiye, ku a fe kama ayen wa pa kunyi a te waai ale kan ta garuk la. Waai me abe ale ta Ȣnandiinta la, ku a fe kama ayen wa me nyε wa Ȣnandiintanja gela a te waai ale kan ta Ȣnandiinta a de la."

¹² Lampoo cheesiropa ba gela ale maa jam ayen ba tuesi soka. Ba me yaa bek Jōon ayen, "Ti Sagro, tama me abe ale nyε ka se?"

¹³ Wa yaa tulisi ba me ayen, "Ku a fe kama ayen ni kan tuesi nuruba ligra a gaam ba ale weeni ni ayen ni tuesi dii la."

¹⁴ Sojiba ba gela me a jam bek wa ayen, "Tama me abe ti nyε ka se?"

Wa yaa tulisi ba me ayen, "Ku a fe kama ayen ni kan vari nuru jaaboa, a yaase ni velim a te wa a tuesi wa jaaboa, ku a fe kama ate ni basi ate ni nina sueri ale ni tutunaja."

¹⁵ Nuruma ale wom dila la, ku yaa deri cha ba ate ba deri ta yiila a poli ayen da dii dai Jōon ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

¹⁶ Alege Jōon yaa tulisi ba meena ayen, "Mi a te ni soka ale ka nyiam nyiini, alege nuru ale bo Ȣnañ cheena. Wa ta pagrim gaam mi. Mi posima ale m nin chim waai ale wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensanja a te wa la. Nuru wala ale cheena la, wa le pa ka Naawen Chiika ale bolim a sueri ni suniimaña.

¹⁷ Wa gomsi magsi kama ayen wa yali wa zaanja. Wa dan yali nueri, wa le tali zabeeña nyo wa bunni po abe wa yaa ju vottanja ale bolim buui ale kan a kpimsi la."

¹⁸ Jōon jam magsi ka wie Ȣna chaab nna yegayega ase nna la, a sak nuruma Naawen wamañsaña wie.

¹⁹ Alege da yεn ate Jōon tɔariŋ naab Ayerod nuruma nimbie po ayen ka boa ale soa ate wa faari wa

suoku powa Ayerodiasi, ale maara tom tuimbaata ti chaab me a gum du.

²⁰ Dii ate Ayerod a nyε ate di nmasi bie la ale wa ale yik Joon a lik la.

²¹ Nuruma meena ale jam boro a tuesi soka la, Yeezu a jam maa tuesi soka kama. Yeezu yaa boro a puusi Naawen ate wenjazuku a deri lagri,

²² ate Naawen Chiika a siŋ jam wa zuk ase nangbaŋ la, ate lueluk a yaa nyini wenjazuku po a weeni Yeezu ayen, "Fi ale m dek biik. Mi a yaali fu ka nna yegayega. M sui peenti ale fu kama."

²³ Yeezu a jam a nyε ase ka bena pisita la alege yaa piilim wa sin-saŋja. Nuruba jam a poli kama ayen Yeezu kowa ale Josefi. Yeezu buuni po abe ale ka dii la ale nna: Josefi kowa ale Ayeli. Ayeli kowa ale Matati.

²⁴ Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Meliki. Meliki kowa ale Janai. Janai kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Matatiasi.

²⁵ Matatiasi kowa ale Amos. Amos kowa ale Nayum. Nayum kowa ale Ezli. Ezli kowa ale Nagai. Nagai kowa ale Maat.

²⁶ Maat kowa ale Matatiasi. Matatiasi kowa ale Semein. Semein kowa ale Josek. Josek kowa ale Joda.

Joda kowa ale Joanan.

²⁷ Joanan kowa ale Aresa.

Aresa kowa ale Zerubabel. Zerubabel kowa ale Sealtiel.

Sealtiel kowa ale Neri. Neri kowa ale Meliki.

²⁸ Meliki kowa ale Addi. Addi kowa ale Kosam.

Kosam kowa ale Elimadam. Elimadam kowa ale Eri.

Eri kowa ale Josua.

²⁹ Josua kowa ale Elieza.

Elieza kowa ale Jorim. Jorim kowa ale Matati.

Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Simeyon.

³⁰ Simeyon kowa ale Juda. Juda kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Jonam. Jonam kowa ale Eliakim.

Eliakim kowa ale Melea.

³¹ Melea kowa ale Mena.

Mena kowa ale Mataata. Mataata kowa ale Natan.

Natan kowa ale Deevid. Deevid kowa ale Jese.

³² Jese kowa ale Obed. Obed kowa ale Boazi.

Boazi kowa ale Salimon. Salimon kowa ale Naason.

Naason kowa ale Aminadab.

³³ Aminadab kowa ale Ademin. Ademin kowa ale Arini. Arini kowa ale Ayeziron.

Ayeziron kowa ale Perezi. Perezi kowa ale Juda.

Juda kowa ale Jekob.

³⁴ Jekob kowa ale Aizik.

Aizik kowa ale Abraham. Abraham kowa ale Tera.

Tera kowa ale Nayo. Nayo kowa ale Serug.

³⁵ Serug kowa ale Areu. Areu kowa ale Peleg.

Peleg kowa ale Eba. Eba kowa ale Sela.

Sela kowa ale Kenan.

³⁶ Kenan kowa ale Afakasad.

Afakasad kowa ale Sem. Sem kowa ale Nowa.

Nowa kowa ale Lamek. Lamek kowa ale Metusela.

³⁷ Metusela kowa ale Enok. Enok kowa ale Jared.

Jared kowa ale Mayalale. Mayalale kowa ale Kenan.

Kenan kowa ale Enos.

³⁸ Enos kowa ale Seti.

Seti kowa ale Adam. Adam kowa ale Naawen.

4

¹ Yeezu yaa nyini Jodan benni jigini a ŋman jam ate Naawen Chiika a sueri wa sunummu a yaa ta wa chen ga jo sagini po,

² juijui ate Sitaana jam pa da pisinaansi meena a nyε wa nya la. Da pisinaansi wa de meena wa an jam de jaabjaaboa. Da ŋala meena ale jam taam la kom nna yegayega ale jam ta wa.

³ Wa ale jam bo sagini po an de jaabjaab la Velinvendika yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, be nyε ate tintanni de a tagri chim boroboruk a te fu,"

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, "Ba ɣmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, 'Nurubiik an boro ka ɣandiinta nyiini nyiŋa.' "

⁵ Yeezu ale tulisi dila la, Velinvendika yaa zak wa a ta jueli ɣmazuk a deri sak wa tɛŋzuk meena tɛnsaŋa ale soa dii la,

⁶ ale weeni wa ayen, "M le te fu pagrim ate fi soa tɛŋzuk de meena ale jigsika meena. Naawen ale pa ku meena a nyo m nisima po. M baga kama pa a te waai dek ate mi a yaali la.

⁷ Fi dan siak a te mu zula, m le pa ku meena a te fu."

⁸ Yeezu yaa ɣman tulisi ayen, "Ba ɣmarisi Naawen Gbaŋka po ayen, 'Ku a fe kama ayen ni a te Nyɔnɔwa ni Naawenni nyiini zula abe ni a tom a te wala nyiini.'

⁹ Velinvendika yaa ɣman ta wa a chen Jerusalem tɛŋka a ta wa ga jueli kali Juuma Puusika Yenni zuk nna niŋniŋa a yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, nyini dula jigini a yok zi tɛŋ,

¹⁰ dii nyiŋ la, ba ɣmarisi Naawen Gbaŋka po ayen, 'Naawen a le basi ate wa sabiiloma a nya fi zuk.'

¹¹ Ba ɣman ɣmarisi ayen, 'Sabiiloma le yik fu kama nalimnyiini ate fi zi ale ge tanaŋa kan te fu tuem.'

¹² Alege Yeezu yaa tulisi Velinvendika ayen, "Ba ɣmarisi Naawen Gbaŋka po ayen, 'Kan nyε fi Nyɔnɔwa fi Naawenni a nya.'

¹³ Velinvendika ale nyε wa nya a nueri la, wa yaa basi Yeezu alege a limsi da dii danni ale magṣi la ate wa ɣman nyε wa a nya.

¹⁴ Yeezu yaa basi dula jigini ale pilim ɣman chen Galili tɛŋka ale Naawen Chiika pagrimu. Nuru meena tɛŋ kala po a jam wom Yeezu wie kama.

¹⁵ Wa jam nyiem cheŋ ba tuka diinajia po kama a sak nuruma ate ba meena jam a te wa pimpauk nna yegayega.

¹⁶ Wa yaa cheŋ wa dek tɛŋka Nazaret juijui ate wa chim la, a yaa ga jo ba tuka dɔkku po ba Vuusum Danni ase wa nyiem ale poom a nyε dii la. Wa yaa yiri zaani ayen wa karim Naawen gbaŋka.

¹⁷ Ba yaa pa ka geli juijui ate Azaya Naawen biisiteerɔwa ɣmarisi la a te wa ate wa lagri ka a nya juijui ate ku ɣmarisi ayen,

¹⁸ "Ti Nyɔnɔwa Chiika a bo ale mu kama,
dii nyiŋ la, wa lueri mu kama ayen m pa Naawen wamaŋsaŋa a sak baai ale ka ɣanjagsa la.

Wa tom mu me kama ayen m ga weeni niwomma, baai ate pagrɔba a yik ba kpaliŋ po a ta ba la ayen ba nya vuusum kama,

abe m weeni yeeba ayen Naawen nyε kama ate ba ninaŋa lagri,
abe m weeni baai me ate nuruba basi ate ba a nam la ayen Naawen nyε ate ba nya vuusum kama,

¹⁹ abe m weeni ayen diipo ate Naawen le ta varibasika jam te wa nuruma la a jam kama."

²⁰ Yeezu ale karim nna a nueri la, wa yaa yik gbaŋka lik ale pa te nuru waai ale pa ka a te wa la ale ge kali tɛŋ, ate ba yaa kasim a nya wa nna ziim.

²¹ Yeezu yaa piilim biik a weeni ba ayen, "Jinla danni, nama dek abe ale wom Naawen Gbaŋka karuŋku de la, ku sum chim ka wensie."

²² Waai meena ale wom wa wieŋa de la, ba yaa pak wa. Ku jam cha ba ka nna yegayega ale wie ɣaai ale jam nyini wa noai po a nyini la ate ba yaa bek chaab ayen, "Daa Josefi biika ale nna?"

²³ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, "M seba chak kama ayen ni le weeni mu wamagsini de ayen, 'Tiim nyɔnɔ,

tebi fi dek.' Ni le weeni mu ayen ni wom dii meena ate m nyε Kaper-naum tεŋka po la kama. Ku be magsi ka fi nyε dila fi dek tεŋka po."

²⁴ Yeezu ale miŋ ba popolaŋa la, wa yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni nyaku de ayen nuru dan weeni ayen wa ka biisiteerø, wa dek tεŋ demma a kan yaali wa nyummøa.

²⁵ "Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo ate Naawen biisiteerøwa Elaja jam boro la, pukoga yegayega ale jam bo Izirali tεŋka. Dii po ate ɻmoruku an jam ni ate ku paari bema ɻata ale chiisa siyuebi la, kom kpiem ale jam bo tεŋka meena po.

²⁶ Alege Naawen an jam tom Elaja nya ba de waai jigiya. Wa jam tom wa ka pukogi dinyi jigi ate wa bo Zarefat tεŋka po ate ka bo Saidon tεŋka po la.

²⁷ Ni basi ate m ɻman weeni a sak ni ayen diipo ate Naawen biisiteerø wa choawa Elaisa a jam boro la, gama nna yegayega ale jam bo Izirali tεŋka po alege ba wanyi la an jam nya nyinjøgsa, ka dinyi nyiini waai ate ba a wi ayen Naaman ate wa nyini Siriya tεŋka la, ale jam nya nyinjøgsa."

²⁸ Waai meena tuka døkku po ale wom wieŋa de meena la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega,

²⁹ ate ba yaa dari wa a ta nyini tεŋka po a nyini a yaa ta wa jueli guuk kuui zuk ate ba tεŋka a jam za la. Ba jam poli kama ayen ba yuk wa ate wa nyini guuku zuk a siŋ lo tεŋ, a kpi.

³⁰ Alege ku ɻaanjnyiŋ ate wa yaa va nuruma sunsuŋ a nyini cheŋ.

³¹ Wa jam cheŋ ka Kapernaum tεŋka ate ka bo Galili tεŋka po me la. Ba Vuusum Danni ale jam paari la, wa yaa sak ba.

³² Wa sinsanŋa jam cha ba kama, dii nyin la ɻa ta ka pagrim ɻa po.

³³ Nuru ale jam ta chichiribiok wa zukku po a maa bo tuka døkku po, a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen,

³⁴ "Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba fi ale ka waai la kama, fi ka Naawen nuru weleŋka."

³⁵ Alege Yeezu weeni chichiribioku ayen, "Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini." Chichiribioku yaa deri chiak nuruwa a pa fobi tεŋ waai meena niŋ alege ate ku nyini wa zukku po a nyini. Ku an jam te nuruwa tuem.

³⁶ Waai meena ale nya dila la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa bek chaab ayen, "Ka boan jaab sinsaga ale nna? Ni nya nuruwa de ale ta pagrim a baga a weeni chichiribaata nuruba zuima po ate ti a nyini?"

³⁷ Baai meena ale jam kala a gilim Kapernaum tεŋka la, a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

³⁸ Yeezu yaa basi tuka døkku alege cheŋ ga jo Simon yenni. Wa ale ga jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon ɻanuba ale a yuak. Wa nyinjøga a jam toliŋ ka nna yegayega.

³⁹ Yeezu yaa jo wa jigi a zaani wa tεŋ a yaa weeni nyintuilanja ale nin muna ayen ɻa basi wa. Wa ale weeni dila la, nyintuilanja a yaa basi wa ate wa yaa deri yiri yaali nyiam a te ba.

⁴⁰ Wein ale jam boro a siŋ la, nuru baai ale jam ta nuruba ate tueta tøgatøga a jam ta ba la a yaa pa ba meena a ta jam Yeezu jigi ate wa pa wa nisaŋa a vi ba meena zuk ate ba meena yaa nya nyinjøgsa.

⁴¹ Chichiribaata me a jam nyini ba yegayega zuima po a nyini a kaari a weeni ayen, "Yeezu, fi ka Naawen biik!"

Alege Yeezu jam weeni si kama ale nin muna ayen si nyini. Wa an jam te si siuk ayen si weeni wari ya dii nyin la, chichiribaata a jam seba kama ayen wa ka Varibasidøwa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

⁴² Vanni ale ga veenti la, wa yaa yiri cheŋ juijui ate nuru karo la. Alege nuruma a diem gisi nya wa a

jam wa jigi a lik wa tara, kan siak ayen wa basi ba,

⁴³ alege wa yaa weeni ba ayen, "Ku a fe kama ayen m chej teñsa si chaab a ga sak Naawen wamañsaña wie ate ba me wom, dii nyin la ka dila nyin ate wa tom mu."

⁴⁴ Yeezu yaa nyiem gilim Juuma teñsaña meena tuka diinaña po a sak Naawen wamañsaña.

5

¹ Dai yenj ate Yeezu jam za Genesaret mogi kpeeni noai a sak nuru boari. Nuru boanni ale jam a tusi chaab ayen ba wom Naawen wamañsaña la,

² Yeezu yaa nya ale ḥaarunta tiye a za mogini noai. Jum yigrisa ale jam soa ti a yaa pa ti zaani alege ga boro a sugri ba ḥmaasaña.

³ Wa yaa jo kali ḥaarunj kuui po ate Simon soa la, a yaa weeni wa ayen wa dam ku ate ku siñ nyiamu po magla. Simon yaa dam ku ate ku siñ nyiamu po magla ate Yeezu yaa kali ku po alege a sak nuruma.

⁴ Wa ale biisi nueri la, wa yaa weeni Simon ayen ba dam ba ḥaaruntaña a siñ linjku po a yuk ba ḥmaasaña ale ba le yik juma.

⁵ Simon yaa tulisi wa ayen, "M Nyɔnɔ, yokku meena tama kasim a yuk kama alege ti an yik jaabjaabɔa. Alege fi dan weeni dila, mi le yuk nya."

⁶ Ba yaa yuk basi nyiamu po a yik juma nna yegayega a gaam taam ate ba ḥmaasaña tali maga ate si cheeri.

⁷ Ba yaa kamsi wi ba vaanchaama ale bo ḥaarunj kuñkula po la ayen ba jam a maa maari ba. Ba ale jam la, ba yaa maa chaab a vaari jumaña a sueri ḥhaarunta tiyewa ate ti jam tali maga ate ti siñ nyiamu teñj.

⁸ Simon Piita ale jam nya dii ale nyε la, wa yaa kpi duna teñj Yeezu niñ a weeni wa ayen, "Basi mu m dek nyiini, m Nyɔnɔ, dii nyin la, mi ka tuimbaata nyɔnɔ."

⁹⁻¹⁰ Wa weeni dila kama dii nyin la, ku jam cha wa ale wa dɔama

kama. Ku jam cha wa jum yigri chaama Zebedi bisaña kama, Jeemsi ale Jɔɔn. Alege Yeezu a weeni Simon ayen, "Kan chali yɔgsum, a ta nyini jinla a chej, mi a te fu ka tuim paali, ayen fi nyε ate nuruba a jam va mu."

¹¹ Ba ale dam ba ḥaaruntaña a jueli kuñkɔñini la, ba yaa basi jaab meena ale ge va Yeezu.

¹² Teñj kanyi ate nuru jam ta gama tuem. Nuru wa ale nya Yeezu la, wa yaa kpi duna teñj wa niñ a saalim wa ayen, "M dek nyɔnɔ, fi dan siak, fi baga a tebi mu kama ate mi a nya nyiñyɔgsa."

¹³ Yeezu yaa teeri wa nisaña a tiri wa ale weeni ayen "M siak ya. Ta nyiñyɔgsa." Wa ale weeni dila la, tuemu yaa deri basi wa ate wa nya nyiñyɔgsa.

¹⁴ Yeezu yaa weeni wa ale nin muna ayen, "Kan weeni a sak nuru waai ya, ku ale nyε dii ate fi nya nyiñyɔgsa la. Chej Juuma Puusika Yenni kpañja po wanyi jigi a pa fi dek a sak wa. Wa dan nya fu weeni wa ate wa nyε kaabka a te fu ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila a le sak nuruba kama ayen yɔgɔgla de fi yaa ta nyiñyɔgsa."

¹⁵ Alege waai meena jam wom Yeezu wie ka nna yegayega ate nuru boari a yaa jam wa jigi ayen ba wom wa sinsañja abe wa tebi ba tuetanja.

¹⁶ Alege Yeezu jam basi ba kama ale chej juijui ate nuru karo la ayen wa puusi Naawen.

¹⁷ Da yenj ate Yeezu a jam boro a sak la, Farisiima ale Juuma Sinsañja sagrɔma a yaa jam ayen ba wom. Ba jam nyini ka teñfisanaña meena ale bo Galili teñka po la. Ba gela me a jam nyini Judia ale Jerusalem teñsaña. Ti Nyɔnɔwa pagrimu abe jam bo ale Yeezu kama ate wa baga a tebi nuruba.

¹⁸ Wa ale jam boro a sak la, nuruba yaa jam ji nuru wanyi ale jaab. Wa nisa ale wa nañsa ale jam kpi. Ba yaa pii nyin ayen ba ta wa jo a dueni Yeezu niñ,

¹⁹ alege nuruma jam piisi ka nna yegayega ate ba an jam baga vuri ba po a paari Yeezu. Ba yaa pa nuruwa a ta jueli dɔ̄kku zuk a vuri vorub gboŋku sunsun a yaa pa miisa a bobo jaamu a pa wa ta va vorumu po a siŋ dueni Yeezu niŋ.

²⁰ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuruwa ate wa nisanya ale wa naŋsanya a kpi la ayen, "Nidoa, Naawen voŋ fi wabaataŋa te fu kama."

²¹ Juuma Sinsanŋja sagrōma ba gela ale Farisiima ale jam maa kala dula a wom Yeezu ale weeni dii la, a yaa a bek chaab ayen, "Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a biisi dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka wana ale baga a voŋ nuru wabaata a te wa, nin kan daa Naawen nyiini?"

²² Alege Yeezu a jam seba ba ale a poli dii la kama, ate wa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ni ta bek ŋala chaab ni suniima po?"

²³ Ni basi ate m bek ni wari ayen, 'Ka ku kuna dek ale moali ate m weeni? Mi nin weeni nuruwa de ayen fi nya vonjeka a yaase m weeni ayen yiti cheŋ?' "

²⁴ Yeezu nye nna kama ayen ba seba ayen ka wa saalobiika ale ta pagrim teŋzuk meena a baga a voŋ nuruba wabaata a te ba. Wa yaa chiem weeni yognyienka ayen, "Yiri zaani ŋmai, abe fi pa fi tiaka a cheŋ kuli fi yenni."

²⁵ Nuruwa yaa deri yiri zaani ba meena niŋ, a yaa pa wa tiaka a pak Naawen a kuli.

²⁶ Ku yaa cha waai meena ale za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen ale a weeni ayen, "Jinla, tama nya wakperikaliisa." Yogsun jam yik ba ka nna yegayega.

²⁷ Yeezu ale basi yenni ale a cheŋ la, wa yaa nya lampoo cheesido wanyi ate ba a wi wa ayen Livai. Wa jam kala ka lampoo cheesika dɔ̄k po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, "Yiri a jam va mi ŋaan."

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, Livai a yaa basi wa tuimanja meena ale yiri va wa.

²⁹ Livai yaa ta Yeezu a kuli yeri a nye tigi kpeeni nna yegayega a te wa. Lampoo cheesesiroba nna yegayega ale nuru ba chaab ale jam maa kala a de ale ba.

³⁰ Farisiima ale Juuma Sinsanŋja sagrōma ale nya ale ba kala a de la, ba yaa ŋuuni ale chaab a yaa bek Yeezu ŋaanŋviirima ayen, "Ka boa ate nama a gum chaab ale Lampoo cheesesiroba ale wabaata nyam a kala a de ale a nyu?"

³¹ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, "Daa nyinŋyɔgsa nyam ale a yaali tiim nyɔnɔ, ka yuariba nyiini."

³² Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru welensa la, alege ka wabaata nyam ate mi jam ayen m wi ate ba basi ba tuimbaataŋa tomka."

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Jɔɔn Sokateerɔwa ŋaanŋviirima a nyiem kasim a bobo ka noa ale a puusi Naawen me. Farisiima ŋaanŋviirima me a nyiem a bobo kama, alege, fi Yeezu, ŋaanŋviirima kan bobo noa ale ge goanti a de."

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ale wamagsini ayen, "Nipɔ̄kfiaka nyɔnɔwa dɔ̄ama a baga a bobo noa? Aaya! Nipɔ̄kfiaka nyɔnɔwa ale diem boro ale ba la, ba an baga a nye dila.

³⁵ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta cheŋ, dila powa, ba yaa le bobo noa."

³⁶ Wa yaa ŋman magsi wamagsini di choa ayen, "Ba kan cheeri garuk paaluk garuchiak a laŋ garuk kpaga. Ba dan nye dila ba a kaasi garuk paaluku kama. Garuchiak paalika me abe kan magsi garuk kpakka."

³⁷ Wa ŋman pilim a magsi di choa ayen, "Ba kan pa da paalik a su bunlɔ̄k kpak po. Ba dan nye dila, bunlɔ̄kku a na kama ate daamu a waanji. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlɔ̄kku ale wa daamu meena kama.

³⁸ Dapaalik a magsika bunlök paaluk suka.”

³⁹ Wa yaa ɿman weeni me ayen, “Nuru abe karo a nyu dakpaga ale ɿman a yaali dapaaliga, dii nyin la, wa le weeni ayen ka da kpakka ale nala.”

6

¹ Juuma Vuusum Danni po dinyi ate Yeezu ale wa ɿaaŋviirma a yaa ga jo nuru wanyi talim po. Ba ale a chen̄ la, wa ɿaaŋviirma a yaa wie “wiiti” zuima a piak a ɿobi.

² Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek ba ayen, “Nya, ka boa ate ni a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gban̄ka po a wom kommu ale jam yik Deevid ale wa dɔama ate ba nyε dii la?

⁴ Wa an jo daa Naawen Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuru ba jam te Naawen la a ɿmari ɿobi ale ge ɿmari te wa dɔama ate ba me ɿobi? Nama ze ayen kan daa Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa nyiini, nuru yoŋ kan maari a ɿobi boroboruk kula?”

⁵ Yeezu yaa ɿman weeni ba ayen, “Ka Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

⁶ Vuusum Danni di choa ale ɿman jam paari la, Yeezu yaa ga jo ba tuka dɔkku po a boro a sak. Nuru wanyi ale jam maa boro ate wa juga nisa kpi.

⁷ Juuma Sinsanŋa sagrɔma ale Farisiima ale jam maa bo dula la, a yaa jam a limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi nuruwa yaase wa kan tebi. Ku ale jam ka ba Vuusum Danni ate wa dan tebi abe ba baga a nya siuk a tɔariŋ wa.

⁸ Alege Yeezu jam miŋ ba ale a poli dii la kama ate wa yaa weeni nisim kpiitaŋa nyɔnɔwa ayen, “Jam zaani dela.” Nuruwa yaa yiri a ga zaani dula,

⁹ ate Yeezu yaa weeni nuruma ayen, “Mi a yaali ayen m bek ni ka wari ayen, Vuusum Danni a weeni

ti kama ayen ti a tom tuimmaŋsa a te nuruwa yaa di a weeni ti kama ayen ti tom tuimbaata a te nuruwa? Ku be a weeni ti kama me ayen ti te nuruwa nyuvuri yaa ti ko ba?”

¹⁰ Yeezu bek ba nyanya de meena ale gisi nya ba meena a yaa weeni nisim kpiitaŋa nyɔnɔwa ayen, “Teeri fi nisaŋa” ate nuruwa yaa teeri wa nisaŋa a deri ta nyiŋyɔgsa.

¹¹ Alege ku yaa deri te Farisiima supuurim nna yegayega ate ba yaa zok ale chaab ba le ba nyε Yeezu dii la.

¹² Da ɿala po da yeŋ ate Yeezu a ga jueli guük kunyi zuk ayen wa puusi Naawen. Dila danni wa jam puusi ka Naawen kantuenka ale yokku meena.

¹³ Vari ale veenti la, wa yaa wi wa ɿaaŋviirma a yaa lueri a ta nyini ba meena po nuruwa pi ale baye a yaa te ba yoi ayen tuimtomdɔba. Tuimtomdɔma de jam ale:

¹⁴⁻¹⁶ Simon, (waai ate wa te wa yoi paali ayen Piita la), ale Andiru (waai ale ka Simon suok la), ale Jeemsi, ale Jɔon, ale Filip, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Tomasi, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon ale jam a nyε ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika), ale Judas Iskariot, waai le wa ta Yeezu a ga bobri sak la.

¹⁷ Yeezu ale ga nyini guuku zuk a siŋ ale wa ɿaaŋviirma la, wa yaa chen̄ ga zaani juijui ate tɛŋka a dua magsi chaab la. Wa ɿaaŋviirma yegayega ale nuru boari me nna yegayega a jam nyini Judia tɛŋka meena ale Jerusalem ale Taaya ale Saidon tɛŋsara ale kali nya kpeemu noai la. Ba meena jam jam kama ayen ba wom wa sinsanŋa abe wa tebi ba tuetara me.

¹⁸ Baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po ate ti a daani ba la a jam maa nya nyiŋyɔgsa kama me.

¹⁹ Nuru boanni a yaa kasim jam a tusi chaab ayen ba tiri wa, dii nyin la, pagrim ale jam nyini wa jigi a jam a te ba meena nyiŋyɔgsa.

20 Wa yaa zak wa zuk a nya wa ḥaañviirima ale deri piilim sakka ayan,

"Nama, mi ḥaañviirima, baai ale ka ḥanjagsa la ta supeentik kama, dii nyin la, nama le de Naawen Naamu.

21 Nama baai ate kom ta ni yøgyøgla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le chak.

Nama baai ale a kum yøgyøgla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le la.

22 Nama baai ate nuruba kisi ni la, ale a zeri ni ale a le ni ale a weeni ayen ni ka nuru baata la, nyanya de meena ni ale a va mi Saalobiika nyin, la ta supeentik kama.

23 Ni a gok ale supeentik ba ale a nyε ni dila la, dii nyin la, tutuna kpeema ale bo wenñmazuk a limsi ni. Daa nama nyini ale piilim a nya dila, ba kokpiensanja a jam nyε Naawen biisiteerøma jigi ka dila degadega.

24 Alege nama baai ale jigsí la ku ale bie ni jigi kama dii nyin la, nama poom deri nya ni masimu kama yøgyøgla.

25 Nama baai ale chak yøgyøgla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, kom le yik ni chum diipo.

Nama baai me ale a la yøgyøgla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ni le kum chum diipo.

26 Nama baai ate nuru meena a te ni pimpauk la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ba kokpiensanja a jam biisi ka dila degadega a magsi chaab ale biisiteerø baai ale jam a velim dila po dila po ayen ba ka Naawen biisiteerøba la.

27 "Alege mi a biisi ale ka nama baai ale a wom la ayen ku a fe kama ayen ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmañsa a te baai ale kisi ni la

28 abe ni a niak baai ale a ka a te ni la, abe ni a puusi Naawen a te baai ale a le ni la.

29 Waai a dan føbi fi tapiak, virim ka choawa me a te wa ate wa føbi.

Waai me abe dan yeeri fi garigeli ale pagrim, yeeri garuk kuui me ate fi jo garigenni a vi ku zuk la a te wa.

30 Waai a dan juisi ni jaab, ku a fe ate ni te wa. Waai abe dan pa ni jaab me ni kan bek wa ate wa te ni.

31 Ni nyε ni chaab jigi ase nama me ale a yaali ayen nuru nyε nama me jigi dii la.

32 "Ni dan ta yaalika ale baai ale ta yaalika ale ni la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen tuimbaata nyam dek a ta yaalika kama ale baai ale ta yaalika ale ba la.

33 Ni be dan a tom tuimmañsa a te baai me ale a tom tuimmañsa a te nama me la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Boan nyinjña, tuimbaata nyam a nyε ka dila degadega me.

34 Ni be dan te nuru maarika ale ge ta yiila ayen wa me a le te ni maarika, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Tuimbaata nyam me a te maarika ka tuimbaata nyam me ale a yiili ayen bala me le te ba maarika.

35 Alege ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmañsa a te nuruba, abe ni kan a yiili ayen ba me le tom tuimmañsa a te nama me, abe ni a te nuruba maarika, abe ni ka a yiili ayen nuru bala me a le maari nama me. Ni dan nyε nyanya de meena ni tutuna kpeema ḥaañ ale bo ḥaañ la, le zuak ka nna yegayega ate ku sak ayen ni ka Naawen kpeeni bisa, dii nyin la, wa diem ta jiirim kama ale baai ale kan a nyε nuru jiam ase ba nin nyε wari a te ba la. Wa ta jiirim me kama ale gaasa nyam.

36 Ni ta jiirim ase ni kowa Naawen ale ta jiirim dii la.

37 "Ni dan a bo nuru buusa, nama dek me le nya ka buusa boka. Dila nyin la, ni kan a bo nuru buusa. Ni von a te nuru ate nama me nya vonjeka.

38 Ni te nuru jaab ate Naawen pa jaab a te nama me ate ku poom gaam taam sueri a nyini. Dii nyin la, fi le pa poli kaai a magsi jaab a

te nuru la, poli kala degadega ate Naawen le pa magsi a te nama me."

³⁹ Wa njman pilim magsi wa magsini di choa ayen, "Yio an baga a dari yio. Ba dan nyε dila, ba noa bayewa a lo ka goluk po.

⁴⁰ Naan̄viiro an gaam wa kpagiya alege kpagini a dan sak wa nalinmyiini, wa a nyε ase ka kpagini la.

⁴¹ "Ka boa ale soa ate fi a nya yiok kuui ale bo fi vaanchoa nummu po la alege fi an baga a nya duok kuui ale bo fi dek nummu po la?

⁴² Fi baga a nyε ka se a weeni fi vaanchoa ayen, 'M doa, basi ate m pa yiok fi nummu po a basi', alege an baga nya duok kuui ale dua fi dek nummu po la? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ni ka pimpaasiroba. De njn a pa duok kuui ale bo fi dek nummu po la a basi ate fi baga nya nalinmyiini a pa yeri kuui ale bo fi vaanchoawa nummu po la a basi."

⁴³ Yeezu yaa njman magsi ayen, "Tiib buui ale ta nyinjyøgsa la, kan yoani yoan baata, ti buui me ale kan ta nyinjyøgsa la, kan yoani yoan maŋsa,

⁴⁴ dii nyinj la, ba a miŋ tiib ka bu yoana jigi boan nyinj moota a kan yoani zaauŋ zuwa yaase gaa kan yoani kangbegi zuwa.

⁴⁵ Nuru maŋ a tom ka tuimmaŋsa a ta a nyini wa sunum po a nyini. Nuru biok me a tom ka tuimbaata a ta a nyini wa sunum bioku po a nyini. Dii nyinj la, wa dii ale bo nuru sunum po la, ka dila degadega ate wa a biisi.

⁴⁶ "Ka boan nyinj ale soa ate ni a wi mu ayen, 'Nyɔnɔ, Nyɔnɔ,' alege ni kan nyε dii ate mi a weeni ni la?

⁴⁷ Nuru waai a dan jam mi jigi a wom m wienja ale va ḥa m le weeni a sak ni wa ale ka nuru waai choa la.

⁴⁸ Wa a nyε ase ka nuru ale boro a se wa yeri la. Wa tu ka goluk ate ku siŋ nna yegayega a yaa paari tintana a nyubi wa nyubini. Nymoruk ale ga ni a sueri tɛŋka meena la, beli a yaa sueri a nyini ate nyiamu a chali ga a

nak wa yenni alege bu an baga viti yenni a lonsiya, dii nyinj la, wa se di kama nalinmyiini ate di pagra.

⁴⁹ Alege m njman a weeni kama ayen nuru waai a dan wom m wienja ale ge kan va ḥa, wala choa a nyε ase ka nuru ale se wa yeri alege wa an nyubi nyubi la. Benni nyiamu ale mobi la, wa yenni a yaa deri lo paari tɛŋ nna bugibugi."

7

¹ Yeezu ale biisi nueri la, wa yaa cheŋ Kapernaum tɛŋka.

² Aroom tɛŋka demma sojima kpagi dinyi ale jam ta wa tomteero. Kpagini jam a yaali wa ka nna yegayega. Wa tomteerøwa a yaa jam a yuak a mɔata kum.

³ Kpagini ale wom Yeezu wie la, wa yaa tom Juuma kpaga ḥa gela ayen ba cheŋ a ga wi Yeezu ate wa jam tebi wa tomteerøwa.

⁴ Ba yaa jam Yeezu jigi a saalim wa a weeni wa dila, ale ge weeni wa me ayen, "Kpagini de ka waai ale magsi ayen fi maari wa la.

⁵ Wa a yaali ti nuruma ka nna yegayega ate wa yaa se tuka dɔk a te ti."

⁶ Yeezu a yaa va ba a cheŋ kpagini yenni. Wa ale jam tali maga ate wa paari yenni la, kpagini a yaa tom wa dɔaba ayen ba ga weeni wa ayen, "M dek nyɔnɔ, kan daani fi dek ayen fi jam m yenni. Mi posima ale fi nin jam jo m yenni po.

⁷ Be ka dila ale soa ate m dek an jam fi jigiya. Biisi biik nyiini ale m tomteerøwa a le nya nyinjyøgsa kama.

⁸ Mi me ka nuru waai ale a tom a te kpaga ḥa chaab la. Alege m ta sojiba kama baai me ate mi me a nya ba zuk la. M dan weeni ba wanyi ayen wa cheŋ dela, wa a cheŋ kama, m dan weeni wanyi me ayen wa jam de, wa a jam kama, m dan weeni m tomteerøwa ayen, 'Nyε nna,' wa a nyε kama."

⁹ Wa ale weeni nyanya de meena a nueri ate Yeezu wom la, ku jam cha

Yeezu ka nna yegayega ate wa virim weeni nuru boanni ale jam va wa la ayen, "Teŋka meena ale dua, mi an diem nya siaka de choa. Izirali dek teŋka po me mi an nya ka choa."

¹⁰ Kpagini ale tom nuru baai la, a yaa pilim kuli kpagini yenni a ga a paari a nya ale tomteerowa a ta nyinjyøgsa kama.

¹¹ Ku ḥaaŋnyij ate Yeezu cheŋ teŋ kanyi ate ba a wi ayen Neen. Wa ḥaaŋviirima ale nuru boari nna yegayega ale jam maa va wa.

¹² Ba ale ga boro a mɔata noai dii ale a jo teŋka po la, Yeezu yaa nya ale nuru wanyi a kpi ate ba ji a ta a nyini. Wa mawa biik meena a jam ale nuruwa. Wa mawa be jam ka pukogi. Nuru boari a yaa jam maa nyini teŋka po a va wa.

¹³ Nyɔnɔwa ale nya pukogini la, ji-irim yaa yik Nyɔnɔwa ate wa weeni pukogini ayen, "Kan a kum".

¹⁴ Yeezu yaa cheŋ a ga tiri tiaka ate nuru baai ale ji kpiowa la, a yaa deri zaani. Yeezu yaa weeni kpiowa ayen, "M biiga, mi ale a weeni fu ayen fi yiri."

¹⁵ Kpiowa yaa deri yiri a biisi ate Yeezu yaa pa wa a te wa mawa.

¹⁶ Yøgsum yaa jam yik ba meena ate ba a te Naawen pimpauk ale a weeni ayen, "Biisiteero kpion ale pa wa dek a sak tama. Naawen abe ale jam ayen wa vari wa nuruma a basi."

¹⁷ Wanni de ate Yeezu nyɛ la, a yaa jam tagli Judia teŋka meena ale teŋ sii meena ale jam kala a gilim ka la.

¹⁸ Jɔɔn ḥaaŋviirima ale wom wienja de meena la, ba yaa weeni sak wa. Wa yaa wi ba baye a tom ba

¹⁹ ayen ba cheŋ Nyɔnɔwa jigi a ga bek wa ayen, "Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yoŋŋoa?"

²⁰ Ba ale jam paari Yeezu la, ba yaa weeni ayen, "Jɔɔn Sokateerowa ale tom ti fi jigi ayen ti bek fu ayen, 'Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen

wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yoŋŋoa? "

²¹ Ba ale jam za a limsi dula jigin la, Yeezu jam tebi ka nuruba nna yegayega tueta ale yiak chichirib-aata nuruba zuima po a basi, ale lagi yeeba yegayega nina.

²² Wa yaa tulisi Jɔɔn nuruma ayen, "Ni pilim ḥman chen ga weeni Jɔɔn dii ate nama nya ale wom me la. Ni nya baai nina daam ale ligi la, ba yaa a nya kama, baai daam ale ka gbatta ale gbanṣa la, ba yaa a yiri a cheŋ, baai daam ale ka gama, ba yaa ta nyinjyøgsa, baai daam ale ka tukpara nyam la, ba yaa a wom, kpreeba a yiri kum po, ḥanjagsaŋa a wom wamaŋsaŋa.

²³ Baai ale kan ta chichama ale mi la, ta supeentik kama."

²⁴ Jɔɔn ḥaaŋviirima ale basi Yeezu ale a kuli la, Yeezu yaa deri piilim a biisi Jɔɔn wie ale nuru boanni, a bek ba ayen, "Nama ale jam nyini chen sagini po la nama poli ayen ni nya ka boa? Nama a poli ayen ni nya ka nuru ate wa a nyɛ ase wuuk ate viok a fугi la?

²⁵ Nama nyini ayen ni nya ka nuru ate wa jo garuk nalinta? Aawo, nuru baai ale a jo garuk nalinta ale a de masim la, a bo ka nalima yie.

²⁶ Mi a bek ka nama ayen ni weeni a sak mu jaab buui dek ate nama nyini ayen ni nya la? Ni nyini ayen ni nya ka biisiteero? Mm, ni nya wari kama di gaam biisiteero.

²⁷ Ka waai ate ba ḥmarisi wa wie Naawen Gbaŋka po la ale nna ayen, Naawen weeni ayen, 'Ni nya, mi a tom ka m nuru ayen wa de fi niŋ a gomsi siuku magsi a te fu.'

²⁸ Mi a weeni ni kama ayen Jɔɔn a gaam ka waai meena ate nipɔk a biak la. Alege waai ate ba a zaab Naawen naamu po la, a poom gaam Jɔɔn kama."

²⁹ Nuruma meena a jam wom wa kama. Ba ale lampoo cheesiroma a jam siak kama a va wie ḥnaai meena ate Naawen a yaali la ate Jɔɔn a te ba soka.

30 Alege Farisiima ale Juuma Sinaŋja sagrōma a jam zeri Naawen ale a yaali ayen wa nyε dii a te ba la kama ate ba yaa zeri ayen Jɔɔn kan te ba soka.

31 Yeezu yaa ŋman ayen, "Ka boan jaab ate mi le pa a magṣi chaab ale jinla demma nna? Ba a nyε ase ka boan la?

32 Ba a nyε ase ka bimbaansa ale kala yaba peelim po a wi chaab a weeni ayen, 'Tama peeri damun-saŋa kama alege fi kan gogi? Tama be ŋman yi ka kuuna yiila alege fi kan kumu?"

33 Siuk kula po Jɔɔn Sokateerōwa ale jam jam la, wa jam bobo ka noai, a kan de ŋandiinta yaase wa nyu daam, ate ni jam a weeni ayen, 'Wa ta ka chichiribiock wa zuk po.'

34 Ku ŋaaŋnyiŋ ate mi Saalobiika me a jam a de ale a nyu la, ni jam weeni kama me ayen, 'Mi baga a de ale a nyu, ka nna yegayega, ayen mi ka lampoo cheesiroba ale tuimbaata nyam doa.'

35 Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo meena yam nyam a nyiem dan nya Naawen yammu, ba a miŋ bu kama."

36 Farisii wanyi ale jam wi Yeezu ayen wa jam de ŋandiinta ale wa ate Yeezu yaa cherŋ ate ba kala a de.

37 Teŋ kala po niŋk ale jam boro. Wa jam ka waba nyeerik. Wa ale wom ayen Yeezu a bo Farisii wa yeri a de ŋandiinta la, wa yaa ta kpa buui nyum ale masa la jam Yeezu jigi, kpaamu jam sueri ka kpaam cheŋbili.

38 Wa yaa zaani Yeezu teŋ a kum ale pa wa ninyiamu a sugri Yeezu naŋsanja ale ge a yaa domsi kali teŋ a pa wa zuisanja a duisi wa naŋsanja ate si ko, ale a puusi, a yaa pa kpaamu a kpiiri si zuk.

39 Farisiwa ale nya dila la, wa yaa weeni wa dek wa popola po ayen, "Nuruwa de a daam dan sum ka Naawen biisiteero, wa te seba nipowa de ale ka waai choa a tiri wa

la kama, dii nyiŋ la, nipowa ka waba nyeerik."

40 Yeezu ale miŋ nuruwa ale a poli nna la, wa yaa tulisi wa ayen Simon, "M ta ka wari ayen m weeni a sak fu."

Simon me a yaa bek wa ayen, "Ka boan wari, sagrō?"

41 Yeezu yaa weeni wa ayen, "Nuru ale jam boro a yaa piem wa ligra a te nuruba baye. Nuruma de wanyi a jam piem ka daa kobsinu tutuna, wanyi me piem daa pisinu tutuna.

42 Ba noa bayewa an ŋman jam baga a tuni nuruwa ligraŋa a te wa. Nuruwa yaa vonj te ba meena ale weeni ba ayen ba basi ba pamaŋa tunika. Ka ba wana dek ale ta yaalika yegayega yɔgyɔgla de ale nuruwa de?"

43 Simon yaa tulisi Yeezu ayen, "Mi a poli ayen ka waai ale ta nuruwa ligra yegayega alege wa vonj a te wa la, le wa ta yaalika nna yegayega ale wa."

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi biisi ka wensie",

44 ale ge yaa virim nipowa jigi a bek Simon ayen, "Fi nya nipowa de? Mi ale jo fi yenni po alege fi an te mu nyiam ayen m ŋɔa sugri m naŋsanja alege nya wa de sugri ka mi naŋsanja ale wa ninyiam ale ŋman pa wa zuisanja a duisi si ate si ko.

45 Fi an te mi tia, alege diipo ate mi ga jo yenni de po la, wa an diem basi mi puusa.

46 Fi an pa kpaam a kpiiri m zuwa, alege wa pa ka kpa masik a kpiiri basi m naŋsanja zuk.

47 Wa ta yaalika ka nna yegayega dii nyiŋ la, wa nya vonj teka kama wa wabaataŋa nyiŋ. Alege waai ale nya vonj teka magla la, a ta ka yaalika magla me."

48 Yeezu yaa weeni nipowa ayen, "Fi nya vonj teka kama."

49 Baai meena ale jam maa boro a de la, a yaa jam a bek chaab ayen, "Ka wana ale nna, a vonj nuruba wabaata a te ba?"

50 Alege Yeezu yaa weeni nipowa ayen, "Fi siaka vari fu basi kama, cheŋ ale suygini."

8

1 Ku ɳaanŋnyiŋ ate Yeezu yaa nyiem gilim a cheŋ teŋkpierŋsa ale teŋfisa a sak nuruba Naawen wamaŋsanja wie a magsi chaab ale Naawen Naamu. Wa ɳaanŋviirima pi ale bayewa a jam maa bo ale wa kama.

2 Nipooba gela me baai ate wa jam yiak chichiribaata ba zuima po a basi ale ba gela me baai ate wa jam tebi ba tueta la a jam maa va wa kama. Nipooma de jam ale Mæeri waai ale jam nyini Magdala teŋka ate Yeezu yiak chichiribaata tiyopoi wa zukku po a basi la ale

3 Chuza waai ale jam ka Naawa Ayerod tomteerøma kpagi la, powa Joana ale Suzana ale nipooba ba chaab nna yegayega. Nyaba de meena ale jam pa ba dek ɻanta a nya Yeezu ale wa ɳaanŋviirima zuk.

4 Nuru bɔari nna yegayega a yaa nyini teŋsa tɔgatɔga a jam wa jigi ase wa ale va si po a taam la. Ba ale jam jam wa jigi a piisi nna yegayega la wa yaa piilim sakka ale wamagsini ayen,

5 "Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk ɻanbie, bienja gela a yaa lo siuku niŋ ate nuruba a yaa tabi ɻa zuk taam ate nuinsa a deri jam pisi ɻa meena.

6 Na gela me a lo tintana po. Na ale nyini a chim la, ɻa yaa jak a kpi dii nyin la, tantana an jam soa dii dula jigini ate nyiam a duagi.

7 Na gela me a lo munsa po a yaa nyini a gum chaab ale munsanja ate si gerigeri ɻa.

8 Na gela me a lo teŋ naluŋ po a nyini a chim biak a be bie kook dinyidinyi nyin."

Yeezu ale weeni wa wamagsini de a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, "Nuru waai ale ta tue a wom la, wa wom mi nalimnyiini."

9 Wa ɳaanŋviirima ale bek wa wa-magsini de kiri la,

10 wa yaa tulisi ba ayen, "Naawen basi kama ate nama seba wa naamu wasusunŋa alege nuruba gela jigi, ɻa chim ka wamagsima nyini ate ba a nya ale a nya alege ba kan miŋ, ba a wom ale a wom alege ba kan miŋ ɻa."

11 Yeezu yaa weeni ayen wa-magsini kiri ale m na: "Bienja ka Naawen wienja.

12 Be ɻaaai ale lo siuku po la ka nuru baai ale wom Naawen wienja de la, ate Sitaana a yaa jam jo ba suniimaŋa po a pa ɻa ta nyini ate ba kan nya siuk a siak a te ɻa ate ba a nya varibasika.

13 Be ɻaaai me ale lo tintanaŋa po la, a nyε se ka baai ale wom ɻa ate ba sue peenti alege ɻa kan jo ba suniimaŋa po nalimnyiini la. Ba yaa va ɻa maga dega, alege nyenyaka a dan jam ba jigi Naawen wienja vaka nyiŋ, ba nyiem deri pa ɻa vaka a basi.

14 Be ɻaaai ale lo munsanja po la, a nyε ase ka baai ale wom ɻa alege teŋka po wienja popolaŋa ale ba ligra yaalika yegayegaka ale ba ɻanyaalika, ɻala meena a de ka Naawen wienja ate wamaŋ an baga nyini ɻa po a nyini.

15 Be ɻaaai ale lo teŋ naluŋku po la, a nyε ase ka baai ale wom ɻa ale ta ɻa ba suniima po a va ɻa nalimnyiini ale a zuli wa ale a tom tuimmaŋsa la."

16 Yeezu a yaa ɻman magsi wa-magsini di choa ayen, "Nuru karo a tɔati wa bolimzeun ale ɻman pa jaab a lik ku a yaase wa pa ku a zaani gaduok teŋka. Alege wa dan tɔati, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya ate baai ale a jo dɔkku po la a nya bolimu.

17 "Boan nyinŋa, wari karo a suk ate di kan nyini peelim ate nuruba a nya, yaase wari karo a chim wasusugi ate di kan nyini peelim ate waai meena a seba."

¹⁸ Yeezu yaa pa wanni de a biisi nueri a weeni ayen, "Be ɳman lak tue wom wa dii ate Naawen a weeni la. Dii nyin la, waai ale seba Naawen maga dek la, Naawen le basi kama ate wa ɳman seba wa nna yegayega a gum du, alege waai me ale kan seba wa, alege a poli ayen wa seba wa la, Naawen le basi kama ate wa kan poom seba wa ale maga dek me la."

¹⁹ Dula jigni, Yeezu suaataja ale wa mawa a yaa jam wa jigi alege, ba ale jam paari la, ba an baga a nya wa dii nyin la, nuruma a jam piisi ka nna yegayega.

²⁰ Nuruma yaa weeni Yeezu ayen, "Fi mawa ale fi suaataja a za peelim a yaali ayen ba nya fu."

²¹ Yeezu yaa weeni nuruma meena ayen, "Mi ma ale mi suaata ale baai ale wom Naawen wanni ale siak a te di la."

²² Da yen ate Yeezu ale wa ɳaanviirima a yaa jo ɳaarun po ate wa weeni ba ayen, "Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula." Ba yaa siak ate ba a taam.

²³ Ba ale bo nyiamu po a chen la, goom a yaa deri yik Yeezu. Va kpiong a yaa yiri ale ba diem bo nyiamu po. Ba ɳaarunju a yaa nyε ase nyiamu a sueri ku la ate ba yaa poli ayen ba bo ka kum po.

²⁴ Ba yaa nak Yeezu a yiri a weeni wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, Ti Nyɔnɔ, ti boro a kpi kama."

Yeezu yaa yiri a weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu a nyε balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a balin. Ba waai an ɳman choaya ale maga dek me.

²⁵ Yeezu yaa bek wa ɳaanviirima ayen, "Ni siaka le?"

Ku yaa cha ba ate ba kpaziim a nak ate ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de, ka wana ate wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa nɔaya?"

²⁶ Yeezu ale wa ɳaanviirima a yaa jam paari Gerasa tɛŋka. Tɛŋka de bo ka Galili mogi kpeeni kori geŋ.

²⁷ Wa ale ga nyini ɳaarunju po a ga siŋ tɛŋ la, Gerasa deno ate chichiribaata a jam bo wa zuk po a yaa jam Yeezu jigi. Ku jam beni ka nna yegayega. Wa an jam a jo gatta. Wa be jam bo daa yeri po, wa jam bo ka juijui ate ba a gu kpeeba la a goa boositaŋa sunsuŋ.

²⁸ Wa ale nya Yeezu la, wa yaa lo tɛŋ wa niŋ a yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, "Fi a yaali ka boa m jigiya, fi Yeezu Naawen kpeeni biika? Mi a saalim, kan namsi mu."

²⁹ Wa weeni dila kama dii nyin la, ka Yeezu ale na chichiribioku ayen ku nyini wa zukku po a nyini. Wa jam ka chichiribiok kuui ale kasim a jam a daani wa nna yegayega la. Ba jam yik wa kama a pa choarima a bobo wa nisa ale wa naŋsa alege wa nyiem diem gebi ɳa ale ge ate chichiribioku a ta wa cheŋ ga bo sagini po.

³⁰ Yeezu yaa bek wa ayen, "Fi yoi ale boa?"

Wa yaa tulisi ayen, "Mi yoi ale Anurubɔari." Dii nyin la, chichiribaataja a jam piisi ka nna yegayega a jo wa.

³¹ chichiribaataja a yaa saalim Yeezu ayen wa kan na ti ate ti chen ninam jigiya.

³² Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigni a de. Chichiribaataja a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti nyini a ga jo dieŋa po ate ɳa yaa chali siŋ a ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³³ Chichiribaataja meena yaa nyini nuruwa zukku po a ga jo dieŋa ate ɳa meena chali siŋ mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³⁴ Nuru baai ale jam a nya dieŋa zuk la ale nya dii ale nyε la, ba yaa chali kuli ba yienja a ga weeni tɛŋka po demma ale baai meena ale jam bo ba tatta po la.

³⁵ Nuruma yaa nyini cheŋ Yeezu jigi ayen ba nya dii ale nyε la. Ba yaa nya nuru waai ate chichiribaataja a poom ta wa la ale wa kala Yeezu tɛŋ

a jo gatta. Wa an ḥman a yesimu. Yōgsum a yaa deri yik ba.

³⁶ Baai ale nya dii meena ale nyε la, a yaa weeni sak nuruba ba chaab ayen nuru waai ate chichiribaataanja a jam ta wa la a yaa ta ka nyinyōgsa.

³⁷ Geresa demma meena, a yaa weeni Yeezu ayen wa nyini ba tεŋka po a nyini, dii nyin la yōgsum nna yegayega ale jam yik ba. Yeezu a yaa cheŋ ga jo ḥnaarunku po a pilim ḥmani.

³⁸ Nuru waai ate chichiribaataanja a ta wa la, a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate wa maa va wa a cheŋ.

Yeezu yaa zeri ale weeni wa ayen.

³⁹ "Pilim kuli fi yenni a ga weeni sak waai meena Naawen ale nyε dii a te fu la."

Nuruwa yaa cheŋ ga jo tεŋka meena po a weeni Yeezu ale tom dii a te wa la.

⁴⁰ Yeezu ḥman pilim ḥmani mogini kauk kuŋkula juijui ate wa poom basi la. Nuru bɔari a yaa te wa tia, dii nyin la, ba kasim jam a limsi wa kama.

⁴¹ Ku an jam bo la beniya alege ate nuru wanyi a yaa deri jam lo Yeezu naŋsa tεŋ a saalim wa ayen wa maa va wa ate ba kuli wa yenni. Nuruwa yoi jam ale Jairus. Wa jam ka ba tuka diinaŋa kunyi kpagi.

⁴² Wa jam ta ka wa le yen ate wa a yuak a moata kum. Nipokbinni a jam ka bena pi ale ḥnaye.

Yeezu ale jam siak ate ba cheŋ la, nuruma jam piisi ka nna yegayega a yaa jam a tusi wa.

⁴³ Nipok ale jam maa bo ba po a yuak ate ku ga paari bena pi ale ḥnaye. Wa tuomu a jam a nyε ase wa a lo ka chiak la. Wa jam pa wa ḥnantaŋa meena tuesi ka tiita alege nuru a jam karo a baga tebi wa.

⁴⁴ Nuruma ale jam gilim Yeezu dila la, wa yaa va Yeezu ḥnaŋnyin a tiri wa garuku noanni. Wa ale tiri la, wa chiaka loka yaa deri basi wa.

⁴⁵ Yeezu yaa bek ayen, "Ka wana ale tiri mi la?"

Ba meena yaa pagsi ayen daa ba. Piita yaa weeni ayen, "Nyōnō, ka nuruma ale gilim fu dii la ale tusi fu."

⁴⁶ Alege Yeezu tulisi wa ayen, "Ka nuru ale tiri mu dii nyin la, m seba kama ayen pagrim ale nyini m jigi a nyini."

⁴⁷ Nipowa ale miŋ ayen Yeezu miŋ kama la, wa yaa nyini ate wa nyinla a gok a lo Yeezu niŋ a weeni ate waai meena wom dii nyin ale soa ate wa tiri Yeezu a deri nya nyinyōgsa la.

⁴⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, "M lie fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyōgsa, be cheŋ ale suyōgini."

⁴⁹ Yeezu ale diem jam boro a biisi la, nidoa wanyi a yaa nyini Jairus yenni a jam weeni Jairus ayen, "Fi leewa kpi kama, kan ḥman daani Sagrowa."

⁵⁰ Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni Jairus ayen, "Kan chali yōgsum, ta siaka nyini ale wa le nya nyinyōgsa kama."

⁵¹ Yeezu ale paari Jairus yenni la, wa an siak ate nuruba a maa va wa jo alege ka Piita ale Jōon ale Jeemsí ale biika kowa ale wa mawa ale jam maa va jo.

⁵² Nuruma jam a kum kama ale a kaari alege Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni kan a kum boan nyinjia, wa an kpiya, wa a goa kama."

⁵³ Wa ale weeni ba dila la, ba yaa a la wa ale ge seba chak ayen nipokbinni kpi kama.

⁵⁴ Alege Yeezu a yaa zak nipokbinni nisa ale weeni wa ayen, "Biiga, yiri ḥmai."

⁵⁵ Yeezu ale weeni dila la, nipokbinni chiika a pilim jam ate wa deri yiri bunyi dekki. Yeezu yaa weeni ba ayen ba nyε ḥnandiinta a te wa ate wa de.

⁵⁶ Ku yaa cha wa nyamma alege Yeezu yaa kaam ba ayen ba kan weeni a sak waaiya dii meena ale nyε la.

ŋaaŋviirima pi ale bayewa ate ba jam jigi yen ate wa te ba pagrim ayen ba baga a yiak chichiribaata meena wuu nuruba zuima po a basi abe ba a tebi tueta.

² Wa yaa tom ba ayen ba ga sak nuruba Naawen Naamu wie abe ba a tebi nuruba.

³ Wa ŋman weeni ba ayen, "Nama ale a cheŋ la, ni kan pa jaabjaab ale ni. Ni kan pa tachegsa, a yaase fotta, a yaase ŋandiinta, yaase ligra, abe ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po.

⁴ Yeri dii meena wuu ate ni a jo la, ni goa dula ate ku ga paari diipo ate ni a yaali ayen ni basi teŋ kala la.

⁵ Ni dan jam paari teŋ kanyi ate teŋ kala demma a dan kan te ni tia, ni daa basi dula jigini ni kpaanti ni naŋsanja paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyinj."

⁶ Yeezu ale ga biisi nueri la, ba yaa cheŋ teŋsanja meena a sak Naawen wamaŋsanja ale a tebi nuruba jigi meena.

⁷ Galili teŋka Naawa Ayerod a yaa jam wom wie ŋaai meena ale jam a nyε la, alege wa an jam miŋ ŋa kiri ya, dii nyinj la, nuruba gela ale jam a weeni ayen ka Jœ̄n ale yiri kum po,

⁸ ba gela me a jam a weeni ayen ka Elaja ale ŋman pilim jam, ba gela me a jam a weeni ayen ka dila po dila po Naawen biisiteerɔma wanyi ale yiti kum po.

⁹ Ayerod a yaa weeni ayen, "Mi gebi Jœ̄n zukku kama a basi alege ka wana ale la ate mi a wom wa wie?" Dila nyinj, Ayerod a yaa jam kasim a yaali ayen wa nya Yeezu.

¹⁰ Baai ate Yeezu jam tom la a yaa pilim jam a weeni wa dii meena ate ba nyε la. Wa yaa yik ba a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini ate ba cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida la.

¹¹ Nuru bɔanni ale wom ba warila, ba yaa saŋ va ba jam paari ba ate wa nyε ba tia ale sak ba Naawen Naamu wie ale tebi baai me ale jam a yaali tebika la.

¹² Wenni ale jam boro a siŋ la, wa ŋaaŋviirima pi ale bayewa a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Basi ate nuruma cheŋ teŋfisiaŋa ale tat-tanja ale gilim la a da ŋandiinta a de abe ba gisi goom jigi dii nyinj la, tama ale bo dela la, nuru ka dela jigini ayen wa nya ba zuwa."

¹³ Alege Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nama te ba ŋandiinta ate ba de."

Ba yaa tulisi wa ayen, "Tama ta ka borobotta tinu nyiini ale juma ŋaye. Fi a yaali ayen ti ga da ka ŋandiinta a te nuruma de meena?"

¹⁴ Dii nyinj la nuruma jam ka nidoaba tusa ŋanu.

Wa yaa weeni wa ŋaaŋviirima ayen ba weeni ba ate ba kali tɔgatɔga nuruba pisinu pisinu.

¹⁵ Wa ŋaaŋviirima a yaa nyε dila.

¹⁶ Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma ŋayewa a yaa zak zuk a nya wenŋmazuk a nyε Naawen jiam ale ge a yik borobottanja ale jumaŋa a ŋmari a pa te wa ŋaaŋviirima ayen ba chari nuruma.

¹⁷ Ba meena a jam de chak kama ale tali ate wa ŋaaŋviirima yaa cheesi ŋandiin talaŋa sueri busisa pi ale siye.

¹⁸ Da yenj ate Yeezu a jam boro a puusi Naawen wa dek wa nyiini, wa ŋaaŋviirima nyiini ale jam maa bo dula jigini. Yeezu yaa bek ba ayen, "Nuruba a weeni ayen mi ka wana?"

¹⁹ Wa ŋaaŋviirima yaa tulisi wa ayen, "Ba gela a wi fu ayen ka Jœ̄n Sokateerɔwa, ba gela me a wi fu ayen ka Elaja a yaa ŋman pilim jamu. Mba me a weeni ayen fi ka dila po dila po Naawen biisiteerɔma po wanyi waai ale yiri kum po la."

²⁰ Wa yaa ŋman bek ba ayen, "Alege nama dek a weeni ayen mi ka wana?"

Piita yaa tulisi wa ayen, "Fi ale Varibasidɔwa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom ate wa jam la."

²¹ Yeezu yaa kaam ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan weeni nuru waai wanni de,

²² Wa yaa ɻman weeni ayen, "Nuruba le basi ate mi Saalobiika a nam nna yegayega ate nisomma ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagroŋma a zeri mu abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa ɻata a dan paari m le yiri kum po."

²³ Wa yaa weeni ba meena ayen, "Nuru waai a dan a yaali ayen wa va mi, ku a fe kama ayen wa zeri wa dek yaalika abe wa gomsi wa dek daa meena a magsi kum abe wa jam va mu."

²⁴ Dii nyiŋ la, waai a dan kan gomsi wa dek a magsi kum alege goanti a yaali ayen wa boro wa dek nyiŋ, kula choa nyɔnɔwa, a jok wa nyuvunni kama. Waai abe dan jok wa nyuvuri wa ale va mi la nyiŋ kula nyɔnɔwa le vari wa nyuvunni a basi.

²⁵ Boan nyiŋŋa, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tɛŋzuk de meena masimu ale ge jogi wa nyuvuri ya?

²⁶ Nuru waai abe dan a chali chivie nyaka ale mi ale m sinsaŋŋa, mi Saalobiika a dan ɻman pilim jam ale m zulaŋa ale Kowa zulaŋa ale wa sabiiloma zulaŋa mi me le chali chivie ale kula nyɔnɔwa.

²⁷ Alege mi a weeni ka wensie ayen nama baai ale za dela la, ni ba gela a kan kpi abe ni ge nya Naawen Naamu."

²⁸ Yeezu ale biisi wienja de, ate daa ɻayopoi a jam taam la, wa yaa yik Piita ale Jeemsi ale Jɔɔn a ta ba jueli guuk kunyi zuk ayen ba puusi Naawen.

²⁹ Yeezu ale jam boro a puusi la, wa nimbidiaka a yaa deri tagri ate wa gattanja me a tagri a peenti a nyagsi nna yegayega.

³⁰ Nuruba baye a yaa deri za a biisi ale wa. Ba jam ka Moosis ale Elaja.

³¹ Ba me a jam a nyagsi ka nna yegayega. Ba jam boro a biisi ale Yeezu a magsi chaab ale ka wa ale wa chenj Jerusalem a ga kpi ate ku nueri a va Naawen popolanya ale magsi dii la.

³² Goom nna yegayega ale jam yik Piita ale wa vaanchaama. Ba ale yiri goomu po la, ba yaa nya Yeezu nyagsika yegayegaka ale nidɔama bayewa ale ba za ale wa.

³³ Nidɔama bayewa ale jam boro a yaa ba basi Yeezu abe ba chenj la, Piita yaa weeni Yeezu ayen, "M Nyɔnɔ, tama ale bo dela dii la a nala kama. Basi ate ti viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis soa kunyi abe Elaja me a soa kunyi." (Piita jam ze dii ate wa a biisi la.)

³⁴ Piita ale jam boro a biisi dila la, chiŋmari yaa jam lik ba. Di ale jam lik ba la ate yogsum a yaa yik ba ate

³⁵ lueluk a yaa nyini chiŋmanni po a weeni ayen, "Yeezu ale Mi Biik ate m lueri, ni be wom wa nalimnyiini."

³⁶ Lueluku ale ga biisi nueri la, ba yaa nya ale Yeezu a za wa dek wa nyiini. Va ɻala po ba an jam weeni sak nuru waaiya dii ate ba nya la.

³⁷ Vari ale veenti ate ba nyini guuku zuk a siŋ la, nuru bɔari ale jam tu wa.

³⁸ Nuru a yaa nyini nuru bɔanni po a kaari a yaa weeni ayen, "M Sagro, mi a saalim fu kama ayen fi nya m biika, wala nyiini ale m biik.

³⁹ Chichiribiok ale ta wa ate wa nyiem deri a kaari nna yegayega. Ku dan ga yiri, ku nyiem kasim chiak wa kama a fɔbi tɛŋ ate tintupuuk a nyini wa nɔanni po a nyini. Ku kasim a nye ka dila a te wa mula ku kan maari a basi wa.

⁴⁰ M be poom saalim ka fi ɻaanjiirima ayen ba yiak ku wa zukku po a basi alege ba an baga a nyeya."

⁴¹ Yeezu yaa weeni ayen, "Nama jinla demma baai tue ale kpari ate ni ka siaka me la, nama a yaali ayen mi bo ale ni ate ku paari ase ka dimpo la? M be le ta sudunji ale ni ate ku ga paari ka dimpo?" Wa yaa weeni biika kowa ayen, "Ta fi biika a jam dela."

⁴² Biika kowa ale jam ta wa cheena la, chichiribioku a yaa chiak biika a fɔbi tɛŋ ate wa nyiŋka deri a gok.

Alege Yeezu yaa weeni chichiribioku ale nin muna ale ge a tebi biika a yaa pa wa a te wa kowa.

⁴³ Ku yaa cha waai meena ate ba yaa nya Naawen pagrimu ale ka dii la.

Ba meena ale jam nya wakperikaliisaña de meena ate wa nye la, Yeezu yaa weeni wa ḥaañviirima ayen,

⁴⁴ “Ni kan bagim wie ḥaañ ate mi a yaali ayen m weeni ni la. Wienja de ale, ba le yik Mi Saalobiika kama a nyo nuruba nisa po.”

⁴⁵ Alege ba an jam minj wa ale biisi dii la kiriya. Ku jam ka wa susugi ba jigi ate ba kan baga a minj di kiriya. Alege yøgsum ale jam ta ba ate ba an bek wa ale weeni dii la kiriya.

⁴⁶ Ku ḥaañnyij ate wa ḥaañviirima a yaa ta nampaga ale chaab a bek chaab ase ka ba wana ale nuru kpion ba meena po.

⁴⁷ Yeezu yaa minj ba ale ta popola ḥaañ ba suniimaña po la, wa yaa yik biik wanyi a zaani wa tøj

⁴⁸ a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan zuli biik ase biika de la mi nyij, wa zuli ka mi dila. Waai me abe ale a zuli mi la, a zuli ka waai me ale tom mi ate m jam la, boan nyinjña, waai ate nama a poli ayen wa daa nuru kpion ni meena po la, ka wala dek ale nuru kpion ni meena po.”

⁴⁹ Jøon yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyønø, tama nya ka nuru wanyi ate wa pa fi yonni nyij a yiak chichiribaaata nuruba zuima po a basi ate tama yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyij la, wa daa tama po.”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wa kan weeni wa ayen wa basi dii nyij la, nuru waai a dan kan a nye ayen fi basi dii ate fi a nye la, kula nyønøwa, a maari fu kama.”

⁵¹ Yeezu daanja ale jam moata ayen wa chej wenjømazuk la, wa yaa poli wa popola meena ayen wa a chej ka Jerusalem tøjka.

⁵² Wa yaa tom nuruba ayen ba de ninj a chej Samaria tøjka tøjfiik

kanyi po a ga gomsi magsi a limsi wa.

⁵³ Alege nuruma a jam zeri kama ayen wa kan jam ba tøjka dii nyij la, ba jam seba chak kama ayen Yeezu popola meena a bo ka wa Jerusalem chelimu po.

⁵⁴ Wa ḥaañviirima Jeemsi ale Jøon ale nya ale nuruma a zeri wa la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ti Nyønø, fi a yaali ayen ti basi ate bolim nyini wenjømazuk a jam de nuruma de?”

⁵⁵ Ba ale bek wa dila la, wa yaa chiem nya ba a weeni ba ale nin muna,

⁵⁶ ate ba basi tøj kala chelim ale ge chej tøjfiik ka choa.

⁵⁷ Ba ale jam bo siuku po a chej la, nuru wanyi a yaa weeni Yeezu ayen “M le va fu a chej juijui meena ate fi a chej la.”

⁵⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Goadunsa ta vie kama a jo, nuinsa me abe ta tugta kama me a jo, alege Mi Saalobiika potim ka m dek yeri a goa.”

⁵⁹ Yeezu yaa weeni nuru wa choa ayen, “Jam va mu.”

Alege nuru wala a yaa tulisi Yeezu ayen, “M Nyønø, basi ate m linj chej a ga pa m kowa a gu abe m jam va fu,”

⁶⁰ Alege Yeezu yaa tulisi nuruwa me ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi ate kpeema a pa ba dek kpeeba a gu, alege fi tuini ale fi chej ga biisi Naawen Naamu wie ate nuruba wom.”

⁶¹ Nuru wa choa me a ḥman weeni Yeezu ayen, “M Nyønø, m le va fu kama alege, mi a saalim ayen fi basi ate m linj banti m yenni demma abe m jam va fu.”

⁶² Yeezu ḥman tulisi wa me ayen, “Waai a dan pa wa nisa a vi niigakunni zuk a kpa alege ḥman cheemu a nya ḥaañ, kula nyønøwa an magsi Naawen naamu po boka.”

10

¹ Ku ḥaañnyij ate Yeezu yaa ḥman lueri nuruba pisiyopoi a yaa tom ba baye baye ayen ba de ninj a chej

teñsaja meena po ale juijui meena ate wa dek weeni ayen wa le cheñla.

² Wa yaa weeni ba ayen, "Teñka a nyε ase ka talim kpiem ate ḥandiinta a zuak nna yegayega bu po alege tuimtomdōma an piisi la. Ni yaa be juisi ḥandiintanja nyɔnɔwa ate wa tom tuimtomdōba ate ba nyε ate ḥandiintanja jo dōk.

³ Ni yaa be a cheñ. Ni nya, mi a tom ni kama ayen ni nyini a cheñ ase pabisa ate ba pa basi piina sunsunj dii la.

⁴ Ni dan a cheñ, ni waai kan pa ligra foowa yaase foruwa, a yaase nuensa. Ni kan wari zaani siuk ayen ni puusi waai ya.

⁵ Yeri dii meena wuu ate ni a jo di po, ni nyiem linj puusi yenni demma a weeni ayen, 'Naawen le ta niaka jam yenni de po.'

⁶ Nuru waai abe dan bo yenni po ate wa a yaali ayen Naawen niak wa yenni, niak kaai ate nama a te wa la, le bo ale wa. Alege nuru a dan boro ate wa kan yaali Naawen niak wa la niak kaai ate nama weeni ayen ka bo yenni po la le pilim ḥman jam ka ni dek jigi.

⁷ Ni dan bo yeri po, ni kasim bo dila po a de abe ni a nyu jaab buuri meena ate ba nyε a te ni la dii nyinj la, ku a fe kama ayen ba tuni tuimtomdōwa wa tutunanja. M ḥman a weeni ni kama ayen ni kan a togli yie.

⁸ Ni dan cheñ teñ po ate ba nyε ni tia, ni de jaab buuri meena ate ba nyε a te ni la.

⁹ Yɔgnyeensa a dan bo teñka po ni tebi ba abe ni weeni ba ayen Naawen Naamu a moata ba kama.

¹⁰ Alege ni dan ga jo teñ po ate ba an nyε ni tia, ni taam ka su kpeentanja a zaani a weeni ayen,

¹¹ 'Ni teñka tintain tii dek ale mañ tama nantaataanja la, tama kpaanti ka tila a basi ni nyinj ate ku sak ayen ti a kaam ni kama, abe ni seba nyaku de ayen, "Naawen Naamu a moata ba kama."

¹² M be a weeni a sak ni kama ale wensie ayen da dii danni ate Naawen cheena ayen wa bo buusa a te waai meena la, ku le pagra ka nna yegayega a poom gaam ku ale jam pagra dii a te Sodom teñka la.

¹³ "Koraziin ale Beteseida teñsaja a jok wein kama boan nyiña, ase Taaya ale Saidon teñsaja a daam dan nya, Ka Naawen ale nyε wakperikaliik sii la ase nama Koraziin ale Beteseida demma ale nya ḥja dii la, ba daam te basi ba tuimbaataanja tomka kama dañdanja ale sui kaasunj.

¹⁴ Alege, dai dii danni ate Naawen a le jam bo nuruba buusa la, ku kan pagra yegayega a te Taaya ale Saidon demma ase nama Koraziin ale Beteseida demma ate ku ale pagra dii yegayega a te ni la.

¹⁵ Alege nama Kapernaum demma a poli kama ayen ba ale zak ni zaani kama ate ni cheñ wenjazuk wa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ku a fe kama ate ni sinj bolim buui ale kan maara kpimsi la po."

¹⁶ Yeezu yaa weeni wa ḥaañviirima ayen, "Waai a dan wom nama, wa wom mi me kama, alege waai a dan zeri nama, wa zeri mi me kama. Waai abe ale a zeri mi la, a kan zeri ka mi nyiini, wa a zeri ka waai dek ale tom mi la."

¹⁷ Nuruba pisiyopoiwa ate Yeezu a jam tom ba ayen ba nyiem cheñ teñsaja po la, a yaa ḥman pilim jam ale supeentik a weeni Yeezu ayen, "Ti Nyɔnɔ, chichiribaata me dek a siak te ti kama fi yonni nyinj."

¹⁸ Wa yaa tulisi ba ayen, "Mi nya Sitaana ale wa nyini wenjazuk nna ase wenni ale nyagsi la a jam lo.

¹⁹ Ni nya de m te ni ka pagrim ate ni baga a tabi wiiga ale nuenta zuima, ale dachiaka Sitaana ale wa pagrimu meena, alege nyaña de meena po wariwari a kan daani ni.

²⁰ Alege mi a weeni kama ayen ni kan basi ate ni sui peenti nyiini ale chichiribaataanja ale siak a te ni la, ni basi ate ni sueña peenti ale ba

ale ḥamarisi ni yueña wenḥmazuk
po la.”

21 Yeezu ale biisi dila a nueri la,
Naawen Chiika a yaa deri te wa
supeentik ate Yeezu yaa weeni ayen,
“M Kowa, fi waai ale ka wenjma Zuk
ale tñzuk Nyõnõ la, mi a te fi jiam
ale fi ale pa fi wienja a suk ale baai
ale ta yam ale minchakka la jigi ale
ge pa ña a sak baai ale kan ta yam
ale minchakka la. Mm, wensie m
Kowa, nyaku de meena abe ka fi dek
ale a yaali dii la ate fi nyø.”

22 Yeezu yaa njman weeni ayen, "Nanta meena, mi Kowa ale pa ba a te mi. Nuru waai abe ze mi wa Biika ale ka waai la, ka m kowa nyiini ale seba. Be ka wana ale seba mi Kowa? Ka mi wa Biika nyiini, ale baai ate mi, wa Biika a yaali ayen m dak wa a sak la."

²³ Wa yaa virim wa nyaanviirima nyiini jigi a weeni ba ayen, "Nama baai ale a nya wienja de ate ni a nya nna la, ta supeentik kama.

²⁴ Dii nyinj la, Naawen biisiteeroba yegayega ale nalima yegayega a jam a yaali kama ayen ba nya nama ale nya dii la, alege ba an jam nya ya. Ba jam a yaali kama me ayen ba wom nama ale wom dii la, alege ba an jam wom ya.”

25 Sinsanja sagroma po wanyi a yaa yiri zaani a bek Yeezu bega ayen wa nyε wa a nya. Wa yaa jam bek Yeezu ayen, "M Sagro, m le nyε ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la?"

26 Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Ba ñmarisi Sinsañja po ayen ka boan la? Na a weeni ayen ka boa?"

27 Nuruwa yaa tulisi ayen ba
ñmarisi kama ayen, "Ku a fe kama
ate fi yaali Nyɔnɔwa fi Naawenni ale
fi sunum meena, ale fi chiik meena,
ale fi pagrim meena ale fi popola
meena, abe fi yaali fi saalo choa ase
fi ale a yaali fi dek dii la."

²⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi tulisi mu a magssi kama, be nyenya de meena, ale fi le boro."

29 Alege Sinsanja sagrowa ale jam
a yaali ayen wa sak ayen wa ka
wayorisima nyonya la, wa yaa bek
Yeezu ayen, "Ka wana abe ale mi
vaanchoa?"

³⁰ Yeezu yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, "Nuru ale jam nyini Jerusalem təŋka a sin Jeriko təŋka. Wa yaa ga jo zueba sunsun ate ba yeeri wa gattanja ale nak wa a mɔata koka a yaa basi wa ale ge chen.

³¹ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa po wanyi a yaa yiti va siuk kula me a cheŋ. Wa ale jam nya ale nuruwa dua la, wa yaa logri va siuku nakpiak a taam.

32 Livai demma po wanyi me jam nyini va siuk kula degadega a cheñ. Wala me ale jam paari nya nuruwa la, wa me a logri va siuku nakpiak a taam.

³³ Alege Samaria deno me a yaa nyini siuk kula degadega a chej a yaa jam paari nya nuruwa ate jiirim a yaa yik wa ale nuruwa,

34 ate wa yaa chen wa jigi a pa kpaam a sugri wa niraŋa, alege pa daam a kpiiri nyo ɳa po a yaa bobi ɳa. Wa ale nyé dila a ga nueri la, wa yaa pa nuruwa a kali wa dek duŋka zuk a ta wa chen yeri dinyi po a nya wa zuk nalimnyiini ate

35 vanni ga veenti ate wa pa
daa nya tutuna ligra a te yenni
nyonwa alege weeni wa ayen,
'Nmasi nya wa zuk. Fi ale a kaasi
ligra a yaase nandiinta dii meena
nuruwa nyin la, m dan pilim nyman
jam m le tuni fu ku meena.' "

36 Yeezu ale weeni wann de a nueri la, wa yaa bek Sinsanja sagrowa ayen, "Fi ale wom wann de la, nuruma de batawa po ka ba wana ale nuru waai ate zuema nak la yaanchoa?"

³⁷ Sinsanja sagroma yaa tulisi ayen, "Ka nuru waai ale nya wa ata jiirimu ale wa la."

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Be chen ga nye ase nuru wala ale nye dii la degadega."

³⁸ Ku ኃaannyinj ate Yeezu ale wa
naanyiirma a jam a chen la, ba yaa

jam paari təñfiik kanyi po ate nipōk wanyi a jam tuesi wa a ta jo wa yenni po. Nipowa yoi ale Maata.

³⁹ Wa suok me ale jam boro ale wa, wa me yoi ale Mæeri. Mæeri a yaa jam kala Nyɔnɔwa təñ a wom wa sinsaŋña,

⁴⁰ alege Maata popola meena jam bo ka dikka jigini. Wa sui an jam peenti ale Mæeri ale jam basi wa dek wa nyiini ate wa boro a dik la, ate wa yaa chen Yeezu jigi a ga bek wa ayen, "M Nyɔnɔ, ku peenti fi sui kama ate fi nya mi dek m nyiini ale boro a dik ɻandiintaŋa la? Weeni m suoku ate wa jam maa maari mu."

⁴¹ Alege Nyɔnɔwa yaa tulisi wa ayen, "Maata, Maata, ka boan ale soa ate fi basi ate wie yegayega a danni fu?

⁴² Fi ze ayen ka wa yen nyiini ale magsi nyeka? Mæeri abe lueri ka waman kala. Nuru a kan baga a tuesi di wa jigi ya."

11

¹ Da yen po ate Yeezu a yaa jam chen jigi dinyi a boro a puusi Naawen. Wa ale ga puusi nueri la, wa ɻaanviirima po wanyi a yaa weeni ayen, "M Nyɔnɔ, sak ti ate ti seba Naawen puusa ase Jœn ale sak wa ɻaanviirima dii la."

² Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni daa ni puusi, ni be puusi nna,
'Tama Ko,

basi ate nuruba te fi yonni zula,
di ale welema la nyiŋ.

Basi ate waai meena a va fi noai
ase ba Naab la.

³ Te ti da yen da yen ɻandiinta,

⁴ Abe fi von ti wabaatanja a te ti,
dii nyiŋ la,

tama a von a te baai ale a nyε
wie a kaasi tama la kama.
Kan te ti a jo nyenyaka po.'

⁵ Yeezu yaa ɻman weeni ba ale
wamagsini ayen, "Ase nama po
wanyi a nin ta doa ate fi yaa yiri
goota sunsun po a chen wa jigi a
weeni wa ayen, 'M doa, m cheena
ayen fi piem mu ka borobotta tita,

⁶ dii nyiŋ la, m doa ale nyiem
jam m yenni yɔgyɔgla, alege m ka
jaabjaab ayen m te wa ate m cheena
fi jigi ayen fi maari mu.'

⁷ Ate wa yaa duak wa dɔkku po a
tulisi fu ayen, 'Kan daani mu. Dɔkku
kpari kama yɔgyɔgla de. Mi ale m
bisaŋa abe dua a goa kama. Mi an
baga a yiri a te fi jaabɔa.'

⁸ Ka nama wana dek doa le wa
tulisi nna? Ni basi ate m weeni a
sak ni ayen, wa dan poom kan baga
a yiri a te fu boroboruku, fi ale ka
wa doa la nyiŋ. Wa ale yiti a te fu
jaab meena ate fi a yaali la dii la, fi
ale ka a chali chivie alege kasim a
bek la.

⁹ "Ni be basi ate m weeni a sak ni
ayen waai a dan a yaali jaab, wa bek
Naawen ale wa le te wa, wa gisi me
ale wa le nya, wa dan za dɔkku noai
a nak ba le lak te wa.

¹⁰ Boan nyiŋa, nuru waai abe ale
a bek jaab wari la a nya kama, waai
me abe ale a gisi jaab la a nya kama,
waai me abe ale a nak dɔkku nɔanni
la, ku a lagri kama a te wa.

¹¹ Biik a dan juisi wa ko ayen wa
te wa jum wa le pa waab a te wa?

¹² Yaase wa dan juisi kpajein wa le
pa nuoŋ a te wa?

¹³ Alege nama baai ale chim wa
banyeerisa la a dan seba tiirim
maŋsa ni bisa teka m be m ɻman
weeni ka ti kowa ale bo wenɻmazuk
la a nin yaa wa pa Naawen Chiika a
te baai a ale a juisi wa la?"

¹⁴ Da yen ate Yeezu yaa ɻman boro
a yiak chichiribiok nuru wanyi zuk
po a basi. Chichiribioku a jam ka
gaaun a yaa nyε ate nuruwa chim
gaaun me. Chichiribioku ale ga
nyini la, nuruwa yaa ɻman baga a
biisi ate ku deri cha nuru baai ale
bo dula la.

¹⁵ Alege nuruma gela a yaa jam
weeni ayen, "Ka chichiribaatanja
naawa, Beelzebu ale te wa pagrimu
ate wa baga a yiak chichiribaata
nuruba zuima po a basi."

¹⁶ Ba gela a jam a yaali ayen ba
nyε wa a nya, yaa weeni wa ayen
wa be nyε wari ate ba nya ate ku

sak ba ayen wa pagrimu a nyini ka wenjazuk.

17 Alege Yeezu ale jam mij ba popolanja ale ka dii la, wa yaa weeni ba ayen, "Tεŋ kaai ale poori ka dek tɔgatɔga a kpalim chaab ale ka dek ka nyini la, a kan beni, ka a tali ka guuta. Yie a dan a nyε kpaliŋsa ale chaab ba a poori ka chaab.

18 Sitaana me abe ka dila degadega. Wa dan poori wa dek a ta chaab ale wa dek, wa naamu ale nyε ka se a baga a zaani? Nama weeni kama ayen ka chichirib-aataŋa naawa, Beelzebu pagrim nyinj ale soa ate m baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi.

19 Be dan ka wala pagrim ate mi baga a nyε dila, ni basi ate m bek ni ayen nama dek nuruma abe nya ba pagrimu me ka be a baga a nyε wa ḥala chaama? Bala abe le ba bo ni buusa ale ni le tulisi dii la.

20 Ku be dan ka Naawen pagrim nyinj ate mi baga a yiak chichirib-aata nuruba zuima po a basi, ku be a sak kama ayen Naawen Naamu jam ni jigi kama.

21 "Nidɔa pagrɔ a dan gomsi wa dek a magsi a limsi wa yeri, wa jaab kan be.

22 Alege nidɔa pagrɔ wa choa waai ale ta pagrim gaam wa la, a dan jam tu chaab ale wa a nak wa yiak, wa le tuesi ḥanta baai meena ate nuruwa a pa gomsi wa dek la kama alege a pa wa ḥantaja a chari wa dɔaba.

23 "Nuru waai abe ale kan va mi la, a kan yaali mi nyummoa. Waai me abe ale kan basi ate mi ale wa a maa chaab a tigsi ḥantaja a nyo jigi yεn la, kula nyɔnɔwa abe ḥmasi kati a waaj kama.

24 "Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a ga nyini, ku yaa nyiem bo ka goanni po a cheŋ a gisi jigi ayen ku vuusi. Ku be dan kan nya jigi ayen ku vuusi, ku ḥman a weeni ka ku dek ayen, 'M le ḥman pilim cheŋ ka yeri dii ate m basi la.'

25 Wa dan jam paari wa le nya ale ba vaari yenni po kama a gomsi di a magsi.

26 Ku dan nya dila, ku pilim a ḥmani kama a ga a ta chichirib-aata ti chaab tiyopoi tii ale ḥman chim chichiribaata dek nalimnyini a gaam ku dek la a jam. Ti meena yaa maa chaab a jo bo nuruwa zukku po. Nna abe basi kama yɔgla, ate nuru a ḥmasi bie gaam wa ale poom liŋ ka dii la."

27 Yeezu ale biisi nna a nueri la, nipɔk wanyi ale jam maa bo nuru boanni po a yaa lagi wa lueluku biisi ate ku jueli wein ayen, "Yeezu, nipɔk waai ale biak fu ate fi ḥnoosi wa a chim la ta wein kama."

28 Alege Yeezu yaa tulisi nipowa ayen, "Aawo, ka baai ale a wom Naawen Wanni ale va di la ale ta wein."

29 Nuruma a jam ḥmasi zuak ka nna yegayega a gilim Yeezu ate wa jam diem boro a sak ba. Wa yaa weeni ayen, "Jinla demma ka nuru baata, nya ba ale a bek mu ayen m nyε wakperikaliik ate ku sak ayen m nyini ka Naawen jigi. Mi a weeni ni kama ayen ba kan nya wakperikaliik a ḥman gum dii ale nyε Naawen biisiteerɔ waai ate ba a wi ayen Jona la jigi ya.

30 Ase Jona ale jam chim wari dii a te tεŋ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, dila degadega ate mi Saalobiika a le chim wari a te jinla demma me.

31 Tεŋ kanyi ale boro ate ba a wi ka ayen Siiba. Tεŋka de naawa jam ka nipɔk. Dila powa ni dek kokpiŋka Solomon a jam ka waai ale ta yam nna yegayega, ate tεŋzuk meena jam seba wa noai po la. Da yεn ate Siiba Naawa de a yaa nyini wa tεŋka a jam wa jigi ayen wa wom wa yammu sinsaŋŋa. Alege wa dii ale bo dela la a gaam Solomon kama. Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen da dii danni ate Naawen le jam bo nuruwa buusa la, Siiba Naawa de le yiri zaani kama a tɔarin jinla tεŋka demma ale nin muna.

³² Buusa boka danni me a dan paari, Niineve demma me le yiri zaani kama a tɔarinj ni dii nyinj la, ba ale wom Jona sinsan̄ja la, ba basi ba tuimbaataŋa tomka kama. Ni be basi ate m ȳman weeni a sak ni ayen wa dii ale bo dela la, a gaam Jona kama.”

³³ Yeezu yaa ȳman magsi wa-magsini ayen, “Nuru karo a tɔati bolimzeun a pa ku sugi a yaase wa pa jaab a lik ku. Wa pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya, ate baai ale a jo dɔkku po la a nya bolimu.

³⁴ Fi nummu abe a nyε ase ka bolimzeun a soa fi nyin̄ka meena. Fi nummu abe dan nala, fi nyin̄ka meena a sueri ale ka bolimu nyagsika. Alege nummu a dan kaasi fi nyin̄ka meena a sueri ale ka legi.

³⁵ Be kpesi fi dek ayen jaab buui ale bo fi po la ka welensa alege daa legiya.

³⁶ Fi nyin̄ka meena abe dan sueri ale welensa ate ka juijui ka biem po, ka meena be le bo ka welensa po ase fi nyiem ale tɔati bolim ate fi a nya dii la.”

³⁷ Yeezu ale jam biisi a nueri la, Farisii wanyi a yaa weeni ayen ba kuli ate ba de ȳandiinta. Yeezu yaa siak ate ba jo kali ayen ba de,

³⁸ ate ku cha Farisii wa nna yegayega ate wa nya ale Yeezu a de alege an nari wa nisaŋa ase ba kisiku ale a sak dii la.

³⁹ Nyōn̄wa a yaa weeni wa ale wamagsini ayen, “Nama Farisiima a nyiem sugri ka beerisaja ale taasaŋa ȳaŋsa, alege ni puusaŋa po ka varuk popola ale gaasa nyiini ale sueri.

⁴⁰ Ni ka betta. Nama ze ayen Naawen ale nyε jaab ȳaaŋ la wa maa nyε ka wa puuka po me?

⁴¹ Dila nyinj la ni pa ȳanta baai ale bo beerisaja ale taasaŋa po la a te ȳanjagsaŋa ate jaab meena a nala a te ni.

⁴² “Alege nama Farisiima a jok wein kama boan nyin̄a, ni a te Naawen ka jaab buui ate wa soa la a ta nyini ni tinaŋ masisa ale tinaŋ

tɔasa ale tinaŋsa si chaab a gum du alege, chiem ni ȳaaŋ a te wensieŋa. Ni be ka yaalika me ale Naawen ya. Ku be a fe kama ayen ni te jam a yaali wensie tuima kama abe ni ta yaalika me ale Naawen abe ni kan basi ȳala meena.

⁴³ “Nama Farisiima abe ȳman diem jok wein kama, dii nyinj la, ni a yaali ka zukpaglik sii ate ba lueri a te nuru baai ale magsi zula teka la zuima kalika ni tuka diinana po. Ni be a yaali kama me ayen nuruba a puusi ni a te ni zula yaba peelitaŋa po ate waai meena a nya ni.

⁴⁴ Ni be jok wein me kama dii nyinj la, ni a nyε ase ka boosita ale doa alege nuruba an baga a nya ti a yaase ba ze ayen ti ka boosita la.”

⁴⁵ Juuma Sinsan̄ja sagrōma po wanyi a yaa tulisi wa ayen, “M Sagrō, fi ale biisi nna la, fi le tama me kama.”

⁴⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama Sinsan̄ja sagrōma me jok wein kama dii nyinj la, ni basi kama ate nuruba a ji jib tii ale gaam ale jika alege nama a kan poli ayen ni pa niyen a tabri ji ba.

⁴⁷ Boan nyin̄ja, ni se ka boosi nalinsa a te Naawen biisiteerōma baai dek ate nama kokpien̄saŋa a ko la.

⁴⁸ Dila nyinj nama nyeka a sak kama ayen ni siak kama ale ni kokpien̄saŋa ale nyε dii la. Boan nyin̄ja ka bala ale ko ba ate nama me yaa a se boositaŋa a teeri ba.

⁴⁹ Dila ale soa ate Naawen Yammu a weeni ayen, ‘M le tom biisiteerōba ale tuimtomdōba ate ba jam ba jigi. Ba be le ko biisiteerōma ale tuimtomdōma de ba gela abe ba basi ate ba gela a nya ninam.’

⁵⁰ Ku be a fe kama ayen jinla demma a nya waalika ba ale ko biisiteerōma de meena la a ta nyini diipo ate ba nyε tɛŋka la,

⁵¹ a ta nyini Abil a ga paari Zakaria ate ba jam ko Juuma Puusika Yenni kuŋkuŋku ale welensaŋa jigini sunsuŋ la. Ka wensie, jinla demma ale

nya waalika nyaŋa de meena nyiŋ.

⁵² "M be ɻ̄man a weeni ka nama Sinsaŋja sagrōma ayen ni jogi wein kama, boan nyiŋja ka nama ale ta sebika saafiika. Ni dek abe kan jo, alege ni kan siak ayen baai ale a yaali joka la a jo."

⁵³ Yeezu ale ga basi dula jigini ale cheŋ la, Sinsaŋja sagrōma ale Farisiima a jam a tɔariŋ wa kama nalinmyiini a bek wa bega nna yegayega.

⁵⁴ a pii nyiŋ a nyε ayen wa biisi kaasi ate ba nya siuk a bo wa buusa.

12

¹ Ase nuru bɔanni ale kasim jam de tusa diichoa jigi yerj a yaa tabi chaab zuk la, Yeezu a yaa de niŋ a weeni wa ɻ̄aanjviirma ayen, "Ni kpesi ni dek ale Farisiima dabin-tanja, mi a weeni ka ba pimpaasi-manya.

² Wari karo ayen di suk yɔgyɔgla a dua ate di kan maari a nyini peelim chum diipo. Wari dii meena me ale chim wasusugi la, ku a fe kama ayen di nyini peelim ate nuruba seba.

³ Dila nyiŋ la, fi dan biisi wari legi po, ku a fe kama ayen kantueŋ ba wom di. Wari dii me ate fi waasi dɔk po la, ku a fe kama ayen di jueli gboŋ ate nuruba wom.

⁴ "M dɔaba, ni kan a chali yɔgsum ale nurubiiga. Wa baga a ko ka fi nyiŋka alege ku ɻ̄aanjnyiŋ wa an ɻ̄man baga a nyε fi wari di choa.

⁵ Ni basi ate m dak a sak ni waai ale magsi ayen ni a chali yɔgsum la. Wala ale Naawen, waaι ale wa ko fu abe wa ta pagrim a ɻ̄man pa fu a yuk basi bolim buui ale kan maari kpi la po. Wensie ate mi a weeni ayen ka wala ate ku a fe ayen ni chali wa yɔgsum.

⁶ "Ba kan yik nuin fiisa sinu a da ka ligbie ɻ̄aye? Alege Naawen kan banj bunyi la wari ya.

⁷ Naawen poom seba fi Zukku suisanya ale piisi soa dii la kama. Dila nyiŋ la, ni kan chali yɔgsum,

boan nyiŋja, Naawen jigi nama gaam nuin fiisa diichoa kama.

⁸ "Nuru waai a dan nyini peelim nuruba niŋ a weeni ayen wa va ka mi, Mi Saalobiika me a le nyε ka dila degadega Naawen sabiiloma niŋ.

⁹ Alege waaι me a dan nyini peelim nuruba niŋ a zerj mi, Mi Saalobiika me a le nyini ka peelim a zerj wa me Naawen sabiiloma niŋ.

¹⁰ "Nuru waai a dan le Mi Saalobiika kula nyɔnɔwa a le nya vonjteka kama, alege waai a dan le Naawen Chiika, kula nyɔnɔwa kan nya vonjteka.

¹¹ "Nuruba dan yik fu a ta jam zanani tuka diinaŋa po a yaase nalima niŋ a yaase kpaga niŋ, ayen ba bek fu bega, kan basi ate ku daani fu ale fi le fi nyε dii a biisi nyini la a yaase fi le fi biisi dii la,

¹² dii nyiŋ la, dila powa, Naawen Chiika a le sak fu fi le fi biisi dii la."

¹³ Nuru a yaa nyini nuru bɔanni po a bek Yeezu ayen, "Sagrō, weeni m suoku ate wa basi ate ti lueri ti kowa ale tali ɻ̄anta baai a te ti la a chari chaab."

¹⁴ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "M doa, ka wana ale te mi siuk ayen m bo nama buusa a yaase m lueri ɻ̄anta a chari nama niyewa?"

¹⁵ Yeezu bek ba dila alege a yaa weeni nuru bɔanni meena ayen, "Ni kpesi ni dek ate ni kan chim ɻ̄anyaalik nyamma dii nyiŋ la, nyuvuri potim daa ni nin a nya ɻ̄anta yegayega."

¹⁶ Yeezu yaa maggi wamagsini de a sak ba ayen, "Jigsiro ale jam ta wa talim ate bu yaa ta ɻ̄anta nna yegayega.

¹⁷ Wa yaa poli ayen, 'M ka jigi a nyo m ɻ̄antaŋa de meena du. M le nyε ka se?'

¹⁸ Wa yaa ɻ̄man weeni wa dek ayen, 'M le nyε ka nna: M le nak ka m buanja a lonsi abe m se bu kpeema a pa m ɻ̄antaŋa meena a nyoro.'

¹⁹ M dan nyε dila a nueri m yaa weeni m dek ayen, m dega, fi ta ɻ̄andiinta ka nna yegayega a de ate

ku ga a paari bena yegayega. Kan a yiili, a de abe fi a nyu abe fi a nyε fi yaaka.'

²⁰ Alege Naawen yaa weeni wa ayen, 'Fi ka beruk, yokku de ku a fe kama ate fi kpi. Be ka wana a le wa soa fi ḥanta de meena ate fi gomsi zaani la?'

²¹ "Ku be ale ka dii la ale la ale baai ale kasim pa ḥanta a zaani a jigsia jigi alege Naawen nimbie po ba ka jaabca."

²² Yeezu yaa weeni wa ḥaanviirima ayen, "Dila abe ale soa ate mi a weeni ni ayen ni kan a yiili ale ni nyuvoona, ase ni le nya ḥandiinta ka be a de vuugi, a yaase gatta a jo lik ni nyiṣsanja.

²³ Dii nyiṣ la, nyuvuri a gaam ḥandiinta kama, fi nyiṣka me abe gaam gatta kama.

²⁴ Nama dek abe nya t̄enka nuinsanja, si kan bori ḥanta yaase si a che ḥanta, si ka bua ayen si pa ḥanta a nyoro, alege nyaku de meena ka Naawen ale a te si ḥandiinta. Nama abe gaam nuinsa kama!

²⁵ Ni basi ate m bek ni wari, ka nuru wana dek ale kasim a yiili ale wa bena noai ate wa yiilika a basi ate bein yen la a lueri gum wa benaja po?

²⁶ Fi be dan kan baga a nyε wa fiika de, ka boan ale soa ate fi a yiili nyaŋa de meena.

²⁷ Ni ḥman nya tiisanja ale wuutanja ale a nyε ba puutanja la, ba kan tom a yaase ba a yok gatta, alege ni basi ate m weeni sak ni ayen Nakpionku Solomon ale jam jigsidii nna yegayega la, wa jam ka gatta ate ti nala a paari tiisanja ale wuutanja de puutanja.

²⁸ Alege Naawen abe dan a te ti gatila chaab wuutanja de tii nyiem ale boro jinla alege chum ba ḥman pa ti nyo bolim po la, ku a fe kama ayen wa te nama me gatta. Ka boa ale soa ate nama siaka an soa diiya?

²⁹ "Dila nyin ni kan kasim a yiili abe ni pa ni popola meena a basi ni

ale ni de abe nyu jaab buui la jigiya.

³⁰ Dii nyiṣ la, ka baai ale kan seba Naawen la ale kasim chali a vi ḥantajan de, alege nama kowa poom seba ayen nama me a yaali ḥantajan de kama.

³¹ Dila nyiṣ ni de niṣ a pa ni popola meena a basi Naawen naamu po alege ate Naawen a yaa basi ate ḥantajan de meena me a jo ni nisa po."

³² Yeezu yaa ḥman weeni ayen, "Nama baai ale kan piisi la ate mi a weeni ni ayen, ku an magasi ayen ni a chali yōgsum, dii nyiṣ la, ni kowa poli kama ayen ku ka wamanj nna yegayega atē wa pa wa naamu a te ni.

³³ Ni pa ni ḥanta baai ate ni ta la a da a pa ligrajan a te ḥanjagsa. Ni yaali ligra fot tii ale kan maari a kaasi la, ate ni jigsika meena a bo wenjazuk juijui ate ḥanta kasim boro taam wuu ate zueba an baga zu la, a yaase ḥanta an baga de ba la.

³⁴ Dii nyiṣ la, ni jigsika ale bo juijui la, ni sunummu me a bo ka dula.

³⁵⁻³⁶ "Ni gomsi ni dek a limsi Mi Saalobiika jamka ase yom nyiem ale gomsi ba dek dii a limsi ate ba nyōnōwa ga nyini nipōk faarika tigi po a jam la. Tomteerōma nyiem jo ka ba gattanja a t̄oati ba kanaasaŋa ate ba nyōnōwa yaa dan jam a wi ba abe ba lagi dōkku nōanni bunyi dekki ate wa yaa jo.

³⁷ Baai ate ba nyōnō a jam a paari ale ba kan goa la, ta wein kama. Wensie, wa dan jam nya dila, wa le yeeri wa kasaauku a dueni t̄en abe wa de niṣ a yik ba kali ate ba de ḥandiinta ate wa dek a de niṣ a poom nyε ḥandiintanja a chari.

³⁸ Ba nyōnōwa a dan ḥman pilim jam a paari yok dii po ale ba kan goa, tomteerō bala ta wein kama.

³⁹ Alege yōgoyōglia de ni basi ate m weeni a sak ni ayen, yenni nyōnōwa abe dan seba dii po ate zuewa a le jam wa yenni la, wa te kan goa ale ge basi ate ba a kaasi wa yenni a jo di po.

⁴⁰ Dila nyij la, mi a weeni ni kama ayen ku a fe kama ate nama me gomsi ni dek a magsi dii nyij la, Mi Saalobiika a le jam ka diipo ate ni kan poli ayen m le jam la."

⁴¹ Piita yaa bek Yeezu ayen, "M Nyɔnɔ, fi a weeni wamagsini de a sak ka tama nyiini yaa waai meena?"

⁴² Yeezu yaa weeni ayen, "Ku be a fe kama ayen ni meena chim yanta nyam ase tomteero waai ale ka yam nyɔnɔ ate wa nyɔnɔwa yaa lueri wa ayen wa a nya wa yenni zuk nalinnyiini abe wa a nyɛ ɻandiinta a te yom bimbala diipo meena ale magsi ayen wa nyɛ a te ba la.

⁴³ Alege tomteero waai ale nyɛ nyaku de ate wa nyɔnɔwa nyiem a jam yeri a yaa nya la, ta wein kama.

⁴⁴ Wensie, ate mi a weeni fu ayen wa nyɔnɔwa a le pa wa ɻantaja meena a nyo ka wa nisa po ayen wa a nya.

⁴⁵ Alege tomteerɔwa a dan weeni ayen wa nyɔnɔwa goa a beni ka yegayega ale jamka, ate wa yaa yiri a nak wa yom bimbala, nidoama ale nipooma meena a gum chaab alege a yaa nyɛ ɻandiinta a de ale nyu daam buk,

⁴⁶ wa nyɔnɔwa ale ɻman pilim a jam ka da dii danni ate wa kan poli ayen wa le jam la. Wa nyɔnɔwa a dan jam paari, wa le te tomteerɔwa de ka waalika ase baai ale kan a va Naawen noai la po.

⁴⁷ "Tomteero waai ale seba wa nyɔnɔwa ale a yaali ayen wa nyɛ dii a te wa alege wa kan gomsi wa dek a nyɛ la, ale nya ka waalika ale nagta nna yegayega.

⁴⁸ Alege tomteero waai ale kan seba wa nyɔnɔwa ale a yaali ayen wa nyɛ dii a te wa alege wa nyɛ wari dii ale magsi wa nya nagta la, wa le nya ka nagta nna magla. Nuru dan te fu yegayega, wa a poli ayen wa tuesi fi jigi ka yegayega me. Wa be dan te fu nna yegayega gaam taam, wa poli ayen wa tuesi fi jigi ka nna yegayega me a gaam taam."

⁴⁹ Yeezu yaa weeni ayen, "M jam ayen m cheeni ka bolim a basi teŋzuk. M dek be a yaali kama ayen bu te tɔati ya.

⁵⁰ M ta ka ninam ayen m musi bu po ase nuru ale a musi nyiam po dii la. M sui abe kaasi kama ase ka m nin tuesi ninammu de a nueri.

⁵¹ Nama a poli ayen mi jam ayen m ta ka suyɔgini a jam teŋzuk de? Aawo, ni basi ate m weeni a sak ni ayen m jam ayen m ta ka chaab poorika jam.

⁵² A ta nyini yɔgyɔgla a chen, nuruba banu a dan bo ba yeri po, ba le poori ka tɔgatɔga ate nuruba bata a maa chaab a ta chaab ale nuruba baye.

⁵³ Ate ko ale ta chaab ale wa biik ate biika me a ta chaab ale ka kowa. Ate ma ale tɔ chaab ale wa lie ate lie wa me a ta chaab ale wa mawa. Ate ɻianipɔk ale ta chaab ale wa sampɔk ate sampowa me a ta chaab ale wa ɻianipowa."

⁵⁴ Yeezu yaa ɻman weeni nuruma ayen, "Nama nyiem a dan ga nya chijnmari ale di sobri ni deri a poli kama ayen ka ɻmoruk ale a yaali ku ni ate ku sum ni.

⁵⁵ Ni nyiem a dan ga nya ale viok a nyini yiseok gen a cheena, ni a poli kama ayen wulum wein a moata ate bu sum jam.

⁵⁶ Ni ka pimpaasiroba. Ni baga a nya teŋka ale chijnmaanja kama a baga a seba ku ale ka dii la. Be ka boa ale soa ate ni an baga miŋ wa ɻjaai ale a nyɛ yɔgyɔgla la?

⁵⁷ "Ka boa ale soa ate ni an baga a poli wa dii ale magsi nyeka la?

⁵⁸ Nuru a dan poti ni a ta ni chen, ni biisi magsi chaab ate wa kan dari ni ale pagrim a ta chen nuru waai ale a biisi biisanja la jigiya. Wa dan nyɛ dila biisanja nyɔnɔwa a le pa ni a nyo ka polisa nisa po ate ba me yaa pa ni a nyo likka dɔk po.

⁵⁹ M be le weeni ni ayen, ni be nya ba kan lagi ni ate ni nyini ase ka ni nin tuni pamini meena a kan tali ale ligbiri me la."

13

¹ Yeezu ale jam boro a biisi la, nuruba gela a yaa jam weeni a sak wa naawa Paalot ale ko Galili demma ba gela ba ale jam boro a nyε kaabka a te Naawen dii la.

² Ba ale weeni sak wa dila la, wa yaa tulisi ba ayen, "Nama a poli ayen Galili demma de baai ale jam nam nna la, a chim ka tuimbaata nyam a gaam Galili demma mbala?

³ Aawo, ni be dan kan basi ni tuimbaataja tomka, nama me le kpi ka bala ale kpi dii la.

⁴ Yaase ni basi ate m ɻman bek ni ayen, nama a poli ayen nuruba pi ale naaninjka ate Jerusalem teŋka Sailom yeri kpien wonjku a jam lo ba zuk a ko ba la a chim ka tuimbaata nyam a gaam nuru baai meena ale bo Jerusalem teŋka po la?

⁵ Aawo, alege mi a weeni kama ayen ni dan kan basi ni tuimbaataja nama me le kpi kama."

⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini ayen, "Nuru ale jam ta kiŋkanj wa talim po. Nuruwa yaa yiri da yeŋ a yaali moota alege wa an nya jaaboa.

⁷ Wa yaa weeni waai ale a nya talimu zuk la, ayen, 'Nya de, bena ɻata ale nna ate mi kasim a yaali moota kiŋkanjka de zuk alege kan nya jaaboa. Che bu lonsi, ale mi ze jaab buui nyij ale soa ate bu a de teŋka ɻandiintanja la.'

⁸ Wa yaa tulisi wa ayen, 'M nyɔnɔ, basi ate bu zaani benni de ɻmani ate m tu gilim bu a nyε bibaam a yuk gilim bu.

⁹ Bein a dan ɻman paari ate bu yoani, ku nala, alege bu dan kan yoani ya, fi yaa che lonsi.'

¹⁰ Da yeŋ ba Vuusum Danni dinyi dai ate Yeezu jam boro a sak nuruba ba tuka diinaja kunyi po.

¹¹ Nipok wanyi a yaa jam maa boro ate chichiribiock a bo wa zuk po a nyε ate wa chim gbaruk a paari bena pi ale naaninj. Tuemu a jam nyε kama ate wa gori an ɻman baga a teenti wa dek a zaani.

¹² Yeezu ale ga nya wa la, wa yaa wi nipowa ayen, "Nipowa, fi kan ɻman chim gbaruwa",

¹³ a yaa pa wa nisaŋa a vi nipowa zuk ate wa yaa deri teenti wa dek bunyi dekki a yiri zaani ɻmai a te Naawen pimpauk.

¹⁴ Alege tuka dɔkku kpagini ale ga nya dila la, wa sui yaa puuri dii nyij la, ku jam ka ba Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu nyε dila. Tuka dɔkku kpagini a yaa weeni nuruma ayen, "Daa ɻayuebi ale boro ate ti pa ɻala a tom tuima. Nuru waai a dan a yaali ayen wa nya tebika wa jam daanja de po. Ku daa ti Vuusum Danni ate ba a nyε dila!"

¹⁵ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Nama ka pimpaasiroba boan nyinjña, nama wanyi wanyi a foli ni niiga ale ni bonsaŋa kama a nya ba zuk a ta a cheŋ ate ba a nyu nyiam ni Vuusum Danni.

¹⁶ ɻagyɔgla, be ka Abraham ɻaanbiik ale nna ate Sitaana kasim ta wa keŋken a ga paari bena pi ale naaninj. Ku be an magsi ayen mi me foli nipowa de ale bo Sitaana nisa po la Vuusum Danni?"

¹⁷ Yeezu tulisika de a jam pa wa dachaasaŋa nyo ka chivie po nna yegayega alege nuruma sue a jam peenti ka nna yegayega ale wakperikaliik sii ate Yeezu jam nyε la.

¹⁸ Yeezu yaa bek ayen, "Naawen Naamu a nyε ase ka boan la? M le pa ka boan jaab a magsi chaab ale bu?

¹⁹ Bu a nyε ase ka nna la. Bu a nyε ase ka be dii ate ba a wi ayen 'mastad' ate nuru yaa pa bori wa talim po la. Binni a yaa nyini a chim tiib ate nuinsa yaa jam a yok si tugta bu naŋsaŋa nyij."

²⁰ Yeezu ɻman bek ayen, "M be le ɻman pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu?

²¹ Bu a nyε ase ka dabinta ate nipok a pa nyo taasi kpeeni ale boroboruk zom po ate bu piri nna yegayega a sueri di meena dii la."

²² Yeezu yaa va təŋkpieŋsaŋa ale təŋ fiisaŋa po a cheŋ Jerusalem ale a sak nuruma.

²³ Nuru wanyi a yaa bek wa ayen, "M Nyɔnɔ, nuru baai a le ba nya varibasika la an soa diiya?"

Yeezu yaa tulisi ba ayen,

²⁴ "Ni nyɛ nyinbiiri ate ni va dɔk kuui nɔanni ale kan soa dii la a jo dii nyin la nuruba yegayega a le ba pii nyin ayen ba va dula jo alege ba kan baga.

²⁵ Yenni nyɔnɔwa yaa dan yiri lik dɔkku nɔanni ni yaa weeni ayen, 'M nyɔnɔ lagi dɔkku nɔanni a te ti.' Ni dan weeni dila, wa le tulisi ni ayen, 'Mi ze ni ale nyini ka juijui la.'

²⁶ Ate ni yaa weeni wa ayen, 'Tama ale fi a de nɔndiinta ale chaab kama. Fi be sak nuruba tama təŋka kama.'

²⁷ Alege wa le ŋman tulisi ayen, 'Mi ze ni le nyini ka juijui la. Nama gaasa nyamma, ni be mi niŋ!'

²⁸ Ni ni a kum kama abe ni pa nisima a su noa po a dom ase ni nin nya Abraham ale Aizik ale Jekob ale Naawen biisiteerɔma meena a bo Naawen Naamu po. Dila powa ale nama bo ka bu peelim.

²⁹ Nuruba ale nyini kori gen ale yeri niŋ gen ale yiseoku gen ale wiiluku gen a jam kali fi jigi, fi jigi tigi kpeeni po Naawen naamu po.

³⁰ Ate ba gela baai daam ale wari ḥaaŋ yɔgɔgla la a yaa de niŋ ale ge ate ba gela me baai ale de niŋ yɔgɔgla de la a yaa wari ḥaaŋ."

³¹ Yeezu ale boro a biisi la, Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, "Ku a fe kama ayen fi basi dela jigini abe fi nyini a cheŋ jigi yon dii nyin la, Naawa Ayerod a yaali ayen wa ko fu kama."

³² Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni ga weeni pimpaasima nyɔnɔwa ayen m bo ka dela a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi ale a tebi ba gela me jinla ale chum ate vonun a dan paari abe m nueri m tuimaŋa.

³³ Alege ku a fe kama ayen m bo m siuku po a cheŋ jinla ale chum ale

vonun dii nyin la, ku an magsi ayen Naawen biisiteerɔwa a kpi jigi jigiya, ka Jerusalem təŋka po nyiini ate wa le kpi."

³⁴ Yeezu yaa ŋman weeni ayen, "Oo, Jerusalem, Jerusalem, təŋ kaai demma ale a yuk Naawen biisiteerɔma, baai ate wa tom ba ni jigi la ni yuk ale tana a ko. Ka bu dina ate mi kasim a yaali ayen m yik ni nuruma a pɔbi ni ase kpiak ale a pɔbi ka bisa dii la alege ni kasim a zeri?

³⁵ Dila nyin la, da yeŋ cheena ate Juuma Puusika Yenni a kan nya nuru di po. Be ka wensie ate mi a weeni ni ayen ni kan ŋman nya mi alege ate di danni jam ate ni yaa weeni ayen, 'Naawen le niak waaile a jam ti Nyɔnɔwa yonni nyin la.'

14

¹ Vuusum Daanja dinyi ale jam paari la, Yeezu yaa cheŋ Farisi denowa wanyi yeri ayen wa de nɔndiinta. Nuruwa jam ka kpagi. Dila danni Farisiima ale Naawen Sinsaŋja sagrɔma yaa kasim jam a nya Yeezu ase wa le nyɛ wari ya.

² Nuru wanyi a yaa boro ate wa nisima ale wa naŋsa a jam fuusi nna yegayega a yaa za Yeezu niŋ

³ ate Yeezu yaa bek Sinsaŋja sagrɔma ale Farisiima ayen, "Sinsaŋja a siak ate nuru a tebi yɔgnyeensa Vuusum Danni yaa ŋa kan siagi?"

⁴ Alege ba an tulisi wariya. Yeezu yaa tebi nuruwa ate wa kuli.

⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ase ni wanyi a nin ta biik yaase naab ate ba wanyi a yaa lo vilini po Vuusum Danni, ni kan yeeri biika, yaase naamu Vuusum Danni dila degadega a ta a nyini?"

⁶ Alege ba an jam baga a tulisi wa beŋŋa de me po.

⁷ Ba ale jam a kali ayen ba de la, Yeezu yaa nya ale nichamma ba gela a lueri jigi maŋsaŋa a kali. Yeezu

ale nya dila la, wa yaa biisi magsi wamagsini ayen,

⁸ "Nuru a dan wi fu ayen fi jam maa de tigi ɣandiinta, kan kali jigi maŋja. Dii nyiŋ la, ku baga a nyε kama ate nuru waai ale ɣman chim nuru kpion̄ a gaam fi la a jam ayen wa maa de tigin̄ ɣandiinta.

⁹ Ku dan nyε dila, nuru waai ale wi fu ayen fi jam a maa de tigin̄ ɣandiinta la, a le jam ɣaaŋnyiŋ a weeni fu ayen fi yiri abe fi ge ate nuru waai ale ɣman gaam fu la a kali. Dila abe a ta ka chivie a jam fi jigi, dii nyiŋ la, wa ale weeni fu ate fi siŋ teŋ la nyiŋ.

¹⁰ Alege, nuru abe dan wi fu ase dila la, fi dan cheŋ, ga kali juijui ale kan magsi fi kali la, ate waai ale wi fu la a yaa jam fi jigi a weeni fu ayen, 'M doa, yiri jueli jam kali jigi maŋka de.' Nna le ta zula a jam fi jigi ate waai meena nya.

¹¹ Dii nyiŋ la, nuru waai ale pa wa dek a chim nuru kpion̄ la, ba le zaab wa, alege nuru waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion̄."

¹² Yeezu yaa weeni Farisii waai ale wi wa ayen wa jam ate ba de la ayen, "Fi dan nyε kantueŋ a yaase yok ɣandiinta a poli ayen fi wi ate nuruba jam maa de, kan wi fi dɔaba yaase fi suaata yaase fi mabisa yaase fi kalimotido baai me ale jigsi la, dii nyiŋja la, bala meena waai a dan nyε ɣandiinta tigi, ase dila la ba pilim a wi fi me kama. Dila abe dan nyε, ku a sak ase fi nya fi ale nyε dii la tutuna kama.

¹³ Fi dan ta ɣandiinta tigi, wi ɣanjagsa,

¹⁴ ale gbatta, ale gbaŋsa, ale yeeba ate fi nya niaka, dii nyiŋ la, bala waai an baga nyε wari ase dila la a tuni fu. Ka Naawen a le wa tuni fu dai dii danni ate wayorisima nyam le yiri kum po la."

¹⁵ Nidɔama wanyi ale jam maa kala a de ɣandiinta la a yaa wom dii ate Yeezu a weeni la a yaa weeni wa ayen, "Baai a le ba kali a de

Naawen Naamu tigin̄ ɣandiinta la, ta wein kama."

¹⁶ Yeezu me yaa tulisi wa ale wa-magsini ayen, "Nuru ale jam nyε wa ɣandiinta tigi nna yegayega a yaa wi nuruba nna yegayega ayen ba jam de.

¹⁷ Ba ale ga dik ɣandiinta la, wa yaa tom wa tomteerɔwa ayen wa nyiem a weeni baai meena ate wa wi la ayen ba jam ale jaab meena a gomsi magsi kama.

¹⁸ Alege ba meena wanyi wanyi a yaa tulisi ayen ba kan nya siuk a jam. Waai ate tomteerɔwa a de niŋ ga weeni la, yaa weeni ayen, 'M da ka teŋ ate ku a fe ayen m ga nya ka. Mi a saalim mi an baga a jam.'

¹⁹ Wanyi me a jam weeni ayen, 'M da ka m lalikpaansa bunu ate mi a cheŋ ayen m ga pa si kpa nya. Mi a saalim mi an baga a jam.'

²⁰ Wa choa me a jam weeni ayen, 'M faari ka nipɔk, dila nyiŋ mi an baga jam.'

²¹ "Tomteerɔwa a yaa ɣman kuli a ga weeni wa nyɔnɔwa nyaŋa de meena. Ku yaa puuri wa nyɔnɔwa sui nna yegayega ate wa weeni wa tomteerɔwa ayen, 'Chali nyini teŋka po su kpeentanja nin̄ ale gugottanja po a wi ɣanjagsa ale gbatta ale yeeba ale gbaŋsa ate ba jam.'

²² Ku an bola beni ya ale ge ate tomteerɔwa a nyini a pilim jam weeni wa ayen, 'M nyɔnɔ, m nyε dii ate fi weeni mu ayen m nyε la kama. Ba jam kama alege dɔkku an diem sueriya.'

²³ Tomteerɔwa nyɔnɔwa yaa ɣman weeni wa ayen, 'Cheŋ jigi ɣaaai meena ale kali gilim teŋka po la a ga fe nuruba ate ba jam sueri m yenni.

²⁴ Mi ale a weeni ni ayen baai meena ate m liŋ wi la, ba wanyi me la noai a kan tiri mi ɣandiinta de.'

²⁵ Da yen̄ ate nuru bɔari a yaa va Yeezu a cheŋ ate wa chiem a weeni ba meena ayen,

26 “Nuru waai ale a jam mi jigi ayen wa chim m ḥaañviiro la an baga a chim ase kula nyōnōwa a nin ta yaalika ale mi a gaam wa ale a yaali wa ko, yaase wa ma, yaase wa pok yaase wa bisa yaase wa suaata yaase wa tōaba yaase wa dek me dii la.

27 Waai a dan a yaali ayen wa va mi alege an gomsi wa dek a magsi kummoa, kula nyōnōwa an baga chim mi ḥaañviiro.

28 “Ase ni wanyi a dan a poli yeri kpien woñ jueli wein seka, wa a kali ka zimm a poli wa a le wa pa jaab buui ale jaab buui a se ate yenni ga nueri la. Wa ale poli nya me ase wa ta ba yegayega ya.

29 Kan daa di, wa dan nyubi nyubini alege wa an baga a se nueriya waai meena le nya wa ale nyε dii la a la wa kama

30 a weeni ayen, ‘Ni nya nuruwa de ale pilim wa yeri seka alege an baga a se nueri yie.’ ”

31 Yeezu ḥman pilim magsi di choa ayen, “Naab abe dan nyini peelim ale nuruba tusa pi ayen wa kpalim chaab ale naab wa choa waai ale ta nuruba tusa pisiye la, ku a fe kama ate wa kali teñ zimm a poli a nya ase wa ta pagrim yegayega a baga tu chaab ale naab nwala ya.

32 Wa be dan nya ale wa an baga, wa a tom ka nuruba ate ba de niñ a ga tu naab nwala siuku po a saalim wa ate ba nyε magsi chaab alege ate naawa dek a diem bo siuku po niñniñ a cheena.”

33 Yeezu yaa weeni ayen, “Dila nyinj la mi a weeni ni kama ayen ni wanyi me la an baga chim mi ḥaañviiro ase ka wa nin yeeri wa nisa jaab buuri meena ate wa ta la po.

34 “Yesa masa kama, alege si masimu a dan kan boro fi an ḥman baga nyε ate si a massa.

35 Si ḥman ka kiriya a magsi bibaam a yaase jaabjaab pa nyeka ba be yuk si a basi kama. Waai abe

ale ta tue a wom mi ale a biisi dii la, ni basi ate wa wom.”

15

1 Da yenj ate lampoo cheesiroba yegayega ale wabaata nyam bachaab a jam ayen ba wom Yeezu sinsanja.

2 Farisiima ale Juuma Sinsanja sagroma a yaa maa chaab a ḥnuuni a weeni ayen, “Nuruwa de a pa wa dek a gum chaab ale ka wabaata nyam ale a de ale ba me.”

3 Yeezu yaa weeni wamagsini a bek ba ayen,

4 “Ase ni wanyi a nin ta piisa kook ate kunyi be, wa a nyε ka se? Wa le basi ka pa ḥanjalala pineuk ale neoku sagini po alege yaa nyiem a gisi kuui ale be la ate wa nya ku.

5-6 Wa dan ga nya ku wa sui ale peenti yegayega ate wa a zak ku a vi ḥmankpala ta kuli. Wa dan ta kuli wa yaa wi baai ale kali moata wa la ale wa dɔama a ta ba jam jigi yenj a weeni ba ayen, ‘M sui peenti ka nna yegayega dii nyinj la, m nya pa kuui ale be la kama. Ni be basi ate ti meena sue peenti’

7 Mi a weeni ni kama ayen ka supeentik kala degadega ale ka bo wenjazuk ase tuimbaata nyōnō wanyi a nin basi wa tuimbaatajanu tomka. Wala nyinj, supeentik yegayega bo wenjazuk kama ale waai ale tagri basi wabaata nyeka la a gaam supeentik kaai ate wa ta ale nuruba pineuk ale neok baai ale ka wayɔrisima nyam la kama.”

8 Yeezu yaa ḥman magsi wamagsini di choa ayen, “Ase nipok wanyi a nin ta ligbie pi ate ligbinni dinyi a yaa be wa a nyε ka se? Wa tɔati ka bolimzeun a vari dɔkku meena a gisi nalimnyiini ate wa ga nya di.

9 Wa dan ga nya di wa ale wi wa dɔama ale baai ale kali moata wa ate ba jam jigi yenj a weeni ba ayen, ‘M sui peenti yegayega dii nyinj la, m nya m ligbie dii ale be la kama. Ni be basi ate ti sue peenti.’

10 Supeentik kala dega dega ate Naawen Sabiiloma a tara ase tuimbaata nyɔnɔ wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka."

11 Yeezu yaa ɻman magsi wa-magsini di choa ayen, "Nuru ale boro a ta wa nidɔabilisa baye.

12 Wa bibaanjka a yaa weeni wa ayen, 'M koa, ɻanta baai ate fi ale lueri a chari mi ale m suoku la, pa mi ɻantajan a te mi yɔgyɔgla.' Nuruwa yaa siak a yaa chari ba wa ɻantajan.

13 Daa magla ale ga taam la, bibaanjka a yaa pa wa ɻantajan meena a da a yaa yiri chej sateŋ nna niŋniŋa. Dula jigini wa yaa nyɛ nanbolini a kaasi wa ligranja meena.

14 Wa ale ga de wa ɻantajan meena a nueri la, kom nna yegayega a yaa jam teŋ kala alege wa ɻman ka jaabjaaboa.

15 Wa yaa chej teŋ kala nuru wanyi jigi ate nuru wala a yaa ta wa a chej wa talim ayen wa a nya die zuk.

16 Wa sui ate jam peenti kama yegayega ase wa nin nya siuk a maari a de deeŋa ɻandiintaŋa, alege nuru an jam te wa jaabjaaboa.

17 Alege ku ɻaanŋnyiŋ ate wa yammu jam la, wa yaa weeni wa dek ayen, 'M kowa tomteerɔma meena a ta ɻandiinta ka nna yegayega a gaam ba deka alege mi bo dela ayen m kpi ale kom.'

18 M le yiri kama a kuli ga weeni m kowa ayen, M Koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi.

19 Ku an ɻman magsi fi ale wi mu ayen fi biiga, a nyɛ mu ase fi tomteerɔma po wanyi la.'

20 Biika ale ga poli dila la, wa yaa deri yiri a kuli wa kowa jigi.

"Wa ale jam bo siuku po a cheena yeri la, wa kowa a yaa nya wa. Jiirim a yaa yik wa kowa ate wa chali nyini a ga tu wa siuku niŋ a pa wa nisanja meena gbaari wa biika alege a yaa puusi wa.

21 Biika yaa weeni ayen, 'M koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. Ku

an ɻman magsi ayen fi wi mu ayen fi biiga.'

22 Alege wa kowa yaa na wi tomteerɔma ayen ba nyɛ nwuli a ta garuk kuui ale nala nna yegayega wa gattanja meena po la a jam jo wa. Wa weeni ba ayen, 'Ni pa nifelinni a su wa nisanja abe ni pa nuensa a su wa.'

23 Ni ga yik naabiik kaai ale biigi la a ta jam ko. Ate ti nyɛ ɻandiin kpeenta tigi ate ti nyɛ supeentik ale chaab.

24 Dii nyiŋ la, m biika de a jam kpi kama, alege yɔgyɔgla de wa vua kama, wa jam be kama alege yɔgyɔgla de ti nya wa kama.' Ba yaa deri piilim ba ɻandiintaŋa deka ale diinta.

25 "Ba ale jam boro a nyɛ nyaŋa de meena la, wa bikpagini a diem jam bo ka talim. Wa yaa ale jam nyini peelim a cheena a jam boro a moata yeri la, wa yaa wom yiilaŋa ale gogtanja.

26 Wa ale jam paari la, wa yaa wi tomteerɔma wanyi a bek wa ayen, 'Ka boan ale a nyɛ?' Tomteerɔwa yaa tulisi wa ayen,

27 'Ka fi yuawa ale ɻman pilim jam ate fi kowa yaa ko naabiik kpien tanjanini, dii nyiŋ la wa nya biika kama ale jaabjaab ka wa, wa ta nyiŋyɔgsa kama.'

28 "Bikpagini ale wom nna la, wa sui a yaa a puuri nna yegayega ate wa zeri ayen wa kan ɻman a jo yenni. Wa kowa yaa nyini saalim wa ayen wa jo

29 alege wa tulisi wa ayen, 'Nya de, benanja de meena wuu ate mi tom te fu nna ase yomo la, m be an zeri fi noai me. Ka boan jaab ate fi nyɛ te mi? Ale buuk me la, fi an te mi ayen m nyɛ ɻandiinta tigi ale m dɔama.'

30 Alege fi biika de waai ale ta fi ɻantajan a chej ga yik kaasi nipɔk kaasunta zuk, a yaa dan pilim jam fi yiri yik naabiik kaai ale zuak nna yegayega la, a ko te wa!'

31 Wa kowa yaa tulisi wa ayen, 'M biiga, fi kasim bo ale mi ka daa

meena, m be ale ta jaab buui meena la ka fi abe ale soa.

³² Alege ku magsi kama ayen ti boro a de ale a gok dii nyij la, fi yuawa a daam kpi kama alege yogyøglø de wa vua kama, wa daam be kama alege yogyøglø de ti nya wa kama.’”

16

¹ Yeezu yaa ɻman weeni wa-magsini ale wa ɻaanviirma ayen, ‘Nuru ale jam boro a jigsı nna yegayega a yaa ta tomteerø waai ale a nya wa ɻantaja meena zuk la. Wa jam ka wa tomteerøma meena kpagi. Nuruba yaa bobri ale jigsirowa ayen, nuruwa kaasi wa ligranya kama.

² Jigsirowa yaa wi wa a bek wa ayen, ‘Ka boan jaab wari ate mi a wom a magsi chaab ale fi dila? Pai m ɻantaja meena ale fi ale nyø ba dii ale dii la a te mu, dii nyij la, fi an ɻman baga a chim waai ale a nya m ɻantaja meena zuk la.’

³ Tomteerøwa yaa weeni wa dek ayen, ‘M nyonøwa a yaa wa yiak mu kama tuimaja po. M be le nyø ka se nna? M be ka pagrim a kpa, chivie abe ta mu ase m nin nyiem a juisi.

⁴ Aaya, m seba m le m nyø dii yøgyøglø de la, ate m dan jogi m tuimaja abe m ta døaba baai ale ba nyø m tia ase m nin chej ba yeenja la.’

⁵ “Wa yaa wi nuru baai meena ale ta wa nyonøwa pama la, ate ba jam wa nyonøwa jigi a bek nin denowa ayen, ‘Fi ta m nyonøwa ka dina?’

⁶ Nuruwa yaa tulisi ayen, ‘M ta ka kpaam pami samønsa kook.’ Wa yaa weeni wa ayen, ‘Pa fi pamini gbaŋka nwuli a ɻmarisi ka po ayen fi ta ka kpaam pami samønsa pisinu.’

⁷ Wa ɻman pilim bek nuru wa choa dila degadega, ate nuruwa tulisi wa ayen, ‘Mi ta ka “wiiti” pami busisa tusidi.’ Wa ɻman pilim weeni wa me ayen, ‘Wa ɻmarisi a nyø wa pamini gbaŋka po nwuli ayen wa

ta ka “wiiti” busisa kobsa naanin pampi.’

⁸ “Tomteerøwa de nyonøwa a yaa te wa pimpauk ale wa yammu tuimaja de ate wa baga tom ayen wa nya wa dek chum diipo la nyij. Ka wensie ate mi a weeni ayen jinla teŋka demma a ta Yam kama a seba tuima tomka a gaam nuru baai ale a va Naawen noai la.”

⁹ Yeezu yaa ɻman biisi a chej a weeni ayen, ‘Dila nyij, m be a weeni kama ayen ni pa teŋzuk de jigsika a de døata ale nuruba ate jigsika a dan kan boro, abe ba nyø ni tia wenjazuk yeenja po.

¹⁰ Nuru waai ale ta wensie wafisa zuk la, a ta wensie kama me ale wakpeema. Waai me abe ale kan ta wensie wafisa zuk la, a ka wensie me ale wakpeema.

¹¹ Naawen pa teŋzuk de ɻantaja ba gela a nyo ka ni nisima po. Ni be dan kan pa ba a tom tuima a magsi chaab ale wa ale weeni ayen ni pa ba a nyø dii la, wa be le nyø ka se a ta siaka ale ni ate wa pa wensie jigsika a te ni?

¹² Ni be dan kan ta wensie me ale jaab buui ale chim nuru jaab la, ka wana le wa pa jaab a te nama ate wa chim ni jaabøa.

¹³ “Tomteerø waai abe karø a ta nuruba baye ate ba chim wa nyamma ate wa tom a te ba meena, dii nyij la, ku a fe kama ayen wa kisi ba wanyi a be wa a yaali ba wanyi yaase wa a zuli wanyi abe wa a le wanyiwa. Nuru an baga a pa wa dek a te Naawen ale ɻman pa wa dek a te ligra yaalika me.”

¹⁴ Farisiima ale wom nyanya de meena la, ba yaa nyø wa a la dii nyij la, ba ka nuru baai ale a yaali ligra nna yegayega la.

¹⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, ‘Nama ka baai ale a chim nuruba nimbiø po ayen ba pa ni chim nuru maŋsa alege ka Naawen nyiini ale seba ni suniimaŋa po ale ka dii la. Dii nyij la, wie ɻaaai ate nurubiik a pa ɻaa a chim wamaŋsa la, ɻaa ka ɻaaai ate Naawen kisa la.

16 "Moosis Sinsanja ale Naawen biisiteeroma biisaŋa jam ta pagrim kama a ta jam paari diipo ate Jɔɔn Sokateerowa a jam boro la, alege a zaani dila powa, nuruba a kasim a wom Naawen wamaŋsaŋa sinsanja a magſi chaab ale Naawen Naamu kama ate waai meena a fe ayen ba jo bu po.

17 Alege ku an tɔa ti wenŋmazuk ale teŋzuk a muriŋ be, alege ku pagra kama ate Moosis Sinsanja po dinyi magla me la a muriŋ be.

18 "Nuru waai a dan zeri wa pɔk alege faari wa choa, kula nyɔnɔwa a nyɛ ka kabonj. Nuru waai me abe ale a faari nipoŋ waai ate ba zeri la, a nyɛ ka kabonj me.

19 "Jigsiro ale jam boro a kasim a jo garuk tii diak ale pagra nna yegayega la. Daa meena wa kasim jam a de ka masim.

20-21 Jajak me ale jam boro. Wa yoi ale Lazarus. Nira ale kasim jam nyɛ wa nyiŋka meena ate baasa kasim jam a leeli ŋa me. Wa kasim jam doa ka jigsirowa de yenni nansiŋku. Wa sui a jam peenti ka nna yegayega ase wa nin nya siuk ate wa de ŋandiin tii ale jam a lo jigsirowa teebuluku teŋ la.

22 "Da yenj ate jajakka de a yaa kpi ate Naawen sabiiloma yaa pa wa a ta jueli ga kali wenŋmazuk Abraham tenj.

23 Da yenj ate jigsirowa me yaa kpi ate ba gu wa, ate wa cheŋ kpiluŋ juijui ate wa nyiŋka a kasim jam a dom nna yegayega ate wa zak zuk a nya Abraham ale wa yalima nna yegayega ate Lazarus me a yaa kala wa gauŋ.

24 Jigsirowa a yaa kaari a wi Abraham ayen, 'M koa, ta jiirim ale mu abe fi tom ate Lazarus pa wa nandummu a lusi nyiam po ate bu zi m giŋgeluŋ ku nyiŋ, dii nyiŋ la, m nyiŋka meena ale a dom nna yegayega bolimu de po.'

25 "Alege Abraham yaa tulisi wa ayen, 'M biiga, a teeri diipo ate fi jam vua la, fi jam ta ka ŋanmaŋsaŋa

meena alege Lazarus a jam soa ŋanbaataŋa meena. Alege yɔgɔgla de, wa boro a de ka masim dela jigini, alege ate fi ta nyiŋdomma nalimnyiini.

26 Daa dila nyiini, ale kaasiya, ka goluk ale limsa a dua tama ale fi sunsunj, ate baai ale a yaali ayen ba nyini dela a jam fi jigi la, an baga a taamu, yaase waai me abe dan a yaali ayen wa nyini fi jigi a jam tama jigi wa an baga a taamu.'

27 Jigsirowa a yaa weeni ayen, 'Ku be dan ka dila, mi a saalim kama m koa ayen fi tom Lazarus ate wa cheŋ m kowa yenni

28 juijui ate m ta suaata tinu la. Wa ga kaam ba ate bala me kan jam nyiŋdomma jigini de.'

29 "Abraham yaa tulisi wa ayen, 'Fi suaataŋa a ta Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanja kama ate ŋa a kaam ba, ku be a fe kama ayen fi suaataŋa abe lagi tue a wom ŋa ale a weeni ba dii la.'

30 Jigsirowa a yaa ŋman tulisi ayen, 'M koa, aawo, alege nuru a dan yiri tama baai ale ka kpilima la po a cheŋ ga weeni ba ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka.'

31 Abraham ŋman tulisi wa ayen, 'Ba dan kan a yaali ayen ba wom Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanja ale a weeni dii la, nuru a dan poom yiri kpilima po me a ga weeni ba, ba kan diem a wom.' "

17

1 Yeezu yaa weeni wa ŋaanŋviirima ayen, "Ku a fe kama ayen nuruba nyɛ ni nya ate ni tom wabaata. Alege waai ale wa nyɛ dila la, a jogi wein kama.

2 Ku ate zunchoŋ kama a te kula nyɔnɔ ase ba nin pa ni kpeeni a bobo yik wa ŋiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po a gaam wa nin nyɛ ate bisaŋa de wanyi a tom wabiok.

3 Dila nyiŋ la, ni kpesi ni dek ale wa dii meena ate ni a nyɛ la.

“Fi suok a dan nyε wabiok, tɔariŋ wa ale nin muna ate wa dan basi wa wabaataŋa tomka fi vonj te wa.

⁴ Wa be dan nyε kaasi fu a paari ku noai buyopoi da yeŋ ale ɣman weeni fu ku noai buyopoi ayen wa siak wa kaasurŋku ku a fe kama ayen fi vonj te wa.”

⁵ Tuimtomdɔma yaa weeni ba Nyɔnɔwa ayen, “Nyε ate ti siaka a zuak a nyoro.”

⁶ Ate wa me yaa tulisi ba ayen, “Ni siaka a dan soa ase jabiri fiik la, ni baga weeni kinŋkaŋka de kama ayen, ‘Voori fi dek a yiri ga zaani mogi kpeeni nyiamu po’, ate ka sum siak ni noa a yiri ga zaani du.

⁷ “Ase ni wanyi a nin ta tomteerɔ ate wa a kpa a yaase wa a kasi fi piisa. Wa nin ga nyini sagini a jam, fi deri a weeni wa ayen wa nyε nwuli a jam de wa ɣandiintarja?

⁸ Ni kan goanti weeni wa kama ayen, ‘Dik juncɔai ɣandiinta a te mu abe fi pa garuk nalun jo a limsi mu ate m de a nueri abe fi me yaa de fi ɣandiinta?’

⁹ Nama a poli ayen ku a fe kama ate tomteerɔwa Nyɔnɔwa nyε wa jiam ale wa ale weeni wa ate wa nyε dii la? Aawo.

¹⁰ Ku be ka dila, nama me jigi. Ni dan tom Naawen ale weeni ni ayen ni tom dii la a nueri, ni weeni ni dek ayen, ‘Tama ka tomteerɔba. Dila nyin la ku an magsi wa nyε ti jiam. Ti tom ka dii ale magsi ayen ti tom la.’ ”

¹¹ Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem la, wa jam va ka Samaria ale Galili tɛn̄sa sunsun̄ po a cheŋ.

¹² Wa jam boro a jo ka tɛn̄fiik po a yaa ga zik gama pi ate ba za nna niŋniŋa,

¹³ a kaari ate ku a jueli a weeni ayen, “Ti Nyɔnɔ, Yeezu, ta jiirim ale ti.”

¹⁴ Yeezu ale nya ba la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheŋ a ga pa ni dek a sak Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa.” Gamaŋa ale jam bo siuku

po a cheŋ Puusika Yenni kpaŋŋa jigi la, ba yaa deri nya nyinŋɔgsa.

¹⁵ Ba wanyi ale chuiri nya ale wa ta nyinŋɔgsa la, wa yaa pilim ɣmani ale a pak Naawen ate ku a jueli nna yegayega

¹⁶ a yaa jam paari Yeezu a lo wa naŋsa tɛŋ a nyε wa jiam. Nuruwa a jam ka Samaria deno.

¹⁷ Yeezu yaa bek wa ayen, “Daa nuruba pi ale nya nyinŋɔgsa la? Mbala neoku a bo ka be?”

¹⁸ Ba wanyi me la an baga pilim ɣmani jam a te Naawen pimpauwa ka nichaanowa de nyiini?”

¹⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri zaani a cheŋ. Fi siaka ale basi ate fi nya nyinŋɔgsa.”

²⁰ Farisiima ba gela yaa bek Yeezu ayen, “Ka dimpo ate Naawen Naamu a le jamu?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli kama ayen ni nya wie ate ku sak ayen Naawen Naamu a cheena, alege ni kan nya bu dila,

²¹ yaase nuru kan weeni ayen, ‘Nya de, bu bo ka dela’, yaase, ‘Bu bo ka dula.’ Boan nyinŋa, Naawen Naamu a bo ka ni sunsun̄.”

²² Wa yaa weeni wa ɣaanŋviirima ayen, “Daa cheena kama ate ni le kasim a yaali ayen ni jogi nya dii po ate Mi Saalobiika le soa m naamu la, alege ni kan nya.

²³ Nuruba abe le weeni ni ayen, ‘Ni nya dula, ni nya dela.’ Ba dan weeni dila, ni kan cheŋ, ni be kan va ba me.

²⁴ Ase ɣmoruk a nyiem ale a ni ate wenni a nyagsi taam dela a ɣman nyagsi taam dela, la Mi Saalobiika me danni a dan jam ku le nyε ka dila degadega.

²⁵ Alege, ku a fe kama ayen wa de ninj a nam nna yegayega ate jinla demma me abe le zeri wa.

²⁶ Ase ku ale jam ka dii Nowa vaanja po la, ku a le chim ka dila degadega Mi Saalobiika me daanja po.

²⁷ Diipo ate Nowa a jam boro la, nuruba jam a de ale a nyu kama.

Nidɔama me a jam a faari nipooba, nidɔaba me a pa ba leeba a yalisi. Nuruba jam a nyε ka dila a ta jam paari da dii danni ate Nowa yaa jo ɳaarunju po alege ate nyiamu a jam tagli tεŋka a ko ba meena la.

²⁸ Ku jam nyε ka dila degadega Lɔti daanja po. Dila powa, waai meena a kasim jam a de kama ale a nyu, ale a da diak me, ale a bori, ale se yie.

²⁹ Da dii danni ate Lɔti basi Sodom tεŋka la, bolim ale tintain tuila ale jam nyini wenjazuk a jam ko ba meena.

³⁰ Ku le nyε ka dila degadega da dii dai ate Mi Saalobiika ale pa m dek a sak nuruba la.

³¹ "Da dila danni, nuru waai a dan bo wa gboŋ zuk wa kan ɻman siŋ jo wa dɔkku po ayen wa pa wa ɻanta, dila degadega nuru waai me ale bo peelim wa talim po la, a kan ɻman pilim jam yeriya.

³² Ni teeri Lɔti powa wari!

³³ Nuru waai ale pii nyiŋ a nyε ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi la, ale jok di kama. Waai me abe ale a jok wa nyuvuri la, le vari di a basi kama.

³⁴ Basi ate m weeni a sak ni ayen da dila danni yokku, nuruba baye ale ba dua ta yεŋ po a goa, ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a dueni.

³⁵ Nipooba baye me ale maa chaab a boro a num zom ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ ale ge nwala a zaani.

³⁶ Nuruba baye ale bo kaduk po a kpa ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a zaani."

³⁷ Wa ɻaanjiirma yaa bek wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, ka be ate nyaŋa de a le nyε?"

Wa yaa tulisi ba ayen, "Jakpiuk ale dua juijui la, duinsa a bo ka dula."

18

¹ Yeezu yaa magsi wamagsini a sak wa ɻaanjiirma Wa weeni wa magsini kama ayen di denzi ba kpa ate ba kasim a puusi Naawen.

² Wamagsini ale, "Tεŋ kanyi po nuru ale jam boro. Wa jam a biisi ka biisa. Wa jam kan chali yɔgsum ale Naawen, yaase nurubiiga.

³ Pukogi me ale jam bo tεŋ kala po a yaa nyiem kasim a cheŋ nuruwa de jigi a saalim wa ayen wa maa maari wa ate wa nyε buusa ale wa dachiak.

⁴ Ku jam beni ka nna yegayega alege wa jam zeri wa maarika kama. Alege ku ɻaanjiŋ wa weeni wa dek ayen, 'M seba ayen m kan chali Naawen m be kan zuli nurubiik me

⁵ alege, pukogini de ale kasim a daani mu dii la, m le nya ku zuk ate wa nya wa ale a yaali dii la. M dan kan nyε dila, wa a le kasim a jam kama ate m ga jiak.' "

⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni wom venta nyɔnɔwa de ale weeni dii la.

⁷ Ase nuruwa dan weeni dila, nama kan poli ayen Naawen le bo buusa a te wa dek nuruma baai ale a kaari yok ale kantuen ayen wa maari ba la? Wa le beni abe wa maari ba?

⁸ Basi ate m weeni a sak ni ayen wa le bo buusa a te ba ka nna nwuli. Alege Mi Saalobiika a dan ɻman pilim jam tεŋzuk de m le nya siaka nuruba jigiya?"

⁹ Yeezu yaa ɻman jam magsi wa magsini di choa a te nuru baai ale jam a poli ayen ba ka nuru maŋsa a kan pa waai meena a chim nuruba la. Wa yaa magsi wamagsini ayen,

¹⁰ "Nuruba baye ale jam boro a yaa jam jo Naawen Puusika Yenni po ayen ba puusi Naawen. Ba wanyi a jam ka Farisii, wanyi me a jam ka lampoo cheesesido.

¹¹ "Farisii wa a yaa yiri zaani wa dek wa nyiini a yaa puusi Naawen ayen, 'Naawen mi a nyε fi jiam, boan nyiŋja, m daa nuru baai chaab ale a vari la, yaase baai ale kan ta wensie la, yaase kabon nyeeroba la. Mi a te fi jiam me ayen m daa lampoo cheesesirowa ale za dula la.'

¹² Daa ɻayopoi meena po mi a bobo ka noai daa ɻaye. M be a va

kisi kuui ale a sak ti ayen jaab buui meena ate ti a nya la, ti poori ba tøgatøga ku noai pi a yaa lueri piwa po bunyi a te fi la kama.’

¹³ “Alege lampoo cheesirowa me a ga za nijniŋ wa tøga a kan poom a yaali ayen wa zak zuk a nya wenŋmazuwa. Wa yaa yik nimbie a kaasi a weeni ayen, ‘Oo, Naawen ta jiirim ale mu, dii nyiŋ la, m ka wabaata nyɔno.’”

¹⁴ Yeezu yaa weeni ayen, “Basi ate m weeni a sak ni ayen daa Farisiwa alege ka lampoo cheesirowa de ate Naawen vonj wa wabaataŋa a te wa, ale ge ate wa yaa kuli yeri. Ni basi ate m ŋman weeni a sak ni ayen nuru waai ale a pa wa dek a chim nuru kpion la, ba le zaab wa alege waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion.”

¹⁵ Nuru ba gela a yaa ta ba bilu-aata a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisa a vi ba zuk. Wa ŋaanŋviirima ale nya dila la, ba yaa tɔariŋ ba ayen ba kan nye dila,

¹⁶ alege Yeezu yaa wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ŋaanŋviirima ayen, “Ni basi ate bisaŋa jam mi jigi. Ni kan yiak ba, dii nyiŋ la, ka nuruba ase bisaŋa de chaab la ale soa Naawen Naamu.

¹⁷ Ni a teeri nyaku de ayen, waai a dan kan a nye wa dek ase bisaŋa de wanyi la, wa kan nya Naawen Naamu.”

¹⁸ Da yenj ate kpagi dinyi a yaa bek Yeezu ayen, “Sagro maŋŋa, m nin nye se ale m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁹ Yeezu yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru maŋŋa? Nuru karo a chim nuru maŋŋa, ka Naawen nyiini.

²⁰ Fi dek a seba Naawen Sinsaŋŋa kama, ኃ ale nna: ‘Kan nye kabon̄sa. Kan ko nuru. Kan zu. Kan chim seero waai ale a velim la. Zuli fi ko ale fi ma.’”

²¹ Nuruwa yaa tulisi ayen, “A ta nyini dii po ate mi jam ka biik la, mi kasim va ka Sinsaŋŋa de meena a jam paari jinla.”

²² Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni nuruwa ayen, “Fi tali ka wayen ate fi nye. Pa jaab meena ate fi ta la a da a pa ligranja a te ŋanjagsa ate fi nya jigsika wenŋmazuk. Fi dan nye dila, fi yaa va mi.”

²³ Nuruwa ale wom nna la, wa sui a yaa deri a kaasi nna yegayega dii nyiŋ la, wa jam ka jigsiro nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale nya ale wa sui kaasi la, wa yaa weeni ayen, “Ku tɔa kama ate jigsiroba de Naawen Naamu.

²⁵ Ase laalaakomi ale kan baga a va garupein num po a nyini dii la, ku be pagra kama me nna yegayega ate jigsiro de Naawen Naamu.”

²⁶ Baai ale jam wom nna la a yaa bek ayen, “Be ka wana a le wa nya varibasika?”

²⁷ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dii ate nurubiik an baga nye la, Naawen baga nye kama.”

²⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ti yeenja kama ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa yeri ale wa pok ale wa suaata ale wa ko ale wa ma, a yaase wa bisa Naawen Naamu nyiŋ,

³⁰ Naawen ale te kula nyɔnɔwa ŋanta bala chaab nna yegayega gaam taam wa ale poom ta dii la, ale chum diipo ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³¹ Da yenj ate Yeezu yaa poori wa ŋaanŋviirima pi ale bayewa a ta nyini m bala po a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ti a cheŋ ka Jerusalem tɛŋka. Naawen biisiteerɔma ale ŋmarisi dii meena a magṣi chaab ale Mi Saalobiika la, ti dan ga a paari dula, ba ale ŋmarisi dii meena la a le chim ka wensie.

³² Boan nyiŋŋa, ba le sum yik mu kama, a pa mu nyo nuru baai ale kan daa Juuba la nisima po ba a le la mu, a le mu, a chesi tintueta a basi m nyiŋ

³³ ba a le miiri mu abe ba ko mu, alege daa ŋata dai, m le yiri kum po.”

34 Yeezu ale biisi nna la, wa ḥaañviirima an jam miñ ku kiriya. Dii nyin la Naawen an jam lak ku kiri a sak ba, ate ba an miñ wa ale a biisi dii la.

35 Yeezu ale boro a moata Jeriko tñka la, yio ale jam kala siuku niñ a juisi.

36 Wa ale wom ale nuru bøanni a va wa tñj a taam la, wa yaa bek ayen, "Ka boa ale la?"

37 Nuruma yaa tulisi wa ayen, "Ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam."

38 Yiowa yaa kaari a weeni ayen, "Yeezu, Naawa Deevid ḥaañbiika, ta jiirim ale mu."

39 Nuruma ale jam de niñ ka la a yaa weeni wa ayen wa goori wa wanni alege wa zeri ale a kaari nna yegayega a gaam wa ale poom a kaari dii la a ḥman weeni ayen, "Naawa Deevid ḥaañbiika, ta jiirim ale mu."

40 Yeezu yaa zaani a weeni ayen ba ta nuruwa a jam wa jigi. Wa ale jam paari la, Yeezu yaa bek wa ayen,

41 "Fi a yaali ayen m nyε ka boa a te fu?"

Wa yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, mi a yaali ayen fi nyε kama ate m ninaña a lagri a te mu."

42 Yeezu yaa weeni wa ayen, "Be lagri a nya. Fi siaka a basi kama ate fi nya nyinjyogs."

43 Yeezu ale weeni dila la, wa ninaña deri lagri ate wa a nya, ate wa yaa va Yeezu a te Naawen pimpauk. Nuru bøanni ale nya nna la, ba meena yaa te Naawen pimpauk.

19

1 Yeezu yaa ga jo Jeriko tñka a va ka po a taam.

2 Nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Zakiyos. Wa jam ka lampoo cheesiropa kpagi a jigsí nna yegayega.

3 Wa yaa jam a yaali ayen wa nya Yeezu alege wa an jam baga dii nyinj la, wa jam gela kama ate nuru bøanni a yaa jam lik wa.

4 Wa yaa chali de niñ a ga jueli kiñkan ayen wa nya wa dii nyinj la Yeezu le jam va ka dula a taam.

5 Yeezu ale jam paari dula jigini la, wa yaa zak nya wa weeni wa ayen, "Zakiyos, nyε nwuli a siñ tñj, dii nyinj la, ku a fe kama ayen m goa fi yenni jinla."

6 Zakiyos yaa kpabi siñ a nyε wa tia ale supeentik nalimnyiini.

7 Nuru baai ale jam nya dila la, ba yaa jam a ḥnuuni a weeni ayen, "Wa jo ayen wa chim ka tuimbaata nyɔnɔwa de nichaano."

8 Zakiyos yaa yiri zaani a weeni Nyɔnɔwa ayen, "Wom, m Nyɔnɔ, m le pa ḥanta baai meena ate mi ta la geli a te ḥanjagsa, abe m daam dan velim tuesi nuru jaab, m le tuni wa jaab wala degadega ku noai bunaansi."

9 Yeezu yaa weeni wa ayen, "Varibasika jam yenni de po jinla kama, wa ale maa ka Abraham ḥaañbisaña po wanyi la nyinj."

10 Boan nyinj, Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la ate m vari ba a basi."

11 Nuruma ale jam diem za a wom wienja de la, wa yaa magsi wamagsini, dii nyinj la wa jam moata Jerusalem tñka kama, ate ba jam a poli ayen Naawen Naamu a jam moata ka jamka nwuli.

12 Wa yaa magsi wa wamagsini ayen, "Nuru kpion ale jam boro, a yaa yiri da yeñ a cheñ sateñ nna niñniña ayen ba bobo wa naam abe wa ḥman pilim jam."

13 Wa ale a yaali wa basi wa yenni abe wa cheñ la, wa yaa wi wa tomteerɔma po pi a chari ba wanyiwanyi ligra a soa si chaab la ale ge weeni ba ayen, 'Ni pa ligrajan de a gerim ate m cheñ abe m pilim jam.'

14 Wa tñka demma a jam kisi wa kama, ate ba yaa tom nuruba ate ba sañ wa ḥnaan a ga weeni ayen, 'Ti kan yaali nuruwa de ayen wa chim ti naaba.'

15 “Ba yaa jam bobi nuruwa naamu ate wa pilim jam. Wa ale jam paari la, wa yaa wi wa tomteerōma ayen ba jam ate wa bek ba nya ase ba gerim a nya ka boan nyuenta.

16 Ba wanyi a yaa de ninj a jam weeni ayen, ‘Nyōnō, fi ligranya vi ka ku noai pi a gum du.’

17 Nuruwa yaa weeni wa ayen, ‘Fi nyē wamanj, tomteero. Fi ale ta wensie ale wafisa la nyinj ale soa ate mi a pa tēñkpiensa pi a nyo fi nisima po ayen fi a nya si meena zuk.’

18 Tomteero waai ale pa a saj la a jam weeni wa ayen, ‘Nyōnō, fi ligranya vi ka ku noai bunu.’

19 Wa yaa weeni tomteero wala me ayen, ‘Fi soa ka tēñkpiensa sinu zuk a nya.’

20 “Tomteero wanyi me a jam weeni wa ayen, ‘M nyōnō, fi ligranya ale nna. Mi pa di a bobi ka laki po a dueni fu.

21 Mi a chali fu kama, dii nyinj la, fi nyeka tōa ka ma, fi a tuesi ka ḥanta baai ale kan daa fi ḥanta la nuruba jigi ale a che ḥanta baai me ate fi an bori la.’

22 Wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka tomteero kaasuj, m le pa ka fi dek biika a dak fi kaasunku a sak fu. Ka fi ale seba ayen mi nyeka tōa, a tuesi ḥanta baai ale kan daa m ḥanta la nuruba jigi ale a che jaab buui ate mi an bori la.

23 Be ka boa ale soa ate fi an pa m ligni a te nuru ate wa ta a tom ate diipo ate m le pilim jam la m nya nyuenta di po?’

24 “Wa yaa weeni nuru baai ale jam za dula la ayen, ‘Ni tuesi ligbinni ale bo wa jigi la a te yomo waai ale ta ligbie piwa la.’

25 Ba yaa weeni wa ayen, ‘M nyōnō, wa an poom ta ka ligbie pi?’

26 Alege nuruwa yaa tulisi ba ayen, ‘Ase ba ale weeni dii ayen waai nisa po ale ta la, wala a le ḥman nya ḥanta ka nna yegayega a gum du, alege waai nisa po ale poom kan ta la, kula nyōnōwa ale poom ta dii

magla la, wa a le jok bala me kama a gum du.

27 Alege mi dachaasanja, baai ale jam kan a yaali ayen mi chim ba Naab la, ta ba a jam dela a ko ba ate m nya.’ ”

28 Yeezu ale magsi wamagsini de a nueri la, wa yaa de ninj a chenj Jerusalem tēñka.

29 Wa ale jam boro a mōata tēñfisiaña, Betfaaji ale Betani ate si mōata Olivi Guuku la, Yeezu yaa tom wa ḥaañviirima po baye

30 a weeni ba ayen, “Ni chenj tēñfiik kaai ale bo ni ninj la. Ni dan ga jo ka po ni le nya bonij ate nuru waai an diem do ka ale ka bobi za. Ni foli ka a ta jam dela.

31 Nuru a dan bek ni jaab buui nyinj ale soa ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen, ‘Ka Nyōnōwa ale a yaali.’ ”

32 Ba yaa chenj ga nya dii dek ate Yeezu weeni ba la.

33 Ba ale jam boro a foli ka la, ka nyamma yaa bek ba ayen, “Ka boan nyinj ate ni a foli ka?”

34 Ḫaañviirima yaa tulisi ba ayen, “Ti Nyōnōwa ale a yaali ka”,

35 ate ba yaa ta bonika a chenj Yeezu jigi a yaa yeeri ba kasaautaŋa a vi ka zuk a gomsi magsi ate Yeezu do.

36 Wa ale jam a chenj la, nuruba yaa pa ba kasaautaŋa a pati dueni tēñka siuku po.

37 Wa ale jam boro a mōata Jerusalem a yaa churinti nyini Olivi Guuku zuk a siŋ la, wa ḥaañviirima meena yegayega a piilim deri a te Naawen pimpauk ate ku a jueli nna yegayega, ale ba ale jam nya wakperikaliik pagri sii meena la.

38 Ba yaa a pak Naawen a weeni ayen,

“Naawen niak naab waai ale cheena Nyōnōwa yonni nyinj la. Suyɔgini a bo Naawen jigi, ale nalim a bo wenjazuk.”

39 Farisiima ba gela ale jam maa bo nuru bɔanni po la, a yaa weeni

Yeezu ayen, "Ti Sagro, weeni fi njaanviirima ate ba goori."

⁴⁰ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni basi ate m weeni ayen ba dan poom goori me, tintanaña dek le yi yiila a pak Naawen ase bala la."

⁴¹ Wa ale jam moata teŋka po ate wa ga nya ka la, wa deri a kum ka nyiŋ

⁴² a weeni ayen, "Ase ni dan poom seba ni le ni nyε dii ate suyɔgini a jam la ku te zunchoŋ kama alege ḥa meena a suk kama ni jigi."

⁴³ Di danni cheena kama, ate ni dachaasaŋa a jo gilim ni jigi meena a basi sunsuŋ.

⁴⁴ Ba ale kaasi ni teŋka abe ba ko ni ale ni bisaŋa meena. Ba kan basi tintain yen me la ate di dua di choa zuwa. Nyaŋa de meena le nyε kama dii nyiŋ la, diipo ate Naawen jam ayen wa vari ni a basi la, ni jam zeri kama."

⁴⁵ Yeezu yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a yiak baai ale jam bo di po a gerim la

⁴⁶ ale weeni ba ayen, "Ba ḥamarisi Naawen gban̄ka po ayen Naawen a weeni ayen yenni a le chim ka puusika yeri. Alege nama goanti pa di chim ka zueba yeri."

⁴⁷ Daa meena Yeezu a kasim jam a sak ka nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagrɔma ale nisomma jam a yaali kama ayen ba ko wa

⁴⁸ alege ba an baga a jam nya siuwa, dii nyiŋ la, nuruma meena a kasim jam a wom ka wa sinsaŋŋa. Ba kan jam a yaali ayen ba jogi ale wa yen la womka.

20

¹ Da yen ate Yeezu a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagrɔma ale nisomma a yaa jam

² a bek wa ayen, "Ka wana ale te fi siuk ate fi a nyε wieŋa de? Ka wana ale te fu siuk wa?"

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni basi ate mi me bek ni wari.

⁴ Jɔɔn ale jam a te nuruba soka la, wa jam nya wa pagrimu ka Naawen jigi yaa nuru biik jigiya?"

⁵ Ba yaa deri a zok ale chaab, "Ti ti tulisi wa ayen ka boa? Ti be dan weeni ayen bu nyini ka Naawen jigi wa le bek ti ayen be ka boa ate ti jam ka siaka ale Jɔɔn wieŋa.

⁶ Alege ti dan weeni me ayen bu nyini ka nurubiik jigi, nuru bɔɔanni ale za dela la ba a le yuk ti kama ale tintana dii nyiŋ la, ba seba chak kama ayen Jɔɔn ka Naawen biisteero."

⁷ Ba yaa tulisi ayen, "Ti ze Jɔɔn pagrimu ale nyini juijui la."

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Mi me abe kan weeni a sak ni jaab buui pagrim nyiŋ a te mi a nyε wieŋa de la."

⁹ Yeezu yaa magſi wamagsini de a sak nuruma ayen, "Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk tiisa. Wa yaa pa nuruba ayen ba a limsi bu ale ge yaa yiri nyiem a chen teŋ ka choa a ga beni nna yegayega.

¹⁰ Wa talimu tiisanja yoanaŋa pisika ale jam paari la, wa yaa tom tomteero ayen wa ga tuesi yoanaŋa ate wa soa la wa nuruma jigi a ta jam te wa. Tomteerowa ale ga paari talimu po la, nuruma yaa yik wa a nak wa a yiak wa ate wa chen ale nisim kotta.

¹¹ Wa yaa ḥaman tom tomteero wa choa a nyε buta, ba ḥaman yik wa me a nak ate wa nya chivie nalimnyiini a yiak wa ate wa chen ale nisim kotta.

¹² Wa ḥaman tom tomteero wa choa a nyε buta, ba ḥaman yik wa me a nak a te wa tuom a yiak wa ate wa nyini.

¹³ Talimu nyɔnɔwa yaa bek wa dek ayen, 'M le nyε ka se nna m le tom ka m dek biika waai ate m marin la ate wa chen, da dii dai ba a le te wa zula.'

14 Nuruma yaa ale ga nya nuruwa dek biika la, ba yaa weeni chaab ayen, 'Talimu nyōnōwa dek biika ale nna. Wa dan kpi, ka wala le soa wa ḥjantaja. Basi ate ti ko wa ate wa ḥjantaja meena a chim tama ḥjanta.'

15 Ba yaa yik wa a ta wa nyini talimu po a nyini a ko wa."

Yeezu ale magsi wamagsini nna a nueri la, wa yaa bek ayen, "Talimu nyōnōwa le nye nuruma de ka se?"

16 "Wa le jam ko ba kama abe wa pa talimu a nyo nuruba ba chaab nisima po."

Nuruma ale wom nna la, ba yaa weeni ayen, "Ti a saalim Naawen ayen wa kan basi ate dila nye."

17 Wa yaa nya ba ale weeni ayen, "Be ka boa ate ba ḥjmarisi Naawen gbaŋka nna ayen,

'Tintain dii ate seeroma a zeri ayen
di an nala la,

tintain dila degadega ale ḥjman chim
tintain maŋka ḥja meena po.'

18 Nuru waai abe dan lo tintanni de zuk, kula nyōnōwa nyin̄ka a le pasi ka meena meena, alege nuru waai ate tintanni de a lo wa zuk la, di a le num wala choa nyin̄ka ase ka zom la."

19 Juuma Sinsan̄ja sagrōma ale Juuma Puusika Yenni kpaŋ̄ja a yaa jam pii nyin̄ ayen ba yik Yeezu dila powa, dii nyin̄ la, ba jam miŋ̄ kama ayen wa pa ka ba a magsi wamagsini. Alege ba an jam nya siuk a yik wa dii nyin̄ la, yōgsum ale jam ta ba ale nuruwa.

20 Ba yaa kasim jam a gisi siuk ayen ba yik wa. Ba yaa tom nuruba a weeni ba ayen ba pa ba dek a chim wensie nyam a ga bek Yeezu bega ate ba nya siuk a yik wa a te Gominawa waai ale ta pagrim la.

21 Nuruma de ale jam Yeezu jigi la, ba yaa weeni wa ayen, "Ti sagrō, tama seba ayen fi ale a biisi dii ale a sak nuruwa dii la ka wensie. Tama seba me ayen fi ka waai ale kan a luk nuruwa la, alege fi a sak ka wensie sinsan̄ja ḥjaai ale a sak nurubiik

Naawen ale a yaali ayen wa boro dii la.

22 Be weeni nyaku de a sak ti, tama Sinsan̄ja a siak ate ti tuni ti lampoowa a te nakpion̄ku Siiza yaa Sinsan̄ja kan siagi?"

23 Alege Yeezu poom seba ba yammu noai po kama ate wa yaa weeni ba ayen,

24 "Ni sak mu libiri." Ba yaa ta ligni jam ate wa yaa bek ba ayen. "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua di nyin̄ja?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ka Siiza."

25 Yeezu yaa weeni ba ayen, "Kube dan ka dila, ni be pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Siiza la, a te wa, abe ni pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Naawen la, a te wa."

26 Wa ale jam tulisi ba dii nna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa goori nna chorototo. Ba an jam baga a yik wa nuruwa nimbie po, wa ale tulisi ba dila la nyiŋ̄.

27 Dula jigini, Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi, a bek wa bega. Sajusima meena jam a weeni kama ayen nuruba dan kpi, ba an ḥjman baga a yiri kum po. Ba yaa bek Yeezu ayen,

28 "Ti Sagrō, Moosis ale ḥjmarisi nyaku de a te ti a weeni ayen, 'Nuru a dan faari wa pōk ate ba an biak biik ale ge ate nuruwa a dan kpi, ku a fe kama ate wa suok a faari pukogini a biak bisa a te wa suoku waai ale kpi la.'

29 Yōgyōgl̄a de, nuruwa bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba so kpagini a faari nipōk ate wa an biak ale wa nya ale ge kpi.

30 Waai ale pa a san̄ wa la me a yaa faari wa suoku powa alege nipowa ale wa me an biak a nya ya ale ge ate wa kpi.

31 Ba suok kuui ale pa a san̄ butawa la, a nye kula me degadega. Ba meena bayopoiwa a faari nipōk wala kama a taam tu alege ba waai ale wa an biak a nya ya ale ge kpi.

³² Ku ɳaaŋnyinj ate nipowa me a yaa kpi.

³³ Yøgøgla de, ate nuruma bayopoipa de meena a faari wa a nya la, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka wana le wa soa nipowa de?"

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Tønzung de demma a faari ka nipooba, a pa ba leeба me a yalisi choroba,

³⁵ alege nuru baai ale magsi ba yiri kum po a yaa bo tøn kaai ale bo ɳaaŋ cheena la, ba kan yali chaaba.

³⁶ Ba ba a nyø ase ka Naawen Sabiiloma la. Ba kan ɳman maari a kpi. Ba yaa ka Naawen bisa dii nyinj la, ba yiri kum po kama.

³⁷ Moosis dek abe weeni nyaku de ate ku lagri kama ayen nuru baai ale kpi la le yiri kum po kama boan nyinjña juijui ate wa ɳmarisi Naawen gbanjka po a magsi chaab ale juijui ate wa nya bolimu goanni po ate bu a nyø nna ase bu a de ka ti fiik la wa weeni ayen, 'Nyønøwa ka ti kokpiensa ja Abraham Naawen, Aizik Naawen, ale Jekob Naawen.'

³⁸ Ni poom seba kama ayen Naawen be daa kpilima Naawenya, alege wa ka ɳanvuuta Naawen, boan nyinjña, waai meena vua kama wa jigi."

³⁹ Juuma Sinsanjña sagrøma ba gela a yaa weeni ayen, "Sagrø, fi biisi ka nalimnyiini."

⁴⁰ Dii nyinj la, ba ɳman ka siuk a bek wa bega ɳa chaaba.

⁴¹ Alege Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ba a weeni ayen Kirisitawa waai ate Naawen a le tom wa ate wa jam la a le chim ka Naawa Deevid ɳaaŋbiiga?

⁴² Wanni abe ale ka dii la ale Naawa Deevid dek a weeni Naawen gbanjka Yiilanja dinyi po kama ayen, 'Nyønøwa Naawen weeni mi

Nyønøwa ayen,
kali mi juga genj

⁴³ ate ku jam paari diipo ate m le basi ate fi nya pagrim fi dachaasa ja zuk.'

⁴⁴ Ase Deevid dek dan a wi Kirisitawa waai ate Naawen a le tom ate wa jam la, ayen wa Nyønø, ku be zaani ka se a te Kirisita a baga a chim Naawa Deevid ɳaaŋbiiga?"

⁴⁵ Nuruma meena jam a za a wom kama ate Yeezu yaa weeni wa ɳaaŋviirima ayen,

⁴⁶ "Ni kpesi ni dek ale Juuma Sinsanjña sagrøma baai ale a yaali ayen ba jo ba kasaautanja a nyiem a cheŋ a yaali ayen waai a ta a puusi ba, yaba peelita ja po la, baai ale a yaali me ayen ba kali zukpaglik sii ate ba lueri zaani tuka diina ja po la. Ba ka nuru baai me ale a yaali ayen ba kali nuru kpeenta zukpaglisa zuima ɳandiin kpeenta tiŋja po la.

⁴⁷ Ba be ka baai me ale a yaali pukoga paasi deka la, ale baaai me ale a puusi Naawen venta puusa wonta la. Ba la chaab waalika le gaam taam ka nna yegayega."

21

¹ Yeezu yaa jam kala Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa nya ba.

² Wa yaa jam nya pukogi dinyi, wa jam ka jajak a yaa maa ta wa ligbie ɳaye a jam ayen wa lonsi du.

³ Yeezu yaa weeni ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen, pukogi niwobowa de ale nyo ligri ɳaai du la, wa tiirimu a gaam mbala meena tiirinta ja kama.

⁴ Dii nyinj la, mbala te ka ligra dii ale kan toa ale ba pa teka la alege pukogi niwobowa de a pa ka wa ligra ja meena ate wa ta la a ta jam nyoro."

⁵ Yeezu ɳaaŋviirima ba gela a jam a weeni ka Juuma Puusika Yenni ale nala dii ale di tintain nalinsa ja ale tiirim tii meena ate nuruba te Naawen ate ba ɳmirisi di la. Yeezu yaa weeni ayen,

⁶ "Dii meena ate ni a nya nna la, di danni cheena ate nuruba jam nak di

a lonsi. Ba kan basi tintain yen me la di choa zuwa."

⁷ Ba yaa bek wa ayen, "Ka dimpo ate wienja de ayen ḥa nyε? Ka boa ale ku nyε ate ku sak ti ayen danni a mɔata?"

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. Nuruba yegayega le jam mi yonni nyin a pa ba dek a chim Kirisitawa waai ate Naawen a le tom la, a velim a weeni ayen di danni abe paari kama. Ni kan va ba.

⁹ Ni dan wom tigurisa wie ale kpaga ale a nya baai zuk la, a nyε kpaliŋ ale ba kpanjña ni kan a chali yɔgsum. Ku a fe kama ayen nyanya de meena a nyε alege ku kan sak kama ayen tɛŋka kpeglimka a le deri jam kama."

¹⁰ Wa yaa ḥman weeni ba ayen, "Tɛŋsa gela dem ale ba nalima meena a le yiri a cheŋ ga tu chaab kpaliŋ po.

¹¹ Tɛŋka me a le choa nna yegayega ate kom ale tue pagrisa jam jigi meena. Wakperikaliisa nna yegayega ale wie ḥaai ale ḥa te nuruba yɔgsum la le nyε wenjma Zuk chiŋmaaŋa po.

¹² Alege wienja de a dan yaa ḥnyε, ku a fe kama ayen nuruba ale ba yik ni ale pagrim a basi ate ni nam nna yegayega. Ba a le yik ni a ta ni cheŋ ba tuka diinaŋa kpanjña jigi ate ba bo ni buusa a yaase ba ta ni a ga lik likka diina po a yaase ba a le ta ni a cheŋ ga zaani nalima ale kanbonnalima niŋ. Ni ale a va mi la nyin ale soa ate ba a le nyε ni dila.

¹³ Dila powa nyaku de a le te ni siuk ate ni baga weeni mi wie a sak ba.

¹⁴ Ba dan ta ni a ga jo buusa boka dɔkku po, ni kan basi ate ku a daani ni ale dili ate ni tara ayen ni biisi ale boteerɔwa la,

¹⁵ dili nyin la mi le weeni sak ni ni le ni weeni dili la. M be le te ni yam ate ni dachaasaŋa a kan ba a biisi gaam ni.

¹⁶ Ni dek koba ale ni maba ale ni suaata ale ni kobisa ale ni dɔaba a

le yik ni ale pagrim a te ate ba ko ni ba gela.

¹⁷ Waai meena a le kisi ni kama mi nyin.

¹⁸ Alege zuik yen me la ni zuimaŋa po a kan be.

¹⁹ Dila nyin ni yik ni dek nalimnyi-ini a siak a te ni ninam ate ni vari ni dek basi kama.

²⁰ "Ni dan ga nya ale sojiba a jam gilim Jerusalem tɛŋka, ni be seba ayen ka kaasika a mɔata kama.

²¹ Ni dan nya ale dila boro a nyε, nama baai ale bo Judia tɛŋka po la ni chali nna yegayega a ga suk guutana sunsuŋ. Baai ale bo tɛŋka dek po la, ba basi dula jigini. Baai me ale bo peelim la, ba kan cheŋ tɛŋka dek po.

²² Dii nyin la, ase ba ale ḥmarisi dii Naawen gbaŋka po ayen da ḥala po ka 'Waalika Da' la le sum chim ka wensie.

²³ Da ḥala po, nipoč baai ale ta puusa ale biluaata la jok wein kama. Dii nyin la, kaasun nna yegayega a le ku jam tɛŋka de, waalika nna yegayega me a le ka jam nuruma de jigi.

²⁴ Ba a le pa ka gebi woŋta me a ko ba gela. Ba a le yik ba gela me a ta cheŋ tɛŋsa yegayega. Nuru baai ale kan daa Juuba la, a le kaasi Jerusalem abe ba bo ka po paari ba danni ate ba ale basi.

²⁵ "Wakperikaliisa ale si a nyε wenbinni ale chiika ale chiŋmarisaŋa jigi. Sukaasun nna yegayega a le di jam tɛŋzuk de nuruma meena jigi ate yɔgsum yik ba ale nya kpeemu ale a wuuri dii ate bu nyamiisaŋa me a nyε dii la.

²⁶ Yɔgsum a le yik nuruba kama ate ba cha ase ba ale a limsi dii ale di nyε tɛŋzuk meena la, dii nyin la, chiŋmarisaŋa ale bo wenjma Zuk la, le tagri si suitaŋa kama.

²⁷ Nala meena ḥaaŋnyin, ate Mi Saalobiika a yaa pa m dek a sak ate nuruba yaa nya mu ale m bo chiŋmari po a cheena ale pagrim ale nyagsika nna yegayega.

²⁸ Wienja de a dan piilim nyeka ni yiri zaani ḥmai abe, ni zak ni zuima

ŋmai dii nyiŋ la, ni varibasika danni mɔata kama."

²⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, "Ni nya kiŋkan ale tiisaŋa meena.

³⁰ Ase ni dan ga nya si ale si pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a mɔata kama.

³¹ Ni be dan nya wienja de me ale ḥa piilim boro a nyε, ni yaa be seba ayen Naawen Naamu a mɔata kama.

³² "Wensie ate mi a weeni ni ayen jinla demma a kan kpi ase ka ba liŋ nya wienja de meena nyeka.

³³ Wenŋmazuk ale tɛŋka meena a le jam kpeglim ka da yenj. Alege mi wienja a kasim ta ka pagrim taam wuu.

³⁴ "Ni kpesi ni dek ate ni kan pa ni dek meena a te deka ale nyuka abe ni kan a daani ni dek ale nyeboka wie, kan daa di, Da dila danni a le jam diiri ni kama.

³⁵ Dii nyiŋ la, da dila danni ale diiri waai meena kama ase baruk ate ba bari yik jaab la.

³⁶ Alege, m ḥman a weeni kama ayen ni kpesi ni dek daa meena, a puusi Naawen ayen ni a le ta pagrim ate ni baga nyini wienja de meena a le cheena ayen ḥa nyε la po a nyini ate ni baga zaani Mi Saalobiika niŋ."

³⁷ Yeezu a jam pa ka da ḥala meena a kasim a sak nuruba Juuma Puusika Yenni po. Junɔai nyiem a dan jam paari, wa a nyini kama a chenj guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la.

³⁸ Saliuk yokyok foribi, nuruma meena a nyiem jam ka Juuma Puusika Yenni a wom wa sinsanŋa.

22

¹ Ku jam tali ka magla ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la danni a paari. Da dila danni ale ba piilim a ḥobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta ku po la.

² Ku ale jam boro a mɔata da kpeeni la, Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsanŋa sagrɔma a jam a gisi ka siuk ayen

ba ko Yeezu, alege ba an baga dii nyiŋ la ba jam a chali ka yɔgsum ale nuruma.

³ Sitaana a ya basi ate Yeezu ḥaanviirima pi ale bayewa po wanyi a siak te wa. Wa yoi ale Judas Iskariot.

⁴ Judas yaa chenj Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Yenni limsidɔma jigi a biisi ale ba wa a le wa nyε dii a yik Yeezu a te ba la.

⁵ Ba sue a yaa jam peenti nna yegayega ate ba weeni ayen ba a le tuni wa ligra.

⁶ Judas me a yaa jam siak a deri piilim a gisi siuk kuui ate ba yik Yeezu diipo ate nuru boanni karo la.

⁷ Tigini danni piilimka ate ba a ḥobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la, ba a pa ka pabis a nyε kaabka a gomsi a magsi ayen ba de Juuma Gaambasika Tigini ḥandiintaŋa.

⁸ Da dila danni, Yeezu yaa tom Piita ale Jɔɔn a weeni ba ayen, "Ni chenj a ga gomsi ti Gaambasika Tigini ḥandiintaŋa ate ti de."

⁹ Ba yaa bek wa ayen, "Fi a yaali ayen ti chenj ka be a ga gomsi magsi?"

¹⁰ Wa yaa tulisi ba ayen, "Ni nya de, ni ale a chenj tɛŋka po la, nidɔa ale wa ji nyiam ale samɔniŋ a jam tuni. Ni maa va wa a ga jo yeri dii po ate wa ga a jo la.

¹¹ Ni dan ga jo, ni bek yenni nyɔnɔwa ayen, 'Sagrɔwa a weeni ayen, fi dak nichamma dɔk kuui ate wa ale wa ḥaanviirima le jo kali de Gaambasika Tigini ḥandiintaŋa la a sak ti?'

¹² Wa le dak ḥmazuk dɔk kpion kunyi ate ba vari ale gomsi ku meena po a sak ni. Ni yaa jo ku po a gomsi jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de."

¹³ Ba yaa chenj ga jo tɛŋka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsi ba Gaambasika Tigini ḥandiintaŋa a magsi.

¹⁴ Ku ale jam paari diipo ate ba ayen ba de la, Yeezu ale wa tuimtomdomba a yaa maa chaab kali ayen ba de.

¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, "M poom kasim a yaali ka nna yegayega ayen m kali a de Gaambasika Tigini ḥandiintaŋa de ale nama abe m ge a nam."

¹⁶ dii nyij la, m kan de deka de diipo diipo ase ka da dii danni ate Naawen Naamu ale jam la ate ti yaa de ate deka de a sak ni ka wie la."

¹⁷ Yeezu yaa pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nyε wa jiam ale ge a weeni ba ayen, "Ni ḥoa a chari chaaba,

¹⁸ dii nyij la, m kan ḥman nyu daamu de ase ka Naawen Naamu a nin jam."

¹⁹ Wa yaa ḥman pa boroboruk a puusi Naawen a nyε wa jiam, a yik ku a wie a te ba ale ge weeni ba ayen, "Ni ḥoa ḥobi, mi nyijka ale nna ate m pa a te ni. Ni nyiem kasim a nyε nna ate ni a teeri m war."

²⁰ Dila degadega, ba ale ga de nueri la, wa yaa ḥman pa beerika ale daamu a weeni ba ayen, "Beerika de ale daamu a kpiiri basi a te ka nama ayen yɔgyɔgla de Naawen a va mi ziimu nyij yaa basi ate wa dek ale nuruba a ta noayen paalik ale chaab.

²¹ "Alege nuru waai le wa ta mi a ga bobri a sak la, a maa kali ka dela ale mi a de.

²² Ka Naawen ale poli ku ayen Mi Saalobiika a kpi alege nuru waai dek a le wa ta Mi Saalobiika a ga bobri sak la, ku le bie wa jigi."

²³ Wa ḥnaanviirima yaa jam a bek ba dek ayen, "Ka tama wana a le wa nyε dila?"

²⁴ Wa ḥnaanviirima a yaa jam a nak nampaga ale chaab a bek chaab ayen, "Ka tama po wana dek ate nuruba a poli ayen wa ka nuru kpion a gaam ti meena?"

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Teŋzuk de nalimaŋa ta pagrim ka nna yegayega a gaamu ba nuru baai zuk ate ba a nya la. Nuruma ka

wariwari a maari a biisi. Ba a wi ba nalimaŋa ayen ka ba maaroba.

²⁶ Alege nama jigi ku be daa dila, ku a fe kama ayen waai ale chim nuru kpion ni meena po la, a pa wa dek a chim ni meena baan, waai me abe ale chim ni niŋdeero la, ku a fe kama ayen wa chim ni tomteero.

²⁷ Basi ate m bek ni nyaku de ayen, nuruma de bayewa, ka ba wana ale gaam wa choa, waai ale kali teŋ a de ḥandiintaŋa la yaa waai ale nyε ḥandiintaŋa a te waai ale kali teŋka a de la? Daa waai ale kali teŋka a de la ale gaam waai ale a te wa la? Alege mi bo ni po ase ka nuru waai ale ka tomteero la.

²⁸ "Nama kasim bo ale mi ale m ninammu meena kama.

²⁹ Ase mi kowa ale pa wa naamu a nyo mi nisima po dii la, mi me ase m kowa ale nyε dii la, a te ni ka siuk

³⁰ ate ni a de abe ni a nyu m naamu po, abe ni kali zukpaglisa zuima a nya Izirali buuni pi ale buyewa meena zuk.

³¹ "Simon, Simon kpesi fi dek ale Sitaana a juisi ka siuk ayen wa nyε ni meena a nya. Wa ale yeeri ḥjan maŋsaŋa ḥjan baataŋa po, ase kparo ale yali votta a basi ale a ge ḥjan bieŋa dii la.

³² Alege, mi puusi Naawen a te fi Simon kama ayen fi kan basi fi siaka. Fi dan tagri a siak mi noai ase ti ale poom a nyε dii yɔgyɔgla la ku a fe kama ate fi nyε ate fi suaataŋa a ta pagrim me."

³³ Simon Piita yaa tulisi wa ayen, "M Nyono, mi gomsi magsi kama ayen m maa va fu a cheŋ likka dök a yaase m kpi ale fu."

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Mi a le a weeni fi Piita ayen, fi ale pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, alege ate kpadiaka a kum."

³⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Diipo ate mi jam tom ni ate ni cheŋ alege ka ligra fook, yaase fɔrok, yaase nuensa la, ni jam jogi jaabɔa?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Aawo, ti an jam jogi jaabjaabɔa."

³⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Alege yøgyøgla de ate mi a weeni ni ayen waai a dan ta ligra fook, yaase førok ku a fe kama ayen wa pai. Waai abe dan kan ta gebi woŋ ku a fe kama me ayen wa pa wa kasaauk a da a yaa pa ligrana a da gebi kala choawa.

³⁷ Boan nyinŋa, ba ale ኃmarisi Naawen gbaŋka po dii ayen, 'Ba jam pa wa a gum chaab ale ka zueba la', ku a fe kama ayen dila chim wensie mi jigi. Dii nyinŋ la, ba ale ኃmarisi dii dila po dila po a magsi chaab ale mi la, a boro a chim ka wensie."

³⁸ Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti Nyōnō, tama ta ka gebi sila chaab siye."

Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Dila magsi kama."

³⁹ Yeezu ale wa ኃaaŋviirima yaa basi dula jigini ale ge chenj Olivii Guuku ase wa nyiem ale a nyε dii la.

⁴⁰ Wa ale jam paari dula jigini la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka."

⁴¹ Wa yaa poori wa dek wa tøga a taam nakpiak a kpi duna tøŋ a puusi Naawen ayen,

⁴² "M koa, ku dan ka fi yaalika, yeeri ninammu de m jigi a basi, alege nyε fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la."

⁴³ Naawen sabiiloma wanyi a yaa jam wa jigi a te wa pagrim.

⁴⁴ Ase wa a le jam a yiili wa ninammu wie la, wa yaa ኃman puusi Naawen a gum du ate wulum a kasim jam a zi nna ase ka ziim ale a zi tøŋ la.

⁴⁵ Wa ale ga puusi Naawen nueri la, wa yaa yiri ኃman pilim jam wa ኃaaŋviirima jigi a jam a paari ale ba dua a goa dii nyinŋ la ba sue ale jam kaasi

⁴⁶ ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni dua a goa? Ni yiri a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka."

⁴⁷ Wa ale jam diem boro a biisi nna la, nuruba yegayega ale Judas waai ale jam ka wa ኃaaŋviirima po pi ale bayewa la a yaa de ba niŋ a cheena. Wa yaa forisi paari Yeezu a puusi wa.

⁴⁸ Alege Yeezu yaa weeni Judas ayen, "Judas, fi a dak Mi Saalobiika a sak ale ka puusa?"

⁴⁹ Yeezu ኃaaŋviirima baai ale jam maa bo ale Yeezu ale ga nya dii ale di nyε la, a yaa bek Yeezu ayen, "Nyōnō, ti pa ti gebik wonsaŋa a chubi ba?"

⁵⁰ Ba wanyi a yaa deri che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tom-teerøma po wanyi juga turi.

⁵¹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Dila magsi kama". Wa yaa tiri nuruwa tunni ate di deri nueri.

⁵² Yeezu yaa bek Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Yenni limsidøma ale nisomma baai meena ale jam nyini jam ayen ba yik wa la, ayen "Mi ka zue ate nama ta gebi woŋta ale dua a jam ayen ni yik mu?

⁵³ Daa meena mi kasim bo ale nama kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba alege nama an jam pa nisa a tiri mu, ka nama me danni ale nna, di be ka da dii me ate Sitaana ta siuk pa wa pagrimu a tom tuima la."

⁵⁴ Ba yaa yik wa a ta wa chenj Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Piita yaa wari ኃaanj a chenj a vi.

⁵⁵ Ba ale jam tøati bolim yenni dabiaka po a maa chaab a kali la, Piita jam maa bo ba po kama.

⁵⁶ Nipøkbili wanyi ale jam boro. Wa jam ka pøkdøklie. Nipøkbinni de ale nya ale Piita kala bolimu niŋ la, wa yaa nya wa nna ziim, a weeni ayen, "Nuruwa de a poom bo ale wa kama."

⁵⁷ Piita yaa pagsi ayen, "Nipøkbiliga, mi poom ze wa."

⁵⁸ Ku an bula beniya ale ge ate nuru wa choa a ኃman nya wa a weeni ayen, "Fi me ka ba po wanyi."

Alege Piita ኃman weeni ayen, "Nidøa, mi maa daa ba po."

⁵⁹ Ku ale ḥman ga beni maga dega la, nuru wa choa a ḥman weeni ale nin muna ayen, "Mi seba chak kama ayen nuruwa de a jam maa bo ale wa kama, dii nyiŋ la, nuruwa de ka Galili tēŋka deno."

⁶⁰ Alege Piita ḥman weeni ayen, "Nidɔa, mi ze fi ale a biisi dii la."

Wa ale diem boro a biisi dila la, kpadiaka yaa kum, ate Nyōnōwa yaa, viriŋ nya Piita

⁶¹ ate Piita yaa teeri Nyōnōwa ale poom weeni wa dii ayen, "Fi le pagsi kama ku noai buta ayen fi ze mu ale ge ate kpadiaka kum yokku de."

⁶² Piita ale ga teeri dila la, wa yaa nyini peelim kum nna yegayega.

⁶³ Nuru baai ale jam ta Yeezu la, a yaa nyε wa a la ale a nak wa,

⁶⁴ a yaa pa ḥanta a bobī lik wa ni-nanja me a yaa bek wa ayen, "Weeni a sak ti waai ale nak fu la."

⁶⁵ Ba jam biisi ka wie ḥna chaab nna yegayega a le wa.

⁶⁶ Vari ale ga veenti la, nisomma a yaa jam tu chaab. Ba gela a jam ka Juuma Puusika Yenni kpaŋja, ba gela me Juuma Sinsanŋa sagrōba. Nuru baai ale jam ta Yeezu la a yaa ta wa a cheŋ ba jigi ate ba yaa bek wa ayen,

⁶⁷ "Fi ka Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, be weeni a sak ti."

Alege wa yaa tulisi ba ayen, "M dan weeni a sak ni, ni kan ta siaka.

⁶⁸ M be dan begi ni bega ni kan tulisi mu.

⁶⁹ Alege a zaani jinla a ta a cheŋ, Mi Saalobiika a le kali ka Pagrōwa Naawen juga geŋ."

⁷⁰ Ba meena a yaa ḥman begi wa ayen, "Fi abe ka Naawen biika?"

Yeezu ḥman tulisi ba ayen, "Nama ale weeni."

⁷¹ Ba yaa bek chaab ayen, "Ka boan jaab wari ate ti ḥman a yaali ayen ti wom a magsi chaab ale nuruwa de dii nyiŋ la, ti wom ku kama a ta nyini wa dek noai po ayen ti an velim ya."

23

¹ Nisomma meena yaa yiri ta Yeezu a cheŋ Gominawa Paalot jigi.

² Juijui ate ba tɔariŋ wa a weeni ayen, "Tama yik nuruwa de kama ale wa boro a paasi ti nuruma ayen ba kan a tuni ba lampoowa a te nakpionku Siiza. Wa maari a weeni me ayen wa dek ale Kirisitawa. Ku kiri ale wa ka naab."

³ Gominawa Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi ale weeni."

⁴ Paalot yaa weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale nuru bɔanni ayen, "Mi an nya nuruwa de wari dii ate wa kaasi la."

⁵ Ba yaa ḥmasi a biisi nna yegayega ayen, "A zaani Galili tēŋka a jam paari Judia tēŋka a ta ga paari dela, wa kasim a sak nuruma kama ayen ba basi ate kaasun jam."

⁶ Paalot ale wom nna la, wa yaa bek ayen, "Nuruwa de ka Galili deno?"

⁷ Paalot ale wom ayen Yeezu nyini ka juijui ate Naab Ayerod a jam a nya ka zuk la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu a cheŋ wala jigi. Dila po wa Naab Ayerod dek a jam bo ka Jerusalem tēŋka.

⁸ Naab Ayerod ale nya Yeezu la, ku yaa peenti wa sui nna yegayega boan nyiŋ, wa kasim jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nya wa dii nyiŋ la, wa wom ka wa wari ate wa yaa jam a yiili ayen wa le nyε wakperikaliik ate wa nya.

⁹ Naab Ayerod yaa bek wa bega nna yegayega alege Yeezu an jam tulisi wa.

¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpaŋja ale Juuma Sinsanŋa sagrōma a yaa za dula a tɔariŋ Yeezu ale nin muna.

¹¹ Naab Ayerod ale wa sojima a yaa nyε Yeezu a la ale a nyε wa jigi nna ase wa daa nuru la. Ba ale nyε dila la ba yaa pa kasaauk nalun jo Yeezu ate Naab Ayerod yaa weeni ate ba ta wa ḥman cheŋ Paalot jigi.

¹² Da dila danni Naab Ayerod ale Paalot a deri de dɔata ale chaab. Ba

jam ka dachaasa alege ate nyaku de a nyε.

¹³ Paalɔt yaa wi Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale kpaga ḥa chaab ale nuruma

¹⁴ a yaa weeni ba ayen, "Nama ale ta nuruwa de a jam mi jigi a weeni mi ayen wa a dak ka siuk kaasunja a sak nuruma. Yøgyøgla de nama dek a be nya mi ale bek wa benzø meena alege mi an nya dii meena ate nama weeni ayen wa kaasi la.

¹⁵ Ayerod me a be an nya wa wakaasunjøa dii nyin la, ka wala ale basi wa ate wa jam tama jigi. Nuruwa de an nyε wariwari a magṣi kummoa.

¹⁶ M be le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa ate wa chen."

¹⁷ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem dan jam paari ku nyiem a fe kama ayen Gominawa Paalɔt lak nuru waai ate wa tøŋka demma a yaali ayen ba lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi.

¹⁸⁻¹⁹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nyε ka noai yen ale wa tøŋka demma a yaa nyε kpaliŋ ale baai ale a nya wa tøŋka zuk la ate wa ko nuruwa ate ba yaa yik wa a lik. Nuruma yaa maa chaab a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, "Ko wa abe fi yeeri Barabasi a basi te ti."

²⁰ Paalɔt yaa ḥman biisi ale ba a yaali ayen wa yeeri Yeezu a basi.

²¹ Alege nuruma a ḥman kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, "Kpi wa jabarim nyin, kpi wa jabarim nyin."

²² Dii ale a saari butawa la, Paalɔt yaa bek ba ayen, "Ka boa? Ka boan jaab wabiok ate wa nyε? Mi an nya wa dii ate wa kaasi a magṣi wa kpi la. M le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa."

²³ Alege nuruma yaa ḥman kaari ate ku jueli nna yegayega a gaam dii ate ba poom kaari la a weeni ayen,

ba kpi wa jabarim nyin ate wa kpi. Ba kaarika de a jam basi kama ate ba de.

²⁴ Paalɔt yaa siak bo buusa te ba

²⁵ a yaa lak Barabasi waai ale jam maa nyε noayenka ale wa tøŋka demma a nyε kpaliŋka a ko nuruwa ate ba yik wa a lik la a te ba, Paalɔt yaa pa Yeezu a te wa sojima ayen ba nyε wa dii ate ba a yaali la.

²⁶ Sojima a yaa ta Yeezu a chen a yaa ga zik nuru wanyi ale wa cheena tøŋka po. Wa yoi ale Simon. Wa jam nyini ka Sairini. Sojima yaa yik wa a fe wa ate wa ji Yeezu jabarimu a va wa ḥaaŋ.

²⁷ Nuru boari nna yegayega ale jam va wa. Nipooba ale jam maa bo ba po, a yaa kum ale a kaari Yeezu nyin.

²⁸ Yeezu yaa virim nya ba a weeni ba ayen, "Jerusalem nipooba, ni kan a kum a te mi, ni a kum a te ni dek ale ni bisaŋa.

²⁹ Dii nyin la, daa le cheena ate nuruwa ale weeni ayen, 'Nipøk baai ale kan ka bisa la, baai ale kan biak nya la, baai ate bisa an ḥnoosi la a ta wein la.'

³⁰ Dila powa ale nuruwa a le weeni guuk kpeentøŋa ayen, 'Ni lo ti zuk,' abe ba weeni guuk fisaŋa me ayen, 'Ni lik ti.'

³¹ Ni be wom wamagsini de, nipooba, 'Ase duoku ale yøgsa alege ba a nyε nna la, ka boa a le di nyε ase ku nin ko?'

³² Tuim kaasima nyam baye a te ba jam maa ta ba ale Yeezu a chen ayen ba kpi ba.

³³ Ba ale jam paari jujui ate ba a wi ayen "Zukoluku La", ba yaa kpi wa jabarimu nyin. Tuim kaasima nyamma me bayewa ba kpi wanyi a zaani wa juga, wanyi me a zaani wa gala.

³⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "M Koa, voŋ te nuruma de dii nyin la, ba ze ba ale a nyε dii la."

Ba ale kpi wa la, ba yaa nak gban a lueri wa gattøŋa a chari chaab.

³⁵ Nuruma yaa za a nya wa, alege ba kpaŋŋa yaa nyε wa a la a weeni

ayen, "Wa vari nuru ba chaab a basi, basi ate wa vari wa dek a basi ase wa nin ka Varibasidowa, waai ate wa lueri la."

³⁶ Sojima me a jam a nyε wa a la a pa da miisij a te wa a nyε ase ba a te wa ka zula la.

³⁷ ale a weeni ayen, "Fi dan ka Juuma naab, be vari fi dek a basi."

³⁸ Ba jam ηmarisi ka jaab tapagi nyinj ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA
a yaa pa di a manj wa jabarimu zuk.

³⁹ Tuim kaasimaŋa nyamma bayewa ate ba jam maa kpi ba a gum Yeezu po la, bala wanyi a yaa jam a le wa ayen, "Fi daa Varibasidowā? Be vari fi dek ale tama me a basi."

⁴⁰ Alege wa vaanchoawa a yaa tɔariŋ wa ayen, "Fi kan chali Naawen ya ale ba ale nyε ti meena bunyi dii la?

⁴¹ Ba ale nyε tama dii la, ku magsi kama dii nyinj la, ka tama tuim kaasimaŋa tutuna ale nna ate ti boro a tuesi. Alege nuruwa de an kaasi wariya."

⁴² Wa biisi dila ale ge a yaa weeni ayen, "Yeezu, fi dan jam ase naab la, teeri m wari."

⁴³ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen jinla fi a le bo ale mu Naawen jigi."

⁴⁴ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsuŋ la, wenbinni a yaa sobri ate ku yaa deri nyε nna birim ate legi a yaa lik tɛŋ kala meena a ta dila a jam paari kantueŋ banj buta,

⁴⁵ ate garuk kpionj kuui ate ba pa lik a kasi buye Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri poori buye.

⁴⁶ Yeezu yaa kaari nna yegayega ate ku jueli ayen, "M Koa, m pa m chiika a nyo fi nisima po". Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kpi.

⁴⁷ Sojima kpagini ale jam za dula a yaa nya dii ale nyε la, wa yaa te Naawen pimpauk a weeni ayen, "Nuruwa de a sum jam ka wayɔrisima nyɔnɔ."

⁴⁸ Nuru boari ale jam jam ayen ba nya dii le di nyε la. Ba ale nya dii

meena ale nyε la ba yaa pilim ηmani a kuli ale sukaasuj.

⁴⁹ Baai meena ale jam seba Yeezu nalmiyini a chak la, ale nipok baai me ale jam va wa a nyini Galili a jam la, bala meena a jam za ka niŋnija alege a nya.

⁵⁰⁻⁵¹ Nuru wanyi ale jam nyini Juuma tɛŋ kanyi ate ba a wi ayen Arimatia, wa yoi a jam ale Josefi, wa jam ka nuru manj ale chim welensa nyɔnɔ. Wa jam maa ka nisomma, po wanyi. Alege wa an jam siak ale ba ale poli a nyε Yeezu dii la. Wa kasim jam a limsi ka diipo ate Naawen a le jam soa nuruba la.

⁵² Josefi wa de ale jam chenj Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri kpiowa jabarimu zuk.

⁵³ Paalot yaa siak ate wa ga yeeri wa a ta nyini jabarimu zuk a sinj, a yaa pa garupali peeluk a vili wa a ta wa ga gu puŋ vorub ate ba keri la po. Kpio an jam duak bu po a nya ya.

⁵⁴ Da dila danni ka da dii ate ba a gomsi ba dek a limsi ba Vuusum Dannia la. Vuusum Dannia abe jam boro a piilim kama me.

⁵⁵ Nipok baai ale jam va Yeezu a nyini Galili tɛŋka a jam la a yaa jam va Josefi a chenj ga nya vorumu ate Yeezu dua bu po jujui la

⁵⁶ ale ge a yaa pilim ηmani a ga gomsi kpa masisa.

Vuusum Dannia a yaa ale jam paari la, ba vuusi kama ase ba sinsaŋja ale a sak ba dii la.

24

¹ Laasidi Dai saliuk yok yok wa ate nipooma yaa yiri ale ba kpa masisaŋa a chenj boosuku jigini.

² Ba yaa ga a paari a nya ale tintain dii ate ba pa lik boosuk nɔanni la ale di bilim ale ge boosuku nɔanni a basi.

³ ate ba yaa jo bu po alege ba an nya Nyɔnɔwa Yeezu nyinjka.

⁴ Ba yaa za dula jigini ate ku cha ba. Nuruba baye a yaa jo garuk

peeta ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim a deri za ba teŋ.

⁵ Yøgsum a yaa yik nipooma ate ba pa ba zuima a su teŋ ate nuruma yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ni a gisi nuru waai ale vua la kpilima sunsunja?

⁶ Wa ka dela, wa yiri kum po kama. Ni teeri wa ale jam weeni ni dii diipo ate ni jam bo ale wa Galili teŋka po la.

⁷ Wa ale jam weeni ayen, 'Mi Saalobiika ku a fe kama ate nuruba a yik mu a pa nyo tuimbaata nyam nisima po, ate ba kpi mu jabarim nyiŋ alege daa ḥata dai m le yiri kum po.'

⁸ Nipooma yaa teeri wa wienja de

⁹ ate ba yaa pilim ḥmani a jam weeni nyaku de a sak wa ḥaanviirima pi ale wanyiwa ale nuru mbala meena.

¹⁰ Nipooma jam ale Mæeri waai ale nyini Magdala la, ale Joana, ale Jeemsi mawa Mæeri, nyaba de ale nipooba ba chaab baai ale jam bo ale ba la yaa weeni wienja de a sak tuimtomdøma.

¹¹ Alege tuimtomdøma jigi, wienja de a jam chim ka sunsuelima, dila nyiŋ, ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹² Piita yaa yiri chali cheŋ boosuku jigini a ga chuiri nya alege wa an nya jaabøa, ka gatta nyiini. Ku yaa cha wa nna yegayega ate wa kuli. Wa jam a poli ka dii dek chekki ale nyε la.

¹³ Da dila danni degadega ate Yeezu ḥaanviirima baye a yaa jam a cheŋ teŋfiik ate ba a wi ka ayen Imayas, ka jam ka mæela ḥayopoi ale Jerusalem teŋka.

¹⁴ Ba ale bo siiku po a cheŋ la, ba yaa a biisi ḥaai meena ale nyε la.

¹⁵ Ba ale jam a biisi ḥa wie ale a magsi ḥa la, Yeezu dek a yaa forisi paari ba ate ba va chaab a cheŋ

¹⁶ alege jaab ale jam nyε ate ba an jam baga a minj wa.

¹⁷ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka boan jaab wari ate nama biisi a cheŋ

la?"

Ba yaa za nna zimm ale sukaasunj.

¹⁸ Ba wanyi ate ba a wi ayen Kiliyopas, wala a yaa tulisi wa ayen, "Ka fi nyiini ale nichaano Jerusalem teŋka po a ze wa ḥaai ale bo ka po daaŋa de la?"

¹⁹ Wa yaa bek ba ayen, "Ka boan wie?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "A magsi chaab ale Yeezu Nazaret deno waai ale jam ka Naawen biisiteero ate wa wie ale wa biik a pagra Naawen jigi ale nuru meena jigi la.

²⁰ Ate tama Puusika Yenni kpaŋja ale teŋka nisomma a yaa yik wa ayen ba bo buusa a ko wa. Ba yaa sum kpi wa jabarim nyiŋ.

²¹ Alege tama jam a yiili kama ayen ka wala le wa vari Izirali teŋka a basi, daa dila nyiini, ku daa ḥata ale jinla ate nyaku de meena a nyε la.

²² Daa dila nyiini me, tama buuni po, nipooba ale weeni wari ate di cha ti nna yegayega. Ba cheŋ ka wa boosuku jigini saliuk yokyokku de

²³ alege ba an nya wa nyiŋka. Ba yaa pilim jam a weeni ayen ba nya Naawen sabiiloba ate ba weeni ba ayen wa vua kama.

²⁴ Baai ale jam maa bo ale tama la ba gela a cheŋ boosuku jigini kama a ga nya nipooma ale poom liŋ weeni ba dii la degadega. Ba an nya wa."

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni ka betta! Ka boa ale soa ate ni an baga a ta siak ale Naawen biisiteerøma ale biisi dii la.

²⁶ Ku kan jam a fe kama ayen Kirisitawa ate Naawen a le tom ate wa jam la a nam ale wienja de abe wa ge nya wa zulaŋa?"

²⁷ Yeezu a yaa piilim deri a weeni wie ḥaai meena ate ba ḥmarisi Naawen gbaŋka po a magsi chaab ale wa dek la kiri. Wa jam piilim ta nyini ka Moosis ale Naawen biisiteerøma meena a weeni ḥa kie a sak ba.

²⁸ Ba yaa jam boro a mɔata teŋfiik kaai ate ba a jam a cheŋ la. Yeezu yaa nyε ase wa a taam ka niŋ la.

²⁹ Alege ba yaa yik wa a weeni ayen, "Ti kuli ga goa dii nyij la, wenny boro a siŋ kama ate tɛŋka boro a sobri." Wa yaa siak va kuli.

³⁰ Ba ale boro a de la, wa yaa pa boroboruk a nyɛ Naawen jiam a wie ku a yaa pa a te ba

³¹ ate ba nina a yaa deri lagri ate ba miŋ wa ate wa yaa deri murum be ba nina po.

³² Ba yaa weeni chaab ayen, "Ti ale poom bo siuku po ate wa a biisi dii a magsi chaab ale ba ale ɲmarisi Naawen gbaŋka po dii la, an poom a te ti masim ti suniima po?"

³³ Ba yaa deri yiri bunyi a cheŋ Jerusalem tɛŋka. Dula jigini, ba yaa ga nya wa ɲaanjiirima pi ale wanyiwa ale ba tigsı chaab a kali jigi yen ale baai meena ale jam a maa kali ale ba la

³⁴ ale ba kala a biisi ayen, "Ti Nyɔnɔwa a sum yiri kum po kama a pa wa dek a sak Simon."

³⁵ Kiliyopas ale nwala yaa weeni a sak ba dii meena ale nyɛ siuku po la ale wa ale wie boroboruku ate ba miŋ wa dii la.

³⁶ Ba ale jam boro a biisi nna la, Yeezu dek a deri jam za ba sunsuŋ a weeni ba ayen, "Ni boro ale suyɔgini."

³⁷ Ate yɔgsum nna yegayega a jam yik ba ate ba poli ayen ba nya ka kok.

³⁸ Alege wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ale a daani ni? Ka boa ale soa ate ni ta chichama ni zuimaja po?

³⁹ Ni nya m nisimaŋa ale m naŋsaŋa ate ni miŋ ayen ka mi dek ale la. Ni tiri mu a nya ate ni seba ayen daa kowa dii nyij la, kok ka nyiŋja ale koba ase ni ale nya mi ale ta dii la."

⁴⁰ Wa ale weeni dila la, wa yaa pa wa nisanja ale wa naŋsaŋa a sak ba.

⁴¹ Ba an diem jam siak ayen ku ka wensie, dii nyij la, supeentik ale jam bo ba jigi ate ku cha ba me. Yeezu yaa bek ba ayen, "Ni ta jaab dela a de?"

⁴² Ba yaa pa jum digima te wa

⁴³ ate wa ɣobi ate ba nya.

⁴⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Wienja de degadega ate mi jam weeni ni diipo ate mi jam diem bo ale ni la, ayen wie ɣaai meena ale bo Naawen gbaŋka po ate Moosis ɲmarisi Sinsanŋa gbaŋka po la, ale Naawen biisiteerɔma gbaŋsaŋa ale gbaŋ kanyiwa ate ba a wi ayen Yiila Gbaŋ la po a magsi chaab ale mi la, ku a fe kama ayen ɣa chim wensie."

⁴⁵ Wa yaa lagri ba popolaŋa ayen ba miŋ chak ba ale ɲmarisi dii Naawen Gbaŋka po la.

⁴⁶ Wa yaa weeni ba ayen, "Ba ɲmarisi ka po ayen, ku a fe kama ate Mi Varibasidɔwa ate Naawen le tom ate m jam la, a nam abe daa ɣata dai m yaa yiri kum po.

⁴⁷ Ku be a fe kama me ayen nuruba pa mi yonni nyij a sak nuru meena tɛŋzuk de ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka ate Naawen von te ba. Sinsanŋa de le piilim ka Jerusalem tɛŋka a ta a cheŋ tɛŋka meena.

⁴⁸ Nama dek be nya wienja de meena kama ale ni dek nina.

⁴⁹ Mi dek le basi ate m kowa ale puulim la a jam ni jigi. Alege, ku a fe kama ayen ni bo tɛŋka de po a limsi ate pagrim nyini wenŋmazuk a jam ni jigi."

⁵⁰ Wa yaa de ba niŋ ate ba nyini tɛŋka dek po a ta ba cheŋ ga paari Betani tɛŋka, ate wa yaa zak wa nisanja a te ba niaka.

⁵¹ Wa ale jam boro a te ba niaka la, Naawen yaa deri pa wa a ta jueli wenŋmazuk.

⁵² Ba yaa pilim cheŋ Jerusalem ale supeentik nna yegayega

⁵³ a kasim jam bo Juuma Puusika Yenni po a pak Naawen.

Yeezu Wamañsaña Wie Ate Jōon A N̄MARISI La

1 Piilimka po wenñmazuk ale tñzuk meena a jam karo, alege Nyuvuri Wanni a poom a liñ boro kama. Wanni nyiem kasim bo ale ka Naawen diipo meena. Wanni me ale Naawen dek a jam ka bunyi.

2 A nyini ku piilimka po a ta a chenj, Wanni a nyiem kasim jam bo ale ka Naawen diipo meena.

3 Naawen ale basi ate wa nyę wenñmazuk ale tñzuk meena ale ńanta baai meena ale bo wenñmazuk ale tñzuk la. Jaab buui meena ka Naawen ale basi ate wa nyę.

4 Nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, a bo ka Wanni jigi. Nyuvunni de ale ta bolim a jam tñzuk ayen nuru meena a nya.

5 Wa nyuvuri a nyę se ka bolim ate ba tɔati ate bu a nya legi po dii la. Legini an baga a kpimsi bolimu.

6 Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Jōon ate Naawen a tom wa.

7 Wa jam kama ayen wa sak nuruba bolimu wie, ate ba nya siuk a wom abe ba ta siaka.

8 Daa Jōon a jam le bolimu, alege ka Naawen ale tom wa ayen wa jam a sak nuruba bolimu wie.

9 Wala a jam le bolim manjka dek buui ale jam tñjka meena po, ayen waai meena a baga a nya siuk a bo bu jigini.

10 Nyuvuri Wanni a jam bo ka tñjka meena po. Naawen ale basi ate wa nyę ka ale jaab buuri meena ale bo ka zuk la, alege tñjka meena demma a jam ze wa le ka waai la.

11 Wa jam ka wa dek tñjka demma, jigi alege ba zeri wa.

12 Alege baai ale a tuesi wa ale ta siaka ale wa la, wa te ba ka siuk ate ba chim Naawen bisa.

13 Nuruba a nyiem ale kasim a biak ba bisa dii la a kan basi ate ba a chim Naawen bisa. Ku jam daa nuruba dek yaalika nyij ale soa ate wa chim ba ko. Ku jam ka wa dek yaalika nyij ate wa chim ba ko.

14 Nyuvuri Wanni a jam chim ka nurubiik ate Naawen a pa wa niaka ale wa wensieňa a te wa ate wa jam a boro ale ti. Wa nyiini ale wa Kowa Biik. Ate ti nya wa zulaňa ale wa nalimu ate wa tuesi wa Kowa jigi la.

15 Jōon a jam sak nuruba wa wie ale a kaari a weeni ayen, "Mi a weeni ni nuruwa de wie kama. Wa bo ka mi ńaañ a sañ cheena. Wa liñ boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la."

16 Wa niaka ale zuak la nyij ate wa baga a niak ti meena. Wa abe le kasim a niak ti kama diipo meena.

17 Naawen ale basi ate Moosis a pa wa Sinsaňja a te nuruba alege ka Yeezu nyij ate Naawen a sak ti wa niaka ale wa wensieňa.

18 Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege wa be yeňka waai ale Naawen ale ka bunyi ale ńman bo wa jigi la, wala a sak ti wa wie kama.

19 Dai yeň po Juuma kpaňja ale jam bo Jerusalem tñjka la a yaa tom Juuma Puusika Yenni tomteerōma ale baai ate ba a wi ba ayen Livaiba la, ba gela ayen ba chenj a ga bek Jōon ayen, "Ka fi ale Varibasidōwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?"

20 Jōon an jam a zeri ba tulisika alege weeni ba a lagri ayen, "Daa mi ale Varibasidōwa."

21 Ba yaa ńman bek wa ayen, "Fi be ka wana? Fi ka Naawen biisiteerōwa waai ate ba a wi ayen Elaja la?"

Jōon a yaa weeni ayen, "Mi daa wala."

Ba yaa ńman bek wa ayen, "Ka fi ale Naawen biisiteerōwa waai ate tama a poli ayen Naawen ale tom wa ti jigi la?"

Jōon ḥman weeni ba ayen, "Aawo, daa mi."

²² Ba yaa weeni wa ayen, "Be weeni ti fi ale ka waai la. Kan daa di ate ti ḥman chej baai ale tom ti la jigi, ba a yaali kama ayen ti weeni ba wari. Fi abe ka wana?"

²³ Jōon a yaa weeni ba ayen, "Naawen biisiteerōwa waai ate ba a wi ayen Azaya la a jam ḥmarisi Naawen gban̄ka po dila po dila po a weeni ayen Naawen a weeni ayen, 'Mi ka lueluk kuui ale a kaari sagini po a weeni ayen, teenti Nyōnōwa siuku a te wa jam.'

²⁴ Juuma baai ale jam a tom Naawen Puusika Yenni tomteerōma ale Livaiba Jōon jigi la, a jam ka baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la.

²⁵ Baai ate ba tom la a yaa ḥman bek Jōon ayen, "Kan daa fi ale Varibasidōwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la a yaa se Elaja yaa Naawen biisiteerō nwala, ka boa ale soa ate fi a te nuruma soka ale nyiamōa?"

²⁶ Jōon a yaa weeni ba ayen, "Mi a te ka nuruba soka ale nyiam ayen m gomsi ba a magsi ate ba a limsi nuru waai a le cheena la. Wa dek a bo ti sunsun̄ dela kama jinla. Nama dek a ze nuru wala ale ka waai la.

²⁷ Wala a bo ka mi ḥnaaj a cheena. Mi posima ale m nin domsi a kali wa niŋ a yeeri wa nuensaŋa a te wa."

²⁸ Wienja de meena a nyε ka Betani tēŋka po, Jōon a jam a te nuruma soka ka Jodan benni kunkɔŋ ndila.

²⁹ Vari ale veenti la Jōon a yaa nya Yeezu ale wa cheena wa jigi, ate wa yaa weeni baai ale jam moata dula jigini la ayen, "Ni nya, nuruwa de a nyε ase ka posuk ate Juuma a nyiem a kasim a pa a ko a te Naawen la. Wala ale a basi ate Naawen a von̄ tēŋka meena demma nyε kaasun̄ku.

³⁰ Ni teeri mi ale weeni wa wie dii ale ni la. Mi a lin̄ weeni ni ayen nuru ale bo mi ḥnaaj a cheena. Wa poom lin̄ a boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la.

³¹ Mi poom a lin̄ ze wa le ka waai la, alege mi lin̄ de ka wa niŋ a jam dela ayen m te nuruma soka ale nyiam ate m baga a pa wa a sak Izirali demma."

³² Dula jigini ate Jōon a yaa ḥman weeni ba ayen, "Mi nya Naawen Chiika ale ka nyini wen̄mazuk ase nangbaŋ la a siŋ a jam kali Yeezu zuk."

³³ Mi a jam ze wa le ka waai la, alege Naawen waai ale tom mi ayen m jam a te nuruba soka la a lin̄ a weeni mi kama ayen, waai ate nama a nya ale Naawen Chiika a jam a wari wa zuk la, wala a le wa sueri ni suniimaŋa ale Naawen Chiika.

³⁴ Mi nya wienja de meena kama. Wensie ate mi a weeni ni ayen wa sum ka Naawen Biik."

³⁵ Vari ale ḥman a veenti la, Jōon ale wa ḥnaanjviirima baye a yaa ḥman jam bo dula jigini,

³⁶ ate Jōon a yaa nya Yeezu ale wa chej a taamu. Jōon a yaa weeni ba ayen, "Ni nya nuruwa de, wa a nyε ase ka Naawen Posuk la."

³⁷ Wa ḥnaanjviirima bayewa ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri basi wa ale chej ga va Yeezu.

³⁸ Ba le jam a vi Yeezu ḥnaaj la, wa yaa chiem a nya ba ale ba va wa ḥnaaj la ate wa yaa bek ba ayen, "Ka wana ate nama a gisi?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Arabi, fi yenni bo ka be?" (Arabi kiri ale Sagro.)

³⁹ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni va mu a jam nya." Ba yaa va wa a ga nya wa le bo jujui la. Ba jam a ga paari wa boka jigini ale wenni a gbeliŋ kama ate ba yaa jam bo dula ate tēŋka a ga sobri.

⁴⁰ Nuruma bayewa wanyi a jam ka Andiru, Simon Piita suok.

⁴¹ Andiru ale jam a ḥman kuli yeri la, wa yaa deri a chej Simon jigi a ga weeni wa ayen, "Tama jinla a nya Kirisitawa waai ale Varibasidōwa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la kama."

⁴² Wa yaa ta Simon a chej Yeezu jigi.

Yeezu a yaa nya wa a weeni ayen, "Fi le Simon, Joon biika la. Mi a yaali ayen m te fu ka yue paali ayen Sifas dii ate nuruba ayen ba a wi fu la." (Yue dila ale Piita ka bunyi, di kiri ale pun.)

⁴³ Vari ale njman veenti la Yeezu a yaa chej Galili. Wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Filip. Wa yaa weeni wa ayen, "Jam va mu."

⁴⁴ Filip a jam nyini ka tēn kanyi ate ba a wi ayen Beteseida. Andiru ale Piita me a jam nyini ka dula.

⁴⁵ Filip me a yaa chej ayen wa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Natani. Wa le ga nya wa la, wa yaa weeni wa ayen, "Moosis ale Naawen biisiteerōma a jam njmarisi Naawen gbanja po dila po dila po ayen Varibasidōwa ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la, tama a nya wa kama. Wa ka Yeezu, Josefi biika, waai ale nyini Nazaret la."

⁴⁶ Natani a yaa bek Filip ayen, "Ti baga a nya maaka Nazaret tēnka po?"

Filip a yaa njman weeni wa ayen, "Jam a nya."

⁴⁷ Ba le jam a ga moata Yeezu la, wa yaa weeni baai ale jam bo ale wa la, ayen, "Ni nya Izirali denowa de waai ale cheena mi jigi la, wa ka wensie nyōnō."

⁴⁸ Natani a yaa ga paari Yeezu a bek wa ayen, "Fi nyē ka se a seba mi?"

Yeezu yaa weeni wa ayen, "Fi ale poom kala kinjkañka tēn la, mi nya fu kama ale ge ate Filip a wi fu."

⁴⁹ Natani ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, "M Sagro, fi sum ka Naawen biik. Fi ale Izirali Naawa."

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ta siaka ale mi kama mi ale weeni ayen m nya ale fi kali kinjkañka tēn la? Fi ale nya wakperikaliisa a gaam nyaku de."

⁵¹ Dula jigini Yeezu a yaa cheemu a weeni baai ale jam za la ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen ni le

nya wenzuk ale ku lagri ate Naawen sabiiloma a nyini wenjmauzuk nna ase ba a sinj Saalobiika zuk la ale njman pilim a jueli."

2

¹ Daa njaye ale jam taam la, nuru wanyi a yaa faari nipōk tēn kaai ate ba a wi ayen Kena ate ka bo Galili la po. Yeezu mawa a jam boro kama.

² Ba yaa jam wi Yeezu ale wa njaañviirma ayen ba jam nipōkfiaka yenni.

³ Nipōkfiaka nyōnōwa a jam te nuru baai ale jam la ka daam. Daamu yaa le nueri la, Yeezu mawa a yaa ga weeni wa ayen daamu a nueri kama.

⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Kan weeni mu dii ate mi ayen m nyē la, dii nyin la diipo ate mi a yaali ayen m nyē wari la an diem a paari ya."

⁵ Wa mawa ale wom wieña de la, wa yaa cheemu a weeni yenni tomteerōma ayen, "Wa dan weeni ayen ni nyē wari, ni nyē."

⁶ Samōniј kpeensa siyuebi ale jam bo yenni po. Samōniј kanyi a jam a su ase ka bogtiba naanij nyiam la. Juuma a nyiem a dan boro a gomsi ayen ba de njandiinta, ba a njari nyiam a nyo samōnsanja de po a sugri ba dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni yenni tomteerōma ayen, "Ni njari nyiam a sueri samōnsanja." Ba yaa njari a sueri,

⁸ wa yaa weeni ba ayen, "Ni njari bu a ta ga te waai ale ka kpagini a nya nichamma zuk la." Ba yaa njari nyiamu a ta ga te wa.

⁹ Kpagini ale lam nya buui ale tagri a chim daamu a nya la, wa yaa ze bu le nyini ka juijui la, alege ka yenni tomteerōma baai ale njari a ta ga te wa la, nyiini ale seba bu le nyini juijui la. Kpagini a yaa wi nipōk fiaka nyōnōwa a weeni wa ayen,

¹⁰ "Nuruba a dan wi ba dōaba ayen ba jam ate ba de njandiinta, ba nyiem a liŋ a pa ka da masik a te

ba ate ba nyu. Ba yaa dan nyu da masika a chak, yenni tomteeroma a nyiem a yaa pa ka da buui ale kan masa la a ɣman ta nyini a gum du ayen ba nyu. Alege fi tomteeroma a pa ka da masika a ta wari ɣaanj a jam."

¹¹ Yeezu a piilim tom ka wakperikaliika de Kena təŋka ate ka bo Galili po la. Wakperikaliika de a jam sak ka wa ɣaanjviirima ayen Naawen pagrimu a bo wa jigi kama. Dila nyin ate ba yaa a jam ta siaka ale wa.

¹² Nipɔk fiaka diintaŋa ale jam a taam la, Yeezu ale wa mawa ale wa yuama ale wa ɣaanjviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ təŋ kanyi ate ba a wi ayen Kapernaum a yaa bo dula daa maga.

¹³ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama ate Yeezu ale wa ɣaanjviirima a yaa cheŋ Jerusalem təŋka.

¹⁴ Ba yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po. Dula jigini wa yaa nya nuruba yegayega ate ba boro a ta niiga ale piisa ale nangbaŋsa a da. Baai me ale jam ta ligra a tagri la a kala dula jigini.

¹⁵ Yeezu a yaa yaali miisa a melim chaab ase fiŋ la a yiak niiga ale piisaŋa ale dunsa si chaab a ta nyini. Wa ɣman yik baai ale ta ligra a tagri la teebulitaŋa a tulim kpib ate ba ligranya meena a waan təŋ.

¹⁶ Wa le nyɛ dila a nueri la, wa yaa weeni baai ale ta nangbaŋsaŋa a da la ayen, "Ni pa ɣantaŋa de meena dela a ta nyini. Ka boa ate nama a nyɛ wieŋa de meena ale pa m kowa yenni a chim yaba?"

¹⁷ Wa ɣaanjviirima ale wom dii ate wa jam a biisi la, ba yaa teeri dii ate ba jam ɣmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po a weeni ayen, "Mi ale a yaali Naawen yenni dii la a le ku nyɛ ate mi kpi."

¹⁸ Juuma kpaŋja a yaa jam bek Yeezu ayen, "Ka wana dek ale te fi siuk ayen fi nyiem a tom tuimanaŋa de

meena? Be tom wakperikaliik ate ku sak ti ayen fi ta siuk a tom dila."

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni be nak Juuma Puusika Yenni de a lonsi təŋ ate mi a ɣman se di a nueri daa ɣata po."

²⁰ Ba yaa weeni wa ayen, "Tama nuruma a pa ka bena pisinaansi ale ɣayuebi a se di. Tama a be dan nak di a lonsi, fi ale baga a pa daa ɣata a ɣman se di a nueri?"

²¹ Alege Yeezu an jam biisi a magsi chaab ale ka Juuma Puusika Yenni dii ale bo Jerusalem təŋka po la. Wa jam biisi a magsi chaab ale ka wa dek nyinjka.

²² Yeezu ale jam a kpi ate Naawen a basi ate wa yiti kum po la, wa ɣaanjviirima a yaa jam teeri dii ate wa weeni la. Ba yaa jam ta siaka ale Yeezu ale weeni ba dii la, ale ba le ɣmarisi wa wie Naawen gbaŋka po dii la ka wensie.

²³ Yeezu ale jam boro a de Juuma Gaambasika Tigini Jerusalem təŋka po la, nuruba yegayega a jam nya wa wakperikaliik sii ate wa jam a tom la, a yaa ta siaka ale wa.

²⁴ Alege Yeezu an jam a pa wa dek a te ba, dii nyin la wa jam seba ba le ka nuru baai la ka meena.

²⁵ Wa an jam a yaali ayen waai a sak wa ba le ka nuru baai la dii nyin la wa seba ba popolaŋa kama.

3

¹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Nikodimusi. Wa jam ka Juuma kpaŋja po wanyi ale Farisiima po me wanyi.

² Yok kunyi po ate nuruwa de a yaa cheŋ Yeezu jigi a ga weeni wa ayen, "M Sagro, tama seba fi ka sagro waai ate Naawen a tom fu. Nuru an baga a tom tuimkperikaliik sii ate fi a tom la ka Naawen a nin bo ale wa."

³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin pilim biak wa."

⁴ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, "Ba ale nyε ka se a pilim biak nuru waai ale chim ya? Wa an ηman baga a jo wa mawa ponni po ate ba a biak wa buye."

⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin biak wa ale nyiam ale pilim biak wa ale Naawen Chiika."

⁶ Nurubisa a biak bisa kama alege Naawen Chiika a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁷ Kan te ku cha fu dii nyij la mi ale a weeni ayen se ba nin pilim biak fu la.

⁸ Vioku a fuk a chej ka juijui meena ate ku a yaali la, ate fi me a wom ku fukka, alege fi ze ku le nyini juijui la yaase ku ale a chej juijui la. Ku abe ka dila ale waai meena ate Naawen Chiika a biak la."

⁹ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, "Nyaku de ale nyε ka se a baga a nyε?"

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ka sagrɔ kpion a bo Izirali tεŋka alege an baga a miŋ mi ale weeni fu dii la kiri ya?"

¹¹ Wensie ate mi a weeni fu ayen ti a biisi ka wie ηaai ate ti seba ηa, la ale a weeni wie ηaai ate ti nya ηa la a sak alege ni waai a kan siagi.

¹² Ni ka siaka ale mi ase m nin weeni tεŋka de zuk wie, ni abe ni nyε ka se a ta siaka ale mi ase m nin weeni wenŋmazuk wie.

¹³ Nuru karo a jueli wenŋmazuwa ka Mi Saalobiika ale nyini wenŋmazuk a jam tεŋzuk de.

¹⁴ "Ase Moosis ale jam pai kutuku a nyε waamu a magim dua woŋku nyij a zak zaani sagini po la, dila dek ate ba le yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyij a zak zaani."

¹⁵ Ate waai meena ale a ta siaka ale mi la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

¹⁶ Naawen a yaali tεŋka meena demma ka nna yegayega ate wa tom wa be yenka ba jigi, ate baai ale ta siaka ale wa la a kan kpi alege ba le

nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹⁷ Naawen an tom wa biika ayen wa jam chim ka tεŋzuk meena demma buteero, alege wa jam chim ka ba varibasidɔ.

¹⁸ "Baai ale ta siaka ale Naawen biika la, Naawen a kan bu ba buusa. Baai ale kan ta siaka ale wa biika la, Naawen a poom bu ba buusa kama, dii nyij la ba an ta siaka ale wa be yenka.

¹⁹ Naawen ale a poli ba jigi dii la ale nna. Wa biika a nyε se ka bolim ate wa tom ate wa jam tεŋzuk meena la. Nuruba yegayega a lueri ka legini po boka alege a kan yaali ayen ba bo bolimu ale a nya juijui la, dii nyij la ba a tom ka wabaata.

²⁰ Ba seba ayen ba dan bo bolimu nyaka jigini a tom ba wabaataŋa, waai meena a le nya dii ate ba a nyε la kama. Ka dila ale soa ate ba kan yaali ayen ba moata bolimu jigini.

²¹ Alege baai ale a tom dii ale ka wensie la, bala a kan chali bolimu jigini boka. Ba a tomu ba tuimaŋa ate ηa a sak kama ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la."

²² Ku de ηaaŋ nyij, Yeezu ale wa ηaaŋviirma a yaa basi dula jigini ale ge chej tεŋ kanyi ate ka bo Judia. Ba ale wa a yaa jam bo dula daa maga dega a te nuruba soka ale nyiam.

²³ Jōon me a jam a te nuruba soka ale nyiam tεŋ kanyi po ate ba a wi ayen Enon, ka an yalima ale Salim tεŋka, dii nyij la nyiamu a jam zuak kama dula jigini. Nuruba a yaa jam a chej wa jigi ate wa a te ba soka ale nyiam.

²⁴ Ku de ηaaŋ nyij ale ba yik Jōon a ligi la.

²⁵ Dai yeŋ po ate Juuma po ba wanyi a yaa jam Jōon ηaaŋviirma jigi a ta nampaga ale ba soka teka nyij.

²⁶ Ba yaa jam Jōon jigi a weeni wa ayen, "Ti Sagrɔ, fi baga a teeri nuru waai ale poom a bo ale ti Jodan benni kauk kuŋkula ale dii ate fi

poom a weeni wa wie a sak ti la? Yōgyōglā de wa yaa te ka nuruba soka ale nyiam ate waai meena a chenj wa jigi.”

²⁷ Jōon a yaa weeni ba ayen, “Nuru an baga a lueri wari wa dega, ka Naawen a nin te wa.

²⁸ Nama teeri ayen mi a poom weeni ni ayen daa mi ale Varib-asidōwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la. Naawen a tom mi ate mi de ka wa niñ a jam ayen m gomsi wa siuku a magsi a te wa.

²⁹ Nuru waai a dan faari nipōk, ka wala dek ale soa wa. Mi a nyē ase ka nipōk fiaka nyōnōwa doa la. Mi sui a peenti kama ayen mi a mōata wa ale a wom wa lueluku. Nuruma a dan a basi mi ale ge a chenj Yeezu jigi ayen wa te ba soka ale nyiam, kula a peenti mi sui ka nna yegayega a gaam ku le poom ka dii la.

³⁰ Ku magsi kama ayen wala a jueli njmai abe mi a bo tēñ.

³¹ Waai ale nyini wenjazuk la a gaam waai meena kama. Waai ale nyini tēñzuk de la, ka tēñzuk de nuru ale a biisi tēñzuk de wie, alege waai ale nyini wenjazuk la a gaam waai meena kama.

³² Wa a weeni ka wie ḥaaai ate wa nya ale wom la alege waai a ka siaka ale ḥa.

³³ Alege waai ale ta siaka ale wa wienja la a sak kama ayen Naawen ka wensie nyōnō.

³⁴ Waai ate Naawen tom la a biisi ka Naawen wienja, dii nyinj la Naawen a basi ate wa Chiika a bo ale wa kama.

³⁵ Naawen a yaali wa biika kama ate wa pai jaab buuri meena pagrim a te wa.

³⁶ Baai meena ale ta siaka ale wa biika la a nya nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la kama. Baai meena me ale kan ta siaka ale wa ale kan va wa noai la, a kan nya nyuvuri dila, alege Naawen ale waali ba.

4

¹⁻² Farisiima a yaa jam wom ayen nuruba yegayega a jam va Yeezu

ḥaaaj ale a basi ate wa a te ba soka ale nyiam a gaam Jōon. Daa Yeezu dek ale jam a te nuruma soka, alege ka wa ḥaaanjviirima.

³ Yeezu ale jam a miñ ayen Farisiima a wom kama la, wa ale wa ḥaaanjviirima a yaa basi Judia ale ḥmani a chenj Galili.

⁴ Yeezu a yaa poli ayen ba le va ka siuk kuui ale a va Samaria la a chenj Galili.

⁵ Ba yaa jam paari Samaria tēñ kanyi ate ba a wi ayen Saika. Saika ale talim buui ate Juuma kokpiejka Jekob a pa te wa biika Josefi dila po dila po la an jam yalima ale chaaba.

⁶ Vili dii ate Jekob a jam tu la a bo ka dula jigini. Yeezu ale jiak la wa yaa kali vilini tēñ a vuusi. Wenbinni a jam jueli ka wenzuk sunsunj.

⁷⁻⁸ Wa ḥaaanjviirima a yaa basi wa ale ge chenj tēñka po ayen ba da ḥandiinta a ta jam. Yeezu ale diem kala a vuusi la, Samaria nipōk wanyi a yaa jam ayen wa ḥari nyiam vilini po. Yeezu a yaa weeni wa ayen wa nyē nyiamu a te wa ate wa nyu.

⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Juu alege mi a chim Samaria tēñka nipōk. Ka boa ale soa ate fi a juisi nyiam mi jigi ya?” (Juuma a kan pai tama beerisa a nyu nyiamoa, ba abe kan de tama china po.)

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase fi dan seba Naawen tiirimu kama ale waai ale a juisi nyiamu fi jigi la, fi ate le juisi nyiam wa jigi ate wa te fu nya buui ale a te nyuvuri la.”

¹¹ Nipowa yaa weeni wa ayen, “M Nyōnō, fi ka jañarimoa alege vilini me a limsa. Fi ayen fi nya, nya bula ka be a te mi?

¹² Tama kokpiejka, Jekob, ale tu vilini de dila po dila po, ayen wa ale wa dōk demma ale wa duñsaña a nya nyiam a nyu di po. Fi a be zuak a gaam ti kokpiejka Jekob kama?”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai meena ale a nyu nyiam vilini de po la, nyanyuila ale ḥman a yik ba.

¹⁴ Baai meena ale a nyu nya buui ate mi a te ba la, nyanyuila a kan ɻman yik ba diipo diipo. Mi ale m te nya buui la ale kasim a buli kama a te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

¹⁵ Nipowa a yaa le ga wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, "M nyɔnɔ, be te mu fi nyiamu de ate nyanyuila a kan ɻman yik mu ate m ɻman jam dela a ɻari nyiamɔa."

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Cheŋ a ga wi fi chorowa ate ni jam."

¹⁷ Wa yaa weeni wa ayen, "Mi ka chora."

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ale weeni dii la ka wensie.

¹⁸ Fi yali nidoaba a paari ka ku noai bunu nidoa waai ate fi boro ale wa jinla la wala ka fi nɔŋ. Fi ale weeni mu dii la ka wensie."

¹⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M nyɔnɔ, fi ale a biisi dii la a basi kama ate m min ayen fi ka Naawen biisiteerɔma po wanyi.

²⁰ Nya guuk kpionku de kuui ale za dela la. Ti kokpiensaŋa a puusi a te Naawen ka kula zuk alege nama Juuma a weeni ti ayen ka Jerusalem tɛŋka ale Naawen puusi teka jigi."

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ku danni a cheena ate nuruba a kan ɻman puusi a te Naawen guuku de zuk yaase Jerusalem tɛŋka po.

²² Nama Samaria demma, ni sum ze waai dek ate ni puusi a te la. Tama Juuma a seba waai dek ate ti puusi a te la kama. Dii nyiŋ la, wala ale basi ate Juuma po wanyi a vari tɛŋka meena demma ba tuimbaataŋa po a basi.

²³ Ku danni a cheena kama ate baai ale a puusi a te Naawen ale wensie la a jam puusi dila, dii nyiŋ la wa Chiika a bo ka ba suniimanja po. Ti Kowa Naawen ale a yaali ayen nuruba a puusi a te wa dii la ale la.

²⁴ Naawen ka Chiik, ka dila ale soa ate nuruba an baga a puusi a te wa, ase ka kula nyɔnɔwa a nin liŋ ta wa Chiika wa sunum po ate ka maari wa."

²⁵ Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M seba ayen Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la a le jam. Wa dan jam, wa le sak ti wie meena."

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi ka wala waai ale a biisi ale fu la."

²⁷ Wa le a diem boro a biisi la, wa ɻaanjiirima a yaa deri ɻman jam. Ba le nya Yeezu ale nipowa a za a biisi la, ku yaa deri cha ba nna yegayega, alege ba waai an jam a begi wa ayen ka boa ate wa a biisi ale wa yaa se jaab buui wari ate ba a biisi la.

²⁸ Dula jigini nipowa a yaa basi wa nyiamu liika ale ɻmani a cheŋ tɛŋka po a ga weeni nuruma ale bo dula jigini la ayen,

²⁹ "Ni jam a nya nuru ale weeni mi wie ɻnaai ate mi nyɛ la. Wala ale baga a chim Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?"

³⁰ Ba le wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri nyini a cheŋ Yeezu jigi.

³¹ Ase nipowa ale jam bo siuku po a kuli la, Yeezu ɻaanjiirima a yaa saalim wa ayen, "Ti Sagrɔ, ti a saalim fu ayen fi ɻoa ɻandiintaŋa a de."

³² Wa yaa weeni ba ayen, "Nama a ze ɻandiin tii ate mi a tara ayen m de la."

³³ Wa ɻaanjiirima a yaa bek chaab ayen, "Ka nuru yaa be le ta ɻandiinta a jam a te wa ale ge tama a ze ya?"

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi dan va Naawen waai ale tom mu la yaalika ale a tom tuimaŋa ɻnaai ate wa pa te mu la a nueri, kula a nyɛ a se ka ɻandiintaŋa tii ate m nyiem a kasim a de la."

³⁵ Juuma kpaŋŋa a nyiem a kasim a weeni ayen ku dan paari chiisa sinaansi po, ti le che ti ɻantaŋa, alege mi a weeni ni kama ayen, ni dek a pa ni nina a nya kadugsanja. ɻantaŋa a za magsi ka cheka yɔgɔyɔgl̩a de.

³⁶ Nuru waai ale a che ɻantaŋa la a tuesi tutuna kama. Wa ale a tigi

ŋanbeeŋa la a nyε ase ka nuruba la, ate nuru bala a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Dila nyiŋ boridowa ale cheerowa sue ale peenti ale chaab."

³⁷ Yeezu a yaa ŋman weeni wa ŋaanviirima ayen, "Juuma kpaŋŋa a nyiem ale kasim a weeni dii ayen nuru wanyi ale a bori ate wanyi me a che la, ka wensie.

³⁸ Ku a nyε ase ka mi ale tom ni ayen ni cheŋ a ga che ŋanta Naawen kaduka po. Nuru yonta ale bori ba ale cheŋ ale ge ate nama ayen ni nya ba tuimaŋa nyuenta."

³⁹ Samaria tɛŋka nipowa ale ga weeni wa tɛŋka demma ayen ba jam a nya nuru waai ale weeni wie ŋaa meena ate wa nyε la, ba yegayega a yaa jam ta siaka ale Yeezu.

⁴⁰ Ba yaa jam wa jigi a saalim wa ayen wa jam a bo ale ba. Yeezu a yaa siak a wari ba jigi daa ŋaye.

⁴¹ Wa le jam bo ale ba la, wa yaa sak ba Naawen wie ate ba yegayega a ta siaka ale wa a gum baai ale poom a ta siaka la po.

⁴² Ba yaa weeni nipowa ayen, "Tama an ta siaka ale wa ka fi ale weeni ti dii la nyiini nyiŋŋa, alege ka wa sakka nyiŋ ale soa ate ti ta siaka ale wa. Ti seba ayen ka Naawen ale sum a tom wa ayen wa jam a vari tɛŋzuk meena demma ba tuimbaata po a basi."

⁴³ Daa magla ale jam taam la, Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge chen Galili.

⁴⁴ Wa dek a poom weeni kama ayen Naawen biisiteerɔ dek tɛŋka demma a kan te wa zula.

⁴⁵ Ba ale paari Galili la nuruma a jam te wa tia kama dii nyiŋ la ba chen ga de Gaambasika Tigini Jerusalem kama ale nya wie ŋaa meena ate wa tom la.

⁴⁶ Yeezu a yaa ŋman chen Kena tɛŋka ate ka bo Galili la. Ka dula jigini ate wa nyε ate nyiamu a tagri a chim daamu la. Kpagi dinyi a yaa jam bo dula jigini ate wa biik a yaa bo Kapernaum tɛŋka po a wiak.

⁴⁷ Wa le wom ayen Yeezu a basi Judia ale ŋman jam Galili la, wa yaa jam Yeezu jigi ayen wa saalim wa ate ba va chaab a cheŋ Kapernaum tɛŋka ate wa tebi wa biika waai ale mɔata kum la.

⁴⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Nuruba a kan ta siaka ale mi a se ka mi a liŋ tom wakperikaliisa ate ba nya."

⁴⁹ Kpagini a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, fi dan kan va mu a kuli nwuli, m biika a le kpi."

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Kuli yeri a ga nya fi biika ale wa ta nyiŋyɔgsa kama."

Kpagini a yaa deri siak ale Yeezu ale weeni dii la a yaa le ge a kuli.

⁵¹ Wa le jam bo siiku po a kuli la, wa tomteerɔma ba gela a yaa tu wa siiku niŋ a weeni wa ayen, "Fi biika a ta nyiŋyɔgsa kama."

⁵² Wa yaa bek ba ayen, "Ka dimpo ate wa nya nyiŋyɔgsa?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ka deemwa wein gbelini ate wa yuamu a basi wa."

⁵³ Biika kowa a yaa deri teeri ayen ka diipo ate Yeezu a weeni wa ayen wa biika a nya nyiŋyɔgsa kama la. Wa yaa ga paari yeri a nya ale dii ate wa tomteerɔma a weeni wa la sum ka wensie. Wa le wa dɔkdemma meena a yaa ta siaka ale Yeezu dii ate wa nyε la nyiŋ.

⁵⁴ Yeezu ale nyini Judia a jam Galili la wa tebi kpagini biika a gum wa wakperikaliisa po a nyε ka buye.

5

¹ Daa magla ale jam a taam la, Yeezu a yaa ŋman chen Jerusalem tɛŋka ayen wa maa de Juuma tigi dinyi.

² Beli fiik ale jam bo dula a mɔata tɛŋka nansuŋtaja kunyi ate ba a wi ayen piisa nansiŋ. Juuma a wi dula jigini ale ba dek tɛŋka biika ayen ka Betezata. Kusunṭa tinu ale jam gilim benni nɔanni.

³ Yuariba yegayega ale jam dua kusun tila po. Ba gela a jam ka yeeba, ba gela me a chim gbanisa, ba

gela me naŋsa ale ba nisima a kpi a yaa dua a limsi nyiamu choaka.

⁴ Naawen sabiilo a nyiem ale jam a siŋ nyiam po a puŋ. Wa dan puŋ jueli waai ale de niŋ a siŋ nyiamu po la a nya nyinjyɔgsa kama.

⁵ Nuru wanyi a yaa maa boro ate yuamu a ta wa paari bena pisita ale naaninj.

⁶ Yeezu a yaa nya wa ale wa dua, wa yaa deri seba ayen tuemu a yik wa ate ku beni kama ate wa yaa bek wa ayen, "Fi a yaali ayen fi nya nyinjyɔgsa?"

⁷ Yuarowa a yaa weeni wa ayen, "M nyɔnɔ, nyiamu a nyiem a dan choa, m ka nuru ate wa pa mu a ta ga a nyo bu po nwuli. M nyiem a dan pii nyiŋ a yaali ayen m forisi a paari bu, nuru yoŋ a nyiem ale a de niŋ a paari du ale a ge mu."

⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Yiti a zaani abe fi kpamsi fi tiaka a cheŋ."

⁹ Nuruwa a yaa deri nya nyinjyɔgsa a yiti zaani ale kpamsi wa tiaka a cheŋ.

Dai dii danni ate nyaku de a nyɛ la a jam ka Juuma Vuusum Dai.

¹⁰ Juuma kpaŋŋa ba gela a yaa nya Yeezu ale tebi nuruwa dii la a yaa weeni wa ayen, "Ku a kisi kama ate fi ji fi tiaka tama Vuusum Danni po."

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Nuru waai ale tebi mu la ale weeni mu ayen m pai tiaka a cheŋ."

¹² Ba yaa bek wa ayen, "Ka wana ale weeni fu ayen fi nyɛ ku de?"

¹³ Nuru waai ale nya nyinjyɔgsaŋa la a jam ze Yeezu ale ka waai la, dii nyiŋ la nuru boari ale jam bo dula ate Yeezu a moali nyini.

¹⁴ Ku ḥaaŋ nyiŋ Yeezu a yaa ḥman nya wa Juuma Puusika Yenni po a weeni wa ayen, "Yɔgyɔgla de fi yaa ta nyinjyɔgsa kama. Be kan ḥman a tom tuimbaata. Fi dan ḥman tom tuimbaata, fi le nam a gaam ku le jam ka dii la."

¹⁵ Yeezu ale ga weeni wa nyaku de a nueri la, nuruwa a yaa deri nyini a cheŋ a ga weeni Juuma kpaŋŋa ayen ka Yeezu ale tebi wa.

¹⁶ Ba le ga wom ayen ka Yeezu ale jam tebi nuruwa ba Vuusum Danni la, ba yaa deri a daani Yeezu nna yegayega.

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "M Kowa Naawen a kasim a tom wa tuimaja kama diipo meena. Mi me a tom ase ka wala la."

¹⁸ Yeezu ale ga weeni ayen ka Naawen ale wa Kowa la, ku jam a nyɛ ase wa ale wa ka bunyi la. Wa wienja de meena ale wa le kaasi ba Vuusum Danni dii la a jam basi kama ate ba nina a jam muni ate ba a yaali ayen ba ko wa.

¹⁹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen mi waai ale ka Naawen biik la an baga a nyɛ mi dek nyiŋ wari ya. Dii meena ate m Kowa a tom la, mi me a tom ka dila degadega.

²⁰ Wa a yaali mu ale a sak mu dii meena ate wa dek a tom la. M Kowa Naawen ale sak mu wa kpeema ate m tom ate ḥa zuak a gaam nyaku de ate ku cha ni.

²¹ Ase wa ale basi ate kpeeba a yiti kum po la. Mi waai ale ka wa biik la, mi me ale te baai ate mi a yaali la nyuvuri.

²² Wa kan bo nuruba ba tuimbaata buusa. Wa pa dila a nyo ka mi nisima po.

²³ Ate waai meena a te mu zula ase ba ale a te m Kowa dii la. Waai ale kan a te mi zula la, a kan te mi Kowa Naawen waai ale tom mi la me zula.

²⁴ "Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni ni la nalimnyiini. Baai meena ale a wom mi sakka de ale ta siaka ale Naawen waai ale tom mi la, wa le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen a kan bu wa buusa dii nyiŋ la ba poom nya nyuvuri kama.

²⁵ Wensie ate mi a weeni ni ayen ku danni a cheena, di be poom a pa a kama ate baai ale a nyɛ ase kpeeba la ale wom Naawen Biika lueluk a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²⁶ Ase m Kowa ale basi ate nuruba a boro la, wa te mu pagrim kama ate mi me a basi ate nuruba a boro.

²⁷ Wa te mu siuk kama ayen m bo nuruba buusa dii nyin la mi ka Saalobiik.

²⁸ Ni kan basi ate mi ale a weeni ni dii la a cha ni. Ku danni a cheena kama ate baai meena ale kpi la a wom mi lueluku a yiti kum po.

²⁹ Baai meena ale tom tuimmaŋsa la, m Kowa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Baai meena me ale tom tuimbaata la, wa le yiti ba kum po abe wa te ba waalika.

³⁰ "Mi an baga a tom mi dek wari ya. Mi a bo buusa ase ka Naawen ale weeni mu dii la. Dila m boteka ka wensie. M kan yaali ayen m va m dek yaalika, alege ka waai ale tom mu la yaalika ate mi a va.

³¹ "Dan ka mi nyiini ale weeni ni mi ale ka waai la, nama ate a weeni kama ayen m wieŋa a daa wensie.

³²⁻³³ Alege Joon waai ale jam a te nuruba soka la a za ka mi ɳaanj, dii nyin la ɳaai meena ate wa a sak nuruma mi wie la, ka wensie. Nama dek a tom nuruba ate ba cheŋ wa jigi ate wa biisi mi wie kama.

³⁴ Mi nin ka ale dii ate nuruba a biisi mi wie la, alege mi a weeni ni kama ayen ni a teeri dii ate Joon a weeni mi wie la ate ku maari ni ate ni nya varibasika.

³⁵ Joon a jam a nyε ase ka zeuŋ ate ba tɔati ate ku a nyagsi ate wa ale biisi dii la a peenti ni sue.

³⁶ Joon a sak nuruba mi wie, alege wie gela ale boro a sak nuruba mi wie a gaam Joon ale a sak ni dii la. Tuimkperikaliik sii ate mi Kowa a tom mi ayen m jam a tom la, ɳala ale a sak nuruba ayen ka wa ale waai ale tom mu la.

³⁷ Nama an diem a wom wa lueluwa a yaase ni nya wa, alege wa a kasim a sak nama mi wie kama.

³⁸ Wa tom mi ka nama jigi, alege ni ka siaka ale mi. Ka dila ale soa ate wa sinsanŋa a ka ni suniimanaŋ po la.

³⁹ Nama a kasim a karim Naawen gbaŋka kama daa meena dii nyin la nama a poli kama ayen ka karimka a

le basi ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Alege wa gbaŋka a diem a sak nama ka mi wie,

⁴⁰ alege nama a kan yaali ayen ni jam mi jigi ya ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

⁴¹ "Mi kan yaali ayen nuruba a pak mu,

⁴² alege mi seba ni ale ka nuru baai la nalinmyiini, a seba me ayen ni kan yaali Naawen ya.

⁴³ M Kowa Naawen ale tom mu ayen m jam a zaani wa naŋkula po, alege nama an tuesi mu. Alege nuru waai a dan jam wa dek nyin, ni a tuesi wa kama.

⁴⁴ Nama a yaali chaab zula teka alege ni kan yaali zula ɳaai ate Naawen ale baga a te ni la. Ni be ni nyε ka se a ta siaka ale mi?

⁴⁵ Nama a kan poli ayen mi a le ta biisigaamka ale ni m Kowa niŋna. Nama a ta ka popola Moosis jigi ale wa le a sak ni dii la. Wala ale waai a le wa biisi a gaam ni la.

⁴⁶ Ase ni dan jam ta siaka ale Moosis kama, ni te ta siaka ale mi kama dii nyin la wala ale ɳmarisi mi wie.

⁴⁷ Ni be ale kan ta siaka ale Moosis ale ɳmarisi dii la, ni le nyε ka se a ta siaka ale mi?"

6

¹ Ku de ɳaanj nyin, Yeezu ale wa ɳaanŋviirima a yaa basi dula jigin ale ge a ɳmani a taam Galili mogi kpeeni kuŋkoŋini. Mogini de yue di choa a jam le Tiberiasi mogi.

² Ba le jam a cheŋ la, nuru bɔari a yaa va ba, dii nyin la ba nya Yeezu ale jam a tom wakperikaliik sii ale yuaroma tebika la.

³ Yeezu ale wa ɳaanŋviirima ale ga paari dula jigin la, ba yaa a ga jueli a kala guuk kunyi zuk.

⁴ Juuma Gaambasika Tigini a jam mɔata kama.

⁵ Yeezu a yaa cheemu a nya nuru bɔanni ale ba cheena ate wa yaa bek Filip ayen, "Ti ti nya ɳandiinta ka be a te nuru bɔanni nna ate ba de?"

6 Wa dek a jam seba dii ate wa ayen wa nyε la kama, alege wa jam a yaali kama ayen wa nyε Filip a nya.

7 Filip a yaa weeni wa ayen, "Ti dan kan pai ligra a gaam ɳaai ate ti ta la a da ɳandiinta ku kan paari a de ba ale maga dek me."

8 Filip ale ga weeni nyaku de a nueri la, Andiru, Simon Piita yuawa, a yaa weeni Yeezu ayen,

9 "Nidɔabili wanyi ale bo dela a ta borobotta tinu ale juma ɳaye, alege ɳantaŋa de a kan paari nuruma de meena."

10 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate nuru bɔanni a kali tεŋ." Wuuk yegayega ale jam bo dula jigini. Nuruma a yaa kali tεŋ. Ba nidɔama nyiini a jam ka tusa ɳanu.

11 Yeezu a yaa pa borobottaŋa ale jumaŋa a puusi a te Naawen ayen wa niak ti ale ge a pa chari nuruma ate ba ɳobi. Ba ale chari a te waai meena a ga nueri la, ba meena a yaa ɳobi chak.

12 Yeezu a yaa weeni wa ɳaanjiiriima ayen, "Ni cheŋ a ga pisi ɳandiin talaŋa ate bala a kan kaasi."

13 Ba yaa pisi ɳandiin tii ate nuru bɔanni a de ale tali la a sueri busa pi ale siye.

14 Nuruma ale nya wakperikaliik kaai ate Yeezu a tom te ba la, ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de a sum ka biisiteero waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa siŋ jam tεŋzuk de la."

15 Yeezu ale ga wom dii ate ba jam a biisi ale chaab la, wa yaa yiti dula jigini a cheŋ a nyini guuku zuk a siŋ tεŋ a cheŋ a jo guutana po wa dek wa nyiini. Wa jam seba ayen ba nina ale muni ayen ba yik wa ale pagrim a bobo ba naab.

16 Wenni ale jam a siŋ la, wa ɳaanjiiriima a yaa ɳman cheŋ mogi kpeeni noai,

17 a ga jo ɳaarun po ayen ba taam kuŋkɔŋini ndila a ga paari Kapernaum tεŋka. Tεŋka ale jam a sobri la, Yeezu an diem a jam ba jigi ya.

18 Va kpion a yaa deri a yiti a fɔbi ba ɳaarunku ale a nyε ate nyiamu a choa nna yegayega.

19 Wa ɳaanjiiriima ale damu ba ɳaarunku a cheŋ ga paari mεɛla ɳata yaase ɳanaansi la, ba yaa nya Yeezu ale wa bo nyiamu zuk a cheŋ cheena ba jigi. Ba le ga nya wa la, yɔgsum a yaa deri yik ba.

20 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ka mi. Ni kan chali yɔgsumo."

21 Wa le ga paari ba ɳaarunku la, ba meena sue a yaa peenti ate ba weeni wa ayen wa jo ba ɳaarunku po. Yeezu ale ga jo a gum ba po la, ba yaa deri paari kuŋkɔŋini kauk kuui ate ba a cheŋ la.

22-23 Vari ale veenti la, nuru bɔanni baai ale jam a wari ɳaaŋ la a jam miŋ kama ayen ka ɳaarun yεŋ ale boro. Ba jam seba me ayen Yeezu an va ale wa ɳaanjiiriima alege ba cheŋ kama ale ge wa. ɳaarun yon tii ale nyini Tiberiasi a yaa jam dula jigini kauk kuui ate Yeezu a puusi a te Naawen jiam alege ate ba ɳobi boroboruku la.

24 Nuru bɔanni a yaa le gisi Yeezu a jiak la, ba yaa ga jo ɳaaruntaŋa po a va a cheŋ Kapernaum tεŋka ayen ba nya wa.

25 Nuruma ale ga nya Yeezu la, ba yaa bek wa ayen, "Ti Sagro, fi jam dela ka dimpo?"

26 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen ɳandiin tii ate mi diem a te ni ate ni de a chak la ale basi ate ni a gisi mu. Ni kan gisi mu ka m tuimkperikaliisaŋa miŋka nyiŋŋa.

27 Ni kan basi ate ni yam meena, a bo ale ɳandiin tii a le ti jam a kaasi la, alege ni basi ate ni yam meena a bo ale ɳandiin tii ale a te nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen waai ale ka mi ko la a za ka mi ɳaaŋ ayen mi ka wa biik. Ka dila ale soa ate mi a baga a pa nyuvuri dila a te ni."

28 Ba yaa bek wa ayen, "Tama ayen ti nyε ka se ate ku peenti Naawen sui ya?"

29 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni dan a yaali ayen ni nyε ate Naawen sui a peenti, ni ta siaka ale mi waai ate wa tom ni jigi la."

30 Ba yaa weeni wa ayen, "Boan wakperikaliik ate fi ale tom ate ti nya abe ti ge a ta siaka ale fu?"

31 Fi seba ayen ti kokpiensanja a jam de ka ɣandiinta ate ba wi ayen 'maana' la sagini po ase ba ale ɣmarisi Naawen gbaŋka po ayen, 'Moosis a jam a nya ka ɣandiinta chijmaaña po a te wa nuruma ayen ba de'.

32 Yeezu a ɣman weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen Moosis an jam a nya ɣandiinta ka chijmaaña po a te ni kokpiensanja, alege ka mi Kowa Naawen ale pa te ba."

33 Nandiin tii ate Naawen a te la a nyε se ka waai ale nyini wenjma Zuk a jam ayen wa te tɛŋka demma nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

34 Ba yaa weeni wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, fi kasim a te ti ɣandiinta ka de."

35 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi a nyε se ka ɣandiin tii ale a te nyuvuri la. Baai ale a jam mi jigi la, kom a kan ɣman a yik ba diipo diipo. Baai me ale ta siaka ale mi la, nyanyuila a kan ɣman a yik ba diipo diipo."

36 Mi poom a liŋ a weeni ayen ni nya mu kama alege ni diem a ka siaka ale mu.

37 Baai ate m Kowa a pa te mu la, a le jam m jigi ate m tuesi ba. Mi kan zeri baai meena ale a ba jam mi jigi la diipo diipo.

38 Dii nyin la mi an nyini wenjma Zuk a jam ayen m tom ka mi dek ale a yaali dii la alege ka waai ale tom mu la ale a yaali dii la.

39 Waai ale tom mu la yaalika ale nna. Baai ate wa pa te mu la, m le nya ba zuk ate ba kan be. Wa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba.

40 M Kowa me yaalika ale ka dii la ale nna. Baai meena ale ta siaka ale mu la, wa ale te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Wa ale basi ate ba yiti kum po kpeglimka danni."

41 Nuruma ale ga wom Yeezu ale a biisi dii ayen wa ale nyuvuri ɣandiinta ja tii ate Naawen a tom ate wa nyini wenjma Zuk la, ba yaa ɣuuni.

42 Ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de ka Yeezu, Josefi biika, yaa da di? Ti seba wa kowa ale wa mawa kama. Ka boa ale soa ate wa a weeni ayen wa nyini ka wenjma Zuk po a jamu?"

43 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni basi ni ɣuuni ka.

44 Nuru waai an baga a jam mi jigiya ase ka m Kowa waai ale tom mu la, dek a nin dari wa a ta jam mi jigi, ate m basi ate wa yiti kum po kpeglimka danni ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

45 Naawen biisiteerøma ɣmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen, 'Naawen a le jam a sak nuruba meena.' Baai meena ale a wom dii ate m Kowa a weeni la ale a va wa sinsanja la, wa le dari ba a ta jam mi jigi.

46 Nuru waai an diem a nya mi Kowa. Mi waai ate wa tom ni jigi la, nyiini ale nya wa.

47 Wensie ate mi a weeni ni ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama.

48 Mi ale ɣandiin tii ale a te nyuvuri la.

49 Ni kokpiensanja a jam de ka ɣandiin tii ate ba a wi ayen 'maana' la sagini po dila po dila po ale ge ba kpi,

50 alege baai meena ale a de nyuvuri ɣandiin tii ale nyini wenjma Zuk la, bala a kan kpi.

51 Mi ale nyuvuri ɣandiin tii ale nyini wenjma Zuk a jam la. Baai meena ale a de ɣandiinta ja de la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ɣandiin tii ate mi ayen m pa te ba la ale m nyin ka, ate tɛŋka demma

a baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

⁵² Nuruma ale ga wom dii ate Yeezu a weeni la, ba yaa ta nampaga nna yegayega ale chaab wa le a weeni dii la nyij ayen, "Nuruwa de ale nyε ka se a pa wa nyiŋka a te ti ate ti ɣobi?"

⁵³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a dan kan ɣobi Mi Saalobiika nyiŋka ale nyu m ziimu, Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan baga a bo ni suniimanya po.

⁵⁴ Baai meena ale a ɣobi mi nyiŋka ale a nyu m ziimu la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. M dan jam ayen m bo tεŋzuk meena demma buusa, m le nak ba kum po a yiti.

⁵⁵ Mi nyiŋka ale ɣandiin maŋsaŋa dek ale m ziimu me ale chim nyu maŋka.

⁵⁶ Baai meena ale a ɣobi mi nyiŋka ale a nyu mi ziimu la a bo ale mi kama ale ge mi me a bo ale ba.

⁵⁷ M Kowa waai ale ka nyuvuri nyɔnɔwa la, ale tom mu ni jigi. Wala nyij ale soa ate mi a boro. Siuk kula po me baai meena ale a ɣobi mi la, ale boro mi nyij.

⁵⁸ Nyuvuri ɣandiintanja ale ɣandiin tii ate Moosis a jam pa te ni kokpieŋsaŋa ate ba de dila po dila po ale ge a kpi la, daa wayeŋja. Naawen ale tom wa nyuvuri ɣandiintanja ate ti nyini wenŋmazuk a jam, ate baai meena a le ba de ti la, a tuesi nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

⁵⁹ Yeezu a jam bo ka Juuma tuka dɔkku kuui ale bo Kapernaum tεŋka po la, a sak wienja de meena.

⁶⁰ Yeezu ɣaanviirima yegayega ale jam wom dii ate wa sak la, a yaa weeni chaab ayen, "Wa sinsaŋja a pagra kama. Waai an baga ɣa a va."

⁶¹ Yeezu ale jam a miŋ ayen ba boro a zu wa ɣaaŋ la, wa yaa bek ba ayen, "Mi sinsaŋja ayen ɣa a nyε kama ate ni pa mi ɣaaŋ vaka a basi?

⁶² Ase ni dan nya mi Saalobiika ale m ɣmani a jueli wenŋmazuk po, ni ale poli ka se?

⁶³ Waai ale a te nyuvuri la ale Naawen Chiika alege nurubiik pagrim an baga a nyε ku de. Mi ale biisi wie ɣaai ate ni la ale a basi ate Naawen Chiika a jam ni jigi.

⁶⁴ Alege ni gela a ka siaka ale mi ale a sagi dii la." (Yeezu ale piilim a sak wa ɣaanviirima la, wa jam seba baai ale ba kan ta siaka ale wa la kama ale waai a le wa ta wa a ga bobri a sak la.)

⁶⁵ Dula jigini Yeezu a yaa ɣman weeni ba ayen, "Ka dila ale soa ate mi a liŋ sak ni ayen nuru waai an baga a jam mi jigi ase ka M Kowa a nin dari wa a ta jam mi jigi la."

⁶⁶ Wa ɣaanviirima ale ga wom dila la, ba yegayega a yaa deri basi wa ɣaan vaka.

⁶⁷ Yeezu ale ga nya ba le nyε dii la, wa deri chiem wa ɣaanviirima pi ale bayewa jigi a bek ba ayen, "Nama me ayen ni basi mi kama?"

⁶⁸ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, ka wana jigi ate ti a yaali ayen ti chenji? Fi ale waai ale ta Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la sinsaŋja a sak ti.

⁶⁹ Tama abe ta siaka ale ɣa kama ale seba ayen ka fi ale Naawen nuru welenka."

⁷⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi a lueri ni ka nuruba pi ale baye ayen ni chim mi ɣaanviiriba, alege ni po wanyi ka Sitaana nuru."

⁷¹ Wa jam a biisi ka waai ate ba a wi wa ayen Judas, Simon Iskariot biika la, wie. Yeezu a jam seba ayen wa le bobri wa a sak.

7

¹ Nyaku de ɣaaŋ nyij, Yeezu a yaa nyiem a gilim Galili tεŋka. Wa jam seba ayen Juuma kpaŋja baai ale jam bo Judia tεŋka po la a gisi ka siuk ayen ba ko wa. Ka dila ale soa ate wa kan jam a yaali ayen wa ɣmani a chenj dula jigini.

² Juuma tigi dii ate ba a wi ayen Kusunṭa Tigi la, a jam moata kama.

³ Wa suaataŋa a yaa jam a weeni wa ayen, "Basi dula jigni abe fi cheŋ Judia teŋka po, ate fi ḥaaŋviirima baai ale bo dula la me a nya fi tuimkperikaliisaŋa sii ate fi a tom la."

⁴ Ba ḥman weeni wa ayen, "Nuru a kan suk wie ḥaaŋi ate wa a tom la ase wa ale a yaali ayen ba seba wa. Fi abe le a tom wienja de la, basi ate teŋka meena a seba fu."

⁵ Yeezu suaataŋa an jam a ta siaka ale wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ku an diem a magsi ayen mi cheŋ dula yɔgɔgla de, alege nama a baga a cheŋ diipo meena ate ni a yaali la kama.

⁷ Teŋka meena demma an kisi nama alege ba kisi mi kama, dii nyiŋ la mi kasim a weeni ba kama ba ale a tom tuimbaata la, alege ba an kisi nama.

⁸ Nama a cheŋ Jerusalem a ga de tigini, dii nyiŋ la ku an magsi ayen mi a cheŋ dula jigni yɔgɔgla de."

⁹ Yeezu ale weeni nyaku de la, wa yaa wari a bo Galili teŋka po.

¹⁰ Wa suaataŋa ale jam a basi wa ale cheŋ tigini la, Yeezu me a yaa magi va ba ḥaaŋ a cheŋ.

¹¹ Juuma kpaŋja baai ale jam a tigsi chaab a bo Jerusalem teŋka la a jam a gisi ka Yeezu ale a bek chaab wa boka jigi.

¹² Nuruba yegayega a yaa jam a waasi a biisi wa wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka nuru manj, alege baai me a weeni ayen wa a paasi ka nuruba.

¹³ Ba meena a jam a chali ka ba kpaŋja yɔgsum. Ka dila ale soa ate ba an jam a biisi wa wie ate ku a jueli la.

¹⁴ Tigini daaŋa ale jam a chalisi a soa se chaab la, Yeezu a yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a boro a sak nuruma.

¹⁵ Wa sinsanŋa a yaa cha Juuma kpaŋja baai ale jam bo dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de

a ka sagro ate wa sak wa ale nyε ka se a seba wienja de meena a sagi tama?"

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi sinsanŋa ka Naawen ale tom mi la wie, ḥaaŋ daa mi dek wie.

¹⁷ Baai meena ale a yaali ayen ba va Naawen yaalika la, a le miŋ ase mi sinsanŋa a nyini ka Naawen jigi yaa mi dek.

¹⁸ Nuru waai ale a biisi wa dek wie la a yaali kama ayen nuruba a te wa zula. Nuru waai ale a yaali ayen wa a te waai ale tom wa la zula la, wala ka wensie nyɔnɔ. Venta a ka wa jigiya.

¹⁹ Moosis ale te ni Naawen Sinsanŋa, wa an te ni? Alege ni waai a kan zuli ḥaaŋ. Ka boa ale soa ate ni a yaali ayen ni ko mu?"

²⁰ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, "Fi a yesim kama. Ka wana ale a yaali ayen wa ko fu?"

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi tom ka wakperikaliik kanyi ni Vuusum Danni ate ku cha ni nna yegayega.

²² Moosis a sak ni kama ayen ni a gebi ni bisaŋa yuaŋa alege ka ni kokpiensanja ale a piilim ku, ate nama a gebi biik yuari Vuusum Danni po.

²³ Nama abe dan nyε dila Vuusum Danni po alege an nyε kaasi Moosis Sinsanŋa ka boa ale soa ate nama sue a puuri ale mi m le tebi nuruwa Vuusum Danni la?

²⁴ Ni kan a bo nuruba buusa ale ba peelim tuima ale ka dii la, alege ni a bo ba wensie buusa."

²⁵ Nuru baai ale jam bo Jerusalem teŋka po la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, "Daa nuruwa de ate kpaŋja a yaali ayen ba ko la?

²⁶ Ni be nya, wa le la a za peelimu po a sak nuruma alege ti kpaŋja a kan yaali ayen ba nyε wa wariya. Ba baga a seba ayen wa sum ka Varibasidɔwa waai ate Naawen ayen wa le tom la?

²⁷ Varibasidɔwa a dan jam, waai a kan seba wa ale nyini juijui la.

Alege tama meena seba nuruwa de ale nyini juijui la kama."

²⁸ Yeezu ale diem a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma la, wa yaa weeni ate ku jueli ayen, "Nama a seba mi ale nyini juijui la? Mi an jam daa m dek nyinjña. Waai ale tom mu la ka wensie nyonc. Ni abe ze wa,

²⁹ alege mi ale seba wa. Mi ale wa a jam bo ka jigi yen ale ge ate wa tom mi ni jigi."

³⁰ Nuruma gela ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa alege nuru an pa nisa a tiri wa dii la wa yikka danni an diem a paari ya.

³¹ Nuru boanni po yegayega a jam ta siaka ale wa, a yaa weeni chaab ayen, "Ase Varibasidowa a dan poom jam, wa le baga a tom wakperikaliisa a gaam nuruwa de?"

³² Farisiima ale wom nuru boanni ale a waasi Yeezu wie dii la, ba le Juuma Puusika Yenni kpanjña a yaa wi chaab a biisi alege a tom ba dek nuruba ayen ba ga yik Yeezu.

³³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi le bo ale ni daa maga dega abe m ge a njman cheñ waai ale tom mu la jigi.

³⁴ Ni le nyiem a gisi mi boka jigi, alege ni kan njman nya mu dii nyin la ni kan baga a cheñ juijui ate mi a cheñ la."

³⁵ Juuma kpanjña a yaa bek chaab ayen, "Wa ti an a yaali ayen wa cheñ ka Girik teñsanya ate tama nuruma a maa boro la a sak Girik demma yaa?

³⁶ Wa weeni ti ayen ti le nyiem a gisi wa boka jigi, alege ti kan njman nya wa. Wa njman weeni ti me ayen ti kan baga a cheñ juijui ate wa a cheñ la. Nyaku de kiri ale boa?"

³⁷ Juuma tigini dai dii dai dek ale jam a kpeglim la ale nin muna dai. Dai dila danni Yeezu a yaa yiti a zaani nuru boanni niñ a weeni ate ku jueli ayen, "Baai meena ate nyanyuila a ta ba la, a jam mi jigi ate m te ba nyiam ate ba nyu.

³⁸ Ba njmarisi Naawen gbanika po dila po dila po ayen, 'Nyiam a le

nyini baai ale ta siaka ale mi la suniima po a kasim a chali a nyini.'

"³⁹ Yeezu ale biisi ale ba dii nyiamu jigi la, a maggi chaab ale ka Naawen Chiika. Naawen an diem a pa wa Chiika a te baai ale ta siaka ale Yeezu la, dii nyin la Yeezu an diem a yiti a jueli Naawen jigi ya.

⁴⁰ Nuru boanni ale wom dii ate Yeezu a weeni la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de a sum le biisiteerowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la."

⁴¹ Ba gela me a weeni ayen, "Ka wala ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom la." Mbala me a weeni ayen, "Varibasidowa an baga a chim Galili deno.

⁴² Ba njmarisi Naawen gbanika po ayen, 'Varibasidowa ale chim ka Naawa Deevid njaañbiik. Ba le biak wa ka Betilihem, teñ kaai ate Deevid nyini la.'

⁴³ Nyaku de meena a yaa jam basi ate nuru boanni a poori chaab nna tøgatøga.

⁴⁴ Ba gela a jam a yaali kama ayen ba yik wa, alege nuru waai an jam a tiri wa.

⁴⁵ Nuru baai ate Juuma Puusika Yenni kpanjña ale Farisiima a jam tom ba ayen ba ga yik Yeezu la, a njman pilim a cheñ ale ka niyaala. Baai ale tom ba la a yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni an yik wa a ta jam ya?"

⁴⁶ Nuruma a yaa weeni ba ayen, "Nuruwa de biika, tama an diem a maa wom ka choa."

⁴⁷ Farisiima a yaa weeni ba ayen, "Wa sum a maa paasi nama me kama?

⁴⁸ Nama diem a wom ale kpanjña yaase Farisiima wanyi a ta siaka ale wa.

⁴⁹ Nuru boanni baai ale za a wom wa sinsanjña la, a ze Moosis Sinsanjña, dila nyin la Naawen ale waali ba."

⁵⁰ Nikodimusi waai ale jam a lin biisi ale Yeezu la a jam maa ka

Farisiima po wanyi. Wa yaa weeni wa vaanchaama ayen,

⁵¹ "Tama Sinsanja a sak ti kama ayen ti dan kan de niŋ a bo nuru buusa a wom wa dek noai po ti an baga a weeni ayen wa biisi lo ya."

⁵² Ba yaa bek wa ayen, "Fi me a nyini ka Galili təŋka? Be nya Naawen gbanja po ate fi miŋ ayen biisiteerə an nyini Galili təŋka."

⁵³ Ba meena a yaa yiti a waan̄ chaab a kuli ba yeenja.

8

¹ Yeezu me a yaa basi dula jigini ale ge a chen̄ ga jueli Olivi Guuku zuk.

² Vari ale veenti la saliuk wa yaa ɻ̄man siŋ a chen̄ ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuru bɔari a yaa ɻ̄man tigsi a gilim wa ate wa yaa kala a sak ba.

³ Wa le jam boro a sak ba la, Juuma Sinsanja sagrɔma ale Farisiima a yaa yik nipɔk wanyi a ta jam zaani ba meena niŋ. Ba jam yik nipowa de ale wa boro a nyε ka kaboŋ.

⁴ Baai ale ta wa a jam la a yaa weeni Yeezu ayen, "Ti Sagrɔ, tama nya wa kama ale wa boro a goa ale nidoa.

⁵ Ti Sinsanja po, Moosis a sak ti kama ayen ti dan nya nipɔk ale wa boro a nyε dila, ti pisi tintana a yuk wa a ko. Fi a poli nyaku de ka se?"

⁶ Ba bek wa dila kama ayen ba nyε wa a nya ate wa dan tulisi be abe ba weeni ayen wa kaasi ya. Alege Yeezu an jam a tulisi ba a yaa le ge a koori təŋ a pa wa nandub a ɻ̄marisi təŋ.

⁷ Ba le diem za a bek wa la, wa yaa yiti nya ba ale weeni ayen, "Nuru waai dek ale seba ayen wa an diem a maa tom tuimbiok a nya la, wala dek abe liŋ a pai tintain a yuk nipowa."

⁸ Wa le weeni dila la, wa yaa ɻ̄man koori təŋ a ɻ̄marisi.

⁹ Ba le wom wa wienja la, ba yaa waan̄ chaab wanyi wanyi, ɻ̄ankpagsaŋa a de niŋ ate mbala a pa saŋ. Ba yaa jam a tali ka Yeezu ale nipowa nyiini dula jigini.

¹⁰ Yeezu a yaa ɻ̄man yiti ɻ̄mai a nya nipowa ale bek wa ayen, "Ba bo ka be? Nuru waai a karo ayen wa bo mini fu?"

¹¹ Nipowa a yaa weeni Yeezu ayen, "M Nyɔnɔ, waai karo."

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi me a kan bo mini fu. Be chen̄ a kuli abe fi kan ɻ̄man a tom tuimbaata."

¹² Va ɻ̄ala po Yeezu a yaa ɻ̄man boro a sak nuru bɔanni ayen, "Mi a nyε se ka bolim ate ba tɔati la a te təŋzuk meena demma. Baai meena ale a va mi la a kan ɻ̄man a chen̄i legi po. Mi a le de ba niŋ ase bolim la a dak siuku a sak ba abe m te ba Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

¹³ Farisiima a yaa wom wa le biisi dii la a yaa weeni wa ayen, "Fi a biisi a pak ka fi dek, dila abe kan sak wari ya."

¹⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi a biisi a pak ka m dek alege ku ka wensie dii nyiŋ la m seba m le nyini juijui la kama ale a ɻ̄man seba m le a chen̄ juijui la me. Nama ze mi ale nyini juijui la yaase m le a chen̄ juijui la me."

¹⁵ Nama a kasim a bo nuruba buusa ka ba peelim tuima ale ka dii la, alege mi kan bo waai buusa.

¹⁶ Ase mi dan poom a bo nuru waai buusa, m buusaja ka wensie, dii nyiŋ la daa mi nyiini ale a bo buusaja, m Kowa Naawen waai ale tom mu la a bo ale mu kama.

¹⁷ Ba ɻ̄marisi ni sinsanja po kama ayen nuruba baye a dan siak a ta noayerə ale chaab wari nyiŋ, ba wannī ka wensie.

¹⁸ Mi a biisi a pak ka m dek, m Kowa waai ale tom mu la me a biisi a pak ka mi."

¹⁹ Ba yaa bek wa ayen, "Fi kowa bo ka be?"

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni ze mi yaase m Kowa, ni dan seba mi ni seba m Kowa me kama."

²⁰ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a mɔata juijui ate nuruma a nyiem a pa ba ligranya a ta jam a nyoro a te Naawen la a sak

nuru boanni wienja de meena. Nuru waai an jam a yik wa dii nyij la wa yikka danni an diem a jam paari ya.

²¹ Yeezu a ɻman weeni ba ayen, "Mi a gomsi kama ayen m cheŋ jigi. M daa cheŋ, ni kan baga a va mu a cheŋi. Nama a le nyiem a gisi mu, alege ni le kpi ale ni tuimbaataŋa."

²² Juuma kpaŋja ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa weeni chaab ayen, "Wa a weeni ka tama ayen ti kan baga a va wa a cheŋ wa ale a cheŋ juijui la. Ku de be a sak kama ayen wa a yaali ayen wa ko ka wa dek ya?"

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama ka teŋzuk de nuruba, alege mi nyini ka wenŋmazuk, nama nyini ka teŋzuk de alege mi an nyini teŋzuk de."

²⁴ Dila ale soa ate mi a weeni ayen ni le kpi ale ni tuimbaataŋa la. Ni le kpi ale ni tuimbaataŋa ase ni a nin kan ta siaka ale mi le weeni ayen mi ka waai la."

²⁵ Ba yaa bek wa ayen, "Fi ka wana?"

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi poom a liŋ weeni ni mi ale ka waai la kama.

²⁶ M ta ka wie yegayega ayen m weeni ayen ni kaasi ya. Waai ale tom mu la ka wensie nyɔnɔ, mi me a sak teŋzuk de nuruma ka dii nyiini ate m wom m Kowa jigi la."

²⁷ Juuma kpaŋja an diem a jam miŋ ayen Yeezu a jam a sak ba ka wa Kowa Naawen wie.

²⁸ Wa yaa ɻman weeni ba ayen, "Ni dan jam yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyij, ni le miŋ mi ale a weeni ayen mi ka waai la, ate ni seba ayen mi a kan nyɛ wari ale m dek pagrimɔa. Alege mi a biisi ka m Kowa ale sak mu dii la."

²⁹ Waai ale tom mu la dek a bo ale mu kama wa an basi mu m dek m nyiini dii nyij la m kasim a tom ka dii ale a peenti wa sui la."

³⁰ Yeezu ale biisi a nueri la, baai ale jam a wom wa la, yegayega a yaa jam ta siaka ale wa.

³¹ Dula jigni Yeezu a yaa ɻman weeni baai ale jam ta siaka ale wa la ayen, "Ni dan va mi wensie sinsanŋa de, ni le chim mi ɻaaŋviirimaŋsa.

³² Ni le miŋ wensieŋa ate wenſieŋa a vari ni a basi."

³³ Ba yaa weeni wa ayen, "Tama ka ti kokpiŋka Abraham ɻaaŋbisa, alege ti an diem a chim nuruba yom a nya ya. Fi ale a weeni ti dii ayen fi wensieŋa a le vari ti yomtiri po a basi la kiri ale boa?"

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen waai dek ale a tom tuimbaata la a chim ka tuimbaata yomo.

³⁵ Nuru yomo a ka siuk ale wa jaaboa, alege nuru dek biik a ta siuk ale wa ɻanta meena kama.

³⁶ Mi, Naawen Biika, a dan vari fu a basi fi sum a nya varibasika kama.

³⁷ Mi seba ayen ni ka Abraham ɻaaŋbisa, alege ni a yaali ayen ni ko mu, dii nyij la ni kan yaali ayen ni wom m sinsanŋa.

³⁸ Mi a biisi ka mi ale nya dii m kowa jigi la alege nama a biisi ni kowa ale weeni dii la."

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, "Ka Abraham ale tama ko."

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Abraham a dan sum ka nama ko, ku te a fe kama ayen ni va wa wamaŋsana.

⁴⁰ Nama ba gela a yaali kama ayen ni ko mu, dii nyij la mi ale a sak ni wensie wie ɻaaŋi ate Naawen a sak mu la. Abraham an jam baga a nyɛ wari ase nyaku de la.

⁴¹ Nama a dan a nyɛ dila, ku a nyɛ ase ni a va ka ko yon naŋkula po la."

Ba yaa weeni wa ayen, "Naawen nyiini ale tama Ko."

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ase Naawen a dan sum ka nama Ko, nama a te a yaali mi kama, dii nyij la mi nyini ka wa jigi. Mi an jam denna ka m dek nyiŋŋa, alege ka Naawen ale tom mu.

⁴³ Nama an baga a wom mi sinsanŋa, dii nyij la ni zeri ɻa womka kama.

⁴⁴ Ni ka ni kowa Velinvendika bisa ate ni a yaali ayen ni a va wa yaalika.

A nyini piilimka po wa ka nuru koorik. Wa an maa va wensie siuwa dii nyin la wensie ka wa jigi ya. Wa daa velim wa a nyε dila kama dii la venta a piilim ka wa jigi ale chim venta naab.

⁴⁵ Mi a sak ni ka dii ale ka wensie la, alege nama a kan ta siaka ale mi ale a weeni ni dii la.

⁴⁶ Nama waai a ka dela a baga a sak mu wa dii ate mi a nyε kaasi la. Ase mi a dan kasim a sak ni ka wensie, ka boa abe le soa ate nama a kan ta siaka ale dii ate mi a sak ni la?

⁴⁷ Baai ale ka Naawen bisa la a nyiem a kasim a wom wa ale a weeni ba dii la kama. Nama ale kan a yaali ayen ni wom Naawen wienja dii la a sak kama ayen ni daa wa bisa."

⁴⁸ Dula jigini Juuma kpaŋja a yaa weeni Yeezu ayen, "Tama ale weeni ayen fi ka Samaria deno ate chichiribiok a bo fi zukku po la, daa wensie ate ti a weeni?"

⁴⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Chichiribiok a ka mi zukku po. Mi a te m Kowa zula kama, alege nama a kan te mi zula.

⁵⁰ Mi a kan yaali zula a te m dega, alege ka m Kowa ale a yaali ayen nuruba a te mu zula, wa abe ni wa bo baai ale zeri mu la buusa.

⁵¹ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale a va mi sinsanja la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la."

⁵² Juuma kpaŋja a yaa weeni wa ayen, "Yøgyøgla de ti sum seba kama ayen chichiribiok ale bo fi zukku po, ti kokpieŋka Abraham ale Naawen biisiteerøma meena a kpi ka dila po dila po. Alege fi a weeni ti ayen baai meena ale a va fi sinsanja la a kan maa kpi.

⁵³ Ti kokpieŋka Abraham kpi kama. Fi a poli ayen fi zuak a gaam wa kama. Naawen biisiteerøma me a kpi, fi ti an a poli ayen fi ka wana?"

⁵⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ase mi a dan yaali ka zula a te m dek zula nala a kan ta kiri ya. Waai ale a te mi zula la ale m Kowa waai dek ate nama a wi ayen ni Naawen la.

⁵⁵ Nama a ze wa, alege mi a seba wa kama. Mi a dan weeni ayen m ze wa, m ka velinvendik ase nama la. M seba wa kama ale a va wa sinsanja.

⁵⁶ Nama kokpieŋka Abraham ale jam a nya mu ale m cheena tønzik de la, wa sui a jam peenti kama nna yegayega."

⁵⁷ Juuma kpaŋja a yaa weeni wa ayen, "Fi an diem a paari bena pis-inu ale nyε ka se a seba Abraham?"

⁵⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni wom dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la nalinnyiini. Mi poom a jam liŋ boro kama ale ge ate ba biak Abraham."

⁵⁹ Juuma kpaŋja ale ga wom nyaku de la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa, alege Yeezu a yaa suk a taam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini.

9

¹ Dai yen ate Yeezu a yaa nyiem a cheŋ a ga zik nidoa wanyi ate ba jam a biak wa ale yiisa.

² Yeezu ḥaaŋviirma a yaa bek wa ayen, "Ti Sagro, ka boa ale soa ate ba biak wa ale yiisa? Ka wa dek tuimbaata nyiŋ yaa ka wa nyamma tuimbaata nyiŋ ale soa ate wa yi?"

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wa yiisanja a ka wari a nyε ale wa dek tuimbaata yaase wa nyamma tuimbaata. Wa yi kama ayen ku sak nuruba Naawen pagrimu a le bu tom dii la.

⁴ Yøgyøgla ate ku ka kantueŋ la ti le tom ka waai ale tom mu la tuimana. Tøŋka abe za ka sobi kama ate waai a kan ḥman baga a tom tuima.

⁵ Mi ale diem bo tønzik de la, mi a nyε ase ka bolim ate ba tøati a zaani ate bu a nyagsi a te tøŋka meena demma la."

⁶ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chesi tintueta a basi tøŋ a pa wa nandummu a yik tintuetanja ale tantanja a dam chaab a pa sa nuruwa ninanja.

⁷ A yaa weeni wa ayen, "Chen a ga puuri fi ninaja beli fiik kaai ate ba a wi ayen Sailom la nyiamu po." Sailom kiri ale juijui ate mi a tom fu la. Nuruwa a yaa chen a ga puuri wa ninaja ate ḥa deri lagri ate wa a nya.

⁸ Wa ale kuli yeri la, nuru baai yeenja ale za moata wa yenni ale baai ale jam a nya wa ale wa nyiem a juisi la, a yaa bek chaab ayen, "Daa nuruwa de a nyiem ale kasim a kala denna a juisi la?"

⁹ Ba gela a weeni ayen, "Ka wa ale la." Mbala me a weeni ayen, "Daa wa ale la, alege wa a neensi wa kama."

Nuruwa dek a yaa weeni ba ayen, "Ka mi ale la."

¹⁰ Ba yaa bek wa ayen, "Fi ninaja a nyε ka se a lagri?"

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Nuru waai ate ba a wi wa ayen Yeezu la, ale tu mu a yaa chesi tintueta a dam ale tanta a pa sa mi ninaja ale ge a weeni ayen m cheŋ a ga puuri ḥa Sailom beli fiika nyiamu po. Mi ale cheŋ a ga puuri ḥa la ḥa yaa deri a nya."

¹² Ba yaa ḥman bek wa ayen, "Wa bo ka be?"

Wa yaa weeni ba ayen, "M ze."

¹³ Ba yaa yik nuru waai ale jam a yi la a ta wa a cheŋ Farisiima jigi.

¹⁴ Dai dii danni dek ate Yeezu a pa tantaja a sa nuruwa ninaja ate ḥa lagri la, a jam ka Juuma Vuusum Dai.

¹⁵ Farisiima a yaa bek wa ayen, "Fi ninaja a nyε ka se a lagri?"

Wa yaa weeni ba ayen, "Wa pa ka tanta a sa mi ninaja. Mi ale cheŋ a ga puuri ḥa la, ḥa yaa deri a nya."

¹⁶ Farisiima ale wom dii ate wa weeni la, ba gela a weeni chaab ayen, "Waai ale nyε dila la an baga a nyini Naawen jigi ya, dii nyin la wa nyε ku ka ti Vuusumu Danni."

Mbala me a weeni chaab ayen, "Ase nuruwa de a dan ka tuimbaata nyono, wa ti an wa nyε se a tom tuimkperikaliika de?" Ate ba ta noa tɔgatɔga.

¹⁷ Ba yaa ḥman begi nuruwa ayen, "Nuru waai ate fi a weeni ayen wa lagi fi ninaja la, fi ti an a poli ayen wa ka wana?"

Wa yaa weeni ba ayen, "Wa ka Naawen biisiteero."

¹⁸ Farisiima a kan jam a siagi ayen nuruwa de a liŋ a yi kama ale ge ḥman a nya. Ba yaa wi wa nyamma.

¹⁹ A bek ba ayen, "Ka nama biik ale ḥna? Ase nama a dan biak wa ale yiisa, wa nyε ka se a ḥman baga a nya?"

²⁰ Ba yaa weeni ba ayen, "Wa ka tama biik ate ti biak wa ale yiisa."

²¹ Alege tama an baga a minji wa le nyε dii a nya la yaase waai ale lagi wa ninaja a te wa la. Nama dek a bek wa, wa ninaja ale nyε dii a lagi la, dii nyin la wa pak kama ale ta yam a baga a weeni a sak ni."

²² Nuruwa nyamma a jam a chali ka yɔgsum ale Farisiima ate ba yaa tulisi ba dila. Farisiima a jam liŋ weeni kama ayen nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ayen Yeezu ale Varibasidɔwa ate Naawen ayen wa le tom wa la, ba ale yeeri kula nyono ba tuka dɔkku po.

²³ Ka dila nyin ate wa nyamma a weeni ayen ba begi wa dek ale wa pak kama ale ta yam a baga a weeni ba dii ale nyε la.

²⁴ Farisiima a yaa ḥman wi nuru waai ale jam a yi la a weeni wa ayen, "Tama a seba kama ayen nuru waai ale lagi fi ninaja la ka wabanyeerik. Yɔgɔgla de be pe Naawen ayen fi le weeni wensie nyiini a sak ti."

²⁵ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, "Mi ze ase wa ka wabanyeerik yaa wa daa wabanyeeriga. Wa yenj ate mi a seba, mi jam yi kama, alege yɔgɔgla de m ḥman pilim a nya."

²⁶ Ba yaa ḥman begi wa ayen, "Fi ninaja a nyε ka se a lagri?"

²⁷ Wa ḥman weeni ba ayen, "Mi poom a liŋ weeni ni kama, alege ni an wom ya. Nama a yaali ayen m weeni ate ni ḥman wom kama? Dai dii dai nama me dek a yaali kama ayen ni chim wa ḥaañviiriba."

²⁸ Ba le wom dila la, ba yaa deri a toarij wa ayen, "Fi ka wala ḥaañviirima po wanyi, alege tama ka Moosis ḥaañviiriba.

²⁹ Tama seba ayen Naawen a jam a biisi ale Moosis kama dila po dila po, alege nuru waai ale lagi fi ninaña la, tama ze wa le nyini juijui la."

³⁰ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, "Nyaku de ka wakperikaliik mi jigi, nama a ze wa ale nyini juijui la alege wa lagi mi ninaña.

³¹ Ti seba kama ayen Naawen a kan wom wabaata nyamma. Wa a wom ka baai ale a te wa zula ale a tom wa yaalika la.

³² A nyini diipo ate Naawen a nyε teñzuk meena la a ta jam paari jinla, nuru waai an diem a lagi nuru ate ba biak wa ale yiisa, nina.

³³ Nuruwa de a dan kan nyini Naawen jigiywa ti an kan baga a nyε wari ya."

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, "Fi nyamma a biak fu kama ate fi pak ale tuimbaata. Fi a poli ayen fi ale ta zupagruck a baga a sak tama?" Ba yaa yiak ate wa nyini ba tuka døkku po a nyini.

³⁵ Yeezu ale wom dii ale nyε la, wa yaa gisi a yik nuru waai ate wa tebi la a bek wa ayen, "Fi ta siaka ale Saalobiika?"

³⁶ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, weeni a sak mu wa le ka waai la ate m ta siaka ale wa."

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi poom nya wa kama, waai ale a biisi ale fu la wala ale la."

³⁸ Nuruwa a yaa domsi kali Yeezu niŋ a weeni ayen, "M Nyɔnɔ, m ta siaka ale fu."

³⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi jam teñka de zuk kama ayen m basi ate baai nina ale kan lagri la, a lagri abe baai nina ale lagri la a yi."

⁴⁰ Farisiima baai ale jam moata dula jigini la ba gela a yaa wom wa le weeni dii la. Ba yaa weeni wa ayen, "Fi a yaali ayen fi weeni ka tama ayen tama nina an lagi ya?"

⁴¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ase nama ninaña a dan yi kama, mi ate kan weeni ayen ni nyε a kaasi, alege nama ale a weeni ayen ni ninaña a lagri alege ḥa an lagri la, ale soa ate mi a weeni ayen ni nyε kaasi la."

10

¹ Da ḥala po Yeezu a yaa magsi wamagsini ayen, "Wensie ate mi a weeni ni. Nuru waai a dan jo piisa zoŋ po alege an va zoŋku nɔanni a jo ya, kula nyɔnɔ ka zue.

² Nuru waai ale kasim a va zoŋku nɔanni a jo la, wala ale naapeerika dek.

³ Zoŋku nɔanni limsidɔwa a nyiem ale kasim a lak ku nɔanni a te naapeerika ate wa jo a wi wa piisanja yueŋa ate ḥa a va wa a nyini, dii nyin la ḥa seba wa lueluku kama.

⁴ ḥa meena a yaa dan nyini, wa nyiem a yaa de ka ḥa niŋ ate ḥa a vi wa, dii nyin la ḥa seba wa kama.

⁵ ḥa nyiem a kasim a va ka naapeerika nyiini. Nuru yon a dan de ḥa niŋ, ḥa a chali kama a waan chaab, dii nyin la ḥa ze wa."

⁶ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, baai ale jam a wom wa la an jam miŋ di kiri ya.

⁷ Nyaku de nyin, Yeezu a yaa ḥuman weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni. Mi a nyε se ka piisanja zoŋku nɔanni la.

⁸ Nuru baai ale liŋ jam ale ge mi la a nyε se ka zueba la, ate piisanja an miŋ ba luelutaŋa.

⁹ Mi a nyε se ka piisanja zoŋku nɔanni la, baai meena ale basi ate mi a vari ba ba tuimbaata po a basi la, a nyε se ka piisa ale kasim a jo ḥa zoŋku po ale a ḥuman a nyini a de wuuk dii la.

¹⁰ Zue a nyiem jam kama ayen wa zu, abe wa ko, abe wa kaasi, alege mi a jam kama ayen ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Di ka nyuvuri maŋ kaai ate Naawen a pa a te ni.

11 “Mi ale naapeerik maŋka waai ale gomsi a magsi a yaali ayen m kpi piisaŋa nyiŋ la.

12 Ase ba dan pa nuru ayen wa a nya piisaŋa zuk, abe ba a tuni wa, wa kan nya ḥa nalinnyiini. Piuk a dan jam a jo ḥa po ayen ku yik ḥa, naapeerik kaai ate ba pai ate wa a nya ḥa zuk la, a chali kama, ale a ge ḥa, dii nyiŋ la daa wa dek ale soa ḥa.

13 Ba ale a tuni wa ate wa a nya ḥa la nyiŋ ale soa ate wa kan zaani a vari ḥa a basi.

14 Mi ale naapeerik maŋka. M seba ḥa kama ate ḥa me a seba mu.

15 Siuk kula po me, mi seba m Kowa kama ate m Kowa me a seba mu. Mi a potim gomsi magsi kama ale m dek yaalika ayen m kpi a te m piisaŋa.

16 Mi a soa piisa ḥa chaab kama, alege ate ḥa bo jigi yoŋ. Ku a fe ate m cheŋ dula jigini ate ḥa wom mi lueluku ate ḥa baga a va mu. ḥa le jam a gum chaab ale ḥa jala ate ḥa meena a chim pa yena abe naapeerik yeŋ nyiini a nya ḥa zuk.

17 “M Kowa a yaali mu, dii nyiŋ la m le kasim a gomsi a magsi ayen m kpi la. M dan jam kpi, m le yiti kum po.

18 Nuru karo a baga a ko mu ase ka mi dek a nin siak ate ba ko mu. M ta siuk a siak alege ta siuk a zeri alege m Kowa ale weeni ayen m nyę dila.”

19 Farisiima ale ga wom Yeezu ale weeni dii la, ba yaa ta nampaga ale chaab.

20 Ba yegayega a yaa weeni ayen, “Nuruwa de chichiribiok ale bo wa zukku po. Wa a yesim kama. Ka boa ate ni a wom wa?”

21 Mbala me a weeni ayen, “Ase chichiribiok a dan bo nuruwa de zuk po, wa kan baga a biisi nna la. Chichiribiok an baga a nye ate yeeba nina a lagri.”

22 Noota wein a dan jam paari, Juuma a nyiem a kasim a de ka tigi a teeri dai dii dai ate ba pai ba puusika

yenni a nyę Naawen dek nisima po dila po dila po la.

23 Da ḥala sunsunj, Yeezu a yaa cheŋ va Juuma Puusika Yenni kusun kuui ate ba a wi ayen Naawa Solomon Kusunku la.

24 Yeezu a yaa jam a cheŋ ate Juuma ba gela a yaa ga tu wa a deri gilim wa a zaani ba sunsunj a bek wa ayen, “Ku ale paari ka dimpo ate fi ale weeni ti fi ale ka waai la? Be weeni ti wensie, ka fi ale varibasidɔwa ate Naawen ayen wa ale tom la?”

25 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a lin a weeni ni mi ale ka waai la kama, alege nama a ka siaka ale dii ate mi a weeni la. Tuim ḥaai ate mi a tom m Kowa pagrimu nyiŋ la, ale a sak ni ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie.

26 Alege ni ka siaka ale mi, dii la ni a nyę ka nna ase ni daa mi piisa la.

27 Mi seba m piisaŋa kama ate ḥa me a seba m lueluku ale a va mu,

28 ate mi a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ḥa, ate Naawen a kan ḥman a te ḥa waalika abe wa basi ḥa ate ḥa kan ta kiriya. Nuru waai an baga a fe a vari ḥa mi jigiya.

29 Mi Kowa waai ale pagra a gaam jaab buuri meena la, ale pa ḥa a nyę mi nisima po. Wala dek me abe kan basi ate waai a fe vari ḥa mi jigiya.

30 Mi ale m Kowa ka bunyi.”

31 Nuruma ale ḥman wom dii ate wa a weeni la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa.

32 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi Kowa a basi kama ate mi tom tuimmaŋsa nna yegayega ate nama a nya. Be ka nyanya de di din dek nyiŋ ate nama a yaali ayen ni yuk mu a ko?”

33 Nuruma a yaa weeni wa ayen, “Tama a kan yaali ayen ti ko fu fi tuimmaŋsa nyiŋja, alege fi me ka nurubiik ale ge fi pa fi dek a magsi chaab ale Naawen. Ka dila ale soa ate ti a yaali ayen ti ko fu la.”

34 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ḥmarisi Naawen gbanjka po kama ayen nama ale mi ka bunyi.

35 Ti seba ayen wa gban̄ka po wienja ka wensie diipo meena. Naawen weeni ayen baai ate wa pai wa wierja a te ba la ale wa ka bunyi.

36 Mi Kowa ale lueri mi a tom mu ate m jam tēnzuk de. Dila nyij la mi a dan weeni ayen mi ka wa biik, ka boa ale soa ate nama a weeni ayen m le wa?

37 Ni be kan ta siaka ale mu ase m nin kan a tom dii ate m Kowa a yaali la.

38 Alege m dan a tom ka m Kowa ale a yaali dii la, ni dan poom kan ta siak ale mu, ni ti an ta siaka ale m tuimaŋa ate ni seba a chak ayen m kowa a bo ale mu kama, ate mi me a bo ale m Kowa."

39 Juuma kpaŋja a jam a yaali ayen ba yik Yeezu kama, alege wa baga a va ba po a taam nyini.

40 Wa le ga nyini la, wa yaa cheŋ a taam Jodan benni kunkɔŋjini juijui ate Jōon a jam a te nuruba soka la a bo dula.

41 Nuruba yegayega a yaa jam wa jigi a weeni chaab ayen, "Jōon an jam tom wakperikaliisa, alege wie ḥaaŋ meena ate wa biisi nuruwa de wie la, ka wensie,"

42 ate nuruba yega deri ta siaka ale Yeezu dula jigini.

11

1-2 Nuru wanyi ale jam bo Betani tēŋka ate ba a wi ayen Lazarus. Wa jam ta ka tōaba baye, ba yue ale Mεeri ale Maata. Ba me a jam bo ka Betani tēŋka. Ba wanyi wa Mεeri ale waai ale jam pa kpa buui ate bu nyummu a masa la, a kpiiri a basi nyɔnɔwa naŋsanja nyij ale ge a yik wa zukku suisanja a bili si la. Lazarus a yaa jam a yuak.

3 Wa tōama a yaa tom weeni Yeezu ayen, "Ti Nyɔnɔ, fi dek dɔawa Lazarus ale a wiak."

4 Yeezu ale wom la, wa yaa weeni ayen, "Lazarus yuamu a dan poom ko wa, daa ku kpeglimka ale la. Ku nyε dila kama ayen nuruba a te Naawen ale wa biika zula nna yegayega."

5 Yeezu a jam a yaali Maata ale wa suoku ale Lazarus ka nna yegayega,

6 alege wa ale wom Lazarus yuamu la wa yaa jam bo juijui ate wa boro la daa ḥaye.

7 Daa ḥayewa ale jam a taam la, wa yaa weeni wa ḥaaŋviirima ayen, "Ni basi ate ti ḥman cheŋ Judia tēŋka."

8 Ba yaa weeni wa ayen, "Ti Sagro, dula jigini ate nuruma a jam a yaali ayen ba yuk fu ale tintanaja la. Ku an diem beni ya ate fi a yaali ayen ti ḥman cheŋ dula?"

9 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wenbinni a dan pusi a ga siŋ, danni meena ale soa dii la ale la, yaa daa di? Mi a nyε se ka bolim la a te tēnzuk demma meena. Waai ale a cheŋ kantuen la, a kan nagi naŋ a lo, dii la wa ale a nya la nyij.

10 Alege wa dan a cheŋ yok wa a nak ka naŋ a lo dii nyij la wa kan nya."

11 Yeezu a yaa ḥman weeni ba ayen, "Ti dɔawa Lazarus a goa kama. M le cheŋ a ga nagi wa a yiti."

12 Wa ḥaaŋviirima a yaa weeni wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, wa be dan a goa kama, wa le nya nyiŋɔgsa."

13 Ba jam a poli ayen Lazarus a sum doa a goa kama, alege ba jam ze ayen Yeezu ale weeni dii la kiri ale wa kpi kama.

14 Yeezu a yaa biisi ku meena a lagri a sak ba ayen, "Lazarus a kpi kama.

15 Nama nyij mi sui a peenti kama ale mi ale kan bo dula jigini ale wa la, kula ale basi ate ni ta siaka ale mu. Ni te ti cheŋ wa jigi."

16 Yeezu ḥaaŋviirima po wanyiwa Tomasi ate ba a wi wa me ayen yibika la a yaa weeni wa ḥaaŋviiro chaama ayen, "Ni basi ate ti va ti sagrɔwa cheŋ, ate tama ale wa meena a maa chaab a kpi."

17 Yeezu ale wa ḥaaŋviirima ale ga paari Betani tēŋka la, baai ale jam bo dula la a yaa weeni wa ayen ba le gu Lazarus la jinla a ta ka daa ḥanaansi.

¹⁸ Betani tēŋka ale Jerusalem tēŋka an jam yalima ale chaaba.

¹⁹ Nyaku de nyij ate Judia demma yegayega a jam dula jigini ayen ba puusi Maata ale Mæeri ba suoku kummu nyij.

²⁰ Maata ale ga wom ayen Yeezu a bo siuk a cheena la, wa yaa deri yiti a nyini ayen wa ga tu wa. Mæeri ale jam a wari kala yenni po.

²¹ Maata a yaa ga tu Yeezu a weeni wa ayen, "M Nyōnō, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya."

²² M seba ayen jaab buuri meena ate fi a bek Naawen jigi la, wa le nyet fu."

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi suoku a le yiti kum po."

²⁴ Maata a yaa weeni wa ayen, "M seba ayen tēŋka meena kpeglimka a dan jam paari, wa le yiti kum po."

²⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi ale waai ale baga a nak nuruba kum po a yiti ale njman a basi ate ba a nya nyuvuri la. Nuru waai a dan ta siaka ale mi ale ge kpi, m le basi ate wa yiti a nya nyuvuri."

²⁶ Waai ale bo bo kaai choa ate Naawen a yaali la ale ta siaka ale mi la a kan kpi alege wa ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Fi ta siaka ale nyaku de?"

²⁷ Wa yaa weeni wa ayen, "M Nyōnō, m ta siaka. M be njman ta siaka ayen fi ale Varibasidōwa, Naawen biika waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la."

²⁸ Maata ale biisi a ga nueri la, wa yaa njman jo yenni po a ga wi Mæeri a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini a weeni wa ayen, "Sagrōwa a jam kama ale a yaali ayen wa nya fu."

²⁹ Mæeri a yaa deri yiti a chenj Yeezu jigi.

³⁰ Yeezu an diem a jam jo tēŋka po. Wa diem a jam za ka juijui ate Maata a tu wa la.

³¹ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mæeri la, ale ga nya wa le yiti nna nwuli a nyini la, ba me a yaa yiti va wa, dii nyij la ba a poli ayen wa a

chenj ka juijui ate ba gu wa tōawa la ayen wa kum.

³² Mæeri a yaa chenj a ga tu Yeezu a domsi kali wa niŋ a weeni wa ayen, "M Nyōnō, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya."

³³ Yeezu ale ga nya ale Mæeri ale nuru baai ale jam va wa la, a kum la, ku yaa daani wa sui nna yegayega.

³⁴ Wa yaa bek ba ayen, "Ka be ate ni gu wa?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ti Nyōnō, jam a nya."

³⁵ Yeezu me yaa kum.

³⁶ Nuruma ale jam nya wa kumsanja la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, "Wensie wa sum a yaali wa ka nna yegayega."

³⁷ Alege ba gela weeni ayen, "Daa nuruwa de ale jam a lagri nuruwa ninarja la, ku be nyet ka se ate wa an tebi Lazarus ale ge basi ate wa kpi?"

³⁸ Lazarus ale jam a kpi la, ba jam a pa wa kama a nyo puŋ vorub po a yaa pai tintain a ligi vorumu nōanni. Yeezu ale ga paari puŋku vorumu la, ba jiirim a yaa dari wa.

³⁹ Ate wa yaa weeni ba ayen, "Ni lagi tintanni a basi nakpiak."

Maata, Lazarus tōawa, yaa deri weeni wa ayen, "M Nyōnō, ti le gu wa la ka daa njanaansi jinla. Nna po de wa a nyuŋ kama."

⁴⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi an poom a liŋ a weeni fu ayen fi dan ta siaka ale mi, fi le nya Naawen pagrimu ale ka dii la?"

⁴¹ Ba yaa bilim tintanni vorumu noai a basi ate Yeezu a yaa zak wa zukku a nya wenŋmazuk ale weeni ayen, "M Koa, mi a te fi jiam fi le kasim a wom mu la."

⁴² Mi dek a seba ayen fi a wom mu kama, alege mi a biisi ale fu kama ate baai ale za dela ale mu la a nya ate ba baga a ta siaka ale mu ayen ka fi ale sum tom mu."

⁴³ Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kaari a wi ayen, "Lazarus, yiti a nyini peelim."

⁴⁴ Wa yaa deri yiti a nyini peelim. Wa jam a yiti a nyini ale ka garuk

guuŋku ate ku vili a gilim wa nisaŋa ale wa nimbidiaka ale wa naŋsaŋa meena. Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni foli garuku abe ni ge wa ate wa cheŋ."

45 Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mεeri ale Maata la, yega a jam nya dii ate Yeezu a tom la kama a yaa ta siaka ale wa.

46 Mbala me gela a chali cheŋ Farisiima jigi a ga weeni ba dii ale nyε la.

47 Farisiima ale ga wom ba le a weeni dii la, ba yaa wi Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ayen ba jam ate ba tigsi chaab a poli ba le ba nyε dii la. Ba yaa le jam la, ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de a tom ka tuimkperikaliisa nna yegayega.

48 Ku a fe kama ate ti nyε nuruwa de wari. Ti dan basi ayen wa a tom wa le ta dii la, waai meena a le va wa kama. Ba dan va wa dila Aroom demma baai ale soa ti la, a le jam a kaasi ti Juuma Puusika Yenni abe ba ko ti meena."

49 Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni Kayafas a yaa weeni ba ayen, "Nama waai a ka yammoa.

50 Nama a ze ayen ni dan basi ate nuruwa de a kpi te ti meena ku ale zunchonj ale ti meena ale kpi ya."

51 Wa le jam a weeni dii la an nyini daa wa dek jigiya. Dii nyiŋ la wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni, wa jam a nyε se ka Naawen biisiteeroma po wanyi ale jam a weeni ayen Yeezu a le kpi a te Juuma.

52 Daa dila nyiini alege Yeezu a dan kpi, Naawen nuruma baai meena ale waŋ a bo teŋka meena zuk la, a le jam a tigsi chaab a chim bunyi.

53 A nyini dai dila danni a cheŋ ba jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu.

54 Yeezu ale ga wom dii ate ba a yaali ayen ba nyε la, wa an ŋman a nyiem Judia teŋka po. Wa ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigni ale cheŋ ga bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Efraim ate ka moata goanni la.

55 Juuma Gaambasika Tigini ale jam moata la, nuruba yegayega a yaa basi ba teŋsa ale ge a cheŋ Jerusalem teŋka ayen ba liŋ gomsi kisita wie abe ba ge ate daaŋa a paari.

56 Ba le ga paari dula jigni la, ba yaa nyiem a gisi Yeezu. Nuruma de ba gela a yaa tigsi chaab Juuma Puusika Yenni po a weeni chaab ayen, "Nama a poli ayen wa le jam a maa de tigini yaa wa kan jamu?"

57 Farisiima ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a weeni kama ate ku paari waai meena ayen waai a dan seba Yeezu boka jigi, kula nyɔnɔ a jam a weeni ba ate ba cheŋ a ga yik wa.

12

1 Ku le jam tali daa ŋayuebi ate Juuma Gaambasika Tigini a paari la, Yeezu a yaa ŋman cheŋ Betani teŋka. Lazarus waai ate Yeezu a jam nak wa a yiti kumu po la yenni.

2 Lazarus tɔama a jam nyε ka ŋandiinta ayen ba de ate Yeezu ale Lazarus a yaa jam kala ale chaab ate Maata a yaa ta ŋandiintanja a jam te ba.

3 Mεeri yaa ta kpaam ate bu nyum a masa ate bu ligraŋa me a pagra nna yegayega a nyo kpaam cheŋbili po. Ba le jam boro a de la, wa yaa ta bu a jam a pa bu meena a kpiiri a basi Yeezu naŋsaŋa nyiŋ a yaa le ge a yigi wa zukku zuisaŋa a bili si. Yenni meena a jam a sueri ale ka kpaamu nyummu.

4 Yeezu ŋaanviirima po wanyi waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la, a yaa jam bo dula. Wala jam le waai a le wa ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa le ga nya dii ate Mεeri a nyε la, wa yaa weeni ba ayen,

5 "Ase nipowa de a dan poom a pa kpaamu de a da, wa te le nya ligra yega a pa te ŋanjagsaŋa."

6 Judas niŋ a jam karo ale ŋanjagsa maarika, dii nyiŋ la wa jam ka zue. Wala ale jam a nya

Yeezu ḥaañviirima ligran̄a zuk ale a pa ḥa gela a maari wa dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Basi wa abe fi kan a daani wa. Wa lin̄ a de ka niñ a kpiiri kpaamu de a nyo mi nyirka a gomsi mu a magsi m guka.

⁸ Nanjagsa a kasim bo ale ni kama, alege mi a kan bo ale ni a beni."

⁹ Nuruba yega ale jam wom ayen Yeezu a bo Betani t̄en̄ka la, ba yaa chen̄ ayen ba nya wa. Ba jam a yaali kama ayen ba nya Lazarus waai ate Yeezu a nak wa kum po a yiti la me.

¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpan̄ja ale jam a gisi siuk ayen ba ko Yeezu la, a jam a yaali ayen ba ko Lazarus kama me.

¹¹ Dii nyiñ la Juuma ba yega a jam a basi ba kpaga ale ge a ta ka siaka ale Yeezu wa ale nagi Lazarus a yiti kumu po la.

¹² Vari ale veenti la nuru boanni ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini la, a yaa wom ayen Yeezu a cheena Jerusalem.

¹³ Ba yaa ḥasi kpinkparuk vaata a tu wa ale a kaari a weeni ayen, "Ti a pak Naawen! Naawen a niak waai ale cheena Nyɔnɔwa yonni nyiñ la! Naawen a niak Izirali naawa."

¹⁴ Yeezu yaa yaali boniñ a doa ase ba ale ḥamarisi Naawen gbañka po ayen,

¹⁵ "Nama Jerusalem demma ni kan chali yɔgsumɔa,
ni naawa ale la a doa bombiik a cheena ni jigi."

¹⁶ Yeezu ḥaañviirima an jam a miñ nyaku de kiri ya alege, ka wa le jam a kpi a ḥman yiti kum po a jueli wenñmazuk la, ale basi ate ba yaa teeri dii ate ba jam a ḥamarisi la kiri.

¹⁷ Nuru baai ale jam boro a nya Yeezu ale nagi Lazarus ate wa yiti kum po la, ale weeni dii ale nyε la a sak nuruma.

¹⁸ Ka dila ale soa ate nuruba yegayega a jam nyini a tu Yeezu la. Ba jam wom kama ayen wa ale tom wakperikaliika de.

¹⁹ Farisiima yaa weeni chaab ayen, "Wa a yaali ayen wa gaam ti kama. Ni nya nuruma de meena ale soa dii a va wa la."

²⁰ Va ḥala po me nuruba gela ate ba a wi ayen Girik ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini.

²¹ Ba yaa jam Yeezu ḥaañviirima wanyi ate ba a wi ayen Filip la jigi. Wa jam nyini ka Beteseida ate ka bo Galili t̄en̄ka la. Ba yaa weeni wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, ti a yaali kama ayen ti nya Yeezu."

²² Filip a yaa ga weeni Andiru ate ba noai bayewa a yaa va chaab a ga weeni Yeezu.

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ku danni a paari kama ate Saalobiika ale nya zula ale nalim yegayega.

²⁴ Wensie ate mi a weeni ni. Fi dan ka pai biri a bori ya di ka di dek di nyiini alege fi dan bori, di a poak kama alege a nyini a be a nya bie yegayega.

²⁵ Nuru baai niñ ale kan karo ale ba dek nyuwoona la, Naawen a le pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglemka la a te ba. Nuru baai me niñ ale boro ale ba dek nyuwoona la ale jok ḥa.

²⁶ Baai ale a yaali ayen ba tom a te mi la a jam a va mi ate ba a bo juijui meena ate mi a boro la. Ba dan nyε dila, m kowa a le te ba zula."

²⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa weeni ba ayen, "M sui a kasim kaasi kama. Yɔgyɔgla de mi ze m nin weeni dii la. M weeni ayen m Koa yeeri mu a ta nyini ninammu de po yaa. Alege mi ale jam dii nyiñ la ale la ayen m jo ninammu de po."

²⁸ Dula jigini wa yaa puusi a te Naawen ayen, "M Koa, basi ate nuruba a te fu zula."

Wa le weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri a wom lueluk wenñmazuk a weeni ayen, "Mi poom a lin̄ basi ate nuruba a te mi zula kama ale ge m le ḥman a basi ate ba nyε dila dek."

²⁹ Nuru boanni baai ale jam za dula jigini la a yaa wom lueluku ate ba gela a yaa weeni chaab ayen, "Ku a nyε ase ka wein ale a kum

la." Mbala me a weeni ayen, "Ka Naawen sabiilo ale a biisi ale wa."

³⁰⁻³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wie ḥaaai ate ni a wom la daa mi nyinjña, alege ka nama nyinj ate Naawen a biisi. Dai dii danni ate Naawen a yaali ayen wa bo təñzuk meena demma buusa abe wa nak Sitaana waai ale soa ba la, a yiak la, a mɔata kama. Ba dan yik mi a kpi jabarimu nyinj, m le basi ate nuruba yegayega a jam m jigi."

³³ (Wa ale weeni ku de la a jam a sak ka wa le wa nam dii a kpi la.)

³⁴ Nuru boanni yaa weeni wa ayen, "Ba ḥamarisi Naawen gbañka po ayen Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la, a le boro kama diipo meena wuu. Ka boa ale soa ate fi a weeni tama ayen nuruba a le yik Saalobiika a kpi jabarim nyinj ate wa kpi? Saalobiika de ka wana?"

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi a nyε ase ka bolim ate ba tɔati ate m bo ale ni la. Ni be kasim a chej ale bu diem a nya ate legini a kan paari ni. Waai ale a chej legi po la a ze wa ale a chej juijui la.

³⁶ Ni be a ta siaka ale mi waai ale a nyε ase bolim la ale m diem bo ale ni, ate ni chim m bisa."

Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chej a ga suk.

³⁷ Yeezu a jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma meena nimbie, alege ba yegayega a jam ka siaka ale wa.

³⁸ Ka dila ale soa ate dii ate Naawen biisiteero Azaya a jam ḥamarisi Naawen gbañka po dila po dila po la, a chim wensie la. Wa ḥamarisi ayen,

"M Nyɔnɔ, ka wana ale ta siaka ale wie ḥaaai ate tama sak la?
Nyɔnɔwa a sak wa pagrimu ale ka wana?"

³⁹ Azaya a ḥman ḥamarisi baai ale jam kan ta siaka ale Yeezu la wie ayen,

⁴⁰ "Naawen ale ligi ba ninanja ale ba popolaña me ate ba ninanja a kan nya,

ate ba popolaña me a kan miŋi,
ate ba kan baga a tagri,
ate m vonj ba tuimbaataŋa a te ba."

⁴¹ Azaya ale jam nya Yeezu zulaŋja ale wa nalimu la ale soa ate wa ḥamarisi nyaku de la.

⁴² Juuma kpaŋja yega a jam ta siaka ale Yeezu kama, alege ba an jam a biisi wa wie a lagri, dii nyinj la Farisiima ale yiak ba ba tuka diinaŋa po.

⁴³ Juuma kpaŋja a yaali kama ayen nuruba a te ba zula a gaam ba le a yaali ayen Naawen a te ba zula dii la.

⁴⁴ Dula jigini Yeezu a yaa basi ate wa lueluku a jueli a weeni nuru boanni ayen, "Nuru waai ale ta siaka ale mi la, a ta siaka ale Naawen waai ale tom mu la me kama.

⁴⁵ Nuru waai ale nya mi la, a nya Naawen waai ale tom mu la me kama.

⁴⁶ Mi a jam təñka de zuk meena kama ase bolim la ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a kan ḥman bo legi po.

⁴⁷ Mi a kan bo baai meena ale a wom mi wienja ale kan va ḥaa la buusa. Mi an jam ayen m bo ka təñka meena demma buusa, alege m jam ayen m vari ba ka ba tuimbaataŋa po a basi.

⁴⁸ Təñzuk meena kpeglimka a dan jam paari, wie ḥaaai ate mi a biisi la a le bo nuru baai meena ale a zeri mi ale m wienja la buusa.

⁴⁹ Mi ale a sak nama wie ḥaaai la an nyini daa mi dek jigiya, alege m Kowa waai ale tom mu la ale te mu wienja ayen m sak ni.

⁵⁰ Wie ḥaaai meena ate wa pa te mu la mi pa ḥaa a sak ni kama. Wa wienja a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

13

¹ Ku jam tali ka dai yeŋ ate Gaambasika Tigini a paari. Yeezu a jam seba ayen wa yikka danni a mɔata kama ate wa basi təñzuk de abe wa ḥmani a chej wa kowa jigi. Wa jam

kasim a yaali baai ale bo teŋka po ate wa soa la kama a ga paari wa kum.

² Wenni ale jam a siŋ ate teŋka a sobi la, Yeezu ale wa ḥaaŋviirima a yaa jam boro a de yok ḥandiinta. Velinvendika a poom basi ate Judas Iskariot, Simon biika a ta ka popola ayen wa bobri Yeezu a sak.

³ Yeezu a jam seba ayen wa kowa waai ale tom wa ate wa jam teŋzuk de la, ale pa jaab buuri meena pagrim a te wa. Wa be jam a seba me ayen wa nyini ka Naawen jigi a jam, alege ḥman pilim a cheŋ Naawen jigi.

⁴ Ba le diem boro a de la, Yeezu a yaa yiti ḥmai a yeeri wa garuk kuui ate wa jo a basi ḥmai la a dueni teŋ ale ge a pai papa a bobri wa chiaka.

⁵ Wa yaa ḥari nyiam a nyo chin kpien po a pa ta nyiem a sugri wa ḥaaŋviirima naŋsanja a gilim ale a bili si ale papawa.

⁶ Wa ale sugri a ga paari Simon Piita la Piita a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, fi ayen fi sugri mi naŋsanja kama?"

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ze dii ate mi a nyɛ a te fu yɔgɔgla de la kiriya, alege ku dan ga nyɛ maga, fi le mij di kiri."

⁸ Piita yaa weeni wa ayen, "Mi a kan basi ate fi a sugri mi naŋsanja diipo diipo."

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi dan kan basi ate mi a sugri si, fi kan ḥman a maa chim mi ḥaaŋviirima po wanyi."

⁹ Simon Piita a yaa deri kpabi tulisi wa ayen, "Ku be dan ka dila, be kan sugri m naŋsanja nyiini, maa sugri m nisimaŋa ale m zukku meena me."

¹⁰ Yeezu a ḥman weeni wa ayen, "Fi dan so fi nyiŋka a be, ka nala kama, alege fi dan ḥman cheŋ a ga jigi, fi naŋsanja a dan kama. Si le dan la, fi yaa sugri ka fi naŋsanja nyiini." Wa le biisi ale Piita a nueri la, wa yaa ḥman chiem wa ḥaaŋviirima jigi a weeni ba ayen, "Yɔgɔgla de ni

suniima meena a nala kama, alege ka ni po wanyi sunum ale danj."

¹¹ Yeezu a poom seba waai dek a le wa ta wa a ga bobri a sak la kama, dila ale soa ate wa weeni dila la.

¹² Yeezu ale sugri ba naŋsanja a nueri la, wa yaa pa wa garuku a ḥman jo ale pilim cheŋ wa kalika jigini a weeni ba ayen, "Ni mij dii ate m nyɛ a te ni la kiri ya?

¹³ Nama a kasim a wi mi ayen ka ni sagro ale ni nyɔnɔ. Kula a magsi kama, dii nyiŋ la mi sum ka ni sagro ale ni nyɔnɔ.

¹⁴ Mi waai ale ka ni nyɔnɔ ale ni sagro la, ale sugri ni naŋsanja. Nama dek me a sugri chaab naŋsa.

¹⁵ Mi a nyɛ ka magṣa a sagi ni ayen ni a va.

¹⁶ Wensie ate mi a weeni ni. Yomo a kan zuagi a gaam wa nyɔnɔ. Tom-teero me an baga a zuagi a gaam waai ale tom wa la.

¹⁷ Yɔgɔgla de ate ni seba wensieŋa la ni sue a le peenti ase ni nin a nyɛ dila.

¹⁸ "Mi ale a biisi dii ale ni la, daa ni meena ate mi a weeni, alege ka baai nyiini ate m lueri a te m dek la. Ba ḥmarisi Naawen gbaŋka po ayen, 'Waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la, wala ate mi ale wa a de ḥandiintanja ale chaab.' Ba le ḥmarisi wienja de dii la, a le jam a chim ka wensie.

¹⁹ Dila nyiŋ la, m liŋ a weeni ni kama, ayen ku dan jam boro a nyɛ, ni ta siaka ale mi ale weeni ayen m ka waai la.

²⁰ Wensie ate mi a weeni ni. Baai meena ale a te waai ate mi a tom la, tia la, a te ka mi tia dila. Baai meena ale a te mi tia me la, ba a te ka waai ale tom mu la tia dila."

²¹ Yeezu ale biisi a nueri la, ku yaa daani wa, wa sunum po nna yegayega. Wa yaa weeni wa ḥaaŋviirima ayen, "Wensie ate mi a weeni ni, ni po wanyi a le wa ta mu a ga bobri sak."

²² Ba yaa deri gisi a nya chaab ale a poli le ka waai dek la.

²³ Waai ate Yeezu a jam a yaali ba po nna yegayega la a jam kala kama a moata wa.

²⁴ Simon Piita a yaa magsi a weeni wa ayen wa bek Yeezu a miñ waai dek a le wa nyε wa dila la.

²⁵ Waai ate Yeezu a jam a yaali nna yegayega la, a yaa forisi paari a bek wa ayen, "M Nyɔnɔ, ka wana dega?"

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Waai ate mi a pa boroboruku a siuk jentanja a te wa la, wa le la." Wa yaa deri pa boroboruk a siuk jentanja a te Judas Iskariot, Simon biika.

²⁷ Judas ale ga tuesi boroboruku la, Sitaana a yaa deri a jam jo wa popola po ate ḥa tagri. Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Cheñ nwuli a ga nyε dii ate fi ta la."

²⁸ Baai ale jam a tigsi ale wa a boro a de ḥandiintanja la, an jam a miñ wa le weeni dii la kiriya.

²⁹ Judas a jam ale waai ale a nya ba ligranya zuk la. Dila nyiñ la, ba jam a poli kama ayen Yeezu a tom wa kama ayen wa cheñ a ga da ḥanta a magsi tigini, yaase wa te niwomma ligraya.

³⁰ Judas ale ga tuesi boroboruku la, wa yaa deri yiti a nyini a cheñ. Ku jam ka yok ate wa nyini la.

³¹⁻³² Judas a yaa le cheñ a ga nueri la, Yeezu a yaa weeni wa ḥaanjiirima mbala ayen, "Nuruba yegayega a le ba te Naawen pim-pauk dii ate nuruba ayen ba nyε mi la nyiñ. Diipo ate Naawen ayen wa pa wa zulaña ale wa nalimu yegayegaka a te mi Saalobiika la a moata kama. Ku kan beni ate wa nyε ku.

³³ M bisa, mi a kan bo ale ni ate ku beni. M dan cheñ, ni le nyiem a gisi m boka jigi. Ni teeri diipo ate m weeni Juuma kpañja ayen ba kan baga a va mu a cheñ juijui ate mi a cheñ la. Ni kan baga a cheñ juijui ate mi a cheñ la.

³⁴ Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va. Ni a yaali chaab nalimnyiini. Mi ale yaali ni a soa dii la ni a yaali chaab dila.

³⁵ Ni daa yaali chaab dila, waai meena a le seba ayen ni ka mi ḥaanjiiriba."

³⁶ Simon Piita a yaa bek wa ayen, "M Nyɔnɔ, fi a cheñ ka be?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi kan baga a va mu a cheñ yøgyøgla de, alege ku dan ga nyε maga, fi le baga a va mu."

³⁷ Piita a ḥman bek wa ayen, "M Nyɔnɔ, ka boa ale soa ate mi an baga a va fu yøgyøgla de? Mi a gomsi a magsi kama ayen m kpi fi nyiñ."

³⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Fi sum gomsi a magsi ayen fi kpi mi nyiñja? Wensie ate mi a weeni fu. Fi le weeni nuruba ku noai buta yokku de ayen fi ze mi abe varikpadiaka a kum."

14

¹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni wa ḥaanjiirima ayen, "Ni kan basi ate wari a daani ni, ni suniima po. Ni ta siaka ale Naawen abe ni ta siaka ale mi.

² Mi Kowa boka jigini a ta ka diina nna boari boari ya. Mi abe pilim a cheñ ku jigini kama, ayen m gomsi jigi a te ni. Ase ku dan kan daa dila, m te kan weeni ni.

³ M dan gomsi ḥa a nueri, m le ḥman jam a ta ni a cheñ ku jigini ate nama ale mi a maa chaab a bo jigi yeñ.

⁴ Ni seba mi ale a cheñ juijui la kama ale siuk kuui ale a cheñ ku jigini la."

⁵ Tomasi a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, tama a diem ze juijui dek ate fi a cheñ la. Ti be ti nyε ka se a seba siuk kuui ale a cheñ dula jigini la?"

⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi ale siuk kuui ale a cheñ dula la ale ḥman chim wensie ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la nyɔnɔ. Nuru waai an baga a cheñ mi Kowa jigiya ase ka wa nin va mi jigi.

⁷ Nama ale seba mi ale ka waai yøgyøgla de la, kula le basi ate ni seba m Kowa ale ka waai la me. A nyini jinla a ta a cheñ ni yaa nya wa kama ale seba wa."

⁸ Filip a jam diem ze wa le a biisi dii la kiriya. Wa yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, tama ale a yaali dii nyiini la ale fi basi ate ti nya fi Kowa."

⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Tama a bo le chaab ate ku beni kama alege fi a ze mi? Waai meena ale nya mi la, a nya m Kowa kama. Ka boa ale soa ate fi weeni ayen m dak m kowa a sak ni?"

¹⁰ Fi ka siaka ayen mi a bo ale m Kowa ate m Kowa me a bo ale mu? Mi ale sagi ni wie ɔaai meena la an nyini daa mi dek jigi ya. M Kowa waai ale bo ale mu la, ale a tom wa tuimanja."

¹¹ Yeezu a yaa cheemu a weeni wa ɔaanviirima meena ayen, "Ni ta siaka ayen m Kowa a bo ale mu kama ate mi me a bo ale wa. Be dan kan daa di ni be ta siaka ale m tuimkperikaliik sii ate ni nya ale maa tom la nyinj."

¹² Wensie ate mi a weeni ni, baai ale ta siaka ale mi la a le ba a tom dii ate mi a tom la. Bala dek a le tom tuimkperikaliisa a gaam dii ate mi a tom la, dii nyinj la mi a le ɔjmani a chenj m Kowa jigi la.

¹³ Ni dan juisi jaab buuri meena mi yonni nyinj m le nyε a te ni ate nuruba a va mi nyinj a nya Naawen zulaŋa.

¹⁴ Ni basi ate m ɔjman a weeni ni, jaab buuri meena ate ni a juisi ayen mi a nyε a te ni mi yonni nyinj la, m le nyε.

¹⁵ "Ni dan a yaali mu, ni le va dii ate mi a weeni ni la."

¹⁶ Mi le saalim m Kowa ate wa te ni Maaro wa choa ate wa kasim a bo ale ni.

¹⁷ Wa ka Chiik kaai ale wa sak Naawen ale ka waai la. Teŋzuk demma a kan siak ayen wa ka ba Maaro, dii nyinj la ba kan nya wa, ba be ze wa. Alege nama seba wa kama, dii nyinj la wa bo ale ni kama.

¹⁸ "M kan basi ni, ni dek ni nyiini. M le ɔjman jam ni jigi."

¹⁹ Dai dii danni ate teŋzuk de meena demma a kan ɔjman nya mu la a moata kama, alege nama a le ɔjman nya mu kama. Mi abe nin

kasim a boro la nama me ale kasim boro.

²⁰ Dai dila danni a dan pari, ni le seba ayen mi bo ale ka m Kowa ate nama a bo ale mi ale ge ate mi me a bo ale nama.

²¹ "Baai ale a wom mi wienja ale a va ɔa la a sak kama ayen ba a yaali mu. Mi me a le pa m dek a sak ba abe mi a yaali ba. Ba le a yaali mu la nyinj, m Kowa me a le yaali ba."

²² Nuru wanyi ale jam bo dula jigini ate ba a wi wa ayen Judas, alege wa daa Judas Iskariot waai ale ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa yaa weeni Yeezu ayen, "M Nyɔnɔ, fi le nyε ka se a pa fi dek a sak tama nyiini alege daa teŋka meena demma?"

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Baai ale a yaali mi la a va ka m sinsanŋa. Bala me ate m Kowa a yaali ate mi ale wa a jam bo ba suniimaŋa po."

²⁴ Baai ale kan a yaali mi la a kan va m sinsanŋa. Mi ale a sak ni dii la an nyini daa mi dek jigiya, alege ka m Kowa waai ale tom mu la jigi.

²⁵ "Mi ale diem bo ale ni la, ale soa ate mi a weeni ni wienja de."

²⁶ M Kowa a le tom Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ate ka jam mi yonni nyinj a sak ni abe wa teeri ni dii meena ate mi a weeni ni la.

²⁷ "Mi a le basi ate ni ta suyɔgini ase mi dek jigi ale ka dii la. Suyɔgini dii ate mi ayen m te ni la ka di tɔga ale teŋka meena demma suyɔgini. Ni kan a yiili abe ni a chali yɔgsumɔa."

²⁸ Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen m le chenj m Kowa jigi abe m ɔjman pilim jam. Ase ni dan sum a yaali mu, ni sue a le peenti, ale m ale a cheŋ m Kowa jigi la dii la m Kowa a zuak kama a gaam mi.

²⁹ Mi a weeni ni wienja de kama abe ɔa ge a jam nyε, ate ɔa dan jam a nyε abe ni ta siaka ale mu.

³⁰ Mi kan yaali ayen m biisi wa bɔari ale ni, dii nyinj la Sitaana waai ale soa teŋzuk de meena demma la,

a cheena kama. Wa ka pagrim mi zuwa.

³¹ Alege təŋka meena demma a le seba ayen mi a yaali m Kowa kama, dila me abe ni soa ate mi a tom wa dii meena ate wa a weeni mu la.

"Ni basi ate ti yiti a chenj jigi yon."

15

¹ Yeezu yaa ɻ̄man weeni ba ayen, "Mi a nyε se ka tiib la. Mi Kowa me a nyε se ka nuru waai ale a nya tiimu zuk la.

² Wa nyiem a kasim a gebi naŋ sii ale kan a yoani la a basi kama ale a gebi sii ale a yoani la a magsi chaab ate si a yoani yoana yega.

³ Naawen a poom linj sugri ni suniimaŋa kama ale wie ɻ̄aaŋ ate mi a sagi ni la.

⁴ Ni be kasim a bo ale mi ate mi me a bo ale ni. Naŋ a kan baga yoani yoana ka dega, ka naŋka a nin bo kinni nyinj ale ka baga a yoani. Siuk kula po ni dan kan bo ale mi ni kan baga a nyε wariya.

⁵ "Mi ale kinni alege nama a chim naŋsara. Waai ale bo ale mi ate mi me a bo ale wa la ale yoani yoana yega. Ni kan baga a nyε wariya ase mi nin kan bo ale ni.

⁶ Waai ale kan bo ale mi la m Kowa a le gebi wa a basi ase tiib naŋsa la, naŋ sila a dan ko ba tigsı si kama a nyo bolim po a ju.

⁷ Ni dan bo ale mi ate m wienja a bo ale ni, ni dan juisi jaab buui ate ni a yaali la Naawen a le te ni.

⁸ Ni dan a yoani yoana kula a le sak ayen ni ka mi ɻ̄aaŋviiriba ate m Kowa a nya zula.

⁹ Mi a yaali ni ase ka m Kowa ale a yaali mu dii la. Ni kasim a ta yaalika ale mu.

¹⁰ Ni dan tom a va mi yaalika m le kasim a yaali ni ase mi ale a tom a va m Kowa yaalika ate wa yaali mu dii la.

¹¹ "Mi a weeni ni wienja de kama ayen ni ta supeentik kaai ate mi ta la.

¹² Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va di. Ni a yaali chaab ase mi ale yaali ni dii la.

¹³ Nuru waai a dan zaani wa døaba naŋkula po a kpi a te ba, yaali kaai ate wa ta ale wa døama la a gaam jaab buuri meena kama.

¹⁴ Ni dan a va dii ate mi a sak ni la, ni ka mi døaba.

¹⁵ Wie ɻ̄aaŋ meena ate m Kowa a weeni mu la, ɻ̄ala ale mi a pa weeni ale ni. Ka dila ale soa ate mi a weeni ayen ni ka m døaba la. Mi a kan yaali ayen m ɻ̄man weeni ayen ni ka mi tuimtomdøba, dii nyinj la tuimtomdøba ze wa nyonc ale ta dii la.

¹⁶ Daa nama ale lueri mi ayen m chim ni nyonc, alege ka mi ale lueri nama ayen ni a tom tuimmaŋsa ɻ̄aaŋ ale kan a kaasi la a te mu. Ni dan tom ɻ̄a dila ni le baga a pa mi yonni nyinj a juisi ɻ̄anta baai ate ni a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni.

¹⁷ Wa dii ate mi a chiib a weeni ni la ale ni kasim a yaali chaab nalinmyiini.

¹⁸ "Ase təŋka meena demma a dan kisi ni mi ɻ̄aaŋ vaka nyinj, ni be teeri ayen ka mi ate ba jam a linj kisa.

¹⁹ Ase nama ale təŋka meena demma a dan jam bo ka jigi yen ale chaab, ba te a yaali ni kama, alege ka mi ale lueri ni ate nama ale ba an bo ale chaab la ale soa ate ba kisi ni.

²⁰ Ni teeri dii ate m weeni ni ayen yomma an baga a zuak a gaam wa nyonc la. Ba jam a daani mi ka nna yegayegaa. Dila dek dek ate ba a yaali ayen ba daani nama me la. Ba dan wom mi sinsanja kama, ba te le wom nama sinsanja me.

²¹ Ba le daani ni dii nyinj la ba ze waai ale tom mi la. Ba le ɻ̄man a daani ni, ni ale a va mi la nyinj.

²² M jam kama ayen m weeni ba ate ba basi ba wabaataŋa siuku vaka, alege ba zeri. Dila nyinj Naawen a dan bo ba buusa ayen ba lo ya, ba an ɻ̄man baga a weeni wari ale wa.

²³ Waai ale kisi mi la, a kisi m Kowa me kama.

²⁴ Mi tom ka tuimkperikaliik sii ate waai an baga a tom la, ba nimbie po. Dila nyinj Naawen a le weeni ba

ayen ba nyε kaasiya. Ba dek a nya ɳaaai meena ate mi a nyε la kama ale ba nimbie alege ba diem kisi mi ale m Kowa.

²⁵ Ba kisi mu nna la kama ayen dii ate ba ɳamarisi Naawen gbanjka po dila po dila po la a chim wensie. Ba ɳamarisi ayen, ‘ba kisi mu kama kinla nyin.’

²⁶ “Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ale pai Naawen wensie wienja a sak ni, wa abe le nyini ka m Kowa jigi. M le tom wa ate wa nyini m Kowa jigi a jam a biisi mi wie.

²⁷ Ate nama me a baga a biisi mi wie dii nyin la ni bo ale mu kama a nyini piilimka.

16

¹ “Mi a weeni nama wienja de kama, ate ni kan jok siaka ale mi.

² Juuma a le yiak ni ba tuka diinaŋa po a basi. Ku danni me dek a le jam a paari ate baai a le ba ko ni la a poli ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la.

³ Ba le nyε ni nyaŋa de meena, dii nyin la ba ze mi yaase m Kowa.

⁴ Mi a weeni ni wienja de kama ate da ɳala, a dan paari ate ba boro a nyε ni dila abe ni teeri mi ale weeni ni dii la.

“Mi an weeni ni wienja de piilimka po, dii la m le jam bo ale ni la.

⁵ Yøgyøglø de m ɳmani a cheŋ ka waai ale tom mu la jigi, alege ni waai a karo ayen wa bek mi m le a cheŋ juijui la.

⁶ Mi ale weeni ni wienja de meena la a nyε kama ate ni sui a kaasi nna yegayega.

⁷ Alege wensie ate mi a weeni ni, ku ale zunchon ni jigi ase m nin cheŋ m Kowa jigi, dii nyin la m dan kan cheŋ ya, Maarowa a kan jam ni jigi ya. Alege m dan cheŋ m le tom wa ate wa jam a maari ni.

⁸ Wa dan jam, wa le basi ate tenzuk de meena demma a miŋ ba le ta popola kaasima ale tuimbaata

dii la, ale ba le ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la.

⁹ Ba ta popola kaasima ale tuimbaata dii la ba ka siaka ale mi.

¹⁰ Ba ta popola kaasima ale wayorisima dii la mi a cheŋ ka m Kowa jigi ate ni kan ɳman nya mu.

¹¹ Ba ta popola kaasima ale Naawen buusaŋa dii la Naawen a poom bo Sitaana waai ale soa teŋka demma meena la buusa kama.

¹² “Mi ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni a gum du, alege ɳa zuak kama a gaam ni womka.

¹³ Naawen Chiika kaai ale ka wensie nyɔnɔ la, a le jam a bo ni suniimaŋa po, ka le de ni nyin a sak ni wensie siuku. Ka le ka sak ni dii la a kan nyini daa ka dek jigi ya. Wie ɳaaai ate mi ale m Kowa a weeni ka la, ɳala a le ka pai a sak ni. Ka le sak ni me wie ɳaaai ale diem cheena ayen ɳa nyε la wie.

¹⁴ Ka le te mi zula yegayega, dii nyin la ka le wom mi wienja ɳaaai ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁵ Jaab buuri meena ate m Kowa a ta la ka mi ale soa. Ka dila ale soa ate mi a weeni ni ayen Naawen Chiika a le wom dii ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁶ “Mi a kan bo ale ni a beni abe m ge a cheŋ m Kowa jigi ya. Mi a dan cheŋ wa jigi ku kan beni ate ni ɳman nya mu.”

¹⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa ɳaanŋviirma ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen wa kan bo ale ti a beni abe wa ge a cheŋ wa kowa jigi ya. Wa ɳman a weeni ti kama ayen wa dan cheŋ ku kan beni ate ti ɳman nya wa. Nyaku de meena ate wa biisi la, kiri ale boa?

¹⁸ Tama ze dii ate wa a weeni ayen wa kan beni la kiri ya.”

¹⁹ Yeezu a jam seba kama ayen ba a yaali ayen ba bek wa kama. Wa yaa weeni ba ayen, “Ku kan beni ate ni kan ɳman nya mu, ku be kan beni ate ni ɳman nya mu. Ka ku de ate ni a bek chaaba?”

²⁰ Wensie ate mi a weeni ni ayen mi dan basi ni, teŋka meena demma sue a le peenti nna yegayega, alege nama dek suenza a le kaasi kama nna yegayega. Ni sukaasimaña ale tulim a chim supeentik.

²¹ Nipok a dan boro a dom wa puuk, wa sui a nyiem kaasi kama. Wa dan jam biak a ga nueri, wa yaa bagim wa sukaasunku kama, ale ta supeentik wa biika nyij.

²² Nama sue a kaasi kama yøgyøgla de, alege m dan ñman nya ni, ni suenza a peenti kama nna yegayega. Nuru karo a baga a tuesi supeentika de ni jigi ya.

²³ "Dai dila danni a dan jam paari ni kan begi mu jaabøa. Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a le baga a pa mi yonni nyij a juisi jaab buuri meena ate nama a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni.

²⁴ A ta nyini dila po a jam paari jinla danni, nama an diem a juisi wa jaabøa mi yonni nyijna. Ni be juisi wa ate wa te ni ate ni suenza a peenti a gaam taam.

²⁵ "Wie ñaai ate mi a kasim a weeni ni la, ka wamagsima ate ni an baga ña kiri a miŋ, alege ku danni a cheena kama ayen m sak ni m Kowa wie a lagri ate ku kan ñman tua a te ni.

²⁶ Dai dila danni a dan paari, ni kan ñman nya mi ayen mi a basi ate m Kowa a te ni ñanta baai ate ni a yaali la. Nama dek a baga kama a puusi a te wa mi yonni nyij ate wa a te ni.

²⁷ Mi Kowa a le te ni jaab buui ate ni a yaali la, dii nyij la wa a yaali ni ka nna yegayega. Nama a yaali mu kama ale ta siaka ayen m nyini ka m Kowa Naawen jigi.

²⁸ Mi a nyini ka wa jigi a jam teñzuk de. Yøgyøgla de mi a basi teñzuk kama ayen m ñmani a cheŋ wa jigi."

²⁹ Wa ñaanjiirima ale ga wom dii ate wa a weeni la, ba yaa weeni wa ayen, "Yøgyøgla de tama a yaa miŋ

fi ale a weeni dii la kiri kama. Ku an ñman tua a te ti.

³⁰ Ti seba ayen fi seba wie meena kama. Ku daa nuru ñman bek fu bega. Ku de a basi kama ate tama a ta siaka ayen fi nyini ka Naawen jigi."

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni sum ta siaka ale mu yøgyøgla de?

³² Ni wom mi nalimnyiini. Ku kan beni ate nama meena ale chali a kuli ni yeeja abe ni ge basi mi nyiini, alege m Kowa a kan basi mu, dii nyij la wa bo ale mu kama.

³³ Mi a weeni ni wienja de kama ate ni dan bo ale mi ni ni ta suyøgini. Teŋka demma ale namsi ni alege ni ta sunum pagrik mi nak de Naawen dachaasa kama."

17

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa zak wa zuk a nya wenñmazuk a weeni ayen, "M Koa, m kummu danni a moata kama. Sak nuruba fi zulaŋa ale fi nalim buui ate fi pa te mi la, ate mi a te fu zula.

² Fi te mu pagrim kama nurubiik meena zuk ayen m baga a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te baai meena ate fi a te mu la.

³ Fi ka wanyi dekki ale wensie nyɔnɔ. Nuru waai a dan seba fi ale mi waai ate fi tom la, wala nyiini ale ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁴ Tuim ñaai ate fi pa te mu ayen m tom la a basi ate teŋka meena demma a nya fi zulaŋa ale fi nalimu kama. Yøgyøgla de mi a be nueri tuimaña kama.

⁵ M Koa, te mu zula fi dek nimbie po, zula ñaai ate mi ale fi a jam ta alege ate fi nyé teŋka la.

⁶ "Nuru baai ate fi lueri ba teŋka po a te mi la, mi a basi ate ba seba fu kama. Fi ale soa ba a yaa pa ba a te mi. Ba be va fi noai kama.

⁷ Yøgyøgla de ba yaa seba ayen jaab buuri meena ate mi ta la a nyini ka fi jigi.

⁸ Wie ɳaai ate fi a weeni mu la, m pa ɳa kama a sak ba, ate ba ta siaka ayen ka fi ale tom mu ba jigi.

⁹ "M kan puusi a te ka təŋka meena demma, alege mi a puusi a te ka baai ale ta siaka ale mi la. Fi ale soa ba ale lueri ba a te mi.

¹⁰ Mi nuruba meena ka fi nuruba. Fi nuruba me meena ka mi nuruba. Ba ale va mi dii la a sak ka nuruba ayen mi ta zula ka nna yegayega.

¹¹ Yøgyøgla de mi cheena ka fi jigi, m kan ɳman bo təŋzuk de, alege bala dek ba nyiini a le ba bo təŋzuk de. M Ko Welenja a nya ba zuk nalinmyiini ale fi pagrimu ate ba chim bunyi ase mi ale fi ale ka bunyi dii la.

¹² Ase mi ale diem a jam bo ale ba dii la, mi pa ka fi pagrimu a nya ba zuk. Mi a nya ba zuk kama ate ba wanyi an be ya, alege ka waai ale yeeri wa dek ayen ba ale ɳmarisi wa wie dii Naawen gbaŋka po dila po dila po la a jam chim wensie.

¹³ Yøgyøgla de mi cheena ka fi jigi. Ka dila ale soa ate mi a puusi a te fu ba nyiŋ ayen ba sue a peenti ase mi sunni ale ka dii la.

¹⁴ Wie ɳaai meena ate fi weeni mu la m pa ɳa kama a sak ba. Təŋka meena demma a kisi ba kama, dii nyiŋ la ba daa bunyi ase mi ale təŋka meena demma me ale kan daa bunyi dii la.

¹⁵ Mi a kan puusi a te fu ayen ka fi yeeri ba təŋka po a basi, alege mi a yaali kama ayen fi lik ba a tanla ate Velinvendika a kan paari ba.

¹⁶ Ba le təŋzuk de demma a daa bunyi ase mi ale təŋka meena demma ale kan daa bunyi dii la.

¹⁷ Fi wie ɳaai ate mi a pa sak ba la ka wensie. Be pa ba ate ba chim fi nuruba ate ba va fi wensienja.

¹⁸ Mi ale a tom ba ayen ba cheŋ a ga sak təŋka meena demma fi wie ase fi ale tom mi me ayen m jam a sak ba dii la.

¹⁹ Ba nyiŋ mi pai m dek a te fu ayen ba baga a pai ba dek a te fu.

²⁰ "Mi kan puusi a te ka mi ɳaanviirima dek ba nyiini, alege ka

baai meena a le ba ta siaka ale mi ba sinsanŋa nyiŋ la.

²¹ Be maari ba ate ba ta noai yen ale chaab. M Koa, fi ale mi ka bunyi. Maari ba ate ba ta noai yen ate təŋzuk de meena demma a ta siaka ayen ka fi ale tom mi ba jigi.

²² Fi zulaŋa ale fi nalimu ate fi a pa te mi la, mi a pai a te ba kama ate ba baga a ta noai yen ale chaab ase tama la.

²³ Mi a bo ale ba kama ate fi a bo ale mi ayen ba ta noai yen ate təŋka meena demma a seba ayen fi ale tom mi alege a yaali ba ase fi ale a yaali mi dii la.

²⁴ "M Koa, fi ale pai m ɳaanviirima a te mu. Mi a yaali kama ayen ba bo ale mu juijui ate mi a cheŋ la ate ba nya zula ɳaai ale nalin buui ate fi a te mi la, dii la fi a yaali mi kama piilimka po alege a nyé təŋka.

²⁵ M Ko waai ale ka tuimmaŋsa nyōnɔ̄ la, təŋka meena demma a ze fu, alege mi a seba fu kama ate m ɳaanviirima me a seba ale ka fi ale tom mu ba jigi la.

²⁶ Mi sak ba fi ale ka waai la kama. M le kasim a sak ba ate yaali kaai fi ta ale mi la bo ba jigi ate mi me a baga a bo ale ba."

18

¹ Yeezu ale jam a puusi a te wa Kowa a nueri la, wa le wa ɳaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge lo beli fiik kaai ate ba a wi ayen, Kidron la a jueli a ga jo jigi ate ba vuk tiisa.

² Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak la, a jam seba dula jigini kama, dii nyiŋ la wa ale Yeezu ale wa ɳaanviirima meena a nyiem a kasim a cheŋ ka ku jigini.

³ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Farisiima a yaa tigsi sojiba ale baaí ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la jigi yen ate Judas a yaa de ba niŋ a ta ba cheŋ juijui ate ba vuk tiisaŋa la ayen ba yik Yeezu. Ba jam a pa ka

ba gebi wojsa ale ba kanaasa ale do woŋta.

⁴ Yeezu a jam seba dii a le cheena ayen di nyε la kama a yaa cheŋ ayen wa tu ba. Wa le tu ba la, wa yaa bek ba ayen, "Nama a gisi ka wana?"

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, "Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa."

Wa yaa weeni ba ayen, "Ka mi ale la."

Judas waai ale ta wa a ga bobri a sak la, a jam maa za dula kama ale ba.

⁶ Yeezu ale weeni ayen ka wa ate ba a gisi la, ba yaa tori ɳaaŋ nyin a lo tεŋ.

⁷ Yeezu a yaa ɳman bek ba ayen, "Nama a gisi ka wana?"

Ba ɳman diem weeni wa ayen, "Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa."

⁸ Wa yaa ɳman weeni ba ayen, "Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen ka mi ale la. Dan ka mi ate ni a yaali ayen ni yik, ni be basi ate m ɳaaŋviirima cheŋ abe ni yik mi nyiini."

⁹ Wa weeni nyaku de kama ayen wa ale poom liŋ weeni wa Kowa dii ayen wa kan yaali ayen wa jok nuru baai ate wa lueri a te wa la, po wanyi la a chim wensie.

¹⁰ Dula jigini Simon Piita a yaa deri yeeri gebi woŋ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi juga tunni a lonsi tεŋ. Yomo wala yue a jam le Malakusi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni Piita ayen, "Pa fi gebika a ɳman su ka jigini, fi a poli kama ayen mi kan nam ninam buui ate m Kowa a weeni ayen m jam a namu la."

¹² Yeezu ale biisi a ga nueri la, sojima ale ba kpagini ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa yik Yeezu a bobo wa nisaŋa,

¹³ a ta wa a cheŋ nuru waai ate ba a wi wa ayen Anasi la yenni. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yue a jam le Kayafas. Anasi a jam ka wa chichambiik.

¹⁴ Kayafas a jam le nuru waai ale liŋ a weeni Juuma ayen ku a magis

kama ate nuru yeŋ a zaani ba meena naŋkula po a kpi a te ba la.

¹⁵ Anasi a jam seba Yeezu ɳaaŋviirima po wanyi kama. Wa ale Piita a yaa jam va nuru bɔanni ɳaaŋ a cheŋ juijui ate ba jam ta Yeezu a cheŋ la. Ba le ga paari Anasi yenni la, ɳaaŋviiro wala a yaa taam jo dabiaka po,

¹⁶ alege Piita yaa jam wari nansiŋku noai. Ku an jam a beniya ate Yeezu ɳaaŋviiro waai ate Anasi a jam seba la a yaa ɳman nyini dabiaka po a cheŋ nansiŋku noai a saalim nipɔkbinni waai ale jam a limsi nansiŋku la ale ta Piita a jo dabiaka po.

¹⁷ Nipɔkbinni a yaa bek Piita ayen, "Fi daa nuru wala ɳaaŋviirima po wanyi?"

Piita a yaa weeni wa ayen, "Aawo, mi daa ba po wanyi."

¹⁸ Yenni tuimtomdɔma ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa jam yaali kaala a cheeni bolim dabiaka sunsuŋ a za gilim a ɳuuŋi, dii nyin la, ɳoota ale jam boro. Piita me yaa cheŋ ga gum ba po.

¹⁹ Ba le jam ta Yeezu a ga jo yenni po la, Anasi a yaa bek wa ku le ka dii wa sinsanŋa ale wa ɳaaŋviirima jigi la.

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi nyiem a kasim a sak nuruma ba tuka diinanja ale Naawen Puusika Yenni po juijui ate ba a tigsı chaab la kama. Mi an suk a biisi wariya.

²¹ Fi kan a begi mi, alege a begi baai ate mi a sak la, dii nyin la bala dek a seba mi ale weeni ba dii la kama."

²² Wa le ga weeni dila la, baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la wanyi a yaa deri fobi Yeezu ale weeni wa ayen, "Ka boan jaab ale soa ate fi a biisi dila ale kpagini?"

²³ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Ase mi dan biisi ka wari a kaasi, fi a weeni ka nuruma de meena di ale ka dii la, alege m dan nyε magis kama, be ka boa ale soa ate fi a fobi mu?"

²⁴ Yeezu nisaŋa a diem a bobo kama. Anasi ale biisi ale wa nueri la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu cheŋ Kayafas waai ale jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la jigi.

²⁵ Piita a jam diem bo ka dabi-aka po a ŋuuŋi bolimu. Baai ale jam za ale wa la po wanyi a yaa bek wa ayen, "Fi daa nuru wala ŋaaŋviirima po wanyi?"

Wa yaa pagsi ayen, "Aawo, mi daa ba po wanyi."

²⁶ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi a jam ka nuru waai ate Piita a jam a gebi wa tunni la suok. Wa yaa weeni Piita ayen, "Daa fi ale nuru wala ate mi a poom nya ni juijui ate ba vuk tiisanja la?"

²⁷ Piita ŋman pagsi ayen, "Aawo, daa mi." Wa ale ga weeni dila la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

²⁸ Vari ale veenti la saliuk yokyok foribi ate Kayafas a basi ate sojima yaa ta Yeezu cheŋ gominawa yenni. Ba ale cheŋ la Juuma a jam wari za ka peelim dii nyin la ba an jam a yaali ayen ba dan ba dek ate ba kan baga a de Gaambasika Tigini ŋandiintaja.

²⁹ Gominawa yoi jam ale Paalot. Wa yaa nyini dabiaka po a begi Juuma ayen, "Ka boan jaab wari ate nama a ta ayen wa kaasi ya?"

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, "Ase wa dan kan nyε ka wari a kaasi ya, tama te kan ta wa a jam dela."

³¹ Paalot a yaa weeni ba ayen, "Ni be ta wa a cheŋ ga bo wa dii ate ni nyiem a bo ni nuruma, buusa la."

Ba yaa weeni wa ayen, "Nama Aroom demma a kan siak ate ti a bo nuruba kum buusa."

³² Juuma ale jam a yaali ayen Paalot yik Yeezu a kpi jabarimu nyin ate wa kpi la, a jam basi kama ate dii ate Yeezu a weeni wa ŋaaŋviirima la, a chim wensie.

³³ Paalot a yaa ŋmani jo boteka yenni po a yaa weeni wa sojima ate ba ga ta Yeezu a jam ate wa yaa

weeni wa ayen, "Ka fi ale Juuma Naawa?"

³⁴ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Ka fi dek ale a bek wannu de yaa ka nuruwa ale weeni fu ayen fi bek mu?"

³⁵ Paalot a yaa weeni wa ayen, "Fi a poli ayen mi ka Juu? Ka fi dek nuruwa ale Juuma Puusika Yenni kpaŋja, a ta fu a jam nyo mi nisa po. Ka boan jaab wabiok ate fi tomu?"

³⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mi naamu a ka tɛŋzuk de. Ase bu dan bo ka tɛŋzuk de, mi nuruma a te nyε ka kpaliŋ a vari mi Juuma kpaŋja jigi a basi. M be ŋman a weeni fu kama ayen mi naamu a ka tɛŋzuk de."

³⁷ Paalot a yaa bek wa ayen, "Fi be sum ka naaba?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ale weeni ayen m ka naab. Ba biak mu ka tɛŋzuk de ayen m sak nuruwa wensie wie. Baai ale a yaali ayen ba chim wensie nyam la ale a wom mi sinsanja."

³⁸ Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka boa ale wensie?"

Wa yaa ŋman nyini peelim a weeni Juuma ayen, "Mi an baga a nya wabiok kuui ate nuruwa de a tom a magsi kum la."

³⁹ Ni Gaambasika Tigini daaŋa a nyiem a dan jam paari bena meena, mi nyiem a lak ka nuru baai ate mi yik a lik la po wanyi a basi. Nama a yaali ayen m basi waai ale ka Juuma naab la?"

⁴⁰ Ba meena a yaa kaari ate ku jueli ayen, "Tama a kan yaali wa. Ti a yaali ka Barabasi." (Barabasi a jam ka zue.)

19

¹ Paalot ale wom dii ate nuruma a weeni la, wa yaa basi ate sojima a miiri wa.

² Ba le miiri wa la, ba yaa yaali munsa a yok zutok ate ka a nyε ase naab zutok la a vuk wa zukku ale ge pa garuk monuŋ a jo wa,

³ a yaa fobi wa ale a puusi wa ayen, "Juuma Naawa, ti a puusi fu."

⁴ Ba le jam a nyε dila la, Paalöt a yaa ɻman nyini Juuma jigi dabiaka po a weeni ba ayen, "M le ɻman ta wa a nyini a sak ni, ate ni seba ayen mi an nya wa kaasun̄ wa jigiya."

⁵ Wa le ga weeni nyaku de la, sojima yaa deri ta Yeezu a nyini zaani nuru bɔanni niŋ. Wa diem a jam jo ka wa garuk monuŋku ale wa munsa zutoka. Paalöt a yaa weeni nuru bɔanni ayen, "Ni nya, nuruwa ale nna."

⁶ Juuma Puusika Yenni kpanŋja ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la ale nya Yeezu la, ba yaa kaari ate ba luelutan̄ a jueli a weeni Paalöt ayen, "Ko wa! Ko wa!"

Paalöt a yaa weeni ba ayen, "Mi an nya wa kaasun̄ ale nuruwa de. Ni ta wa chen̄ ga kpi jabarimu nyiŋ ate wa kpi."

⁷ Nuru bɔanni a yaa weeni wa ayen, "Tama sinsanŋja a sak ti kama ayen ku a magṣi kama ate nuruwa de a kpi, dii nyiŋ la wa pa ka wa dek a chim Naawen Biik."

⁸ Paalöt ale wom dii ate ba weeni la, ygsum a yaa yik wa nna yegayega.

⁹ Wa yaa ɻman chen̄ ga jo boteka yenni po, a yaa bek Yeezu ayen, "Fi nyini ka be?"

Alege Yeezu an tulisi ya.

¹⁰ Paalöt a yaa ɻman bek wa ayen, "Fi ka wari a weeni? Mi ta pagrim kama a baga a vari fu a basi ale ɻman baga a weeni ayen ba ta fu a chen̄ a ga kpi jabarimu nyiŋ ate fi kpi."

¹¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ase Naawen a dan kan te fu pagrimu de, fi an baga a nyε mi wariya. Ka dila ale soa ate mi a dan kpi, nuru waai ale pa mu a nyo fi nisa po la, wala kaasun̄ku a gaam fi kaasun̄ku la."

¹² Paalöt ale wom Yeezu wien̄ la, wa yaa deri a nyε wa popola bunyi ayen wa vari wa a basi. Nuru bɔanni ale jam a miŋ dii ate wa a yaali ayen wa nyε la, ba yaa ɻman kaari ate ku jueli nna yegayega ayen,

"Fi dan basi ate nuruwa de a chen̄, fi kan va ti nakpionku waai ate ba a wi wa ayen Siiza la nɔaya. Ase nuru waai me a dan pa wa dek a chim naab, wa me a kan va Siiza nɔaya."

¹³ Paalöt ale wom dii ate ba weeni la, wa yaa ɻman basi ate wa sojima a ta Yeezu a de wa niŋ a cheŋ ga jueli kuŋkuŋku zuk. Juuma a jam a wi dula jigini ale ba dek tɛŋka biika ayen ka Gabata. Paalöt a yaa kali boteka zukpagliku zuk.

¹⁴ Paalöt ale jam a ga jo a kali diipo la ale wenbinni a jam bo ka wein zuk sunsuŋ. Da dila danni me ate Juuma a boro a gomsi ba Gaambasika Tigini daaŋa. Paalöt a yaa weeni nuru bɔanni ayen, "Ni nya, ni naawa ale nna."

¹⁵ Ba yaa ɻman kaari ayen, "Ko wa! Ko wa! Basi ate ba kpi wa jabarimu nyiŋ!"

Paalöt a yaa weeni ba ayen, "Nama a yaali ayen m basi ate ba ta ni naawa a ga kpi ka jabarimu nyiŋja?"

Juuma Puusika Yenni kpanŋja baai ale jam bo nuru bɔanni po la, a yaa kaari ayen, "Na waai nyiini ate ti ta la ale Siiza."

¹⁶ Paalöt a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ta Yeezu a chen̄ a ga kpi wa jabarimu nyiŋ ate wa kpi.

Ba yaa deri yik wa.

¹⁷ Ba jam pai ka jabarim a te Yeezu ayen wa ji ate ba cheŋ juijui ate Juuma a wi ale ba dek tɛŋka biika ayen, "Golgota" la. Dula jigini kiri a jam le zukoluku jigini.

¹⁸ Ba le ga paari ku jigini la, ba yaa pa wa a kpi jabarimu nyiŋ. Ba jam maa ta ka nuruba baye a jam kpi ɻanbarinta nyiŋ dula jigini a gum Yeezu po, ate wanyi a bo wa gala nwala me a bo wa juga.

¹⁹ Paalöt a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ɻmarisi dii ate Yeezu a nyε la a pa maŋ wa jabarimu nyiŋ. Dii ate ba jam ɻmarisi la ale,

**YEEZU NAZARET DENOWA,
ALE JUUMA NAAWA**

²⁰ Ba le jam kpi Yeezu juijui la an yalima ale Jerusalem tēŋka. Juuma yegayega a yaa jam nyini ba tēŋka a cheŋ ayen ba nya jaab buui ale jam a nyē la. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nya sojima ale ɻ̄marisi dii a pa man la. Ba jam pa ka biisa buta a ɻ̄marisi, si jam ka Juuma ale Girik demma ale Aroom demma biisaŋa.

²¹ Juuma Puusika Yenni kpanŋa yaa ɻ̄mani a cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen, "Ku an magsi ayen fi poom weeni fi sojima ate ba ɻ̄marisi ayen wa ka Juuma Naaba. Fi te weeni ba ate ba poom a ɻ̄marisi ayen, wa weeni kama ayen wa ka Juuma Naab."

²² Paalot a yaa weeni ba ayen, "Dii ate mi basi ate ba ɻ̄marisi la, ale la."

²³ Sojima ale jam kpi Yeezu jabarimu nyin a nueri la ba yaa pai gattanja a poori bunaansi ate waai meena a pai bunyi. Ba jam pai wa garuk kuui ate ba an baali ku alege yok ku la me.

²⁴ Ba yaa weeni chaab ayen, "Ni kan basi ate ti cheeri ku, alege ni basi ate ti nak gbaŋ a nya waai dek ale wa de garuku la." Sojima ale ga nyē dila la, dii ate ba jam ɻ̄marisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a yaa chim wensie. Ba ɻ̄marisi ayen,

"Ba pai mi gattanja a chari chaab, alege a pai m garuk wonku kuui ate m jo a basi tēŋ la, a nak gbaŋ ayen ba nya waai dek ale wa de la."

Sojima ale jam nyē dii la ale la.

²⁵ Yeezu mawa, ale wa mawa suoku, ale Kolopase powa Mæeri ale Mæeri Magdala ale jam za a moata Yeezu.

²⁶ Yeezu yaa nya wa mawa ale wa za moata wa ḥ̄aanviiro waai ate wa jam a yaali nna yegayega la. Wa yaa weeni wa mawa ayen, "M ma, wa ka fi biik."

²⁷ Yeezu yaa ɻ̄man weeni wa ḥ̄aanviiro waai ate wa a yaali nna yegayega la ayen, "Wa ka fi ma." A nyini da dila danni, a ta a cheŋ wa

ḥ̄aanviiriwa a yaa jam kasim a nya wa mawa zuk kama.

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, wa yaa deri seba ayen wa tuimanja tēŋzuk de a nueri kama, ate wa yaa weeni ayen, "Nyanyuila ale ta mu." Wa weeni wienja de kama ate dii ate ba ɻ̄marisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la a chim wensie.

²⁹ Daam ale jam bo chin po a za dula, nuru baai ale jam za dula jigini la wanyi a yaa yaali sosok a pa lusi daamu po a pa yik duok woŋ nyin a zak ta jueli Yeezu jigi ayen wa nyu.

³⁰ Yeezu a yaa nyu ale a weeni ayen, "Ku nueri kama."

Wa le weeni dila a ga nueri la, wa yaa deri chigsi wa zukku tēŋ a kpi.

³¹ Juuma a kan jam a yaali ayen Yeezu ale nuruba bayewa a bo dula jigini, dii nyin la ba tigini daaŋa ale cheena la nyin. Ba tigini daaŋa po dinyi a jam ka ba Vuusum Dai. Ba gela yaa cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen ba a saalim wa kama ayen wa basi ate wa sojima a cheŋ ga we ba naŋsanja ate ba kpi nwuli abe ba yeeri ba ate ba nyini ḥ̄anbarintaŋa zuima a siŋ.

³² Wa yaa siak ate ba cheŋ. Ba le ga la, ba yaa lin we nuru baai bayewa ate ba kpi a gum Yeezu po dula jigini la naŋsanja.

³³ Ba le ga ayen ba we Yeezu naŋsanja la, ba yaa nya ale wa kpi kama ate ba yaa pa wa naŋsanja weka a basi.

³⁴ Sojima wanyi a yaa pa wa gbaluku a chubi wa gauŋku a pusi ate ziim ale nyiam a nyini du a nyini.

³⁵ Ka mi dek, Jōon, ale nya ale m nina. Ka dila ale soa ate mi ale ɻ̄marisi dii la ka wensie la. Mi a weeni ni kama ayen ni ta siaka ale ku.

³⁶ Sojiwa ale ga nyē dila la, ba le jam a ɻ̄marisi dii Naawen gbaŋka po dila po dila po la a chim ka wensie. Ba ɻ̄marisi ayen, "Kobi yen me la an jam we wa nyiŋka po."

³⁷ Ba ɻ̄man ɻ̄marisi Naawen gbaŋka po ayen, "Nuruba a le nya

nuru waai ate ba pa gbaluk a boro a chubi wa la."

³⁸ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Josefi ate wa jam nyini teñ kanyi ate ba a wi ayen Arimatia. Wa jam ka Yeezu ḥaañviirima po wanyi, alege wa yaa jam a suk wa dek Juuma kpañña nyiñ. Wa yaa jam cheñ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa sojima a ga yeeri Yeezu ate wa nyini jabarimu zuk a siñ teñ ate wa ta ga gu. Paalot a yaa jam te wa siuk.

³⁹ Nikodimusi waai ale jam liñ cheñ Yeezu jigi yokku la, a jam maa bo dula kama a yaa ta wa kpaam, bu nyummu a jam masa kama.

⁴⁰ Josefi ale Nikodimusi a yaa jam pa kpaamu a sa Yeezu nyinika ale ge a pa guka garupali a vili wa. Juuma ale a gu ba nuruba dii la ale la.

⁴¹ Juijui ate ba kpi Yeezu jabarimu nyiñ la, ba jam vuk ka tiisa. Dula jigini puñ vorub ale jam boro ate ba an diem a gu nuruba dii la ale la.

⁴² Ba jam a yaali ayen ba ta Yeezu a ga gu ka vorub bula po, dii nyiñ la Juuma Gaambasika daaŋa a jam paari kama a nueri.

20

¹ Laasidi dai saliuk yokyok, ate Mæeri Magdala a yaa yiti a cheñ juijui ate ba gu Yeezu la. Wa le ga paari la, wa yaa nya ale tintain dii ate ba pa lik vorumu noanni la a jam bilim kama a basi nakpiak.

² Wa yaa ḥmani chali cheñ Simon Piita ale Yeezu ḥaañviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la jigi a yaa weeni ba ayen, "Nuruba ale yeeri ti Nyɔnɔwa vorumu po. Mi be ze ba le ta wa a cheñ juijui la."

³ Piita ale Yeezu ḥaañviiro nwala a yaa deri yiti a chali cheñ dula jigini.

⁴ Yeezu ḥaañviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la, a liñ de Piita niñ kama a chali a paari vorumu jigini.

⁵ Wa le chuiri nya la, ka guka garuku kuui ate ba jam pa vili Yeezu

nyinika la ale jam doa vorumu po alege wa an jo du.

⁶ Simon Piita a yaa jam a fobi taam a ga jo vorumu po a nya ale ka guka garuku ale doa du.

⁷ Wa ḥman nya garuk kuui ate ba jam pa bobo Yeezu zukku la ale ku doa ku tɔga, garuk kula ale guka garuku an jam a doa ale chaaba.

⁸ Yeezu ḥaañviiro waai ale liñ a paari dula la a yaa jo a gum Piita po. Wa yaa gisi a nya jaab buuri meena a yaa le ge a ta siaka ayen wa yiti kum po kama.

⁹ Ba an diem a jam minji dii ate ba ḥmarisi Naawen gbañka po dila po dila po ayen, "Ku a fe kama ate wa yiti kum po la."

¹⁰ Ba yaa basi dula ale ge a kuli.

¹¹ Mæeri Magdala a jam za ka peelim a kum. Wa me a yaa chuiri ayen wa nya bu po.

¹² Wa le chuiri la, wa yaa nya Naawen sabiiloba baye ale ba jo garuk peelita a bo vorumu po. Ba jam kala ka juijui ate ba jam pa Yeezu a dueni la ate wanyi a kala wa zukku duaka jigini ale ge nwala me a kala wa nañsaña jigini.

¹³ Sabiiloma a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a kumu?"

Wa yaa weeni ba ayen, "Nuruba ale pai m Nyɔnɔwa a ta cheñ, ate m ze ba le ta wa a ga dueni juijui la."

¹⁴ Wa le a weeni nyaku de la, wa yaa chiem a nya Yeezu ale wa za wa ḥaanj, alege wa an jam a miñ wa.

¹⁵ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a kumu? Fi a gisi ka wana?"

Mæeri a jam a poli ayen ka waai ale a limsi tiisaña la ale la a yaa weeni wa ayen, "Dan ka fi ale yeeri m nyɔnɔwa, weeni mu juijui ate fi ta wa ga dueni la ate m ga pa wa."

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mæeri."

Ate wa yaa chiem wa jigi a weeni ale wa dek teñka biika ayen, "Araboni." Ku kiri ale, "M Sagro."

¹⁷ Yeezu a ḥman weeni wa ayen, "Kan tiri mu, dii nyiñ la mi an diem

a cheṇ m Kowa jigi ya. Cheṇ m ḥaaṇviirima jigi a ga weeni ba ayen ku kan beni m le ḥman cheṇ waai ale ka mi Koa ale ba koa, waai ale ka mi Naawen ale ba Naawen la jigi.”

¹⁸ Dula jigini Meeri a yaa cheṇ ḥaaṇviirima jigi a ga weeni ba ayen wa nya ba Nyōnōwa kama ale dii meena ate wa weeni a sak wa ayen wa weeni ba la.

¹⁹ Laasidi dai junɔai yok, Yeezu ḥaaṇviirima a jam tigsi ka chaab a bo yeri dinyi po ale lik tuaataŋa meena, dii nyiŋ la ba jam a chali ka Juuma kpanŋa yɔgsum. Ba le jam a kala la, Yeezu a deri jam jo za ba sunsuŋ a yaa weeni ba ayen, “Naawen a te ni suyɔgini.”

²⁰ Wa yaa lagri wa nitalaŋa po a sak ba ale a ḥman cheemu wa gauŋku me ayen ba nya. Ba yaa deri jam seba ayen ka ba Nyōnōwa ale la ate ba suniima a yaa peenti nna yegayega.

²¹ Yeezu yaa ḥman weeni ba ayen, “Naawen ale te ni suyɔgini. Mi Kowa ale tom mi ate m jam tɛŋzuk de siuk kula po me ate mi a tom nama yɔgyɔgl̩a de ayen ni cheṇ tɛŋka meena demma jigi.”

²² Wa le weeni ba dila a ga nueri la, wa yaa vuusi a basi ba nyiŋ ale weeni ayen, “Ni ḥɔa Naawen Chiika.”

²³ Ni dan vonj nuruba wabaata a te ba, Naawen ale vonj te ba alege ni dan kan vonj nuruba wabaata a te ba, Naawen a kan vonj te ba.

²⁴ Yeezu ale jam wa ḥaaṇviirima jigi la, ba po wanyi wa waai ate ba a wi wa ayen Tomasi yibika la, a jam ka ba po.

²⁵ Tomasi a yaa le ḥman jam juijui ate Yeezu ḥaaṇviirima a jam tigsi chaab la, ba yaa weeni wa ayen, “Tama nya ti Nyōnōwa kama.”

Tomasi yaa weeni ba ayen, “Mi a kan baga a siagi ka mi a nin nya wa nitalaŋa po juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe m pa m nisaŋa a su wa gauŋku vurika jigini a nya.”

²⁶ Daa ḥayopoi ale jam taam la, Yeezu ḥaaṇviirima ale Tomasi a ḥman jam a tigsi chaab yenni po ale lik tuata meena. Yeezu a yaa ḥman jam zaani ba sunsuŋ a weeni ba ayen, “Naawen a le te ni suyɔgini.”

²⁷ Wa yaa weeni Tomasi ayen, “Pa fi nisaŋa a tiri mi nitalaŋa a nya juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe fi pa fi nisaŋa a su m gauŋku po a nya. Basi fi chichamaŋa abe fi ta siaka ale mi.”

²⁸ Tomasi yaa weeni wa ayen, “M Nyōnō ale m Naawen.”

²⁹ Yeezu a weeni wa ayen, “Fi ale a nya mi la ate fi ta siaka ale mi. Baai a le kan nya mi ale ta siaka ale mi la, sue ale peenti.”

³⁰ ḥaaṇviirima nimbie Yeezu a tom ka wakperikaliisa gela nna yegayega ate ḥa an ḥmarisi gbaŋka de po.

³¹ Alege ḥa de a ḥmarisi kama gbaŋka de po ayen ni ta siaka ayen Yeezu ale varibasidowā, Naawen biika ate ni siaka nyiŋ ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la.

21

¹ Ku le ga nyɛ maga la, Yeezu a yaa ḥman tu wa ḥaaṇviirima Galili mogi kpeeni noai. Mogini yoi di choa ale Tiberiasi. Dii a yaa le nyɛ la ale nna.

² Wa ḥaaṇviirima baai ale jam a tigsi dula jigini la, ale Simon Piita ale Tomasi yibika ale Natani waai ale nyini Kena ate ka bo Galili tɛŋka po la, ale Zebedi bisaŋa ale mba baye.

³ Simon Piita a yaa weeni ba ayen, “Mi a cheṇ kama ayen m yik juma.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Tama me a yaali kama ayen ti va fu a cheṇ.” Ba yaa deri a ga jo ḥaarun po a cheṇ. Yok kula ba an jam nya juma a yigi ya.

⁴ Vari ale veenti la saliuk ba yaa nya Yeezu ale wa za nyiamu noai, alege ba an jam baga a minj wa.

⁵ Ba le diem a bo niŋ a cheena Yeezu jigi la wa yaa wi a bek ba ayen, “M bisa, ni an nya juma a yigi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, "Ti an yigi jaabča."

⁶ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni pa ni ɻ̄miaka a yuk basi ɻ̄haarun̄ku juga geŋ ate ni nya juma a yik dula jigini." Ba le ga nyę dii ate wa weeni ba la, ba yaa deri yik juma nna yegayega ate ba an ɻ̄man baga a dari ba ɻ̄miaka ate ka a jo ɻ̄haarun̄ku po.

⁷ Yeezu ɻ̄aan̄viiriwa waai ate wa jam a yaali nna yegayega la ale ga nya dii ale nyę la, wa yaa weeni Piita ayen, "Nuru waai ale za ti ninj la, ka ti Nyōnōwa ale la." Simon Piita ale ga wom wa le weeni dii la, wa yaa pa wa tuimaŋa garuku a jo lik wa dek a yaa yok zi nyiamu po ayen wa ga tu Yeezu.

⁸ Naaruŋku a diem jam yalima ase ka nantuok noai kobsita la ale ge ate Piita a yok zi la. Yeezu ɻ̄aan̄viirima baai ale diem a jam bo ɻ̄haarun̄ku po la a yaa dari ba ɻ̄miaka a ta paari nyiamu noai.

⁹ Ba le ga nyini ɻ̄haarun̄ku po a siŋ teŋ la, ba yaa nya Yeezu ale wa kala a se juma kaala bolim zuk ale pa boroboruk me a dueni wa teŋ.

¹⁰ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni ga lueri jumaŋa gela a ta jam."

¹¹ Simon Piita a yaa de ba ninj a ga yik ɻ̄miaka a dari ka a ta jueli kuŋkon̄ini, a yaa yeeri jumaŋa. Na meena a jam ka juma kook ale pisinu ale ɻ̄ata. Na jam a piisi kama nna yegayega alege ba ɻ̄miaka an jam a cheeri ya.

¹² Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni jam a kali ate ti ɻ̄obi." Ba wanyi me an jam a begi wa le ka waai la, dii nyinj la ba meena a jam seba ayen wa ka ba nyōnōwa.

¹³ Yeezu a yaa pa jumaŋa ale boroboruku a chari ba meena.

¹⁴ Wa le yiti kum po diipo la, wa ale wa ɻ̄aan̄viirima tu chaab nna la a nyę ka ku noai buta.

¹⁵ Ba le ga de a nueri la, Yeezu yaa weeni Simon Piita ayen, "Fi Simon, Jōon biiga, fi a yaali mi a gaamu mbala?"

Piita yaa weeni wa ayen, "M Nyōnō, fi seba ayen mi a yaali fu kama."

Yeezu yaa weeni wa ayen, "Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa pabisa zuk dii la."

¹⁶ Yeezu a ɻ̄man bek wa ayen, "Fi Simon, Jōon biiga, fi a yaali mu?"

Piita yaa weeni wa ayen, "M Nyōnō, fi seba ayen mi a yaali fu kama."

Yeezu yaa weeni wa ayen, "Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya piisa zuk dii la."

¹⁷ Yeezu a ɻ̄man pilim bek wa ku noai butawa ayen, "Fi Simon, Jōon biiga, fi a yaali mu?"

Piita ale ga wom Yeezu ale bek wa dii ku noai butawa la, wa sui a yaa deri kaasi ate wa yaa weeni wa ayen, "M Nyōnō, fi seba wie meena kama. Fi seba ayen mi a yaali fu kama."

Yeezu yaa ɻ̄man weeni wa ayen, "Be a nya baai ale va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la."

¹⁸ Wensie ate mi a weeni fu. Ase fi ale diem a jam ka paalik la, fi nyiem a gomsi ka fi dek a cheŋ fi le a yaali juijui meena la. Fi dan jam a kpagimu, fi ale zaani kama ate nuruba a bobo fu a ta cheŋ juijui ate fi kan yaali la."

¹⁹ Yeezu a weeni nyaku de ayen ku sak Piita ka wa le wa kpi siuk kuui po a te Naawen zula dii la. Wa le biisi nyaku de a ga nueri la, wa yaa weeni Piita ayen, "Jam va mu."

²⁰ Piita yaa cheemu a nya Yeezu ɻ̄aan̄viiriwa waai ate wa a yaali nna yegayega la ale wa bo ba ɻ̄aan̄ a vi. Wala a jam le waai ale jam kala a moata Yeezu Gaambasika Tiginı danni ale bek wa ayen, "Ka wana a le wa ta wa a ga bobri a sak la?"

²¹ Piita ale ga nya wa ale wa a vi ba ɻ̄aan̄ la, wa yaa bek Yeezu ayen, "M Nyōnō, ku cheena ayen ku nyę nuruwa de jigi me ka se?"

²² Yeezu yaa weeni wa ayen, "Mi a dan a yaali ayen wa boro ate m pilim

jam paari wa, fi niŋ karo, fi dek a ti
an jam va mu.”

²³ Yeezu ale biisi dii ale wa
ŋaaŋviiro nwala la, ku yaa deri a
tagli wa ŋaaŋviirima mbala meena
jigi ayen waai ate Yeezu a yaali nna
yegayega la, a kan ŋman maa kpi
diipo diipo. Yeezu an jam a weeni
ayen wa kan maa kpi, alege wa
weeni ka Piita ayen wa dan a yaali
ayen wa boro ate wa pilim a jam
paari wa, wa niŋ karo.

²⁴ Ka mi Jōon waai ale ŋmarisi
gban̄ka de la ale Yeezu a yaali nna
yegayega la. Wie ŋaai meena ale
nye ate mi a ŋmarisi a nyo gban̄ka
de po la, mi a nya ŋa kama ale m
dek nimbie. Ti meena abe seba ayen
wienja de ka wensie.

²⁵ Yeezu a tom ka tuima nna
yegayega a gum mi ale ŋmarisi dii
gban̄ka de po la. Mi a poli ayen ŋa
meena a dan ŋmarisi a nyo gban̄sa
po dɔk a kan bo tɛŋka zuk a paari a
dueni si du.

YEEZU TUIMTOMDỌMA TUIMANJA GBANKA

1-2 Teofilos, m poom liŋ ŋmarisi te fu a weeni Yeezu ale jam bo ale ti a piilim wa tuimanja dii ale sak nuruba me alege a yaa cheŋ wenŋmazuk la. Wa yaa weeni wa tuimtomdɔ baai ate wa lueri a te wa dek la, ale pa Naawen Chiika pagrimu a sak ba ba le ba a tom dii la.

3 Wa ale kpi la, ŋaaŋ nyiŋ ku ale jam paari daa pisinaansi la, wa yaa pa wa dek a sak ba ate ku paari dii choa ayen ku sak ba ayen wa vua kama. Wa yaa sak ba Naawen naamu wie.

4 Wa ale jam boro ale ba la, Yeezu a yaa ŋman weeni ba ale nin muna ayen, "Ni kan ŋman basi Jerusalem abe ni cheŋ tɛŋ ka choa. Ni limsi ate ni nya m Kowa tiirim buui ate wa puulim ayen wa le pa a te ni la. Nama dek abe baga teeri ayen m poom weeni nyaku de a sak ni kama.

5 Jɔɔn a pa ka nyiam a so nuruba, alege ku kan beni ate Naawen pa wa chiika ase soka la a sueri ni suniimana."

6 Da yenj ate Yeezu ale wa tuimtomdɔma a jam kala ale chaab ate ba yaa a bek wa ayen, "Ti Nyɔɔn, yɔgɔgla de fi le basi ate Juuma a soa ba dega?"

7 Yeezu a weeni ba ayen, "Mi Kowa ale dak da ŋaaai ate wie ayen ŋa nyɛ la, ni waai niŋ a karo.

8 Naawen a le pa wa chiika a sueri ni suniimana ate ka basi ate ni ta pagrim yegayega ate ni cheŋ Jerusalɛm ale Judia ale Samaria ale tɛŋka meena nuruma jigi a sak ba mi wie."

9 Yeezu ale biisi a nueri la, Naawen a yaa pa wa a ta jueli wenŋmazuk. Ba yaa za a nya wa ale a jueli la, ate chiŋmari a jam lik wa ta jueli ate ba an ŋman nya wa.

10 Ba ale za a nya la, nuruba baye a deri jam a za ba niŋ. Ba jam jo ka garuk peeta,

11 a yaa weeni ba ayen, "Nama Galili demma, ka boa ate ni diem za a nya chiŋmanni po? Ase nama ale nya Naawen ate wa pa Yeezuwa de a ta jueli wenŋmazuk dii la, da yenj po wa le ŋman siŋ tɛŋzuk de ka dila degadega."

12 Tuimtomdɔma yaa nyini guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuk la zuk a siŋ a cheŋ Jerusalem tɛŋka. Ku jam yalima ase ka mɛeli geli la ale Jerusalem.

13 Ba ale jam paari la, ba yaa ga jueli ŋmazuk dɔkkku po ate ba poom boro la. Ba jam ka Piita, ale Jɔɔn, ale Jeemsi, ale Andiru, ale Filip, ale Tomasi, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon waai ale jam a nyɛ ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika).

14 Nyaba de meena, ale nipooma ale Yeezu mawa Mɛeri ale Yeezu suaataŋa a kasim jam wari ka Naawen puusika ale popola yena.

15 Da yenj ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam jigi yenj ayen ba nyɛ tuka. Ba jam paari ka nuruba kook ale pisiye. Piita yaa yiri zaani a piilim biik ayen,

16 "M suaata ku a fe kama ayen Naawen Chiika ale weeni Deevid ayen wa ŋmarisi dii a nyo Naawen gbaŋka po la, a chim wensie. Deevid a jam ŋmarisi magsi chaab ale ka Judas. Wa jam ka Judas, a dak Yeezu a sak nuru boanni ate ba yik wa.

17 Wa jam ka tama po wanyi a jam a tom dii ate Yeezu lueri wa ayen wa me a tom la."

18 (Ligi ŋaaai ate ba jam tuni wa ale ge ate wa tom wabioku de la, Judas jam pa ŋa a da ka talim. Ku ŋaaŋnyiŋ ate wa lo ate wa puuka meena a na di sunsunka po ate wa nyuaataŋa meena a yaa nyini peelim.

19 Waai meena Jerusalem tɛŋka po a jam wom wannu de kama ate ba

yaa jam a wi talim bulu təŋka ayen Akeldama. Ku kiri ale Ziimu təŋka.)

²⁰ “Boan nyiŋŋa, ba ɻumarisi Naawen gbaŋka po gbaŋ kanyi ate ba a wi ayen yiila gbaŋ la ayen, ‘Basi ate wa yenni a chim yeri korok. Basi ate nuru kan bo di po.’ Ba ɻumarisi me ayen, ‘Basi ate nuru yonj a tagri wa a tom wa tuimaŋa.’”

²¹ “Dila nyiŋ la, nuru waai ale maa va tama diipo meena wuu ate Nyɔnɔwa a jam a nyiem ale tama la,

²² a piilim a ta nyini diipo ate Jɔɔn Sokateerɔwa a jam boro la a ta jam paari jinla danni ate Naawen yaa jam ta wa a cheŋ la, ku a fe kama ayen nuru wala choa a maa bo ale ti a chim waai le wa weeni sak nuruba a magsi chaab ale Nyɔnɔwa ale yiri kum po la.”

²³ Ba yaa lueri nuruba baye ayen ba yaa lueri bala po wanyi. Nuruma de jam ale Josefi. Wa jam ta ka yue ɻaye me, ate ba wi ayen Baasabas yaase Jasitus. Wa choawa yoi me ale Matayas.

²⁴ Ba yaa puusi Naawen ayen, “Nyɔnɔ, fi seba nuru meena sunum po ale ka dii la kama. Be sak ti nuruma de bayewa po, fi ale lueri ka waai

²⁵ ayen wa tagri tuimtomdɔ wa Judas tuim ɻaai ate wa basi ale cheŋ juijui ate wa nyini la a tom.”

²⁶ Ba yaa nak gbaŋ ayen ba lueri nuru wala ate gbaŋka a yaa lueri Matayas ate ba yaa pa wa a gum tuimtomdɔba pi ale wanyiwa po.

2

¹ Juuma dakpeeni danni ate ba a wi ayen Pentekos ale jam paari la, Yeezu ɻaan̄viirima meena a yaa tigsi chaab jigi yen.

² Ba ale jam bo jigi yen la, ba yaa wom chiok ase ɻumoruk viok la a deri nyini wenŋmazuk a jam sueri yenni juijui meena ate ba jam kala la.

³ Ba yaa nya bolimŋiak a siŋ jam kala ba zuimaŋa zuk tɔgatɔga a nyε ase giŋgeluŋta la.

⁴ Ate Naawen Chiika a jam sueri ba suniimaŋa a te ba pagrim ate ba deri a biisi bisii ale kan daa ba dek təŋsaŋa biisa la.

⁵ Juuma yegayega baai nina ale muni ale wensiuku vaka la a poom jam nyini təŋka meena po a jam Jerusalem təŋka po kama.

⁶ Ba ale wom dii ale nyε la, nuru ɻoanni yegayega a yaa tigsi chaab ate ku yaa cha ba nna yegayega, dii nyiŋ la ba wom ba ale a biisi ale ba dek təŋsaŋa biisa la.

⁷ Ku jam ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuru baai ale a biisi nna la, daa Galili demma?

⁸ Ku nyε ka se ate tama baga a wom ba ale a biisi ti wanyi wanyi təŋsaŋa biisanja?

⁹ Tama ka Patiya dem, ale Miidi dem, ale Lilam dem, ale Mesopotamiya dem, ale Judia dem, ale Kapadosia dem, ale Pontus dem, ale Asia dem,

¹⁰ ale Firijiya dem, ale Pamfiliya dem. ale Ejipiti dem, ale Libia demma baai ale kala moata Sairini la. Ti ba gela ka Juuba, ti ba gela daa Juuba a va Juuma wensiuku la a yaa chim nicham a nyini Aroom təŋka la.

¹¹ Tama ba gela ka Kariti dem ale Arab dem. Tama a biisi ka biisa tɔgatɔga, alege tama a wom ba ale a biisi ale ti dek təŋsaŋa biisanja a magsi chaab ale Naawen tuimkperisaja wie ale ka dii la kama.”

¹² Ku jam ka wakperikaliik ba meena jigi ate ba jam tuim a yaa a weeni chaab ayen, “Ka nyaku de kiri ale boa?”

¹³ Alege mbala me a yaa nyε Yeezu ɻaan̄viirima a la ale a weeni chaab ayen, “Nuruma de a nyu ka daam a yib.”

¹⁴ Alege Piita yaa ale za ale mbala pi ale wanyiwa la yaa weeni ale lueluk kpion ayen, “Nama Juuma ale

baai meena ale bo Jerusalem teŋka la, ni meena a lagri ni tueŋa a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la.

¹⁵ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, ni a poli kama ayen nuruma de a nyu ka daam a yib, alege ku daa wensie. Nama kan nya ku ale diem ka saliuk baŋ m neok wa?

¹⁶ Naawen biisiteerøwa Joel jam ñamarisi Naawen gbaŋka po ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁷ 'Teŋka meena kpeglimka a dan mɔata, m le nyε ka nna.

M le kpiiri Naawen Chiika a nyo nuru meena suniima po.

Ni nidɔabilisa ale ni nipoɔbilisa le biisi Naawen wienja ase ba ka Naawen biisiteerøba la,

ni bipaaluku me le nya wie ase ba goa a daasim kama la, ni nisomma me le goa goadaasima.

¹⁸ Wensie, m le poom basi me ate ka jam nuru baai ale a tom a te mu la jigi, nidɔaba ale nipooba.

M le basi ate m Chiika jam ba jigi ate ba chim m biisiteerøba a yaa weeni mi ale a biisi dii la a sak nuruba.

¹⁹ M le nyε wakperikaliisa wenŋmazuk ale teŋzuk de ate nuruba nya.

Ba a le nya ziim, ale bolim ale nyuisa nna kpito,

²⁰ wenbinni le sobri, ate chiika tagri a muni nna ase ziim la.

Nyaŋa de meena a le nyε kama alege ate Nyɔnɔwa Dakpeeni a yaa jam.

²¹ Dila powa waai abe ale a wi Nyɔnɔwa yonni la, le nya varibasika.'

²² "Izirali demma, ni lagi tue a wom wienja de. Naawen lueri Yeezu Nazaret denowa kama. Wa be va ka wala nyiŋ a nyε wakpeema ale wakperikaliisa ayen ku sak ni ayen ka wa ale lueri wa. Wa abe nyε wienja de ka nama nimbie po. Ni be seba nyaku de a chak kama nalimnyiini.

²³ Yeezuwa de ate nama a yik a te tuimbaata nyam ayen ba ko wa. Ni be ale nyε dii la, ka Naawen ale poli ku ayen ku nyε dila.

²⁴ Alege Naawen a vari wa kama kum po a basi a yaa nak wa a yiri kum po dii nyiŋ la wa jam daa waai ate kum a baga yik wa a tara.

²⁵ Boan nyiŋja, ti kokpieŋka Deevið a ñamarisi Naawen gbaŋka po kama a magſi chaab ale wa ayen, 'Mi kasim jam a nya Nyɔnɔwa kama ale wa bo ale mu.

Wa kasim mɔata mu kama ate yɔgsum kan yik mu.

²⁶ Dila nyiŋ m sui a jam peenti kama ate m biika meena po supeentik a kasim boro.

M seba ayen m le kpi kama alege mi a vuusi kama ale yiila,

²⁷ boan nyiŋja, fi kan zeri mu a basi ate m cheŋ kpiluŋjɔa, yaase fi basi ate fi welensa nu-

ruwa a puak vorumu po.

²⁸ Fi sak mu nyeboka siuku kama. M le bo ale fu dii la a basi kama ate m sui peenti yegayega.'

²⁹ Piita yaa ñman biisi ayen, "M suaata, ni basi ate m biisi lak a sak ni ayen ni kokpieŋka Deevið a kpi kama ate ba gu wa. Wa boosuku abe diem boro kama a jam paari jinla.

³⁰ Wa jam ka Naawen biisiteerøma wanyi a seba Naawen ale puulim dii ale wa la. Naawen jam puulim kama ayen wa le nyε ate Deevið ñaanjbisaŋa po wanyi a chim naab ase Deevið dek ale jam ka naab dii la.

³¹ Deevið abe jam nya Naawen ale jam ayen wa nyε dii la kama, ate wa yaa biisi a magſi chaab ale waai ate wa lueri la le wa kpi abe wa yiri kum po la, Deevið yaa biisi ayen, 'Naawen an jam yuk wa a basi kpiluŋjɔa.

Wa be an jam puak vorumu po me.'

³² Naawen abe nak Yeezuwa de a yiri kum po kama. Tama abe nya wannide kama a yaa weeni a sak ni.

³³ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga geŋ ate wa yaa tuesi

Naawen Chiika wa Kowa Naawen jigi ase wa ale jam puulim dii ayen wa a le pa Naawen Chiika a te wa la. Ni be ale a nya ale a wom dii yøgyøgla de la, ka wa tiirimu ate Yeezu a pa kpiiri sueri tama.

³⁴ Boan nyinjña Deavid dek an jueli wenjmazuwa, alege weeni ti Naawen Gbanjka po ayen,

'Nyønøwa a weeni mi Nyønøwa ayen,

Kali dela, mi juga genj

³⁵ ate ku ga paari diipo ate m le basi ate fi dachaasaña a chim fi yom la.'

³⁶ "Nama Izirali demma ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen ka Yeezuwa de ate ni yik wa a kpi jabarimu nyin la ate Naawen basi ate wa chim Nyønø ale waai ate wa lueri la."

³⁷ Nuruma ale jam wom Piita biika de meena a nueri la, yøgsum yaa yik ba nalinmyiini, ate ba yaa bek Piita ale tuimtomdø mbala, ayen, "Ti suaata, ti be ti nyø ka se?"

³⁸ Piita yaa tulisi ba ayen, "Ni meena basi ni tuimbaataja tomka abe ni tuesi soka Yeezu Kirisita yoi nyinj ate wa vonj ni wabaataja a te ni ate ni yaa nya Naawen tiirimu buui ale ka Naawen Chiika la.

³⁹ Dii nyinj la, Naawen jam puulim kama ayen wa ale pa tiirimu de a te nama ale ni bisa ale baai me ale yalima la ale waai meena ate Nyønøwa tama Naawenni a wi ba a te wa dek la."

⁴⁰ Piita jam biisi ka wa bøari nna yegayega ale denji ba kpa a weeni ayen, "Ni vari ni dek a ta nyini ninam buui ale cheena nyeka tuem nyamma jigi la."

⁴¹ Nuruba yegayega a jam siak a te wa ale biisi dii la kama ate ba yaa tuesi soka. Waai meena ale jam ta siaka a maa gum ba po da dila danni la, a jam paari ka nuruba tusa ñata.

⁴² Ba kasim jam pa ka ba dek a te tuimtomdøma sinsanjña, ba an jam poori chaab ale ba popola ale ba ñanta ba nyeboka meena po, ba jam pa ba dek meena a te Nyønøwa

ñandiintaña deka. Ba jam pa ba dek me a te ka Naawen puusa.

⁴³ Yøgsum nna yegayega ale jam yik waai meena. Naawen a jam va ka tuimtomdøma nyin a nyø wakperikaliisa nna yegayega ale nyø wie me ñaai ale a sak ba ayen wa bo ale ba kama la.

⁴⁴ Baai meena ale ta siaka a ya wensiuku la, a kasim jam boro ale ka chaab ba popola ale ba tuima jigi a pa ba ñantaña a maari chaab

⁴⁵ a pa ba ñantaña a da a pa ligraña a chari chaab a magsi ale ba wanyi wanyi ale sum a yaali dii la.

⁴⁶ Daa meena ba kasim a nyø ka tuka ale popola yena Juuma Puusika Yenni po. Ba maa chaab me ba yeenja po a de ba ñandiintaña ale supeentik ale chaab

⁴⁷ ale a pak Naawen, ale ta supeentik ale nuruba meena. Daa meena Nyønøwa a ta ka nuru baai ale a nya varibasika la jam a gum ba po.

3

¹ Da yej ate Piita ale Jøon a yaa yiri wenbalini (banj buta) a chen Juuma Puusika Yenni ayen ba puusi Naawen. Diipo ate tøn kala nuruba ga a puusi Naawen la ale la.

² Juuma Puusika Yenni a jam ta ka noa bøari. Nøanni dinyi yoi ale Nalim noai. Nuru ale jam chim gbaruk a ta nyini wa biamu danni ate ba yaa kasim ta wa daa meena a jam a dueni Puusika Yenni nøanni ate ba a wi ayen Nalim Noai la. Ba yaa nyiem ta wa jam ayen wa a juisi nuru baai ale a jo Juuma Puusika Yenni po la.

³ Wa ale jam nya Piita ale Jøon ale ba cheena ayen ba jo la, wa yaa juisi ba ayen ba te wa jaab.

⁴ Ba yaa nya wa nina po nna ziim, ate Piita yaa weeni wa ayen, "Nya tama."

⁵ Wa yaa kasim a nya ale a yiili ayen wa ale nya ka jaab ba jigi.

⁶ Alege Piita yaa weeni wa ayen, "Mi ka ligra, alege m le te fu ka mi ale ta jaab buui la. Yeezu Kirisita

Nazaret denowa yonni nyij ate mi a weeni fu ayen fi yiri zaani chenj."

⁷ Piita yaa yik wa juga nisaŋa a maa maari wa ate wa yiri. Nuruwa naŋsara a le kunanja a deri ta pagrim nna nwuli

⁸ ate wa yok jueli wein a jam zi a yaa va ba a maa bo Juuma Puusika Yenni po a chenj ale yok a zi a pak Naawen

⁹ ate nuruma meena a nya wa ale a chenj ale a pak Naawen la

¹⁰ ate ba yaa miŋ ayen wa ka waai ale a kali Nalim Nɔanni a juisi la. Ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega a te ba.

¹¹ Piita ale Jɔɔn a yaa pilim jam bo ka Yenni po jujui ate ba a wi ayen Solomon Posuk la. Nuruwa ale jam bobo Piita ale Jɔɔn nna keŋkenj a ta la, ku yaa cha nuruma meena ate ba yaa chali chenj Piita ale Jɔɔn jigi.

¹² Piita ale nya nuruma la wa yaa weeni ba ayen, "Izirali demma, ka boa ale soa ate ni basi ate wanni de a cha ni? Be ka boan me ale soa ate ni a nya ti dila? Nama poli ayen ku ka tama dek pagrim nyij yaase ti dek wein siuk tuima nyij ale soa ate tama nyε ate nuruwa de a baga a chenj?

¹³ Aawo, ku ka Abraham ale Aizik ale Jekob ale ti kokpiensanja Naawenni ale te zula wa tomteerowa Yeezu. Alege nama ale yik wa a te Gominawa Paalot a yaa zeri wa wa niŋ. Paalot jam poom a yaali ayen wa vari wa a basi kama alege nama zeri.

¹⁴ Yeezu a jam ka welensa ale wayɔrisima nyɔno, alege nama zeri wa kama alege weeni Paalot ayen wa yeeri nuru koorowa a te ni.

¹⁵ Nama be ko ka nyuvuri teerowa. Naawen abe nak wa yiri kum po kama. Tama be nya wanni de kama a yaa weeni a sak ni.

¹⁶ Ku be poom ka wala yonni pagrim nyij ale siaka wa yonni nyij ate nuruwa de ate ni seba wa la a nya nyinjyɔgsa ate ni a nya wa ate wa ta pagrim. Ni ale a nya dii nna la, ku ka siaka Yeezu yonni nyij ate

nuruwa a tara a yaa nya nyinjyɔgsa nalimnyiini nama meena nimbie po.

¹⁷ "Yɔgyɔgla de m suaata, m seba ayen nama ale ni kpaŋŋa ale nyε Yeezu dii la, ni ze kama, ate ni nyε.

¹⁸ Alege, nama ale nyε dii la, ku ka Naawen ale pa te wa biisiteerɔma meena dila po dila powa a yaa weeni ayen, ku a fe kama ate waai ate wa lueri la a nam. Ku sum jam chim ka wensie.

¹⁹ Dila nyij ni be tagri a basi ni tuimbaataŋa ate Naawen a vonj a te ni. Ni dan nyε dila supeentik ale nyini Nyɔnɔwa jigi a jam ni jigi

²⁰ ate wa basi ate Yeezu waai ale ka Kirisitawa ate wa poom lueri wa a te ni la a yaa jam ni jigi.

²¹ Wa ale kasim bo ka wenjma Zuk ate ku ga paari diipo ate wa le jam nyε wie meena a magsi ase Naawen ale jam pa wa biisiteerɔ welensaŋa a biisi dii dila po dila po la.

²² Boan nyinjŋa, Moosis a weeni kama ayen, 'Nyɔnɔwa fi Naawenni a le tom ate biisiteerɔ jam ase mi la. Biisiteerɔwa de a chim ka ni dek nuru. Ku be a fe kama ayen ni siak a va wari meena ate wa a weeni ni ayen ni nyε la.

²³ Nuru waai abe ale kan a va dii ate biisiteerɔwa de a weeni la, ku a fe kama ayen Naawen poori wa nuruma po a kaasi wa.'

²⁴ Biisiteerɔma baai meena ale biisi a ta nyini Samuel la, ale baai me ale pa saŋ wa la, bala meena a biisi magsi chaab ale ka wie ḥaaŋ ale nyε daaŋa de la.

²⁵ Nama be ka biisiteerɔma de bisa. Naawen abe ale jam nyε noayeŋka dila po dila po ale ni kokpiensanja la, nama abe maa ta noayeŋ kala me kama ase wa ale jam weeni Abraham ayen, 'M le va ka fi ḥaaŋbisanya nyij a niak waai meena teŋzuk.'

²⁶ Dila nyij ate Naawen lueri wa yomowa de niŋ tom wa nama jigi ayen wa te ni niaka. Niaka de ale wa a le nyε ate nama waai meena a basi wa gaasa suitanja vaka."

4

¹ Ba ale jam boro a biisi ale nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Puusika Yenni limsidɔma kpagini ale nuru baai ate ba a wi ayen Sajusi la, a yaa maa chaab a jam ba jigi

² ale supuurim dii nyiŋ la Piita ale Jɔɔn a jam a sak nuruma kama ayen Yeezu a yiri kum po kama. Dila abe a sak kama ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama.

³ Dila nyiŋ ba yaa yik Piita ale Jɔɔn a lik ate vari veenti dii nyiŋ la, ku jam poom deri ka junɔɔi.

⁴ Alege baai yegayega ale wom ba sinsaŋŋa la, a jam siak a te ŋa kama ate ba meena a gum chaab paari nidɔaba tusa ŋanu.

⁵ Vari ale veenti la, Juuma nali-ŋa ale nisomma ale Juuma Sin-saŋŋa sagrɔma a jam tigsı chaab Jerusalem tɛŋka.

⁶ Ba jam tu chaab ale ka Anasi waai ale ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ale nuru baai ate ba a wi ayen Kayafas ale Jɔɔn ale Alezanda la ale baai meena ale ka Anasi dɔkdemma po la.

⁷ Ba yaa yik tuimtomdɔma a zaani ba niŋ a bek ba ayen, "Ka boan jaab pagrim nyiŋ a yaase ka wana yoi nyiŋ ate nama nyε nna?"

⁸ Naawen Chiika abe ale jam sueri Piita la, wa yaa tulisi ba ayen, "Nuruma kpaga ale nisomma,

⁹ Nama a dan a bek tama jinla a magsi chaab ale wamaŋ kaai ate ti nyε a te gbaruku la ale jaab buui nyiŋ ate nuruwa de a nya nyiŋyɔgsa la,

¹⁰ ku a fe kama ayen nama meena ale Izirali tɛŋka demma meena a seba ayen ka Yeezu Kirisita Nazaret denowa waai ate ni yik kpi jabarimu nyiŋ ate Naawen nak wa yiri kum po la, wala yonni nyiŋ ate nuruwa de ale za ni niŋ la a nya nyiŋyɔgsa.

¹¹ Ba ale ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu ayen,

'Tintain dii ate seeroma a zeri la a chim ka tintain maŋ ŋa meena po.'

¹² Varibasika a va ka wala nyiini nyiŋ a jam. Nuru ka tɛŋzuk de ate Naawen a te ti ate kula nyɔɔnɔwa a baga vari ti a basi. Ka wala nyiini."

¹³ Ba ale jam nya ale Piita ale Jɔɔn a ta pagrim a baga biisi nna alege ba an zamsi gbaŋ a paari niŋ la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa miŋ ayen ba jam boro ale ka Yeezu.

¹⁴ Alege ba jam ka wari a weeni, dii nyiŋ la, nuru waai ate ba tebi la a jam za ale ka Piita ale Jɔɔn.

¹⁵ Ba yaa weeni ba ayen ba nyini kpaŋŋa dɔkku po a nyini peelim. Piita ale Jɔɔn ale ga nyini la, kpaŋŋa yaa deri piilim a biisi ale chaab ayen,

¹⁶ "Ti baga a nyε nuruma de ka se? Wakperikaliika de ate ba nyε nna ate waai meena Jerusalem tɛŋka po a nya la? Ti be an baga a nak nampaga me ale di me.

¹⁷ Ti be dan a yaali ayen wannu de a kan ŋman tagli jigi meena, ni basi ate ti kaam ba ayen ba kan ŋman pa Yeezu yonni nyiŋŋa a biisi wari ale waaiya."

¹⁸ Ba yaa wi Piita ale Jɔɔn a kaam ba ayen ba kan ŋman pai Yeezu yonni nyiŋ a biisi a yaase ba sak waaiya.

¹⁹ Alege Piita ale Jɔɔn a yaa tulisi ba ayen, "Nama dek a be weeni nyaku de ase ka ku kuna dek ale magsi Naawen jigi ase ka ti zuli nama yaa ti zuli Naawen ya?

²⁰ Boan nyiŋŋa, tama an baga basi dii ate tama dek a nya ale wom la biiga."

²¹ Kpaŋŋa a yaa ŋman kaam ba ale nin muna a gum du a yaa basi ba ate ba cheŋ, dii nyiŋ la ku jam pagra kama ate ba nya siuk a te ba waalika, boan nyiŋŋa, nuruwa meena a kasim jam a te ka Naawen pimpauk ale dii ale nyε la.

²² Dii nyiŋ la, nuru waai ate wakperikaliika de a jam nyε wa jigi

ate wa nya nyinjyogsa la, a jam gaam bena pisinaansi kama.

²³ Ba ale jam pa Piita ale Jōon a basi la, ba yaa pilim ḥman chej ba Kirisita bisa vaanchaama jigi a weeni a sak ba Juuma Puusika Yenni kpānja ale nisomma ale weeni ba dii la.

²⁴ Ba ale wom la, ba yaa maa chaab a puusi Naawen ayen, "Ti Nyōnō, fi waai ale nye wenjymazuk ale tēj ale nyakpeemu ale ḥanta baai meena ale bo ba po, ate fi soa ba la,

²⁵ fi va Naawen Chiika nyij a pa biisi ale ti kokpienka Deevid waai ale ka fi tomteero la ate wa yaa weeni ayen,

'Ka boa ale soa ate nuru baai ale kan daa Juuba la sue a puuri nna yegayega?

Ka boa ale soa ate nuruma ta popola kayaata?

²⁶ Tējka meena nalimaŋa gomsi ba dek a magsi ka kpaliŋ.

Ninđdeeroma de meena abe nye ka tuka ayen ba nye kpaliŋ ale Nyōnōwa Naawen ale Kirisitawa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.'

²⁷ Ku be sum ka wensie, Naawa Ayerod ale Gominawa Pontios Paalot a nye tuka kama tējka de po ale Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la a maa chaab a zok ayen ba nye Yeezu waai ale ka tomteero welenka ate fi nye wa ate wa chim Kirisitawa la wari.

²⁸ Ba tu ka chaab ayen ba nye wannide, alege ba ḥman ze ayen ka fi dek ale fi pagrim popola ayen di la nye.

²⁹ Yōgyōgla de, Nyōnō, nya ba ale a nyigsi ti dii ale popola ḥnaai ayen ba nye ti jigi la. Be basi ate tama fi tomteero ma a ta pagrim a biisi fi wamaŋsana abe ti kan a chali yōgsum.

³⁰ Pa fi pagrimu a tebi nuruba, abe fi te siuk ate ti pa fi tomteero welenka Yeezu yonni a nye wakperikaliisa ate nuruba nya."

³¹ Ba ale jam puusi a nueri la, juijui ate ba jam kala la, a yaa

jam a choa. Naawen Chiika a jam sueri ba meena suniimaŋa kama ate ba yaa deri pilim a biisi Naawen wamaŋsana ale nyinpagra.

³² Baai meena ale jam ta siaka ale Yeezu la, a jam ta ka noai yen ale popola yena. Ba waai jam karo a weeni ayen wa ḥanta baai ate wa ta la ka wa dek wa nyini ḥanta, alege ba meena a pa ba ḥantaŋa a chari ka chaab.

³³ Tuimtomdōma a yaa jam a sak kama ale pagrim ayen ba nya Yeezu ale yiri kum po la kama. Naawen a jam niak ba kama nna yegayega.

³⁴ Nuru a jam ka ba po a nam a yaali jaabōa. Baai meena ale jam soa tēnsa ale yie la, a pa da kama, a ta ligranja

³⁵ a jam a te tuimtomdōma. Ligranja de ba yaa pa kama a chari ba meena a magsi chaab ale ba wanyiwanyi ale sum a yaali ligranja dii la.

³⁶ Nuru wanyi ale jam boro. Wa yoi ale Josefi. Wa jam ka Livai deno ate ba biak wa tēj kaai ate ba a wi ayen Saipurus la. Tuimtomdōma a jam te wa ka yoi ayen Banabas. Di kiri ale nuru waai ale a denji nuruba kpa la.

³⁷ Nuruwa de waai ale jam ka ba po la, a yaa jam pa wa tēj a da a yaa ta ligranja a jam te tuimtomdōma.

5

¹ Alege nuru ale jam boro. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa powa yoi ale Safira. Ba yaa maa chaab a pa ba ḥanta a da.

² Ba yaa maa chaab a poori ligranja ḥna gela a ta ba dek ale ge ḥnala a te tuimtomdōma.

³ Ba ale ta ligranja a jam tuimtomdōma jigi la, Piita yaa bek wa ayen, "Ananaiyas, ka boa ale soa ate fi basi ate Sitaana paasi fu ate fi velim ale Naawen Chiika alege a yaa tali tējka ligranja gela?

⁴ Diipo ate fi an diem pa ka a da la, daa fi ale jam soa ka? Fi be ale pa ka me a da la, ligranja me daa

fi ale soa? Be ka boa ale soa ate fi poli a nyε wanni de? Nya de, fi an velim ale daa nurubiiga, fi velim ale ka Naawen."

⁵ Ananaiyas ale wom nna la, wa yaa deri lo tεŋ a kpi ate yøgsum nna yegayega a yaa yik baai meena ale jam wom nyaku de la.

⁶ Nidøa paaluk baai ale jam bo dula la a yaa pa garupali a vili wa nyinika a ji wa ta nyini chεŋ a ga gu.

⁷ Ku ale ga beni maga dek la, wa powa a yaa jam jo. Wa jam ze dii ale nyε la.

⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, "Weeni a sak mu, fi ale fi chorowa ale pa ni tεŋka da la, ka ligranja meena ale la ate nama a ta jam?"

Nipowa yaa tulisi Piita ayen, "Mm, nya meena ale la."

⁹ Piita yaa bek wa ayen, "Be ka boa ale soa ate fi ale fi chorowa a maa chaab ayen ni nyε Nyɔnɔwa Naawen Chiika a nya? Nya de, nidøa baai ale ta fi chorowa a ga gu la, a ɔ̄man cheena kama døkku noai yøgyøgla de. Ba be a le ji fi me kama a ta nyini ga gu."

¹⁰ Wa yaa deri lo Piita naŋsa tεŋ a kpi. Nidøa paaluku a yaa jam jo a nya ale wa kpiya ate ba yaa ji wa a ta nyini a ga gu wa chorowa tεŋ.

¹¹ Yøgsum nna yegayega a yaa jam yik Kirisita bisaŋa meena ale baai meena me ale jam wom wienja de la.

¹² Tuimtomdøma kasim jam a nyε ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma po. Baai ale ta siaka la, a kasim jam a nyε tuka ale chaab ka Solomon Posuku jigini Juuma Puusika Yenni po.

¹³ Nuru waai ale jam kan daa ba po la a jam a chali ka yøgsum ayen wa pa wa dek a gum ba po. Alege nuruma a kasim jam a te ba ka pimpauk nna yegayega.

¹⁴ Nuru bøari nna yegayega nidøaba ale nipooba baai ale jam ta siaka ale Nyɔnɔwa la a kasim jam a gum ba po.

¹⁵ Tuimtomdøma ale jam a nyε dii la a basi kama ate nuruba ji

yøgnyeensa ale gaduaata ale taasa a ta ba nyini suitaŋa niŋsa ayen Piita a dan va a taam abe wa yisuŋku a jogi va ba zuk a taam.

¹⁶ Nuru bøari nna yegayega a jam nyini tεŋ sii ale kala gilim Jerusalem tεŋka la a ta nuru baai ale a yuak a yaase chichiribaata a bo ba zuima po la a jam. Ba meena jam nya nyinjyøgsa kama.

¹⁷ Alege Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale wa vaanchaama meena Sajusi demma a yaa jam a de nyuri ale tuimtomdøma.

¹⁸ Dila nyin la, ba yaa yik tuimtomdøma a lik døk kuui po ate ba a lik waai meena ku po la.

¹⁹ Yok kuui ate ba lik ba la, Naawen sabiilo a yaa jam lak likka diinanja noanja a ta tuimtomdøma a nyini a yaa weeni ba ayen,

²⁰ "Ni chεŋ a ga jo zaani Juuma Puusika Yenni po a weeni nuruma nyuvuri paalini de kiri ale ka dii la."

²¹ Tuimtomdøma yaa siak wa nɔanni a yaa yiri saliuk yok yok a ga jo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.

Dila powa Juuma Puusika Yenni kpajŋa kpagi kpeeni ale wa vaanchaama yaa wi Juuma nisomma meena ate ba jam jigi yεŋ a nyε tuka. Ba yaa tom nuruba ayen ba chεŋ likka diinanja a ga ta tuimtomdøma a jam ba niŋ.

²² Alege nuruma baai ate ba tom ayen ba ga ta ba a jam la a yaa chεŋ ga a paari alege tuimtomdøma ka likka døkku po ate ba pilim ɔ̄man jam a weeni a sak ba ayen,

²³ "Tama ale ga a paari likka døkku la ku jam lik kama nalimnyi-ini ate baai ale za a limsi la a diem za a limsi. Alege tama ale ga lagi døkku nɔanni la, tama an nya nuru du."

²⁴ Juuma Puusika Yenni limsidøma kpagini ale Juuma Puusika Yenni kpajŋa ale ga wom dila la, ba yaa tuim ate ba a poli jaab buui ate wannu de le ta jam la.

²⁵ Nuru wanyi a yaa jam jo ba jigi a weeni ba ayen, "Ni wom de, nuru

baai ate ni yik a lik la, a za Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma."

26 Puusika Yenni limsidɔma kpagini ale wa nuruma a yaa maa chaab a cheŋ a ga ta tuimtomdɔma a ŋman jam. Ba an jam nyɛ pagrim a yik ba dii nyiŋ la ba jam a chali ka yɔgsum ayen nuruma nin zaan yuk ba ale tintana.

27 Ba yaa ta tuimtomdɔma a jam zaani kpaŋŋa niŋ ate Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa bek ba ayen,

28 "Tama an weeni ni ale nin muna ayen, ni kan pa Yeezu yonni nyiŋ a sak nuruba? Alege nama dek abe nya ni ale kasim a pa ni sinsaŋŋa a sueri Jerusalem tɛŋka po dii la. Ni be a yaali kama ayen ni weeni ayen ka tama ale soa ate wa kpi?"

29 Pijat ale tuimtomdɔ mbala a yaa tulisi ayen, "Ku a fe kama ayen ti siak a te Naawen noai a gaam nurubiik noai.

30 Ni ale yik Yeezu a kpi jabarimu nyiŋ a ko wa la, tama ale ti koma Naawenni a nak wa a yiri kum po kama.

31 Naawen zak wa kama a kali wa dek juga ase Niŋdeero ale Varib-asido la ayen ku te Izirali demma siuk ate ba basi ba wabaataŋa tomka ate ba nya wabaataŋa vonjeka.

32 Naawen Chiika waai ate Naawen a pa a te baai ale a zuli wa noai la, ale a weeni wienja de. Tama abe maa nya wienja de kama ate ti weeni a sak nuruba."

33 Kpaŋŋa ale wom nna la, ku yaa puuri ba sue nalimnyiini ate ba jam a yaali ayen ba ko ba.

34 Alege kpaŋŋa po wanyi a jam ka Farisii. Wa yoi ale Gamaliil. Wa jam ka Juuma Sinsaŋŋa sagro. Waai meena a kasim jam a te wa zula ka nna yegayega. Wala a yaa yiri zaani kpaŋŋa po a weeni ayen ba ta tuimtomdɔma a nyini peelim ate ku nyɛ maga dega.

35 Wa yaa weeni tuka demma ayen, "Izirali demma, ni kpesi ni dek

ale ni ale ni nyɛ dii nuruma de jigi la.

36 Nama dek baga teeri ayen nuru waai ate ba a wi ayen Teudasi la a jam pa wa dek a sak kama ayen wa ka nuru kpion nna yegayega ate nuruba yaa jam paari nidɔaba kobsinaansi a pa ba dek a te wa. Alege Aroom demma ko wa kama ate wa ŋaanviirima meena a jam waanŋ chaab ate wa wanni me a be.

37 Dila ŋaannyiŋ ate Judas Galili denowa me a jam jam diipo ate ba jam boro a chiini nuruma la. Wa ale jam jam la, nuru bɔari ale jam va wa me. Alege ba ko wa me kama ate wa nuruma meena a waanŋ chaab.

38 Dila nyiŋ ate mi a weeni ni ayen ni kan nyɛ nuruma de wariya. Ni basi ba ba dek ba nyiini. Boan nyiŋŋa, ba ale poli dii ale a nyɛ ba nyeka la, ku dan nyini ka nurubiik dek popola jigi, ku a le murum be kama,

39 alege ku dan nyini ka Naawen jigi, ni an baga ale nak a yiak ba. Ni be kpesi ni dek ate ni kan kpalim chaab ale Naawen ya."

Gamaliil ale weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri pa wa sinsaŋŋa,

40 a yaa wi ate tuimtomdɔma jo ate ba nak ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan pa Yeezu yonni nyiŋ a biisi wariya, alege basi ba ate ba cheŋ.

41 Tuimtomdɔma ale jam basi ba la, ba sue a jam peenti kama dii nyiŋ la, ka Naawen ale pa ba a chim nuru baai ale magsi ayen ba nam a nya chivie Yeezu yonni nyiŋ la.

42 Daa meena Juuma Puusika Yenni po ale nuruba yie po ba kasim jam bo ka ŋa po a sak nuruba ayen Yeezu ka Kirisitawa (waai ate Naawen a weeni ayen wa a le tom ate wa jam la).

6

1 Va ŋala po ate Yeezu ŋaanviirima a yaa jam piisi a gum du la, kpalin a yaa jam yiri ba sunsun, Juuma baai ale jam a biisi

Giriki demma biika la, ale baai me ale jam a biisi Juuma biika la. Baai ale jam a biisi Giriki biika la, a jam a ḥuuni kama ayen ba pukonja a kan jam maari a nya ligi ḥaaai ate nuruba jam pa a chari daa meena la.

² Tuimtomdōma pi ale bayewa a yaa wi ḥaaŋviirima meena ate ba jam jigi yen ate ba weeni ba ayen, "Ku an magsi ayen ti basi Naawen wamanṣaṇa sakka abe ti ta ligra tuima.

³ Dila nyin m suaata, ni lueri nuruba bayopoi baai dek ate nama a seba ayen Naawen Chiika ale yam, sueri ba kama la, ate tama yaa pa ligra tuimanja de a nyo ba nisima po.

⁴ Abe tama dek a pa ti dek a te Naawen puusa ale wa wamanṣaṇa sinsaga ase ti ale kasim a nyε dii la."

⁵ Ba meena sue a yaa kasim jam peenti kama ale tuimtomdōma ale weeni dii nna la. Ba yaa lueri Sitiven waai ale jam ta siaka nalimnyiini la ale ta Naawen Chiika me la. Baai ale pa saj la ale: Filip, ale Porokorus, ale Nikano, ale Timon, ale Paminas, ale Nikolasi. Wa jam nyini ka Antiok a yaa tagri wa dek dila po dila po maa va Juuma wensiuku alege wa daa Juu.

⁶ Ba yaa pa ba a sak tuimtomdōma ate ba puusi Naawen a te ba a pa ba nisima a vi ba zuk.

⁷ Naawen wann a yaa kasim jam a tagli Jerusalem meena ate ḥaaŋviirima ale bo dula la a jam piisi a gum du. Juuma Puusika Yenni kpaṇja yegayega me a jam ta siaka ale sinsaṇja kama.

⁸ Sitiven abe jam ka waai ate Naawen a te wa niaka nna yegayega ate pagrim a sueri wa la. Wa jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma sunsunj.

⁹ Alege tuka dōk kunyi po nuruba ale jam boro a te ba dek yue ayen Aŋmandaayom. Juuma ale jam maa nyini Sairini ale Alezandiria ale Silisiya, ale Asia tēṣaṇa la a yaa jam maa bo ba po. Nya ba de meena

a yaa jam maa chaab a ta nampaga ale Sitiven.

¹⁰ Alege Naawen Chiika a jam te Sitiven ka yam ate wa dan jam biisi wari, ba an baga a tulisi wa.

¹¹ Ba yaa biisi ale noamasim ale nuruma ayen ba weeni ayen ba wom ale wa a le Moosis ale Naawen.

¹² Ba ale nyε nna la, ku yaa te nuruma ale nisomma ale Juuma Sinsaṇja sagrōma nyinpagra ate ba yik Sitiven ale pagrim a ta wa a chen tuka kpaṇja jigi.

¹³ Ba yaa ta nuruba ba gela a jam jo ayen ba velim a te wa a weeni ayen, "Nuruwa de a kasim a le ti Juuma Puusika Yeri Welenka ale Moosis Sinsaṇja kama.

¹⁴ Tama wom kama ale wa weeni me ayen Yeezuwa de a le daasi Juuma Puusika Yenni a lonsi abe wa tagri kisi tii meena ate Moosis a te ti la."

¹⁵ Baai meena ale kali kpaṇja tuka dōkku po la, a yaa kasim jam a nya Sitiven nna zii, a yaa nya ale wa nimbidiaka a nyagsi nna ase Naawen sabiilo nimbidiak la.

7

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yaa bek Sitiven ayen, "Nuruma ale a weeni dii la ka wensie?"

² Sitiven yaa tulisi wa ale biik ayen, "M suaata ale m koba, ni lak tue a wom mi ale ta dii ayen m biisi la. Naawen waai ate ku magsi ayen nuruba a zuli wa la, a jam pa wa dek a sak ti kowa Abraham kama. Dila powa, Abraham diem jam bo ka Mesopotamiya tēṣka. Wa an diem jam chen Yaran Naawen yaa jam jam wa jigi Mesopotamiya tēṣka po

³ a weeni wa ayen, 'Basi fi tēṣka ale fi dōkdemma abe fi chen tēṣ kaai ate mi ayen m dak a sak fu la.'

⁴ "Abraham yaa basi Kaldiya tēṣka ale ge chen a ga bo Yaran tēṣka. Abraham kowa ale ga kpi la, Naawen yaa weeni Abraham ayen wa jam tēṣka de ate ni boro yęgyęgla nna la."

⁵ Dila powa Naawen an jam te Abraham təŋka de juijuiya ayen Abraham dek abe soa dela ale fiiflik me la. Alege Naawen jam puulim kama ayen wa a le pa ka a te wa ate wa ale wa ḥaañbisa meena a soa ka. Diipo ate Naawen weeni Abraham nna la, wa jam diem ka biiga.

⁶ Naawen ale weeni wa dii la ale nna ayen, 'Fi ḥaañbisaña a le cheŋ ka saten a ga chim nicham ate ba deri pa ba a chim yom dula jigini. Təŋ kala demma le basi ate ba nam ate ku ga paari bena kobsinaansi.

⁷ Alege təŋ kala ate ba tom a te la, mi le bo ka buusa. Dila ḥaañnyin ba a le basi təŋ kala abe ba nyini a jam dela jigini a te mi zula.'

⁸ Naawen yaa weeni Abraham ayen wa gebi wa yoanni ate ku sak ayen wa ale Abraham a yaa ta ka noai yeŋ ale chaab. Abraham a yaa biak Aizik a gebi wa me yoanni wa biam da naaniŋ dai. Aizik me yaa biak Jekob ate Jekob me a yaa chim wa bisa pi ale bayewa ko. (Bisanja de ale se Izirali yezuima pi ale ḥayewa.)

⁹ "Jekob bisanja yaa a de nyuri ale ba suoku Josefi a deri yik wa a da ate wa chim yomo Ejipiti təŋka. Alege Naawen a jam bo ale wa kama

¹⁰ a maa maari a vari wa a basi nalinmyiini ale dii meena wuu ale a daani wa la. Josefi ale din jam a zaani Ejipiti nakpionku niŋ la, Naawen yaa te wa nyε manj ale yam ate ku peenti Ejipiti naawa poi ate wa deri nyε Josefi ate wa chim Ejipiti ale wa Yenni Gomina a nya təŋka ale wa Yenni zuk.

¹¹ Kom a yaa jam jam Ejipiti ale Keenan təŋsaña ate ninam nna yegayega a yaa jam. Ti kokpiensaña an jam baga a nya ḥandiinta.

¹² Jekob ale wom ayen ḥandiinta a bo Ejipiti təŋka la, wa yaa tom wa bisanja ti koma ayen ba cheŋ dula jigini. Ba piilim chelim ale la.

¹³ Ba ale ḥman pilim cheŋ dii a nyε buye la, Josefi a yaa basi ate wa suaataŋa a minj wa, ate Naawa a yaa

seba Josefi dökdemma.

¹⁴ Josefi yaa te tuntomiŋ wa kowa Jekob a weeni wa ayen wa ale wa dökdemma meena nuruba pisiyopoi ale banuwa a jam Ejipiti təŋka a maa boro ale wa.

¹⁵ Jekob a yaa koalim cheŋ Ejipiti təŋka a bo dula a yaa kpi ate ti kokpiensaña me kpi

¹⁶ ate ba yaa pa ba a ta jam təŋka de juijui ate ba a wi ayen Sikiim la a gu ba. Ba jam gu ba ka vorub buui po ate ba gu Abraham la. Abraham dek ale jam da vorumu ale ligra Ayaamo bisanja jigi Sikiim təŋka po.

¹⁷ "Alege Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la a jam moata kama. Ti nuruma a yaa ḥmasi jam a piisi a gum du Ejipiti təŋka po.

¹⁸ Naawa ale jam kpi la ku ḥaañnyin ate naab wa choa a yaa ḥman jam soa Ejipiti təŋka a nya. Dila po wa Josefi a jam poom kpi kama ate ku beni. Napaalika de jam ze Josefi.

¹⁹ Wala a jam ta ka gaasa nna yegayega ale ti kokpiensaña a fe ba ayen ba pa ba biluaataŋa a ta nyini peelim a dueni ate ba kpi.

²⁰ Dila powa ale ba jam biak Moosis. Wa jam nala ka nna yegayega. Wa jam bo ka wa kowa yenni ate ba a nya wa zuk ate ku ga paari chiisa sita.

²¹ Ba ale jam maa pa wa a dueni peelim ayen wa kpi la, naawa le ale jam pa wa ate wa chim wa dek biik a yaa a nya wa zuk.

²² Ba jam sak wa kama Ejipiti demma Yammu meena ale ka dii la ate wa yaa chim nuru kperikaliik wie po ale wa biik po.

²³ "Moosis ale chim paari bena pisinaansi la, ku yaa jam wa popola po ayen wa cheŋ ga nya wa suaataŋa Izirali bisanja.

²⁴ Wa yaa nya ale Ejipiti deno wanyi ale wa a nyε Izirali deno wanyi gaasa nna yegayega. Moosis yaa ga ayen wa maari wa suoku Izirali denowa. Wa yaa nyε dila a deri ko Ejipiti denowa.

²⁵ Wa jam poli kama ayen wa dek nuruma le mij ayen Naawen le pa ka wa a vari ba a basi, alege ba an jam minya.

²⁶ Vari ale veenti la Moosis yaa nya ale Izirali demma baye a ta chaab ate wa yaa pii nyin ayen wa gaari ba. Wa yaa weeni ba ayen, 'Nidɔaba, ni wom de, ni ka suaata, ka boa ale soa ate ni a kpaliŋ chaaba.'

²⁷ Alege nuru waai ale jam a namsi wa choawa la a yaa tusi Moosis ate wa taam nakpiak ale ge bek Moosis ayen, 'Ka wana ale ti an bobo fi naam ate fi a biisi tama biisa?

²⁸ Fi a yaali ayen fi ko mi me kama ase deemwa ate fi ko Ejipiti denowa dii la?'

²⁹ Moosis ale wom nna la, wa yaa basi Ejipiti təŋka ale yiri chali cheŋ a ga bo Midian təŋka. Dula jigini wa yaa biak bisa baye.

³⁰ "Bena pisinaansi ale ga taam la, Naawen sabiilo a yaa jam Moosis jigi sagini po guuk kuui ate ba a wi ayen Sinaai Guuk la təŋ. Sabiilowa a jam a pa wa dek a sak Moosis bolimu po ate Moosis yaa nya bolimu ale bu a nyε nna ase bu a de tiib la.

³¹ Moosis ale jam nya dila la, ku yaa cha wa ate wa yaa forisi paari ayen wa ɻmasi nya chak. Wa yaa jam wom Nyɔnɔwa lueluk ale ku a weeni ayen,

³² 'Mi ka fi kokpiensanja a zeri wa Abraham ale Aizik ale Jekob Naawen.' Yɔgsum yaa yik Moosis ate wa nyin̄ka a gok ate wa an ɻman jam baga a pa wa nina virin̄ a nya bu.

³³ Ti Nyɔnɔwa yaa weeni wa ayen, 'Yeeri fi nuensaŋa, dii nyin̄ la, fi ale za juijui la, ka welensa təŋ.

³⁴ M nya m nuruma ale bo Ejipiti təŋka a nam dii nna yegayega la kama. M be wom ba funfobla me kama ate m sin̄ jam ayen m vari ba a basi. Gomsi fi dek yɔgyɔgl̄a de ate m tom ate fi cheŋ Ejipiti.'

³⁵ "Moosiswa de ate ba jam zeri wa ale a bek wa ayen, 'Ka wana ale ti an bobo fi naam ate fi a biisi tama

biisa?' Ka Naawen dek ale tom wa ba jigi. Wa jam basi ate ka Sabiilowa waai ale jam jam wa jigi tiimu ale a de la po la a maa maari wa ayen wa soa ba a nya ba zuk abe wa chim ba varibasidɔ?

³⁶ Wa sum jam de nuruma nin̄ kama a ta ba a nyini Ejipiti təŋka po a nyini a nyε wakperikaliisa ale wie ɻaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama Ejipiti təŋka po ale mogi kpeeni dii ate ba a wi ayen Nyamonuŋ la po, ale sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi.

³⁷ Moosiswa de abe ale weeni Izirali demma ayen, 'Naawen a le tom ka wa biisiteerɔ ase mi la ate wa nyini ni po.'

³⁸ Moosiswa de abe ka waai ale jam bo Izirali demma po diipo ate ba jam tigsı chaama sagini po la. Wa jam boro kama diipo ate Naawen sabiilowa a jam biisi ale wa Sinaai Guuku zuk la. Wa be tuesi Naawen tuntomiŋ kaai ale a te ti nyuvuri la kama yaa pa ka a te ti.

³⁹ "Alege ti kokpiensanja a zeri wa noai kama. Ba tusi wa a basi ka nakpiak ale a yiili ba suniima po ayen ba dan baga abe ba pilim cheŋ Ejipiti təŋka.

⁴⁰ Ba yaa weeni Moosis suoku Aaron ayen, 'Nyε bogluk tii a le ti de ti nin̄ la a te ti. Moosiswa de waai ale ta ti nyini Ejipiti təŋka po a nyini la, ti ze jaab buui ale nyε wa la.'

⁴¹ Ka dila powa ate ba nyε bogluk ate ku a neensi naabiik ate ba yaa a kaab ku, a nyε ɻandiinta tiga a te ku zula, jaab buui ate ba nyε ale ba dek nisima la.

⁴² Dila nyin̄ Naawen yaa pa wa ɻjaan̄ a te ba a pa ba basi ayen ba a zuli chiŋmarisanya ase ba ale ɻmarisi dii Naawen biisiteerɔma gban̄ka po kaai ale bo Naawen gban̄ka po dii la ayen,

'Izirali demma, diipo ate ni jam bo sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi la, daa mi ate ni jam kaab duŋsaŋa a te la.'

⁴³ Ni jam pa ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Molok la viuku a ji.

Ni jam maa pa ka ni chinjmarika bogluku ate ba a wi ayen Ari-fan la jameemu a ji a ta chej me.

Bala meena ka bogluta ate ni nyε a yaa te ti zula.

Dila nyin m le basi ate nuruba a ta ni chej gaam Babilon tεŋka a be.'

44 "Ti kokpiensanja ale jam bo sagini po la, ba jam ta ka viuk kuui ate ba pa garuku a nyε ku ate ba baga kpti ku a a ta a chej jigi meena ate ba a yaali la. Naawen Sinsanjña piika ate wa jam ηmarisi ḥa la a jam bo ka viuku de po. Ba jam nyε viuku kama ase Naawen ale weeni Moosis ale sak wa me ayen ba nyε ku dii la.

45 Ku ḥaaŋnyiŋ ate ti kokpiensanja a tuesi ku ba koma jigi la, a jam ji ku kama diipo ate ba jam va Josua ate ba jam tuesi tεŋ sii ate Naawen a jam yiak ka nuruma alege ate ba a chej la. Ba jam ta Viuku ka dila tεŋ sila po ate ku ga paari diipo ate Deeviđ jam la.

46 Naawen sui jam peenti ale wa kama ate wa bek Naawen ayen wa basi ate wa se yeri a te wa Naawen waai ale ka wa kokpienka Jekob Naawen la.

47 Alege Naawen jam basi kama ate Deeviđ biika Solomon a se yenni a te Naawen.

48 "Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen wienja de meena wuu po Naawen kpeeni ka daa yie po ḥaaŋ ate nurubisa a pa ba nisima se la, ase Naawen biisiteerōwa ale weeni dii ayen Naawen weeni ayen,

49 'Wenŋmazuk ale mi Zukpaglik kpeenka,
tεŋzuk de abe ale juijui ate m pa m naŋsanja a tabi ka zuk a vuusi la.

Ka boan jaab yeri ate nama ale se a te mi?

Ka be ate mi a le boro?

50 Daa mi dek ale nyε nyaba de meena?" "

51 Sitiven yaa ḥman biisi a chej a weeni ayen, "Ni ka tukpara nyam. Ni a nyε ase ni daa Naawen nuruba la. Ni nyiem kasim a zeri Naawen

Chiika kama. Ase ni kokpiensanja ale nyε dii la, nama me a nyε ka dila degadega.

52 Naawen biisiteerōma wanyi me la a jam boro ate ni koma an basi ate wa namya? Ba jam maa ko ba baai me ale jam mooli sak ayen Wayɔrisima Nyɔnɔ a cheena la. Wayɔrisima Nyɔnɔwa de abe ale nama bobri sak ate ba yik wa a ko la.

53 Nama abe ale jam tuesi Naawen Sinsanjña. Naawen sabiiloma dek abe ale jam pa ḥa a te ni. Alege ni an siak a te ḥa."

54 Kpanja ale wom Sitiven ale a biisi dii la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega ate ba ḥobi nyina.

55 Alege Sitiven sunummu ale poom jam sueri ale Naawen Chiika la wa yaa zak zuk a nya wenŋmazuk a yaa nya Naawen nyagsika a yaa nya me ale Yeezu za Naawen juga genj.

56 Sitiven yaa weeni ayen, "Ni nya de, mi nya kama ale wenŋmazuk a lagi ate Saalobiika a za Naawen juga genj."

57 Kpanja a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen ba kan ḥman a yaali ayen ba wom wa. Ba yaa chali chej wa jigi

58 a yik wa a ta nyini tεŋka po a nyini a yaa pa tintana a yuk wa ayen ba ko. Seeroma me a yeeri ba kasaautaŋa a dueni bipaalik kanyi ate ba a wi ayen Sɔɔl naŋsa tεŋ ayen wa a nya.

59 Ba ale jam a yuk wa la, Sitiven a kasim jam a wi ka Nyɔnɔ ayen, "M Nyɔnɔ Yeezu, ḥoa m chiika."

60 Wa yaa kpi duna tεŋ a weeni ate ku jueli ayen, "M Nyɔnɔ, kan teeri wabioku de ate fi bek ba." Wa ale weeni nna la, wa yaa deri kpi.

8

1 Sɔɔl a jam maa ka baai ale siak ayen ba ko Sitiven la po wanyi.

Da dii danni ate ba ko Sitiven la, Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Jerusalem tεŋka la a deri piilim ninam nna yegayega nyaka. Baai ale

ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam waan chaab Judia ale Samaria tenṣaŋa meena po. Ka tuimtomdōma nyiini ale jam kan waan chaaba.

² Nuru baai ale ḥmasi jam yaali Naawen siuku nna yegayega la, ale jam ta Sitiven a ga gu ale a kaari nna yegayega.

³ Alege S̄oɔl a jam diem pii ka nyiñ a nyiem gilim a chen̄ yeen̄a dinyi dinyi a basi ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a nam a dari ba meena nidoaba ale nipooba a yuk basi likka diinaŋa po.

⁴ Baai meena ale ta siaka ate ba waan̄ jigi meena la, a yaa jam nyiem a chen̄ jigi meena a sak Naawen wamařsaŋa.

⁵ Filip jam chen̄ ka Samaria teŋkpien̄ka dek po a sak nuruba. Varibasidōwa ate Naawen weeni ayen wa le basi ate wa jam la wie.

⁶ Nuru boanni ale jam nya wakperikaliik sii ate Filip nye la, ba yaa ḥmasi lagi ba tueŋa nalimnyiini a wom wa sinsaŋña.

⁷ Wie ḥnai ale jam nye la gela ale, nuruba yegayega baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po la, a kaari ate ti a nyini, ale baai naŋsa ale ba nisima ale jam kpi la, a jam nya nyiŋyɔgsa kama.

⁸ Dila nyiñ la, supeentik nna yegayega a jam bo teŋ kala po kama.

⁹ Nuru wanyi ale jam bo teŋ kala po. Wa yoi jam ale Simon. Wa jam ka tiita nyɔnɔ. Wa jam pa ka tiita a nye wakperikaliisa nna yegayega ate ḥna cha Samaria demma. Wa jam pa wa dek a chim ka nuru kpion̄.

¹⁰ Waai meena nuru kpeenta ale nuru fiisa teŋ kala po a jam a wom wa ka nna yegayega a weeni ayen, "Nuruwa de ta ka Naawen pagrim kpiem buui ate ti a wi wa ayen Pagrim kpion̄ la."

¹¹ Ba jam a wom wa kama nalimnyiini dii nyiñ la, wa wakperikaliisaŋa a jam cha ba beni ka nna yegayega.

¹² Alege ba ale jam wom Filip sinsaŋña a magsi chaab ale Naawen

Naamu ale Yeezu Kirisita pagrimu wie la, ba meena nidoaba ale nipooba a jam tuesi ka soka.

¹³ Simon dek a jam maa ta siaka kama. Ba ale jam te wa soka a ga nueri la, wa yaa jam maa boro ale Filip ate ku kasim jam a cha wa ate wa nya Naawen ale pa wa nye wakperikaliisa ale wie ḥnai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama la.

¹⁴ Tuimtomdōma ale jam bo Jerusalem la a yaa wom ayen Samaria demma a tuesi Naawen Wanni kama la, ba yaa tom Piita ale Jɔɔn ayen ba chen̄ ba jigi.

¹⁵ Ba ale jam chen̄ a ga paari la, ba yaa puusi Naawen a te baai ale ta siaka la ayen ba tuesi Naawen Chiika.

¹⁶ Dii nyiñ la, Naawen Chiika an diem jam siŋ ba waai zuwa. Ba jam tuesi ka soka nyiini Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyiñ.

¹⁷ Piita ale Jɔɔn a yaa pa ba nisimaŋa a vi ba zuk ate Naawen yaa te ba Naawen Chiika.

¹⁸ Simon ale nya ayen tuimtomdōma a pa ba nisima a vi ba zuk ate ba tuesi Naawen Chiika la, wa yaa pa ligra ayen wa te Piita ale Jɔɔn,

¹⁹ a weeni ba ayen, "Ni te mi me pagrimu de choawa ate mi me a dan pa m nisimaŋa a vi nuru zuk, abe wa me a tuesi Naawen Chiika."

²⁰ Alege Piita a yaa tulisi wa ayen, "Fi ale fi ligraŋa meena maa chaab a kpi, boan nyiŋja, fi a poli kama ayen fi baga a da Naawen tiirimu ale ka ligra!

²¹ Fi niŋ a maa ka ti tuimaŋa po dii nyiñ la, fi sunummu a ka nyemagsika ale Naawenya.

²² Dila nyiñ, ku a fe kama ayen fi tagri fi popola baataŋa de abe fi puusi ate Nyɔnɔwa a voŋ a te fu fi ale poli wannī de choawa la nyiñ.

²³ Dii nyiñ la, m nya kama ale fi sunummu a kasim sueri ale ka nyuri ate ku basi ate fi an baga a chala be fi wabaataŋa jigiya."

²⁴ Simon a yaa weeni Piita ale Jɔɔn ayen, "Mi a saalim, ni puusi a

te Nyɔnɔwa a te mu ate wienja de meena ate ni biisi la a kan jam mi jigiya."

²⁵ Piita ale Jɔɔn ale biisi soa se ba ale seba Yeezu a soa dii la, ale maa sak ba Naawen wamañsaña a ga nueri la, ba yaa pilim ɔmman cheñ Jerusalem tεñka. Ba ale jam bo siuku po a cheñ la, ba jam sak Naawen wamañsaña Samaria tεñfisaña yegayega po kama.

²⁶ Nyɔnɔwa sabiilo a yaa weeni Filip ayen, "Gomsi fi dek a yiri cheñ a va yenij gala nyij a va siuk kuui ale dua Jerusalem ale Gaza tεñka sunsunj la." (Ku ka siuk kuui ale va sagini po a cheñ la.)

²⁷⁻²⁸ Filip a yaa yiri a cheñ. Wa ale jam bo siuku po a cheñ la, wa yaa ga tu Itoopiya tεñka kpagi kpien dinyi. Wa me a jam bo ka siuku po a kuli. Wa jam a nya ka Itoopiya tεñka nipɔk Naawa ligranya zuk. Kpagi kpeeni de jam cheñ ka Jerusalem tεñka ayen wa puusi Naawen a yaa puusi nueri a kuli. Wa jam kala ka jaab po ate wusuma dari ta a cheñ. Wa ale kala wa jaamu po a cheñ la, wa jam a karim ka Naawen biisiteerɔwa Azaya ale ɔmarisi dii Naawen gbañka po la.

²⁹ Naawen Chiika a yaa weeni Filip ayen, "Yiri a ga pa fi dek gum chaab ale nuruwa."

³⁰ Filip a yiri a chali cheñ wa jigi a yaa wom ale wa a karim ka Naawen biisiteerɔwa Azaya gbañka. Filip a yaa bek wa ayen, "Fi miñ a chak dii ate fi a karim la?"

³¹ Kpagini a yaa tulisi wa ayen, "Mi a le nyε ka se a miñ chak ase nuru a nin kan weeni ku kiri a sak mu?" Wa yaa wi Filip ate wa jueli a maa kali jaamu po ale wa.

³² Nuruwa ale jam a karim dii la ale nna,

"Ase posuk ate ba ta a cheñ ayen ba ko la,
ase pabiik ate ba a gebi ka
kobtaña a basi alege ka kan
kaari la,
wa an jam weeni wariya.

³³ Wa jam nya chivie alege ba jam mini wa wensieña kama.

Nuru karo ale baga a biisi wari a sak wa ɔnañbisaña, dii nyij la, wa nyuvunni tεñzuk de a kpeglim kama."

³⁴ Kpagini a yaa bek Filip ayen, "Weeni a sak mu ka wana ate biisiteerɔwa a biisi wa wari nna? Ka wa dek yaa ka nuru yɔñjɔa?"

³⁵ Filip a yaa deri pa karimka de a piilim biik a weeni Naawen wamañsaña a magsi chaab ale Yeezu.

³⁶ Ba ale jam va chaab a cheñ siuku po la, ba yaa jam paari jigi ate nyiam a dua ate kpagini a yaa weeni Filip ayen, "Nyiam ale nna. Ka boan ale wa kasi ate fi kan te mu soka?"

³⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, "Fi ale nya soka ase fi nin siak ale fi sunum meena." Kpagini yaa tulisi wa ayen, "Mm, m siak ya ale m sunum meena ayen Yeezu Kirisita ka Naawen biik."

³⁸ Kpagini yaa nyε ate jaamu a zaani, ate wa ale Filip a yaa maa chaab a sinj nyiamu po ate Filip a te wa soka.

³⁹ Ba ale nyini nyiamu po a jueli la, Naawen Chiika a yaa deri ta Filip a cheñ ale ge kpagini nyiini. Kpagini an ɔmman nya wa, alege a yaa cheñ wa chelimu ale supeentik.

⁴⁰ Filip a yaa deri nya ale wa dek a bo ka tεñ kaai ate ba a wi ayen Azotus la. Wa nyini tεñ kala a cheñ Siizariya tεñka. Wa ale jam bo siuku po a cheñ la, wa jam a sak Naawen wamañsaña ka tεñsaña meena.

9

¹ Nyanya de meena ale jam a nyε la, alege Sɔɔl a kasim jam diem boro a nyigsi Nyɔnɔwa ɔnañviirima kama ayen wa a le ko ba. Wa yaa jam cheñ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni jigi

² a bek wa ayen wa ɔmarisi gbañsa a te wa ate wa ta ga te Damasikus tεñka tuka diinaña demma, ate gbañsaña te wa siuk ate wa dan nya waai ale wa ka Nyɔnɔwa siuku nuru, nidɔa yaase nipɔk, abe

wa yik kula nyōnōwa a bobo a ta chej Jerusalem tēŋka.

³ Sōol yaa ale bo siuku po a chej ate wa jam moata Damasikus tēŋka la, wenj̄mazuk a yaa nyagsi nna yegayega a gilim wa.

⁴ Sōol yaa lo tēŋ a wom ale lueluk a weeni wa ayen, "Sōol, Sōol, ka boa ale soa ate fi a namsi mu nna?"

⁵ Alege Sōol a yaa weeni wa ayen, "Ka wana, m Nyōnō?"

Ate lueluku a yaa tulisi wa ayen, "Ka mi Yeezu ate fi a namsi,

⁶ alege yiri a jo tēŋka po ale fi le wom dii ale magsi ayen fi nye la."

⁷ Nidōa baai ale jam maa va wa a chej la a jam wom ka lueluku alege ba an nya nuru. Ba be an ḥman jam baga a biisi.

⁸ Sōol ale ga yiri ḥmazuk la, wa ninaja yaa ligi ate wa an ḥman baga a nya. Ba yaa yik wa nisima a ta wa chej Damasikus tēŋka.

⁹ Ku jam paari ka daa ḥata alege wa an diem a nya. Wa be an jam de ḥandiinta a yaase wa nyu nyiam.

¹⁰ Yeezu ḥaaŋviirma po wanyi ale bo Damasikus tēŋka. Wa yue jam ale Ananaiyas. Nyōnōwa a yaa jam jam wa jigi nna se wa goa daasim kama la a yaa weeni wa ayen, "Ananaiyas."

Ate wa yaa tulisi ayen, "M Nyōnō, nya mi ale nna."

¹¹ Nyōnōwa a yaa weeni wa ayen, "Yiri a chej siuk kuui ate ba a wi ayen Suyorosuŋ la. Fi dan ga paari Judas yenni, bek ayen fi a yaali ka nuru waai ate ba a wi ayen Sōol ate wa nyini Taasus tēŋka la. Wa boro a puusi ka Naawen.

¹² Wa seba kama ayen fi cheena dii nyiŋ la, wa jam nya nuru nna ase wa goa daasim kama la, ale wa cheena wa jigi. Nuruwa yoi ale Ananaiyas. Wa jam nya wa kama ate wa jam pa wa nisima a vi wa zuk ayen wa ninaja ḥman lagri."

¹³ Ananaiyas a yaa tulisi Nyōnōwa ayen, "M Nyōnō, mi wom ka nuruba yegayega jigi nuruwa de ale basi

ate fi nuruma a nam yegayega dii Jerusalem tēŋka po la.

¹⁴ Wa be tuesi ka pagrim Juuma Puusika Yenni kpaŋja jigi a jam Damasikus tēŋka po ayen wa yik waai ale a wi fi ayen wa Nyōnō la."

¹⁵ Nyōnōwa a yaa weeni Ananaiyas ayen, "Chej, dii nyiŋ la m potim lueri wa kama ayen wa chim mi tomteero a weeni mi yonni a sak nuru baai ale kan daa Izirali demma la, ale ba nalm kpeema me, ale Izirali demma dek.

¹⁶ Mi dek abe a le sak wa ḥinam buui ate wa a le nam mi yonni nyiŋ la."

¹⁷ Ananaiyas yaa chej ga jo yenni a pa wa nisimaŋa a vi Sōol zuk a weeni wa ayen, "M suok, Sōol, Nyōnōwa Yeezu dek waai ale pa wa dek a sak fu siuk kuui po dek ate fi va a jam dela la ale tom mu fi jigi ayen m weeni fu ayen fi ninaja a ḥman lagri abe Naawen Chiika a sueri fi sunummu."

¹⁸ Wa ale ga weeni nueri la, ḥanta nna ase jum pagta la a yaa nyini Sōol ninaja po a nyini lo ate dula jigini wa yaa ḥman baga a nya. Wa yaa yiri zaani a tuesi soka.

¹⁹ Wa ale ga de ḥandiinta la, wa pagrimu a yaa ḥman pilim jam.

Sōol yaa jam goa da maga dega Damasikus tēŋka po ale ḥaaŋviirma.

²⁰ Wa yaa deri chej ga jo Juuma tuka diinaŋa po a deri piilim a sak nuruma Yeezu wie a weeni ba ayen, "Yeezu ka Naawen Biik."

²¹ Baai meena ale jam wom wa sinsanŋa la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba a bek chaab ayen, "Ee, daa nuru waai ale jam bo Jerusalem tēŋka a basi ate baai meena ale a wi Yeezu ayen ba Nyōnō la a namu? Wa be jam dela daa dila nyiŋ ayen wa yik ba a ta chej Juuma Puusika Yenni kpaŋja jigiya?"

²² Alege Sōol a yaa ḥmasi jam ta ka pagrim nna yegayega a sak wa sinsanŋa ale a biisi a nak nampaga nna yegayega ate ku yaa tuim Juuma baai ale jam bo Damasikus tēŋka po

la. Ba bulu n̄man jam ka wari a weeni. Wa jam a nyε wienja de kama ayen ku sak ayen Yeezu sum ka Kirisitawa ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la.

²³ Daa yegayega ale ga taam la, Juuma a yaa jam jigi yen a nyε tuka a poli ayen ba ko S̄oɔl.

²⁴ Alege wa jam wom ba ale poli ayen ba nyε wa dii la kama. Daa meena yok ale kantueŋ ba kasim jam za ka t̄enka po tuaataŋa noa a limsi ayen ba dan nya wa abe ba ko wa.

²⁵ Alege da yen yok po ate S̄oɔl ḥaaŋviirima a yaa pa wa a nyo busik po a ta wa va siaka tokparuku ate wa siŋ chenj.

²⁶ S̄oɔl ale jam chenj Jerusalem t̄enka la, wa jam pii nyin a yaali ayen wa maa pa wa dek a gum Yeezu ḥaaŋviirima po. Alege ba an jam poli ayen wa maa ka Yeezu ḥaaŋviiro. Yøgsum a yaa jam yik ba.

²⁷ Alege nuru waai ate ba a wi ayen Banabas la yaa maari wa a ta wa jam Yeezu tuimtomd̄oma jigi. Banabas yaa weeni sak ba S̄oɔl ale jam bo siuku po a chenj Damasikus ate wa nya Nyɔnɔwa ate wa biisi ale wa dii la. Wa n̄man weeni sak ba S̄oɔl ale jam nyini peelim dii Damasikus t̄enka po a pa Yeezu yonni nyin a sak nuruba ale kan chali yøgsum la.

²⁸ Ba yaa siak ate S̄oɔl a maa boro ale ba Jerusalem t̄enka po a nyini peelim a sak nuruba Nyɔnɔwa yonni nyin ale kan chali yøgsum.

²⁹ Wa jam a biisi kama ale a nak nampaga ale baai ale ka Juuma a wom Girik demma biika la. Ba yaa jam pii nyin a yaali ayen ba ko wa.

³⁰ Wa Kirisita bisa suaatanja ale ga seba la, ba yaa ta wa chen Siizariya t̄enka, a yaa zaani dula jigini a basi wa ate wa a chenj Taasus t̄enka.

³¹ Kirisita bisaŋja ale a tu chaab meena a jam bo Judia t̄enka meena po la, ale Galili t̄enka meena po la, ale Samaria t̄enka meena po la a yaa jam boro ale ka masim. Ba siaka

jam ta ka pagrim a kasim jam a chim nna yegayega a gum du ate ba va Nyɔnɔwa siuku ale a chali wa. Naawen Chiika abe jam a maari ba kama ate ba jam piisi a gum du.

³² Piita kasim jam nyeemu a chenj ka Kirisita bisaŋja ale a tu chaab la jigi, jigi meena. Da yen ate wa yaa chenj Lida t̄enka, ayen wa puusi Naawen Nuruma.

³³ Dula jigini wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Aniiyas la. Wa jam gbarin̄ kama an baga a chenj ate wa kasim jam dua tiak po ate ku ga paari bena naanij.

³⁴ Piita yaa wi wa ayen, "Aniiyas", a weeni wa ayen, "Yeezu Kirisita a basi kama ate fi nya nyinjyøgsa. Yiri n̄mai a kpamsi fi tiaka." Aniiyas a yaa deri yiri nna bunyi dekki.

³⁵ Nuru baai meena ale bo Lida ale Saaron t̄enſaŋja ale nya wa la, ba me yaa deri tagri a maa va Nyɔnɔwa.

³⁶ Nipɔk ale jam bo Jopa t̄enka. Wa maa ka waai ale ta siaka ale Yeezu la. Wa yoi ale Tabita. Ba jam a wi wa ale Giriki demma biika ayen ka Dookas. Ku kiri ale yisik. Wa kasim jam a yaali tuimmanja tomka ale a maari ḥanjagsa me.

³⁷ Va n̄ala po nyintuila a yaa yik wa ate wa kpi. Ba ale jam so wa nyinjka nueri la, ba yaa jam pa wa a ta jueli dueni n̄mazuk d̄ok po.

³⁸ Lida t̄enka abe ale jam poom mɔata Jopa la, ḥaaŋviirima ale wom ale Piita bo Lida la, ba yaa tom n̄idɔaba baye wa jigi a saalim wa a weeni ayen, "Ti a saalim, nyε nwuli a jam dela."

³⁹ Ba ale ga weeni Piita dila la, wa me a yaa yiri a maa va ba a chenj. Wa ale jam la, ba yaa ta wa jueli n̄mazuk d̄okku po. Pukonjya meena a yaa jam gilim wa a kaari ale a sak Piita garuk tii meena ate Dookas a jam nyε ti diipo ate wa jam vua la.

⁴⁰ Piita yaa yiak ate ba meena nyini peelim ale ge a kpi duna t̄en a puusi Naawen ale ge a virim Dookas jigi a weeni wa ayen, "Tabita, yiri n̄mai." Tabita yaa lagi wa ninaŋja.

Wa ale ga nya Piita la, wa yaa yiri kali ɻmai.

⁴¹ Piita yaa forisi paari wa a maa maari wa ate wa yiri zaani ɻmai. Piita yaa wi baai ale ta siaka ale Yeezu la, ale pukonŋja a yaa pa wa javuuk a te ba.

⁴² Waai meena Jopa tɛŋka po a jam wom wanni de kama ate nu-ruba yegayega a yaa jam siak a te Nyɔnɔwa.

⁴³ Piita jam goa Jopa kama da boari ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Simon. Wa jam ka gbanzaba.

10

¹ Nuru ale jam bo Siizariya tɛŋka. Wa yoi jam ale Koniilos. Wa jam ka Aroom sojima beŋ kanyi kpanŋja po wanyi. Beŋ kala yoi jam ale, "Italiya beŋka."

² Wa jam a yaali ka Naawen siuku wie nna yegayega. Wa ale wa dɔkdemma meena a kasim jam a chali Naawen kama ale a te ɻanjagsa tiirinta nalimnyiini, ale a puusi Naawen daa meena.

³ Da yeq ate wenbalini a ta chiem kantuen baŋ buta la, ate ku yaa nyɛ wa jigi nna ase wa goa daasim kama la, ate wa yaa nya Naawen sabiilo chak nalimnyiini. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, "Koniilos."

⁴ Ate Koniilos a yaa nya sabiilowa ale yɔgsum a yaa bek Sabiilowa ayen, "Mi a saalim ka boa M Nyɔnɔ?"

Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, "Fi puusaŋa ale fi tiirintaŋa ate fi a te ɻanjagsaŋa la, a basi kama ate Naawen ta fu wari."

⁵ Yɔgɔglə de, be tom nidɔaba ate ba cheŋ Jopa a ga ta nuru wanyi ate ba a wi ayen Simon Piita a ta wa jam.

⁶ Wa a goa ale ka gbanzaba wanyi ate ba a wi ayen Simon. Wa yenni za ka nyakpeemu noai."

⁷ Sabiilowa ale ga biisi ale wa a nueri ale cheŋ la, Koniilos a yaa wi wa tomteerɔma po baye ale soji wanyi waai ale kasim jam a yaali Naawen siuku wie me la. Wa jam

ka waai ale kasim jam moata wa nalimnyiini a tom a te wa la.

⁸ Koniilos yaa weeni dii meena ale nyɛ la a sak ba ale ge a tom ba ayen ba cheŋ Jopa.

⁹ Vari ale ga veenti ate ba bo siuku po a cheŋ a yaa jam boro a moata tɛŋ kaai ate ba a cheŋ la, Piita yaa jam jueli gboŋ zuk kantueŋ sunsun ayen wa puusi Naawen.

¹⁰ Kom a yaa jam yik wa ate wa yaa jam a yaali ɻandiinta ayen wa de. Ba ale jam diem boro a dik ɻandiintanja la, ku yaa nyɛ wa jigi nna ase wa goa daasim la,

¹¹ ate wa nya ale wenŋmazuk a lagri ate jaab ase gatta kpieŋ la ate jaab a yik ka noa bunaansiwa meena a yaa siŋ cheena tɛŋ.

¹² Goaduŋsa meena kanyikanyi ale ɻanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyinſa la wanyiwanyi, ale nuinsa meena bunyibunyi ale jam bo ka po.

¹³ Lueluk a yaa weeni Piita ayen, "Piita, yiri ɻmai, ko jaab buui dek ate fi a yaali la a de."

¹⁴ Alege Piita yaa tulisi ayen, "Aawo, m Nyɔnɔ, dii nyiŋ la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la."

¹⁵ Lueluku a ɻman pilim jam wa jigi a nyɛ buye a weeni wa ayen, "Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelen la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaabba."

¹⁶ Nyaku de a jam nyɛ ka buta ale ge ate gatiaka a yaa ɻman yiri jueli wenŋmazuk.

¹⁷ Piita ale jam boro a poli wanni de kiri ale ka dii la, nuru baai ate Koniilos a jam tom ba la a yaa bek Simon Yenni jigi a jam za tuoku noai

¹⁸ a yaa wi a bek ayen, "Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la bo dela?"

¹⁹ Piita a jam diem boro a poli ka wanni kiri ale ka dii la ate Naawen Chiika a yaa weeni wa ayen, "Wom de, nidɔaba bata ale bo dela jigini a gisi fu."

²⁰ Yiri siŋ təŋ a va ba a cheŋ. Kan basi ate ku daani fu dii nyin la, ka mi ale tom ba fi jigi."

²¹ Piita a yaa yiri siŋ ba jigi a weeni ba ayen, "Ka mi ale nuru waai ate ni a gisi la. Ka boa ate ni jam?"

²² Ba yaa tulisi wa ayen, "Ka soji kpagini Koniilos ale tom ti. Wa ka nuru waai ale ka nuru maŋ a chali Naawen nalimnyiini ate Juuma meena a zuli wa nna yegayega la. Naawen sabiilo ale weeni wa ayen wa tom wi fu ayen fi jam ate wa wom dii ate fi ta ayen fi weeni sak wa la."

²³ Piita yaa wi ba ate ba jo goa yok kula.

Vari ale ga veenti la wa yaa maa va ba a cheŋ. Jopa demma ba gela baai ale ta siaka maara la a jam maa va ba a cheŋ.

²⁴ Da dii ale pa a saŋ la, ba yaa cheŋ paari Siizariya təŋka, juijui ate Koniilos ale wa mabisa ale wa doa baai ate wa jam wi ba ayen ba jam la. Ba meena a jam kala a limsi Piita kama.

²⁵ Piita ale jam paari Koniilos Yenni ayen wa jo la, Koniilos a yaa ale ga nya wa la, wa yaa kpi duna təŋ Piita niŋ, a puusi wa.

²⁶ Alege Piita yaa zak wa a zaani a weeni wa ayen, "Yiri ŋmai, dii nyin la, mi me ka nurubiik ase fi la."

²⁷ Ba jam a biisi kama ale chaab ale ge a jo yenni po. Ba ale ga jo nueri la, Piita yaa nya ale nuruba yegayega a yaa tigsı chaab a kala.

²⁸ Piita yaa weeni ba ayen, "Nama dek seba ayen Juuma wensiuku Sinsaŋja a kan basi ate Juu a cheŋ waai ale kan daa Juu la yeri a yaase wa pa wa dek a gum chaab ale ba. Alege Naawen sak mu kama ayen m kan weeni ayen nuru waai karo a welema a yaase wa ta danṭa.

²⁹ Dila nyin fi ale tom a wi mu la, mi an zeriya. Yøgyøglı, be ka boan nyin ate fi tom wi mu?"

³⁰ Koniilos a yaa tulisi wa ayen, "Ku daa ŋanaansi ale jinla ate

wanni de a nyę. Da yen po wenbalini (a magſi chaab ale baŋ buta) ate mi jam boro a puusi Naawen m yenni po. Nuru a yaa deri jam za mi niŋ. Wa jam jo ka garuk peelita ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim.

³¹ Wa yaa weeni mi ayen, 'Konilos, Naawen wom fi puusanya kama. Wa be teeri fi tiirintaŋa ate fi a te ŋanjagsa la kama.

³² Tom nuru ate wa cheŋ Jopa təŋka a ga wi nuru wanyi Simon waai ate ba a wi wa ayen Piita me la. Wa bo ka Simon gbanzabawa yenni. Wa yenni moata ka nyakpeemu noai.

³³ Dila nyin ate m tom wi fu nna nwuli ate fi zuli mu a jam. Yøgyøglı de ti meena abe kala ka Naawen niŋ, ayen ti wom Nyɔnɔwa ale weeni fu dii ayen fi weeni a sak ti la."

³⁴ Piita yaa piilim biik a weeni ayen, "Yøgyøglı de m seba ayen ku ka wensie ayen Naawen kan lugi nuruba a yaali ba gela ale kan yaali ba gela.

³⁵ Waai a dan a chali wa ale a tom dii ale nala a te wa, nuru wala choa dan poom nyini juijui meena, Naawen a yaali wa kama.

³⁶ Nama seba tuntomiŋ kaai ate Naawen ta cheŋ Izirali demma jigi a mooli sak nuruma wa wamaŋsaŋa la. Wamaŋsaŋa tuntomika ta ka suyɔgini a va Yeezu Kirisita waai ale ka waai meena Nyɔnɔ la jigi a jam.

³⁷⁻³⁸ Nama seba ayen ka Jɔɔn Soka-teerɔwa ale de niŋ a jam sak nuruba soka teka wie ale ge ate wanni de a nyę. Ni be seba Yeezu Nazaret denowa de waai ale pa wanni de a piilim sak Galili təŋka a ta jam paari Judia təŋka la kama. Nama seba me ayen Naawen ale te wa Chiika ale pagrim nalimnyiini dii la kama. Ni seba me wa ale jam nyeemu a tom wamaŋsaŋa tuimaŋa ale a tebi waai meena ate Sitaana ta ba la, dii nyin la, Naawen jam boro ale wa kama.

³⁹ Mi ale m vaanchaama abe nya wieŋa de meena ate wa nyę Juuma təŋka ale Jerusalem dek ate ti weeni

a sak ni. Nuruba ale yik wa a kpi jabarim nyij a ko wa.

⁴⁰⁻⁴¹ Alege ku daa njata dai ate Naawen nak wa yiri kum po a yaa basi ate wa pa wa dek a sak tama baai nyiini ate Naawen a poom lueri ti ayen ti weeni dii ate tama nya la a sak nuruba chaab. Naawen an basi ate wa pa wa dek a sak waai meena, alege ka tama nyiini ate ti de njandiinta ale nyu ale wa diipo ate wa yiri kum po nueri la.

⁴² Wa yaa weeni ti ale nin muna ayen ti pa Naawen wamañsaña a sak nuruba abe ti weeni a sak ba ayen wa ka waai ate Naawen lueri wa ayen wa bo buusa a te kpeeba ale ñanvuuta la.

⁴³ Naawen biisiteerøma meena a biisi wa wari kama a weeni ayen waai a dan ta siak ale wa, kula nyonøwa le va wa yonni pagrim nyij a nya wa wabaataña vonteka."

⁴⁴ Piita ale diem jam boro a biisi la, Naawen Chiika a yaa siñ jam jo baai meena ale jam a wom wa biika la suniima po.

⁴⁵ Juuma baai ale jam ta siaka a yaa jam maa va Piita a nyini Jopa tñka a jam la, ku yaa jam cha ba ate ba nya ale Naawen te baai ale kan daa Juuma la Naawen Chiika me.

⁴⁶ Dii nyij la, ba jam wom kama ale ba a biisi be chanṣa a pak Naawen ale wa ale nyε ñaai meena la.

Piita yaa ñman biisi a weeni ayen,

⁴⁷ "Nuruma de me a tuesi Naawen Chiika kama ase tama me ale jam tuesi dii la. Nuru karo abe le weeni ayen ba kan tuesi soka ale nyiamøa."

⁴⁸ Wa yaa weeni ayen ba tuesi soka Yeezu Kirisita yonni nyij. Piita ale ga biisi nueri ayen wa kuli la, ba yaa saalim wa ayen wa goa ale ba daa maga abe wa kuli.

11

¹ Tuimtomdøma ale nuruba ba chaama ale ta siaka ate ba bo Judia tñka meena po la, a yaa jam wom ayen nuru baai ale kan daa Juuba la me a siak a te Naawen Wanni kama.

² Piita ale ñman pilim chen Jerusalem tñka la, Juu baai ale a yaali ayen baai ale kan da Juuba la a gebi ba yuanya abe ba gum ba po la a yaa jam a tɔariñ wa a weeni ayen,

³ "Ka boa ale soa ate fi chen nuru baai ale kan daa Juuba la jigi a de njandiinta ale ba?"

⁴ Piita yaa piilim a tɔgi dii meena ale nyε la ayen,

⁵ "Mi ale jam boro a puusi Naawen Jopa tñka po la, ku yaa nyε mi jigi nna ase goadaasima la, ate mi yaa nya jaab nna ase gatta kpieñ la ate jaab a yaa yik ka noa bunaansiwa meena a yaa siñ cheena tñj a jam zaani a moata mi.

⁶ Mi yaa ñmasi nya jaamu po nalimnyiini a yaa nya ale yeri dunsa ale goadunsa ale njanta baai meena ale a chenj ba loga nyinjsa, ale nuinsa.

⁷ Mi yaa wom ale lueluk a weeni mi ayen, 'Piita, yiri ñmai. Ko a de.'

⁸ Mi yaa tulisi ayen, 'M Nyonø, aawo, dii nyij la, ba ale biam mi la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.'

⁹ Alege lueluku a nyini wenñmazuk a ñman weeni mi a nyε buye ayen, 'Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelenj la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaabøa.'

¹⁰ Nyaku de a jam nyε ka buta ale ge ate gatiaka a yaa ñman yiri jueli wenñmazuk.

¹¹ Diipo ate jaamu a yiri a jueli la, nidøaba bata a yaa deri nyini Siizariya tñka a jam yeri dii po ate mi jam boro la a weeni mu ayen ba nyonøwa ale bo Siizariya la ale tom ba mi jigi.

¹² Naawen Chiika a yaa weeni mi ayen m yiri a chenj abe m kan basi ate ku daani mu. M suaataña bayuebiwa de abe maa va ka mi a nyini Jopa a jam ate ti meena a yaa jo Konilos yenni po.

¹³ Wa yaa weeni a sak ti wa ale nya Naawen Sabiilo wa yenni po ate wa weeni wa ayen, 'Tom nuru ate wa chenj Jopa tñka a ga wi nuru wanyi

ate ba a wi Simon waai ate ba a wi
ayen Piita me la.

¹⁴ Wa ale biisi wie ale fu ate fi ale
fi dökdemma meena a dan ta siaka
ale nya, ni le nya varibasika.'

¹⁵ Mi Piita ale jam piilim boro a
biisi ale ba la, Naawen Chiika a deri
sinj jam ba suniima po ase wa ale
piilim jam tama jigi dii la.

¹⁶ Ate mi yaa teeri Nyɔnɔwa ale
jam weeni dii la ayen, 'Jɔɔn Soka-
teerɔwa a pa ka nyiam a te ni soka
alege yɔɔgyɔgla de mi a le te ni soka
kama ale Naawen Chiika.'

¹⁷ Naawen abe jam pa ka tiirim
bula a te ba ase wa ale jam pa bula
degadega a te tama diipo ate tama a
jam siak a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita
la. Naawen abe dan nyε dila, mi ka
wana ate mi baga a weeni Naawen
ayen wa kan nyε dila?"

¹⁸ Ba ale ga wom nna la, ba yaa
basi ba nampaga nakka ale ge a
te Naawen pimpauk a weeni ayen,
"Naawen a be poom te baai me ale
kan daa Juuma la siuk kama ayen
ba basi ba tuimbaataŋa tomka ate
ba nya nyuvuri paalik."

¹⁹ Diipo ate ba jam ko Sitiven
ate ninam a jam jam baai ale ta
siaka la jigi la ba jam chali waan
ka chaab. Dila powa, ba gela a jam
chali cheŋ Fonisia ale Saipurus ale
Antiok tɛŋsaŋa a yaa nyiem a sak
Juuma nyiini Naawen wamanṣaŋa.

²⁰ Ba gela me a jam ka nidɔaba a
nyini Saipurus ale Sairini tɛŋsaŋa a
cheŋ Antiok tɛŋka. Ba ale ga paari
dula la, ba yaa sak baai ale kan daa
Juuba la me. Ba jam sak ba ka
Naawen wamanṣaŋa a magsi chaab
ale Nyɔnɔwa Yeezu.

²¹ Nyɔnɔwa pagrimu a jam bo
ale ba kama ate nuru bɔari nna
yegayega a jam ta siaka ale sinsaŋŋa
a yaa tagri ba dek a va Nyɔnɔwa.

²² Kirisita bisaŋa ale a tu chaab
a bo Jerusalem tɛŋka a yaa ale ga
wom nna la, ba yaa tom Banabas
ayen wa cheŋ Antiok tɛŋka a ga nya.

²³⁻²⁴ Banabas a jam ka nuru maj a
ta siaka nalimnyiini. Naawen Chiika

me abe jam sueri wa sunummu
kama nalimnyiini. Banabas ale ga
paari Antiok a nya ale Naawen a
niak ba dii la ku yaa te wa supeentik
ate wa yaa deŋsi ba kpa a weeni
ba ayen, ba pii nyinj a ta siaka
ale ba suniima meena ale Nyɔnɔwa.
Nuruba yegayega a yaa kasim jam ta
siaka ale Nyɔnɔwa a gum mbala po.

²⁵ Banabas a yaa cheŋ Taasus
tɛŋka ayen wa gisi Soɔl.

²⁶ Wa ale ga nya wa la, wa yaa yik
wa a ta cheŋ Antiok. Ba noai bayewa
a jam bo ka dula ale Kirisita bisaŋa
ale a tu chaab la ate ku ga paari
bein. Ba jam a sak ka nuru bɔari
nna yegayega ben dila po. Ku jam
ka Antiok tɛŋka de po ate nuruba
piilim te baai ale ta siaka ale Yeezu
la, yoi ayen Kirisita Bisa.

²⁷ Dila powa, Naawen biisiteerɔba
ba gela a yaa jam nyini Jerusalem
tɛŋka a cheŋ Antiok tɛŋka.

²⁸ Biisiteerɔma de wanyi yoi a jam
ale Agabus. Wala a yaa yiri zaani
ale Naawen Chiika pagrimu a weeni
ayen kom pagrik ale za bu jam
tɛŋzuk de meena. Kommu a sum
jam jam kama diipo ate Nakpionju
Kilɔdiyus a jam boro la.

²⁹ Naaŋviirima a yaa jam maa
chaab a poli waai meena wanyi
wanyi ale baga te ligra dii ate ba pa
ŋa a maari ba sua tintila baai me ale
ta siaka a bo Judia tɛŋka po la.

³⁰ Ba yaa cheesi ba ligranja a pa ŋa
a te Banabas ale Soɔl ate ba ta ŋa a
ga te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab
la nisomma dula jigni.

12

¹ Dila powa, Naab Ayerod a deri
jam piilim kama a basi ate Kirisita
bisaŋa ale a tu chaab la ba gela a
nya ninam nna yegayega.

² Wa jam basi kama ate ba yik Jɔɔn
suoku Jeemsi a pa gebi kpieŋ a togri
wa.

³ Wa ale ga nya ale wanni de a te
Juuma popeentik la, wa yaa ŋman
yik Piita. Ba yik wa a magsi chaab
ale ka dii po ate Juuma a ta ba

tigi kpeeni dii po ate ba kan ɻobi boroboruk kuui ale ta dabinta la.

⁴ Ba ale jam yik Piita la, ba deri jam ta wa a ga lik kama, a yaa yaali sojiba pi ale bayuebi ate ba a limsi wa. Wa poori ba ka tɔgatɔga bunaansi. Naawa Ayerod jam nyε dila a poli kama ayen Juuma Gaambasika Tigini a dan taam abe wa ta wa nyini peelim ate ba bo wa buusa ate waai meena nya.

⁵ Ba yaa ta Piita a ga lik. Wa ale jam bo likka dɔkku po la, Kirisita bisanja ale a tu chaab la a yaa jam puusi Naawen nalamnyiini a te wa.

⁶ Yok kuui ate Ayerod jam a poli ayen vari a dan veenti abe wa lagri Piita a ta nyini a te nuruma la, Piita jam doa ka limsidɔma baye sunsun a goa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa. Limsidɔba me ale jam za likka dɔkku noai.

⁷ Nyɔnɔwa sabiilo a yaa deri jam za dula ate ku yaa nyaggi nna yegayega likka dɔkku po, a choa Piita kpinkpaluk a yaa weeni wa ayen, "Nyε nwuli, yiri." Wa ale ga weeni dila la, choarimaŋa yaa deri nyini Piita nisima po a gebi lo.

⁸ Sabiilowa yaa ɻman weeni ayen, "Pa fi gattanja a jo abe fi su fi neunsaja." Piita yaa nyε dila ate Sabiilowa a ɻman weeni ayen, "Pa fi kasaauku a jo abe fi jam va mu."

⁹ Piita yaa va wa nyini likka dɔkku po a nyini alege ze ayen sabiilowa ale nyε dii la a sum ka wensie. Piita jam a poli kama ayen da dii dai wa a goa a daasim kama.

¹⁰ Sabiilowa ale Piita a yaa jam va chaab a chen a jam gaam ninjka limsidɔma a ɻman jam gaam baai ale pa saŋ la, a yaa ga paari noa dii ate ba pa kutanja a nyε ate fi gaam ku abe fi yaa deri a jo tɛŋka po la. Ba ale jam a paari tuok kula la, ku yaa deri lagi ku dek ate ba taam nyini a va chaab a chen siuku po. Ba ale chen maga la, Sabiilowa a yaa deri basi Piita wa dek wa nyiini ale ge chen be.

¹¹ Piita yaa deri miŋ dii ale

nyε wa jigi la ate wa yaa weeni ayen, "Yɔgyɔgla de m seba ayen ka Nyɔnɔwa ale tom wa sabiilowa ate wa jam vari mu Ayerod nisima po ale Juuma ale jam a poli dii la nisima po a basi."

¹² Wa ale miŋ nna la, wa yaa chen Mεeri yenni. Mεeri a jam ka Jɔɔn ma. Jɔɔn yoi di choa a jam ale Maak. Piita ale jam a paari Mεeri yenni la, nuru bɔari nna yegayega ale jam tu chaab dula a boro a puusi Naawen.

¹³ Piita ale ga a nak dɔkku nɔanni la, pokdɔklie wa yue jam ale Aroda, a yaa jam tulisi Piita.

¹⁴ Wa ale ga wom lueluku a yaa miŋ ayen ka Piita la, ku yaa deri te wa supeentik nna yegayega ate wa an ɻman poom lagi dɔkku nɔanni alege deri chali a ga weeni ayen, "Ka Piita ale jam za peelim."

¹⁵ Ba yaa tulisi wa ayen, "Fi a yesiŋ kama?" Alege wa ɻman ɻmasi weeni ba ayen, "Mi a biisi ka wensie." Ba ɻman tulisi wa ayen, "Ka wa chiika."

¹⁶ Ba ale jam a biisi dila la, Piita a diem a nak dɔkku nɔanni kama. Ba ale lagi nya wa la, ku yaa deri cha ba.

¹⁷ Wa yaa yuk nisa ayen ba goori ale ge yaa weeni a sak ba Nyɔnɔwa ale nyε dii ate wa nyini likka dɔkku po a nyini la. Wa yaa weeni ba ayen ba weeni nyaku de a sak Jeemsi ale mbala meena ale ta siaka la. Wa ale biisi nna a ga nueri la, wa deri basi ba ale ge nyini chen jigi yon.

¹⁸ Vari ale veenti la, ku yaa nyε nna ɻaglim sojima sunsun ate ba a begi chaab jaab buui ale nyε Piita la.

¹⁹ Ayerod a yaa weeni ba ayen ba nyiem gisi yik wa a ta jam. Ba jam gisi ka nalamnyiini alege ba an nya wa. Wa yaa wi sojima a bek ba alege a yaa weeni sojiba ba chaab ayen ba ta ba a ga ko.

Ku ɻaannyiŋ Ayerod yaa basi Ju-dia tɛŋka ale ge chen Siizariya a goa dula maga dega.

²⁰ Ayerod sui ale jam a puuri nna yegayega ale Taaya ale Saidon

demma. Da yenj, ba yaa nyε noai yenj a chenj ayen ba nya wa. Ba jam de ka niŋ a nya nuru waai ale jam soa Naawa yenni meena a nya la. Wa yoi ale Balastus. Ba yaa jam nya wa ayen wa maa maari ba ate ba nya Naawa. Wa yaa siak te ba siuk. Ba yaa jo Naawa jigi a saalim wa ayen wa basi ate masim ale nyemagsika a jam ba sunsuŋ ate ku basi ate ba ŋman a nya ba ŋandiintaŋa ase wa nyeem ale poom a nyε dii la.

²¹ Da yenj ate Ayerod a potim lueri dai a yaa pa wa naam gattaŋa a jo, a yaa kali wa zukpaglika zuk a piilim biik a biisi ale ba.

²² Nuruma yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, "Daa nuru ale a biisi, ka wein."

²³ Nyɔnɔwa sabiilowa a yaa deri fobi wa lonsi dii nyiŋ la, wa an zuli Naawen ya. Nanzue ale jam de wa ate wa yaa kpi.

²⁴ Nyanya de meena ale jam a nyε la, Naawen wamaŋsaŋa a kasim jam tagli ka jigi meena ate nuruba jam piisi a gum du.

²⁵ Banabas ale Sɔɔl a yaa jam tom ba tuimaŋa a nueri kama Jerusalem tɛŋka po ale pilim ŋman Antiok. Ba jam ta ka Jɔɔn waai ate ba maara wi wa ayen Maak la a jam.

13

¹ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Antioch tɛŋka po la, a jam ta ka Naawen biisiteerɔba ba gela ale sagrɔba ba gela ba po. Ba yue jam ale Banabas ale Simon (waai me ate ba jam a wi ayen Asoblik la) ale Lusiyas Sairini denowa, ale Manayen (waai ale jam bo ale Naawa Ayerod waai ale jam ka Galili naab la) ale Sɔɔl.

² Da yenj ate ba yaa boro a puusi Naawen a bobo ba noa, ate Naawen Chiika a yaa weeni ba ayen, "Ni poori Banabas ale Sɔɔl a te mu ate ba tom tuim dii ate mi wi ba ayen ba tom la."

³ Ba yaa maa chaab a bobo noa a puusi Naawen a pa ba nisima a vi

ba zuk ale ge a yaa tom ba ayen ba a chenj.

⁴ Dila nyiŋ, Naawen Chiika a yaa tom Banabas ale Sɔɔl ate ba chenj Seliusiya tɛŋka a yaa zaani dula a jueli ŋaaruŋ a chenj Saipurus tɛŋka

⁵ a yaa ga siŋ chenj Salamisi tɛŋka. Ba jam chenj ga jo Juuma tuka diinaŋa po a sak ba Naawen wanni. Jɔɔn Maak ale jam maa boro ale ba a maari ba ale ba tuimaŋa.

⁶ Ba yaa ŋman jam basi dula jigini ale chenj Pafos tɛŋka. Tɛŋ kala po ba yaa jam nya sampaoporik. Wa yoi ale Baayeezu. Wa jam ka Juu. Wa jam a paasi ka nuruba ayen wa ka Naawen biisiteerɔ.

⁷ Wa jam boro ale ka tɛŋka kpagini ate ba a wi wa ayen Saajus Pɔɔlus la. Pɔɔlus jam tagri ka Aroom kpaŋŋa zuk a nya Saipurus tɛŋka. Wa jam ka yam nyɔnɔ nna yegayega. Wa yaa wi Banabas ale Sɔɔl ayen ba jam weeni Naawen wanni a sak wa.

⁸ Alege sampaoporika Elimas (wa yoi di choa a jam ale la ale Giriki tɛŋka biika) a kasim jam a zeri ba kama ayen Gominawa kan nya siuk a ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa.

⁹ Naawen Chiika yaa sueri Sɔɔl (waai yoi di choa ale Pɔɔl la.) ate wa yaa nya sampaoporika nimbie po nna zii

¹⁰ a weeni ayen, "Fi ka Velinvendika biik. Fi ka wamaŋsa meena dachiak. Fi kasim sueri ale pimpaasima ale gaasa meena ate fi kasim pii nyiŋ a nyε ayen Nyɔnɔwa wensienja wienja a chim venta.

¹¹ Yɔgɔgla de, nya de, Nyɔnɔwa nisimaŋa a siŋ fi zuk kama. Fi le yi ate ku beni maga dega."

Pɔɔl ale ga biisi dila a nueri la, ku yaa nyε Elimas nina po nna ase legi la, ate wa yaa chenj a gilim a gisi ayen wa nya nuru ate wa yik wa nisima a ta wa a kuli.

¹² Gominawa ale ga nya dila la, wa yaa ta siaka yɔgla. Ku jam cha wa ka nna yegayega ate wa wom sinsanŋa de chaab a magsi chaab ale Nyɔnɔwa.

13 Pooł ale wa vaanchaama a yaa nyini Pafos a jueli ɳaaruŋ a cheŋ Periga təŋka kaai ale bo Pamfiliya təŋka po la. Alege Jɔɔn Maak a jam pa ba a basi ka Pamfiliya ale ge pilim ɳjmani Jerusalem.

14 Ba yaa basi Periga təŋka ale ge cheŋ Antiok təŋka kaai ale bo Pisidiya təŋka po la. Juuma Vuusum Dannı ale jam paari la, Pooł ale Banabas yaa jo ba tuka diinaŋa po a kala.

15 Nuru wanyi ale ga karim ba Moosis Sinsanŋa gbaŋsaŋa po wienja ɳa gela ale Naawen biisiteerōma ale ɳmarisi dii Naawen Gbaŋka po a nueri la, ba tuka diinaŋa kpanŋa a yaa tom tuntominj Pooł ale Banabas jigi a weeni ba ayen, "Ti suaata, ti a yaali kama ayen ni dan ta wari ayen ni weeni a deŋsi ti kpa ni be weeni a sak ti."

16 Pooł yaa yiri zaani a zak wa nisima a puusi ba a yaa piilim biik ayen,

"Izirali demma ale baai ale kan daa Izirali demma alege a chali Naawen la, nama meena lagi tue a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la.

17 Tama Izirali demma de Naawenni ale lueri ti kokpiensanja. Dii po ate ba jam chim nicham Ejipiti təŋka po la, Naawen jam basi ba kama ate ba chim nuru kpeenta. Naawen jam pa ka wa pagrimu a nyę ate ba nyini Ejipiti təŋka po a nyini.

18 Wa kasim jam dunj wa sui sagini po ale ba kama ate ku ga paari bena pisinaansi.

19 Wa jam kaasi ka Keenan satəŋsa siyopoi ale ge a yaa basi ate wa dek nuruma a soa təŋ sila.

20 Nyāŋa de meena abe pa paari ka bena kobsinaansi ale pisinu ate Naawen a yaa jam te ba kpaga ayen ba a nya təŋsaŋa zuk.

"Ba jam a nya si zuk ka dila ate ku ga paari dii po ate Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Samuel la a ga jam.

21 Izirali demma ale ga juisi ayen Naawen te ba naab la, Naawen yaa pa a nuru waai ate ba a wi ayen Sɔɔl la ayen wa chim ba naab ate ku ga paari bena pisinaansi. Sɔɔl jam ka kisi biik. Kisi jam nyini ka Benjamin buuni po.

22 Ku ɳaaŋnyiŋ Naawen yeeri wa ale ge zak Deevid a zaani ayen wa chim bə naab. Naawen ale biisi dii a magṣi chaab ale Deevid la ale nna ayen, 'Mi nya kama ale ka Jese biika Deevid ale chim nuru waai ate mi sunummu a bo ale wa la. Wa ka nuru waai a le wa tom dii ate mi a yaali la nalimnyiini.'

23 Pooł yaa ɳman biisi a cheŋ a weeni ayen, "Ase Naawen ale jam puulim dii a magṣi chaab ale varibasidɔwa la, ku jam ka Deevid wa de ɳaaŋbiika Yeezu ate Naawen a pa wa ayen wa chim Izirali demma varibasido.

24 Jɔɔn ale liŋ jam de niŋ a sak Izirali demma meena ayen ba tagri a basi ba wabaataŋa tomka abe ba tuesi soka ale ge ate Yeezu a yaa jam piilim wa tuimaŋa.

25 Jɔɔn ale jam moata wa me tuimaŋa tom kpeglimka la, wa yaa bek nuruma ayen, 'Nama dek a ta a poli ayen mi ka wana? Mi daa nuru waai ate ni a limsi la. Aawo, ni be nya wa bo ka mi ɳaaŋ a cheena. Mi posima kama ale m nin chim yomo waai le wa domsi a kali wa niŋ a yeeri wa nuensaŋa a te wa la.'

26 Pooł yaa ɳman biisi a cheŋ ayen, "M suaata, Abraham ɳaaŋbisa, ale nama baai ale kan daa Izirali demma a chali Naawen la, ka tama meena jigi ale varibasidɔwa tuntominj ka de a jam.

27 Boan nyiŋ, nuru baai ale bo Jerusalem təŋka ale ba niŋdeeroma la, a jam ze ayen Yeezu ka varibasidɔwa. Ba be an jam miŋ Naawen biisiteerōma wienja Naawen Gbaŋka po ate ba jam a karim Vuusum Daanŋa meena la a chak ya. Dila nyiŋ la, ba niŋdeeroma yaa bo buusa mini wa ayen ba ko wa. Ba ale nyę dila la, ba jam ze ayen ba poom

a nyε dila a magsi chaab ale ka biisiteerɔma ale poom weeni dii la ate ku chim wensie.

²⁸ Ba an jam poom baga a nya wa dii ate wa kaasi a magsi ba ko wa la, alege ba diem jam saalim Gominawa Paalɔt kama ayen wa basi ate wa nuruma ko wa. Wa yaa siak ate ba ko wa.

²⁹ Ba ale ga nyε wa wienja de meena a magsi chaab ale dii ale ŋmarisi Naawen gban̄ka a nueri la, nuruba yaa yeeri wa jabarimu nyin a ta sin tεj a ta wa a ga dueni puŋ vorub po.

³⁰ Alege Naawen a nak wa kama a nyini kpilima po a yiri

³¹ ate wa yaa jam pa wa dek a sak baai ale jam va ale wa a nyini Galili tεŋka a cheŋ Jerusalem la. Wa jam pa wa dek a sak ba dila ate ku paari ka daa dii choa. Bala abe ale nya nyanya de la ale soa ate ba weeni a sak Izirali demma.

³²⁻³³ Tama abe bo dela ayen ka ti sak ni Naawen wamanṣaŋa ayen Naawen ale puulim dii ale ti kokpienṣaŋa la, wa a nyε kama. Yɔgyɔgla de, tama baai abe ale ka ba ŋaaŋbisa la, wa be nyε a te ti kama, boan nyiŋa, wa zak Yeezu a zaani kama, ase ba ale ŋmarisi yi dii ale saa buyewa Yiila Gban̄ka po la ayen, 'Fi ka m biik,

Jinla m sum chim ka fi ko.'

³⁴ Naawen abe ale weeni dii a magsi chaab ale wa ayen wa le nak wa a yiri kum po ate wa kan puak vorumu po la ale nna ayen,

'Niak kaai ale welema ate m puulim ale Deevid ate ku a fe ayen ku nyε la, m le pa a te fu.'

³⁵ Ase Deevid ale weeni jigi di choa Naawen Gban̄ka po dii ayen,

'Fi Naawen kan basi ate fi nuru welenka a puak vorumu po.'

³⁶ Pɔɔl yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, "Dii po ate Deevid a vua la wa tom tuim ŋaaai ate Naawen a yaali la kama ale ge a kpi ate ba gu wa ale wa kokpienṣaŋa ate wa puak.

³⁷ Alege waai ate Naawen a nak wa a yiri kum po la an puak vorumu po.

³⁸⁻³⁹ Ni meena, m suaata, ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen wa dii ate mi mooli a sak ni la ale wabaata voŋ teka. Wabaata voŋ teka de abe va ka Yeezu jigi a jam. Ku be a fe kama me ayen ni seba ayen waai ale ta siaka ale wa la, a nyini wa wabaataŋa po a nyini kama, wabaata tii ate Moosis Sinsaŋja an jam baga a vari ni ni wabaataŋa po a basi la.

⁴⁰ Dila nyin la, ni kpesi seba ate Naawen biisiteerɔma ale biisi dii la, a kan nyε ni jigya.

⁴¹ Ba ale weeni dii la ale nna.
'Ni wom de, nama baai ale a le Naawen ale biisi dii la,
ku le cha ni ate ni cheŋ be a yaa kpi.

Boan nyiŋa, mi ale a nyε dii jinla la,
ka wa dii ate nuru a dan poom
tɔgi di kiri a sak ni,
ni kan diem a ta siaka la.'

⁴² Pɔɔl ale Banabas ale ga sak nueri a nyini tuka dɔkku po a nyini la, nuruma yaa weeni ba ayen ba ŋman pilim jam ŋaaŋnyin Vuusum Danni a ŋman sak ba wienja de gum du.

⁴³ Nuruma ale ga basi tuka dɔkku la, Juuma yegayega ale baai ale kan daa Juuba a maa chim Juuma wen-siuku vaaroba la, yaa maa chaab a va ka Pɔɔl ale Banabas. Tuim-tomdɔma a yaa biisi a denſi ba kpa ayen ba kasim boro ale Naawen niaka.

⁴⁴ Juuma Vuusum Danni ale ŋman jam paari la, waai meena ale bo ba tεŋka po la, a yaa jam ayen ba wom Nyɔnɔwa wanni.

⁴⁵ Juuma ale ga nya ale nuruma piisi a soa dii la, ba suniimana yaa deri sueri ale nyuri ate ba yaa a weeni ayen Pɔɔl ale a biisi dii la ka venta. Ba yaa jam a le wa me.

⁴⁶ Alege Pɔɔl ale Banabas a yaa nyini peelim a biisi ale kan chali yɔgsum a weeni ayen, "Ku a fe kama ayen nama Juuma a liŋ wom

Naawen wanni. Alege ni zeri di kama ale a poli, ayen ku an poom magsi ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka la. Tama abe le basi ni abe ti chej baai ale kan daa Juuba la jigi.

⁴⁷ Dii nyij la, Nyɔnɔwa ale weeni ti dii la ale nna ayen,

'M gomsi ni a magsi kama ayen ni sak baai ale kan daa Juuba la wensienja ase nuru waai ale ta bolim a jam legi po la.

Ayen m ta varibasika a jam nuru meena jigi tɛŋzuk de meena.'

⁴⁸ Baai ale kan daa Juuba ale wom nna la, ku yaa te ba supeentik ate ba a te Nyɔnɔwa pimpauk wa wamanṣaŋa nyij. Nuru baai ate Naawen lueri ba ayen ba nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka la a yaa ta siaka ale Pɔɔl ale Banabas ale sak ba dii la.

⁴⁹ Ate Nyɔnɔwa wanni a yaa tagli tɛŋ kala meena.

⁵⁰ Alege Juuma a yaa paasi nipoɔ baai ale kasim jam a yaali wen-siuku vaka wie ate nuruba a te ba zula nna yegayega me la, ale kpaga kpeemaŋa ale a nya tɛŋka zuk la ayen ba basi ate Pɔɔl ale Banabas nya ninam. Ba yaa yiak ba ate ba nyini ba tɛŋka po a nyini.

⁵¹ Pɔɔl ale Banabas yaa kpaanti ba naŋsaŋa tantaŋa a basi ba tɛŋka po ayen ku sak ayen ba a kaam ba kama. Ba nyɛ dila ale ge a yaa chej Ikooni⁹⁹ tɛŋka.

⁵² Supeentik ale Naawen Chiika a yaa jam sueri Yeezu ɣaaŋviirima nalimnyiini Antiok tɛŋka po.

14

¹ Pɔɔl ale Banabas ale jam paari Ikooni⁹⁹ tɛŋka la, ba yaa ɣman jo Juuma tuka diinaŋa po a biisi nalimnyiini ate nuruba yegayega, Juuma ale baai ale kan daa Juuba la yaa jam ta siaka ale ba sinsaŋna.

² Alege Juuma baai ale jam a zeri ayen ba kan ta siaka ale Yeezu la a yaa jam a choa baai ale kan daa

Juuba la, noa a weeni ayen Kirisita bisaŋa daa nuru maŋsa.

³ Tuimtomdɔma a jam goa dula beni ka nalimnyiini a yaa nyini peelim a sak Nyɔnɔwa wie kan chali yɔgsum. Nyɔnɔwa abe jam te ba ka pagrim ate ba baga a nyɛ wakperikaliisa ayen ku sak ayen ba sinsaŋna a magsi chaab ale ka wa ale a yaali ba wa niaka nyij dii la.

⁴ Tɛŋka po demma a yaa jam poori ka chaab buye, ba bunyi a va Juuma, ba bunyi me a va tuimtomdɔma.

⁵ Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ba gela ale ba kpaŋja a yaa maa chaab a nyɛ noai yen ayen ba nyɛ ate tuimtomdɔma nam abe ba yuk ba ale tintana a ko.

⁶ Tuimtomdɔma ale ga wom la, ba yaa chali chej Lisitira ale Daabe ale tɛŋ fi sii meena ale bo si po la. Lisitira ale Daabe abe jam bo ka Likaaniya tɛŋka.

⁷ Jigi ɣala meena ate ba chali chej la, ba jam sak Naawen wamanṣaŋa kama.

⁸ Nuru ale jam bo Lisitira tɛŋka po a chim gbaruk a nyini wa biam po. Ba ale biak wa wa an ma chej nyaya.

⁹ Wa yaa jam kala a wom Pɔɔl ale a biisi dii la. Pɔɔl a yaa nya wa nna zii, a yaa miŋ ayen nuruwa ta siaka kama a magsi wa nya nyinjyɔgsa.

¹⁰ Pɔɔl yaa weeni wa ate ku jueli ayen, "Yiri zaani fi naŋsaŋa zuk." Nuruwa yaa yok jueli wein a jam zi a yaa deri chej a gilim.

¹¹ Nuru bɔɔnni ale nya dii ate Pɔɔl nyɛ la, ba yaa deri a na ate ku a jueli wein a weeni ale Likaaniya biika ayen, "Yɔgɔgla de, boglutanja a yaa labri chim ka nuruba a siŋ jam tama jigi."

¹² Ba yaa te Banabas yonni magsi chaab ale ba bogluku ayen Zeeyus. Ba jam te Pɔɔl me yue magsi chaab ale ba bogluk kpieŋku ayen Yemas dii la wa jam ale biisirowa.

¹³ Waai ale a kaab Zeeyus la a yaa ta lalisa ale tiisa puuta a ta jam kaabka yenni dɔkku nɔanni ayen wa

ale nuru boanni a nyę kaabka a te
tuimtomdoma, kaabka yenni de a za
ka juijui ale kan bo tenka po la.

¹⁴ Pooł ale Banabas ale wom ba ale
a yaali ayen ba nye dii la, ba yaa
yik ba gattanja a cheeri ayen ku sak
ba ayen ba ale nye dii la ka wabiok.
Ba noa bayewa yaa a chali jo nuru
boanni sunsun a deri piilim a na ate
ku a jueli a weeni ayen,

15 "Nidɔaba, ka' boa ate ni a nyɛ dila? Tama dek ka nurubisa ase nama me la. Tama bo dela kama ayen ti mooli Naawen wamanjsanja a sak ni ate ni tagri a basi ɳankayaataŋa de chaab abe ni va Naawen dii ale vua a nyɛ wenzuk ale tɛŋ ale nyaataŋa ale ɳanta baai meena ale bo ba po la.

16 Dila po dila powa, Naawen jam
basi kama ate waai meena a va ba
dek ale a yaali siuk kuui la.

17 Alege wa va ka wie nna yegayega nyin a nye ayen ku sak nuruba ayen wa vua kama. Wienja de ale wa a te ni nyiam ate bu nyini wenzuk a jam diipo ale magsi la, wa a basi ate ni njanborintanya a nye a niak diipo meena ale magsi la, wa a te ni nandiinta ate ni de a chak, ale a basi ate ni suniimanya a sueri ale supeentik.”

¹⁸ Tuimtomdōma ale jam poom a biisi wieŋa de meena la, ba jam nam ka nna yegayega ate nuruma a basi kaab kaai ate ba jam ayen ba kaab a te ba la.

¹⁹ Juuma ba gela ale jam nyini Antiotik ate ka bo Pisidiya ale Ikoonium teñsanja la a jam. Bala ale jam nyé ate nuru bɔanni a va ba Juuma ale a yaali dii la. Ba yaa yik Poɔl a pa tintana a yuk wa a vuuri a ta nyini teñka po a nyini. Ba ale jam nyé wa dila la ba jam a poli ayen wa kpi kama.

²⁰ Alege Yeezu ኃaanjiirima ale jam gilim wa. Dila ኃaanjnyiñ ate wa yaa yiri a ኢman ga jo ተንكا po. Vari ale veenti la, wa ale Banabas a yaa cheñ Daabe ተንكا.

21 Dula jigini, Pooł ale Banabas a
jam sak Naawen wamansana a nya

ŋaaŋviiriba ka nna yegayega. Ba yaa pilim ŋmani Lisitira ale Ikoomium, a zaani dula a cheŋ Antiok ate ka bo Pisidiya po la.

22 Jigaŋa de meena, ba kasim jam a denſi ka ḥaaŋviirima kpa, a weeni ba ayen ba kasim ta siaka ale Yeezu. Ba jam maa sak ba ayen, "Ku a fe kama ayen ti nya ninam yegayega abe ti ge jo Naawen Naamu po."

23 Pool ale Banabas ale Kirisita
bisanya ale a tu chaab la a yaa maa
chaab a bobi noa a puusi Naawen
a yaa lueri kpaga a ta nyini Kirisita
bisanya ale a tu chaab tøga tøga la
po. Pøol ale Banabas a yaa pa ba nyo
Nyønøwa waai ate ba ta siaka ale wa
nalimnyiini la nisima po.

²⁴ Ba yaa jam va Pisidiya təŋka po
a taam chen Pamfiliya təŋka.

25 Dula jigini ba jam sak Naawen wamanjsa Periga me po ale ge a chen Ataliya tənka.

26 Ba yaa zaani dula a jueli ɳaarun
a pilim ɳman Antiok juijui ate
Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a lin
pa ba a nyo Naawen nisima po ayen
wa maari ba ate ba baga tom wa
tuimanja ɳaai ate ba yaa tom nueri
nna la.

27 Ba ale jam paari Antiok la, ba yaa tigsi Kirisita bisaña ale a tu chaab la meena a nyo jigi yen a weeni sak Naawen ale pa ba a tom dii meena la. Ba weeni a sak ba wa ale lagi siuk ate baai ale kan daa Juuba la a maa ta siaka.

28 Pooł ale Banabas a jam goa dula
jigini kama ale ḥaanyviirima meena
ate ku beni nna yegayega.

15

¹ Nuruba ale jam nyini Judia a jam Antiok təŋka a deri piilim a sak baai ale ta siaka ale Yeezu la sinsaga ayen, "Nuru karo a baga nya varibasika ase ka kula nyɔnɔwa a nin gebi wa yoanni ase Moosis Sinsanŋa ale a sak dii la."

2 Dila nyin la Pööl ale Banabas a yaa jam ta nampaga nna yegayega ale ba. Baai ale ta siaka la a yaa lueri

Pool ale Banabas ale baai ale ta siaka la gela a bo Antiok la ayen ba cheñ Jerusalem a ga nya tuimtomdoma ale kpanña wanni de zuk.

³ Kirisita bisaña ale a tu chaab la a yaa basi ba siuku po ayen ba cheñ. Ba ale jam va Fonia ale Samaria teñsana po a cheñ la, ba yaa va ba Kirisita be chaama ale bo dula la jigi, a yaa weeni sak ba ayen nuru baai ale kan daa Juuba la a tagri va Naawen. Wa paalina de ate ba weeni a sak ba la yaa ta masim ale supeentik a jam ba meena jigi.

⁴ Ba ale jam paari Jerusalem la, Kirisita bisaña ale a tu chaab la ale ba kpanña ale tuimtomdoma a jam maa chaab a nyε ba tia kama ate ba weeni a sak ba meena Naawen ale pa ba a tom tuima dii la.

⁵ Ba ale ga weeni nna a nueri la, baai ale ta siaka la gela baai ale ka Farisiima po nuruba la, a yaa yiri zaani ñmai a weeni ayen, "Ku a fe kama ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuana. Ku a fe kama me ayen, ba kaam ba ayen ba a zuli Moosis Sinsanña ale a weeni dii la."

⁶ Tuimtomdoma ale kpanña a yaa tu chaab ayen ba biisi wanni de.

⁷ Ba ale nak nampaga di nying ate ku beni la, Piita yaa zaani a biisi ayen, "M suaata, nama dek seba ayen a ta nyini dila po dila po, Naawen ale jam lueri mi a ta nyini nama po a nyini ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la, Naawen wamanña ate ba wom abe ba ta siaka ale ña.

⁸ Naawen waai abe ale seba nurubiik meena popola ale ka dii la, a te Naawen Chiika baai ale kan daa Juuba la kama ase wa ale te tama me dii la ayen ku sak ayen wa ta yaalika ale ba kama ase wa ale ta yaalika ale tama me dii la.

⁹ Naawen nyε ba jigi kama ase wa ale a nyε, tama jigi dii me la. Siuk kula po, wa va ka ba siaka ale wa a yaa sugri ba wabaataña ba suniima po a basi.

¹⁰ Yøgyøgla de, ka boa ale soa ate nama a yaali ayen ni pa jib kpeemu

de buui ate ti kokpiensanja a yaase tama dek an baga ji bu la ayen ñaanviirima ji? Ni dan a nyε nna, ni a nyε ka Naawen a nya.

¹¹ Alege tama seba a chak kama ayen tama ale va ti Nyɔnɔwa Yeezu niaka nying a nya varibasika ase bala me a le nya dii la."

¹² Ba meena tuka po a kasim jam goori ka nna chorototo, ale a wom Pool ale Banabas ale jam a weeni Naawen ale pa ba a tom wakperikaliisa ale baai ale kan daa Juuba po dii la.

¹³ Pool ale Banabas ale ga biisi nueri la, Jeemsi yaa tulisi ayen, "M suaata, ni meena lagi tue a wom mi.

¹⁴ Ni wom Simon Piita ale togi Naawen ale liñ nyε dii a sak baai ale kan daa Juuba la a yaa piilim lueri ba po ba gela a soa ba la.

¹⁵ Ase Naawen biisiteerɔma ale ñmarisi Naawen Gbañka po a weeni a magsi chaab ale nyaku de la. Ba ñmarisi weeni ayen Nyɔnɔwa a weeni:

¹⁶ 'Nyaku de ñaañnying, m le pilim jam a nyε ate Deivid yenni ale lo la a ñman zaani.

M le ñman pilim se di juijui ale lo la, abe m nyε ate di ñman pagra.

¹⁷ Ate nurubiik meena a jam mi jigi.

Baai meena ale kan daa Juuba ate mi wi ba ayen m nuruba la, bala meena ale jam mi jigi.

¹⁸ Nyɔnɔwa ale weeni nyaña de meena a ta nyini dila po dila po.'

¹⁹ Jeemsi yaa ñman biisi a chen a weeni ayen, "Dila nying mi a poli kama ayen ti kan a daani baai ale kan daa Juuba a yaa tagri a va Naawen la.

²⁰ Ku magsi ka ti ñmarisi gban a te ba a weeni ba ayen, ba kan a de bogluta ñandiinta dii nying la, ñandiin tila an welema. Ti weeni ba me ayen ba kan bobo nipoñk baai ale kan daa ba pooba la a goa, abe ba kan a ñobi jaab buui ate ba an togri la lammɔa abe ba kan a de ziim.

²¹ Baai ale kan daa Juuba la, le deri siak nyanya de kama, boan nyiñña ba seba kama ayen Juuma baai ale bo juijui meena ale ba la, ba sak Moosis Sinsanña de kama ate ku beni yegayega. Ba be wom ale karim ña kama ba tuka diinanya po ba Vuusum Daanja meena po.”

²² Tuimtomdoma ale kpanja ale Kirisita bisaña ale a tu chaab la a yaa maa chaab a poli ayen ku nala kama ate ba lueri nuruba a ta nyini ba po a tom ba ale Poɔl ale Banabas ate ba chenj Antiok. Ba yaa lueri nuruba baye baai ale ta siaka la a te ba zula nalinnyiini la. Nuruba bayewa ale Judas (waai me ate ba a wi wa ayen Baasabas la) ale Silas. Ba yaa tom ba ayen ba ta gbanja a chenj.

²³ Ba ale jam ñamarisi gbanja a weeni dii la ale nna ayen,

“Tama ni suaataja tuimtomdoma ale kpanja a maa chaab a puusi ti suaataja baai ale potim kan daa Juuba a nyini biam po ate ba bo Antiok ale Siriya ale Silisiya teñsaña la.

²⁴ “Tama wom ayen nuruba gela ale nyini tama po a jam biisi wie ate ña daani ni ale nyę ate ni popola kaasi. Ti a weeni a sak ni kama ayen ni nya nuru bala an tuesi sinsanña tama jigi ayen ba jam biisi dila.

²⁵ Dila nyiñ ate tama meena a nyę tuka a yaa poli ate ti yaa siak a lueri nuru ba gela ayen ba va Poɔl ale Banabas ti sua tii ate ti marin la a jam ni jigi.

²⁶ Poɔl ale Banabas ka nuru baai ale pa ba nyuwo a da ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyiñ la.

²⁷ Dila nyiñ ate ti yaa tom Judas ale Silas ni jigi. Ba ale poom weeni a sak ni dii meena wuu ate ti ñamarisi gbanja de po la.

²⁸ “Naawen Chiika ale tama a maa chaab a siak kama ayen ti kan pa jib bu choa a ji ni. Ti ta ka wieña de nyiini ayen ti weeni a sak ni. Ku a fe kama ayen ni va ña.

²⁹ Wieña de ale, Ni kan a de bogluta ñandiinta, ni kan a de ziim, ni kan a ñobi jaab buui ate ba an togri la lammaa, ni kan a bobo nipoɔk baai ale kan daa ni pooba la a goa. Ku a le nala kama ase ni a le kan a nyę wieña de.

“Ni boro nalinnyiini.”

³⁰ Ba ale ñamarisi gbanja nna a ga nueri la, ba yaa tom Poɔl ale Banabas ale ba vaanchaama ayen ba ta ka cheñj Antiok. Ba ale ga paari la, ba yaa tigsi baai ale ta siaka la ate ba jam jigi yeñ a yaa te ba gbanja.

³¹ Ba ale ga karim ka a nueri la, gbanja wierja a yaa ta supeentik a jam ba jigi.

³² Judas ale Silas dek abe jam ka Naawen biisiteerøba. Ba yaa bo ale ba a deñsi ba kpa ayen ba nya pagrim.

³³ Ba ale ga dalin maga dega la, Antiok demma yaa te Judas ale Silas siuk ale suyogini ate ba pilim chenj baai ale tom ba la jigi.

³⁴ Alege Silas jam nya kama ayen ku nala kama ate wa wari dula.

³⁵ Alege Poɔl ale Banabas a jam wari ka Antiok a gum chaab ale nuruba chaab ate ba maa chaab a yaa sak nuruma Nyɔnɔwa wannni.

³⁶ Ku ale ga beni maga dega la, Poɔl a yaa weeni Banabas ayen, “Basi ate ti pilim ñmani cheñj jigi ñaai meena ate ti sak Nyɔnɔwa wannni la a ga nya ase Kirisita bisaña a nyę ka se.”

³⁷ Banabas a jam a yaali kama ayen Jɔɔn Maak a maa va ba a chenj.

³⁸ Alege Poɔl an jam poli ayen ku magsi ayen Jɔɔn Maak a maa va chenj dii nyiñ la wa an jam maa boro ale ba ate ku ga paari ba tuini kpeglelimka. Wa jam zaani ka Pamfiliya teñka a basi ba.

³⁹ Nampaga a yaa deri jam ba sunsuñ ate ba poori chaab tɔgatɔga. Banabas a yaa yik Maak ate ba jueli ñaarun a cheñj Saipurus teñka

⁴⁰ ale ge ate Poɔl me a lueri Silas ate baai ale ta siaka a yaa pa ba nyę.

Naawen nisima po ayen wa nya ba zuk ale wa niaka,

⁴¹ ate ba chej Siriya ale Silisiya teñsaña a ga a deñsi Kirisita bisaña ale a tu chaab la kpa dula a te ba pagrim.

16

¹ Pooł yaa nyini Siriya ale Silisiya teñsaña a chej Daabe ale Lisitira. Kirisita bisaña wanyi ale jam bo Lisitira. Wa yoi jam ale Timoti. Wa mawa jam ka Juu a ta siaka ale Nyɔnɔwa. Alege Timoti kowa jam ka Giriki deno.

² Kirisita bisaña meena ale jam bo Lisitira ale Ikoonium la, a kasim jam a pak Timoti kama.

³ Pooł a yaa jam a yaali ayen wa maa va a chej. Pooł yaa gebi wa yoanni dii nyin la, Juuma meena ale jam bo dula jigini meena la, a jam seba ayen Timoti kowa ka Giriki deno.

⁴ Ba ale jam va teñsaña po a taam la, ba jam weeni sinsaňja meena ɣaai ate tuimtomdɔma ale kpaňja meena Jerusalem teñka a sak baai ale ta siaka la kama. Ba weeni ba me ayen ba chiib a va sinsaňja.

⁵ Kirisita bisaña ale a tu chaab la siaka a yaa ɣmasi pagra a gum du ate ba jam a piisi daa meena a gum du.

⁶ Ba yaa jam chej a va Firijiya ale Galatia teñsaña dii nyin la, Naawen Chiika an jam te ba siuk ate ba sak Naawen wamaňsaña Asia teñka po.

⁷ Ba ale jam paari Misiya teñbanni la, ba jam poli kama ayen ba chej Bitiniya teñka alege Yeezu jam tom ka Naawen Chiika ayen wa weeni ba ayen ba kan chej.

⁸ Ba yaa va Misiya teñka a taam sin Torowas teñka.

⁹ Ku yaa nye Pooł jigi yokku ase wa goa daasim kama la ate wa nya Masidoniya deno a za wa teñ a saalim wa a weeni ayen, "Taam jam Masidoniya dela a maa maari ti."

¹⁰ Wa ale ga nya nna la ase goad-aasima la, ti yaa yiri a gomsi ayen ti

chej Masidoniya a poli weeni ti dek ayen Naawen weeni ti ayen ti chej ka dula a ga sak ba wa wamaňsaña.

¹¹ Ti yaa jueli ɣaaruŋ a zaani Torowas a gaam taam chej Samotirras. Vari ale veenti la, ti yaa ɣman chej Niyapolis.

¹² Ti yaa zaani dula a basi ɣaarunku ale ge chej Filipai, ka Masidoniya teñsaña po teñ kpieŋ la. Aroom demma ale ba kpaga ale jam bo teñka de po a nya ba zuk. Ti jam bo teñ kala ate ku beni magla.

¹³ Juuma Vuusum Danni ate ti yaa basi teñka po alege chej sinj benni noai juijui ate ti jam a poli ayen ti le nya jigi ale Juuma a tigsı chaab a boro a nye Naawen puusa la. Ti yaa jam kala a biisi ale nipɔk baai ale jam tigsı chaab a kala dula la.

¹⁴ Ti ale jam boro a biisi la, nipɔk wanyi ate ba a wi wa ayen Liidiya ale jam a wom dii ate ti jam a biisi la. Wa jam nyini ka Tayatira. Wa jam ta ka garuk sobta a gerim. Wa jam ka waai ale a te Naawen zula nna yegayega la. Dila nyin la, Nyɔnɔwa yaa lagri wa popolanya ate wa a wom Pooł ale jam a weeni dii la.

¹⁵ Wa ale wa dɔkdemma ale ga tuesi soka a nueri la, wa yaa wi tama a weeni ayen, "Nama a dan sum siak kama ayen mi ta siaka ale Nyɔnɔwa, ni be jam mi yenni a goa." Wa jam weeni dila ate ku yik tama kama ate ti va wa a chej.

¹⁶ Da yeñ ate ti jam a chej juijui ate Juuma a tigsı chaab a puusi Naawen la, ate nipɔkbili wanyi, wa jam ka yomo a yaa tu ti siuku ninj. Chichiribaata ale jam ta wa ate wa baga a weeni chum dii po wie. Baai ale jam soa nipɔkbili yomowa de la, ba basi kama ate wa yaa a porisi a nya ligra nna yegayega a te ba.

¹⁷ Wa yaa jam kaari a wi Pooł ale tama a weeni ayen, "Nuruma de ka Naawen kpeeni tomteerɔba. Ba a mooli a sak ni ka ni ale ni nye dii ate ni nya varibasika la."

¹⁸ Wa jam nye nnala ate ku paari ka daa dii choa ate ku yaa puuri Pooł

sui nna yegayega ate dai dila danni P̄oɔl yaa virim a weeni chichiribioku ale bo wa zukku po la ayen, "Yeezu Kirisita yonni nyinj ate mi a weeni fu ayen fi nyini wa zuk po a nyini." Chichiribioku a yaa deri basi wa dula jigini nna nwuli.

¹⁹ Nip̄ɔkbilika nyamma ale ga miŋ ale ba an ŋman baga a nya ligra la, ba yaa yik P̄oɔl ale Silas a vuuri ba a ta ba cheŋ kpaŋja jigi yaba peelimu po.

²⁰ Ba yaa ta ba jam Aroom tɛŋka kpaŋja jigi a weeni ba ayen, "Nuruma de ka Juuba. Ba be a daani ka ti tɛŋka demma.

²¹ Ba a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va tama Aroom demma sinsaŋŋa la. Ku be a fe kama ayen ti kan nyε dii ate ba a weeni ti la."

²² Nuru bɔanni a yaa maa gum ba po a yaa tu chaab ale P̄oɔl ale Silas.

Ate kpaŋja a yaa yik P̄oɔl ale Silas gattanja a dari cheeri ale weeni ayen ba miiri ba.

²³ Ba ale miiri ba nna yegayega la, ba yaa ta ba a ga lik ale ge weeni likka dɔkku limsidɔwa ayen wa ŋmasi lik ba nalimnyiini.

²⁴ Limsidɔwa ale ga wom nna la, wa yaa ta ba taam niŋnij dɔkku a lik a yaa pa duok kpiŋ ate ba keri vie, ku dobra nna yegayega a pa ba naŋsanja a su du.

²⁵ Alege goota po sunsun ale ga paari la, P̄oɔl ale Silas a yaa jam boro a puusi Naawen ale a yi yiila a pak Naawen. Baai ate ba jam maa yik ba a lik la, a yaa jam a wom P̄oɔl ale Silas ale a nyε dii la.

²⁶ Tɛŋka a yaa deri choa nna yegayega ate likka yenni me a choa ate ku an bola beniya ate diinajja noaŋja a deri lagri, ate choroma ŋaai ate ba pa bobi ligrima la a yaa deri gebi me.

²⁷ Likka yenni limsidɔwa a yaa yiri ga a nya ale likka yenni noaŋja a lagriya. Wa yaa yeeri gebi woŋ ayen wa ko wa dek dii nyinj la, wa jam a poli kama ayen nuruma a nyini chali be kama.

²⁸ Wa ale jam boro a ayen wa nyε dila la, P̄oɔl yaa nya a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni wa ayen, "Kan te fi dek tuem, ti meena bo ka dela."

²⁹ Limsidɔwa yaa wi ayen ba ta bolim a jam a yaa chali jo yenni po ate yɔgsum yik wa ate wa nyinjka yaa a gok nna pampam ate wa yaa lo P̄oɔl ale Silas niŋ

³⁰ a yaa ta P̄oɔl ale Silas a nyini peelim ate wa yaa weeni ba ayen, "M koba, ku a fe ayen m nyε ka se ate m nya varibasika?"

³¹ Ba yaa tulisi wa ayen, "Ta siaka ale Nyɔnɔ Yeezu, ale fi le nya varibasika, fi ale fi dɔkdemma meena."

³² Ba yaa sak wa ale baai meena ale bo wa yenni po la Nyɔnɔwa wanni.

³³ Dila powa degadega yok kula ate nuruwa a yaa yik ba a sugri ba niraja ate ba deri te wa ale wa dɔkdemma soka.

³⁴ Wa yaa ta ba jo wa dɔkku a nyε ŋandiinta a te ba. Wa dɔkdemma meena sue a yaa jam peenti nna yegayega dii nyinj la, ba ta siaka ale Naawen kama.

³⁵ Vari ale ga veenti la, Aroom tɛŋka kpaŋja a yaa tom limsidɔba ale tuntomiŋ ka de ayen, "Ni basi ate nuru bala cheŋ."

³⁶ Limsidɔwa yaa weeni P̄oɔl ayen, "Aroom tɛŋka kpaŋja a tom weeni kama ayen m lagi fi ale Silas a basi. Dila nyinj yɔgɔyɔgl̄a de, ni nyini cheŋ ale suyɔgini."

³⁷ Alege P̄oɔl yaa tulisi ba ayen, "Ba an nya ale ti kaasi wari ya, alege ba nak ti ate waai meena a nya. Tama ka Aroom dem. Ba nak ti a yaa ta ti ga yuk basi likka dɔkku po. Alege yɔgɔyɔgl̄a de, ate ba yaa a yaali ayen ba basi ti ate nuru kan seba ku noai po? Aawo, dila kan tom! Ku a fe kama ate Aroom kpaŋja dek a jam dela jigini a lagi ti a basi."

³⁸ Limsidɔma a yaa ga weeni ate Aroom tɛŋka kpaŋja wom. Ba ale ga wom ayen P̄oɔl ale Silas ka Aroom demma la, yɔgsum yaa yik ba

³⁹ ate ba chenj a ga weeni ba ayen ba kaasi ale ge yaa lagi ba ate ba nyini a yaa saalim ba ayen ba basi təŋka po.

⁴⁰ Pɔɔl ale Silas a yaa basi likka dɔkku ale ge chenj Liidiya yenni. Dula jigini, ba yaa tu chaab ale Kirisita bisinsila a yaa biisi wie a deŋsi ba kpa ale ge yaa basi ba ale chenj.

17

¹ Pɔɔl ale Silas a yaa ɻman va Amfipolise ale Apoloniya təŋsaŋa a taam chenj Tesalonika təŋka. Juuma tuka yeri dinyi ale jam za Tesalonika po.

² Ase Pɔɔl nyiem ale a nyε dii la, wa yaa chenj ga jo tuka yenni po. Wa jam bo ka dula ate ku paari Juuma Vuusum Danni ku noa buta a jo ba tuka yenni po a pa Naawen Gbaŋka a biisi a dalŋ ale ba a

³ tɔgi Gbaŋka wienj a kie a sak ba ayen ku sak ba ayen ku jam a fe kama ayen Kirisitawa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la a nam ate ba yik wa a ko ale ge ate wa ɻman yiri kum po. Pɔɔl yaa weeni ayen, "Kirisitawa de ate Naawen puulim ayen wa le tom ate wa jam la, ale Yeezu. Be ka wala wie ate mi ta jam ayen m biisi a sak ni."

⁴ Juuma ale wom nna la ba gela a yaa sum siak ayen Pɔɔl ale a biisi dii la ka wensie a yaa pa ba dek a gum chaab ale Pɔɔl ale Silas. Giriki demma me yegayega baai ale a chali Naawen la, ale nipooba ba gela baai ale chim nuru kpeenta la bala meena jam siak kama a maa va Pɔɔl ale Silas.

⁵ Alege Juuma a yaa jam a de nyuri ale Pɔɔl ale Silas. Juuma yaa yik təŋka po nuru baai ale kan a yaali tuima ale a yaali kpaliŋsa a bo təŋka po siuk kpeentanja niŋsa a nyiem a chenj la a nyo jigi yeŋ ate ba yaa maa chaab a nyε ate supuurim a jam waai meena jigi təŋka po ate ba a nuemu nna yegayega. Nuruma yaa

nyε dila a chali chenj nuru wanyi ate ba a wi ayen Jeesin la yeri po. Ba jam a poli ayen ba a gisi ka Pɔɔl ale Silas dila ate ba dan nya ba abe ba yik ba a ta nyini peelim a te nuruma.

⁶ Alege ba ale jam nyε dila ale ge ba an nya ba la, ba yaa yik Jeesin dek ale Kirisita bisaŋa gela a vuuri a ta ba jam təŋka kpaŋŋa jigi a yaa a nuemu ate ku a jueli a weeni ayen, "Nuruma de a ta ka daanika a jam jigi meena. Yɔɔgɔŋla de, ba ale nna a jam tama təŋka po

⁷ ate Jeesin a yaa basi ate ba bo wa yenni po. Ba meena a kaasi ka Aroom təŋka nakpionŋku Siiza sinsaŋŋa. Ba a weeni kama ayen nakpionŋku choa ale boro. Wa yoi ale Yeezu."

⁸ Təŋka po kpaŋŋa ale nuruma ale wom nna la, ku yaa ta popola tɔgatɔga nna yegayega a jam ba jigi.

⁹ Kpaŋŋa yaa basi ate Jeesin ale mbala a tuni ligi ɻnaai ale magsi ba tuni la, abe ba basi ba ate ba yaa chenj.

¹⁰ Təŋka la demma a jam a zunchoŋ Tesalonika demma de ale Naawen wamaŋsaŋa womka kama. Ba kasim jam lagi ba tue meena nalimnyiini kama a wom wamaŋsaŋa. Daa meena ba a karim ale a zamsi Naawen gbaŋka wienj a kama ayen ba nya ase Pɔɔl ale a biisi dii la ka wensie ya.

¹¹ Juuma yegayega a jam ta siaka kama ale wamaŋsaŋa. Giriki təŋka nipooma yegayega baai ale chim nuru kpeenta la ale Giriki demma nidɔama a jam maa ta siaka kama.

¹² Alege Juuma baai ale jam bo Tesalonika ale wom ayen Pɔɔl sak Naawen wanni Beria təŋka me po la, ba yaa ɻman jam dula me a yik nuruba a nyo jigi yeŋ a paasi ba ayen ba ta daanika a jamu.

¹⁴ Kuna bulu beniya ale ge ate Be-
ria demma Kirisita bisaña a basi ate
Pooł a cheñ nya kpeema kunkonini,
alege Silas ale Timoti a yaa wari
Beria.

¹⁵ Nuru baai ale jam ta Pooł a cheñ
ayen ba basi la, a jam ta wa a cheñ
paari ka Atens ale ge pilim ɻ̄manı
Beria. Pooł jam te ba ka tuntomıñ
ayen ba weeni Silas ale Timoti ayen
ba dan nya siuk yøgyøgla de ba jam
wa jigi.

¹⁶ Pooł ale jam bo Atens teñka a
limsi Timoti ale Silas la, wa yaa jam
nya ale bogluta a kasim jam sueri
teñka de po meena. Nyaku de a yaa
jam te wa supuurim nna yegayega.

¹⁷ Daa meena wa kasim jam a
dalinj kama ale Juuma ale baai ale
kan daa Juuba ale a chali Naawen
la ba tuka yenni po. Daa meena me
wa jam maara a dalinj kama ale nuru
baai meena ale bo yaba peelitaña po
la.

¹⁸ Sagroba ale jam boro. Ba jam
ka tøgatøga buye. Ba bunyi wa
yoi a jam ale Epikuriyos demma.
Bunyiwa me yoi a jam ale Sitooyik
demma. Epikuriyos demma ale
Sitooyikma sagroma me a jam maa
nak nampaga kama ale Pooł. Ba gela
a jam bek wa ayen, "Nuruwa de a
ti an za a nak ka boan jaab gungoñ
dila?"

Ba gela me weeni ayen, "Ku a nyę
ase wa a biisi ka teñsa si chaab
bogluta wie la." Ba weeni dila kama
dii nyin la, Pooł a yaa biisi a magis
chaab ale ka Yeezu ale kpi ale ɻ̄man
yiri kum po dii la.

¹⁹ Dila nyin la, ba yaa weeni Pooł
ayen wa jam sagroma kpanja tuka
jigini ate ba a wi ayen Ariyapagus la
a jam siak wiik. Wa yaa siak a jam
ate ba yaa bek wa ayen, "Pooł, tama
a yaali kama ayen fi weeni a sak ti
sinsak paali ɻ̄nai ate fi a sak la kiri.

²⁰ Ti ale wom ale wie ɻ̄nai ate fi a
weeni la gela ka wachansa ti tue po
la ate ti a yaali ayen fi weeni ɻ̄nai
a sak ti."

²¹ Ba jam bek Pooł nna kama dii
nyin la Atens demma ale nicham
baai ale maa bo teñka po dula la
a nyiem kasim a yaali ayen ka ba
a weeni chaab abe ba a wom me
wa paala ale popola paala wie. Ba
nyiem ɻ̄man ka wari wari a nyę a
gum nna po.

²² Pooł yaa yiri zaani Ariyapagus
nuruma niñ a weeni ba ayen, "M
nya kama ale nama Atens demma a
yaali Naawen wie ka nna yegayega.

²³ Dii nyin la, mi ale kasim va
teñka po a taam la, mi nya jigi ɻ̄nai
meena ate ni a kaab la ale bogluta
ate ni se zaani a ɻ̄marisi kunyi nyin
ayen, 'Naawen dii ate ti ze la.' Ni
be basi ate m weeni a sak ni ayen
Naawen dii ate ni a te di zula alege
ni ze di la, ka Naawen dila ate
yøgyøgla de mi a biisi di wari a sak
ni.

²⁴ Wa ka Naawen waai ale nyę
teñka meena ale jaab buuri meena
ale bo ka po la. Wa ka waai ale
ka wenjazuk ale teñzuk Nyōno
la. Wa be an bo daa yeri ɻ̄nai ate
nurubisa se la po.

²⁵ Yaase ku be kan fe kama ayen
Naawen pa nurubiik ate wa nyę
wari a te wa. Dii nyin la ka wala dek
ale a te nyuvuri jaab buuri meena.
Be ka wala me ale a te nurubiik
meena jaab buuri meena me.

²⁶ Wa liñ nyę ka nuru yeñ, a yaa
va nuru wala nyin a nyę nuru bɔari
tøgatøga teñzuk de meena. Ka wa
dek me abe ale poli diipo ate teñsa
tøgatøgaka teñzuk de ale boro a beni
la. Wala dek me abe ale daani
teñbananja a te teñsa tøgatøgaka
teñzuk de.

²⁷ Naawen nyę nyaña de meena
kama ayen ku basi ate nurubiik
nyiem a gisi wa ate da dii dai ba
baga a nya wa. Alege, ni basi ate m
weeni a sak ni ayen Naawen mɔata
ti ka nna farafara

²⁸ ase nuru wanyi ale weeni dii
ayen,

'Ka wala ale basi ate ti vua a nyiem
a cheñ ale boro.'

Ku a nyε ase ka ni dek nuruma ale
ηmarisi dii ayen,

'Tama me ka wa bisa la.'

²⁹ Tama a be dan ka Naawen bisa, ku
a fe kama ayen ti kan a poli ayen wa
a neensi ka kuta a yaase tintana ate
nurubiik a pa wa dek yam a peesi ba
la.

³⁰ Diipo ate nurubiik a jam ze
Naawen la, wa an jam te nurubiik
waalika ase ku ale magsi ayen wa te
ba dii la. Alege yøgøgla de, wa yaa
a weeni nurubiik meena jigi meena
kama ayen ba tagri basi ba wabaata
tuimanja tomka.

³¹ Boan nyiñja, wa dak ka dai ayen
dai dila danni abe wa pa nuru wanyi
ate wa lueri ayen wa va wala nyiñ a
bo tønzuk de meena wensie buusa.
Nuru wala abe ale wa nak a yiri kum
po ayen ku basi ate nuru meena
seba chak nalimnyiini ku le sum nyε
kama."

³² Nuruma ale wom ale Pøøl a biisi
magsi chaab ale yiri kum po wie la,
ba gela a yaa jam nyε wa a la. Ba
gela me a weeni ayen, "Ti ηman a
yaali kama ayen fi biisi nyaku de wie
ate ti wom."

³³ Pøøl a yaa basi tuka jigini ale
chenj.

³⁴ Nuru ba gela ale jam maa gum
wa po a ta siaka ale Yeezu. Nuruma
de po wanyi yoi ale Daanisios. Wa
jam maa ka Ariyapagus kpañña po
dinyi. Nipøøk me ale jam maa ta
siaka. Wa me yoi ale Damaris.
Nuruba ba chaab me a jam maa ta
siaka a gum du.

18

¹ Pøøl ale ga biisi ale Ariyapagus
kpañña tuka a nueri la, ku ηaañnyiñ
ate wa yaa basi Atens ale cheñ
Korinti.

² Dula jigini wa yaa nya Juu wanyi,
ate ba a wi ayen Akiila. Ba biak
wa ka Pontus tøñka. Wa ale wa
pøøk ale jam nyini Italiya tøñka jam
daanja de. Wa powa yoi ale Pirisila.
Ba jam nyini tøñ kala jam kama
dii nyin la, Nakpionku Kilødiyus ale
jam te wada ayen Juuma meena basi

Aroom tøñka. Pøøl yaa cheñ ayen
wa nya Akiila ale wa powa.

³ Wa jam a goa ale ka bala ale
a tom ale ba dii nyiñ la Pøøl jam
a baali ka duñsa gbañsa a da ase
Akiila ale wa powa ale jam a nyε dii
la.

⁴ Juuma Vuusum Daanja meena wa
nyiem jam ta ka biik ba tuka yenni
po ale Juuma ale baai ale kan daa
Juuba la a biisi ale a poli ayen wa
dan baga abe wa nyε ate ba ta siaka
ayen wa ale a biisi dii la ka wensie.

⁵ Silas ale Timoti ale nyini Masi-
doniya a jam la, ba jam a paari ale
Pøøl yaa kasim jam pa ka daanja
meena wa boka po a kasim a sak Ju-
uma Naawen wamañsaña a biisi ate
ku a lagri ayen Yeezu ale Kirisitawa
waai ate Naawen weeni ayen wa le
tom ate wa jam la.

⁶ Nuruma ale jam a weeni ale a
biisi wa a kaasi ayen ba kan yaali
wa ale a weeni dii la, Pøøl me yaa
kpaanti wa gattaña paasuku ayen ku
sak ba ayen wa a kaam ba kama a
weeni ayen, "Ni dan be nama dek
ale soa dila. Ku daa mi niñja a zaani
yøgøgla de a ta a cheñ m le cheñ ka
nuru baai ale kan daa Juuba la jigi."

⁷ Pøøl yaa basi ba ale cheñ nuru
wanyi waai ale kan daa Juu la yeri.
Wa yoi ale Titus Jasitus. Wa jam
ka waai ale a chali Naawen nna
yegayega la. Wa yenni jam za mɔata
ka Juuma tuka yenni.

⁸ Nuru waai ale jam chim tuka
yenni kpagi la yoi ale Kirisipus.
Wala ale wa døkdemma meena a
jam ta siaka kama ale Nyɔñowa.
Nuruba yegayega me Korinti tøñka
a jam maa wom wamañsaña kama
a yaa ta siaka a tuesi soka.

⁹⁻¹⁰ Yok kunyi ate ku yaa nyε Pøøl
jigi ase wa goa daasim kama la ate
wa nya Nyɔñowa ate wa weeni ayen,
"Kan chali yøgsum, boan nyiñja, mi
bo ale fu, kama. Nuru karo a baga a
te fi tuomøa. Kan sina, a biisi boan
nyiñja, mi ta ka nuruba yegayega
tøñka de po, baai ale a limsi ayen ba
wom mi wanni."

11 Pɔɔl jam bo dula jigini ate ku paari ka bein ale geli a sak nuruma Naawen wanni.

12 Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Galiyo, ate Aroom tɛŋka a jam lueri wa ate wa chim Gomina a tagri Aroom tɛŋka zuk a ga bo Korinti tɛŋka a nya Akaaya tɛŋka zuk. Diipo ate nuruwa de a jam chim Akaaya Gominawa la, dila powa ate Juuma a jam maa chaab a yik Pɔɔl ale pagrim a ta wa cheŋ dɔk kuui ate Aroom demma a biisi biisaŋa la.

13 Ba jam a weeni kama ayen, "Nuruwa de Pɔɔl, a kasim pii ka nyiŋ a paasi nuruma ayen ba a te Naawen zula ḥaaŋi ale kan a va sinsaŋja ale a sak dii la."

14 Pɔɔl ale deri lagi noai ayen wa biisi a vari wa dek basi la, Galiyo yaa weeni Juuma ayen, "Ku daam dan ka wari dii ale ka wabiok a yaase wakaasuj ate wa nyɛ, ku te nala kama ate m ta chichiiba ale nama Juuma nna,

15 alege ku ka wa dii ale ka nampaga wari a magsi chaab ale wie ḥaaŋi ate ni pa a biisi la, ale nuruba yue la, ale sinsak ḥaaŋi ate nama nyiini a va la, ku a fe kama ayen ni dek abe biisi a magsi chaab. Mi kan chim wienja de chaab boteero."

16 Galiyo weeni dila ale ge yiak ba ate ba nyini biisa dɔkku po a nyini.

17 Ba meena yaa yik Sositenisi waai ale jam ka tuka dɔkku kpagini la a zaani biisaŋa dɔkku niŋ a nak. Alege dila an jam daani Galiyo ale magla me.

18 Pɔɔl jam bo Korinti tɛŋka ale Kirisita bisaŋa ate ku beni ka nna yegayega. Da yeŋ wa ale Pirisila ale wa chorowa Akiila a yaa banti ba ale ge jueli ḥaarunj a cheŋ Siriya. Ba ale jam zaani Kenkeriya ayen wa jueli ḥaarunju a cheŋ la, Pɔɔl jam poni wa zukku kama, dii nyiŋ la wa pe kama a magsi chaab ale dila.

19 Ba ale jam paari Efisos tɛŋka la, wa yaa basi Pirisila ale Akiila dula

jigini. Pɔɔl yaa biisi biik ale Juuma ba tuka yenni po.

20 Ba yaa weeni wa ayen wa goa magla ale ba alege Pɔɔl zeri

21 alege weeni ba ayen, "Ku dan ka Naawen yaalika m le pilim ḥman jam ni jigi." Pɔɔl weeni dila ale jueli ḥaarunj a zaani Efisos a cheŋ.

22 Wa ale jam paari Siizariya la, wa yaa cheŋ Jerusalem a ga puusi Kirisita bisaŋa ale a tu chaab dula jigini la ale ge a yaa cheŋ Antiok.

23 Wa ale beni maga dula jigini la, wa yaa basi dula, ale va Galatia ale Firijiya tɛŋsaŋa po a deŋsi Kirisita bisaŋa kpa.

24 Juu wanyi ate ba a wi ayen Apolos ate ba biak wa Alezandiria la, a yaa jam Efisos. Wa jam ka waai ale baga a biisi nna yegayega ale seba Naawen Gbanjka wienja nna yegayega me la.

25 Nuruba ale poom liŋ jam sak wa Nyɔnɔwa siuku wienja nna yegayega ate wa a biisi ale a sak ale nin muna a va siuku nalimnyiini wensie ḥaaŋi ale a magsi chaab ale Yeezu la. Alege soka kaai nyiini ate wa jam seba la ale soka kaai ate Jɔɔn te la.

26 Wa yaa piilim a deri a biisi nyanya de meena ba tuka yenni po ale kan chali yɔgsum. Alege Pirisila ale Akiila ale wom biika la, ba yaa yik wa a tɔgi Naawen siuku meena wienja ate ḥaa lagri a te wa nalimnyiini.

27 Apolos yaa poli ayen wa jueli ḥaarunj a cheŋ Akaaya tɛŋka. Kirisita bisaŋa ale jam bo Efisos la a yaa deŋsi wa kpai a ḥmarisi gbanj a te Akaaya Kirisita bisaŋa a saalim ba ayen ba tuesi wa nalimnyiini. Wa ale jam paari du la, wa jam maa maari nna yegayega baai meena ale va Naawen niaka nyiŋ a chim Kirisita bisa la.

28 Boan nyiŋja, wa kasim jam nak ka nampaga ale pagrim a biisi yiak Juuma. Ba nyini ka peelim a nak nampaŋja ale chaab dila ate Apolos a yaa biisi a ta nyini Naawen Gbanjka wienja po ate ku lagri ayen

ku sak ba ayen Yeezu ka Kirisita waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la.

19

¹ Apolos ale jam bo Korinti la, P̄oɔl yaa cheŋ va Galatia ale Firijiya teŋsanja sunsun̄ po a taam nyini cheŋ Efisos. Dula jigini, wa yaa nya ɳaan̄viiriba ba gela

² a yaa bek ba ayen, "Diipo ate nama chim Kirisita bisa la, nama tuesi Naawen Chiika?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Tama an poom wom ayen Naawen Chiik boro."

³ P̄oɔl yaa bek ba ayen, "Ku be dan ka dila nama abe tuesi ka boan soka?"

Ba yaa tulisi P̄oɔl ayen, "Ka J̄oɔn soka ate tama tuesi."

⁴ P̄oɔl yaa tulisi ayen, "Soka kaai ate J̄oɔn te la, wa te ka baai ale basi ba wabaataanja tomka la. Wa jam te ba kama ale ge weeni Izirali demma ayen ba be pa ba dek a te waai ale bo ɳaan̄ a cheena la. Kula nyɔnɔwa ale Yeezu."

⁵ Ba ale wom nna la, ba yaa tuesi soka Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyiŋ.

⁶ P̄oɔl yaa pa nisima a vi ba zuk ate Naawen Chiika yaa siŋ jam ba zuk ate ba deri jam biisi be sii ale kan daa ba dek biisa la a yaa weeni Nyɔnɔwa ale weeni ba ayen ba weeni dii la.

⁷ Baai ale jam nyε nna la, a jam a nyε ase ka nuruba pi ale baye la.

⁸ Chiisa sita meena P̄oɔl kasim jam a jo ka Juuma tuka yenni po a biisi wie ale nuruma. P̄oɔl a kasim pii nyiŋ a biisi ale ba ayen ba miŋ chak Naawen Naamu wie ale ka dii la.

⁹ Alege ba gela tue a jam kpari ka nna yegayega ate ba jam kan yaali ayen ba ta siaka, ate ba jam a biisi be bulorisa nuruma meena niŋ a magsi chaab ale Nyɔnɔwa siuku. Dila nyiŋ la, P̄oɔl yaa yik ɳaan̄viirima ate ba maa chaab a basi ba ale cheŋ. Daa meena Tiranus yenni po P̄oɔl jam a biisi ka biik ale nuruba dɔk

kpion kuui po ate nuruba kali a sak nuruba la.

¹⁰ Wa kasim jam a nyε ka dila ate ku ga paari a yaase ku gaam bena ɳaye ate nuru baai meena ale jam bo Asia teŋka po la (Juuma ale baai ale kan daa Juuba) a jam wom Nyɔnɔwa wanni.

¹¹ Naawen a jam pa P̄oɔl a tom wakperikaliisa gaam wakperikaliisa ale ka dii la kama.

¹² Wa lakima ale tuima ga tii ate wa jam ta la, nuru a dan pa ɳanta bala wanyi a ta ga yɔgnyien̄ jigi kula nyɔnɔwa nyintuilanja a yaase wa chichiribaataanja a basi wa kama.

¹³ Juuma baai me ale jam boro a nyiem a gilim a yiak chichiribaata nuru zauma po a basi la, ba me a jam pii ka nyiŋ pa Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyiŋ a nyε dila. Ba yaa weeni chichiribaataanja ayen, "Yeezu waai ate P̄oɔl a sak wa wieŋa la, yonni nyiŋ ate mi a weeni fu ayen fi nyini nuruwa zuk po a nyini."

¹⁴ Baai ale jam a nyε nna la ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni wanyi bisa. Ba jam ka bisa bayopoi. Ba kowa yoi jam ale Sikiiva.

¹⁵ Chichiribioku yaa weeni ba ayen, "Mi seba Yeezu kama, m be seba P̄oɔl me kama. Alege nama, ka bana?"

¹⁶ Nuruwa yaa deri yiri a tu chaab ale ba meena a nak ba yiak. Ba meena yaa yiri chali ale nira ale chabola a basi nuruwa yenni.

¹⁷ Juuma meena ale baai ale kan daa Juuba ate ba meena bo Efisos la a jam wom nyaku de kama ate yɔgsum yaa jam yik ba meena ate Nyɔnɔwa Yeezu yonni a jam nya zula nna yegayega.

¹⁸ Baai ale chim Kirisita bisa yɔgɔyɔgl̄a de la bala yegayega a yaa jam nyini peelim a siak ale a weeni wie ɳaai ate ba jam nyε la.

¹⁹ Ba yegayega baai ale jam ka sampoporisa a yaase tiita nyam la, a jam ta ba gbaŋ sii ate ba a nya si po a tom ba tuimanja la a jam jigi yeŋ waai meena nimbie po a ju ba

a basi. Ba jam maa pa gbañsaña ligra meena a gum du kama, ḥa dan cheesi gum chaab ḥa a paari ka libgie tusa pisinu.

²⁰ Siuk kula po ate Nyōnōwa wanni a kasim jam a tagli tēŋka meena ale pagrim.

²¹ Wienja de meena ale ga nyē la ḥaaŋnyiŋ ate Pōol yaa poli wa zuk po ayen wa le va ka Masidoniya ale Akaaya ḥaaŋnyiŋ a taam cheŋ Jerusalem. Wa yaa weeni wa dek ayen, "M dan cheŋ dula, ku a fe kama ayen m basi dula abe m cheŋ Aroom tēŋka."

²² Dila nyiŋ wa yaa tom baai ale maara a maa wa la po baye, Timoti ale Erasitus ayen ba cheŋ Masidoniya ale ge ate wa dek a diem waria Asia tēŋka ate ku beni maga.

²³ Ku jam ka nna po de ate daani kpieŋ a jam jam Efisos tēŋka Nyōnōwa Siuku wienja nyiŋ.

²⁴ Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Dimetirus. Wa jam pa ka kuta tii ale a nyagsi la, a nyē ḥanta a da. Wa jam a nyē ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Atimis la yenni a da. Wa tuimaŋa de a jam basi kama ate baai ale a nyē ḥanta bala a da la a jam nya tuima.

²⁵ Wa yaa jam wi nuruma de chaab ale baai ale a tom ale ba la ate ba jam jigi yenj ate ba nyē tuka. Wa yaa piilim wa biik ayen, "M dɔaba, nama dek seba ayen ti jigsika meena a nyini ka tuini de po.

²⁶ Nama dek abe nya kama ale wom nuruwa de Pōol ale a nyē dii la. Wa a weeni kama ayen bogluk tii ate nuruba pa ba nisima nyē la, a ka pagrim fiifiik me la. Wa a biisi dila a paasi nuruba yegayega kama. Efisos ale Asia tēŋka meena po ba siak wa ale a biisi dii la kama.

²⁷ Mi abe a chali ka yōgsum ayen ti tuimaŋa de a le nya ka yoi kaa-sunj. Daa dila nyiini, mi a chali yōgsum me ayen bogluk kpieŋku Atimis yenni kan ta kiri ya. Bogluku dek me le jogi yue, ku kan ḥman nya zula. Waai meena Asia tēŋka po ale

tēŋka meena ale doa a ga saari la abe a te zula bogluku de kama."

²⁸ Nuru bɔanni ale ga wom wieŋa de la, ku yaa puuri ba sue ate ba yaa deri a kaari a weeni ate ku a jueli wein a tulisi chaab ayen, "Efisos bogluku Atimis ka boglu kpionj."

²⁹ Nuemu ka de a yaa jam deri basi ate Efisos tēŋka po meena a nyē nna ḥaglim. Nuru bɔanni de a yaa maa chaab a yik Masidoniya demma bayewa ate ba a wi ba ayen Gayus ale Arisitaakus la. Ba jam va ka Pōol a cheŋ ate ba yaa yik bala ba noai bayewa a ta ba chali cheŋ juijui ate tēŋka nuruma a nyiem tigsi chaab a nyē tuka la.

³⁰ Pōol dek a jam a yaali kama ayen wa zaani nuru bɔanni niŋ a biisi alege Kirisita bisaŋa an jam siak ate wa nyē dila.

³¹ Tēŋka meena kpaŋja ba gela baai ale jam ka Pōol dɔaba la, ba me a jam maa te Pōol tuntomiŋ a saalim wa ayen wa kan pa naŋ a tabi tuka jigini.

³² Nyāŋa de meena ale jam a nyē la, ale nuru baai meena ale boro a nyē tuka la, a jam a na ka chaab, ba gela a weeni wa yenj, ba gela me a na a weeni wa di choa, dii nyiŋ la, ba yegayega jam poom ze ba ale jam ayen ba nyē tuka ale dii nyiŋ la.

³³ Juuma a yaa weeni Alezanda ate wa taam niŋ ate nuru bɔanni ba gela yaa kaari ate ku jueli a yaa weeni a sak wa wa a le wa weeni dii la. Alezanda yaa zak nisima ayen ba goori ate wa biisi a tuesi Juuma basi.

³⁴ Alege ba ale ga miŋ ayen wa ka Juu la, ba meena yaa kasim a nuem a na ale noa yenj ate ku a jueli a weeni ayen, "Efisos bogluku, Atimis ka boglu kpionj." Ba kasim jam a weeni ka nna ate ku ga beni nna yegayega.

³⁵ Ku ḥaaŋnyiŋ ate tēŋka kpaŋja dinyi waai ale ta pagrim a nya nuru bɔari zuk la a yaa yuk nisima ate nuru bɔanni a goori. Wa yaa weeni ba ayen, "M mabisa, Efisos demma waai meena seba kama ayen

ka Efisos təŋka ale a nya boglu kpionku Atimis yenni zuk. Ku maara nya ka tintain welen kaai ale nyini wenŋmazuk a jam lo la zuk.

36 "Nuru abe karo a nak nampaga ayen nyanya de daa wensie. Dila nyin la, ku a fe kama ayen ni goori abe ni kan tom wari dii ate ni ze di kiri alege a tom di la.

37 Ni ale ta nuruma de a jam dela nna, ba be an zu jaabjaabøa Atimis yenni po, a yaase ba le ku.

38 Dimetirus ale wa nuruma abe dan ta wari a magsi chaab ale nuru waai, ti be ta Aroom təŋka kpajña kama, døk kuui ate ba a biisi biisaña la, abe kasim lagri za kama daa meena ate waai a dan ta wa biik ayen wa biisi, wa a cheŋ ka dula.

39 Alege ku dan ka wari dii ate ni njman ta bega ḥa chaab la, ku a fe kama ayen ti biisi nyaku de ti tuka dai ate ti yaa biisi di a nueri.

40 Boan nyinjña, wari dii ale nyε jinla la, ku ḥaaŋnyinj mi a chali ka yøgsum ayen Aroom demma a le tɔariŋ ti kama ayen dii ale nyε jinla la, ka nuem kayiok. Ti be ka wari a weeni dii nyinj ale soa ate nuemka de a jam la."

41 Kpagini ale ga biisi nna meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen ba kuli.

20

1 Nuem ka de ale ga nueri la, Pøøl yaa wi Kirisita bisaña ate ba jam jigi yeŋ ate wa yaa biisi maga dega a deŋsi ba kpa ale ge a banti ba ale a cheŋ Masidoniya.

2 Wa yaa nyiem gilim Masidoniya teŋsanja meena a biisi biisa nna yegayega deŋsi ba kpa. Wa nyε dila ale ge yaa cheŋ Akaaya.

3 Dula jigini, wa jam goa ka chiisa sita. Wa ale jam boro a gomsi ayen wa jueli ḥaařuŋ a cheŋ Siriya təŋka la wa yaa miŋ ayen Juuma a jam a poli ka popola baata nyeka ayen ba tu chaab ale wa. Wa yaa tagri wa popolanya ayen wa njman pilim

ŋmani va Masidoniya a taam chen Siriya yøgla.

4 Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Purosi. Wa nyini ka Beria təŋka. Wa biik yoi jam ale Sopaata. Biika de ale jam maa va Pøøl a cheŋ. Baai me ale jam maa va wa a cheŋ la, ale Arisitaakus ale Sekundus. Bala nyini ka Tessa-lonika. Mbala jam ale Gayus, wa nyini ka Daabe təŋka, ale Tikikus ale Torofimus. Bala me nyini ka Asia təŋka. Timoti me a jam maa va wa cheŋ.

5-6 Bala de ka niŋ a cheŋ Torowas ayen ba limsi tama. Juuma jam de ka ba tigi kpien dii ate ba kan ḥobi boroboruk kuui ale ta dabinta la a nueri ale ge ate ti yaa zaani Filipai a jueli ḥaařuŋ. Ku daa ḥjanu dai ate ti yaa paari Torowas nyε tuka ale chaab. Ti yaa jam bo ka Torowas təŋka po ate ku ga paari daa ḥayopoi.

7 Asibi dai junčai ate ti jam jigi yeŋ ayen ti de Nyɔnɔwa ḥandiinta. Pøøl yaa jam biisi wie ale nuruma ate ku ta dila ga paari goota sunsun, dii nyinj la vari a dan ga veenti, wa a yaali ayen wa basi təŋ kala kama.

8 Kanaasa yegayega ate ba jam tɔati zaani ḥmazuk gboŋku døkku po ate tama jam kala la.

9 Nidøa bili wanyi ale jam maa kala døkku tokparuku zuk dii po ate Pøøl jam a boro a biisi la. Nuruwa de yoi ale Yutikus. Goom yaa jam yik wa ate wa goa a baŋ wa dek a yaa nyini gboŋ kuui ale saa butawa la siaka zuk a jam lo təŋ. Ba ale jam zak wa ayen wa yiri la, ba ga a nya ale wa kpi kama.

10 Pøøl yaa siŋ təŋ a ga duok wa zuk a gbaari wa ale ge weeni ayen, "Ni kan basi ate ku daani ni, wa vua kama."

11 Pøøl yaa njman jueli gboŋku zuk ate wa ale ḥaařviiroma mbala a maa chaab a de Nyɔnɔwa ḥandiintaja. Wa ale ga biisi ale ba ate ku beni nna yegayega ate wein binni a poom mɔata pusi ka la, wa yaa basi ba ale

chenj jigi yonj.

¹² Ba yaa ta nidoa binni a kuli yeri ale supeentik. Wa an jam kpi ya.

¹³ Ti yaa chenj ga jo naaruŋku po a chenj Asos təŋka. Poɔl jam nyε wa popola kama ayen ti basi ate wa dek va siuk a chenj Asos ate ti yaa jam pa wa dula jigini ate ti chenj.

¹⁴ Wa yaa ale jam paari tama Asos təŋka la, ti yaa pa wa a nyο naaruŋku po a chenj Mitiliini.

¹⁵ Ti yaa jueli naaruŋku a chenj dila veenti vari a yaa va Kiyos təŋka a taam a paari Samos təŋka. Vari ale ga veenti la, ti yaa paari Militus.

¹⁶ Ti jam gaam Efisos kama dii nyinj la wa kan jam a yaali ayen wa beni Asia təŋka. Dii nyinj ate wa jam a kpabi la, wa jam a yaali kama ayen wa paari Jerusalem ate wa dan baga abe wa paari Juuma dai kpien dii ate ba a wi ayen Pentekos la.

¹⁷ Poɔl yaa zaani Militus a tom tuntominj a te Efisos a weeni Efisos Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpanŋa ayen ba tu wa Militus.

¹⁸ Ba ale jam tu wa la, wa yaa weeni ba ayen, "Nama seba mi boka ale ka dii la kama a zaani da dii danni ate mi jam Asia təŋka meena po dela la.

¹⁹ Nama dek seba ayen m jam zaabi m dek ka nna yegayega, m kasim a kum ka ninyiam a tom m tuimanya ase yomo la a te Nyɔnɔwa. Diipo ate m jam a tom dila la, ninam nna yegayega ale jam m jigi dii nyinj la Juuma ale jam a nyε mu gaasa.

²⁰ Nama dek abe seba me ayen diipo ate m jam nyini peelim ale maa jo ni yeenja po a sak ni la, mi an zeri ni sakka wa dii a le di te ni maarika la.

²¹ M jam weeni ale nin muna Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, ayen ku a fe kama ayen ba basi ba wabaatanya tomka abe ba va Naawen a pa ba dek a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita.

²² Yøgyøgla de ka Naawen Chiika ale weeni mu ayen m cheŋ

Jerusalem ate m siak alege m ze dii ale di nyε mu dula la.

²³ Alege m seba kama ayen Naawen Chiika ale kaam mu ayen m seba ale jigi meena ate mi a chenj la, ba a le yiκ mu a lik, daanika me le jam m jigi.

²⁴ Alege mi dek nyuvunni, mi kan nya di ase di ka jaab mi jigi la. Mi a yaali kama ayen m tom tuin dii ate Nyɔnɔwa Yeezu a te mu la a nueri. Tuini de ale m weeni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa a magſi chaab ale wamaŋ sii ate wa nyε a te nuruba niaka nyiŋ la.

²⁵ "M nyiem nama meena po kama a sak Naawen Naamu wie. Yøgyøgla de, m be seba kama ayen ni wanyi la kan ŋman nya mu.

²⁶ Dila nyinj la, mi a weeni ni kama ale nin muna jinla danni dek ayen ni wanyi abe dan be kula daa mi niŋ ale la.

²⁷ Dii nyinj la, mi an tali warwariya a magſi chaab ale Naawen ale a poli ayen wa nyε dii la.

²⁸ Dila nyinj la, ni be ŋmasi a nya ni dek ale nuru baai ate Naawen Chiika a pa te ni la zuk nalimnyiini. Naawen pa ka wa dek biika ziimu a da Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la. Ni be a nya ba zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la.

²⁹ M seba a chak kama ayen mi dan basi ni ale chenj, nuruba ale ba jam jo ni sunsunj po. Ba a nyε ase ka piina ale jo piisa sunsunj a kaasi ŋa dii la.

³⁰ Di danni cheena ate nuruba nyini ni dek po a nyini a velim a paasi ni ate nyaku de basi ate Kirisita bisaŋa a basi ba siuku abe ba maa va ba.

³¹ Dila nyinj la, ni be kpesi ni dek abe ni a teeri dii po yok ale kantuenj ate m kasim jam a kum ale a kaam ni wanyiwanyi ate ku ga paari bena ŋata la.

³² "Yøgyøgla de, m pa ni meena a nyο Naawen nisima po ayen wa nya ni zuk. Mi a salim ni me ayen ni va Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale a biisi a magſi chaab me ale wa

wamaŋ sii ate wa nye a te ti niaka nyiŋ la. Naawen wamaŋsaŋa de abe baga basi ate ni siaka a pagra a gum du kama. Di ɻman baga basi kama me ate niak kaai ate wa le pa te wa nuruma meena la le jam nama jigi.

³³ Mi kan jam a yaali nuruba ligra a yaase ba gatta.

³⁴ Nama dek abe seba ayen mi pa ka m dek nisimaŋa de a tom tuima a nya jaab meena ate mi ale vaanchaama a jam a yaali la.

³⁵ M be weeni ni kama ale sak ni me wienja de meena po ayen ni dan a tom nalimnyiini ase mi ale a tom dii la, ku a fe kama ayen ti a maari niwoba abe ni a teeri wienja de ate Nyɔnɔwa Yeezu dek a weeni ayen, ‘Nuru a dan pa ɻanta a te nuruba chaab, kula nyɔnɔwa ta wein kama a gaam waai ale a tuesi ɻanta.’ ”

³⁶ Pɔɔl ale ga biisi wa biika a nuerila, wa yaa kpi duna tɛŋ ale ba a puusi Naawen.

³⁷ Ba ale ga puusi Naawen nuerila ale ge ayen ba banti Pɔɔl la, ba meena a kasim jam a kum kama a yaa gbaari wa a banti wa.

³⁸ Dii ale potim jam kaasi ba sue la ale Pɔɔl ale weeni ba dii ayen ba kan ɻman nya wa diipo diipo la. Ba yaa bani wa a ta cheŋ ɻaarunju a jigi ayen wa jueli cheŋ.

21

¹ Ti ale ga banti ba nuerila, ti yaa jueli ɻaarunju a cheŋ yɔrr a yaa jam paari Kosi tɛŋka. Vari ale veenti la, ti yaa paari Aroodisi tɛŋka a zaani dula a taam paari Pataara tɛŋka.

² Dula jigini, ti yaa nya ɻaarunju ale ku a cheŋ Fonisia tɛŋka. Ti yaa jueli ɻaarunju kula a maa va cheŋ.

³ ɻaarunju yaa le paari jigi ate ti jam baga nya Saipurus tɛŋka la, a yaa dam va tɛŋ kala yeniŋ a juga gen a yaa ga paari Siriya tɛŋka. Ti ale jam paari Taaya la, ti yaa siŋ dii nyiŋ la ka dula jigini ate ɻaarunju nyamma a jam a yaali ayen ba yeeri ba koalimaŋa.

⁴ Dula jigini, ti yaa gisi nya Kirisita bisa a yaa goa ale ba ate ku ga paari daa ɻayopoi. Naawen Chiika a yaa basi ate ba weeni Pɔɔl ayen wa kan cheŋ Jerusalem.

⁵ Ti ale jam boro ale ba ate ti danni jam paari ayen ti basi ba la, ti yaa banti ba ale ɻman lo ti chelimu po. Ti ale jam banti ba ale ge a yaa ayen ti cheŋ la, ba meena ale ba pooba ale ba bisa ale jam ta ti a nyini tɛŋka po a ta ti jam paari nyakpeemu noai. Dula jigini ti meena a yaa maa chaab a kpi duna tɛŋ a puusi Naawen

⁶ ale ge a yaa banti chaab ate tama me jueli ɻaarunju a cheŋ ale ge ate ba yaa ɻman a kuli.

⁷ Ti yaa ɻman lo ti chelimu po a zaani Taaya a jueli ɻaarunju a cheŋ Tolomayas tɛŋka. Dula jigini ti yaa puusi Kirisita bisaŋa ale ge goa da yeŋ.

⁸ Vari ale ga veenti la, ti yaa basi dula ale ɻman a cheŋ a ga paari Siizariya. Dula jigini, ti yaa jam boro ale Filip waai ale ka Naawen wienja moolidowa la. Wa jam ka bayopowa po wanyi baai ate Kirisita bisaŋa a lueri ayen ba a nya ligraŋa zuk la.

⁹ Filip jam ta ka leeba banaansi. Ba waai an jam yali nyaya. Ba jam ka Naawen biisiteerɔba.

¹⁰ Ti ale jam a goa dula ate ku ga beni maga la, Naawen biisiteerɔ wanyi a yaa jam nyini Judia a jam tama jigi. Wa yoi ale Agabus.

¹¹ Wa yaa jam paari a pa Pɔɔl chiakgbanni a bobo wa dek naŋsa ale wa nisima ale weeni tama ayen, “Naawen Chiika ale weeni dii la, ale nna, ayen, Juuma Jerusalem tɛŋka po a le yik ka di nyɔnɔwa a bobo ase nna la a yaa pa wa a te baai ale kan daa Juuba la.”

¹² Ti ale wom nna la, tama ale mbala ale jam maa bo dula la, a yaa maa chaab a saalim Pɔɔl ayen wa kan cheŋ Jerusalem.

¹³ Alege wa yaa tulisi ayen, “Ka boa ate nama a nye dila, a nye ate m popola a kaasi? Mi poom

gomsi magsi kama ayen ba kan bobu mu bobika nyiini Jerusalem, alege m poom gomsi magsi kama ayen m kpi dula jigini Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyinj."

14 Ti an jam baga fe wa ate wa wariya. Ti yaa pa dila basi ale weeni wa ayen, "Ti a saalim Nyɔnɔwa ayen ku meena abe nyɛ magsi ale wa dek ale a yaali dii la."

15 Ti le jam goa dula jigini ate ku beni maga la, ti yaa ɔman gomsi ti koalimaŋa a magsi a yiri cheŋ Jerusalem.

16 Yeezu ɔaanviirima baai ale jam nyini Siizariya la bala ba gela a yaa ta ti cheŋ nuru waai yenni ate ti jam a poli ayen ti goa la. Nuruwa yoi ale Minaason. Wa nyini ka Saipurus. A ta nyini diipo ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a piilim boro la ale nuruwa a chim ka Kirisita biik.

17 Ti ale jam paari Jerusalem la, ti suaatanja Kirisita bisaŋa a jam nyɛ ti tia ka nalinnyiini ale supeentik.

18 Vari ale veenti la Pɔɔl yaa maa va ti a cheŋ ayen wa nya Jeemsi. Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la Kpaŋŋa meena a jam maa boro kama.

19 Pɔɔl yaa puusi ba ale ge a togi wari meena dinyi dinyi a sak ba Naawen ale va wa tuimaŋa nyin a tom dii a te baai ale kan daa Juuba jigi la.

20 Ba ale wom wa a nueri la, ba meena yaa te Naawen pimpauk. Ba yaa weeni ayen, "Ti suowa, fi nya Juuma ale piisi dii chim Kirisita bisa la kama. Fi dek be nya ba ale kasim a yaali ale nin muna dii ayen nuruba a va sinsanŋa la kama.

21 Nuruba weeni ba kama ayen ka fi ale a sak Juuma meena baai ale bo teŋ sii ale kan daa Juuba teŋsa la, ayen ba kan a va Moosis Sinsanŋa abe ba kan a gebi ba bisaŋa yuaŋa yaase ba kan a va Juuma kisitanja.

22 Yɔgɔgla de ti a le nyɛ ka se? Ku a fe kama ayen ba wom ayen fi jam ya.

23 Tama ale a yaali ayen fi nyɛ dii la ale nna. Nuruba banaansi ale bo dela jigini a puulim ale Naawen.

24 Maa va ba a pa fi dek a gum ba po a cheŋ a ga nyɛ ba a le ba nyɛ dii ate ba welema Naawen jigi la. Tuni pami dii meena ate ba a le tuni abe ba nya welensaŋa de la. Fi dan nyɛ dila ba a le nya siuk a yaa poni ba zuimaŋa yɔgla. Siuk kula po, nuruba yaa le seba ayen wie ɔaai meena ate nuruba weeni a magsi chaab ale fi la, wensie fiifiik la a ka ba biika po, alege ba le nya ayen fi dek fi boka po, fi a va ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni dii la.

25 Alege baai ale kan daa Juuba a yaa chim Kirisita bisa la, gbaŋ kaai ate tama ɔmarisi ayen fi ta ga te ba la, ti weeni ba kama ayen, ba kan a de bogluta ɔndiinta, ba kan a de ziim ba a kan ɔobi jaab buui ate ba an togri la lammɔa, abe ba kan a bobo nipoɔ baai ale kan daa ba pooba la a goa."

26 Vari ale veenti la, Pɔɔl yaa de nuruma niŋ ate ba cheŋ a ga nyɛ dii ale dii ale di basi ate ba chim nuru welensa la. Pɔɔl yaa jo Juuma Puusika Yenni po a weeni ku a le pa daa dii ate welensa nyaka tigini de a nueri abe ku ge ate ba yaa nya siuk ate ba nyɛ kaabka a te ba wanyi wanyi la.

27 Ku jam pa ka daa ɔayopoi ate welensa nyaka tigini de a taam. Alege ku ale jam tali maga ate ɔa nueri la, Juuma ba gela baai ale jam nyini Asia la a yaa nya Pɔɔl Juuma Puusika Yenni po. Ba yaa choa nuru ɔɔanni meena a yik Pɔɔl ale pagrim,

28 a yaa nuem ate ku a jueli nna yegayega a weeni ayen, "Izirali demma, ni maari. Ka nuruwa de ale a nyiem jigi meena a sak waai meena ayen Izirali demma ale Moosis Sinsanŋa ale Juuma Puusika Yenni de bala meena ka nuru kayaata ale sinsak kayaata ale Juuma Puusika Yenni ka yeri kayiok. Yɔgɔgla, wa be ɔman ta ka nuru baai ale kan daa Juuba la a jam jo

Juuma Puusika Yenni de po a tañim jigi weleñka de."

²⁹ Ba jam weeni nna kama dii nyiñ la, ba jam nya ale Torofimus waai ale nyini Efisos la ale wa va ka Pœl a nyiem a nyiemu tœnka po ate ba yaa deri poli ayen da dii dai Pœl a ta wa jam jo ka Juuma Puusika Yenni po.

³⁰ Ku yaa kasim deri jam a nyé nna ñaglim tœnka meena po ate nuru meena a yaa maa chaab a chali jam Juuma Puusika Yenni po a dari Pœl ale pagrim a ta nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini, a yaa deri ligi Yenni diinaña noaña meena.

³¹ Nuru bœanni ale jam a yaali ayen ba ko Pœl la, tuntomij yaa jam paari Aroom tœnka sojima kpagi kpeeni ayen wa nya Jerusalem tœnka meena demma boro a nyé ka kpalin nna ñaglim.

³² Kpagi kpeeni yaa deri yik kpagi fiisaña ba gela ale sojiba ate ba yaa chali siñ nuru bœanni jigi. Nuru bœanni ale nya wa ale sojima la, ba yaa basi Pœl nagta.

³³ Kpagi kpeeni yaa taam cheñ Pœl jigi a yik wa ale pagrim a yaa weeni ayen sojima pa choarima ñaye a bobo wa. Wa yaa bek ayen, "Ka be deno ale nna? Wa nyé ka se?"

³⁴ Nuru bœanni a yaa deri a nuem ate ku a jueli. Ba gela a nuem a weeni wari di choa, ba gela me a nuem a weeni di choa. Juuma yaa nyé nna ñaglim yegayega ate kpagi kpeeni an jam baga miñ wari dii ate Pœl nyé la. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pœl cheñ juijui ate sojima boro la.

³⁵ Ba ale jam ta wa a jueli dökku tiilaña la, nuru bœanni sue a yaa ñman ñmasi jam a puuri nna yegayega. Dila nyiñ ku yaa jam fe sojima ate ba koati Pœl a ji.

³⁶ Nuru bœanni a kasim jam a vi wa kama ale a kaari a weeni ayen, "Ko wa."

³⁷ Sojima ale jam tali maga ate ba ta wa jo yenni po la, Pœl yaa weeni

kpagi kpeeni ayen, "Mi a saalim, m weeni wari a sak fu?"

Kpagini yaa bek wa ayen, "Ee, fi a wom ka Giriki?

³⁸ Be dan ka dila, fi daa Ejipiti denowa waai dila powa ale jam nyé kpalin ka ale gomintiwa a yaa de kpalin ñyeeroba tusa ñanaansiwa niñ a ta ba nyini cheñ sagini po la?"

³⁹ Pœl yaa tulisi wa ayen, "Aaya, mi daa wala, mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tœnka kaai ale bo Silisiya po la. M be nyini ka tœñ kpieñ kaai yoi ale yiri nna yegayega. Mi a saalim ayen fi te mu siuk ate m biisi ale nuruma."

⁴⁰ Kpagi kpeeni yaa te wa siuk ate Pœl yaa zaani tiini zuk a zak nisima ayen nuruma goori ate wa biisi. Ba ale ga goori la, Pœl yaa pa Juuma biika ate ba a wi ka ayen Yiburu la a biisi ale ba.

22

¹ Pœl yaa piilim wa biika ayen, "M suaata ale m koba, ni lak tue wom mi ale za ni niñ ayen m biisi a vari m dek a basi dii la."

² Ba ale wom ale wa a biisi ale ba dek biika Yiburu la, ba yaa ñmasi goori nna chorototo ale ge ate Pœl a biisi a cheñ a weeni ayen,

³ "Mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tœnka kaai ale bo Silisiya po la. Alege mi chim ka Jerusalem dela a yaa chim sagrœ waai ate ba a wi ayen Gamaliil la sukuuri biik. M zamsi ka ku ale a fe dii ayen mi a zuli nalimnyiini abe mi a va nalimnyiini Juuma Sinsanña ñaai ate ti kokpiensaña a sak ti la. Mi be jam pa m dek kama nalimnyiini a te Naawen ase nama meena baai ale bo dela jinla a pa ni dek nalimnyiini a te wa dii la.

⁴ Mi namsi baai ale a va Yeezu la ka nna yegayega a poom jam a bobo ba gela nidøaba ale nipooba ta ba ga a lik, ale a ko ba gela me.

⁵ Ni dan bek Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale kpœnja meena, ba a le siak ayen mi ale a biisi dii la ka wensie. M jam tuesi gbañsa ba jigi

ate ba ɳmarisi a te ti mabisa Juuma me baai ale bo Damasikus təŋka la ayen mi cheŋ dula a ga yik baai ale a va Yeezu la a pa choroma bobi ba a ta jam Jerusalem ate ba nya waalika.

6 “Ase mi ale jam bo siuku po a cheŋ a yaa jam moata Damasikus təŋka la, wenbinni jam bo ka wein zuk sunsunj ate wenjma Zuk a yaa deri nyagsi nna yegayega a gilim mu.

7 Mi yaa lo təŋ a wom ate lueluk a weeni mi ayen, ‘Sɔɔl, Sɔɔl, ka boa ate fi a namsi mu nna?’

8 Ate mi yaa bek wa ayen, ‘Ka wana, m Nyɔnɔ?’ Lueluku yaa tulisi ayen, ‘Ka mi, Yeezu, Nazaret denowa ate fi a namsi dila.’

9 Nidɔa baai ale jam maa va mi a cheŋ la, a jam nya nyagsika kama alege ba an jam wom lueluku ale jam a biisi dii ale mi la.

10 Mi yaa bek ayen, ‘Mi le nyɛ ka se m Nyɔnɔ?’ ate Nyɔnɔwa yaa weeni ayen, ‘Yiri cheŋ Damasikus. Dula jigini fi le wom Naawen ale a poli ayen fi nyɛ dii a te wa la.’

11 Nyagsi kaai ale jam nyagsi la, a jam basi kama ate m deri yi. M vaanchaama baai ale jam maa va mu la, a yaa yik m nisima a ta mu cheŋ Damasikus yɔgla.

12 “Nuru ale jam bo Damasikus. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa jam ka waai ale a yaali wensiuk wie vaka nna yegayega la. Wa jam a zuli Juuma Sinsanŋa kama. Juuma meena ale jam bo dula la a jam a te wa zula ka nna yegayega.

13 Wala yaa jam mi jigi a zaani m təŋ a yaa weeni mu ayen, ‘M suok Sɔɔl, lagi fi ninanja.’ Wa ale ga weeni dila la, mi yaa deri lagri ɳa a yaa nya wa

14 ate wa deri weeni mi ayen, ‘Ti kokpiensanja Naawenni ale lueri fu ayen fi seba wa ale a yaali dii la, abe fi nya wayɔrisima Tomteerɔwa, abe fi wom wa dek lueluku.

15 Boan nyinŋa, fi ale chim wa seero a weeni waai meena fi ale nya ale wom dii la.

16 Fi be ɳman a limsi ka boa jaab yɔgɔgla de? Yiri, a tuesi soka abe fi puusi a wi wa yonni ate wa sugri fi wabaataŋa a basi.’ ”

17 Pɔɔl yaa ɳman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Mi yaa pilim ɳman cheŋ Jerusalem. Da yeŋ ate mi yaa jam Juuma Puusika Yenni po a puusi Naawen. Diipo ate mi jam boro a puusi la, ku yaa nyɛ mi jigi nna ase goadaasima la

18 ate mi nya Nyɔnɔwa ate wa yaa weeni mi ayen, ‘Nyɛ nwuli basi Jerusalem yɔgɔgla de dii nyinŋ la nuruma dela jigini a kan siak fi ale a biisi dii a magsi chaab ale mi la.’

19 Mi yaa weeni ayen, ‘M Nyɔnɔwa, ba seba chak kama ayen ka mi ale cheŋ tama tuka yeenja po a yik baai ale ta siaka ale fi la a nak ale a lik ba me.

20 Ba ale jam yik Sitiven a ko ayen wa ale jam a sak nuruba fi wieŋa nyinŋ la, ka mi dek abe ale jam maa boro a siak ayen ba ko wa. Be ka mi ale jam a nya baai ale ko wa la kasaautaŋa zuk.’

21 Nyɔnɔwa yaa weeni mi ayen, ‘Cheŋ boan nyinŋa m le basi ate fi cheŋ nna ninŋiŋa baai ale kan daa Juuma la jigi.’ ”

22 Nuruma jam goori kama a wom wa ale biisi dii la, ale ge wa ale ga weeni Nyɔnɔwa nna la, wa yaa weeni wa ayen, wa cheŋ nuru baai ale kan daa Juuba jigi la, ba yaa kaari nna yegayega ate ku jueli wein a weeni ayen, “Ku an magsi ayen nuruwa de choa a poom maa bo təŋzuk de, ni ko wa.”

23 Ba yaa jam a kaari a yik ba gattanja a kpaanti ale ɳari tintanta a yuk a basi wenzuk.

24 Aroom sojima kpagi kpeeni a yaa weeni wa nuruma ayen ba ta Pɔɔl a ga jo sojima yenni po, a miiri wa ate wa weeni a sak ba jaab buui nyinŋ ale soa ate Juuma a kaari ayen ba kan yaali wa la.

25 Ba ale yik wa a bobi zaani ayen ba miiri wa la, Pɔɔl yaa bek soji kpagi dii ale jam za dula la ayen,

"Ku va Aroom təŋka sinsanŋja ate ni yik nuru waai ale ka Aroom deno la ayen ni miri alege kan ta wa a cheŋ biisa dəkku a weeni wari dii ate nuruwa kaasi la?"

²⁶ Soji kpagini ale wom nna la, wa yaa ga bek Sojima kpagi kpeeni ayen, "Fi a nye ka boan dila? Fi ze ayen nuruwa de ka Aroom deno?"

²⁷ Kpagi kpeeni yaa cheŋ Pɔɔl jigi a ga bek wa ayen, "Weeni a sak mu, fi ka Aroom deno?"

Pɔɔl me yaa tulisi ayen, "Mm".

²⁸ Kpagi kpeeni yaa weeni ayen, "Mi tuni ka ligra nna yegayega ale ge a chim Aroom deno."

Pɔɔl yaa tulisi ayen, "Alege a nyini mi biam po mi ka Aroom deno."

²⁹ Nuru baai ale jam gomsi ayen ba miiri Pɔɔl la ale wom nna la, a yaa pilim ɻ̩mani ɻ̩naŋ ale ge basi Pɔɔl. Yøgsum yaa yik kpagi kpeeni dii nyin la wa ale jam miŋ ayen Pɔɔl ka Aroom deno alege wa bobì wa ayen ba miiri wa la.

³⁰ Wa jam a yaali kama ayen wa seba a chak dii nyin ale soa ate Juuma a tɔarin Pɔɔl la. Dila nyin vari ale ga veenti la, wa yaa foli Pɔɔl choarimaŋa ale ge a wi Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma təŋka kpanŋa ayen ba nye tuka. Wa yaa ta Pɔɔl a cheŋ ga zaani ba niŋ.

23

¹ Pɔɔl yaa a nya nuruma po nna zii a yaa weeni ba ayen, "M mabisa, Izirali demma, mi popolaŋa po mi seba chak kama nalimnyiini ayen a zaani diipo ate mi kasim boro a jam paari jinla la, Naawen jigi mi ka wariya."

² Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas yaa weeni baai ale jam za moata Pɔɔl la ayen, ba fobi wa noanni.

³ Pɔɔl yaa weeni Ananaiyas ayen, "Naawen me a le fobi fi me kama. Fi ka pimpaasidɔ. Fi kala ka dula a pa Juuma Sinsanŋja a bu mi buusa alege fi ze ayen fi a kaasi ka Juuma

Sinsanŋja ale fi ale a weeni ayen ba fobi mi noanni la?"

⁴ Nuru baai ale jam za moata Pɔɔl la a yaa weeni wa ayen, "Fi a le ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni waai dek ate Naawen soa la?"

⁵ Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, "M mabisa, mi poom ze ayen wa ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni. Dii nyin la, Naawen Gbanŋka a weeni ayen, 'Ku a fe kama ayen nuru waai kan biisi kpagi dii ale a nya ba zuk la a kaasi.'

⁶ Pɔɔl ale ga nya ale nuruma ba gela ka Sajusiba la, ba gela me Farisiiba la, wa yaa biisi ate ku jueli nna yegayega a weeni kpanŋa ayen, "M mabisa, mi ka Farisii, mi be ka Farisii biik. M be za dela kama ayen ba bo mu buusa boan nyinŋja, mi ta yiila kama ayen baai ale kpi la le ɻ̩man yiri kum po kama a ta nyuvuri."

⁷ Wa ale weeni dila a magsi chaab ale kpreeba le ba ɻ̩man yiri a vua la, Farisiima ale Sajusima a yaa deri piilim ta chaab ate dila yaa nye ate ba poori chaab.

⁸ (Boan nyinŋja Sajusima a weeni kama ayen nuruba a kan ɻ̩man yiri kum po a vua, ba a weeni kama me ayen Naawen Sabiiloba ale chichirisa karo. Alege Farisiima ta siaka kama ayen nuruba le yiri kum po kama, Naawen sabiiloba ale chichirisa boro kama.)

⁹ Nuemka yaa jam a jueli nna yegayega ate Juuma Sinsanŋja sagroma ba gela baai ale jam maa ka Farisiima nuruba la a yaa yiri a weeni ale pagrim ayen, "Tama an nya wari dii ate nuruwa de kaasi la. Da dii dai ku ka wensie ayen chichirik a yaase Naawen sabiilo ale sum jam biisi ale wa."

¹⁰ Namparŋja a jam pagra ka nna yegayega ate sojima kpagi kpeeni a jam a chali yøgsum ayen ba nin zaan yik Pɔɔl a dari pasi. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba siŋ nuru bɔɔnni po a vari Pɔɔl ba jigi a ta jam a nyo yenni po.

¹¹ Yok kula dek ate Nyɔnɔwa jam zaani Pɔɔl tɛŋ a weeni wa ayen, "Pɔɔl kan a chali yɔgsum. Fi weeni m wie kama a sak nuruba Jerusalem tɛŋka po. Ku boa fe kama me ayen fi nyɛ dila degadega Aroom tɛŋka."

¹² Vari ale ga veenti la, Juuma ba gela yaa nyɛ tuka ayen ba ko Pɔɔl. Ba yaa jam pe ayen ba waai kan de ɲandiinta a yaase ba nyu nyiam ase ba nin ko Pɔɔl nueri abe ba de yaase ba nyu.

¹³ Nuru baai ale jam maa chaab a poli nna la, a jam gaam pisinaansi kama.

¹⁴ Ba yaa maa chaab a cheŋ Juuma Yenni kpaŋja ale nisomma jigi a ga weeni ba ayen, "Tama maa ka chaab a pe ale nin muna ayen ti kan de jaabɔa ase ti nin ko Pɔɔl.

¹⁵ Yɔgyɔgla de, ni ale kpaŋja meena abe tom weeni Aroom sojima kpagi kpeeni ayen wa ta Pɔɔl jam. Paasi wa ayen ni a yaali kama ayen ni ɻmasi wom chak dii dek ale boro a magsi chaab ale wa la. Alege tama ale le poom gomsi magsi kama ate ti ko wa ale ge ate wa poom nya siuk a paari dela jigini."

¹⁶ Alege ba ale jam a biisi nna meena la, Pɔɔl tɔa biik, a yaa jam wom ba ale a biisi dii meena a magsi chaab ale Pɔɔl la, ate wa yaa cheŋ yeri dii po ate ba lik Pɔɔl la a weeni sak wa.

¹⁷ Pɔɔl yaa wi soji kpaŋja wanyi a weeni wa ayen, "Ta nidɔabinni nna a cheŋ ni kpagi kpeeni jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak kpagini."

¹⁸ Soji kpagini yaa ta wa cheŋ kpagi kpeeni jigi a weeni wa ayen, "Pɔɔl waai ate ti yik a lik la ale weeni ayen m ta nidɔabinni de a jam fi jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak fu."

¹⁹ Kpagi kpeeni dek yaa yik nidɔabinni nisima a ta wa a taam nakpiak a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi tara ayen fi weeni a sak mu?"

²⁰ Nidɔabinni yaa weeni wa ayen, "Juuma kpaŋja a maa chaab a siak

kama ayen ba bek fu ate fi dan siak abe fi ta Pɔɔl a cheŋ kpagi kpeemaŋa jigi chum. Ba be ale paasi fu kama ase kpagi kpeemaŋa ale sum a yaali wa ayen ba ɻmasi wom dii dek chekki ale boro a magsi chaab ale wa la.

²¹ Alege ba dan weeni dila, kan wom ba, dii nyin la, nuruba ale gaam pisinaansi a suk siuk a limsi ayen wa dan jam a paari abe ba ko wa. Ba pe kama ayen ba kan de a yaase ba nyu ase ka ba nin ko wa. Yɔgyɔgla de ba be gomsi ba dek a magsi kama a yaa a limsi ayen ba wom fi ale ta dii ayen fi weeni a magsi chaab ale wannu de la."

²² Kpagi kpeeni yaa weeni nidɔabinni ayen, "Kan weeni a sak nuru ayen fi weeni wannu de a sak mi." Kpagini yaa weeni dila ale ge basi ate nidɔabinni kuli.

²³ Soji kpagini yaa wi wa soji kpaŋja baye a weeni ba ayen, "Gomsi sojiba kobsiye a magsi ate ba cheŋ Siizariya. Gomsi wusum dueriba pisiyopoi ale ba wusumaja ale nuruba kobsiye baai ale a kpalim ale gbalita la ate bala meena a gum chaab ale sojiba kobsiyewa ate ku dan nak yok banj neok abe fi ta ba cheŋ.

²⁴ Ni ta wusuma jam ate Pɔɔl do. Ni ta wa paari du ale nyinyɔgsa a ga te Gominawa Feliksi."

²⁵ Kpagini yaa weeni dila ale ge yaa ɻmarisi gbaŋ ayen ba ta ga te Gominawa. Wa ale ɻmarisi gbaŋka a weeni dii la ale nna ayen,

²⁶ "Mi, Kilɔdiyus Lisiyas ale a ɻmarisi gbaŋka de a te fi Feliksi waai ale ka Gomina a nya ti meena zuk la.

"Mi a puusi fu nalimnyiini.

²⁷ "Juuma a yik nuruwa de, Pɔɔl kama ale pagrim ayen ba ko. M be wom kama ayen wa ka Aroom deno ate mi yaa cheŋ wa jigi ale sojima ayen m vari wa a basi.

²⁸ Mi abe jam a yaali kama ayen m minj wa dii ate wa kaasi la ate ba

a tɔariŋ wa la. Dila nyiŋ ate mi yaa ta wa cheŋ ba kpagi kpeemaŋa jigi.

²⁹ "M be nya kama ale wa an nyɛ wa dii ale magsi ba ko wa a yaase ba ta wa ga lik la. Ka ba dek Sinsaŋŋa vaka nyiŋ ale soa ate ba a tɔariŋ wa.

³⁰ "Mi ale wom ale ba a poli kama ayen ba a paasi mi ayen ba a ko wa la, m yaa deri weeni m sojima ayen ba ta wa jam fi jigi. M be weeni baai ale a tɔariŋ wa la kama ayen ba ta beŋŋa meena jam bek wa fi niŋ."

³¹ Sojima yaa nyɛ ba kpagini ale weeni ba dii la. Ba yaa yik Pɔɔl yok kula a cheŋ dila tee a ga paari Antipatirisi.

³² Vari ale veenti la, soji baai ale jam a cheŋ naŋsa la, a yaa pilim nɔ̄mani Jerusalem ale ge basi soji baai ale jam do wusumaŋa la ate ba a cheŋ ale wa.

³³ Ba yaa ta Pɔɔl cheŋ Siizariya a ga paari, pa gbaŋka a te Gominawa a yaa pa Pɔɔl a nyo wa nisima po.

³⁴ Gomina yaa karim gbaŋka ale ge yaa bek Pɔɔl ayen, "Fi nyini ka tɛŋ boa?" Gominawa ale miŋ ayen Pɔɔl nyini ka Silisiya la, wa yaa weeni Pɔɔl ayen

³⁵ "Mi le wom dii ate fi ta la ase baai ale a tɔariŋ fu la a nin jam." Gominawa yaa weeni sojiba ayen ba basi Pɔɔl yenni po abe ba nya wa zuk nalinnyiini. Yeri kpeeni de jam ka Naawa Ayerod ale se di.

24

¹ Daa ŋanu ale jam taam la, Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas ale tɛŋka nisomma ba gela a yaa va chaab a cheŋ Siizariya. Ba jam ta ka Tetuulos cheŋ ayen wa biisi te ba. Ba yaa jam Gominawa Feliksi jigi a jam zaani wa niŋ a weeni dii nyiŋ ale soa ate ba a tɔariŋ Pɔɔl la.

² Ba yaa wi ate Pɔɔl jo ate Tetuulos yaa deri piilim a tɔariŋ wa ayen,

"Feliksi, fi yam buui ate fi pa a nya ti zuk la a basi kama ate ti boro ale

suyɔgini a ta nyini dila po dila po. Ti be seba kama me ayen ka fi yammu nyiŋ ate tagrika kasim a jam ti tɛŋka po ate ti boro ale suyɔgini.

³ Dii po meena wuu ale jiga meena wuu ti kasim a nyɛ ka fi jiam nalinnyiini.

⁴ M be kan yaali ayen m beni fu, alege mi a saalim fu ayen fi le te ti zula a lagi tue a wom ti bigelika de ate ti tara ayen ti biisi la.

⁵ Tama nya kama ale nuruwa de ka nuru biok a ta daanika a jam ti tɛŋka po. Wa a denſi ka Juuma ale bo tɛŋzuk de meena la kpa ayen ba nyɛ kpaliŋ ale Aroom demma. Wa be ka nuru baai ate ba a wi ayen Nazarinba la kpagi.

⁶ Wa kasim jam pii ka nyiŋ a nyɛ ayen wa taŋim Juuma Puusika Yenni ate tama yaa yik wa. Tama yaa poli ayen ti yik wa a bo buusa a magsi chaab ale tama sinsaŋŋa.

⁷ Alege Lisiyas sojima kpagi kpeeni a yaa jam tuesi wa ale pagrim tama jigi.

⁸ Dila la Lisiyas yaa weeni ayen baai ale a tɔariŋ wa la a jam fi niŋ a weeni ba ale ta dii la. Fi dek abe dan bek nuruwa de Pɔɔl, fi dek abe le nya wie ŋaai meena wuu ale soa ate ti a tɔariŋ wa la."

⁹ Juuma yaa jam pa ba dek a gum ba po ate ba meena maa chaab a tɔariŋ wa a weeni ayen dii meena ate ba a weeni la ka wensie.

¹⁰ Gominawa yaa te Pɔɔl siuk ayen wa biisi. Pɔɔl yaa piilim ayen,

"M seba ayen fi chim boteero tɛŋka de ate ku beni ka nna yegayega. Dila nyiŋ la, ku te mu supeentik ate m zaani fi niŋ a biisi vari m dek a basi.

¹¹ Yɔ̄gyɔ̄gla de ase fi dek a dan bek nuruba wieŋa de fi le wom ayen ka ku da pi ale ŋaye nyiini ale jinla ate mi daam yiri a cheŋ Jerusalem ayen m puusi Naawen.

¹² Diipo ate mi jam jo Juuma Puusika Yenni po la, a yaase ba tuka diinanya po la, a yaase tɛŋka po la, Juuma an nya ale mi a nak nampaga

ale nuru a yaase m nyε wari dii ale basi ate nuruba tigsi chaab jigi yeŋ la.

¹³ Ba be an baga ale sak fu ayen wienja de meena ate ba a tɔariŋ mi la ka wensie.

¹⁴ Alege mi a weeni nyaku de a sak fu kama ayen mi a va ka Kirisita bisaŋa siuk kuui ate nuruma de a weeni ayen ku ka venta la, a puusi ti kokpiensaŋa Naawenni. M be maa ta siaka kama ale Juuma Sinsaŋja ale a weeni dii meena la kama. Naawen biisiteerɔma me ale ŋmarisi ba gbaŋsaŋa a weeni ŋaai meena la, m ta siaka kama me ale ŋa.

¹⁵ Mi be ta yiila kama ase nuruma de dek ale ta yiila dii la ayen, waai meena, nuru maŋsa ale nuru baata le yiri kum po kama.

¹⁶ Dila nyiŋ la, mi nyiem kasim a pii ka nyiŋ m boka meena po ale m popola po ayen Naawen ale nuru biik kan nya wari m jigi ate ba baga biisi gaam mu.

¹⁷ "Mi ale ga basi Jerusalem ate ku beni maga la, m jam chen kama ayen m te m Kirisita bisa vaan-chaama ligra abe m te Naawen ti-irim.

¹⁸ Diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po a nyε dila la ate Juuma yaa nya mi du. Dila powa ale mi nyε weleŋsa nyeka tuini a nueri kama. Dila powa me, nuru bɔari a yaase daanika a jam karo.

¹⁹ Alege Juuma ba gela ale jam nyini Asia tɛŋka a jam maa boro. Ku a fe kama ayen bala dek a dan ta wari ayen ba tɔariŋ mu di nyiŋ ba be jam zaani fi niŋ a weeni wa dii ate mi nyε kaasi la.

²⁰ Yaase fi basi ate nuruma ale za dela la a weeni sak fu diipo ate mi jam zaani kpagi kpeemaŋa niŋ ate ba nya mu la m nin nyε wari kaasi.

²¹ Kan daa ka wari dinyi dekki ate mi jam weeni dila powa ayen, 'Jinla ate mi za nama niŋ ate ni a bek mu beŋŋa de mi ale weeni ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama a ŋman vua la nyiŋ.' "

²² Alege Feliksi ale jam seba Nyɔnɔwa Yeezu siuku wienja nalim-nyiini dii la, a yaa dak da yon ayen ba biisi biika ale ge a weeni ba ayen, "Sojima kpagi kpeeni Lisiyas a dan jam, abe m yaa poli nya dii ate m le weeni la."

²³ Feliksi yaa weeni soji waai ale a nya Pɔɔl zuk la ayen wa ŋmasi nya Pɔɔl zuk nalimnyiini abe wa basi wa nna fasiyaa yenni po, abe wa basi me ate wa dɔama a te wa jaab buuri meena ate wa a yaali la.

²⁴ Feliksi powa yue jam ale Durusila. Wa jam ka Juu. Daa maga ale ga taam la, Feliksi yaa jam ale wa. Feliksi yaa tom ayen ba ta Pɔɔl jam. Pɔɔl ale ga jam la, Feliksi yaa lagi tue a wom Pɔɔl ale a tɔgi ku kiri ale ka dii ate nuru weeni ayen wa pa wa dek a te Yeezu Kirisita la.

²⁵ Alege Pɔɔl ale biisi paari niŋ a yaa boro a biisi wie a magsi chaab ale nyε man, ale fi dek taka wie ale da dii danni ate Naawen a le bo buusa ale waai meena la, nyaŋa de a yaa basi ate yɔgsum yik Feliksi ate wa yaa weeni Pɔɔl ayen, "Fi baga chen yɔgyɔgla de kama. M le ŋman wi fu ate fi jam ase m nin nya siuk."

²⁶ Feliksi ale jam weeni dila la, wa jam a poli me kama ayen da dii dai Pɔɔl ale te wa ligra. Dila nyiŋ wa yaa kasim jam a tom a wi Pɔɔl maga maga a dalŋ ale wa.

²⁷ Alege bena ŋaye ale taam la, Gomina wa choa a yaa jam tagri Feliksi zuk. Gominawa de yoi a jam ale Poosiyos Fesitos. Dila powa Feliksi a jam a yaali kama ayen wa nyε wari ate Juuma supeentik. Dila nyiŋ, wa yaa basi ate Pɔɔl bo sojima nisima po.

25

¹ Fesitos ale ga de wa Gomina naamu a yaa soa tɛŋka la, ku daa ŋata dai ate wa basi Siizariya ale ge chen Jerusalem.

² Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa a yaa jam wa jigi a weeni wa wie ŋaai meena ate Pɔɔl

kaasi la. Ba meena jam maa chaab a saalim Fesitos ayen,

³ wa maa maari ba ate ba ta Poco a jam Jerusalem. Ba jam weeni dila kama a poli ayen ba le basi kama ate nuruba suk siuku ninj ate wa dan jam a taam abe ba ko wa.

⁴ Fesitos yaa tulisi ba ayen, "Ba yik Poco a lik ka Siizariya. Mi dek abe le chenj dula ka yogyegla de.

⁵ Ni basi ate ni kpañja a va mu chenj Siizariya ate ni ga tɔarinj wa dula jigini."

⁶ Fesitos a ɻman goa ale ba da naanij a yaase da pi a gum du ale ge a yaa chenj Siizariya. Wa ale ga paari Siizariya ate vari veenti la, wa yaa jo biisanja dɔkku po a kali wa zukpalika zuk a yaa weeni wa sojima ayen ba ta Poco jam.

⁷ Poco ale ga jam la, Juuma baai ale jam maa nyini Jerusalem a jam la, a yaa jam za gilim Poco a weeni ayen wa a kaasi ka wie nna yegayega alege ba an jam baga sak ayen ɻaaai ate ba a weeni a magsi chaab ale Poco la ka wensie.

⁸ Poco me yaa biisi ayen wa vari wa dek a basi a yaa weeni ayen, "Mi an kaasi Juuma Sinsanja a yaase Juuma Puusika Yenni a yaase m biisi Aroom tɛnka Nakpionku a kaasi."

⁹ Alege Fesitos ale jam a yaali ayen wa nyε warि ate Juuma supeentik la, wa yaa bek Poco ayen, "Fi a le siak a chenj Jerusalem ate m bek fu a wom ba ale a biisi ɻaaai meena nna a te fu la?"

¹⁰ Poco yaa tulisi ayen, "Mi za ka waai ale tagri Aroom tɛnka Nakpionku la ninj, ale wa dek buusa boka dɔkku po juijui ale magsi ayen wa bo mu buusa la. Fi dek abe seba chak kama ayen mi an nyε Juuma warि a kaasi ya.

¹¹ M be dan kaasi ka warि ate dila nyinj ku magsi ayen m kpi, m kan weeni ayen m kan kpi. Alege wensie abe dan kan boro ale ba ale a tɔarinj mu la, nuru karo a baga pa mi a nyο ba nisima po. Mi a yaali kama ayen

ti chenj Aroom tɛnka Nakpionku jigi ate wala bo mu buusa."

¹² Fesitos yaa nya chaab ale wa nuruma baai ale bo ale wa a sak wa a magsi chaab ale wa tuimaŋa la a nueri ale ge a weeni Poco ayen, "Fi weeni kama ayen fi yaali ayen fi chenj ka Nakpionku jigi, be ka wala jigi ate fi le cheŋ."

¹³ Ku ale ga beni maga la, Naab Agiripa ale wa tɔa ate ba a wi ayen Beniis a yaa chenj Siizariya ayen ba puusi Fesitos abe ba nyε wa tia.

¹⁴ Ba ale bo dula ate ku paari dabori la, Fesitos ya tɔgi Poco wannī kiri a sak Naab Agiripa. Wa yaa piilim tokka ayen, "Nuru ale bo dela ate Feliksi jam yik wa a lik a basi wa dela.

¹⁵ Mi ale cheŋ Jerusalem la, Juuma Puusika Yenni kpañja ale tɛnka kpañja ale jam a tɔarinj nuruwa de ayen wa nyε wie kaasi ate ba yaa jam mi jigi ayen m bo wa buusa.

¹⁶ Mi me yaa tulisi ba ayen tama Aroom demma sinsanja a weeni kama ayen nuru waai ate nuru a tɔarinj wa ayen wa kaasi warि la, bala bayewa a tu chaab a nya chaab ate waai ate ba a tɔarinj wa la a biisi vari wa dek a basi ale ge ate ti yaa bo ba buusa.

¹⁷ Ba ale ga jam dela la, mi an bula beniya ale ge ka dai dila danni dek a veenti vari ate mi kali biisa dɔkku po a weeni ate ba ta nuruwa a jam biisa dɔkku po.

¹⁸ Wa dachaasanja ale ga yiri zaani ayen ba biisi la, ba an poom biisi wakaasima ɻaaai ate mi jam a poli ayen ba ale biisi a magsi chaab ale wa la.

¹⁹ Ba ale jam a biisi dii meena la ale nampaga nakka a magsi chaab ale ba dek wensiuk vakka wie ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Yeezu ate wa kpi alege Poco a weeni ayen wa vua kama la.

²⁰ Mi an jam poli m le m nyε dii a wom wensie a magsi chaab ale biisanja de la. Dila nyinj ate mi yaa weeni Poco ayen wa dan siak abe wa

chen Jerusalem təŋka ate m bo wa buusa a magsi chaab ale wienja de.

²¹ Alege Pɔɔl a jam weeni kama ayen wa a yaali kama ayen wa wari dela ate Nakpionku a poli nya wa a le wa nyε wanni de dii la. Dila nyiŋ ate mi yaa weeni ayen ba limsi wa nalinmyiini ate m yaa tom ate wa chen Nakpionku jigi."

²² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, "Mi a yaali kama ayen mi dek a wom nuruwa de biik."

Fesitos me yaa tulisi wa ayen, "Chum fi be le wom wa."

²³ Vari ale ga veenti la, Agiripa ale Beniis a yaa va chaab a jam ate nuruba nna yegayega a vi ba ḥaaŋ a te ba zula. Bala meena a yaa va chaab ale sojima kpagi kpeemaŋa ale təŋka nisom kpeentanja a yaa maa chaab ba meena a ga jo dɔ̄k kpiong kuui ate nuru bɔ̄ari a jo ku po a nyε tuka la. Fesitos yaa weeni ate ba ta Pɔɔl a jo jam.

²⁴ Fesitos yaa weeni ayen, "Naab Agiripa ale baai meena ale bo dela jigini ale ti la, ni meena nya nuruwa de waai ate Juuma baai ale bo dela ale Jerusalem təŋka la a yaa maa chaab a ta wa wie a jam mi jigi, a kaari a weeni ayen, ku an poom ḥman magsi ayen nuruwa de a ḥman bo təŋzuk de diipo diipo.

²⁵ Alege mi abe nya kama ale wari karo a magsi nuruwa de kpi kumu de la. Alege wa dek ale weeni ayen wa a yaali ayen wa chen Nakpionku jigi la, ate mi yaa poli ayen m basi ate wa chen Aroom.

²⁶ Alege mi potim ka wari ayen m ḥmarisi a magsi chaab ale wa a te Nakpionku. Dila nyiŋ ate m ta wa jam nama meena jigi a potim jam fi jigi Naab Agiripa ayen fi dan bek wa wanni a wom, abe mi yaa ta wari a ḥmarisi.

²⁷ Boan nyiŋŋa, mi jigi, yam ka ku po ate m tom ligro ale ge kan weeni ate ku a lagri dii dek chekki ate nuruba a weeni ayen wa kaasi la."

26

¹ Agiripa yaa weeni Pɔɔl ayen, "Fitia siuk kama a biisi a te fi dek." Pɔɔl yaa zak wa nisima a puusi Naawa a yaa deri piilim ayen wa biisi a vari wa dek a basi. Wa yaa piilim ayen,

² "Naab Agiripa, mi a poli ayen mita ka wein ate jinla mi zaani fi ninj ayen mi biisi a vari m dek a basi ale Juuma ale a tɔariŋ mu ayen mi kaasi la.

³ Fi dek abe seba Juuma kisitaŋa ale ba beŋŋa a magsi chaab ale ba wensiuku vaka a chak kama. Dila nyiŋ ate mi a saalim fu ayen fi wom mi ale suduŋni.

⁴ "Juuma meena seba mi boka ale ka dii la kama a ta nyini m bifilik po a ta pa a diipo ate mi jam bo m dek təŋka ate ku ḥaaŋnyiŋ ate mi bo Jerusalem təŋka la.

⁵ Juuma wensiuk kunyi vaka ale pagra nna yegayega. Ku ka tama Juuma wensiuk ate ti a wi ku ayen Farisii. Juuma meena abe seba chak ate ku bein ka nna yegayega ase ba dan a yaali ayen ba biisi wensienja, mi chim ka Farisii m boka po meena a magsi chaab ale Farisii demma nyε boka sinsaŋŋa ale ka dii la.

⁶ Yøgyøglø de m be za ka dela ayen ni bo mu buusa dii nyiŋ la, mi ta yiila kama ale Naawen ale jam puulim dii ale ti kokpiensaŋa ayen wa le tom varibasidɔ ate wa jam vari ba a basi la.

⁷ Wa dii dek chekki ate ti nuruma yeri zuima pi ale ḥayewa a yiili ayen ba nya ase ba ale kasim a te Naawen zula yok ale kantueŋ dii la. Oo, Naaba be ka yiilaŋa de choawa ate mi ta la ate Juuma a tɔariŋ mi.

⁸ Be ka boa abe ale soa ate nama baai ale za dela la an baga ta siaka ayen Naawen baga nak kpilima a yiri kum po kama?

⁹ "Mi dek abe jam poli kama ayen m nyε dii meena wuu ate m baga nyε la ate ku kaasi Yeezu Nazaret denowa yoi.

¹⁰ M be ale jam nyε dii Jerusalem təŋka la ale la. M jam tuesi ka siuk Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jigi a

yaa yik Kirisita bisanja yegayega a lik. Daa likka nyiini alege, ti ale jam poli ayen ti ko ba la ka mi me abe ale jam siak ayen ba ko ba.

¹¹ Daa dila nyiini, mi jam te ba waalika ti tuka diinaجا po ate ku paari ka diichoа, a kasim a nyε dila ayen ba le Yeezu. M sunni kasim ɳmasi jam a de ka nna yegayega ale ba ate mi nyiem poom jam cheŋ sateŋ yonsa juijui ate ba boro la a te ba waalika.

¹² “Ku jam ka dila nyiŋ ate mi tuesi pagrim ale wada Juuma Puusika Yenni kpaŋja jigi a cheŋ Damasikus tenka la.

¹³ Ku jam ka siuk kula po ate mi jam a cheŋ la, wenzuk sunsun, Oo Naaba ate mi nya ale ku nyagsi nna kpegleimka a peenti gaam wenbinni a yaa nyini wenŋmazuk a siŋ jam gilim mi ale nuru baai meena ale jam va mi ate ti a cheŋ la.

¹⁴ Ate ti meena a yaa lo teŋ ate mi wom ale lueluk a weeni mi ale Juuma biika ate ba a wi ayen Yiburu la ayen, ‘Sooł, Sooł, ka boa ate fi a namsi mu nna? Fi a namsi ka fi dek dila.’

¹⁵ Mi yaa bek ayen, ‘Fi ka wana Nyɔnɔ?’ Ate Nyɔnɔwa yaa tulisi ayen, ‘Ka mi Yeezu ate fi a namsi.

¹⁶ Alege, yiri zaani ɳmai. M pa m dek a sak fu kama yɔgɔgla de ayen ku sak ayen m lueri fu kama ale tom fu me ayen fi chim m tomteerɔ. Ku a fe kama ayen fi weeni a sak nuruba chaab dii ate fi nya a magsi chaab ale mi jinla la ale m le m sak fu dii chum diipo la.

¹⁷ M le vari fi dek nuruma Juuma nisima po a basi ale baai me ale kan daa Juuba ate mi le tom fu ba jigi la nisima po me a basi.

¹⁸ M dan tom fu, mi le basi ate fi lagri ba ninanja ate ba tagri nyini legini po a nyini jam peelim niŋ. Ba ale tagri nyini Sitaana nisima po a nyini a jam Naawen nisima po ate ba ta siaka ale mu ate ba nya wabaatajanā vonṭeka ate ba yaa maa bo nuru baai ate Naawen lueri la

po.’

¹⁹ “Dila nyiŋ la, Naab Agiripa, mi a be an zeri dii ale nyini wenŋmazuk a jam ate mi nya di ase m goa daasim kama la.

²⁰ Mi yaa piilim Damasikus ale Jerusalem teŋsaŋa po ale ge yaa paari Judia teŋka meena ale baai me ale kan daa Juuba la, a sak ba ayen ku a fe kama ate ba basi ba wabaatajanā tomka abe ba pa ba dek a te Naawen abe ba a tom tuim ɳaai ale a sak ayen ba tagri kama la.

²¹ Ku be jam ka sinsaŋŋa de nyiŋ ate Juuma a jam yik mi diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po la a pii nyiŋ ayen ba ko mu.

²² Alege zaani dila powa a jam paari jinla, ka Naawen ale jam a maari mi. Ka dila nyiŋ ate mi za dela ayen m biisi wensie a sak waai meena, nuru fiik yaase nuru kpion. Mi ale a biisi dii la ale dila degadega ate Naawen biisiteerɔma ale Moosis a jam weeni ayen ku le nyε la.

²³ Bala jam weeni ayen ku a fe kama ate Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, a nam. Wa be ale ka waai ale wa chim nuru waai ale wa de niŋ teŋzuk de a yiri kum po la. Wa dan yiri wa le sak wa dek nuruma Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ayen ba baga a nya varibasika kama. Varibasika de abe a nyε ase ka nuru ale nyini legi po a yaa jo kantuen peelim po la.”

²⁴ Poɔl ale jam a biisi nna ayen wa vari wa dek a basi la, Fesitos yaa na wa a weeni ayen, “Poɔl, fi a yesim kama. Fi gbaŋsa zamsika yegayegaka a basi kama ate fi a yesim.”

²⁵ Poɔl yaa tulisi wa ayen, “M koa, mi kan yesimu. Wie ɳaai ate mi a biisi la ka wensie ale yam.

²⁶ Mi baga a nyini ka peelim a biisi ale fi Naab Agiripa dii nyiŋ la fi dek seba wienja de noai po kama. M seba chak kama ayen fi ɳmasi kpesi wienja de dinyidinyi kama, dii nyiŋ

la, wanni de an sugi nyε ka gugoruk po.

²⁷ Naab Agiripa, fi ta siaka ale Naawen biisiteerɔma ale a biisi dii la? M seba ayen fi ta siaka kama."

²⁸ Agiripa yaa bek Pɔɔl ayen, "Ku an diem bula beniya ale ge fi a poli ayen fi nyε kama ate mi chim Kirisita biik, yaa boa?"

²⁹ Pɔɔl yaa tulisi wa ayen, "Ku beni yaa ku an beniya, mi a puusi a te ka Naawen ayen fi ale baai meena ale kali dela jigini a wom mi jinla dannila, nama ale chim ase mi ale ka nuru waai jinla la. Alege m kan poli ayen ni le ta choroma ase mi ale ta dii la."

³⁰ Naawa ale Gominawa ale Beniis ale mbala meena a yaa yiri zaani ayen ba nyini.

³¹ Ba ale ga nyini nueri la, ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa an nyε wari a magsi wa kpi a yaase ba yik wa a ligi."

³² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, "Nuruwa de a poom magsi ka ti basi wa ase wa nin poom kan weeni ayen wa a yaali ayen ka wa cheŋ Nakpionju kigija."

27

¹ Gominawa ale jam poli ayen ti jueli ɳaarun a cheŋ Italiya la, ba yaa pa Pɔɔl ale ligriba ba chaab a nyo Juliyos nisima po. Juliyos jam ka Aroom tɛŋka sojima beŋ kanyi kpagi. Wa jam ka Nakpionju beŋsaŋa kpaŋŋa po dinyi.

² Ti jam zaani ka Siizariya tɛŋka a jueli ɳaarun. Ku jam nyini ka Adiramituyom. ɳaarunju a jam gomsi magsi ayen ku cheŋ ka jiga ɳaaai meena ate ɳaarunta a zaani Asia tɛŋka la. Nuru ale jam maa va ti a cheŋ, wa yue ale Arisitaakus wa jam ka Tesalonika deno.

³ Vari ale veenti la, ate ti yaa paari Saidon. Juliyos a jam ta zula ale Pɔɔl ate wa yaa siak ayen Pɔɔl ga nya wa dɔama ate ba te wa jaab buui ate wa a yaali la.

⁴ Ti yaa zaani Saidon a cheŋ alege vioku a jam a fobi ti kama a ta ti

a ɳmani ɳaaŋnyij ate ti yaa dam ti ɳaarunju a va Saipurus tɛŋka juijui ate vioku an jam pagra la.

⁵ Ti yaa pa Silisiya ale Pamfiliya tɛŋsaŋa a basi a juga geŋ ale ge yaa taam jam tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Mira ate ka bo Lisia po la.

⁶ Dula jigini ate soji kpagini a yaa nya ɳaarun alesku ku nyini Alezandiria a taam a cheŋ Italiya. Wa yaa pa ti nyo ku po ate ti maa cheŋ.

⁷ ɳaarun kula po, ti kasim jam a cheŋ ka nna maglamagla ate daaŋa jam paari dabori nna yegayega ate ti nam nna yegayega ale ge yaa paari Kinides tɛŋka. Ka an jam yalima ale ti. Vioku a jam pagra ka nna yegayega ate ti an ɳman jam baga a va siuk kuui ate ti jam va la, ate ti yaa ɳmeriŋ va Kariti tɛŋka juijui ate vioku an jam pagra la a yaa jam va jigi di choa ate ba a wi ayen Salomoni.

⁸ Guuku de jam woŋa kama a sin ɳyiamu po. A zaani dula a yaa cheŋ a moata nyakpeemu kuŋkɔŋini a nam ka dila a yaa jam paari jigi ate ɳaarunta a zaani ate vioku a daa fuk wariwari a kan daani ti la. Dula jigini an jam yalima ale Lasia tɛŋka.

⁹ Ti jam beni ka nna yegayega ate ku ga paari diipo ate ku pagra ale ti chelimu ɳmani la. Dii me la, dai dii danni ate ba a nyε Juuma tigi dii a magsi chaab ale wabaataŋa vonṭeka la a jam poom taam kama. Dila ɳaaŋnyij, vioku a ɳmasi pagra kama. Pɔɔl yaa te ba sinsaŋŋa de ayen,

¹⁰ "M dɔaba, mi nya kama ale ti chelimu a zaani dela a cheŋ a kan nala. Koalimaŋa ale ɳaarunju le kaasi kama, kum me abe le jam ti jigi."

¹¹ Alege soji kpagini a jam ka siaka ale Pɔɔl ale weeni nna la. ɳaarunju damdowa ale ku nyɔnɔwa ale jam weeni dii la ale jam basi ate Soji kpagini a siak te ba.

¹² Ba jam weeni ayen juijui ate ba jam za la, an jam nala a magsi ba wari dula ɳoota wenni. Dila nyiŋ

la, nuruma yegayega a jam a yaali kama ayen ku dan siak a nyε ba dam a cheŋ ate ba ga paari Foniksi tεŋka ate ba wari dula ɳoota wenni a vuusi. Foniksi bo ka Kariti tεŋka juijui ate ɳaarunta a nyiem zaani a vuusi la. Jigini de a tuk ka yenij geŋ.

¹³ Viok a yaa nyini yenij a gala geŋ a fuk nna balibali ate ba yaa poli ayen nyaku de ale deri basi kama ate ba nyε ba ale poom a yaali dii ayen ba cheŋ la. Ba yaa pa kutuk kpionj kuui ate ba nyiem pa a yik ɳaarunjku a zaani la a yeeri ku a ta nyini nyiamu po a jueli. Ba yaa jam cheŋ va kuŋkɔŋini noai nna farafara a mɔata Kariti tεŋka la.

¹⁴ Alege ku an bula beniya ate viok kpionj a yaa nyini a gala geŋ korinummu po a yaa nyini kuŋkɔŋini a jam

¹⁵ a fobi ɳaarunjku. Ku be ale jam pagra nna yegayega ate ti an jam baga dam ti ɳaarunjku a va ku po a taam la, ti yaa basi ate ku ji ɳaarunjku a ta a cheŋ.

¹⁶ Ti ale jam paari tεŋ fiik kanyi ate ba a wi ayen Kɔda ate nyiam a gilim ka la gauŋ nyij ate vioku an jam pagra la. Dula jigini, ti yaa nam nna yegayega ale ge baga a yaa yik ɳaarunjku ɳaarunj fiika a zaani.

¹⁷ Ba yaa dari ate ku jueli ɳaarunj kpionjku zuk. Ba ale nyε dila a ga nueri la, ba yaa pa mi pagrisa a bobo keŋkenj a gilim ɳaarunj kpionjku. Yɔgsum ale jam ta ba ayen dai dii dai ba ɳaarunjku a nin zaan a chali ga feri tintain tii ale vi chaab a jueli dua nyiamu tεŋ a mɔata Libia nyiamu kuŋkɔŋini noai la. Dila nyij, ba yaa jam a cheŋ magamaga ale basi ate vioku a yaa tusi ɳaarunjku a ta a cheŋ.

¹⁸ Va kpionjku kasim jam a fobi ka dila tee ate nyamiisaŋa a yiri a jueli wein nna yegayega a jam a lo. Vari ale ga veenti la, ba yaa piilim a koalim ɳantaŋa ɳaarunjku po a yuk a basi nyiamu po.

¹⁹ Daa ɳatawa danni ba yaa pa nisima a pa ɳanta baai ate ti ta a nyε

ate ɳaarunjku a zaani ale a cheŋ la gela yegayega me a yuk basi nyiamu po.

²⁰ Daanja a jam piisi ka nna yegayega alege ti an jam baga a pa numbiri tu wenbinni a yaase chiŋmarisa. Vioku me abe kasim jam a fobi ka dila nna yegayega. Ti ɳman jam ka yiila ayen ti a le vuugi.

²¹ Ba ale ga cheŋ ate ku beni alege ba an de ɳandiinta la, Pɔɔl yaa yiri zaani ba niŋ a weeni ba ayen, "Nidɔaba, ku poom magsi ka ni ti wom mi ate ti kan poom ɳman zaani Kariti a dam cheŋ. Nnapode ti ti poom kan nya kaasunjku de ale ɳantaŋa de ate ti jogi la.

²² Alege yɔgɔyɔglə de, ni yik ni dek. Ni wanyi me a kan kpi. Ka ɳaarunjku nyiini ale ku kaasi.

²³ Mi baga a biisi nna kama boan nyiŋja, Naawen dii ale soa mi ate mi a te wa zula la, wala sabiilo deemwa yokku ale jam mi jigi

²⁴ a weeni mi ayen, 'Pɔɔl, kan chali yɔgsum, ku a fe kama ate fi zaani Nakpionjku niŋ. Naawen abe tulisi fi puusaŋa kama ayen nuruma de wanyi me la a kan kpi.' "

²⁵ Pɔɔl yaa weeni nuruma ayen, "Dila nyij la, nidɔaba, ni yik ni dek boan nyiŋja, m ta siaka ale Naawen kama ayen wa ale weeni mi dii la, dila degadega le ku nyε.

²⁶ Alege ku a fe kama ayen vioku a ta ti cheŋ paari tεŋ kanyi ate nyiam dua gilim ka la."

²⁷ Ti kasim jam bo ka nyakpeem buui po ate ba wi ayen Adariya la po a va vioku ate ku fobi ti a ta a cheŋ la. Ku jam ka yok kuui ale saa yogta pi ale tinaansiwa la goota po sunsuŋ ate baai ale a tom ɳaarunjku po la, a yaa poli ayen ti boro a mɔata tεŋ yɔgla.

²⁸ Dila nyij la, ba yaa pa miik a bobo jaab dobruk nyij a yaa basi ate ku siŋ nyiamu po a nya ale ku limsa ka nna yegayega. Ku ale ga nyε maga dek la, ba yaa ɳman magsi nya ate ku ɳman limsa yegayega.

²⁹ Ba jam a chali ka yøgsum ayen dai dii dai ti ɳaarunju a le nak ka tintain kpeema ɳaaai ale bo nyiamu po la. Dila nyij la, ba foli kuta dobrita tinaansi ɳaarunju ɳaaŋ a basi ate ti zula ayen ɳaarunju a kan ɳman baga chej. Ba nyø dila ale ge yaa a puusi Naawen ayen vanni a veenti.

³⁰ Baai ale a tom ɳaarunju po la, a jam pii ka nyij ayen ba chali be. Ba yaa foli ɳaarun fiika a basi nyiamu po ale ge yaa velim ayen ba boro a foli ƙa kuta dobrita ti chaab ɳaarunju niŋ.

³¹ Alege Pøol yaa weeni soji kpagini ale sojima ayen, “Naarunju tuimtomdøma de a dan kan bo ɳaarunju po, ni kan vuugi.”

³² Sojima yaa gebi mi sii ale yik ɳaarun fiika a ta la ate ku chej ku dek ku nyiini jakorok

³³ Vari a yaa jam mɔata ka veentika ate Pøol yaa weeni ba ale nin muna ayen ku a fe kama ayen ba de ɳandiinta yøgla. Pøol yaa ɳman pilim weeni ba ayen, “Da pi ale ɳanaansi ale jinla ate ni kasim a limsi a jam paari yøgyøgla de alege ni an diem de jaabøa.

³⁴ Dila nyij ate mi a weeni ni ayen ni de ɳandiinta. Ku a fe kama ayen ni de ate ni vuuk. Naawen weeni mi kama ayen ni zuimanja zuisaŋa ale kanyi la a kan be.”

³⁵ Pøol ale ga weeni nna a nueri la, wa yaa pa boroboruk puusi a te Naawen a nyø wa jiam ba meena niŋ, a yaa we boroboruku a piilim ɳobika.

³⁶ Ba yaa yik ba dek ate ba meena wanyi wanyi a yaa de ɳandiinta.

³⁷ Baai meena ale jam bo ɳaarunju po la a jam ka nuruba kobsiye ale pisiyopoi, ale bayuebi.

³⁸ Waai meena ale de chak nalimnyiini la, ba yaa koalim “wiitiwa” meena a yuk a basi nyiamu po ale ge ayen ɳaarunju a valima magla.

³⁹ Vari ale veenti la, ɳaarunju tuimtomdøma a yaa jam nya kuŋkøŋini dinyi alege ba an jam miŋ

ale ka juijui kuŋkøŋini la. Ba jam nya ka nyakpeemu gugoruk kunyi ale tintambusuŋ a dua jueli magla ate ba yaa poli ayen ba dan baga abe ba dam ɳaarunju a zaani dula.

⁴⁰ Ba yaa gebi kuta tii ale jam yik ɳaarunju a zaani la miisaŋa a yaa basi ate ti a chej nyiamu po. Diipo ate ba boro a gebi kutanya de miisaŋa la, ba jam maa foli dakpien tii ale bobo maŋ ɳaarunju ɳaaŋka ate nuruba pa a dam ku la ayen ba yaa pa tila a dam ku. Ba yaa zak garuk kuui ale bobo yiga ɳaarunju niŋka la ale ge ayen vioku fuk ku a basi niŋ. Ba yaa nyø dila a deri a chej kuŋkøŋini.

⁴¹ Alege ɳaarunju a yaa nak kuŋkutinni ate ku niŋka yaa feri kuŋkutinni an ɳman baga chej. Ku ale nyø dila la, nyamiisaŋa me a kasim jam a fobi ku ɳaaŋka ate ku a we nna bunabuna a lo nyiamu po.

⁴² Sojima yaa nyø ba popola po ayen ba ko ligrima meena ate ba waai a kan nya siuk a puŋ nyiamu a chali be.

⁴³ Alege sojima kpagini a kan jam a yaali ayen wa ko Pøol. Wa yaa weeni ba ayen ba kan nyø dila. Wa jam weeni ba kama ayen waai meena ale baga a de nyiam la, ba yok a zi nyiamu po a yaa de jueli kuŋkøŋini

⁴⁴ ale ge ate mbala meena a yaa yik ɳaarunju daataŋa a yaase ku ɳanta baai ale kasi a lo la a jueli. Ti meena ale jam nyø dii a vuuk a paari kuŋkøŋini la ale la.

28

¹ Ti ale jam paari kuŋkøŋini nalimnyiini la, teŋ kala demma jam weeni a sak ti kama ayen teŋ kala yoi ale Malita.

² Teŋ kala demma a jam tuesi ti kama a te ti zula nna yegayega. Nmoruk a yaa deri jam a ni ate ɳoota boro ate ba yaa jam cheem bolim a te ti.

³ Pøol yaa tigsi daataŋa ayen wa nyo bolimu po. Wa ale pa boro a nyoro

la, bolim wulumu yaa nyε ate waab a yaa nyini ti po a chali nyini a meli wa nisa a dom wa.

⁴ Teŋ kala demma ale nya ale waamu meli Poɔl nisimaŋa la, ba yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de ku a fe kama ayen wa ka nuru koorik. Wa baga nyini nyakpeemu po a nyini kama alege tama bogluku a kan nya ase ku magsi ayen wa vuugi la."

⁵ Alege waamu ale meli Poɔl nisimaŋa la, wa yaa misi si ate waamu lo bolimu po alege wariwari an nyε wa.

⁶ Nuruma yaa jam a limsi ale a poli ayen ba nya ale wa nyiŋka fuusiya yaase wa deri kpi dua. Alege ba ale jam a limsi ale a poli ate ku beni alege wari an nyε wa la, ba yaa tagri ba popolaŋa ale ge weeni ayen, "Wa ka bogluk."

⁷ Teŋka naawa yoi a jam ale Pubiliyosi. Naawa de kadugsa ale jam dua moata ti juijui ate ti jam kala la. Wa yaa jam nyε ti tia. Daa ḥata meena ti kasim jam bo ka wala yenni ate wa a nya ti zuk nalimnyiini.

⁸ Noota ale chaaruk ale jam ta wa kowa ate wa jam dua dɔk po. Poɔl yaa jo ayen wa nya wa a pa wa nisima a vi wa zuk a puusi Naawen te wa ate wa nya nyinjɔgsa.

⁹ Wanni de ale ga nyε la, yɔgnyeensa meena ale jam bo teŋ kala la, a jam jam kama a nya nyinjɔgsa.

¹⁰ Ba jam te ti ka tiirinta nna yegayega. Ti ale jam pa ḥaaruŋ ku choa ayen ti basi ba abe ti ḥman a cheŋ la, ba jam pa ḥanta baai ate ti jam a yaali ale nin muna la, a nyo ku po a te ti a magsi ti chelimu.

¹¹ Ti jam goa Malita ka chiisa sita ale ge yaa cheŋ Aroom. ḥaaruŋku de ate ti jam jueli la yoi ale "Yibisa Boglutanja". Ku jam ka Alezandiria ḥaaruŋ. (Ku be jam ka ḥoota wein ate ku jam wari Malita ayen ḥootanja taamu.)

¹² Ti yaa jam paari Sirakusi teŋka goa dula da ḥata.

¹³ A zaani dula a ḥman a cheŋ a jam paari teŋ ka choa ate ba a wi ayen Arigiyum. Vari ale ga veenti la, viok yaa nyini yenij a gala gen a fuk. Daa ḥaye dai ate ti yaa ḥman paari Putiyooli teŋka.

¹⁴ Dula jigini ate ti jam nya Kirisita bisa ate ba weeni ti ayen ti dan a yaali ti goa daa ḥayopoi ale ba. Ti yaa siak a goa daa ḥayopoiwa ale ba ale ge yaa yiri cheŋ Aroom.

¹⁵ Ti Kirisita bisa suaataŋa ale bo Aroom, ale wom ayen ti cheena la, ba yaa nyini cheŋ paari Apiyas Yabanja ale Vuusum Yie Natawa la, a jam tu ti. Poɔl ale ga nya ba ale ba cheena la, ku yaa te wa nyiŋ pagra ate wa te Naawen jiam.

¹⁶ Ti ale ga paari Aroom la, teŋka kpaŋja jam basi ka soji ate wa a nya Poɔl zuk. Ba jam basi kama ate sojiwa ale wa boro ba dek ba nyiini. Ba an jam lik wa a gum chaab ale ligriba mbala.

¹⁷ Daa ḥata ale jam taam la, Poɔl yaa wi Juuma kpaŋja Aroom teŋka po ate ba jam ayen wa nyε tuka ale ba. Ba ale jam tigsi chaab jigi yeŋ la, Poɔl yaa weeni ba ayen, "M mabisa mi an kaasi tama nuruma wariya a yaase kisitanja tii ate ti tuesi ti kokpieŋsaŋa jigi la, alege ba yik mu a lik ka Jerusalem teŋka a yaa pa mu nyo Aroom demma nisima po.

¹⁸ Ate Aroom demma yaa bek mu bega ale ge a poli ayen ba basi mu, dii nyiŋ la ba nya kama ale mi an kaasi wari a magsi ba ko mu.

¹⁹ Alege Juuma ale ga wom Aroom demma ale biisi nna la, ba yaa zeri ate ku yaa fe mi ate mi weeni ayen mi a yaali ayen m paari ka Nakpionjuŋku jigi ate wa wom m le ta dii la. Alege mi jam ka chaab ale m dek nuruma ayen ba kaasi wari ya ate m toariŋ ba Nakpionjuŋku niŋŋa.

²⁰ Dila nyiŋ ate mi wi ni ayen m nya ni abe m weeni a sak ni. Mi be ta choarini de kama dii nyiŋ la mi

ta yiila ḥaa me ate Izirali demma
meena me a ta la."

²¹ Ba yaa tulisi wa ayen, "Tama an
tuesi gbañ ate ka nyini Judia a biisi
fi wariya. Ti mabisanja wanyi me
la abe an nyini dula a jam weeni fi
wari a sak ti a yaase wa biisi wabiok
a magsi chaab ale fi.

²² Alege tama a yaali kama ayen ti
wom fi me popola ale ka dii la, dii
nyinj la, jigi meena nuruba kasim a
weeni kama ayen ba kan yaali nuru
baai ate fi maa bo ba po la."

²³ Ba yaa dagi dai yon ayen ba
ŋman nyε tuka ale Poɔl. Dila danni
ale jam paari la, ba yaa piisi nna
yegayega a tigsi chaab juijui ate Poɔl
a goa la. A ta nyini saliuk a jam
paari junɔai Poɔl kasim jam a biisi a
magsi chaab ale ka Naawen Naamu
wie. Wa kasim jam pii ka nyinj a
biisi a ta a nyini Moosis Sinsaŋja
gbañka po ale Naawen biisiteerɔma
ale ŋmarisi Naawen gbañka po ayen
ku sak ayen wa ale a biisi dii la ka
wensie a magsi chaab ale Yeezu.

²⁴ Ba gela a jam siak kama ayen
wa ale a biisi dii la ka wensie. Ba
gela me an jam siak ya. Ba ale jam a
nak namparŋja nna la, ba yaa waanj
chaab. Ba ale diem kan jam waanj
chaab dii la,

²⁵ Poɔl yaa weeni wa dinyi ayen,
"Naawen Chiika ale jam basi ate
Naawen biisiteerɔwa Azaya a biisi
dii a te ni kokpieŋsaŋa la sum ka
wensie.

²⁶ Naawen Chiika ale jam biisi dii
a te wa ayen wa weeni a sak ni la
ale nna ayen,
'Chenj ga weeni sak nuruma nna
ayen:

Nama le wom, a wom alege ni kan
miŋ chagi.

Nama le nya, a nya alege ni kan
miŋ chagi.

²⁷ Dii nyinj la, nuruma de zeri kama
ayen ba kan yaali miŋ chakka,
ba lik ba tueŋa kama,
a lik ba ninanja me,
kan daa dila ba ninanja ate nya ya,
ba tueŋa me ate wom ya,

ba popola po me, ba ate miŋ
chak,
ate ba tagri a basi ba wabaatanja,
ate m te ba nyinjɔgsa.' "

²⁸ Poɔl yaa biisi kpeglim a weeni
ba ayen, "Dila nyinj la, mi a yaali
kama ayen ni seba ayen Naawen
basi kama ate Varibasika wanni de
a chenj baai ale kan daa Juuba la jigi.
Ba be le wom di abe ba tuesi di me."

²⁹ Poɔl ale weeni nna nueri la,
Juuma yaa nak nampaga ale chaab
a yaa waanj chaab.

³⁰ Poɔl jam bo dula ka bena ḥaye.
Wa jam bo ka yeri dinyi po a tuni ale
ge a goa di po. Waai meena nyiem
dan jam wa yenni, wa a nyε kula
nyɔnɔwa tia ka nalimnyiini.

³¹ Wa nyiem jam nyini ka peelim
a kan chali yɔgsum a sak nuruba
Naawen Naamu wie ale a sak ba me
Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita wie. Nuru
an jam nyε ate wa an baga sak
wienja de.

Poɔl Gbaŋka Ate Wa Nmarisi A Te AROOM DEMMA La

¹ Mi Poɔl waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero la ale a ŋmarisi gbaŋka de. Naawen dek ale lueri mu a potim wi mu ayen m chim wa tuimtomdø abe m weeni wa wamaŋsanja a sak nuruba.

² Wamaŋsanja de ka ŋaai ate wa puulim a biisi ŋa dila po dila po ate wa biisiteerøma a ŋmarisi nyo Naawen gbaŋka po la.

³ Wamaŋsanja a biisi ka wa biika waai ale ka ti Nyɔnɔ la wie. Nuru biik jigi, wa jam ka Deevid ŋaaŋbiik.

⁴ Naawen Chiika jigi, wa ka Naawen biik. Naawen be jam nak wa a yiri kum po kama ayen ku sak ti ayen, wa ka wa Naawen dek Biik a ta pagrim.

⁵ Yeezu Kirisita nyin ate Naawen a te mu siuku de ate m chim wa tuimtomdø ayen m baga a weeni wa wie a sak teŋsa meena nuruba ate ba ta siaka ale wa abe ba a siak wa noai.

⁶ Naawen wi nama me kama ayen Yeezu Kirisita soa ni.

⁷ Mi a puusi nama meena baai ate Naawen ta yaalika ale ni a lueri ni a te wa dek Aroom teŋka po la.

Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe wa te ni suyɔgini.

⁸ Mi a yaali ayen m va ka Yeezu Kirisita nyin a nyɛ Naawen jiam a te ni meena, dii nyin la, jigi meena nuruba a biisi ni wie kama ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

⁹ Naawen waai ate m tom a te ale m sunum meena a sak nuruba wa biika wamaŋsanja wie la, ka wala ale mi seero ate mi kasim a puusi a te nama daa meena. M maara puusi me ayen,

¹⁰ ku dan ka wa yaalika wa le te mu siuk ate m jam ni jigi yɔgɔgla.

¹¹ Mi a yaali ka nna yegayega ayen m nya ni ate m te ni maari kaai ale

a nyini Naawen Chiika jigi la ate ni ta pagrim.

¹² M jamka le maari ka ti meena. Dii nyin la, mi ale ta siaka dii ale Naawen la, ku le maari ka nama. Nama me abe le ta siaka dii ale wa la a le maari ka mi me.

¹³ M suaata, mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen m kasim a yaali ayen m jam ni jigi kama, alege mi an baga a jam ya. Mi a yaali ayen ka m dan jam m nyɛ ate nuruba ni po a pa ba dek a te Naawen ase m le nyɛ dii ale ni vaanchaab baai meena ale kan daa Juuba la.

¹⁴ Boan nyinjña, mi ta ka tuima ayen m tom a te nuru meena. Baai ale ka Girik dem la ale nuru baai ale kan daa Girik dem la. Baai me ale seba gbaŋ ale baai ale kan seba gbaŋ la.

¹⁵ Dila ale soa ate m pii nyin a yaali ayen m sak nama me baai ale bo Aroom teŋka po la Naawen wamaŋsanja.

¹⁶ Mi a kan chali chivie ale Naawen wamaŋsanja. Naawen pa wa pagrimu a nyo ŋa po kama. Dila ale soa ate Naawen baga a vari baai meena ale ta siaka ale ŋa la a basi me ba tuimbaata po. Varibasika de a liŋ a cheŋ ka baai ale ka Juuba la jigi ale ge a cheŋ baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹⁷ Dii nyin la, Naawen wamaŋsanja a dagi a sak ti kama siuk kuui ate Naawen a nyɛ ate ti a chim wayɔrisima nyam wa niŋ la. Wanni de abe ka siaka nyini a ta nyini di piilimka po a ta ga paari di kpegleimka. Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen, "Nuru waai abe ale ta siaka a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen niŋ la, wala a nya nyuvuri kama."

¹⁸ Nuruba ale boro a ta gaasa nna yegayega a kan siak ayen wensienja a nyini peelim. Naawen abe a sak ti kama ayen wa sui ale a puuri ale baai ale kan a va wa siuku la ale ba gaasa tuimanya.

¹⁹ Nanta ba gela boro kama a sak nuruba ate ba baga a seba Naawen

wie. Nuruma de abe seba ḥantaja de kama. Dii nyin̄ la, ka Naawen dek abe ale nyε ate ḥantaja de a nyini peelim ate ti ba a nya ba. Dila nyin̄ ale soa ate Naawen ale namsi ba.

²⁰ A ta nyini diipo ate Naawen nyε wenzuk ale tεŋ̄ la, a ta jam paari jinla, ḥanta baai meena ate wa nyε basi wenzuk ale tεŋzuk de la a maa chaab a sak nurubiik kama Naawen ale ka dii la. Ba seba ayen wa pagrimu a kasim boro ka dila taam wuu. Wa be sum ka Naawen. Nuru abe an baga a nya wa pagrimu de ale wa ale sum ka Naawen dii la, alege nuruba baga a seba wien̄a de meena kama. Dila nyin̄ la, bala chaab a ka siuk ale biisi a vari ba dek a basi ale ba ale nyε dii la.

²¹ Ba jam seba Naawen kama, alege ba an jam a siak ayen ba a nyε wa jiam yaase ba a te wa zula. Ba popolanya ka betta popola, ḥa daa popola yuarisima.

²² Ba a poli ayen ba ka yam nyam, alege ba chim ka betta,

²³ a yaa zuli ḥanta baai ale a neensi nuruba ale nuinsa ale duŋsa ale ḥanta baai meena ale a cheŋ̄ ba loga nyin̄sa la, alege kan zuli Naawen waai ale kasim boro taam wuu la.

²⁴ Ba ale a nyε dila la ale soa ate Naawen yaa pa ba basi ayen ba va ba dek sue po ale marin̄ dii la ate ba yaa pa ba dek nyin̄sanja a tom danja tuim ḥaai ale kan magsi ba pa ba nyin̄sanja a tom la ale chaab.

²⁵ Naawen pa ba basi kama dii nyin̄ la, ba zeri wa wensien̄a kama ale ge tuesi venta a yaa a kaab ḥanta baai ate wa nyε la ale ge basi Naawen dek, waai ale magsi ayen nuruba kasim a te wa pimpauk taam wuu la. Ku be nyε dila.

²⁶ Boan nyin̄ja, Naawen pa ba basi kama ayen ba va ba dek sue po ale marin̄ dii le di basi ate ba nya chivie la. Ba nipooma me dek a kan yaali ayen ba a goa ale nidɔaba. Ba a yaali ayen ka ba a bobo nipooba ba chaab a goa.

²⁷ Nidɔama me kan yaali ayen ba a goa ale nipooba. Ba kasim a yaali kama ale ba yam meena ayen ba a bobo nidɔaba ba chaab a goa. Nidɔama de ale a nyε nna la a magsi ka chivie yik ba alege ba kan chali chivie. Nyaku de abe basi kama ate waali kaai ale magsi ba nya la a jam ba jigi.

²⁸ Ba jam a poli kama ayen ku an magsi ate ba ta wensie popola maŋsa a magsi chaab ale Naawen ya. Naawen yaa pa ba basi ate ba ta popola kaasima ate ba a tom tuim ḥaai ale kan magsi ba a tom la.

²⁹ Ba suniimaŋa kasim sueri ale ka gaasa meena wuu, ate ba a yaali chaab ḥanta ale a kisi chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ko nuruba ale a nyε kpaliŋsa ale chaab ale a paasi chaab ale a poli kaasun̄ nyiini a te nuruba ale a zu chaab ḥaan̄

³⁰ ale a kaasi chaab yue ale kisi Naawen me. Ba ka nuru leerisa me ale kanjanta nyam ale a yaali yue a te ba dek ale a gisi ayen ba nya su paalita ate ba a tom tuimbaata. Ba kan wom ba koba ale ba maba noa.

³¹ Ba be ka betta me. Ba dan puulim ayen ba nyε wari, ba kan nyε. Ba poom ka yaalika ba suniima po. Ba ka jiirim ale waaiya.

³² Ba be seba ayen Naawen weeni kama ayen ku magsi ka nuru baai meena ale a tom nna la, kpi, alege ba diem a tom ka dila ale poom a weeni me ayen baai ale a tom tuim ḥala chaab la, a tom ka tuimmaŋsa.

2

¹ Dila nyin̄ la, ni wanyi ka siuk ate fi suok a dan nyε wari a kaasi, fi bo wa buusa. Fi dan nyε dila, fi ta ka kaasun̄ a jam fi dek jigi dii nyin̄ la, wie ḥaai ate fi ayen wa nyε a kaasi la, fi dek a tom ka ḥala degadega.

² Tama abe seba kama ayen ku sum magsi ka Naawen ta kaasun̄ a jam baai meena ale a tom dila la jigi.

³ Alege fi dan bo baai ale a nyε nyanja de la buusa alege fi dek a tom

ŋa, fi a poli ayen fi le baga chali be ate Naawen kan nya fu a bo buusa?

⁴ Yaa fi zeri Naawen nyemanj kaai ale suduŋ dii ale wa ale ŋman ta chichiiba ale fi dii la kama, fi a poli kama ayen wa a le kasim a nyɛ ka dila a ta a cheŋ. Fi ze ayen Naawen nyemanjka fi jigi a sak fu kama ayen fi basi fi tuimbaataja tomka?

⁵ Ni tue kan wom. Ni sue be kan kaasi ale ni tuimbaataja. Ni a tom tuimbaata kama alege jaabjaab kan daani ni, alege Naawen supuurimu ale wa wensie buusanya danni a dan paari ate wa ayen wa bo wensie buusa ale ni, wa sui le puuri ka nna yegayega ale ni ate wa te ni waalika.

⁶ Da dila danni, Naawen le tuni waai meena a magṣi chaab ale ka ti wanyiwanyi ale tom dii la.

⁷ Baai meena ale ta chichiiba a tom tuimmaŋsa a gisi zula ale nalim ale nyuvuri Naawen jigi la, wa le te ba ka nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la.

⁸ Alege baai ale a yaali ba dek nyaka nwulinwuli ale a zeri wensie siuku vaka ale kasim a tom tuimbaata daa meena la, Naawen le basi kama ate wa supuurimu a jam ba zuk.

⁹ Ninam ale kumsa nna yegayega le jam baai meena ale a tom tuimbaata la jigi. Juuma le ba linj nya ninammu de ale kumsaŋa de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la a nya ninammu de ale kumsaŋa de dila degadega.

¹⁰ Baai meena ale a tom tuimmaŋsa la le nya zula ale nalim a boro ale suyɔgini. Baai ale ka Juuba la le ba linj nya zulaŋa de ale nalimu de ale suyɔgini de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la, me a nya.

¹¹ Boan nyinŋa, Naawen ta ka nyeyer Juuma ale baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹² Baai ale kan daa Juuba la, a jam ka Moosis Sinsaŋja ate ba jam a tom tuimbaata. Ba an jam ta Moosis Sinsaŋja. Ba be le kpi kama alege Naawen a kan pa wa Sinsaŋja a bo ba buusa. Alege Juuma a jam ta

Moosis Sinsaŋja alege ba jam a tom ka tuimbaata. Ba me be le kpi kama ate Naawen pa wa Sinsaŋja a bo ba buusa.

¹³ Nuruba dan wom ka wa Sinsaŋja nyiini ale kan va ŋa, ba kaasunju a diem bo ale ba kama, alege baai ale wom ŋa a yaa va ŋa la, wa kan ŋman nya ba kaasunju.

¹⁴ Baai ale kan daa Juuba la, bala an nya Moosis Sinsaŋja alege ba suniimaŋa a dan basi ate ba a tom Sinsaŋja ale a weeni dii ayen ba va la, ba dek suniima ale a te ba Sinsaŋja.

¹⁵ Ba nyeka a sak kama ayen Naawen ŋmarisi wa Sinsaŋja a nyo ka ba suniima po. Ba popolaŋa me ale a bo ba buusa a weeni a sak ba ase ba kaasi yaa ba an kaasiya.

¹⁶ Da di danni ate Naawen le bo ba buusa la, le nyɛ ka dila. Wa le pa nuru meena wasusunju a ta ŋa nyini peelim niŋ ate Yeezu Kirisita bo ba buusa. Naawen wamaŋsaŋa ate mi a sak nuruba ale a sak ti dii la ale la.

¹⁷ Nama baai ate mi a biisi ale ni la, a wi ni dek ayen ka Juuba. Ni kasim a poli kama a weeni ni dek ayen, "Tama ta Moosis Sinsaŋja kama. Dila nyin la, Naawen a vari ti a basi kama." Ni a nak ka kuusa ale ni ale ka dii ale Naawen la.

¹⁸ Nama dek abe seba Naawen ale a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa dii la kama, dii nyin la ni zamsi Sinsaŋja po ayen fi lueri dii ale nala la a tom.

¹⁹ Fi seba chak kama ayen, fi baga a chim nuru waai ale cheŋ be Naawen siuku po la kpagi ya. Fi a nyɛ ase ka bolim la a te baai ale bo legini po la?

²⁰ Fi a weeni ayen fi baga nuru baai ale ka betta ale bipaaluk a sak kama? Fi be seba fi puuk po a chak ayen, fi ale ta Naawen Sinsaŋja la, fi ta yam meena ale wensie meena kama?

²¹ Nyanya de meena abe dan ka wensie ale fi waai ale a sak nuruba la, ka boa ate fi kan sak fi dega? Ti a sak nuruba a weeni ayen, "Kan zu",

alege fi dek a zu?

²² Fi a sak nuruba a weeni ayen, "Kan nyε kabonṣa". Alege me le bek fu ayen fi dek a nyε yaa fi kan nyε? Fi kisi bogta kama alege mi a le begi fu ayen, "Fi dek a zu njanta a ta nyini welensa jigi a nyini yaa fi kan zu a ta a nyini?"

²³ Fi ta zupagruk kama ale Naawen Sinsanŋja, alege a kaasi ḥja. Kaasika de a basi ate Naawen a nya chivie a yaa wa kan nya."

²⁴ Ba be ḥmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen "Baai ale kan daa Juuba la, a kaasi Naawen yoi kama nama Juuma nyiŋ."

²⁵ Nama Juuma dan gebi ni yoanja ale a va Moosis Sinsanŋja, ni yoanja gebika ta kiri kama. Alege ni dan a kaasi wa Sinsanŋja ni a nyε ase ni an gebi ni yoanja kama la.

²⁶ Nuruba abe dan kan gebi ba yoa ale ge a va dii ate Moosis Sinsanŋja a weeni ayen nuruba a nyε la, Naawen le nya ba ase ba gebi ba yoanja kama la.

²⁷ Nama ta Moosis Sinsanŋja kama ate ḥja ḥmarisi dua. Ni be a gebi ni yoanja me kama. Alege Sinsanŋja ate ni ta la ale ni ale a gebi ni yoanja la, ni kan diem a va Moosis Sinsanŋja ale a weeni dii la. Alege baai ale kan gebi ba yoanja la, bala gela a va Moosis Sinsanŋja ale a weeni dii la kama alege ba ka ḥja. Ba be ale a nyε nna la a basi kama ate ba biisi a gaam nama Juuma.

²⁸ Basi ate m bek ni beŋŋa de ayen, ka wana dek ale potim ka Juu? Ka waai ale gebi wa yoari la ale Juu? Nuru peelim nyeka nyiini a kan sak kama ayen nuru wala a sum ale Juu. Ku be daa fi nin gebi fi yoari ale a sak ayen fi sum ka Juu.

²⁹ Alege waai ale sum ka Juu la ale waai ale va Sinsanŋja a ta nyini wa sunum po la. Ku kiri me ale fi an gebi ka fi yoanni nyiini ayen ku sak ayen fi sum ka Juu alege ku kiri ale, fi pa ka fi sunummu a te Naawen. Gebika abe ka gebi kaai ate Naawen

Chiika a gebi fi sunummu la, daa fi nyiŋka wariya. Nuruwa de choa abe kan nya pimpauk nuruba jigi, alege ka Naawen pimpauk nyiini ate wa a nya.

3

¹ Ku nyuenta abe ale boa ase fi nin ka Juu? Fi gaam waai ale kan daa Juu la kama? Ka boan nyuenta ate ba a nya ku po ale ba ale gebi ba yoanja la?

² Juuma ta nyuenta kama wie yegayega po a gaam baai ale kan daa Juuba la. Ni basi ate m liŋ weeni a sak ni ayen Naawen jam pa wa wienja ka a nyo ka Juuma nisima po.

³ Alege ni basi ate m bek ni ayen ase Juuma gela a daam dan kan ta wensie ale Naawen, nyaku de a sak kama ayen Naawen me a kan ta wensie?

⁴ Aaya, waai meena abe dan poom ka velinvendik, Naawen kasim ka wensie nyɔnɔ. Ase ba ale ḥmarisi wa gbaŋka po ayen,

"Ba le weeni kama ayen wa wienja ka wensie.

Ba dan jam bo wa buusa, ba le bo te wa kama."

⁵ Ase ti tuimbaata a dan basi ate nuruba a nya Naawen welensaŋja, ku be ka wabiok wa ase Naawen a nin te ti waalika ti tuimbaataŋja nyiŋŋa? Mi a biisi kama ase nuru ale a biisi dii la.

⁶ Aaya, Naawen a dan kan daa wensie Naawen ya, wa le nyε ka se a bo tɛŋka demma buusa?

⁷ Nuru abe ḥman baga a weeni kama ayen, "Mi ale kan ta wensie la a basi kama ate nuruba a nya Naawen wensieŋa a yaa a te wa zula dila nyiŋŋa? Ku be dan ka dila, Naawen nyε ka se a baga a bo buusa a mini mi tuimbaata nyɔnɔwa?"

⁸ Ku be dan ka dila me, ka boa ale soa ate ni kan kasim a tom tuimbaata ate wamanja nyiini ḥja po a nyini? Nuruwa gela a tɔarinj mi kama a weeni ayen ka mi ale a weeni wannu de choawa. Tɔarinjka de abe ka leeta a te mu. Naawen

abe dan bo buusa, ku magsi ka wa bo mini ba.

⁹ Dila nyij la, tama baai ale ka Juuba la, tama chim ka nuru we-lensa a gaam baai ale kan daa Juuba la? Aaya. M poom weeni a sak ni kama ayen biem ale soa baai ale ka Juuba la, ale baai ale kan daa Juuba la meena.

¹⁰ Ba ɻmarisi Naawen gbanjka po ayen,

"Nuru yen bola karo a chim wayɔrisima nyɔnɔ,

¹¹ Nuru karo me a ta yammɔa.

Nuru karo a yaali ayen wa zuli Naawen ya.

¹² Waai meena chej wensie siuku po a be kama

ale chim nuru kayaata me.

Nuru yen bola karo a tom tuim-maŋsa.

¹³ Ba noanja a biisi ka wa kaasima wie nyiini.

Na sueri ale ka venta nyiini.

Ba biika ka leeta nna ase ka waapiisa domka la.

¹⁴ Ba biik po ka kikaasa nyiini nna yegayega.

¹⁵ Ba kan bola a beni ale ge a ko nuru.

¹⁶ Juijui meena ate ba a chej la, ba a basi ka kaasuj ale ninam ku jigini.

¹⁷ Ba ze siuk kuui ate suyɔgini a boro la.

¹⁸ Ba be kan te Naawen zula me."

¹⁹ Ti seba ayen Juuma pe kama ayen ba le va Moosis Sinsanja ale a weeni dii meena la. Dila nyij la, Sinsanja ale a weeni dii meena la a chej ka bala jigi. Naawen nyε ku ka dila ayen waai meena a nya wa dek kaasujku. Nuru be kan ta wari a weeni wanni de po.

²⁰ Dila nyij la, nuru dan va Naawen Sinsanja ale a weeni dii la, dila kan basi ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen jigiya. Alege Naawen Sinsanja weeni a sak ti kama biem ale ka dii la.

²¹ Alege yɔgyɔgla de Naawen a pa sak wa le wa nyε dii ate nuruba a chim wayɔrisima nyam la

kama. Moosis Sinsanja ale Naawen biisiteerɔma a biisi dila wari kama, alege ku ka wari a nyε ale Moosis Sinsanja.

²² Alege ka waai meena ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ate wa a nyε ate nuru wala choa a chim wayɔrisima nyɔnɔ wa Naawen jigi. Boan nyijna, lukka karo ale Juu ale waai ale kan daa Juu la.

²³ Nurubiik meena abe tom kaasi kama, a yaa yalima ale Naawen zulanja.

²⁴ Alege Naawen tiirim niaka nyij ate ti chim wayɔrisima nyam Yeezu Kirisita nyij.

²⁵⁻²⁶ Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataja nyij ayen ti dan ta siaka ale wa, ti le nya vonjteka. Naawen nyε nna kama ayen ku sak nuruba ayen wa, Naawen, ka wayɔrisima nyɔnɔ. Dipo ate Yeezu an diem jam kpi la, Naawen jam ta chichiiba kama a yik wa dek an namsi nuruba ba wabaata nyijna. Alege yɔgyɔgla de, Yeezu kummu nyij ate Naawen yaa nya nurubiik wabaataja zuk ayen ku sak ayen Naawen ka wayɔrisima nyɔnɔ. Ku be a sak kama ayen wa ka wayɔrisima nyɔnɔ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, wa basi kama ate ba chim wayɔrisima nyam.

²⁷ Be ka boan nyij ate ni a nak kuusa? Kuusa nakka karo. Be ka boan ale soa ate kuusa nakka karo? Ku ka Moosis Sinsanja ale a weeni ti ayen ti nyε dii la nyijna? Aaya. Ku ka siaka ale Yeezu nyij.

²⁸ Boan nyijna, ti yaa baga a weeni kama ale seba chak me ayen ku daa Moosis Sinsanja vaka nyij ale soa ate nuru a chim wayɔrisima nyɔnɔ, alege ka wa siaka nyiini ale Naawen ale baga a nyε ate kula nyɔnɔwa a chim wayɔrisima nyɔnɔ.

²⁹ Ti baga a weeni ayen Naawen ka Juuma nyiini Naawen ya? Aaya. Wa ka baai ale kan daa Juuba la me Naawen.

³⁰ Dii nyij la, Naawen ka Naawen yen dekki. Naawen va ka boan nyij a nyε ate Juu a chim wayɔrisima

nyōnō? Ka wa siaka nyiñ. Wa be va ka boan nyiñ me a nyē ate waai ale kan daa Juu la a chim wayōrisima nyōnō? Ka wa me siaka nyiñ.

³¹ Nyaku de be a sak kama ayen tama siaka a nyē kama ate Moosis Sinsanña ka kiriya? Aaya. Ku a sak kama ayen wensie bo ḥa po kama.

4

¹ Ku be dan ka dila, ti ta ka boan wari ayen ti weeni a magṣi chaab ale ti kokpienka Abraham?

² Naawen daam a dan nya ka Abraham tuimmañsaña nyiini a yaa weeni ayen wa ka wayōrisima nyōnō, ḥala nyiñ, Abraham daam ate te wa dek ka pimpauk. Alege wa an jam baga a zaani Naawen niñ a pak wa dega.

³ Boan nyinjña, ba ḥamarisi wa wie kama Naawen gbañka po ayen, "Abraham jam ta siaka kama ale Naawen. Dila ale soa ate Naawen jam nyē ate wa chim wayōrisima nyōnō." Nyaku de ka tiirim, ku daa wari ate wa nyē.

⁴ Nuru dan pa nuru ayen wa tom a te wa ale ge ate wa tuni wa, nuruwa a tuni wa kama tutuna ḥaañ ate wa a tuni wa la. Tutunaña de daa tiirimœ.

⁵ Siuk kula po, waai a dan pa wa tuimmañsaña a ta jam Naawen jigi ayen ḥala nyiñ Naawen nyē ate wa chim wayōrisima nyōnō, Naawen kan nyē dila ase tutuna la a te wa. Ku ka tiirim. Siuk kuui nyiini ate Naawen a nyē ate nuru a chim wayōrisima nyōnō la ale siaka nyiini ale wa. Dii nyiñ la, wa ka waai ale a nyē ate wabaata nyam a chim wayōrisima nyam ba siaka ale wa nyiñ la.

⁶ Ti kokpienka Deavid ale jam weeni dii la kiri ale la me ayen nuru waai ate Naawen a kan nya wa tuima alege a nyē ate wa a chim wayōrisima nyōnō la, kula nyōnōwa sui abe le peenti ka nna yegayega.

⁷ Wa ale weeni dii Naawen gbañka po la ale nna ayen,

"Nuru baai ate Naawen a voj ba wabaataña a te ba la, ba sue le peenti kama.

Wa a duisi ba wabaataña a basi kama.

⁸ Nuru waai ate Naawen a kan ta wa wabaataña la, a ta supeentik kama."

⁹ Be ka baai ale a gebi ba yoanja la nyiini ale ta supeentiga? Yaa baai me ale kan a gebi la ta supeentik kama? Aaya. Ba meena ta supeentik kama. M poom liñ weeni sak ni kama a ta nyini Naawen gbañka po a magṣi chaab ale Abraham ale ta siaka dii ale Naawen la. Ka siaka de nyiñ ale soa ate Naawen nyē ate wa chim wayōrisima nyōnō.

¹⁰ Ka dimpo ate Naawen wi Abraham ayen wa yaa ka wayōrisima nyōnō? Ka diipo ate wa gebi wa yoanni la yaa ka diipo ate wa an diem gebi la? Naawen jam nyē ate wa chim wayōrisima nyōnō ale ge jigi ate wa gebi wa yoanni.

¹¹ Gebika de abe jam a sak kama ayen ka wa siaka ale Naawen nyiñ ale soa ate wa wi wa ayen wayōrisima nyōnō ale ge ate wa yaa gebi wa yoanni. Dila abe ale soa ate baai meena ale ta siaka ale Naawen alege an gebi ba yoanja, ate Naawen nyē ate ba chim wayōrisima nyam la, a baga a wi Abraham ayen ba ko.

¹² Baai me ale gebi ba yoanja la a wi Abraham ayen ba ko ase ba a nin ta siaka ale Naawen ase Abraham la, alege ate wa yaa gebi wa yoanni la.

¹³ Naawen jam puulim kama ayen Abraham ale wa ḥaañbisanja le jam soa ka teñka meena. Ku be jam daa Abraham ale jam va Moosis Sinsanña la nyinjña. Ku jam ka Abraham ale ta siaka ale Naawen ate wa nyē ate wa chim wayōrisima nyōnō la nyiñ ale soa ate wa jam puulim dila.

¹⁴ Ku be dan ka nuru baai ale a va Moosis Sinsanña la le ba soa teñka, nurubiik siaka ale Naawen ka kiri ya ate Naawen puulim ka a chim kinla nyiñ.

¹⁵ Naawen ta supuurim kama ale baai ale kan a va wa sinsanja la. Wa be le te ba ka waalika. Sinsanja abe dan kan karo, nuruba ate an baga le zeri ja.

¹⁶ Ka boan ale soa ate Naawen le nyε ate ti chim wayorisima nyam ti siaka nyinjña? Dii nyinj ale soa ate wa le nyε dila la ale wa ale puulim ayen wa le niak ti wa niaka nyinj la. Dii abe le pa a saŋ la ale, pumpuulimaŋa de le sum chim ka wensie a te Abraham ḥaaŋbisanja meena baai ale ta siaka ase Abraham dek la. Baai ale va Sinsanja ale baai ale kan va ja la. Dii nyinj la, Abraham ka tama meena ko

¹⁷ ase ba ale ḥamarisi Naawen gbaŋka po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen, "Ka mi ale nyε ate fi chim nuru bɔari ko." Dila nyinj la, Naawen jigi, wa ka tama ko. Abraham dek abe jam ta siaka kama ale Naawenni de waai ale a nak kpilima a yiri kum po a te ba vum la. Wa be ka waai ale a basi ate jaab buui ale kan boro la a boro.

¹⁸ Ase Naawen ale weeni Abraham ayen wa le basi ate wa biak biik a yaa ta ḥaaŋbisa yegayega la, Abraham jam ta siaka ale yiila Naawen jigi kama alege ku an poom jam magsi ayen wa ta siaka ale yiila dila po. Alege ku sum jam chim ka wensie ate Abraham chim nuru bɔari ko ase ba ale ḥamarisi Naawen gbaŋka po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen wa bisaŋ le piisi ase ka chinhmarisanya la.

¹⁹ Dila powa, Abraham jam boro a mɔata ka bena kook, alege wa powa Saara an diem jam biaya. Abraham jam poli wa dek jigi kama a yaa weeni wa dek ayen, "Mi poom mɔata ka kum. M powa me a kan biagi", alege Abraham siaka ale Naawen an diem jam balinjya.

²⁰ Wa jam ka chichama ale Naawen ya. Wa siaka jam te wa ka pagrim ate wa a te Naawen zula.

²¹ Wa jam seba chak kama ayen Naawen baga a nyε wa ale puulim ayen wa nyε dii la kama.

²² Wa siaka nyinj ale soa ate Naawen nyε ate wa chim wayorisima nyonc.

²³ Ba ale ḥamarisi dii Naawen gbaŋka po ayen m nyε ate Abraham chim wayorisima nyonc la, ba an ḥamarisi kama a te wa dek wa nyiini alege,

²⁴⁻²⁵ ka tama me nyinj ate ba ḥamarisi dila. Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataŋa nyinj. Wa be nak wa kama a yiti kum po ate ti yaa chim wayorisima nyam. Dila nyinj la, ti be dan ta siaka ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la, Naawen le nyε ate tama me chim ka wayorisima nyam.

5

¹ Dila nyinj la, ku ka ti siaka nyinj ale soa ate Naawen baga nyε ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe le soa ate tama va Yeezu Kirisita nyinj ate tama ale Naawen a yaa ta noayerj ale masim ale chaab.

² Ti siaka ale Yeezu Kirisita nyinj me abe le soa ate ti baga a nya Naawen niaka nyeka ate wa ta ale ti la. Wa te ti ka yiila ale supeentik ayen da yenj po Naawen ale tama le jam maa chaab a ta Naawen zulaŋa.

³ Daa ti ale maa chaab ale wa a ta wa zulaŋa la ale basi ate ti sue peenti, alege nuruba dan poom basi ate ti a nam, ti sue le peenti kama. Dii nyinj la, tama seba ayen ninammu de a basi kama ate ti a ta chichiiba ninammu po.

⁴ Ti sudunŋmaŋa a basi kama ate ti a chim wensie nyam. Nyaku de abe a te ti ka yiila ḥaaai ate m poom weeni la. Yiilaŋa de abe daa kinla nyinjña.

⁵ Naawen pa wa Chiika nyo ka ti suniima po nalimnyiini. Chiika abe ale Naawen tiirim ate wa pa te tama. Wa be va ka Chiika de nyinj a pa wa yaalika a sueri ti suniimaŋa. Dila ale soa ate yiila ḥaaai ate ti ta la daa kinla nyinjña.

⁶ Dila po, dila po, ti an jam ta pagrim a maari ti dega. Alege ka da

dii dai ate Naawen lueri la ate Yeezu yaa zaani tama tuimbaata nyamma naŋkula po a kpi te ti.

⁷ Nuru dan chim nuru maŋ, da dii dai nuru wa choa a baga a siak kama ayen wa zaani wa naŋkula po a kpi te kula nyɔnɔwa. Alege ku pagra kama ate nuru nyɛ dila.

⁸ Alege tama baai me ale ka wabaata nyam la, Yeezu Kirisita zaani ka tama naŋkula po a kpi te ti. Nyaku de abe a sak ka Naawen ale ta yaalika nalimnyiini ale ti dii la.

⁹ Wa kummu nyiŋ abe ale soa ate Naawen baga a nyɛ ate ti a chim wayɔrisima nyam. Ase Naawen dan baga a nyɛ ate tama a chim wayɔrisima nyam Yeezu kumu nyiŋ, be ka boa le ku kasi ate wa kan vari ti waali kaai ate wa le te ti la po a basi Yeezu nyiŋja?

¹⁰ Ti jam ka Naawen dachaasa, alege yɔgyɔgla de, wa va ka wa biika kummu nyiŋ a nyɛ ate ti ŋman chim wa dɔaba. Wa biika abe dan baga a nyɛ nyaku de, ka boa le ku kasi ate yɔgyɔgla de wa ale vua la wa an baga a te varibasika?

¹¹ Daa ku meena abe ale dila. Wa dii ale ŋman gum du la ale, Naawen basi kama ate ti sue peenti nna yegayega ale wa ale va ti nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyiŋ a nyɛ dii a te ti la. Yɔgyɔgla de be ka Yeezu Kirisita ale nyɛ ate tama chim Naawen dɔaba.

¹² Nuru yenj ale jam bo tɛŋzuk de dila po dila po. Wa yoi jam ale Adam. Biem va ka nuru yenka de jigi a jam tɛŋzuk de meena. Biemu de abe ale soa ate kum jam nurubiik meena jigi. Dila be ale soa ate baai meena ale va wa ŋaaŋ la a kpi. Boan nyiŋja, ti meena tom ka biem.

¹³ Biem linj jam boro kama ale ge ku ŋaaŋnyiŋ ate Naawen yaa pa wa Sinsaŋja a te ba. Wa sinsaŋja ale kan diem jam boro diipo la, wa an jam a chiini wabaata.

¹⁴ Alege a ta nyini diipo ate Adam boro la, a ta jam paari diipo ate Naawen jam pa wa sinsaŋja a te Moosis la, nuruba jam a kpi kama.

Baai me ale jam poom kan zeri Naawen noai ase Adam ale nyɛ dii la, ba me jam a kpi kama.

Alege Naawen jam poli kama ayen Adam nyeka a sak ti wari a magsi chaab ale waai le ayen wa jam la.

¹⁵ Naawen tiirimu ale Adam ale zeri wa noai dii la a daa bunyi. Ase se la? Nuru yenj ale zeri Naawen noai la nyiŋ ale soa ate nuru bɔari kpi. Alege Naawen niaka a gaam ka nna yegayega. Wa tiirim buui ate wa pa te nuru bɔari la, wa va ka nuru yenka Yeezu Kirisita niaka nyiŋ a te wa tiirimu nuru bɔanni.

¹⁶ Adam ale jam tom biemu la, ka boan ale nyɛ ya? Be ka boan jaab ale nyɛ ase Naawen ale va wa niaka nyiŋ a te ti wa tiirimu la? Be nya, Adam zeri Naawen noai kama ate Naawen a bo ba buusa. Naawen be ale va wa niaka nyiŋ a te ti wa tiirimu la, wa yaa weeni ayen nurubiik yaa a chim wayɔrisima nyɔnɔ Yeezu nyiŋ.

¹⁷ Nuru yenka ale zeri Naawen la nyiŋ ale soa ate kum a jam. Alege nuru yenka Yeezu Kirisita ale nyɛ dii a te nurubiik la a zuak gaam taam kama. Baai meena abe ale a tuesi wa niaka yegayega ka de ale wa ale nyɛ ate nuruba a chim wayɔrisima nyam la, ka wa tiirim ale la ate wa pa te ba. Bala abe le va ka Yeezu Kirisita nyiŋ a ta nyuvuri. Ba le chim ka nalima me.

¹⁸ Siuk kula po, nuru yenka ale zeri Naawen noai ate dila basi ate Naawen a bo ba buusa, siuk kula po degadega ate nuru yenj waai ale siak a te Naawen noanni la a basi ate waai meena a baga a chim wayɔrisima nyam a nya varibasika ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹⁹ Nuru yenj ale jam zeri Naawen noai vaka la, dila basi kama ate nuru bɔari chim tuimbaata nyam wala nyiŋ. Nuru yenj me ale jam va Naawen noai la dila basi kama ate Naawen nyɛ ate nuru bɔari chim wayɔrisima nyam.

²⁰ Naawen te wa sinsaŋja Juuma kama ayen ba seba ayen ba ale

kasim jam a nyε wie ηaaι la ba a zeri ka wa noai. Alege nurubiik biemu ale ηmasi chim a gum du la, Naawen niaka me a ηmasi chim a gum du kama.

²¹ Dila nyiŋ la, biem ale va ka kum nyiŋ a soa nurubiik la, Naawen niaka me a va ka wayɔrisima nyiŋ a soa nurubiik dii nyiŋ la, ka wa niaka nyiŋ ale soa ate ti chim wayɔrisima nyam. Dila abe basi kama ate ti yaa va Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa nyiŋ a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

6

¹ Ku be dan ka dila, ti le weeni ka boa? Ku magsi ayen ti kasim a tom tuimbaata taam wuu ate Naawen kasim ta wa niaka ale ti a gum du?

² Aawo. Dii nyiŋ la, biem jigi, ti kpi kama. Dila nyiŋ la, ku an magsi ayen ti ηman a nyε ase biem jigi ti vua kama la.

³ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen ba ale te ti soka ayen tama ale Yeezu Kirisita chim bunyi la, ku a nyε ase tama ale wa maa chaab a kpi kama la.

⁴ Ba ale te ti soka la, ku a nyε ase ba gu tama ale wa a gum ka chaab la. Alege Naawen ti kowa a nak Yeezu a yiri kum po kama ale pagrim. Tama me abe yiri kum po kama ayen tama me ta nyuvuri paali. Ti ηman ka ti nyε kpakka.

⁵ Ti be dan siak ayen tama ale wa maa chaab kpi kama, ti baga a siak kama me ayen Naawen le nak ti kama a yiri kum po ase wa ale nak wa a yiri kum po dii la.

⁶ Tama be seba kama ayen ti nyε kpakka a maa chaab a kpi kama ale Yeezu wa jabarimu nyiŋ ayen pagrim buui ale soa ate ti nyε kpakka de a tom biem tuima la a yaa kaasi ate ti kan ηman chim biem yomma.

⁷ Tama dek abe seba ayen nuru yomo dan kpi, wa Nyɔnɔwa an ηman baga a fe wa. Siuk kula po, tama nyε kpakka abe kpi kama. Biem an ηman baga a fe ti.

⁸ Tama ale Yeezu abe ale maa chaab kpi la, ti ta siaka kama ayen wa ale vua la, tama me vua kama.

⁹ Naawen ale nak Yeezu yiri kum po. Tama me abe seba kama ayen Yeezu abe kan ηman kpi. Kum be ηman ka pagrim wa zuwa.

¹⁰ Wa kpi ka bunyi dekki. Wa be kpi kama ayen biem kan ηman ta pagrim. Yɔgɔgla de, wa vua kama ate Naawen soa wa.

¹¹ Siuk kula po, ni ta ku ni zuima po ayen biem jigi, ni kpi kama. Naawen jigi me, ni vua kama Yeezu Kirisita nyiŋ.

¹² Ni kan basi ate biem soa ni, bu le nyε kama ate ni a nyε ni nyiŋsaŋa ale a yaali waba tii la.

¹³ Ni be kan pa ni nyiŋsaŋa jui-juiya a te biem wa ate bu nyε ate nyiŋka kabta a tom tuimbaata. Alege, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a te Naawen ase nuru baai ale nyini kum po a nyini vum po dii la, a yaa pa ni dek a te Naawen ate wa pa ni a tom wayɔrisima tuima.

¹⁴ Boan nyiŋja, biem a kan ηman chim ni Nyɔnɔwa a soa ni dii nyiŋ la, ni an boro ka Moosis Sinsaŋja ale a weeni ni ayen ni a nyε dii la nyiŋja, alege, ni boro ka Naawen ale va wa niaka nyiŋ a nyε jaab buui a te ni la nyiŋ.

¹⁵ Ku be dan ka wensie ayen ti an boro ka Moosis Sinsaŋja ale a weeni ti ayen ti nyε dii la, ku be nala kama ate ti kasim a tom tuimbaata ale ge a poli ayen ti boro ka Naawen niaka nyiŋja? Aaya.

¹⁶ Nama ze ayen fi dan pa fi dek a te nuru ayen fi a siak wa noai, fi a chim ka kula Nyɔnɔwa yomo? Nama be dan pa ni dek a te biem tuima ni a chim ka biem yom. Dila be a basi ate ni a kpi kama. Alege ni dan pa ni dek a te Naawen a va wa noai, ni a chim ka wa yom ate dila basi ate ni chim wayɔrisima nyam.

¹⁷ Ni jam ka biem yom, alege yɔgɔgla de, mi a nyε Naawen jiam nalimnyiini boan nyiŋja, ni siak

kama ale ni suniima meena a te wensie sinsak ḥaaai ate ni nya la.

¹⁸ Naawen vari ni kama biem nisa po a basi ale ge ate ni yaa chim yom a tom wa maŋsa.

¹⁹ Ku pagra kama ate ni miŋ wienja de kiri a chak. Dila ale soa ate m pa yomowa ale wa nyɔnɔwa a magsi a sak ni la. Ni nya de, dila po dila po, ni jam pa ka ni dek meena ase yom la a te tuimbaata ale gaasa tuima. Siuk kula po degadega, ku a fe kama yɔgɔgla de ayen ni pa ni dek meena ase yom la a te wayɔrisima tuima ate ni sum chim Naawen wensie nuruba.

²⁰ Ni ale jam ka biem yom la, wayɔrisima an jam soa ni.

²¹ Ku be ale jam ka dii ni jigi la, be ka boan jaab nyuenta ate ni jam nya? Ni jam nya ka chivie nyiini. Wienja de ḥaaai abe ale basi ate ni yaa ta chivie la, wa ḥala abe le ḥa basi ate ni kpi ase ni nin diem a tom ḥa.

²² Alege yɔgɔgla de, Naawen vari ni a ta nyini biem po a nyini kama. Ni ka wala yom yɔgla. Ni nyuentanja abe ale boa? Nyuentanja ale, ni yaa sum chim ka wa yom baai ale welema la. Ni be le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka la.

²³ Boan nyinjña, biem tutuna ale kum a te nuruba. Alege Naawen tiirimu ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka ate wa pa di a va Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa nyinj a te nuruba la.

7

¹ M suaata, nama baai ale seba sinsanjña la, ni basi ate m bek ni wanní de ayen, nuru waai ale kpi la sinsanjña a diem soa wa kama? Aaya. ḥa an ḥman soa wa.

² Sinsanjña a weeni kama ayen nipɔk dan yali chora, ku a fe kama ayen wa ale wa chorowa a boro ale chaab. Alege wa chorowa dan kpi wa yaa ta siuk kama a yali chora wa choa.

³ Wa chorowa dan boro ale ge ate wa ḥman goa ale nidɔa wa choa,

nuruba le wi wa ayen wa ka kabon nyeerik. Wa chorowa be dan kpi, sinsanjña ḥman ka pagrim wa jigiya. Wa dan yali chora wa choa, wa daa kabon nyeeriga.

⁴ M suaata, ase nipowa chorowa ale kpi ate wa ta siuk a yali nidɔa wa choa la, dila degadega me Sinsanjña jigi, ni yaa kpi kama ate ni yaa gum chaab ale ka Yeezu. Sinsanjña an ḥman soa ni. Yɔgɔgla de, Yeezu Kirisita waai ate Naawen nak wa yiri kum po la, ale soa ti. Naawen nyɛ dila kama ayen ti a tom tuimmaŋsa a te wa.

⁵ Diipo ate ti jam boro a va ti dek siuku la, Sinsanjña kasim jam basi kama ate ti nyiŋsanja kabta tɔgatɔgaka ale a yaali dii la a jam bo ti nyiŋsanja po ayen ti a tom tuim ḥaaai le ḥa basi ate ti kpi la.

⁶ Alege yɔgɔgla de, Moosis Sinsanjña ḥaaai ale jam yik ti a tara nna keŋkeŋ la, an ḥman soa ti. Dii nyinj la, Sinsanjña jigi tama kpi kama. ḥa an ḥman soa ti. Dila nyinj la, yɔgɔgla de, ti kan ḥman a va Sinsanjña su kpakka ale a weeni ti dii la a tom a te Naawen ya, alege ti a va ka Naawen Chiika su paaluku ale a weeni dii la a tom a te Naawen.

⁷ Ku be dan ka dila ti be le weeni ka boa? Ti baga a weeni ayen Moosis Sinsanjña an nala? Aaya. Alege Moosis Sinsanjña a daam dan kan jam ya, m daam ate an baga a miŋ ayen m jam a tom ka wabaata. Basi ate m pa m dek a magsi ayen, Sinsanjña a daam dan kan sak mu ayen m kan a yaali m vaanchoa jaaboa, m te an baga a miŋ dila.

⁸ Biem a yaa be va ka sinsak ḥaaai nyinj ate m weeni la a nya siuk a basi ate ḥan yaalik popola meena tɔgatɔga a yaa jam mi jigi. Boan nyinjña, sinsanjña a daam dan kan karo biem a nyɛ ase ka jakpiuk la.

⁹ Diipo ate mi jam ze sinsanjña wensienja chak la, dila powa m vua kama. Alege sinsanjña ale jam jam la ate biem yaa yiri vua,

¹⁰ ate mi yaa kpi. Sinsanjña de-

gadega ḥaaai ale ayen ḥa le te mu vum la ḥala degadega abe ale ta kum a jam mi jigi.

¹¹ Boan nyinjña, biem va ka sinsak ḥala nyinj a nya siuk a paasi mi a yaa ko.

¹² Dila nyinj la, Sinsanjña meena welema kama. ḥa dinyi dinyi a welema kama ale chim wayorisima ale ḥman chim wamanj me a te nuruba.

¹³ Nyaku de abe a sak kama ayen wa dii ale chim wamanj la ta ka kum a jam mi jigi ya? Aaya. Ku ka biem nyiini ale nyε dila. Bu pa ka jaab maŋka a nyε ate kum jam mi jigi ayen ku sak ayen biem a sum ka biem. Siuk kula po, biem abe va ka sinsanjña po gela ayen ḥa sak ayen biem a sum ka biem nalimnyiini.

¹⁴ Ti seba ayen Sinsanjña va kama ale Naawen Chiika ale a yaali dii la, alege mi kasim va ka m dek nyinjka ale a yaali dii la. Mi ka biem yomo.

¹⁵ Mi ze mi dek ale a tom dii la. Boan nyinjña, mi an baga a nyε wa dii ate mi a yaali ayen m nyε la, alege m goanti a nyε ka wa dii ate mi kisa a kan yaali di nyeka la.

¹⁶ Dila nyinj la, yɔgyɔgl̩a de, m be dan a nyε dii ate m kan yaali ayen m nyε la, m siak kama ayen Sinsanjña ka wamanjsa.

¹⁷ Dila nyinj la, ku a sak ase daa mi ale nyε wa dila la, alege ka biem buui ale bo m po la ale a nyε dila.

¹⁸ Boan nyinjña, mi seba kama ayen wamanj ka mi nyinjka po. Boan nyinjña, m kasim a yaali kama ayen mi a tom wamanjsa alege mi an baga a nyε.

¹⁹ Mi kan nyε wamanj kaai ate mi a yaali ayen m nyε la, m goanti a nyε ka wabiok kuui ate mi kan yaali ayen m nyε la.

²⁰ M be dan a tom dii ate m kan yaali ayen m tom la, ku a sak ase daa mi ale a tom dila la, alege ka biem buui ale bo m nyinjka po la ale a tom dila.

²¹ Dila nyinj la, ku a nyε ase nyeka de a yaa ale a tom tuima mi nyinjka

po la. Mi dan a yaali ayen m nyε wamanj, wabiok nyiini ate mi a nyε.

²² Mi popola po, ku a te mu ka popeentik ayen mi a tom sinsanjña ale a weeni dii la.

²³ Alege m nya ale ka nyε ka choa ale boro a tom m nyinjka po. Nyeka de ka biem nyε kaai ale a nyε kpalinj ale nyε kaai ate mi popolaŋa a yaali la, a yaa basi ate m chim ḥa yomo.

²⁴ Oo, ka boan jaab chivie ale a de mu nna! Ka wana ale wa vari mu a ta nyini nyinjka de ale basi ate mi a kpi la po?

²⁵ M va Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa nyinj a nyε Naawen jiam.

Ku abe ale ka dii la ale la. Mi dek jigi, m popola po, mi a tom sinsanjña ale a weeni dii la kama, alege mi nyinjka a tom ka biem sinsanjña ale a weeni dii la.

8

¹ Yɔgyɔgl̩a de, baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, Naawen a kan te ba waalika,

² boan nyinjña, biem ale kum nyeka a daam yik ti a lik kama. Alege yɔgyɔgl̩a de, Naawen Chiika nyeka vari ti basi kama. Naawen Chiika de va ka Yeezu Kirisita nyinj a te mu vum.

³ Naawen nyε dii ate Sinsanjña an jam baga a nyε la kama. ḥa an jam baga a nyε dila dii nyinj la, tama dek nyinjka ale a yaali dii la a basi kama ate ka wobsa. Naawen tom ka wa dek biika ate wa sin jam tɛnzuk de a neensi nurubiik a yaa nyε ate biem ḥman ka pagrimɔa.

⁴ Naawen nyε dila kama ayen tama baai ale a va Naawen Chiika ale a yaali dii la, a kan a va tama nurubiik nyeka ale a yaali dii la, alege ka ti a va wayorisima wienja ate Sinsanjña a weeni ayen ti nyε la.

⁵ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la, a pa ba popola meena a te ka popola ḥala chaab. Baai me ale a va Naawen Chiika nyeka la, pa ba popola meena a te ka Naawen Chiika wie.

⁶ Waai abe dan a basi ate nurubiik nyeka yaalika a soa wa popola

meena, dila ku ta wa a cheñ ka kum po. Waai me abe dan basi ate Naawen Chiika a soa wa popolanya meena, dila a ta ka vum ale masim a jam wa jigi.

⁷ Boan nyinjña, waai abe dan basi ate wa dek nurubiik nyeka yaalika a soa wa, wala choa ka Naawen dachiak. Wa kan va sinsanjña ale a weeni dii la. Wa be an poom baga me le va ḥja ale a weeni wa dii la.

⁸ Baai ale a ya ba dek nurubiik nyeka yaalika ale a weeni ba dii la, an baga a nyε ate Naawen sui a peenti.

⁹ Alege nama kan va daa nurubiik nyeka yaalika ale a weeni dii la. Nama va ka Naawen Chiika ale a weeni ni dii la, ase ku dan sum ka wensie ayen wa bo ni suniima po. Waai ale kan ta Kirisitawa Chiika la, Kirisitawa an soa wa.

¹⁰ Alege Kirisitawa a dan bo fi sunum po, nyinjka kpi kama biem nyinj, alege fi chiika vua kama wayorisma nyinj.

¹¹ Ase Naawen waai ale nak Yeezu a yiri kum po la, Naawen Chiika a dan bo ni suniima po, Naawen me le va ka wa Chiika waai ale bo ti suniima po la nyinj a te ni tenzuk de nyinjsanja vum.

¹² Dila nyinj la, m suaata, nyaku de a sak kama ayen ku ka fifiok, alege ku daa ayen ti va ti dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la.

¹³ Dii nyinj la, ni dan a va dila, ni le kpi kama. Alege ni dan pa Naawen Chiika pagrimu a ko ni dek nurubiik nyeka yaalika, ni le vuuk kama.

¹⁴ Baai ate Naawen Chiika de ba niñ a sak ba la, ka Naawen bisa.

¹⁵ Boan nyinjña, Naawen Chiika waai ate ni jam tuesi la, jam daa waai ale a basi ate ni ḥman a chim yom ate yøgsum a yik ni la, alege wa jam ka waai ale a nyε ate ni a chim Naawen bisa ate Naawen Chiika pagrim nyinj ate ti baga a kaari a wi Naawen, ayen ti ko.

¹⁶ Diipo meena, ate ti a wi Naawen ayen ti ko la, ku ka Naawen Chiika

ale a weeni ti ti suniima po ayen ti ka wa bisa.

¹⁷ Ti be dan ka wa bisa, da yen po, ti be le jam soa ḥnanta baai meena ate wa puulim ayen wa le pa te ti la kama. Tama ale Yeezu Kirisita abe le jam maa ka chaab a soa ḥnanta baai ate wa puulim ayen wa le pa te wa la. Yøgyøgla de, tama abe dan maara a nam Yeezu Kirisita ninammu, da yen po, tama ale wa le maa chaab a nya wa zulanja.

¹⁸ Mi a poli ayen nam kaai ate tama a nam yøgyøgla de la, ti an baga pa ka a magsi chaab ale Naawen zula ḥnaai le ḥja nyini peelim da yenj ate ti nya ḥja la.

¹⁹ ḥnanta meena ate Naawen nyε la, a kasim pii ka nyinj a limsi ayen Naawen pa wa bisaña a ta nyini peelim a sak ba.

²⁰ Dii nyinj la, Naawen jam basi kama ayen ḥnanta meena ate wa nyε la boka kan ta kiriya. Be daa ḥnantaña dek potim nyeka a yaase ba dek yaalika ate ku nyε dila, alege ka Naawen yaalika ate wa basi ayen ba chim dila. Alege yiilaña de a jam diem jam boro kama

²¹ ayen, ḥnantaña dek da yenj po le soa ka ba dek nna fasiyaa ate ḥnanta baai ale a basi ate ḥnanta a poak la a kan ḥman soa ba. Ba le soa ka ba dek a yaa nya zula ḥnaai ate Naawen le pa te wa bisaña la. Soa m dekka de ate Naawen bisaña le nya.

²² Boan nyinjña, ti seba kama ayen a zaani dila po dila po a ta jam paari jinla, ḥnanta meena ate Naawen nyε la a ḥnusi kama ase nipøk a nyiem ale boro a biak a ḥnusi dii la.

²³ Daa bala nyiini ale a ḥnusi dila, tama dek baai ale ta Naawen Chiika kaai ale ka Naawen tiirintanja bunyi a liñ jam tama jigi ayen ku sak ayen tiirin ti chaab a bo ḥnaañ a cheena la, tama me a ḥnusi kama ti puusa po ase ti ale a limsi ayen Naawen pa ti a chim wa bisa a yaa vari ti ti wanyi wanyi nyinjka a basi ate ti soa ti dek nna fasiyaa la.

²⁴ Boan nyinjña, ti ale jam nya

varibasika la ate ti yaa ta yiila ja de. Alege ni basi ate m weeni ayen ti be dan a yiili ale jaab buui ate ti ta ti nisima po la, yiila njala chaab abe sum daa yiila. Dii nyij la, ka wana ale a yiili ayen wa le nya jaab ate wa dan ga nya jaamu wa nisima po abe wa njman a yiili?

²⁵ Alege tama a dan ta yiila ayen ti le nya jaab buui ate ti ka la, ti a limsi kama ale chichiiba ayen ti le nya.

²⁶ Naawen Chiika me a maari ti kama ale ti wobsumu meena. Boan nyinjña, ti ze ti le ti puusi Naawen ka dii ate ku magsi la. Naawen Chiika dek ale tagri tama zuk a njusi a biisi a saalim dii ale Naawen la, nuru karo a baga a lak noai a weeni.

²⁷ Naawen waai abe ale seba nurubiik sunum po ale ka dii la, ale seba Naawen Chiika popola ale ka dii la. Dii nyij la, Naawen Chiika ale tagri Naawen nuruma zuk a saalim wa a magsi chaab ale wa dek, Naawen ale a yaali dii la a te wa nuruma.

²⁸ Tama be seba kama ayen baai ale ta yaalika ale Naawen ate wa wi ba a magsi chaab ale wa dek popolanya ale ka dii la, wie meena ale a nyé ba jigi la wa a basi kama ate ña a ta wamanja a jam.

²⁹ Dii nyij la, Naawen poom liñ jam seba ba kama a ta nyini ku piilimka po baai ale baai ate wa lueri ayen ba ta nyé kaai choa ate wa biika ta la. Wa nyé dila la kama ayen biika ta suaata nna yegayega a yaa chim ba so kpagi.

³⁰ Baai meena ate wa lueri la, wa wi ba kama me. Baai meena me ate wa wi la wa nyé kama ate ba chim wayorisima nyam. Baai me ate wa nyé ate ba chim wayorisima nyam la, ka zula ate wa te ba.

³¹ Ti be le weeni ka boan wari a magsi chaab ale nyaku de? Naawen abe dan za tama ñaan, ka wana le baga a nyé ti wariya?

³² Naawen abe ale kan zeri wa dek biika nyij alege wa lak ka poi a pa wa a te tama meena la, ku a fe kama me ayen ti be seba chak ayen wa be dan baga a nyé wanni de, wa kan

mini ti jaab buui meena ate wa ta la.

³³ Nuru boro le toarinj nuru baai ate Naawen lueri la ayen ba kaasi wariya? Aaya. Ka Naawen ale weeni ayen ba ka wayorisima nyam.

³⁴ Nuru be boro a baga a ta biisi-gaamka ale ba? Aaya. Yeezu Kirisita waai ale kpi a yiri kum po a yaa kala zula jigginsi Naawen teñ la, tagri ka tama zuk a saalim wa a te ti.

³⁵ Ka boa ale baga a nyé ate Yeezu Kirisita yaalika a basi tama? Ka daani ka yaa ninamm  , ya nuruba a nin basi ate ti nya ninam ti siaka nyinjña yaa kumm   yaa janja yaa nyigsika yaase kumm  ?

³⁶ Ase ba ale njmarisi Naawen gbañka po ayen,
“Fi nyij ate tama kasim bo kum nisima po daa meena yok ale kantueñ.

Ba ta tama a nyé ase ka piisa ate ba ayen ba ko ña la.”

³⁷ Alege nyanja de meena ale a nyé ti jigi la, Yeezu Kirisita waai ale ta yaalika ale ti la, maari ti kama ate ti nak kpalinjka a de nna chaalima.

³⁸ Dii nyij la, mi seba chak kama ayen kum yaase vum yaase sabiiloba yaase teñzuk de nalima yaase jinla wie yaase chum wie

³⁹ yaase jaab wenjazuk a yaase kpilun teñ yaase jaab ka Naawen ale nyé ñanta baai meena la po a baga a nyé ate yaali kaai ate Naawen va ti Ny  n  wa Yeezu Kirisita nyij a tara ale tama la a basi ti.

9

¹ Yeezu Kirisita ale soa mu. Dila nyij la m kan velimu. M popolanya ñaai ate Naawen Chiika soa la me a weeni mu kama ayen m le a biisi dii la ka wensie ase,

² m nin weeni ayen m sui kaasi ka nna yegayega ate ku a ny   nna ase nyijdomma ate m tara ate ña kan basi mu la.

³ Dii nyij ale soa ate m sunni kaasi la ale m dek nuruma baai ale ka m dek mabisa la nyij. Bala nyij ate mi a poli ayen ase Naawen daam ate ka

te ka mi a poori mi ale Yeezu Kirisita a zaani tøgatøga.

⁴ Ba ka Izirali dem baai ate Naawen yeri te wa dek la. Poli nya Naawen ale nyε dii a te Izirali demma la. Wa te ba ka siuk ayen ba chim wa bisa, wa pa wa dek a sak ba, wa ale ba a maa chaab puulim nyε ka noayen, wa pa wa Sinsaŋja te ba, wa sak ba wensie siuku ate ba le va a puusi wa la, ba nya Naawen ale puulim ayen wa nyε dii a te ba la kama.

⁵ Bala ale soa ti kokpienſanja. Nuruuik biam jigi ka bala ale biak Yeezu Kirisita. Naawen waai ale soa ḥanta meena la a kasim a nya pimpauk taam wuu. Ku be nyε dila.

⁶ M be kan weeni kama ayen Naawen ale pe ayen wa le nyε dii la wa an nyeya. Wa nyε kama. Dii nyiŋ la, ba meena ka Izirali dem alege daa ba meena ale chim Naawen bisa.

⁷ Ba meena ka Abraham ḥaaŋbisa alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. Boan nyiŋja, Naawen weeni Abraham kama ayen, "Ka Aizik ḥaaŋbisaŋja le ba chim fi bisa."

⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen daa nidøa ale nipøk ale biak be sii la ale basi ate ku a sak waai ale waai ale ka Naawen bisa la. Alege ka be sii ate Naawen puulim ale Abraham ate ba biak ba la ale sum chim wensie bisa.

⁹ Boan nyiŋja, Naawen ale puulim ale Abraham weeni dii la ale nna ayen, "Ben dii ale cheena nna po de, m le pilim ḥman jam ate Saara yaa biak nidøabili."

¹⁰ Be daa ku meena ale nna. Dii nyiŋ la, Aribeka nidøabilisaŋja bayewa a jam ka ti kokpienka Aizik bisa.

¹¹⁻¹² Alege diipo ate Aribeka an diem jam biak yibisaŋja de la, ale diipo ate bisaŋja an diem jam tom wamanj a yaase wabiok la, Naawen jam weeni kama ayen, "Bikpagini le tom a te baanjka." Nyaku de a sak kama ayen Naawen kasim a a nyε ka dii ate wa poom poli dila po dila po ayen wa le nyε la a chenj. Ku jam

daa warı ate bisaŋja nyε, ku jam ka Naawen ale jam a yaali dii la ate wa lueri nyε

¹³ ase wa ale weeni wa gbaŋka po dii ayen, "Mi ta yaalika ale Jekob kama alege kisi Iiso."

¹⁴ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni ayen Naawen a kan nyε wamaŋsa? Aawo.

¹⁵ Dii nyiŋ la wa weeni Moosis ayen, "Mi le ta jiirim ale ka waai ate mi a yaali ayen m ta jiirim ale wa la. Mi ale tom wamaŋsa a te baai ate mi a yaali ayen m tom a te ba la."

¹⁶ Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen dan lueri nuru, ku daa nuruwa dek yaalika yaase wa nyeka alege ku meena a magsi chaab ale ka Naawen ale ta jiirim dii la.

¹⁷ Ba ḥamarisi Naawen gbaŋka po ayen Naawen weeni Ejipiti Naawa ayen, "Mi ale basi ate fi chim naab ayen m potim nyε wie fi jigi ate ku a sak m pagrimu ale soa dii la abe m nyε ate waai meena təŋzuk de wom m yonni."

¹⁸ Dila nyiŋ la, m baga a weeni kama ayen Naawen dan a yaali ayen wa ta jiirim ale nuru waai, wa a ta kama, wa be dan a yaali ayen wa nyε ate nuru ta tukpari a kan maari a wom sinsaga wa a nyε kama ate nuru a chim dila.

¹⁹ Ni le bek mu ayen, "Ku be dan ka dila, Naawen be nyε ka se baga a nya kaasuj nuru jigiya? Be ka wana me ale baga a zeri Naawen ale a yaali ayen dii nyε la?"

²⁰ Mi me abe le bek ni ayen, ka boan siuk ate fi nurubiik me a tara ate fi le baga bek Naawen dila? Samonij ka siuk a bek ka meero ayen, "Ka boa ate fi me mu nna?"

²¹ Nama dék abe seba chak kama ayen samonij meero a baga kama pa yakka a me wa ale a yaali jaab buui la. Wa baga kama a pa yak yen kala a me samonsa siye a pa kanyi a tom tigi kpeema tuima, ale pa kanyiwa a tom daa meena tuima.

²² Naawen abe ale ka dii la ale la. Wa jam a yaali kama ayen wa

sak nuruba wa supuurimu ale wa pagrimu ale ka dii la. Alege wa yik ka wa dek ale chichiiba nalinnyiini ale baai ate wa sunni a puuri a magsi wa te kaasi ba.

²³ Wa ta chichiiba ale ba kama ayen ku sak zula ḥaa ale zuak nna yegayega dii ate wa le pa te baai ate wa le ta jiirim ale ba la. Wa gomsi ba kama dila po dila po a magsi ayen ba nya zula ḥala.

²⁴ Nuru baai ate mi a weeni ayen wa gomsi ba a magsi la ale nama ale mi baai ate wa wi la. Wa an wi ti a ta nyini ka Juuma nyiini po alege wa wi ka baai me ale kan daa Juuba la.

²⁵ Dii nyij la wa weeni ta nyini Ayozeya gbaŋka po ayen,
“Nuru baai ale jam kan daa mi nuruba la,
mi le wi ba ayen, ‘m nuruba.’

Ten kaai ate mi jam ka yaalika ale ka la,
mi ale ayen, ‘mi a yaali ka.’

²⁶ Juijui dek ate nuruba weeni ba ayen, ‘Ba daa mi nuruba la’,
dula jigini dek ate nuruba le wi ba ayen ba ka Naawen waai ale vua la bisa.”

²⁷ Azaya me weeni ka dila degadega a magsi chaab ale Izirali ayen, “Izirali demma a dan poom piisi ase beli kpeeni noai tambusun la, ka ba magla le ba nya varibasika

²⁸ boan nyinjja, Nyɔnɔwa Naawen le bo tɛŋzuk de meena ka buusa pagrisa nna nwulinwuli.”

²⁹ Ku a nyε ase ka Azaya ale poom liŋ weeni dii me la ayen, “Ase Nyɔnɔwa Naawen kpeeni a dan kan basi ḥaañbisa a te ti, wa daam ate kaasi te kama a basi ase wa ale nyε Sodom ale Gomora tɛnsaŋa dii la.”

³⁰ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni kama ayen baai ale kan daa Juuba la, an jam pii nyij ba dek ayen ba chim wayɔrisima nyam, alege ka ba siaka nyij ate ba chim wayɔrisima nyam.

³¹ Alege Izirali demma pii nyij kama ayen ba nyε sinsaŋja ale a weeni dii la ate ba chim wayɔrisima

nyam, alege ba an baga a va sinsaŋja ale a weeni dii la ate ba chim wayɔrisima nyamma.

³² Be ka boan nyij ale soa ate ba an baga a va ḥa? Dii nyij la, ba jam pii ka nyij ba dek a nyε alege ka siaka. Ba goanti jam va ka tuimmaŋsa tomka nyiini nyij alege daa siaka. Ba a gariŋ ka tintain dii ate Naawen pa dueni siuku niŋ la.

³³ Tain dii ate Naawen gbaŋka a biisi di wari ayen,
“Ni wom de, mi pa ka tintain a dueni Zayon tɛŋka demma po ayen nuruba nak ba naŋsa a lo.

Alege waai a dan ta siaka ale nuru waai ate ba a wi ayen Tanni la, m kan maa basi ate ku nyɔnɔwa nya chivie dii po dii po.”

10

¹ M suaata, mi dek ale a yaali dii nalinnyiini ate ku chim m puusa a ta nyini m sunum po meena ate mi a puusi Naawen la ale, Izirali demma ate nya varibasika.

² M baga a weeni a chak kama ayen, ba kasim a yaali Naawen vaka kama ale ninmuna alege ba an diem miŋ ku kiri a chak ba le ba nyε dii a va wa la.

³ Ba an diem miŋ siuk kuui ale a nyε ate nuruba a chim wayɔrisima nyam m jigi la. Dila nyij la, ba yaa pii nyij ba dek ayen ba nyε ate ba chim wayɔrisima nyam. Dila abe basi kama ate ba yaa zeri Naawen siuk kuui le ku basi ate ba chim wayɔrisima nyam la.

⁴ Alege yɔgɔgla de, Yeezu Kirisita nyε kama ate Moosis Sinsaŋja kpeglim ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la, a chim ka wayɔrisima nyɔnɔ.

⁵ Moosis ale ḥamarisi dii a magsi chaab ale waai ale a va Sinsaŋja ayen wa chim wayɔrisima nyɔnɔ la ale nna ayen, “Nuru dan a va Naawen Sinsaŋja ale a weeni dii la, Sinsaŋja a basi kama ate wa a nya vum.”

⁶ Naawen gbaŋka ale a weeni dii ayen nuru siaka ale Naawen ale a basi ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ la ale nna ayen, "Kan bek fi dek ayen ka wana le wa jueli wenŋmazuk ta Yeezu Kirisita sin?"

⁷ Yaase kan bek fi dek ayen ka wana le wa siŋ kpiluŋ ta Yeezu Kirisita a jueli jamu?"

⁸ Ku ale a weeni dii la ale nna ayen, "Naawen tuntomika kaai ate tama weeni sak ni la a moata ni ka nna farafara, a bo ni noa po ale ni suniima po." Ka siaka de sinsanŋa ate tama mooli a sak ayen,

⁹ fi dan lak fi noai a weeni ayen, "Yeezu ka Nyɔnɔ", a ta siaka fi sunum po ayen Naawen nak wa a yiri kum po fi le nya varibasika kama.

¹⁰ Dii nyiŋ la, ku ka nuru a nin ta siaka wa sunum po ate Naawen a nyɛ ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ. Nuru abe nin lak wa noai a weeni wa kaasuŋ ate wa nya varibasika.

¹¹ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po me ayen, "Waai ale ta siaka ale Yeezu la, wa kan basi ate nuru wala nya chivie."

¹² Ka waai meena, fi ka Juu yoo fi daa Juu yoo, Nyɔnɔwa Yeezu ka waai meena Nyɔnɔ. Waai abe ale a wi wa ayen wa vari wa basi la, wa a nyɛ kama ale pa wa niaka a gum du nalimnyiini.

¹³ Boan nyiŋja, ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, "Waai ale a wi Nyɔnɔwa ayen wa vari wa basi la, le nya varibasika kama."

¹⁴ Nuruba abe le nyɛ ka se a baga wi wa ayen wa vari ba basi ase ba nin kan ta siaka ale wa? Ba be le nyɛ ka se ta siaka ale waai ate ba an wom wa wie la? Ba be le nyɛ ka se me wom ase nuru a nin kan karo ayen wa mooli a sak ba?

¹⁵ Nuruba be le nyɛ ka se a baga mooli sak nuruba ase ba nin kan tom ba ayen ba mooli sagi? Ase Azaya ale ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po ayen, "Ku nala ka nna

yegayega ale baai ale ta wamaŋsaŋa cheena ayen ba weeni sak ti la."

¹⁶ Alege daa waai meena ale siak a te Naawen wamaŋsaŋa. Ase Azaya ale ŋman weeni dii ayen, "M Nyɔnɔ, Juuma an piisi siak a te fi wienja ate fi pa nyo ti nisima po ayen ti sak ba la."

¹⁷ Dila nyiŋ la, ka nuruba a nin ta Naawen wamaŋsaŋa a jam mooli sak nuruba ale nuruba wom ḥja a a yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

¹⁸ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ku sum ka wensie ayen Juuma an wom Naawen ale weeni dii la? Aaya. Ba wom wa ale weeni dii la kama, boan nyiŋja, ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen,

"Tuimtomdɔma tuntomika tagli ka jigi meena. Teŋka meena a wom ba luelutaŋa kama."

¹⁹ Ni be basi ate m ŋman bek ni ayen Juuma an miŋ wienja de chagiya? Ni wom Moosis ale weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

"M le nyɛ ate ni a de nyuri ale nuru baai ate m lueri ba a ta nyini teŋsa tɔgatɔga la.

Mi le basi ate ni sue a puuri ale nuru baai ate nama a wi ba ayen betta la."

²⁰ Ni wom Azaya ale jam ta zupagruk me a weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

"Nuru baai ale kan jam a gisi mi Naawen la, ba nya mu kama, ba an begi mi bega, mi pa m dek a sak ba kama."

²¹ Alege mi wom Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale Izirali demma la ayen,

"M teeri ka m nisima a ta nyini saliuk a jam paari junɔai a wi ba ayen ba jam m jigi.

Alege ba zeri, dii nyiŋ la ba tueŋa a kpari kama."

11

¹ M be yaa m bek ni kama ayen, Naawen abe zeri wa dek nuruma kama? Aawo, mi dek ka Izirali deno. M ka ti kokpienka Abraham

ŋaaŋbiik. M be ka Benjamin me dɔkdemma po wanyi.

² Naawen an zeri wa dek nuruma baai ate wa poom seba ba a ta nyini ku piilimka po la. Nama ze ba ale ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po a magsi chaab ale Naawen biisteerowa Elaja la? Ba ŋmarisi ayen wa jam a fobli kama ale Naawen a weeni ayen,

³ "M Nyɔnɔ, Izirali demma ko fi biisiteerɔma kama ale ge yik juijui meena ate tama a kaab a te fu la a kaasi. Ka mi nyiini ale tali ate ba a yaali ayen ba ko mu."

⁴ Wa ale jam a fobli dila ale Naawen la, wa jam tulisi wa kama ayen, "Mi tali ka nuruba tusa ŋayopoi a ta m dek. Nuruma de kan kaab venta bogluku ate ba a wi ayen Baal la."

⁵ Jinla danni ku be ka dila degadega. Nuruba maga be tali kama. Naawen be va ka wa niaka nyiŋ a lueri ba.

⁶ Ku be dan ka wa niaka nyiŋ ate wa lueri ba, ku be da ba tuimmaŋsa nyiŋ ku be sak kama ayen wa niaka ŋman daa wensie niaka.

⁷ Ku be ka se yɔgyɔgla nna? Jaab buui ate Izirali demma jam a gisi la, ba an nyaya. Ka nuru baai ate Naawen jam lueri ate ba an soa dii la, ale nya jaab wala. Naawen nyɛ kama ate mbala chim tukpara nyam ate ba an baga a wom wa ale a weeni ba dii la.

⁸ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po dii la, ka wensie ayen, "Naawen nyɛ kama ate ba an baga a poli a ta miŋchakka wie po. A ta nyini dila powa a jam paari jinla, Naawen basi kama ate ba an baga a nya wa ale a nyɛ dii la, ba be an baga a wom dii ate wa a weeni la."

⁹ Ba ŋmarisi me ayen ti kokpienjka Deavid me weeni Naawen ayen, "Basi ate ba ŋandiinta tiŋja a tagri chim baruk a yaase ŋmiak a yik ba, abe fi basi me ate ŋa chim ŋanta ate ba gariŋ a lo,

abe fi basi me ate ŋa chim waalika a te ba.

¹⁰ Abe fi basi ate ba ninajia yi ate ba kan baga a nya, abe fi basi ate ba kasim a nam taam wuu."

¹¹ Ni be basi ate m ŋman bek ni ayen, ba be ale a gariŋ la, ba lo paari ka tɛŋ bugibugi ate ba an ŋman baga a yiri ŋmaiya? Aawo. Ba gariŋka a goanti basi kama ate varibasika jam baai ale kan daa Izirali dem la jigi ayen ku nyɛ ate Izirali demma a de nyuri ale ba.

¹² Izirali demma gariŋka abe basi kama ate niaka nalimnyiini a jam baai meena ale kan daa Izirali dem la jigi. Ku be dan ka dila, niaka a yaa be le soa ka se ase Izirali demma a nin va nalimnyiini Naawen popolaŋa ale ka dii la?

¹³ Yɔgyɔgla de mi a biisi ale ka nama baai ale kan daa Izirali dem la. Mi nyini ka peelim ta kanjanta ale Naawen ale lueri mu ayen m chim wa tuimtomdɔ a sak ni la,

¹⁴ ate m dek nuruma, chum da dii dai le de nyuri ale ni ate Naawen yaa baga vari ba gela ba tuimbaataŋa po a basi.

¹⁵ Dii nyiŋ la, Naawen ale jam pa ba zaani nakpiak la, wa ale baai ale kan daa Izirali dem la a yaa niak ka chaab. Nama dek a yaa be poli nya ase wa nin tuesi Izirali demma, ku le nyɛ ka se? Ku le nyɛ ase ka kpilima ale yiri kum po a jo vum po la.

¹⁶ Ni basi ate m weeni sak ni ayen waai dan pa jaab meena pu fiifiik ga a te Naawen, jaab wala meena abe welema kama. Tiib me tɛŋ naŋsanya a dan welema, tiimu meena welema kama.

¹⁷ Ti buui ate ba a wi ayen olivi la, Naawen we bu ŋmazuku naŋsanya si gela a lonsi ka kama. Olivi yiok naŋsanya ate wa le pa maŋ du. Nama baai ale kan daa Izirali dem la abe a nyɛ ase ka olivi yioku la a yaa maari a de masim buui ale nyini Izirali demma jigi la ase olivi yioku ale a de olivi mbula masimu la.

¹⁸ Dila nyin la ni kan a nak kuusa ase nama gaam Izirali demma kama la. Ku a fe kama ate ni teeri ayen daa tiimu naṣṣaṇa ale ji tiimu kinni a ta za alege ka bu kinni ale ji bu naṣṣaṇa a za.

¹⁹ Alege ni baga a weeni kama ayen, "Naawen we naṣṣaṇa kama ale ge siuk ayen wa tom mi dula."

²⁰ Ni be dan weeni dila, ku sum ka wensie. Izirali demma ni jam kan ta siaka la ale soa ate wa nyε dila. Nama ale ta siaka la ale soa ate mi nya jigi naṣṣaṇa nyin ate ni an we olivi maṣṣaṇa nyin a loya. Dila nyin la, ni kan basi ate nyaku de a basi ate ni deri ta kanjanta popola. Ni basi ate ni kpaziim a nak.

²¹ Boan nyinjña, Naawen daam abe dan kan zeri ayen wa kan we Izirali demma baai ale ka ḥmazuk naṣṣaṇa sii a poom liŋ boro la, nama a poli ayen wa le basi nama me weka?

²² Nyaku de abe a sak ti kama ayen ti a nya Naawen ale ta zula ale ninpagra dii la. Wa ta ninpagra ale ka baai ale lo la alege ta zula ale nama ase ni nyeka a nin kasim va a magsi chaab ale wa zulaja ate wa ta ale ni la. Alege ni dan kan a nyε dila, Naawen le che nama me a basi kama.

²³ Mbala me abe dan kan piilim ta siaka ale Naawen ya, wa le ḥman pilim pa ba a tom maṣṣaṇa tiimu kama boan nyinjña, Naawen ta pagrim a nyε dila kama.

²⁴ Nama be a nyε ase ka naṣṣaṇa kaai ate Naawen che olivi yiok nyin a yaa pa ka tomu maṣṣaṇa olivi tiimu buui ate ba potim bori la nyin. Naṣṣaṇa be an nyini daa tiimu nyinjña ku be an bola tua ate Naawen pa naṣṣaṇa de sii ate wa we la a ḥman tom maṣṣaṇa ti buui nyin ate si nyini la.

²⁵ Wasusugi ale boro, m suaata ate mi a yaali ayen nama me seba. Ku be le basi kama ate ni kan poli ayen ni ta yammoa. Wasusugi dii ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna: Naawen ale nyε ate Izirali demma ba gela a ta tukpara. Ku be le kasim

ka dila ate ku ga paari diipo ate nuru baai ale kan daa Izirali dem la a nin paari nuruba dii ale magsi la a jam Naawen jigi.

²⁶ Izirali demma meena abe le ba va dii nyin nya varibasika la ale la ase Naawen gbaŋka ale weeni dii ayen,

"Varibasidowa le nyini ka Zayon teŋka.

M dan jam, m le nyε ate Jekob ḥnaŋbisaṇa gaasaṇa meena be.

²⁷ Mi ale ba le maa ka chaab a nyε noayen ase m nin duisi ba wabaataja a basi."

²⁸ Naawen wamaṣṣaṇa jigi, Izirali demma ka Naawen dachaasa ayen nama nya nyuenta dila nyin. Naawen luerika jigi, ba ka wa ḥoaba wa ale jam puulim dii ale ba kokpienṣaṇa la nyin.

²⁹ Dii nyin la, Naawen kan maari a tagri wa popolaṇa dii po, dii po ale wa ale lueri waai la a yaase wa ale a niak waai la.

³⁰ Nama zeri Naawen noai kama a ta nyini dila po dila po. Alege yɔgɔgla de, Izirali demma ale zeri Naawen noai la nyin ale soa ate wa ta jiirim ale ni.

³¹ Siuk kula po, yɔgɔgla de Izirali demma me zeri Naawen noai kama ayen jiirim buui ate wa ta ale ni la a basi ate ba me nya jiirim wa jigi.

³² Boan nyinjña, Naawen weeni kama ale ninmuna ayen Nurubiik meena, Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la zeri wa noai kama ate wa lik ba a basi ba biemu po. Wa nyε dila kama ayen wa baga ta jiirim ale nurubiik meena.

³³ Naawen jigsu ka nna yegayega ale Yam ale sebika. Ka wana le baga a miŋ wa popolaṇa ale ka dii la? Ka wana le baga a miŋ dii nyin ale soa ate wa a nyε dii meena ate wa a poli ayen wa nyε la?

³⁴ Ase Naawen gbaŋka ale weeni dii ayen,

"Ka wana ale seba Nyɔnɔwa popola?
Ka wana le baga a sak wa?"

³⁵ Ka wana ale diem baga a weeni ayen Nyōnōwa ta wa pamiya?"

³⁶ Boan nyinjña, ka wa Naawen ale nye ḥanta meena tēnjuk de. ḥanta meena abe kasim boro ka wa pagrimu nyinj. Ba boro kama ayen ba a te wa masim. Ku a fe kama ayen ti a te Naawen pimpauk diipo meena wuu. Ku be a nye dila.

12

¹ Dila nyinj la, m suaata, Naawen ale ta jiirim ale ti la nyinj ate mi a saalim ni ayen, ni pa ni dek meena ni ale diem vua la nye kaabka ase ni kpi kama la a te Naawen. Ni vummu a yaa bo ka Naawen nisima po ayen ni a tom tuima ale ni popo meena a te wa. Kaabka de a te Naawen ka supeentik. Wensie zulanja de choawa ate ku a fe ayen ni a te wa la.

² Ni kan basi ate tēnjuk de wienja fe ni ate ni va ḥa ale a weeni dii la. Ni basi ate Naawen te ni popola paala ate ni tagri nalimnyiini. Dila dan nye, ni le baga a seba Naawen ale a yaali dii la. Wa dek yaalika de ka yaali kaai ale nala a te wa supeentik la. Ka ka yaali kaai me ale magsi nalimnyiini la.

³ Naawen ale te mi tiirim buui la nyinj ale soa ate mi a weeni ni meena ayen ni kan nya ni dek ase nama gaam ni ale ka dii la. Alege ku a fe kama ayen ni a poli ale yam abe ni wanyiwanyi a bo ni dek buusa a magsi chaab ale Naawen ale te ni siaka ate ka soa dii la.

⁴ Nurubiik nyinj ta ka kabta tōgatōga nna yegayega. Kabtanjā meena kunyi kunyi a tom ka tuima tōgatōga.

⁵ Siuk kula po, tama me piisi kama alege ti meena a nye ase ka nyinj yenj ale Kirisita la. Ti ka wanyiwanyi alege ti meena soa ka chaab.

⁶ Dila nyinj la, tama abe pa ti tiirinta tōgatōgaka ate Naawen va wa niaka nyinj a te ti la a tom tuima. Ti tiirimu dan ka ti chim Naawen biisiteerōba a weeni wa tuntomika,

ti a weeni a magsi chaab ale ti siaka ale soa dii la.

⁷ Be dan ka ti chim tomteerōba, ti tom a te. Be dan ka ti chim sagrōba, ti a sak.

⁸ Be dan ka ti a te nuruba nyinjbiiri ba tuima po ale ba nyeboka po, ti a nye dila, be dan ka wa te wa vaanchoa jaab, ku a fe kama ate wa nye dila ale wa sunum meena, be dan ka wa chim nindeero, ku a fe kama ayen wa a tom wa tuima ja nalimnyiini, be dan ka wa ta jiirim ale nuruba, wa a nye dila ale supeentik.

⁹ Ku a fe kama ate ni ta wensie yaalika ale nuruba. Kisi wa dii ale kan daa wamanj la, abe ni ḥmasi yik wa dii ale ka wamanj la.

¹⁰ Ni ta yaalika ale chaab, yaali kaai choa ale magsi ayen Kirisita suaata ta ale chaab la, abe ni kan a limsi ayen ni vaanchoa a linj te ni zula, ni de niŋ a te wa zula.

¹¹ Ni kan ta nyinworuk ale Nyōnōwa vaka. Tom a te wa ale ninmuna nalimnyiini.

¹² Yiila ḥaai ate ni ta la ni, basi ate ḥa kasim a te ni supeentik. Nyenyaka dan jam ni jigi ni ta chichiiba. Ni kasim a puusi Naawen daa meena.

¹³ Ni suaataja Kirisita bisaŋa wanyi a dan a yaali jaab ate nama tara, ni maa maari wa. Nuru waai a dan nyeem jam ni yeenja, ni tuesi wa nalimnyiini.

¹⁴ Ni be niak baai ale a namsi ni la, ni ale ka Kirisita bisa la nyinj. Ni kan ka te ba.

¹⁵ Baai sue dan peenti ni basi ate nama me sui peenti ale ba. Baai me sue ale kaasi la ni basi ate nama me sui kaasi ale ba.

¹⁶ Ni ta noayerj ale chaab wie meena po. Ni kan ta kanjanta ale nuruba. Ni siak ate ni pa ni dek a gum chaab ale nuru baai ate nuruba a poli ayen ba daa nuruba la. Ni kan poli a te ni dek ayen nama ka yanta nyamma.

¹⁷ Nuru dan nye ni kaasi, nama me kan pa kaasunj a tuni wa. Alege ni pii

nyiŋ ate ni a tom wie ɳaai nyiini ate nuruba seba ayen ɳa ka wamaŋsa la.

¹⁸ Ni be pii nyiŋ meena ate ni boro ale masim ale waai meena.

¹⁹ M dek dɔaba, ni kan weeni ni dek ayen, nuruwa de ale nyε ate tama a nam dii nna la tama me le nyε wari a tuni wa. Ni pa ku meena basi ate Naawen pa wa supuurimu nyε wari tuni kula nyɔnɔwa, ase Naawen ale weeni dii wa gbanjka po ayen, "Ku ka mi wari ate m nyε wari tuni baai ale a tom biem tuima la."

²⁰ Kom a dan ta fi dachiak te wa ɳandiinta, nyanyuila a dan ta wa, te wa nyiam. Dii nyiŋ la, fi dan nyε nyaŋa de a te wa, fi pa wa nyo ka chivie po.

²¹ Ni kan basi ate wabaata nya siuk a nak ni yiagi, ni basi ate wamaŋsa nak wabaata yiak basi.

13

¹ Ku a fe kama ayen waai meena siak baai ale ka tɛŋka kpaga la noa, dii nyiŋ la, Naawen dan kan te siuwa, nuru karo a baga a chim kpagiya. Dila nyiŋ la, kpagi ɳaai ale boro yɔgyɔgla de nna la, ka Naawen ale pa ba basi du.

² Waai abe dan zeri kpajŋa de noa, kula nyɔnɔwa a zeri ka bala baai ate Naawen lueri zaan du la noa. Ku be a fe kama ayen nuru wala choa nya waalika.

³ Dii nyiŋ la, nuru baai ale kan daa tuim kaasima nyam la a kan chali yɔgsum ale kpaga. Ka baai ale ka tuim kaasima nyam la ale a chali yɔgsum ale kpaga. Siuk kula po, ni a yaali ayen ni kan a chali baai ale ka kpaga a ta pagrim la? Ni be dan a yaali ayen ni kan a chali ba ni be a tom tuimmaŋsa ate ba te ni pimpauk.

⁴ Dii nyiŋ la, ba ka Naawen tomteerɔba a tom ayen nalim jam ni jigi. Alege ni dan nyε wari kaasi, ni basi ate yɔgsum yik ni boan nyiŋŋa, ku daa kinla nyiŋŋa ate ba ta ba pagrimu. Ba ka Naawen tomteerɔba a tagri Naawen zuk a te baai ale

a tom tuim kaasima la waalika dii nyiŋ la, kaasuŋku a te Naawen ka supuurim.

⁵ Dila nyiŋ la, ku a fe kama ayen ni a zuli kpajŋa noa. Ku daa Naawen supuurim waalika nyiini nyiŋŋa, alege ku ka wa dii ate nama dek popola a weeni ni me la.

⁶ Dila nyiŋ ale soa ate ni a tuni lampoo, dii nyiŋ la, kpajŋa ka Naawen tomteerɔba a tom ba tuimmaŋsa.

⁷ Dila nyiŋ la, ni dan ta waai pamni tuni wa. Ni dan ta ka lampoo pamni ni tuni. Te nuru baai ale magsi ni te ba zula la.

⁸ Kan ta waai pamia. Pami dii nyiini ate ku a fe ayen ni ta la ale, ni ta yaalika ale chaab. Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a va Moosis Sinsaŋŋa ale a weeni dii la kama nalimnyiini.

⁹ Ni teeri Moosis Sinsaŋŋa ale a weeni dii la ayen, "Kan nyε kabonja, kan ko nuru, kan zu, kan yaali fi vaanchoa jaabɔa", alege sinsaŋŋa de ale ɳa chaama meena a gum chaab a bo ka wa yeŋ po. Wanni de ale, "Fi yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la."

¹⁰ Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a kan nyε wa a kaasi. Dila nyiŋ la, waai a dan ta yaalika wa va Sinsaŋŋa meena kama.

¹¹ Ni a nyε wienja de meena dii nyiŋ la, nama dek seba ku ale ka dii yɔgyɔgla de la kama. Vanni veenti kama ate ku a fe ayen ni yiri ni goomu po yɔgyɔgla de a zaani ɳmai. Dii nyiŋ la, diipo ate ti le nya varibasika la a poom mɔata kama a gaam diipo ate ti liŋ jam ta siaka la.

¹² Ku a nyε ase yokku a boro a taam kama ale ge ayen vari veenti la. Ni basi ate ti basi legi po tuimmaŋsa tomka abe ti gomsi ti dek ale tuimmaŋsa tomka ate ti nak legi po tuimmaŋsa a yiak basi.

¹³ Ni basi ate ti boka a magsi ate ku a sak nuruba ayen ti ka daa legi po. Ti kan a nyu daata bugi a yibi, ti kan chim nipɔk yaalisa, yaase danṭa

tuim, ti kan a nyε kpaliŋsa, abe ti kan a de nyuri ale nuruba.

¹⁴ Ni basi ate Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyeboka choawa a soa ni nalmnyiini abe ni kan nyε wa dii le di basi ate ni dek suniima yaalika nya masim la.

14

¹ Nama po wanyi siaka a dan kan pagra yegayega, ni kan a nak nampaga ale wa dii ale nala ale dii ale kan nala a magsi nyeka la. Ni basi ate nuru wala choa a maa gum ni po.

² Waai boro kama a baga a weeni ayen wa ta siaka a baga a de jaab meena. Alege waai me siaka ale kan pagra la, a de ka jenvaata nyiini. Wa kan ɔjobi lam.

³ Nuru waai abe ale baga a de jaab meena la, ku an magsi ayen wa nya wala choa nueri. Waai me abe ale a de jenvaata nyiini alege kan de jaab meena la, ku an magsi ayen wa me biisi nwala jigi ase wa a bo wa ka buusa la. Boan nyiŋja, Naawen tuesi kula nyɔnɔwa kama.

⁴ Siuk karo ate ni baga a bo nuru tomteerɔ buusa. Ku ka tomteerɔwa nyɔnɔwa ale ta siuk a weeni ayen wa tomteerɔwa ale tom dii la ku nala a yaase ku an nala. Wa be le baga a tom nueri kama nalmnyiini, dii nyin la, Nyɔnɔwa Yeezu baga a nyε kama ate wa a tom a nueri nalmnyiini.

⁵ Nuru le weeni ayen danni de a yaase danni de a chim da manj a gaam daanja meena kama. Wa choa me le weeni ayen daanja meena ka bunyi. Ku a fe kama ayen waai meena a seba chak wa popola po ayen wa dii ate wa a nyε la ka wamanj.

⁶ Waai abe dan pa da yen a chim da kpeeni, wa tanla wa danni ate ku te Nyɔnɔwa zula. Waai me abe ale a de jaab meena la, wa a nyε dila me ate ku a ta zula a jam Nyɔnɔwa jigi, dii nyin la, wa dan yaa wa de wa nyiem a te Naawen jiam jaab buui

ate wa a de la. Waai me abe ale a zeri ayen wa kan de ɔndiin tintila a yaase ntila la, wa zeri a ta ka zula a jam Naawen jigi. Wa be a a pak Nyɔnɔwa kama.

⁷ Ti wanyi me la an boro ka ti dek nyiŋja. Ti wanyi me la abe kan kpi ka ti dek nyiŋja.

⁸ Ti dan vua, ti vua kama a zuli Nyɔnɔwa, ti be dan kpi me ka Nyɔnɔwa ate ti a zuli. Dii nyin la, ti vua yoo ti an vua yoo, ka wala ale soa ti.

⁹ Dila nyin ale soa ate Yeezu Kirisita kpi a ɔman yiri kum po a vua la ayen wa chim ɔnanvuuta ale kpilima Nyɔnɔ.

¹⁰ Be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jenvaata nyiini la a bo ni suaataŋa baai ale a de jaab meena la buusa? Yaase be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jaab meena la a nya ni suaataŋa baai ale a de jenvaata nyiini la, a yeri? Ti meena le zaani ka Naawen niŋ ate wa bo ti buusa.

¹¹ Ase ba ale ɔmarisi Naawen gbaŋka po ayen,

“Nyɔnɔwa weeni ayen, ase mi ale ka Naawen dii ale vua la.
Ni basi ate m weeni sak ni ayen, da yen waai meena le kpi ka duna tɛŋ a weeni ate waai meena wom ayen mi ka Naawen.”

¹² Dila nyin la, ti meena ti wanyi wanyi le zaani ka Naawen niŋ a weeni sak wa wie ɔnaai meena ate ti nyε la ale dii nyin ale soa ate ti nyε ɔna la.

¹³ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti basi chaab buusa boka. Alege ku ale magsi ayen ti ta popola ɔnaai chaama la, ale nna: Ti kan nyε wa dii le di basi ate ti Kirisita biik choa a tom tuimbaata la.

¹⁴ Mi popolaŋa ale Yeezu ale ka bunyi dii la a basi kama ate m seba chak nalmnyiini ayen jadiim meena wa dek a chim ka jaab weleŋ. Alege waai dan poli ayen ba an welema, ba an sum welema a te wa.

¹⁵ Ni dan a de jaab ate ku a te ni Kirisita biik choa daanika, ni ale a

nye dii la kan sak ayen ni ta yaalika ale wa. Kan basi ate ɣandiin tii ate fi a de la, a kaasi nuru waai ate Kirisita kpi te la siaka.

¹⁶ Kan basi ate jaab buui ate ni a poli ayen wa nala la a nya yue kaasunjɔa.

¹⁷ Boan nyinjɔa, ku daa ni ale a de jaab buui la, yaase ni ale a nyu jaab buui la ale Naawen Naamu wie. Alege bu ka wayɔrisima nyeka, masim boka ale supeentik. Nyanja de meena abe a nyini ka Naawen Chiika jigi.

¹⁸ Waai abe ale va siuku de po a tom a te Yeezu Kirisita la, ku a basi kama ate Naawen ale nuruba sue a peenti ale wa.

¹⁹ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti nyiem kasim ta ku ti popola po ate ti a nye wie ɣaai le ɣa ta masim a jam la, abe ti a te chaab nyinbiiri wie po.

²⁰ Ni kan va ɣandiinta nyinjɔa a kaasi Naawen ale a nye dii la. Ti baga a de ɣandiinta meena kama alege ku an magsi ayen nuru de jaab buui le wa basi ate wa Kirisita biik choa tom wabiok la.

²¹ Ku a magsi kama ayen ti kan a ɣobi lanta yaase ti a nyu daam wa, yaase ti nye wa dii le di basi ate nuru waai me ale ta siaka la a tom wabiowa.

²² Siak kaai ate fi ta magsi chaab ale wienja de la, basi ate ka bo ka fi dek ale Naawen sunsun po. Supeentik bo ka waai ale weeni wa dek ayen wa an nya kaasunjɔa ale wa dii ate wa poli ayen di nala a magsi wa nye di la.

²³ Alege waai dan ta chichama a magsi chaab ale jaab buui ate wa a de la, Naawen le weeni wa kama ayen wa kaasi ya, dii nyin la, ku daa wa siaka ale te wa siuk ayen wa nye dila. Boan nyinjɔa, wa dii meena ate nuru a nye alege ku kan nyini wa siaka jigi la, wa dila abe ka wabiok ate wa a nye.

15

¹ Tama baai siaka ale pagra la, ku magsi ka ti va baai siaka ale kan

pagra la maglamagla abe ti kan a nye wie ɣaai le basi ate tama dek sue a peenti la.

² Ku magsi ka ti wanyiwanyi a nye ate ti Kirisita bisa chaama sui a peenti ate ku ta maarika jam ba jigi a zak ba a zaani.

³ Boan nyinjɔa, Yeezu Kirisita an jam a yaali ayen wa te wa dek supeentiga ase ba ale ɣmarisi Naawen gbanjka po ate ku magsi chaab ale Yeezu Kirisita dii la ayen, "Le tii ate nuruba a le fu la, a jam jam ka mi jigi."

⁴ Boan nyinjɔa, ba ale ɣmarisi wie ɣaai meena Naawen gbanjka po dila po dila po la, ba ɣmarisi kama ayen ɣa sak ti ayen ti ta yiila. Be ka chichiiba ale Naawen gbanjka wienja ale a te ti nyinbiiri ate ti baga a ta yiilaŋa de.

⁵ Naawen waai ale a te nuruba chichiiba ale a te ba nyinbiiri me wie po la, le basi ate nama baai ale a va Yeezu Kirisita la a boro ale noayer ale chaab a tomsi a nye wa nyeka

⁶ ate ni meena pa noayer a te Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Naawen ale wa ko la pimpaauk.

⁷ Dila nyin la, ase Yeezu Kirisita ale tuesi nama me dii la, nama me ni wanyi wanyi a tuesi chaab ate ku ta pimpaauk a jam Naawen jigi.

⁸ Boan nyinjɔa, ni basi ate m weeni sak ni ayen Yeezu Kirisita a chim ka Juuma tomteero ayen ku sak ba ayen Naawen wensieŋa ale wa ale jam puulim dii dila po dila po wa ale ba kokpieŋsaŋa la, a sum jam chim ka wensie,

⁹ abe ku basi me ate baai ale kan daa Juuba la a te Naawen pimpaauk wa jiirimu nyin ase ti ale karim Naawen gbanjka po dii ayen,

"M le maa bo ka nuru baai ale kan daa Juuba la po a te fi jiam, a yi yiila a pak fi yonni."

¹⁰ Ti ɣman pilim karim ka po ayen, "Nama baai ale kan daa Juuba la, ni gum chaab ale nuru baai ate

Naawen lueri la ate ni meena
maa chaab ta supeentik."

¹¹ Ti njman pilim karim ka po ayen,
"Nama baai ale kan daa Juuba la ni
pak Nyɔnɔwa.

Waai meena tɛnzuk de, ni te wa
pimpauk."

¹² Naawen biisiteerɔwa Azaya me
ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen,
"Jese ŋaaŋbiik le jam.

Naawen le zak wa zaani ate wa
soa nuru baai ale kan daa
Juuba la.

Bala me abe le ta yiila wa jigi
kama."

¹³ Naawen waai nyiŋ ate ni ta
yiila la, le va ni siaka ale wa nyiŋ
a basi ate ni boro ale supeentik
nalimnyiini ale masim ate yiila ŋaai
ate ni ta wa jigi la, le va Naawen
Chiika pagrimu nyiŋ a chim a nyoro.

¹⁴ Mi dek abe seba chak kama,
m suaata, ayen nama dek ka tuim-
maŋsa tomka nyiini. Ni be ta sebika
nalimnyiini kama a baga a te chaab
sinsaga.

¹⁵ Alege gbaŋka de m nyini ka
peelim a weeni ni wie ŋa gela nna
ase mi a teeri ni ŋa wie kama ŋmani
la. Dii nyiŋ la, ka Naawen ale te mu
zula ŋaai ate mi an magsi ayen wa
te mu

¹⁶ ate m chim Yeezu Kirisita tom-
teero a tom a te nuru baai ale kan
daa Juuba la. Ku a nyε ase m ka
Naawen Puusika Yenni kpaŋja la a
yaa a sak nuru baai ale kan daa
Juuba la Naawen wamaŋsaŋa ate
Naawen Chiika nyε ate ba welema
ate m yaa pa ba ase kaab ka la a te
Naawen ate wa yaa siak a tuesi ba.

¹⁷ Be ka Yeezu Kirisita ale mi ale
chim bunyiwa la nyiŋ ate mi ta
kanjanta ale m le tom dii te Naawen
la.

¹⁸ M be nyini ka peelim a biisi wa
ŋaai nyiini ate Yeezu Kirisita pa mi
tom la. Wa pa ka mi nyε ate baai ale
kan daa Juuba la yegayega yaa siak
va Naawen noai. Wa pa ka biik ale
wie nyeka a te mi ate dila nyε.

¹⁹ Wa basi kama me ate m nyε
wakperikaliik pagrisa ayen ku sak

ayen m pagrimu nyini ka wala jigi.
Be ka Naawen Chiika pagrimu nyiŋ
ate nyaŋa de meena nyε. Dila
nyiŋ la, zaani Jerusalem a nyiem
a jam paari Ilirikum tɛŋka, mi sak
Naawen wamaŋsaŋa meena a magsi
chaab ale Yeezu Kirisita ate ŋa tagli
ka jigi meena.

²⁰ Mi kasim pii ka nyiŋ a poli
ayen m sak Naawen wamaŋsaŋa
jujui ate nuru an diem wom Yeezu
Kirisita wie la. Boan nyiŋja, mi kan
yaali ayen m deri zaani jujui ate
nuru wa choa linj tom la a yaa deri
piilim tom a cheŋ.

²¹ Ase ba ale ŋmarisi Naawen
gbaŋka po ayen,
"Baai ate nuruba an weeni wa wari
a sak ba la,
ba le nya wa abe ba miŋ wa
chak."

²² Mi ale boro a tom tuini de la
nyiŋ ale soa ate mi an baga a jam
ni jigi ya.

²³ M poom kasim pii ka nyiŋ ayen
m jam alege nyε kpeeri. Alege
yɔgyɔglə de ate jigi a njman ka jigini
de po ate mi a tom la, ale m ale
kasim a yaali nna yegayega ate ku
paari bena dii choa ayen m jam nya
ni la,

²⁴ mi a poli ayen m le jam yɔgyɔglə
de. Mi a yaali kama ayen m dan a
cheŋ Supeeni tɛŋka m mobi a nya
ni abe mi a taam. M dan goa ale
ni maga dega ate ku masa, ni maa
maari mu ate m baga cheŋ dula.

²⁵ Yɔgyɔglə de m bo siuku po a
cheŋ ka Jerusalem ayen m te Kirisita
Tigini Demma ale bo dula la tiirim.

²⁶ Boan nyiŋja, Kirisita Tigini
Demma baai ale bo Masidoniya ale
Akaaya la a poli kama nya ale ku
nala ate ba yaa maa chaab a cheesi
tiirim ayen m ta ga te Kirisita Tigini
Demma baai ale ka niwoba a bo
Jerusalem la.

²⁷ Ka ba dek ale poli ayen ba nyε
dila. Alege ku dan ka ku wensieŋa
jigini, ku be a nyε ase ka pami ate
ku a fe ayen ba tuni ba la. Nuru
baai abe ale kan daa Juuba la, a

nin maa nya Naawen Chiika boka po wienja ate Naawen a te Juuma la, ku a fe kama me ayen baai ale kan daa Juuba a maari baai ale ka Juuba.

²⁸ Tuini de ate mi tara ayen m te ba ligranya la, m dan te ba a ga nueri, m le mobi nya ni diipo ate mi a taam Supeeni la.

²⁹ M dan jam ni jigi, m seba chak kama ayen m le jam ale ka niaka nna yegayega a nyini Yeezu Kirisita jigi.

³⁰ Mi a saalim ni m suaata ti Nyōnōwa Yeezu Kirisita nyiñ ale yaali kaai ate Naawen Chiika a te la nyiñ ayen, ni maa je m jiaka a te mu ale wenpuusika.

³¹ Ni a puusi ayen baai ale bo Judia tēnka ate ba ka siaka ale Yeezu la ayen ba kan nyē wabiok m jigiya. Ni maa a puusi me ayen tuin dii ate m le tom te Jerusalem tēnka Kirisita bisaña la, ba le tuesi di nalimnyiini ale supeentik.

³² Ate Naawen dan maari abe m jam ni jigi ale supeentik nalimnyiini a goa ale ni a nya masim.

³³ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la le boro ale ni meena. Ku be a nyē dila.

16

¹ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni ka Fiibi ale ka waai la. Wa ka ti tōa Yeezu yonni nyiñ. Wa ka Kenkeriya Kirisita Tigini Demma maaro.

² Ni njmasi yik wa a ta nalimnyiini ale ka Nyōnōwa ale soa wa. Ku ale magsi ayen Kirisita Tigini Demma a nyē dii la ale nna. Ni a te wa maari kaai meena wuu ate wa a yaali ni jigi la. Boan nyiñja, wa me dek maa maari nuruba ka nna yegayega. Wa maa maari mi me kama.

³ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. Bala ale mi ale jam maa chaab a tom a te Yeezu Kirisita.

⁴ Ba poom kasim jam gomsi ka ba dek a magsi ayen ba tagri mi zuk a kpi. Mi a nyē ba jiam. Daa mi nyiini ale a nyē ba jiamoa. Kirisita bisaña baai meena ale kan daa Juuba la me a nyē ba jiam.

⁵ Puusi Kirisita Tigini Demma baai ale a nyē tuka ba yenni po la.

Puusi m dek doa man̄ka Epanetus. Ka wala ale de ninj a ta siaka ale Yeezu Kirisita Asia po.

⁶ Puusi M̄eeri, waai ale jam a tom nna yegayega a te ni la.

⁷ Puusi m Juu chaama Andironikus ale Juniyas baai ale jam maa bo likka dōkku po ale mu la. Tuimtomdōma seba ba kama nalimnyiini. Ba de ninj a chim Kirisita bisa kama ale ge mi.

⁸ Puusi Ampiliyatus waai ate m ta yaalika ale wa la, dii nyiñ la wa ka Kirisita biik.

⁹ Puusi Yurubanus waai ate ti jam a tom Kirisita tuimana ale chaab la. Mi a puusi m dek doa man̄ka Sitakus.

¹⁰ Puusi Apeles waai ale sum va Yeezu Kirisita la. Puusi Arisitobulus dōkdemma a te mu.

¹¹ Puusi Ayerodiyān m Juu choawa. Mi a puusi baai ale chim Kirisita bisa a bo Naasisus yenni po la.

¹² Puusi nipooma de, Turufina ale Turufosa baai ale a tom nna yegayega a te Nyōnōwa la. Mi a puusi ti dek tōawa Perisis waai me ale jam a tom tuima nna yegayega a te Nyōnōwa la.

¹³ Puusi Arufusi waai ale kan ta choa ale wa ale a tom dii a te Nyōnōwa la. Puusi wa mawa waai ale a nyē mi jigi ase m ka wa dek biik la.

¹⁴ Puusi Asinkiritus ale Filegon ale Yemes ale Paturobasi ale Yemas ale Kirisita bisaña ale boro ale ba la.

¹⁵ Puusi Filologus ale Juliya ale Neriyas ale wa tōawa ale Olimpas ale Kirisita be sii meena ale boro ale ba la.

¹⁶ Ni puusi chaab nalimnyiini. Kirisita Tiñja meena demma dela jigini a puusi ni.

¹⁷ Mi a yaali ayen m weeni ni m suaata ayen, ni kpesi ni dek a njmasi a nya ate ni nya nuru baai ale a nyē ate nuru bōari a poori chaab tōgatōga ale a basi ba siaka la. Nuru bala chaab me a sak ka sinsak ḥaaai

ale kan a va sinsak ɳaai ate nama poom zamsi la. Ni kan pa ni dek a gum ba po.

¹⁸ Dii nyinj la, nuru bala chaab a kan tom a te ka Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa, alege ba a tom ka tuim ɳaai ate ba le nya deka ku po la. Ba pa ka noakpaam a biisi a paasi nuru baai ale poom kan maa seba wie noai po la.

¹⁹ Waai meena seba kama ayen ni siak a te ka Naawen wamaŋsaŋa ale a biisi dii la. Nyaku de abe basi kama ate m sui peenti ale ni. Mi a yaali kama me ayen ni ta yam ale wie ɳaai ale nala la, alege ni kan poom maa seba wie ɳaai ale ka wabaata la, noai po.

²⁰ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyɔgini la, le kaasi Sitaana pagrimu yɔgyɔgla de ate ni va wa zuk a taam.

Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

²¹ Timoti, waai ale mi ale a tom ale chaab la, a puusi ni. Lusiyas ale Jeesin ale Sosipeeta m Juu chaama a puusi ni.

²² Mi Tetiyas waai me ale ka Kirisita biik ate Pɔɔl yik ɳmarisi gbaŋka de la a puusi ni.

²³ Gayus, a puusi ni. Mi Pɔɔl a goa ka wala yenni. Kirisita Tigini Demma abe a nyɛ tuka ka wala yenni. Erasitus waai ale a nya tɛŋka ligranya zuk la a puusi ni. Ti suoku Kuwaritos me a puusi ni.

²⁴ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni meena. Ku be nyɛ dila.

²⁵⁻²⁶ Ku a fe kama ayen ti te Naawen pimpauk boan nyinjna, wa a te ni ka pagrim, ase mi ale nuruba ba chaab sinsaŋja po ate ti nyiem a sak nuruba Yeezu Kirisita wie ayen wa te ti pagrim dii la. Sinsaŋja de a liŋ jam suk kama. Alege yɔgyɔgla de, ɳa nyini ka peelim. Naawen ale jam basi ate ɳa suk beni nna yegayega. Alege yɔgyɔgla de wa, waai ale boro taam wuu la, weeni ka nuruba ayen ba tɔk lagri wa biisiteerɔma ale ɳmarisi dii la kiri. Wa basi kama

ayen tɛŋzuk de meena a seba ɳa ate ba ta siaka ale Yeezu abe ba va wa noai.

²⁷ Naawen waai nyiini ale ka yam nyɔnɔ wie meena po la, ku a fe kama ayen a ta va Yeezu Kirisita nyinj, ti a te wa pimpauk daa meena wuu. Ku be nyɛ dila.

Gbañ Kaai Ate Poɔl A Liŋ A Njmarisi A Te **KORINTI DEMMA La**

¹ Gbañka de a nyini ka mi Poɔl waai ate Naawen a wi mu ale wa dek yaalika ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdɔ la, ale m Kirisita biik choawa Sositenisi jigi.

² M njmarisi a te ka nama baai ale ta siaka ale Naawen a bo Korinti tɛŋka la, ate Naawen a gaari ni ayen ni chim wa nuru welensa la, ale baai ale a tu chaab jigi meena a puusi a wi Yeezu Kirisita waai ale ka nama ale tama meena nyɔnɔ la yonni la.

³ Mi a puusi a te Naawen kama ayen wa niak ni a be wa te ni suyɔgini.

⁴ M be kasim a te Naawen waai ate mi va la jiam kama a te ni, dii nyiŋ la, wa le va Yeezu Kirisita nyiŋ a niak ni la.

⁵ Nama ale Yeezu ale ka bunyi la, Naawen basi kama ate ni jigsi ale njanta meena, a gum chaab ale biik ale sebika.

⁶ Yeezu Kirisita wienja ate ba sak ni la, ni ta siaka ale ḥa kama nna pagri pagriga,

⁷ dila nyiŋ ni an jok niaka ale magdek me, ase ni ale a limsi da dii dai ate Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale sak wa pagrimu ale ka dii la.

⁸ Wa be le basi ate ni siaka a pagra a ta ga paari kpeglimka, ate wa kan bo a mini ni dai dii dai ate wa le bu tɛŋka demma meena buusa la.

⁹ Ti seba chak kama ayen Naawen ale nyɛ dii meena ate wa weeni ayen wa ale nyɛ la. Wala abe le wu ti ayen ti chim bunyi ale wa Biika Yeezu Kirisita waai ale ka ti nyɔnɔ la.

¹⁰ Mi a yaali ayen m weeni m Kirisita be chaama, Yeezu yonni nyiŋ, ayen ni ta noai yeŋ ate ni ka poori chaaba. Ni gum chaab ale popola yena,

¹¹ dii la Kolo yenni dem ale lagri weeni sak mu, ayen ni kasim ta ka nampaga ale chaab.

¹² M be ale a weeni dii la ale nna, ni kasim a biisi ka fi noai, fi noai. Ba gela ayen ba va ka Poɔl, ba gela ayen ba va ka Apolos, ba gela ayen ba va ka Piita, ba gela me ayen ba va ka Kirisita.

¹³ Ku be a dan ka dila, daa Kirisita nyiini ḥman ni nama nyɔnɔ ate mi va. Ni a nyɛ nna ase Kirisita ma a piisi kama daa wanyi la. Ba an kpi daa mi Poɔl jabarimu zuk ni wabaataŋa nyiŋa. Ba be an te ni soka ase ka mi ḥaanjiiriba la.

¹⁴ Mi a nyɛ Naawen jiam kama m le kan te ni waai soka la, alege ka Kirisipus ale Gayus ate mi a te ba soka.

¹⁵ Dila nyiŋ ni waai a kan baga a weeni ayen ba te ni soka ase ka mi ḥaanjiiriba la.

¹⁶ M le banji, m te Setefanas ale wa dɔkdemma soka me, alege mi an baga a teeri waai ate m te wa soka.

¹⁷ Yeezu Kirisita an tom mu ayen mi a te ka nuruba soka. Wa tom mu kama ayen m mooli wa wamaŋsaŋa a te nuruba, abe m kan mooli ḥa a va nurubiik yammɔa ate Yeezu Kummu jabarimu zuk a chim kinla.

¹⁸ Baai meena abe ale be Naawen siuku la, a poli kama ayen Kirisita kummu jabarimu zuk wienja ka kinla, alege tama baai ale nya varibasika la, ḥa ka Naawen pagrim ti jigi.

¹⁹ Ba jam njmarisi Naawen gbañka po weeni ayen,

“Naawen ale basi ate baai ale a weeni ayen ba ka yam nyam la, yammu a chim kinla, abe wa sak me ayen nurubiik yammu ale miŋka meena ka kiriya.”

²⁰ Dila nyiŋ la, tɛŋka de yam nyamma, ale gbañ sebirima, ale nampaga nagrisa a ka wamaŋa a weeni a magsi chaab ale Naawen pagrimu ale wa yammu. Naawen abe a sak kama ayen tɛŋka de demma yammu ka betta yam.

²¹ Naawen abe ka yam nyōnō, ate wa yaa basi ayen nuruba a kan baga a pa ba dek yam a seba wa. Wa nyē dila kama ayen wie ḥaaai ate tama a mooli ate nuruba a weeni ayen betta wie la, wa va ḥala a vari baai ale ta siaka la a basi.

²² Juuma abe a yaali ka wakperikaliisa nya ka. Baai ale kan daa Juuba la a yaali yam.

²³ Alege tama a mooli ka Kirisita kummu jabarimu zuk wie. Wienja de chim ka leeta Juuma jigi alege chim kinla baai ale kan daa Juuba la jigi.

²⁴ Baai ate Naawen a wi ayen ba chim wa nuruba la, a mooli ka Kirisita wie, dii la wa ka waai ale a sak Naawen pagrimu ale wa yammu ale ka dii la

²⁵ Wari dii ate nuruba a poli ayen di ka betta Naawen jigi la, di gaam nurubiik yam kama. Di me ate nuruba a poli ayen di ka wobsum Naawen jigi la, di pagra a gaam nurubiik pagrim kama.

²⁶ M suaata, ni teeri ni le jam ka nuru baai chaab alege ate Naawen a wi ni la. Nurubiik popola po ka ni maga ale jam ti yam yaase pagrim a yaase ba ta wie ya.

²⁷ Naawen a potim lueri ka baai ate ṭeŋka demma a pa a chim betta la ayen wa sak yam nyamma ayen ba sum ka yamm̄a. Wa be ḥman lueri ka baai ate ṭeŋka demma a nya ba ase niwoba la ayen wa sak pagr̄ma ayen ba sum ka pagrim̄a.

²⁸ Baai me ate ṭeŋka demma an pa ba a chim nuruba dek la, Naawen a lueri ka bala, ayen wa sak baai ate ṭeŋka demma a poli ayen ba ka nuruba dek la ayen ba sum daa nuruba dek.

²⁹ Ate dila nyinj nuru kan baga a nak sunum Naawen jigi ya.

³⁰ Naawen a basi kama ate ti chim bunyi ale Yeezu Kirisita. Kirisita nyinj ate Naawen a basi ate ti ta yam, ale yuarisi a magsi ale wa dek, ale basi ate ti chim wa nuruba, ale vari ti ti wabaata po a basi.

³¹ Ba be jam ḥmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, "Waai a dan a yaali sunum nakka, wa a nak wa ale nyōnōwa ale ka dii ale chaab la nyinj."

2

¹ M suaata, mi ale jam ni jigi ayen m mooli Naawen wensie wie ḥaaai ate yōgyōgla de ti yaa seba la, mi an biisi wie ḥaaai ale pagra ale ni miŋ ka.

² M be ale jam bo ale ni la, mi a poli kama ayen m kan sak wayon a gaam Yeezu Kirisita wie ale wa kummu jabarimu zuk wa.

³ M nyinjka kasim jam a gok nna ase m yōgsa ale wobsa kama a.

⁴ Naawen wienja ate m sak ale mooli la, mi an pa nurubiik yam ayen m paasi yik ni, alege m biika a sak ka Naawen Chiika pagrimu ale ka dii la.

⁵ Dila nyinj la, daa nurubiik yam ale basi ate ni ta siaka ale Yeezu, alege ka Naawen pagrim nyinj.

⁶ Ti be a mooli ka yam wie a te baai ale a miŋ Chiika wensie wienja la. Alege daa ṭeŋzuk de yamm̄a yaase baai ale ta kpaŋta ṭeŋzuk de la. Ba za ba jam a jok ba pagrimu kama.

⁷ Yammu de ate ti a sak la, ka Naawen yam susugi dii ate wa pa suk ale nurubiik la, alege Naawen poli ayen wa ale pa sak ti alege a nyē ṭeŋka meena.

⁸ ṭeŋzuk de kpaŋja waai a ze yammu de. Ba dan seba kama, ba a ti an kpi Yeezu waai ale ta Naawen zulanja la jabarimu nyinj ḥaa.

⁹ Ba jam ḥmarisi Naawen gbaŋka po kama dila po dila po ayen, "Dii ate nuruba an nya la, ba abe an wom la,

ba abe an poli ayen di ale baga a nyē la,

dila dek ate Naawen a gomsi a magsi baai ale a yaali wa la."

¹⁰ Naawen yaa abe va ka wa Chiika jigi a pa wa susugini de a sak ti. Dii la Chiika a seba wari meena kama ale Naawen popola po meena.

¹¹ Nuru waai an baga a seba wa choa popola, alege ka nuru wala dek Chiika ale seba. Ku be ka dila ate waai an baga seba Naawen popola, ka Naawen Chiika nyiini ale seba wa popola.

¹² Ti abe a miŋ tiirim tii ale nyini Naawen jigi la kama, dii nyin la, wa an te ti Velinvendika chiiga, alege wa te ti ka wa dek chiika.

¹³ Dila nyin la wie ḥaaai ate tama a biisi la, daa nurubiik yam wie, alege ka wie ḥaaai ate Chiika a sak ti la, ate ti a weeni ḥaa kiri a te baai ate Chiika a bo ale ba la.

¹⁴ Nuru waai ate Chiika an bo ale wa la an baga a tuesi tiirim tii ale a nyiini Naawen Chiika jigi la. Nuru wala choa an baga a miŋ ḥaa, dii la ḥaa ka betta wa jigi. Be ka Chiika nyin ate waai baga a miŋ ḥaa kie.

¹⁵ Waai me ate Naawen Chiika a bo ale wa la, a baga a miŋ wari meena kiri kama, alege nuru waai an baga a bo wa buusa.

¹⁶ Ase ba ale ḥamarisi Naawen gban̄ka po dila po, dila po la ayen, "Ka wana ale seba Naawen popola?

Ka wana abe le wa baga a sak wa?"

Be ka tama ale baga a miŋ Kirisita ale a poli dii la.

3

¹ M suaata, mi jigi togni, m kan baga a sak ni ase baai ate Naawen Chiika a bo ale ba la. Alege m le sak ni ase ka baai ale ta t̄eŋka de wie popola la. Ni a nyε nna ase ni ka baai ale diem piilim a bo wein siuku po la.

² M jam a te ni ka biisim ayen ni a nyu, dii la, ni an jam baga a de ḥandiinta, ni be an poom diem baga a dek.

³ Nama ale a de nyuri ale chaab ale a nak nam paga ale chaab la a sak kama ayen ni nyeka a nyε ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁴ Ni ba gela ayen ni a va ka P̄oɔl, ba gela ayen ba a va ka Apolos. Ni nyeka a nyε nna ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁵ Dila la mi ale Apolos ka bana? Tama ka Naawen tomteerɔba, baa niyin ate nama a ta siaka ale Yeezu. Nyɔnɔwa ale te tama wanyi, wanyi tuim ḥaaai la ate ti a tom.

⁶ Mi tuimaŋa ate mi a tom dula la a nyε ase m bori ka ḥanta la, ate Apolos tuimaŋa a nyε ase wa a zan̄ti ka ḥantajan̄a la, alege ka Naawen ale basi ate ba a chim.

⁷ Be daa waai ale bori la yaase waai ale zan̄ti la ale wariya, alege ka Naawen, dii nyin la wa ale basi ate ḥantajan̄a a chim.

⁸ Waai ale bori la ale waai ale zan̄ti la ka bunyi, alege Naawen ale tuni ba a magsi chaab ale ka ba ale tom dii la.

⁹ Tama meena ka baai ale gum chaab a tom a te Naawen, ni abe a nyε ase ka kaduk la, ate Naawen a tom du, ale a nyε me ase yeri la ate Naawen a se.

¹⁰ Yam buui ate Naawen a te mi la, ate mi baga a tom ase seero man̄ la, a se nyubini ate nuru yon̄ a yaa se nyubini zuk. Alege waai meena a kpesi wa ale a se dii la.

¹¹ Dila nyin Naawen abe poom a te ti Yeezu Kirisita kama ase nyubi la, ate nuru kan ḥma se nyubi di choa.

¹² Nyubini de zuk nuru baai tuima a za ḥaa a nyε ase ka ligmɔn̄iŋ ale kpana ale tintana ḥaaai ale a nyagsi ate bolim a kan baga a de la, ba gela tuima a za ḥaa a nyε ase daata, ale wuuta ale kinka ate bolim a baga a de la.

¹³ Ba ale nya waai meena tuima nalim ka dai dii dai ate Yeezu a za wa lak a sak la. Dai dila danni wa le basi ate ka bolim a chamsi waai meena tuima, a sak ḥaa nalim ale ka dii la.

¹⁴ Naawen ale tuni waai ate wa tuimaŋa bolimu an baga a de kaasi la.

¹⁵ Alege waai tuima ate bolimu a de a kaasi la a kan nya tutuna, alege bolimu a kan de wa dega ate ku a nyε nna ase ba vari wa bolimu po a basi la.

¹⁶ Ni a nyε ase ka dɔk ate Naawen a soa la, ate wa chiika a boro la.

17 Dila nyij waai abe dan kaasi dök kuui ate Naawen a soa la, Naawen ale kaasi wa. Naawen nyiini ale soa wa dökku, nama abe le wa dökku.

18 Waai abe kan paasi wa dega, nuru a dan bo ni po a poli ayen wa ta yam teŋzuk de zuk, wa be chim beruk ate wa baga a ta yam.

19 Dii ate teŋzuk demma a pa a chim yam la ka betta Naawen jigi, ase ba ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, "Naawen a pa ka yam nyam nyeka a yik ba".

20 Ba ŋman pilim ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, "Nyono wa a seba ayen yam nyamma popolaŋa ka kiriya."

21 Dila nyij waai a kan a kuulimu, nuruba ale a tom dii ya. Ku meena a te ka nama nyuenta.

22-23 Pɔɔl ale a Apolos a le a Piita a tom a te ka nama. Teŋzuk de yaase nyuvunni de yaase kum yaase yɔgyɔgla de yaase chum po, ni an magsi ayen ni chim ḥa de yomma, ka nama ale soa ḥa de meena ate Yeezu me a soa nama ate Naawen me a soa Yeezu.

4

1 Ni meena abe a nya tama ase Yeezu tomteerɔba la, ate ta siuk a mooli Naawen wensie ḥaai ale kan jam nyini peelim la.

2 Dii ale magsi ayen tomteero a ta la ale wa ta siaka ale wa nyɔnɔwa tuima jigi.

3 Alege mi jigi, mi niŋ ka ale ni nin a bo mi buusa yaase waai a nin bo m buusa. Mi dek an poom a bo m dek buusa.

4 Mi dek a ze wa kaasun kuui ate m tom, alege kula a kan sak ayen m sum ze. Nyɔnɔwa ale waai ale wa a bo m buusa.

5 Dila nyij ni be kan bo waai buusa alege ate ku danni a paari. Nyɔnɔwa a dan jam wa ale wa bo buusaŋa, abe wa lak wa susugi ḥaai meena ale bo nuruba popola po ale ba suniima po la a sak ate waai

meena a yaa nya pimpauk kuui ale magsi ayen wa nya la.

6 M suaata, nama nyij ate m pa mi dek ale Apolos a magsi ayen ni baga a miŋ dii ate ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po la. Ni be kan pa zula a te nuru m wa ale kan pa m wa a chim jaaboa.

7 Ka wana ale basi ate fi gaam fi chaaba? Daa Naawen ale te fi jaab buuri meena ate fi ta la? Dila la, fi ale nyɛ ka se a kuulim ase fi ale ta jaab buui meena la daa Naawen ale te fu la?

8 Ni be poom a deri jigsı kama a ta yegayega a de? Ni poom a deri chim ka nalima alege tama? Mi a yaali ayen ni dan chim ka nalima nna ate ti de naamu ale ni.

9 Mi abe a poli kama ayen Naawen a te ti ka tomteerɔba tuini ase nuru baai ate ba bo buusa a mini ba ayen ba ko ba la, ate nurubiik meena teŋka po ale sabiiloma a nya ti.

10 Kirisita abe le soa ti la nyin tama a nyɛ ase ka betta la, alege nama a chim yam nyam Kirisita nyij. Tama wobsa kama alege nama a pagra. Ba a zuli ni kama alege kan zuli tama.

11 Yɔgyɔgla de nna, kom ale nyanyuila ale kasim ta ti, ti gataŋa a cheeri, te ka yeri a goa, nuruba a nak ti me,

12 ti abe a tom ka nna yegayega ayen ti baga a nya a de. Nuruba a dan ka te ti, tama a niak ba kama. Ba dan a namsi ti ti a chiibi kama.

13 ba a dan biisi ti a kaasi, ti a tulisi ba ale ka wamaŋsa. Ti yaa nyɛ ka nna se yaata la a ta jam paa yɔgyɔgla de.

14 M kan ŋmarisi gbaŋka de ayen m pa ni nyo ka chivie po, alege ka m basi ate ni miŋ ase m dek bisa a te mu a yaali la.

15 Ni be a dan poom a ta sinsak sagroba tusidi, ni ka da ko bori ya. Mi chim ka ni ko Yeezu Kirisita nyij m le mooli Naawen wannı ate ni a ti ni nya varibasika la.

16 Mi a saalim ni, ni a nya mi nyeka a va.

¹⁷ Ku de nyin ate mi a tom Timoti waai ale a nyε ase m biik la ni jigi. Wa ka waai ate m mariŋ wa. Wa ale teeri sak ni mi nyeka ale Yeezu ale ka dii la. Dila a te ma a sak Kirisita bisa ale tigsı bo jigi meena la.

¹⁸ Ni ba gela a ta ka kanjanta dii nyin la, ni a poli kama ayen m kan jam ni jigi ya.

¹⁹ Dan ka Nyɔnɔwa yaalika m ni jam ni jigi ate baga a seba ase ka kanjanta nyamma de pagrim nyin yaase ka noai po biik.

²⁰ Ba a nya Naawen Naamu ka nuruba nyeka po da ba biik po.

²¹ M dan cheena ni jigi, m jam ale finj ya m jam a sak jiirim ale yaalika?

5

¹ Yɔgyɔgla de m wom kama ayen nipɔk yaalik tuima ale bo le sunsuŋ a bie nna yegayega ate baai ale kan daa Kirisita bisa la a kan nyε. Ba weeni mu kama ayen nuru ale a goa ale wa ma ɳaanchoa.

² Dila nyin la ni ni nyε ka se a ta kanjanta, ni magsi ni a kum wanni de nyin kama, abe ni yeeri nuru waai ale nyε wanni de choa la ni sunsuŋ.

³⁻⁴ M yalima ale ni kama alege m popola po ku a nyε ase m bo ale ni kama la, ku be le a nyε ase m bo ale ni la, Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yoi nyin mi poom a bo waai ale tom wa bioku de la buusa kama. Ni abe le a tu chaab ate m popola po ku a nyε ase mu a tu ale ni la ate ti Nyɔnɔwa Yeezu pagrim a bo ale ti la,

⁵ ni basi wa a te Sitaana a kaasi wa nyin̄ka ate Nyɔnɔwa a dan pilim jam abe wa vari wa chiika a basi.

⁶ Ni kunkuulimaŋa an nala. Ni seba ayen dabinta magdega ale a basi ate boroboruk a fuusi.

⁷ Dila la ni be yeeri ni wabaataŋa ale a nyε ase dabin kpagsa la a basi ate ni chim nuru welensa. Ate ni yaa be a nyε ase boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni abe ale ka dii la ale la, dii nyin la Yeezu ti Gaambasika pabiika a kpi kama a te ti.

⁸ Ni be basi ate ti de Gaambasika Tigini ale welensa ale wensie, ku la a nyε ase ka boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni kan te ti ta wabaata ale gaasa, ku la a nyε ase ka boroboruk ate ba pa dabinta a nyoro la.

⁹ Gbaŋ kaai ate m ɳamarisi a te ni la, m weeni ayen ni kan pai ni dek a gum nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa po.

¹⁰ M kan weeni ka baai ale kan daa Kirisita bisa a chim nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa la, yaase wa a yaali nuruba ɳanta la, yaase zueba la, yaase ba a kaab bogta la. Ni dan kan pai ni dek a gum ba po, se ni yeeri ni dek tɛŋka zuk.

¹¹ Mi a weeni kama ayen ni kan pai ni dek a gum waai ale a wi wa dek ayen Kirisita biik alege chim nidɔa yaalik yaase nipok yaalik, yaase wa a yaali nuruba ɳanta, yaase wa a kaab bogta, yaase wa a velim a te nuru, yaase wa chim da bugrik, yaase zue. Ni kan poom kali a de ɳandiinta ale nuru wala choa.

¹²⁻¹³ Ku da mi tuini ayen m bo baai ale kan daa Kirisita bisa la buusa. Naawen ale wa bo ba buusa. Alege nama a kan bo ni ale baai ale gum chaab la buusa? Ase ba ale ɳamarisi Naawen gbaŋka po dii la, "Ni yeeri nuru bioku ni sunsuŋ".

6

¹ Ase ni waai a dan ta biik ale wa Kirisita biik choa, ku a magsi ayen ni ta cheŋ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi, alege kan basi ate Naawen nuru welensa a biisi biika a niak chaaba?

² Ni seba kama ayen Kirisita bisa ale ba bo tɛŋka demma meena buusa. Ni be dan a bo tɛŋka demma meena buusa, ni baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama.

³ Ni ɳman seba kama ayen tama Kirisita bisa ale ti bo sabiiloma buusa. Dila nyin la ti baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama.

⁴ Nuruba ni po a dan ta biika de choa ale chaab, ni a yaali ayen ni basi ate ka nuru baai ate Kirisita

bisaña a kan zuli ba la a biisi biika ate ba niak chaaba?

⁵ Ku magsi chivie ale ta ni kama, Yam nyonc a ka ni sunsuñ ate Kirisita bisa a dan ta wari ale chaab abe wa yik ba a niak chaaba?

⁶ Kirisita biik a kan ta wa choa a chenj boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi ate ba a bo ba buusa.

⁷ Ni be ale ta chaab a chenj boteero baai ale kan da Kirisita bisa jigi la a sak kama ayen ni kan nyε ase Kirisita bisa la. Ku ale zunchoñ ase ni a nin basi ate nuru yonta a nyε ni a kaasi. Ku ale zunchoñ ni a nin basi ate nuru yonta a vari ni ḥanta.

⁸ Alege ni goanti nyε ka chaab a kaasi ale a vari chaab ḥanta.

⁹⁻¹⁰ Ni be seba ayen gaasa nyam a kan maari de Naawen naamu. Ni be seba ku de chak, ayen nidøa yaalisa ale nipøk yaalisa yaase baai ale a kaab bogta, yaase kaboñ nyeerisa, yaase nidøa baai ale a goa ale chaab, yaase zueba, yaase butuem nyam, yaase dabugirisa yaase baai ale velim a te nuruba, yaase baai ale a vari nuruba ḥanta, ba de waai a kan maari a de Naawen naamu.

¹¹ Ni ba gela a be jam a nyε ka wieña de. Alege Naawen a sugri ni wabaataja ate ni yaa chim nuru welensa, ale chim wayorisima nyam Nyonc Yeezu Kirisita nyij ale Naawen Chiika nyij.

¹² Nuru waai a baga a weeni kama, ayen, "Wa baga a nyε wari meena ate wa yaali la kama." Alege daa wari meena ale a maari. Nuru baga a weeni kama ayen mi baga a nyε wari meena ate mi a yaali la kama, alege mi a kan siak ate jaab buui a basi ate mi a chim wa yomma.

¹³ Nuru waai me ale weeni ayen, ḥandiinta ale soa poi, ate poi me a soa ḥandiinta. Alege Naawen ale jam kaasi ba la meena. Ku an magsi ayen waai a pa wa nyijka a tom nidøa yaalik ale nipøk yaalik tuima alege ka wa pai a tom a te Nyoncwa dii la Nyoncwa ale soa nyijka.

¹⁴ Naawen ale basi ate Nyoncwa

Yeezu a yiti kum po, wa be le basi ate tama me yiti kum po ale wa pagrimu.

¹⁵ Nama ze ayen ni nyijsaŋa ale Kirisita nyijka ka bunyi? Mi a kan basi ate mi nyij ka ate Yeezu soa la ale nidøa yaalik nyij a chim bunyi. Kula a kan baga a nyε.

¹⁶ Ni be sum seba ayen waai ale a goa ale nidøa yaalik la, ka bunyi ale wa. Ase ba ale ḥamarisi dii Naawen gbaŋka po la, "Bala ba yeri wa yaa chim ka bunyi."

¹⁷ Nuru waai ale Nyoncwa ale a chim bunyi la, ka bunyi ale Chiika.

¹⁸ Ni basi wa nidøa yaalik ale nipøk yaalik tuima. Wabiok meena ate nuru a tom la a ka wari a nyε ale wa nyijka, alege nidøa yaalik ale nipøk yaalik tuimaŋa, fi a tom a kaasi ka fi dek nyijka.

¹⁹ Ni abe seba me ayen ni nyijsaŋa a nyε ase ka døk a te Naawen Chiika la, waai ate Naawen a te ate wa bo ale ni. Nama abe m soa ni dega ka Naawen ale soa ni.

²⁰ Naawen a da ni kama a tuni. Ni abe pai ni nyijsaŋa a tom a te Naawen pimpauk.

7

¹ Yøgyøgla de mi a yaali ayen m biisi ka wie ḥaaŋi ate ni ḥamarisi a te mu la wie.

Ku nala kama ase nuru a nin kan ta wari a nyε ale nipooba.

² Alege nidøa yaalik ale nipøk yaalik tuimaŋa yegayega ale boro la nyij nuru meena a ta wa dek pøk, abe nipøk meena a ta wa dek chora.

³ Nidøa meena abe nyε wa ale magsi ayen wa nyε dii ase chora la, abe nipøk meena me a nyε wa ale magsi ayen wa nyε dii ase nipøk la ate ku niak ba meena.

⁴ Nipowa an soa wa nyijka alege ka wa chorowa, chorowa me an soa wa nyijka alege ka wa powa.

⁵ Ni abe kan gaari chaaba, nin ka ni a nin nyε noai yeŋ ayen ni gaari chaab a puusi a te Naawen, alege kula ḥaaŋ nyij ni ḥaman gum chaab ate Sitaana a kan ta nyε nyaka a jam

ni jigi ya, ase ni a nin kan baga a chiibi ale chaab goomoa.

6 Mi a kan fe ni kama alege ka sinsaga ate mi a sak ni.

7 Dan ka mi nyiini mi a ta weeni ayen ni meena a nyε ase ka mi la, alege Naawen a te waai meena ka tiirim, m wa wa tiirim, m wa me wa tiirim.

8 Yøgyøgla de mi a yaali ayen weeni baai ale kan ηman ta pooba ale baai ale kan ηman ta choroba la ayen ku nala kama ale ba ale deri boro dila ase mi la.

9 Alege waai a dan kan baga a chiibi, wa abe faari nipøk yaase wa yali chora, kula ale zunchoŋ a gaam koarisa ale a de fu.

10 M ta ka sinsaga, ηa abe daa mi dek sinsaga ayen m te baai ale ta pooba ale choroba la, ayen nipøk a kan basi wa chora,

11 alege wa abe dan basi wa chorowa, wa abe kan yali, yaase wa ηmani wa chorowa jigi, abe nuru waai a kan yiak wa powa.

12 M ta ka sinsaga me, ηa da Nyɔnɔwa sinsaga ayen m te ni, ayen Kirisita biik kaai pøk a dan kan daa Kirisita biiga alege ate nipowa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan yiak wa.

13 Nipøk waai me a dan ta chora ate wa daa Kirisita biiga alege ate nidɔawa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan basi wa.

14 Dii la chorowa waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa powa la nyin, powa me waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa chorowa la nyin. Dan ka daa di bisaŋa a kan chim be welensa, alege ku ale ka dii la ba ka be welensa.

15 Alege ba waai dek ale kan daa Kirisita biik la a daa yaali ayen wa basi m wala, wa baga a basi kama. Ku de po chorowa yaase powa baga a lueri kama, Naawen a wi ni kama ayen ni boro ale suyøgini.

16 Nama ze ayen powa nyin wa chorowa ale baga a nya varibasika,

yaase chorowa nyin wa powa ale baga a nya varibasika.

17 Nuru meena abe boro a magsi chaab ale Naawen ale te wa tiirim buui la, ale wa ale jam ka dii alege ate Naawen a wi wa la. Juijui meena ate Kirisita bisa a tu la mi ale a sak ba dii la ale la.

18 Nuru waai a dan gebi wa yoari alege a chim Kirisita biik wa kan weeni ayen wa duisi a basi, waai abe dan kan gebi ya wa kan weeni ayen wa gebi.

19 Nuru a gebi wa yoari yaase wa an gebi ya ku daa wari ya, dii ale nyε wari yegayega la ale fi a zuli Naawen sinsanŋa.

20 Waai meena abe ale jam ka dii alege ate Naawen a wi fu la, be kan tagri.

21 Fi jam ka yomma alege ate Naawen a wi fu la? Kan te ate ku a daani fu. Fi abe dan baga a nya siuk a kan ηma chim yomma be pai siuk kula a tom.

22 Waai ale ka yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a ηman daa yomma, siuk kula po waai me ale kan daa yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a yaa chim ka Nyɔnɔwa yomma.

23 Naawen a da ni kama a tuni, dila nyin la ni ηman daa nurubisa yomma.

24 M suaata, waai meena a be va Naawen ase wa le jam ka dii alege ate wa wi wa la.

25 M ka sinsaga a nyini Nyɔnɔwa jigi a magsi chaab ale gbaŋ kaai ate ni ηmarisi a te mu baai ale kan ta nipooba la wari ya, alege mi a yaali ayen m weeni ni ale m dek popola. M be ka waai ate Nyɔnɔwa a ta jiirim ale mu ale mariŋ mu.

26 Ti dan nya ku ya le kasim tua dii nna yegayega la, mi a poli ayen nuru a dan deri boro dila ku le zunchoŋa.

27 Fi ta nipowa? Be kan yiak wa. Yaa fi ka nipowa? Be kan ηman faari.

28 Alege fi dan faari nipøk, fi an nyε wabiowa, nipøk waai me ale kan yali la a dan yali wa an nyε

wabiowa. Alege baai ale ta nipooba yaa choroba la a ta ka daani ka nna yegayega. Mi abe a yaali ayen m kasi ni ka daani ka de po.

²⁹ M suaata, mi a weeni ni ku de kama dii nyij la ti yaa le bo da ɣaai po la an soa dii ya. A ta nyini yøgyøgla de a chen baai ale ta nipooba abe boro nna se ba an poom faari nipooba la.

³⁰ Baai ale a kum la abe a nyø nna se niniga a ka ba la. Baai ale a la la abe a nyø nna se ba sue an peenti la. Baai ale a da ɣanta la abe a nyø nna se ɣantajan daa ba ale sum soa la.

³¹ Baai me abe le ta tønka de zuk ɣanta la abe a nyø nna se ba ka jaab la. Ale tønka de ase ka, ale ka dii yøgyøgla de nna, a za ka taam kama.

³² M kan yaali ayen ku de a daani ni. Nuru waai ale kan ta nipøk la niø a bo ka Nyønøwa tuimanja jigi, dii nyij la wa a yaali ayen wa a nyø ate ka Nyønøwa sui a peenti.

³³ Alege nuru waai ale ta nipøk la niø a bo ka tønka de zuk wie jigi, dii nyij la wa a yaali ayen wa a nyø ate ka wa powa sui a peenti,

³⁴ ale ta popola buye. Nipøk waai yaase nipøkbili dii ale kan yali la niø a bo ka Nyønøwa tuimanja jigi, dii nyij la wa a pai wa dek meena a te Naawen kama, alege nipøk waai ale yali la niø bo ka tønka de zuk wie jigi, dii nyij wa a yaali ayen wa a nyø ate ka wa chorowa sui a peenti.

³⁵ Mi a yaali ayen m maari ni kama, dila ale soa ate mi a weeni wienja de. Mi a kan yaali ayen m fe ni kama ale wienja de, alege mi a yaali ayen ni va ka Nyønøwa nalimnyiini abe ni pa ni dek meena a te wa.

³⁶ Baai ale ta nonja a gomsi ayen ba yali chaab ale ɣman poli ayen ba basi chaab la, ka nidoawa a daa nyø wa ase wa koarisa pagra la ate wa ɣma a poli ayen wa faari wa wa abe faari. Wabiok a ka ku de po.

³⁷ Alege nuru waai ate ba kan fe wa alege ate ka wa dek popola po a

weeni ayen wa kan faari wa la, wa abe kan faari nipøk binni.

³⁸ Dila la waai ale faari la a nyeka wa maø alege waai ale kan faari la a nyø gaam.

³⁹ Nipøk waai ale yali la a ka siuk a ɣma yali ase wa chora ale tøalim boro la, alege wa chorowa a dan kpi wa ta siuk kama a yali ase nidoawa a nin ka Kirisita biik.

⁴⁰ Mi jigi wa ta supeentik kama ase wa a nin kan yali ya. Mi ale a ta popola ɣaai la ale la, mi abe a poli ayen ka Naawen Chiika ale a sak mu.

8

¹ Ni ale ɣmarisi gbanj kaai a te mu la ni biisi ɣandiin tii ate ba pai a kaab bogta la wie. Ku be ka wensie ase ni ale a weeni ayen ti meena a ta yam kama la, yam bula choa a basi kama ate nuru a ta kanjanta alege, ka ti ale a yaali chaab dii la ale a basi ate ti a chim ale chiika pagrimu.

² Nuru waai abe ale a poli ayen wa seba wie la a ze jaabøa ase wa dek ale a poli dii la.

³ Alege Naawen a seba ka nuru waai ale a yaali wa la.

⁴ Dila la ni ale bek ase ɣandiin tii ate ba pai a kaab bogta la, ni baga a de ya la, ti meena seba ayan bogluk dek da jaab waai ale vua alege tama seba ayan ka Naawen yenj dekki ale boro.

⁵ Bogta abe dan poom bo wenjazuk yaase tønzu de ate "bogta" ale "tanjana" a piisi a boro,

⁶ alege ka Naawen yenj dekki ale boro, wala abe le tama ko. Wala abe ale jaab meena nyero, wala nyij abe le tama boro. Yeezu Kirisita nyiini abe ale tama Nyønø ate wa lala nyij ate Naawen a nyø jaab meena. Wa lala nyij abe le tama boro.

⁷ Alege daa waai meena ale seba wensienja de. Nuruba gela a malim bogta ka nna yegayega, a ta jam pari jinla ba dan de ɣandiin tila chaab, ba a poli ayen bogluku ale soa ɣandiinta. Ate ba popola a

yaa daani ba. Ba nyiem ya poli ayen ba ka nuru dantisa.

⁸ Nandiinta deka a kan basi ate ti a chim nuruba dek Naawen jigiya, ti abe dan kan de ya ti kan chim nuru kayaata.

⁹ Ni be kpesi ni dek ate baai siaka ale pagra la nyeka a kan basi ate baai siaka ale kan pagra la a tom wabaata.

¹⁰ Ase nuru waai popola ale a daani wa ale wieja de chaab la, a dan nya fi waai popola ale ka a daani fu ale bogta ḥjanta deka la ale fi boro a de bogta ḥjandiinta ku kan te wa nyiñbiiri ate wa maari a de?

¹¹ Dila fi sebika de nyiñ a baga a kaasi fi suoku waai siaka ale kan pagra la kama. Alege Yeezu Kirisita a kpi ka wa la la nyiñ me.

¹² Waai abe dan nyε kaasi wa Kirisita biik choa, a kaasi wa popola me, wa nyε kaasi ka Yeezu Kirisita dila.

¹³ Dila la mi a dan de bogta ḥjandiinta ate m suok a va dila nyiñ a nyε a kaasi Nyɔnɔwa, mi kan ḥjma a de bogta ḥjandiinta, dii nyiñ la mi a kan yaali ayen wa a nyε wabiok wa.

9

¹ Mi a nya varibasika kama, mi a ḥjman daa wabaata yomma. Mi ka Yeezu tuimtomdɔ. Ni abe seba ayen Nyɔnɔwa Yeezu a pai wa dek a sak mi kama. Mi abe le mooli Naawen wieja a sak ni ate ni nya varibasika.

² Nuruba a dan poom a weeni ayen mi a daa Yeezu tuimtomdɔ alege nama ale siak ayen mi ka wa tuimtomdɔ, ni ale ka Kirisita bisa la nyiñ.

³ Mi ale ta dii a weeni baai ale a weeni ayen mi daa Yeezu tuimtomdɔ la ale nna.

⁴ Ku ta siuk kama ate ba a te mu ḥjandiinta m tuimaña ase Yeezu tuimtomdɔ la nyiñ.

⁵ Mi me a ta siuk a yaali nipɔk a ta wa nyeem ase Yeezu tuimtomdɔba mbala, ale ti Nyɔnɔwa

Yeezu suaataŋa ale Piita ale ta ba pooma a nyeem dii la.

⁶ Daa mi ale Banabas ale magsi ayen ti tom ti dek a de.

⁷ Soji waai karo a tuni wa deka. Nuru waai me abe le a kpa la a de ka wa kpanni ḥjanta. Naapeerik kaai ale a kasi niiga la a ta siuk a de ḥj biisim kama.

⁸ Ku an magsi mi a va nurubiik popola, dii nyiñ la ba ḥjmarisi ku Naawen gbaŋka po kama.

⁹ Ku be ḥjmarisi a bo Moosis Sinsanŋa po kama ayen, "Ni dan yik niiga a boro a fobi za ni kan bobī ḥj noaŋa." Naawen niŋ abe bo ale ka niiga?

¹⁰ Daa tama nyiñ ate wa weeni dila? Wa abe ḥjmarisi a te ka tama. Nuru waai abe le a kpa ale waai ale a che la a ta yiila kama ayen ba ale nya ba kpanni ḥjanta.

¹¹ Ti abe bori ka ḥjan maŋsa ni suniimaŋa po. Tama abe dan weeni ayen ni a te ti ḥjanta ale ka tama me nyuenta ale la, ku gaam ni te ka kama.

¹² Nuruba ba chaab dan ta siuk a yiili ḥjanta ni jigi, tama a ta siuk a gaam dila kama.

Tama a ta siuk kama a yiili ḥjanta ni jigi alege tama an nyε di, ti chiibi wie meena kama ayen ti kan nyε wari ate di kaasi nuruba ate ba kan baga a mooli Naawen wieja.

¹³ Ni seba ayen baai ale a tom Naawen yenni po la a nya ba ḥjandiinta ka dula. Baai me ale nyε kaabka a te Naawen la a nya ba charuku ka dula.

¹⁴ Siuk kula po, Nyɔnɔwa a sak kama ayen baai ale a mooli Naawen wieja la ba a tuni ba ba tuimaña nyiñ.

¹⁵ Alege mi an pai siuk ku de a yiili ḥjanta ni jigi yaase mi a ḥjmarisi gbaŋka de a pai siuk ku de a te mi dega. M dan kpi a zunchoŋ m le a nyε kude. Mi a kan te nuru pai ku de nyiñ a valim mi.

¹⁶ M ka siuk a nak sunum mi ale a mooli Naawen wieja la nyiñ ḥj. Ka Naawen ale weeni ayen mu a tom.

Ku abe le bie m jigi ka nna yegayega ase m nin kan mooli wa wienja.

¹⁷ Ase dan kan mi dek ale lueri tuini a tom m ta siuk kama ayen ba a tuni mu. Alege ku ka fifiok ayen m tom dii nyin la Naawen ale te mu tuini de.

¹⁸ Boan tutuna abe le mi a nya? M tutunaja meena ale m baga a mooli Naawen wienja abe m kan weeni ayen ba tuni mu m tuimaña nyin nya. M daa nye ku de m kan pai siuk kuui meena ate mi deri ta la ayen m ka waai ale a mooli Naawen wienja la.

¹⁹ Mi a daa nuru waai yomma alege mi a pai m dek kama a chim waai meena yomma ayen m baga a mooli Naawen wienja ate nuruba yegayega a nya varibasika.

²⁰ Mi a dan boro a mooli Naawen wienja a te Juuma, mi a nye m dek ase ka Juu la, ate ba baga a nya varibasika. Ku daa fifiowa ayen m va Moosis Sinsaŋja, alege m dan boro a mooli a te baai ale a va Moosis Sinsaŋja la, mi a nye m dek ase m ka waai ale a va Moosis Sinsaŋja la, ate ba baga a nya varibasika.

²¹ M dan boro a mooli a te baai ale kan daa Juuba la, mi a nye m dek ka nna ase m da Juu la ate ba baga a nya varibasika. Ku de a kan sak kama ayen m kan va Naawen sinsaŋja, mi a va Yeezu sinsaŋja kama.

²² Mi dan boro me a mooli Naawen wienja a te baai siaka ale kan pagra ale Yeezu la, mi a nye m dek ka dila ate ba baga a nya varibasika. Baai meena ate mi a mooli Naawen wienja a te ba la nyeka ale ka dii la, mi a nye ka dila ate nuruba a baga a nya varibasika.

²³ Wienja de meena mi a nye ka Naawen wienja nyin ayen m baga a nya niauŋ ku po.

²⁴ Nuru baai ale a chali la meena a chali kama alege wanyi ale a tuesi deerowa jamu. Ni abe basi ate ni wensiuku po boka a nala ase chalaŋa ale ka dii la ate nama me a tuesi jaab dila nyin.

²⁵ Nuru waai ale a yaali ayen wa maa chali chala la a siak sinsak pagra kama ayen wa baga a chali de a tuesi jaab buui ate ba pa a te deerowa la, jabula abe kan benni ale kaasika, alege tama ale ti tuesi jaab buui la ka kaasi ka.

²⁶ Dila ale soa ate mi a kasim a chali yorr ayen m nueri la. Dila me ale soa ate mi a kan chubi a basiro la.

²⁷ Mi a nak m nyin̄ka kama ayen ka girigi ate m baga a yik ka ɣmapi, ate m dan mooli Naawen wienja a te nuruba abe ku ɣaan̄ nyin̄ Naawen kan zeri mi dega.

10

¹ M suaata, ni teeri dii ale jam a nye ti kokpiensaja ale jam va Moosis la. Chijmari ale jam a lik ba ate ba meena a lo beli kpeeni a jueli nalinmyiini.

² Ti abe dan ɣman ti weeni me ba ale jam a lo benni a jueli ale Moosis la a nye ase ba jam a tuesi ka soka ale Moosis la.

³⁻⁴ Ba meena a jam de ka wenzuk ɣandiinta ale nyu nyiam puŋ kuui ate Naawen a jam te ba la po. Puŋ kula abe jam ka Yeezu dek.

⁵ Alege dila meena Naawen sui an jam peenti ale ba. Ba meena a jam kpi wari ka goanni po.

⁶ Ku de meena abe le ku kaam ti ate ti ka yaali ɣan̄ baai ale kan daa ɣan̄ maŋsa,

⁷ yaase ti a kaab bogta ase ba ale jam a nye dii la. Ase ba ale ɣmarisi Naawen gban̄ka po dii la, "Nuruma a jam kali ale ka chaab a de ale a nyu daata ale yiti a boro a gok."

⁸ Ti be kan ti ta nipok yaalik tuima ase ba ale jam ka dii la ate da yen̄ po Naawen a ko nuruba tusa pisiye ale ɣa ta dii la.

⁹ Ti be kan nye Nyɔnɔwa a nya ase ba gela ale jam a nye dii ate Nyɔnɔwa a jam basi ate wiinja a dom ba a ko la.

¹⁰ Ti be kan a fobli ase ba ale jam a fobli dii ate Naawen a basi ate sabiilowa a ko ba la.

¹¹ Wienja de meena abe nyε kama ayen ḥa sak ti, nuruba abe ḥamarisi kama me ayen ḥa a kaam ti. Yɔgyɔglə de ate ti boro la tεŋka a yaa moata ka kpeglimka.

¹² Nuru waai abe le a poli ayen wa siaka a pagra la, a kpesi wa dek ate wa kan lo.

¹³ Nyenya kaai meena ate ni a tulə, me dek a jam nuruba jigi kama. Alege a magṣi chaab ale Naawen ale puulim la, wa kan basi ate nyenya kaai ate ni kan baga a pik la a jam ni jigiya. Diipo ate ni a tu nyenyaka la, wa ale te ni pagrim ate ni baga a pik, abe wa te siuk ate ni nyini nyenyaka po a nyini.

¹⁴ Dila nyinj, m dɔaba, ni kan ta wari a nyε ale bogta kaab ka.

¹⁵ Mi a seba ayen ni ka baai ale ta yam a miŋ wie la ale soa ate mi a biisi a te ni. Daa mi abe le a weeni la nyinj alege nama dek poli ku po a nya.

¹⁶ Nyɔnɔwa ḥandiintaŋa ate ti nyiem a pai beerik ka a te Naawen jiam la, ti dan nyu ku a nyε ase ti maari ka chaab a nyu wa ziimu la. Boroboruku ate ti yik a ḥmari la ti dan ḥobi, ku a nyε ase ti maari ka chaab a ḥobi wa nyinjka la.

¹⁷ Dii nyinj la boroboruku ka kunyi, ta meena abe dan poom piisi dii dii ya ti ka bunyi ase nyinj yenj la, dii la ti meena a ḥobi ka boroboruk yenj.

¹⁸ Ni abe nya Izirali demma ate baai a jam maari chaab a de ḥan baai ate ba pa kaab te Naawen la ka bunyi.

¹⁹ Mi abe a weeni kama ayen bogluk yaase ḥandiin tii ate ba pa kaab bogluk la daa ḥanta dega?

²⁰ Aaya, mi a weeni kama ayen ḥan baai ate ba pa a kaab bogta la, ba kaab a te ka chichirisa daa Naawen. Mi abe kan yaali ayen nama ale chichirisa a ta wari a nyε ale chaaba.

²¹ Ku an magṣi ni a nyu Nyɔnɔwa beerik po ale ḥman nyu chichirisa beerik po, ni an magṣi ni kali a de

Nyɔnɔwa ḥandiinta ale ḥman kali a de chichirisa ḥandiinta.

²² Yaa ti a yaali ayen ti basi ate Nyɔnɔwa a ta ka nyuri ya? Ti abe seba kama ayen ti an pagra a gaam wa.

²³ Nuruba a weeni kama, ayen ti baga a nyε dii meena kama. Ku ka wensie, alege daa wienja meena ale nala. Ti baga a nyε dii meena kama, alege daa wienja meena ale a maari ti.

²⁴ Nuru waai abe ka a nyε dii ale di niak wa dek wa nyiini la, alege dii ale di niak wa chaab la.

²⁵ Ni baga a da ḥandiin tii meena ale bo yaba la kama a de ale kan begi. ḥandiin tila chaab deka an magṣi ku a daani ni popola.

²⁶ Ase ba ale ḥmarisi Naawen gbaŋka po dii ayen, “Tεŋka ale jaab buuri meena ale bo ka po la ka Nyɔnɔwa ale soa”.

²⁷ Ase baai ale kan daa Kirisita bisa la a dan wi fu ayen fi jam de ḥandiinta ale ba, ḥandiin tii ba pa a zaani fi niŋ la kan begi, popola daani ka nyinj.

²⁸ Alege waai a dan weeni fu ayen ḥandiintaŋa de ba pa kaab ka bogta, kan de ḥandiin ti la nuru waai ale weeni fu la ale wa popola daani ka nyinj,

²⁹ daa fi dek popola alege nwala popola nyinj.

Ase nuru waai ale bek ayen ka boa ale soa ate mi ale ta siuk a nyε dii la waai siaka ale kan pagra la a baga a kasi mi ate mi a kan nyε.

³⁰ Nuru waai abe ka siuk a bo a mini mi ḥandiin tii ate mi a te Naawen jiam ti nyinj la.

³¹ Dila la, wa dii meena ate fi a nyε, fi a de yaase fi a nyu, be a nyε ate ku te Naawen zula.

³² Ni kan basi ate ni nyeka a basi ate Juuba yaase baai ale kan daa Juuba la yaase Kirisita bisaŋa a tom wabiok wa.

³³ Ni abe a nyε ase mi ale a nyε dii la. Mi a nyε kama ayen waai meena sui a peenti, m be kan poli ka dii ale a niak mi la, alege dii ale a niak

nuruba ba chaab la, ate ba baga a nya varibasika.

11

¹ Ni abe a tomsi mi ale a nye dii la, ase mi ale a tomsi Yeezu Kirisita dii la.

² Mi a pak ni kama, dii nyin la ni ale kasim a teeri m wie la ale a va sinsak ḥaaai ate m sak ni la.

³ Alege mi a yaali kama ayen ni min ayen Yeezu Kirisita a ta pagrim kama nuru meena zuk, ate chora a ta pagrim wa po zuk, ate Naawen a ta pagrim Yeezu Kirisita zuk.

⁴ Dila nid̄a waai a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te nuru bori sunsuŋ ale vuk zutok, ku a te Yeezu Kirisita ka chivie.

⁵ Nip̄ok waai me a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, nuru boari sunsuŋ alege an bobī bobik ku a te wa chorowa ka chivie, wa ale nip̄ok waai ale chiiri wa zuk la ka bunyi.

⁶ Nipowa abe dan kan bobī zuk bobiga, wa baga a che wa zuisaŋa kama. Ku abe ale ka chivie ate nip̄ok a che wa zuisa yaase wa chiiri si la, wa kasim pa bobik a bobī wa zukku.

⁷ Nid̄a an magsi wa bobī wa zuwa dii nyin la Naawen a nye wa ase ka wa dek la ate wa a sak Naawen zulaŋa. Alege nip̄ok a sak ka nid̄a zulaŋa,

⁸ Daa nip̄ok nyipik kobi ate Naawen a pa nye nid̄a, alege ka nid̄a nyipik kobi ate Naawen a pa nye nip̄ok.

⁹ Yaase Naawen a nye nid̄a ka nip̄ok nyinj̄a, alege wa nye nip̄ok ka nid̄a nyinj̄a.

¹⁰ Dila ale soa ate nip̄ok a magsi ayen wa pa bobik a bobī wa zukku ate ku sak ayen wa ta siuk a puusi ale a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, ate sabiiloma a nya ayen wa ta siuk.

¹¹ Ase ti ale ka Kirisita bisa la nip̄ok a ta tuilim kama nid̄a jigi ate nid̄a me a ta tuilim nip̄ok jigi.

¹² Naawen abe le pa nid̄a nyipik kobi a nye nip̄ok la, ku ka dila ate nip̄ok a yaa biak nid̄a. Naawen abe le nye jaab buuri meena a basi t̄enka zuk.

¹³ Nama dek a poli nya ase ku magsi ayen nip̄ok a puusi a te Naawen nuru boari sunsuŋ ate jaab an lik wa zukku.

¹⁴ Naawen nyeka de a sak kama ayen nid̄a a dan ta zuwoŋsa ku ta ka chivie,

¹⁵ alege nip̄ok jigi ku ka nalim. Naawen a te wa zuwoŋsaŋa kama ayen si a lik wa zukku.

¹⁶ Alege waai a dan ka a siak mi ale weeni dii la, mi ale ta dii ayen m weeni la ale tama yaase Naawen nuruma tigsiku a ḥman ka kisuk ku choa a magsi chaab ale Naawen puusika.

¹⁷ Yōgyōgla de ate mi a yaali ayen m weeni dii la, m kan ḥman pak ni, dii nyin la ni ale a tu chaab la a kan niak ni alege a kaasi ni kama.

¹⁸ Nuruba abe weeni mu kama ayen ni a poori ka chaab a tu. Mi abe seba ayen wensie a bo ku po kama.

¹⁹ Ku abe daa chichama, poori ka a bo ni sunsuŋ kama ayen ku basi ate ba seba baai ale sum a ta siaka la.

²⁰ Ni a dan tu chaab ḥandiin tii ate ni a de la daa Nyōnōwa ḥandiinta.

²¹ Ni a dan boro a yaali ayen ni de, m ba ale deri a kpabi a de ate nyu ale kan limsi m ba, ate baai a chak alege baai kom a ta ba.

²² Ni abe ta ni dek yeri kama a de ale a nyu. Ni kisi Naawen nuruma kama? Baai ale kan ta jaab la, ni a yaali ayen ni basi ate ka chivie a yik ba? M le weeni ni ayen ka boa? M kan pak ni.

²³ Sinsak ḥaaai ate mi a sak ni nna ka Nyōnōwa sinsaga, ayen yok kuui ate Judas a bobri a pa Yeezu da la, yok kula dek ate Yeezu Kirisita a yaa pa boroboruk,

²⁴ a te Naawen jiam alege yik ku ḥmari a yaa weeni, "Mi nyinj̄a ale nna ate mi a pa kaab a te ni. Ni be kasim a nye nna wa a teeri m wari."

²⁵ Ba ale nueri junçai ḥandiinta la, Yeezu Kirisita a yaa pa beerik, a yaa weeni ayen, beerik ka de a sak ka Naawen ale nyε noayeŋ paalika ale ni la. Ku la abe nyε ka mi ziimu nyiŋ. Diipo meena ni dan boro a nyu, ni be a teeri m wari.

²⁶ Ku de kiri abe le diipo meena ni dan boro a ḥobi boroboruku de ale a nyu beerika de po, ni kasim a moli Nyɔnɔwa kumu wie ate wa taam ga jam.

²⁷ Ku be ale ka dii la nuru waai a dan ḥobi Nyɔnɔwa boroboruku ale nyu wa beerika po ale biem ku kan te Nyɔnɔwa zula. Dila wa be nyε ka wabiok a kaasi Nyɔnɔwa nyiŋka ale wa ziimu.

²⁸ Dila nyiŋ la waai meena nyiem be kpesi nya wa dek a magsi abe wa ge ḥobi boroboruku abe wa nyu beerika po.

²⁹ Ate waai a dan kan miŋ Nyɔnɔwa nyiŋka kiriya ale ḥobi boroboruku, a nyu beerika po wa ta ka buusa boka a jam wa dek jigi.

³⁰ Dila nyiŋ abe le ni ba yega a wiak ale wobsa ate yega me va dila nyiŋ a kpi.

³¹ Ti nyiem abe dan de niŋ a kpesi ti dek a magsi Naawen a kan bo ti buusa.

³² Alege Nyɔnɔwa a bo ti buusa kama ale a namsi ti ate kula kan basi ate wa kaasi ṣeŋka meena a maa gum ti du.

³³ Dila la, m suaata, ni nyiem a dan tu chaab ayen ni de Nyɔnɔwa ḥandiinta, ni be limsi chaab.

³⁴ Kom abe dan ta waai wa de yeri abe wa ge jam. Ate ni ale tu chaab a nyε dii la, Naawen kan bo ni buusa. M dan jam ni jigi, wa yoanaŋa buuni m ni nyε ḥa a magsi.

12

¹ M suaata, yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni tiirin tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la wie. M be a yaali kama ayen ni seba wensienja meena a magsi chaab ale tiirintaŋa de.

² Nama abe ze ayen ni ale jam kan ta siaka ale Naawen la, ni jam be siuku kama ale ni ale a kaab bogta ate ti ka nyuvuri la.

³ Mi a yaali ayen ni seba ayen nuru waai ate Naawen Chiika a bo ale wa la an baga a ka te Yeezu. Nuru waai abe m baga a weeni ayen Yeezu ka Nyɔnɔ, ka Naawen Chiika a nin te wa siuk.

⁴ Chiika tiirintaŋa ka nna tɔgatɔga, alege ka chiik yenka ale a te.

⁵ Suita tɔgatɔga ate nuruba a tom ba tuimaŋa alege ka Nyɔnɔ yenka la ate ba tom a te wa.

⁶ Seba ka ka tɔgatɔga ate nuruba a tom a te Nyɔnɔwa alege ka Nyɔnɔwa ale a te seba kala waai meena ate ba a tom a te wa.

⁷ Naawen abe basi kama ate wari a bo nuru meena wanyiwanyi jigi a sak ayen Chiika a bo ale kula nyɔnɔ kama ayen wa a maari Kirisita bisaŋa meena.

⁸ Naawen Chiika a te waai yam kama ate wa dan biisi biik abe yam bo ka po. Chiik yenka me a te waai sebika ate wa dan biisi biik abe ka chim sebika biik.

⁹ Chiik yen kala me ale te waai siaka nna yegayega ale a te waai me pagrim ate wa baga a puusi ate yɔgnyeensa a nya nyiriyɔgsa.

¹⁰ Chiika a te waai me pagrim ate wa dan puusi wakperikaliisa a nyε, a basi ate waai a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, a basi ate waai me a biisi a gaari tiirin tii ale nyini Naawen jigi ale tii ale kan nyini wa jigi la. A basi ate waai me a baga a biisi bichan, a basi ate waai me a baga a biisi dii ate ba weeni la kiri.

¹¹ Alege ka chiik yen kala dek ale a tom dila meena, ka ale a yaali dii la. Ka a te waai meena tiirimu ka tɔgatɔga.

¹² Yeezu Kirisita a nyε ase ka nuru biik nyiŋ ale ka dii la alege ta kabta tɔgatɔga. Ka ta ka kabta tɔgatɔga alege be ka nyiŋ yen ka la.

¹³ Ku be ka dila tama jigi, ti ka Juuba yoo, ti daa Juuba yoo, yom yaase daa yom yoo ti maa chaab

tuesi ka so yen ale chiik yenka. Naawen abe basi ate ka chiik kala a bo ti suniimana po.

¹⁴ Dii la nyiŋka dek daa kauk yeoŋŋoa alege ka kabta yegayega.

¹⁵ Ase nantuoku dan weeni ayen ku ale kan daa nisa la nyiŋ, ku maa daa nyiŋka po, kula a kan basi ate ku kan maara chim nyiŋka po.

¹⁶ Ase tunni a dan weeni, ayen, di ale kan daa num la, di maa daa nyiŋka po, kula a kan basi ate di kan maara chim nyiŋka po.

¹⁷ Ase nyiŋka meena daam dan ka num, bu le nyε ka se a womu? Ka daam abe dan ka tuiři, di nyε ka se a wom nyummoa?

¹⁸ Ku abe le ka dii la, Naawen a nyε nyiŋka kama ate ka ta kabta tōgatōga ase wa dek ale a yaali dii la.

¹⁹ Dila la, nyiŋ abe ti karo ase ka a nin ka kauk yeoŋ nyiini.

²⁰ Ku abe le ka dii la, kabtāja a piisi kama alege ka nyiŋ yenka la.

²¹ Dila la nyiŋ la, nummu a kan baga a weeni nisanja, ayen bu kan yaali si. Yaase zukku a baga a weeni nansanja ayen ku kan yaali si.

²² Nyiŋka kab tii ate tama a poli ayen kab tila a wobsa la a dan kan karo ti kan baga a nyε wari ya.

²³ Kab tii me ate ti a poli ayen kab tila a ka tuilim la, ti a ḥmasi a nya kab tila kama nalimnyiini, ale kab tii me ale kan nala nina po, ti kpesi a nya kab tila kama nalimnyiini.

²⁴ Kab tila me, kab tii ale nala la a kan yaali. Naawen dek abe le nyε nyiŋka dii la, wa nyε kama ayen tama ale a poli ayen kab tii ka tuilim la a nya zułā.

²⁵ Naawen abe nyε ku de kama ayen nyiŋka kabta tōgatōga a kan poori chaaba alege nyε magsi a boro.

²⁶ Ase nyiŋ kauk kunyi a daa nam, kaab yontāja me a maara nam kama. Kauk kunyi a dan nya zula kaab yontāja me maara nya ka masim.

²⁷ Ni meena abe a nyε ase ka Yeezu nyiŋka la, ni meena wanyiwanyi abe

ka wa nyiŋka kabta.

²⁸ Kirisita bisaŋa po Naawen a te waai meena wa tomka jigi kama. Wa piilim ale ka tuimtomdōba, a pa saŋ baai ale a mooli Naawen wanni la, butawa baai ale a sak Naawen wanni la. A yaa pa saŋ baai ale a tom wakperikaliisa la, a pa saŋ baai ale ta pagrim a puusi ate yōgnyeensa a nya nyiŋyōgsa, yaase ba a maari nuruba, yaase ba a sak tuima ale ḥa tom dii la, yaase ba a biisi bichan̄.

²⁹ Ba meena abe daa tomteerōba yaase baai ale a mooli Naawen wie la yaase sagrōba. Daa waai meena ale ta pagrim a baga a tom wakperikaliisa.

³⁰ yaase ba a puusi ate yōgnyeensa a nya nyiŋyōgsa yaase ba a biisi be chaŋsa yaase ba biisi dii ate ba weeni la kiriya.

³¹ Ni be a pii nyiŋ ate ni nya tiirim tii ale ta tuilim la.

M be le sak ni suman̄ka dek ni ale ni nyε dii la.

13

¹ Mi a dan poom baga a biisi tēn Zuk de ale wenŋmazuk biisaŋa meena ale kan yaali nuruba ku a nyε ase m biisi a nuem kama nna ase lonji la yaase gungoŋ la.

² M be dan poom baga me a mooli Naawen wanni nalimnyiini, ale seba, a baga a miŋ Naawen wa wasusunŋja meena, ale ta siaka yegayega a baga a weeni guuta ayen ti voori a yiri ga duak jigi yon̄, alege ka yaalika ale nuruba m ka kiriya.

³ M dan pai m ḥnanta meena a chari nuruba ale basi ate ba ju mu ale bolim alege ka yaalika ale nuruba ku kan maari mu.

⁴ Ase fi dan a yaali nuruba fi a yik fi sui kama ale ba, ale a ta jiirim ale ba, fi dan a yaali nuruba fi kan ta nyuri nyeka, yaase fi a kuulimu yaase fi ta kanjanta,

⁵ fi dan a yaali nuruba fi kan ta tukpariya yaase butuemwa yaase supuurimoa, fi dan a yaali nuruba fi

kan kasim a teeri ba ale nyε fu kaasi dii ya.

⁶ Nuru baai ale ta yaalika la a kan ta supeentik ase nuruba a nin tom kaasi alege ba a ta supeentik ale ka nuruba nyε masika.

⁷ Yaalika a basi ate ti a chiibi wari meena kama a basi me ate wie a dan poom a daani ti ti diem ta siaka, a basi a te ti yiila a bo ale Naawen ale a duŋ ti sue wari meena po.

⁸ Ku be le ka dii la, yaalika a kan kpegli. Ba dan poom a mooli Naawen wannu di kan benni, a biisi be chanjsa ku le kpeglim, ba ale seba nna yegayega alege seba kala ale taam.

⁹⁻¹⁰ Ti diem a ze wari meena. Ti ale a mooli Naawen wannu la an diem nueri ya. Alege dii ale chim wamaŋ la da dii dai ale jam, ate dii ale kan daa wamaŋ la a murinj be.

¹¹ Diipo ate mi a jam ka biik la, mi jam ta ka binbain biik ale binbain popola alege yøgyøgla de ate mi a pak la, mi yaa basi binbain nyeka kama.

¹² Dii ate ti a nya yøgyøgla de nna a nyε ase ka nyaasun po ate ti a nya la. Ti be kan nya a chagi. Alege ku le jam diipo ate ti seba Naawen chak abe ti minj wie meena.

¹³ Ku abe le ka dii nna, wie ɳata ale tali. Wa ɳala abe le siaka, ale yiila, ale yaalika alege wie ɳa de ɳata wa dii ale taam la ale yaalika.

14

¹ Yaalika ka tiirim kpiem, alege mi an ɳma a biisi bu la wie. Alege ku nala a magsi kama ayen ni ta Chiika tiirintaŋa. Tiirintaŋa de po buui ale nyε wari nna yegayega ale buui ate fi baga a mooli Naawen biika la.

² Nuru waai ale a biisi bichaŋ la, a kan biisi a te nuruba, wa biisi a te ka Naawen, dii nyiŋ la waai kan minj ka kiriya. Ka wensie wa susuga ate wa va Naawen Chiika pagrim nyiŋ a biisi.

³ Alege waai ale a mooli Naawen biika la a biisi a te ka nuruba ale a

maari ba, ale a te ba nyiŋbiiri ale a te ba suyɔgini.

⁴ Nuru waai abe le a biisi bichaŋ ka la a maari ka wa dek, alege waai ale a mooli Naawen biik a te nuruma la a maari ka Kirisita bisaŋa meena.

⁵ Mi a yaali ayen ni meena ate a biisi ka be chanjsa ale m ɳman goanti a yaali ayen ni ta ka tiirim buui ate ni baga a mooli Naawen biika la. Dii la waai ale a mooli Naawen biika la a gaam waai ale a biisi be chanjsa la kama. Be nin ka waai a nin weeni dii ate wa biisi la kiri ate ku maari Kirisita bisaŋa meena.

⁶ M suaata, mi abe dan jam ni jigi a biisi bichaŋ a te ni, ni kan nya nyuenta ku po. Ka Naawen a nin pa wari a sak mu ayen m weeni ni yaase wa pa sebika a te mu ayen m pa sak ni yaase biik a nyini wa jigi ayen m biisi a te ni yaase sinsaga ate m sak ni.

⁷ Ase paampuuŋ yaase kpanuj nna, nuruba dan ka a peeri yaase ba a nak nalimnyiini, baai ale a wom la ale nyε ka se a seba ba ale a keri yi dii la.

⁸ Nuru waai abe le a peeri damunij a wi nuruba ate ba a chen kpalij po la a dan kan peeri a wi nalimnyiini ka wana ale wa gomsa a magsi kpalij ka?

⁹ Ku abe ka dila degadega, nuruba a kan minj fi ale a biisi dii la kiriya ase fi ale a biisi bichaŋ ɳa. Dila fi a biisi a basi ka vioku po.

¹⁰ Biisa tɔgatɔga ale piisi a bo tɛnzung de alege si meena a ta kiri kama.

¹¹ Alege nuru a daa biisi be kaai ate mi kan womu, nuru wa ka nichaano mi jigi, mi me a chim nichaano wa jigi.

¹² Nama dek abe le kasim a yaali Naawen Chiika tiirintaŋa la, ni abe nyε nyiŋbiiri meena ate pa tiirin tii ale ti maari Kirisita bisaŋa la a tom.

¹³ Nuru waai ale a biisi bichaŋ la abe a puusi a te Naawen ate wa te wa tiirim buui ate wa ale baga a biisi wa ale weeni dii la kiri.

¹⁴ Ase m dan a puusi a biisi bichan m chiika me a puusi kama alege ku kan maari m popolanya.

¹⁵ Ku abe dan ka dila, mi m nyε ka se? Mi ale kasim a puusi ale ka m chiika ale m popolanya, abe mu a yi yiila me ale m chiika ale m popolanya.

¹⁶ Ase waai a dan boro a puusi a te Naawen jiam ale chiika nyiini nuru waai a dan maa bo tuka po wa ale nyε ka se a weeni ayen, "Ku be nyε dila"? Siuk karo a te wa baga a miŋ wa ale a weeni dii la.

¹⁷ Naawen jiamu te ka a dan poom magsi, nuru m wala a kan bola a nya maarika.

¹⁸ Mi a nyε Naawen jiam kama dii la mi a biisi be chanjka a gaam ni meena kama.

¹⁹ Alege Kirisita bisa tigsuŋ ku po mi a dan biisi wie ɣanu a sak nuruba ate ba miŋ a zunchorŋ m le biisi be chanjka wie tusidi.

²⁰ M suaata ni kan ta binbain popola, ni a poli ase baai ale pak la. Alege biem jigi ni a nyε ase biluaata la ate ba ze biem deema la.

²¹ Ba ɣmarisi Naawen gbanča po ayen, Naawen a weeni ayen,

"M le basi ate nuru baai ale a biisi be chanjsa la
 ate ba biisi a te m nuruma.

M le basi ate nicham pa ba noa a
 biisi a te ba,

 alege m nuruma a kan womu."

²² Dila la tiirim buui ate fi baga a biisi bichan ka la a sak ka pagrim waai ale kan daa Kirisita biik la jigi, alege tiirim buui ate fi baga a chogsi a biisi Naawen biik a te la a sak ka pagrim Kirisita bisaŋa jigi.

²³ Kirisita bisaŋa abe dan tu ate waai meena a biisi bichan ate Kirisita be sii ate ba an diem a sak ba la yaase baai ale kan daa Kirisita bisa la a jam jo, ba kan weeni ayen ni meena ka yesinsa?

²⁴ Alege waai meena a dan chogsi a biisi Naawen biika a te ate waai ale kan daa Kirisita biik la yaase Kirisita biik kaai ate ba an diem sak wa la a jam jo a wom ba ale a biisi dii la wa

le siak wa tom kaasika. Wie ɣaai ate wa a wom la ale bo wa buusa,

²⁵ wa susuga popolanya meena ale lak a sak, ate wa koori tεŋ zuli Naawen a siak wa kaasuŋ ku abe wa weeni ayen, "Wensie Naawen a bo ni sunsuŋ dela kama."

²⁶ M suaata mi ale a weeni dii la kiri ale nna, ase ni dan tu chaab ayen ni puusi Naawen, nuru ale ta yiili a yi ate wa choa a sak ate wa choa a biisi Naawen ale lak dii a sak wa la ate wa choa a biisi bichan ate wa choa a biisi bichan ka kiri a sak nuruma. Ni abe a nyε wari meena ate ku a maari Kirisita bisaŋa ate ba siaka a pagra.

²⁷ Ase nuru waai a dan poom ayen wa biisi bichan, ba chim nuruba baye yaase bata, ba kan gaam dila, ate m wa a dan biisi nueri abe nwala me a ɣman biisi ate nuru wa choa a biisi dii ate ba weeni la kiri.

²⁸ Alege waai a dan kan boro a biisi ku kiri ya, nuru waai ale a biisi bichan ka la abe goori abe wa a biisi wa popo a te wa dek ale Naawen.

²⁹ Naawen a dan te nuruba baye yaase bata biik, ba abe biisi ate mbala kpesi be kaai ate ba a biisi la a nya.

³⁰ Alege nuru waai a dan kali tuka po ate Naawen a te wa biik, waai ale liŋ boro a biisi la abe basi ate nwala a biisi.

³¹ Ni meena a tuesi biik Naawen jigi a biisi wanyi wanyi ate waai meena a baga a zamsi a nya nyinbiiri.

³² Nuru waai ale baga a tuesi biik Naawen jigi a biisi la abe kpesi yik wa tiirimu nalimnyiini.

³³ Dii nyin la Naawen a kan yaali butinka tuima alege wa yaali ka noayen ale suyɔgini.

Wie ɣaai abe le a nyε Naawen nuruma tuka po la ale la.

³⁴ Nipooma a nyiem abe a nyε dikki. Ba an magsi ba a biisi a magsi chaab ale Juuma Sinsaŋja ale weeni dii la, ayen nipooma kan chim nin deeroba.

³⁵ Ba a dan a yaali ayen ba bek a miŋ wari kiri, ba bek ba choroma ba yeeŋa Kirisita bisa a dan tu ate niŋok a biisi wa a te ka wa dek chivie.

³⁶ Yaa Naawen wannı a nyini ka nama jigiya? Yaa di jam ka nama nyiini jigiya?

³⁷ Nuru waai abe daa poli ayen wa ka Naawen tomteerø yaase wa ta Chiika tiirimu, wa abe miŋ seba ayen mi ale ŋmarisi dii a te ni la a nyini ka Nyɔnɔwa jigi.

³⁸ Nuru waai ale a yaali ayen wa zeri ku de la abe zeri ate wa nam ku nyiŋ.

³⁹ Dila la, m suaata, ni basi ate ni suniima a bo Naawen biika tuesi biik alege ni kan zeri be chan̄ka biiga

⁴⁰ Ni be nyɛ wari meena a va abe le nyɛ a magsi.

15

¹ M suaata, mi a yaali ayen m teeri ni wa paali maŋsa ŋaai ate mi a mooli a te ni ate ni siak la a nyɛ ase ka nyubi ate ni za di zuk ale siaka la.

² Naawen wannı ale la ate mi a mooli a te ni. Ni dan kasim ta siaka ale di, di ale vari ni a basi alege ni dan kan sum ta siaka ni kan nya varibasika.

³ Ba a sak mi ka wa dii ale chim wari dek a gaam wie meena la ate mi me a pa sak ni. Wa dila ale Yeezu Kirisita a kpi kama ti wabaataŋa nyiŋ, ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gban̄ka po dii la.

⁴ Wa abe le kpi la, ba gu wa kama ate ku daaŋa ta danni wa yiti kum po ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gban̄ka po dii la.

⁵ Wa abe le yiti kum po la wa pa wa dek kama a sak Piita a ŋman pa wa dek a sak wa ŋaanviirima pi ale bayewa.

⁶ Wa a ŋman pilim pa wa dek a sak wa ŋaanviirima ba chaab kobsinu. Ba gela a diem boro kama alege ba gela a kpi.

⁷ Wa ŋman pilim pa wa dek me a sak Jeemsi, ku ŋaanj nyiŋ a ŋman pa a sak tuimtomdɔma meena

⁸ Ku kpeglimka meena wa yaa pa wa dek a sak mi. Alege mi abe ka waai ate ba biak mu diipo ale kan magsi ba biak mu la.

⁹ Dii la mi ka wa tuimtomdɔma po ŋaanj deno. Mi an poom magsi ayen ba a wi mu ayen tuimtomdɔ, dii nyiŋ la m namsi Naawen nuruma ka yegayega.

¹⁰ Alege jinla mi ale ka nuru waai choa nna, ka Naawen niaka nyiŋ. Naawen ale te mu tiirim buui la mi an yik kaasi ya. Mi abe tom kama a gaam Yeezu tuimtomdɔ mbala, alege daa mi dek nyiŋa ka Naawen niaka nyiŋ ate m baga a tom.

¹¹ Dila la dan ka mi ale mooli yaase tuimtomdɔ mbala ale mooli, wa dii ate ti meena a mooli la ale la, dila abe le ni ta siaka ale di.

¹² Yɔgɔgla de ate nuruba a mooli ayen Yeezu Kirisita a yiti kum po la, ni ba gela a weeni kama ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po.

¹³ Ku la abe dan ka wensie, ku a sak kama ayen Yeezu Kirisita an yiti kum po.

¹⁴ Yeezu Kirisita abe dan kan yiti kum po, wa dii ate tama a mooli la ale nama siaka ale Yeezu ate ka kiri ya.

¹⁵ Tama ale weeni dii ti mooli ka po la a sak kama ayen ku ka ku tɔga ale Naawen ale tom dii la, dii nyiŋ la tama weeni ayen wa basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, alege ku be dan kan wensie ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po, Naawen abe m basi ate Yeezu yiti kum po.

¹⁶ Dii la baai ale kpi la dan ka a yiti kum po dan ka di Yeezu Kirisita abe m yiti kum po.

¹⁷ Naawen a dan kan basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, ni siaka ale wa ka kinla, ate ku a sak ase ni bo ka ni wabaataŋa po la.

¹⁸ Ku abe ŋma a sak me ayen baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la meena a bo ka ninam po.

¹⁹ Tama ale ta yiili ɳaai ale Yeezu Kirisita la dan ka wa te ti təŋka de zuk nyuvunni nyiini, ti ka niniga nyam a gaam waai meena təŋka zuk.

²⁰ Alege ku ka wensie ayan Naawen a basi ate Yeezu a yiti kum po kama ate ku a sak ayan baai ale ta siaka ale wa alege kpi la, wa le basi ate ba yiti kum po.

²¹ Nuru yen nyiŋ abe le soa ate nuruba a kpi la, wanyi me nyiŋ ale soa ate nuruba a yiti kum po.

²² Baai meena ale Adam ale ka bunyi la a kpi kama, dila nyiŋ me ate baai meena ale a chim bunyi ale Yeezu la wa basi ate ba yiti kum po.

²³ Alege Naawen ale basi ate waai meena a yiti kum po a magsi chaab ale wa ale yaali ku dii la. Naawen a basi ate ka Yeezu a de nin a yiti. Yeezu yaa dan ɳman jam, baai ale jam ta siaka ale wa la yaa yiti.

²⁴ Ku ɳaan nyiŋ ate təŋka yaa kpeglim. Yeezu yaa le nak a nya pagrim chichiri sii ale ta pagrim la zuk ate wa yaa pa naamu a te wa kowa Naawen.

²⁵ Yeezu ale kasim a de wa naamu kama ate Naawen a ga nak yiak wa dachaasa meena ate Yeezu tabi ba zuk.

²⁶ Dachiak kaai ate Naawen za wa nak yiak a kpeglim la ale kum.

²⁷ Naawen gbaŋka po ku weeni ayan, "Naawen a basi kama ate Yeezu a nya pagrim ɳanta meena zuk ale tabi zuk." Ku be weeni a lagri kama, da ayan Naawen dek a maa gum du kama. Naawen dek ka waai ale wa basi ate Yeezu tabi ɳanta meena zuk.

²⁸ Alege Naawen a dan pa jaab buuri meena ate Yeezu a nya, Yeezu, Naawen biika yaa le pa wa dek a te Naawen waai ale pa jaab buuri meena a te wa la, ate Naawen a yaa a nya jaab buuri meena zuk.

²⁹ Ni be te ti poli nya baai ate ba yik ba ate ba zaani baai ale kpi la naŋkula po a te ba soka la. Ku abe dan ka wensie ase nuruba ale a weeni ayan baai ale kpi la a kan yiti

kum po la, ka boa abe le soa ate ba a te nuru bala soka a magsi kpeema?

³⁰ Ka boan jaab ale soa ate tama a chali a jo biem po,

³¹ a tu kum daanja meena? Kanjan tii ate mi ta ni nyiŋ la ale basi ate mi a weeni ku de. Be ka Yeezu Kirisita me nyiŋ ate m ta kanjantaja.

³² Ase baai ale kpi la a dan ka a yiti kum po, mi ale tu chaab ale goai duŋsaŋa Efisos təŋka po la, ka boan jaab nyuenta ate m nya ku po. Be dan ka dila ase ba ale weeni dii la ayan, "Ti a de abe ti a nyu ale ti baga a kpi chum kama."

³³ Ni abe kan te nuruba a paasi ni. Ni dan pa ni dek a maŋ nuru kaasunta ba ale kaasi ni.

³⁴ Ni te ate ni popola a ɳman jam abe ni basi wabaata nye ka. Ku magsi chivie ta ni kama ni ale kan seba Naawen la nyiŋ.

³⁵ Nuru waai ale bek ayan, baai ale kpi la ale nye ka se a yiti kum po. Ba dan yiti ka boan nyiŋsa chaab ate ba le tara?

³⁶ Bettä bega ale la. Ase fi dan bori biri təŋ, di kan deri a nyini viowa, se di poak abe di yaa nyini.

³⁷ Jaab buui ate fi a bori la ka biri, da dii dai "wiiti" biri yaase jaab yon biri, ku da ayan ka kinni ale vioku meena.

³⁸ Naawen ale a te be dii ate ba bori la kiri dii choa ate wa a yaali la, wa a te kama a magsi chaab ale ka be dii choa la.

³⁹ Nanvuuta ale bo təŋzuk de la nyiŋsaŋa a daa nyiŋ yenſa, nurubisa nyiŋsaŋa ka si təŋga, duŋsa nyiŋsaŋa si təŋga, nuinsa nyiŋsaŋa si təŋga ate juma me nyiŋsaŋa si təŋga.

⁴⁰ Wenŋmazuk ale təŋzuk ɳanta meena a ta nyiŋsa ka ma. Wenŋmazuk ɳantaŋa nyiŋsaŋa nalimu ka bu təŋga ale təŋzuk ɳantaŋa nyiŋsa nalimu.

⁴¹ Wenbinni a ta di me dek nalim kama, Chiika a ta ka dek nalim, chiŋmarisaŋa me a ta si dek nalim. Chiŋmarisaŋa nalimu a poom diem ka təŋatəŋga.

⁴² Ku ale ku nyε dii baai ale kpi ale ge ate Naawen a basi ate ba yiri kum po la jigi ale nna. Ase biri ate ba a bori a ti di a poak alege a nyini la, Kirisita biika nyin ka me ba a dan gu ka, ka a poak kama alege yitika a dan paari ka yaa chim ka paalik, wa an ɣma kpi ate ka a poagi.

⁴³ Ase ba dan gu wa, nyin̄ka a nyε ase ka jaab ale l̄rima le wobsa dii la. Wa abe dan yiti kum po ka nala ale pagra kama.

⁴⁴ Yøgøgla de ate ti ta nyin̄ sii la a za si jam tagri a chim chiika po nyin̄sa. Dila la nyin̄ lam a boro ate Chiika po me nyin̄ a boro.

⁴⁵ Naawen ale jam lin̄ nyε nuru waai ate ba a wi ayen Adam la. Wa jam te wa ka nyuvuri alege Adam waai ale kpeglim la dek ale a te nuruba nyuvuri.

⁴⁶ Nuru waai ale jam ale nyin̄lammu la ale de niŋ̄ ate waai ale jam ale chiika la a tagri.

⁴⁷ Adam waai abe le de niŋ̄ la, Naawen nyε wa ka tønzuk de alege Adam waai ale pa san̄ la a nyini ka wen̄mazuk.

⁴⁸ Tøn̄ka zuk demma a nyε ase ka nuru waai ate Naawen a nyε wa tønzuk de la, baai me ale ba bo wen̄mazuk la a nyε ase ka waai ale nyini wen̄mazuk la.

⁴⁹ Yøgøgla de ti a nyε ase ka nuru waai ate Naawen a nyε wa tønzuk de la alege ta cheena ti le nyε ase ka nuru waai ale nyin̄sa wen̄mazuk la.

⁵⁰ M suaata, mi ale a yaali ayen ni seba dii la ale tama ale ti nyin̄sa de a kan baga a nya Naawen Naamu. Ti ta ka nyin̄ sii ate dan kpi si poak la.

⁵¹⁻⁵² M le weeni wa dii ale kan nyini peelim la ate ni wom. Ti meena a kan deri kpi alege ti dan wom damunij ale ka peeri wen̄mazuk ti nyin̄sa ale deri tagri ka nna yilibi. Ba dan peeri damunij ka Kirisita be sii ale kpi la ale yiti kum po. Ba abe dan yiti ba kan ɣman kpi. Tama baai ale diem bo tønzuk de la nyin̄sa ale deri tagri.

⁵³ Dila la jaab buui ale a poak la ale tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, ate jaab buui ale a kpi la ale tagri a chim jaab buui ale ka a kpi la.

⁵⁴ Dila la ku de a dan nyε, ate jaab buui ale a poak la a tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, dii ate ba a ɣmarisi Naawen gbaŋ̄ka po la ale chim wensie. Ba ɣmarisi Naawen gbaŋ̄ka po a weeni ayen, "Kum pagrim a yaa taam kama."

⁵⁵ "Bu pagrimu a bo ka be?
Bu pagrimu a bo ka be a koani nuruba?"

⁵⁶ Kum a nya bu pagrimu a nyini ka wabaata jigi ate wabaata a nya ti pagrimu Juuma Sinsan̄ja jigi.

⁵⁷ Alege ti a nyε Naawen jiam Yeezu Kirisita nyin̄ ate wa a te ti pagrim la.

⁵⁸ Dila nyin̄ m suaata, ni chiib a zaani nalimnyiini. Ni kasim a tom Nyɔnɔwa tuimaŋ̄a ale ninmuna, ni ale tøalim seba ayen dii meena ate ni tom a te Nyɔnɔwa la daa kinla nyin̄ la.

16

¹ Yøgøgla de mi a yaali ayen m weeni ka ni ale ɣmarisi gbaŋ̄ka a weeni ligraja ate ni a cheesi la wari. M le weeni Galatia Kirisita bisaŋ̄a ayen ba nyε dii la nama me a nyε dila degadega.

² Laasidi dai meena waai meena a gaari ligra a magsi wa pagrim ale ka dii la a dueni ate m dan jam abe ni kan ɣman weeni ayen ni cheesi ligra.

³ M be dan jam m le ɣmarisi gbaŋ̄ a te nuru baai ate nama a marin̄ ba a lueri la ate ba ta ni tiirimu a chen̄ Jerusalem tøn̄ka.

⁴ M be dan ɣman nya ale ku magsi ayen dek chen̄ abe ba va mu a chen̄.

⁵ Mi a poli ayen m va ka Masi-doniya. M dan va, dula abe m deri jam ni jigi.

⁶ M dan jam ni jigi m le goa a beni maga. M le bo ale ni ɣnoota wein̄ meena ate ni baga a maari mu ate

m ḥman baga a chen juijui meena ate mi a yaali ayen m cheŋ la.

⁷ M kan yaali ayen m nya ni ale ka m nimbie abe mu a taam mu. Mi a yaali kama ayen m goa ale ni a beni maga ase Nyɔnɔ a nin te siuk.

⁸ Mi a yaali ayen m bo Efisos tɛŋka a ga paari ka Da Pisinu Tigini.

⁹ Naawen a lak ka siuk a te m boro a tom tuima dek dela jigi alege nuruba a kisi mu a kan siagi.

¹⁰ Timoti a dan jam ni jigi ni tuesi wa nalimnyiini ate ku nyɛ wa masim ale wa a tom a te ka Nyɔnɔwa ase mi la.

¹¹ Ni waai a kan pa wa a chim jaab valinja, ni maari wa ate wa jam m jigi nalimnyiini. Mi a limsi wa kama ale m tomteero chaama.

¹² Mi a kasim a te ti suoku Apolos nyinbiiri kama ayen wa jam ni jigi alege wa an yaali ayen wa jam yɔgyɔgla de. Wa dan nya siuk wa ale jam.

¹³ Ni kpesi a nya abe le chiib a zaani ale siaka abe le chim nuru baai ale tɔa abe le ta siak kaai ale pagra.

¹⁴ Ni a tom ni tuimaŋa meena ale yaalika.

¹⁵ Ni seba Setefanas ale wa dɔkdemma ka baai ale liŋ de niŋ tagri a chim Kirisita bisa Akaaya tɛŋka po. Ba ka baai ale tagri Kirisita bisa zuk a kasim a tom Naawen tuimaŋa. Mi a saalim ni, m suaata.

¹⁶ Ni a zuli nuruma de chaab, ale waai meena ale a tom ale ba la.

¹⁷ Mi sui a peenti ka nna yegayega ale Setefanas ale Fortunatuse ale Akaikus, dii nyiŋ la ba tagri ka nama zuk a cheena

¹⁸ ate ku basi ate m popola a yok. Ni a wom nuruma de noai.

¹⁹ Kirisita bisaŋa meena ale a tu tɔgatɔga a bo Asia meena la a puusi ni. Akiila ale Pirisila ale Kirisita be sii ale a tu ba yenni po la a puusi ni nalimnyiini.

²⁰ Ni Kirisita be chaama ale bo dela la a puusi ni.

Ni meena nyiem a dan yiti ni a puusi chaab.

²¹ Mi Pɔɔl, ale a ḥmarisi puusaŋa de ale m dek nisa.

²² Nuru waai ale ka a yaali Naawen la, kikaasa ale bo kula nyɔnɔwa zuk.

Ti Nyɔnɔ, be pilim jam.

²³ Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

²⁴ Mi a yaali baai meena ale va Yeezu Kirisita la ka nna yegayega.

Gbaj Kaai Ate Pooł A Nmarisi A Saa Siyewa A Te **KORINTI DEMMA La**

¹ Mi Pooł, ka waai ate Naawen a lueri ayen m chim wa tuimtomdɔ la. Ti suoku ate ba a wi ayen Timoti la a puusi ni.

Mi Pooł, ale a nmarisi gbajka de a te nama Kirisita bisaña ale a tu chaab tɛŋ kaai ba a wi ayen Korinti la, ale baai meena ale ka Naawen nuruba ate ba bo nuru baai ate ba a wi ayen Girik la tɛŋka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔ Yeezu Kirisita le wa niak ni abe wa nyɛ ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ni basi ate ti pak Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Ko la. Wa ka jiirim Ko waai ate maarika meena a nyini wa jigi.

⁴ Wa kasim a a maarī ti kama daanika meena po, ate ti baga a maarī ti suaata daani ka meena po. Ti be pai ka maarī kaai ate tama dek a nya Naawen jigi la a maarī ba.

⁵ Tama abe le maa tuesi Kirisita ninammu a nam la ti be le va wa nyiŋ a nya Naawen maarika yegayega wa kama.

⁶ Tama a dan a nam, ka nama maarika ale ni varibasika nyiŋ. Ti be dan nya maarika nama me a nya maarika kama ale pagrim ate ni baga a chiib ale ninam buui choawa ate tama me a chiibi la.

⁷ Ti seba chak kama ayen ni le njiasi chiibi ate ni kan lo. Tama me be seba ayen nama ale tama ninammu ka bunyi. Ti maarika me ka bunyi.

⁸ M suaata, mi a yaali kama ayen m teeri ni ate ni seba daani kaai ate ti nya Asia la. Va ŋala po, tama ninammu a jam gaam kama nna yegayega. Ti jam poom poli ayen ti le kpi kama.

⁹ Ku jam a nyɛ a se ba bo ka tama kum buusa la. Naawen ale basi ate wienja de a nyɛ ti jigi, ayen wa sak

ti ayen ti ka a poli ayen ti baga ti dek a nya kama. Alege wa a yaali kama ayen ti a nya wa waai ale a nak nuruba a yiti kum po la.

¹⁰ Va ŋala po Naawen a jam vari ti kum po a basi kama. Ti ta yiila kama ayen wa le ŋman vari ti a basi kama.

¹¹ Ni be le a puusi nna yegayega a te ti la, Naawen ale tulisi ni puusaña abe wa niak ti, ate nama a te wa jiam tama nyiŋ.

¹² Ti ta kanjanta kama dii la tama dek popola po ti seba chak kama ayen ti boka tɛŋzuk dek, ale tama ale ni ale ka dii la ka Naawen ale maari ti ate ti ta sunum welensa ale popola maŋsa. Ku de be ka Naawen niaka nyiŋ daa nurubiik yammɔa.

¹³ M le a nmarisi a te ni dii la, mi a poli ayen m le a weeni dii la, an pagra ate ni kan baga miŋ.

¹⁴ Ni diem ze mu a chak ya, alege mi a yaali kama ayen ni seba mu nalinmyiini, ate ni ta kanjanta m nyiŋ ase ti Nyɔnɔwa Yeezu a nin pilim jam.

¹⁵⁻¹⁶ Wienja de nyiŋ, ate m jam yaali ayen m gaam ni a taam tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la abe m pilim ŋman jam a nya ni ate ni maarī mu ate m baga cheŋ tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Judia la. M daam dan nyɛ dila, m te jam baga a maarī ni ka buye.

¹⁷ M le liŋ jam a yaali ayen m jam ni jigi ale ge ku ŋaaŋnyiŋ an jam yaali jamka la, nna a sak kama ayen m ka nuru waai ale kasim a a tagri m popola la? M ta ka kanjanta ate m weeni ayen m le liŋ jam ni jigi ale ge ŋman weeni ayen m kan jam?

¹⁸ Naawen ale mi seero ayen m daa nuru wala choa. Mi ka nuru waai ale wensie nyɔnɔ la.

¹⁹ Mi ale Timoti ale nuru waai ate ba a wi ayen Silas ate ti jam bo ale ni la, ti jam sak ni ka Yeezu Kirisita waai ale ka Naawen biik la wie. Wa kan puulim ale ka wa noai nyiini ayen wa le te ni ŋanta. Wa a tom wa tuimaŋa meena ale ka popola yena.

²⁰ Naawen a jam tom Yeezu kama ayen wa basi ate puulim kaai ate Naawen a jam puulim ku pilim ka po a te nuruba la a chim wensie. Ti a te Naawen jiam ale a te wa zula me wienja de nyinj.

²¹ Naawen dek ale lueri tama ale nama meena ale ti seba chak ayen ti ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ti le Kirisita ale ka bunyi la nyinj.

²² A yaa ñmarisi ti nyinjsa ayen wa dek ale soa ti. Wa me pai wa Chiika a nyo ti suniima po kama ate ku sak ayen wa le nyε wienja de meena a te ti.

²³ Naawen ale mi seero a seba dii ale bo m sunum po la. Mi an ñman pilim jam ayen m nya ni, dii nyinj la, m dan poom jam, ni te jam wom ka m biik pagrika.

²⁴ Tama kan yaali ayen ti jam sak ni a gum ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita dii la. Ni poom ta siaka ale wa ka nalimnyiini. Ti a yaali ayen ti maari ni kama ate ni sue peenti.

2

¹ M kan yaali ayen m biisi bipagrik ate ku nyε ate ni sue ñman kaasi. Dila ale soa ate mi an jam ni jigi ya.

² M daam dan poom jam ni jigi ate ni sue kaasi, ka wana ale wa boro a nyε ate mi sui a peenti? Ka nama baai ate mi a nyε ate ni sueña a kaasi la.

³ Dila ale soa ate m jam ñmarisi gbañka a te ni. Dila me be ale soa ate mi an ñman pilim jam ayen m nya ni, dii nyinj la, nama baai ale ni jam nyε ate m sui peenti la, ni te jam nyε kama ate di kaasi. Mi dek seba m sunum po ayen wie ñaai ale bo m sunum po la, ña a nyε ate nama me sue a peenti kama.

⁴ M le jam ñmarisi gbañka a te ni dii po la, m sui ale jam kaasi nna yegayega ni nyinj. M sunni a jam kaasi ka nna yegayega ate m ninyiam a zi m popo. Ni kan te ni sue kaasi, ku de a sak ka mi yaalika ale ni.

⁵⁻⁶ Ni a teeri nuru waai wie ate m jam ñmarisi m gbañka po la, ale wa

le basi ni dii la. Wa basi kama ate ni sue kaasi a se wa le nyε ate mi sunni a kaasi dii la. M gbanika wienja a gum ni supuurimu po kama. Va ñala po ni ba gela a jam waali ku nyɔnɔwa kama. Ni be nyε dila a nueri ya.

⁷ Ni vonj a te wa abe ni a te wa nyinjbiiri ate wa supuurimu a kan te ate wa a basi ni.

⁸ Mi a saalim ni kama ayen ni weeni wa ayen ni a yaali wa kama nna yegayega.

⁹ Dila ale soa ate m jam ñmarisi gbañka a te ni. M jam a yaali ayen m seba ase ni a va m noai wie meena po ya. M jam a yaali ayen m nyε ni a nya kama.

¹⁰ Ni dan vonj a te nuru, mi me vonj a te wa kama. Mi a nyε dila kama dii nyinj la, mi a yaali ayen m maari ni kama. Ku a nyε se Kirisita a nya m le a nyε dii la kama.

¹¹ Ti seba Sitaana ale kasim a a tom dii la. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni va siuku dila ate wa kan baga a nak ni a yiagi.

¹² M le jam paari tεŋ kaai ate ba a wi ayen Torowas la, ti Nyɔnɔwa a jam te mu ka siuk nalimnyiini ayen m sak nuruba Kirisita wamañsaña.

¹³ Alege ku jam daani mu yegayega m le jam kan baga a nya suoku Titus la. Dila ale soa ate mi an jam bo ale Torowas demma a beni ya ale ge chenj tεŋ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la.

¹⁴ Ni basi ate ti a te Naawen jam. Wa basi kama ate tama ale Kirisita a chim bunyi. Wa soa ti kama yɔgɔyɔgla. Wa kasim a basi ti kama ate ti a nyeem a sak nuruba ate ba nya siuk a seba Kirisita.

¹⁵ Ti le a sak nuruma dii la a peenti ka Naawen sui nna yegayega. Baai ale a wom wa wamañsaña a magsi chaab ale Yeezu la, Naawen a vari ba tuimbaata po kama a basi ate ba a va wa. Baai ale a zeri wa wamañsaña womka la, Naawen le nya ba kaasunju ate wa basi ba ate ba kan ta kiri ya.

¹⁶ Jigi meena ate ti ga a paari la, ti a nyuŋ ka nna biokbiokwa baai ate Naawen le basi ate ba kan ta kiri la nyue po. Alege ti a nyuŋ ka nna masimasiga baai ale nya varibasika la nyue po. Ka wana dek ale pagro ate wa tom tuimaŋa de a te Naawen ya?

¹⁷ Nuruba yegayega ale a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa wie ale ba noa po nyiini, ayen ba nya nyuenta a te ba dek. Tama kan nyę se nuru bala la chaaba. Naawen a tom ti kama ayen ti a sak nuruba wa wie ale popola yena. Ku a nyę se Naawen a nya ti kama la.

3

¹ Tama ŋman a sak ti dek nama niŋa? Ti a yaali ka gbaŋ nama jigi ayen ti seba ni wamaŋsa yaase nama a yaali gbaŋ tama jigi ayen ni seba tama wamaŋsa.

² Nama dek a nyę se ka gbaŋsa a ŋmarisi ti suniimaŋa nyiŋ ate waai meena a karim la.

³ Naawen waai ale vua la, a pai wa chiika a nyo ka mi sunum po. Dila ale soa ate ni a nyę se Kirisita gbaŋ kaai ate ti ŋmarisi la. Naawen ale nyę dii la a basi kama ate ni gaam wa le jam ŋmarisi wa sinsanŋa a dueni tintain paglagsa zuk la.

⁴ Ka Yeezu Kirisita nyiŋ ate ti ta siaka ale Naawen. Dila ale soa ate ti a weeni nna a sak ni.

⁵ Tama an baga pai ti dek pagrim a tom a te Naawen ya. Wa a pai ka wa pagrimu a te ti ayen ti a tom tuima a te wa.

⁶ Wa a maari ti kama ate ti a weeni a sak nuruba wa ale ba ale ŋman nyę noai yen ale chaab dii ate wa a yaali ayen wa Chiika a jam bo ba suniima po la. Naawen ale a nyę dii la a zuak ka yegayega a gaam wa le pai wa sinsanŋa ŋaai ate wa jam pai a te Moosis dila po, dila po la. Va ŋala po ate nuruba an jam va wa sinsanŋa a ga paari ku kpegleimka la, ba jam kpi kama. Naawen Chiika a dan bo ba suniima po, ba le ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la.

⁷ Naawen a le jam pai wa Sinsanŋa a te Moosis dila po, dila po la, Naawen a jam ŋmarisi ŋa a dueni ka tintain paglagsa nyiŋ. Moosis ale jam nya Naawen zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka la, Moosis nimbidiaka me a yaa jam a nyagsi ka nna yegayega. Moosis ale pilim ŋman cheŋ Izirali demma jigi la, wa ninanja ale jam nyagsi dii la a jam boro a basi kama, alege an diem basi meena ate nuruma an jam baga a nya ŋa. Naawen a jam pai wa zulaŋa ale wa nalimu yegayega a vi ka wa sinsanŋa zuk, ŋaai ale a nyę ate nuruba a kpi,

⁸ alege Naawen a pai wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a nyo wa Chiika po waai ale a basi ate nuruba a nya nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la.

⁹ Wa sinsanŋa ŋaai ale a nyę ate Naawen a nya nuruba kaasun la a te Naawen zula kama. Alege wa Chiika waai ale a basi ate nuruba a chim wayorisima nyam Naawen jigi la, ale soa Naawen zulaŋa ale wa nalimu gaam wa sinsanŋa ale soa dii la.

¹⁰ Zula ŋaai ale wa nalim buui ate Naawen a pai te wa Chiika la ale basi ate zula ŋaai ale nalim buui ate wa jam pai te wa sinsanŋa dila po, dila po la a taam.

¹¹ Naawen sinsanŋa ŋaai ale soa wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka an jam beni ya. Wa Chiika a boro kama taam wuu. Dila ale soa ate wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a gaam Naawen sinsanŋa zula ale ŋa nalimu yegayegaka.

¹² Wienja de nyiŋ ale soa ate tama ta suniima pagrisa a sak nuruba Naawen ale nyę dii a te ti la.

¹³ Tama kan nyę a se Moosis waai ale jam pai garuk a lik wa nimbidiaka ayen Izirali demma a kan baga a nya Naawen nalimu ale bu le a a basi wa nimbidiaka dii la.

¹⁴ Dila la ba popolaŋa a jam lik kama. A ta jam paari jinla ba popolaŋa a nyę se ka garuk ale lik ŋa

la ase ba nin boro a karim sinsanja. Alege waai ale a siak Kirisita la garuku a zagri kama.

¹⁵ Alege jinla ba dan a karim Moosis Sinsanja garuku a diem a lik ba popolaŋa kama.

¹⁶ Alege garuku a baga a zagri kama ase Naawen gbaŋka ale weeni Moosis wie dii la, ayen, "Wa le jam pilim a ɻmari Nyɔnɔwa jigi la wa garuku a jam zagri kama."

¹⁷ Yɔgɔgla de nyɔnɔwa dela abe le Chiika, Chiika abe le a bo juijui meena la varibasika a boro kama.

¹⁸ Tama meena abe a nyagsi kama a sak Nyɔnɔwa jigi, wala abe le Chiika a tagri ti ate ti a neensi wa ale a sak wa zulaŋa ale zuak dii la.

4

¹ Naawen waai ale ta jiirim ale ti la, a lueri ti kama ayen ti a sak nuruba wienja de. Ti kan pai ɻaaŋ a te tuim ɻaaŋ ate wa pai a te ti la.

² Tama kan sugi a tom tuimbaata ate ti nya chivie. Ti kan a paasi nuruba, ale a pai ti dek sinsaga a gum chaab ale Naawen ale sak ti dii la. Ti kasim a sak nuruba peelim niŋ wa wensienja ayen waai meena a siak ba suniima po ayen ti ka Naawen ɻaaŋviiriba.

³ Nuru bɔari a kan wom Naawen wamaŋsanja ɻaaŋ ate tama pai a sak ba la. Naawen le jam nya ba kaasunjku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya.

⁴ Ba an baga a ta siaka ale wa wamaŋsanja. Ku a nyε se ka kantueŋ ale nak nuruba suniima po la, alege Sitaana waai ale soa tɛŋzuk nuruma la, ale kaasi ba popola. Yeezu Kirisita ale Naawen wamaŋsanja. Wa sunummu a nyε se ka Naawen sunum la. Naawen a chari wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka ale wa.

⁵ Tama kan sak nuruba ka ti dek wie. Ti a sak ba ka Yeezu Kirisita wie, waai ale ka ti Nyɔnɔ la. Wala nyinj ate ti chim ni tomteerɔba.

⁶ Naawen ale jam nyε tɛŋka dila po, dila po la, wa jam weeni

kama ayen, "Basi ate legini a chim kantueŋ." Wa biika Yeezu Kirisita a pai Naawen zulaŋa ale wa nalimu a sak ti kama. Nna a nyε se ka danni kantueŋka a nya ti suniimaŋa po.

⁷ Alege Naawen nyε tama baai ale ta kantueŋka de yegayega la, ate ti a nyε se ka yak samɔnsa la. Wa nyε ti dila kama ayen wa baga a sak nuruba ayen wa pagrimu yegayegaka de an nyini ka tama jigi. Bu nyini ka wa dek jigi.

⁸ Ti a nam ka yegayega daa meena, alege ti baga a siak ate ti ninammu kama. Ti ze siuk kuui ate ti a va la, alege dila kan daani ti.

⁹ Dachaasa ale gisi ti, alege Naawen a kan yaali ayen ti lo ba nisima po. Nuruba dek me a nak ti kama a lonsi, alege ba kan ko ti.

¹⁰ Yeezu a jam nam ka tama nyinj. Dila ale soa ate ti gomsi ti dek daa meena a kpi wa nyinj. Wa ale a nya ti zuk dii la a sak nuruba kama ayen wa bo ka ti suniima po.

¹¹ Daa meena ti kasim bo ka kum nisima po Yeezu nyinj, ayen ku sak nuruba ate ba seba ayen wa vuusumu buui ale bo ti suniima po la ale a nya ti zuk.

¹² Ti le bo kum nisima po nna daa meena la, nama me be bo Naawen Chiika bui ale kan ta kpeglimka ate bu bo ni suniima po la nyinj.

¹³ Ba ɻmarisi Naawen gbaŋka po ayen, "M jam biisi ale Naawen kama, dii nyinj la, m jam ta siaka ale wa kama." Wa Naawen Chiika ale basi ate ti ta siaka ale wa, ayen ti a sak nuruba wa wie.

¹⁴ Tama seba ayen Naawen waai ale nak ti Nyɔnɔwa Yeezu kum po a yiti la, a le nak tama me a yiti kum po a se Yeezu la, abe wa basi ate tama ale nama a tigsi chaab a zaani wa nyinj.

¹⁵ Ti a nam nna ka Yeezu ɻaaŋviirima nyinj. Naawen niaka abe le a paari nuruba yegayega ba puusi a te wa zula ale jiam.

¹⁶ Wienja de nyin ale soa ate ti kan jok nyinbiiri. Ti nyinjsanja a

boro a kpaŋi kama, alege daa meena Naawen a gum wa nyuvuri dii ate wa pai a te ti la kama.

¹⁷ Ninam buui ate ti a nam yøgyøgla la, bu kan beni. Bu dan ga nueri, Naawen le pai wa nalin kpionku buui ale kan ta kpeglimka la a te ti. Wa nalin kpionku de a gaam ka ti le a nam yegayega dii yøgyøgla la.

¹⁸ Ti niŋ ka ale tønzung de nanta baai le kan a beni la. Ti niŋ bo ka nanta baai ate Naawen le pai te ti dai yen la. Nantanya de a le kasim boro kama taam wuu.

5

¹ Ti nyiŋsaŋa a nyε se ka viita ate nuruba a ti zaani la. Ti dan jam kaasi, Naawen le pai ti kama a ta chen wa wenŋmazuk a ga te ti nyiŋpaalisa sii ate wa dek a nyε la. Ti le ta nyiŋsaŋa de kama taam wuu.

² Yøgyøgla de tama a kum ale a yaali ka nna yegayega ayen Naawen pai ti a ta chen wenŋmazuk a ga te ti nyiŋpaalisa dula.

³ Wa dan nyε dila, ti chiisaŋa a kan jogi nyiŋsa.

⁴ Yøgyøgla de nyiŋ sii ale a nyε se viita la, ale basi ate ti a nya ninammu. Ti kan yaali ayen ti basi ti yøgyøgla de nyiŋsaŋa nwuli, alege ti kasim a yaali kama ayen Naawen le pai nyiŋpaalisaŋa a te ti ate ti zaani si naŋkula po. Wa dan nyε dila, yøgyøgla de nyiŋsaŋa le si jam kpi la, ale si chim wa nyiŋpaalisaŋa la. Si ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁵ Naawen ale nyε ti ayen ti tuesi wa nyiŋpaalisaŋa. Wa pai wa Chiika a te ti kama ayen Chiika a liŋ chim wa tutuna ḥaaŋate wa le tuni ti la, ate ku sak ayen wa le sum tuni ti kama.

⁶ Dila ale soa ate ti sue kasim peenti la. Tama seba ayen ti le diem vua yøgyøgla la, ti an diem baga a zaani ti Nyɔnɔwa niŋa.

⁷ Ti kan nya ale ti dek nina Naawen le wa tom dii la, ale ge ti

ta siaka kama ale wa a le weeni dii la, ayen ku le sum chim wensie.

⁸ Ti sue peenti kama nalinmyiini. Tama kan chali yøgsum ale kum. Ti dan poom kpi, ti le mɔata ti Nyɔnɔwa kama.

⁹ Ti dan bo dula a yaa se ti mɔata wa wenŋmazuk, ku a fe kama ayen ti nina muni ate ti a nyε ate Naawen sui a peenti.

¹⁰ Ti dan kpi, ti meena le cheŋ ga zaani ka Yeezu Kirisita niŋ ate wa bo ti buusa. Ti le tom tuimmaŋsa a yaa se tuimbaata ale ti yøgyøgla de nyiŋsaŋa la, wa le tuni ti kama ḥa nyiŋ.

¹¹ Ti le a chali ti Nyɔnɔwa la nyiŋ, ale soa ate mi a yaali ayen m sak ni ayen ti a tom Naawen tuimana ale ka wensie. Wa dek seba ayen ti a tom wa tuimana ale ka wensie. M seba ayen nama me le nyε ka dila.

¹² Ti an ḥman a yaali ka yue a te ti dega. Ti a te ni ka siuk ayen ni ta kanjanta tama nyiŋ, ate ni baga a biisi sak baai ale a nya nuruba peelim tuima alege kan nya ba suniima po la.

¹³ Ti daa biisi nna, ni ba gela a poli ayen ti a yesiŋ kama yaa? Ti daa yesiŋ kama, ti a yaali ayen ti a te zuli ka Naawen di nyiŋ. Ni ba gela a poli ayen ti ta nyiŋyøgsa? Ti dan ta nyiŋyøgsa, ku ka nama nyiŋ.

¹⁴ Yeezu Kirisita mariŋ ti ka nna yegayega. Tama seba ayen wa zaani ka nuru meena naŋkula po a kpi ba nyiŋ. Wa le mariŋ ti dila la nyiŋ, ale soa ate ti nina muni ale wa tuimana tomka.

¹⁵ Wa kpi ka dila, ayen baai ale ta wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan ḥman va ba dek yaalika, alege ba le va ka waai ale kpi ale ge yiti kum po bala nyiŋ la.

¹⁶ Dila ale soa ate tama an ḥman a bo nuruba buusa a se tønzung nuruma la. Ti jam a bo Yeezu Kirisita buusa ka dila, alege yøgyøgla de, ti an ḥman a bo wa buusa.

¹⁷ Nuruba a dan tagri ba popola a va Yeezu Kirisita, Naawen a tagri

ba popolaŋa kama ale ge a nyε ba ate ba chim nuru paalisa. Ba popolaŋa kama karo dii po, dii po.

¹⁸ Naawen nyε wieŋa de meena a te ka tama. Yeezu Kirisita kumu nyinj ale soa ate Naawen a ŋman a yaali ayen wa nyε noai yenj ale tama. Naawen ŋman a yaali kama ayen ti a weeni wa wie a sak nuruba, ate wa ale bala me a ŋman nyε noai yenj.

¹⁹ Yeezu Kirisita kumu nyinj ale soa ate Naawen a nya siuk a basi ayen wa ale nuru meena a ŋman nyε noai yenj, ate wa kan ŋman a teeri ba tuimbaataŋa. Wa wamaŋsaŋa de ate wa pai a nyo tama nisima po ayen ti a sak nuruba.

²⁰ Yeezu Kirisita ale tom tama ni jigi, ayen Naawen baga a biisi wie a sak ni. Ti a saalim ni kama Yeezu Kirisita nyinj, ayen nama ale Naawen a nyε noai yenj a nueri.

²¹ Yeezu Kirisita ale jam bo teŋzuk la, wa an jam tom tuimbaata ale fiifiik me, alege tama tuimbaata nyinj ate tama ale wa a chim bunyi ayen ti baga a nya Naawen welensaŋa.

6

¹ Tama ale maari chaab a tom Naawen tuimanaŋa ale a saalim ni ayen ni pai Naawen ale maari ni dii la a tom tuima a te wa.

² Ba ŋmarisi wa gbanjka po dila po, dila po ayen,

“Dii po ale magsi ayen mi a wom ni a sak jiirim ale ni la,
mi wom ni kama.

Ku danni ale paari ayen m vari ni a basi la,
m maari ni kama.”

Ni be wom, dii po ale magsi ni siak Naawen la ale nna, jinla ale da dii dai ate ku magsi ayen ni nya varibasika.

³ Ti kan yaali ayen waai a nya ti tuimanaŋa ate ti a kpesi ti dek ayen ti kan nyε wari wari ate ku kaasi nuruba suita.

⁴ Ti tuimanaŋa meena a kasim a sak nuruba kama ayen ti ka Naawen tomteerøba. Ba a nyε kama ate ti a

nam nna yegayega, alege ti siaka a te ti ninam kama ale chichiiba.

⁵ Daa meena ba kasim a a nak ti kama ale ge a yik ti a lik diina po. Nuruba me a jam nyini satεŋsa tɔgatɔga a tu chaab a nyε noai yenj a yaa a tom tuim kaasima tama nyinj. Daa meena ti kasim a tom kama ate ti ga jiak, an poom ŋman a yaali ŋandiinta a yaa se ti duak a goa.

⁶ Ti ka welensa nyam, ti be seba Naawen nalimnyiini ale ta chichiiba me ale nuru ba, ale ge seba ti dek yikka, ti be ta Naawen Chiika ti suniima po kama, ti be ta yaalika nalimnyiini ale ti vaanchaab,

⁷ ale maari sak nuruba ale Naawen pagrimu wa wensie wieŋa. Wieŋa de meena a sak nuruba kama ayen ti ka wa tomteerøba. Ti ta ka welensa ase kpalinj jaab la ayen ti baga a kpalim vari ti dek a basi.

⁸ Nuruba a te ti zula ale a basi ate ti a nya chivie. Ba a pak ti kama ale ge a le ti me. Ti a biisi ka wensie ale ge ba a weeni ayen ti ka velinvendisa.

⁹ Ti daa nuru kpeenta alege waai meena seba ti noai po kama. Ti a nyε se ka kpeeba la, alege ti ta nyuvuri kama. Ba a nyε kama ate ti a nya ninam, alege ba an diem ko ti.

¹⁰ Ti sue kasim kaasi kama, ale ge ŋa peenti kama yegayega. Tama ka ŋnjagṣa ale ge ti a maari nuru ba ate ba a jigsu. Nuruba a poli kama ayen tama ka jaabjaabøa, alege, tama dek seba ayen ti soa ka ŋanta meena.

¹¹ Nama Korinti demma, wariwari an tali ya ate ŋman weeni sak ni gbanjka de po. Ti lak ti suniima meena a te ni.

¹² Daa tama ale kan lak ti suniima a te nama alege ka nama ale kan lak ni suniima a te tama.

¹³ Yøgyøglø de ti a yaali ayen ti biisi ale ni kama a se ni ka bimbaansa la. Ni sak ase ni a yaali ti kama me a se tama ale a yaali ni dii la. Nama me lak ni suniima a te tama me.

¹⁴ Nama ale baai ale kan ta siaka ale Naawen la, ni kan a tigsi chaab

a tom tuima ale ba. Tuimbaata ale tuimmaŋsa kan gum chaaba. Legi ale kantueŋ me a kan gum chaaba.

¹⁵ Yeezu ale Sitaana a baga a nyε noai yeŋa? Nuru baai ale ta siaka ale Naawen la, ale nuru baai ale kan ta siaka ale wa la, a baga a nyε noai yeŋa?

¹⁶ Tama ka Naawen waai ale boro la yeri. Ti be dan ka dila, tama ale bogluta ale nyε ka se boro ale chaaba? Ba ŋmarisi Naawen gbanka po ayen Naawen weeni ayen,

“Mi ale m nuruma ale boro ka dila a ta a cheŋ,
ale ge ate m chim ba Naawen ate ba
me a chim m nuruba.”

¹⁷ Naawen be ŋman weeni ayen,
“Ni poori ni dek a ta nyini baai ale a
kaab bogluta la po, ate ni kan
maa tiri ba ŋanta.

Ni daa nyε dila, mi dek ale tuesi ni.

¹⁸ M le chim ni ko,
ale ge ate nama me chim m bisa.
Mi, Naawen, waai ale soa ŋanta
meena pagrim la, ale a weeni
nna.”

7

¹ M dek dɔaba, wienja de ka Naawen pumpuulima ate wa jam puulim ale ti. Ni basi ate ti yeeri ti dek wa ŋaai ale a basi ate ti a chim nuru dantisa la, abe ti chim nuru welensa a te Naawen zula.

² Ni lak ni suniimana a te ti. Ti an jam tom tuimbaata a te nuru waai ya. Ti be an jam yaali degaamka a yaa se ti jam paasi nuru waai ya.

³ Ti kan weeni nna a sak ni ayen ka ti nya ni kaasunqɑ. Ti poom weeni a sak ni ti ni a yaali ni nna yegayega la. Ti dan poom kpi a yaa se ti vua, ti le diem ta ni ka ti suniima po.

⁴ Ti ta siaka ale ni ka nna yegayega dii nyin la ti ta kanjanta kama ni nyin. Ni a deŋsi ka ti kpa ti nianmu po, ate ti sue a peenti daa meena.

⁵ Ti le jam paari Masidoniya tɛŋka la, ti an jam nya vuusum. Jigi meena ate ti jam cheŋ la, ti kasim jam

a nya ka daanika ale kpaliŋsa ale kpazinagsuk.

⁶ Alege Naawen waai ale a te nyinbiiri baai ale a nam la, ale jam tom Titus la ayen wa jam deŋsi ti kpa.

⁷ Ti sue a jam peenti kama ale ti le jam nya wa ale wom wa wapaalina ale ni le jam deŋsi wa kpai dii la. Wa weeni ti ayen ni a yaali ayen ni nya ti ka nna yegayega. Wa weeni sak ti me ayen ni sue a kaasi kama, ale ku le jam daani ni dii la. Wa weeni sak ti me ni niŋ ale bo le ti dii la. Ku de basi kama ate m sui a ŋmasi peenti nna yegayega.

⁸ M le liŋ jam ŋmarisi gbaŋ kaai a te ni la, ni sui a jam kaasi ka nna yegayega, alege m le jam wom ayen ni sue a jam kaasi beni la, dila a ŋman jam peenti m sui kama.

⁹ Alege yogyøgla de mi sui ale peenti la, daa m le nyε ate ni sue kaasi la nyin ŋa alege ka ni sueŋa kaasika ale basi ate ni tagri ni nyeka la. Naawen dek abe le pai ni sueŋa kaasika a tagri ni. Dila la mi an kaasi wariya.

¹⁰ Ni sueŋa ale kaasi dii la a nyε kama ate ni basi ni tuimbaata tuimmaŋsa ale tagri ni nyeka. Ti dan nyε dila, dai yeŋ wa le baga vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Dila daa wari dii ate tama le yaali ayen ti zeri la. Nuru waai ale kan a yaali ayen Naawen kaasi wa sui la, dai yeŋ, Naawen le jam nya nuru wala choa kaasunqɑ abe wa basi wa ate wa kan ta kiri ya.

¹¹ Ni le basi ate Naawen a kaasi ni sue la nyin ale soa ate ni a yaali ayen ni sak ayen dii meena ate ni a nyε la ka wamaŋsa. Ni sue abe kasim a puuri kama alege ate ku cha ni nna yegayega ate ni kasim a yaali ayen wie a nyε a magsi. Ni chiiib a sak kama ayen wanni de ni nyε magsi kama.

¹² Ti an jam ŋmari gbaŋka ayen ti le ka waai ale tom wabioku la, yaase waai ate wa nyε wa kaasi la. Ti jam

ŋmarisi kama me ayen Naawen sak ni le diem ta yaalika ale tama dii la.

¹³ Ni te ti nyinbiiri ka nna yegayega ale weeni ti ni le te wa nyinbiiri dii la, ti sue a jam peenti kama a gaam ŋja le poom linj peenti dii la.

¹⁴ Titus ale jam basi dula ayen wa cheena nama jigi la, ti jam weeni kama ayen ti ta ka kanjanta ni nyinj. Nin jam basi ate ti nya chivie. Ti kasim jam a biisi ka wensie wie ale ni. Ti le jam weeni Titus dii me la, a jam ka wensie.

¹⁵ Wa a teeri ka ni le jam tuesi wa dii ale jam pai ni dek a te wa ale ge gomsi ni dek ayen ni va wa noai la. Yøgyøgla de wa a yaali ni kama dila nyinj a gum du.

¹⁶ M sui peenti ka nalimnyiini ate m ta siaka ale ni nna.

8

¹ M suaata, ti a yaali ayen ka ni seba Naawen ale a niak baai ale bo Masidoniya tønka po a va Yeezu la.

² Ba jam nya ninam yegayega, alege ninammu de po, ba sue diem peenti kama nalimnyiini. Ba ka ŋanjagsa nalimnyiini alege ba pai ka ba ŋanfisaŋa ba gela a te nuruba.

³ Mi ka ba seero. Ba jam pai ba ŋantanya a te ka ba vaanchaab a poom gaam ku le magsi dii te ka la. Ba jam te ale ka ba dek yaalika.

⁴ Ba jam saalim ti kama ayen ti tuesi ba tiirintanya ate ti baga maari Naawen nuruma baai ale bo niŋnjil la.

⁵ Ba tiirintanya a jam zuak gaam tama le jam a poli dii la kama. Ba liŋ jam pai ka ba dek a te ti Nyønøwa ale ge pai ba dek a te tama me a va Naawen ale a yaali dii la.

⁶ Dila ale soa ate ti a saalim Titus waai ale poom deri piilim a tuesi ni tiirintanya la, ayen wa maa maari ni ate ni cheesi tiirintanya meena a te wa. M seba ayen ni le nyø nna kama, dii nyinj la, ni a yaali ayen ni maari ni vaanchaab ka yegayega.

⁷ Ni be jigsi kama ale ŋanta baai meena ate ni ta la. Bala le ni siaka ale ni ale seba biik la, ale ni ale ta yam la, ale ni ale a maari nuruba la, ale ni ale a yaali tama dii la. Ti a yaali kama ayen ni a te yegayega.

⁸ M kan yaali ayen m weeni sak ni ku le magsi ni le nyø dii la, alege m poom weeni sak ni ayen baai ale bo Masidoniya tønka po la, nina a jam muni kama ale ba vaanchaab maarika nna yegayega. Ma yaali ayen m nyø ni a nya kama a se ni ta yaalika ale ni vaanchaab a se bala ale a yaali nama dii la ya.

⁹ Nama seba ti Nyønøwa Yeezu Kirisita ale jam niak ti dii ale jam a maari ti nna yegayega la. Wa jam chim ka jajak tama nyinj ayen ti tuesi wa ŋantanya.

¹⁰ M dek popola ale m yaalika ate maa weeni wienja de a sak ni. Diimwa, ni nina a jam muni kama ate ni jam piilim ni ŋantanya Titus pai te ka. Yøgyøgla de, ni tom dii ate ni piilim la a nueri. Nama le liŋ jam piilim poli dila nyeka.

¹¹ Ni tom dii ate ni piilim ayen ni tom la a nueri. Ni jam piilim di ale ka nin muni. Ni be diem basi ate ni nina muni ate ni tom ni le baga dii a tom la a nueri.

¹² Ni dan kasim a yaali nna yegayega ayen ni pai ni ŋantanya a te nuruba, Naawen le tuesi ni tiirimu. Wa niŋj karo ale ŋanta baai ate nin baga a te la. Wa niŋj boro ale ka ni le baga ŋanta baai a te la.

¹³ M kan yaali ayen m nyø ate ku tøa, a yaa se m nyø me ate ku chim moli a te baai ate ni a maari la.

¹⁴ Yøgyøgla de, ni ta ka ŋan borii. Dila ale soa ate ku nala ayen ni pai ni ŋantanya ba gela a maari baai ale a yaali ba la. Ba dan ta ŋanta piisi ate nama me a yaali, ba le maari ni kama. Ku dan nyø nna, ni ni ta soa ase chaab la.

¹⁵ Ba ŋmarisi Naawen gbanika po dila po dila po a weeni Naawen ale jam nyø dii a pai ŋandiinta a te wa nuruma dii po ate ba jam bo sagini po la, nuru waai ale nya yegayega

la a ḥmasi nya gaam taam ya, nuru waai me ale nya magi dek la an posim wa.

¹⁶ Ti a pak Naawen ayen Titus a jam pii ka nyij ayen wa maari ni a se tama ale jam pii nyij dii ayen ti maari ni la.

¹⁷ Mi le weeni Titus ayen wa ḥman pilim jam puusi ni la, wa sui a jam peenti kama. Wa jam a yaali ka nna yegayega ayen wa ḥman pilim jam ni jigi. Wa an jam poom a yaali ayen m weeni dila ale wa.

¹⁸ Ti a tom ka ti suoku wanyi ayen wa va wa a jam ni jigi. Yeezu ḥjaanviirima meena a te ti suoku dila ka zula yegayega, dii nyij la, wa sak nuruba yegayega Naawen wamaṣaṇa.

¹⁹ Ba lueri wa kama ayen wa ale tama a pai ni tiirintanja a ta chen̄ ga te Yeezu ḥjaanviirima baai ale bo tēj kaai ate ba a wi ayen Judia la. Nna le te ti Nyōnōwa ka zula, ate ku sak nuruba ayen ti a yaali ayen ti maari ba kama.

²⁰ Ti kan yaali ayen ti nyē wari ate waai a fobli ayen tama an pai tiirim a nyē wamaṇa.

²¹ Ti a yaali ayen ti nyē ka wari dii ale magsi ti Nyōnōwa ale nuruba niŋ la.

²² Ti a tom ka nuru wa choa, waai ale saa baye la, ate ba jam ni jigi. Wa va ale Titus ale ti suok kuṇkula a chen̄. Ti nyē wa nya kama dii choa ate ti yaa seba ayen wa pii ka nyij a yaali ayen wa maa maari ti ale ti tuimanja. Wa seba ayen m seba ni chak kama nalimnyiini. Dila ale soa ate wa pii nyij a yaali ayen wa gum chaab ale mbala a jam maa maari ni nalimnyiini.

²³ Titus ka waai ale a tom ale mi ate mi ale wa a maari nama meena. Kirisita bisaṇa ale a tu chaab jiga ṭogatoga la ale tom mbala bayewa. Ba be a te Kirisita ka zula.

²⁴ Ba dan jam ni jigi, ni tuesi ba abe ni basi ate ba seba ayen ni a yaali ba kama. Ni dan nyē dila, Kirisita bisaṇa ale a tu chaab la ale tom ba la, ale siak ayen ni sum ka

ba nuru baai ate ba ta kanjanta ba nyij la.

9

¹ Kuna magsi m ḥman ḥmarisi gbaŋ a te ni a weeni ni le ni a maari Naawen nuruma dii la.

² M seba ni ale a yaali ayen ni maari ba dii la. M weeni Yeezu ḥjaanviirima baai ale bo Masidoniya tējka po la, ayen ba suaataṇa nama baai ale bo tēj kaai ate ba a wi ayen Akaaya po la, a piilim ba cheesesika ka diimwa. Ba le jam wom ale ni pii nyij a yaali nna nyeka la, ba gela me a maa chaab a cheesi.

³ Yōgyōgla de, maa tom ti suaataṇa de ni jigi kama ayen ti kunkuulimaja a kan chim kinla. Alege ba ale ba jamka ale ni gomsi ayen ni maari.

⁴ Mi ale Masidoniya demma ba gela a dan jam nya ale nin nyē wariwari ya, ti le ta siaka ale ni dii la ale tagri chim ka chivie. Nama me le nya ka chivie nna yegayega.

⁵ Mi abe poli kama ayen ku magsi ka ti suaataṇa de mi niŋ a jam ni jigi a tuesi tiirim buui ate ni puulim la. M dan ga jam ale ni gomsi magsi a te ku sak ayen ba an fe ni kama alege ka ni dek yaalika.

⁶ Nama meena seba ayen kpaaro a dan bori magla, wa a che ka magla, alege wa dan bori yegayega wa a che ka yegayega.

⁷ Waai meena a te a magsi chaab ale wa dek popola. Wa kan te wa tiirim a se ku ka fifiok ayen wa te la. Wa be kan te abe wa ḥman pilim a ḥma wa dega. Naawen a yaali ka baai ale a te ale supeentik la.

⁸ Ni dan a nyē dila, Naawen le ḥman te ni kama a gum du ate ku zuak gaam ate ni kasim ta yegayega ni dek a be ni a te nuruba me.

⁹ Ba ḥmarisi Naawen gbaŋka po dila po, di la po a weeni ayen, "Naawen a te ḥjanjagsaṇa ḥanta ale ka wa dek yaalika.

Wa tuim maṇṣaṇa tuimanja ale kasim boro kama taam wuu."

¹⁰ Naawen ale a pai ḥjanbeeṇa a te kpaaroma ayen ba bori ḥa ate ba

nya ḥandiinta. Dila degadega ate wa le pai wa ḥantajan a te ni a gum du ate ni baga a maari ni vaanchaab.

¹¹ Wa kasim a yaali kama ayen ni pai ni ḥanboanni po baai ate wa te ni la a maari ni vaanchaab. Tama a dan pai ni tiirintajan a te baai ale a yaali ni la, ba le pak Naawen kama nama nyinj.

¹² Ni a maari ba kama ba ninam yegayegaka po ale ge ate ba me, a te Naawen pimpauk yegayega.

¹³ Ni dan a maari nna yegayega, ni a sak nuruba ayen nama a va ka Naawen wamanṣaṇa ḥaaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie nalimnyiini la. Ba le te Naawen zula yegayega, dii nyinj la, ni a maari ba kama ale nuru meena yegayega.

¹⁴ Ba le ta yaalika ale ni abe ba puusi te Naawen nama nyinj, dii nyinj la wa niaka yegayega ate wa pai sak ni la.

¹⁵ Naawen a pai wa biika a te ti kama. Wensie, nya ku de a gaam ka ḥanta meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni basi ate ti a te wa jiam.

10

¹ Ni ba gela a weeni chaab kama ayen mi dan bo ale ni m seba m dek yik kama, alege m dan yalima ale ni, mi a ḥamarisi ka wa pagrisa a te ni. Yeezu Kirisita a yaali kama ayen m seba m dek yik ale ni. Dila ale soa ate mi, Poɔl, a saalim ni yogyɔgla ayen,

² M dan jam ni jigi, ni kan ni fe mu ayen mi a biisi ka wa pagrisa a sak ni. M dan jam tu chaab ale baai ale a weeni ayen ti a va ka ti dek ḥan yaalik la, m le biisi ka wa pagrisa a sak ba.

³ Ku ka wensie ayen ti bo ka tɛnzuk, alege ti kan va ti dek ḥan yaalik a se tɛnzuk nuruma ale a va ba dek ḥan yaalik dii la.

⁴⁻⁵ Nanta baai ate tama a pai a nyε ti kpaliŋka la daa tɛnzuk ḥanta alege ka Naawen ale a te ḥanta bala, bala abe le wa pagrimu ate ti pai a kaasi ḥan pagrisa meena. Ti pai kama a kaasi nampaga ale kanjanta nyeka meena ale a kasi nuruba ate

ba kan seba Naawen la. Alege a yik ba popolaŋa ate ba a zuli Yeezu Kirisita.

⁶ Ti a poli kama ayen ti dan jam ni jigi, nama meena le kasim a va ka Yeezu Kirisita nalimnyiini. Ti dan jam nya ale ba gela a kan va wa nalimnyiini, ti le waali ba kama.

⁷ Ni ba gela a nya ka ti nimbidaasa po nyiini, alege kan nya ti suniima po. Ni ba gela a poli ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni? Ni be maari poli ayen wa soa tama me a se ka wa le soa nama me dii la.

⁸ Ti Nyɔnɔwa ale pai wa pagrimu a te ti ayen ti a maari ni abe ti kan a te ni waalika. Ti dan poom ta kanjanta ku de nyinj chivie a kan yik ti.

⁹ Ti kan yaali ayen ku nyε ase ti a nyigsi ni kama ale ti gbaŋsaṇa la.

¹⁰ Nuru waai ale weeni ayen m dan yalima ale ni m gbaŋsaṇa a sueri ale ka wa pagrisa alege m dan bo ale ni m ka wariya m abe kan biisi wa pagrisa.

¹¹ Nuru baai ale a weeni nna la, mi a yaali kama ayen ba seba ayen m dan jam ni jigi, m le pai ka m gbaŋsaṇa po wa pagrisa a biisi sak ni.

¹² Tama kan pai ti dek a magsi chaab ale baai ale a poli ayen ba ka nuru kpeenta la. Nuruma de ka betta. Ba dueni ka ba dek sinsaga a yaa pai ba dek a magsi chaab ale ba sinsanŋa alege pai ḥaa a bo ba dek buusa.

¹³ Tama kunkuulimaŋa a kan ḥmasi gaam a taamu. Ti a kuulim ka Naawen ale te ti tuim ḥaaai ayen ti tom la nyinj. Ku de be maa gum ka nama ale nya varibasika ti tuimaŋa nyinj la.

¹⁴ Ti be kan kuulim gaam a taam dula ti poom biisi Yeezu Kirisita wie a sak ni kama.

¹⁵ Tama kan kuulim nuruba tuima nyinj ase ka tama ale tom la. Alege tama yiilaŋa ale, ni le ta siaka ale wa ate nama ale tama tuimaŋa a piisi a gum du.

¹⁶ Nama meena dan a va dila, tama ale nama le baga a tu chaab a

mooli sak satenj sii ale moata nama la Naawen wamañsaña. Ti dan nyę dila, waai a kan baga weeni ayen ti a yaali kama ayen ti nya nyuenta nuruba tuima nyiŋ.

¹⁷ Ba ḥamarisi Naawen gbanka po dila po, dila po ayen, "Ni kan a yaali yue a te ni dek ni tuima nyiŋ. Ni a yaali yue ale ti Nyōnōwa ale nyę dii la."

¹⁸ Ni dan poom weeni ayen nama ka nuru mañsa ku ka kiri ya, ka Nyōnōwa a nin weeni ayen ni ka nuru mañsa.

11

¹ Yōgyōgla de, mi a yaali ayen m ḥamarisi ka m dek wie gbanka de po. Ni ba gela a poli kama ayen m biika ka kiri ya. Ni be ta chichiiba nna magla ale mu.

² Mi a yaali ni ka nna yegayega a se Naawen ale a yaali ni dii la. Ni a nyę se ka nipokbili ale kan diem nidča la ate m puulim ayen m pai wa a te nuru yeŋ nyiini, wala abe le Yeezu Kirisita.

³ Alege yōgyōgla de mi a chali ka yōgsum Sitaana ale paasi yik ni popola ase wa le jam paasi līv dii la, a chali yōgsum me ni ale tagri ni popolanya a basi Yeezu Kirisita va ka.

⁴ Tama a biisi ka Yeezu wie a sak ni ate ni ta siaka ale ti biika ale tuesi Naawen Chiika. Alege ni basi kama ate nuruba gela a biisi biik a te ni. Ni be gomsi ni dek kama a siak ba biika ale tuesi chiik yon.

⁵ Ni a poli kama ayen sagrōma de a gaam mi kama. Mi be kan siak a te ni.

⁶ Ku ka wensie ayen mi an baga a biisi nalimnyiini nuruba niŋ, alege m kan kpeeri yam. Daa meena mi a nyę kama ate ku sak ni ayen nyaku de ka wensie.

⁷ M le liŋ jam bo ale ni ate m jam sak ni Naawen wamañsaña la, mi an jam yaali tutuna ku nyiŋ. Mi yik m dek kama nama nyiŋ ayen ni chim nuru kpeenta. Dila an jam magsi ya?

⁸ Ni basi ate m weeni a sak ni ku ale jam ka dii la. Mi ale jam bo ale

ni la, nuru baai ale jam bo niŋniŋ la, ba gela a jam pai tiirinta a te mi, ate ku a nyę nna se mi a zu ba kama a tom a te nama la.

⁹ Dai yeŋ po ate mi ligra a yaa nueri, alege mi an jam begi ni ayen ni maari mu. M suaataŋa baai ale bo Masidoniya tēŋka po la, a jam pai ḥanta baai meena ate mi jam a yaali la, a ta jam te mu. M jam kpesi ka m dek ayen m kan jam a yaali ayen ni a nya m zuwa. Ku le chim ka nna chum dii po me.

¹⁰ Mi a weeni ni ka wensie, dii nyiŋ la Yeezu Kirisita a bo ka m sunum po. Baai meena ale bo Akaaya la, le wom ayen daa nama ale a nya mi zuwa.

¹¹ Nama a poli ayen m kan yaali ni kama ale soa ate m yaa m nyę nna ya? Naawen seba ayen mi a yaali ni ka nna yegayega.

¹² M kan tagri m ni a nyę dii nna la, ate sagrōma de a nya siuk a weeni ayen ba tuimaŋa ale tama tuimaŋa ka bunyi.

¹³ Ba daa Naawen wensie tuimtomdoba. Ba ka velinvendisa, dii nyiŋ la ba a paasi ni kama ayen ba sinsaŋja ale tama sinsaŋja ka bunyi. Ba tagri ka ba dek ayen ni poli ayen Yeezu Kirisita ale tom ba ni jigi.

¹⁴ Sitaana me a baga a tagri wa dek kama, ate nuruba poli ayen wa ka Naawen sabiiloma baai ale a nyagisi la wanyi.

¹⁵ Sitaana a be dan baga a nyę dila, kuna tōa ate wa tomteerōma a tagri ba dek, ate ni a poli ayen ba ka Naawen tomteerōba. Naawen a dan jam ayen wa bo ba buusa, wa le nya ba kaasunku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya.

¹⁶ M poom ḥamarisi a weeni ayen ni ba gela a poli kama ayen yam ka m biika po. M be ḥaman diem a saalim ni kama ayen ni ta chichiiba ale mu. Yōgyōgla de, ni basi ate mi me a yaali yue magla a te m dek.

¹⁷ Ti Nyōnōwa an jam sak ti ayen ti a yaali yue a te ti dega. Ka betta

nyiini ale a nyε dila.

¹⁸ Sagrōma de a va ka ba dek ηjan yaalik ale a yaali yue me a te ba dek. Dila ale soa ate mi me a yaali yue a te m dek.

¹⁹ Ni a poli kama ayen ni ta ka yam nna yegayega, alege ni kan beni ale a wom betta sinsanja de.

²⁰ Ni basi kama ate nuruma de a nyε ni se yom la, ale a nyε a de ale a zu ni ale a fobi ni.

²¹ Mi a chali chivie kama ale m le weeni ayen ti wobsa ale dila nyeka.

Ba daa kuulim mi me baga a kuulim kama alege ku la ka betta.

²² Ba ka Juuba? Mi me ka Juu. Ba ka Izirali demma? Mi me ka Izirali deno. Ba ka nuru waai ate ba a wi ayen Abraham la, ηaañbisa? Mi me ka ba wanyi po.

²³ Ba a weeni nama kama ayen ba ka Yeezu Kirisita Tomteerøba? Ni le poli kama ayen mi a yesim kama, alege mi a yaali ayen m weeni ni kama ayen mi ka wa tomteero nalimnyiini a gaam ba meena. Mi tom tuima ka nna yegayega a te wa. Nuruba a jam yik mi a lik ate ku paari ka dii choa, ale pai fiñsa a miiri mu. M be jam tali ka maga ate m kpi. M gaam ba kama yegayega ale wienja de meena.

²⁴ Juuma a jam pai fiñsa a miiri mi ka pisita ale neok. Ba nyε nna a paari ka ku noai bunu.

²⁵ Nuruba me a jam pai doa a nak mu ka buta. Nuruba me a jam pai tintana a yuk mu. Ba jam nyε nna ka bunyi. M be jam jo ηaarunta po me ate viok kpionj jam fuk a yaa chiak ti a ta jueli pina zuima ate ηaaruntaña a yaa kaasi. Nya ku de a saa ka buta. Dan di dai, ate mi jam wari nyakpeemu po yok ale kantueñ meena.

²⁶ Mi le kasim jam cheñ jiga tøgatøga la, m jam cheñ jigi baata ka nna yegayega. Mi jam lo bela a jueli kama. Bela ηaañ nyaata ale jam sueri ηa a waan̄ teñka meena. Nuruba a jam daani mu nalimnyiini ayen ba zu m ηantaña ale pagrim. Juuma ale baai ale kan daa Juuma

la, a basi kama ate mi nya ninam nna yegayega. Baai dek me ate mi jam poli ayen ba ka m døaba la, a jam basi mi kama. Mi cheñ sateñ sii ale jigi ηaañ ale nya tii ate yøgsum yegayega a boro la kama.

²⁷ M jam tom ka nna yegayega a ga gaam taam, ale ge jam basi m goom me ate ku paari diichoa. Nyanyuila ale kom a jam yik mu me. M be jam ka gatta me a piisi ya. Daa meena m jam ka vuusum jigiyā m be ka ηandiinta me.

²⁸ Wie ηa chaab a boro kama ate mi an weeni a sak ni. Mi le kasim jam a yaali dii yegayega la ale, Yeezu ηaan̄viirima le va wa nalimnyiini.

²⁹ Waai a dan ka a va wa nalimnyiini, ku a daani mu kama. Waai a daa tom tuimbaata, m sui ale kasim a kaasi ale nuru bala chaab.

³⁰ Mi dan poom a kuulim, mi a kuulim wa ηaañ ale a sak ayen mi wobsa la nyij.

³¹ Naawen waai ale ka ti Nyɔñøwa Yeezu ko la, a seba kama ayen m daa velinvendika. Ni basi ate ti a te wa pimpaauk taam wuu.

³² Mi le jam bo sateñ kaai ate ba a wi ayen Damasikus la, demma gominawa ate wa jam tom a te Aretas la, a jam tom wa sojima kama a weeni ba ayen ba zaani juijui meena ate nuruba a va a jo ale a nyini teñka po a nyini la, ate ba baga nya mu a yik mu.

³³ Alege m døama a jam maari mu. Ba jam pai mu kama a nyø busik po a yaa pai miik a bobbi busika a yaa basi ate m kali ka po ate ba zagri ka a ta va siaka ate ba se gilim teñka la ate m siñ teñ. Mi le ga siñ teñ nueri la, m jam chali be kama, ate gominawa an ηman jam nya mu a yik ya.

12

¹ Ku magsi ka m le kuulim alege kunkuulimanja ka maarika. Alege m le weeni Nyɔñøwa ale pai wie ηaañ meena a sak mu la.

² Bena pi ale ηanaansi ale ga taam la, Naawen a jam lueri nuru wanyi

a ta jueli ga jo wenŋmazuk ku po. M ze a se dila sum nyε kama yaase ku jam a nyε se ka Naawen ale pai a sak wa la. Naawen nyiini ale jam seba dila.

³ Ni basi ate m ŋman weeni ni ayen Naawen ale jam lueri wa a yaa pai wa a ta jueli a ga jo wa jigi naluŋku po. Wala nyiini ale seba a se ku sum jam nyε kama yaa, ku jam nyε se ka Naawen ale pai a sak wa la.

⁴ Wa ale jam ga jo dula la, wa jam wom ka wie, ŋaai ale chim wakperikaliisa ate wa an baga a weeni.

⁵ Ku magsi ka m ti a kuulim nuruwa de nyiŋ, alege daa m dek nyiŋja. M din bula a yaali kama ayen m weeni m wobsa dii la.

⁶ M dan weeni ni le ka dii la, ni kan ni a weeni ayen yam ka m ni a biisi dii la po. Mi a weeni ni ka wensie. M kan yaali ayen nuruba seba ayen m ka nuru kpion a gaam ba, dii nyiŋ la Naawen ale nyε dii a te mu la. Mi a yaali kama ayen ba bo mi buusa m tuimaŋa ale wienja nyiŋ.

⁷ Naawen an jam a yaali ayen m ta kanjanta wa le basi ate m wom bikperikaliika la nyiŋja. Dila ale soa ate wa yaa pai tuem a te mu ate m nyiŋka a kasim a dom daa meena. Ku a nyε ka Sitaana ale a nak mu la.

⁸ Mi jam salim ti Nyɔnɔwa ka buta wanni de nyiŋ ayen wa nyε ate tuemu basi mu.

⁹ Alege wa weeni mu ayen, "Mi niaka ale a magsi fu. Dii po ate fi wobsa la, mi pagrimu zuak kama nna yegayega a bo fi jigi." Dila la mi sui peenti kama ale m nin ta kanjanta m wobsumu nyiŋ. Dila nyiŋ m seba kama ayen Yeezu Kirisita pagrimu a lik mu kama.

¹⁰ Nuruba a dan basi ate mi a nya ninam, ale ge a daani mu nna yegayega, Yeezu Kirisita nyiŋ, alege m ka m dek pagrim la, m sui peenti kama.

¹¹ Ni daani mu kama dila ale soa ate mi a ŋmarisi nna ase m ka beruk la a te ni. Ka boan nyiŋ ate ni ba gela

a kan te mu zula? M dek pagrimu ka pagrim kayiok, alege m kan va sagrōma de baai ale a velim ate ni a poli ayen ba ka tuimtomdɔba a gaam mi la.

¹² M le jam bo dula ale ni la, ni jam ka chichama a se mi ka Naawen wensie tuimtomdɔ. Wa jam a maari mu kama ate mi a tom tuim kperikaliisa nna yegayega ale chichiiba a te ni.

¹³ Mi nyε ni kaasi kama alege an nyε Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo jigi ŋa chaab la, kaasi ya. M dan poom nyε wari ka m le kan weeni ayen ni maari mu la. Ku be dan kan dila ni vonj a te mu.

¹⁴ M dan jam ni jigi ku yaa nyε ka m nantuok noai buta. M dan jam tu ni, m kan yaali ayen ni pai jaab a te mu. Mi a yaali ka ni dek daa ni ligra. Ni a nyε se ka m bisa la. Bimbaansa kan nya ba nyam zuwa, alege ka ba nyamma ale a nya ba zuk.

¹⁵ M gomsi kama ale supeentik ayen m kaasi jaab buui meena ale m ta la ale dek me meena ate m baga a maari ni. Mi a yaali nama kama, alege nama a kan yaali mi.

¹⁶ Nama dek seba chak kama ayen dii po ate m jam bo ale ni la, mi an nya nama ayen ni Maari mu. Nuru waai ale ayen mi a velim kama ale a paasi ni.

¹⁷ M vari ka ni ŋanta ale ni tom baai ni jigi la.

¹⁸ M jam saalim Titus kama ayen wa jam ni jigi. Wa le jam siak la, m jam tom ka wala ale ti suoku wanyi ni jigi. Titus jam vari ni ŋanta kama? Nama ze ayen Titus ale mi suniimaja ale a poli dii la ka bunyi?

¹⁹ Nama a poli kama ayen tama a yaali ka yue gbaŋka de po? Dila daa wensie Naawen ale soa ti ate ti ŋmarisi wie ŋaai ate Yeezu Kirisita a jam pai a te ti la. M dek dɔaba, ti tuimaŋa meena le maari ni kama.

²⁰ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, ni kan ni a nyε dii ate mi a yaali ayen ni a nyε la. Nama me a kan yaali mi ale a nyε dii la. Mi a

poli kama ayen ni ale kasim a nak ka nampaga ale chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ta sue ale chaab, ale a ta butuem, ale a le chaab, ale a bobri, ale a ta kanjanta ale a zeri ni kpanŋa noa.

²¹ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, Naawen le basi ate m yik m dek ni nyin. M sui le kaasi kama, dii nyin la ni yegayega a kan yaali ayen ni basi ni kabonja tuimaŋa ale ni nipoŋkyaalik ale nidoayaalik tuimaŋa, ale ni tuim dantisanja yegayega ka abe ba.

13

¹ M yaa cheena ni jigi nna a nyeka buta. Ni a teeri dii ate ba ŋmarisi Naawen Gbanja po dila po, dila po ayen, "Fi dan a yaali ayen fi biisi gaam nuru waai, ku a fe kama ayen fi ta nuruba baye a yaa se nuruba bata ate ba chim fi seeroba."

² Dii po ate m jam ni jigi a nyę buyewa la, m jam kaam nama baai ale a tom tuimbaata la kama. Alege yɔgyɔglə de ate m yalima ale ni la, m diem a kaam ni kama ale waai meena me. M boro a gomsi kama ayen m jam te ni waalika yegayega.

³ M dan jam ni jigi ni le seba nalimnyiini ayen Yeezu Kirisita a va mi nyin biisi a te ni. Dila la m dan jam te ni waalika ni ale seba ayen mi an wobsa alege ka Yeezu Kirisita ale a sak wa pagrimu ni sunsunj.

⁴ Ba le jam yik wa a kpi jabarimu nyin ayen wa kpi la, wa jam ka pagrim. Alege yɔgyɔglə de wa ŋman vua kama, dii nyin la Naawen pagrimu nyin ate wa nak wa a yiti kum po. Tama ale wa ale ka bunyi la nyin ate ti wobsa, alege tama ale nama ale ka bunyi la ti le maa chaab a nya pagrim buui ale basi ate wa vua la.

⁵ Ni a nyę ni dek a nya a se ni ta siaka ale Yeezu Kirisita nalimnyiini ya. Nama seba ayen wa bo ka ni suniimana po, ni be dan kan ta wa suniima po ni be an tagri ya.

⁶ Mi seba kama, ayen nama me dek seba kama ayen wa bo ti suniimana po.

⁷ Ti a puusi a te ka Naawen ayen ni ka a tom dii ale kan nala la, daa ti sak ayen ti baga wamanja kasim a nyę alege ni a tom a magsi ase tama a nin poom nyę wie a kpeeri.

⁸ Ti kan baga a nyę wari a kaasi Naawen wensieŋa alege ti a nyę a magsi chaab ale ka wa wensieŋa.

⁹ Nama a dan poom pagra alege tama a wobsa, ti sue peenti kama dila nyin. Ti be a puusi kama ayen ni chiib za ale pagrim.

¹⁰ M ni kan bo ale ni la ale soa ale m ŋmarisi gbanja de a te ni ayen ni tagri, ate m dan jam abe m kan te ni waalika ale Nyɔnɔwa pagrimu ate wa a te mu la. Wa pai pagrimu de a te mu kama ayen m maari ni daa ayen m kaasi ni.

¹¹ Ti suaata, yɔgyɔglə de, ti a yaali ayen ti ŋmarisi ti gbanja a kpeglelimka dela. M weeni ni kama ayen ni gomsi wie ŋaai ale kan yuarisi la a magsi. Ni ta noai yen ale chaab, abe ni boro ale suyɔgini. Naawen waai ale a yaali ni la ale a basi ate ni a boro ale suyɔgini la, le maari ni ate ni nyę wienja de.

¹² Ni a puusi chaab nalimnyiini a te ti.

¹³ Naawen nuruma meena a puusi ni.

¹⁴ Naawen waai ale yaali ni la, ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale a niak la, ale Naawen Chiika waai ale a nyę ate ni a ta noai yen ale chaab la, a bo ale ni meena.

Pooł Gbañka Ate Wa Nmarisi A Te GALATIA DEMMA La

¹ Mi Pooł ka tuimtomdø a nmarisi gbañka de a te ni. Daa nuruba ale lueri mi ayen m chim tuimtomdø alege ka Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen waai ale nak wa kum po a yiti la, ale maa chaab a lueri mu.

² Mi ale m Kirisita bisa suaata tii meena ale bo dela la a maa chaab a puusi Kirisita bisaña ale a tu chaab tøgatøga a bo Galatia.

³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyonøwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyøgini.

⁴ Yeezu Kirisita a jam va ka ti Kowa Naawen yaalika a yaa kpi tama nyiñ ayen wa vari ti tønka biemu po a basi.

⁵ Ni basi ate ti a te Naawen waai ale ta zula yegayega taam wuu la, pimpauk dila nyiñ. Ku be nyø dila.

⁶ Ni basi ate ku cha mu ka nna yegayega dii nyiñ la, ku an bula beniya alege ate ni zeri Naawen ya, waai ale va Yeezu Kirisita niauñku nyiñ a wi ni ayen ni jam va wa la. Ni nyø dila kama alege yaa deri tagri ni popolaña a yaa nman va sisaga ña chaab.

⁷ Nuruba ba gela tagri Naawen wamañsaña ñaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la kama ale ge a kasim a daani ni. Ni basi ate m sum weeni a sak ni ayen Naawen sinsanña ka bunyi nyiini, wamañsaña de chaab a nman ka jigya.

⁸ Ku daam dan poom ka Naawen sabiiloma ale nyini wenñmazuk a siñ, a yaase tama dek daam dan poom jam sak ni tuntomiñ kaai ale kan a nyø ase Naawen wamañsaña ate tama a linj jam sak ni la, waai a dan nyø dila, Naawen le waali kula nyonøwa kama.

⁹ M poom linj weeni ni nyaku de kama. Yøgøgla de m le weeni ni ayen waai a dan sak ni wie ñaai ale

kan a nyø ase Naawen wamañsaña ate nama a jam wom ale siak ayen ka wensie la, Naawen le waali kula nyonøwa kama.

¹⁰ Nama a poli ayen mi a yaali ayen m nyø ate ka nuruba te mu pimpauwa? Aaya, mi a yaali ayen m peenti ka Naawen nyiini sui. M daam dan a yaali ayen m peenti ka nuruba sue, m te kan baga chim Yeezu Kirisita tomteero.

¹¹ M suaata, mi a yaali ayen m weeni sak ni kama ayen Naawen wamañsaña ate m linj jam sak ni la, ña an nyini daa nurubiik jigi ya.

¹² M be an tuesi ña daa nuru jigi, ka Yeezu Kirisita dek ale jam a pa ña a sak mu.

¹³ Nama dek seba ayen dii po, ate mi jam va Juuma siuku la, m jam te Yeezu ñaanjviirima waalika ka nna yegayega. M jam ka jiirim ale ba. M jam a yaali kama ayen m kaasi ba meena.

¹⁴ Mi jam va Juuma siuku nalimnyiini kama a poom gaam m vaanchaama. Mi nina jam muna ka nna yegayega me ayen m va ti kokpiensaña siuku.

¹⁵ Alege Naawen jam va ka niauñ nyiñ lueri mi ayen m chim wa tomteero. Wa lueri mi kama ale ba an diem poom biak mu. Dii po ate wa sui yaa jam peenti la,

¹⁶ wa yaa basi ayen m seba wa biika Yeezu, ate mi a sak baai ale kan daa Juuba la wa wamañsaña. Mi an jam bek daa waai ya ayen kula nyonøwa sak mu m le m nyø dii la,

¹⁷ m be an jam chenj Jerusalem tønka me ayen m ga baai ale linj chim tuimtomdøba ale ge mi la. Alege mi deri jam chenj ka Arabia tønka ale ge yaa pilim ñmani Damasikus tønka.

¹⁸ Bena ñata ale taam la, ate m yaa jam chenj Jerusalem ayen m nya Piita. M jam goa ale wa ka da pi ale ñanu.

¹⁹ Mi an jam nya tuimtomdøma waaiya, ku jam ka Jeemsi nyiini ate m nya. Jeemsi ale Nyonø Yeezu jam ka suaata.

²⁰ Wie ɳaai meena ate mi ɳmarisi
nyo gbaŋka de po la, ka wensie.
Naawen seba m kan velim.

²¹ Mi ale jam basi Jerusalem la, m
jam nyeem gilim Siriya ale Silisiya
teŋsanja ka meena.

²² Dila powa, Judia Kirisita bisaŋa
ale a tu chaab la a diem jam ze mi.

²³ Ba jam wom ka nuruba ale ti an
jam a biisi mi wie. Ba jam weeni
kama ayen, ka mi ale jam a te ba
waalika la alege, mi dek yɔgyɔgla ale
la a yaa ɳman a sak nuruba ayen ba
ta siaka ale Yeezu Kirisita. Sinsaŋja
de abe ale wa jam piilim a nyɛ ayen
wa kaasi ɳa la.

²⁴ Ba ale jam wom dila la, ba yaa
jam a te Naawen pimpauk mi nyinj.

2

¹ Mi ale jam liŋ chen̄ Jerusalem
bena pi ale ɳanaansi ale taam la,
mi jam pilim ɳman chen̄ Jerusalem
kama. M jam va ka Banabas ale
Titus a chen̄.

² Naawen dek ale jam weeni sak
mu ayen m cheŋ dula. Tama ale
Yeezu ɳaaŋviirima ale jam bo dula
la, kpaŋŋa nyiini ale jam tu chaab
ate mi weeni sak ba m le sak baai
ale kan daa Juuba la Naawen
wamaŋsanja. M jam kan yaali ayen ba
poli ayen tuim ɳaai ate m jam a tom
a te Naawen la ka tuim kayaata.

³ Titus waai ale jam maa va mi la,
a jam ka Girik deno, alege ba an fe
wa ayen wa gebi wa yoani ate ku sak
ayen wa sum ka Juu.

⁴ Nuruba ba gela baai ale jam a
weeni ayen ba ka Yeezu ɳaaŋviiriba
la, a jam a yaali kama ayen wa gebi
wa yoani, alege ba jam a velim kama
ayen ba ka Yeezu ɳaaŋviiriba. Ba
jam suk kama a maa jo tama po ayen
ba nya ti le ti nyɛ dii a ta noai yen̄ ale
Yeezu ate ti chim bunyi la. Ba jam
a yaali kama ayen ba nyɛ ate tama
chim ase yom la.

⁵ Alege tama ale jam a yaali ayen
ti nyɛ ate Naawen wamaŋsanja wen-
sienja a boro a te ni la, ti an jam bula
siak a te ba ale fiifiik me la.

⁶ Alege baai ale jam a poli ayen ba
ka kpaga la, ba an jam nya wari dii
dek chekki ale ka venta a bo Naawen
wamaŋsanja ate mi jam sak la po.
Ba an weeni wari dii ale ka di tɔga
a chim wapaali la a sak mi. Ba ka
kpaga yaa ba daa kpaga mi an nya
wari dii ale ka di tɔga wanni de po
la. Dii nyinj la, Naawen an va daa
nuru peelim nyeka a bo wa buusa.

⁷ Alege kpaŋŋa de nya kama ale
Naawen pa tuini de a te mi ayen mi
a sak nuru baai ale kan daa Juuba la
wa wamaŋsanja, ase wa ale basi ate
Piita a sak Juuma wamaŋsanja de la.

⁸ Dii nyinj la, Naawen jam pa wa
pagrimu a te mi kama ayen m chim
wa tuimtomdɔ a sak nuru baai ale
kan daa Juuba la ase wa ale basi ate
Piita me a sak baai ale ka Juuba la.

⁹ Jeemsi ale Piita ale Jɔɔn baai ate
mi jam a poli ayen bala ale kpaŋŋa
la, a jam miŋ kama ayen ka Naawen
ale pa tuini de a te mi. Dila nyinj, ba
yaa jam diak Banabas ale mi nisima
ayen ku sak ayen ti meena a tom ka
tuin yen̄ka. Ti meena yaa jam siak
ayen Banabas ale mi a maa chaab
boro ale nuru baai ale kan daa Juuba
la a tom ti tuimaŋja abe ba me bo ale
Juuma a tom ale ba me.

¹⁰ Jeemsi ale Piita ale Jɔɔn ale jam
weeni wari dii ate mi potim a yaali
ayen m nyɛ la ale, ayen ti a teeri
ɳanjagsanja ale maa boro ale ba
Jerusalem teŋka la.

¹¹ Daa maga ale taam la, ate Piita
yaa jam Antiock. Dula jigini, mi
jam tɔarin̄ wa kama wa Kirisita bisa
chaama niŋ dii nyinj la, wa sum jam
kaasi kama. Wa jam nyɛ ka dii ale
kan nala la nuruma niŋ.

¹² Piita deri poom jam de
ɳandiintanja kama ale baai ale kan
daa Juuba la alege ate nuru baai ale
jam bo ale Jeemsi la, a yaa jam a
paari. Nuruma ale jam a paari la,
Piita yaa deri basi deka ale nuruma
dii nyinj la, wa jam a chali ka yɔgsum
ale baai ale jam maa siak ayen baai
ale kan daa Juuba la a gebi ba yuaŋa
la.

¹³ Kirisita bisaña baai ale jam ka Juuba la, bala me yaa deri maa pa ba dek a gum chaab ale Piita a nyε ase Piita. Yøgsum ale jam ta ba ale soa ate ba jam a nyε dila. Banabas, waai ale ka wa dek la, a jam maa va ba yøgsum nyeka kama a yaa pa wa dek a gum ba po.

¹⁴ Mi ale nya ale ba kan va Naawen wamañsaña ale a sak ti wensie ɳaai la, mi yaa weeni Piita ba meena niŋ ayen, "Fi Piita, ka Juu alege fi boka ale fi nyeka a nyε ase ka baai ale kan daa Juuba la. Ka boa ale soa ate fi a yaali ayen fi fe nuru baai ale kan daa Juuba la? Ka boa me abe ale soa ate fi pii niŋ a nyε ayen fi fe baai ale kan daa Juuba la ayen ba basi ate ba nyeka a nyε ase baai ale ka Juuba la nyeka?"

¹⁵ Wensie, tama dek potim ka Juuba. Ti daa baai ale kan daa Juuba ate ba a wi ba ayen wabanyeerisa la.

¹⁶ Alege tama seba kama ayen ka siaka nyini ale Yeezu Kirisita ale basi ate nuru a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen jigi. Ku daa ayen ka fi ale a nyε tama Juuma Sinsaŋja ale a weeni dii la nyiini. Tama me abe sum siak kama a te Yeezu Kirisita ayen ku basi ate ti chim wayɔrisima nyam Naawen jigi ti siaka nyiŋ. Ku daa ayen ti a nyε a va ka Sinsaŋja ale a weeni dii la, dii niŋ la, waai karo a chim wayɔrisima nyono Naawen jigi Sinsaŋja vaka nyini nyiŋa.

¹⁷ Ku be dan ka wensie ayen tama baai ale a gisi siuk kuui ale ku basi ate ti chim wayɔrisima nyam Naawen jigi ase tama ale Yeezu Kirisita a nin ka bunyi la, ti diem a nya ti dek ase ka wabanyeerisa ase baai ale kan daa Juuba ale ka dii la. Nyaku de be a sak kama ayen ka Yeezu ale soa ate tama a tom wabaata? Aaya, siuk karo ate Yeezu nyε dila.

¹⁸ Ase mi a dan weeni ayen sinsaŋja a kan basi ate ti a chim wayɔrisima nyamma, ka boa ale soa ate mi ɳman a va Sinsaŋja. Mi a

dan nyε dila mi a nyε a kaasi ka Sinsaŋja.

¹⁹ Sinsak ɳala degadega abe ale ɳman basi ate mi seba ayen mi kpi kama dii niŋ la, m le kan va ɳa ale a weeni dii la niŋ. Dila niŋ abe ale soa ate mi ɳman ka siaka ale ɳa. Dila abe basi kama ate m boro a te Naawen. Dii po ate nuruba yik Yeezu Kirisita kpi jabarim niŋ la, ku a nyε a ase ba jam maa kpi mi me kama ate ti yaa maa chaab kpi la.

²⁰ Dila abe ale soa ate mi dek an ɳman vua m dek niŋ la. Nyuvuri dii ate mi ta tɛŋzuk de yøgyøgla la, ka Yeezu Kirisita vummu ale bo m po. M vua kama dii niŋ la, m ta siaka ale Naawen Biika waai ale ta yaalika ale mi a yaa jogi wa nyuvunni mi niŋ la kama.

²¹ M zeri kama ayen mi kan ɳman a weeni ayen mi kan yaali Naawen niauŋku. Alege waai a dan poli ayen ka sinsaŋja niŋ ale soa ate wa chim wayɔrisima nyɔnɔ, dila a sak kama ayen Yeezu Kirisita kpi ka kinla niŋ.

3

¹ Nama Galatia demma ka betta. Ka wana ale pa wa pagrim a te nama ayen ni basi Naawen wensiuku vaka? Tama an nyini peelim a sak ni Yeezu ale kpi wa jabarimu niŋ dii la? Nama be an jam siak kama ayen ti wieŋa ka wensie?

² Mi a yaali ayen m bek ni ka wayer dekki. Naawen ale jam pa wa Chiika a te ni la, ni jam baga va Moosis Sinsaŋja a nueri nalimnyiini, yaase ni jam wom wa wamañsaña ale ge ta siaka ale ɳa?

³ Ni ka betta yegayega. Ni liŋ va ka Naawen Chiika pagrimu, alege yøgyøgla ni a yaali kama ayen ni pa ni dek pagrim a ga nueri.

⁴ Wakperikaliik tanjaŋa nna yegayega ale nyε ni jigi. Nama dek abe a poli ayen ɳa nyε ka kayiok nyiŋa? Ni kan basi ate ɳa chim wakayaata a te ni.

5 Naawen ale jam pa wa Chiika tom wakperikaliisa a te ni la, wa jam nye dila ayen ka ku sak ayen ka ni ale a va Moosis Sinsanŋja nalinmyiini la nyiŋ? Aaya, ku ka ni ale wom wa wamaŋsaŋa ale ta siaka ale ḥa la nyiŋ.

6 Ba ḥamarisi Naawen gbaŋka a magsi chaab ale Juuma kokpienka waai ate ba jam a wi ayen Abraham la. Ba ḥamarisi weeni ayen, "Wa jam ta siaka ale Naawen kama. Dila ale soa ate Naawen an ḥman jam nya wa kaasunku."

7 Dila nyiŋ, ku a fe kama ayen ni miŋ chak baai ale ta siaka ale Naawen la, bala ale sum ka Abraham ḥaaŋbisa.

8 Ba jam ḥamarisi Naawen Gbaŋka po ayen chum dii po ku le jam chim ka nuruba siaka ale wa nyiŋ ale ku basi ate Naawen nya baai ale kan daa Juuba la ayen ba ka wayɔrisima nyam. Gbaŋka de po ba ḥman pilim ḥamarisi ayen Naawen jam weeni Abraham ayen, "Ka fi nyiŋ ate m le nye wamaŋsa nalinmyiini a te nurubiik meena ale bo tɛŋzuk de la."

9 Dila nyiŋ la, ase Abraham ale jam ta siaka dii a nya niaka la, siuk kula po me, Naawen a niak waai meena ale ta siaka ale wa la kama ase Abraham la.

10 Alege nuru baai meena ale a va Moosis Sinsanŋja nyiini ate wa pa te Juuma la ale ge a poli ayen ḥa le ḥa basi ate ba chim wayɔrisima nyam Naawen niŋ la, Naawen buusaŋa a cheena ba zuk kama. Dii nyiŋ la, ba a ḥamarisi Naawen Gbaŋka po ayen, "Waai meena ale kan a nye sinsanŋja ale a weeni dii meena la, Naawen buusaŋa a cheena bala zuk kama."

11 Alege yɔgɔgla de ti yaa seba kama ayen nuru karo a kasim va sinsanŋja a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen jigi dii nyiŋ la, ba ḥamarisi wa Gbaŋka po ayen, "Nuru waai ale ta siaka ale Naawen nyiini la, wala choa a le wa ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

12 Alege wannı ale ka dii la, sinsanŋja ka wari a nye ale waai a nin ta siaka ale Naawen ya. Alege ku goanti a nye ase ka ba ale ḥmarisi Naawen Gbaŋka po dii ayen, "Waai ale a nye sinsanŋja ale weeni dii la, ale a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

13 Moosis sinsanŋja a weeni kama ayen, "Waai ate ba yik wa a kpi maŋ tiib nyiŋ la, Naawen ale waali kula nyɔnɔwa kama." Alege Yeezu Kirisita a tuesi waalika de a nam te ti ale vari ti basi waalika de ate Moosis Sinsanŋja ta a jam ti jigi la.

14 Yeezu Kirisita be nye dila kama ayen baai ale kan daa Juuba la a maa nya niak kaai ate Naawen puulim ayen wa le nye te Abraham la ayen ti siaka nyiŋ ti le nya Naawen Chiika ate Naawen puulim ayen wa le te la.

15 M suaata ni basi ate m pa tɛŋzuk de wari a magsi nyaku ate ni miŋ ku kiri chak. Ase nuruba baye a nin nye noayerŋ a magsi chaab ale wari, nuru karo ale baga kaasi ba noayerŋka de nyeka a yaase wa pa warí di choa a gum noa yeŋka de nyeka po. Dii nyiŋ la, ba ale maa chaab a nye dii la ba nye nueri kama.

16 Siuk kula po, ku be ka dila ale Naawen ale jam nye noayerŋ kaai ale Abraham la. Dila po, dila po Naawen jam nye pumpuulima ale Abraham ale wa ḥaaŋbisanja. Naawen Gbaŋka be kan weeni a sak ti kama ayen Naawen nye puulimka de a magsi chaab ale ka ḥaaŋbiik bɔariya. Ku ka ḥaaŋbiyeŋ. Biyeŋka de abe ale Yeezu Kirisita.

17 Mi ale a weeni dii la kiri ale nna ayen, dila po dila po ate Naawen jam nye noayerŋka de ale ka Abraham. Bena kobsinaansi ale pisita ale jam taam ale ge ate Naawen yaa te Juuma wa sinsanŋja. Sinsanŋja de abe ḥman ka pagrim a baga a kaasi noayerŋka de ate Naawen nye ale Abraham la.

18 Boan nyiŋa, ku daam dan ka Sinsanŋja nyiŋ ale soa ate Naawen te Abraham tiirim bula, ku yaa be

te sak kama ayen ɳman daa wa ale puulim la nyij ale soa ate wa nyε dila a te wa. Alege ku ale ka dii la tama seba chak kama ayen, ku ka Naawen pumpuulimaŋa ate wa jam puulim ale Abraham la nyij ale soa ate Naawen lagi poi te wa tiirimu dila.

19 Ku be dan ka dila, Sinsanŋja kiri abe le boa? Sinsanŋja a gum du kama ayen ɳa sak wakaasima ale ka dii la, abe ɳa boro a ta ga paari diipo ate Abraham ɳaaŋbiika ale jam la. Be ka ɳaaŋbiik kala ate Naawen nyε pumpuulimaŋa a te la. Naawen jam pa sinsanŋja a nyo ka wa sabiiloma nisima po ayen nuru a yaa be chim Naawen ale nurubiik sanyigmoa.

20 Alege ku an poom maggi ayen sanyigmoa bo ti sunsunja dii nyij la, yigma a bo ka nuruba baye sunsun alege ka nuru yeŋ ale boro, Naawen ka wanyi dekki.

21 Nyaku de abe a sak kama ayen Moosis Sinsanŋja an va ale Naawen ale puulim dii ale Abraham la? Aaya, ku daa di. Ase sinsanŋja a daam dan boro a baga a te nurubiik nyuvuri, ɳa te baga a nyε kama me ate nurubiik a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen jigi ase ba ale a zuli sinsanŋja. Alege sinsanŋja ɳala chaab karo.

22 Alege Naawen Gban̄ka weeni sak ti kama ayen waai meena teŋzuk de a kasim a yaali ka biem tuima tomka. Nyaku de yaa be a sak kama ayen, ku ka siaka ale a basi ate ti a nya tiirim buui ate Naawen pa a te ti la, baai me abe ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ale ta bu.

23 Dii po ate siuku an diem jam lagi ayen nuruba ta siaka ale Yeezu la, ku jam a nyε ase Moosis Sinsanŋja a liŋ jam yik ti kama a lik ase ligrɔba la ate ku ɳaaŋnyiŋ Naawen yaa jam lagi siuku ate ti yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

24 Dila nyij la, Sinsanŋja ale jam soa ti a ga paari dii po ate Yeezu jam la, ayen siaka ale wa ale ku basi

ate tama yaa chim wayɔrisima nyam Naawen jigi.

25 Yɔgyɔgla ate ti ta siaka ale Yeezu Kirisita la, sinsanŋja an ɳman soa ti.

26 Ku a fe ayen ni teeri ayen, nama meena baai ale chim bunyi ale Yeezu Kirisita la, ni ka Naawen bisa ni ale ta siaka la nyij.

27 Yɔgyɔgla de ate nama tuesi soka la, nama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyij, ni yaa be a nyε ase Yeezu Kirisita ale ka dii la.

28 Dila nyij la, fi ka Juu yoo, fi daa Juu yoo, ni daa tɔgatɔga. Fi ka yomo yoo fi daa yomo yoo, ni daa tɔgatɔga. Fi ka nidoa yoo, fi ka nipoɔk yoo, ni meena ka bunyi. Dii nyij la, nama meena ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

29 Yeezu Kirisita abe dan soa ni, ni be ka Abraham ɳaan bisa. Ni be le nya Naawen ale puulim ayen wa te Abraham jaab buui la kama.

4

1 Ni basi ate m ɳman tɔgi wannide a sak ni. Ku a nyε se ka biik ale ka soa ka ko ɳanta ase ka kowa a nin kpi la. Biika ale ka biik dii po la, nuruba a nyε wa ase wa ka yomo la. Alege, ka wala dek le wa jam soa wa kowa ɳantanya meena.

2 Dii po ate biika diem ka biik la, wa kowa ale a nya ka zuk, a tom wa wie a te wa, ate ku ga paari dii po ate wa kowa a yaali la.

3 Ku be ka dila tama me jigi. Ti jam ka chichiri pagri sii ale soa teŋka a nya la yom, alege ate ti jam pagra ale Yeezu Kirisita.

4 Alege da dii danni ate Naawen dek dak ate di jam la, wa yaa tom wa biyeŋka ayen wa jam teŋzuk de. Nipoɔk ale jam biak wa. Wa be va Sinsak ɳaai meena ate Naawen jam pa te Juuma la kama nalimnyiini.

5 Wa jam a nyε dila kama dii nyij la, wa jam a yaali kama ayen wa vari baai meena ate Sinsanŋja soa la a basi. Wa dan nyε dila, ti meena yaa le chim Naawen bisa.

6 Dii ale a sak ayen ni ka wa bisa la ale, Naawen basi kama ate wa Biika

Chiika jo ti suniima po. Chiika de abe ale basi ate ti wanyiwanyi kaari a wi Naawen ayen, "M dek koa."

⁷ Dila nyin la, ni ɣman daa yom, ni ka Naawen bisa. Ni be ale ka wa bisa la, Naawen le pa jaab buuri meena ate wa tara ayen wa pa te wa bisaŋa la a te ni kama.

⁸ Dii po ate ni diem jam ze Naawen la, ni jam ka bogluk tii ale kan ta pagrim ase Naawen la yom.

⁹ Alege yɔgyɔgla de ate ni seba Naawen la, a yaase ni basi ate m weeni ku nna ayen, Naawen ale tolin weeni ayen wa seba ayen ni ka wa bisa la, be ka boa ale ɣman soa ate nama ɣman a va chichiri sii ale soa tɛŋka a nya la? Si be ka pagrim. Ni dan ɣman nyɛ dila, ni le ɣman chim ka si yom.

¹⁰ Be ka boa ale soa me ate ni potim a zuli da ɣa gela, a yaa se chiisa si gela, a yaase wenkarisa ale yoi a yaase bena ɣa gela?

¹¹ Nyanya de ate ni a nyɛ la, basi kama ate yɔgsum ta mu ale ni. Nyaku de a sak kama ayen wie ɣaa meena ate mi a nyɛ ayen ku maari ni la ka kinla nyin yaa boa?

¹² M suaata, mi a saalim ni kama ayen, ni a nyɛ ase mi la, ase mi ale a nyɛ ase nama dii la. Ni an nyɛ mu wari a kaasi ya.

¹³ Ni baga a teeri dii po ate m liŋ jam sak ni Naawen wienja la? Dii nyin ate m jam a goa ale ni la ale, dila powa m jam ka nyinjyɔgga.

¹⁴ Alege m baga a weeni kama ayen, m nyintuilanja jam daani ni kama alege, ni jam tagri mi zuk kama a nya ninam m tuemu nyin. Ni an jam zeri mu a yaase ni pa mu chim nuru kayiowa. Alege ni tuesi mu kama nalimnyiini ase ni tuesi ka Naawen sabiilo la. Wensie, ni tuesi mi nna ase ni tuesi ka Yeezu Kirisita dek la.

¹⁵ Ni sue jam peenti ka nna yegayega mi nyin. Alege ka boa ale ɣman nyɛ? Mi dek a baga a weeni kama ayen ku dan poom siak a nyɛ kama ni ti yeeri ni ninaja a te mu kama.

¹⁶ Mi ale weeni ni wensienja la, ku basi kama ate mi yaa chim ni dachiaga?

¹⁷ Nuru bala chaab ale a sagi ni la a nyɛ ni jigi ase ba a yaali ni kama la, alege popola ɣaaate ba ta magsi chaab ale ni la, ka popola baata. Dii meena ate ba a yaali ayen ba nyɛ la ale, ba poori mi ale nama tɔgatɔga, ate ku basi ate mi ta ba popola nalimnyiini ase ba ale ta nama popola nalimnyiini dii la.

¹⁸ Ku nala kama ate nuruba ta chaab popola nalimnyiini ase ba popolaŋa a nin ka popola maŋsa. Nyaku de ate mi a weeni nna abe sum ka wensie dii po meena wuu. Mi dek poom a yaali kama ale nin muna ni ale ta mi popola dii po meena la, ase m boro ale ni yaa m karo ale ni.

¹⁹ M dek bisa, ku a nyɛ mi jigi ase ka nipɔk ale boro a biak dii la. Mi kasim a nam ka dila te ku paari dii po ate m nya ale ni ta nyɛ kaai choa ate Yeezu ta la.

²⁰ M dan baga kama ate m boro ale ni ate m seba m le nyɛ ni dii la. M bula ze m le m weeni ni ka dii la.

²¹ Nama baai ale a weeni ayen Sinsaŋja ale soa nama la, ni basi ate m bek ni ayen, nama an diem wom Sinsak ɣala ale a weeni ni dii la? Ni goori wom ɣa ale a weeni dii la ayen,

²² Ba ɣmarisi Naawen Gbaŋka po ayen, Abraham jam ta ka nidɔabilisa baye. Wa jam biak wanyiwa ale ka wa powa Saara yomo wa. A biak wanyi wa me ale Saara. Wala jam daa yomo. Nipɔk yomowa yue jam ale Aga.

²³ Aga jam biak wa biika kama alege ku an jam va daa Naawen ale puulim ale Abraham dii la. Saara jam biak wa biika a ta va ka Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la.

²⁴ Wanni de abe a sak ti ka wakpeeni dii ale ka wensie. Di kiri ale, nipooma de Aga ale Saara a ta ka noa buye ate Naawen jam nyɛ. Nipɔk yomowa Aga tagri ka noayen

kaai ate Naawen jam nyε ale Moosis guuk kuui zuk ate ba a wi ayen Sinaai guuk kpionku la zuk. Ni teeri ayen nipowa de bisaŋa meena ka yom.

²⁵ Ase Aga ale tagri noayenka de ate Naawen nyε Sinaai Guuku zuk ate ku bo Arabia tεŋka la, jinla danni wa yaa be ŋman tagri ka Jerusalem tεŋka ale bo tεŋzuk de la. Dii nyij la, tεŋzuk de Jerusalemca ale ka bisaŋa chim ka yom.

²⁶ Alege Jerusalem waai ale bo wenŋmazuk la, a daa yomo. Wa ka ti ma.

²⁷ Dii nyij la, ba ŋmarisi Naawen Gbaŋka po ayen,

“Nipowa, fi waai ale kan maa biak la, basi ate fi popeentik.

Fi waai ale kan maa biak biik nam nya la, kaari ale popeentik ate ku jueli wein,

dii nyij la, nipok waai ate wa chorowa jam zeri la,
wala le nya bisa nna yegayega a gaam nipok waai ale boro ale wa chorowa la.”

²⁸ Yøgøgla de, m suaata, ku ka Naawen ale sum puulim dii dila po dila powa ale Abraham la ale basi ate nama sum chim Naawen bisa. Pumpuulimaŋa de me abe ale basi ate Saara biak Aizik te Abraham.

²⁹ Dila powa, Aga ale jam biak wa biika alege ka jam daa Naawen pumpuulima biik la, biika jam a namsi be kinkala waai ate ka mawa va Naawena Chiika pagrimu nyij biak ka la kama. Ku be din diem ka dila ale jinla me.

³⁰ Ase ba ale ŋmarisi Naawen Gbaŋka po ayen, “Yiak nipok yomowa de ale wa biika ate ba nyini. Dii nyij la, nipok yomowa biika a kan nya ka kowa jaabjaabøa. Ka nipok waai ale kan daa yomo la biika le ka nya ŋanta”.

³¹ Dila nyij, m suaata, nyaku de a sak kama ayen, ti daa nipok yomowa bisa. Ti ka nipok waai ale kan daa yomo la bisa.

5

¹ Ni soa ka ni dek yøgla. Dii nyij la, Yeezu Kirisita yeeri ti kama a ta nyini yomma po a nyini. Dila nyij ni be ŋmasi yik ni dek ate ni kan ŋman chim yom.

² Ni lagi tue a wom m biika. Mi, Pøol ale a weeni ni ayen ni dan basi ate ba gebi ni yuanya, ku a sak se Yeezu Kirisita ale nyε dii a te ni la ka ka kiriya.

³ M ŋman pilim a kaam ni kama ayen waai a dan basi ate ba gebi wa yuari, ku a sak ase Juuma wensiuku sinsanŋa soa wa kama nalimnyiini la.

⁴ Nama baai ale a poli ayen Naawen pa ni chim wayɔrisima nyam ni ale a va sinsak ŋaai ate wa pa te Juuma la, ni seba ayen, ni a zeri ka Yeezu Kirisita dila. Waman kaai ate Yeezu Kirisita nyε te ni la, abe ŋman daa waman a te ni.

⁵ Alege tama baai ale poom kan pa yua gebika chim wari la, tama ta yiila kama ayen Naawen Chiika pagrim nyij ti le chim ka wayɔrisima nyam Naawen jigi. Dii nyij la, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama.

⁶ Ase waai ale Yeezu Kirisita a dan chim bunyi, kula nyɔnɔwa gebi yuari yaa wa an gebiya, ba daa tøgatøga ale chaaba. Ba ka bunyi. Wari dii nyiini ale ka waman la ale, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama ale ta yaalika ale chaab me ate ku sum a sak ayen ti ta yaalika ale Yeezu kama.

⁷ Ku piilimka po ni jam a va Naawen siuku ka nalimnyiini. Alege yøgøgla de ni basi kama ate sagrøma de baai ale a velim la a jam nyε ate ni basi wa wensie siuku vaka.

⁸ Ku daa Naawen waai ale wi ni ayen ni chim wa nuruba la ale nyε dila.

⁹ Nuru le magsi kama ayen, fi dan pa dabinta a nyo boroboruk zom po, ku a fe ayen ku fuusi kama.

¹⁰ Alege tama ale ti Nyɔnɔwa ale ka bunyi la, m ta siaka kama nalimnyiini ayen ni popolaŋa ale mi

popolaŋa ka bunyi. M be seba chak kama me ayen baai ale a daani ni la, Naawen le te ba waalika kama.

¹¹ M suaata, mi seba kama ayen nuruba diem a weeni kama ayen mi a sak nuruba ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ku a fe kama ayen kula nyɔnɔwa gebi wa yoani. M dan jam a sak nuruba ka dila nna, ba ate kan ɣman jam a namsi mu ase ba ale a nyε dii nna la. M dan a weeni nuruba ayen ku a fe kama ayen waai meena gebi wa yuari, ku la a sak kama ayen wie ɣaai meena ate mi a sak a magsi chaab ale Yeezu ale kpi jabarimu nyin la wie, dila ate basi kama ate waai si kan puuri ale mu.

¹² Alege baai ale a daani ni ale dila la, ni basi ate ba dan poom a yaali ba yeeri ba dek ni po.

¹³ M suaata, Naawen wi ni kama ayen ni kan ɣman chim Moosis Sinsanŋa yomma. Ni be ale ɣman kan daa yom la, ku a fe ayen ni kan poli ayen ni nyε wari dii meena ate ni a yaali la. Ni basi ate yaalika bo ni sunsuŋ ate ni a tom a te chaab.

¹⁴ Boan nyinŋa, sinsanŋa meena a gum chaab ka Sinsak yenj. Sinsak yenka de ale, "Yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la."

¹⁵ Alege ni daa nyε chaab ase ni ka goadunsa la, a kpaliŋ chaab a te chaab tueta, ni kpesi ate ni kan kaasi chaab meena meena.

¹⁶ Dila nyin la ni lagi tue wom m le a weeni ni dii ayen ni basi ate Naawen Chiika de ni ninj wie meena po ate ku kan nyε ase ni a tom ka ni dek ɣanyaalik tuima la.

¹⁷ Nurubiik nyinŋa ale a yaali dii la a kan va chaab ale Naawen Chiika ale a yaali wie ɣaai la. Naawen Chiika ale a yaali wie ɣaai la a kan va chaab ale nurubiik ɣanyaalika siuku. Nantana de bayewa yaalika ka dachaasa ale chaab. Dila nyin la waai ka siuk a nyε dii ate wa dek a yaali la.

¹⁸ Naawen Chiika abe dan de ni ninj wie meena po, ku a sak se sinsanŋa ɣman karo a soa ni la.

¹⁹ Nama dek seba nurubiik dek popola a ta nyini wa sunum po ale ka dii la kama. Na an bula sugiya. Wie ɣaai ate nurubiik popola a basi ate wa a nyε la ale, nipɔkyaalik ale nidɔayaalik, danta tuima, kaboŋsa tuima,

²⁰ bogluta kaabka, sakpaŋni tuima, kisi chaab tuima, kpaliŋsa, nyuri deka, supuurim, degaamka, poori chaab.

²¹ nyanuerinj, daam bukka, kanjanta ale wienja de chaab meena. Mi a yaali ayen m ɣman kaam ni kama ase m le poom liŋ kaam ni dii la, ayen, baai meena ale a tom nyanja de chaab la a kan maa nya Naawen Naamu.

²² Alege Naawen Chiika ale a nyε ate nuruba a ta wie ɣaai la ale yaalika, popeentik, suyɔgini, chichiiba, zula teka, wamanja tuima, wensie,

²³ zaab m dek, ale yik m dek. Sinsanŋa karo a weeni ayen nuru kan nyε wienja de.

²⁴ Nuru baai ale ka Kirisita bisa la a basi wie ɣaai meena ale ka wabaata ate ba jam a nyε la kama. Ku a nyε se ba pa wienja de meena a nak kpi ka Yeezu Kirisita jabarimu nyin la.

²⁵ Be ka Naawen Chiika ale te ti nyuvuri. Ni be basi ate wa soa ti ale wie meena wuu ate ti a nyε la.

²⁶ Ni kan basi ate ti ta kanjanta, abe ti a nyε ate chaab sue a puuri yaase ti a yaali chaab ɣanta.

6

¹ M suaata, ni wanyi a dan nya nuru ale wa boro a tom wabiok, nama baai ale ta Naawen Chiika ni suniima po la, ku a fe kama ayen ni maari wa ate wa pilim ɣmani siuk nalunku po. Fi dan a yaali ayen fi nyε dila, be zaab fi dek wa niŋ, abe fi kpesi fi dek ate jaab kan paasi fu ate fi me tom wabiowa.

² Wie ɣaai ale a daani ni wanyi wanyi la, ni maa chaab nya ɣa zuk.

³ Nuru waai a dan poli ayen wa ka nuru kpiong alege wa daa jaabjaaboa, kula nyɔnɔwa a paasi ka wa dek.

⁴ Ni basi ate ni wanyiwanyi a magsi wa dek tuima a nya. Na dan nala wa basi ate sui peenti ale wa dek ale a nyε dii la. Alege ku kan sak kama ayen wa tom gaam ka wa choa.

⁵ Basi ate waai meena ji wa dek jib.

⁶ Basi ate waai ale a zamsi Naawen wienja la, a pa ḥjanmaj sii meena ate wa ta la a chari chaab ale waai ale a sak wa wienja de meena la.

⁷ Ni kan a paasi ni dega dii nyij la, nuru karo a baga a nyε Naawen a la. Boan nyija, nuru ale a bori jaab buui la wa a che ka wala.

⁸ Waai abe ale nyε wari wa dek nyijka po masim nyiini nyij la, dila tutunaja ale kum. Alege waai ale a nyε wari Naawen Chiika nyij la, wa le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglaka ate Naawen Chiika a te la.

⁹ Dila nyij la ni kan basi ate jianta yik ni ale wamaŋsa tomka. Boan nyijja, ti dan kan jiaya, a ta cheena ku kpeglimka po ti le nya dii le di nyε la.

¹⁰ Dila nyij ate mi a weeni ni ayen dii po meena wuu ti dan ga nya siuk ni basi ate ti a nyε maŋ waai meena jigi ale baai dek ate tama ale ba maa chaab a ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

¹¹ Ni nya mi dek ḥmarisika ale soa dii nna kpeenta kpeenta ate m ḥmarisi ale m dek nisa la.

¹² Nuru baai ale kasim a fe ayen ni gebi ni yuaŋa la, ale nuru baai ale a yaali ayen ba a nak kuusa ba peelim tuima nyij la. Ba a nyε dila kama ayen nuruba kan nya siuk a te ba waalika ba ale a sak nuruba ayen Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyij la.

¹³ Ku be ka nuru bala dek dek ale a gebi yua alege ba dek kan va Juuma wensiuku sinsaŋja ale a weeni dii la. Ba bula a yaali kama ayen ba gebi ni yuaŋa ate ku te ba kanjanta, ni ale siak ayen ni nyε dila la nyij.

¹⁴ Alege mi, togni ka wari ate m le nak kuusidi di nyija, alege ka kum buui ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyij la nyiini ate mi le nak kuusidi. Wa kummu de me

nyij ate tɛŋzuk de ḥantaŋa a ḥman ka kiri te mi. Ku a nyε ase ba maa pa ba kpi ka jabarimu nyij ale Yeezu Kirisita la. Mi me dek jigi ku a nyε se mi maa kpi ka jabarimu nyij ale tɛŋzuk de ḥantaŋa la.

¹⁵ Nuru gebi wa yuari yoo, wa an gebi yoo. Ku daa wariya. Wamaŋka meena ale, Naawen ale nyε ate ti chim nuru paalisa la.

¹⁶ Baai meena ale va nyuvuri paa-lika de wienja la, bala baai me ale ka Naawen wensie nuruba la Naawen ta jiirim ale ba abe ba boro ale suyɔgini.

¹⁷ Dii ate mi a yaali ayen m weeni kpeglim la ale, m kan yaali ayen waai a ḥman daani mu, dii nyij la, lan tii ale doa m nyijka la a sak kama ayen mi ka Yeezu Kirisita tomteero.

¹⁸ M suaata, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni meena. Ku be nyε dila.

Pooł Gbañka Ate Wa Nmarisi A Te EFISOS DEMMA La

¹ Mi Pooł waai ate Naawen va wa dek yaalika a lueri mu ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdø la, ale a ɿmarisi gbañka de a te nama baai ale ka Naawen nuruba a bo tɛn̄ kaai ate ba a wi ayen Efisos po la. Nama me a va Yeezu Kirisita ka nalinmyiini.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyɔgini.

³ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko la, a pa wa tiirimu meena buui ate wa ta wenjmažuk po la a te ti kama, dii nyiŋ la, tama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Ni be basi ate ti te wa jiam nna yegayega wa le nyɛ dii a te ti la.

⁴ Wa liŋ lueri ti a te wa dek kama, tama ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, yaa ale ge nyɛ tɛnzuk meena, ayen ti chim nuru welensa baai ale kan ɿman ta kaasun̄ Naawen nimbie po la.

⁵ Naawen le jam a yaali ti dii la, ale soa ate wa pa wa dek yaalika va ɿala po a basi ate ti chim wa bisa Yeezu Kirisita yonni nyiŋ. Nyaku de abe jam ka wa dek yaalika ale wa popola ate wa nyɛ dila.

⁶ Ni basi ate ti a te wa pimpauk, wa ale niak ti nna yegayega la nyiŋ, ale pa wa dek be yɛn̄ka a te ti tiirim la nyiŋ.

⁷ Yeezu Kirisita a kpi te ti kama ayen wa baga a vari ti a basi abe wa von̄ ti wabaataŋa a te ti. Nya Naawen ale maari ti dii nna yegayega,

⁸ a gaam jaab buuri meena la. Wa poli kama dila po dila po ale wa dek yam,

⁹ ayen wa le pa ka Yeezu Kirisita a tom wa tuimaŋa a nueri. Naawen jam va ka wa yaalika a sak ti wa wienja de ɿaai ale jam a sugi la.

¹⁰ Wa le jam a poli dii la meena a dan jam nueri, wa le cheesi ɿanta baai meena ate wa nyɛ ate ba bo wenjmažuk ale tɛnzuk de la, nyo jigi yeŋ, ate Yeezu Kirisita yaa chim ba meena naab,

¹¹ Naawen nyeem a va ka wa yaalika a tom wie meena. Wa be liŋ lueri ka tama a te wa dek a yaa le ge nyɛ tɛnzuk meena ayen tama ale Yeezu Kirisita a jam chim bunyi.

¹² Ni basi ate tama baai ale liŋ ta yiila Yeezu Kirisita jigi la, a pagi Naawen waai ale ta zula la nna yegayega.

¹³ A se nuruba ale jam boro a sak ni Naawen wamaŋsaŋa ɿaai ale ta wensie la, wienja, ni wom ba sinsaŋŋa kama ate Naawen yaa vari ni ni wabaataŋa po a basi ate ni yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. Ka dila nyiŋ ale soa ate Naawen a pa wa Chiika ate wa puulim ayen wa te ni la a te ni ate ku sak ayen wa soa ni kama.

¹⁴ Ti be ale ta Naawen Chiika la nyiŋ ale soa ate ti seba chak ayen ti nya Naawen ale jam liŋ puulim ayen wa le nyɛ dii te ti la, wa le sum nyɛ kama. Ti ɿman seba me kama ayen Naawen le basi kama ate ti soa ti dek meena meena. Ni be basi ate ti te wa pimpauk.

¹⁵ Dila nyiŋ la, M a wom nama ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu ale ni ale ta yaalika ale Naawen nuruma meena dii la kama.

¹⁶⁻¹⁷ Mi kasim a a te ka Naawen jiam ale a puusi a te ni, ayen wa waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko a ta zula nna yegayega la, a pa wa Chiika a te ni ate wa te ni yam abe wa pa Naawen a sak ni, ate ni baga a seba wa nalinmyiini.

¹⁸ M be ɿman a puusi a te wa kama ayen wa basi ate ni popola a lagri ate ni nya wa bolimu ate ni nya wa ale wi ni ayen ni ta yiili ɿaai la abe ni seba ayen ɿanta baai ate wa puulim ayen wa pa te wa nuruma la a zuak kama nna yegayega.

¹⁹ M be ɿman a puusi a te wa kama ayen ni seba wa pagrimu

yegayegaka ate wa pa te tama baai ale ta siaka ale wa la. Pagrimu de ale pagrim kpiɔŋku,

²⁰ ate wa pa nak Yeezu Kirisita kum po a yiti ale basi wa ate wa jueli a kali wa juga nisa gerj wenjma Zuk po la.

²¹ Yeezu Kirisita bo ka dula jigi ni yɔgyɔgl a de a nya wenjma Zuk chichiri pagrisaŋa ale jaab buuri meena ale ta pagrim ale bo wenjma Zuk po ale tɛŋzuk de meena ale tɛŋ kaai meena ale bo ɳaaŋ cheena la zuk.

²² Naawen pa jaab buuri meena nyo ka Kirisitawa nisima po. Wa ɳman pa me a te ka Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la meena ayen wa chim ba wie meena niŋdeero kpiɔŋ.

²³ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la meena a nyε se ka wa nyiŋka la, wa be kasim sueri nyaka de po kama ase wa ale kasim sueri tɛŋzuk de meena dii la.

2

¹ Dila po dila po ni kan jam a zuli Naawen ya. Ni jam a nyε se ka kpreeba la, ni wabaataŋa ale ni ale kan jam zuli Naawen nueri la nyiŋ.

² Dila powa, ni kasim jam va ka tɛŋzuk de meena demma wabaataŋa siuku ale chichirib-aataŋa naawa. Wala ale soa tɛŋzuk de demma baai ale kan a zuli Naawen la meena zuk a nya ba.

³ Wensie, ti meena a jam a va ka siuk kula, dii nyiŋ la, popola baata tii ale jam bo ti zuimmaŋsa po la ale ti deksa ɳan yaalika ale jam basi ate ti nyeem a tom tuimbaata. Naawen sui ale jam a puuri ale ti ate wa jam yaali ayen wa te ti waalika a se wa ale ayen wa te tɛŋzuk de demma baai ale kan a zuli wa waalika dii la.

⁴ Alege Naawen a yaali ti ka nna yegayega ale ta jiirim me ale ti a gaam taam,

⁵ sak si Naawen jam nya ti ka nna se kpreeba la ti ale kan a zuli Naawen la nyiŋ. Alege wa jam vari ti ti wabaataŋa po a basi kama ale nak

ti kum po a yiti ase wa le jam nak Yeezu Kirisita yiti kum po la. Nyaku de be ka Naawen niaka nyiŋ ate ti nya varibasika.

⁶ Wa nak Yeezu Kirisita a yiti kum po kama ayen wa ɳman pilim jueli wenjma Zuk po. Ku a nyε se tama ale wa a poom a deri kala ale chaab kama dula jigi la, dii nyiŋ la tama ale wa ka bunyi.

⁷ Naawen a nyε wienja de meena a te ti kama ayen ku sak baai meena ale bo wenjma Zuk po ale baai ale bo tɛŋzuk de la, ayen wa ta yaalika ale ti kama nna yegayega a gaam taam a yaa le tom wa biika Yeezu Kirisita ayen wa jam maari ti. Wa le sak ba dii la a le boro kama a ta a chenj dii po meena wuu.

⁸⁻⁹ Naawen niauŋku nyiŋ ale soa ate ni nya varibasika ni siaka nyiŋ. Nama an jam baga a nyε nyaku de ni dega, alege dii ate wa nyε a te ni la a jam ka wa dek tiirim. Ka dila ale soa ate ni ka siuk a baga a ta kanjanta ku nyiŋ la.

¹⁰ Naawen abe ale nyε ate ti chim ti ale ka dii yɔgyɔgl a de la. Tama ale Yeezu Kirisita abe ale ka bunyi la, wa nyε kama ayen ti a tom tuimmaŋsa a te wa. Wa be poom gomsi tuimmaŋsa de a magsi kama a te ti.

¹¹ Nuruba a biak ni ka baai ale kan daa Juuba la ate Juuma a wi ni ayen ni ka nuru baai ale kan gebi ni yuaŋa la po, alege a wi ba dek ayen ba ka baai ale gebi la po. Ni be poli ni ale jam ka dii dila po dila po la a nya.

¹² Dila powa, ni jam ze Yeezu Kirisita wie. Ni jam ka nicham, dii nyiŋ la, ni jam maa daa nuru baai ate Naawen lueri te wa dek la po. Ba an jam a maara a chiini nama a nyo baai ale Naawen ale nyε noai yeŋka ale chaab la po. A se nama ale jam boro dii la, ni jam ze Naawen ya. Ni be jam ka yiila wa jigi me.

¹³ Alege yɔgyɔgl a de, nama baai ale jam kan moata wa la, yaa moata wa kama Yeezu Kirisita kumu nyiŋ.

¹⁴ Juuma ale baai ale jam kan daa Juuba la a jam ka wari a nyε ale chaaba. Ku jam a nyε a se ka siak ale kasi ba a poori ba a basi ate ba chim dachaasa ale chaab la. Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la, a nyε se ka wala ale nak siaka a lonsi ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a yaa ta noai yen ale chaab.

¹⁵ Wa yaa ɳman yik Sinsak ɳaai ate Naawen a te ba la me a tagri, ayen wa baga nyε ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a chim bunyi a te wa dek. Wa dan nyε dila, ba kan ɳman ta dachaani ale chaaba, ba le boro ale ka suyogini.

¹⁶ Yeezu Kirisita ale jam kpi jabarimu nyin la, wa jam tigsi ba kama; a ta jam jigi yen a basi ate ba ale Naawen a yaa ta noai yen ale chaab. Dila basi kama me ate ba dachaani ale chaab a ɳman karo.

¹⁷ Yeezu Kirisita ale jam təŋzuk de la, wa jam sak nuruba kama Naawen wamaŋsaŋa ɳaai ale basi ate ba a boro ale suyogini ale chaab la. Wa jam sak baai ale kan daa Juuba a ze Naawen la, ale baai ale ka Juuba a seba Naawen la.

¹⁸ Ku be ka Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la nyin ate Naawen pa wa chiik yenka dekiwa a te tama meena, Juuba ale baai ale kan daa Juuba la. Nyaku de abe te ti ka siuk ayen ti baga a jam ti Kowa Naawen jigi.

¹⁹ Dila nyin la, nama baai ale kan Juuba la, ni ɳman daa nicham, dii nyin la nama ale Naawen nuruma a yaa tigsi ka chaab a chim bunyi Naawen jigi.

²⁰ Naawen nuruma a nyε se ka wa yeri ate wa boro a se la. Wa tomteeroma ale wa biisiteeroma baai ale linjam sak ni la, bala a nyε ase wa diinanja nyubinja la. Yeezu Kirisita me a ba a nyε se ka tintain ate Naawen pa dueni wa yenni gugoruku po la. Naawen a yaa be pa ka nama a se wa yenni siaka.

²¹ Be ka Yeezu Kirisita ale yik yenni meena a tara nna kenkeŋ a yaa nyε a te di a chim Naawen

puusika yeri weleŋ a te Nyɔnɔwa Naawen.

²² Naawen Chiika ale basi ate nama a gum baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la po ayen ni meena a chim yeri dii ate Naawen ayen wa boro la.

3

¹ Wienja de nyin ale soa ate mi a puusi Naawen a te ni. Nuruba yik mi a lik kama, dii nyin la mi ale jam a sak nama baai ale kan daa Juuba la ayen ni a va Yeezu Kirisita la nyin.

² Ni seba kama ayen ka Naawen jiirim nyin ale soa ate wa pa tuini de a nyo mi nisima po ayen di maari ni. Ku a fe ate ni seba.

³ Naawen a linj pa ka wa le jam a poli dii la a suk, ale ge yaa ɳman pa di a sak mi. Mi be poom a linj ɳmarisi nyaku de kama a te ni.

⁴ Nama be dan ɳman karim gban kaai ate mi ɳmarisi a te ni la, ni le baga a miŋ dii ale soa ate mi seba Yeezu Kirisita wie ɳaai ale suk la, kiri kama.

⁵ A ta nyini dila po dila po a ga paari daaŋa de po, Naawen an sak nuru waai wasusunja de kiri ya, alege yɔgyɔgla de wa basi ate wa Chiika sak wa biisiteeroma ale wa tuimtomdɔma baai ate wa lueri a te wa dek la.

⁶ Ni basi ate m sak ni ɳa kiri. Baai ale kan daa Juuba la a dan ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa, bala ale Juuma a le maa chaab chari tiirim buui ate Naawen a pe ayen wa le te Juuma la. Baai ale kan daa Juuba la ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyin la, ba le nya ɳanta baai meena ate Naawen pe ayen wa le te baai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

⁷ Naawen pa wa pagrimu te mi kama ayen m chim wa tuimtomdɔ abe maa sak nuruba wa wamaŋsaŋa wie. Wa kasim a maari mu ka nna yegayega. Wa le nyε dii la ka wa tiirimu ale la ate wa potim pa te mu.

⁸ Mi jigi ku a nyε se mi ka wa nuruma meena po baaŋ la, alege wa lueri mi kama ayen m

ga sak baai ale kan daa Juuba la wa wamañsaña wie. Naawen wamañsaña a sak ti ka Yeezu Kirisita wamañsaña yegayegaka ḥaaai ale kan ta kpeglimka la wie.

⁹⁻¹⁰ Naawen be ḥiman lueri mi kama ayen mi a sak nuru meena wa wasusugini siuku ale a va dii la. Wa le jam piilim nyε jaab buuri meena la, wa liŋ jam pa ḥaa suk kama dila powa meena. Dii nyinj ale soa ate wa nyε dila a yaa le ge ḥiman pilim ta ḥaa nyini peelim yøgyøgla de la ale, ayen ku sak Kirisita bisaña ale a tu chaab la ale chichiri pagrisaña ale ḥanta baai meena ale ta pagrim a bo wenj̄mazuk po la a miŋ wa yammu ale ka tøgatøga dii la,

¹¹ Naawen nyε nyaku de a ta va ka wa ale poli dii la. Be ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyinj ale soa ate wa nya wa popolaña de kiri.

¹² Dila nyinj la, ti ta siaka ale Yeezu kama, tama ale wa ale ka bunyi la, ti ta popo pagrim kama a baga cheŋ ga a zaani Naawen ninj.

¹³ Mi bo dela jigini a namu ka nama nyinj, alege m kan yaali ayen ni suniima kaasi dila nyinj. Mi ninammu de le basi ate ni nya ku nyuenta.

¹⁴ Dila nyinj la, mi a kpi duna teŋ a puusi Naawen ti Kowa a te ni kama.

¹⁵ Nanta meena ale bo wenj̄mazuk ale teŋzuk de la ka wala ale a te ba yue.

¹⁶ Naawen a ta zula ale nalim ka nna yegayega. Ka dila ale soa ate maa saalim wa ayen wa basi ate wa Chiika a lueri wa pagrimu a nyo ni suniima po,

¹⁷ Ate Kirisita jam bo ḥaa po dii nyinj la ni ta siaka ale wa kama. Wa pagrimu a dan bo ni suniimaña po nalimnyiini, nama le ta yaalika ale wa abe ni ta yaalika me ale chaab a gum du,

¹⁸ ate nama ale Naawen nuruma baga seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii nna yegayega la.

¹⁹ Maa yaali kama ayen ni sum seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii

la. Ti an baga a miŋ wa yaalika kiri a nueri meena meena, alege maa yaali kama ayen wa yaalika a sueri ni meena, ate ni jam chim nuru mañsa ase Naawen dek ale ka dii la.

²⁰ Naawen pagrim buui ale bo ti suniimaña po la a baga kama a nyε ate ti a tom tuima a te wa a gaam tama ale a poli ayen ti bek wa ate wa maari ti dii la.

²¹ Kirisita bisaña ale a tu chaab la ale Yeezu Kirisita waai ale ka ba nindeero la, le kasim a te Naawen zula dii po meena wuu. Ku be le nyε dila.

4

¹ Mi waai ate ba yik mu a lik ti Nyɔnɔwa ḥaaŋ vaka nyinj la, ale a saalim ni ayen ni a va wa a magsi dii ale magsi ayen ni a va wa la. Naawen ale wi ni ayen ni a va wa dila.

² Ni kasim a zaab ni dek nuru ba niŋ, abe ni seba ni dek taka, abe ni ta chichiiba dii po meena. Ni a maari chaab, ate nuru ba seba ayen ni ta yaalika ale chaab kama.

³ Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeŋ ale chaab, ale ḥiman basi ate ni boro ale suyøgini ale chaab me. Ni nyeem be kasim pii nyinj ate ni a nyε dila ale chaab.

⁴ Naawen Chiika ka kanyi dekki. Baai meena me ale ta siaka ale Yeezu la ka nuru yeŋ. Naawen be lueri ni kama me ayen ni ta yiila wa jigi, yiila ḥaaai ale chim yiili yena la.

⁵ Ti Nyɔnɔwa ka wanyi dekki, ale tama ale ta siaka ale wa dii la me ka bunyi. Ba le pa nyiam a te ni soka dii la me ka bunyi.

⁶ Naawen, waai ale ka wanyi dekki la, ka nurubiik meena ko. Wa be ka waai meena Nyɔnɔ. Wa bo ale waai meena kama a pa ba meena a tom tuima.

⁷ Ti wanyiwanyi potim tuesi tiirim kama a magsi chaab ale Kirisitawa ale te dii la.

⁸ Ba ḥamarisi Naawen gbaŋka po ayen,
“Wa ale jam a jueli wenj̄mazuk la,

wa a de ka baai ate ba jam yik
ba ale wa lik la niŋ a ta ba yiti
jueli wenŋmazuk niŋniŋa.
Wa ŋman te nurubiik meena ka
tiirinta.”

9 Nama a poli ba le ŋmarisi ayen, “Yeezu yiti jueli wenŋmazuk niŋniŋ”, la kiri ale boa? Ku kiri ale wa liŋ nyini ka dula jigini a siŋ jam teŋzuk de a yaa kpi ate ba gu wa.

10 Dila nyiŋ, waai abe ale siŋ teŋzuk de la, ka wala degadega abe ale ŋman jueli wenŋmazuk niŋniŋka, a gaam taam dula jigini ayen wa sueri teŋzuk de meena.

11 Be ka wala ale pa tiirimu a te nuru biik meena a yaa basi ate ba gela tuimtomdoba, ba gela Naawen biisiteeroba, ba gela baai ale a mooli Naawen wamanſaŋa wie la, ba gela Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpaŋja, ba gela me sagroba.

12 Wa nyε nyaku de kama ayen wa gomsi baai meena ate Naawen soa la a magsi ate ba a tom Kirisita bisa tuima. Ate ku basi ate Kirisita bisaŋa baai ale bo jigi yeŋ ase wa nyiŋka la ta pagrim nalimnyiini.

13 Ase ti dan ta siaka ale Naawen biika a gum du yegayega a jam seba wa nalimnyiini, ti meena le ta noai yeŋ ale chaab kama. Ase ti dan a va dila, ti le chim Kirisita bisii ale pagi magsi ale ta yam yegayega la abe ti ŋman chim ase Yeezu Kirisita ale kasim ka nuru maŋ meena meena dii la.

14 Dila abe dan nyε, ti kan ŋman a nyε ase bisa la ale ti siaka ale wa. Nuru bala a nyε se ka ŋaarunta ale bo nyiam po ate vioku chiak ti a ta a ga niŋ ale ŋaan la. Sagroba baai ale kan seba Naawen la, a nyeem kasim a paasi ba kama ale a yaali me ayen ba nyε ate ba nyini Naawen wensie siuku po a nyini. Sagroma de nina a nyeem ale kasim muni ale tuimbaata meena tomka ale a paasi nuruba ba chaab ate ba a gum ba po a tom ŋa.

15 Alege, ku a fe ate ti chim nuru pagrisa, ate sagroma de a kan ŋman

baga a daani ti. Yeezu Kirisita ale ti niŋdeero. Ni basi ate ti nyeem a biisi wensie abe ti a yaali chaab, ate ti chim ase wa dek la.

16 Ti a nyε se ka wa nyiŋka la. Wala ale waai ale yik ti a tom chaab ase kunaja ale yik nyiŋka a tom chaab dii la. Nyiŋka kabtaŋa meena abe dan a tom dii ale magsi la ale yaalika, ka a chim kama a ta pagrim.

17 Ti Nyɔnɔwa yonni nyiŋ, ate m pa a kaam ni ayen, ku a fe ayen ni kan ate ni boka nyε ase baai ale kan seba Naawen la boka. Ba ale a poli dii la ka kiri ya,

18 ba ka popola maŋsa me. Ba tue kpari ka nna yegayega ate ba an baga a miŋ Naawen ya. Dila nyiŋ ale soa ate wa an baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba.

19 Ba kasim a tom ka danṭa tuima alege kan chali chivie ale ŋa. Ba kasim a tom ka wabaata tuima. Ba kasim a yaali ayen ba a tom ka ŋala chaab dii po meena.

20 Baai ale sak ni ayen ni a va Yeezu Kirisita la, an sak ni ayen ni a tom ka ŋala.

21 Ba le sak ni wa wie la, ba weeni ni wa wensienja wie kama, ate nama wom ale ta siaka ale ŋa a va wa.

22 Yɔgyɔgla de ni pa ni nyε kpak ka a basi, dii nyiŋ la kala ale a basi ate ni a va ni dek pimpaasima yaalika ale pa ni a zaani siuk kuui po ale ta ni a cheŋ kaasun jigi la.

23 Ku a fe ate ni basi ate Naawen tagri ni popola meena abe wa nyε ate ŋa chim popola paala.

24 Ni nyε paalik kaai ate Naawen pa te ni la, le basi ate ni chim ase wa dek la. Naawen ka wensie de welensa nyɔnɔ.

25 Ku a nyε se ni meena a chim ka Yeezu Kirisita nyiŋka la. Dila nyiŋ la, ni kan ŋman a velim a te chaaba, alege ku a fe ate ni kasim a biisi wensie ale ni vaanchaab.

26 Ni sue dan a puuri ale waai, ni kan basi ate supuurim bula kasim bo ni suniima po ate wein ga siŋ.

²⁷ Ni kan te Velinvendika siuwa ayen wa a nyε ate ni a tom tuimbaata.

²⁸ Ni dan ka zueba, ni be basi ni zummu, abe ni a de ni dek nyij wulum ḥanta. Ni dan a nyε dila, ni le baga pa ḥanta bala a maara a maari niwomma.

²⁹ Ni kan a biisi biem wie a te chaaba, alege ni basi ate dii meena ate nama a biisi la a ta maarika ale nyinbiiri, ate ku maari baai ale a wom ni la.

³⁰ Ni kan daani Naawen Chiika. Boan nyinjña, Naawen Chiika ate Naawen te ni la, ku a sak kama ayen wa soa ni kama a ta ga paari dii po ate Naawen ayen wa jam tuesi ni a basi la.

³¹ Ni be pa ni supuurimu ale ni popo soblomu a basi. Ni basi nuemka ale nuruba leeta. Ni kan kisi chaaba.

³² Ni dan basi ḥala, ni be chim nuru baai ale seba ba dek taka la abe ni ta jiirim ale chaab. Yeezu Kirisita kumu nyij, ale soa ate Naawen a voj ni wabaataja a te ni. Dila nyij la, nama me be kasim voj a te chaab.

5

¹ Yøgyøgla de nama ka Naawen dek bisa baai ate wa yaali nna yegayega la. Dila nyij la ni be pii nyij nna yegayega ate ni a tomsi wa.

² Yeezu Kirisita ale kpi te ti dii la a nyε se ka Juuma ale jam a pa ḥan masisa ale duŋsa a kaabi a te Naawen la. Yeezu Kirisita nyε ate ka Naawen sui yaa peenti a sak ti ayen wa a yaali ti kama. Ni basi ate ni yaalika a chim ni niŋ warì ase Kirisitawa yaalika ale tama ale de niŋ dii la.

³ Yøgyøgla de ni ka Naawen nuruba. Kula a be kan ḥman a magsi ayen ni a biisi nipok yaalik ale danṭa tuima ale butuem wie ale chaaba.

⁴ Ku be kan ḥman a magsi me ayen ni a biisi noai biem a yaase betta biik a diini, alege ku magsi ka ni nyeem kasim a a te Naawen jiam.

⁵ Ni seba nalimnyiini kama ayen baai meena ale ka nipok yaalisa ale tuim danṭisa nyam ale butueta nyam la a kan baga a jo Naawen ale wa biika Yeezu Kirisita naamu po. Butueta nyam a nyε se ka nuru baai ale a kaabi bogluta a la ase ba nin yaali ba ḥantaja a gaam Naawen.

⁶ Ni kan a wom betta nyam wie ḥaaai ale ḥa paasi ni la. Naawen sui ale puuri ale bala chaab. Wa le jam te ba ka waalika dai yen po, dii nyij la, ba kan zuli wa.

⁷ Dila nyij la, ni kan te ni niŋ bo ale baai ale a biisi be sila chaama la po.

⁸ Ase nama ale jam kan seba Naawen dii po la, ni bo ka legi po, alege yøgyøgla de nama ka Nyonowa nuruba, ni yaa bo ka danni kantueŋka po. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni bo danni kantueŋka po la.

⁹ Boan nyinjña, nuru bala chaab a kasim a tom ka tuimmaŋsa a te Naawen. Ba be chim ka nuru maŋsa me. Ba chim ka nuru baai me ale a biisi wensie la.

¹⁰ Ni be pii nyij ate ni a tom tuim ḥaaai ale a nyε ate ti nyonowa sui a peenti la.

¹¹⁻¹² Ni kan ta wari a nyε ale wie ḥaaai ale ka kiri ate nuruba a tom la. Dii nyij la, ka nuru baai ale bo legini po la ale a tom ḥala. Alege, ni ta bala chaab nyini legini po a nyini danni kantueŋka po. Ku ka chivie ate nuru weeni ba ale sugi a nyε ḥaaai la.

¹³ Ni dan nyε ba dila, ku a nyε a se ba tuimaja a yaa nyini ka kantueŋka po ate waai meena baga a nya ḥa la.

¹⁴ Boan nyinjña wenbinni a dan ga pusi legini a kan ḥman a boro. Dila ale soa ate nuru wanyi weeni ayen, “Nama baai ale doa a goa la,
ni yiti kum po,
ate Kirisita a nyagsi ni zuk.”

¹⁵ Dila nyij, ni be kpesi ni dek ale ni boka po ale ka dii ale nuruba la. Ni kan boro ase betta la, alege ni ti an boro ase yam nyam la.

16 Vaanja de po nuruba yegayega ale a tom tuimbaata. Alege nama, ni a gisi siuk tii po ate ni ayen ni kasim a a tom tuimmaŋsa la.

17 Ni kan a nyε se ni ka betta la, alege ni a gisi dii ate Naawen a yaali ayen ni a tomu a te wa la.

18 Ni kan pa ni dek a te daamoa ate bu kaasi ni, alege ni pa ni dek meena a te Naawen Chiika.

19 Ni kasim a yi yi ḥaañate Naawen Chiika a te ni ayen ni a yi la abe ni a te Naawen pimpauk ni suniima po.

20 Ti kowa Naawen a tom tuima ka nna yegayega a te ti. Dila nyiñ la, ni kasim a te ti Kowa Naawen jiam ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yonni nyiñ.

21 Ni basi ate ni popolaŋa meena a chim popola yena, ate ni baga a te Yeezu Kirisita zula.

22 Nama baai ale ka pooba la, ni siak a te ni choroba ase ni ale a siak a te Naawen dii la.

23 Boan nyiñ, chorowa ta pagrim kama wa powa zuk ase Yeezu Kirisita ale ta pagrim Kirisita bisaña ale a tu chaab la meena zuk dii la. Bala a nyε se ka wa nyiñka la ate wa yaa vari ba ba tuimbaataŋa po a basi.

24 Dila nyiñ la, ku a fe kama ayen Kirisita bisaña ale a tu chaab la a siak a te Yeezu Kirisita. Siuk kula po me, pooba me a siak meena a te ba choroba.

25 Nama baai ale ka choroba la, ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni pooma ase Yeezu Kirisita ale a yaali baai meena ale a va wa la. Wa kpi kama a te ba ate ku sak ba wa yaalika ale soa dii ba jigi la.

26 Yeezu Kirisita nyε nyaku de ayen ku sak ayen wa pa Kirisita bisaña ale a tu chaab la a te ka Naawen, wa be pa ka Naawen wanni a biisi yaa pa ba te Naawen la. Wa be liŋ pa ka nyiam a sugri ba ale ge nyε dila.

27 Yeezu Kirisita a nyε wienja de kama, ayen wa baga Kirisita bisaña ale a tu chaab la meena ale ba nalimu ale ba welensaŋa ale ba ale

chim nuru maŋsa la a te wa dek, ate wa kan ḥman nya ba kaasuŋku.

28 Ku a fe kama ate choroba ta yaalika ale ba pooba ase ba nidɔama ale a yaali ba dek dii la. Wa dan ta yaalika ale wa powa, ku a nyε se wa a yaali wa dek me kama la.

29 Waai an kisi wa dek nyiñ, wa a nya ka zuk ale a te ka ḥandiinta kama. Yeezu Kirisita me abe a nya Kirisita bisaña ale a tu chaab la zuk ka dila.

30 Wa a ta yaalika ale ba ka nna yegayega, dii nyiñ la ti a nyε se ka wa nyiñka la.

31 Ase ba ale ḥmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po dii ayen, "Dila nyiñ la, ku a fe kama ate nidɔa basi wa ko ale wa ma abe wa ge ate wa ale wa powa a chim nuru yeŋ."

32 Wa susugi ale bo ḥmarisika de po. Mi be ale seba ku kiri ale dii la ale, Nipok ale wa chora ale ba chim bunyi dii la, a sak ti kama ayen Yeezu Kirisita ale Kirisita bisaña ale a tu chaab la meena me ka bunyi.

33 Ku be ka dila nama me jigi ayen, ku a fe kama ate choroba a yaali ba pooba a se ba ale a yaali ba dek dii la abe, pooba me a te ba choroma zula.

6

1 Nama baai ale ka bisa la, ku a fe kama ate ni a zuli ni koba ale ni maba du la ku ka wa maŋ a magsi ayen ni a nyε.

2 Naawen a jam pa wa sinsanŋa pi wa a te Moosis kama dila po dila po. Sinsanŋa po dinyi a weeni ayen, "Nama a te ni koba ale ni maba zula." Sinsanŋa de a jam le dii ate Naawen a liŋ pa peka a maa gum du la.

3 Wa peka a jam weeni kama ayen, "Ni daa te ni nyamma zula, ni le nya nyiñyøgsa abe ni boro ate ku beni tɛŋka zuk."

4 Nama baai ale ka koba ale maba la, ni kan pa nyeka tuemoa a nya ni bisaña zuk, dii nyiñ la ni dan a nyε dila, ba sue le ḥaa puuri ale ni. Alege, ni a nya ba zuk abe ni a sak ba, abe

ni a kaam ba ase Nyɔnɔwa ale sak ti dii la.

⁵ Nama baai ale ka yom la, ku a fe ate ni a te baai ale soa ni la zula nna yegayega abe ni a va ba noa ale ni popo meena ase ni a va ka Yeezu Kirisita la.

⁶ Yom ba gela a kasim a tom ka nna yegayega ba nyamma nimbie po, alege ba dan ga basi ba ale chej, ba kan ɔman a tomu. Ku a fe kama ayen ba kan a nyɛ dila. Ni be seba ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni yɔgyɔgla de. Dila nyin la ni kasim pii nyin a tom dii ate wa a yaali la a te wa.

⁷ Ni a tom ni tuimaŋsa ale supeentik, dii nyin la ni kan tom a te daa nurubisa nyiini, alege ka Nyɔnɔwa maara.

⁸ Ni be seba ayen ni dan poom ka yom yaase ni daa yomma alege ni a tom tuimmaŋsa a te wa, wa le tuni ni ni tuimaŋsa nyin.

⁹ Nama baai me ale ka yom nyam la, ni a poli ayen nama ale ni yomma meena a ta ka nyɔnɔ wanyi waai ale bo wenɔmazuk la. Dila nyin la, ku a fe ate ni a nya ba zuk nalimnyiini abe ni kan a nyigsi ba. Buusa boka jigi, Naawen daa waai ale a yaali nuruba ba gela ale a basi ba gela la.

¹⁰ Dii nyin la nama ale ti Nyɔnɔwa ale ka bunyi la, ni baga kama a tuesi wa pagrimu yegayegaka gela.

¹¹ Ni dan kasim a a nya pagrim buui ate Naawen pa a te ni la jigi, Velinvendika a kan baga a paasi ni dii po dii po.

¹² Boan nyin, ti kan yaali Naawen pagrimu ayen ti a kpalm ale ka nuruba, alege ti a yaali ayen ti a kpalm ale ka chichiri pagrisaŋa ale pagritana tɔgatɔga ale a tom tuim kasim a a bo wenɔmazuk la.

¹³ Dila nyin, ni kpesi yik Naawen pagrimu a tanla nalimnyiini, ate dabioku a dan jam abe ni baga a nak de dachiaka meena meena.

¹⁴ Dila nyin, ni gomsi ni dek keŋken ale wensie ase chiakgbain ale bobo ni chaasa la, abe ni basi ate welensa lik ni kuusa,

¹⁵ abe ni kasim gomsi magsi ate ni pa Naawen wannni ase nuensa la ate a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa wie. Ni dan sak ba ate ba wom ɔna, Naawen a le te ba suyɔgini.

¹⁶ Diipo meena wuu, ni basi ate ni siaka a chim ase naab gbain la ate ni pa lik ni dek ate Sitaana dan ton wa pieŋa abe ɔna kan nyɛ ni wariya.

¹⁷ Abe ni pa ni varibasika ate ni nya la, a chim zuchiak, abe Naawen wannni me a chim gebi kpien kaai ate Naawen Chiika a te ni la. ɔnala a le basi ate ni nak a de ni dachaasaŋa.

¹⁸ Ni kasim a puusi a te Naawen wienja de nyin, ate wa baga a maari ni. Ni basi ate wa Chiika a sak ni dii ate ni ayen ni puusi a te wa la. Ni kpesi ni dek nalimnyiini abe ni ta suduŋni nna yegayega, abe ni a puusi a te wa ate wa maari wa nuruma meena.

¹⁹ Ni be ɔman a puusi Naawen a te mi me, ate wa te mu popo pagrim ate maa sak nuruba yegayega wa wamaŋsaŋa wie. Naawen jam pa wa wamaŋsaŋa a suk kama a ta jam paari jinla, ate wa yaa yeeri ɔna a ta nyini peelim yɔgla.

²⁰ Nuruba ale yik mi a lik Naawen wamaŋsaŋa de nyin alege m za ka Yeezu naŋkula po. Ku be maggi kama ayen maa sak baai meena ale bo dela jigni la Naawen wamaŋsaŋa wie meena abe m kan peri dinyi me la yaase m chali yɔgsum.

²¹ M seba nama ale a yaali ayen ni wom mi ale a tom dii la kama. Ka dila nyin ale soa ate mi a tom Tikikus ni jigi. Wa ka ti vaanchaama po wanyi waai ate ti ta yaalika ale wa ate wa a tom ti nyɔnɔwa tuimaŋsa me nalimnyiini la. Ka wala le wa weeni sak ni mi me ale a tom ate ku a chej dii la.

²² Ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni ni tama ale a tom dii la ate ku te ni nyinbiiri ate nama me a tom ni tuimaŋsa a chej.

²³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le basi ate ni meena ale ni vaanchaama meena ate ni ta siaka ale ba nalimnyiini, a boro ale

suyɔgini abe ni ta yaalika ale siaka
ale chaab nna yegayega.

²⁴ Naawen niauŋku le boro ale
baai meena ale ta yaalika ale ti
Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita la, yaali
kaai ale kan ta kpeglimka la.

Poɔl Gbaŋka Ate Wa Nmarisi A Te **FILIPAI DEMMA La**

1 Mi Poɔl, ale a ŋmarisi gbaŋka de a te ni. Mi ale nuru waai ate ba a wi ayen Timoti la ate ti chim Yeezu Kirisita tomteerøba la a puusi nama ale ni kpaŋja ale ni maarima baai meena ale ka Naawen nuruba a bo Filipai tɛŋka la.

2 Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyɔgini.

3 Mi kasim a poli ni wie kama ale a puusi Naawen a te ni.

4 Mi dan boro a puusi a te ni, mi sui a nyeem a kasim a peenti ka nna yegayega.

5 Dii nyiŋ la, a ta nyini dii po ate nama a wom Naawen wamaŋsaŋa wie la, ni nyeem a kasim jam a maari mu kama ate maa weeni nuruba wa wie.

6 M seba ayen Yeezu Kirisita a dan pilim jam, Naawen a yaa le nueri tuim ŋaai ate wa poom a linj boro a tom ni jigi la.

7 Ku nala kama ate mi kasim ta ni wie m sunum po nnala, dii nyiŋ la mi ta yaalika kama ale ni nalimnyi-ini. Ba dan yik mu a ta ga lik a yaase mi ale za Naawen wamaŋsaŋa ŋaan a sak nuruba ayen ŋa ka wensie la, Naawen a kasim a maari mi ale nama me kama.

8 Naawen ka mi seero ayen mi a biisi ka wensie, ase m nin weeni ayen yaali kaai ate m ta ale ni la a nyini ka Yeezu Kirisita sunum po.

9 Dila nyiŋ la a zaani dii po ate tama wom ni la, ti kasim a puusi Naawen a te ni kama ayen yaali kaai ate ni ta ale chaab la, le kasim zuak yegayega. Daa dila nyiini abe ni seba ka me a ŋmasi zuek wie meena po,

10 ate ni nyeem a baga a lueri wa wensie siuku abe ni a va ku. Ni daa nye dila ate Kirisitawa a ŋman pilim

jam, ni le baga a tu wa ale welensa ale kan ta kaasunja wa jigi ya.

11 Yeezu Kirisita a le maari ni ate ni chim nuru maŋsa nna yegayega. Nuruba a le nya nama tuima ale ka dii la a yaali ayen ba a pak abe ba a te Naawen zula.

12 M suaata, maa yaali kama ayen m weeni a sak ni ayen ba le yik mi a lik dii la a basi kama ate Naawen wamaŋsaŋa a tagli nuruba yegayega jigi.

13 Siiza sojima ale a limsi mi la ale baai meena ale bo dela la a seba kama ayen ba yik mi a lik ka mi ale a va Yeezu Kirisita la nyiŋ.

14 Nyaku de nyiŋ, Yeezu ŋaanjiirima ba yega a jam ta sunum pagrik ayen ba a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa wie.

15 Nuruba ba gela baai ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruba kama Yeezu Kirisita wie, alege baai me ale kan ta nyuri ale mi la a sak nuruba wa wie a maari mi.

16 Baai ale a maari mu la a yaali mu kama ale seba ayen ka Naawen ale pa mi a zaani dela jigini ayen m za wa wamaŋsaŋa wienja ŋaan.

17 Baai me ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruma Yeezu Kirisita wie ale ka ba noa po wie nyiini. Ba ka butueta nyam ale a yaali ayen ba nye ate m ŋmasi a nam yegayega a gum m ninammu de po likka dɔkku de po.

18 Alege dila a kan kaasi. Ba gela a sak nuruba Yeezu Kirisita wie kama ale ba popo meena, alege ba gela me a sak ba wa wie ale ba noa po wie nyiini. Ku peenti mi sui kama, dii nyiŋ la nuruma de meena buyewa a basi kama ate nuruba wom Yeezu Kirisita wie.

19 Ku be ŋman peenti m sui dii nyiŋ la, mi seba kama ayen ba le jam a yeeri mi likka dɔkku de po a basi boan nyiŋa nama puusaŋa ale Yeezu Kirisita Naawen Chiika maarika le basi kama ate ba yeeri mu.

20 M le potim a yaali dii ale m sunum meena ale ta yiila ale di la ale m kan tom m tuima a kpeeri dii po dii po. Mi a yaali kama dii po

meena wuu ayen ale yøgyøgla de, m kasim ta nyinbiiri nna yegayega a tom ate ku ta zula a jam Kirisita jigi dii meena wuu m kpi yoo mi an kpi yoo.

²¹ Boan nyina, m boka kiri ale boa? M boka kiri ale m kasim a va Yeezu Kirisita nalimnyiini, dii nyin la m dan kpi m le bo ale wa. Kula a zunchonja kama.

²² Alege mi ze kuui dek ate mi yaa m lueri la, ase m nin diem ta nyuvuri, a baga a tom tuimmaŋsa yegayega a te wa a gum du yaa, m nin kpi.

²³ Wieŋa de ŋayewa a daani mu kama nna yegayega m sunum po. M kasim a a yaali kama ayen m kpi a ga bo ale Yeezu Kirisita. Kula a zunchonja m təŋzuk de boka kama,

²⁴ alege ku ka wamanj nalimnyiini ate m boro ale ni a zunchonja gaam m nin kpi.

²⁵ M seba ayen ku a magsi kama ate m bo ale ni ate m baga a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu abe ni sue a peenti nna yegayega.

²⁶ M be dan jam ayen m ŋman bo ale ni, nama a le zak m zuk a zaani abe ni a te Yeezu Kirisita pimpauk mi nyin.

²⁷ Yøgyøgla de, wamanjka ale, ni basi ate ni boka a va ale Kirisitawa sinsaŋja ale a weeni dii la ate m dan poom a jam ni jigi nwuli a yaa se m beni ale ni wie womka, m le seba ayen ni ta noai yen kama ale chaab ale kpesi za magsi me. M le ŋman seba me ayen ni nina a muni ka nna yegayega ayen ni a sak nuruba Naawen wamanjsaŋa ŋaai ale basi ate ba a ta siaka ale wa la.

²⁸ Ni kan pooma a chali ni dachaasaŋja yøgsum ale maga dek me la. Nyaku de a le sak ba ayen Naawen dek a le jam dai yen po a nya ba kaasunku abe wa nye ate ba kan ta kiri ya. Ku le sak nama me ayen wa le jam a vari ni ni tuimbaataŋa po a kasim basi kama meena meena.

²⁹ Boan nyin, Naawen an basi kama ate ni ta siaka nyiini ale Yeezu

Kirisita alege wa basi kama me ate ni a nam wa nyin.

³⁰ Yøgyøgla de ni gum mi po ate ti nye kpalinjka, kpalin kaai ate nama a wom ale mi a kpalim la. Be ka kala ale la ate me diem a kpalim.

2

¹ Yeezu Kirisita waai ate nama a va la a le basi ate ni pagra ale wa yaalika ale nama le ka dii la a le te ni sudunjni. Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yen ale chaab, wa le maari ni ate ni a yaali chaab abe ni ta jiirim me ale chaab.

² Maa saalim ni kama ayen ni basi ate ni popola meena a chim bunyi abe ni kasim a a yaali chaab nna yegayega. Ni dan a nye nyaku de, ni a basi kama ate mi sui a kasim a a peenti nna meena meena.

³ Ni kan chim bu tueta nyamma abe ni kan a nak kuusa a poli ayen nama zuak gaam ni chaaba, alege nama dek a ti an seba ni dek yik ka.

⁴ Ni kan a poli ni dek ŋanta nyiini wie, alege ni a poli ni vaanchaab ale ba ŋanta jigi wie.

⁵ Ku a fe ate ni ta popola ŋaai chaab ate Yeezu Kirisita jam ta la:

⁶ Wa jam ka Naawen alege wa kan jam a yaali ayen wa ta pagrim a soa ase wa le jam ka dii la ate ba chim bunyi.

⁷ Wa jam pa wa le ka dii la kama a basi ŋaaŋ ale ge a chim tomteero ase nuru biik la.

⁸ Wa jam ka nuru waai ale seba wa dek yikka la ale a zuli Naawen noai a kpi jabarimu nyin.

⁹ Dila nyin ale soa ate Naawen a zak wa a zaani niŋ ale te wa yue dii ale zuak a gaam yue meena la,

¹⁰ ate baai meena ate Naawen a nye ate ba bo wenŋmazuk ale təŋzuk meena la ayen ba meena jam kpi dunduna təŋ wa niŋ a te wa zula.

¹¹ Ba meena a le nyini peelim weeni ayen, Yeezu Kirisita ale ba Nyɔnɔ. Ba dan nye dila, ku le te wa Kowa Naawen zula.

¹² Dila nyin la, m dek døaba, ase mi ale jam bo ale ni la, ni a zuli mi noai, alege yøgyøglø de ate mi ñman karo ale ni la, ku maggi ka ni deema a zuli mi noai nalimnyiini. Ni pii nyin nalimnyiini a tom wa tuimaña ale kpazinagsuk ate wa vari ni ni tuimbaataña po a basi.

¹³ Naawen abe ale kasim bo ni suniimaña po a tom la, wa a yaali kama ayen ni a tom wienja de ñaai ale a te wa supeentik la. Wa be a te ni pagrimu me kama ate ni tom dii ate wa a yaali ayen ni tom la.

¹⁴ Ni a tom wa tuimaña abe ni ka a ñuuni ale ni vaanchaaba a yaa se ni ta nampaga ale chaaba.

¹⁵ Dila ale basi kama ate ni welema ni suniima po abe ni kan ta kaasun Naawen nimbie po, dii nyin la ni ka wa bisa. Baai ale ka tuim kaasima nyam a kasim a tom tuimbaata nna yegayega la, a boro a gilim ni kama. Ni basi ate ni tuimmañsaña a nyagsi ba sunsuñ a se chijnmarisaña ale a nyagsi dii la.

¹⁶ A sak ba ayen Naawen a yaali kama ayen wa pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Ni daa nyø dila ate Yeezu Kirisita a ñman jam, ni le zak mi zuk a zaani. Dii nyin la, tuim ñaai meena ate mi a tom a te ni la, a kan chim kayiosa.

¹⁷ Mi a dan poom kpi nama siaka nyin, ku a nyø ka nna ase m pa m dek a kaab te ka Naawen la. Ku be dan ka dila mi ale nama meena ta ka supeentik.

¹⁸ Siuk kula po ku a fe kama ate nama jam gum mi po ate ti maa chaab a ta supeentik.

¹⁹ Ti Nyønøwa Yeezu Kirisita dan te siuk, ku kan beni ale ge ate m tom Timoti ni jigi ate wa dan ñman pilim jam mi jigi, abe wa ta ni wie a jam paali a sak mu, ate ku te mu nyiñbiiri.

²⁰ Wala nyini ale bo ale mi dela ate wa niñ a maa bo ale ni a gum mi po.

²¹ Baai ale tali bo dela ale mi la, niñ a bo ale ka ba dek wie po, alege

ba niñ ka ale Yeezu Kirisita wienja.

²² Alege ni meena seba Timoti ale ka nuru manj la kama. Ni be ñman seba me mi ale wa ale a maa chaab a tom dii nna ase biik ale ka ko la a sak nuruba Naawen wamañsaña wie.

²³ Dila nyin la, m dan ga seba wie a le ña nyø dii ni jigi la, m kan beni ale ge tom wa ni jigi ya.

²⁴ M ta siaka ale Nyønøwa kama ayen ku kan beni alege ate mi dek a baga jam ni jigi ya.

²⁵ Maa poli ayen ku maggi kama ate m tom ti vaanchoawa wanyiwa ate ba a wi wa ayen Epaforodaitus la, ate wa jam ni jigi. Wala ate nama jam linj tom wa ayen wa jam a maari mu la. Wa le jam la, wa kasim a pii ka nyin nna yegayega ate mi ale wa a boro a tom nalimnyiini ale chaab dela jigini.

²⁶ Wa kasim a yaali kama nna yegayega ayen wa ñman jam ni jigi a nya ni. Ku jam kasim a daani wa kama wa popola po nama ale wom ayen wa jam ka nyiñyøgsa la.

²⁷ Ku ka wensie ayen wa ale jam kan ka nyiñyøgsa la, ku jam tali ka maga dega ate wa kpi, alege Naawen jam ta jiirim ale wa kama ate wa ñman nya nyiñyøgsa. Naawen a jam ta jiirim ale mi me kama, dii nyin la wa dan jam kpi kama mi sui te kaasi ka nna yegayega, wie ñaai ale gilim mu a daani mu la po.

²⁸ Ka dila nyin ale soa te maa yaali ayen m tom wa ate wa jam ni jigi yøgyøglø de la. Wa dan jam ate ni nya wa ni sue a le peenti abe mi me dek sukaasunju a be.

²⁹ Wa be dan jam ni jigi ate ni nya wa, ni tuesi wa nalimnyiini ale masim, dii nyin la ti Nyønøwa nyin. Ni a te nuru baai meena ale a nyø a se wala la zula,

³⁰ dii nyin la wa, pa ka wa nyuvuri da a tali maga ate wa kpi Yeezu Kirisita tuimaña nyin ayen ku te mu maari kaai ate nama dek an baga a te mi la.

3

¹ M suaata, ni basi ate ni sue a peenti ti Nyōnōwa nyin. Mi linj ḥmarisi weeni ni ka wari alege maa yaali ayen m ḥman ḥmarisi ka dila degadega, ku be kan daani mi, dii nyin la, ku le maari ni kama ate ni kan lo.

² Ni kpesi ni dek ale baai ale gebi ba yuaṇa ale a tom tuimbaata ale ge ba a yaali ayen ba gebi nama me yuaṇa la.

³ Ba ale a gebi ba yuaṇa dii la a kan va ku siuku ale ka dii la. Naawen a kan yaali ayen tama a gebi ti dek dila, dii nyin la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaṇa po, ate ti baga a zuli wa ale wensie. Yōgyōgla de ka Yeezu Kirisita ale soa ti. Dila nyin la ti ḥman ka wari ale nuruba ale a tom ba tuima dii ale ba dek zupuuta la.

⁴ Ase ku dan ka wensie ayen, nyāṇa de nyeka ka wamaṇsa nalimnyiini, mi dek ate ta siaka ale ḥja kama a gaam waai meena.

⁵ Mi nyini ka Izirali buuni po, Benjamin ḥokku biik, dila la m kowa ka Juu. A se ba le jam a biak mi ate mi a nya daa ḥayopoi la, ale ba gebi mi yoani. Mi yaa le jam a chim la, ate mi yaa a chim nuru baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la po wanyi. Nuru bala a jam ka baai ale jam a va Juuma kisuktana nalimnyiini la.

⁶ Nuru waai an diem a jam baga a weeni ayen mi diem a jam nyē Juuma wari dinyi me la a kaasi ya. Dila nyin la, mi jam chim ka wayōrisima nyōnō wienja de po. Mi nina jam kasim muni kama ate mi daani baai ale a va Yeezu la.

⁷ Dila powa mi jam a poli kama ayen mi le nya nyuenta wienja de meena po kama alege yōgyōgla de ate mi a yaali ayen m seba Yeezu Kirisita la, m seba ayen ḥjala meena a chim ka wakayaata mi jigi.

⁸⁻⁹ La wensie ate mi a weeni ayen jaab buuri meena ate mi ta la, mi an pa ba chim ḥjanta dii nyin la, m dan seba ti Nyōnōwa Yeezu Kirisita, kula

a gaam ḥjantana de meena kama nna yegayega. Ka Yeezu sebika nyin ale soa ate maa yaali ayen m va wa nyin a jogi jaab meena la. Dila nyin la, mi nya wari meena ase ka kinla la alege a yaali ayen mi ale wa a kasim a chim bunyi. Mi yaa ka wayōrisima nyōnō Naawen niŋ m le ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin. Ku be daa wari ate m nyē nyin ja yaase Juuma kisuktana vaka nyin. Yōgyōgla alege ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin ate Naawen weeni ayen mi ka wayōrisima nyōnō.

¹⁰⁻¹¹ M be ḥman a yaali kama ayen m seba Yeezu Kirisita dek nyin iini nalimnyiini abe m ta pagrim buui ate Naawen a pa nak wa a yiti kum po la. M be ḥman a yaali me ayen m namu a kpi a se Yeezu la, ate Naawen a nak mi me a yiti kumu po ate m ga bo ale wa.

¹² Mi kan weeni kama ayen mi poom deri nya wienja de meena ate mi a poli ayen m nya la kama. M be kan weeni kama ayen deri ka nuru welen alege, m chali a de ka ninj ayen nya ḥjantana de, dii nyin la ka dila nyin ate Yeezu Kirisita dek a yik mu a nyo wa nisima po.

¹³ M suaata, mi an deema a poli ayen m soa ḥjantana de, alege m pa m sunum meena a basi ka jaab wanyi jigi. Mi pa ḥjaan nyin wienja a basi ka ḥjaan, alege a pa m nina ale m popola meena a basi ka wa dii ale bo ninj la po.

¹⁴ Mi popola a bo ka ninj ayen m nya wanni de, be ka Naawen wiik Yeezu nyin ayen m nya nyuvuri dii ale bo wenjazuk la.

¹⁵ Tama baai ale paari Naawen siuku po la a magsi ayen ti ta ka popolaṇa de chaab. Alege baai a dan ta popola yoana Naawen ale basi ate ni minj.

¹⁶ Wakpeeni meena ale, ni basi ate ti meena a va Yeezu a se ti a ale poom a va wa dii a ta jam paari jinla la.

¹⁷ M suaata, ku a fe ate ni a tomsi mi ale a va Yeezu Kirisita ḥjaan dii

la. Ti le jam bo ale chaab la, ti jam sak ni wa wie kama nalimnyiini. Ka dila ale soa ayen ni a tomsi mi dila.

¹⁸ Mi poom weeni nama wienja de a paari ka ku noa di choa ayen nuruba yegayega a zeri Yeezu Kirisita jabarimu wie sinsanja kama. Yøgyøgla de, m be ñman a weeni nyaku de a sak ni kama ale sukaasun.

¹⁹ Naawen a za ayen wa kaasi bala chaama kama, dii nyij la ba nyinka koarisana a chim ka ba bogluta. Ba ale magsi ayen ba a chali chivie ale wie ñaai la ba ta ka kanjanta ale ña. Ba a poli ka teñzuk de wie nyiini.

²⁰ Tama ale ba a daa bunyi, dii nyij la tama ka Naawen dek wenjumazuk po nuruba. Ti a limsi ka ti Nyønøwa Yeezu Kirisita waai ale vari ti ti tuimbaataja po a basi la ale nyinbiiri ayen wa basi dula jigini abe wa ñman pilim jam ti jigi ate ti tu wa.

²¹ Wa dan jam, wa le tagri ti nyinsanja sii ale kan ta pagrim la a nyø si ate si a nyø a se wa dek nyinka kaai ale ta pagrim ale nalim yegayega la. Wa pagrimu de me a le basi ate wa tigsi jaab buuri meena a ta jam wa jigi a soa ba.

4

¹ M suaata, mi kasim ta yaalika ale ni ka nna yegayega. Nama ka nuru baai ale a zak mi zuk a zaani la. Ni a nyø ate m sui a peenti me. M dek suaata, mi a yaali kama ayen m weeni a sak ni dii ate nama ayen ni a va ti nyønøwa abe ni kpesi yik wa a ta nalimnyiini la.

² Mi a saalim ti tqama Yuodia ale Sintiki ale a va Nyønøwa la ayen ba ta noai yen ale chaab.

³ Mi ale fi abe ale maa chaab a tom ale chaab la, mi a saalim ayen fi a maari nipooma de, dii nyij la, mi ale bala ale maa chaab me a naam ase ti ale sak nuruba Naawen wienja la. Kelement me ale baai meena ale va tama ñaañ la, a nyø ka dila degadega. Naawen be ñmarisi ba

yueña a nyo ñanvuuta yue gbañka po kama.

⁴ Nama baai ate ti Nyønøwa soa ni la, ni basi ate ni suniimaña a kasim peenti nna yegayega ti nyønøwa nyij. M be ñman a weeni ni kama ayen ni basi ate ña peenti nna yegayega.

⁵ Ku kan beni ate Nyønøwa ñman pilim jam. Dila nyij ku a fe ate ni seba ni dek taka ale nuruba.

⁶ Ni kan basi ate wie a daani ni, alege ni puusaña meena po ni a te Naawen jiam ate wa pa ñanta baai meena ate nama a yaali la a te ni.

⁷ Ni dan a nyø dila, Naawen le basi ate suyøgini dii ate nuru biik an baga miñ bu kiri a chak la a jam ni suniima po. Nama baai ate Yeezu Kirisita soa la, a dan ta suyøgini de, wabiok an baga a jam ni jigi ya.

⁸ M suaata, ni basi ate m pa dii meena ate mi a ñmarisi la a gum chaab a weeni a sak ni. Ni pa ni popola kasim basi wie ñaai ale ka wensie ale ta zula ale a magsi ale welema ale nala ñaai me ale a peenti nuruba puusa ate ba a weeni ayen ña nala la. Ku be a fe kama me ayen ni kasim a poli wie ñaai ate fi dan tom ña abe ña ta pimpauk jam ayen ña ka wamañsa la.

⁹ A se mi ale jam bo ale ni dii po la, ni wom mi sinsanja kama ale nya m tuimaja me ale jam ka dii la. Ni ba a poli mi sinsanja wie abe ni a tom ni tuimaja a se dila la. Ni be a tom dila, ate Naawen waai ale a te suyøgini la, le boro ale ni.

¹⁰ Ti Nyønøwa waai ale bo ale mu la, a basi kama ate m supeentik nna yegayega, dii nyij la ni ñman sak mu kama ayen ni popola a diem bo ale mu kama. Ni jam a liñ maari mu kama ate ku beni, alege ate yøgyøgla de ni yaa ñman nya siuk ayen ni maari mu.

¹¹ Mi kan weeni nama kama ayen ka ñanta ale posim mu. Ku dan poom ka dii mi jigi, mi a poli kama ayen ñanta baai ate mi a diem ta la a zuak kama a te mu.

¹² M seba m dek yikka kama ase ale ni meena. nyeboka a nin baasa. M be seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin pagra me. Juijui meena ate mi boro la m seba kom taka kama ale chakta me taka.

¹³ Yeezu Kirisita a pa ka wa parim a te mu, ate m baga a tu wienja de meena.

¹⁴ Alege ku nala ka nna yegayega ale ni ale maari mu daani kaai po ate m boro la.

¹⁵ Nama Filipai demma, ni seba nalimnyiini kama ayen dii po ate mi liŋ sak nuru baai le jam bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya po la, Naawen wamaŋsaŋa wie alege basi dula la nama nyiini ale maari mu siuku po. Nama me ale nya maarika mi jigi.

¹⁶ Mi ale jam bo Tesalonika po la, ni tom tiirim ḥanta a te mi kama a paari dii choa.

¹⁷ Mi kan potim a a yaali ka ni tiirim alege maa yaali ka Naawen le wa te ni nyuen tii a magsi chaab ale ni tiirim ate ni te mi la.

¹⁸ Ni tiirim buui ate ni pa te Epaforodaitus ate wa ta jam a te mi la, a deri gaam mi ale a yaali dii la kama. Nama ale nyε dii la a basi kama ate Naawen sui a kasim a peenti nna yegayega. Kula a nyε se ka Juuma ale yik dunṣaŋa a kaabi a te Naawen la.

¹⁹ Nama dek seba ayen Naawen ta ḥanta ka nna yegayega gaam taam. A se ni daa yaali jaab, wa le lueri ba po a ta va Yeezu Kirisita yonni nyiŋ a pa maari ni.

²⁰ Naawen waai ale ka ti ko la, a ta zuli kama yegayega a ta a cheŋ dii po meena wuu. Ku be nyε dila.

²¹ Maa puusi Naawen nuruma baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la. Ti suaatanja baai ale bo ale mi dela jigini la, me a puusi ni.

²² Naawen nuruma baai me ale bo teŋka de po la, a puusi ni ale baai meena ale a tom nakpionku Siiza yenni po la, me a puusi ni.

²³ M be ḥman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo

Poɔl Gbaŋka Ate Wa Nmarisi A Te KOLOSE DEMMA La

¹⁻² Mi Poɔl waai ate Naawen a lueri mu ayen m chim wa tuimtomdɔ la ale Timoti te meena suoku ale maa chaab a ŋmarisi gbaŋka de a te nama baai ale ka Naawen nuruba bo Kolose tɛŋka po la. Nama baai ale chim bunyi ale Kirisitawa la ka tama suaata.

Mi a saalim kama ayen Naawen te Kowa le niak ni abe wa basi ate ni boro ale suyɔgini.

³ Daa meena ate ti nyiem a puusi Naawen la ti a nyɛ ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Kowa Naawen jiam kama. Ti nyiem dan boro a puusi Naawen, ti maari a puusi a te nama me kama.

⁴ Boan nyiŋŋa, ti wom ni siaka ale Yeezu Kirisita ale soa dii la kama ale ni yaalika ale Naawen nuruma ale soa dii me la kama.

⁵ Naawen tuntominj maŋka ale liŋ jam jam ni jigi diipo la ni jam wom yiila ḥaaŋtate ate ḥaaŋtate pa te ni la kama. Dila nyiŋ la ka ni siaka nyiŋ ale soa ate ni a limsi jaab buui ate ni le nya la. Jabula abe bo ka wenŋmazuk. Jaabjaab abe kan kaasi wa.

⁶ Ase diipo ate ni liŋ wom Naawen niaka wie ate ni sum seba ayen ku sum ka wensie la, a zaani dila powa a jam paari jinla, Naawen tuntominj maŋka a kasim ta ka wamaŋsa nyiini a jam tɛŋzuk de meena ase tuntominj maŋka ale kasim a nyɛ dii a te nama a ta nyini da dii danni ate ni liŋ wom ka la.

⁷ Ni be wom Naawen niaunku wie kama ti tomteerɔ choawa jigi. Wa ka waai abe ale sum ka Kirisitawa tomteerɔ maŋ a yaa tagri tama zuk a tom la.

⁸ Wa be weeni a sak ti me Naawen Chiika ale basi ate ni ta yaalika ale chaab dii la.

⁹ Dila nyiŋ la, a ta nyini diipo ate tama wom ni wie la, tama kasim a puusi Naawen a te ni ka dila. Ti a

juisi Naawen kama ayen wa le basi ate ni sum ta miŋchakka ale wa dek yaalika ale ka dii la. Abe wa sueri ni ale Yam buui ale miŋchak kaai ate Naawen Chiika a te ni la.

¹⁰ Dila abe dan nyɛ, ni le baga a boro a kasim a nyɛ dii meena ate Nyɔnɔwa a yaali ate ku a te wa popeentik la. Ni nyeboka po, ni le kasim a nyɛ ka wamaŋsa nna yegayega tɔ̄gatɔ̄ga ate ni a chim abe ni seba ayen ni sum seba Naawen kama.

¹¹⁻¹² Ti a saalim wa kama ayen wa le pa wa pagrim kpeemu a te ni ate ni baga zaani wie meena po ale chichiiba nalinnyiini. Abe ni kasim a te Naawen ti Kowa jiam ale popeentik dii nyiŋ la, ka wala ale basi ayen ni nya siuk a maa nya ḥanta baai ate Naawen nuruma le nya la. Nuruma de abe bo ka Naawen naamu po juijui ate legi karo la.

¹³ Naawen vari ti kama a ta nyini legini po a ta ti nalinnyiini a ga jo wa naam buui ate wa dek biika a soa la.

¹⁴ Biika de nyiŋ abe le soa ate wa vari ti basi, ale vonj ti wabaataŋa a te ti.

¹⁵ Yeezu Kirisita waai ate ti a nya ale ti nina la alege an baga a nya Naawen ale ti nina la, a neensi ka Naawen degadega waai ate ti an baga a nya wa la. Ka wala ate Naawen a te wa kpanṭa jaab buuri meena po, ate wa zuak gaam ba meena.

¹⁶ Dii nyiŋ la, Naawen va ka wala nyiŋ a nyɛ jaab meena tɛŋzuk de ale wenŋmazuk, ḥan baai ate ti baga a nya ale ḥan baai ate ti an baga nya. Nyaba de meena gum chaab ale ka chichirisa pagrisaŋa ale pagrata tɔ̄gatɔ̄ga. Naawen va ka Yeezu Kirisita a nyɛ wieŋa de meena. Wa be nyɛ ba te ka wala.

¹⁷ Kirisitawa de a liŋ boro kama alege ate Naawen nyɛ jaab meena. Jaab meena abe nyɛ ka noayen ale wa a yaa boro ba tɔ̄ga ba tɔ̄ga.

¹⁸ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab

la be ale Yeezu Kirisita nyin ka ate wa dek yaa chim ba kpagi a yaa ta ba yummu. Wala ale a nyε ase Naawen bikpagi la ate wa nak wa a yiti kum po la. Wa nyε dila kama ayen wa de jaab buuri meena niŋ.

¹⁹ Ku be jam ka Naawen dek popola ayen wa biika a yaa be ta wa dek Naawen nyeka ale ka dii meena la.

²⁰ Biika de nyin abe ale soa ate Naawen yaa poli me a ta tεŋka meena wa dek. Naawen va ka biika de kummu nyin jabarimu zuk la, a basi ate nyemagsika ale nuru biik a yaa boro. Wa va ka wa kummu me nyin a ŋman pilim soa jaab buuri meena tεŋzuk ale wenŋmazuk.

²¹ Dila po dila po, ni an jam mɔata Naawen ya ate dila jam basi ate ni chim Naawen dachaasa dii nyin la, ni jam a tom ka wabaata ale ta popola baata me.

²² Alege yøgøgla de, wa biika kummu nyin ate Naawen yaa de dɔata ale ni ayen ku basi ate ni chim nuru welensa wa niŋ.

²³ Ni dan nyε dila, ku a fe kama ayen, ni ŋmasi yik ni siaka nalimnyiini a ŋmasi zaani nalimnyiini abe ni ta yiila ŋaai ate ni tara a ta nyini diipo ate ni wom Naawen tuntomika la. Ku be ka Naawen tuntomij manka de nyin ale soa ate mi Pool yaa chim tomteero. Tεŋka meena abe ale doa a ga saari la, a wom tuntomij manka de kama.

²⁴ Yøgøgla de, mi poi be peenti ka nna yegayega ale ninam buui ate mi a nam a te ni la. Dii nyin la, ka mi ninammu nyin a le bu basi ate ni baga nueri Yeezu Kirisita ninam buui ate wa nam te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab.

²⁵ Be ka Naawen abe ale basi ate mi chim Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la tomteero ayen mi tom tuini de ate di ta wamaŋsa jam te ni. Tuini de ate mi ayen m tom la abe ale m mooli meena a sak nuruba Naawen tuntomika ale ka dii la.

²⁶ Tuntomij manka de abe jam chim ka wasusugi dila po, dila po ate wa nyε nurubiik jigi. Alege yøgøgla de, wa yaa be basi kama ate di nyini peelim a sak wa nuruma.

²⁷ Wasusugi masika de ate Naawen a yaali ayen wa pa sak wa nuruma meena la ale la ate wa yaa poli ayen wa pa te ba. Wasusugini de abe ale ayen ni seba ayen Kirisitawa bo ale ni kama. Dila abe a sak kama ayen ni le maa nya Naawen zulaŋa kama.

²⁸ Dila nyin ti be a sak waai meena ka Kirisitawa wie. Yam buui meena wuu ate tama ta la, ti pa ka bula a kaam ale a sak ba ayen ti dan baga abe ti ta ba wanyiwanyi ate ba chim baai siaka ale pagra ate ba chim bunyi ale Kirisitawa la a jam Naawen jigi.

²⁹ M le nyε dii ate m baga nyε nyaku de la ale, m kasim a tom kama ale a nam a pa pagrim kpiem buui ate Kirisitawa a te mu la a tom.

2

¹ Ni basi ate m weeni sak ni mi ale tom nna yegayega a te nama ale nuru baai me ale bo Laodisia la ale baai meena ale kan seba mi dek la.

² Mi a weeni nyaku de a sak ni kama ayen ku deŋsi ba kpa ate ba jam jigi yeŋ ale yaalika. Dila dan nyε, wensie minchakka le basi ate ni sum seba nyaku de chak nalimnyiini. Nyaku de abe dan nyε, ba le seba Naawen wasusugini ale ka dii la. Wasusugini de abe ale Kirisitawa dek.

³ Wala ale saafiik kaai ale baga a lagi Naawen Yammu ale wa seba chakka ale sugi juijui la ate ti a nya.

⁴ M be a weeni ni kama yøgla ayen, ni kan basi ate waai a baga pa wie ŋaai ale kan daa wensie la a paasi ni. Na dan poom a nyε ase wamaŋsa la, ni kan siagi.

⁵ Alege boan nyinŋa, m karo ale ni, alege m boro ale ni kama Naawen Chiika nyin. M sui be peenti ka nna yegayega ate m nya

ni kasim chiib zaani nalinnyiini dii ale ni siaka ale Kirisitawa la.

6 Ase ni ale siak a te Yeezu Kirisita ayen wa ka ni Nyɔnɔ la, ni be kasim chim bunyi ale wa.

7 Ni basi ate ni nina muni ale wa, ni pa ni nyeboka meena a te wa, abe ni basi ate ni siaka ale wa a pagra ase ba ale jam sak ni dii la. Ni abe kasim a te wa jiam me.

8 Ni be kpesi ni dek ate waai a kan pa nuru biik pimpaasima yammu buui ale nyini nuruba jigi ale tɛnzuk ale wenɛmazuk chichirisa jigi la ate ni chim yom. Ni pa yam buui nyiini ale nyini Kirisitawa jigi la.

9 Wie ɣaai meena ale ta wari a nyɛ ale Naawen la, a bo ka Kirisitawa ale wa ale ka nurubiik la jigi.

10 Ni be ta nyuvuri kama nalinnyiini ni le chim bunyiwa ale wa la nyinj. Wa ta pagrim ka nna yegayega a gaam chichirisa meena ale pagra la.

11 Nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la, ku a nyɛ ase nama gebi ni yuanya kama la. Daa ayen ka nuru bisa ale a gebi ba yuanya dii la, alege ka Kirisitawa dek ale gebi ni yuanya. Gebika de a sak kama ayen Kirisitawa vari ni a ta nyini beemu de buui ale ka tama dek biem la po a basi.

12 Boan nyinjña, diipo ate ni tuesi soka la, ku a nyɛ ase ba maa gu nama me ale Yeezu Kirisita kama la. Ku be ɣman a nyɛ ase ni ɣman maa yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita la. Be ka ni siaka ale Naawen pagrimu ale soa dii la ate wa nak wa yiti kum po la.

13 Dila po dila po, ni ale jam kan ta siak la, ku jam a nyɛ ase ni kpi kama la ni wabaataanja nyinj ale ni ale jam kan daa Juuba a ta Moosis Sinsaŋja la nyinj. Alege yɔgɔyɔglade, Naawen yaa ta ni jam ka Kirisita jigi a te ni vum. Naawen vonj ti meena wabaataanja a te ti kama.

14 Ti waba tii meena ale ɣmarisi doa ale ɣa sinsaŋja meena la, Kirisitawa ko ɣa meena a basi kama

a pa ɣa kpi maŋ Kirisitawa kummu jabarimu nyinj.

15 Jabarimu de zuk ale Kirisitawa basi ate chichirisa pagrim ale kpaga pagrimu a chim koa yaase kinla nyinj, a yaa basi ate waai meena nya ba chivie a sak ase wa ale ta pagrim.

16 Dila nyinj, ni kan basi ate nuru a te sinsaŋja a magṣi chaab ale jaab buui ate ni le de yaase ni nyu, yaase da ɣaai ale welema ale ɣaai ale kan welema yaase chipaalika Tigini yaase wari a magṣi chaaba ale Vuusum Danni.

17 Nyanya de meena ka chum da dii dai wie yisinta. Wensie wienja bo ka Kirisitawa jigi.

18 Ni kan basi ate nuru waai nya ni nueri a weeni ayen wa ta pagrim a baga a nya wie ase goadaasima la alege nama kan nya ɣa. Ni kan basi me ate waai ale a velim ayen wa a zaab wa dek kama la, ale waai me ale a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloma la, ni kan basi ate nuru wala choa a nya ni nueri ale wienja de chaaba. Boan nyinjña, nuru wala choa a kasim sueri ale ka kanjanta ale wa dek popola.

19 Wala choa abe pa Kirisitawa waai ale soa nyinjka meena a nya la a basi kama. Kirisitawa ale soa Kirisita bisaŋja ale a nyɛ ase wa nyinjka la meena a nya ate ka a chim nalinnyiini ale ka kunanya ale kobanya ate ɣa a chim ase Naawen ale a yaali ayen nyinjka a chim dii la.

20 Nama ale Kirisitawa a maa chaab kpi kama. Dila nyinj la, chichiri sii meena ale soa tɛnzuk de ale wenɛmazuk de meena an ɣman soa ni. Be ka boan ale ɣman soa ate ni boka a nyɛ ase baai ate Kirisitawa an soa tɛnkə de zuk la? Ka boa le soa ate ni diem siak a te sinsak ɣaai chaab ale a weeni ayen,

21 “Kan ta jaamu de” yaase “Kan lam jaamu de a nya” yaase “Kan tiri jaamu de yaase nwala”?

22 Sinsaŋja de chaab a biisi a magṣi chaab ale ka jaab buuri meena wuu ate fi dan ga pa wa tom

tuini, wa ɳman ka kiri dii la. Nala meena ka nuru biik dek ale dueni wa sinsanŋa a sak ɳa.

²³ Sinsanŋa ɳala chaab a nyε ase ka ba yam buui ate ba tara a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloba abe ba a paasi ba dek ayen ba a zaab ka ba dek. Sinsanŋa ɳala maari a basi kama ate nuru ba namsi ba nyin̄sa nalinnyiini. Na an baga a nyε ate fi a fe fi nyin̄ka ate fi kan tom wabiowa.

3

¹ Ni yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita. Dila nyin̄ la, ni basi ate ni popola bo ale ɳanta baai nyiini ale bo wenŋmazuk la. Dula jigini ale Kirisitawa kala Naawen jigi juga geŋ.

² Dila nyin̄ ku a fe kama ayen ni pa ni popola meena a basi dula jigini, ni kan pa ɳa a basi tenzuk de.

³ Dii nyin̄ la, nama ale Kirisitawa a maa ka chaab a kpi ate ni nyuwooŋa a yaa bo wa jigi Naawen jigi.

⁴ Ni vummu dek abe ale Kirisitawa. Wa be dan pilim ɳman jam, nama me le pilim ɳman jam kama ale wa a maa nya zula ɳaai ate wa me le nya la.

⁵ Yøgyøgla de, ku be a fe kama ayen ni basi ate tenzuk de wie ɳaai ale bo ni nyin̄saŋa po a soa ni la, a kpi. Wie ɳala chaama ate mi a weeni la ale, nipøk yonta bobi-goom, danṭa tuima, nipøk yaalika, wabaata yaalika nyeka wie ale butuom. Butuom nyam a nyε ase ka bogluta kaabka la ase ba nin yaali ba ɳantana a gaam Naawen.

⁶ Wien̄a de chaab nyin̄ ate Naawen le ta supuurim ale baai meena ale kan a zuli wa noai la.

⁷ Dila po dila powa, nama dek kasim jam va ka nyanja de chaab a ate ɳa jam soa ni.

⁸ Alege yøgyøgla de, ku a fe kama ayen ni pa nyanja de meena a basi. Wie ɳala chaab ase, supuurim, chaab kisika venta biisa, ale bibuloaris meena wuu a kan nyini ni noa po a nyini.

⁹ Ni kan a velim a te chaaba dii nyin̄ la, ni yuk ni nyekpakka a basi kama

¹⁰ ale ge yaa pa nyepaalik a tara. Nyin̄ paalika de ate Naawen nyε la, ale wa kasim ta a nyε daa meena ate ka kan kpaŋimu. Wa a nyε dila kama ate ka a neensi wa dek ayen wa basi ate ni seba wa nalinnyiini a chak.

¹¹ Dila nyin̄ la, waai ale kan daa Juu ale waai me ale ka Juu, ku daa tøgatøga, waai ale gebi wa yuari ale waai ale kan gebiya, ba ka bunyi, nicham ale baai ale bo goai po ale yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena Kirisitawa soa kama. Wa be bo ale ba meena kama.

¹² Ni ka Naawen nuruba. Wa ta yaalika ale ni kama a yaa lueri ni a te wa dek. Dila nyin̄, ku a fe kama ayen ni pa jiirim ale zula ale zaab m dek ale ɳmamnjmam nyeka ale chichiiba ase gatta la a jo.

¹³ Ni ta jiirim ale sudunji ale von̄teka ale chaab diipo meena wuu ase ni wanyi a nin nyε wari a kaasi wa choa. Ku a fe kama ayen ni a von̄ a te chaab ase Nyɔnɔwa ale von̄ a te ni dii la.

¹⁴ Nyanja de meena zuk, ni pa yaalika a vi du. Dii nyin̄ la, yaalika ale a yik wie meena a niak chaab.

¹⁵ Suyøgini dii ate Kirisitawa a te ni la, dila ale di maari ni ale wie ɳaai meena ate ni ta a poli ayen ni nyε la. Boan nyin̄ja, ka suyøgini de choawa ate Naawen wi ni a pa nyo jigi yeŋ ayen ni a nyε ase ni ka nyin̄ yeŋ la. Abe ni a nyε Wein jiam.

¹⁶ Ku a fe kama ayen Kirisitawa tuntomika ale ka masimu meena a bo ni suniima. Ni pa yam a sak chaab abe ni a kaam chaab. Ni pai Naawen wanni a yi yiila, ni a yi yi ɳaai ale a pak Yeezu la ale yi ɳaai ate Naawen Chiika a te ni ale ni suniima a nyε Naawen jiam.

¹⁷ Wie meena ate ni a nyε yaase ni a biisi, ni pa Nyɔnɔwa Yeezu yonni a nyε ase ni ale pa wa yonni a nyε Naawen ti Kowa jiam dii la.

¹⁸ Pooba, ku a fe kama ayen, ase

Kirisita bisa la, ni a te ni choroma zula nalimnyiini.

¹⁹ Choroba, nama me ku a fe kama ayen ni a yaali ni pooma abe ni kan biisi ba a kaasi.

²⁰ Bisa, ku ka Kirisita bisa tuini ate ni kasim a zuli ni nyamma, dii nyin la, dila a te Naawen ka popeentik.

²¹ Nyamma, ni kan a nyε ate ni bisaña sue a puuri. Ni dan a nyε dila ba a jok ka nyinbiiri wie nyeka po.

²² Yomma, nama me a te baai ale soa ni la zula wie meena po. Ku daa ka ba ale a nya ni ase ni nin boro a tom tuini ayen ba ale a nya ni la abe ni tom ate ba yaali ni, alege ni a tom ale ni suniima meena dii nyin la, ni ale a te Nyɔnɔwa zula la nyin.

²³ Dii meena ate ni a tom la, ni a tom ale ni suniima meena ase ni a tom a te ka Nyɔnɔwa la alege daa nuruba.

²⁴ Ni a teeri Nyɔnɔwa a le wa pa tutuna ḥaaai a te wa nuruma la, ḥala degadega ate wa le pa te nama me. Dii nyin la, Kirisitawa sum ale ni Nyɔnɔwa ate ni tom a te.

²⁵ Wakaasima nyeero meena, le nya wa tutuna kama a magsi chaab ale wie ḥaaai meena ate wa nyε la. Dii nyin la, Naawen pa ka buusa yena a bo waai meena.

4

¹ Yomma nyamma, ku a fe kama ayen ni ta nyemagsika ale wensie dii meena ate ni a nyε ni yomma jigi la. Nama me abe a teeri ayen ni ta Nyɔnɔ me kama wenmazuk.

² M ḥman diem weeni a sak ni kama ayen, ni kan basi Naawen puusika, abe ni kpesi ni dek ale ni puusanya, a nyε Naawen jiam.

³ Ni maa puusi a te tama me ayen Naawen le te ti siuk nalunj ate ti baga a sak nuruba we tuntomika kaai ale a biisi a magsi chaab ale Kirisitawa waai me ale chim wasusugi a te nuruba la. Boan nyinjña, ka sinsanjña de nyin abe ale soa ate mi bo likka dök nna la.

⁴ Ni maa puusi a te mu ayen Naawen maari ate m mooli wa

wanni ate ku ḥmasi lagri a sak ba. Dii nyin la, ku magsi ka m nyε dila.

⁵ Dii meena wuu ate ni a nyε ale baai ale kan daa Kirisita bisa jigi la, ni a nyε ale yam. Ni dan ga nya siuk diipo meena, ni nyiem a kpabi nwulinwuli ate ni nyε wari dii ate ni a yaali ayen ni nyε la.

⁶ Ni basi ate ni biik masa, abe ni seba ni nyiem ale ni a tulisi nuruba dii la.

⁷ Ti dek suoku Tikikus, waai, ale ta wensie tuima meena po a maa tom a te Nyɔnɔwa la, wala le weeni ni dii meena ale boro la magsi chaab ale mi

⁸ ḥa dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni a sak ni tama me ale bo dela a nyε dii la ate ku te ni popeentik.

⁹ Ti dek suok maŋka Onesimos waai ale ka nama po wanyi a ta siaka nna yegayega la a maa va Tikikus cheena kama. Bala ale maa chaab a weeni ni dii meena ale a nyε dela la.

¹⁰ Arisitaakus waai ale bo likka dök ale mi la, a puusi ni. Banabas suoku Maak me a puusi ni. (Mi a poli ayen m poom linj weeni ni ayen dai dii dai Maak a dan jam ni jigi, ni tuesi wa nalimnyiini.)

¹¹ Josua waai yoi di choawa ale Jasitus la, a puusi ni. Nuruma de batawa, Arisitaakus, Maak, ale Josua nyiini ale Juuba a va Kirisitawa siuku a maari a tom Naawen naamu tuimanya. Ba be kasim a maari mu ka nna yegayega.

¹² Nuru wanyi ale ḥman chim ni po wanyi wa yoi ale Epafiras. Wa ka Yeezu Kirisita tomteero po wanyi. Wa kasim a puusi Naawen daa meena a te ni kama, ayen wa maari ni ate ni ḥmasi zaani nalimnyiini ale ni siaka a chim Kirisita bisa baai ale pak ale ba siaka a sum chim Kirisita bisa a tom Naawen ale a yaali dii la.

¹³ Mi dek pa nina maa nya wa tuimanya ate wa tom nalimnyiini dii Laodisia ale Erapolis tensanja po la kama.

¹⁴ Ti døgtawa Luuk ale Diimas ma chaab a puusi ni.

¹⁵ Puusi ti suaataŋa ale bo Lao-disia la, nalinnyiini a te mu. Mi a puusi Nimfa ale Kirisita bisaŋa ale a nyε tuka wa yenni po la nalinnyiini.

¹⁶ Ni dan karim gbaŋka nueri, ni pii nyinj ate ni basi ate Kirisita bisaŋa ale bo Laodisia la maa wom ka wienja. Fi dan nyε dila me, tuesi gbaŋ kaai ate Laodisia demma me le te fu la a karim.

¹⁷ Abe fi weeni Akipus me ayen mi weeni wa ayen, "Seba chak ate fi nueri tuin dii ate Nyɔnɔwa te fu ayen fi tom la a nueri."

¹⁸ Ni a teeri choarimaŋa ate ba pa bobi mu la wie. Mi Pɔɔl dek ale pa m nisima a ŋmarisi wienja de ayen, Pɔɔl a puusi ni.

M be ŋman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni.

Gbanj Kaai Ate Poɔl A Liŋ A N̄marisi A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Poɔl, ale Silas ale Timoti ale a n̄marisi gbanjka de a puusi nama baai ale a va Yeezu ḥaaŋ Tesalonika t̄enka po la. Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen ale soa ni.

Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

² Ti a te ti Kowa Naawen jiam ale a puusi a te wa kama daa meena nama nyiŋ,

³ ale a weeni a sak wa ni ale a tom wa tuimanya ale nin muna dii la, dii nyiŋ la, ni ta ka siaka ale yaalika ale wa nna yegayega. Ni ta yiila kama me ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale a va wa. Yiilaŋa de abe basi kama ate ni va wa ale chichiiba.

⁴ Ti suaata, ti seba ayen Naawen a yaali ni kama, ate wa lueri ni a te wa dek dii nyiŋ la,

⁵ ti ale liŋ a sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, ku jam daa tama dek noa po wie nyiini ate ti weeni sak ni. Naawen Chiika ale pa pagrim a nyo ḥa po. Dila ale soa ate ni wanyi me la a jam ka chichama ale ḥa. Ni jam nya ti ale boro ale ni dii la kama nama nyiŋ,

⁶ ate ni tomsi tama ale ti Nyɔnɔwa. Nuruba jam basi kama ate ni jam a nam nna yegayega dii nyiŋ la, ni ale jam siak a te Naawen wamaŋsaŋa la. Alege Naawen Chiika a jam basi ate ni sue a peenti ka yegayega.

⁷ Dila abe ale soa ayen nama ale a va Yeezu dii la, ku magṣi ka baai ale jam bo t̄en sii ate ba a wi ayen Masidoniya ale Akaaya ate ba ta siaka ale Yeezu la, a va nama ale a va wa dii la.

⁸ Ni ale jam ta Yeezu wamaŋsaŋa a cheŋ ga weeni sak ba wa wie la, baai meena ale jam bo dula jigini ale jigii meena la, a wom ni wie kama ni

ale jam siak a te Naawen dii la. Ti be kan ḥman a yaali ayen ti weeni ni warì a sak nuruba

⁹ dii nyiŋ la, ba dek a weeni sak ti kama ayen ti ale jam ni jigi la, ni jam tuesi ti kama ale wom ti wienja ale basi bogta kaabka ale a va Naawen waai ale ka wensie nyɔnɔ ale kasim boro taam wuu la,

¹⁰ ale a tom wa tuimanya ale a limsi wa biika Yeezu waai le wa basi wenjazuk abe wa ḥman pilim jam t̄enzuk la. Ka Naawen ale jam nyɛ ate wa yiri kum po. Wa ka waai ale a vari ti a basi Naawen le za wa te nuruba waalika la po.

2

¹⁻² Ti suaata nama dek seba ayen dii po ate ti jam cheŋ t̄en kaai ate ba a wi ayen Filipai la, t̄enka de nuruma a jam a nyɛ ti ka biem ale ge jam a le ti me. Ti ale jam Tesalonika t̄enka po la, ni nuruma me a jam nyɛ ti ka dila degadega alege Naawen jam deŋsi ka ti kpa ate ti jam baga a sak ni wa wamaŋsaŋa. Nama dek abe seba kama ayen ti an jam sak ni ka kinla nyiŋja.

³ Wamaŋsaŋa ḥaaŋ ate tama a jam saalim ni ayen ni wom ḥa la, ḥa meena a jam ka wensie. Ti popolanya me a jam ka popola maŋsa. Ti be kan jam a yaali ayen ti paasi ni kama.

⁴ Alege ti jam a biisi ka wie ḥaaŋ ate Naawen a jam a yaali ayen ti biisi la, dii nyiŋ la, wa dek seba ti chak kama ate wa yaa te ti siuk ayen ti a sak nuruba wa wamaŋsaŋa. Dila nyiŋ la ti kan yaali ayen ti biisi ate nuruba supeentik alege ti a yaali ayen ka Naawen supeentik. Wala dek ale seba ti popola ale ka dii la.

⁵ Nama dek seba ti ale jam sak ni dii la kama. Ti an jam a biisi ka ti noa po nyiini a paasi ni ayen ni yaali ti. Tama kan paasi nuruba ayen ti nya ḥanta. Naawen ale ti seero wienja de po.

⁶ Ti an jam a yaali pimpauk ni jigi ya, yaase nuruba ba chaab jigiya.

⁷ Ti dan jam a yaali ayen ti nyε pagrim ni jigi a nya ɳanta, ti te jam baga a nyε dila kama, dii nyiŋ la, ti ka Kirisita tuimtomdøba. Alege ti ale jam bo ale ni la, ti jam a nya ka ti dek zuk ale jaab buuri meena ale ge jam ta ni ale jiirim ase nipøk ale a nya wa bisa zuk ale jiirim dii la.

⁸ Dii nyiŋ la, ti jam marin ni ka nna yegayega. Ku jam daa Naawen wamañsaña nyiini ate ti jam a yaali ayen ti pa sak ni. Ti jam poom a yaali me ayen ka ti pa ti dek nyuvoona a te ni. Ni jam bo ti suniima po ka nna yegayega.

⁹ Ti suaata, ni baga a teeri ti ale jam a tom yok ale kantueŋ dii ate ti ga jiak la, ti jam a nyε dila ayen ka ti jam baga a sak ni Naawen wamañsaña ate ti kan jam daani ni ale ɳandiinta yaase jaabjaabøa.

¹⁰ Nama ale Naawen ale tama seeroba ayen, ti ale jam boro ale ni la, ti an jam nyε ni wari wariya ayen ni baga nya ti kaasunøa.

¹¹ Ti jam a nya ni zuk kama wanyi wanyi ase bimbaansa koba ale a nya ba bisa zuk dii la.

¹² Ti jam te ni ka nyiŋbiiri ale deŋsi ni kpa ale maa weeni ayen ni a tom tuim ɳaai le ɳa peenti Naawen sui la. Wa wi ni kama ayen ni jam jo wa naamu ale wa nyagsika yegayegaka po.

¹³ Daa meena tama me a nyε ka Naawen jiam dii nyiŋ la, ti ale jam ni jigi a weeni Naawen wamañsaña a sak ni la, ni jam wom ɳa kama ale siak ayen ɳa daa nuruba wie, ɳa ka Naawen dek wie. Ku be sum chim ka wensie ayen ɳa ka Naawen dek wie. Wa be pa wa wienja a te ka nama baai ale ta siaka ale wa la ayen ɳa a tom ni nyeboka meena po.

¹⁴⁻¹⁵ Ti suaata, wie ɳaai ale nyε Naawen ale Yeezu Kirisita ɳaanviirima jigi baai ale bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Judia la, ɳala degadega ale nyε nama me jigi dula. Nama dek nuruba ale jam daani ni nna yegayega ase Juuma ale jam daani Yeezu ɳaanviirima Judia

teŋka po la. Juuma liŋ jam ko ka Naawen biisiteerøma ale ge yaa ko ti Nyɔnɔwa Yeezu. Ba gela jam basi kama ate ti nya ninam nna yegayega ale vi ti a yiak ti a basi. Nuruma de an peenti Naawen suiya. Ba ka nuru meena dachaasa

¹⁶ dii nyiŋ la, tama jam a yaali kama ayen ti sak baai ale kan daa Juuma la Naawen wamañsaña ate Naawen vari ba ba tuimbaataŋa po a basi, alege Juuma a jam pii ka nyiŋ a kasim a daani ti ayen ti basi ti sinsanŋa. Ba ale a zeri nna la, ba ɳmasi a tom ka tuimbaata yegayega a gum ba ale liŋ tom tuim ba tii la po. Alege yøgøgla, Naawen me sui ale a puuri ale ba.

¹⁷ Ku ale jam a fe ayen ti basi chaab tøgatøga la, ti sue a jam kaasi ka nna yegayega. Ku be beni maga kama alege ti an diem baga a ɳman nya chaaba. Alege ti diem a poli ni wie kama. Ni kasim bo ka ti suniima po, ate ti yaa pii nyiŋ yegayega ayen ti ɳman jam a nya ni.

¹⁸ Ku jam daa bunyi ate mi Pɔɔl, a jam pii nyiŋ ayen m ɳman jam nya ni, ku jam paari ka dii choa alege, ka Sitaana ale jam lik siuk ate ti an jam baga a jamya.

¹⁹⁻²⁰ Ku meena wuu ka nama nyiŋ, daa nuru yonta nyinŋa ate ti a yaali ayen ti jamu. Ti ta yiila kama ayen ti Nyɔnɔwa dan ɳman pilim jam ti le ta ka kanjanta, ale supeentik abe ti a kuulim ayen ti ka nak deeroba ti Nyɔnɔwa Yeezu niŋ nama nyiŋ.

3

¹ Dila powa ti jam limsi kama a jiak alege ti an jam wom ni wariya. Dila nyiŋ la, ti dek jam poom gomsi kama ayen ti wari teŋ kaai ate ba a wi ayen Atens la,

² ale ge yaa tom ti suoku Timoti ayen wa jam ni jigi. Mi ale wa maa chaab a tom ka Naawen tuimajøa ale a weeni a sak nuruba Naawen wamañsaña ɳaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la. Ti tom Timoti ayen ka wa jam deŋsi ni kpa abe wa a

maari ni ate ni ta siaka nalinnyiini ale Yeezu, abe

³ ni kan pa ni nyaan a te Naawen siuku vaka nuruba ale a daani ni la nyinjña. Nama dek seba ayen ku a fe kama ayen baai ale a va Naawen siuku la a nam.

⁴ Tama ale jam bo ale ni la, ti liŋ jam weeni ni kama ayen Naawen le te nuruba siuk ate ba basi ate ni nya ninam. Dila sum nye kama ase ti ale poom jam a weeni ni dii la.

⁵ Ku ale jam a daani mi nna yegayega nama nyin la, m jam tom ka Timoti ayen wa jam nya ase ni ka se, ase ni diem ta siaka ale Yeezu yaase ni ka. M jam ze ku ale ka dii la, ase da dii dai Velinvendika a nye ni a nya ate ni va wa noai ale ge basi ate ti tuimaŋa de meena kaasi ale ka kiriya.

⁶ Timoti be jam ni jigi kama ale ḥman pilim jam tama jigi. Wa ale ta wapaali nyaai a jam weeni sak ti la, nya masa te ti kama. Wa jam weeni sak ti ni ale ta siaka ale Yeezu dii ale a yaali nuruba me la. Wa weeni sak ti ni ale diem a teeri ti wie dii ale a yaali me ayen ni nya ti ase tama ale a yaali ayen ti nya nama me dii la.

⁷ Ti suaata, ti diem bo ka daanika ale ninam po, alege ni ale ta siaka dii la a te ti ka nyinbiiri ate tama me a tom.

⁸ Ni ale ḥmasi zaani ale ni siaka ale ti Nyōnōwa nalinnyiini dii la te ti ka nyinpagra ale nyuvuri.

⁹ Yōgyōglə de ti ze ti le ti nye Naawen jiam dii la, dii nyin la ti dan biisi ni wari ale wa, ti sue a kasim a peenti kama daa meena.

¹⁰ Yok ale kantueŋ meena ti a puusi a te ka Naawen ale ti suniima meena ayen wa maari ate ti ḥman jam nya ni, ate ti ḥman sak ni a gum du ase ti ale liŋ jam sak ni Yeezu vaka dii la.

¹¹ Ti Kowa Naawen ale ti Nyōnōwa Yeezu a dan te ti siuk ti le jam ni jigi.

¹² Ti Nyōnōwa le maari ni ate ni ta yaalika a zuak nna yegayega ale chaab ale nuru meena ase tama ale a yaali nama dii la.

¹³ Ni dan a yaali chaab dila, ti Nyōnōwa Yeezu le maari ni ate wa ale wa sabiiloma meena a dan jam, ni le baga a zaani ti Kowa Naawen nin ale sunum welensa, ate wa kan nya kaasun ni jigiya.

4

¹ Ti suaata, tama jam sak ni ni le ni nye dii a va Naawen ate wa sui peenti la kama. Ni be kasim va ka dila. Alege ti a saalim ni ti Nyōnōwa Yeezu yoi nyin ayen ni kasim ḥman a va wa dila nalinnyiini a gum du.

²⁻³ Nama baga teeri ti ale jam pa ti Nyōnōwa Yeezu pagrimu a sak ni dii la? Nama dek seba Naawen ale a yaali dii la kama. Wa a yaali kama ayen ni pa ni dek meena nalinnyiini a te wa abe ni basi nipooba yaalika ale nidɔaba yaalika.

⁴ Ku a fe kama ayen nama nidɔama a seba nye magsi kaai ate ni le nye a ta nipok ate ni nyeka a peenti Naawen sui abe ka peenti nuruba sue me la.

⁵ Ni kan a yaali nipooba kinla nyinjña ase baai ale kan seba Naawen la.

⁶ M le a weeni dii a magsi chaab ale nidɔa ale wa a nye nipok jigi dii la, waai kan nye wari a kaasi Kirisita biik choa suiya, a yaase wa nya wa nueri. Dii nyin la, ase ti ale poom a liŋ weeni ni dii la, ayen waai dan kan a nye nipok a magsi a yaase wa a nye wie a kaasi wa Kirisita biik choa sui, Naawen le jam te bala chaab ka waalika.

⁷ Naawen an lueri ti ayen ka ti a tom tuimbaataŋa de chaaba, ale ge wa lueri ti kama ayen ti chim nuru welensa.

⁸ Dila nyin la, waai ale a zeri ti sinsanŋja de la, wa kan zeri ka nuruba ale a sak dii la, alege wa a zeri ka Naawen waai ale pa wa Chiika a te ni la.

⁹ Ku an magsi ayen m ḥman ḥmarisi te ni a weeni ni le ni nye dii a ta yaalika ale chaab la, dii nyin la, Naawen a liŋ jam sak ni nna kama.

10 Ti seba ayen ni a yaali Yeezu ḥaaŋviirima baai meena ale bo Masidoniya təŋka po la, alege ti a saalim ni kama ayen ni a nyε dila nalimnyiini a gum du,

11 abe ni nyε ni popola ate ni boro nna chim. Ni kan pa ni dek a nyo ni vaanchaab wie po. Ni a de ni dek nyiŋ wulum ḥandiinta me ase ti ale liŋ jam sak ni dii la.

12 Ni dan a va nyeka de, baai ale kan ta siaka ale Yeezu la, le te ni zula, ate ni kan ḥman a nya nuruba ayen ba te ni ḥanta.

13 Ti suaata, ti a yaali ayen ka ni seba ku wensienja a magṣi chaab ale baai ale kpi la, ate ni popola a kan kaasi ase baai ale kan ta yiila Yeezu jigi la.

14 Tama abe ta yiila kama boan nyinŋa, ti ale ta siaka ayen Yeezu kpi kama ale ḥman yiri kum po la. Dila degadega ate Naawen le nyε ate baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la, a yiri kum po ate ba maa chaab a boro ale Yeezu.

15 Ti a sak ni ka ti Nyɔnɔwa ale sak ti dii la. Da yen po, ti Nyɔnɔwa le ḥman pilim jam. Wa dan jam, tama baai, ale vua la, ku a fe kama ayen ti kan de baai ale kpi la niŋŋa.

16 Da dila danni, nuruba le wom ti Nyɔnɔwa lueluku ale Naawen sabi-loma kpagini lueluku ale Naawen damunika peerika ate ti Nyɔnɔwa dek nyini wenŋmazuk a siŋ cheena ate baai ale jam ta siaka ale wa alege kpi la, a yiri kum po.

17 Wa yaa le deri tigsi tama baai ale tali a vua la, ate tama yaa yiri a jueli chinŋmaaña po a tu ti Nyɔnɔwa dula. Ti le kasim bo ka wa jigi taam wuu.

18 Ni a weeni wamanṣaŋa de a sak chaab ate ku te ni nyiŋbiiri.

5

1 Ti suaata, ku an magṣi ayen ti ḥmarisi a weeni ni diipo ate wieŋa de meena le nyε la,

2 dii nyiŋ la, nama dek seba chak kama ayen dai dii ate ti Nyɔnɔwa le

ḥman pilim jam la, ku le nyε ase ka zue ale a jam yok dii la.

3 Da dila danni nuruba le weeni ayen nyiŋyɔgsa ale jaab buuri meena a magṣi kama, ate ba kan chali yɔgsum ale jaabjaabɔa alege, kaasunj le deri jam cha ba kama nna yegayega. Dannı le deri jam kama ase nipɔk puuk nyɔnɔ ale kan seba diipo ate puuka le dom la. Ba wanyi me la a kan nyini kaasunju de po a nyini.

4 Alege nama ti suaataŋa a seba Yeezu a le wa ḥman pilim jam la kama, dila ale soa ate ku kan cha ni ase zue jamka ale a cha ni dii la.

5-6 Dii nyiŋ la, tama meena ka daa legi po, ti bo ka kantuen po. Dila nyiŋ la, ku an magṣi ayen ti dua a goa ase baai ale kan seba Yeezu ate ba dua a goa dii la. Ni basi ate ti yiri wenzuk a zaani abe ti kan a diini.

7 Dii nyiŋ la, tama meena ka legi po, ti bo ka kantuen po. Nuru baai ale a goa la, a goa ka yok, baai me ale a nyu daam a buk la, a nyu a buk ka yok.

8 Alege tama ka nuru baai ale a tom ti tuimanja kantuen la. Dila nyiŋ la, ni basi ate ti yik ti dek. Ase soji ale a gomsi wa dek a cheŋ kpaliŋ po dii la, ku a fe kama ayen ti gomsi ti dek ale siaka nalimnyiini ale yaa-lika, abe ti ta yiila ayen Naawen le vari ti a basi.

9 Naawen an lueri ti ayen ka wa bu buusa a mini ti, alege wa lueri ti kama ayen wa vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Wa va ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyiŋ ayen wa nyε dila a te ti.

10 Yeezu kpi ka tama nyiŋ, ayen wa dan ḥman pilim jam, tama meena baai ale diem vua la, yaase baai ale kpi la, tama ale bala meena le ta ka nyuvuri a bo ale wa.

11 Nnala nyiŋ ni be a te chaab nyiŋbiiri abe ni a maari chaab ate ni siaka a pagra ase ni ale a nyε dii pooma la.

12 Ti suaata, ti a saalim ni ayen ni a zuli nuru baai ate ti Nyɔnɔwa a

lueri ayen ba chim ni kpaga a tom nalimnyiini a te ni abe ba a kaam ni la.

¹³ Ni a te ba zula yegayega abe ni a yaali ba tuimaŋa ate ba a tom la nyiŋ. Ni ta noayeŋ ale chaab me.

¹⁴ Ti suaata, ti a weeni ni kama ayen ni kaam nyinworuk nyamma, abe ni a te baai ale a chali yɔgsum la nyinbiiri, abe ni a maari baai siaka ale kan soa dii la, abe ni ta chichiiba ale nuru meena.

¹⁵ Ni wanyi me la kan tom tuimbaata a tuni tuimbaata. Ni pii nyiŋ ate ni kasim a tom tuimmaŋsa nyiini a te chaab ale nuru meena.

¹⁶ Ni ta supeentik daa meena,

¹⁷ abe ni a puusi a te Naawen daa meena,

¹⁸ abe ni a te Naawen jiam wari buuri meena ale a nyε ni la. Dii nyiŋ la Naawen a pa nama ale Yeezu a gum ka chaab, dila abe ale soa ate Naawen a yaali ayen ni a nyε dila.

¹⁹ Ni kan a kasi Naawen Chiika tuimaŋa.

²⁰ Ase da dii a boro kama ate Naawen le pa nuru wanyi a biisi ale ni. Dila abe dan nyε, ni kan deri a zeri nuruwa ale biisi dii la.

²¹ Ni poli ŋa nya ase ŋa sum nyini ka Naawen jigi ya. Ni ŋmasi va ŋaai ale ka wensie la,

²² abe ni zeri ŋaai ale a basi ate ni a tom tuimbaata meena wuu la.

²³ Mi a puusi a te ka Naawen waai ale a basi ate ti a boro ale suyɔgini la, ayen wa le basi ate ni chim nuru we-lensa nalimnyiini wie meena po, abe wa nya ni chiisanya ale ni nyiŋsaŋa zuk ate ni kan ta kaasunŋa diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ŋman pilim cheena la.

²⁴ Naawen waai ale wi ni ayen ni jam wa jigi la, le nyε dii ate mi a juisi wa la a te ni dii nyiŋ la, wa ka wensie nyɔnɔ.

²⁵ Ti suaata, ni a puusi Naawen a te ti meena,

²⁶ abe ni puusi ti suaataŋa meena nalimnyiini.

²⁷ Mi, Pɔɔl ta ka ti Nyɔnɔwa pagrimu ate mi a weeni ni ayen

ni karim gbaŋka de a sak Yeezu ŋaanviirima meena baai ale bo dula la.

²⁸ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

Gbanj Kaai Ate Poɔl A ɻmarisi A Saa Siyewa A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Poɔl ale Silas ale Timoti ale a ɻmarisi gbanjka de a puusi nama baai ale a va Yeezu Tesalonika tenka po la. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale soa ni.

² Bala ale ba a niaq ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ti suaata, daa meena ku a fe kama ayen ti a te Naawen jiam ni nyin. Ku be magsi kama ayen ti a nyɛ dila, dii nyin la ni siaka a kasim a zuak ka nna yegayega ate ni yaalika ale chaab me a zuak nna yegayega.

⁴ Dila ale soa ate ti a weeni Yeezu ɻaaŋviirima jigi meena ate ti a cheŋ la ayen ti ta kanjanta ale ni kama. Dii nyin la nuruba nyɛ kama ate ni a nya ninam nna yegayega alege ni diem yik ni dek kama a ta siaka nalimnyiini ale Naawen.

⁵ Wienja de meena a sak kama ayen Naawen buusanya ka wensie buusa. Ni be ale yik ni dek nalimnyiini ni ninammu po dii la, Naawen le weeni kama ayen ni yaa magsi wa naam buui nyin ate nuruba basi ate ni a nam la po joka kama.

⁶⁻⁷ Naawen wensie buusanya ale nna. Ti Nyɔnɔwa Yeezu le nyini wenɻmazuk Naawen jigi a siŋ a pa wa dek a sak nuruba. Dila po wa Naawen yaa le basi ate ni namka ale tama namka a nueri ate ti nya vuusum. Wa le pa waalika a te nuru baai ale jam soa ate ni a namu la. Wa ale wa sabiilo pagrɔma ale maa chaab

⁸ a jam ale bolimŋiak. Nyaku de a dan nyɛ Naawen yaa le basi ate baai ale a zeri Naawen ale kan va wa wamanjsanya ɻaai ale a biisi ti Nyɔnɔwa Yeezu wie la, a nya waalika.

⁹ Naawen le yeeri ba wa boka jigini ale wa zuli pagrika jigini ate ba nya ninam buui ale kan ta kpegleimka la.

¹⁰ Wienja de le nyɛ ka da dii danni ate ti Nyɔnɔwa ayen wa ɻman pilim jam la. Baai meena ate wa lueri ate ba ta siaka ale wa la, le te wa ka zula nna yegayega abe ba nya wa ase nuru kperikaliik la. Nama me le jam bo ka ba po a te wa zula dii nyin la, ni ta siaka ale Naawen wamanjsa ɻaai ate ti jam sak ni la kama.

¹¹ Dila ale soa ate daa meena ti a puusi Naawen ayen wa gomsi ni a magsi nyɛ bo kaai choa ate wa wi ni ayen ni boro la. Ti a puusi me a te wa kama ayen wa le pa wa pagrimu a nyɛ ate ni popola ɻaai ate ni a poli ayen ni chim nuru manjsa la, ale ni siaka kaai ale a basi ate ni a tom tuimmaŋsa la meena a ɻmasi chim wensie nalimnyiini.

¹² Siuk kula po ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi le nya zula nama nyin ate nama me a nya zula wa nyin. Nyaku de a le nyɛ kama dii nyin la, ti Naawenni ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ta jiirim ale ni kama.

2

¹ Mi a yaali ayen m ɻman weeni yɔgyɔgla a sak ni ka diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le ɻman pilim jam ate tama ale wa a tu chaab la wie. Ti suaata, ti a saalim ni,

² ayen nuruba a dan weeni ayen ti Nyɔnɔwa pilim jamka danni a paari kama ni kan basi ate ku deri daani ni ni popola po yaase ni sue. Nuru bala chaab a dan weeni ni ayen ka Naawen ale weeni ba ayen ba weeni ni dila, a yaase ba sak ni dila a yaase ba karim ka gbanj ate ka weeni ayen ka tama ale ɻmarisi ka ayen Nyɔnɔwa pilim jamka danni a paari kama, ni kan wom ba biiga.

³ Nuruba a dan poom a nyɛ diidiya ni kan basi ate ba baga paasi ni. Ku wensienja jigini ale, da dila danni a kan de niŋ a jamu. Ka nuruba yegayega a le ba liŋ zeri Naawen

vaka ate Gaasa Nyɔnɔwa me waai ate ku a fe ayen wa chenj bolim buui ale kan maari a kpimsi po la, a nyini peelim.

⁴ Gaasa Nyɔnɔwa de a le jam weeni kama ayen ɔjanta baai meena ate nuru a puusi a te la, ka ɔjan kayaata, abe wa weeni me ayen wa ka waai ale gaam ba meena la. Wa le poom a maa jo Naawen Puusika Yenni po a kali a weeni ayen wa ka Naawen.

⁵ Ni baga a teeri diipo ate m jam boro ale ni la? M jam weeni ni wienja de meena kama.

⁶ Alege jaab ale boro a nyɛ ate wienja de an diem nyeya. Nama dek seba jaamu de kama. Da dii ate Naawen a lueri la a dan paari, wa le pa wa dek a sak.

⁷ Nuruba a deri poom boro a tom ka tuimbaata, alege nuruba yegayega a ze ku kiri ya. Dii ale chien ayen di nyɛ la, a kan nyɛ yegayega yɔgyɔgla ase ka jaab buui ale a kasi di nyeka yegayega la a nin chenj

⁸ ale ge ate Gaasa Nyɔnɔwa a yaa nya siuk a nyini. Alege ti Nyɔnɔwa Yeezu a dan ɔjman pilim jam, wa le ko wa ale wa nɔanni po vuusumu. Wa nyagsika ale kaasi wa me.

⁹ Gaasa Nyɔnɔwa a le linj pa ka Sitaana pagrimu a tom pimpaasima wakperikaliisa nna yegayega,

¹⁰ abe wa pa pimpaasima meena a paasi baai ate Naawen seba ayen ba le kpi la, dii nyin la ba ale ba va wensie siuku ate ba nya varibasika la ba zeri kama.

¹¹ Dila ale soa ate Naawen le basi ate ba popolanya a tagri ate ba ta siaka ale venta wie. Wa le nyɛ dila kama ate

¹² baai meena ale zeri wensienja ale ge ate ba sue a peenti ale tuimbaata tom ka la, wa le bo mini ba ate ba kpi.

¹³ Ti suaata, ku a magsi ti a nyɛ Naawen jiam kama daa meena Nyɔnɔwa ale a yaali ni la nyin. Naawen de nin a lueri ka nama a

yaa basi ate wa chiika pagrimu a vari ni basi ale basi ate ni chim nuru welensa ni siaka ale wensie nyinj.

¹⁴ Ti ale jam sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, wa jam wi ni kama ayen ni nya varibasika de ate da yeŋ ni ta ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita zulaŋa.

¹⁵ Ti suaata, dila nyinj la, ni ɔmasi za giŋgiŋ abe ni va wensie sinsak ɔjaai ate ti jam bo ale ni a sak ni ale noa a yaase ku ɔjaŋnyinj ate ti ɔmarisi gbanj a sak ni la.

¹⁶⁻¹⁷ Ti Kowa Naawen a yaali ti kama ale kasim a te ti nyinjbiiri taam wuu ale basi me ate ti ta yiila nalimnyiini wa niaka nyinj. Ti a saalim kama ayen wa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le deŋsi ni kpa abe ba te ni pagrim ate ni kasim a tom abe ni a biisi wamaŋsa nyiini.

3

¹ Wie ɔjaai ate mi a biisi a kpeglim la ale nna. Ti suaata ti a saalim kama ayen ni a puusi Naawen a te ti ate ti baga a nyɛ ate ti Nyɔnɔwa wamaŋsaŋa a tagli jigi meena, ate nuruba a ta siaka ale ɔja abe ba te ɔja zula me ase nama ale a nyɛ dii la.

² Ni a puusi Naawen me ayen wa vari ti a ta nyini nuru baai ale a tom tuimbaata la nisa po, dii nyin la, nuruba yegayega a ka siaka ale wamaŋsaŋa.

³ Alege ti Nyɔnɔwa ka wensie nyɔnɔ. Wa le pa wa pagrimu a te ni abe wa vari ni Velinvendika jigi a basi.

⁴ Nyɔnɔwa abe basi kama ate tama seba chak ayen ni a tomka dii ate ti weeni ni la, ni abe le kasim a tom ka dila.

⁵ Nyɔnɔwa ale basi ate ni miŋ wa yaalika ale chichiibaŋa ate wa te ni la nalimnyiini.

⁶ Ti suaata, ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yonni nyinj ate ti a weeni ni wienja de meena. Ni kan pa ni dek a gum chaab ale baai ale ta nyinjworuk, ale kan va sinsak ɔjaai ate ti sak ni la.

⁷ Nama dek seba kama nalinnyi-ini ayen ku magsi ka ni a tom dii ate ti jam bo ale ni a tom la. Ti jam ka nyiñworuwa.

⁸ Ti jam a tom ka nna yegayega yok ale kantuej meena, ayen ti de ti dek nyiñ wulumñanta. Ti an jam a yaali ayen ni a nam tama nyiñña. Dila ale soa ate ti nyiem tuni ñandiin tii meena ate ni jam a te ti la.

⁹ Ku jam magsi kama ayen ni soa ti noai ñandiinta, alege ti an jam nyε dila, ti jam a de ka ti dek wulumñanta ate ku sak ni le ni nyε dii a tomsi tama la.

¹⁰ Ti ale jam boro ale ni la ti jam weeni ni kama me ayen waai a dan kan a yaali tuima tomka, wa kan a de ñandiinta.

¹¹ Boa nyiñña, ti wom ayen ni ba gela ka nyiñworuk nyam a pa ni dek a nyo nuruba wie po.

¹² Ti a weeni ba kama ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yoi nyiñ ayen ba basi ate ba nina muni ate ba a de ba dek wulumñanta abe ba a tom ba tuimañja chim.

¹³ Ti suaata, ni kan jiak ale tuimana sa tomka.

¹⁴ Nuru a dan bo ni po ate wa kan yaali ayen wa va dii ate ti ñmarisi gban̄ka de po la, ni ñmasi nya wa chak. Ni kan basi ate wa maa gum ni po, dila le basi ate wa nya chivie.

¹⁵ Ni kan nyε wa jigi ase wa ka ni dachiak la, alege ni pii nyiñ ate ni tagri wa popola ate wa va ni siuku ase wa ka ni suok la.

¹⁶ Ti a saalim ti Nyɔnɔwa waai ale ka suyɔgini nyɔnɔ la, ayen wa le bo ale ni meena ate ni kasim boro ale masim wie meena po.

¹⁷ Mi, Pɔɔl a puusi ni. Mi dek ale a ñmarisi wienja de ale m yonni a kpeglim. M gbañsaña meena mi a nyε ka dila.

¹⁸ M be ñman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Gbanj Kaai Ate Poɔl A Liŋ A Njmarisi A Te TIMOTI La

1 Mi, Poɔl ale a njmarisi gbanjka de. Baai ale lueri mu ayen m chim tuimtomdɔ la, ale, Naawen waai ale ka ti varibasidɔ la ale Yeezu Kirisita waai ate ti ta yiila wa jigi la. Bala ale maa chaab a lueri mu.

2 Mi a njmarisi gbanjka de a te ka fi, Timoti m biika waai ate mi a sak fu ate fi ta siaka ale Yeezu Kirisita la. Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale niak fu abe ba ta jiirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

3 Mi a yaali ayen ka fi wari Efisos tɛŋka jujui ate fi boro yɔgyɔgla de la. M daam poom weeni fu ka dila dii po ate m jam a chenj Masidoniya tɛŋka la. Dii nyiŋ la, fi dek seba ayen nuruba ba gela ale bo dula jigini a sak venta wie. Weeni ba ayen ba basi dii ate ba a sak la.

4 Weeni ba ayen ba pa sunsuelimaŋa ale ba daa meena kokpiŋsa wie sinsanŋa a basi, dii nyiŋ la, ba sinsanŋa a nyɛ ate ka nuruba a nak nampaga ale chaab daa meena. Ba ale a nyɛ dii la, a kan basi ate nuruba a tom ale siaka Naawen ale te ba dii ayen ba tom la.

5 Mi a weeni fu nna kama ayen nuruba ta sunum welensa ale popola maŋsa ale Naawen abe ba ta wensie siaka ale wa. Dii nyiŋ la, nyaku de meena a basi ate ba a ta ka yaalika.

6 Nuruba ba gela a basi nyaku de meena kama alege daa meena a kasim a nak nampaga kayaata.

7 Bala chaab a yaali kama ayen nuruba a jam ba jigi a bek ba Naawen sinsanŋa wie ate ba yaa sak ba. Alege, ba dek ze wie ḥaaai ate ba a biisi ale seba chakka la kiriya.

8 Ti seba ayen Juuma Sinsanŋa nala kama, ase nuruba a nin pa ḥaa a tom ḥaa ale a weeni dii la.

9 Naawen an pa wa sinsanŋa a te ka baai ate wa nyɛ ate ba chim wayɔrisima nyam la. Wa pa ḥaa a te ka nuru baai ale kan a va ḥaa ale a zeri Naawen noai la baai ale kan a yaali Naawen wie womka la, ale baai ale kan daa welensa nyam la ale baai ale a ko nuruba ale maara a ko ba dek koba ale ba maba,

10 ba a bobo nipooba a goa ale a yaali nidoaba bobo goom, a yik nuruba a ta chenj ga a da a nyeem a biisi venta wie, ale a pe a velim ale a tom tuim ḥaaai meena ale kan a va wensie siuku sinsanŋa la.

11 Wensie sinsanŋa a bo ka Naawen wamanṣaŋa po, ate Naawen a pa te mi ayen m mooli Naawen dii ale a ta zula ale a niak nuruba la wie.

12 Mi a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita jiam, dii nyiŋ la, wa jam seba mu a chak kama ate wa yaa lueri mu ayen m chim wa tomteero. Wa pa wa pagrimu me a te mu ayen mi a tom wa tuimanja.

13 Dila po mi jam a kaasi ka wa yue, ale a le wa ale a daani wa yegayega. M jam ka siaka ale wa. Dila ale soa ate m jam ze m ale jam a nyɛ dii la. Alege Naawen a jam ta jiirim ale mu,

14 ale a maari mu yegayega wa niaka nyiŋ ayen m siak a te wa ate ku nyɛ ate m ta yaalika ale nuruba. Siaka de ale yaalika de abe nyini ka Yeezu Kirisita jigi, dii nyiŋ la, tama ale wa a yaa ka bunyi.

15 Ka wensie ale magsi me ayen nuruba siak a te nyaku de ayen Yeezu Kirisita a jam tɛŋzuk de meena ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi ate ba va Naawen. Mi dek jam a tom ka tuimbaata a gaam nuru meena

16 alege, yɔgyɔgla de Naawen a yaa ta jiirim ale mu kama. Ka boan nyiŋ ate wa nyɛ dila mi tuimbaata naabɔa jigi ya? Wa nyɛ kama ayen Yeezu Kirisita ale ta chichiiba nalim-nyiini ale mi dii la, ku le sak ka baai a le ba jam ta siaka ale wa la ayen wa le nyɛ ka dila degadega ba jigi ate

ba me nya wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹⁷ Basi ate ti a pak Naawen daa meena abe ti a te wa zula. Wa ka ti Naab waai ale kasim boro dii po meena wuu la. Wa ka wanyi dekki. Nuru an baga a nya wa. Ku be nyε dila.

¹⁸ M biik Timoti, m ηman a weeni fu kama dii ate m liŋ weeni fu ayen fi nyε la, m be pa a nyo ka fi nisima po. Fi baga teeri dii po ate Naawen biisiteerɔma a biisi fi wie la? M be a weeni fu kama ayen fi pa ba wienja ate ba biisi magsi chaab ale fu la ate ηa te fu pagrim ate fi a tom tuimanja nalinmyiini a te Naawen.

¹⁹ Abe fi siak te wa nalinmyiini a va wa ale popola manjsa. Nuruba ba gela an va wa ale popola manjsa ate ba pa ηaanj a te ηa ate ba siaka a deri kaasi.

²⁰ Nuruba bayewa Yimeniyus ale Alezanda a jam maa ka ba po. Mi ale pa ba a nyo Sitaana nisima po ayen ba zamsi yam ate ba kan a le Naawen ya.

2

¹⁻² Yøgyøgla de mi a yaali kama ayen ni a nyε Naawen jiam abe ni a salim wa a puusi a te waai meena ale nalima ale baai meena ale a nya ti zuk la. Puusi Naawen ayen wa maari ba ate ti meena a boro ale suyɔgini abe ti a va Naawen nalinmyiini abe ti a zuli wa.

³ Ti dan nyε nna meena ku a peenti Naawen ti Varibasidɔwa sui kama.

⁴ Wa a yaali ayen ka waai meena ate nya varibasika ba tuimbaata po ate ba jam va wa a seba wa wensienja.

⁵ Dii nyij la Naawen ka dinyi. Nuru yen abe a le baga ta Naawen ale nuru biik a jam jigi yen ate ba a niak chaab. Nuru yenka de abe ka Yeezu Kirisita.

⁶ Wa zaani ka nuruba meena naŋkula po a kpi a te ba ayen wa vari ba ba tuimbaata meena po a basi. Da dii danni ate Naawen

le weeni varibasika de wie a sak nuruba la a paari kama ate wa yaa weeni a sak ba.

⁷ Dila ale soa ate wa lueri mi ayen m chim wa tuimtomdɔ a ga sak nuru baai ale kan daa Juuba la. Ayen m ga a sak ba ate ba ta siaka ale wa abe ba seba wa wensienja. Wie ηaai ate mi a biisi la ka wensie. Mi daa velinvendika.

⁸ Dila nyij ate mi a yaali ayen jigi meena nidoama ale va Naawen nalinmyiini la, a puusi Naawen. Ba kan ta supuurim ale nampaga nakka ale chaaba.

⁹ Mi a yaali me ayen nipooma a kan a jo gatta ase nidoayaalisa la, alege ba a jo ba gataŋa ale yam. Ba kan pa ligra yegayega a da ηanta a bobo ba zuk zuisaŋa, abe ba kan a su ni felima ηaai diak ale pagra la, abe ba kan a jo garuk tii diak ale pagra la.

¹⁰ Alege ku nala kama ate ba basi ate tuimmanjsa a tagri ba nalinmyiini a koalimaŋa. Dii nyij la, ba a va ka Naawen.

¹¹ Ku a fe kama ate nipooba a seba ba dek yikka nalinmyiini abe ba nyε nna chim a wom sinsaŋja.

¹² Mi kan siak ayen nipooba a sak nidoaba yaase, ba ta pagrim nidoaba zuwa. Ba a nyε chim.

¹³ Dii nyij la Naawen a liŋ nyε ka Adam ale ge ku ηaanjnyij a ηman nyε liv.

¹⁴ Sitaana an jam paasi Adam, ka nipoowa ate wa jam paasi ate wa kaasi Naawen sinsaŋja.

¹⁵ Alege nipoɔk a dan boro a biak bisa, Naawen a nya wa zuk kama ase wa nin kasim ta siaka ale wa ale ta yaalika ale sunum weleŋ ale seba nyemagsika.

3

¹ Ka wensie ate nuruba weeni ayen nuru a dan poli wa sunum po ayen wa a tom Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpagi tuima, ku be ka wa nalunj ate wa a yaali.

² Ku a fe ate wa chim nuru maŋ waai ate nuruba kan nya wa wakaa-suŋ la, abe wa ta nipoč yeŋ nyiini, abe wa a nyε chim chim abe wa a yik wa dek, wa chim yam nyɔnɔ, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yeri, abe wa baga a sak nuruba me.

³ Ku a fe ayen wa kan chim danyuirik ale kpaliŋ nyeero, abe wa kan a yaali ligra ale wa popola meena ku a fe ayen wa seba wa dek yikka daa meena, abe wa chim suyɔgini nyɔnɔ.

⁴ Abe wa baga a nya wa dɔkdemma zuk nalinnyiini ate wa bisaŋa a siak wa noai abe ba a zuli wa.

⁵ Nuru a dan kan baga a nya wa dɔkdemma zuwa, wa le nyε ka se a nya baai ale a va Yeezu Kirisita la?

⁶ Waai me ale chim Kirisita biik ate kuna diem beni la, kan chim Kirisita bisa kpagiya. Wa dan deri chim kpagi nwuli, wa a ta ka kan-janta ate Naawen a bo mini wa ase Velinvendika la.

⁷ Ku a fe kama me ayen ni lueri nuru waai ale a nya zula nuru baai ale kan a va Yeezu Kirisita la jigiya. Kan daa di, chum dii po wa le nya chivie ate wa pa wa dek a nyo Velinvendika baruku po.

⁸ Siuk kula po, ku a fe me ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la maaroma a tom ba tuimaja ale ninmuna. Ba kan chim noa buye buye nyamma. Ku a fe kama me ayen ba kan chim danyuirisa, abe ba kan va venta suita a nya nyuenta.

⁹ Alege ku a fe ayen ba a ta popola yena ale wensie ɳaai ale jam suk ate Naawen a yaa nyε ate ɳa nyini peelim la.

¹⁰ Kirisita bisaŋa a liŋ zamsi ba a nya, ate ba dan kan ta wariya ba yaa chim ba maaroba.

¹¹ Siuk kula po ku a fe kama me ayen ba pooma nyeka a nala, ba kan chim bumbobribia, ba yik ba dek nalinnyiini abe ba ta wensie wie meena po.

¹² Ku a fe ate maaro a ta nipoč yeŋ nyiini abe ba a nya ba dɔkdemma

zuk nalinnyiini.

¹³ Baai ale a tom a te nalinnyiini la, le nya zula ate ba kan a chali yɔgsum ale nuruba biisi te ka, ba siaka ale Yeezu Kirisita ale ka dii la.

¹⁴⁻¹⁵ Mi a poli ayen ku kan beni ate m jam fi jigiya. Alege m dan beni, gbaŋka de a le sak fu Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale ba nyε dii a boro ale chaab la. Naawen waai ale boro la, ale soa ba. Bala ale yik Naawen wensieŋa a tara.

¹⁶ Wensie ɳaai ale jam suk ate Naawen a yaa nyε ate ɳa nyini peelim la, tama abe siaka kama ayen wensieŋa de ka wa kpeeni:

Yeezu Kirisita a jam chim ka nuru biik ate Naawen Chiika a sak nuruba ayen Yeezu ka wensie nyɔnɔ. Wa pa wa de a sak Naawen sabiiloma ate ba nya wa ate Naawen yaa a nyε ate wa yiti kum po a jueli wenjazuk Naawen jigi. Wa ɳaaŋviirma a biisi wa wamaŋsaŋa ate ɳa tagli teŋka meena ate nuruba a ta siaka ale wa.

4

¹ Naawen Chiika a nyini ka peelim a weeni ayen chum dii po, nuruba ale basi ba siaka, abe ba wom chichirisa venta wie abe ba va chichiribaata sinsanŋa.

² Sinsanŋa de chaab pimpaasima nyam ale velim ate ɳa tagli jigi meena. Ba popolaŋa a kpi kama, nna ase ba a pa kutuk tuiluk a ji ba zuimaja la.

³ Ba le sak nuruba ayen ku an nala ate ba a faari nipooba, yaase nipooba a yali nidoaba a yaase ku a kisi kama ate nuru a de ɳandiin ti gela. Alege ba ze ka Naawen ale nyε ɳandiin tila a magsi deka ase baai ale ta siaka ale Yeezu a yaa seba ku wensieŋa jigini la, a nin nyε Naawen jiam abe ba ge a de.

⁴ Nanta meena ate Naawen a nyε la, a nala kama. Dila nyiŋ la, fi dan nya jaab ate fi yaa nyε Naawen jiam jaamu nyiŋ, kan chali yɔgsum, tanla.

5 Ti dan nyε dila, Naawen wanni ale tama puusaŋa le basi kama ate jaab wala chim jawelen a te ti.

6 Fi dan pa wensie sinsanŋa de a sak fi suaataŋa Kirisita bisaŋa fi le chim ka Yeezu Kirisita tomteero maŋ. Wie ŋaaŋ ate fi va ŋa ale siak a te wensienja sinsanŋa me la, ŋala meena le basi kama ate fi siaka a chim a gum du.

7 Kan gum chaab ale baai ale a sak sunsuelim ŋaaŋ ale kan magſi chaab ale Naawen ate ba pa a sak nuruba la. Ba sunsuelimaŋa ka sunsuelim kayaata. Pii nyiŋ fi dek a zamsi Naawen wensie sinsanŋa ate ŋa bo fi sunum po ate fi boka a nyε ase Naawen la.

8 Fi dan pa fi nyiŋka a tom tuima ayen ka pagra, dila ale nala, alege Naawen wanni a dan bo fi sunum po dila a gaam taam ka yegayega, dii nyiŋ la, fi le nya nyuenta yogyøglø ale chum dii po.

9 Ka wensie ate nuruba weeni nyaku de, ku be magſi ka nuruba siak nalimnyiini ayen ku ka wensie.

10 Ti a tom ti tuimaŋa yegayega a te ka Naawen waai ale sum boro la. Dii nyiŋ la, ti ta yiila wa jigi kama. Wa ka waai meena varibasidɔ alege wa potim a a vari ka baai ale ta siaka ale wa la a basi.

11 A weeni abe fi a sak nuruba wieria de.

12 Basi ate fi boka po ale fi biik po, ale fi tuim nalinsa po, ale fi yaalika ale fi siaka, ale fi welensa, a sak Yeezu ŋaaŋviirima ba le ba nyε dii a va Naawen la. Fi diem ka bipaaluk alege fi daa nyε dila nuru kan nya siuk a pa fi chim biiga.

13 Basi ate fi nina muni ate fi a karim Naawen gbaŋka ate waai meena a wom. Saalim ba ate ba va Naawen siuku. Pa ka me a sak nuruma Naawen wie ate m jam.

14 Kan baŋ tiirim buui ate Naawen a pa a te fu dii po ate Naawen biisiteerɔma a biisi Naawen pagrim nyiŋ ate Kirisita bisa kpaŋŋa a yaa pa ba nisaŋa a vi fu zuk la.

15 Basi ate tuimaŋa de a bo fi sunum po ate fi va ŋa, ate nuruba meena a nya fi ale a tom tuimmaŋsa dii a gum du la.

16 Kpesi fi dek fi boka jigi ale fi ale a sak nuruma dii la. Fi dan va wienja de nalimnyiini, da yeŋ Naawen le jam vari fi dek ale baai ale wom fi noai la tuimbaata po a basi.

5

1 Kan biisi jakpak a kaasi, alege biisi ale wa ase wa ka fi ko la. A biisi ale nidɔabilisaŋa ase ba ka fi suaata la,

2 ale nipok kpagsanŋa ase ba ka fi maba la, ale nipɔkbilisaŋa ase ba ka fi tɔaba la, ale welensa.

3 A te zula pukogi ŋaaŋ ale kan ta nuru ate wa a nya ba zuk la.

4 Pukogi dii ale ta bisa a yaase wa bisa bisa la, ba a nya wa zuk ate ku tuni ba nyamma ale nyε dii a te ba la. Ba dan nyε dila, ku le peenti Naawen sui.

5 Pukogi dii ale sum ka pukogi ale ka nuru ate wa a nya wa zuk la, ta yiila Naawen jigi kama a yaa a puusi wa yok ale kantueŋ a nya wa maarika.

6 Alege pukogi dii ale kasim va wa dek sunum yaalika suita la, a poom kpi kama ale vua.

7 Pa sinsanŋa de a sak fi nuruma ate waai kan pa yue kaasun a te ba.

8 Nuru waai a dan kan a nya wa nuruba zuwa, baai ale ŋmasi ka wa dɔkdem la, ku a sak ase wa basi wa siaka kama la. Wa poom chim nuru biok a gaam waai ale kan seba Naawen la kama.

9-10 Kan pa pukogi dii ale kan pai bena pisiyuebi a maa gum pukonŋa po, ka waai ale paari bena pisiyuebi. Dii ale gum du la, waai ale yali bunyi dekki, abe wa chim nipok waai ate waai meena a seba wa tuimmaŋsa noai po la, abe wa chim waai ale jam a nya wa bisa zuk nalimnyiini la, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yenni la, wa tom a te wa Kirisita bisa vaanchaab abe wa kan ta kanjanta wa chim waai ale a

maari baai ale a nam la, wa chim waai ale a poli tuimmaŋsa nyiini wa sunum po la. Kirisita bisaŋa a nya pukogi wala choa zuk.

¹¹ Pukogi dii a dan kan paari bena pisiyuebi, kan ŋmarisi wa yonni a nyo gbaŋka po dii nyiŋ la, da dii dai wa a yaali kama ayen wa yali chora paalik. Wa kan ŋman ta ku wa sunum po ayen wa a tom ka Yeezu tuima.

¹² Wa dan nyę dila wa le kaasi wa pumpuulim ŋaai ate wa puulim ayen wa a tom Yeezu tuima nyiini la. Dila le basi kama ate Naawen jam weeni wa ayen wa nyę kaasi.

¹³ Wala choa me a zamsi ka nyiŋworuk ale a togli nuruba yie a pa wa dek a nyo ba wie po ale a bobri, ale a biisi wa ŋaai ale kan magsi wa a biisi ŋa wie la.

¹⁴ Mi a yaali ayen pukogi ŋaai ale diem ka nipoč paalisa la, a yali choroba a biak bisa a nya ba dökdemma zuk ate ti dachaasaŋja kan nya siuk a biisi gaam ti.

¹⁵ Boan nyinja, pukogi paalisaja ba gela a deri basi Naawen siuku kama ale a va Sitaana.

¹⁶ Nipoč waai a dan ka Yeezu ŋaanviiro ate wa ta pukoga wa dökdemma po ku a fe ayen wa a nya ba zuk. Wa kan basi ate Kirisita bisaŋa a ji jimmu de. Ka pukogi ŋaai ale kan ta nuruba la, ate Kirisita bisaŋa a nya ba zuk.

¹⁷ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpaŋŋa ŋaai ale a nya ba nuruma zuk nalimnyiini la, ale baai dek ale a sak Naawen wienja nalimnyiini la, ku a fe ate bala a nya tutuna nna yegayega.

¹⁸ Boan nyinja ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, "Kan bobo ni a buui ate fi yik ayen bu fobi wiiti la noai ya." Ba ŋman pilim ŋmarisi ayen, "Ku a fe kama ayen tomteero a tuesi wa tutunaŋja."

¹⁹ Nuru waai a dan a yaali ayen wa tɔariŋ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpagini, basi ate wa pa nuru wanyi a yaase baye baai dek

nina ale maa nya kpagini kaasunju la ate fi wom ba le ba weeni dii la.

²⁰ Baai ale a tom tuimbaata la, pii nyiŋ ate fi biisi ba a kaasi nuruma niŋ ate yögsum yik waai meena.

²¹ Naawen ale Yeezu Kirisita ale Naawen sabiiloma baai ate wa lueri la meena ale mi seeroba ate m za a weeni fu ayen fi va mi sinsanŋja de, ate fi kan a yaali nuruba gela abe fi a zeri ba gela.

²² Kan kpabi pa fi nisa a vi nuruba zuk ayen ba chim ti Nyɔnɔwa tomteero ba dii nyiŋ la, ti dan nyę dila ate ku ŋaaŋnyiŋ ate ba a tom tuimbaata, fi me maa bo ba tuimbaataŋja po kama. Dila nyiŋ yik fi dek daa meena ale sunum weleŋ.

²³ Kan fi a nyu nyiam nyiini, a nyu daam magla fi ponni ale kasim a daani fu la nyiŋ. Fi dan nyę dila, ku le maari fu.

²⁴⁻²⁵ Nuruba gela a kan sugi a tom ba tuimbaataŋja. Ate Naawen ale bo ba buusa. Ba gela me a sugi a tom ba tuimbaataŋja kama ate ti ze ŋa noai po. Alege ku ŋaaŋnyiŋ ŋa le nyini peelim. Ba gela me tuimmaŋsaŋa a sugi kama, alege ku ŋaaŋnyiŋ ŋa le nyini peelim.

6

¹ Ku a fe ayen baai ale ka yom la, a te ba nyamma zula nalimnyiini ate nuru kan baga a kaasi Naawen yue a weeni ayen ti sinsanŋja ka sinsak kayaata.

² Ba nyamma a dan ka Yeezu ŋaanviiriba, ku a fe ayen ba kan weeni ayen ba nyamma ale ka Kirisita bisa la nyinja ba kan te ba zula. Alege ba a tom a te ba nalimnyiini yegayega dii nyiŋ la, baai ale a nya nyuenta ba tuimmaŋja po la ka ba Kirisita bisa chaab baai ate ba ta yaalika ale ba la.

A sak fi nuruma wienja de, abe fi a saalim ba ate ba va ŋa.

³ Baai meena ale a zeri ayen ba siak a te ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita wensie wienja ŋaai ate ti a va nalimnyiini alege a pa ba dek sinsanŋja a sak nuruba la,

⁴ ba ta ka kanjanta alege ba ze jaaboa. Daa meena ba a yaali ka nampaga yegayega nakka, a yaali ayen ba a nyε kpaliŋsa wie zuk, ate bala dek ale baai ale a wom ba wienja la yaa a de nyuri ale a waan chaab ale a kaasi chaab yue. Ba me ta ka chichama baata ale chaab.

⁵ Bala meena popolaŋa a kan ŋman a tom. Wensieŋa abe ŋman ka ba jigiya. Daa meena ba a kpaliŋ ka chaab ale a poli ayen ba dan va Naawen siuku ba le chim ka ligryam.

⁶ Ku ka wensie ayen fi dan va Naawen siuku ate fi sui peenti ale ŋanta baai ate fi ta la, fi jigsi kama.

⁷ Dii nyin la, ba ale biak ti la, ti an jam ta jaab a jam tenzuk de. Ti be dan kpi, ti an diem baga le pa jaab a ta cheŋ.

⁸ Dila nyin la, ti dan ta ŋandiinta a de ale gatta a jo dila magsi ti kama.

⁹ Alege baai ale a yaali ayen ba chim jigsiroba la, Sitaana le jam a paasi ba abe wa bari ba ba betta tuimaŋsa po ale ba tuimbaata yaalika ate ba jam kaasi nna yegayega.

¹⁰ Dii nyin la, tuimbaata meena tøgatøga piilimka a nyini ka ligra yaalika yegayega jigi a jam. Nuruba gela a ta ku ba suniima po ka nna yegayega ayen ba ti nya ligra. Dila ale soa ate ba a basi Naawen siuku ate ba suniima a kaasi nna yegayega la.

¹¹ Alege fi Timoti, waai ale va Naawen la, kan a tom tuimbaataŋa de ate m poom weeni fu la. Basi ate fi nina muni ale tuimmaŋsa tomka abe fi a va Naawen nalimnyiini. Ta siaka ale wa abe fi ta yaalika ale nuru meena, yik fi dek. A nam fi ninammu.

¹² Dii po ate fi jam nyini peelim a zaani seeroba yegayega niŋ a pa fi dek a te Naawen la, wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te fu. Nmasi yik ka nalimnyiini dii nyin la, ka dila nyin ate wa wi fu. Be basi ate fi nina muni ale fi siaka ale wa ase nuru nina ale muni tigurik po dii la.

¹³ M za ka Naawen niŋ waai ale te ŋanta meena nyuvuri la, ale Yeezu Kirisita waai ale nyini peelim a biisi wensieŋa ale Gominawa Pontios Paalot la niŋ,

¹⁴ a weeni fu ayen, fi va dii ate m sak fu la. Ta sunum weleŋ, ate waai kan baga a kaasi fi yue ale ge ate ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita a ŋman pilim jam.

¹⁵ Naawen ka Naawen kpien waai ale soa ŋanta meena ale chim nalima meena Naab la, wa le tom ate wa ŋman pilim jam dii po meena wuu ate Naawen dek a yaali la.

¹⁶ Naawen nyini ale boro dii po meena wuu ale bo wa jigini juijui ale a nyagsi a gaam wenbinni la. Nuru an baga jo ku jigini. Nuru an diem nya Naawen ya, yaase wa baga a nya wa. Wa pagrimu ale wa zulaŋa a boro ka dii po meena wuu. Ku be nyε dila.

¹⁷ A sak nuru baai ale ta ŋanta yegayega la ayen ba kan a yaali yue ba ŋantaŋa nyin. Ba kan ta yiila ba ŋantaŋa nyin, a poli ayen ba a le kasim a nya ka masim ba nyin. Da dii dai ba le jam a kaasi kama. Alege weeni ba ayen ba ta yiila Naawen jigi waai ale a te ŋanta meena ate ti sue a peenti la.

¹⁸ Nanta yegayega nyamma de weeni ba ayen, ba jigsi me ale tuimmaŋsa tom ka abe ba a yaali ayen ba pa ba ŋantaŋa a chari nuruba ba chaab.

¹⁹ Ba dan a nyε dila, chum dii po Naawen le te ba tiirinta a maggi chaab ale ba ale nyε dii la ate ba nmasi yik nya wa nyuvuri manj kaai ate wa le pa a te ba la.

²⁰ Timoti, a nya wie ŋaai meena ate m pa a nyo fi nisima po la zuk. Kan pa fi dek a gum chaab ale nuru baai ale a weeni ayen ba a sak ka nuru ba le ba nyε dii a seba Naawen la. Ba sinsaŋŋa ka sinsak kayaata. Daa meena ba a nak ka ba dek betta nampaga kayaata ale a biisi wa bulorisa.

21 Dii nyin la, nuruba gela a jam va
ba kama ale ge basi Naawen wensie
siuku vaka.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Gbanj Kaai Ate Poɔl A Nmarisi A Saa Siyewa A Te **TIMOTI La**

¹ Mi Poɔl, ale a nmarisi gbanjka de. Naawen ale lueri mu ayen mi chim Yeezu Kirisita tuimtomdɔ. Yeezu tom mi kama ayen m chen a ga weeni nuruba Naawen ale puulim ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ase ba a nin ta siaka. Nyuvunni de ate tama ta la ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

² Mi a nmarisi gbanjka de a te ka fi Timoti m dek biika Yeezu Kirisita yue nyij. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak fu abe ba ta jiirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

³ Mi a te Naawen waai ate mi a tom a te ale popola maŋsa ase ti kokpiensaja ale jam a tom dii la jiam daa meena fi nyij. Yok ale kantuen m dan boro a puusi a te fu mi a nyɛ Naawen ka jiam fi nyij.

⁴ Mi a teeri dii po ate fi jam a kum la kama. M be nman pilim a yaali ka nna yegayega ayen m nya fu, ate m supeentik yegayega.

⁵ M seba ayen fi makpienka Loyis ale fi mawa Yunis ta siaka yegayega kama ale Yeezu. Mi a teeri ayen fi me ta wensie siaka kama ale wa ase bala la.

⁶ Dila ale soa ate mi a yaali ayen fi teeri dii po ate m jam pa m nisaŋa a vi fi zuk la, Naawen ale jam pa wa tiirimu a te fu. Yɔgɔgla m be nman a weeni fu kama ayen fi pa fi tiirimu a tom tuima.

⁷ Dii nyij la, chiik kaai ate Naawen a jam pa a te ti la, a kan basi ate ti a chali yɔgsum ale sunum baasinsa, alege wa a basi kama ate ti a ta pagrim, ate ti a yaali nuruba abe ti a yik ti dek.

⁸ Kan chali yɔgsum ayen fi weeni a sak nuruba ti Nyɔnɔwa Kirisita wie. Kan chali chivie me ale mi

nuruba jigiya, dii nyij la, ba le jam yik mi a lik dɔk po Kirisita nyij la. Ku nala kama ate fi me maara a nam Naawen wamaŋsajna nyij ate Naawen a yaa pa wa pagrimu a te fu fi ninammu po.

⁹ Naawen wi ti kama ayen ti chim wa nuru welensa ate wa vari ti ti tuimbaata po a basi ate ti va wa. Daa tama dek tuima nyij ate wa nyɛ dila. Alege, ku jam ka wa dek yaalika a ta nyini dii po ate wa an diem nyɛ nanta meena tɛŋzuk dela ayen wa va Yeezu Kirisita nyij a niak ti.

¹⁰ Yɔgɔgla de, niaka de ate wa a niak ti la, wa yaa basi kama ate ka va ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita nyij ate ka nyini peelim ate ti nya ka. Kirisita a jam nya pagrim kama kum zuk. Bu nman ka pagrimɔa. Wa pa Naawen wamaŋsajna a sak ti ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Naawen ale lueri mi ayen m chim wa tuimtomdɔ a chen ga sak nuruba wa wamaŋsajna.

¹² Tuimanja de nyij abe ale soa ate mi a nam la. Alege m sunummu a diem pagra kama ate mi a sak, dii nyij la, m seba waai ate m ta siaka ale wa la kama. M be seba ayen wa baga nya dii ate m pa nyo wa nisa po la zuk kama a ta ga paari dai dii dai ate wa le nman pilim a jam la.

¹³ Mi ale jam bo ale fu la, m jam sak fu Naawen wensieŋa wienja ayen fu va nja. Yɔgɔgla de nmasi yik m wensie sinsanja de nalinnyiini, ale siaka, ale yaalika, nyaŋa de nayewa ate Yeezu Kirisita a te ti la.

¹⁴ Naawen Chiika waai ale bo ti suniima po la ale pa wensie sinsanja a nyo ti nisima po. Be nmasi yik nja nalinnyiini.

¹⁵ Fi dek seba ayen baai meena ale bo Asia tɛŋka po ale mi la a basi mi kama. Nuruba bayewa me dek ate ba a wi ayen Figelus ale Yemogenes la a maa bo ka ba po.

¹⁶ Onesiforus ale deŋsi mi kpai a paari dii choa. Dila nyij la, ti Nyɔnɔwa le ta jiirim ale wa ale wa dɔkdemma. Wa an jam chali chivie

ale mi ba le jam yik mi a lik dɔk po la nyiŋa.

¹⁷ Wa le jam a paari Aroom tɛŋka la, wa jam deri nyeema a gisi ka kauk kuui ate m boro la, ate wa yaa jam a nya mu.

¹⁸ Fi me seba chak wa le jam maari mi yegayega dii Efisos tɛŋka la. Nyɔnɔwa le ta jiirim ale wa dai dii danni ate wa le ŋman pilim a jam la.

2

¹ M biiga, ku ka Naawen niaka nyiŋ ate tama ale Yeezu Kirisita a chim bunyi. Dila nyiŋ la, be ta pagrim.

² Sinsak ŋaai ate mi a pa sak fu nuru boari sunsuŋ la ba wom kama. Fi me pa sinsak ŋala degadega a sak nuru baai ale ka wensie nyam ate ba me baga a pa ŋa a sak ba vaanchaab ate ku tagli a cheŋ.

³ Tuesi fi ninammu ase soji waai ale a tom wa tuimaŋa nalinmyiini la, dii nyiŋ la, fi ka Yeezu Kirisita soji.

⁴ Soji a dan boro a tom wa sojiba tuimaŋa, wa kan tom ka tuim ŋaai ate nuru waai ale kan daa soji a tom la. Wa nyeem a yaali kama ayen wa tuimaŋa a te wa soji kpagini supeentik.

⁵ Yaase nuru ale nuruba ba chaab a dan a chali chala ate wa a yaali ayen wa chali de, ku a fe kama ayen wa va chalaŋa sinsanŋa.

⁶ Yaase kpaaro waai ale a tom nalinmyiini wa talim po la, wala ale soa bie ŋaai ale liŋ a abe la ale ge ate cheka a yaa paari.

⁷ A poli m le a weeni fu nna la. M seba chak kama ayen nyɔnɔwa le wa a maari fu ate fu miŋ m wienja a chak.

⁸ A teeri Yeezu Kirisita waai ale jam ka Deevid ŋaaŋbiik la wie ayen wa yiri kum po kama. Wamaŋsanja de ate mi kasim a weeni a sak nuruba dii po meena ate mi a sak nuruba la.

⁹ Naawen wamaŋsanja nyiŋ ate ba yik mi a pa choroma a bobo mu ayen

m nam ase tuim kaasima nyɔnɔ la. Alege ba an baga a bobo wa wanni.

¹⁰ Dila ale soa ate m ta sunum pagrik ale m ninammu, ayen nuru baai ate Naawen a lueri la a nya varibasika. Varibasika de a basi kama ate bala ale tama meena ale Yeezu Kirisita a chim bunyi ate ti yaa a nya zula ŋaai ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Ba weeni ka wensie ayen, "Ku dan ka wensie ayen tama kpi kama ale wa, ku be sum ka wensie me, ti be a le yiti kum po ale wa kama me a yaa vua ale wa.

¹² Ti dan siak a te ti ninammu ale ti suniima meena, dai yen tama ale wa le chim nalima. Ti be dan pagsi ayen ti ze wa, wa me le pagsi ayen wa ze ti.

¹³ Tama dan kan daa wensie nyamma, wa kasim ka wensie nyɔnɔ dii po meena. Wa kan maari a chim noa buye buye nyɔnɔ."

¹⁴ Teeri fi nuruma wierja de meena abe fi kaam ba ale nin muna Naawen niŋ ayen ba kan a nak nampaga kayaata ale waman a kan nyini nampaga kayaataŋa de chaab po a nyini, ŋa goanti a kaasi ka nuru baai ale a wom la popola.

¹⁵ Pii nyiŋ a tom Naawen tuimaŋa nalinmyiini, ate wa pak fu ate fi kan chim tomteero waai le wa nya chivie la, alege waai ale a sak wensie wamanſanja ate ku a magsi la.

¹⁶ Ase mi ale poom weeni fu dii la, kan pa fi dek a gum chaab ale baai ale a biisi betta biisa ale chaab la, dii nyiŋ la baai ale a biisi dila la, a yiak ka nuruba ate ba kan va Naawen ya.

¹⁷ Ba ale kasim a biisi dii la, ku a nye ase ka naworuk ale bo nuru nyiŋ a de wa la. Yimeniyus ale Filitus a maa ka ba po.

¹⁸ Nuruba bayewa de a basi Naawen wensie siuku kama ate nuruba ba gela me baai ale ta siaka ale Kirisita va ka la a basi wa va ka, dii nyiŋ la ba a sak kama ayen dii po ate nuruba le yiri kum po la, taam kama.

¹⁹ Alege nyubi dii ate Naawen a nyubi la, di pagra ka nna yegayega, a kan choa. Wa ɣmarisi dueni di nyiŋ ayen, "Nyɔnɔwa seba baai ate wa soa la, kama." Wa ɣmarisi dueni di nyiŋ me kama ayen, "Baai meena ale a weeni ayen Nyɔnɔwa a soa ba la, ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaata tuimmaŋsa abe ba va wa."

²⁰ Taasa ale ɣanta tɔgatɔga yegayega ale bo yeri po la, ba pa ka ɣanta baai ale a nyagsi a nyɛ, ɣa gela ba pa ligmɔniŋ a nyɛ, gela ba pa daata a nyɛ, gela ba pa yak a me. Ba gela ba pa zaani magsi ka nicham ɣanta nyɛ teka, ba gela ba dek daa meena pa tomka.

²¹ Waai a dan kan ta danta ale tuimbaataŋsa de meena ate m liŋ weeni la, ase taasaŋsa nyɔnɔwa ale pa taasi mansaŋsa a nyɛ nicham ɣanta la, Naawen me abe le pa nuru wala choa me a tom ka tuimmaŋsa meena.

²² Dila nyiŋ la, kan va fi dek ale a yaali ɣanta baai ase bimbaansa ale a yaali ɣanta baai la, alege ta ku fi sunum po ate fi a tom tuimmaŋsa yegayega a te wa, abe fi ta siaka ale yaalika, abe fi boro ale suyogini ale baai ale a wi Nyɔnɔwa ale sunum welensa a yaali maarika la.

²³ Ka a tu chaab ale nuru betta baai ale kasim a nak nampaga ale ɣanta baai ate ba kan miŋ a chak la. Fi seba ayen ba nampaŋsa nakka a ta ba chiem ka kpaliŋ jigi.

²⁴ Ku a fe ayen ti Nyɔnɔwa tomteero kan a nyɛ kpaliŋa. Ku a fe ate wa a te nuruba zula, abe wa chim sagro maŋ waai ale ta sudunji la.

²⁵ Nuruba a dan a zeri wa sinsaŋsa alege wa a yaali ayen wa sak ba, ku a fe ayen wa yik wa dek. Da dii dai, Naawen le te ba siuk ate ba tulim a va wa abe ba seba wa wensienja.

²⁶ Ba dan nyɛ dila, ba le baga a pilim a jam nya yam ate ba baga chali be Velinvendika jigi waai ale jam bari yik ba a tara la ate ba yaa va Naawen noai.

3

¹ A teeri fi dek ayen tɛŋka a dan mɔata kpeglimka, ku le tua kama nuruba jigi.

² Nuruba le jam chim butuom nyam, ligi yaalisa, a yaali yoi nna yegayega, kanjanta nyam, abe ba a le nuruba, abe ba a zeri ba koba ale ba maba noa, nuru a dan nyɛ wari a te ba ba sue kan peenti, ba kan yaali Naawen wie womka,

³ ba ze ba dek nuru me, ba kan ta jiirimɔa ba le chim ka nuru baai ale a kaasi nuruba yue la, ba an baga ba dek a yik ale maga dek me la wie po, ba ale chim ka gbenma wie yegayega po, ba kisi wamaŋsa tuima kama,

⁴ ba ale pa ba vaanchaab a da wie po, ba ale kasim a nyɛ wie a basi du alege kan poli buye, ba a poli kama me ayen ba ka nuru kpeenta, ba ale yaali ba dek masim wie a gaam Naawen wie.

⁵ Ba ale puusi Naawen ale ka ba noa nyiini alege a zeri wa wensie pagrimu. Yeeri fi dek nuru bala chaab po.

⁶ Ba gela a sugi kama a jo yie po a paasi nipooba, baai ale ta sunum baasinsa ate ba dek tuimbaata a daani ba la, ate ba dek ɣan yaalik me a dari ba a ta a cheŋ jigi meena la.

⁷ Nipooma de chaab a nyeem kasim yaali sinsaga womka alege ba an baga wensienja a miŋ a chagi.

⁸ Dila po, dila powa, Janes ale Jamberes a jam zeri ti kokpierŋka Moosis ale jam nyɛ dii la kama. Sagrɔma de baai ale ka venta nyam ate mi a biisi ba wari la, a nyɛ ase ka nuruma de bayewa la. Sagrɔma de abe a zeri wensienja kama dii nyiŋ la, ba popolaŋsa chim ka popola baata. Ba siaka me a daa wensie siaka.

⁹ Waai meena a nya Janes ale Jamberes ale ka betta dii la kama. Ase waai meena ale nya ba bettaŋsa dii la ku kan beni ale ge ate dila degadega a nyɛ nidoa baai ate m poom liŋ a biisi ba wie la jigi ya.

10 Alege fi seba chak kama mi ale jam a sak nuruba la, ale mi ale jam boro dii la, ale mi ale a poli a yaali ayen m nyε dii la. Fi me seba mi, ale kasim ta siaka dii ale Naawen ale mi ale ta sudunni dii la, ale m ale ta yaalika me dii la, mi ale siak a te m ninammu dii la,

11 nuruba ale nyε ate mi nam dii me la, ale m dek ninammu me la. Fi me seba m dachaasaŋa ale jam daani mu yegayega dii Antiok ale Ikooni um ale Lisitira teŋsanja po la. Alege Nyɔnɔwa ŋman pilim jam a yeeri mu m ninammu de meena po a ta nyini.

12 Nuru baai ale a yaali ayen ba pa ba dek a te Yeezu Kirisita a yaa va Naawen la, nuruba basi ate ba nya ka ninam.

13 Alege pimpaasiroba baai ale a tom tuimbaata la, le jam tom tuimbaata a gum du. Ba a paasi ka ba dek ale nuruba.

14 Alege fi Timoti a va Naawen wensie siuku kama. Fi seba baai ale jam ka fi sagroba la kama kasim ta siaka yegayega.

15 Fi me seba welensa wienja Gbaŋsaŋa kama a ta nyini fi be fiik po, sii ale a sak ayen nuru waai a dan ta siaka ale Yeezu Kirisita ku la nyɔnɔwa le nya varibasika kama la.

16 Naawen dek ale pa wa yam a te nuruba ale sak ba ate ba ŋmarisi welensa wienja Gbaŋsaŋa de. Si abe nala kama a magsi wensie sinsaga, ale a kaam nuruba, ale a sak nuruba ba wie kaasima po, ale a sak ba ba le ba nyε dii a ta nyε bo kaai ale nala la.

17 Nyaku de meena a basi kama ate Naawen tomteero a gomsi wa dek a magsi tuimmaŋsa meena tomka.

4

1-2 Yeezu Kirisita le bo ŋanvuuta ale kpilima buusa. Wa abe le jam kama a chim Naab. Wala ale Naawen ale mi seeroba ate mi a kaam fu ale nin muna ayen fi a sak nuruba Naawen wamanjsaŋa ale nin

muna dii po meena wuu. Ku dan poom masa a yaase ku tua, basi ate ba seba chak ase dii po meena ba nin kaasi wari, abe fi a kaam ba ale nin muna, abe fi a deŋsi ba kpa wie po, abe fi a sak ba ale sudunni nalimnyiini.

3 Dii nyin la, di danni a cheena kama ate nuruba a kan lagi tue a wom Naawen wensie sinsanŋa, ba le jam va ka ba dek yaalika, abe ba a tu chaab ale sagro baai ale ba jam a sak ba dii ate ba poom gomsi a kala a yaali ayen ba wom la.

4 Ba le jam basi Naawen wensie sinsanŋa kama abe ba a yaali ayen ba a wom sunsuelima.

5 Alege fi, kpesi fi dek wie meena po. A nam fi ninammu abe fi a sak nuruba Naawen wamanjsaŋa, abe fi a teeri ayen fi ka Naawen wienja moolido ate fi a tom fi tuimanja meena nalimnyiini a te Naawen?

6 Alege mi dii po ate nuruba le ko mu Naawen wamanjsaŋa nyin la a mɔata kama.

7 M be je jiaka a nueri kama. M be chali chalaŋa a nueri kama me. Alege a diem ta siaka ale Naawen.

8 Ti Nyɔnɔwa a dan ŋman pilim jam ayen wa bo wensie buusa a te ti, wa le pa ka chali de ka tiirimu a te mu, daa mi nyiini alege baai meena ale a yaali wa ale a limsi ayen wa ŋman pilim jam la.

9 Pii nyin fi dek a jam nwuli.

10 Dii nyin la, Diimas waai ale a yaali teŋzuk de ŋanta nna yegayega la a basi mi kama alege cheŋ Tesa-lonika teŋka. Keresens me cheŋ ka Galatia teŋka. Titus me cheŋ ka Damatiya teŋka

11-12 Mi me tom ka Tikikus ate wa cheŋ Efisos teŋka. Ka Luuk nyiini ale bo dela ale mu. Fi dan cheena, fi ta Maak a jam dii nyin la, wa baga maari mu ale m tuimanja kama.

13 Fi dan cheena fi pa m garuk jueŋku ate m jam pa basi Torowas teŋka po Kaapus jigi la a ta jam te mu. Tuesi, ku ale m gbaŋsaŋa me

ale gbananja dek ate ba ɳmarisi si la
a ta jam te mu.

¹⁴ Chiok kuridowa Alezanda a jam
daani mu nalimnyiini. Ti Nyɔnɔwa
ale tuni wa a magsi chaab ale wa ale
nye dii la.

¹⁵ Kpesi fi dek ale wa dii nyiŋ la,
tama ale jam bo dula la wa kasim
jam a zeri ti sinsanja kama ale
pagrim.

¹⁶ Dii po ate mi jam liŋ bo biisanja
dɔkku po a biisi ayen m vari m dek
a basi la, nuru nuru an jam zaani
mi ɳaaŋa. Waai meena jam chali be
kama ale basi mi dek m nyiini. Mi
a saalim Naawen ayen wa kan teeri
ba ale nye mu dii la.

¹⁷ Alege ka Nyɔnɔwa ale jam zaani
m ɳaaŋ a pa wa pagrimu a te mu,
ate m jam baga a biisi Naawen
wamanṣaŋa a sak baai ale kan daa
Juuma la. Ti Nyɔnɔwa me a jam maa
yeeri mu a ta nyini ate ba an baga a
ko mu.

¹⁸ Ti Nyɔnɔwa me le yeeri mu a
ta nyini tuim ba tii ate nuruba a
poli ayen ba nye mu la, ate m jo wa
naamu po buui ale bo wenŋmazuk
la. Wa le nya zula ɳaaŋ ale kan ta
kpeglimka la. Ku be nye dila.

¹⁹ Mi a puusi Pirisila ale Aki-
ila. M maara puusi Onesiforus dɔk
demma.

²⁰ Erasitus a wari ka Korinti tɛŋka.
Alege m basi Torofimus ka Militus
tɛŋka po. Dii nyiŋ la, wa jam ka
nyiŋyɔgsa.

²¹ Pii nyiŋ ate fi dek jam alege ate
ɳoota wein paari. Yubulus, Pudens,
Linus, Kilodiya, ale Kirisita bisaŋa
meena ale bo dela la a puusi fu.

²² Ti Nyɔnɔwa a bo ale fu. Naawen
niaka le bo ale ni meena.

Poɔl Gbaŋka Ate Wa Nmarisi A Te TITUS La

¹ Mi Poɔl, waai ale ka Naawen tomteerɔ ale Yeezu Kirisita tuimtomdɔ la, ale a nmarisi gbaŋka de.

Naawen ale lueri mu ale ge tom mu me ayen m deñsi baai ate wa lueri ba ayen ba va wa nalinnyiini la kpa, abe m sak ba ate ba seba wensie ɳaai le ɳa basi ate ba va Naawen la.

² Wensie sinsanŋa de nyiŋ ba ta yiila kama ayen wa le jam pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglelimka la a te ba. Naawen waai ale kan a velim la a liŋ jam puulim kama dila po dila po ayen wa le pa wa nyuvuri paalika a te ba.

³ Di danni ale jam paari la, wa va ka wa wamaŋsanja nyiŋ ate di nyini peelim ate nuruba miŋ di, ate wa yaa weeni nuruba ayen, ba pa wa wamaŋsanja a sak. Mi Poɔl abe maa ka nuru bala po wanyi a yaa va Naawen ti Varibasidɔwa noai a pa wie ɳaai ate wa pa nyo mi nisima po la a mooli a sak nuruba.

⁴ Mi ale a nmarisi gbaŋka de a te fi m biika Titus waai ale ta siaka nalinnyiini ale Naawen ase mi ale ta dii la.

Kowa Naawen ale Yeezu Kirisita ti Varibasidɔwa le niak fu, abe wa basi ate fi boro ale suyɔgini.

⁵ Mi ale jam basi fu Kariti tɛŋka po la, fi jam wari dula kama ayen fi nyɛ dii ale magsi fi nyɛ la abe fi lueri kpaga Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la tɛŋsanja meena a te ba. A teeri m le jam weeni dii a sak fu.

⁶ Ku a fe kama ayen nuru waai ate ni a lueri ayen wa chim kpagi la a kan ta kaasunŋa nuruba jigiya, abe wa ta nipok yen nyiini, abe wa bisaŋa me a ta siaka ale Naawen ale nyɛ kaai le ka basi ate nuruba a kan nya siuk a weeni ayen ba ka nanbolta a yaase tukpari nyam la.

⁷ Ku a fe ayen Kirisita bisa kpagi a kan ta kaasunŋa nuruba jigiya dii nyiŋ la, wa a nya ka Naawen tuima zuk. Ku a fe kama me ayen wa kan chim kanjanta nyɔnɔ a yase wa sui a kpabi a puuri ale nuruba, abe wa kan chim danyuiriga, abe wa kan a nyɛ kpaliŋsa a nak nuruba, abe wa kan kasim a yaali ayen wa chim ligra nyɔnɔ.

⁸ Alege, ku a fe me ayen wa siak ate nuruba a jam wa yenni abe wa a yaali tuimmaŋsa tomka nalinnyiini. Ku a fe kama me ayen wa chim yam nyɔnɔ, abe wa chim nuru manj nalinnyiini wie meena po, abe wa chim welensa nyɔnɔ, abe wa seba wa dek yikka.

⁹ Ku a fe kama ayen wa ɳmasi yik Naawen wensie wamaŋsanja ɳaai ate wa sagrɔma a liŋ sak wa la. Wa dan yik ɳa nalinnyiini, wa le baga a pa wensie sinsanŋa de a deñsi nuruba ba gela kpa, abe baai me ale a zeri ɳa la wa dak ba kaasunŋku a sak ba.

¹⁰ Nuruma yegayega a kan siak a te Kirisita bisa kpaga noa. Ba pa ka ba wakayaataŋa a paasi ba suaata. Nuru baai dek ale a sak ayen ku a fe kama ate Kirisita bisaŋa a va Juuma sinsanŋa la,

¹¹ basi ate ba goori ba wanni dii nyiŋ la, ba a sak ka sinsak ɳaai ate ku a fe ayen ba kan sak la. Sinsanŋa de abe a nyɛ kama ate daanika a jam nuruba dɔkdem meena jigi. Ba a sak kama me ayen ba nya ligra ba sinsanŋa nyiŋ alege ba kan chali chivie ale siuku de choawa ate ba va a nya ba ligranya la.

¹²⁻¹³ Ba dek sampoporisaŋa po wanyi dila po dila po ale jam bo Kariti tɛŋka po la, a weeni ayen, "Kariti demma a kasim ka velinvendissa, gaasa nyam, goaduŋsa, puusa nyam ale nyiŋwotta nyam." Wa wieŋa de abe ka wensie. Ku a fe kama ayen fi tɔariŋ ba ale nin muna ate ba yik Naawen wensieŋa nalinnyiini.

¹⁴ Ku a fe ate ba kan a wom Juuma sunsuelimaŋa, yaase sinsak ɳaai ate

nuru baai ale a zeri wensienja la a sak la.

¹⁵ Naawen ale sugri baai suniimaŋa la, ka kisita wie. Alege baai ale kan ta siaka ale wa ate wa an sugri ba suniimaŋa la, bala jigi, kisita boro kama dii nyin la, ba popolanja ale ba suniimaŋa a daŋ kama.

¹⁶ Nuru bala chaab a weeni kama ayen ba seba Naawen, alege ba tuimmaŋa a kan sak ayen ba seba wa. Ba a zeri wa noai kama. Ba ale a tom dii me la, Naawen kan yaali. Ba an baga a tom tuimmaŋa.

2

¹ Alege fi Titus ku a fe kama ayen fi pa Naawen wensie sinsanŋa a sak nuruba.

² A sak nisomma ayen ba a nyε nna chim chim. Ku a fe kama ayen ba chim yam nyam, abe ba seba ba dek yikka. A sak ba ate ba ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ba ta yaalika ale nuruba, abe ba a siak a te ba ninammu.

³ Siuk kula po, sak nipok kpagsanŋa ayen ku a fe ate ba chim nipok welensa ba tuima meena po. Ku a fe ayen ba kan a biisi wie ḥaaŋi ale a kaasi nuru yoi la, ba kan pa ba dek a te daam nyuka. Ba a sak sinsak maŋsa,

⁴ abe ba a sak nipok kalaasaŋa ate ba ta yaalika ale ba choroma ale ba bisaŋa.

⁵ A sak ba me ate ba seba ba dek yikka ale welensa, abe ba chim nipok baai ale seba dɔk po tuima nalimnyiini ale ge a wom ba choroba noa la, ate ku kan basi ate waai nya siuk a pa yokaasunŋ a te Naawen wamaŋsa.

⁶ Siuk kula po me, ku a fe ayen fi a sak bipaaluku ate ba seba ba dek yikka.

⁷ Wie meena po, ku a fe kama ayen fi dek a tom tuimmaŋa ate nuruba a yaa tomsi fu. A sak ba ale nin muna ale wensie sinsanŋa.

⁸ Sak ba sinsak ḥaaŋi le ḥa peenti Naawen sui tɛŋzuk de meena la.

biisi a gaam fu la. Fi dan a biisi wienja de, ale wensie, chivie le yik ti dachaasaŋa kama ate ba kan nya siuk a biisi tama wari ya.

⁹ Ku a fe kama ayen fi sak tom-teerɔma ate ba a zuli ba nyamma noa wie meena po ate ku te ba nyamma supeentik ale jaab buuri meena ate ba a nyε la. Ku a fe kama me ayen ba kan a tulisi ba nyamma noa po filim filim,

¹⁰ Yaase ba a zu ba ḥanta. Ku a fe kama ayen ba lagi ba suniima meena ale ba popola meena wie meena po daa meena a tom a te ba nyamma, ate Naawen ti Varibasidɔwa sinsanŋa a nya yomaŋ.

¹¹ Dii nyin la, Naawen a nyε ka wari a te ti wa niaka nyin ayen nurubiik meena a nya varibasika. Yɔgyɔgla de, wa be nyini ka peelim a pa wanni de a sak ti.

¹² Wa dii ate wa nyε te ti wa niaka nyin la, wa dila a yaa be ale a sak ti ayen ku a fe kama ayen ti kan pa ti suniima ale ti popola meena a basi tɛŋzuk de ḥanyaalik jigiya. Kan a nyε wie ḥaaŋi ale kan a va siuku la. Di maari a sak ti kama ayen ti seba ti dek yikka, abe ti chim nuru welensa ale wensie nyam, abe ti a tom tuim ḥaaŋi le ḥa peenti Naawen sui tɛŋzuk de meena la.

¹³ Ku a fe kama ayen ti a nyε dila abe ti ta yiila ale supeentik a limsi da dii ate Yeezu Kirisita le ḥman pilim jam tɛŋzuk de ale wa zulaŋa ale wa pagrimu yegayegaka la. Wa ka ti Naawen kpeeni ale ti Varibasidɔ.

¹⁴ Wa jam kpi kama ayen wa vari ti ti tuimbaataŋa po a basi abe wa sugri ti suniimaŋa, abe wa soa ti ate ti chim wa dek nuruba, abe ti nina muni ale tuimmaŋa tomka.

¹⁵ A sak nuruba wienja de. Pa Naawen pagrim buui ate wa te fu la a deŋsi baai ale a wom fi sinsanŋa la kpa, abe fi pii nyin a kaam baai ale a tom tuima a kaasi la ate ba tagri. Pa Naawen pagrimu nyin a weeni ba ate nuru waai kan baga a nya fu nueri.

3

¹ Teeri fi nuruma ayen ba pa ba suniima a te ba teŋka nalimanja, ale ba teŋka kpajŋa abe ba a va ba noa, abe ba gomsi ba dek a tom tuimmaŋsa.

² Weeni ba ayen ku a fe kama ate ba kan a kaasi nuruba yue, ba kan a nyɛ kpaliŋsa, ba ta noamasim ale nuru meena, abe ba seba ba dek yikka me.

³ Diipo ate ti jam ze Naawen la, ti jam ka betta. Ti an jam a va wa noaya. Ti jam a paasi ka ti dek. Daa meena ti kasim jam pa ka ti dek a te ḥan yaalik ayen ti sue peenti. Ti kasim jam a tom ka tuimbaata ti suaata jigi ale maari a de nyuri ale ba. Nuruba yegayega a jam kisi ti kama. Tama me abe jam kisi ba kama.

⁴ Alege Naawen ti Varibasidɔwa a pa wa jiirimu ale wa yaalika a sak ti kama

⁵ a yaa vari ti ti tuimbaataŋa po a basi. Wa an jam nyɛ dila ka tama dek tuimmaŋsa nyiŋŋa, alege ka wa jiirimu nyiŋ ate wa nyɛ dila. Ka Naawen Chiika ale sugri ti suniimanja a yaa te ti biam paalik ale nyuvuri paalik.

⁶ Naawen va ka Yeezu Kirisita ti Varibasidɔwa nyiŋ a sueri ti suniimanja ale Naawen Chiika nna yegayega.

⁷ Naawen niaka nyiŋ ate Naawen Chiika a nyɛ ate ti chim welensa nyam Naawen jigi, a yaa basi ate ti ta yiila ayen ti le nya nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la.

⁸ Nyaku de ate m weeni la abe ka wensie ate nuruba weeni.

Mi a yaali kama ayen daa meena fi a sak nuruma wieŋa de nalimnyiini ate bala baai ale ta siaka ale Naawen la, nina muni ate ba a tom tuimmaŋsa ḥaaŋ ale nala a te nuruba la.

⁹ Alege kan a nak betta nampaga, abe fi kan a wom baai ale a sak ba kokpiŋsa yue wie la. Kan a nyɛ kpaliŋsa ale nuruba Juuma Sinsaŋŋa nyiŋŋa, dii nyiŋ la, nyanya

de meena kan niak nuru ale maga dek me la, ḥa ka wakayaata.

¹⁰ Nuru dan a yaali ayen wa poori baai ale a va Yeezu la, kaam nuru wala choa ase buye la. Wa dan kan wom fi kaamka, fi ale wala choa kan ta wara a nyɛ ale chaaba.

¹¹ Fi dek seba ayen nuru wala choa ka popola baata nyɔno. Wa tuimbaataŋa abe a sak waai meena wa ale ka nuru waai choa la kama.

¹² M le tom Atemas yaase Tikikus fi jigi. Ba wanyi a dan jam fi jigi fi me pii nyiŋ ate fi jam m jigi Nikopolis teŋka po. Mi a yaali ayen m goa ka dula ate ḥoota wein ga taam.

¹³ Fi dek pii nyiŋ a maari Zenas waai ale a biisi kooti biisaŋa la, abe fi maa maari Apolos ate ba noai bayewa a baga gomsi ba chelimu. Pa jaab buuri meena ate ba a yaali la a te ba.

¹⁴ Sak ti nuruma ayen ba basi ate ba nina muni ale tuimmaŋsa tomka, ate ba baga a maari baai ale sum a yaali maarika la. Ba kan chim nuru kayaata.

¹⁵ Baai meena ale bo ale mi la, a puusi fu. Puusi baai ale a va Yeezu ale ta yaalika ale tama me la, a te ti.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Poɔl Gbaŋka Ate Wa Nmarisi A Te FAILEMON La

¹ Mi Poɔl, waai ate ba yik lik Yeezu Kirisita nyin la ale ti suoku Timoti ale maa chaab a ɲmarisi gbaŋka de a te ti dɔawa ale ti tomteero choawa, Failemon,

² ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab fi yenni po la, ale ti tɔawa Afia ale ti soji choawa Akipus.

³ Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le te ni niaka ate ni boro ale suyɔgini.

⁴ M dek suok Failemon, diipo meena m nyiem dan boro a puusi Naawen, mi a teeri fi wari kama ale a te m Naawen jiam.

⁵ Dii nyin la, m wom fi ale ta yaalika soa dii ale Naawen nuruma meena la kama. M wom fi siaka ale Nyɔnɔwa Yeezu ale soa dii me la kama.

⁶ Mi a puusi Naawen kama ayen fi pii nyin ate fi nyɛ ate nuruba me a maa ta siaka ase fi la. Nyaku de a dan nyɛ, ku le basi ate fi sum miŋ chak waman sii meena wuu ale a nyɛ ti jigi Yeezu Kirisita ale tama ale ka bunyi nyin la.

⁷ Fi yaalika ate fi ta la, m dek suowa, a ta ka masim nna yegayega ale nyinbiiri a jam m jigi. Fi nyɛ kama ate Naawen nuruma meena sue peenti.

⁸ Dila nyin la, m baga nyini peelim kama a fe fu ase fi suok Kirisitawa nyin la ayen fi nyɛ wari dii ale magsi fi nyɛ la.

⁹ Alege m le ta yaalika ale fu la nyin m kan yaali ayen m fe fu, mi a yaali kama ayen m saalim fu. Mi ka Poɔl, m be ka nisɔmɔ alege yɔgyɔgla de ba yik mu a lik kama Yeezu Kirisita nyin

¹⁰ M be tagri ka Onesimos waai ale ka m biik Yeezu Kirisita yonni nyin la. Mi ale diem bo likka dɔk nna la m chim ka wa ko Yeezu yonni nyin.

¹¹ Dila po, dila po, wa jam ka tuintuini a te fu, alege yɔgyɔgla de, wa ta tuilim kama mi ale fi jigi.

¹² M basi wa kama ale m sunum meena ayen wa pilim jam fi jigi.

¹³ Mi a yaali kama ayen m le diem bo likka dɔk la, wa diem maa boro ale mu Naawen wamaŋsara tomka nyin ate wa tagri fi zuk a maari mu.

¹⁴ Alege, m kan fe fu kama ayen fi nyɛ wanni de, alege mi a yaali kama ayen fi siak ale fi dek yaalika ate m kan nyɛ wari ase ka fi a nin siak ayen m nyɛ.

¹⁵ Ku baga a nyɛ kama ate Onesimos ale kan bo fi jigi ate ku beni maga dek la, ate fi a yaali ayen wa pilim jam fi jigi a boro taam wuu.

¹⁶ Alege, mi a yaali ayen m weeni a sak fu kama ayen fi nya wa ɲman daa yomo wala choawa, wa yaa gaam yomo kama. Wa yaa ka sunum po suok Yeezu Kirisita yonni nyin. Wa potim bo ka mi sunum po, alege mi a poli ayen yɔgyɔgla de wa le poom bo fi sunum po kama a gaam wa ale bo mi sunum po dii ase yomo ale m suok Nyɔnɔwa yonni nyin la.

¹⁷ Dila nyin la, fi dan pa mi chim ka fi Kirisita biik choa be basi ate wa ɲman pilim jam fi jigi ase mi a nin jam fi yenni ate fi basi ate mi a jo dii la.

¹⁸ Wa dan kaasi ka fi wari yaase wa ta ka fi pam, basi ate mi tuni dila.

¹⁹ Jigini de gbaŋka po, mi dek ale pa m nisima a ɲmarisi a weeni ayen, mi Poɔl le tuni fu. (Ku an poom magsi ayen m ɲman teeri fu nyaku de ayen, fi dek ale kali la, fi ta ka mi pamia.)

²⁰ Dila nyin, m suowa, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa nyin fi nyɛ wanni de a te mu. Ase m Kirisita biik choa la, basi ate m po peenti.

²¹ M sebi chak kama ayen m le ɲmarisi gbaŋka de a weeni fu dii la, fi le nyɛ ka dila te mu m poom a poli ayen fi le nyɛ gaam dila a te mu kama.

²² M be le ɲman a yaali ayen fi nyɛ dii a te mu la ale, fi yaali dɔk te mu,

dii nyin la, mi a poli ayen Naawen le tulisi ni meena puusanya kama ate m^ηman pilim jam ni jigi.

²³ Epafiras, waai ate ba maa yik wa a lik Yeezu Kirisita nyin la, a puusi ni.

²⁴ M tomdo chaama me Maak, Arisitaakus, Diimas ale Luuk a puusi fu.

²⁵ M be ηman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

YIBURU DEMMA Gbaŋka

¹ Dila po dila po Naawen jam pa ka wa biisiteerøma a va suita nna tøgatøga a jam a biisi ale tama Juuma kokpiensanja. Wa jam a biisi ale ba ka nna yegayega ate ku ga paari diichoa.

² Alege jinla danni, wa yaa pa ka wa Biika a biisi ale ti. Biika de dek ate Naawen lueri ayen wa soa jaab buuri meena ale bo wenjømazuk ale tønzuk de la. Wa ka waai me ate Naawen basi ate wa nyø wenjømazuk ale tønzuk la.

³ Wa ta ka Naawen nyagsi kaai ale a nyagsi nna kpelimkpelim la. Wa a neensi ka Naawen me nna yegayega. Ti dan nya wa, ti seba Naawen me ale ka dii la kama. Biika dan biisi, wa Biika ta pagrim ka nna yegayega. Be ka wa Biika nyiini ale soa ate jaab buuri meena wenjømazuk ale tønzuk de a boro. Wa ale kpi a duisi ti wabaataŋa a basi ate ti chim wayɔrisima nyam la, wa yaa jueli kali ka Naawen, waai ale ta pagrim a gaam jaab buuri meena la juga geŋ. Juga geŋka de ka zula jigi. Naawen Biika ka nuru kpionj.

⁴ Nyaku de abe a sak kama ayen Biika ale chim nuru kpionj a gaam sabiiloma a soa dii la, a soa ase ka Naawen ale te wa yonni ate di zuak gaam ba yuenja dii la.

⁵ Dii abe ale a sak ayen nyaku de a sum ka wensie la ale, Naawen an diem weeni wa sabiiloma waaiya ayen,

“Fi ka m Biiga,
jinla mi ka fi Ko.”

Wa ale weeni nna la ba ɿmarisi nyø Naawen Gbaŋka po kama. Naawen ɿman pilim weeni wa Biika wie ayen,

“Mi le chim wa Ko,
wa me be le chim m Biik.”

Naawen an jam weeni nyaku de a magsi chaab ale wa sabiiloma wanyi me la.

⁶ Ba ɿmarisi Naawen gbaŋka po me ayen, Naawen ale liŋ biak wa nidøabinni a basi tønzuk de la, wa weeni ayen,

“Ku a fe kama ayen Naawen sabiiloma meena a te Biika zula.”

⁷ Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale sabiiloma la ale nna ayen, “Wa nyø wa sabiiloma kama ate ba a nyø ase viok ale bolimŋiak la.”

⁸ Alege wa ale ɿman biisi wa Biika wari dii la ale nna ayen, “Naawen, fi le soa fi naamu ka dila taam wuu.

Fi a nya fi nuruma zuk kama ale wensie.

⁹ Fi a yaali ka wari dii ale ka wensie la. Fi kisi wadii ale ka wa kaasunla kama.

Dila ale soa ate Naawen, fi Naawenni lueri fu a te fu zula, a yaa te fu supeentik nna yegayega a gaam fi chaama.”

¹⁰ Naawen weeni wa Biika me nyaku de ayen Naawen weeni wa ayen, “Ka fi, Nyønø, ale nyø tøŋka a ta nyini ku piilimka po.

Be ka fi dek nisima ate fi pa nyø wenjømazuk ale jaab buuri meena ale bo ku po la.

¹¹ Bala meena ale tønzuk de meena le muriŋ be kama. Alege fi kasim boro kama taam wuu. Ba le kaasi kama ase garuk la.

¹² Ase nuru ale a yeeri wa garuk kpak a yuk a basi ale ge a pa garuk paaluk a jo la.

Siuk kula po, ɿnta bala meena le tagri ka dila.

Alege fi kasim boro ka dila kan maari a tagri.

Fi le kasim boro ka dila taam wuu.”

¹³ Ka dimpo ate Naawen diem weeni wa sabiiloma wanyi ayen, “Kali mi juga geŋ ate ku ga paari diipo

ate m le basi ate fi dachaasaŋa chim fi yomma.”

¹⁴ Naawen sabiiloma ka wa tomteeroba. Waai an baga a nya ba ale nina. Naawen tom ba kama ayen ba jam maari baai le ba nya varibasika la.

2

¹ Nyanya de meena ate m biisi nya wie la nyinj ale soa ate ku a fe ayen ti njmasi lagi tue a wom njaa meena ate ti wom la, ate ti kan basi nya vaka abe ti chenj be.

² Naawen ale jam tom wa sabiiloma ayen ba weeni nuruba ate ba nyε dii la, nuruma siak kama ayen ka Naawen dek ale sum weeni. Diipo meena ba nyiem dan kan va nya ale a weeni dii la, wa nyiem te ba ka waali kaai ale magsi la.

³ Ku be dan ka dila, ate Naawen a te ti varibasika a soa nna yegayega, ti le nyε ka se ate ti kan nya waalika ase ti nin zeri ka? Be ka Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita dek, daa sabiiloba, ale liŋ weeni nyaku de ate nuruba wom; baai abe ale wom nya wa jigi la, ku njaaŋ nyinj ate bala weeni sak tama.

⁴ Naawen me abe nyε ka wie a gum ba sinsanŋa po ayen ku sak ayen ku ka wensie. Wa maa nyε ka wakperikaliisa nna yegayega, ale wakinkagla tɔgatɔga. Wa maa pa ka Naawen Chiika tiirintanja a chari a magsi chaab ale wa dek ale a yaali dii la. Waai ale a dak varibasika siuku a sak ti la.

⁵ Teŋ kaai ale bo njaaŋ chiem chum diipo ate ti a biisi ka wari nna la, Naawen an jam pa ka a te ka sabiiloba ayen ba a nya ka zuwa. Wa pa ka te ka wa Biika.

⁶ Ase ba ale njmarisi Naawen Gbanika kauk kunyi po ayen, "Naawen, mi an baga a poli, a magsi chaab ale nurubiik yen la, dii ale fe fu ate fi ta wa popola fi Zuk po la, yaase fi nya wa Zuk la."

⁷ Ka fi ale nyε nurubiik ate wa njman posima maga dega a gaam sabiiloma.

Posimka de abe an beni gaam taamya. Ka fi ale basi ate wa

a nyε ase naab la, ate nuruba a te wa pimpauk ale zula.

⁸ Ka fi ale pa jaab buuri meena a nyo wa nisima po ayen wa soa a nya."

Yɔgyɔgla de wa be ale nyε dila la, wa an weeni ayen njanta ba gela a kan zuli wa nɔaya. Ku be ale ka dii yɔgyɔgla de la, ti an baga a nya waaiya ale wa soa njanta meena zuk a nya la.

⁹ Alege ti nya ka Yeezu nyiini ale soa njanta meena a nya. Naawen nyε kama ate wa posima maga dega a gaam sabiiloma alege ku an beni gaam taamya. Dila powa, nuruba le jam basi ate wa nam a kpi ayen Naawen niauŋ nyinj wa tagri waai meena zuk a kpi te ba. Yɔgyɔgla de ti be a nya wa ase wa ka naab la, ate nuruba yaa te wa pimpauk ale zula.

¹⁰ Be ka boan nyinj ate wa namu? Naawen ale nyε njanta meena. Wala me abe ale basi ate jaab buuri a boro. Naawen va ka varibasika de nyinj a nyε ate nuruba yegayega a chim wa bisa a maa nya wa zulaŋa. Wa be ale nyε nna la nyinj ale soa ate ku jam ayen Yeezu kpi. Dila nyinj la, ku jam magsi ayen ka Yeezu nam dii nyinj la, ka wala ale a dak varibasika siuku a sak nuruba. Wa ninammu abe gomsi wa magsi kama ayen wa chim tama varibasido.

¹¹ Be ka wala ale a poori nuruba ale biem tɔgatɔga. Bala ale wa abe ka ko yenj. Dila abe ale soa ate yɔgsum a yaase chivie ka Yeezu ate wa wi ba ayen wa suaata.

¹² Ase ba ale njmarisi Naawen Gbanika po ayen Yeezu weeni ayen, "Mi le weeni m suaataŋa fi ale nyε dii la.

Mi le te fu pimpauk ba tuka po."

¹³ Yeezu weeni me ayen, "Mi le ta siaka ale Naawen." Wa maa weeni me ayen, "Mi bo ka dela ale bisii ate Naawen pa te mu la."

¹⁴ Bisanya de ale ka nurubisa la nyinj ale soa ate Yeezu dek me a chim nurubiik ase bala la a maari a tom nurubiik ale a tom dii la. Wa nyε dila kama ayen wa baga kpi ate wa

yaa nyε ate Velinvendika pagrimu nueri dii nyinj la, Velinvendika ta ka pagrim a nyε ate nuruba a kpi.

¹⁵ Yeezu be dan nyε ate Velinvendika ɻman ka pagrimo, wa yaa le baga vari nuruba yøgsum po a basi. Ba nyuvuri meena po, ba kasim jam chim ka yom ale kasim jam a chali yøgsum ale ba le ba kpi ate dii nyε ba jigi la.

¹⁶ Waai meena abe baga a nya kama ayen ka nurubiik ate wa a maari, daa Naawen sabiiloba. Maarika de potim a cheŋ ka Abraham ɻaañbisana jigi.

¹⁷ Ku be ale nyε dii ate wa jam baga nyε dila la, ale, ku jam a fe kama ayen wa a nyε wari meena ase wa suaatanja la ate wa baga yaa tom a te Naawen ase Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la. Kpagi dii ale ta jiirim ale wa suaatanja la, abe wa ta wensie ale Naawen a ta va wa ale weeni wa ayen wa nyε dii la. Wa tuini ate wa chim kpagi kpeeni ayen wa tom la ale, wa tom a te Naawen ate wa duisi nuruma wabaataanja a basi. Wabaataanja de ale soa ate nuruma yalima ale Naawen.

¹⁸ Yøgøgla de, wa yaa be baga a maari ba kama diipo meena ate Sitaana a ta nyenyaka a jam ba jigi la. Boan nyinjña, wa dek jam nya nyenyaka kama ale ninam.

3

¹ M be ale weeni ni dii meena a magsi chaab ale Yeezu la, m suaata, Naawen be maa wi nama me kama ayen ni chim wa tomteerøba. Ni be poli Yeezu wari ale ninmuna. Wa ka waai ate Naawen tom ayen wa jam chim siak kaai ate tama ta la ale sinsak ɻaai ate ti a sak nuruba la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni.

² Naawen ale jam lueri wa ayen wa a tom wa tuimanja a te wa. Wa jam ta wensie ale Naawen ka nna yegayega ase Moosis ale jam ta wensie ale wa tuimanja ale Naawen yenni demma dii la.

³ Nuru waai abe ale se yeri la, a nya zula kama a gaam yenni dek. Siuk kula po, nyaku de a sak kama ayen, seerowa abe ale a nya zula a gaam yenni dek la, Yeezu me ale a nya zula a soa dii la a gaam Moosis zulanja nyaka ale soa dii la kama.

⁴ Nama dek seba ayen yeri meena ale boro la, ka nuru ale se di. Alege ka Naawen ale nyε jaab buuri meena.

⁵ Moosis abe ale jam ka tomteero Naawen yenni po la, wa jam ta ka wensie ale wa tuimanja. Wa jam biisi kama a kaam nuruma ayen ba wom wie ɻaai ate Naawen le nyini peelim a weeni ɻa chum diipo la.

⁶ Ase Moosis ale jam ka tomteero waai ale ta wensie la, Yeezu Kirisita me abe ka Naawen Biik a ta wensie a yaa soa Naawen yenni a nya di zuk. Ti be dan kasim a biisi ale ninmuna ale kan chali yøgsum me a magsi chaab ale ti siaka, ale maa ta yiila me ale supeentik, tama Kirisita bisanja be chim ka Naawen yeri. Naawen gomsi ka vuusum jigi te wa bisanja.

⁷ Ku be magsi kama ale a fe ayen ti ta chichiiba ale ti siaka ase Naawen Chiika ale weeni dii ate ba ɻamarisi nya Naawen Gbaŋka po ayen,

“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

⁸ Ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensaŋa ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.

Da dii danni ate ba jam bo sagini po la, ba jam ka dila a yaa nyε wa nya

⁹ ase Naawen dek ale weeni dii ayen, ba nya mi ale nyε dii te ba bena pisinaansiwa meena po la kama alege, dula jigini, ba diem a nyε mi a nya.

¹⁰ Dila nyinj ate m sui yaa jam puuri ale bala ate m yaa weeni ayen, ba kasim a yaali ka bogluta a gum mi po, ba be kan miŋ mi ale nyε dii la kiriya.

¹¹ M sui ale jam a puuri ate m yaa
pe ale ninmuna ayen,
Diipo diipo, m kan basi ate ba jo
vuusum jigini
ate m gomsi magsi la.”

¹² Dila nyin la, m suaata, ni kpesi
ni dek po ate ni wanyi me la kan ta
sunum buui ale sueri ale biem la, ate
dila basi ate wa kan ta siaka alege
goanti a nyε ate wa virinj ɳaaŋ a te
Naawen waai ale vua la.

¹³ Ni ale diem ta siuk yøgyøgla de
la, ni a deŋsi chaab kpa ate ni wanyi
me la a kan basi ate biem nya siuk a
paasi wa, ate wa ta tukpari nyeka.

¹⁴ Boan nyinŋa, tama ale nuruba
ba chaab a maa chaab ta ti deka
jigini kama ale Yeezu ale nyε dii la
ase ti nin kasim ta siaka dila a ga
paari diipo ate ti le kpi la. Ku kiri
ale, ti ɳmasi yik ti siaka nalimnyiini
a seba chak nalimnyiini me ase diipo
ate ti liŋ jam ta siaka la.

¹⁵ M be ɳman a weeni ka ba ale
ŋmarisi Naawen Gbaŋka po dii la,
ayen,

“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi
dii ale ni la,
ni kan ta tukpari nyeka ase ni
kokpiensanja
ale jam ta dii ate ba zeri Naawen
la.”

¹⁶ Ka tama kokpiensanja bana dek
ale wom Naawen ale a biisi dii la
alege zeri wa? Ku jam ka baai
meena ate Moosis de ba niŋ a ta ba
nyini Ejipiti tɛŋka po a nyini la.

¹⁷ Be ka bana dek ale te Naawen
supuurim bena pisinaansiwa po
meena la? Ku jam ka baai ale tom
wabaata a yaa kpi sagini po la.

¹⁸ Wa be ale jam pe ale ninmuna
ayen diipo diipo wa kan basi ate ba
jo vuusum jigini ate wa gomsi magsi
la, ku be jam ka bana ate wa jam a
biisi ba wie la? Ka baai nyini ale
jam zeri wa nɔanni la.

¹⁹ Ti be nya kama yøgla ayen, ka
ba ale kan jam pa Naawen ale weeni
dii la chim wensie la ale soa ate ba
an baga a jo vuusum jigini ate wa
gomsi magsi la.

4

¹ Yøgyøgla de, Naawen be pe kama
ayen ti baga jo vuusum jigini ate
wa gomsi magsi la kama. Alege
ku a fe kama, ayen ni kpesi ni dek
nalimnyiini ate Naawen dan nya ni,
wa kan nya ate ni wanyi me la, a nyε
dula jigini joka a kpeeri.

² Boan nyinŋa, tama me maa wom
Naawen wamaŋsanja kama ase ti
kokpiensanja ale jam wom ɳa wie dii
la. Alege, ba ale kan jam tuesi ɳa ale
siaka la nyin ale soa ate ba an jam
nya nyuenta ku po.

³ Tama baai abe ale ta siaka la a
jo vuusum jigini de ate Naawen pe
ayen wa le te la kama, ase wa ale
weeni dii ayen,

“M sui ale jam a puuri ate m yaa pe
ale ninmuna ayen,
m kan basi ate ba jo vuusum
jigini ate m gomsi magsi la.”

Wa jam nyε ka tɛŋka ale
wenŋmazuk ale ɳanta meena ale
bo ba po la ku piilimka po a nueri
ale ge yaa biisi dila.

⁴ Boan nyinŋa, Naawen Gbaŋka po
kauk kunyi, ku a weeni ti kama a
magsi chaab ale dai dii ale a saa daa
ɳayopoiwa la ayen,

“Naawen ale ga tom ate ku paari
daa ɳayuebi la, da dii ale a
saa daa ɳayopoiwa la, wa jam
basi wa tuimaŋa tomka kama
ale ge vuusi.”

⁵ Ni be ɳman poli nya Naawen ale
jam pe ale ninmuna dii la. Wa pe
kama ayen,

“Diipo diipo m kan basi ate nuruma
de jo vuusum jigini ate m
gomsi magsi la.”

⁶ Alege baai ale liŋ jam wom
Naawen wamaŋsanja la, a jam zeri
ɳa kama. Dila abe jam basi kama
ate ba an jam baga jo bu po.

⁷ Naawen weeni sak nuruba kama
ayen da dii danni dek ate ku a fe
ayen nuruba ta siaka ale wa la ale
“Jinla”. Ti kokpiensanja ale jam
zeri wa ate bena yegayega taam
la, ɳala ɳaaŋnyiŋ ate Naawen va
ti kokpienka Deevid jigi, weeni wie

ŋaaŋ meena ate m poom liŋ weeni ni
ayen wa weeni ayen,

"Jinla, ni dan wom Naawen ale a
biisi dii ale ni la,
ni kan ta tukpari nyeka."

⁸ Ti kokpiensanja niŋdeerowa Jo-
sua, a jam de ka ba niŋ a ta ba cheŋ
teŋ kaai ate Naawen pe ayen wa le
te ba la. Alege, Josua an jam baga
te ba vuusum dula jigin. Wa daam
dan baga te ba vuusum, Naawen ti
an jam biisi ku ŋaaŋnyiŋ a magsi
chaab ale vuusum wari ayen ba le
nya bu da yon.

⁹ Nyaku de a sak kama ayen
Naawen ale jam pe dii la a diem
ta pagrim kama a boro ate Naawen
nuruma baga a nya vuusum ase
Naawen ale jam vuusi dii daa
ŋayopoiwa danni la.

¹⁰ Dila nyiŋ la, waai abe dan nya
vuusum buui ate Naawen jam pe la,
kula nyɔnɔwa abe a basi wa dek
tuimanja tomka kama ase Naawen
me ale jam basi wa tuimanja tomka
dii la ale ge a vuusi.

¹¹ Ni be basi ate ti pii nyiŋ ate
ti nya vuusum bula ate ti wanyi
me la kan zeri Naawen noai ase ti
kokpiensanja ale jam zeri wa noai dii
a yaa kpi la.

¹² Boan nyiŋŋa, dii meena ate
Naawen a biisi ale ti la a boro kama
ale ta pagrim nna yegayega, a ta
noai nna yegayega a gaam gebi kaai
ale ta noai a baga gebi a siŋ a paari
kobi la. Ase gebi kaai ale ta noai
a baga gebi a siŋ a paari kobi la,
Naawen me abe dan biisi wari, wa
baga a miŋ ti popolaŋa ale ti yaalika
ale ka dii ti popo la kama, popola
ŋaaŋ ate ti ta la, ale ti suniimaja ale
sum a yaali dii la.

¹³ Jaabjaab ka teŋzuk de a baga a
suk Naawen jigiya. Jaab meena ate
wa nyɛ la, wa a nya ba kama. Ba
an sugiya. Be ka wala jigi ate ku a
fe ayen da yen waai meena weeni
sak wa dii ale dii meena ate wa tom
teŋzuk de la.

¹⁴ Ku be dan ka dila, ni be basi
ate ti ŋmasi yik nalimnyiini ti ale

a weeni ayen ti ta siaka ale dii la.
Ti baga a nyɛ dila kama dii nyiŋ
la, ti ta ka Juuma Puusika Yenni
kpagi kpeeni. Wa bo ka wenŋmazuk
Naawen jigi. Kpagi kpeeni de ka
Naawen Biika Yeezu.

¹⁵ Ti kpagi kpeeni de abe daa waai
ale kan ta jiirim ale ti wobsumu
la. Wa ka waai dek abe ale nya
nyenyaka wie meena po ase tama
me ale a nya nyenyaka dii la, alege
wa an nyɛ wabiowa.

¹⁶ Dila nyiŋ la, ni basi ate ti forisi
paari Naawen dek abe ti seba chak
ayen wa niauŋku nyiŋ wa le tuesi ti,
ate wa ta jiirim ale ti a maari ti wa
niauŋku nyiŋ diipo meena wuu ate
ti a yaali maarika la.

5

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi
kpeeni ka nurubiik me ase tama
la. Alege ka Naawen ale lueri wa
ayen wa tagri nuruma zuk a tom
dii ate ku a fe ayen ba tom ate ku
ta supeentik a jam Naawen jigi la.
Kpagini tuimanja ale, wa pa tiirinta
a te Naawen abe wa a nyɛ kaabka
nuruma wabaata nyiŋ.

² Kpagini dek abe ale ta kaasun la,
wa baga a ta jiirim kama ale baai ale
kan seba wie noai po ate ba nyɛ ŋa
a kaasi la.

³ Wa be ale ta kaasun wa dek me
la, ale soa ate ku a fe me ayen wa nyɛ
kaabka me a te wa dek wabaataŋa
ase wa ale a nyɛ a te nuruba dii la.

⁴ Nuru waai abe ale chim Juuma
Puusika Yenni kpagi kpeeni la a nya
zula kama. Nuru abe karo a baga
a lueri wa dek a chim kpagi kpeeni
ayen wa nya zula. Ka Naawen ale
jam lueri Aaron ayen wala de niŋ a
chim kpagi kpeeni. Baai me abe ale
pa saŋ a tagri wa zuk la, ka Naawen
me ale te ba siuk ate ba nyɛ dila.

⁵ Dila abe ale soa ate Yeezu Kirisita
me an jam pa wa dek a chim kpagi
kpeeni ayen wa nya zula. Ku jam
ka Naawen ale te wa siuk ase ba ale
ŋmarisi Naawen Gbanjka po dii ayen
Naawen weeni wa ayen,

- "Fi ka m Biik.
Jinla, mi ka fi Ko."
- 6** Naawen ɻman weeni jigi di choa wa Gbaŋka po ayen,
"Fi kasim ka kpagi kpeeni,
ase Melekizedek ale jam ka dii
la, taam wuu."
- 7** Va ɻnaai po ate Yeezu jam bo teñzuk de la, wa jam puusi kama a saalim Naawen waai nyiini ale baga vari wa kum po a basi la. Wa jam a puusi ale a saalim ate ku a nyini ka peelim nna yegayega. Naawen be jam wom wa puusaŋa kama, dii nyiŋ la, wa jam a yaali ayen wa nyε ale ka supeentik dii ate Naawen a yaali la.
- 8** Wa jam ka Naawen Biik, alege wa va ka wa ninammu nyiŋ a zamsi Naawen noai zulika.
- 9** Wa ale ga gomsi wa dek a magsi nuruba varibasika la, wa yaa deri chim baai meena ale a zuli wa noai la varibasido a vari ba a basi taam wuu.
- 10** Naawen yaa weeni wa ayen wa ka kaabdoma kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka kpagi kpeeni dii la taam wuu.
- 11** Wie yegayega ale boro a magsi ti biisi a magsi chaab ale wanni de alege, ku pagra ka nna yegayega ate ti tɔgi di kiri, dii nyiŋ la, nama chim ka nuru baai ale kan baga wie miŋ a chak nwulinwuli la.
- 12** Male a weeni dii la ale, yøgyøgla de, ku magsi ka ni te chim sagrøba a sak nuruba, ba chaab alege, ni goanti a yaali ayen ka nuru yoŋ te ɻman diem a sak ni wachaalsanja a magsi chaab ale Naawen wamaŋsanja. Nama diem a nyε ase ni ka bisa la baai ale pak magsi ba a de ɻandiinta alege ba basi dila ale ɻman diem a yaali ayen ba ɻoosi ba maba la.
- 13** Nuru baai abe ale a nyε ase dila la, a diem a nyε ase ba a ɻoosi kama la, bala chaab a nyε ase ba ka biluaata la. Ba ze wa dii ale nala ale dii ale kan nala la a gaari.
- 14** Nankpagsa a de ka ɻandiinta. Ba kan ɻoosi ba maba. Ba a de ka

ɻandiinta, dii nyiŋ la, ba dek nyε wie nya kama a yaa zamsi dii ale nala ale dii ale kan nala la.

6

1-2 Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti kan diem chim bisa a kasim a zamsi wie ɻnaai ale a de niŋka a magsi chaab ale Yeezu la magamaga. A yaase ti kan a nyε ase seero waai ale kasim a se nyubi yenka magamaga la. Sak ase boan la? Sak ase wa kasim ta ka sinsak yenanja ate wa a sak ayen nuruba basi ba tuimbaataŋa. A yaase ba a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Naawen ate wa vari ba a basi. A yaase ba a sak kama a magsi chaab ale soka ale piisi soa dii meena wuu la, a yaase nisima nuruba zuima pa vika a te ba niaka, ale kum po yirika wie ale Naawen le wa bo nuruba buusa taam wuu dii la. Ku magsi ka ti basi nyaŋa de meena sakka ale womka abe ti siak chim a nyoro ate ti zamsi wie ɻna chaab a gum du.

3 Ti be le nyε ka dila ase Naawen nin te siuk.

4 Ku an bola siak a nyε ase baai ale ta siaka ale Yeezu ale ninmuna la a nin zeri Yeezu meena meena ate ba ɻman baga basi tuimbaata tomka, ale ge ayen ba ɻman pilim va Yeezu. Mi a biisi ka baai ale miŋ Naawen wensie sinsanŋa la, a nya varibasi kaai ate Naawen a te nuruba la, a nya nyuvuri paali dii ate Naawen Chiika a te nuruba la,

5 ale maa nya me Naawen wanni ale chim wamanj dii la, ale wakperikaliik sii ate Naawen sak ti la.

6 Ba be dan nya nyaŋa de meena alege potim nyini peelim zeri Yeezu Kirisita, ba le nyε ka se a ɻman baga pilim ɻman va wa? Ba ale a nyε dii la, a nyε ase ba ɻman a ko ka Naawen Biika jabarimu nyiŋ la. Nyaku de abe a lagi wa a sak ka nuruba ate ba nya wa a nyε wa a la.

7 Nuru ale kpa wa talim la ɻmoruk dan ni wa a bori kama. Nantana

dan gomsi magsi Naawen a niak talim bula kama.

⁸ Alege dan ka munsa ale wuuta, ate talimu nyε bu ka kiriya. Naawen be gomsi magsi kama ayen wa ka te tεŋ kala choawa. Nuru baai abe ale a nyε ase tεŋ kala choa la, ku magsi ka ba ju bala chaab ale bolim.

⁹ Alege, m dek dɔaba, ti dan poom a biisi nyaku de, ti seba chak kama ayen nama kan basi ni siaka. Nama sum a nyε ase ka tεŋ kaai ale kan daa munsa ale wuuta tεŋ la. Ni be le nya varibasika kama.

¹⁰ Ni jam a tom ale diem a tom kama me a te Kirisita bisa ba chaab. Naawen nyiŋ, ni jam sak ni yaalika ale ba kama. Naawen a yaali wensie ka nna yegayega. Dila nyiŋ la, wa kan pa ɳaaŋ te tuimaŋa ate ni tom la.

¹¹ Ase ni ale tom ale nimmuna a te ni Kirisita bisa chaama la, dila nyiŋ ti a yaali kama ayen ni wanyiwanyi abe seba chak nalimnyiini ayen ni le nya wie ɳaai meena ate wa sak ni ate ni ta yiila ayen ɳa le nyε la kama, ni be kasim ta yiila ayen ɳa le sum nyε kama a ta ga paari kpeglimka.

¹² Ti kan yaali ayen ni chim nyiŋworuk nyamma. Ti a yaali kama ayen ni a nyε ase baai ale ta siaka ale chichiiba a yaa nya jaab buuri ate Naawen pe ayen ba le nya la.

¹³ Naawen dan pe ayen wa le nyε wari, ta siaka ayen wa le nyε kama. Boan nyiŋja, Naawen ale jam pe dii ale ti kokpienka Abraham la, wa jam ka gum du kama ayen peka pagra ate wa nyε wa ale pe ayen wa nyε dii la. Nama dek abe seba kama ayen fi dan pe ku a fe kama ayen fi wi jaab waai a yaase nuru waai ale gaam fu la yoi a pe. Jaab abe ale kan boro a ɳman gaam Naawen la, wa wi ka wa dek yoi a ka.

¹⁴ Dii ate wa jam pe ale Abraham la ale, "Abraham, m seba chak kama ayen mi le te fu niaka ale ɳaaŋbisa nna yegayega."

¹⁵ Abraham yaa jam ta ka chichiiba a limsi ate wa ga nya dii ate

Naawen pe ale wa la.

¹⁶ Nuru a wi ka jaab waai a yaase nuru waai ale gaam wa la yoi a ka ate ku sak nuruba ayen wa a biisi ka wensie ate nampaga kan ɳman boro.

¹⁷ Dila nyiŋ la, Naawen ale jam pe dii ale Abraham la, Naawen jam wi ka wa dek yoi a ka gum peka po. Dii nyiŋ la, wa jam a yaali ayen wa sak ka baai le ba tuesi ɳaaŋ nyiŋ wa ale pe ayen wa nyε dii la. Wa be kan tagri wa ale poli ayen wa nyε dii la.

¹⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen dila powa, Naawen nyε ka wie ɳaye ɳaai ate wa kan tagri ɳa la. Tama be seba chak kama ayen Naawen daa velinvendo. Tama be chali cheŋ Naawen jigi kama ayen wa vari ti basi. Yøgyøgla de, ti yaa be baga a teeri wie ɳayewa ate wa nyε te ti la kama ate dila basi ate ti a deŋsi chaab kpa abe ti ta yiila nalimnyiini ale Naawen ale pe dii ale ti la.

¹⁹ Naawen abe te ti yiilaŋa de kama, ayen ti pa ti popola meena a nyo ɳa po, ate ɳa a maari ti wie po. Yiilaŋa de abe a basi kama ate tama me a jo døk kuui dek ale bo yenni po ate Naawen boro la Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem jam jo ka dula.

²⁰ Tama kpagi kpeeni Yeezu tagri ka tama zuk a liŋ jo dula jigini. Wa be kasim chim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.

7

¹ Melekizedekwa de jam ka Salem naab ale ɳman chim Naawen kpeeni kaabdo. Abraham ale jam nyε tugurika a nak nalima ɳanaansiwa a de ale ge yaa nyini dula a cheena yeri la, Melekizedek yaa jam tu wa siuku niŋ a te wa niaka.

²⁻³ Abraham ale jam nak tugurika de la, wa jam tuesi ka ɳanta nalimanja jigi. Wa jam tigsi ɳantana de meena a nyo ka jigi yeŋ a yaa poori ba pi pi ba beŋ ba beŋ. A yaa lueri beŋka kanyi wa bensa piika meena po a te Melekizedek. Nyaku

de abe a sak kama ayen wa gaam Abraham kama? Mm, wa gaam Abraham kama. Melekizedek kiri ale Wayɔrisima Nyɔnɔ Naab. Wa yoi di choawa ale Salem naab. Ku kiri me ale, waai ale a nyε ate nuruba a boro ale masim la. Buyewa po, dii nyin ale soa ate wa gaam Abraham la ale, ti dan nya Naawen Gbaŋka po, ka kan weeni a sak ti Melekizedek kowa a yaase wa mawa ale ka waai la. Ka be kan weeni a sak ti ase wa ta kokpienja yaa wa ka. Ka be kan weeni a sak ti ba ale biak wa diipo a yaase wa ale kpi diipo la. Alege wa ale a nyε ase Naawen Biika la, wa ka Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu.

⁴ Nama yaa be nya wa ale jam ka nuru kpiong dii la. Ti kokpienja Abraham waai me ale jam ka nuru kpiong la, a jam lueri wa bensaŋa kanyi kama a te Melekizedek.

⁵ Juuma Sinsanŋa a weeni tama Izirali demma baai ale ka Abraham ŋaanbisa la kama ayen ku a fe kama ayen ti ŋanta baai meena ate ti ta la, ti poori ba pipi ba beŋ ba beŋ. Ti dan nyε dila ti yaa lueri jayenjayeŋ a ta nyini ŋanta pipiwa po a te ti kobisanja baai ale ka Livai dɔkdem a chim Juuma Puusika Yenni tomteerɔma la. Bala maa ka Abraham ŋaanbisa.

⁶ Melekizedek dek abe jam maa daa Livai ŋaanbiiga alege Abraham jam maa pa wa ŋantana kama a te Melekizedek. Wa yaa te Abraham waai ate Naawen jam pe ale wa la niaka.

⁷ Waai meena be seba kama ayen dan ka niaka teka, ka kpagi ale a te waai ale kan daa kpagi la niaka daa waai ale kan daa kpagi la ale a te kpagi niaka.

⁸ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma baai ale jam a tuesi piika po bunyiwa la ka nuru baai ale a kpi. Alege Melekizedek me jam a tuesi wa ŋantana kama ase tomteerɔla. Alege Naawen Gbaŋka weeni ti kama ayen wa diem boro kama.

⁹⁻¹⁰ Ti kokpienka Abraham ale jam

tuni wa ŋantana a te Melekizedek la, ku jam a nyε ase Livai a jam bo Abraham, nyin̄ka po kama la. Dila abe a sak kama ayen Abraham ale tuni Melekizedek la, Livai ale wa ŋaanbisaŋa me tuni kama alege ku ŋaan̄ nyin̄, ka bala ale jam tuesi ŋantana wanyi wanyiwa pi piika po Juuma jigi.

¹¹ Ku nyini ka Livai buuni po aye Naawen Sinsanŋa paari Izirali demma. Alege, ase tomteerɔma baai ale nyini Livai ale wa ŋaanbiika Aaron po la, a daam dan baga a nyε ate nuruma a welema, ba daam ate nyε kama. Alege ba ale jam kan baga a nyε dila la, ate ku yaa jam a fe ayen, tomteerɔ wa choa ase Melekizedek la a jam.

¹² Boan nyin̄ja tomteerɔ wa choa dan jam ku a fe kama ayen sinsanŋa me tagri.

¹³ Mi a biisi nna a magsi chaab ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita. Wa jam nyini ka kobirin yoŋ po. Wa nuruma an maa poom chim kaabdoba a nyaya.

¹⁴ Boan nyin̄ja, ti seba chak kama ayen ti Nyɔnɔwa jam ka Juda kobirinni po deno. Moosis abe ale jam biisi Puusika Yenni tomteerɔma wie la, wa an jam biisi Juda wariya.

¹⁵ Ni basi, ate m ŋmasi tɔgi ate ku lagri ayen, Yeezu Kirisita jam ayen wa chim ka Puusika Yenni tomteerɔ choa ase Melekizedek la. Wala be ale tagri ka tomteerɔ kpagsaŋa meena zuk.

¹⁶ Tomteerɔ kpagsaŋa de abe jam a va ka sinsanŋa ale a weeni ba ayen ba nyε dii ale dii la a yaa a tom a te nuruma. Sinsanŋa dan weeni ayen ba nyε nna ba a nyε ka dila. Alege Yeezu chim ka tomteerɔ waai ale a tom a te nuruma ale pagrim a nyini wa nyuvunni dii ale kan maari a kpeglim diipo diipo la.

¹⁷ Ba ŋmarisi wa wie Naawen gbaŋka po ayen, "Fi kasim ka kaabdoma kpagi kpien choa ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu."

¹⁸ Dila nyin̄, ti baga a weeni

kama ayen, wari dii ate Naawen jam weeni nuruba dila po dila po ayen ba nyε la, dila yaa taam ka nakpiak yøgyøgla de, dii nyij la, di an ηman baga a maari nuruba. Di be ηman ka kiriya.

¹⁹ Moosis Sinsaŋja abe an diem nyε ate waai welema. Dii ale a saa buyewa la ale, Naawen basi ate ti ta ka yiili paala ηaai ale gaam wakpakka la, a yaa tagri wakpakka de zuk ayen ku basi ate ti forisi paari wa.

²⁰ Dii ale ηman gum du la ale, Naawen kikaasaŋja.

²¹ Diipo ate mbala wanyiwanyi jam a piilim chim Puusika Yenni tomteerøma kpagi la, kikaasaŋja jam karo. Alege diipo ate Naawen jam boro a biisi ale Yeezu la, wa jam ka kama a weeni ayen,

“Nyɔnɔwa Naawen ka kama ayen,
‘Fi ka kaabdo taam wuu.’
Wa be ale weeni dii la,
wa kan ηman tagri wa popo-
laŋa.”

²² Kikaasaŋja nyij abe ale soa ate Yeezu dek a sum chim wa dii ale sak ti ayen Naawen ale pe dii ale tama la, a gaam wa ale jam pe dii ale ti kokpienshaŋja la kama.

²³ Wari dii me abe le ηman boro la ale: Puusika Yenni tomteerøma ale jam a tagri chaab la, jam piisi kama. Dii nyij la, ba wanyi a dan jam kpi, wa ηman karo ayen wa tom wa tuimaŋja.

²⁴ Alege Yeezu kasim boro ka dila taam wuu a chim Puusika Yenni tomteerø. Nuru be karo diipo diipo ayen wa tagri wa zuwa.

²⁵ Yeezu kasim vua kama taam wuu. Dila nyij la, a zaani jinla a ta a cheŋ diipo meena wuu, wa baga kama a vari waai ale waai ale a va wa nyij a jam Naawen jigi la a basi.

²⁶ Nyanya de meena nyij ale soa ate Yeezu chim Puusika Yenni kpagi kpeeni dii ale magsi la. Dii nyij la, wa baga a maari ti kama. Wa welema kama. Wari karo ate Naawen baga a nya wa jigi a weeni ayen wa ta kaasunøa, a yaase

wabiowa. Wa ka wari a nyε ale biem buui ate wabaata nyamma a tom la. Yøgyøgla de, Naawen be zak wa kama a ta jueli kali wa dek tεŋ.

²⁷ Wa daa kaabdoma kpagi kpeeni ase mbala la. Dii nyij la, ku an magsi ayen wa a nyε kaabka daa meena a de niŋ a te wa dek wabaata nyijøja, ale nuruba ba chaab me wabaata nyijøja ase Puusika Yenni kpagi kpeema mbala ale jam a nyε dii la. Yeezu nyε wa kaabka ka bunyi dekki, ka an ηman baga diipo diipo a tulim buye. Wa ale nyε dii a nyε dila la ale, wa ale pa wa dek a nyo nuruba nisima po ayen ba ko wa ate ku chim kaabka la.

²⁸ Naawen ale te Moosis Sinsaŋja la a sak kama ayen nuru waai dek ate Naawen a lueri ayen wa chim Puusika Yenni kpagi kpeeni la ka kaasunø nyɔnɔ. Alege, ηa ale sak nna la, dila ηaaŋnyij ate Naawen yaa ka weeni wa Biika ayen wala chim Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu. Biik kala a yaa be ale magsi nalinmyiini ate wa tom tuin dila.

8

¹ Wari dii dek chekki ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna. Ti sum ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni, waai ale sum ta nyε kaai meena ate mi a weeni la. Wa nueri wa tuimaŋja kama ale ge yøgyøgla de a yaa kala Naawen, waai ale ta pagrim gaam jaab buuri meena wuu la juga gen juijui ale ka zula jigi la.

² Wa bo ka Naawen boka viuku po kuui po ate ba a wi ayen Welensa Jigi la. Ku sum ka viuk dek, dii nyij la, ka Naawen dek ale ti ku, daa nuruba.

³ Ku potim ka Puusika Yenni kpagi kpeeni tuini meena ayen wa pa tiirinta a te Naawen. Wa maa pa duŋsa a nyε kaabka a te wa. Dila nyij la, ku a fe kama ayen Puusika Yenni kpagi kpeeni de me ate liŋ biisi wa wari la, a pa jaab a nyε kaabka a te Naawen.

⁴ Yøgyøgla de, ni be nya, wa daam dan bo ka tønzuk de, wa ti an nya siuk chim tomteerøma kpagiya dii nyiŋ la, tomteerøma boro kama a nye Juuma Sinsaŋja ale a weeni dii la a pa tiirinta a nye kaabka. Puusika Yenni tomteerøma de abe maa daa bala po wanyi me la.

⁵ Ba a tom ka Naawen Yeri dii ale bo tønzuk de la po. Ti be a nya yenni de kama ase di sum ka yemanj ate ti baga a nya di ale nina la. Ni be basi ate m weeni ku wensienja a sak ni ayen yenni de ka yeri dii ale bo wenŋmazuk la yisuŋ. Ti seba nyaku de kama dii nyiŋ la, ba ŋmarisi Naawen Gbaŋka po ayen, diipo ate Moosis jam boro a gomsi ayen wa ti Naawen viuku la, Naawen jam weeni wa kama ayen, "Moosis, be kpesi fi dek nalimnyiini ate fi ti viuku ate ku a nye ase vi kuui choa ate m sak fu diipo ate fi jam bo guuk kpionku zuk la."

⁶ Alege wanni ale ka dii yøgyøgla nna, la, Yeezu tuesi ka kaabdo tuima ŋaai ale chim tuimmaŋsa a gaam bala tuimaŋsa la. Ku gaam ase ka wa ale nye ate Naawen ale wa nuruma a ta noayeŋ ale chaab a gaam ku ale poom liŋ ka dii la.

⁷ Dila nyiŋ la, noayeŋka ate ba de niŋ nye la a dan kan ta kaasun di po, ku ti an poom ŋman magsi ayen ba ŋman nye noayeŋ saa buye.

⁸ Alege Naawen nya kaasun wa nuruma jigi kama ate wa yaa weeni ayen,

"Dai cheena kama ate m le pilim nye noayeŋ ale Izirali ale Juda demma.

Nyaku de abe ŋman ka nye paalik.

⁹ Nyaku de abe kan nye ase noayeŋ kaai ate m jam nye ale ba kokpienſaŋa diipo ate mi jam yik ba nisima a ta ba nyini Ejipiti tønka po a nyini la.

Ba jam ka wensie ale noayeŋ kaai ate m jam nye ale ba la.

Dila abe ale jam soa ate mi an poom lagi tue wom la.

¹⁰ Noayeŋ kaai ate mi le nye ale ba da ŋaai le cheena la ale, mi le pa m sinsaŋja a nyo ka ba zuima po, abe m ŋmarisi ŋa nyo ba sunima po, ate m chim ba Naawen, abe ba me chim mi nuruba.

¹¹ Ba wanyi me la a kan poom weeni wa tønka deno yaase wa weeni wa suowa ayen, basi ate m sak fu, Nyɔnɔwa Naawen ale ka waai la, dii nyiŋ la, waai meena a zaani bifiik a ta ga paari jakpak le seba mi ale ka waai la kama.

¹² Dii nyiŋ la, m le voŋ ba wakaasi-maŋa te ba kama. M be kan ŋman teeri ba wabaataŋa."

¹³ Naawen abe ale a biisi noayeŋ paalika ate wa nye la, ku a sak ase wa a nya ase nkala yaa ka noayeŋ kpak la. Jaab waai abe ale chim jaab kpak a yaa cheeri la, ba pa wa yuk a basi kama.

9

¹ Naawen ale wa nuruma abe ale jam nye noayeŋka la, wa jam dueni ka sinsaga ayen ba va ŋala ale a weeni dii la a te wa zula a puusi wa. Boan nyiŋja, ba jam ti ka viuk tønzuk de a te wa zula a puusi wa.

² Ba jam pa ka gatiak woŋ a labi viuku ponni po buye. Døk kuui ale de niŋka la, yoi jam ale "Welensa Jigini." Jaab buui ate ba tøati bolim a zaani wa zuk la, ale teebuluk ale jaab buui ate ba pa boroboruk a zaani ku zuk pa a te Naawen la, ale jam za døk kula po.

³ Døk kuui ale jam pa saŋ la yoi ale "Welensa Yegayegaka Jigini."

⁴ Døkku de po ka daata dakari, dii ate ba pa ligmønij a magi ku nyiŋ taam tu la ale boro. Ba a pa ka ŋanta ate ba nyum masa nna yegayega a dueni di zuk a ju. Jaab waai me ale jam maa bo døkku po la ale Daka dii ate ba a wi ayen Noayeŋka Dakanni la. Ba jam pa ka ligmønij a man ku nyiŋka meena taam tu. Dakanni

po, ba jam pa ka lenj, kaai ate ba pa ligmōniŋ a nyē ka la a zaani du. Nandiin tii ate ba a wi ayen "maana" la ale jam bo ka po. Jaab waai me ale maa bo Dakanni po la ale Aaron tachekka. Vaata ale jam pusi ka zuk. Tintain paglagsta ḥaaai ḥayewa ate Moosis sinsanja a jam ḥamarisi dua ḥa nyij la ale jam maa bo di po.

⁵ Nanta ale jam ta kiŋkanja a yaa koa dakanni zuk. Nantaja de a jam a teeri nuruma kama ayen Naawen bo ka dula. Nantaja kiŋkanja jam lagri lik ka juijui ate Naawen jam ta jiirim ale nuruma la. Alege, ṽogyaoglā de ku an diem a magsti ayen m t̄ogi wie meena kie a lagri.

⁶ Ba ale gomsi nyanya de meena a magsti ayen dii ale dii nyē la ale nna. Daa meena, Juuma Puusika Yenni tomteerōma a jo ka Welensa Jigini a tom ba tuimanja.

⁷ Ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni nyiini ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini bunyi dekki bein po a nyē kaabka. Wa tagri ka nuruma zuk a yaa pa ziim a nyē kaabka a te Naawen, wa dek wakaasima nyij ale wie ḥaaai ate nuruma nyē kaasi alege ze la.

⁸ Nyanya de meena po Naawen Chiika a sak kama ayen siuk kuui ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini la an diem lagiya. Boan nyijna Welensa Jigini a diem za kama.

⁹ Nyaku de abe a sak ti ka wari jinla danni. Ku kiri ale, tiirin tii ale dunj sii meena ate nuruba pa a nyē kaabka a te Naawen la, ḥanta bala an baga a basi ate waai ale a te Naawen jaamu la a ta sunum welenja.

¹⁰ dii nyij la, ku meena ka nandiinta ale soka wie. ḅa ka nyijka po nyiini sinsaga. ḅa be boro ka dila a ta ga a paari diipo nyiini ate Naawen a basi ate ḅa a tagri la.

¹¹ Alege Yeezu ale jam chim Puusika Yenni kpagi kpeeni a soa ḥanmanj sii meena ale poom bo dela la. Wa yaa be va ka viuku po

a taam paari Welensa Yegayegaka Jigini. Viuk kula abe welema kama gaam Moosis ale ti viuk kuui la. Daa ḥurubiik ale ti viuk kula ase Moosis viuku la. Ku be poom ka t̄enzuk de me.

¹² Wa be ale vari ti basi kama. Varibasika de abe boro ka dila taam wuu. Wa jo Welensa Yegayegaka Jigini ka bunyi dekki, wa be an va daa bua ale niiga ziita nyij jo dula. Alege wa va ka wa dek ziimu nyij jo du.

¹³ Ba nyiem pa ka bua ale niiga ziita ale naasari dii ate ba ko a ju ate bu de chim buntuem la a nyē misi nuru waai ale taŋim wa dek la nyijka ayen wa ḥman welema.

¹⁴ Ku be dan ka dila, nama dek abe poli nya ase Yeezu ziimu le nyē ate nuru welema a soa ase ka se la? Yeezu waai abe ale kan ta kaasuj la, be va Naawen Chiika, waai ale boro taam wuu la pagrim nyij, a pa wa dek a nyē kaab weleŋ te Naawen. Dila a te ni ka siuk ate ni a tom a te Naawen waai ale vua la.

¹⁵ Dila nyij la, Yeezu Kirisita ka waai ale ka tama ale Naawen yigma la. Wala ale nyē ate tama ale Naawen a ḥman nyē noayerŋ paalik, ate baai ate Naawen wi ba la a yaa nya wa ale pe ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nyaku de abe sum ka wensie dii nyij la, kum ale ko a yaa vari nuruba ba wakaasima po a basi, wie ḥaaai ate ba jam nyē kaasi diipo ate ba linj jam ta noayerŋka ale Naawen la.

¹⁶ Nuru abe dan weeni wa ale a yaali ayen ba pa wa ḥantaja a nyē dii ale dii ase wa nin kpi la, ku a fe kama ayen ba be seba chak ayen wa kpi kama abe ba yaa pa wa ḥantaja a nyē wa ale weeni dii la.

¹⁷ Boan nyijna, wa ale weeni dii la, wa dan kan kpiya, wa ale biisi dii la ka pagrimo, ase ka wa nin kpi.

¹⁸ Dila abe a sak kama dii nyij ale soa ate niŋka noayerŋka nyeka a jam a fe ate ba a ko dunja ayen noayerŋka nyeka ta pagrim la.

19 Boan nyinjña, Moosis ale jam mooli Naawen Sinsanjña meena a sak nuruma la, dila ḥaaṇnyinj ate wa yaa jam pa niiga ale bua ziita ale nyiam a gum chaab, a yaa pa pakobta tii ate ba muni la, ale tiib buui ate ba a wi ayen "hiisop" la ḥmazuk naŋ, a yaa pa bala bayewa a lusi ziimu ale nyiamu po a pa a misi Sinsanjña Gbaŋka ale nuruma ale ge a weeni ayen,

20 "Ziim buui ale a te noayen kaai ate Naawen weeni ti ayen ti siak di noai la pagrimu ale nna."

21 Moosis ale nyε dila nueri la, wa yaa ḥman pa ziimu ale nyiamu ale ḥnantaŋa a misi viuku ale ḥnanta baai meena ate ba pa a nyε puusaŋa la nyinj.

22 Wensie, Juuma Sinsanjña abe ale a weeni dii la ale nna ayen, ka ziim ale a lo tεŋ ate jaab meena a chim jawelenj. Ziim abe dan kan lo tεŋka, wabaata vɔŋteka karo.

23 Viuku ale ḥnanta baai ate Moosis pa ziimu a misi ba nyinj la, ka ḥnanta baai ale bo wenŋmazuk la, yisinta. M be weeni ni kama ayen ka duŋsa ziita ale a lo tεŋ ate ba a welema. Alege, ḥnanta baai ale bo wenŋmazuk la, ku a fe kama ayen kaab kaai ale gaam ziim tila la a nyε ate ba welema.

24 Boan nyinjña, Yeezu Kirisita an jo daa Welensa Yegayegaka Jigi dii ate nurubiik dek se la. Welensa Yegayegaka Jigi dila ka jigi dii ate ti an baga a nya la, yisuŋ. Wa jo ka wenŋmazuk dek juijui yɔgɔyɔglə de ate wa yaa tagri tama zuk a pa wa dek a sak Naawen la.

25 Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem ta ka duŋsa ziim a jo Welensa Yegayegaka Jigini bena meena. Alege Yeezu Kirisita an nyε dila magamaga.

26 Wa dan jam pa wa dek te ate ku paari ka diichoa nnapode, wa daam te nam a paari ka diichoa a zaani diipo ate Naawen nyε tεŋka la. Alege, ku ale ka dii yɔgɔyɔglə nna, ate wie meena tuak kpeglimka la, ale

wa yaa pa wa dek a sak bunyi dekki ayen wa pa wa dek a nyε kaabka ate biem kan ḥman boro.

27 Ku a fe kama ayen nurubiik a kpi bunyi dekki. Wa kan kpi buye. Wa dan ga kpi, Naawen le bo wa buusa kama.

28 Nurubiik abe ale a kpi ka bunyi dekki la, Yeezu Kirisita me abe kpi ka bunyi dekki a nyε kaabka ayen wa duisi nuru bɔari wabaata basi. Wa be le ḥman pilim jam kama. Wa dan pilim jam, wa kan ḥman duisi ka nuruba wabaata a basi, alege wa le vari ka baai ale a limsi wa jamka la a basi.

10

1 Juuma Sinsanjña abe ka wie ḥnai le sum ḥa nyε la, yisinta, daa ḥa dega. Sinsanjña de a sak kama ayen ku a fe kama ayen nuruba a jam Naawen jigi daa meena, ale bena meena a nyε kaabka. Alege kaabka de meena ale kan baga a nyε ate nuruba a welema la, Sinsanjña, ḥnai ale va ka kaabka de meena a tom la, an baga a nyε dila me.

2 Na dan baga a nyε ka dila nna, nuruma ate ale a nyε kaab kaai la, ba te basi kama. Dila nyinj la, nuruma a dan kaab dila a yaa deri welema, ba te kan ḥman baga ale seba ayen wabaata boro.

3 Ku be ale ka dii la, bena meena kaabka de a teeri nuruma ka ba wabaataŋa wie.

4 Boan nyinjña, niiga ale bua ziita an baga duisi wabaata a basi.

5 Dila nyinj ale, soa ate Yeezu Kirisita ale jam jam tεŋzuk de la, wa weeni Naawen ayen,

"Fi kan yaali ayen ba a ko ḥnanta a te fu a yaase ba pa tiirinta a te fu.

Alege fi gomsi ka nyinj a te mu.

6 Ku kan te fu supeentiga ale ba ale a ko duŋsa a ju si kuŋkuŋ tii zuk ate ba a kaab fu la.

Ku kan te fu supeentik me ale kaab kaai ate ba a nyε ayen ka duisi ba wabaataŋa a basi la.

⁷ Be nya mi ale nna, 'Naawen, ayen m tom fi ale a yaali dii la, ase ba ale poom ɻmarisi mi wie Sinsanŋja Gbanŋka po dii la.'

⁸ Wa liŋ weeni kama ayen, "Ku kan te Naawen supeentik ale ba kaabka ale ba tiirintaŋa ale ba ale a ko ɻjanta baai ju a te wa la, ale kaab kaai ate ba a nyɛ ayen ka duisi ba wabaataŋa a basi la." Nyanya de meena ba be va ka Juuma Sinsanŋja ale a weeni dii la a nyɛ.

⁹ Wa yaa ɻman weeni ayen, "Be nya mi ale nna, Naawen ayen m tom fi ale a yaali dii la." Dila nyiŋ la, Naawen yuk kaab kpagsanja a basi kama alege pa Yeezu Kirisita kaabka zaani kaab sila naŋkula po.

¹⁰ Yeezu Kirisita ale jam tom Naawen ale a yaali dii la, ale soa ate tama meena a yaa va wa ale pa wa dek nyiŋka a nyɛ kaabka bunyi dekki la nyiŋ a yaa welema.

¹¹ Juuma Puusika Yenni tom-teerɔma meena a tom kaabka tuimaja ka daa meena. Ba be a nyɛ kaab kala degadega a paari ka diicho. Alege Kaabka de kan duisi wabaata a basi.

¹² Yeezu Kirisita be nyɛ kaabka ka bunyi dekki wabaata nyiŋ. Kaabka de abe kasim ta pagrim a boro ka dila taam wuu. Wa ale ga nyɛ dila nueri la, wa yaa kali Naawen juga geŋ, zula jigini.

¹³ Dula jigini, wa yaa limsi ka daa dii dai ate wa dachaasaŋa le chim wa yom la.

¹⁴ Wa ale nyɛ kaabka bunyi dekki dila la, a basi kama ate nuru baai ate Naawen soa la, a kan maa ta kaasun ɻipo taam wuu.

¹⁵ Naawen Chiika dek abe siak kama ayen nyaku de a sum ka wensie ale Naawen ale weeni dii ayen,

¹⁶ "Noayerŋ kaai ate mi le nyɛ ale ba da ɻaaŋ le cheena la,
ale mi le pa m sinsanŋja a nyo ka ba suniima po,
abe m ɻmarisi ɻa ba zuima po."

¹⁷ Wa ɻman weeni gum du ayen, "M abe kan ɻman teeri ba wabaataŋa ale ba wakaasiŋa ɻipo ɻipo."

¹⁸ Dila nyiŋ la, ba wabaataŋa a dan nya vonjeka, ku an poom ɻman magsi ayen ba nyɛ kaabka a duisi ba wabaataŋa a basi.

¹⁹ Dila nyiŋ la, m suaata Yeezu ziim u ale lo tɛŋ ate wa kpi la nyiŋ abe ale soa ate ti baga a jo "Welensa Yegayegaka Jigini" ale ge kan chali yɔgsum.

²⁰ Gatta kpieŋ kaai ate ba jam pa lik dɔkku noanni la a yaa lagi kama ate ti va ka siuk kuui ale vua la a jo dula. Yeezu abe pa ka wa dek nyiŋka tagri jigi dila a te tama.

²¹ Ti be ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni nna yegayega ate wa a nya Naawen Yenni zuk.

²² Ni be basi ate ti forisi paari Naawen ale sunum yuarisima ale siak kaai ate ti seba chak ayen ti ale ta siaka ale jaab waai la sum ka wensie. Ti forisi paari wa ale suniima ɻaaŋ ate Yeezu sugri ate popola kan ɻman a daani ti la. Ti forisi paari wa ale nyiŋ sii ate ba pa nya buui ale kan ta danṭa a so si la.

²³ Ni basi ate ti ɻmasi yik nalimnyiini ti yiila ɻaaŋ ate ti ta la, dii nyiŋ la, ti baga a ta siaka kama ayen Naawen ale pe ayen wa nyɛ dii la wa le nyɛ kama.

²⁴ Ni basi ate ti ta chaab wie, a maari chaab ate ku basi ate ti ta yaalika ale nuruba a tom tuimmaŋsa.

²⁵ Ni kan basi ate ti basi chaab tuka ase nuruba ba gela ale kasim a nyɛ dii la. Alege ni basi ate ti a deŋsi chaab kpa nalimnyiini a gum du, ase ni ale nya ale da dii danni ate ti Nyɔnɔwa le jam la a moata kama la.

²⁶ Dii nyiŋ la, kaab ka choa a ɻman karo ayen ka duisi ti wabaataŋa a basi ase ti nin potim seba alege kasim a tom wabaata a cheŋ alege seba ayen ti wom wensieŋa kama.

²⁷ Alege baai ale kan siak Naawen noai la, bala be a limsi ale yɔgsum,

buusa ɳaai ale ɳa jam la, ale bolimŋiak kaai le bu de ba la.

²⁸ Nuru waai abe ale a zəri Moosis Sinsaŋja ale a weeni dii la, ba dan bo wa buusa ale seeroba baye a yaase seero bɔari ate wa lo, ba deri a ko wa kama. Ba bola kan ta jiirim ale maga dek me la ale wa.

²⁹ Dila nyiŋ la, waai abe ale potim a zəri Naawen noai la, ku a sak ase wa an pa ka Naawen Biika chim ka nuru la, wa pa Biika ziimu buui ale duisi nuru wala wabaataŋa a basi la chim ka wakayiok, wa a le ka Naawen Chiika waai ale va niauŋ nyiŋ a nyɛ wamaŋsa a te nuruba la. Nama be poli nya nuru wala choa waalika le ka soa dii a magsi wa nya la.

³⁰ Tama dek be seba ayen Naawen ale weeni nna. Ti be seba wa ale ka dii la kama, wa weeni ayen, "Ku ka mi wari ate m nyɛ wari tuni baai ale a tom biem tuima la. M be le nyɛ kama." Ti be seba waai me abe ale weeni ayen, "Nyɔnɔwa le bo wa nuruma buusa la" kama.

³¹ Ku le pagra ka nna yegayega ase Naawen waai ale vua la a nin weeni ayen wa le te fu waalika.

³² Ni teeri ku ale jam ka dii ni jigi la. Va ɳala po ate ni tagri va Naawen la, ni nam ka wie nna yegayega po alege, ni an jam te ninammu siuk ate bu baga ni.

³³ Da dii dai nuru nyiem ale yik ni a ta nyini peelim a le ni, a nyɛ ate ni a nam. Da dii dai me ni nyiem gomsi ka ni dek ayen ni pa ni dek a gum baai ate nuruba a nyɛ ba dila la po.

³⁴ Ni maa jam ta jiirim ale nuru baai ate ba yik lik la kama. Nuruba be ale tuesi ni jaab buuri meena la, ni diem ta supeentik kama a duŋ ni sue. Dii nyiŋ la, ni jam seba kama ayen ni ta ɳanta kama ate ba gaam bala nalimnyiini. Ba be kasim boro ka dila taam wuu.

³⁵ Dila nyiŋ la, ni be yik ni dek nalimnyiini wienja de po dii nyiŋ la, ku ta ka tiirim kpiem cheena.

³⁶ Ku a fe kama ayen ni ta chichiiba ate ni baga tom Naawen ale a yaali dii la ate ni nya wa ale pe ayen wa le nyɛ dii a te ni la.

³⁷ Boan nyiŋja, Naawen Gbaŋka weeni ayen,
"Ku kan beni gaam taam,
ale ge ate waai le wa jam la a
jamu,
wa kan beni.

³⁸ Mi wayɔrisima nyamma le ta
siaka kama ate ba vuuk.
Alege, ba wanyi a dan nyini mi
ɳaaŋ a ɳmani,
m sui kan peenti ale wa."

³⁹ Alege tama daa baai ale a ɳmani wa ɳaaŋ a yaa cheŋ a be siuku po la. Ti ka baai ale ta siaka ale wa a yaa nya varibasika la.

11

¹ Siaka ka wari dii ate nuru ta yiila ale seba chak me ayen di sum ka wensie a yaase di le sum nyɛ alege, wa an baga a nya wanni deema la.

² Ku jam ka ba siaka nyiŋ ate Naawen jam basi ate dila po dila po demma seba ayen wa sui peenti ale ba kama.

³ Ka siaka ale soa ate ti seba ayen ka Naawen ale biisi a yaa nyɛ wenŋmazuk ale tɛŋ ale ɳanta baai meena wuu ale bo ba po la. Dila nyiŋ ate ti baga a nya ɳanta baai ale boro nna la. Ti be an baga a nya ɳanta baai ate wa pa nyɛ ɳantana de meena la.

⁴ Ku jam ka siaka nyiŋ ale soa ate Abil jam te Naawen kaab manj a gaam Keen ale jam pa jaab buui me a nyɛ kaabka la. Be ka Abil siaka de nyiŋ abe ale soa ate Naawen sui peenti ale wa ayen wa ka wayɔrisima nyɔnɔ. Ti seba nyaku de kama dii nyiŋ la, Naawen dek sui jam peenti ka nalimnyiini ale wa tiirimu. Be ka wa siaka de nyiŋ ale soa me ate ti a wi wa yonni jinla ase wa diem vua kama la.

⁵ Ku jam ka siaka nyiŋ ale soa ate Enok an kpi la. Naawen jam goanti nyɛ kama ate wa yiri jueli wenŋmazuk ayen wa kan kpi. Nuru

abe an jam baga a nya wa. Naawen Gbaŋka abe weeni sak ti kama ayen wa nyɛ ate ka Naawen sui peenti ale wa ale ge ate wa yaa pa wa a ta jueli la.

⁶ Nuru waai karo a baga a nyɛ ate Naawen sui a peenti ale wa alege kula nyɔnɔwa a ka siaka ale wa. Dii nyiŋ la, waai ale pa wa dek a te Naawen la, ku a fe kama ayen wa ta siaka ayen wa boro kama. Wa be a te baai ale a gisi wa la ka tiirim.

⁷ Ku be jam ka siaka me nyiŋ ale soa ate Nowa baga wom Naawen ale jam kaam wa a magsi chaab ale wie ḥaaai le ḥa nya nyɛ chum diipo la. Wa siaka nyiŋ ale soa ate wa jam lagi tue wom, a yaa nyɛ ḥaaaruŋ ayen wa vari wa ale wa dɔkdemma meena a basi. Wa siaka de nyiŋ abe ale soa ate nurubiik tɛnzuk de a jam nya chivie, ale ge ate Naawen wi wa ayen wayɔrisima nyɔnɔ.

⁸ Ku jam ka siaka nyiŋ ale soa ate Abraham zuli Naawen noai a nyini cheŋ tɛŋ kaai ate Naawen jam pe ayen wa le pa te wa la. Abraham yaa basi wa tɛŋka a yaa nyini a cheŋ alege poom ze juijui dek chekki ate wa jam a cheŋ la.

⁹ Siaka de nyiŋ ate wa jam bo tɛŋ kaai ate Naawen pe ayen wa le pa te wa la. Wa jam bo ka po ase ka nichaano la. Wa ale wa dɔkdemma jam a goa ka viita po ase Aizik ale Jekob ate Naawen jam pe ale ba ate ba me jam bo viita po dii la.

¹⁰ Dii nyiŋ la, Abraham jam a limsi ayen wa jo ka wenŋmazuk yeri ḥaaai ate Naawen se te wa la. Yeeŋa de kan maari a lo.

¹¹⁻¹² Ku jam ka siaka nyiŋ ale soa ate Abraham, waai ale jam kpaŋ nna yegayega a moata kum la, a te wa powa Saara, waai me ale jam kpaŋ nna yegayega a gaam biam taam la puuk. Dii nyiŋ la, Abraham jam ta siaka kama ayen Naawen ale jam pe ayen wa le nyɛ dii a te wa la, wa le nyɛ kama. Abraham be jam sum nya ka ḥaaanbisa a piisi nna yegayega ase chiŋmarisanja la, ale piisi me

nna ase beli tambusuŋ tintanfiila la. Nuru an poom baga a chiini ba.

¹³ Nyaba de meena ate m biisi ba wie la kpi kama ale ba siaka alege ba an tuesi ḥanta baai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege siaka nyiŋ ba nya kama ayen ḥanta dua ka jigi nna niŋniŋa ate ba jam a nyɛ ase ba jam paari ku jigini kama la. Ba be jam siak kama ayen ba ka nicham tɛnzuk de. Ba yenni dek abe bo ka jigi yoŋ.

¹⁴ Nuru baai abe ale a poli ase nna la, bala chaab a sak kama ayen ba kasim a gisi ka ba dek tɛŋ ayen ba kali.

¹⁵ Ba be dan kasim a poli ka tɛŋ kaai ate ba pa basi ḥaaŋ la wie, ba ta siuk kama a pilim a ḥmani?

¹⁶ Aawo, wanni ale, ba kasim a yaali ale ka ninmuna tɛŋ kaai ale gaam ba tɛŋka la. Daa jigi yoŋŋoa, tɛnzuk de, ka wenŋmazuk ale la. Dila nyiŋ la, chivie ka Naawen ale ba ale wi wa ayen ba Naawenya. Dii nyiŋ la, Naawen se ka yeri te ba.

¹⁷⁻¹⁸ Aizik nyiini jam ale Abraham biik. Naawen yaa jam weeni Abraham ayen, "Fi le va ka Aizik nyiŋ a nya ḥaaŋbisa ate fi yonni kasim boro taam wuu, ase m le poom pe dii ale fu la." Alege, ku ḥaaŋnyiŋ ate Naawen yaa weeni Abraham ayen, wa ko wa biika de a nyɛ kaabka a te wa, Naawen. Alege, Naawen ale jam pe dii ale Abraham ayen wa le nya biik la, ku sum chim wensie. Wa me yaa siak ayen wa ko biika de a te wa. Naawen jam weeni nna, kama ayen wa nyɛ Abraham siaka ale wa a nya.

¹⁹ Abraham be jam ta siaka kama ayen Naawen baga a nak nuruba kama a yiri kum po. Dila nyiŋ la, daam dan ka ku wensienja jigini, ti baga a weeni kama ayen Abraham ḥman tuesi Aizik ka kum nisima po.

²⁰ Ku jam ka siaka nyiŋ ale soa ate Aizik weeni ayen chum da dii dai, Jekob ale Iisɔ le nya niaka kama.

²¹ Ku jam ka siaka ale basi ate Jekob te Josefi nidɔabilisaja wanyi-wanyi niaka ale ge kpi. Wa jam pa

ka wa tachekka a chogsi wa dek a yiri kali wa gaduoku zuk a yaa puusi Naawen a te ba niaka.

²² Ku jam ka siaka nyin ale soa ate diipo ate Josefi a jam moata kum la wa biisi magsi chaab ale diipo ate Izirali demma ale jam basi Ejipiti tenka abe ba kuli la. Wa jam maa weeni ba le ba nyε wa dii ase wa nin kpi ate Izirali demma basi Ejipiti a kuli la.

²³ Ku jam ka siaka ale basi ate Moosis kowa ale wa mawa ale biak wa la, a pa wa suk ate ku paari chiisa sita. Ba ale jam nya ale biika ka biman la, yogsun jam ka ba ate ba zeri Ejipiti Naawa sinsanja.

²⁴ Ku be jam ka siaka ale soa ate biika Moosis ale ga chim nueri la, wa zeri ayen wa daa Ejipiti Naawa le biiga.

²⁵ Wa jam a yaali ayen ka wa dan maa nam ale Naawen nuruma a zunchoŋ gaam wa nin de masim ale biem alege ku kan beni.

²⁶ Wa jam poli kama ayen fi dan nya chivie Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la nyin, a zunchoŋ ka nna yegayega a gaam Ejipiti jigsika meena. Wa jam a poli dila kama dii nyin la, wa nina jam muni ale ka tiirim buui ate wa le nya la.

²⁷ Ku jam ka siaka ale soa ate Moosis basi Ejipiti tenka alege yogsun an jam yik wa ale naawa supuurimu. Wa kasim jam ta popola ale siaka kama ale Naawen, waai ate nurubiik an baga nya wa la.

²⁸ Ku jam ka siaka ale soa ate weeni nuruma ayen ba nyε Gaambasika Tigini ḥandiintaŋa abe ba pa ziimu a misimisi diinaja noaŋa ate sabiilo, waai ale a ko nuruba la a dan jam, wa kan ko nidɔabili sii ate Izirali demma liŋ biak la.

²⁹ Ku jam ka siaka ale soa ate Izirali demma a baga va beli dii ate ba a wi ayen Nyamonuŋ la a cheŋ taam jueli nna ase ba jam a tabi ka teŋ kosik zuk alege daa nyiam po la. Ejipiti demma ale jam tomsi ayen

ba maa va taam la, nyiamu yaa deri chali jam lim ba a basi du.

³⁰ Ku jam ka siaka ale soa ate Jeriko teŋka siaka ate ba se gilim ka la a lo. Izirali demma jam cheŋ gilim ka, ka daa ḥayopoi ale ge ate ka lo.

³¹ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Arayab, waai ale jam ka nidɔa yaalido nna yegayega la, an jam maa kpi ale baai ale jam kan siak a te Naawen noai la. Dii nyin la, wala ale jam vari nuru baai ate Izirali demma jam tom ayen ba ga nak nya ba dachaasaŋa, Jeriko demma la, a basi.

³² M be le ḥman biisi ka wana ale wana wariya? M te baga a biisi nuruba ba chaab wie kama, ase mbala meena ate m biisi la, alege niŋ ḥman karo ate m le nyε dila. Alege ba chaab boro kama ase Gidiyon ale Barak ale Samson ale Jepeta ale Deevid ale Samuel ale Naawen biisiteerɔma la.

³³ Be ka siaka nyin ate nyaba de meena a nyε kpaliŋsa ale teŋsa a nak de, a fe ate wensie boro, a nya Naawen ale pe ale ba ayen ba le nya dii la, a nyε ate gbeŋma a baga ligi ḥna noa,

³⁴ a kpimsi bolim kpeenta, a chali liisi gebi won sii ate ba jam ayen ba pa ko ba la. Ba jam wobsa kama alege tulim nya pagrim. Ba jam ta pagrim ka nna yegayega tugurisa po a yaa nak satɛŋsa sojiba de.

³⁵ Nipooba gela baai ale ta siaka la nyin ale soa ate ba mabisa ba gela baai ale kpi la a yaa yiri kum po.

Ba gela me a jam zeri kama ayen nuruba kan basi ba namsika alege siak ayen ba namsi ba a ko, ayen ku basi ate ba yiri kum po a ta nyuvuri maŋ.

³⁶ Nuruba jam nyε ba gela me a la, a miiri ba, a pa choarima bobo ba a ta ba ga lik.

³⁷ Ba gela me, ba yuk ba ale tana, a pa gebisa a gebi ba buye, a pa gebi woŋsa a ko ba gela me. Ba gela me a jam a jo ka piisa ale bua gbaŋsa, ba gela me a jam chim ka ḥjanjagsa

nna yegayega, nuruba namsi ba gela a te ba tuom.

³⁸ Ku an poom ɻman magsi ayen teñzuk de demma a ɻman ta nruma de chaab ba sunsuñja. Ba kasim jam bo ka sagini po a nyiem cheñ a basi du, nna ase nicham la. Ba jam maa bo ka guuta zuima, ale pina vie po, ale maari a goa vie po me.

³⁹ Nyaba de meena siaka nyij abe ale soa ate Naawen jam weeni ayen wa sui peenti ale ba kama alege, ba an jam nya Naawen ale jam pe ayen ba le nya jaab buui la.

⁴⁰ Dii nyij la, Naawen daam poom poli ayen wa nyε ka waman ate di gaam dila a te ti. Wa be poli kama ayen wa kan nyε ate nuru bala kan ta kaasun̄ja, ase ka wa nin pa tama me a gum chaab ale bala, ale wa yaa nyε dila.

12

¹ Dila nyij la ti baga a weeni kama ayen, nyaba de meena a sak ti kama ayen baai ale ta siaka la, ku a te Naawen ka supeentik. Dila nyij la, ni basi ate ti chim nuru baai ale a chali chala la. Dila a sak kama ayen ku a fe kama ayen wie ɻaai meena, ase biem dek ale bobo ti tara nna keñken̄ la, ale basi ate ti kan baga a chali nwulinwuli la, ti yuk ɻala basi abe ti a chali chala ɻaai ate Naawen ayen ti a chali la ale chichiiba,

² a kasim a nya Yeezu waai nyij ate ti siaka kasim boro a ta nyini ku piilimka po a ta a cheñ taam wuu la. Masim buui ate wa jam a limsi ayen wa nya la ale jam soa ate wa nam jabarimu zuk. Wa an jam poom pa chivie ɻaai ate wa le nya jabarimu zuk la a chim wariya. Yøgyøgla de wa be kala ka Naawen juga geñ, zula nyaka jigini.

³ Nama dek abe poli nya dii meena ale nyε wa jigi la. Wabaata nyam jam kisi wa ka nna yegayega, a nyε gaasa me wa jigi. Alege wa jam ta chichiiba kama nalimnyiini. Ni be poli nyaku de nya ate ku basi ate

nama me ta chichiiba ate yøgsum kan nyε ate nyinworuk yik ni.

⁴ Boan nyin̄ja, ni ale diem boro a nyε kpaliŋka ale biem la, ni an diem kpaliŋ paari juijui ate ni le kpi la.

⁵ Nama baŋ Naawen ale biisi dii ayen ku deñsi ni kpa ni ale ka wa bisa nyij la? Wa weeni ayen, "M biiga, kan pa ku chim gbeera ase fi nin nyε wari kaasi ate Nyɔnɔwa sak fu yam maga dega.

Yaase fi basi ate fi su kaasi ase wa ale a tɔarin̄ fu.

⁶ Dii nyij la, Nyɔnɔwa Naawen a sak waai ate wa ta yaalika ale wa la kama, ale a te wa waalika me waai ate wa a wi wa ayen wa biik la."

⁷ Ninam dan jam ni jigi, ni yik ni dek a nam ale bu a sak ni ka yam. Ni ninammu a sak kama ayen Naawen a nyε ni ase ka wa bisa la. Biik boro ate wa ko kan te wa waalika?

⁸ Ni be dan kan a nya waalika ase wa bisaŋ meena la, ku a sak ase ni sum daa wa bisa la. Ku a sak ase ni poom ze waai dek ale ka ni ko la.

⁹ Ase ti ale ta ti koma nna, ba a te ti waalika kama alege ti a zuli ba kama. Ti be dan pa ti dek a te ba dila, ti be le pa ti dek a te ti kowa waai ale bo wenŋmazuk la ate ku soa ka se ate ti boro?

¹⁰ Tama koma be ka nurubisa. Ba be a te waalika kama a magsi chaab ale ba dek ale poli dii ayen ku magsi ti kaasun̄ku la. Waalika de a nyiem be kan beni. Alege Naawen a te ti waalika kama ayen ku ta nalim jam ti jigi ate ti maa ta welensa ase wa ale ka dii la.

¹¹ Diipo ate ti nyiem nya waalika la, dila powa ti sue a kaasi kama, ɻa kan peenti. Alege ti dan siak a te wa, ku a nyε ase ka tiib ale a yoani yoana la. Ase tiimu ale a yoani yoana la, waalika me a te ti ka yoana. Yoanaŋa de abe ale masim boka ale wayɔrisima tuima.

¹² Dila nyij la, mi a weeni ni kama ayen, ni be zak ni nisimaŋa sii ale jiak la wein, abe ni basi ate

ni dunaja ɳaai ale gbariŋ la, a ta pagrim.

¹³ Ni yuarisi suitaŋa ate naŋ kaai ale a dugsi la a kan deri kpi alege ka nya nyiŋyɔgsa.

¹⁴ Ni pii nyiŋ ate ni ta nyɛ masik ale waai meena, abe ni welema dii nyiŋ la, waai ale kan welema la, an baga a boro ale Naawenya.

¹⁵ Ni kpesi ni dek ate ni wanyi me la a kan jogi Naawen niauŋku abe ni wanyi me la a kan chim tituak a pa bu yaamu chogsı tiib sinsila,

¹⁶ abe ni wanyi me a kan ta nyɛ kaai ale kan nala ase Iiso nyeka choawa la. Wala jam ale wa kowa bikpagi. Iiso yaa pa kpantana deka a da ɳandiinta de bunyi dekki ate ku yaa sak ayen wa ɳman daa bikpagiya. Nyeka de choa abe jam ta ka kaasun a jam ba kisitanja wienja po.

¹⁷ Alege nama seba kama ayen ku ɳaaŋnyiŋ, wa yaa ɳman jam a yaali ayen wa tuesi ka niak kaai ate wa kowa ayen wa te la, alege wa kowa jam yiak wa ayen wa ga nakpiak. Iiso a kum kama a pii nyiŋ a nyɛ ayen wa tagri wa ale nyɛ dii la, alege wa an ɳman jam baga a nyɛ dila.

¹⁸ Mi a weeni nyanya de meena kama boan nyiŋya, nama an jam ase Izirali demma ale jam jam dii la. Ni an jam daa jaab waai ate nuru baga a tiri wa ase Sinaai Guuku ale ku bolimjiaka ale a de la, ale legini nna kpiito la, ale vapagrika,

¹⁹ ale damuniŋ ale kasim a kum nna yegayega ale lueluku ale a kaari la. Nuruma ale ga wom lueluku la, ba yaa saalim ayen ba kan ɳman a yaali ayen ba wom wari di choa,

²⁰ dii nyiŋ la weeni kaai ale jam weeni ayen, "Dun a dan poom tiri guuku, ku a fe kama ayen ba pa tana a yuk ka ko." Weenika de jam pagra kama te ba.

²¹ Moosis ale jam nya nyanya de meena la, ku jam pagra ka nna yegayega ate wa weeni ayen, "Yogsum ale ta mu ate m nyiŋ a gok."

²² Alege nama ate mi a weeni ayen ni nya, ni goanti jam ka Zayon Guuku ale Naawen waai ale vua la tɛŋka wenŋmazuk Jerusalemoa ase tɛŋzuk de Jerusalemoa la, ale sabiilo baai ale piisi nna yegayega la,

²³ ale Naawen bisii ate wa linj biak la tigsika po kaai ale ka supeentik tigsika la jigi. Bisanya de yue ale ɳmarisi bo wenŋmazuk. Ni jam ka Naawen waai ale a bo nurubiik meena buusa la jigi. Ni chiisanja jam gum jaab ale ka nuru baai ale kan ta kaasun la, chiisa.

²⁴ Ni jam ka Yeezu jigi. Ka wala ale zaani tama ale Naawen ale nyɛ noayen paalika la sunsun. Ni be jam ka ziim buui ale a sugri ni biemu a basi la jigi. Ziimu de abe a sak ti ka wamaŋsa yegayega a gaam Abil duŋka ziimu, ale a sak ti wie ɳaai la.

²⁵ Ni be kpesi ni dek ate ni kan zeri Naawen ale a biisi dii la womka. Tama be ale nyɛ ka se a baga chali be waai ale a biisi ate ku nyini wenŋmazuk la jigi ase ti nin zeri wa?

²⁶ Dila powa wa ale biisi la, ku jam choa tɛŋka meena kama. Alege yɔgɔgla de, wa pe kama ayen, "M le choa ka tɛŋka a ɳman gum du. Be daa tɛŋka nyiini ate m le choa, m le choa ka tɛŋka ale wenŋmazuk meena a maa gum du".

²⁷ Wa ale weeni dii ayen, "M le ɳman la", a nyini ka peelim a sak ayen choaka de a sak kama ayen jaab buuri meena ate Naawen nyɛ la le choa kama a voori, ate ɳanta baai meena ale a choa alege kan voori la, a zaani.

²⁸ Ni be basi ate ti te Naawen jiam dii nyiŋ la, wa te ti ka tɛŋ kaai ate ti le chim nalima la. Tɛŋka de abe kan maa choa a voori. Dila nyiŋ la, ni be basi ate ti nyɛ wa jiam abe ti a te wa zula ɳaai le ɳa basi ate wa sui peenti la, abe ti a chali yogsum ale wa,

²⁹ dii nyiŋ la, ti Naawenni a nyɛ ase ka bolim la, ate bu dan de jaab bu de kaasi dii la.

13

¹ Ni kasim ta yaalika ale chaab ase Kirisita bisa la.

² Ni a teeri ate ni siak a tuesi nicham ni yienja. Nuruba gela jam nye dila kama a yaa maa tuesi Naawen sabiiloba alege ze ayen ba ka Naawen sabiiloba.

³ Ni a teeri baai me ale bo likka diina po la wie, ase nama me maa bo ka likka diina ja po ale ba la. Ni a teeri baai me ale a nam la ase nama me maari a nam kama la.

⁴ Ku a fe kama ayen waai a dan yali chora, wa te wa yalika zula. Nidja me a dan faari nipok, wa te faarika zula. Ku a fe kama ayen choroba ale pooba ta siaka ale chaab wie po. Naawen le wa bo baai meena nyeboka ale kaasi ate ba a nye kabonja la kama.

⁵ Ni kan basi ate ni nyeboka ale ni popola meena a kasim bo ligra yaalika po, alege, ku a fe kama ayen ni basi ate ni sue peenti ale ni ale ta njanta baai la. Boan nyinja Naawen weeni ayen,

“Mi kan basi ni diipo diipo,

M be kan zeri ni diipo diipo.”

⁶ Dila nyinj la, ni be basi ate ti nyini peelim a weeni ale supeentik ayen,

“Nyɔnɔwa ka mi maaro,

dila nyinj m kan chali yɔgsumo.

Be ka wana le baga mu wari a nye?”

⁷ Ni teeri ni kpaŋja baai ale biisi Naawen wannia sak ni la. Ni poli nya ba nyeboka ale jam ta dii a jam alege ate ba yaa kpi la, ate ni tomsi ba siaka ale jam ka dii la.

⁸ Yeezu Kirisita ka dila a ta nyini diem ale jinla a ta a chen diipo meena wuu. Wa kan maari a tagri diipo diipo.

⁹ Ni kan basi ate sinsak kperikaliisa meena tɔgatɔga a nye ate ni basi sumanjka vaka. Ku nala kama ate ti tuesi Naawen tiirim buui le bu basi ate ti suniimana pagra la. Daa ti nin a va ɔandiinta kisita ale ti suniimana ta pagrimo. Baai ale a va sinsanja de chaama la, an diem nya maarika ɔa po.

¹⁰⁻¹³ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem pa ka dunsa ziim a ta jo Welensa Yegayegaka jigini ayen wa nye kaabka a te wa dek wabaataja ale nuruma wabaataja. Naawen ale te Juuma Sinsanja la kan jam a siak ate nuru a ɔobi dun sila lantaŋa. Juuma Puusika Yenni tomteerɔma a nyiem goanti pa sila a ta nyini ka nuruma boka jigini nakpiaka a ju si. Siuk kula po, nuruba abe ale jam yik Yeezu namsi ko la, wa kummu jam ka kaabka nuruba wabaata nyinj. Dila yaa be basi kama ate Naawen yaa soa ba. Yeezu nye dila ka nakpiak. Tama be ta siaka ale kaabka de kama. Dila nyinj la, ni basi ate ti nyini nuruma boka jigini nakpiaka ase wa ale nye dii la a maa nya chivie wa nyinj.

¹⁴ Dii nyinj la, tɛŋzuk de daa tɛŋ kaai ate ti le boro taam wuu la, ti ta yiila a limsi ka tɛŋ kaai ate ti le nya chum diipo la.

¹⁵ Dila nyinj la, ni basi ate ti kasim pa pimpauk ase tama me kaabka la a ta va Yeezu jigi a te Naawen. Pimpauku de, ti pa ka ti noa a weeni ate ku a nyini peelim ayen wa ka ti Nyɔnɔ.

¹⁶ Ni kan baŋ ate ni a tom wamaŋsa a te nuruba abe ni pa njanta baai ate ni ta la a chari chaab, dii nyinj la, wienja de a nye ase ka kaabka la a te Naawen ate wa sui a peenti.

¹⁷ Ni a zuli ni kpaŋja noa ale di meena wuu ate ba a weeni ni la. Ba kasim a nya ni zuk kama daa meena, dii nyinj la, Naawen le bek ba kama ase ba ale a nya ni zuk ate dii ale dii nye la. Ni be dan a te ba zula, ba ba a tom ba tuimanja ale ka supeentik. Kan daa di, ba ba a tom ale ka sukaasima. Dila be kan maari ni.

¹⁸ Ni kasim a puusi Naawen a te ti. Tama dek seba chak kama ti popola po ayen ti an nye wari kaasiya, dii nyinj la, ti a yaali kama ayen ti kasim a tom a va ku siuku diipo meena wuu.

19 M be a saalim ni ale ka nin-muna ayen, ni puusi Naawen ate wa basi ate m pilim ŋman jam ni jigi yɔgɔgla.

20-21 Ti Nyɔnɔwa Yeezu waai ale ka Naapeenkpagini la kpi kama, a pa wa dek ziimu a nyɛ ate tama ale Naawen ta noayen̄ ale chaab. Noayenka de abe kasim boro kama taam wuu ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la. Nyanya de meena nyiŋ, ate Naawen a nyɛ ate nuruba a boro ale masim. M be a puusi a te wa kama ayen wa le va Yeezu Kirisita nyiŋ a te ni jaab buui meena ate ni a yaali ale ninmuna la ate ni baga a tom wa ale a yaali dii la. Mi a puusi kama ayen wa nyɛ ate ti meena chim nuru baai chaab ale a nyɛ ate wa sui a peenti la. Dii nyiŋ la, nyaku de a basi kama ate Yeezu Kirisita a nya zula taam wuu. Ku be nyɛ dila.

22 M suaata, mi a saalim kama ayen ni lagi tue nalinnyiini ale chichijiba a wom tuntomika de ate m weeni a deŋsi ni kpa la, dii nyiŋ la, gbaŋka de ate m ŋmarisi a te ni la, an woja gaam taamya.

23 Mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen ba lagi ti suoku Timoti likka dɔk po a basi kama. Wa dan jam nwuli, ate m cheena, m le ta wa maa jam kama.

24 Puusi ni kpaŋja meena ale Naawen nuruma meena te ti. Ti suaatanja baai ale nyini Italiya tɛŋka a maa bo ale ti la, a puusi ni.

25 M be ŋman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni meena.

JEEMSI Gbaŋka

¹ Mi, Jeemsi, waai ale ka Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tom-teero la, a puusi nama baai ale ka Yeezu ŋaaŋviiriba a waan bo tɛŋka meena po la.

² M suaata, ni dan jam nya nyenyaka, ni basi ate ni sue a peenti yegayega.

³ Ni seba ayen ni siaka ale Yeezu a dan baga a zaani nyenyaka de po, ni le baga zaani nyenyaka kama.

⁴ Ni dan baga zaani nyenyaka de po, ku a fe kama ayen ni zaanaŋa de a basi ate ni kan lo. Nyaku de a basi kama ate ni nyeboka a chim nyɛ weleŋ, a kan ŋma silim jaabjaabɔa.

⁵ Naawen ta niaka yegayega. Wa kasim pa ka ŋanta nna yegayega a te baai ale a juisi wa la. Dila nyiŋ la, yam a dan posim ni ba gela jigi, ni puusi a te Naawen ale wa le pa yam a te ni.

⁶ Ni dan puusi te wa, ku a fe ate ni ta siaka ale wa abe ni kan ta chichama. Chichama nyɔnɔ a nyɛ ase ka viok ale a fobi beli kpeeni nyiam ate bu a cheŋ niŋ ale ŋaaŋ dii la.

⁷⁻⁸ Ba an baga a lueri wayen wabɔari po ba tuima jigi ya. Bala chaab kan a poli ayen ba le nya jaab Naawen jigi ya.

⁹ Nama baai ale ka ŋanjagṣa la, ku a fe kama ate ni supeentik, dii nyiŋ la, Naawen pa ni zaani ka niŋ.

¹⁰ Nama baai me ale ka jigsiroba la, ku a fe kama ayen ni basi ate ni supeentik ale Naawen ale pa ni zaani ŋaaŋ la. Ku a fe kama ate ni supeentik dii nyiŋ la, ni a nyɛ ase ka puuta ale kan a beni ale a kpi dii la.

¹¹ Wenbinni a dan jueli ate wentueŋka a moagi yegayega, puutanya a jak kama a yuiri ate ti nalimu me a be. Siuku la po jigsiroma a dan bo ba tuimaŋa po a tom, ba me a kpi kama.

¹² Supeentik bo ka waai ale baga a zaani nyenyaka la jigi. Naawen be puulim kama ayen wa le te nuru wala choa tiirim. Tiirim de ale wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la ate wa le pa te baai ale a yaali wa la.

¹³ Ti dan jam nya nyenyaka, ku an magṣi ayen ti a weeni ayen ka Naawen ale nyɛ ti a nya. Naawen dek kan nyɛ nuruba a nya. Wabaata me an baga nyɛ wa a nya.

¹⁴ Alege ka ti dek suniimaŋa yaalika ale a dari ti ate ti a tom tuimbaata.

¹⁵ Ti dan siak a te ti suniimaŋa yaalika, ti a tom ka wabaata tuima. Ti wabaata tuimaŋa abe ale a basi ate ti a kpi.

¹⁶ M dek suaata, ni kan a a paasi chaaba.

¹⁷ Jaab buuri meena ate ti ta ate ba nala la, a nyini ka Naawen jigi. Wa nyɛ chijn̄marisanja meena a pa si a nyo wenŋmazuk ayen si a nyagsi. Wa kan tagri diipo diipo ase yisintanja ale a tagri dii la.

¹⁸ Ku ka Naawen dek yaalika ate wa nyɛ ti ayen ti chim wa bisa, ate wa yaa pa ti a zaani jaab buuri meena ate wa nyɛ la niŋ. Wa a ale nyɛ dii ayen ti chim wa bisa la ale ti ale va wa wensie wienja la nyiŋ.

¹⁹ M dek suaata, ni a poli wienja de. Ni basi ate ni tueŋa a lagri nalimnyiini ate ni a wom, abe ni kan basi ate ni noa a valima abe ni kan basi ate ni sue a kpabi a puuri ale nuruba me,

²⁰ dii nyiŋ la, ti dan ta supuurim ale nuruba, ti kan va Naawen ale a yaali dii la. Wa a yaali kama ayen ti a tom tuimmaŋa a te wa.

²¹ Dila nyiŋ ku a fe ate ni pa ni tuimbaataŋa meena a basi abe ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni tuesi wa wamaŋsanja ŋaai ale ŋa baga vari ni a basi la. Wa poom pa wa wamaŋsanja a nyo ni suniima po kama. Dila nyiŋ ku a fe kama ayen ni a va ŋa.

²² Ni dan a wom ŋa ale kan va ŋa, ni a paasi ka ni dek.

²³ Nuru dan a wom Naawen wienja ale kan va ḥja, wa a nyε ase ka nuru waai a nyiem ale a nya wa dek nyaasunj po dii la.

²⁴ Wa dan nya wa dek nyaasunju po a nueri, ale basi dula, wa deri a baŋ wa le poom a neensi dii la kama.

²⁵ Nuru wala choa a nyε se ka waai ale wom Naawen Sinsak mansanja ale deri baŋ la. Ku be a fe kama ayen ni kan a nyε dila, dii nyiŋ la, Naawen Sinsak mansanja a vari ka nuruba a basi. Dila nyiŋ ku a fe kama ayen ni ḥmasi wom ḥja nalimnyiini abe ni a va ḥja. Ni dan a nyε dila Naawen le te ni niaka.

²⁶ Nuru waai a dan a poli ayen wa va ka Naawen ale kan yik wa dek wa biik po, wa a paasi ka wa dek. Wa Naawenni vaka ka kinla.

²⁷ Ti Kowa Naawen a yaali kama ayen ti a va wa ale wensie. Dila nyiŋ la ku a magsi ka ti a maari kpин sii ale pukoga ḥjaai ale a nam la, abe ti kan basi ate tεŋka demma tuimbaataja a chogsi ti.

2

¹ M suaata, nama baai ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale ka zula meena nyɔnɔ la, ni kan luk a yaali nuruba ba gela abe ni a basi ba gela.

² Ni dan tigsi chaab ayen ni puusi a te Naawen ate nuruba baye a jam jo ni tigsika jigini, ate ba wanyi a jo jigsiro gatta ale su ligra nifelima ate ḥja a nyagsi, alege nwala me jo garuk tii ale kan nala,

³ ni dan te jigsirwa zula nna yegayega a weeni wa ayen, "Nya kali maŋ jigi ale nna." alege weeni jajakka ayen wa, "Chεŋ ga zaani denna", a yaase "Kali tεŋ",

⁴ nyaku de a sak kama ayen ni a bo ka nuruba buusa dii nyiŋ la, ni popolaŋa ka popola baata, ku an nala ate ni a luk chaaba.

⁵ M dek suaata, ni wom de. Naawen lueri ka baai ate tεŋzuk de nuruma a poli ayen ba ka ḥjanjagsa la ayen ba jigsı ale ba siaka ale

Naawen, abe ba de Naawen naam buui ate wa puulim ayen wa pa a te baai ale a yaali wa la.

⁶ Nama a nyε ḥjanjagsa ase ba daa nuruba la alege a zuli jigsiroba baai ale a basi ate ni a nya ninam ale a dari ni a ta a cheŋ boteerɔba niŋ la.

⁷ Bala ale biisi a kaasi yoi maŋ kaai ate Naawen a te ni la.

⁸ Ni dan a va Naawen Naamu sinsak ḥjaai ate ba ḥmarisi Naawen Gban̄ka po la nalimnyiini ayen ni a yaali chaab ase ni dek la, dila ale nala.

⁹ Ni dan luk a yaali nuruba ba gela ale kan yaali ba gela, dila an nala. Kula nyɔnɔwa a tom ka wa biok. Naawen Sinsan̄ja abe le bek wa kama

¹⁰ dii nyiŋ la, waai a dan va wa sinsan̄ja meena alege jam kaasi dinyi wa kaasi ka ḥja meena.

¹¹ Naawen a weeni sak ni kama ayen ni kan a nyε kabon̄sa. Ni dan kan nyε kabon̄sa alege a ko nuru, ni diem nyε Naawen Sinsan̄ja kaasi kama.

¹²⁻¹³ Ku a fe kama ayen ti boro abe ti a poli ayen ti ka nuru baai ate Naawen le pa wa sinsak ḥjaai ale a vari nuruba a basi la, a bo ti buusa. Tama be dan kan basi ate ti boka a nyε se dila la, Naawen kan ta jiirim ale ti dii nyiŋ la, ti an jam ta jiirim ale ti vaanchaaba. Jiirim nyɔnɔ kan chali yɔgsum ale Naawen buusa boka.

¹⁴ M suaata, nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmaŋsa wa siaka nyiini an baga vari wa a basi,

¹⁵⁻¹⁷ ase ni wanyi nin kan ta garuk a jo yaase ḥandiinta a de, ate ni wanyi yaa nya wa a weeni wa ayen, "Naawen ale te fu garuk ale ḥandiinta," alege kan poom a poli nuruwa ale a yaali fi maarika dii la, fi siaka ale Yeezu nyuenta ale boa? Dii nyiŋ la waai a dan ta siaka ale Yeezu ale kan tom tuimmaŋsa ku a sak se siak kala choa kpi kama la. Ka, ka kiriya.

18 Alege waai ale weeni ayen, "Nuru wanyi ale a ta siaka, ale wa choa a tom tuimmañsa." Mi ale weeni wa ayen, "Sagi mu nuru waai ale ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmañsa la. Mi ale tom tuimmañsa a sak nuruba ayen mi ta siaka ale Yeezu kama."

19 Fi ta siaka ayen Naawen ka dinyi dekki a boro? Kula ka wensie. Chichiribaatajan me a ta siaka kama ayen Naawen ka dinyi dekki a boro. Si a chali wa yøgsum me kama.

20 Ni basi ate m weeni sak ni ayen ni ka betta, boan nyiñja, waai a dan ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmañsa, wa siaka kiri ale boa?

21 Ni basi ate ti teeri ti kokpienjka waai ale jam boro ate ba a wi ayen Abraham la wie. Naawen jam wi wa kama ayen wayorisima nyønø. Wa yaa jam weeni wa ayen wa yik wa biika Aizik a ta chenj juijui ate ba a kaab la a ko te wa. Wa ale weeni wa dila la, kuna beni ya alege ate Abraham siak ayen wa ko wa te wa.

22 Abraham siaka ale wa tuimmañsa a jam ka bunyi dekki. Wa ale nyødii la a sak ti kama ayen wa sum ta siaka ale Naawen kama.

23 Wie ñaai ate ba ñamarisi gbañka po la, ka wensie. Ba ñamarisi weeni ayen Abraham ta siaka kama ale Naawen. Ka dila nyiñ ale soa ate Naawen a wi wa ayen wayorisima nyønø ale wa doa la.

24 Yøgøgla de ni be basi ate m weeni sak ni ayen ku a fe kama ayen waai ale ta siaka ale Naawen la a tom ka tuimmañsa. Be daa wa siaka nyiini ale basi ate wa a chim wayorisima nyønø, ka wa nyeka.

25 Nipøk ale jam boro ate ba a wi wa ayen Arayab. Wa jam ka nidøyaalik nna yegayega. Nuruba yaa jam nyini Izirali tøjka po a cheñ ayen ba mak nya ba dachaasanja Jeriko demma. Ba ale jam la, Arayab yaa jam maari ba ate ba nya siuk a chali be. Wa nyø mañka de ale basi ate Naawen basi ate wa nya varibasika ase Abraham nyø mañka

ale basi ate wa nya varibasika dii la.

26 Ni basi ate m ñman weeni sak ni ayen, ase nuru chiik a dan kan bo wa jigi ya, wa daa jaab vuuwa. Waai abe dan ta siaka ale Naawen alege kan tom tuimmañsa, wa siaka daa siak vuuwa, ka kpi kama.

3

1 M suaata, ni seba ayen Naawen le jam a bo tama baai ale ka sagroba la buusa a gaam ti sua tintila. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni kan piisi a chim sagroba.

2 Ti meena a kasim a nyø wie a kaasi kama. Nuru a dan kan nyø wie a kaasi wa biik po, wa ka nuru man nna yegayega ale baga wa dek me a yik nalimnyiini.

3 Nuruba nyiem a pa ka wusuma nobansa a su ña noa po ate ña baga siak ba noa a va ba a chenj juijui meena ate ba a yaali la.

4 Ni a poli ñaaruj kpionj kuui ale bo nyiam po ate vioku a fobi ku ate ku a chali nyiam zuk nna yegayega la. Ñaarujku damdoma a baga a pa do fiik kama a nyø ate ñaarujku a chenj juijui meena ate ba a yaali ayen ku chenj la.

5 Ku ka dila ale nuru biik gingelunj kuui ale kan soa dii alege a biisi kanjanta wie la.

Ni be ñman poli nya ase bolim magdega ale baga de sagi kpeeni dii la.

6 Nuru gingelunj a nyø se ka bolim la. Ku ka bolim buui ale nyini Sitaana jigi a baga ju tøjka meena la. Gingelunjku de abe le baga kaasi ti nyuvunni ti nyeka meena po ale bolim buui ale a nyini bolim buui ale kan maara kpimsi la jigini.

7 Nuruba a baga baliñ duñsa ale nuinsa ale wiiga ale nyiam po ñanta alege

8 waai karo a diem baga a baliñ wa gingelunjøa. Ti gingelunjana ka ñjan baata nna yegayega ate ti an baga a yik ti. Ti a nyø se ka choñ pagrik la.

⁹ Ti ta ti a biisi a pak Naawen ale a le ti vaanchaab baai ate Naawen a nyε ate ba a neensi wa dek la.

¹⁰ Ti pa ka noa dila a pak Naawen ale ɣman pa noa dila degadega a le nuruba. M suaata, dii ate ti a nyε la an nala.

¹¹ Ni seba ayen vili yen nyiam an baga a masa ale a tua.

¹² M suaata, nama diem nya kinjkaŋ ale ka yoani chaama yaase gaab ale bu yoani kinjkama yaase nya buui ale ta yesa la a baga a chim nya nyuimča?

¹³ Nuru wanyi a bo ni po a ta yammča? Wa basi ate wa boka ale wa tuimmaŋsaŋa a sak nuruba ayen wa ka yam nyčo, alege ka kanjanta me.

¹⁴ Alege ni dan ta nyuri ale popo soblum ale chim butuom nyam, ni kan a nak kuusa a velim ayen ni ka wensie yammča.

¹⁵ Yammu de choa an nyini Naawen jigi ya, bu nyini ka nuru biik ale chichiribaata jigi.

¹⁶ Jujui meena ate nuruba a dan boro ate ba ta nyuri ale butuom ba nyiem kasim ta ka chaab ale a tom wabaata tuima meena nna tčogatčga.

¹⁷ Nuru waai ate Naawen a pa wa yam weleŋka a te wa la, kan nyε kpaliŋsa, wa a yik ka wa dek, wa kan zeri nuruba noa, wa ka jiirim nyčo, wa a tom ka tuimmaŋsa, ale kan lug, ale chim nuru peeluk nalinnyiini.

¹⁸ Nuru waai ale a nyε ate nuruba a boro ale suyogini ale chaab la, ku a nyε ase nuru wala choa a bori ka suyogini ale ge a che wayɔrisima yaase wamaŋsa la.

4

¹ Ka boa ale soa ate nama kasim a kpaliŋchaab ale ta daanika ale chaaba? Ni a kpaliŋchaab ka ni dek ale a yaali dii la nyin.

² Ni a yaali ɣanta, alege ni kan nya ba. Ka dila ale soa ate ni a ko nuruba. Ni kasim a yaali ka ni vaanchaab ɣanta, alege ni an baga a nya ba. Ka dila ale soa ate ni kasim

a kpaliŋchaab la. Ni le kan puusi a bek Naawen ayen wa pa te ni la nyin ale soa ate ni kan nya ba.

³ Ni ka popola yuarisima ale ɣanta baai ate ni puusi a bek ayen wa pa te ni la. Ka ni dek popola baataŋa yaalika nyin ate ni a bek Naawen. Ka dila ale soa ate wa kan pa a te ni.

⁴ Nama baai ale kan a va wensieŋa la, ni ze ayen nuru waai a dan va tčenzuk masimu siutanja, wa ka Naawen dachiaga? Dila nyin la nuru waai a dan va tčenzuk masimu siutanja, ku a sak wa ale ka nuru waai choa la kama.

⁵ Ni kan a poli ayen ba le ɣmarisi dii Naawen Gbaŋka po la, ka kinla. Ba ɣmarisi weeni ayen, "Chiik kaai ate Naawen a pa nyo ti nyijsaŋa po la, kasim a yaali ka ɣanta."

⁶ Alege niak kaai ate Naawen pa te ti la, a pagra gaam chiik kaai ate wa pa nyo ti po la kama. Ba ɣman ɣmarisi Naawen Gbaŋka po a weeni ayen, "Wa a niak baai ale kan ta kanjanta la kama alege kasim ta chaab ale baai ale a nak ba kuusa la."

⁷ Dila nyin la ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni zeri Velinvendika ate wa nyini ni jigi a chali be.

⁸ Ni forisi paari Naawen ate wa me forisi paari ni. Nama baai ale ka tuimbaata nyam la, ni nari ni nisima ale waba tii ate ni a nyε la po. Nama baai ale ka popola buye nyam la, ni sugri ni popola tčogatčga ɣaaai ale bo ni suniima po la a basi.

⁹ Ni basi ate ni sue kaasi abe ni a kumu. Ni basi ate ni laataŋa me a tagri chim kumsa, abe ni popeentik a chim sukaasun.

¹⁰ Ni yik ni dek a zuli Naawen ate wa pa ni chim nin deeroba.

¹¹ M suaata, ni kan a biisi wabaata wie a te chaaba. Baai ale a biisi wabaata wie a te chaab ale a bo chaab buusa la, bala chaab a biisi ka wabaata wie a te Naawen Sinsaŋja ale a bu ɣa buusa. Nama dan a bu Naawen Sinsaŋja buusa, ku a sak se ni kan va ɣa kama la.

12 Naawen nyiini ale a te sinsanja ale a bu nuruba buusa me. Wala nyiini le baga vari ti a basi, wala nyiini abe le baga a te ti waalika. Ni dan a bu ni suaata buusa, nama a poli ayen ni ka bana?

13 Ni ba gela kasim a weeni chaab kama ayen, "Jinla a yaase chum, ti le nyiem a chen təŋ ka choa a ga bo dula ate ku paari ase ben la a gerim ate ti nya ligra."

14 Ni be basi ate m weeni sak ni ayen ni ze chum ale ta dii chiem la. Ni a nyε se ka pik la, ka dan boro saliuku, ku kan beni ale ge ate ka ȳman a be.

15 Ku magsi ka ni a weeni ayen, "Ku dan ka Naawen yaalika, ti le baga a tom ti tuimanya."

16 Yogyøgla de ni ta ka kanjanta ale a nak kuusa. Ni ale a weeni dii la an nala.

17 Nuru waai ale seba tuimmaŋsa tomka, alege a zeri ḥa tomka la, wa a nyε ka wabiok.

5

1 Jigsioroma, ni wom mi. Ni le jam a namu ka nna yegayega. Dila nyiŋ ku a fe kama ayen ni a yiili abe ni a kum.

2 Ni ḥantaja yegayega ate ni ta la, a kaasi kama ate ni gattaja miari me a boro de ti.

3 Ni ligmoŋiŋka me a muni kaasi kama. Munika de a sak kama ayen ni nyε kaasi kama ate Naawen yaa nya a te ni waalika. Təŋka meena kpeglimka a kan beni ale ge jamu, alege nama kasim kpelisi ni ḥantaja yegayega meena a dueni.

4 Ni an tuni nuru baai ale a tom ni tattaja po la. Ni be wom ba funfoblaŋa. Baai ale a che ni ḥantaja ni tattaja po la kumsanja a paari Nyōnōwa Naawen waai ale ta pagrim meena la kama.

5 Ni ta ḥanta meena kama a de masim ale naam. Niiga ale a de a biigi ate ba yik ḥa ko dii la, nama me a de kama a biigi a gomsi ni dek a magsi Naawen buusanya.

6 Nama a bu ka baai ale kan seba wariwari la buusa ale a ko ba me, alege ba an baga zeri.

7 M suaata, ni ta chichiiba a limsi ate ti Nyōnōwa a ȳman pilim jamu. Kpaaro a ta ka chichiiba a limsi borika ȳmoruku ale ȳmoruk kuui ale ȳman pa a saŋ la ate wa yaa nyε wa ḥantaja a ta jo dɔk.

8 Nama me abe ta chichiiba. Ni basi ate ni popola bo jigi yen, dii nyiŋ la da dii ate ti Nyōnōwa ayen wa ȳman pilim jam la, a moata kama.

9 M suaata, ni kan ta funfobla ale chaaba ate Naawen a jam a bu ni buusa. Ku kan beni ale ge ate wa jam bu ni buusa.

10 M suaata, ni teeri Naawen biisi-teeroma baai ale jam boro dila po a biisi Naawen wieŋa la. Ni teeri ba le jam ta chichiiba ba ninammu po dii la. Nama me a be ta chichiiba ase bala la.

11 Ba ta supeentik kama yogyøgla, dii nyiŋ la ba nya ba ninammu kama ale chichiiba. Ni teeri nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Job, wa me jam nya wa ninammu ale ka chichiiba. Ni be nya Naawen ale jam basi ate wa nya masim ku kpeglimka po dii la. Nyaku de a be a sak kama ayen ti nya Naawen ale ta jiirim ale nuruba ninammu po dii la.

12 M suaata, dii ale gaamu wie meena la ale nna, ku an nala ate ni a pe wenŋmazuk nyiŋja a yaase təŋzuk meena yaase jaab meena. Waai a dan nyε wari ate nuru begi wa, ku magsi ka wa weeni ale wensie ayen, "Mm," yaase wa weeni ale wensie ayen, "Aaya." Waai kan a pe ate Naawen a bu mini fu.

13 Nuru a bo ni po a nya daanika? Kula nyōnōwa puusi a te Naawen. Nuru a ȳman bo ni po me ate wa sui a peenti? Nuru wala me a yi yiila a pagi Naawen.

14 Nuru a bo ni po a yuagi? Kula Nyōnōwa a wi Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpanja ate ba nyε kpaam a kpiiri wa zuk ti nyōnōwa

Yeezu yonni nyiŋ, abe ba a puusi
Naawen a te wa.

¹⁵ Ba dan puusi a te Naawen
ale siaka ayen Naawen le nyε ate
yuarowa nya nyinjyɔgsa, wa le sum
basi ate wa nya nyinjyɔgsa kama.
Tuim ba tii ate wa tomu la, Naawen
le voŋ a te wa.

¹⁶ Nyaŋa de nyiŋ ni a weeni a sak
chaab ni waba tii ate ni nyε la abe
ni a puusi Naawen a te chaab, ate
tuom a dan yik ni abe Naawen tebi
ni. Wayɔrisima nyɔnɔ a dan a puusi
te Naawen, wa puusaŋa a pagra ka
nna yegayega.

¹⁷ Dila po dila po Naawen biisi-
teerɔwa Elaja a jam ka nurubiik ase
tama me la. Wa jam puusi kama ale
nin muna a te Naawen ayen ɻmoruk
kan ni. Dila nyiŋ la, ku jam paari ka
bena ɻata ale geli, ɻmoruk an jam a
niya.

¹⁸ Bena ɻata ale geli, ale jam a
taam la, wa yaa a ɻman puusi a te
Naawen ayen wa basi ate ɻmoruku
ni. ɻmoruku yaa jam ni nna
yegayega ate jaab buuri meena a
ɻman a chim.

¹⁹ M suaata, nama wanyi a dan a
be wensie siuku po ate ni wanyi a
ɻman a yik wa a ta nyini wa biem
siuku po a ɻman jamu,

²⁰ kula nyɔnɔwa a vari ka tuim-
baata nyɔnɔwa a ta nyini kum po a
nyini. Wa be ɻman nyε kama ate
Naawen le voŋ tuimbaata nyɔnɔwa
tuimbaataŋa yegayegaka a te wa.

Gban Kaai Ate PIITA A LIN A NMARISI La

¹ Mi Piita, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tuimtomdø la. Mi ale a ñmarisi gbañka de a te nama baai ale bo Pontus ale Galatia, ale Kapedosia, ale Asia, ale Bitiniya la. Ni ka nicham a waaj bo teñsaña de po, Naawen abe lueri ni a te ka wa dek.

² Ku jam ka ti Kowa Naawen dek yaalika dila po, dila po ate wa lueri ni. Naawen Chiika ale jam poori ni ayen ni chim wa nuru welensa a va Yeezu Kirisita noai. Wa ziimu ale sugri ni tuimbaataña a basi. Naawen a le wa maari abe wa te ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ Ni basi ate ti te Naawen waai ale ka ti Nyonwa Yeezu Kirisita Kowa la jiam. Dii nyij la, wa ta jiirim ka nna yegayega ale ti, dila nyij a yaa nak Yeezu Kirisita yiti kum po a yaa te ti nyuvuri dii ale kan ka kpeglelimka. Dila nyij ate ti ta yiila, kama ayen ti ale nya nyuvunni de.

⁴ Ayen dai yen ti le nya ñan mañ sii ate wa pai zaani wenjazuk la. Ba kan kaasi dula dii po, dii po.

⁵ Naawen pa wa pagrimu a nya ka nama baai ale ta siaka ale wa la zuk ayen wa vari ni nalinnyiini ni tuimbaata po a basi. Teñka ale za ka kpeglelim dii po la a dan paari, wa ale pa wa varibasika a sak ti.

⁶ Ni basi ate ni supeentik wienja de nyij. Alege yogyøglø de, ni sue ale kaasi du nyij la ni ale tu nyø nyaka tøgatøga wie po.

⁷ Nyenyaka de a sak kama ayen ni ta ka siak mañ ale wa. Ba nyiem pa ligmønij kama a nyo bolim po a nyø ate ña a nala, alege ña abe baga a kaasi. Nama siaka abe le gaam ligmønij la, ni ale tu ka nyenyaka ate ni baga ta chichiiba, ate Yeezu Kirisita dan ñman pilim jam abe ni nya pimpaük, ale nalim, ale zula.

⁸ Nama waai an diem nya Yeezu, alege ni ta yaalika ale wa. Yøgyøglø de ni ta siaka ale wa alege ni an diem nya wa. Dila ale soa ate wa basi ate ni sue peenti nna yegayega, nuru an poom baga magsi supeentik kala ale ka dii la.

⁹ Ni le ta siaka ale wa la nyij, ate wa vari ni nalinnyiini ni tuimbaata po a basi.

¹⁰ Be ka varibasika de nyij ate dila po Naawen biisiteerøma a jam pii nyij a gisi nya a yaa weeni ayen Naawen le wa te ni tiirimu de la.

¹¹ Ba pii ka nyij a limsi ayen ba minj dii po ate wa le nyø la, ale waai ale wa nyø dila la. Kirisita Chiika ale jam bo ba suniima po a basi ate ba a nyø dii la ale la, a weeni ninam buui ate Kirisitawa le nam la ale zula ñaai ate wa le nya me la.

¹² Naawen Chiika me a jam sak wa biisiteerøma a weeni ba ayen ba an jam a tom a te ka ba dega, alege ba jam a tom a te ka nama. Naawen jam tom wa Chiika ate wa nyini wenjazuk po a jam ayen wa pai ka wa pagrimu a te baai ale jam a sak ni Naawen wamanjsanja la. Wa biisiteerøma a jam seba wa wamanjsanja wie kama ale jam a yaali ayen nama me seba ña. Naawen sabiiloma dek me a jam a yaali ayen ba seba wamanjsanja de kiri kama.

¹³ Dila nyij, ni gomsí ni dek ale ni popola meena a magsi tuima tomka, abe ni kpesi ni dek a ta yiila ale Naawen le a yaali ayen wa maari ni dii la. Wa bijka Yeezu Kirisita a dan ñman pilim jam, Naawen le te ni ka niaka.

¹⁴ Ni le liñ jam kan seba Naawen la, ni jam va ka ni dek yaalika. Ni be kan ñman a nyø dila, ni a zuli wa nalinnyiini.

¹⁵ Wa ka welensa nyon. Dila ale soa ate wa lueri ni ayen ni ta sunum welensa ale ni tuim ñaai meena ate ni a tom a te wa la po.

¹⁶ Ba ñmarisi Naawen gbañka po dila po, dila po a weeni ayen,

"Naawen ka welensa nyōno." Dila nyiŋ la nama me a chim nuru we lensa.

¹⁷ Ni nyiem dan a puusi Naawen, ni a wi wa ayen ka ni ko. Wala ale a bo waai meena buusa alege kan lugia la. Wa a bu waai meena buusa a ta va ka wa dii meena ate fi nyē la. Dila nyiŋ la, ni pa ni nyeboka meena teñzuk de a te wa zula nalinnyiini.

¹⁸⁻¹⁹ Ni baga a teeri dii po ate ni jam a va ni kokpiensanja siuk kayioku la kama. Mi be ɣman seba Naawen ale nyē dii a vari ni siuk kula po a basi la kama. Jaab waai ate wa be pa vari ni a basi la an baga a kaasi ase kuta ta a yaase ligmōniŋ la. Jaab buui ate wa be pa nyē kaabka a vari ti siuk kayaatanya de po a basi la ale Yeezu Kirisita ziimu, ate nuru an baga a da la. Wa jam ka pabiik kaai ale welema nalinnyiini la.

²⁰ Naawen a liŋ jam lueri Kirisita kama ale ge nyē teñzuk ale wenñmazuk ale jaab buuri meena, ale ge ku ɣaañnyiŋ a yaa basi ate waai meena teñzuk de a nya wa. Wa be nyē dila ka nama nyiŋ.

²¹ Naawen a jam nak Kirisita yiri kum po kama a yaa pa wa zulanja ale nalinu yegayega a te wa. Kirisita nyiŋ me ate ni ta siaka ale yiila Naawen jigi. Ni be va ka wala nyiŋ a ta siaka ale Naawen.

²² Yɔgyɔgla de ate ni wom Naawen wensie wamañsaŋa la, ni sugri ni tuimbaataŋa kama ni suniima po a basi alege va wa. Dila nyiŋ ate ni yaa ta yaalika nalinnyiini ale ni Kirisita be chaama. Dila nyiŋ la, ni be ɣmasi a yaali chaab dila ale ni suniima meéna.

²³ Naawen wannia kasim boro kama taam wuu. Na kan maa kaasi dii po, dii po. Wanni de nyiŋ abe ale soa ate ba pilim biak ni. Biamu de abe da nurubisa biamoa ayen ni ɣman kpi alege ka Naawen.

²⁴ Ba ɣmarisi Naawen gbaŋka po dila po, dila po ayen,

"Nuru biik meena a nyē se ka wuuta la.

Ba be nala ase ka wuutanja puutanya la.

Wuutanja a jak kpi kama. Puutanja me a siiri a lo ka teñ alege ate wuutanja me dek a yaa a ko,

²⁵ Alege Naawen wannia kasim boro ka dila taam wuu."

Wanni de ka wa wamañsaŋa ɣaaŋ ate ba jam sak ni la.

2

¹ Wieŋa de nyiŋ ate mi a weeni ayen ni pa ni tuimbaata meena a basi. Ni kan a velim a te chaaba, abe ni kan a de nyuri ale chaaba, abe ni kan a le chaaba.

² Ni a nyē ase biluaata la, a kasim a yaali ni maba biisim. Naawen wannia abe a nyē ase ka biisim la, ate ni dan tuesi di ase biluaata la, a nyu ni le chim a pak a nya varibasika.

³ Ase Naawen Gbaŋka ale a weeni dii ayen, "Nama dek abe nya Nyōnōwa jiirimu ale soa dii la kama."

⁴ Ni forisi paari ti Nyōnōwa Yeezu wa a nyē se ka tintain dii ale a te nyuvuri la ate Naawen lueri di ayen di chim tintain maŋ wa puusika yenni po la, alege yenni seeroma a nya zeri di la.

⁵ Nama abe a nyē se ka tintana ɣaaŋ ate Naawen a lueri ayen wa se wa yenni la. Yenni de po, ni a nyē se ka baai ale jam ka Naawen yenni kaabdoma la, a pa ni suniimaŋa ale ni popolaŋa Yeezu Kirisita yonni nyiŋ a nyē kaabka a te Naawen.

⁶ Dii nyiŋ la, ba ɣmarisi Naawen gbaŋka po ayen,

"M lueri ka tintain maŋ, dii ate m pa dueni yenni nyubini gugoruku po a zaani Zayon guuku zuk. Kirisitawa abe ale tanni de.

Waai abe ale ta siaka ale wa la, wa kan basi ate fi a nya chivie."

⁷ Wa ka tintain maŋ nna yegayega a te baai ale ta siaka ale wa la. Alege baai ale kan ta siaka ale wa la, "Tintain dii ate seeroma zeri di ayen di ka tintain kayiok la,

a tagri chim ka tintain manj a gaam ḥa meena."

⁸ Ba ḥman pilim ḥmarisi ayen, "Nuruba ale pa ba naṣṣa a nak tintanni de a lo." Ba le nak a lo kama dii nyiṇ la, ba zeri Naawen wamanṣaṇa womka kama. Ku yaa be ka Naawen dek yaalika ayen ba nak ba naṣṣaṇa a lo.

⁹ Alege Naawen lueri ni kama a ta ni nyini legi po a nyini, a yaa pa ni nyo juijui ale peenti a ale a nyagṣi nna yegayega la. Ni a nyε se ni ka wa nalima ale wa kaabteerøba la. Wa lueri ni a te ka wa dek ayen ni a weeni wakperikaliisa tuimanja a sak nuruba.

¹⁰ Dila po dila po ni jam daa wa nuruba, alege yøgyøglø ni ka wa nuruba. Dila po dila po ni jam ze Naawen jiirimu ale ka dii la, alege yøgyøglø de ni yaa nya jiirimu de ale ka dii la kama.

¹¹ M dek døaba, ni a nyε ase ka nicham tøŋka de zuk la, dila nyiṇ ate mi a saalim ni ayen, ni pai ni dek ḥjan yaalika a basi. Ti dek ḥjan yaalika ale Naawen ale a yaali ayen ti a va wa dii la an moata chaaba.

¹² Ku a fe ate ni ta yue manj ale baai ale kan seba Naawen la jigi, ate ku sak ba ate ba kan baga a biisi a gaam ni ayen ni a tom ka tuimbaata. Ni basi ate ba a nya ni tuimmaṇṣaṇa nyiini ate Naawen dan jam ayen wa bo tøŋzuk nuruma buusa, wa nya pimpauk nama nyiṇ.

¹³⁻¹⁴ Ti Nyønɔwa yonni nyiṇ, ku a fe kama ayen ni a va baai meena ale chim kpaga a nya nuruba zuk la noa. Bala ase kpagi kpeemaja la ale baai meena ale pa saj ba ḥaaŋ la. Naawen ale bobø ba naamu ayen ba a te nuru baai ale a tom tuimbaata la waalika, abe ba a pak nuru baai ale a tom tuimmaṇṣa la.

¹⁵ Dii nyiṇ la, Naawen dek a yaali kama ayen ni basi ate ni tuimmaṇṣaṇa a kpimsi bettaṇa ale a biisi ba betta biisajla.

¹⁶ Nuru an soa ni, alege ni teeri ayen ni ka Naawen yom. Ni be kan a poli ayen nuru ale kan soa

ni la abe ni pa kula a yaa a tom ni yaalika, alege ni pa ni boka meena a te Naawen.

¹⁷ Ni a te waai meena zula. Ni ta yaalika ale ni Kirisita be chaama. Ni a chali Naawen abe ni a zuli ni Nakpionjku.

¹⁸ Nama tomteerøma, ni a zuli ni nyamma abe ni a va ba noa nalmnyiini. Daa baai nyiini ale ta jiirim ale popola manṣa la ale maggi ni va ba noa, baai me ale poom ka gaasa nyamma la, ni a zuli ba abe ni a va ba noa.

¹⁹ Ba dan a namsi ni kinla nyiṇ alege ni kan weeni wariya ni ale seba Naawen yaalika la nyiṇ, wa le te ni niaka dila nyiṇ.

²⁰ Alege, fi dan kaasi wari ate ba a nak fu dila nyiṇ, ka boan nyuenta ale bo ku po? Alege fi dan chiibi a nam fi wamanṣa nyiṇ Naawen ale niak fu.

²¹ Ku be jam ka ninammu de nyiṇ ate Naawen wi ni, dii nyiṇ la, Yeezu Kirisita dek a nam ka dila a te ni ayen ku sak ni ate ni tomsi wa dek ale nyε dii la.

²² Wa an jam tom tuimbiowa. Nuruba be an jam wom venta wa noa po.

²³ Ba ale jam le wa la, wa an jam le ba me a tuni ya. Ba le jam basi ate wa nam la, wa an jam nyigsi ba ayen wa me le basi ate ba nam. Alege wa jam pai ka wa dek a nyo Naawen waai ale wensie boteero la nisa po.

²⁴ Kirisita ale jam kpi jabarimu nyiṇ la, wa pa ka tama tuimbaataṇa a ji wa dek zuk ayen ti kan ḥman a tom tuimbaata abe te boro ale welensa. Wa nirajanja ale basi ate ti nya nyiṇyøgṣa.

²⁵ Ni jam a nyε ase ka piisa ale cheŋ be la. Alege yøgyøglø de, ni ḥman jam ka Kirisita jigi. Wa a nyε se wa ka ni naapeerik la. Wa le wa a nya ni chiisanja zuk.

3

¹ Pooba, ku a fe kama ate nama me a va ni choroma noa, ate ba gela a dan kan ta siaka ale Naawen

wamaŋsaja, ba le tagri ba popola a va ḥja, ni ale a tom dii la nyiŋ. Ni daa nyę dila, ku an poom ḥman magsi ayen ni lagi noa a weeni ba wariya,

² dii nyiŋ la, ba le nya ni nyeka ale welema ale nala dii la.

³ Ni kan kasim a a yaali ni zuima bobika, abe ni a su nifelima ḥjaai ale a nyagsi ate ḥja diak a pagra la abe ni a jo garuk nalinta ayen ni nala.

⁴ Alege, ku a fe kama ayen ni suniimaja a nala gaam ḥnantaja de, abe ni ta noa yen. Suniima po nalimu de a ka kpeglimka ale chim nalim maŋ Naawen jigi.

⁵ Boan nyiŋa, dila po, dila po nipok baai ale jam a va Naawen siuku ale ta yiila wa jigi la, bala nalimu jam ale, ba ale siak ba choroma noa nalimnyiini la.

⁶ Bala po wanyi jam ale Abraham powa Saara. Wa jam a va wa chorowa noai ka nalimnyiini a yaa a wi wa ayen wa nyɔnɔ. Dila nyiŋ la, nama me abe ka nipowa de leeba ase ni ale a tom wamaŋsa a kan chali yɔgsum ale jaabjaaboa.

⁷ Siuk kula po me, choroba, ku a fe kama ayen nama me ale ni pooma a boro ale chaab ale yam. Ni ta pagrim a gaam ba kama. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a te ba zula. Nama ale ba a poom tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. Ni dan kan a nyę dila, ni puusaŋa a kan paari Naawen jigi ya.

⁸ Basi ate m pai wienja de meena a sak ni. Ni basi ate ni nyeka a chim bunyi, abe ni ta popola yena. Ni ta yaalika ale chaab ase suaata la. Ni a zuli chaab abe ni ta jiirim ale chaab.

⁹ Nuruba a daa nyę ni biem, ni kan pai biem a tuni ba. Ba dan ka te ni, nama me kan ka te ba. Alege, ni weeni ba ayen Naawen le maari ba. Dii nyiŋ la, Naawen ale jam lueri ni la, wa jam puulim kama ayen wa le te ni niaka.

¹⁰ Ba ḥmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po ayen,

"Waai a dan a yaali ayen wa nya supeentik,

ku a fe kama ayen wa kaa biisi wabulorisa abe wa a velim wie.

¹¹ Abe wa basi wa tuimbaataŋa tomka abe wa a tom tuimmaŋsa, abe wa pa wa yaalika ale wa sunum meena ayen nuruba boro ale suyɔgini.

¹² Dii nyiŋ la, Naawen a nya baai meena ale a tom tuimmaŋsa la zuk kama ale a wom ba puusa.

Alege pai ḥnaŋ a te baai ale a tom tuimbaata la."

¹³ Ni dan kasim a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa, ka wana dek ale wa nyę ni biemča?

¹⁴ Alege, nuruba dan poom basi ate ni a nam ni tuimmaŋsaja nyiŋ, ni basi ate ni sue peenti yegayega. Ni kan basi ate yɔgsum yik ni ale waai ya. Ni be kan basi me ate wie a daani ni ate ni a yiili.

¹⁵ Alege ni ta Kirisitawa ni suniima po, abe ni a zuli wa ase Nyɔnɔ la. Ni gomsi ni dek ate nuruba a dan bek ni, ni ale ta yiila wa jigi dii la, abe ni weeni a sak ba.

¹⁶ Alege ni kpesi ni dek ate ni tulisika po, ni te ba zula abe ni seba ni dek yikka. Ni ta popola yena ale Naawen, ate nuruba a dan le ni, ni ale chim Kirisitawa ḥnaŋviiriba a tom tuimmaŋ sii a te wa la, abe chivie yik nuru bala chaab.

¹⁷ Boan nyiŋa, ku zunchoŋ kama ate nuru nya ninam tuimmaŋsaja nyiŋ, ase ku nin ka Naawen yaaka a gaam nuru ale nam tuimbaata nyiŋ.

¹⁸ Kirisita dek a jam kpi ka bunyi ni tuimbaata nyiŋ, ayen wa pai ni a ta cheŋ Naawen jigi. Kirisita jam ka waai ale ka tuimmaŋsa nyɔnɔ la. Wa jam zaani ka tama baai ale ka tuimbaata nyam la zaana jigi. Ba yaa jam ko wa kama, alege Naawen Chiika a jam nak wa yiti kum po.

¹⁹ A yaa basi wa ate wa cheŋ ga biisi a sak baai chiisaŋa ate ba yik lik la.

²⁰ Chiisaŋa de an jam va Naawen noai ya. Si jam boro ka dii po ate

Nowa ate wa jam boro a nyε wa ḥaaaruŋku dila po, dila po la. Va ḥala po, nuruba naanij nyiini ate Naawen a vari ba basi.

²¹ Nyiamu de a sak ase ka nya buui ate nuruba pa a te ni soka a vari ni a basi la. Ba kan sugri ka ni nyiŋsaŋa danṭa a basi, alege ku ka ni ale a nyε pumpuulima ale ni popola meena a te Naawen la. Yeezu Kirisita ale yiti kum po la nyinj ale soa ate nyiamu a baga vari ni tuimbaata po a basi.

²² Kirisitawa de waai ale yiti kum po a yaa jueli wenŋmazuk la a kali ka wa juga genj a yaa nya Naawen sabiiloma meena ale pagro baai meena ale bo wenŋmazuk la.

4

¹ Yeezu ale jam bo tɛŋzuk la, wa nam ka yegayega. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsi ni dek ni popola po ayen ni le nam kama. Dii nyinj la, waai ale a nam ale wa nyinlammu la, a kan ḥman a bo biem tuima po.

² A ta nyini jinla a chenj, ni a va Naawen ale a yaali dii la, alege daa nama dek nyiŋsaŋa ale a yaali dii la.

³ Dila po wa, nama ale baai ale jam kan pa ba dek a te Naawen la, ni meena jam boro a nyε ka wie ale chaab. Ni jam a tom tuima ale chaab ate ku beni ka nna yegayega. Ni jam a tom ka danṭa tuima, nipoŋkyaalik tuima, a bugi daata, a nyε ḥandiin kpeenta tiga, a nyε daata tiga ale a kaab bogluta.

⁴ Alege, yɔgɔgla de, baai ale kan pa ba dek a te Naawen la ku cha ba kama dii nyinj la, yɔgɔgla de, nama ale bala a kan ḥman a tigsi chaab a tom ba tuimbaata tuimaja. Dila abe ale soa ate ba a le ni.

⁵ Alege Naawen a dan jam ayen wa bo ḥanvuuta ale kpilima buusa, wa le bek ba kama ba ale tom dii ale dii la.

⁶ Dila ale soa ate kpilima jam maa wom Naawen wamarjsaŋa sinsanŋa la, bala baai ate Naawen bo ba buusa ale ge ate ba kpi la ale baai me ale poom kan diem kpi la. Ba jam wom di kama ayen bala baai ale

kpi la, ba chiisaŋa a ta nyuvuri a se Naawen ale vua dii la.

⁷ Tɛŋka kpéglimka a moata kama. Ku a fe ayen ni seba ni dek yikka be ni gomsi ni dek a puusi Naawen.

⁸ Ku ka wamaŋ ayen ni basi ate ni nina muni ale chaab yaalika yegayega, dii nyinj la yaalika ale chaab a basi kama ate biem wie kan piisi.

⁹ Ni basi ate nuruba a jam ni yienja abe ni kan a fobli.

¹⁰ Naawen a pai wa tiirinta tɔgatɔgaka a te ka baai ale va wa la. Ni nya tiirim buui ate wa pai a te ni la abe ni pai bu a maari ni vaanchaab. Ni meena a daa nyε dila, Naawen le maari ni ka nna yegayega.

¹¹ Waai ale ta Naawen tiirimu ayen wa a mooli Naawen wie la, ni basi ate wa a mooli wa wieŋa ale nin muna. Waai me ale ta Naawen tiirimu ayen wa a tom tuima a te wa vaanchaab la, ni basi ate wa pai Naawen pagrimu a tom naliŋnyiini a te ba. Ti daa nyε dila, Naawen le nya pimpauk ti tuimaja meena po Yeezu Kirisita waai ale ta zula ale pagrim taam wuu la nyinj. Ku be nyε dila.

¹² M dek suaata, ni kan basi ate ku cha ni ale nyε nya kaai ale a jam ate ni a nam nna yegayega la. Ni kan basi ate ku nyε ni jigi nna ase wadiirini la.

¹³ Alege ni pa ku ase ka Kirisita le nam dii la ate ni a nam, ate ku te ni masim dii po ate wa a nya wa zulaŋa ale wa naliŋmu la.

¹⁴ Nuruba a daa le ni, ni ale a va Kirisita la nyinj, ni basi ate ni supeentik. Dila a sak kama ayen Naawen pai wa Chiika waai ale ta wa zulaŋa yegayega la a nyo ka ni suniimaja po.

¹⁵ Ni wanyi abe daa nam, ku a fe kama ayen ku kan chim nuru ko ka wari yaase zum, yaase fi pa ka fi dek a nyo nuruba wie po.

¹⁶ Alege ni dan a nam ni ale ka Kirisita bisa la nyinj, ni kan basi ate chivie yik ni dila nyinj, alege, ni te

Naawen jiam ale ni ale ta Kirisitawa yonni la.

¹⁷ Yøgyøgla Naawen a gomsi kama ayen wa bo tønzuñk nuru meena buusa. Wa dan jam wa le liñ bo ka baai ate wa soa la buusa abe wa bo baai ale kan ta siaka ale wa wamanjsaña la. Wa be dan pilim ale tama, ku le chim ka se bala jigi ya?

¹⁸ Ase ba ale ñamarisi Naawen wamanjsaña gbañka po ayen,
“Ku dan pagra ate Naawen vari nuru mañsa a basi,
ku le chim ka se tuimbaata nyamma jigi ya, baai ale kan seba wa la?”

¹⁹ Dila nyij la, ku ale ka, Naawen yaalika ayen ba a nam la, ba a tom tuimmañsa abe ba pa ba dek a nyo Naawen waai ale nyø ñanta meena la nisa po. Wa ka wensie nyøñ.

5

¹ Mi a yaali ayen m saalim nama baai ale ka Yeezu ñaanjviirima kpañja la ayen, mi me ka kpagi. M be ka Kirisita ninammu seero. Wa dan ñman pilim jam, mi ale maa nya wa zulaña ale wa nalimu yegayegaka kama.

² M be a saalim ni kama ayen, baai ale a va Naawen la a nyø se ka wa piisa la, ate wa basi ate nama a chim ña naapeerisa la. Ni a nya ba zuk nalimnyiini. Ni kan a gisi ayen ni nya nyuenta ni tuimana po, alege ni ta ku ni suniima po ayen ni a tom ka tuima a te ba.

³ Nuruma de ate Naawen pa nyo ni nisa po la, ni kan a nyø ba ase ni ta pagrim a gaam ba kama la, alege nama dek a tom wa tuimana ate ku sak ba, ba le ba nyø dii la.

⁴ Ate Kirisitawa waai dek ale ka naapeerisaña kpagi kpien la a dan ñman pilim jam, wa le pa wa zulaña ale kan a kaasi la a te ni.

⁵ Siuk kula po, ku a fe kama me ayen, nama bipaaluku a va ñankpagsaña noa. Abe ni seba ni dek yikka. Ku a fe kama me ayen ni a tom a maari chaab. Boan nyijña, ba ñamarisi Naawen gbañka po dila

po, dila po ayen, “Naawen a zeri kanjanta nyøñ kama alege ta jiirim ale waai ale a yik wa dek la.”

⁶ Dila nyij, ni a yik ni dek abe ni pa ni dek a nyo Naawen nisa po ate wa dek ale a yaali dii po la abe wa zak ni a zaani.

⁷ Wie ñaai meena ale a daani ate ni ta yiila la, ni pa ña meena a te wa, dii nyij la, wa a nya ni zuk kama.

⁸ Ni dachiaka Sitaana a nyø se ka gbeñli dii ale a kaari a nyeem la. Di a gisi ka nuru ayen di yik a ñobi. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsi abe ni kpesi ni dek a limsi di.

⁹ Ni zeri Sitaana. Ni ta siaka yegayega ale Naawen abe ni zaani ale sunum pagrisa. Dii nyij la, nama seba ayen ni vaanchaama ale bo jigi meena ate ba ta siaka ale Naawen la, a nam a se ka nama me la.

¹⁰ Ni dan ga nam magla a nueri, Naawen waai ale a maari ni wie meena po la, le te ni pagrim yegayega a gum du. Wa jam wi ni kama ayen nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la a maa chaab a nya wa, Naawen zulaña ñaai ale kan ta kpeglimka la, Naawen dek le te ni welensa, ale nyij pagra, abe wa basi ate ni zaani jigi pagrik.

¹¹ Wa pagrimu ale kasim boro kama taam wuu. Ku be le nyø dila.

¹² Nuru waai ate ba a wi ayen Silvanus la sum ka mi suok. Wala ale maa maari mu ate m ñamarisi gbañ fiika de a te ni. Gbañka de po, maa yaali kama ayen m sak ni abe m te ni nyijbiiri Naawen ale a maari ni dii la, ku ka wensie. Ni ñmasi yik nalimnyiini wa ale a maari ni dii la.

¹³ Yeezu ñaanjviirima baai ate wa lueri a te wa dek ate ba bo tøñ kaai ate ba a wi ayen Babilon la, a maa chaab a puusi ni. M suoku ate ba a wi ayen Maak la, a puusi ni me.

¹⁴ Ni a puusi chaab nalimnyiini.

Naawen le basi ate nama baai ate Kirisitawa soa la ni meena boro ale suyøgini.

Gbanj Kaai Ate PIITA A NMARISI A SAA SIYEWA La

1 Mi Simon Piita, waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ ale tuimtomdɔ la ale a ɔmarisi gbanjka de a te baai ate ti Naawenni ale ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita ayen ba dek welensa nyin ate ba te ba siak kaai ale chim siak maŋ ase tama la.

2 Naawen ale te ni niaka ale suyɔgini ni ale seba wa ale Yeezu Kirisita la nyin.

3 Ti seba waai ale wi ti ayen ti maa nya wa zulaŋa ale wa nalmegayegaka la kama. Dila abe ale soa ate wa pa wa pagrimu a te ti ayen ti baga chali be ale tɛnzuk de tuimbaataŋa abe ti a tom tuimmaŋsa a te wa.

4 Naawen abe ale puulim ayen wa le te ti tiirim tii la, wa sum te ti ka tiirim maŋsa nalmnyiini. Wa be te tiirintaŋa kama ayen ti baga liisi tuim kaasima ɔaai ale bo tɛnzuk de la a basi abe ti a neensi wa ale ka dii la.

5 Dila nyin, ni pii nyin ate ni a tom wamanja a gum ni siaka po, abe ni ta Yam a gum ni tuimmaŋsanja po,

6 abe ni pa ni dek yikka a gum ni yammu po. Ni be dan seba ni dek yikka, ni pa chichiiba a gum du, abe ni pa Naawen vaka a gum chichiiba po,

7 abe ni pa jiirim a gum Wein vaka po, abe ni pa yaalika a gum jiirim po.

8 Ni nina abe dan muni ayen ni ta wienja de meena nalmnyiini, ni le baga va ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita kama nalmnyiini

9 Waai nina abe ale kan muni ayen wa nya wienja de meena la, kula nyɔnɔwa a nyɛ ase wa ka yio la, ate wa kan nya a yaa banji Naawen ale vonj wa wabaataŋa a te wa la.

10 M suaata, Naawen a lueri ni kama ayen ni va wa. Ni be pii nyin ate ni nina muni ate lueri ka de boro

ale ni taam wuu. Ni dan baga nyɛ dila, ni kan baga basi ni siaka ale wa.

11 Ni dan nyɛ dila, wa ale te ni siuk ate ni jo ti Nyɔnɔwa ale ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita Naam buui ale kasim boro taam wuu la.

12 Mi kasim a teeri ni kama wienja de alege m poom seba kama ayen ni poom seba na kama. Ate ni kasim pii nyin a yik wensie ɔaai ate ni jam wom ale tuesi la.

13 Alege mi a poli kama ayen m le diem vua la, ku magsi ka m ɔmarisi gbanjka de a te ni, ate ni ɔman teeri ɔaie.

14 M seba ayen ku ka beni ale ge ate m kpi a se ti Nyɔnɔwa Yeezu ale jam weeni mu dii la.

15 M dan kpi, m gbanjka de ale te ni siuk ate ni a teeri wienja de meena.

16 Ti le jam sak ni dii ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le ɔman pilim jam kama ale wa pagrimu la, ti an jam weeni ka sunsuelim a sak ni. Ti jam weeni sak ni ka dii ate tama a jam nya ale ti dek nina la. Ti jam nya ka wa pagrimu yegayegaka.

17 Tama ale wa ale jam bo guuk kpionku zuk la, ti Kowa Naawen a jam te wa ka zula ale nalm nna yegayega. Wa yaa basi ate lueluk a jam nyini wa boka jigini ale a nyaggi nna yegayega la a yaa siŋ a weeni ayen, "Ka m biika waai ate m marin la ale nna. Wa a nyɛ ate m sui a peenti nna yegayega."

18 Tama ale jam bo dula ale wa la, ti jam wom lueluku ale nyini wenŋmazuk a siŋ la kama.

19 Dila nyin la, wie ɔaai ate Naawen biisiteerɔma a jam biisi dila po, dila po la ka wensie wie. Ku magsi ka ni a wom ɔa nalmnyiini. Dii nyin la, ba wierja a nyɛ se ka bolim ate ba tɔati zaani legi po la, ku a nyɛ ka dila a ta cheena dii po ate Yeezu Kirisita le ɔman pilim jam ate wa bolimu a yaa nya nna weŋtalin ni suniimaŋa po.

20 Wienja de meena po wakpeeni ale, ni teeri ayen biisiteerɔ karo a

baga togi a lagri wa ale weeni dii Naawen Gbanja po la.

²¹ Dii nyin la, Naawen biisiteerøma wienja an jam nyini ka nuruba dek noa po. Alege ka Naawen Chiika ale jam pai wa wienja a te ba ayen ba ɳoa a sak nuruba.

2

¹ Dila po, dila po Venta biisiteerøba ale jam kan seba Naawen ya, a bo ale Naawen nuruma a paasi ba. Venta sagrøba ale ba jam bo ale nama me. Sagrøba baai me ale jam kan seba Naawen la, le suk a gum ni po. Ba le ta venta sinsaga a jam sak ni abe ba nyini ba Nyɔnɔwa waai ale vari ba a basi la, ɳaaŋ a nyini. Dila ale soa ate Naawen le ta kaasunjam ba jigi nna nwuli.

² Alege, nuruba yegayega ale diem va ba kama a tom kabonja tuima. Ba be le ba a nyε dii la le ku basi ate nuruba nya siuk a kaasi Naawen wensie siuku yue.

³ Sagrøma de baai ale ta butuem la, le sak ni ka ba dek sunsuelima ate ba nya nyuenta ni jigi. Alege ku kan beni ate Naawen jam bo ba buusa ate wa nya ba kaasunku ate wa yaa basi ba ate ba kan ta kiri ya.

⁴ Naawen sabiilo baai ale tom wabaata la. Naawen an pa ba basi ya, wa yuk ba basi ka ninam jigi, juijui ate wa basi ate ba pa choroma a bo ba a zaani legi po ayen ba bo dula ate ku ga paari dii po ate Naawen le jam bo ba buusa la.

⁵ Teñzuk nuruma baai ale jam boro dila po, dila po a jam a tom tuimbaata yegayega la, wa jam basi ate ka nyiam a sueri teñzuk meena ayen ba kpi. Baai nyiini ate wa jam vari basi la ale nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Nowa ale nuruba bachaab bayopoi. Nowa jam a sak ka wensie sinsaga a magsi chaab ale Naawen.

⁶ Naawen abe jam basi ate ka bolim me a de teñ sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la nuruma. Wa jam nyε dila kama ayen ku sak

wa le wa jam nyε baai ale a tom tuimbaata dii la.

⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Lɔti. Nuruba kabonja tuima ale jam a daani wa nna yegayega, dii nyin la, wa jam ka nuru maŋ. Dila ale soa ate Naawen a jam vari wa bala chaab po a basi.

⁸ Daa meena wa kasim jam a nya ale a wom nuruma de tuimbaataŋa ɳaaŋ ale jam basi ate wa sui jam a puuri nna yegayega la.

⁹ Dila nyin la, Naawen seba wa le wa nyε dii a vari baai ale a va wa nalimnyiini la ninam po a basi. Wa seba me wa le wa nyε dii ate gaasa nyam a kasim bo ninam po ate ku ga paari dii po ate wa le jam bo nuruma buusa la kama.

¹⁰ Baai dek ale a tom tuimbaata tii ate ba nyijsaŋa a yaali ale ge an pa Naawen pagrimu a chim jaab la.

Venta sagrøma de kan chali yɔgsum, ba ka kanjanta nyam, ba be kan zuli Naawen sabiiloma. Ba goanti a le ba kama.

¹¹ Naawen sabiiloma baai ale poom ta pagrim yegayega a gaam sagrøma pagrimu la, ba kan ɳma ba ayen ba kaasiya yaase ba a le ba Nyɔnɔwa njia.

¹² Alege nuruma de a nyε se ka goaduŋ kpien sii ale boro ate nuruba a yik si a ko la. Ba kan poli ase ba ka nuru bisa la. Wie ɳaaŋ ate ba ze ɳa kiri la, ba a le ɳa kama. Dila ale soa ate Naawen me a weeni ayen wa le ko ba ase ba ka goaduŋsa la.

¹³ Ba ale nyε ate nuruba nam dii la, ba me le nya ninam ate ku tuni ba ba ale nyε dila la nyin. Ba supeentik kama ate ba a zaani nuruba niŋ kantueŋ a tom tuimbaata tii ate ba nyijsaŋa a yaali la. Nama ale bala a dan tigsi chaab ayen ni de ɳandiinta, ba nyeem kasim a nyε ka dila ate chivie a yik ni, ale ge bala a nya masim ba pimpaasima siutaŋa po.

¹⁴ Daa meena ba kan yaali ayen ba nya wayoŋ a gum chaab ale nipɔk baai ale a tom kabonja tuima la po. Ba kan maari a chagi ale tuimbaata

tomka. Ba kasim a nyε kama ate baai siaka ale kan zuak la, a tom tuimbaata. Ba suniimaŋa a kasim sueri ale ka butuem. Dila ale soa ate Naawen yaa ka te ba la.

¹⁵ Ba zeri Naawen siuku vaka kama ale ge ze juijui ate ba a cheŋ la. Ba a nyε se ka nuru wanyi ate ba a wi ayen Balaam la. (Balaam kowa yue jam ale Biio.) Balaam jam boro ka dila po, dila po a jam a tom tuimbaata a nya ligra ɳa nyinj.

¹⁶ Alege dai yenj ate boninj a yaa jam biisi ale wa ate wa tagri a yaa basi tuimbaata tomka.

¹⁷ Sagrōma de a nyε se ka beli dii nyiam ale kpeeri la, ale chiŋma ɳaai ale kan ta ɳmoruk la. Naawen tali jigi legini po a te ba kama.

¹⁸ Ba a biisi ka kanjanta ale betta biisa. Ba pa ba nyiŋsaŋa a tom ka wa ɳaai ale a dari nuru baai ale a piilim ba nyini tuimbaata po a nyini la.

¹⁹ Sagrōma de a sak ka nuruba ayen ba dan wom ba sinsanŋa ale va ba, ba le vari ba a basi, alege ba dek ze ayen ba ka tuimbaata tii ale a kaasi ba la yom. Boan nyiŋa, wari dii ale baga nuru la, wa dila dek a basi kama ate nuruwa a chim wannī yomo.

²⁰ Nuruba abe dan seba ti Nyōnōwa Yeezu Kirisita ate wa vari ba a basi ate ba kan ɳman a va tɛŋzuk de wakaasimaŋa, ale ge ku ɳaaŋnyiŋ ba dan ɳman tagri ba popola a maa bo wie ɳala chaab po, ku le pagra ka nna yegayega a te bala chaab a gaam ba ale poom liŋ ka dii la.

²¹ Dila abe dan nyε nuru jigi, ku te zunchoŋ kama ate wala choa daam kan poom maa seba welensa siuku a gaam wa nin seba alege ku ɳaaŋnyiŋ ate wa ɳman zeri welen-saŋa sinsanŋa ate ba sak wa la.

²² Ba ale nyε dii la a sak kama ayen wamagsimaŋa ate ba magsi la ka wensie. Ba magsi ayen, "Biak a dan chiiri, ka ɳman pilim a ɳmani kama a ga a de ka dek chichiitana." "Ba dan yik deri a sugri di, di nyeem

ɳman pilim cheŋ ga a bilim ka fifatarja po."

3

¹ M dek dɔaba, mi ɳmarisi gbaŋka de a saa ka siye a te ni. Gbaŋsa siyewa de po, mi a teeri ni kama ayen ni a poli wa welensa wie.

² Mi a yaali kama ayen ni a teeri wie ɳaai ate Naawen biisiteerōma a jam biisi dila po, dila po la. Ni maara teeri ti Nyōnōwa ale ti Varibasidōwa ale pa tuimtomdōma a sak ti wie ɳaai la.

³ Dii abe le de ninj la ale, ku a fe kama ayen yɔgyɔglə de, ni seba ayen tɛŋka a moata ka kpeglimka. Nuru baai nyeboka ale ka kasim va ba dek nyinj yaalik nyeka la, le jam kama. Ba dan jam, ba le nyε ni a la kama,

⁴ abe ba bek ni ayen, "Ti Nyōnōwa an jam puulim kama ayen wa le ɳman pilim jamu? Wa bo ka be? Naawen ale nyε tɛŋka ale jaab meena la, ti nyamma a kpi kama, alege wariwari an diem tagriya."

⁵ Ba kan yaali ayen ba seba ayen dila po, dila powa Naawen a jam biisi ka wie a nyε wenŋmazuk ale tɛŋ. Wa jam nyε kama ate tɛŋka a nyini nyiam po a nyini,

⁶ be ɳman ka nyiam ate wa pa kaasi dila po, dila po tɛŋka.

⁷ Alege yɔgyɔglə de, be ka sinsak ɳala degadega ate Naawen diem pa biisi ate wenŋmazuk ale tɛŋzuk a diem boro. Alege wa dan bo buusanya a ga nueri, wa yaa le pai ka bolim ate bu de wenŋmazuk ale tɛŋ meena. Wenŋmazuk ale tɛŋ be diem boro a limsi ka da dii danni ate Naawen le bo baai ale kan a va wa la buusa abe wa kaasi ba la.

⁸ Alege m dɔaba, ni kan baŋi ayen Naawen a nya dai yenj ale bena tusidi ase ɳa ka bunyi la. Nyōnō wa jigi ɳa meena ka bunyi.

⁹ Nuru ba gela a poli kama ayen ti Nyōnōwa a dan puulim ayen wa le nyε wari, wa a beni ka nna yegayega ale ge a nyε wannī. Aaya, wa kan benni. Wa ti an goanti ta ka

chichiiba ale wa ale yaa wa nyε wari dii a te fu la. Dii nyiŋ la, wa kan yaali ayen wa kaasi wa ya alege wa a yaali kama ayen ni basi ni tuimbaataŋa tomka.

¹⁰ Alege da dii danni ate Nyɔnɔwa le bo nuruba buusa la, le jam ase ka zue ale jam nuru yeri dii la. Dai dila a dan paari, wenŋmazuk ale tεŋ le nyε ka waai nna yegayega ate wenŋmazuk ale ŋanta baai meena ale bo du la a be ale ge ate bolim de tεŋka me. Ate jaab buuri meena ale bo tεŋzuk la a deri muriŋ be.

¹¹ Wenŋmazuk ale tεŋ ale ka kaasi ka dila la, ku a fe ayen nama chim ka boan nuruba? Ku a fe kama ayen ni chim nuru welensa a va Naawen nalinmyiini.

¹² Abe ni a limsi ate ni nya Naawen jamka ale tεŋzuk buusaŋa boka, abe ni a yaali ayen ŋa jam nwuli. Dai dila danni bolim le bu de wenŋmazuku ate bolimu tuilimu a nyε ate jaab buuri meena a nyalim be.

¹³ Alege Naawen a puulim kama ayen wa le nyε wenŋmazuk paalik ale tεŋ paalik ate wa welensa nyiini a kasim bo jigi meena. Tama abe kasim a limsi ka dila.

¹⁴ Dila nyiŋ la, m dek dɔaba, ase ni ale a limsi da dila danni la, ni pii nyiŋ ate ni chim nuru welensa, abe ni kan ta wariwari Naawen jigi ya ate ni boro ale wa ale suyɔgini.

¹⁵ Ni a teeri ti Nyɔnɔwa ale te nuruba siuk yɔgyɔgla dii ayen ba basi ba tuimbaataŋa abe ba va wa la. Naawen dek ale jam pai wa yammu a te nuru waai ate ba wi ayen Pɔɔl la ayen wa ŋmarisi dila a te ni.

¹⁶ Pɔɔl gbaŋsaŋa meena po ate wa ŋmarisi magsi chaab ale Nyɔnɔwa chichiibaŋa ale ka dii ate mi a weeni ni nna la, wa me a weeni ka dila degadega. Ku pagra kama ate nuruba a miŋ Pɔɔl sinsaŋŋa a chak. Dila ale soa ate baai ale kan seba Naawen ale ge ta popola buye la, ba gela a pai Pɔɔl sinsaŋŋa kama ale Naawen Gbaŋka wie ŋa chaama a tagri ate

ŋa ŋman ka wensie, ate ba yaa pai ŋa a sak nuruba. Bala chaab abe a wi ka kaasun a te ba dek.

¹⁷ Alege m dek dɔaba, nama poom seba wieŋa de kama. Ni kpesi ni dek abe ni kan siak ate sagrɔ baai ale a kaasi Naawen wamaŋsaŋa la a jam paasi ni a tagri ni popola ate ni basi Naawen wensie siuku vaka ate ni lo.

¹⁸ Alege, ni basi ate ti Nyɔnɔwa ale ti varibasidɔ wa Yeezu Kirisita a maari ni ate ni seba wa niakɔ ale wa yammu. Wa zulaŋa ale kasim boro ka dila taam wuu. Ku be le nyε dila.

Gbanj Kaai Ate Jɔɔn A LIN A NMARISI La

¹ Mi, Jōon, a ale a ñmarisi gbanjka de ayen m sak ni Nyuvuri Wanni wie. Wa boro kama a nyini ku piilimka po ale chim nyuvuri meena nyōnō. Tama wom wa lueluku ale nya wa ale ti nimbie me ale pa ti nisima a tiri wa.

² Naawen ale tom nyuvuri meena nyōnōwa de ate wa sinj jam tēñzuk de. Tama a nya wa kama ale chim wa seeroba ayen ti a weeni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la wie a sak ni. Di kasim a bo ale Naawen kama ate nyuvuri meena nyōnōwa a yaa pa di a sak ti.

³ Tama a yaali kama ayen ti sak ni wie ñaai meena ate wa nyē la. Dii nyin̄ la tama dek a nya kama ale wom ñja. Tama ale Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita a ta ka noai yen̄ ale chaab ate tama me a yaali ayen nama a jam gum ti po.

⁴ Tama a yaali kama ayen ni sue a peenti nna yegayega. Ka dila ale soa ate tama ñmarisi wien̄a de a te ni la.

⁵ Dii ate Yeezu a sak tama wa dek wie ate tama a pa a sak ni la ale nna. Naawen a nyē se ka danni kantueñka la. Legi maga dek me an baga a mɔata wa.

⁶ Tama abe dan weeni ayen wa ale tama ta ka noai yen̄ ale chaab ale ge bo legini po, tama ka velinvendisa ti biik po ale ti nyeka po.

⁷ Alege tama dan ka wayɔrisima nyam ase wa ale ka wayɔrisima nyōnō dii la, dila a sak kama ayen tama ale te vaanchaab a ta noai yen̄ ale chaab kama ate Naawen Biika Yeezu ziimu a vari ti a basi wabaata meena po.

⁸ Tama a dan weeni ayen ti ka wabiowa, ti a paasi ka ti dek. Wensie ka ti jigi ya.

⁹ Alege ti dan siak ayen ti ta wabaata, Naawen le von̄ a te ti abe

wa vari ti a basi wabaata meena po. Ti seba ayen wa le nyē dila a te ti, kama dii nyin̄ la, wa ka wensie nyōnō. Wa tuiman̄a meena po, ka wayɔrisima.

¹⁰ Ti dan weeni ayen tama an diem tom wabiowa, ti a weeni ayen Naawen ka velinvendik. Ti be pa ñaañ a te wa wien̄a.

2

¹ M bisa, mi a ñmarisi gbanjka de a te ka nama ayen ni ka a tom wabaata tuima. Alege waai a dan tom wabiok, ti ta ka nuru wanyi waai ale wa saalim ti kowa Naawen a te ti la. Wala ale, Yeezu Kirisita waai ale ka welensa nyōnō la.

² Wala a kpi ka ti wabaatajan̄a nyin̄ ayen Naawen baga vari ti ti wabaatajan̄a po a basi. Be daa tama wabaatajan̄a nyiini nyinja, alege wa kpi ka tēñka meena demma wabaatajan̄a nyin̄.

³ A se ti daa va Naawen sinsan̄ja meena, ti le sum a seba ayen ti seba wa kama.

⁴ A se nuru waai a dan weeni ayen wa seba Naawen alege a kan va wa sinsan̄ja meena, wa velim kama. Wensie a ka wa jigi ya.

⁵ Nuru waai a be daa va wa sinsan̄ja, wa sum a yaali wa kama nalimnyiini. Ti daa a va dila, ti le seba ayen tama ale wa a sum ka bunyi.

⁶ A se nuru a dan weeni ayen wa bo ale ka Naawen, ku a fe ate wa va wa ase wa biika Yeezu ale va wa dii la.

⁷ M dek dɔaba, ku daa sinsak paala ate maa ñmarisi a te ni. Di diem ka sinsak kpagsan̄a ate nama a wom a ta nyini ku piilimka po la.

⁸ Alege ñja diem ka wapaala yɔgyɔgla, dii nyin̄ la, sinsak paani de a nyē ase ka yok ale a tagri danni kantueñ la. Be ka Yeezu ale jam va di ale ge ate nama me a yaa maa va di.

⁹ Nuru waai abe dan weeni ayen wa bo ka danni kantueñka po ale ge

kisi wa choa. Ku a nyε ase wa diem bo ka legi po la.

¹⁰ Waai a dan ta yaalika ale wa choa, wala a nyε ase wa bo ka danni kantueŋka po la. Wari a ka wa jigi a baga a nyε ate wa a tom tuimbiowa.

¹¹ Nuru waai a dan kisi wa choa, ku a nyε ase wa diem a bo ka legini po ale ze juijui ate wa a cheŋ la. Legini a lik ka wa ninanja ate wa nyε ase yio la.

¹² M bisa, mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama, dii nyin la Naawen a va ka Yeezu nyin a von nama wabaataŋa a te ni.

¹³ Nisomma me, mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama, dii nyin la nama a poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nama bipaaluku mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama, dii nyin la, nama nagi de Velinvendika kama.

¹⁴ M bisa, mi a ŋmarisi a te ka nama dii nyin la, nama poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nisomma me ŋmani, mi a ŋmarisi gbaŋka de a te ka nama, dii nyin la nama seba Naawen kama waai ale boro a ta nyini ku piilimka po la. Nama bipaaluku me ta pagrim kama ale a diem ta Naawen wienja ni suniimaŋa po. Ka dila ale soa ate ni baga nagi de Velinvendika la.

¹⁵ Ni kan a yaali ayen ni a va tɛŋka meena demma ale a va dii la. Nama a daa yaali tɛŋka meena demma ŋantaŋa, ku a sak kama ayen ti kowa Naawen yaalika a ka ni jigi ya.

¹⁶ Nanta baai ate nuruba nyinſa a yaali la ale ŋanta baai ate ba ninanja a yaali ayen ba a nya la abe ba yik ba a nyo ba nisa po a ta kanjanta ale ba la, ŋantaŋa de meena an nyini daa ti Kowa Naawen jigi ya. Bala meena ka tɛŋzuk de ŋanta.

¹⁷ Tɛŋka meena ale ŋanta baai meena ate tɛŋzuk de demma a yaali la, a kan beni, alege waai ale a va Naawen yaalika la, le jam tuesi ka nyuvuri dii ale kan ka kpegleimka la.

¹⁸ M bisa, tɛŋka meena kpegleimka danni a mɔata kama. Ni wom ayen da ŋala po Yeezu Kirisita dachiaka a le jam. Ti seba ayen tɛŋka meena kpegleimka danni a mɔata kama, dii nyin la wa dachaasaŋa po ba yega poom boro kama.

¹⁹ Nuruma de ba gela a poom jam bo ale te kama, alege ba daa tama po. Ase ba dan jam ka tama po, ba te diem bo ale ti kama, alege ba le basi tama dii la a sak kama ayen ba daa tama po.

²⁰ Alege Yeezu potim lueri ni kama a basi ate Naawen Chiika a bo le ni ayen ni meena seba ku wensie ale ka dii la.

²¹ Mi a kan ŋmarisi gbaŋka de a te nama ayen ka nama ale kan seba wensieŋa la, alege ka ni ale seba wensieŋa la nyin ale soa ate mi a ŋmarisi a te ni. M be ŋman seba kama ayen venta kan nyini wensie jigi ya.

²² Be ka wana ale venta nyɔno? Ka waai ale a weeni ayen daa Yeezu ale waai ate Naawen a tom la. Wala choa ka Kirisita dachiak. Wala a zeri ka Kowa ale wa Biika.

²³ Nuru waai abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a zeri ka Naawen dila. Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a seba wa Kowa Naawen kama.

²⁴ Nama a be kan bagimu ba le a liŋ sak ni dii la. Ni dan kasim a ta ku dila ale a teeri ku me, nama ale ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu le jam a gum chaab.

²⁵ Yeezu Kirisita abe puulim kama ayen wa le te ti nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la.

²⁶ Mi a ŋmarisi gbaŋka de a kaam ni ayen ni seba baai ale a paasi ni la.

²⁷ Alege nama, Yeezu Kirisita a pa wa Chiika a nyo ka ni suniimaŋa po. Wa Chiika abe le bo ale ni la, ni kan ŋma yaali waai ayen wa sak ni. Wa Chiika ale sak ni wari meena. Wa a sak ka wensie daa venta. Ni be va sinsanŋa de ate ni le Kirisita chim bunyi.

²⁸ M bisa, ni basi ate ti a va Naawen Chiika, ate Yeezu a dan ḥman pilim jam abe ti ta nyiŋbiiri ti kan chali yōgsumoa ate chivie a yik ti ate ti suk ti dega.

²⁹ Nama seba ayen Yeezu jigi wie meena a yuarisi kama. Kula be a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen baai meena ale tom wayōrisima tuima la, ka Naawen bisa.

3

¹ Nama a poli ti kowa Naawen ale a yaali ti nna yegayega dii la. Wa yaalika ale ti a zuak ka nna yegayega ate wa yaa a wi ti ayen wa bisa. Ti be sum ka wa bisa. Baai abe ale a va tēnzu de demma siuku la a ze tama, dii nyiŋ la ba ze Naawen dega.

² M dek dōaba, yōgyōgla de tama a yaa ka Naawen bisa. Alege, Naawen an diem a sak ti ti le ti chim nuru baai chaab la. Alege ti seba ayen Yeezu a dan ḥman pilim jam, ti za te a nyε ase ka wa dek la. Ti be le nya wa dek ale sum ka dii la ale ti nimbie dai yen po.

³ Baai meena abe ale ta nyaku de yiila la, bala le chim nuru welensa ase Yeezu ale ka dii la.

⁴ Baai meena ale a tom tuimbaata la, kan va Naawen sinsanja. Nyaku de abe nyε a kaasi ka sinsanja.

⁵ Ni seba ayen Yeezu a siŋ jam tēnzu de ayen wa vari ka nuru ba tuimbaata po a basi. Wabiok abe jam ka wa dek jigi ya.

⁶ Baai meena ale ka bunyi ale Kirisitawa la, bala a kan ḥman a tom tuimbaata. Alege, baai meena ale kasim a tom tuimbaata la, a nyε dila kama, dii nyiŋ la ba ze wa.

⁷ M dōaba, ni kan basi ate nuru waai a paasi ni. Baai meena ale a tom tuimmaŋsa la, bala ka nuru welensa ase Yeezu la.

⁸ Baai meena ale a tom tuimbaata la, bala ka Velinvendika bisa. A nyini ku piilimka po a ta jam paari jinla, Velinvendika a kasim a tom ka tuimbaata. Ka dila ale soa ate Naawen a tom wa biika ate wa siŋ

jam tēnzu de meena ayen wa yik Velinvendika tuimmaŋsa a kaasi.

⁹ Baai meena ale ka Naawen bisa la, a kan tom wabaata dii nyiŋ la, Naawen ale ka dii la a bo ale kula nyōnō wa kama. Naawen abe ale ka wa ko la nyiŋ ale soa ate ku a fe ayen kula nyōnōwa a kan a tom tuimbaata.

¹⁰ Siuku de po ni le baga a miŋ baai ale ka Naawen bisa la ale baai me ale ka Velinvendika bisa la. Baai ale kan a tom tuimmaŋsa la ale baai me ale kan a yaali ba chaab la, bala meena a daa Naawen bisa.

¹¹ Naawen sinsanja ate nama a linj a wom la ale, ti a yaali ti chaab.

¹² Ku a fe kama ayen ni kan a nyε ase Keen la. Wala a jam ka Sitaana biik, dii nyiŋ la wa jam ko ka wa suoku Abil. Nama a seba jaab buui nyiŋ ale soa ate Keen a ko wa la? Wa ko wa kama, dii nyiŋ la wa dek a jam a tom ka tuimbaata alege wa suoku a jam a tom tuimmaŋsa.

¹³ M suaata, ase baai ale a va tēnzu meena demma siuku la a dan kisi ni, ni wamaŋsa nyiŋ, ni kan basi ate kula cha ni.

¹⁴ Tama seba kama ayen tama basi kum kama ale nya nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. Tama seba kama dii nyiŋ la, tama ta yaalika ale ti chaab kama. Nuru waai abe ale kan ta yaalika la, a diem bo ka kum po.

¹⁵ Baai ale kisi ba chaab la, a nyε ase ka nuru koorisa la. Nama seba ayen nuru bala chaab a ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹⁶ Tama ale seba yaalika ale ka dii la ale nna. Ku kiri ale, Yeezu ale kpi a te ti dii la, a sak ti kama wensie yaalika ale ka dii la. Ku nala kama ayen tama me pa ti nyuvoonja a te ti chaab me ase ku dan poom ka kum wari.

¹⁷ A se nama a dan poom ka ḥnanta nyam ale ge ate ni nya ni choa ale wa a nam alege ni kan maari wa. Kula a sak kama ayen Naawen yaalika a ka ni jigi ya.

¹⁸ M bisa, ni kan basi ate ti a yaali ti chaab ale ti noa po wie nyiini,

alege ni basi ate ti sum a yaali ba
abe ti a tom tuimmaŋsa a te ba.

¹⁹ Kude ale ku basi ate ti seba ayen
ti va wensienja kama. Ale a basi ate
ti seba a chak ayen Naawen a bo le
ti.

²⁰ Tama popola abe dan kaasi ate ti
jok nyinbiiri ti seba ayen Naawen a
gaam wie meena kama ale seba wie
meena.

²¹ Dila nyin la, m dek dɔaba tama
popola abe dan kan kaasi ya, ti ta
nyinbiiri kama ayen Naawen a bo
ale ti.

²² Ti dan juisi jaab wa jigi, wa le te
ti, dii nyin la tama ale a va wa noai
ale a tom tuim ḥaaŋi ale a peenti wa
poi la.

²³ Siuk kula po, Naawen ale a
weeni ti ayen ti nyε dii la ale, ti ta
siaka ale wa biika Yeezu Kirisita abe
ti a yaali chaab ase wa ale poom a
weeni ti dii la.

²⁴ Baai meena ale a va Naawen
noai la a bo ale wa kama ate wa me
a bo ale ba. Ti seba ayen nyaku de
ka wensie, dii nyin la wa pa ka wa
Chiika a nyo ti suniimaŋsa po.

4

¹ M dek dɔaba, nuruba ba gela
a dan weeni ayen ba ta Naawen
Chiika ni kan deri kpabi siak a te ba.
Ni kpesi ni dek ale ba, dii nyin la
ba gela ka velinvendisa a piisi nna
yegayega a tagli jigi meena.

² Ku le ku nyε dii ate ni baga miŋ
ase bala chaama a sum ta Naawen
Chiika yaase ba ka la ale, waai ale
ta siaka ayen Yeezu Kirisita a sinjam
teŋzuk de meena ase ka nurubiik la
kula nyɔnɔ ale ta Naawen Chiika.

³ Waai abe ale kan ta siaka ale
Yeezu la, Naawen Chiika a ka kula
nyɔnɔ jigi ya. Kula nyɔnɔwa abe
ka Kirisitawa dachiak me. Ni be
wom ayen Kirisitawa dachiaka ale
jam teŋzuk de meena. Wa be sum
jam kama.

⁴ M bisa, Naawen ale soa ni ate
wa pa wa Chiika a te ni. Ni be nak
de ba kama. Pagrim buui ale bo ni
po la a pagra kama a gaam Kirisita

dachaasaŋa pagrim buui ale bo ba
po la.

⁵ Biisiteerɔma de, baai ale ka
velinvendisa la ale teŋka meena
demma ka bunyi. Ka dila ale soa ate
ba a wom ba wienja la.

⁶ Alege ka Naawen ale soa tama.
Dila nyin baai meena ale seba wa
la a wom tama ale a weeni ba dii
la kama. Baai me ate Naawen an
soa la, bala kan wom tama sinsanŋa.
Dila ale soa ate ti baga a miŋ baai ale
ta wensie ale baai ale a velim la.

⁷ M dek dɔaba, ni basi ate ti a yaali
chaab, dii nyin la, yaalika a nyini ka
Naawen jigi. Waai ale a yaali wa
choa la, wala ka Naawen biik ale
seba wa me.

⁸ Waai abe ale kan ta yaalika la, a
ze Naawen ya dii nyin la, Naawen ka
yaalika nyɔnɔ.

⁹ Naawen ale tom wa be yeŋka ate
wa sinjam teŋzuk de meena, ayen
tama a baga a nya nyuvuri. Kula a
sak ti ka Naawen ale a yaali ti a soa
dii la.

¹⁰ Tama an liŋ yaali Naawen ya,
alege ka Naawen dek ale liŋ yaali
tama a yaa tom wa biika ayen wa
sinjam teŋzuk de a kpi a vari ti ti
wabaata po a basi. Wa le nyε dii la a
sak ti kama ayen wa sum ta yaalika
ale ti kama.

¹¹ M dek dɔaba, a se Naawen a daa
yaali ti nna la, ku be a magṣi kama
ayen tama me a yaali chaab.

¹² Nuru waai an diem a nya
Naawen ya, alege te dan a yaali
chaab, wa le bo ale ti abe wa a maari
ti, ate tama a yaali wa yegayega.

¹³ Ti seba ayen wa bo ale ti kama
ate tama me a bo ale wa, dii nyin la
wa Chiika ate wa pa te ti la a bo ti
suniima po kama.

¹⁴ Tama abe nya kama a weeni sak
nuruba Naawen ale tom wa Biika
ayen wa jam chim teŋka meena
demma Varibasido la

¹⁵ Baai meena ale ta siaka ayen
Yeezu ka Naawen Biik la, Naawen a
bo ale ba kama ate ba me a bo ale
wa.

¹⁶ Tama dek abe seba nalimnyiini
ayen wa a yaali ti kama ale ta siaka

ayen wala ale yaalika nyonowa. Baai meena ale a yaali ba chaab la a bo ale Naawen kama ate wa me dek a bo ale ba.

¹⁷ Siuk kuui ate Naawen Yaalika ale sum chim yaali maŋ a te ti la ale dai dii danni ate Naawen le jam bo ti buusa ate ku basi ate yogsom ka yik ti la. Dii nyin la, ti boka tenezuk de a nyε ase ka Yeezu Kirisita boka ale jam ka dii tenezuk de la.

¹⁸ Yaalika ale yogsom kan va chaaba. Yaali maŋ a yiak yogsum kama a basi. Dila nyin waai ale yogsom la a kan baga a ta yaali maŋna. Yogsom ale namsika ale a va chaab.

¹⁹ Tama a yaali Naawen, dii nyin la wa liŋ a sak ti kama ayen wa a yaali ti.

²⁰ Nuru waai a dan weeni ayen wa a yaali Naawen ale kisi wa choa, kula nyonwa ka velinvendik. A se wa dan kan ta yaalika ale wa choawa waai ate wa a nya wa la, kula nyonwa a be wa nyε ka se a ta yaalika ale Naawen waai ate wa kan nya wa la?

²¹ Kirisitawa a sak ti nyaku de kama ayen ase waai a daa yaali Naawen, ku a fe kama ate wa a yaali wa choa me.

5

¹ Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka waai ate Naawen tom ayen wa vari nuruba basi la, kula nyonwa ka Naawen Biik. Ase nama a dan ta yaalika ale nuru waai, ni a yaali ka wa bisa me dila.

² Dila nyin, tama daa yaali Naawen ale a va wa sinsanŋa, ti seba kama ayen ti a yaali wa bisa me.

³ Waai ale a yaali Naawen la a va ka wa noai. Wa ale a yaali ayen tama a va wa dii la an tua.

⁴ Dii nyin la, baai meena ale ka Naawen bisa ale ta siaka ale wa nalinmyiini la, a baga nak Yeezu dachaasaŋa a de kama.

⁵ Waai abe ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la nyiini ale ba baga nyε dila.

⁶ Yeezu Kirisita ale sin a jam tenezuk de la, ba an jam a te wa soka ale nyiam nyiini. Ba ale jam ko wa la, wa ziimu a yaa jam nyini gum du kama. Naawen Chiika dek waai ale ka wensie nyonwa la, a jam ale wa soka de ale wa kumu meena seero.

⁷⁻⁸ Yogyogla de, nama be nya kama ayen Naawen Chiika ale Yeezu soka wanni ale wa ziimu ale nyini la, nyanya de butawa meena abe a sak kama ayen wienja de a sum nyε kama.

⁹ Ti poom a liŋ wom nuruba ale a biisi Yeezu wie dii la kama, alege Naawen ale a biisi wa Biika wie dii la a gaam mbala kama nna yegayega.

¹⁰ Waai abe ale ta siaka ale Naawen Biika la, a ta dii ate Naawen a biisi wa wie la kama wa sunum po, ate kula nyonwa a baga a seba wa Biika nalinmyiini. Waai me abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, kula nyonwa a weeni kama ayen Naawen ka velinvendik, dii nyin la wa ka siaka ale dii ate Naawen a biisi wa Biika wie la.

¹¹ Ni wom Naawen ale biisi wa biika wie dii la ale nna. Wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglelimka la a nyo wa Biika nisima po ate wa Biika me a pa di a te tama.

¹² Waai ale Naawen Biika abe ale boro ale chaab la, wala a ta nyuvunni de kama. Waai ale Naawen Biika abe ale kan daa bunyi la, wala a maa ka nyuvunni de.

¹³ Mi a ḷmarisi gbaŋka de a te ka nama ayen nama baai ale ta siaka ale Naawen Biika la ayen ni seba ayen ni ta nyuvuri dii ale kan ka kpeglelimka la kama.

¹⁴ Yogyogla de ti yaa ta popo pagrim kama ale seba chak me Naawen nimbie po ayen te dan juisi wa ḷnanta baai ale a basi ate wa sui a peenti la, wa le wom ti.

¹⁵ Ti seba chak kama ayen wa le te ti ḷnanta baai ate tama a juisi wa jigi la kama, dii nyin la wa nyiem a wom ti juismu kama ale a te ti ḷnanta baai ate ti a juisi wa la.

16 Ni dan nya ni chaab ale ba boro a tom tuimbaata tii ate Naawen a kan te ba waalika ayen ba kpi la, nama a puusi a te wa ate ba pa ba tuimbaata ja a basi ate wa baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ba. Nuruma de chaama nyin ale soa ate nama magsi ni a puusi a te Naawen la. Alege, nuruba a dan boro a tom tuimbaata tii ate Naawen ayen wa te ba waalika ate ba kpi la mi a poli ayen ni kan puusi te ba.

17 Wie ḥaaai meena ate nuru a tom ate ḥaa daa wayorisima la, ḥaa ka wabaata Naawen jigi. Alege wabaata ja de gela boro a kan ta kum a jam.

18 Ti seba ayen baai ale ka Naawen bisa la a kan kasim a tom tuimbaata, dii nyin la, Naawen biika ale a nya wa zuk ate Velinvendika an baga wa wariwari a nye.

19 Tama seba ayen ti ka Naawen bisa. Baai meena ale kan daa Naawen bisa la, a bo ka Velinvendika nisima po.

20 Ti be ḥman seba ayen Naawen Biika Yeezu a siŋ jam tɛnzuk de ayen wa lagri ka ti ninaja, ate ti baga a seba Naawen waai ale ka wensie nyɔnɔwa la. Tama ale wa biika Yeezu Kirisita boro ka bunyi. Wala me ale Naawen maŋka dek waai ale pa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ti.

21 M bisa, ni yeeri ni dek bogluta po.

Gbanj Kaai Ate GCCN A NMARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi nisomawa nna ale a ñmarisi gbanjka de a te nipok waai ate Naawen a lueri la ale wa bisaña baai ate m ta yaalika nna yegayega ale ba la. Daa mi nyiini ale ta yaalika ale ni, alege ka baai meena ale seba Naawen wensie wienja la me ale a yaali ni,

² dii nyij la, wensie ñala a bo ti meena suniima po kama a ta a cheñ dii po meena wuu.

³ Mi a saalim kama ayen ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita le niak ti meena abe ba ta jiirim ale ti a te ti suygini, ate ti baga a va wensie ñala nalimnyiini abe ti a yaali chaab.

⁴ Mi sui a peenti ka nna yegayega, dii nyij la, mi nya fi bisaña ba gela kama ale ba a va wensieñja ñaai ate ti Kowa Naawen a weeni ti ayen ti a va la.

⁵ Dila nyij la, mi a saalim fu kama m dek tua ayen, fi a va Naawen sinsak ñaai ate ti wom a ta nyini ku piilimka po la. Na po dinyi a weeni ti kama ayen ku nala kama ate ti a yaali chaab.

⁶ Yaalika de ate mi a ñmarisi la a sak kama ayen ti a zuli Naawen sinsaňja. Sinsak ñaai ate ni meena a wom a ta nyini piilimka po la ale ni meena a boro ale yaalika.

⁷ Daanja de po pimpaasima nna yegayega ale boro. Ba kan siagi ayen Yeezu Kirisita a sinj jam tñzuk de kama ase nurubiik la. Nuru baai ale kan a siagi dila la ka pimpaasima ale chim wa dachaasa.

⁸ Dila nyij la, ni kpesi ni dek nalimnyiini ate ni kan ñman a basi tama ale sak ni dii la. Ate ni kan jogi tama ale tom dii la ate ni tuesi ni tutunaña meena.

⁹ Waai abe ale kan a va dii ate Kirisitawa sak ti la, alege pa wa dek

wie a gum du la, nuru wala choa daa Naawen nuru. Alege waai ale va sinsaňja dila la, a ta Naawen Kowa ale wa Biika Yeezu kama.

¹⁰ Dila nyij la, nuru waai a dan jam ni jigi a yaali ayen wa pa wa le ta dii la a gum dii ate tama a sak ni la po, ni kan te wa tia, alege ni yiak wa ate wa cheñ. Ni kan poom a ta wa a ga basi siuwa.

¹¹ Baai ale a zuli wa la, bala me a tom ka tuimbaata a se wala dek la.

¹² M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni, alege m kan ñman a yaali ayen m ñmarisi yøgyøgla de. Mi a yaali kama ayen m dek jam ni jigi ate ti baga biisi ña wie ale chaab. Ti dan nyø dila ti meena suniima le peenti nna yegayega.

¹³ Kirisita bisaña ale a tu chaab la, a puusi ni.

Gbaj Kaai Ate GCCN A NMARISI A SAA SITAWA La

¹ Mi, nisomawa nna, ale a njmarisi gbaŋka de a te m dek dɔawa Gayus ate m sum a yaali wa nna yegayega la.

² M dek doa, mi a saalim kama ayen Naawen a te fu nyinjɔgsa, ate fi a tom fi tuimaŋa nalimnyiini. M seba ayen fi a va Naawen ka nalimnyiini.

³ Yeezu ḥaaŋviirima ba gela ale jam a weeni mi ayen fi sum a va Naawen wensie siuku kama ale fi sunum meena. Mi le ga wom dila la, ku yaa deri peenti m sui nna yegayega.

⁴ Mi nyiem ale wom ayen m bisaŋa a va Naawen wensie siuku kama la, m sunum a nyiem a kasim a yok ka nna yegayega a gaam jaab buui meena.

⁵ M dek doa, ku nala kama ale fi ale a tuesi Yeezu ḥaaŋviirima ale maari ba dii la. Ba ka nicham ate fi ze ba alege, fi deema a tuesi ba. Fi ale a nyε dii la, a sak kama ayen fi sum a va Naawen siuku kama nalimnyiini.

⁶ Ba biisi fi wie kama ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo dela la, ale pak fu fi ale a yaali ba dii la. Mi a saalim fu kama ayen ba nyiem a dan boro a gomsi ayen ba basi fu abe ba nyiem, te ba maari kaai ale ka peenti Naawen sui la ate ba nyiem.

⁷ Dii nyin la, ba a sak ka nuruba Yeezu wie. Ba be kan tuesi baai ale kan daa Kirisita bisa la jaaboa.

⁸ Dila nyin la, ku nala kama ayen tama Kirisita bisaŋa a maari bala chaab ate ti maa chaab a tom ate ti va wensienja.

⁹ Mi njmarisi ka gbaŋ a te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo fi tɛŋka po la, alege Diyɔtifiz ale a yaali ayen wa chim ba kpagi la, a zeri dii ate mi a njmarisi m gbaŋka po la vaka kama.

¹⁰ Dila nyin la, m dan jam ni jigi, ti le kali tɛŋ a biisi ale chaab ate nuruba wom wie ḥaaai meena ate wa nyε la, ale wa ale kasim a velim a te mi dii la. Wa dii dek ale njmasi gaam taam ate wa a nyε la ale, wa kan tuesi Yeezu ḥaaŋviirima baai ale nyiem a jam wa yenni la. Wa be kan basi me ate wa dɔama a tuesi ba a ta a jo ba yienja po. A se ba dan tuesi ba ayen ba ta jo, wa nyiem a yaali kama ayen wa yiak ba ate ba nyini Yeezu ḥaaŋviirima po a nyini.

¹¹ M dek doa, kan tomsi maara nyε wie ḥaaai ale kan nala la, alege tomsi a tom wie ḥaaai ale nala la. Waai abe ale tom wamanṣa la, Naawen soa ka wala. Waai me abe ale a tom wakaasima a yaase wabaata la, Naawen an soa wala choawa.

¹² Waai meena a pak Dimetirus kama. Wa wensienja me dek a sak wa nyε magsika kama. Tama dek a weeni a gum du ate nama me seba ayen ti ale a weeni dii la ka wensie.

¹³ M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak fu alege m kan yaali ayen m njmarisi ḥaa dueni

¹⁴ Mi a poli ayen ku kan beni alege ate m nya fu. Ti dan tu chaab, ti le biisi wienja de meena ale chaab.

Naawen le te fu suyɔgini.

Fi dɔama baai meena ale bo dela la, a puusi fu. Be puusi ti dɔama baai ale bo ale fu la, a te ti.

JUUD Gbaŋka

1 Mi Juud, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero ale Jeemsi suok la.

Mi ale a ŋmarisi gbaŋka de a te ni. Ti Kowa Naawen ale lueri ni ale a yaali ni, ate Yeezu Kirisita a nya ni zuk.

2 Naawen le ta jiirim ale ni abe wa ta yaalika ale ni, abe wa basi ate ni boro ale suyɔgini nna yegayega.

3 M dek dɔaba, m daam poom a yaali ayen m ŋmarisi a weeni sak ni ka Naawen ale vari nama ale tama ti tuimbaata po a basi dii ale ayen ti a va wa la. Yɔgyɔgla ku a fe kama ayen m ŋmarisi ni a te ni nyiŋbiiri ayen ni kpaliim a ta siaka nalinnyiini ale wamanṣaŋa ate Naawen a pa ḥa te ni bunyi dekki la.

4 Ni ta siaka nalinnyiini ale ḥa dii nyiŋ la, nuruba gela baai ale kan a va Naawen la, a suk kama a jam gum ti po. Ba tagri Naawen wamanṣaŋa de ḥaai ale a sak ti Naawen wie ale a maari ti me dii la kama. Ba be zeri Yeezu Kirisita waai nyiini ale ka ti Nyɔnɔ la kama me. Ba a nyɛ nna ayen ka ba baga a tom kaboŋsa tuima. Naawen wienja a poom weeni sak ti kama dila po, dila po ayen Naawen a jam bo ba buusa kama a nya ba kaasunku.

5 Ni poom seba wienja de ka nalinnyiini. Alege mi a yaali ayen m teeri ni ka diipo ate Naawen jam yeeri Izirali demma a ta nyini Ejipiti tɛŋka po la. Wa le ga nyɛ dila a nueri la, ku ḥaaŋnyiŋ, ate wa yaa ko baai ale jam kan ta siaka ale wa la.

6 Ni be ḥman a teeri Naawen sabiiloma ale jam pa ba pagrimu a chim paanueka a zeri ba boka jigini la. Naawen a yik ba kama ale wa pagrimu a bobo ba a zaani legi jigi ayen ba za dula ate da kpien dii ate wa le bo ba buusa la a jam paari ate wa bo mini ba.

7 Ni a teeri Sodom ale Gomora tɛŋsaŋa la ale tɛŋ sii me ale jam kali moata si la, tɛŋ sila meena a jam nyɛ ase ka Naawen sabiiloma ale jam nyɛ dii la. Si nuruma jam a tom ka kaboŋsa tuima. Nidɔaba dek me a jam a yaali ayen ba goa ale ba nidɔa chaab. Naawen yaa jam pa ba a nyo bolim buui ale kan ta kpegleimka la po ate bu waali ba nna yegayega. Nna a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen ti kan a tom ba le jam a tom dii la.

8 Nuruma de me a jam a nya ka wie nna ase goadaasima la. Wienja de abe jam basi kama ate ba pa ba nyiŋsaŋa a tom tuimbaata. Ba a nyɛ Naawen pagrimu a la kama ale a le Naawen sabiiloma ale bo wenŋmazuk la.

9 Naawen sabiiloma kpagi kpeeni Maakil dek an nyɛ dila. Wa ale Sitaana ale jam nak nampaŋŋa ale chaab ayen ba ze ba waai le wa soa Moosis nyiŋka la, Maakil an le Sitaana, wa goanti weeni wa kama ayen, “Naawen le te fu waalika.”

10 Alege wie ḥaai ate nuruma de ze ḥa kie la, ba a le ḥa kama. Wie ḥaai ate ba seba ayen ḥa le kaasi ba la, dunṣa seba gaam dila kama, wa ḥala chaab degadega le jam kaasi ba kama.

11 Ku le jam tɔa ka nna yegayega te ba. Ba tom ase ka ti kokpieŋka Keen la. Ligra nyiŋ ate ba pa ba dek a te wakaasima ḥaai ate Balaam jam a tom la. Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Koora. Ba a nyɛ ase ka wa ale jam nyɛ dii la. Ba be ale jam tomsi wa la, Naawen jam ko ba kama.

12 Nuruma de ka nuru baata a bo nuruma sunsuŋ ase ba a nin boro a de ḥandiinta. Ba goanti a nya ka ba dek zuk nyiini. Ba a nyɛ ase ka ḥmoruk viok chiŋma la, ḥa ka nyiam. Buye po ba a nyɛ se ka tiib sii ale kan a ta yoana la. Ba a nyɛ ase ka tiib sii ate nuruma tu gebi si tɛŋ naŋsaŋa ale ge ate si kpi la.

13 Ba a nyɛ ase ka nya kpiem nyamiisa la. Ase nyamiisanja puuku

ale kan sugi la, ba tuimbaataŋa me a nyini ka peelim ase nya puutaŋa la. Ba a nyɛ ase ka chijmarisaŋa ate Naawen pa si nyo legi po ate si kasim bo dula taam wuu la.

¹⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Enok. Wa jam ka Adam ḥaaŋbisaja po wanyi. Wala ale jam saa Adam ḥaaŋbisaja po buyopoi. Wa jam biisi nuruma de wie dila po, dila po a weeni ayen, "Nyɔnɔwa ale wa sabiilo bɔanni a dan jam,

¹⁵ wa le bo ka nuru meena buusa. Baai meena ale a tom tuimbaata ale biisi Naawen a kaasi la, wa le waali ba kama wieŋa de nyiŋ."

¹⁶ Nuruma de a kasim a ḥuuni ale a fobli kama ale a tɔariŋ ba vaanchaab wie nyiŋ. Ba kasim a va ka ba dek wabaata yaalika tuima nyiini ale nak kuusa ba dek nyiŋ, ale a pak nuruba ale ba noa nyiini ayen ba va ba abe ba a te ba ligra.

¹⁷ Alege m dek dɔaba, ni teeri dii ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteerɔma a liŋ jam sak ni dila po, dila powa la,

¹⁸ ayen dii po ate tɛŋka a mɔata kpegleimka la, dan paari, baai ale a va ba dek tuim kaasima yaalika la, le jam a la ni kama, ni ale a va Naawen siuku la nyiŋ.

¹⁹ Nuruma de chaab a nyɛ kama ate nuruba a waan̄ chaab. Bala chaab a va ka ba dek ḥanyaalik wie nyiini. Ba be ka Naawen Chiika ba suniima po.

²⁰ Alege, m dek dɔaba, ni va Naawen nalmnyiini, ate ni siaka a pagra. Ni basi ate wa chiika a maari ni ate ni a puusi a te Naawen.

²¹ Abe ni basi ate Naawen yaa-lik ase ni ale a limsi ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a va wa jiirimu nyiŋ a te ni nyuvuri dii ale kan ta kpegleimka la.

²² Ni ta jiirim ale baai ale ta chichama la,

²³ abe ni vari baai ale bo bolimu po la a basi. Ni ta jiirim abe ni a chali yɔgsum ale ba gela me, alege,

baai me kabon̄sa tuimaŋa ale basi ate ba gattanja danj la, ni kan tiri gattanja.

²⁴ Naawen waai ale baga a yik ni ate ni kan tagri ni popola a pai ḥaaŋ a te wa la, ale baga me a nyɛ ate ni a zaani wa zula Nyɔnɔwa niŋ ale ge ka kaasun̄ alege ta popeentik nyiini la,

²⁵ Naawen waai ale ka wa dek wa nyiini, a chim ti Varibasido Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa yonni nyiŋ la, ta ka zula ale pagrim yegayega a gaam jaab buuri meena a ta nyini ku piilimka po a jam paari jinla ale ta dila taam wuu. Ku be nyɛ dila.

Yeezu Wienja Ate Naawen A PA SAK Joon La

¹ Mi Joon ale a ɿmarisi gbaŋka de po wie ɿaai ate Yeezu a pai sak mu la. Naawen ale pai wienja de meena a te wa ayen wa pai sak wa tomteerøma dii ale za ku nyø la. Ku kan beni. Yeezu Kirisita abe tom ka sabiilo ayen wa weeni wienja de a sak mu ate m seba.

² Mi be a weeni ka dii meena ate mi a nya la. Be kaai ale nyini Naawen jigi ale wensie ɿaai ate wa pai sak la ale nna ate mi a weeni.

³ Nuru baai ale ba karim gbaŋka de abe ba weeni a sak ba suaata la, ale nuru baai me ale a wom dii le di nyø ate ba va m wienja la, ba sue ale peenti ka yegayega. Dii po ate wienja de le nyø la a moata kama.

⁴ Mi, Joon, ale a ɿmarisi gbaŋka de a te Kirisita bisaña ale a tu chaab tøgatøga buyopoi a bo Asia tønka po la.

Naawen boro, ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ale chiisa siyopoiwa ale bo wa niŋ wenŋmazuk la,

⁵ ale Yeezu Kirisita waai ale sak ti Naawen wensienja ale liŋ nak wa yiti kum po tama meena niŋ la, ba meena ale ba a maari ni abe ba te ni boro ale suygini. Yeezu ka Naab waai ale gaam tønku meena nalima la.

Wa jam ta yaali ka ale ti kama ale pai wa ziimu a sugri ti tuimbaataŋa ti suniima po a basi,

⁶ ale ge a bobti nalima ale lueri ti ayen ti chim Naawen yenni tomteerøma ate ti a tom tuima a te wa Kowa Naawen. Yeezu a ta zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nyø dila.

⁷ Ni ɿmasi a nya. Wa le nyini ka chijnmaaña sunsunj a nyini ate baai ale jam chubi wa gauŋku la, ale nuru meena a nya wa. Wa

dan ɿman pilim jam, nuru meena tøgatøga ale bo tønku la, le kum kama a te wa. Ku be nyø dila.

⁸ Naawen boro ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ka waai ale ta ɿanta meena pagrim a weeni ayen, "M ka piilimka, m be ka kpeglimka."

⁹ Mi, Joon, ka ni suok. Mi ale nama a namu kama Yeezu nyij, alege wa a maari ti ate ti a siak a te ti ninammu ayen dai yen ti le jo wa naamu po. Ba pai mi a basi ka Patmos ate nyiam doa gilim ka la po. Ba ale nyø nna dii nyij la, m jam mooli ka Naawen wamaŋsaña alege a weeni nuruba Yeezu ale jam sak ti wensie ɿaai la.

¹⁰ Nyønøwa danni ate Naawen Chiika a jam nyø ate mi nya ɿanta nna a se m jam goa a daasim kama la. M jam wom ka lueluk kpionj a se damuniŋ la,

¹¹ a weeni mu ayen, "Nmarisi jaab buui ate fi nya la a nyø fi gbaŋka po a pa te Kirisita bisaña ale a tu chaab a bo sateŋsa siyopoiwa a bo Asia po ate ba a wi ayen Efisos, Sumana, Peganum, Tayatira, Sardis, Filadelfia ale Laodisia la."

¹² Mi yaa virim ayen m nya si ka wana ale a biisi, ate mi yaa nya ale ka kanaasa siyopoi a za, ba pai ka ligmønij a nyø si.

¹³ Mi ɿman nya ale jaab a neensi saalobiik a za kanaasaña sunsunj. Wa jam jo ka garuk woŋ ale pa garuk kuui ale a nyagsi nna a se ligmønij la a bobti gilim wa kuusidi.

¹⁴ Wa zukku zuisaña a jam peenti ka nna tektek, ale ge ate wa ninanja a muni ase bolim ale a de la.

¹⁵ Wa nantaataŋa a jam muni a se ka kuta ate ba pai se bolim po la, ale ge a nyagsi nna yegayega. Wa lueluku a jam a kum ase ka nyiam ale a wuuri dii la.

¹⁶ Wa ta ka chijnmarisa siyopoi wa juga po ale gebik kaai noanja meena ale a de la ate ka nyini wa noai po a nyini. Wa ninanja a nyagsi ase wenbiri ale jueli wenzuk sunsunj a nyagsi dii la.

¹⁷ Mi le nya wa la, mi ya lo təŋ a se m kpi la. Wa yaa tiri mi ale wa juga nisaŋa alege weeni mi ayen, "Kan chali yōgsum. M ka piilimka, m be ka kpeglimka me.

¹⁸ Mi ka waai ale vua la. M jam kpi kama, alege yōgyōgla m boro ka taam wuu. Mi le soa kum ale juijui ate nuruba kpi a chen la.

¹⁹ "Nmarisi wie ḥaaai ate fi nya la a dueni. Na gela ka jinla wie. Na gela ale jam nyε chum dii po.

²⁰ Chiŋmarisa siyopoiwa ale bo m juŋja po la, ale kanaasa siyopoiwa ale nyε nna se ba pai ligmōniŋ a nyε si la, kiri a jam suk kama. Yōgyōgla, ḥa be nyini ka peelim, m le pai ḥa kiri a sak ni. Chiŋmarisa siyopoiwa ka Naawen sabiiloba bayopoi baai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab buyopoi a bo Asia po la. Kanaasa siyopoiwa ale za la, ka Kirisita bisaŋa ale a tu chaab buyopoi dula la.

2

¹ "Nmarisi wieŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Efisos la zuk la.

"Mi ka nuru waai ale ta chiŋmarisa siyopoiwa m juŋja po la. Mi ale chen a gilim kanaasa siyopoiwa ale a nyε ase ba pai ligmōniŋ a nyε si la, be goori wom m le m weeni fu dii la.

² M seba ni suniima po ale ka dii la kama ale ni ale a yaali ayen ni tom mi tuimanja ale chichiiba alege kan jiagi la. M seba ayen ni ka wari ale nuru baai ale a tom tuimbaata la, alege a nyε nuru baai ale weeni ayen ba ka Naawen tuimtomdōba alege ba daa wa tuimtomdōba la a nya. Ni be nya kama ayen ba ka velinvendisa.

³ Ni siak a te ni ninammu ale chichiiba ka mi nyinj, alege kan yaali ayen ni basi mi va ka.

⁴ "Alege ni diem tali ka wari dinyi. Ni kan yaali mu ase ni ale linj a yaali mu dii la.

⁵ Ni teeri ni ale linj jam ka dii la, abe ni pilim jam mi jigi. Ni dan kan pilim jam mi jigiya, m le ḥman pilim jam ni jigi ka nwuli a pa ni kaniaka ka zaanaŋa jigni.

⁶ Ni kisi tuimbaata tii ate Nikolaitan demma a nyε la kama, a se mi ale kisi ba dii la.

⁷ "Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a sak Yeezu Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

"Baai meena ale kaa basi mi va ka la, m le te ba siuk ate ba de Naawen tiib buui ale a te nyuvuri la yoanni.

⁸ "Nmarisi wieŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Sumana la zuk la.

"Mi ka piilimka m be ka kpeglimka. Mi jam kpi kama, alege yōgyōgla m boro kama taam wuu.

⁹ M seba ni ale a tu daani kaai meena la kama. M seba ni ale ka ḥanjagſa la kama, alege ni jiggsi kama. M be seba baai me ale a wi ba dek ayen Juuba ate ba biisi a kaasi ni yue la kama. Ba ka nuru baai ate Sitaana a soa ba.

¹⁰ Ni kan chali yōgsum ale wari dii ale a te ni ninam la. Sitaana le basi ate ba yik ni ba gela a lik dok po ate wa nyε ni nya ate ni ninammu a paari da pi. Ba dan poom ayen ba ko ni, ni ḥmasi ta siaka ale mi ate m te ni nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹¹ "Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

"Nuru baai ale ḥmasi yik ba siaka ate ku a paari ku kpeglimka po la, Naawen a kan pa ba a gum chaab ale ḥnuru baai ate wa le te ba waalika la.

¹² "Nmarisi wieŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Peganum la zuk la.

"Mi ka waai ale ta gebik kaai noaŋa meena ale a de la, wom m le ta dii ayen m weeni fu la.

¹³ M seba ayen ni ale bo juijui la, Sitaana ale ta m nuruma. Ni ta wensie kama ale kan basi ni siaka me ale mu. Ba ko Antipas waai ale jam ta siaka ale mu a sak m wienja la alege ni an basi mu.

¹⁴ "Alege wienja chaab ate ni tali. Nuruba gela ale bo ni po a va Balaam sinsanja. Wa jam sak ka Belak ayen wa sak Juuma ba le ba nyε dii a de bogluta ηandiinta a be ba a nyε kabonjsa la.

¹⁵ Nuruba ba gela a bo ni po a va Nikolaitan demma sinsanja.

¹⁶ Ni basi ni wabaataanja. Ni dan kan basi ya, m le pilim ηman jam ni jigi nwuli a pai gebik kaai ale nyini m nɔanni po a nyini la a tu ba a nyε kpaliŋ.

¹⁷ "Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

"Nuru baai ale ηmasi yik ba siaka ate ku a paari kpeglimka la, m le pai ηandiin tii ate ba a wi ayen 'maana' la ate ti suk la a te ba. M le ηmarisi yue paali a dueni tintain peeluk nyin a te waai meena. Waai a kan seba yonni, ka waai dek ale a tuesi la nyini.

¹⁸ "Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Tayatira la zuk la.

"Mi ka waai ale ka Naawen Biika ate m ninanja a muni a se bolim ale a de la, ate m nantaataanja a nyε se kutuk ate ba pai se bolim po ate ku a nyagsi la, ni wom dii ate m ta ayen m weeni ni la.

¹⁹ M seba ni suniima ale ni ale a yaali Naawen ale ni le ta siaka nalimnyiini ale wa dii la. M seba me ayen tuim ηaaι ate ni a tom ale chichiiba la gaam tuim ηaaι ate ni liŋ a tom la kama.

²⁰ "Alege wari dinyi ate ni diem tali. Ni siak kama ate Jezebel nipɔk waai ale a weeni ayen wa ka Naawen biisiteero la, a sak ayen ni a nyε kabonjsa abe ni a de bogluta

ηandiinta.

²¹ Mi te wa siuk kama ayen wa basi wa kabonjsaŋa nyeka alege wa kan yaali ayen wa basi.

²² Ni wom mi. Wa ale baai ale tigsi chaab a nyε ba kabonjsaŋa ale kan yaali ηa basika la, m le basi ate tuem a yik ba ate ba duak tεŋ a nam yegayega.

²³ M le basi ate wa bisaŋa a kpi, ate Kirisita bisaŋa meena a seba ayen mi ka waai ale seba nuruba suniima po ale ka dii la. M le tuni ni meena ni le tom dii la.

²⁴⁻²⁵ "Nama baai ale bo Tayatira tεŋka po ale kan va Sitaana wa susugi ηaaι ate nipowa a sak nuruba la, maa yaali ayen ka ni nyini a ηmasi yik ni wensie sinsanja ate m ηman pilim jam. M kan weeni ayen ka ni ηman nyε warwari ya.

²⁶ "Ni dan ηmasi yik nalimnyiini ate ku peenti m sui ale ge ate ku paari ku kpeglim ka, m le bobo ni m nalima ate ni soa tεŋ ka meena nuruma.

²⁷ M Kowa ale pai wa pagrimu a te mu ayen m soa ba ale pagrim. Ni seba samɔnij meerowa a nyeem ale pai wa kukku duoku a nak samɔnij sii ale kan nala a mobi la. Nama me ale soa ba ka dila.

²⁸ M zuli ηaaι ale m nalim buui ate m le pai a te ni la, de kasim a nyagsi a se ka vari chijmarika la.

²⁹ "Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

3

¹ "Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Sardis la zuk la.

"Mi ka waai ale ta chiisa siyopoia ale chijmarisa siyopoia la. Ni wom m le a yaali ayen weeni ni dii la. M seba ni ale a tom dii ate nuruba a weeni ayen ni a va mu nalimnyiini alege ni kan va mu nalimnyiini la kama.

2 Ni yiti zaani ale ninmuna a va mu nalinmyiini, mi nya ayen tuim ḥaaai ate ni tom la an diem magsi Naawen nina po.

3 Ni teeri ba ale sak ni dii ale ni ale wom dii la ate ni basi ni wabaataŋa abe ni a zuli wa. Ni dan kan yiti a zaani ya m le jam diiri ni ase zue la, ni kan seba diipo ate m le jam la.

4 “Ni ba gela ale bo Sardis la an diem tom tuimbaata ḥaaai le ḥaa nyę ate ni suniima a danj la. M le te ni garuk peelita ate ni jo a be m basi ate nama ale mi a cheŋ ale chaab dii la ni magsi ka dila.

5 “M le basi ate nuru baai ale ḥmasi yik nalinmyiini ate ku ga a paari ku kpeglim ka la a jo garuk peelita m be kan yeeri ba yuenja nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la gbaŋka po. M le weeni a lagri m kowa niŋ ayen m soa ba kama.

6 “Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

7 “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Filadelfia la zuk la.

“Mi ka waai ale ka nuru weleŋ ale wensie nyɔnɔ ale ge ta Naabɔa Deevid saafika la. M dan pai ka a lagi tuok nuru karo a baga a ligi ku. M be dan pai ka a kpari, nuru karo a baga a lagri.

8 M seba ni ale a tom dii la kama. M be seba ni ale ta pagrim magdek la kama. Ni va m sinsanŋa kama ale ta siaka ale mu. Mi be lak tuoku kama ni niŋ gen. Nuru kan lik ku.

9 Ni a wom. Baai ale a velim ayen ba ka Juuba la, Sitaana ale soa ba. M le basi ate ba jam a kpi duna ni niŋ a zuli ni, ate ba seba ayen mi a yaali ni kama.

10 Ni ale va mi sinsanŋa ale chichiiba la niŋ, mi me ale lik nama me a tara ate ninam buui ale cheena ṭenzuk ayen ku choa nuruma a nya la a kan paari ni.

11 “M cheena kama, ku kan beni. Ni be chiib ta ni nak dega tiirimu

ate waai a kan vari ni jigiya.

12 “Baai ale baga a yik ku a ta paari ku kpeglim ka la, m le basi ate ba a nyę a se ka zaŋja la Naawen Puusika Yenni po taam wuu. M le ḥmarisi Naawen yonni ale wa təŋ ka yonni a dueni ba nyin. Wa təŋka ka Jerusalem paalik kaai ate Naawen ayen wa basi ate ka jam təŋzuk meena chum dii po la. Mi me le ḥmarisi m yue paani a dueni ba nyin.

13 “Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

14 “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Laodisia la zuk la.

“Mi ka waai ale basi ate wie a nyę la, ale a sak nuru Naawen wensienja la. Mi ale nya ḥanta meena a ta nyini ku piilim ka po ate Naawen a nyę ba la.

15 M seba ni ale a tom dii la kama. M seba kama ayen ni an yɔgsa, ni be an tuila. Mi a yaali ka ni yɔgsa yaase ni tuila.

16 Alege ni abe le bo sunsunsanja po nna, ni an tuila, ni abe an yɔgsa la, m le chiiri ni kama m nɔanni po a basi.

17 Ni a weeni ni dek kama ayen, ‘Tama ka jigsiroba, ti kan yaali jaab-jaabɔa.’ Alege ni ze ayen ni ka niniga nyamma. Ni ka ḥanjagsa a cheŋ chabɔla ale chim yeoba.

18 Ni da ligmɔniŋ mi jigi, ḥaaai ale chim ligmɔniŋ dek la ate ni chim jigsiroba. Ni da garuk peelita me mi jigi a lik ni chivienja. Ni be da nina kpaam me m jigi a nyo ni ninaja po ate ni a nya.

19 “Mi a tɔarinj baai meena ate m ta yaalika ale ba la kama, ale ḥman a yaali ayen m dak ni tuimbaataŋa a sak ni. Ni basi dii ate ni a tom la a be ni va mu nalinmyiini.

20 Ni be wom, mi kasim za ka dɔkku noai a nak ale ge a wi. Baai ale a wom m lueluku ale ge a lagi tuoku la, m le jo, ate ba ale mi a

maari chaab a de ɻandiinta.

²¹ "Baai ale ɻmasi yik di nalim-nyini ate di a paari kpeglimka la, m le te ba siuk ate ba kali m təŋ m naamu jigini. Mi daam ɻmasi yik kama a ta di a paari di kpeglimka. Dila ale soa ate m kowa basi ate mi kali dula.

²² "Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la."

4

¹ Ku ɻaaŋnyiŋ ate mi ɻman pilim wom ale nya jaab a se m goa daasim kama la. Wenŋmazuk mi yaa nya tuok ale ku lagi, ate lueluk kuui ate m liŋ wom nna a se damuniŋ la weeni mu ayen, "Jueli jam dela ate m weeni fu dii ale ku jam a nyε la."

² Naawen Chiika a deri de mi niŋ ate mi jueli ga a jo. Mi yaa nya Wenŋmazuk naam zukpaglik ale ka za ate nuru a kali ka zuk.

³ Wa ninaŋa a jam a nyagsi a se ka tintain ɻaaŋ ale muni ale ge a nyagsi la, ate nagotom a nyε a se gonungoona la a gilim wa.

⁴ Kalisa jiga pisiye ale sinaansi ale jam gilim wa. Nisom pisiye ale banaansi ale jam kali si zuk. Ba meena a jam jo ka garuk peelita ale vuk ligmɔniŋ zutogsa.

⁵ Wenzuku a jam a nyagsi kama ale a na Wenŋmazuk naamu zukpaglika jigini. Kanaasa siyopoi ale jam tɔati a za wa niŋ. Si jam ka Naawen chiisa siyopoiwa.

⁶ Mogi fiik ale jam a nyagsi a se nyaasun̄ la ale jam maa za wenŋmazuk zukpaglika niŋ.

Duŋsa sinaansi ale jam maa za gilim a gum du. Si ninaŋa a jam piisi kama a kali niŋ ale ɻaaŋ.

⁷ Duŋsaŋa kanyi a jam a nyε a se ka gbeŋli la, kanyi a jam a nyε a se ka lalik la, kanyi zuk a jam a nyε a se nuru zuk la, kanyi me zuk a jam a nyε nna a se jiiruk ale lagi ku kiŋkanŋa a basi la.

⁸ Si meena a jam ta ka kiŋkanŋa ɻayuebi ale ge ate si ninaŋa a sueri

si ɻyiŋsaŋa meena. Si meena a kasim jam a yi ka yiila yok ale kantueŋ alege kan vuusi. Si jam yi a weeni ayen,

"Ti Nyɔnɔ Naawen waai ale welema ale ge soa ɻanta meena pagrim, fi ka piilimka, fi boro kama taam wuu."

⁹ Duŋsaŋa sinaansiwa a jam yi si yiilaŋa a pak ka waai ale jam kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la, dii nyiŋ la wa jam ta ka zula ale nalim ale ge boro taam wuu.

¹⁰ Si le jam a yi si yiilaŋa la, nisomma pisiye ale banaansiwa meena a kasim jam a duak ka təŋ ale a yiti wenzuk ale a puusi waai ale jam kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk ale ge boro ta a wuu la. Ba meena a kasim jam a lagi ba zutogsaŋa a dueni ka wa nin ale ge a weeni ayen,

¹¹ "Ti Nyɔnɔ ale ti Naawen, fi ale nyε ɻanta meena.

Ka fi dek yaalika ate fi basi ate ba boro.

Dila ale soa ate ku magsi ayen ti a puusi fu,

dii nyiŋ la fi ta ka zula ale nalim ale pagrim."

5

¹ Mi ale nya waai ale wa kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la, wa jam ta ka gbaŋ wa juga po. Ba jam ɻamarisi ka wie a dueni ka niŋ ale ka ɻaaŋ ale ge pai ɻanta a bobo buyopoi a ligi gbaŋka.

² Ate mi yaa nya Sabiilo wanyi ate wa yaa mooli ale lueluk kpion ayen, "Ka wana ale baga a foli bobika buyopoiwa ale ge a lagi gbaŋka nna."

³ Alege nuru jam ka wenŋmazuk wa yaase təŋzuk wa yaase kpilima bo ka jigiya ate wa baga a lagi gbaŋka a nya ka po.

⁴ Mi ale nya ale nuru karo a baga a lagi gbaŋka a nya ka po la, mi ninyiam yaa deri a nyini.

⁵ Naawen nisomma wanyi a yaa weeni mi ayen, "Kan basi ate fi ninyaata a nyini. Gbenli dii ale nyini Juda demma po la, wa ka Naabɔa Deevid ḥaaŋbiik. Wala ale nak deero. Wa le foli bobika buyopoiwa a lak gbaŋka."

⁶ Mi yaa nya ale ka pabiik ale za du. Ka jam za moata ka wenŋmazuk naamu zukpaglika ate duŋsaŋa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a za gilim ka. Ka jam a nyɛ ase ba ko ka kama la. Pabiika a jam ta ka nyiila ḥayopoi ale nina ḥayopoi. Ka nina ḥayopoiwa ale ka nyiila ḥayopoiwa ka Naawen chiisa siyopoiwa sii ate Naawen a tom a basi teŋka meena po la.

⁷ Pabiika yaa cheŋ ga tuesi gbaŋka waai ale kali wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la juga nisanja po.

⁸ Pabiika ale tuesi gbaŋka la, duŋsa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansi wa a yaa yiti a duak teŋ wa niŋ. Nisomma meena jam ta ka ḥanta ate ba a neensi kpanta ale maa ta china, ate ḥa a nyagsi ase ligmɔniŋ la. Nyum masik ale bo ḥa po. Nyum de ka Naawen nuruma puusaŋa.

⁹ Ba yaa jam yi yi paali ayen, "Fi ka nuru waai ale magsi gbaŋka pai ka abe fi foli bobika buyopoiwa.

Ba le ko fu la, fi jam pai ka fi ziimu a tuesi nuru bori a basi Naawen jigi.

Fi ale lueri ba a ta nyini satenŋa meena ale nuruba meena po a nyini ate ba meena a biisi biisa tɔgatɔga.

¹⁰ Fi ale bobo ba nalima a lueri ba ayen ba chim Naawen yenni tomteerɔma abe ba a tom tuima a te ti Naawenni.

Ba ale soa teŋka meena nuruma."

¹¹ Mi yaa ḥman pilim nya ale Naawen sabiiloma a bo dula. Ba jam piisi kama nna yegayega a gaam chinika a yaa za gilim duŋsa sinaansiwa ale nisomma.

¹² Ate ba yaa a yi yiila nna yegayega a weeni ayen, "Pabiik kaai ate ba ko la ku magsi ka ti a zuli fu dii nyin la fi soa ka ḥanta meena ale ta yam ale pagrim ale zula ale nalin ale pimpauk."

¹³ Ate mi yaa wom ḥanta baai buuni meena ale bo wenŋmazuk ale teŋzuk meena ale kpiluŋ ale nyiam po meena ate ba jam a yi yiila a weeni ayen, "Ni basi ate ti pak waai ale kali Wenŋmazuk naamu zukpaglika zuk la ale pabiika, dii nyin la ba ta ka zula ale nalin ale pagrim yegayega taam wuu."

¹⁴ Ba le yi yiini a nueri la, duŋsaŋa sinaansiwa a yaa weeni ayen, "Ku be nyɛ dila," ate nisomma yaa yiti a duak teŋ a puusi ba.

6

¹ Pabiika ale tuesi gbaŋka la, wa yaa foli bobika bunyi ate duŋsaŋa sinaansiwa kanyi yaa weeni mi ale lueluk kpioŋ nna se wein kumsa la ayen, "Jam nya."

² Mi yaa ga nya ale wusum peeluk a za dula. Nuru waai ale jam kali bu zuk la, a jam ta ka tom ale peema ale vuk zutok. Wa yaa nyini tigurik po ayen wa nak yiak wa dachaasaŋa.

³ Ate Pabiika yaa foli bobo kaai ale saa buyewa la. Duŋ kaai ale saa siyewa la yaa weeni mi ayen, "Nya."

⁴ Mi yaa nya ale ka wusum monuŋ ale za du. Ba jam pai ka gebik kpien a te nuru waai ale jam kali bu zuk la. Ba jam pai pagrim a te wa ayen wa cheŋ teŋka meena nuruma jigi a ga tigsi ba a nyo jigi yeŋ ate ba nyɛ tigurik a ko chaab.

⁵ Ate Pabiika yaa ḥman foli bobo kaai ale saa butawa la. Duŋ kaai ale saa sitawa la yaa weeni mi ayen, "Nya." Mi yaa nya ale ka wusum sobluk ale za. Ba jam pai ka ḥanmagsinta a nyo wa nisa po.

⁶ Mi yaa wom lueluk ale ku nyini duŋsaŋa sinaansiwa sunsun

a weeni mi ayen, "Chen a ga tuni nuru baai ale tom dai yej la ale 'wiiti' chin yen yaase 'baali' china njata, alege yik fi dek abe fi kan kaasi kpaamu yaase daamu."

⁷ Ate Pabiika yaa njman foli bobikaai ale saa bunaansiwa. Duŋ kaai ale saa sinaansiwa la a yaa weeni mi ayen, "Nya."

⁸ Mi yaa nya ale ka wusum piak ale za du. Nuru waai ale jam kali bu zuk la yue jam ale "Kum". Wanyi me yue jam ale "Kpilunjetŋ". Wa jam a vi ka "Kum" njaaŋ. Ba yaa poori təŋka bunaansi a yaa lueri kauku kunyi ayen ba ko waai meena ale jam bo dula la. Ba noa bayewa yaa chen a ga nyε ate kom ale nyintuila a jam dula. Ba jam pai ka gebik wonja ale goaduŋsa a ko ba.

⁹ Ate Pabiika yaa njman foli bobikaai ale saa bunuwa la. Mi yaa nya ale ka jaab ale a nyε se kunkuŋ la ale za du. Baai meena ate ba jam ko ba ayen ba jam a sak Naawen wamaŋsanja la nyiŋ la a jam za ka jaab buui ale a neensi kunkuŋku la təŋ.

¹⁰ Ba yaa nuem ale lueli pagrisa ayen, "Ti Nyɔnɔ, fi ka welensa ale wensie nyɔnɔ ale ge ta njanta meena pagrim. Ku le beni a soa ka se ale ge ate fi bo buusa a te təŋka meena nuruma abe fi te ba waalika ba ale jam ko tama dii la?"

¹¹ Ba yaa te ba garuk woŋ peeli ta ale weeni ba ayen ba vuusi magla ate təŋka meena nuruma a ko ba suaatanja a nueri a se ba le jam ko ba dii la a gum du.

¹² Ate mi yaa nya ale Pabiika njman foli bobikaai ale a saa buyuebiwa la. Təŋka meena a yaa deri choa nna yegayega ate wenbinni me a sobri a se garuk la. Chiika me a muni a se ziim la,

¹³ ate chinmarisanja a lo təŋka zuk a se viok ale a fuk ate kiŋkama a lo dii la.

¹⁴ Wenŋmazuk a yaa kpamsi a se gbaŋ la a be, ate guuk kpiontana

ale təŋsanja meena ate nyiamu a doa gilim si la, a basi ba zaanaŋa jigaŋa.

¹⁵ Təŋka meena nalimaŋa, nuru kpiontā, njanta nyamma, sojiba kpaga, yomma, ale baai ale soa ba dek fasi yaa la, ba meena jam chali kama a jo pina vie ale guuta sunsunj.

¹⁶ Ba yaa saalim ayen guutana ale pinanja a lo ba zuk, ate waai ale kali wenŋmazuk naamu zukpaglikā zuk la a kan nya ba, abe Pabiika kan nya ba ale ka supuurimu.

¹⁷ Ba yaa weeni chaab ayen, "Naawen supuurimu danni a paari kama. Ka wana ale baga a tu wa?"

7

¹ Ku njaaŋnyiŋ, ate mi yaa nya Naawen sabiiloba banaansi a poori za təŋatəga təŋka gugotta tinaansiwa po. Sabiiloma yaa a yik təŋka vaata tinaansiwa a tara ate vaataŋa an jam baga a fuk təŋka zuwa yaase nyakpeemu zuwa yaase ku fuk tisanaŋa ate si choa.

² Naawen ale jam te wa sabiiloma pagrim ayen ba kaasi təŋka ale nyakpeemu. Ate mi yaa nya Naawen sabiilo wa choa ale wa nyini korinummu po a nyini, a ta jaab wa nisa po. Wa yaa kaari ale lueluk kpion a wi sabiiloba banaansiwa a weeni ba ayen,

³ "Basi ate mi linj a njmarisi Naawen tomteerɔma die nyiŋ, abe fi yaa kaasi təŋka ale nyakpeemu ale tiisaŋa."

⁴ Nuru ale jam weeni mi ayen baai deenja nyiŋ ate ba njmarisi la ka nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000). Ba jam ka Izirali buuri pi ale buyewa po.

⁵⁻⁸ Tusa pi ale njaye ale jam nyini Juda, tusa pi ale njaye nyini Aruben, tusa pi ale njaye nyini Gad, tusa pi ale njaye nyini Asε, tusa pi ale njaye nyini Nafitali, tusa pi ale njaye nyini Manasa, tusa pi ale njaye nyini Simeyon, tusa pi ale njaye nyini Livai, tusa pi ale njaye nyini Isaka, tusa pi ale njaye nyini Zebulun, tusa

pi ale ḥaye nyini Josefi, tusa pi ale ḥaye nyini Benjamin.

⁹ Ku ḥaañnyij ate mi yaa nya ale nuru boari a za dula. Nuru an jam baga ba a chiini. Ba jam nyini ka tēnka meena sateñsaña ale diinaña, ba jam a biisika biisa tōgatōga. Ba jam jo ka garuk peeluk woñta ale ta kpinkparuk vaata ba nisima po, jam za wenñmazuk naamu zukpaglika ale Pabiika nin.

¹⁰ Ba yaa jam kaari yegayega a weeni ayen, "Varibasika a nyini tama Naawenni ale kali naamu zukpaglika zuk la ale Pabiika jigi."

¹¹ Dunsa sinaansiwa ale nisomma ale Naawen sabiiloma a maa chaab a duak tēñ wenñmazuk naamu zukpaglika nin a puusi wa,

¹² ale a weeni ayen, "Ku be nyε dila. Ti a pak fu ale a puusi fu dii nyij la, fi ta yam ale zuł ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nyε dila."

¹³ Nisomma wanyi a yaa virim a bek mi ayen, "Baai ale jo garuk peeluk woñtaña la, ka be demma? Ba nyini ka be?"

¹⁴ Mi yaa weeni wa ayen, "Mi ze ba, weeni a sak mu."

Wa yaa weeni mi ayen, "Ba nyini ka ninam yegayega po a nyini a pai Pabiika ziimu a sugri ba gataña ate ti peenti.

¹⁵ Dila ale soa ate ba za wenñmazuk naamu zukpaglika nin ale a tom wa tuimaña yok ale kantueñ. Naawen dek le wa a nya ba zuk.

¹⁶ Kom ale nyanyuila a kan ḥman yik ba. Wentueñ ale tuiłuk me kan ḥman nak ba.

¹⁷ Pabiik kaai ale moata wenñmazuk naamu zukpaglika la ale wa chim ba naapeerik abe wa de ba niñ a gisi buli sii ale ta nyuvuri nyiam la ate ba a nyu. Naawen dek ale duisi ba ninyaataña ba nina po a basi."

8

¹ Ate Pabiika yaa foli bobo kaai ale saa buyopoiwa la. Wenñmazuk

chiok an choa ya a ta dila a ga paari "miita" pisita.

² Dila ale ga taam la, ba yaa pai damunsa siyopoiwa a te Naawen sabiiloba bayopoiwa. Ba jam kasim za ka Naawen niñ.

³ Sabiilo wa choa ale jam ta chin ate di a nyagsi ase ligmōniñ la a yaa jam za kunjunku tēñ. Nānta ale jam bo chinni po ate ba nyummu masa ate ba yaa pa te wa ayen wa pa gum Naawen nuruma puusaña po a ju kunjunku ale dua naamu zukpaglika niñ la zuk.

⁴ Jamasika nyuisaña ale Naawen nuruma puusaña a jam nyini ka sabiilowa ale za juijui la a jueli.

⁵ Wa le jam ju jaab buui ale jam a nyuñ nna masikmasik a nueri la, wa yaa jam pai bolim a nyo chin dii ale a nyagsi ase ligmōniñ la po a yuk ba meena a basi tēñzuk. Tēñka ya choa nna yegayega ate wenzuk a nyagsi ale a na nna yegayega.

⁶ Ate sabiiloba bayopoiwa a yaa gomsa ayen ba peeri ba damunsaña.

⁷ Sabiiloma wanyi a yaa liñ peeri wa damunika. N̄moruk tana ale bolim a gum chaab ale ziim a yaa deri lo tēñka zuk. Wa yaa poori tēñka a soa se chaab la buta, ate kauku kunyi a ju ale bolim ate tiisanja ale wuutaña meena ale jam bo ku po la a de.

⁸ Sabiilo waai ale jam pai saj la a peeri wa damunika. Ba yaa jam pai jaab a se guuk kpioñ la ate bolim jam a de ku la a yuk a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa poori a soa se chaab la buta kauku kunyi a tagri chim ziim,

⁹ ate ḥantaña ale bo nyiamu po la a kpi ate ḥaaruñ kpeentaja meena ale jam bo nyiamu po la kaasi.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me a yaa peeri wa damunika. Chiñmarik kpien kaai ale jam a nyagsi nna yegayega la a yaa nyini wenñmazuk a lo tēñka zuk. Sabiilowa yaa poori belaňa meena ale bulisaña meena a soa se chaab la

buta ate kauku kunyi chijmarika a kaasi.

¹¹ Chijmarika yue jam ale "Atoa". Bulisaŋa meena nyiamu a jam tɔa kama ate nuruba yegayega a jam nyu bu a kpi.

¹² Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la, a yaa peeri wa damunika. Ba yaa poori wenbinni ale chiika ale chijmarisaŋa a soa se chaab la buta a yaa lueri kauk kuui ale a nyagsi la a basi. Ba jam poori yokku ale kantuenka, a yaa basi ate ku kanya.

¹³ Mi yaa nya ale jiiruk a jam bo dula niŋniŋ wenŋmazuk a fuk a yiti. Ku yaa weeni ale lueluk kpion ayen, "Sabiiloba batawa baai ale tali an peeri ba damunsanja la, ba dan jam peeri si, nuru baai ale bo teŋzuk la le nyɛ ka se?"

9

¹ Sabiilo waai ale a saa banuwa la, a yaa peeri wa damunika. Ate mi yaa nya chijmarik ale ka nyini wenŋmazuk a jam lo teŋzuk. Chijmarika jam ta ka vorub buui ale kan ta kpegleimka la saafiika.

² Ka yaa lagi vorumu nɔanni ate nyuisa yegayega a yaa jam nyini bu po a nyini a se bolim kpiem nyuisa la. Nyuisaŋa a yaa nyɛ ate wenbinni ale vayogsimu a sobri nna birim.

³ Ate tintue yaa nyini nyuisaŋa po a nyini. Tintueŋa jam ta pagrim a se ka teŋzuk de nuenta ale ta pagrim dii la.

⁴ Ba jam weeni ŋa kama ayen ŋa kan de vaata yaa ase wuuta alege ŋa a dom ka baai ate sabiilowa an jam ŋamarisi ba deeŋa nyin la.

⁵ Tintueŋa jam ka siuk a ko ba, alege ŋa le basi kama ate ba nam chiisa sinu. Ba le ba nam dii la a nyɛ se ka nuoŋ ale dom fu ate fi a nam dii la.

⁶ Chiisa sinuwa de po nuruma le gisi yaali kum, alege ba kan baga a nya bu. Ba ba a yaali ayen ba kpi alege kum le chali be kama ba jigi.

⁷ Tintueŋa jam a nyɛ se ka wusuma ate ba gomsi magsi ayen

ba ta ŋa cheŋ tugurik po la. Na jam vuk ka zuyua tii ale a nyɛ ase ligmoŋiŋ ba pai nyɛ la. Na ninaŋa jam a neensi ka nurubiik nina.

⁸ Na zuisaŋa me jam a neensi ka nipooba zuisa, ŋa nyinara me a neensi gbeŋli nyina.

⁹ Na kuusaŋa jam lik ale ka ŋanta nna ase kuta paglagsa la. Na kiŋkanŋa ale jam a fuk dii la a nyɛ ase ka wusum bori ale a dari toroko a cheŋ kpaliŋ la.

¹⁰ Na juitaŋa a jam a neensi ka nuenta juita. Na le jam pai ŋa juitaŋa a dom nuruma dii la ale jam chim ŋa pagrimu a yaa basi ayen ba nam a paari chiisa sinu.

¹¹ Sabiiloma wanyi ale jam bo dula la, ba jam a wi wa ale Juuma biika ayen ka Abadɔn. Ba jam a wi wa me ale Giriki demma biika ayen ka Apɔliyɔn. Di kiri ale waai ale ka "tuimkaasima nyɔnɔ". Wa jam ka nuentaŋa naab ale maara nya vorub buui ale kan ta kpegleimka jigi la.

¹² Ba yaa weeni mi ayen ninam buui le bu liŋ jam nurubiik jigi la, bula taam kama. Bula dan taam ga nueri, ninam buye le pilim jam gum du.

¹³ Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la a yaa peeri wa damunika ate mi yaa wom lueluk ale ku nyini kuŋkuŋku ale a nyɛ nna ase dubulim la jam dua Naawen niŋ la gugotta tinaansiwa po.

¹⁴ Lueluku yaa weeni sabiilowa waai ale saa bayuebiwa la ayen, "Chen ga foli sabiiloba banaansiwa ate ba yik bobo Yufiretis benni po la a basi."

¹⁵ Wa yaa ga foli ba ate ba nyini benni po a nyini sabiiloma de jam gomsi ba dek magsi ka diipo ale da dii ale chiik kaai po ale bein dii po, ate Naawen lueri ba. Ba jam yik sabiiloma kama a zaani ayen Naawen weeni dai dii danni ate ba le tom ba tuimaŋa la.

¹⁶ Soji baai ale jam do wusumaŋa a cheŋ tigurika tuka jigini la, a jam a vi ka sabiiloba banaansiwa ŋaan.

Ba jam weeni mi ayen ba piisi ka nna yegayega a gaam taam ate nuru an jam baga a chiini ba.

¹⁷ Mi jam nya ba ka a se m goa daasim kama la. Ba jam pai ka kuta paglagsa a ligi ba kuusa. Kuta paglagsa ja jam muni kama ase bolim la, ale a nyε nna me se dubuulim la. Wusumaŋa zuimaŋa a jam a neensi ka gbeŋma zuima, nyuisa ale jam a nyε se dubuulim ale bolim la nyini ba noaŋa po a nyini.

¹⁸ Nyui sii ale jam neensi dubuulim ale bolim la, jam nyini wusumaŋa noaŋa po a nyini la, a jam ko ka tɛŋka meena gela butawa po bunyi nuruma ate sabiiloma a jam poori a soa se chaab butawa la.

¹⁹ Wusumaŋa juitaŋa a jam ta ka wiiga zuima. Wusumaŋa a jam pai ka ŋa wiiga zuima juitaŋa a nyε ate nuruba a nam a gum chaab ale ŋa noaŋa ale jam ko ba dii la.

²⁰ Tɛŋka nuru baai ate sabiiloma an diem lueri ayen ba ko ba la, an jam basi ba tuimbaataŋa ale va Naawen ya. Ba jam a kaab ka chichiribaata ale pai kuta tɔgatɔga ale tintana ale daata a nyε bogluta tii ale kan baga a nya, yaa se ti a wom wie, yaa se ti a cheŋ, ba jam a kaab ti meena kama.

²¹ Ba nyeem kasim jam a ko ka nuruba ale a tom tuimkperikaliisa tuima ale a yaali nipooba bobi goom ale a zu. Tuimbaataŋa de meena ate ba jam a tom la, ba an jam basi ŋa ale tagri ba popola ayen ba va Naawen ya.

10

¹ Ate mi yaa ŋman nya ale sabiilo kpiŋ wa choa a yaa nyini wenŋmazuk a siŋ a jam za dula. Chinj mari ale jam gilim wa. Nagotom me ale jam gilim wa zukku. Wa nimbidiaka a jam a nyagsi a se wenbiri la, wa naŋsaŋa a nyε ase bolim ale a de la.

² Wa jam lagri ka gbaŋ fiik a ta wa nisa po. Wa yaa jam pai wa juga nantuoku a tabi nyakpeemu po

ale ge pai wa gala nantuoku a tabi kuŋkɔŋini.

³ Wa yaa jam kaari a se gbeŋma la, ate nanopansa siyopoiwa, a yaa na a tulisi wa.

⁴ Na ale na a nueri la, mi jam a yaali ayen m ŋmarisi dii ale nyε la kama, alege lueluk a jam nyini wenŋmazuk a siŋ jam weeni mi ayen, "Kan ŋmarisi dii ate nanopansa siyopoiwa a weeni la a dueni. M kan yaali ayen m weeni dii ate si weeni la a sagi nuru."

⁵ Sabiilo waai juga nantuoku ale jam tabi nya kpeemu po alege ate wa gala nantuoku tabi kuŋkɔŋini la, wala ale zage wa juga nisaŋa wenzuk.

⁶ A yaa pe ale Naawen waai ale kasim boro taam wuu la. Wa ka waai ale nyε wenzuk ale tɛŋ ale nya kpeemu ale jaab buuri meena ale bo ba po la. Sabiilowa yaa ŋman kaari a weeni ayen, "Beni ka wari a ŋman karo.

⁷ Sabiilo waai ale jam saa bayopoiwa la a dan peeri wa damunika, Naawen waai ale liŋ pai dii ate wa jam sugi la, ale ge ŋman pilim pai di a sak wa biisiteerɔma baai ale jam ka wa tomteerɔba la, wa le nyε ka dii ate wa jam a yaali ayen wa nyε dila po, dila po la."

⁸ Ate lueluku ale jam poom nyini wenŋmazuk a biisi ale mi la, a yaa ŋman pilim a weeni mi ayen, "Cheŋ ga pai gbaŋ fiik kaai ale lagi a bo sabiilo waai nantaatanja ale bo nyiamu po ale bu noai la jigi."

⁹ Mi yaa cheŋ ga a weeni sabiilowa ayen wa te mu gbaŋ fiika. Wa yaa weeni mi ayen, "Nŋa ŋobi. Ku le masa a se ka siita fi noai po, alege ku dan ga siŋ fi poi po ku le tɔa kama."

¹⁰ Mi yaa tuesi gbaŋka wa nisa po a ŋobi. Wa le weeni dii la a sum nyε kama. Ku jam masa mi noai po a se ka siita la, alege ku le jam siŋ m ponni po la, ku jam tɔa kama.

¹¹ M le jam ŋobi ka a nueri la, wa ŋman weeni mi ayen, "Maa yaali ayen ka fi cheŋ ga a sak nuruba dii

ate Naawen a weeni a magsi chaab ale teñsa yegayega ale ba nalima ale a biisi biisa tøgatøga la."

11

¹ Ate ba yaa pai tachek kaai ate ba nyiem kasim pa a magsi ñanta la, a te mi ale ge weeni ayen, "Yiti ga magsi Naawen Puusika Yenni ale kuñkunju ate ba a kaab ate ku bo Puusika Yenni po la. Fi dan jo fi chiini baai ale boro a puusi wa dula la.

² Kan fi magsi Naawen Puusika Yenni dabiaka, dii nyij la baai ale kan seba Naawen la le jo ka dula a kaasi teñ weleñ kaai ate Naawen lueri a te wa dek la. Nuru bala le pai ka chiisa pisinaansi ale siye a kaasi ka.

³ Dila danni a dan paari, m le basi ate ka m seeroba baye a jo garuk tii ale a zak nyinj, abe ba a sak nuruba Naawen wienja ate ku ga paari daa tusi ale kobsiye ale pisiyuebi."

⁴ M seeroba bayewa de ka tiib si siyewa ate ba a wi ayen "olivi" la ale kanaasa siyewa maa chaab za ka Naawen waai ale soa teñka meena la niñj.

⁵ Baai meena ale a yaali ayen ba kaasi ba la, bolim a le nyini ba noaña po a de ba a ko. Ba ale kasim a nyé ka nna a ko ba dachaasaña.

⁶ Ba ale a sak Naawen wienja la, ba ta pagrim me kama a nyé ate ñmoruk kan ni, ale baga a nyé me ate bulisaña nyiamu a nyé se ziim la. Ba be ta pagrim kama a nyé ate yuem a jam a yik nuruba a se ba ale a yaali dii la.

⁷ Ba dan sak Naawen wienja a nueri, duñ chichimi ale ta pagrim nna yegayega la, le nyini vorub buui ale kan ta kpeglimka la po a nyini a nyé kpaliñ ale ba. Wa le yik bançai bayewa a ko ba.

⁸ A pai ba nyinsaña a dueni teñkpieñka po, juijui ate ba yik ba Nyɔñowa a kpi jabarimu nyinj la. Ba maara wi teñ kala ayen ka Sodom yaa se Ejipiti.

⁹ Baai ale jam nyini teñsa meena ale buura tøgatøga a biisi biisa tøgatøga la, a jam nya ba nyinsaña ale jam doa dula la ale ge ba an jam basi ate nuru pai ba a gu. Ba le nyé ka dila ate ku ga paari daa ñata ale gel.

¹⁰ Duñ chichimini a dan jam ko nuru bala bayewa, teñka meena nuruma sue a le peenti kama, ba le basi ate ba nyé gogta abe ba te chaab tiirinta, dii nyij la, nuru bala bançai bayewa ale jam basi ate ba nya ninam nna yegayega.

¹¹ Daa ñata ale geli ale taam la, Naawen yaa tom wa chiika ayen wa jam nak ate ba yiti kum po. Nuruba ale nya ale ba ñman yiti za kama la, yɔgsum yaa yik ba yegayega.

¹² Ate nuruba bayewa yaa wom ale lueluk pagrik a nyini wenñmazuk siñ a weeni ba ayen, "Ni jueli jam de la." Ba yaa jueli dula ate chinjmarì yaa lik ba ate ba dachaasaña me a yaa za a nya ba.

¹³ Teñka yaa deri choa nna yegayega a ko nuruba tusa ñayopoi ale ge poori teñka soa se chaab la pi a yaa lueri kauku kunyi a yik kaasi. Yɔgsum yegayega yaa jam yik baai ale jam tali la ate ba yaa a te zula yegayega Naawen waai ale kasim bo wenñmazuku po la.

¹⁴ Ninam buui ale a saa buyewa la, a nueri kama, alege ko kan beni ate ninam buui ale pa a sañ butawa la, le jam yɔgyɔgla.

¹⁵ Ate Sabiilo waai ale gum du a saa bayopoiwa la a yaa peeri wa damunika. Mi yaa wom ale lueluk kpeenta a nyini wenñmazuk a weeni ayen, "Ti Nyɔñowa ale wa ale tom waai la a ta pagrim kama a soa teñzuk meena. Wa le soa ka kama taam wuu."

¹⁶ Nisomba pisiye ale banaansiwa baai ale jam kali a moata Naawen la a yaa a duak teñ ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen,

¹⁷ "Ti Nyɔñowa Naawen waai ale soa ñanta meena pagrim la,

fi ka piilimka jigiya, fi be kasim boro kama wuu.
 Ti a te fi jiam fi le pai fi pagrim kpeemu a nya tēnzuk meena nuruma a soa ka la.

18 Dii po ate fi sunni ayen di puuri ate fi ayen fi bo buusi a te baai ale kpi la a paari kama.
 Dila ale soa ate baai ale kan seba fu la,
 a ta supuurim ale fu.
 Dii po me ate fi ayen fi tuni fi biisiteerōma baai ale ka fi tomteerōba la,
 ale fi nuru baai ale ka pagrōba ale niwoba ale a te fu zula la a paari kama.
 Di danni a paari kama ayen fi kaasi nuru baai ale kaasi tēnzuk njanta la.”

19 Nisomma ale biisi nueri la, ba yaa lagi Naawen Puusika Yenni dōkku nōanni, yenni de ale bo wa dek wenñmazuk la. Wa yaa lagi ate ba nya daka dii ale a sak Naawen ale nurubiik noayenka la. Chinjmarì yaa nyagsi ale na ate tēnka choa nna yegayega ate ñmoruk tana a jam a la.

12

1 Ate wakperikaliik nna yegayega yaa jam nyē wenñmazuk. Nipōk ale jam bo ku jigini. Wa jam jo ka gatta ate ti a nyagsi a se wenbinni la. Wa jam pai wa nantaatajan a tabi ka chiika zuk. Wa jam vuk ka zutok ate ka jam ta chinjmarisa pi ale siye ka nyin.

2 Wa jam boro a yaali ayen wa biak kama, ate wa yaa jam a kaari.

3 Wakperikaliik ka choa a yaa ñman nyē wenñmazuk a gum du. Jaab kpionj ale jam a neensi waab jam bo du. Jaamu jam ta ka zuima ñayopoi ale nyiila pi. Wa jam vuk ka nalima zutogsa siyopoiwa zuimanja meena zuk.

4 Jaamu de jam labi chinjmarisanja a soa se ka chaab la buta, a yaa lueri kauku kunyi a yaa pai wa juiku a dari chinjmarisanja meena a lonsi tenj. Wa yaa nyē dila ale ge za

nipōk waai ale a yaa wa biak la ninj, ayen wa dan biak nueri abe wa ñobi biika.

5 Nipowa yaa jam biak nidōabili waai le wa chim a soa tēnka meena nuruma ale pagrim la. Jaab yaa jam chiak biika wa jigi a pa te Naawen waai ale jam kali wenñmazuk wa naamu zukpagliku zuk la.

6 Nipowa yaa chali ga jo sagi po. Naawen ale jam gomsi jigi magsi te wa. Wa ale bo ka dula ate Naawen a nya wa nalinnyiini ate ku ga paari daa tusidi ale kobsiye ale pisiyuebi.

7 Ate Naawen sabiiloma ale ba kpagini Maakil, a yaa tigsi chaab ayen ba nyē kpaliñ ale jaab kpionjku ale a neensi waamu la ale wa sabiiloma wenñmazuku po.

8 Naawen sabiiloma yaa jam nak jaamu ale wa nuruma yiak, ale zeri ayen ba kan ñman bo dula.

9 Naawen sabiiloma yaa yiak ba ayen ba siñ tēnzuk a bo dula. Jaab kpionjku de ale a neensi waamu la ale Sitaana ka yue yenj. Wa ka waai ate ba a wi ayen waamu la yaase Velinvendika, wa boro kama a nyini dila po, dila po. Wa ka chichiribaataja naab. Wala ale jam paasi tēnzuk de nuru meena la.

10 Ate mi yaa wom lueluk kpionj ale ku nyini wenñmazuk a weeni ayen, “Yōgyōgla de Naawen varibasika a jam kama. Yōgyōgla de Naawen a sak pagrim kama ase naab la. Yōgyōgla de waai ate wa jam tom la a sak wa pagrimu kama. Dii la waai ale jam zaani Naawen niñ a tōarinj ti suaatajan yok ale kantueñ la, ba yiak wa a basi kama.

11 Kirisita ka Naawen biika waai ale kpi la. Ka wala ate ti suaatajan a jam sak nuruba wa wie alege a jam gomsi ba dek me ayen ba kpi wa nyinj la. Wienja de meena ale jam soa ate ba nak yiak Sitaana.

12 Nama baai meena ale bo wenñmazuk la basi ate ni sue a peenti. Alege ku le tōa kama tēnzuk demma meena jigi, dii la Velinvendika a siñ jam ka nama jigi. Wa

abe ta ka supuurim dii nyij la wa daanja an soa dii ya."

¹³ Dun kpeenka ale nya ale ba yiak wa a basi teñzuk la, wa yaa daani nipok waai ale jam biak nidoabinni la nna yegayega.

¹⁴ Ba yaa pai jiiruk kiñkañi kpeema ñaye a te nipowa ayen wa yiri cheñ sagini po, ale ba le nya wa zuk a ga paari bena ñata ale chiisa siyuebi ate dun kpeenka a kan nyę wa wariwariya.

¹⁵ Dun kpeenka yaa basi ate nyiam nna yegayega a nyini ka nɔanni po a nyini a se beli la, ayen nyiamu ji nipowa a ta cheñ be.

¹⁶ Alege teñka a jam nyu nyiamu meena ate bu an paari nipowa.

¹⁷ Alege dun kpeenka ale jam nya dii ale nyę la, ate ka sui yaa ñman kaasi nna yegayega ale nipowa. Ka yaa ñman pilim cheñ ayen ka tu chaab a nyę kpaliŋ ale baai meena ale a siak a te Naawen sinsanja ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la. Bala chaama ka nipowa bisa.

13

¹ Dila powa, dun kpeenka a jam za ka nya kpeemu.

Ate mi yaa ñman nya dun kperikaliik ka choa ale ka nyini nya kpeemu po a nyini. Kala a jam ta ka zuima ñayopoi ale nyiila pi. Ka jam vuk ka nalima zutogsa ka nyilarja meena zuk. Ka zuimaña meena nyij yue ale jam doa ña nyij a le Naawen.

² Dun ka de jam a neensi ka goabiak. Ka nañsaña me jam neensi ka piuk nañsa. Ka nɔanni me a neensi gbeñli noai. Jaab kpion kuui ale a neensi waab la jam pa ka pagrimu ale ka naamu a te ka dun kperikaliika.

³ Mi yaa ñman ga a nya la ale, dun kperikaliika ale nyini nyiamu po a nyini la, ale ka zukku kunyi zuk lauŋ ale jam boro. Teñzuk meena nuruma ale ga nya lauŋku de la, ku jam chim ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa deri va ka.

⁴ Waai meena yaa jam a te jaab kpion kuui ale a neensi waamu la zula nna yegayega dii nyij la, wa jam pa ka pagrimu a te dun kperikaliik kaai ale nyini nyiamu po a nyini la. Ba yaa a weeni chaab ayen, "Ka wana ale a nyę ase dun kperikaliika de a ta pagrim ayen wa nyę kpaliŋ ale ka?"

⁵ Ba yaa te dun kperikaliik kaai ale nyini nya kpeemu po a nyini la siuk ate ka biisi wie ñaai ale ka leeta nna yegayega a te Naawen la. Ba jam te ka ka pagrim ayen ka soa teñzuk meena nuruma ate ku ga paari chiisa pisinaansi ale siye.

⁶ Ka yaa jam a ka a te Naawen ale wa yonni, ale juijui ate wa boro la ale baai meena ale jam bo wenjazuku po la.

⁷ Ba yaa ñman te ka siuk ayen ka tu chaab ale Naawen nuruma a nyę kpaliŋ a nak yiak ba. Ba te ka me pagrim ayen ka soa teñsa meena ale buura meena ale a biisi biisa tɔgatoga la.

⁸ Naawen liŋ ñmarisi baai meena ale ba tuesi wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama a nyo wa gban̄ka po ale ge yaa nyę teñka. Wa Pabiük kaai, ate ba ko la ale soa gban̄ka. Baai meena yue ale jam kan bo gban̄ka de po la, le puusi a te dun kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la.

⁹ Ni lagi ni tueña a wom dii ate mi a weeni la nalinnyiini.

¹⁰ Ku ka Naawen dek yaalika ayen ba le jam yik ni ba gela a lik dɔk po a pai gebi wonja a ko ni gela. Nama baai ale ka Naawen nuruba la, ku a fe ayen ni nam ale chichiiba a ñmasi yik di ate ku ga paari ku kpeglimka. Wienja de ale sum nyę kama.

¹¹ Ate mi yaa ñman nya dun kperikaliik ka choa ale nyini teñka a jueli. Ka jam ta ka nyiila ñaye ase padiak nyiila la, alege a biisi ase dun kaai ale a neensi waamu la.

¹² Ka jam pa ka dun kperikaliika pagrim a tom ka dek nimbie po. Ka jam fe teñka nuruma kama ayen

ba a puusi duŋ kperikaliika ale ta lauŋku la.

¹³ Dunj kaai ale ta nyiila ḥayewa la de a tom ka wakperikaliisa nna yegayega. Ka jam nyę kama ate bolim a nyiini wenj̄mazuk a siŋ teŋzuk nuru meena niŋ.

¹⁴ Ate ka paasi teŋzuk nuruma meena ale wakperikaliik sii ate ka tom duŋ kperikaliika niŋ la. Ka weeni ayen ba me duŋ kperikaliik kaai ate ba koani ka ale gebi woŋku alege ate ka diem vua la ate ba a zuli ka.

¹⁵ Ba yaa te ka siuk ayen ka vuusi a basi duŋ kperikaliika ate ba me la nyiŋ ate jaab meemu ta nyuvuri ate wa baga a biisi abe wa a ko baai meena ale kan puusi a te wa la.

¹⁶ Dunj ka de a yaa fe nuruma meena, baai ale chim nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka jigsiroba ale baai ale kan daa jigsiroba, baai ale ka yom ale baai ale kan daa yomma ate ba ḥamarisi ba juga nisima nyin yaase ba de nyiŋ.

¹⁷ Nuru waai an baga jaab a da ka wa nin ta ḥamarisi ka de. ḥamarisi ka de ale wa yonni yaase dii ale a sak wa yonni la.

¹⁸ Kude abe a sak ka nyam. Nuru waai a dan ta nyam wa ale seba dii ale a sak wa yonni la kiri. Dii abe ale a sak wa yonni la ka kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi (666).

14

¹ Ate mi yaa nya ale Pabiik ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000) a za guuk kpiong ku Zayon zuk. Ba jam ḥamarisi ka pabiika ale ka kowa yue a dueni nuruma de nyiŋ.

² M jam wom ka lueluk kpiong me a se nyiam ale nyini pina zuk a wuuri a siŋ la, yaa a se ḥmoruk ale a na la. Lueluk kpiongku de jam nyini ka wenj̄mazuk. Lueluk me jam a nyę a se nuru boari ale jam a nagi kpanta la.

³ Pabiika ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansiwa (144,000) ale dunsa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a yaa maa chaab a yi yi paali wenj̄mazuk naamu zukpaglika niŋ.

⁴ Ba jam ka nipooba yaa a se ba jam a yaali nipooba bobo goomoa. Ba jam ka nuru welensa nyiini Pabiika ale jam lueri ba a ta nyini teŋzuk meena nuruma po, ayen ba kan ḥman gaari chaaba. Bala ate pabiika a liŋ jam lueri a te Naawen.

⁵ Nuru an jam baga a weeni ayen ba velim venta. Ba jam ka kaasuj ale kunyi me la.

⁶ Ate mi yaa ḥman nya sabiilo ale wa bo wenj̄mazuk niŋniŋ a yaa yiri a cheŋ. Wa ta ka Naawen wamaŋsanya ayen wa ta cheŋ ga a te teŋ sii ale buuri ḥaaai meena ale jam a biisi biisa tɔgatɔga a bo teŋka po la.

⁷ Wa yaa weeni ba ale lueluk kpiong, ayen, "Ni a te Naawen zula abe ni a pak wa, dii nyiŋ la, wa ka pagrim nyɔnɔ. Diipo ate wa ayen wa bo nuru meena buusa la a paari kama. Wa nyę wenj̄mazuk ale teŋka ale nya kpeemu ale bulisa meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a puusi a te wa."

⁸ Sabiilo wa choa me yaa yiri a vi niŋ sabiilowa ḥaaŋ ale a weeni ayen, "Teŋkpienka Babilon, a lo kama. Kabonja tuima ḥaaai ate ka nuruma a jam a tom la, a nyę se ka dapagrik ate ka fe ba ate ba nyu la."

⁹ Sabiilo wa choa a yaa ḥman yiri a vi nwala ḥaaŋ ale a weeni ale lueluk kpiong ayen, "Baai meena ale a puusi a te duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la, yaa a se baai meena ale basi ate ka bogluku a ḥmarisi ba nisa ale ba de nyiŋ la.

¹⁰ Naawen ta ka supuurim ale ba ate wa ayen wa le te ba waalika. Wa supuurimu a nyę a se ka da pagrik la. Wa supuurimu a nyę a se ka da bula ate wa yaa fe ba ayen ba nyu la. Wa le basi ate ba pai ba a nyo ka

bolim po ate ba nam nna yegayega Pabiika ale ka sabiiloma baai ate ka lueri a te ka dek la ninj.

¹¹ Bolim buui ate ba le nam bu po la nyuisaŋa a kasim a jueli ka wenŋmazuk taam wuu. Baai ale jam puusi a te duŋ kperikaliika ale ka bogluku ale ŋman basi ate ku pai ku yonni a ŋmarisi ba nyiŋ la, bala dek ale ba kasim a nam ale ge kan nya vuusum."

¹² Dila ale soa ate Naawen nuruma baai ale a siak a te Naawen sinsaŋja ale ge kan zeri Yeezu vaka la, ku a fe ayen ba va yɔgyɔgla ale chichiiba.

¹³ Ate mi yaa ŋman wom lueluk ale ku nyini wenŋmazuk sinjam a yaa weeni ayen, "Nŋmarisi dii ate m le weeni la a dueni. Baai ale a tom tuima a te ti Nyɔnɔwa ale ge a kpi yɔgyɔgla la, ba suniima le peenti kama."

Naawen Chiika me a maa weeni gum du ayen, "Fi biisi ka wensie. Naawen le tuni ba abe wa basi ate ba vuusi ale ba tuim pagrisa yegayegaka abe wa basi ate ba suniima peenti."

¹⁴ Mi ŋman gaa nya la ale waai ale a nyɛ ase nurubiik la, ale wa kali chinŋma peeluk zuk. Wa jam vuk ka zutok kaai ale a nyɛ ase ligmɔniŋ ba pa nyɛ la. Wa jam ta ka gɔtuk kuui ale ta noai la wa nisa po.

¹⁵ Sabiilo a yaa nyini Naawen Puusika Yenni po a nyini a biisi ale lueluk kpion a yaa weeni ayen, "Ku paari tɛŋka ŋantaŋa ŋarika kama. Pai fi gɔtuku a nyini."

¹⁶ Ate waai ale jam kali chinŋmanni zuk la a yaa misi wa gɔtuku a ŋari tɛŋka ŋantaŋa.

¹⁷ Sabiilo wa choa me yaa jam nyini Naawen Puusika Yenni dii ale bo wenŋmazuku la. Wa me jam ta ka gɔtuk kuui ale ta noai la.

¹⁸ Sabiilo waai ale a nya bolimu zuk la, yaa nyini kunkuŋku jigini a weeni sabiilo waai ale ta gɔtuku la ayen pai fi gɔtuku a ŋari tiisaŋa dii la yoanaŋa a muni kama.

¹⁹ Sabiilowa yaa misi wa gɔtuku a ŋari tiisaŋa yoanaŋa a lonsi tɛŋ a

yaa tigsı ŋa a dueni juijui ate ba a ŋmiak ŋa nyiamu la. Dula jigini ale Naawen supurimu ka bunyi.

²⁰ Na nyiamu ŋmiaka jigini a jam bo ka tɛŋka ŋaaŋnyiŋ. Ba yaa le ga ŋmiak yoana ŋaai ate sabiilowa a tigsı dueni la, ziim nna yegayega ale jam nyini ŋa po a nyini. Ziimu meena ale jam nyini la, bu jam chali tɛŋka kama a woŋa a se mɛela kobsiye la a yaa doa jueli a lim nuru zuk.

15

¹ Ate mi ŋman nya jakperikaliik tanjanini wenŋmazuk ate ku cha mi nna yegayega. Sabiiloba bayopoi ale jam ta ninam tɔgača buyopoi a jam bo dula. Ba le jam basi ate ninammu a yik ka tɛŋzuk nuruma a kpeglim. Dii nyiŋ la, Naawen sui ale jam a puuri ale nuruba dii la ate wa ayen wa te ba waalika la a nueri kama yɔgla.

² Mi yaa nya Naawen nuru baai ale jam kan puusi a te duŋ kperikaliika yaa a se ka bogluku, yaa a se ka pai ka yonni ale kobsiuebi ale pisiyuebi ale bayuebi a ŋmarisi ba nyiŋ. Mi jam, nya ba ale za mɔata ka nyakpeemu buui ale jam doa nna jalajala ale a nyagsi nna a se nyaasun la. Bolim ale jam bo nyiamu po. Nuruma a jam ta ka ŋanta nna a se kpanta la ate Naawen a jam pai a te ba.

³ Ba yaa jam yi Moosis waai ale jam ka Naawen tomteerɔ la ale Pabiika yili. Ba jam yi yiini ayen, "Ti Nyɔnɔ Naawen, fi ka waai ale soa ŋanta meena pagrim la, ku a chim ka wakperikaliik ti jigi, fi tuimanja nyiŋ.

Fi ka waai ale ka tɛŋzuk meena nuruma Naab la. Tuim ŋaai meena ate fi a tom la, ŋa ka wensie. Ŋa daa wasusuga.

⁴ Ti Nyɔnɔ, fi nyiini ale nuru weleŋ. Dila ale soa ate ku a magsi ayen nuru meena a te fu zula abe ba a weeni a sak ba suaata fi le ka Wein kpeeni dii la.

Tenzuk nuruma meena le jam za fi
niŋ a puusi a te fu,
dii nyiŋ la ba seba ayen fi
tuimaŋa meena a daa tuim
susuga."

⁵ Ba le jam yi yiini a nueri la, mi
yaa nya ale Naawen Puusika Yenni
noanni a lagi ate pumpuulima viuku
a boro.

⁶ Sabiiloba bayopoiwa ale jam ta
ninam tøgatøga buyopoiwa la a yaa
nyini dula a nyini. Ba jam jo
ka garuk peelita ate ti nala nna
yegayega. Ba jam maa ta ka garupali
fiik sii ale a nyagsi a neensi ligmɔnij
la yaa bobi gilim ba kuusa.

⁷ Ba yaa chen̄ ga za duŋsa sinaan-
siwa kanyi niŋ. Duŋsaŋa a jam za
gilim ka Naawen naamu zukpaglikia.
Duŋ kaai niŋ ate ba jam za la, a jam
pai Naawen waai ale kasim boro
taam wuu la supuurimu ale wa le
wa te tenzuk nuruma waalika la, a
yaa jam pai Naawen supuurimu a
nyo china ḥayopoi po a te sabiiloma
wanyi, wanyi.

⁸ Naawen zulaŋa ale wa nalimu
ale wa pagrimu yegayegaka a jam
a nyé a se ka nyuisa la a yaa sueri
wa Puusika Yenni. A se ka sabi-
iloma a nin basi ate ninam tøgatøga
buyopoiwa a yik tenzuk nuruma
a nueri, nuru an jam baga a jo
Naawen Puusika Yenni po.

16

¹ Ate mi yaa wom ale lueluk
kpiŋ a nyini Naawen Puusika Yenni
a yaa weeni sabiiloba bayopoiwa
ayen, "Ni pai Naawen supuurim
yegayegaka ale bo chinaŋa po la a
chen̄ ga kpiiri basi tenka zuk."

² Sabiiloma wanyi a yaa de niŋ
nyini ga kpiiri supuurimu wa chinni
po a basi tenka zuk, ate niri
kperikaliisa a yaa yik nuru baai
ate duŋ kperikaliika a ḥamarisi ba
nyiŋsa ate ba jam a kaab ka bogluku
la ate ba jam a nam nna yegayega.

³ Sabiilo waai ale jam saa bayewa
la jam kpiiri supuurimu wa chinni
po a basi nya kpeemu po. Nyiamu a

yaa jam muni nna a se kpio ziim la
ate jaab buuri ale jam bo bu po la a
yaa kpi.

⁴ Sabiilo waai ale jam saa batawa
la me yaa kpiiri supuurimu wa
chinni po a basi belanja ale bulisanja
po ate nyaataŋa a chim ziim.

⁵ Mi yaa wom ale sabiilowa a
weeni ayen, "Fi ka waai ale ka
welensa nyɔnɔ la. Fi be ka piilimka
jigi, fi boro kama taam wuu. Fi
buusanya ate fi bo la ka wensie.

⁶ Ba jam ko fi nuruma ale biisi-
teerøma ate ba ziimu a yaa nyini
teŋ. Ku magsi kama ale fi ale pa
ziimu ayen ba nyu yɔgyɔgla la."

⁷ Ate mi yaa wom ale lueluk a
nyini kuŋkuŋku jigini a yaa weeni
ayen, "Ti Nyɔnɔ Naawen fi ka waai
ale soa ḥjanta meena pagrim, ku
magsi kama ale ḥman chim wensie
me fi ale a bo nuruba buusa dii la."

⁸ Sabiilo waai ale jam saa banaan-
siwa la yaa kpiiri supuurimu wa
chinni po a basi wenbinni zuk ate
di kantueŋka a yaa nya siuk a de
nuruma.

⁹ Kantueŋka ale jam de ba la,
ba yaa ka a te Naawen, dii nyiŋ
la, we le basi ate ninammu a yik
ba la. Alege ba an jam basi ba
tuimbaataŋa tomka ale ge tagri ba
popola a te Naawen zula.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa banuwa
la a yaa kpiiri supuurimu wa chinni
po a basi duŋ kperikaliika naamu
jigini. Wa jigini ate wa jam boro la
a yaa jam sobri ate wa ḥjaanviirima
sue a jam a puuri ate ba jam a dom
ba giŋgelunta.

¹¹ Ba yaa jam ka a te Naawen waai
ale bo wa wenŋmazuku la ba niraja
ale ninammu nyiŋ, alege ba an jam
basi ba tuimbaataŋa tomka.

¹² Sabiilo waai ale jam saa bayewa
la yaa jam kpiiri supuurimu wa
chinni po a basi beli kpeeni
Yufiretis po. Nyiamu a yaa jam
kpeeri alege ate nalima ḥjaai ale
nyini korinummu po a cheena la a
nya siuk a taam jam.

¹³ Ate mi yaa nya chichiribaata tita ale ti a neensi buntua. Chichiribaataanja de a jam nyini ka jaab waai ale a neensi waamu a jam yiak nipowa ale duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale venta biisiteero wa noanja po a nyini.

¹⁴ Chichiribaataanja a jam ta ka pagrim a tom wakperikaliisa yegayega. Ba jam nyeem kama a yaa tigsı teŋzuk nuruma meena nalimaŋa ale ba nuruma a nyo jigi yen ayen dai kpeeni danni ate wa le jam a bo buusa la a dan paari, ba le tu chaab ale wa a nyε kpaliŋ.

¹⁵ Ni wom ti Nyɔnɔwa ale a weeni dii la. Wa a weeni ayen, "M le pilim ɔman jam nna a se ka zue la. Ni kan seba m jamka noa po. Naawen ale kan ɔman a nya ni kaasunku dii la a nyε se ka ni gataanja la. Ni nyε nyiŋbiiri ate ni a jo ti daa meena, ate m dan jam, abe ni kan a gilim ale chabɔla ate ni nya chivie nuruba niŋ."

¹⁶ Ate chichiribaataanja a de nalimaŋa niŋ, a ta ba jam jigi ate ba a wi dula ale Juuma biika ayen Amagedon.

¹⁷ Ate sabiilo waai ale saa bayopoiwa la a jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenŋmazuk. Mi yaa wom ale lueluku kpion nyini wenŋmazuk naamu zukpaglikia jigi ni Puusika Yenni po a siŋ a weeni ayen, "M le ayen m bo teŋzuk nuruma buusa la a moata ka nueri ka."

¹⁸ Chiŋmaanja a yaa nyagsi ale na ate teŋka a choa nna yegayega. Dii po ate Naawen a nyε nuruba ate ku ta dila a jam paari jinla, la, teŋka an diem choa nna la.

¹⁹ Teŋkpieŋka a jam poori ka buta ate teŋzuk teŋkpieŋsaŋa a kaasi meena. Naawen yaa teeri Babilon wari a yaa basi ate ka nuruma a nyu wa supuurimu wa beerika po ase daam la.

²⁰ Guuk kpeentanja meena a yaa muriŋ be ate teŋsaŋa meena ale nya

ti ale jam doa gilim teŋ sii meena la me a muriŋ be.

²¹ Njmorutana a yaa jam nyini wenŋmazuk a lo nuruma zuima. Njmorutanaja dinyi a jam dobra a se ka cholembena boorik la. Nuruma yaa jam ka a te Naawen dii nyiŋ la, wa le jam basi ate njmorutanaja a dobra la.

17

¹ Ate sabiiloba bayopoi wanyiwa waai ale jam ta china ɔnayopoi la a yaa jam weeni mi ayen, "Jam ate m sak fu nidɔa yaalika ale wa nya ninam dii la. Wala abe le teŋkpieŋka ale moata beli bɔanni la.

² Teŋka nuruma ale ba nalimaŋa ale wala a maa chaab a tom ka nidɔa yaalik tuima. Nuruma ale wala ale jam nyε dii la a nyε se ka daam ate ba dan nyu ba bugi la."

³ Naawen Chiika ale basi ate sabiilowa a pai mi a ta cheŋ sagini po la. Duŋ kpieŋ monuŋ ale jam ta zuima ɔnayopoi ale nyiila pi a jam za du. Ba jam ɔmarisi ka wie nna yegayega ɔnai ale jam a le Naawen la a dueni ka nyiŋ ate nidɔa yaalika a yaa jam kali ka zuk.

⁴ Wa jam jo ka garuk sobluk ale garuk monuŋ ale maa su ka ligmɔniŋ ale tintana ɔnai ale a nyagsi la ɔnanta. Wa jam ta ka ligmɔniŋ beerik ate ɔnan dantisa a sueri ka, ku de a sak ka wa nidɔa yaalik tuimaŋa.

⁵ Ba jam ɔmarisi ka yue a dueni wa diri nyiŋ. Yonni kiri a jam sugi kama. Basi ate m pai di kiri a ta nyini peelim a weeni sak fu. Yonni kiri ale,

Mi ka Babilon, teŋ kaai ale ka teŋkpieŋ ale nidɔa yaalisa ma waai ale maa chaab ale ba a jam a tom dantisa.

⁶ Mi yaa jam nya ale nipowa a jam nyu ka Naawen nuruma ale nuru baai ale jam kan basi Yeezu vaka la ziimu.

Mi le jam nya wa la, ku jam ka wakperikaliik yegayega mi jigi.

⁷ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, "Kan boan nyij ate ku chim wakperikaliik fi jigiya? Nipowa ale dunj kpiej kaai ale ta zuima nayopoiwa ale nyiila piwa ate wa jam do ka la, wala ale dunjka a jam ta kiri kama ate di sugi. M le weeni di kiri ale ka dij la a sak fu.

⁸ Dunj kala a jam boro kama alege a njman karo. Ka abe za ka nyini ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la po a nyini ate ba a kaasi ka. Nuru baai wie ale kan njmarisi dua njanvuuta gbaŋka po a nyini diipo ate ba an diem nyε teŋka la, ku le cha ba ase ba nin nya ka. Ka jam boro kama alege yɔgɔyɔgla de ka njman karo, alege ka le pilim vuri nyini.

⁹ "Be ka yam ale miŋka ate waai a miŋ wieŋa de. Zuima nayopoiwa ka guuta tiyopoi ate nipowa a kali ti zuk. Na be ka nalima nayopoi:

¹⁰ nalima njanu ale jok ba naamu alege wanyi a de wa naamu deema alege wanyi an diem jam ya, wa dan jam wa ale de wa naamu ka maga.

¹¹ Dunj kaai ale jam boro alege a njman karo la a yaa saa ka nalima naanij. Wa abe ka nayopoiwa po wanyi a za wa nyini ate ba kaasi wa.

¹² "Nyiila piwa ate fi nya la, ka nalima pi baai ale kan diem piilim ba naamu de ka, alege ba ale nya ka pagrim a de ba naamu ase miita pisiyuebi la ale dunjka.

¹³ Nalima piwa de meena a ta ka popola yena. Ba abe pai ba pagrimu a te ka dunjka.

¹⁴ Ba ale nyε kpaliŋ ale Pabiika alege Pabiika ale baai ate ka lueri ate ba va ka ale siaka la ale nak de ba meena dii nyij la ka ka nyɔnɔma meena Nyɔnɔ ale nalima meena Naab."

¹⁵ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, "Nyaataŋa ate fi nya ate nidɔa yaa-likia a kali du la, ka sateŋ kpiensa ale si nuruba, buura tɔgatɔga a biisi biisa tɔgatɔga.

¹⁶ Nyiila piwa ate fi nya la ale dunjka ale kisi nidɔa yaalika kama

ate ba yaa yik jaab buuri meena ate wa ta la a tuesi alege basi wa chabɔla. Ba ale njobi wa nyin lammu abe ba kaasi wa ale bolim.

¹⁷ Naawen dek ale te ba siuk ayen ba a tom ale chaab ate wa ale poli ayen dii a nyε la, abe di nyε. Abe ba pai ba pagrimu a te dunjka ate ka soa naamu a nya ate Naawen wieŋa a chim wensie.

¹⁸ "Nipowa ate fi nya la ale teŋkpieŋ kaai ale soa teŋzuk nali-maŋa a nya la."

18

¹ Ku njaaŋnyin mi yaa nya sabiilo wa choa ale wa nyini wenŋmazuk a siŋ teŋ. Wa ta ka pagrim nna yegayega ale a nyagsi a nya teŋka meena.

² Wa yaa kaari weeni ale lueluk kpion ayen, "Wa lo ka kama, teŋkpienka Babilon a lo kama. Chichiribaata ale bo ka po ale nuim baata ale sii ale kisi nuruba ale sueri ka po.

³ Ka kabonja tuimaŋa a nyε ase ka daam la, ate teŋsa meena a nyu. Teŋka zuk nalimaŋa a zamsi kabonja tuima ka kala jigi. Teŋka zuk gerindɔma a va ka ka koarisa tuimaŋa nyij a jigsı."

⁴ Mi yaa njman wom lueluk ku choa wenŋmazuk a weeni ayen, "Mi nuruma ni nyini ka po a nyini.

Ni kan maara a tom ka tuim-baataŋa,
ni kan maa nam ninam buui ate
ba a nam la.

⁵ Ka tuimbaataŋa a piisi ka nna yegayega,
Naawen abe teeri wa nyeka tuemu wie kam.

⁶ Ni nyε ka ase ka me ale a nyε nama dii la,
ka ale nyε ni dii meena la, ni nyε dila ku noai buye a tuni ka.
Ka ale sueri beerika ale daamu a te nama la.
Nama me a sueri ku noai buye a te ka.

⁷ Ni te ka ninam yegayega ase ka ale pai nalim ale masim a te ka dek dii la.

Dii la wa kasim a weeni wa dek
kama ayen,
'Mi nipoč naawa kali ka dela.

Mi daa pukogi ya.

Mi kan maa seba jaab buui ate
ba a weeni ayen ninam la.'

⁸ Wieŋa de nyiŋ, da yeŋ ninam
togačoga ase yuem ale supu-
urim ale kom la ale yik wa.

Ate bolim a de wa dii nyiŋ la
Nyɔnɔwa Naawen waai ale a
bo wa buusa la a zuak kama
yegayega."

⁹ Teŋzuk de nalimaŋa baai ale
maa tom ka kabonſaŋa ale ka
koarisa tuimaŋa la ale kum te ka ase
ba nin nya bolimu ale a de ka ate
nyuisaŋa a yiti la.

¹⁰ Ba za ka nna niŋniŋa a nya
dii nyiŋ la ba a chali ka yɔgsum
ale ba ale maa nam. Ba za kama
a weeni ayen nya ku ale bie dii
nna yegayega. Teŋkpieŋka de ate
"miita" pisiyuebi po ka deri nya
ninam.

¹¹ Teŋka gerindɔma meena a kum
a te ka dii la waai a kan da ba
ŋantaŋa.

¹² Waai a kan ŋman a da ti
ligmɔniŋka ale kpanaŋa ale tintana
ŋaai ale a nyagsi la, ale ŋan baai ale
a nyagsi la, ale ti garuk peeliteŋa,
ale ti garuk sobtaŋa, ale garuk saal-
isaŋa, ale ti garuk montaŋa, ale ti
daataŋa togačoga ka ale ŋanta baai
meena ate ba pai yauk nyina a nyɛ
ba la, ale da tii ligra ale pagra la, ale
ti kutana, ale ŋanta baai ate ba pai
nyɛ diina puusa po la,

¹³ ale ŋanta baai nyum ale masa
la, ale ti daamu, ale ti kpaamu,
ale zuetana ale "wiiti" wa, ale ti
niiga, ale ti piisaŋa, ale ti wusumaŋa
ale ŋa torokoma, ale ti yomma ale
nurubisa chiisanja.

¹⁴ Ate gerindɔma yaa weeni wa
ayen fi jok ŋan maŋsaŋa meena
kama a jok fi nalimu me. Fi be kan
ŋman nya ba.

¹⁵ Gerindɔ baai meena ale gerim
teŋ kala po a jigsí la ale za ka nna
niŋniŋa, dii nyiŋ la ba a chali ka

yɔgsum ale ba ale maa nam ale wa.
Ba ale kasim kaari kama,

¹⁶ a weeni ayen, "Ku bie ka nna
yegayega teŋkpieŋka de jigi. Ni
nyiem kasim a jo ka garuk peeta ale
garuk sobta ale garuk monta ale a su
ŋanta baai ate ba pai ligmɔniŋ, ale
tintain nalinsa ale ŋanta baai ale a
nyagsi a nyɛ ba la.

¹⁷ Ate ba deri jok ba ŋantaŋa
meena 'miita' pisiyuebi po."

Naaruntanja kpanaŋa ale baai ale
baai ale va ŋaaruntanja a nyiem ale
baai ale a damu ŋaaruntanja ale
baai meena ale a tom nya kpeemu
po a de la a yaa za niŋniŋa.

¹⁸ A kaari dii nyiŋ la ba ale nya
bolimu ale a de ba ate nyuisaŋa a
yiti dii la. Teŋ a jam karo a magsi
chaab ale teŋka de.

¹⁹ Ba jam kasim ŋari ka tanta a
basi ba zuimaŋa po, ale a kaari a
weeni ayen dii ale a nyɛ teŋka de
po la a bie ka yega. Ka ka teŋ kaai
ate nuruba a jam ka ale ŋaarunta a
gerim, a va ka ŋantaŋa nyiŋ a jigsí.
Ate ka deri yiri dai yeŋ a jok jaab
meena.

²⁰ Baai meena ale bo wenŋmazuk
la, ni basi ate ni sue peenti Naawen
ale kaasi ka la nyiŋ. Naawen nu-
ruma ale Yeezu tuimtomdɔma ale
Naawen biisiteerɔma, ni basi ate ni
sue peenti. Naawen kaasi ka kama
ba ale nyɛ ni dii la nyiŋ.

²¹ Ate sabiilo kpioŋ a yaa pai
tintain ate di soa ase niri la a yuk
basi nya kpeemu po, ale weeni ayen,
Naawen a za wa yuk teŋkpieŋka
Babilon ale pagrim a basi ka dila
degadega ate waai a kan ŋman nya
ka.

²² Nuruba a kan ŋman wom nu-
rubua luelita, yaase kpanta nakka,
yaase paampuuŋta peerika, yaase
damunsa peerika. Nuru kan ŋman
tom tuini teŋ kala po, waai abe kan
wom niri num ka.

²³ Waai a kan nya zeuŋ toati ka teŋ
kala po yaase nipoč faarik wari du.
Teŋ kala gerindɔma ale jam pagra
teŋka meena zuk ate ka nuruma a

tom kperisa tuima a paasi təŋka zuk nuruma meena.

²⁴ Babilon a nya ninam yegayega dii nyij la ba ale ko Naawen bi-isiteerōma ale Naawen nuruma ale nuruba yegayega ate ba ziimu a nyini təŋka po la.

19

¹ Kude ḥaaŋnyiŋ mi yaa wom nuemka nna ase nuru boari la wenj̄mazuk a weeni ayen,

"Pak Naawen, varibasika, ale zula, ale pagrim, ka tama Naawen ale soa.

² Wa ka wensie nyōnō ale a bo wensie buusa. Naawen a bo mini nidoa yaalika wa ale kaasi təŋka ale wa kabonja tuimaŋa la kama. Naawen a namsi wa kama dii nyij la wa ale ko wa tomteerōma la."

³ Ba yaa ḥman pilim kaari a weeni ayen, "Pak Naawen, bolimu ale a de təŋkpienka la nyuisaŋa a kasim a jueli ka wein taam wuu."

⁴ Nisomba pisiye ale banaansiwa ale dunsa sinaansiwa ale jam za gilim wenj̄mazuk zukpaglikla la, a jam a duak ka təŋ ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen, "Ku be nyē dila. Ni basi ate ti a pak wa."

⁵ Ate mi yaa wom ale lueluk a ḥman nyini wenj̄mazuk zukpaglikla jigini a yaa a weeni ayen, "Ku magsi ka nuru baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta ale ge ba chim wa tomteerōba ale a chali wa la, a te wa pimpauk."

⁶ Mi yaa ḥman wom nuru boari luelita ate ti jam a nyē waai nna yegayega a se nyiam ale a chali la. Luelutana me a jam a na a se ka nanopansa ale a na la. Luelutana a jam a weeni ayen,

"Ni basi ate ti a pak Naawen. Wala ale soa ḥanta meena pagrim. Wa ka ti Nyōnō.

⁷ Wa zuak a gaam ḥanta meena kama. Dila ale soa ate ku a fe ayen ti a pak wa ale supeentik.

Di danni a paari kama ayen Pabiika a faari nipōk waai ale gomsi wa dek a limsi wa la.

⁸ Ba te wa powa ka siuk ayen wa a jo garuk tii ale nala ale nyaggi la."

(Garuk nalintanja de a ka tuim nalin tii ate Naawen nuruma a jam nyē la.)

⁹ Sabiilo wanyi a yaa jam weeni mi ayen, "Nmarisi dii ate mi a weeni la a dueni. Baai ate ba le wi ba ayen ba jam maa de ḥandiinta Pabiika nipowa faarika la, ba sue ale peenti." Wa le ga weeni nna a nueri la, wa ḥman pilim weeni magla a gum du ayen "Wieŋa de ka Naawen wensie wie."

¹⁰ Mi yaa kpi duna wa niŋ ayen m puusi wa, alege wa jam weeni mi ayen, "Kan nyē dila, dii nyij la mi ale fi ale fi suaataŋa baai ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la, tama meena ka wa tomteerōba. A puusi a te Naawen nyiini."

Wensieŋa ate Yeezu a pa sak la ale a basi ate biisiteerōma a biisi.

¹¹ Ate mi yaa nya ale wenj̄mazuk lagi ate wusum peeluk a yaa jam za du. Ba jam a wi waai ale jam do bu la ayen ka, "Wensie nyōnō." Wa yue me jam ale, "Waai ale ta siaka la." Daa meena wa kasim jam a cheŋ ka kpaliŋ po, ale a bo wa dachaasanja buusa ḥnaai ale jam magsi wa boka la.

¹² Wa ninanja a jam muni a se ka bolim la. Wa me jam vuk ka zutok boari. Ba jam ḥmarisi ka yue dii ate nuru a jam ze di kiri la a dueni wa nyij. Wa dek wa nyiini ale jam seba yonni kiri.

¹³ Wa jam jo ka kasaauk ate ziim a jam muni ku meena. Wa yue jam ale "Naawen Wanni."

¹⁴ Sojiba yegayega baai ale jam bo wenj̄mazuk la a jam jo ka garuk nalinta ale do wusum peeta a yaa jam a vi wa ḥnaaŋ.

¹⁵ Waai ale do wusum peeluku la a jam ta ka gebik ate ka ta noa ḥnaye a yaa jam nyini wa noai po a nyini. Wa jam weeni ayen wa le pai kama a nyē kpaliŋ ale təŋzuk nuruma a

nak ba de. Wa le soa ba ale pagrim nalimnyiini abe wa ɣmiak yoana ɣa daamu. Dula jigini ale a sak Naawen supuurimu.

¹⁶ Ba jam ɣmarisi ka yue a dueni sojima kpagini kasaauku ale wa nausanya kanyi nyiŋ. Yonni jam ale,

*MI KA NALIMA MEENA NAAB,
ALE CNGNYA MEENA NYIŊ.*

¹⁷ Mi yaa nya sabiilo ale wa za wenbinni zuk. Wa yaa jam kaari ale lueluk pagrik yegayega a weeni nuin sii meena ale jam bo wenŋmazuk a yiri la ayen, "Ni tigsi chaab a jam de ɣandiin tii ate Naawen le te ni yegayega la.

¹⁸ Wa le pai nalima ale sojiba ale ba kpaga, ale wusuma ale baai ale do ɣa la, ale baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena ate Naawen ale pai a te ate ni de."

¹⁹ Ate mi yaa nya duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale teŋzuk nalimaŋja ale ba sojima ale ba maa chaab a cheŋ ayen ba ga nyę kpaliŋ ale nuru waai ale jam do wusum peeluku la ale wa sojima.

²⁰ Wenŋmazuk sojima a yaa jam nak yiak teŋzuk nuruma sojima ale ge yaa yik duŋ kperikaliika ale venta biisiteerowa. Biisiteerowa de a kasim jam a nyę ka wakperikaliisa duŋ kperikaliika niŋ ayen ka paasi nuru baai ate duŋ kperikaliika a jam ɣmarisi ba nyiŋ ayen ba jam a kaab ka bogluku la. Wenŋmazuk sojima a yaa yik duŋ kperikaliika ale biisiteerowa a ta cheŋ ga yuk basi mogi kpeeni po, juijui ate bolimu a kasim a de la.

²¹ Wenŋmazuk sojima kpagini waai ale jam do wusum peeluku la, a yaa yeeri gebik woŋ kuui ale jam ta noa ɣayewa la wa noanni po a yaa ko teŋzuk sojima baai ale jam tali la. Nuinsanya a yaa basi wenŋmazuk ale siŋ a de ba chak ale tali.

20

¹ Ate mi yaa nya sabiilo wanyi

ale wa basi wenŋmazuk ale ge sin teŋzuk. Wa jam ta ka choarini dobdi wa nisa po. Wa jam maa ta ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la noanni saafiika wa nisa po.

² Sabiilowa a yaa jam yik jaab waai ale a neensi waamu a jam yiak nipowa la, a yaa bobo wa ale choarini dobni ayen ku paari bena tusidi. Jaamu de ka Sitaana yaase velinvendika ate wa boro a ta nyini dila po dila po la.

³ Sabiilowa yaa yik wa a yuk basi vorub buui ale kan ka kpeglimka la po, a yaa pai wa saafiika a kpari vorumu noanni. Wa nyę dila ayen ka wa kan ɣman baga a paasi teŋzuk nuruma. Wa le bo ka vorumu po ate bena tusidiwa a ga nueri. Di danni a dan ga paari, ba le lagi vorumu ate wa nyini boro magla.

⁴ Ate mi yaa ɣman nya ale zuk-paglik si chaab a za dula. Ba yaa jam pai pagrim a te baai ale jam kali si zuk la ayen ba bo buusa. Mi yaa jam nya baai ate teŋzuk nuruma a jam ko ba ayen dii nyiŋ la ba jam a sak Wensieŋa ate Yeezu a pa sak la ale Naawen wanni. Ba an jam puusi a te duŋ kperikaliika yaa se ba kaabi ka bogluku. Ba an jam basi me ate ka ɣmarisi ka yonni a dueni ba die ale ba nisa nyiŋsa. Yeezu Kirisita a jam yeeri ba kama a ta nyini kum po a nyini ayen ba ale wa a maa chaab a chim nalima a soa teŋka ate ku ga paari bena tusidiwa.

⁵ Bala ate wa liŋ jam nak yiti kum po. Bena tusidiwa a jam nueri kama ale ge ate wa yeeri baai ale jam liŋ kpi la kum po a ta nyini.

⁶ Baai ate Kirisita a liŋ lueri a nyę ate ba yiti kum po la, ba sue ale peenti kama. Ba le chim ka Naawen ale Kirisita yenni kaabteeroba. Baai ale wa ale ba soa teŋka ate ku ga paari bena tusidiwa la. Kum buui ale a saa buyewa la a kan nya pagrim ba zuk wa.

⁷ Bena tusidiwa a dan ga nueri, ba le basi ate Sitaana nyini vorumu po a nyini.

⁸ Wa le nyeema chen kama a paasi tənzuk nuruma, abe wa a tigsi ba a gum chaab ale Gog ale Megog ate ba maa chaab a tu Naawen nuruma a nyé kpaliŋ. Sitaana ale wa nuruma de ale piisi kama nna yegayega ase beli tintambusuŋ la ate nuru an baga a le chiini ba.

⁹ Ba le nyini ka jigi meena a jam gilim Naawen nuruma baai ale jam bo dula la. Wa mariŋ ba boka jigi ka yegayega. Naawen ale basi ate bolim nyini wenjma Zuk a siŋ jam de baai meena ale za gilim di la.

¹⁰ Ba yaa le yik Velinvendika waai ale jam a nyeem a paasi nuruma la a yuk wa a gum duŋ kperikaliik ka ale venta biisiteerowa po ate bolim buui ale kasim jam a de mogini po la a de ba meena. Dula, wala ale duŋ kperikaliika ale venta biisiteerowa ale kasim a nam ka nna yegayega taam wuu.

¹¹ Ate mi yaa ɣman nya zukpaglika wenjma Zuk. Ka jam ka zukpaglik kpieŋ peeluk ate nuru a jam kali ka zuk. Teŋka ale wenjma Zuk a jam ka wa niŋa, jigi me abe jam karo ayen ba sugi.

¹² Mi yaa nya tənzuk nuruma baai ale jam ka nuru kpeenta ale baai ale jam kan daa nuru kpeenta ate Naawen yaa nak ba yiti kum po. Ba jam za ka wa zulaŋa zukpaglika niŋ. Ba yaa jam lagi nyuvuri gbanja ale gbaŋsa si chaab. Wa jam bo ba buusa a magṣi chaab ale ka dii ate ba nyé la ale dii ale jam ɣmarisi a nyō gbaŋsaŋa po la.

¹³ Baai ale jam kpi ate ba gu ba teŋka ale nya kpeentan po la, ale baai ale jam bo kpi luŋ təŋ la, nuruma de meena a jam za ka dula. Naawen a jam bo ba buusa a magṣi chaab ale ka tuim ɣaai ate ba jam tom la.

¹⁴ Ba jam pai ka kum ale kpi luŋ təŋ a yuk basi mogini po ate bolimu a kasim jam a de la ayen bu de ba a kaasi. Kude ka kum buui ale a saa buye la.

¹⁵ Baai ate ba an ɣmarisi ba yuenja

a nyō nyuvuri gbanja po la, ba jam maa pai ba a yuk basi ka dula.

21

¹ Ate me yaa ɣman nya ale wenjma Zuk ale tənzuk ale nya kpeemu a deri be mi nina po. Naawen yaa ɣman nyé wenjma Zuk paalik ale tənzuk təŋ paalik.

² Mi yaa nya Naawen təŋ kpieŋ kaai ate wa jam lueri a te wa dek la a yaa basi wenjma Zuk siŋ tənzuk. Təŋ kpieŋ kala ale Jerusalem paalika. Ku jam a nyé se ka nipok ale kasim jam a gomsi wa dek ayen wa yali wa chora la.

³ Mi yaa wom ale lueluk kpioŋ a nyini wenjma Zuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, "Wom mi. Yogyøglø, Naawen ale nuru a boro ale ka chaab. Nuruma ale chim ka wa nuru, ate Naawen me a chim ba Naawen.

⁴ Wa le duisi ba ninyaata a basi. Kum ale ninam ale nyindomma a kan ɣman boro. Ku le liŋ jam ka dii la, ku kan ɣman nyé dila dii po dii po."

⁵ Waai ale jam kali Naawen zulaŋa zukpaglika zuk la a yaa weeni ayen, "M nyé ɣanta meena ka ɣanpaala." Wa ɣman pilim weeni mi ayen, "Nmarisi dii ate m le weeni fu a dueni, dii nyiŋ la m wieŋa ka wensie wie ale magṣi me.

⁶ M tuimaŋa a nueri kama. M ka pilimka, m be kasim boro kama taam wuu. M nyuvuri paalika kaai ate m pai a te nuru la, a nyé se ka nyiam la. Nyanyuila ale ta waai meena la, m le basi ate ba nyu bu ka tiirim.

⁷ Waai ale ta pagrim wie meena zuk la ale wa tuesi ɣantaŋa de meena, mi ale chim wa Naawen ate wa me ale chim m biik.

⁸ Alege baai ale yøgsa la, bumbo-broma, ale baai ale daŋ ba dek ale wabaata la, ale nuru koorisa, ale kabon̄ nyeerisa, ale baai ale a tom kperisa tuima, ale baai ale a kaab bogluta, ale velinvendisaŋa, a za ba jo ka mogi diipo ate bolim a de taam

wuu. Ku la a nyε ase ba a kpi a saa ka buye la."

⁹ Sabiilo baai bayopoiwa ale jam ta china ɻayopoiwa ate ninammu a bo ɻa po la, wanyi a yaa weeni mi ayen, jam de ate m dak Pabiika powa a sak fu.

¹⁰ Naawen Chiika a yaa sak mi ate mi nya ale sabiilo a ji mi a ta jueli guuk zuk. Wa yaa sak mi Jerusalem, tεŋka weleŋka ale ka nyini wenŋmazuk Naawen jigi a cheena ale

¹¹ a nyagsi ale Naawen zulaŋa. Tεŋka a kasim a nyagsi kama ase tintana ɻaai ale a nyagsi la, a nya nna cheri.

¹² Ka jam ta ka parik kpieŋ nna woŋwoŋa ale nansuiŋta pi ale ti yeri, ate sabiiloba pi ale baye a limsi nansuiŋtaŋa. Nansuiŋtaŋa noa ba ɻamarisi ka Izirali bisaŋa pi ale bayewa wie a dueni du.

¹³ Nansuiŋta tita ale jam bo kauk kunyi meena. Tita ale jam bo kori gen, tita bo yiseoku gen, tita bo wiiluku gen, tita me bo yeri niŋ gen.

¹⁴ Ba pai ka tintana pi ale ɻaye a dueni nyubini a se parika ale ɻamarisi Pabiika tuimtomdɔma pi ale bayewa wie a dueni ɻa nyinj.

¹⁵ Sabiilo waai ale biisi ale mi la, a jam ta ka tacheck ate ba pai ligmɔniŋ a nyeka ayen wa magṣi tεŋka, ale nansuiŋtaŋa ale parisanya.

¹⁶ Tεŋka labsimu ale ka woglimu a jam soa ase ka chaab la. Sabiilowa a jam pai ka wa tacheckka a magṣi. Ka woglimu jam ka "mεela" tusidi ale kobsinu. Ka labsimu ale ka juelika a jam soa ase ka dila la.

¹⁷ Sabiilo me yaa ɻman magṣi pagrika ase wa ale poom a magṣi dii la ate ka jueli a woŋja nna yegayega.

¹⁸ Tεŋka parika ba jam pai ka tintain peela ɻaai ale a nyagsi a nyε ka alege tεŋka po dek ligmɔniŋ a nyε nna ase nyaasun la.

¹⁹ Ba pai ka tintain nalinsa tɔgatɔga a ɻmirisi nyubini. Ba ale liŋ pai tintana ɻaai a dueni la a boro a nyε ase ka sobluk la, ɻaai ale nyε

buyewa la me a boro a nyε ase ka sobluk la, ɻaai ale nyε butawa la a nyε ase ka gonungoona la, ɻaai ale nyε bunaansiwa la a nyε ase ka gonungoona la ale peela,

²⁰ ɻaai ale nyε bunuwa la a nyε ase ka monuŋ ale peeluk a gum chaab la, ɻaai ale nyε buyuebiwa la a nyε ase ka monuŋ la, ɻaai ale nyε buyopoiwa la a nyε ase ka dubuulim la, ɻaai ale nyε naaniŋka la a nyε ase sobluk ale a nyagsi la, ɻaai ale nyε neoku la a nyε ase dubuulim ale gonungoona ale gum chaab la, ɻaai ale nyε piwa la a nyε ase gonungoona la ale peela, ɻaai ale nyε pi ale bunyiwa la a nyε ase monuŋ la, ɻaai ale nyε pi ale buyewa la a nyε ase ka sobluk la.

²¹ Ba yaa jam pai ka ɻanta pi ale baye ate ba a nyagsi ase tintana la, a nyε parika nansuiŋta pi ale tiyewa meena. Ba jam maa pai ka ligmɔniŋ me a se nyaasun la a piisi siuk kpionŋku.

²² Mi an jam nya Naawen Puusika Yenni tεŋka po dii nyiŋ la Puusika Yenni ale Nyɔnɔwa Naawen kpeenidek ale wa Pabiika.

²³ Baai ale jam bo dula la, an jam a yaali wenbiri yaase chiika. Naawen ale wa nalimu ale a nyagsi ate ba a nya. Pabiika me ale ba bolim ate ba nya.

²⁴ Tεŋzuk nuruma le ba nya bolimu de a cheŋ. Ba nalimaŋa me le pai ba zulaŋa a jam gum du.

²⁵ Ba kan ligi siaka noaŋa. Na le kasim a lagi kama daa meena. Dii nyiŋ la yok a kan bo du.

²⁶ Tεŋzuk nuruma me le ba zula yegayegaka a jam gum tεŋka po.

²⁷ Tuimbaata nyamma ale baai ale a nyε kabonſa ale maara velim la, ba kan baga a maa jo dula. Baai ate ba ɻamarisi ba yueŋa a nyο Pabiika nyuvuri paalika gbaŋka po la, bala nyiini ale ba jo du.

22

¹ Sabiilowa yaa dagi Naawen nyuvuri paalika benni dii ale jam a

nyagsi nna ase nyaasun la. Di jam nyini ka Naawen ale Pabiika jigi wenjumazuk.

² Benni a jam chali va ka təŋka siuk kpieŋku sunsun. Naawen nyuvuri paalika tiimu a jam za ka benni kabtanja meena a yoana yoana. Bu jam a yoani ka pi ale buye ben yeŋ po. Si vaataŋa ale jam a basi ate təŋzuk nuruma a nya nyinjyøgsa.

³ Nanta baai ate Naawen a ka te ba la, a kan maa bo təŋka po.

Naawen ale Pabiika zulanja zukpaglika a bo ka dula ate wa tomteerøma puusi a te ba.

⁴ Ba le nya Naawen nimbidiaka ate wa ŋmarisi wa yonni a dueni ba die nyinj.

⁵ Abe wa basi ate ba chim nalima taam wuu. Yok a kan bo dula, dii nyinj la ba Nyɔnɔwa Naawen a le wa a te ba wentueŋ. Ba kan ba a yaali wentueŋ yaa se kanaasa ayen ba a nya.

⁶ Ate sabiilowa a yaa weeni mi ayen, "M le a yaali ayen m weeni fu dii la a magsi kama ale ŋman chim wensie me. Ti Nyɔnɔwa Naawen waai ale pai wa Chiika a nyo wa biisiteerøma suniima po la, a tom ka mi wa sabiilowa ayen wa jam sak wa tomteerøma dii ale di nyɛ yøgyøglala."

⁷ Yeezu a weeni ayen, "Wom m wienja de. Ku kan beni ale ge ate m pilim ŋman jam. Baai meena ale a zuli dii ate m ŋmarisi nyo gbaŋka de po la, ba sue ale peentti kama."

⁸ Mi, Jɔɔn, a nya kama ale wom wienja de meena. Mi le ga nya ale wom wienja de meena a nueri la, m jam kpi ka duna təŋ ayen m puusi sabiilowa waai ale dagi wienja de meena a sak mu la.

⁹ Alege wa weeni mi ayen, "Kan nyɛ dila, dii nyinj la mi ale fi ale fi suaatanja baai ale ka Naawen biisteerøba ale a va gbanka de wienja la, tama meena ka Naawen tomteerøba. Puusi a te wala nyiini."

¹⁰ Wa ŋman pilim weeni mi ayen, "Kan fi pai wie ŋaai ale bo gbaŋka

de po la a sugi, dii nyinj la, ku kan beni ale ge ate ŋa chim wensie.

¹¹ Di danni a dan ga boro a paari, baai ale a tom tuimbaata ale tuim dantisa la, ba le ŋmasi a tom ŋa a gum du kama. Baai ale a tom tuimmaŋsa la, ba me le ŋmasi a tom ŋa gum du kama. Baai me ale ka welensa nyam la, sue ale ŋmasi chim nuru welensa a gum du kama."

¹² Yeezu a weeni ayen, "Ni wom mi ale a weeni dii la. Ku kan beni ale ge ate m tuni ni dii ate ni nyɛ la.

¹³ Mi ka pilim ka jigi, m be kasim boro kama taam wuu."

¹⁴ Baai ale a sugri ba gataŋa ayen danja a kan tiri ba ate ba nya siuk a jo təŋka po a de Naawen nyuvuri paalika tiimu yoani la, ba sue le peentti.

¹⁵ Alege baai ale a tom tuimbaata ale a nyɛ wakperikaliisa, ale a nyɛ kabonjsa, ale a ko nuruba, ale a kaab bogluta, ale a velim venta ba biik po ale ba tuima po, bala meena le wari ka təŋka peelimu po. Ba kan nya siuk a jo ka po.

¹⁶ "Mi, Yeezu, ale tom m sabiilowa ayen wa jam mooli wienja de ate baai meena ale a va mi la wom ŋa. Mi ka Naabøa Deevid døkdemma po wanyi. Mi a nyagsi ka nna yegayega a se vari chijmarika la."

¹⁷ Naawen Chiika ale Pabiika powa a maa chaab a weeni ni ayen, "Ni jam".

Baai meena ale a wom ba wienja la, ale maa weeni kama me ayen, "Ni jam".

Nama meena baai ate nyanyuila a ta ni la, ni jam nyu Naawen nyuvuri paalika nyiamu tiirim.

¹⁸ Mi, Jɔɔn, a kaam baai meena ale wom gbaŋka de wienja la kama. Waai a dan pai wari de choa a gum mi wienja de po, Naawen le pai ninam ate sabiiloba bayopoiwa a jam ta la a gum ku nyɔnɔ waali kaai ate wa le waali wa la po.

¹⁹ Waai me a be dan yeeri wari gbaŋka de po a basi, Naawen a kan basi ate ku nyɔnɔ a jo wa təŋka po

a maa de wa nyuvuri paalika tiimu yoanaja, ḥaaai ate m poom weeni ḥa wari gbaŋka de po la.

²⁰ Nuru waai ale za m wienja ḥaaŋ la a weeni ayen, "Wensie, ku kan

beni ale ge ate m pilim ḥman jam." Basi ate fi le weeni dii la a sum nyε. Ti Nyɔnɔ, pilim ḥman jam.

²¹ M be ḥman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu niaka a bo ale ni meena. Ku be nyε dila.